วารสารสังคมศาสตร์ปัญญาพัฒน์

JOURNAL OF SOCIAL SCIENCE PANYAPAT

ISSN 3027-6748 (Online)

ปีที่ 6 ฉบับที่ 1 มกราคม-มีนาคม 2567

Vol.6 No.1 January - March 2024

JSSP

Journal of Social Science Panyapat

TCI

ศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย

Thai-Journal Citation Index Centre

วารสารสังคมศาสตร์ปัญญาพัฒน์ (2567) ปีที่ 6 ฉบับที่ 1

JSSP

ISSN: 3027-6748 (Online)

Journal of Social Science Panyapat (2024) Vol.6 No.1

วารสารสังคมศาสตร์ปัญญาพัฒน์

3/1273 ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น 40000

โทร. 080-224-1454, 081-601-5934 อีเมล: prasrisirorat@gmail.com

PANYAPAT
ปัญญาพัฒน์

วารสารสังคมศาสตร์ปัญญาพัฒน์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 1 มกราคม – มีนาคม 2567

ISSN: 3027-6748 (Online)

เจ้าของ: ปัญญาพัฒน์ 3/1273 ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น 40000

บรรณาธิการ:

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประยูร แสงใส	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

กองบรรณาธิการ:

ศาสตราจารย์ ดร.วัชระ งามจิตรเจริญ	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ศาสตราจารย์ ดร.กนกอร สมปราชญ์	มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
รองศาสตราจารย์ ดร.พุทธรักษ์ ปราบนอก	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
รองศาสตราจารย์ ดร.สุทธิพงษ์ ศรีวิชัย	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รองศาสตราจารย์ ดร.อริยา คูหา	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรวรรณ ศรีโสมพันธ์	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มานะ ลักษมีอรุโณทัย	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัยณรงค์ ศรีมันตะ	มหาวิทยาลัยบูรพา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อภิกนิษฐา นาเลาห์	มหาวิทยาลัยนครพนม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนันตศักดิ์ พลแก้วเกษ	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

ผู้จัดการวารสาร:

นางสาวศิโรรัตน์ ประศรี

กำหนดออกเผยแพร่วารสาร:

วารสารสังคมศาสตร์ปัญญาพัฒน์ มีกำหนดวงรอบการเผยแพร่ปีละ 4 ฉบับ ดังนี้

ฉบับที่ 1 มกราคม – มีนาคม

ฉบับที่ 2 เมษายน – มิถุนายน

ฉบับที่ 3 กรกฎาคม – กันยายน

ฉบับที่ 4 ตุลาคม – ธันวาคม

การส่งบทความพิจารณาตีพิมพ์:

ผู้เขียนเตรียมต้นฉบับบทความตามเกณฑ์เงื่อนไขของวารสารและส่งในระบบที่เว็บไซต์วารสาร https://so06.tci-thaijo.org/index.php/JSSP/about เปิดรับพิจารณาบทความเพื่อตีพิมพ์ตลอดทั้งปี

เกี่ยวกับวารสารสังคมศาสตร์ปัญญาพัฒน์

วัตถุประสงค์และขอบเขตของวารสาร

วารสารสังคมศาสตร์ปัญญาพัฒน์ (Journal of Social Science Panyapat) มีจุดมุ่งหมายเพื่อเผยแพร่บทความวิจัย บทความวิชาการ และบทวิจารณ์หนังสือ ในสาขาที่เกี่ยวข้องทางด้านสังคมศาสตร์ ได้แก่ 1) สาขารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ 2) สาขาพัฒนาสังคม 3) สาขาศึกษาศาสตร์ 4) สาขาเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ และรวมถึงสหวิทยาการเชิงประยุกต์ด้านสังคมศาสตร์ เผยแพร่ปีละ 4 ฉบับ โดยทุกบทความที่ตีพิมพ์เผยแพร่ได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ทั้งนี้จะมีรูปแบบที่ผู้พิจารณาบทความไม่ทราบชื่อผู้นิพนธ์บทความและผู้นิพนธ์บทความไม่ทราบชื่อผู้พิจารณาบทความเช่นเดียวกัน (Double-Blind Peer Review) เปิดรับบทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

ประเภทของผลงานที่ตีพิมพ์ในวารสาร

1) บทความวิจัย (Research Article) เป็นบทความที่นำเสนอการค้นคว้าวิจัย ด้านสังคมศาสตร์ และรวมถึงสหวิทยาการเชิงประยุกต์ด้านสังคมศาสตร์

2) บทความวิชาการ (Academic Article) เป็นบทความวิเคราะห์ วิจารณ์หรือเสนอแนวคิดใหม่

3) บทวิจารณ์หนังสือ (Book Review) เป็นบทความในลักษณะวิจารณ์หรืออธิบายเหตุผลสนับสนุนในประเด็นที่เห็นด้วย และ มีความเห็นแตกต่างในมุมมองวิชาการ

บทบรรณาธิการแถลง

วารสารสังคมศาสตร์ปัญญาพัฒน์ ฉบับนี้เป็นปีที่ 6 ฉบับที่ 1 (มกราคม – มีนาคม 2567) วารสารสังคมศาสตร์ปัญญาพัฒน์ ได้มุ่งเน้นการเผยแพร่ บทความวิจัย บทความวิชาการ และบทวิจารณ์หนังสือทางด้านสังคมศาสตร์ จากหลากหลายหน่วยงานและสถาบันการศึกษาต่างๆ ทางกองบรรณาธิการยินดีเป็นสื่อกลาง สำหรับนักวิจัย นักวิชาการ นิสิต นักศึกษาทุกท่าน ที่ประสงค์จะตีพิมพ์เผยแพร่บทความของท่านจะต้องผ่านการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิในแต่ละสาขาวิชาทางด้านสังคมศาสตร์อย่างเข้มข้น จำนวน 3 ท่าน โดยเน้นความเข้มข้นทั้งเนื้อหา และรูปแบบ นอกจากนี้ยังได้ปรึกษากับกองบรรณาธิการถึงแนวทางในการให้คำแนะนำปรึกษาแก่ผู้เสนอบทความที่ต้องการปรับปรุง แก้ไข ทั้งนี้ เพื่อให้ได้มาตรฐานและตรงกับหลักการเขียนบทความวิจัย และวิชาการ ความถูกต้องของเนื้อหา รูปแบบและตรงต่อเวลาคือนโยบายของวารสาร และพร้อมอำนวยความสะดวกแก่ทุกท่านที่ประสงค์ตีพิมพ์งานวิชาการครับ จึงกล่าวได้ว่า บทความที่ทางวารสารสังคมศาสตร์ปัญญาพัฒน์ได้เผยแพร่ไปนั้น มีมาตรฐานทางวิชาการ

กระผมในฐานะบรรณาธิการวารสาร จึงขอขอบคุณท่านผู้มีส่วนในการสร้างงานวิชาการเหล่านี้ นับตั้งแต่เจ้าของผลงาน ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้จัดการวารสาร และคณะกองบรรณาธิการ วารสารนี้ยังคงเป็นแหล่งรองรับผลงานดีๆ ที่สร้างสรรค์เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาในประเด็นที่เกี่ยวข้องทางวิชาการแก่นักวิชาการ และวิญญูชนผู้สนใจโดยทั่วไป เพื่อเป็นประโยชน์แก่แวดวงวิชาการต่อไป ด้วยจิตคารวะและขอบคุณทุกท่าน

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประยูร แสงใส
บรรณาธิการวารสารสังคมศาสตร์ปัญญาพัฒน์

สารบัญ

บทความวิจัย

การเปรียบเทียบต้นทุนและผลตอบแทนของการเพาะปลูกอ้อย ระหว่างการใช้ปุ๋ยควบคุมการปลดปล่อยกับปุ๋ยทั่วไป 1-12
พรธิชา โฆษิตเจริญกุล, ธนาภรณ์ อธิปัญญากุล, กุณฑลรัตน์ ทวีวงศ์

ความคุ้มค่าของการลงทุนเปิดให้บริการเชิงพาณิชย์สถานีอัดประจุไฟฟ้าในกรุงเทพมหานคร กรณีศึกษาของสถานีบริการน้ำมันแห่งหนึ่งบนถนนสุขุมวิท 13-26
กฤษ ดีประดิษฐ์, วุฒิยา สาหร่ายทอง, กนกวรรณ จันทร์เจริญชัย

สถานการณ์ผู้สูงอายุในจังหวัดขอนแก่นในมิติประชากรศาสตร์และมิติสุขภาพ 27-40
วิภาวี กฤษณะภูติ, ภัทรพร วีระนาคินทร์, ดารารัตน์ คำภูแสน, อนันต์ คำอ่อน, เบญจวรรณ นัยนิตย์

การเปรียบเทียบต้นทุนของการขนส่งและกระจายโลหิต ระหว่างรถพยาบาลและอากาศยานไร้คนขับ 41-50
กิตติคุณ ปานเอม, ณัฏฐณิชา ฉายรัศมี, กนกวรรณ จันทร์เจริญชัย

แนวทางการสร้างหุ้นส่วนทางการศึกษาระหว่างสถานประกอบการด้านการแพทย์ไทย กับวิทยาลัยการแพทย์พื้นบ้านและการแพทย์ทางเลือก 51-62
ปราณี คำแก้ว, ชฎาพร แซ่ม้า, กันยานุช เทาประเสริฐ, รุสนี มามะ, จินตนา นันต๊ะ

ปัจจัยด้านการจัดการลูกค้าสัมพันธ์ คุณภาพของการบริการของซัพพลายเออร์ ที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของลูกค้าในอุตสาหกรรมยานยนต์ ในนิคมอุตสาหกรรมแหลมฉบัง จังหวัดชลบุรี 63-76
ธารารัตน์ แซ่ย่อง, อัควรรณ์ แสงวิภาค

ศักยภาพและโอกาสในการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนตามตำนานท้องถิ่น ตำนานพระร่วง อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย 77-88
รสสุคนธ์ ประดิษฐ์, ยุวดี พ่วงรอด

แนวทางสมรรถนะของครูในศตวรรษที่ 21 ความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 89-102
กชภัทร์ สงวนเครือ

การศึกษาความเป็นไปได้โครงการสถานีอัดประจุไฟฟ้าโดยใช้พลังงานไฟฟ้าจากพลังงานแสงอาทิตย์ แบบมีแบตเตอรี่กักเก็บพลังงาน 103-116
สุทธิภรณ์ จันทบูลย์, กนกวรรณ จันทร์เจริญชัย

ปรัชญาการเมืองเรื่องอนาธิปไตยในปรัชญาเต๋า: การศึกษาปริทัศน์ขอบเขตงานวิจัย ในช่วง 40 ปีที่ผ่านมา 117-134
เด่นพงษ์ แสนคำ, หอมหวล บัวระภา

สารบัญ (ต่อ)

บทความวิจัย

แนวทางการจัดการศึกษาสาขางานช่างยนต์เพื่อเพิ่มโอกาสในการประกอบอาชีพ 135-144
ตามกรอบสมรรถนะคุณวุฒิอาชีวศึกษาในสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษานครศรีธรรมราช
วัชรินทร์ สิรพัฒนพิพัฒน์, พระปลัดโฆษิต โฆสิโต, บุญเลิศ วีระพรกานต์

ลอยกระทง เผาเทียน เล่นไฟ วิถีใหม่ ที่ส่งผลต่อการจัดบริการสาธารณะ 145-160
ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดสุโขทัย
เฉลิมพล วงษ์สวัสดิ์, ปัญนิภา ปริญญเสวี, อนันต์ บินสุวรรณ,
วิไลรัตน์ บรรจงเลิศ, ธรรศพงศ์ วงษ์สวัสดิ์, อธิพงษ์ คิดดี

แนวทางการดำเนินงานหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามนโยบายสถานศึกษาพอเพียง 161-174
ในโรงเรียนเครือข่ายสถานศึกษาเชียรใหญ่ 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3
อรวรรณ แก้วพรหม, กษมา ศรีสุวรรณ, พระมหาสุพจน์ สุเมโธ

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการทำธุรกรรมทางการเงินผ่าน ShopeePay 175-186
นิจิตตา วัฒนวินิจฉัย, วรดี จงอัศญากุล

ความเต็มใจจ่ายในการใช้บริการแพลตฟอร์มวิดีโอสตรีมมิ่ง 187-200
ในช่วงหลังการแพร่ระบาดใหญ่ของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร
ภัทราภรณ์ สุวรรณโชติ, ณัฏฐณิชา ฉายรัศมี

การส่งเสริมหลักธรรมาภิบาลอันส่งผลต่อความสำเร็จการนำนโยบายไปปฏิบัติ 201-214
ขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านใหม่ อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี
ธิติญา ระวะนาวิก, ธีรพล กาญจนากาศ, ณฐนนท ทวีสิน

แนวทางพัฒนาการทำงานเป็นทีมในความปกติใหม่ของครูในสถานศึกษา 215-228
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1
นรากร โตบำรุง, ภูมิพิพัฒน์ รักพรมงคล

ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสามารถในการทำกำไร: กรณีศึกษากลุ่มสหกรณ์ออมทรัพย์การไฟฟ้า 229-242
เรวัตร ขาวสำอางค์, ศศิภา พจน์วาที

การพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ กรณีศึกษา : เขตเทศบาลนครสมุทรสาคร 243-256
อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร
จิรทีปต์ เทียนเพิ่มพูล, ณฐนนท ทวีสิน, ธรรศพงศ์ วงษ์สวัสดิ์, สุนิตดา เทศนิยม

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกซื้ออัลบั้มเพลงเกาหลีทางออนไลน์ 257-270
ศุภวรรณ มั่งมี, อรุณี ปัญญสวัสดิ์สุทธิ์

สารบัญ (ต่อ)

บทความวิจัย

The Buddhist Threefold Wisdom Pedagogical Method for Deaf Students 271-282
Phra Itshivat Chittasangwaro (Juttipramote)

ปัจจัยที่กำหนดแรงจูงใจในการทำงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลบางกระบือ อำเภอเมืองสิงห์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี 283-294
วิทวัส นามวัฒน์, ณฐนนท ทวีสิน, สุนิตดา เทศนิยม

ประสิทธิภาพการบริหารทรัพยากรมนุษย์ขององค์การบริหารส่วนตำบลสาลี อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี 295-308
กรกนก พงษ์เสือ, ณฐนนท ทวีสิน, สุนิตดา เทศนิยม

การเพิ่มศักยภาพการท่องเที่ยวชุมชนด้วยผลิตภัณฑ์และเชื่อมโยงเส้นทางการเที่ยวตามแนวชายฝั่งทะเล จังหวัดจันทบุรี 309-324
ปิยาภรณ์ รัตโนภาส, จาตุรันต์ แซ่มสุ่น, อารยา สุนทรวิภาต,
ลักษมณ บุญมา, ปวงปณต สอบขุนทด

แนวทางการจัดการชั้นเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนดงกลางพัฒนศึกษา อำเภอท่าคันโท จังหวัดกาฬสินธุ์ 325-338
ฉัตริน บุญบรรจง, รุจิรัตน์ พัฒนถาบุตร

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อประกันสัตว์เลี้ยงในพื้นที่กรุงเทพมหานคร 339-352
ปริฉัตร เรืองมณี, ปิยะพรรณ ช่างวัฒนชัย

การนำนโยบายการท่องเที่ยวไปปฏิบัติอันส่งผลต่อการส่งเสริมฟื้นฟูและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ของเทศบาลเมืองระนอง จังหวัดระนอง 353-366
สุภาพิชญ์ ไชยดิษฐ์, ธีรพล กาญจนากาศ, ธรรศพงศ์ วงษ์สวัสดิ์, ณฐนนท ทวีสิน

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของบุคลากรสายสนับสนุน คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 367-384
สุลักษณ์ คงแก้ว, กัลย์ ปิ่นเกษร, ภาวิน ชินะโชติ

อิทธิพลของความร่วมมือในโซ่อุปทานต่อผลการดำเนินงานด้านโลจิสติกส์ของผู้ผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ ในเขตพื้นที่ นิคมอุตสาหกรรมอีสเทิร์นซีบอร์ด จังหวัดระยอง โดยมีความยืดหยุ่นด้านโลจิสติกส์เป็นตัวแปรส่งผ่าน 385-400
ชัตติยา นพเก้า, วราภรณ์ ตั้งจิตรเจริญ

การศึกษาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการพัฒนาสังคมและวัฒนธรรมท้องถิ่น ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 401-410
จริยา อนันต์สุวรรณชัย

สารบัญ (ต่อ)

บทความวิจัย

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อธุรกิจแฟรนไชส์ประเภทของทอด 411-420
ญาณิศา จิรชีวพงศ์, ธีรศักดิ์ ทรัพย์วโรบล

ทุนชุมชนกับการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ : กระบวนการปรับประยุกต์ใช้ทุนชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลหัวดอน อำเภอเขื่องใน จังหวัดอุบลราชธานี 421-434
พิสมัย ศรีเนตร, กิ่งกาญจน์ สำนวนเย็น, ศิริพร จันทนสกุลวงศ์, อรุณี สัณฐิติวณิชย์, กรุงไท นพรัตน์

ระดับคุณภาพชีวิตของสมาชิกสหกรณ์การเกษตร กรณีศึกษา สหกรณ์การเกษตรบางปลาม้า จำกัด 435-446
อภิญญา เชื้อช่างเขียน, ลลิตา จันทรวงศ์ไพศาล หงุ่ยตระกูล

การวิเคราะห์การลงทุนในการติดตั้งโซล่าเซลล์ของฟาร์มกุ้งขาวแวนนาไม 447-460
ชลธิชา ทองบุญโท, กุลภา กุลดิลก, คันสนีย์ หวังวรลักษณ์

บทความวิชาการ

เปลี่ยนขยะเป็นบุญสู่แปลงบุญเป็นทุน : การจัดการขยะชุมชนวิถีพุทธ 461-468
พระคมสัน เจริญวงค์, เอนก ใยอินทร์, ปริญญา นิกรกุล

คำแนะนำผู้นิพนธ์บทความ

แบบขอส่งบทความตีพิมพ์

PANYAPAT
ปัญญาพัฒน์

JSSP
Journal of Social Science Panyapat
https://so06.tci-thaijo.org/index.php/JSSP/index

Research Article

Comparison of Costs and Benefit among Sugarcane Production on Controlled Release Fertilizer in Suphan Buri Province

Pornthicha Kositcharoenkul[1] Thanaporn Athipanyakul[2*] and Kuntonrat Davivongs[2]

[1] *Graduate student in Agribusiness, Department of Agricultural and Resource Economics, Faculty of Economics, Kasetsart University, Thailand*

[2] *Department of Agricultural and Resource Economics, Faculty of Economics, Kasetsart University, Thailand*

* *Corresponding author. E-mail: Thanaporn.at@ku.th*

ABSTRACT

This research article has two main objectives: (1) to study the general condition of the sample farmers in Suphan Buri Province, and (2) to compare the costs and returns of sugarcane cultivation between farmers who use and do not use controlled-release fertilizers in the same province. A specific sample was selected from 25 farmers, both users and non-users of controlled-release fertilizers. The data was analyzed using descriptive and inferential statistics. The study found that the plots using controlled-release fertilizers had lower total costs, chemical fertilizer costs, and labor costs for fertilizer application compared to those not using controlled-release fertilizers, with a statistically significant difference at a 99% confidence level. Additionally, the yield of sugarcane per hectare was higher by 2.14 tons in the plots using controlled-release fertilizers, with a statistically significant difference at a 99% confidence level. Overall, sugarcane production in plots using controlled-release fertilizers generated a net income of 7,516.27 baht per hectare, while those not using them earned a net income of only 3,745.41 baht per hectare. It is concluded that the use of controlled-release fertilizers increases the profitability of sugarcane production for farmers.

Keywords: Controlled Release Fertilizers, Sugarcane Farmers, Cost and Returns

Received: 6 October 2023;
Revised: 26 December 2023;
Accepted: 30 December 2023

© 2024 JSSP: Journal of Social Science Panyapat
ISSN: 3027-6748 (Online)

การเปรียบเทียบต้นทุนและผลตอบแทนของการเพาะปลูกอ้อยระหว่างการใช้ปุ๋ยควบคุมการปลดปล่อยกับปุ๋ยทั่วไป

พรธิชา โฆษิตเจริญกุล[1] ธนาภรณ์ อธิปัญญากุล[2*] และ กุณฑลรัตน์ ทวีวงศ์[2]

[1] *นิสิตบัณฑิตศึกษาสาขาวิชาธุรกิจการเกษตร ภาควิชาเศรษฐศาสตร์เกษตรและทรัพยากร คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ประเทศไทย*

[2] *ภาควิชาเศรษฐศาสตร์เกษตรและทรัพยากร คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ประเทศไทย*

* *Corresponding author. E-mail: Thanaporn.at@ku.th*

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ คือ (1) เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของเกษตรกรตัวอย่างในจังหวัดสุพรรณบุรี และ (2) เพื่อเปรียบเทียบต้นทุนและผลตอบแทนของการใช้และไม่ใช้ปุ๋ยควบคุมการปลดปล่อยในจังหวัดสุพรรณบุรี ตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจงจากเกษตรกรที่ใช้และไม่ใช้ปุ๋ยควบคุมการปลดปล่อยในรายเดียวกันจำนวน 25 ราย ผู้วิจัยใช้สถิติเชิงพรรณนา ค่าความถี่ ค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ย รวมถึงใช้สถิติเชิงอนุมาน (T-test) เพื่อทดสอบสมมติฐาน ผลการศึกษาพบว่า แปลงที่ใช้ปุ๋ยควบคุมการปลดปล่อยมีต้นทุนทั้งหมด ต้นทุนค่าปุ๋ยเคมี และต้นทุนค่าแรงงานใส่ปุ๋ยต่ำกว่าแปลงที่ไม่ใช้ปุ๋ยควบคุม การปลดปล่อยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 นอกจากนี้แปลงที่ใช้ปุ๋ยควบคุมการปลดปล่อยยังใช้ผลผลิตเฉลี่ยอ้อยต่อไร่สูงกว่าแปลงที่ไม่ใช้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 เช่นกัน โดยมีความแตกต่างถึง 2.14 ตันต่อไร่ ในภาพรวมจะเห็นว่าการผลิตอ้อยในแปลงที่ใช้ปุ๋ยควบคุมการปลดปล่อยเกษตรกรจะมีรายได้เหนือต้นทุนทั้งหมด 7,516.27 บาทต่อไร่ ในขณะที่การผลิตอ้อยในแปลงที่ไม่ใช้ปุ๋ยควบคุมการปลดปล่อยเกษตรกรจะได้รายได้เหนือต้นทุนทั้งหมดเพียง 3,745.41 บาทต่อไร่ จึงสรุปได้ว่าการใช้ปุ๋ยควบคุมการปลดปล่อยทำให้เกษตรกรได้กำไรเพิ่มมากขึ้น ดังนั้น ควรมีการส่งเสริมการใช้ปุ๋ยควบคุมการปลดปล่อยในวงกว้าง

คำสำคัญ: ปุ๋ยควบคุมการปลดปล่อย, เกษตรกรผู้ปลูกอ้อย, ต้นทุนและผลตอบแทน

© 2024 JSSP: Journal of Social Science Panyapat

บทนำ

อ้อยเป็นพืชเศรษฐกิจสำคัญของไทยในอุตสาหกรรมการผลิตน้ำตาล ตลอดจนอุตสาหกรรมต่อเนื่องอย่างไรก็ตาม ปริมาณผลผลิตอ้อยของประเทศไทยมักมีความผันผวนขึ้นอยู่กับผลิตภาพการผลิต ซึ่งมักจะผันผวนตามปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย (จักรกฤษณ์ พจนศิลป์, 2563) ตลอดจนการดูแลบำรุงรักษา ทั้งในด้านการใส่ปุ๋ยและการให้น้ำ ซึ่งการใส่ปุ๋ยในปริมาณที่เหมาะสมมีผลต่อผลผลิตเฉลี่ยอ้อยต่อไร่ ซึ่งเกษตรกรผู้ปลูกอ้อยส่วนใหญ่มักจะใช้ปุ๋ยเคมีมากกว่าปุ๋ยอินทรีย์ จากการสำรวจของธนาภรณ์ อธิปัญญากุล และคณะ (2563) พบว่า โดยปกติเกษตรกรจะใส่ปุ๋ยเคมีในอัตรา 100 กิโลกรัมต่อไร่ และมีการใส่ปุ๋ย 2 ครั้งต่อฤดูกาลผลิต แต่ในช่วงปี 2563-2564 ราคาปุ๋ยเคมีมีแนวโน้มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง และในปี 2565 มีราคาสูงขึ้นเท่าตัว ส่งผลให้ต้นทุนการผลิตอ้อยสูงขึ้น โดยในช่วงปีการผลิต 2550/51-2563/64 มีต้นทุนทั้งหมดเฉลี่ย 9,165.89 บาทต่อไร่ เป็นต้นทุนค่าปุ๋ยเฉลี่ย 1,4780.2 บาทต่อไร่ มีผลผลิตเฉลี่ย 10.15 ตันต่อไร่ ในขณะที่ต้นทุนการผลิตอ้อยช่วงปี 2564/65 มีต้นทุนทั้งหมดเฉลี่ย 10,733.78 บาทต่อไร่ เป็นต้นทุนค่าปุ๋ยเฉลี่ย 1,625.10 บาทต่อไร่ มีผลผลิตเฉลี่ย 10.81 ตันต่อไร่ จะเห็นได้ว่าต้นทุนค่าปุ๋ยมีส่วนทำให้ต้นทุนทั้งหมดมีปริมาณที่เพิ่มสูงขึ้นอย่างเห็นได้ชัด แต่กลับได้รับผลผลิตไม่ต่างจากเดิมมากนัก (สำนักงานคณะกรรมการอ้อยและน้ำตาลทราย, 2565) ทำให้เกษตรกรลดการใส่ปุ๋ยลงเพียง 1 ครั้ง หรือ 50 กิโลกรัมต่อไร่ นอกจากนี้ปริมาณการใช้ปุ๋ยที่เหมาะสม ปริมาณน้ำ ตลอดจนระดับความชื้นในดินและช่วงเวลาการให้ปุ๋ยตามความต้องการของอ้อยยังเป็นปัจจัยที่สำคัญต่อผลผลิตเฉลี่ยต่อไรของอ้อย กล่าวคือ หากให้ปุ๋ยไม่ตรงกับช่วงที่อ้อยต้องการ ปุ๋ยเคมี

ที่ให้ส่วนใหญ่มีสมบัติละลายน้ำและทำปฏิกิริยากับดินอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้เกิดการสูญหายไปจากดิน ทำให้ประสิทธิภาพการใช้ธาตุอาหารของพืชจากปุ๋ยต่ำกว่าที่ควรจะเป็น (ยงยุทธ โอสถสภา และคณะ, 2551) ดังนั้น การใช้ปุ๋ยเคมีทั่วไปอาจทำให้ได้ผลตอบแทนไม่คุ้มค่า หนึ่งในแนวทางการแก้ปัญหา คือ การใช้เทคโนโลยีใหม่ในเรื่องปุ๋ย เช่น ปุ๋ยควบคุมการปลดปล่อย (Controlled Released Fertilizers, CRF) ซึ่งมีคุณสมบัติในการควบคุมการปลดปล่อยธาตุอาหารตามช่วงเวลาที่พืชต้องการ นิษฐา คูหะธรรมคุณ และ สายันต์ แสงสุวรรณ (2560) แสดงให้เห็นว่าการใช้ปุ๋ยควบคุมการปลดปล่อยช่วยลดปริมาณการใช้ปุ๋ย ทำให้ช่วยลดต้นทุนในการใช้ปุ๋ยและด้านแรงงานได้ และยังสามารถเพิ่มผลผลิตอ้อยสดและผลผลิตน้ำตาลสูงกว่าการใช้ปุ๋ยเคมีประเภทละลายเร็ว อย่างไรก็ตามผู้วิจัยไม่ได้แสดงตัวเลขในส่วนของการประหยัดแรงงานและต้นทุนที่ลดลงอย่างชัดเจน

สำหรับการพัฒนาเทคโนโลยี CRF ในประเทศไทยมีบริษัทที่ผลิตปุ๋ยควบคุมการปลดปล่อยและมีการส่งเสริมให้ใช้ในไร่อ้อย คือ บริษัท เพิ่มผลผลิต จำกัด ภายใต้ยี่ห้อ ซอยล์เมต ซึ่งมีจังหวัดสุพรรณบุรีเป็นหนึ่งในพื้นที่นำร่องการใช้ปุ๋ยความคุมการปลดปล่อยของทางปุ๋ยซอยล์เมต ซึ่งจากการสัมภาษณ์เบื้องต้นจากตัวแทนบริษัทฯ ได้ให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่าเทคโนโลยีปุ๋ยควบคุมการปลดปล่อยน่าจะช่วยประหยัดแรงงาน ลดต้นทุนค่าแรงงานการใส่ปุ๋ย เนื่องจากใส่เพียงครั้งเดียวและเพิ่มผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ แต่จากการทบทวนวรรณกรรมยังไม่มีการศึกษาที่เปรียบเทียบอย่างชัดเจนว่าการที่ใช้ปุ๋ยควบคุมการปลดปล่อยจะมีผลตอบแทนสูงกว่าที่ไม่ใช้ปุ๋ยควบคุมการปลดปล่อย

การวิจัยเรื่อง “การเปรียบเทียบต้นทุนและผลตอบแทนของการเพาะปลูกอ้อยระหว่างการใช้ปุ๋ยควบคุมการปลดปล่อยกับปุ๋ยทั่วไป” มุ่งเน้นการศึกษาการปลูกอ้อยในจังหวัดสุพรรณบุรี อำเภอเดิมบางนางบวช อำเภอด่านช้าง และอำเภอหนองหญ้าไซ เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่ได้รับการส่งเสริมการใช้ปุ๋ยควบคุมการปลดปล่อย โดยการเปรียบเทียบกำไรของเกษตรกรที่ใช้และไม่ใช้ปุ๋ยควบคุมการปลดปล่อยจากการศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนของเกษตรกรที่ใช้และไม่ใช้ปุ๋ยควบคุมการปลดปล่อยในรายเดียวกันและเป็นอ้อยชนิดเดียวกัน ในปีการผลิต 2565/66 ซึ่งจะเป็นแนวทางประกอบการตัดสินใจให้แก่เกษตรกรที่เพาะปลูกอ้อย และผู้ที่สนใจการใช้ปุ๋ยควบคุมการปลดปล่อยในอ้อยทั้งภาครัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของเกษตรกรตัวอย่างในจังหวัดสุพรรณบุรี
2. เพื่อเปรียบเทียบต้นทุนและผลตอบแทนการเพาะปลูกอ้อยที่ใช้และไม่ใช้ปุ๋ยควบคุมการปลดปล่อยในจังหวัดสุพรรณบุรี

ระเบียบวิธีวิจัย

การนำเสนอในส่วนของระเบียบวิธีวิจัย ผู้วิจัยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ การเก็บรวบรวมข้อมูล เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล

1.1 ประชากรของการวิจัยนี้ คือ เกษตรกรที่มีการปลูกอ้อยแบบที่มีการใช้ปุ๋ยและไม่ใช้ปุ๋ยควบคุมการปลดปล่อย (CRF) จังหวัดสุพรรณบุรี ปีการผลิต 2565/66 จำนวน 34 ราย (บริษัท เพิ่มผลผลิต จำกัด, 2565) กลุ่มตัวอย่างคือเกษตรกรที่มีการปลูกอ้อยแบบที่มีการใช้ปุ๋ยและไม่ใช้ปุ๋ยควบคุมการปลดปล่อย (CRF) จำนวน 30 ราย ซึ่งนับว่าเป็นตัวอย่างขนาดใหญ่ (สมชาย วรกิจเกษมสกุล, 2554) กำหนดวิธีการเลือกตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 30 ราย ในพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรี ปีการผลิต 2565/66 โดยใช้แบบสอบถามเชิงโครงสร้าง (Structured Questionnaire) และการสัมภาษณ์แบบเผชิญหน้า (Face-to-face interview) กับเกษตรกรผู้ปลูกอ้อยในจังหวัดสุพรรณบุรีซึ่งเป็นพื้นที่ที่ได้รับการส่งเสริมการใช้ปุ๋ยควบคุมการปลดปล่อยได้แก่ อำเภอเดิมบางนางบวช อำเภอด่านช้าง และอำเภอหนองหญ้าไซ มีการกำหนดเกณฑ์ขนาดของพื้นที่ตามเกณฑ์การแบ่งของสำนักงานคณะกรรมการอ้อยและน้ำตาลทราย ได้แก่ เกษตรกรรายเล็ก (พื้นที่ปลูกอ้อย 1-59 ไร่), เกษตรกรรายกลาง (พื้นที่ปลูกอ้อย 60-199 ไร่) และเกษตรกรรายใหญ่ (พื้นที่ปลูกอ้อยมากกว่า

199 ไร่) (สำนักงานคณะกรรมการอ้อยและน้ำตาลทราย, 2558) แต่สามารถรวบรวมได้จริงเพียง 25 ราย เนื่องจากเกษตรกรบางท่านไม่สะดวกในการให้สัมภาษณ์

1.2 ข้อมูลทุติยภูมิ สำหรับการวิจัยนี้ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิจากเอกสารการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประโยชน์ของปุ๋ย CRF และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนในการปลูกอ้อย

1.3 ข้อมูลปฐมภูมิ เนื่องจากวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาเปรียบเทียบต้นทุนและผลตอบแทนของการผลิตอ้อยที่ใช้และไม่ใช้ปุ๋ยควบคุมการปลดปล่อย โดยผลตอบแทนของเกษตรกรผู้ปลูกอ้อยขึ้นกับปัจจัยในหลายด้าน เช่น ทักษะด้านการบริหารจัดการของเกษตรกร ปัจจัยด้านดินและน้ำ ดังนั้น ในการเปรียบเทียบจำเป็นต้องกำหนดปัจจัยด้านดังกล่าวมีลักษณะที่เหมือนกัน (Homogeneous) ซึ่งจะทำให้ผลการเปรียบเทียบสามารถสะท้อนให้เห็นผลกระทบด้านผลตอบแทนที่เพิ่มขึ้นนั้นเกิดจากการใช้ปุ๋ยควบคุมการปลดปล่อย เพียงอย่างเดียว ดังนั้น การเปรียบเทียบจึงทำการเปรียบเทียบภายในเกษตรกรายเดียวกันแต่จะเปรียบเทียบต้นทุนและผลตอบแทนต่างแปลงกัน คือ แปลงการเพาะปลูกอ้อยที่มีการใช้และไม่มีการใช้ปุ๋ยควบคุมการปลดปล่อย

2. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ คือ แบบสัมภาษณ์ประกอบการสัมภาษณ์เชิงโครงสร้าง (Structured Questionnaire) และใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเผชิญหน้า (Face-to-face Interview) โดยมีประเด็นคำถามดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของเกษตรกรผู้ผลิตอ้อย ประกอบด้วย ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคลทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ที่จำเป็น ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา การประกอบอาชีพหลักและอาชีพรอง ประสบการณ์การปลูกอ้อย ที่ดินและแรงงาน เป็นต้น

ส่วนที่ 2 ข้อมูลด้านต้นทุนและผลตอบแทนของการผลิตอ้อยในแปลงที่ใช้ปุ๋ยควบคุมการปลดปล่อย และแปลงที่ไม่ได้ใช้ปุ๋ยควบคุมการปลดปล่อย ประกอบด้วย ค่าใช้จ่ายในส่วนของต้นทุนผันแปร อาทิ ค่าแรงงาน ค่าวัสดุ และค่าดอกเบี้ย ส่วนค่าใช้จ่ายคงที่ ประกอบด้วย ค่าเช่าที่ดิน สินทรัพย์ทางการเกษตรที่มีอายุมากกว่า 1 ปี มูลค่าที่ซื้อ และอายุการใช้งาน ซึ่งข้อมูลเหล่านี้เป็นข้อมูลที่จำเป็นต่อการวิเคราะห์ค่าเสื่อมราคา เป็นต้น

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลของงานวิจัยนี้มุ่งเน้นเพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัยทั้ง 2 ข้อ ซึ่งมีรายละเอียดการวิเคราะห์ดังนี้

3.1 การวิเคราะห์สภาพทั่วไปของเกษตรกรผู้ผลิตอ้อยที่ใช้และไม่ใช้ปุ๋ยควบคุมการปลดปล่อย ในการวิเคราะห์ส่วนนี้ผู้วิจัยใช้ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) ในส่วนของค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) และค่าเฉลี่ย (Mean) ร่วมกับการวิเคราะห์เชิงอรรถาธิบาย

3.2 การวิเคราะห์เปรียบเทียบต้นทุนและผลตอบแทนของการเพาะปลูกอ้อยที่ใช้และไม่ใช้ปุ๋ยควบคุมการปลดปล่อย มีรายละเอียดดังนี้

1) ต้นทุนคงที่ ประกอบด้วย ค่าเช่าที่ดิน/ค่าใช้ที่ดิน, ค่าเสื่อมราคา และค่าเสียโอกาสเงินลงทุนเครื่องมือเครื่องจักรและอุปกรณ์การเกษตรที่ใช้ในการเพาะปลูกอ้อย

โดย -ค่าเสื่อมราคา = (มูลค่าทรัพย์สินแรกซื้อ-มูลค่าซาก)/(อายุการใช้งาน (ปี))

-ค่าเสียโอกาสเงินลงทุนระยะยาว = อัตราดอกเบี้ย x AVI

AVI หรือมูลค่าการลงทุนเฉลี่ย (Average Value of Investment) = (มูลค่าทรัพย์สินแรกซื้อ+มูลค่าซาก)/2

โดยคิดอัตราดอกเบี้ยเงินฝากประจำที่ร้อยละ 1.15 ต่อปี อ้างอิงจากข้อมูลธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ (ณ วันที่ 20 ธันวาคม 2565)

2) ต้นทุนผันแปร ประกอบด้วย ค่าวัสดุการเกษตร, ค่าแรงงาน และค่าเสียโอกาสเงินทุนระยะสั้น

โดย ค่าวัสดุการเกษตร ประกอบด้วย ค่าพันธุ์อ้อย ค่าปุ๋ย ค่าสารเคมีกำจัดวัชพืชและศัตรูพืช ค่าสารเคมีอื่นและวัสดุปรับปรุงดิน ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง ค่าซ่อมแซมอุปกรณ์การเกษตร ค่าบำรุงรักษาอุปกรณ์

ค่าเสียโอกาสเงินลงทุนระยะสั้น = ต้นทุนผันแปรที่ไม่เป็นเงินสด x ระยะเวลาการผลิต(เดือน) x อัตราดอกเบี้ยเงินกู้/12

โดยคิดอัตราดอกเบี้ยเงินเงินฝากเผื่อเรียกที่ร้อยละ 0.5 ต่อปี อ้างอิงจากข้อมูลธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ (ณ วันที่ 20 ธันวาคม 2565)

3) ผลตอบแทน ประกอบด้วย รายได้ทั้งหมด, รายได้เหนือต้นทุนที่เป็นเงินสด และรายได้เหนือต้นทุนทั้งหมด โดยมีการวิเคราะห์ดังนี้

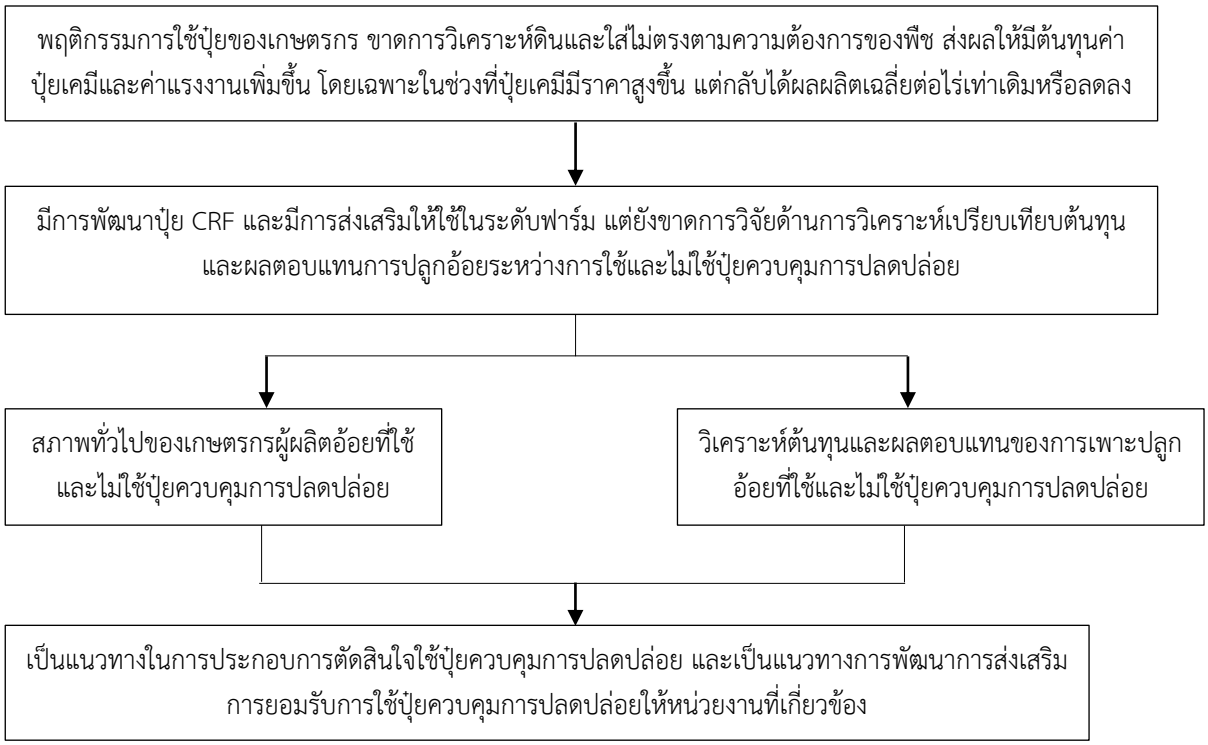
รายได้เหนือต้นทุนที่เป็นเงินสด = รายได้ทั้งหมด – ต้นทุนทั้งหมดที่เป็นเงินสด

รายได้เหนือต้นทุนทั้งหมด = รายได้ทั้งหมด - ต้นทุนทั้งหมด

4) การวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนของการปลูกอ้อย เนื่องจากอ้อยเป็นพืชที่มีอายุการปลูกจนถึงเก็บเกี่ยวประมาณ 10-12 เดือนเป็นอย่างน้อย (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2551) และเมื่อปลูกเพียง 1 ครั้ง จะสามารถเก็บเกี่ยวได้อย่างน้อย 3 รอบการผลิต กล่าวคือ เมื่อเก็บเกี่ยวผลผลิตอ้อยของการปลูกปีที่ 1 แล้ว (เรียกว่าอ้อยปลูกหรืออ้อยปีที่ 1) จะสามารถไว้ตอหรือบำรุงตอเพื่อรอการเก็บเกี่ยวในปีถัดไป (อ้อยตอ 1) และเมื่อเก็บเกี่ยวแล้วเกษตรกรก็จะบำรุงตอเป็นปีถัดไป (อ้อยตอ 2) ในปีถัดไปหลังจากเก็บเกี่ยวแล้วสามารถบำรุงรักษาตออ้อยและเก็บเกี่ยว ดังนั้น ในการวิเคราะห์ต้นทุนการผลิตจำเป็นต้องวิเคราะห์โดยใช้หลักการของต้นทุนเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก จากข้อมูลของสำนักงานคณะกรรมการอ้อยและน้ำตาล ส่วนใหญ่เกษตรกรผู้เพาะปลูกอ้อยสามารถเก็บเกี่ยวได้ 3 รอบการผลิต หรือ 3 ปี ดังนั้น การคิดต้นทุนเฉลี่ยถ่วงน้ำหนักของการวิจัยนี้เป็นการคิดต้นทุนเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก 3 ปี การผลิต โดยถ่วงน้ำหนักด้วยขนาดพื้นที่ของอ้อยปลูก อ้อยตอ 1 และอ้อยตอ 2

5) การทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของต้นทุน ผลผลิตเฉลี่ย และรายได้เหนือต้นทุนทั้งหมด

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการศึกษา

จากภาพที่ 1 การที่เกษตรกรใช้ปุ๋ยโดยไม่คำนึงถึงความต้องการของพืชและคุณภาพของดิน ส่งผลต่อต้นทุนที่เพิ่มขึ้นและได้รับผลตอบแทนในการผลิตอ้อยที่ลดลง จึงมีการพัฒนาเทคโนโลยีปุ๋ย CRF ที่สามารถปลดปล่อยธาตุอาหารตามระยะเวลาที่พืชต้องการได้มากกว่าปุ๋ยเคมีทั่วไปมีสมบัติละลายน้ำและทำปฏิกิริยากับดินอย่างรวดเร็ว จึงช่วยให้พืชสามารถดูดซับไปใช้ได้ตามความต้องการ ข้อมูลในการทดลองระดับฟาร์มระบุว่าการใช้ปุ๋ย CRF คาดว่าจะสามารถเพิ่มผลผลิตและเพิ่มผลตอบแทนให้กับเกษตรกรผู้เพาะปลูกอ้อย อย่างไรก็ตามยังไม่มีการวิจัยที่มีการวิเคราะห์เปรียบเทียบในส่วนของต้นทุนและผลตอบแทนระหว่างแปลงที่ใช้ปุ๋ย CRF และไม่ใช้ ซึ่งข้อมูลดังกล่าวมีความสำคัญต่อการส่งเสริมให้เกษตรกรใช้ปุ๋ย CRF ดังนั้น การวิจัยนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเปรียบเทียบต้นทุนและผลตอบแทนการผลิตอ้อยของเกษตรกรที่ใช้ปุ๋ยเคมีทั่วไปและปุ๋ยควบคุมการปลดปล่อย ตลอดจนศึกษาสภาพทั่วไปของเกษตรกรทั้ง 2 กลุ่ม

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย พบว่า

1. ศึกษาสภาพทั่วไปของเกษตรกรผู้ผลิตอ้อยที่ใช้และไม่ใช้ปุ๋ยควบคุมการปลดปล่อยในจังหวัดสุพรรณบุรี

สภาพทั่วไปของเกษตรกรตัวอย่างที่ปลูกอ้อยในจังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า เกษตรกรเป็นเพศชาย 23 ราย เพศหญิงเพียง 2 ราย คิดเป็นร้อยละ 92.00 และ 8.00 ตามลำดับ จบการศึกษาในระดับประถมศึกษาเป็นส่วนใหญ่จำนวน 15 ราย คิดเป็นร้อยละ 60.00 รองลงมาเป็นระดับปริญญาตรีจำนวน 5 ราย คิดเป็น 20.00 และระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลายจำนวน 3 และ 2 รายตามลำดับ คิดเป็นร้อยละ 12.00 และ 8.00 ตามลำดับ โดยเกษตรกรประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลักทั้ง 25 ราย โดยส่วนใหญ่มีการเพาะปลูกอ้อยมากที่สุด รองลงมาเป็นข้าว และมันสำปะหลังตามลำดับ มีอายุเฉลี่ย 59.20 ปี มีประสบการณ์ในการทำไร่อ้อยเฉลี่ย 27.44 ปี และขนาดพื้นที่ในการเพาะปลูกอ้อยเฉลี่ยที่ 402.12 ไร่ (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 สภาพทั่วไปของเกษตรกรผู้ผลิตอ้อยปีการผลิต 2565/66

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
เพศ (คน)		
-ชาย	23	92.00
-หญิง	2	8.00
ระดับการศึกษา		
-ประถมศึกษา	15	60.00
-มัธยมศึกษาตอนต้น	3	12.00
-มัธยมศึกษาตอนปลาย	2	8.00
-ปริญญาตรี	5	20.00
อาชีพหลัก (คน)		
-เกษตรกรรม	25	100.00
-อาชีพอื่นๆนอกภาคการเกษตร	0	0.00
อายุ (ปี)		
-อายุเฉลี่ย	59.20	
ประสบการณ์ในการทำไร่อ้อย (ปี)		
-ประสบการณ์ในการทำไร่อ้อยเฉลี่ย	27.44	
ขนาดพื้นที่เพาะปลูกอ้อยทั้งหมด (ไร่)		
-ขนาดพื้นที่ปลูกอ้อยเฉลี่ย	402.12	

2. ผลการเปรียบเทียบต้นทุนและผลตอบแทนของเกษตรกรผู้ผลิตอ้อยที่ใช้และไม่ใช้ปุ๋ยควบคุมการปลดปล่อยในจังหวัดสุพรรณบุรี

ก่อนการนำเสนอผลการวิจัยในส่วนของการเปรียบเทียบต้นทุนและผลตอบแทนการปลูกอ้อยในแปลงที่มีการใช้และไม่มีการใช้ปุ๋ยควบคุมการปลดปล่อย การทำความเข้าใจพฤติกรรมการใช้ปุ๋ยของเกษตรกรนับว่าเป็นสิ่งจำเป็น จากการสัมภาษณ์พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกอ้อยได้มีการทดลองใช้ปุ๋ยควบคุมการปล่อยปลดปล่อยในบางแปลงการเพาะปลูก (ไม่ได้ใช้ทุกแปลง) ซึ่งเจ้าหน้าที่ส่งเสริมมีการแนะนำให้ใช้ปุ๋ยสูตร 27-9-14 หรือ 23-12-12 ซึ่งการเลือกใช้ปุ๋ยทั้ง 2 สูตร ขึ้นกับผลการวิเคราะห์ดินของเกษตรกร จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าเกษตรกรมีการใส่ปุ๋ยสูตร 23-12-12 เป็นจำนวน 1 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 48.00 โดยมีอัตราการใส่ 50 กิโลกรัมต่อไร่ และใส่ 2 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 24.00 โดยมีอัตราการใส่ 25 กิโลกรัมต่อไร่ โดยราคาของปุ๋ยควบคุมการปลดปล่อยทั้ง 2 สูตร มีราคาเท่ากับ 35.10 และ 35.70 บาทต่อกิโลกรัม ซึ่งเจ้าหน้าที่ส่งเสริมกำหนดให้การใส่ปุ๋ยต้องมีการฝังกลบ สำหรับแปลงที่ไม่ได้ใช้ปุ๋ยควบคุมการปลดปล่อย เกษตรกรมักใช้ใช้ปุ๋ยสูตร 16-8-8 รองพื้นก่อนปลูก หรือใส่ครั้งที่ 1 เพื่อบำรุงตอในอัตรา 50 กิโลกรัมต่อไร่ ปุ๋ยสูตรดังกล่าวนี้ราคา 19 บาทต่อกิโลกรัม ส่วนครั้งที่ 2 จะใส่เมื่ออ้อยมีอายุได้ประมาณ 2-6 เดือน โดยเลือกใช้สูตร 16-16-8 ในอัตรา 50 กิโลกรัมต่อไร่ ซึ่งปุ๋ยสูตรดังกล่าวนี้มีราคา 25.20 บาทต่อกิโลกรัม โดยลักษณะการใส่ส่วนใหญ่เป็นแบบไม่ฝังกลบ อย่างไรก็ตามจากผลการวิจัยยังแสดงให้เห็นอีกว่าถึงแม้แปลงที่มีการใช้ปุ๋ยควบคุมการปลดปล่อยซึ่งเจ้าหน้าที่ส่งเสริมแนะนำให้ใส่เพียง 1 ครั้ง แต่ยังมีเกษตรกรบางรายอาจยังไม่มั่นใจว่าการใส่ปุ๋ยจำนวนน้อยครั้งกว่าเดิมจะทำให้ได้ผลผลิตมากกว่าหรือเท่ากับที่เคยใช้อยู่ หรือบางรายอาจยังมีการใช้ปุ๋ยเคมีแบบดั้งเดิมร่วมด้วย

สำหรับผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบต้นทุนและผลตอบแทนของการเพาะปลูกอ้อยในแปลงที่ใช้และไม่ใช้ปุ๋ยควบคุมการปลดปล่อย โดยเฉลี่ยถ่วงน้ำหนักทั้ง 3 ปีมีต้นทุนผลตอบแทนที่แบ่งตามชนิดอ้อยแล้วสามารถสรุปผลได้ดังนี้ (ตารางที่ 2)

ต้นทุนรวมเฉลี่ยของแปลงที่ใช้ปุ๋ยควบคุมการปลดปล่อยเป็นเงิน 8,733.73 บาทต่อไร่ มีผลผลิตเฉลี่ย 13.59 ตันต่อไร่ และมีรายได้สุทธิหรือรายได้เหนือต้นทุนที่เป็นเงินสด 10,632.68 บาทต่อไร่ ส่วนแปลงที่ไม่ใช้ปุ๋ยควบคุมการปลดปล่อยมีต้นทุนรวมเฉลี่ย 9,270.83 บาทต่อไร่ มีผลผลิตเฉลี่ย 11.07 ตันต่อไร่ และมีรายได้สุทธิ 6,864.03 บาทต่อไร่ และเมื่อทำการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย ซึ่งสามารถจำแนกต้นทุนทั้งหมดออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

- ต้นทุนคงที่ของแปลงที่ใช้ปุ๋ยควบคุมการปลดปล่อยเป็นเงิน 2,591.95 บาทต่อไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 29.68 โดยจำแนกเป็นค่าเช่าที่ดินร้อยละ 18.36 ค่าเสื่อมราคาอุปกรณ์การเกษตรร้อยละ 10.40 และค่าเสียโอกาสเงินลงทุนอุปกรณ์ร้อยละ 0.92 ส่วนแปลงที่ใช้ปุ๋ยควบคุมการปลดปล่อยมีต้นทุนคงที่เป็นเงิน 2,580.35 บาทต่อไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 27.83 โดยจำแนกเป็นค่าเช่าที่ดินร้อยละ 17.19 ค่าเสื่อมราคาอุปกรณ์การเกษตรร้อยละ 9.79 และค่าเสียโอกาสเงินลงทุนอุปกรณ์ร้อยละ 0.86 ซึ่งพบว่าแปลงที่ใช้ปุ๋ยควบคุมการปลดปล่อยมีต้นทุนคงที่ที่มากกว่าแปลงที่ไม่ใช้ปุ๋ยควบคุมการปลดปล่อยอยู่ 11.6 บาทต่อไร่

- ต้นทุนผันแปรของแปลงที่ใช้ปุ๋ยควบคุมการปลดปล่อยเป็นเงิน 6,141.78 บาทต่อไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 70.32 โดยจำแนกเป็นค่าวัสดุการเกษตรร้อยละ 51.19 โดยส่วนใหญ่เป็นค่าปุ๋ยและค่าพันธุ์อ้อยมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 29.15 และ 13.44 ตามลำดับ เป็นค่าแรงงานการทำไร่อ้อยร้อยละ 18.83 และเป็นค่าเสียโอกาสเงินลงทุนร้อยละ 0.31 ส่วนแปลงที่ไม่ใช้ปุ๋ยควบคุมการปลดปล่อยมีต้นทุนผันแปรเป็นเงิน 6,690.48 บาทต่อไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 72.17 โดยจำแนกเป็นค่าวัสดุการเกษตรร้อยละ 51.95 โดยส่วนใหญ่เป็นค่าปุ๋ยและค่าพันธุ์อ้อยมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 31.85 และ 12.38 ตามลำดับ เป็นค่าแรงงานการทำไร่อ้อยร้อยละ 19.90 และเป็นค่าเสียโอกาสเงินลงทุนร้อยละ 0.32 ซึ่งพบว่าแปลงที่ไม่ใช้ปุ๋ยควบคุมการปลดปล่อยมีต้นทุนผันแปรที่มากกว่าแปลงที่ใช้ปุ๋ยควบคุมการปลดปล่อยอยู่ 548.70 บาทต่อไร่

ผลตอบแทนที่ได้ของแปลงที่ใช้ปุ๋ยควบคุมการปลดปล่อยและแปลงที่ไม่ใช้ปุ๋ยควบคุมการปลดปล่อยมีผลผลิตเฉลี่ย 13.59 และ11.07 ตันต่อไร่ตามลำดับ มีรายได้ทั้งหมด 16,250 และ 13,016.24 บาทต่อไร่ตามลำดับ รายได้เหนือต้นทุนที่เป็นเงินสด 10,632.68 และ6,864.03 บาทต่อไร่ตามลำดับ และรายได้เหลือต้นทุนทั้งหมด 7,516.27 และ 3,745.41 บาทต่อไร่ตามลำดับ ซึ่งจะเห็นได้ว่าแปลงที่ใช้ปุ๋ยควบคุมการปลดปล่อยมีผลผลิตและกำไรที่มากกว่าแปลงที่ไม่ใช้

ปุ๋ยควบคุมการปลดปล่อยทั้งสิ้น โดยมีผลผลิตเฉลี่ยทั้ง 2 แปลงต่างกันอยู่ที่ 2.52 ตันต่อไร่ มีรายได้ทั้งหมดต่างกันอยู่ที่ 3,233.76 บาทต่อไร่ รายได้เหนือต้นทุนที่เป็นเงินสดต่างกันอยู่ที่ 3,768.65 บาทต่อไร่ และรายได้เหลือต้นทุนทั้งหมดต่างกันอยู่ที่ 3,770.86 บาทต่อไร่

ตารางที่ 2 ต้นทุนและผลตอบแทนของเกษตรกรผู้ผลิตอ้อยปีการผลิต 2565/66

รายการ	กรณีใช้ปุ๋ยควบคุมการปลดปล่อย				กรณีไม่ใช้ปุ๋ยควบคุมการปลดปล่อย			
	เป็นเงินสด	ไม่เป็นเงินสด	รวม	ร้อยละ	เป็นเงินสด	ไม่เป็นเงินสด	รวม	ร้อยละ
1. ต้นทุนผันแปร	**5,408.06**	**733.72**	**6,141.78**	**70.32**	**5,899.38**	**791.10**	**6,690.48**	**72.17**
1.1 ค่าวัสดุการเกษตร	**3,924.70**	**545.78**	**4,470.48**	**51.19**	**4,309.28**	**507.08**	**4,816.36**	**51.95**
1) พันธุ์อ้อย	628.42	545.78	1,174.20	13.44	640.76	507.08	1,147.84	12.38
2) ปุ๋ย	2,545.51	0.00	2,545.51	29.15	2,953.16	0.00	2,953.16	31.85
-ปุ๋ยควบคุมการปลดปล่อย	1,593.23	0.00	1,593.23	18.24	0.00	0.00	0.00	0.00
-ปุ๋ยทั่วไป	860.48	0.00	860.48	9.85	2,643.09	0.00	2,643.09	28.51
-ปุ๋ยอินทรีย์/ ปุ๋ยหมัก	91.80	0.00	91.80	1.05	310.07	0.00	310.07	3.34
3) สารเคมีกำจัดวัชพืชและศัตรูพืช	193.03	0.00	193.03	2.21	188.13	0.00	188.13	2.03
4) สารเคมีอื่นๆและวัสดุปรับปรุงดิน	234.27	0.00	234.27	2.68	204.55	0.00	204.55	2.21
5) น้ำมันเชื้อเพลิง	270.41	0.00	270.41	3.10	272.69	0.00	272.69	2.94
6) ค่าซ่อมแซมอุปกรณ์การเกษตร	31.91	0.00	31.91	0.37	30.27	0.00	30.27	0.33
7) ค่าบำรุงรักษาอุปกรณ์	21.16	0.00	21.16	0.24	19.72	0.00	19.72	0.21
1.2 ค่าแรงงานการทำไร่อ้อย	**1,483.36**	**160.90**	**1,644.26**	**18.83**	**1,590.10**	**254.53**	**1,844.62**	**19.90**
1) แรงงานเตรียมดิน	477.71	20.97	498.68	5.71	447.05	18.23	465.28	5.02
2) แรงงานปลูก	717.72	22.87	740.59	8.48	744.12	12.15	756.27	8.16
3) แรงงานดูแลรักษา	287.93	117.06	404.99	4.64	398.94	224.14	623.08	6.72
-ค่าใส่ปุ๋ย	109.81	23.34	133.15	1.52	177.62	103.07	280.69	3.03
-ค่าแรงงานดูแลอื่นๆ	178.12	93.72	271.84	3.11	221.32	121.07	342.39	3.69
1.3 ค่าเสียโอกาสเงินลงทุน	0.00	27.04	27.04	0.31	0.00	29.50	29.50	0.32
2. ต้นทุนคงที่	209.26	2,382.69	2,591.95	29.68	252.83	2327.52	2,580.35	27.83
2.1 ค่าเช่าที่ดิน/ค่าใช้ที่ดิน	209.26	1,394.02	1,603.28	18.36	252.83	1340.72	1,593.55	17.19
2.2 ค่าเสื่อมราคาอุปกรณ์การเกษตร	0.00	908.54	908.54	10.40	0.00	907.35	907.35	9.79
2.3 ค่าเสียโอกาสเงินลงทุนอุปกรณ์	0.00	80.13	80.13	0.92	0.00	79.45	79.45	0.86
ต้นทุนรวมทั้งหมด (บาทต่อไร่)	5,617.32	3,116.41	8,733.73	100.00	6,152.21	3118.63	9,270.83	100.00
ผลผลิตต่อไร่ (ตันต่อไร่)								
- ค่าเฉลี่ยทั้ง3ปี			13.59				11.07	
รายได้ทั้งหมด (บาทต่อไร่)			16,250.00				13,016.24	
รายได้เหนือต้นทุนที่เป็นเงินสด (บาทต่อไร่)			10,632.68				6,864.03	
รายได้เหนือต้นทุนทั้งหมด (บาทต่อไร่)			7,516.27				3,745.41	

จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ส่งเสริมซึ่งเป็นตัวแทนของบริษัทและวิจัยของ นิษฐา คูหะธรรมคุณ และ สายันต์ แสงสุวรรณ (2560) พบว่า การใช้ปุ๋ยควบคุมการปลดปล่อยจะทำให้เกษตรกรประหยัดค่าปุ๋ย ค่าแรงงานใส่ปุ๋ย ส่งผลทำให้ต้นทุนรวมลดลง และยังสามารถเพิ่มผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ได้ เนื่องจากอ้อยสามารถดูดซับปุ๋ยตามความต้องการในช่วงเวลาที่เหมาะสม ดังนั้น ผู้วิจัยจึงกำหนดสอมมติฐานเพื่อความแตกต่างด้านต้นทุนและผลตอบแทน 4 ข้อ คือ

1) H0 : ค่าแรงงานใส่ปุ๋ยระหว่างแปลงที่ใช้และไม่ใช้ปุ๋ยควบคุมการปลดปล่อยเท่ากัน
   H1 : ค่าแรงงานใส่ปุ๋ยระหว่างแปลงที่ใช้และไม่ใช้ปุ๋ยควบคุมการปลดปล่อยไม่เท่ากัน
2) H0 : ค่าปุ๋ยระหว่างแปลงที่ใช้และไม่ใช้ปุ๋ยควบคุมการปลดปล่อยเท่ากัน
   H1 : ค่าปุ๋ยระหว่างแปลงที่ใช้และไม่ใช้ปุ๋ยควบคุมการปลดปล่อยไม่เท่ากัน
3) H0 : ผลผลิตเฉลี่ยระหว่างแปลงที่ใช้และไม่ใช้ปุ๋ยควบคุมการปลดปล่อยเท่ากัน
   H1 : ผลผลิตเฉลี่ยระหว่างแปลงที่ใช้และไม่ใช้ปุ๋ยควบคุมการปลดปล่อยไม่เท่ากัน
4) H0 : ต้นทุนรวมระหว่างแปลงที่ใช้และไม่ใช้ปุ๋ยควบคุมการปลดปล่อยเท่ากัน
   H1 : ต้นทุนรวมระหว่างแปลงที่ใช้และไม่ใช้ปุ๋ยควบคุมการปลดปล่อยไม่เท่ากัน

เมื่อทำการทดสอบสมมติฐานข้างต้น พบว่า เมื่อเปรียบเทียบค่าแรงงานใส่ปุ๋ย ค่าปุ๋ย ผลผลิตเฉลี่ยอ้อยต่อไร่ ตลอดจนต้นทุนรวมทั้งหมด พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 จึงสรุปได้ว่า การใช้ปุ๋ยควบคุมการปลดปล่อย ช่วยลดต้นทุนการผลิตโดยรวม ต้นทุนค่าปุ๋ย และค่าแรงงานในการใส่ปุ๋ย ตลอดจนเพิ่มผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ ซึ่งจะทำให้เกษตรกรได้รับรายได้เหนือต้นทุนเงินสดเพิ่มขึ้น (ตารางที่ 2 และ 3)

ตารางที่ 3 สรุปผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่างแปลงที่ใช้และไม่ใช้ปุ๋ยควบคุมการปลดปล่อย

รายการค่าใช้จ่ายเฉลี่ย	แปลงที่ใช้ปุ๋ยควบคุมการปลดปล่อย	แปลงที่ไม่ใช้ปุ๋ยควบคุมการปลดปล่อย	ค่า T-test
แรงงานใส่ปุ๋ย (บาทต่อไร่)	133.15	280.69	4.05***
ค่าปุ๋ย (บาทต่อไร่)	2,545.51	2,953.16	3.98***
ผลผลิตเฉลี่ย (ตันต่อไร่)	13.59	11.07	-4.22***
ต้นทุนทั้งหมด (บาทต่อไร่)	8,733.73	9,270.83	4.41***

หมายเหตุ: *,**,*** แสดงถึงความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่มที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90, 95 และ 99 ตามลำดับ;
Ns แสดงถึงไม่มีความแตกต่างกันระหว่างกลุ่ม

อภิปรายผล

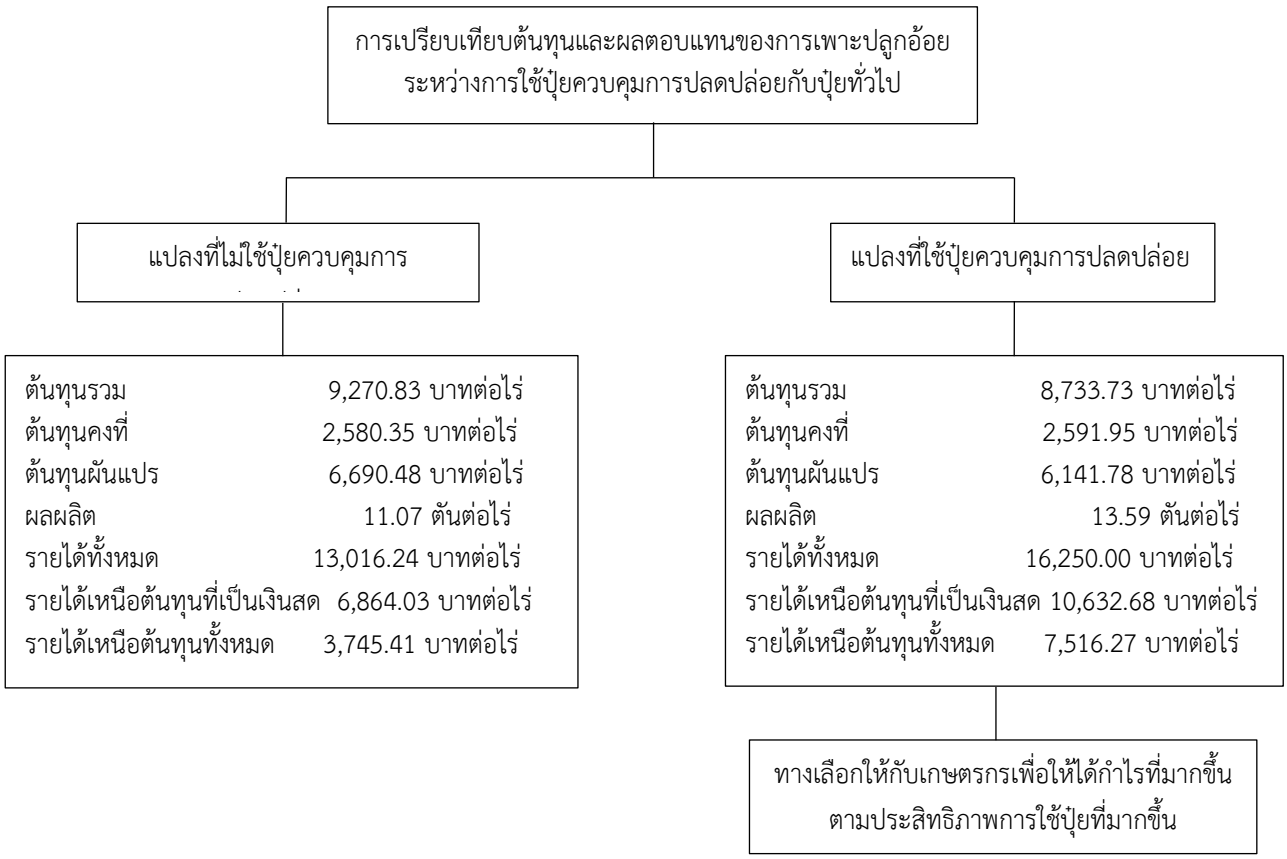
สภาพทั่วไปของเกษตรกรตัวอย่างในจังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า สภาพทั่วไปของเกษตรกรตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 59.20 ปี จบการศึกษาในระดับประถมศึกษา ทำอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก มีประสบการณ์ในการทำไร่อ้อยเฉลี่ย 27.44 ปี มีขนาดพื้นที่เพาะปลูกอ้อยทั้งหมดเฉลี่ย 402.12 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเกษตรกรส่วนใหญ่จะเป็นเกษตรกรรายใหญ่ (พื้นที่ปลูกอ้อยมากกว่า 199 ไร่) ซึ่งอาจเกิดจากเกษตรกรรายใหญ่มีพฤติกรรมด้านการยอมรับความเสี่ยงหรือต้องการทดลองสิ่งใหม่ๆ มากกว่าเกษตรกรรายเล็ก หรือกล่าวได้ว่าเกษตรกรรายใหญ่กล้าตัดสินใจลงทุน (ธนาภรณ์ อธิปัญญากุล, 2563), (R Mac Nicol et al., 2007) ซึ่งจะทำให้กล้าตัดสินใจทดลองถึงแม้เกษตรกรส่วนใหญ่จะมองว่าเทคโนโลยีใหม่ (ปุ๋ย CRF) มีความเสี่ยง (Risky technology)

ผลการเปรียบเทียบต้นทุนและผลตอบแทนการเพาะปลูกอ้อยที่ใช้และไม่ใช้ปุ๋ยควบคุมการปลดปล่อยในจังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า ต้นทุนและผลตอบแทนของเกษตรกรผู้ผลิตอ้อยปีการผลิต 2565/66 ในแปลงที่ใช้ปุ๋ยควบคุมการปลดปล่อยมีผลผลิต 13.59 ตันต่อไร่ มีรายได้รายได้สุทธิหรือรายได้เหนือต้นทุนที่เป็นเงินสด 10,632.68 บาทต่อไร่และแปลงที่ไม่ใช้ปุ๋ยควบคุมการปลดปล่อยมีผลผลิต 11.07 ตันต่อไร่ มีรายได้รายได้สุทธิหรือรายได้เหนือต้นทุนที่เป็นเงินสด 6,864.03 บาทต่อไร่ เนื่องจากการใช้ปุ๋ยควบคุมการปลดปล่อยนอกจากจะช่วยประหยัดค่าแรงงาน และค่าปุ๋ยแล้ว ยังส่งผลทำให้ผล

ผลิตเฉลี่ยต่อไร่เพิ่มขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนาวา ทวิชาโรดม และคณะ (2562) ศึกษาเรื่องประสิทธิผลทางการเกษตรและความคุ้มค่าในทางเศรษฐกิจของปุ๋ยเคมีเคลือบด้วยวัสดุนาโนที่ควบคุมการปลดปล่อยในอ้อย พบว่า การใช้ปุ๋ยเคมีที่เคลือบด้วยวัสดุนาโนซึ่งเป็นปุ๋ยเคมีประเภทควบคุมการปลดปล่อยนั้นให้ผลผลิตอ้อยสดสูงกว่าการใช้ปุ๋ยเคมีชนิดเม็ดธรรมดา โดยเฉพาะการใช้ในอัตราส่วนธาตุอาหาร N, P, K เท่ากันและใส่ปุ๋ย 2 ครั้งที่ระยะเท่ากัน เช่นเดียวกับงานวิจัยของ Xie Zhi-hon *l*. (2015) พบว่า ปุ๋ยผสมที่ควบคุมการปลดปล่อย (Controlled- Released BB Fertilizer) สามารถช่วยเพิ่มผลลิต ประหยัดต้นทุนด้านแรงงาน จึงอาจกล่าวได้ว่าถึงแม้ราคาปุ๋ยควบคุมการปลดปล่อยจะสูงกว่าปุ๋ยเคมีเดิมที่เกษตรกรใช้ แต่การใช้ปุ๋ยควบคุมการปลดปล่อยโดยมีการใช้ที่ถูกวิธีแล้วจะช่วยให้เกษรตกรมีรายได้เหนือต้นทุนเงินสดหรือมีกำไรเพิ่มขึ้น

องค์ความรู้ใหม่

จากการศึกษาการเปรียบเทียบต้นทุนและผลตอบแทนของการเพาะปลูกอ้อยระหว่างการใช้ปุ๋ยควบคุมการปลดปล่อยกับปุ๋ยทั่วไป โดยการเปรียบเทียบในแปลงที่ใช้ปุ๋ยควบคุมการปลดปล่อยและแปลงที่ไม่ใช้ปุ๋ยควบคุมการปลดปล่อย ในเกษตรกรรายเดียวกัน ชนิดอ้อยเดียวกัน งานวิจัยนี้มุ่งเน้นศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนของการเพาะปลูกอ้อยทั้ง 2 กรณีเพื่อเป็นแนวทางสำหรับเกษตรกรที่สนใจปุ๋ยควบคุมการปลดปล่อยในอ้อย โดยเมื่อนำข้อมูลต้นทุนรวมทั้งหมดและรายได้เหนือต้นทุนรวมทั้งหมดทั้ง 2 กรณีมาวิเคราะห์พบว่า การใช้ปุ๋ยควบคุมการปลดปล่อยสามารถช่วยลดต้นทุนทั้งหมดและเพิ่มกำไรได้มากกว่าการไม่ใช้ปุ๋ยควบคุมการปลดปล่อย โดยมีรายได้เหนือต้นทุนทั้งหมดของแปลงที่ใช้ปุ๋ยควบคุมการปลดปล่อยเป็นเงิน 7,516.27 บาทต่อไร่ ส่วนแปลงที่ไม่ใช้ปุ๋ยควบคุมการปลดปล่อยเป็นเงิน 3,745.41 บาทต่อไร่ สะท้อนให้เห็นว่าการใช้ปุ๋ยอย่างมีประสิทธิภาพจะทำให้ได้ผลกำไรที่ดีขึ้น (ภาพที่ 2)

ภาพที่ 2 องค์ความรู้ใหม่

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้เลือกตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจงในจังหวัดสุพรรณบุรี อำเภอเดิมบางนางบวช อำเภอด่านช้าง และอำเภอหนองหญ้าไซ โดยกระจายตามขนาดพื้นที่ตามคำแนะนำของพนักงานส่งเสริมของโรงงานน้ำตาล เก็บข้อมูลในแปลงที่ใช้ปุ๋ยควบคุมการปลดปล่อยและแปลงที่ไม่ใช้ปุ๋ยควบคุมการปลดปล่อย ในเกษตรกรรายเดียวกัน อ้อยชนิดเดียวกัน โดยแปลงที่ใช้ปุ๋ยควบคุมการปลดปล่อยยังคงมีการใส่ปุ๋ยเคมีทั่วไปอยู่บางส่วน เนื่องจากเกษตรกรยังรู้สึกไม่มั่นใจว่าการใส่ปุ๋ยจำนวนน้อยครั้งกว่าเดิมจะทำให้ได้ผลผลิตมากกว่าหรือเท่ากับที่เคยใช้อยู่

ผลการศึกษาสภาพทั่วไปของเกษตรกรตัวอย่างที่ปลูกอ้อยในจังหวัดสุพรรณบุรีส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุเฉลี่ย 59.20 ปี จบการศึกษาในระดับประถมศึกษา มีประสบการณ์ในการทำไร่อ้อยเฉลี่ย 27.44 ปี มีขนาดพื้นที่เพาะปลูกอ้อยทั้งหมดเฉลี่ย 402.12 ไร่ ซึ่งเกษตรกรทั้งหมดมีอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก โดยมีการเพาะปลูกอ้อยมากที่สุด

ผลการศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนของแปลงที่ใช้ปุ๋ยควบคุมการปลดปล่อยและแปลงที่ไม่ใช้ปุ๋ยควบคุมการปลดปล่อยในปีการผลิต 2565/66 พบว่า แปลงที่ใช้ปุ๋ยควบคุมการปลดปล่อยมีต้นทุนค่าปุ๋ย ค่าแรงงาน และต้นทุนโดยรวมแตกต่างจากแปลงที่ไม่ใช้ปุ๋ยควบคุมการปลดปล่อยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 นอกจากนี้ยังพบว่า แปลงที่ใช้ปุ๋ยควบคุมการปลดปล่อยมีผลผลิตอ้อยเฉลี่ยสูงกว่าแปลงที่ไม่ใช้ปุ๋ยควบคุมการปลดปล่อยถึง 2.14 ตันต่อไร่ จึงส่งผลทำให้เกษตรกรจะได้รับรายได้เหนือต้นทุนทั้งหมดหรือกำไรสูงกว่าแปลงที่ไม่ใช้ปุ๋ยควบคุมการปลดปล่อยถึง 3,770.86 บาทต่อไร่ จึงสรุปได้ว่า ถึงแม้ราคาปุ๋ยควบคุมการปลดปล่อยจะแพงกว่าปุ๋ยเคมีทั่วไปแต่หากมององค์รวมจะเห็นว่าการใช้เทคโนโลยีปุ๋ยควบคุมการปลดปล่อยจะช่วยเพิ่มกำไรให้กับเกษตรกรมากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 ควรมีการส่งเสริมให้เกษตรกรวิเคราะห์ดินเพิ่มขึ้น และส่งเสริมให้มีการใช้ปุ๋ยควบคุมการปลดปล่อยให้มากขึ้น เนื่องจากเทคโนโลยีนี้นอกจากจะช่วยเพิ่มกำไรให้กับเกษตรกรแล้ว ยังทำให้ใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพและพืชยังได้รับสารอาหารตรงกับความต้องการด้วย โดยการส่งเสริมควรมีการส่งเสริมให้ความรู้กับเกษตรกรถึงประโยชน์ของการใช้ปุ๋ยควบคุมการปลดปล่อย อย่างไรก็ตามงานวิจัยนี้ยังขาดประเด็นด้านปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับปุ๋ยควบคุมการปลดปล่อยและกลยุทธ์การส่งเสริมการใช้ปุ๋ยควบคุมการปลดปล่อย

2. ข้อเสนอแนะด้านการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การศึกษาในครั้งนี้อาจมีจำนวนตัวอย่างเพียง 25 รายเท่านั้น เนื่องจากอยู่ในช่วงเริ่มต้นของการส่งเสริม ดังนั้น ควรมีการวิจัยเพิ่มเติมในอนาคต

2.2 การเปรียบเทียบต้นทุนและผลตอบแทนการวิจัยนี้เป็นการเปรียบเทียบภายในเกษตรกรรายเดียวกัน และแปลงการปลูกอ้อยที่อยู่บริเวณใกล้กัน เพื่อลดปัจจัยความแตกต่างด้านอื่นๆ เช่น ทักษะของเกษตรกร คุณภาพดิน อากาศและปริมาณน้ำ อย่างไรก็ตามงานวิจัยในอนาคต อาจมีการศึกษาเปรียบเทียบทั้งในรายเดียวกันและต่างรายกัน เพื่อให้เห็นความแตกต่างมากขึ้นในหลายๆ ปัจจัย

2.3 เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้มีข้อจำกัดด้านข้อมูลของเกษตรกรก่อนการใช้ปุ๋ยควบคุมการปลดปล่อย ผู้วิจัยจึงจำเป็นต้องเปรียบเทียบแปลงที่ใช้และไม่ใช้ในเกษตรกรรายเดียวกัน สำหรับการวิจัยครั้งถัดไปผู้วิจัยควรมีการเก็บข้อมูลทั้งก่อนและหลังที่ส่งเสริมการใช้ปุ๋ยควบคุมการปลดปล่อยและควรมีการวิจัยในพื้นที่อื่นๆ เพื่อให้เห็นข้อแตกต่างของปุ๋ยดังกล่าวมากขึ้น เนื่องจากเกษตรกรในแต่ละพื้นที่มีเงื่อนไขด้านเศรษฐกิจและสังคมที่แตกต่างกัน

2.4 เพื่อเป็นประโยชน์ด้านการส่งเสริมการใช้ปุ๋ยควบคุมการปลดปล่อย ควรมีการวิจัยปัจจัยที่ส่งผลต่อการยอมรับเทคโนโลยีปุ๋ยควบคุมการปลดปล่อย และผลกระทบของการใช้ต่อความสามารถในการทำกำไรของเกษตรกร เพื่อใช้ประกอบนโยบายด้านการส่งเสริมต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กรมส่งเสริมการเกษตร. (2551). *อ้อย: คู่มือนักส่งเสริมการเกษตร*. กรุงเทพฯ: สำนักส่งเสริมและจัดการสินค้าเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร.

จักรกฤษณ์ พจนศิลป์. (2563). *การวิเคราะห์ผลกระทบการผลิตอ้อยจากการเปลี่ยนแปลงนโยบายและสภาพแวดล้อมการผลิต* (รายงานฉบับสมบูรณ์). กรุงเทพฯ: คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ธนาภรณ์ อธิปัญญากุล, จักรกฤษณ์ พจนศิลป์ และ นภสม สินเพิ่มสุขสกุล. (2563). *แผนงานวิจัยการผลิตอ้อยอย่างยั่งยืนภายใต้ความเสี่ยงและความไม่แน่นอน* (รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์). กรุงเทพฯ: คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

นาวา ทวิชาโรดม, ปิยะ ดวงพัตรา, ปิติ กันตังกุล และ จุฑามาศ ร่มแก้ว. (2562). ประสิทธิผลทางการเกษตรและความคุ้มค่าในทางเศรษฐกิจของปุ๋ยเคมีเคลือบด้วยวัสดุนาโนที่ควบคุมการปลดปล่อยในอ้อย. *แก่นเกษตร*, *47*(2), 259-270.

นิษฐา คูหะธรรมคุณ และ สายันต์ แสงสุวรรณ. (2560). ปุ๋ยควบคุมการปลดปล่อยยูเรียเพื่อประยุกต์ใช้ในทางเกษตรกรรม. *วารสารวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี, 19*(3), 32-44.

ยงยุทธ โอสถสภา, อรรถศิษฐ์ วงศ์มณีโรจน์ และ ชวลิต ฮงประยูร. (2551). *ปุ๋ยเพื่อการเกษตรยั่งยืน*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

สมชาย วรกิจเกษมสกุล. (2554). *ระเบียบวิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคม*. อุดรธานี: อักษรศิลป์การพิมพ์.

สำนักงานคณะกรรมการอ้อยและน้ำตาลทราย. (2558). *โครงการจัดทำต้นทุนผลผลิตและถ่ายทอดความรู้ เพื่อลดต้นทุนการผลิตอ้อยของเกษตรกร ในปีเพาะปลูก 2557/58* (รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์). กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการอ้อยและน้ำตาลทราย.

_____. (2565). *ต้นทุนการผลิตอ้อย ปีการผลิต 2564/65*. สืบค้น 15 มีนาคม 2566. จาก http://www.ocsb.go.th/th/home/index.php.

Nicol, R.M., Ortmann, G., & Ferrer, S.R. (2007). Perceptions of key business and financial risks by large-scale sugarcane farmers in KwaZulu-Natal in a dynamic socio-political environment. *Agrekon, 46*, 351-370.

Zhi-hon, X. (2015). *Demonstration Test of Sugarcane Controlled-release BB Fertilizer*. Guangxi: Sugar Crops of China.

PANYAPAT
ปัญญาพัฒน์

JSSP
Journal of Social Science Panyapat
https://so06.tci-thaijo.org/index.php/JSSP/index

Research Article

Feasibility Study of a Charging Station in Bangkok Case Study of a Gas Station on Sukhumvit Road

Krit Deepradit[1*] Wuthiya Saraithong[2] and Kanokwan Chancharoenchai[2]

[1] *Master Student, Business economics, Faculty of Economics, Kasetsart University, Thailand*
[2] *Department of Economics, Faculty of Economics, Kasetsart University, Thailand*
* *Corresponding author. E-mail: Krit.de@ku.th*

ABSTRACT

The purpose of this study was to analyze the financial viability, sensitivity, as well as analysis of strengths, weaknesses, opportunities, and threats of the investment project for the commercial operation of electric charging stations in Bangkok case study of a gas station on Sukhumvit Road. Primary and secondary data were used for data collection and descriptive analysis and quantitative data analysis were also applied as data analysis of this study. The study found that the investment project for commercial operation of electric charging stations in Bangkok When the project operates for 10 years, the net present value (NPV) was 7,817,141.17 baht, the project's internal rate of return (IRR) was 36.00 percent, and the benefit cost ratio (BCR) was1.31 times. In addition, it was 4.10 years for the payback period. The return on the project could be reduced by a maximum of 12.20 percent, and the net cost of money can increase by a maximum of 16.87 percent. The results of the investment analysis passed all measurement criteria. It can be concluded that the investment is worthwhile. Therefore, there should be a policy to seriously promote the investment in medium and small charging stations with less than 40kW chargers to ensure sufficient coverage and in line with the growth trend of the electric vehicle industry. In addition, it should be issued to support the charging rate to incentivize electric vehicle (EV) users to use more charging stations instead of charging in residential areas.

Keywords: Electric Vehicle (EV), Electric Charging Stations, DC Fast EV Charger

Received: 12 October 2023;
Revised: 10 December 2023;
Accepted: 30 December 2023

© 2024 JSSP: Journal of Social Science Panyapat
ISSN: 3027-6748 (Online)

ความคุ้มค่าของการลงทุนเปิดให้บริการเชิงพาณิชย์สถานีอัดประจุไฟฟ้าในกรุงเทพมหานคร กรณีศึกษาของสถานีบริการน้ำมันแห่งหนึ่งบนถนนสุขุมวิท

กฤษ ดีประดิษฐ์[1*] วุฒิยา สาหร่ายทอง[2] และ กนกวรรณ จันทร์เจริญชัย[2]

[1] *นิสิตปริญญาโท สาขาเศรษฐศาสตร์ธุรกิจ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ประเทศไทย*

[2] *ภาควิชาเศรษฐศาสตร์ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ประเทศไทย*

* *Corresponding author. E-mail: Krit.de@ku.th*

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาความคุ้มค่าของการลงทุนเปิดให้บริการเชิงพาณิชย์สถานีอัดประจุไฟฟ้าในกรุงเทพมหานครกรณีศึกษาของสถานีบริการน้ำมันแห่งหนึ่งบนถนนสุขุมวิท (2) เพื่อศึกษาความอ่อนไหวของการลงทุนเปิดให้บริการเชิงพาณิชย์สถานีอัดประจุไฟฟ้าในกรุงเทพมหานคร กรณีศึกษาของสถานีบริการน้ำมันแห่งหนึ่งบนถนนสุขุมวิท และ (3) เพื่อศึกษา จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคของการลงทุนเปิดให้บริการเชิงพาณิชย์สถานีอัดประจุไฟฟ้าในกรุงเทพมหานครกรณีศึกษาของสถานีบริการน้ำมันแห่งหนึ่งบนถนนสุขุมวิทเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้ข้อมูลปฐมภูมิและทุติยภูมิในการศึกษาและใช้การวิเคราะห์เชิงพรรณนาและเชิงปริมาณในการวิเคราะห์ข้อมูล ผลการศึกษาพบว่าโครงการลงทุนเปิดให้บริการเชิงพาณิชย์สถานีอัดประจุไฟฟ้าในกรุงเทพมหานครกรณีศึกษาของสถานีบริการน้ำมันแห่งหนึ่งบนถนนสุขุมวิทเมื่อกำหนดที่อายุโครงการ 10 ปีมูลค่าปัจจุบันสุทธิ เท่ากับ 7,817,141.17 บาท อัตราผลตอบแทนภายในของโครงการเท่ากับร้อยละ 36.00 อัตราส่วนผลประโยชน์ต่อต้นทุน เท่ากับ 1.31 เท่า และมีระยะเวลาคืนทุน เท่ากับ 4.10 ปีมีผลตอบแทนโครงการสามารถลดลงได้มากสุดร้อยละ 12.20 และมีต้นทุนเงินสุทธิสามารถเพิ่มขึ้นได้มากสุดร้อยละ 16.87 ผลการวิเคราะห์การลงทุนผ่านค่าเกณฑ์ในการวัดผลทุกตัวและสามารถสรุปได้ว่ามีความคุ้มค่าแก่การลงทุนดังนั้นภาครัฐจึงควรมีนโยบายส่งเสริมการลงทุนแก่ธุรกิจสถานีอัดประจุไฟฟ้าขนาดกลางและเล็กที่มีหัวจ่ายประจุไฟฟ้าน้อยกว่า 40 หัวจ่าย เพิ่มเติมอย่างจริงจัง เพื่อให้มีสถานีอัดประจุไฟฟ้าครอบคลุมเพียงพอและสอดคล้องกับแนวโน้มการเจริญเติบโตของอุตสาหกรรมยานยนต์ไฟฟ้ารวมถึงออกมาตรการสนับสนุนอัตราค่าบริการในการชาร์จเพื่อกระตุ้นให้ผู้ใช้ยานยนต์ไฟฟ้าออกมาใช้บริการสถานีอัดประจุไฟฟ้าแทนการชาร์จในบริเวณที่อยู่อาศัยมากยิ่งขึ้น

คำสำคัญ: ยานยนต์ไฟฟ้า, สถานีอัดประจุไฟฟ้า, เครื่องอัดประจุไฟฟ้าชนิดตั้งพื้นแบบเร็ว

© 2024 JSSP: Journal of Social Science Panyapat

บทนำ

จากสภาวะโลกร้อนที่นับวันจะมีความรุนแรงมากขึ้น จนเกิดเป็นประเด็นสำคัญระดับโลก นำมาสู่ความตกลงปารีส (Paris Agreement) เพื่อจำกัดการเพิ่มขึ้นของอุณหภูมิโลกและลดการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจก ดังนั้นประเทศต่างๆ จึงหาแนวทางการปรับเปลี่ยนการใช้พลังงานในแต่ละภาคส่วน ในส่วนของประเทศไทยเข้าร่วมเป็นประเทศภาคีและรัฐบาลไทยได้กำหนดเป้าหมายการลดการปลดปล่อย ก๊าซเรือนกระจกลงร้อยละ 20 – 25 ภายในปี พ.ศ. 2573 ด้วยเหตุผลนี้จึงทำให้มีการพัฒนาเทคโนโลยีอุตสาหกรรมรถยนต์ใหม่ๆ ที่จะเป็นพลังงานทางเลือกที่ใช้ในการขับเคลื่อนรถยนต์แทนการใช้เชื้อเพลิงฟอสซิลหรือน้ำมันปิโตรเลียม (กรมองค์การระหว่างประเทศ, 2562)

เมื่อผู้ใช้รถยนต์เริ่มหันมาให้ความสนใจกับรถยนต์ไฟฟ้ามากขึ้น บริษัทผลิตรถยนต์ชั้นนำหลายรายที่มีฐานการผลิตอยู่ที่ประเทศไทย จึงมีการลงทุนเพื่อผลิตและจัดจำหน่ายรถยนต์ไฟฟ้าในแต่ละประเภทเพิ่มขึ้นด้วย ไม่ว่าจะเป็นแบบไฮบริด (HEV) แบบปลั๊กอินไฮบริด (PHEV) และแบบที่ใช้พลังงานจากแบตเตอรี่ (BEV) ส่งผลให้ธุรกิจที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะสถานีอัดประจุไฟฟ้ามีทิศทางขยายตัวตามไปด้วย สถานีอัดประจุไฟฟ้ามีโอกาสเติบโตจากจำนวนยานยนต์ไฟฟ้าที่มีแนวโน้มขยายตัวสูงขึ้น รวมไปถึงมาตรการสนับสนุนของภาครัฐในแต่ละประเทศ เช่นเดียวกับประเทศไทยที่ภาครัฐมีมาตรการส่งเสริมการ

ลงทุนสถานีอัดประจุไฟฟ้าผ่าน BOI (สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย, 2563) ทำให้ปัจจุบันมีสถานีอัดประจุไฟฟ้าจำนวน 1,664 แห่ง โดยมีผู้ประกอบการทั้งเอกชนและหน่วยงานรัฐหรือรัฐวิสาหกิจ ซึ่งเพิ่มขึ้นจากปี 2564 และปี 2565 ที่มีจำนวน 693 และ 855 ตามลำดับ (สมาคมยานยนต์ไฟฟ้าไทย, 2566)

เนื่องจากสถานีบริการชาร์จยานยนต์ไฟฟ้าเป็นเทคโนโลยีที่กำลังมีการพัฒนาเพื่อให้มารองรับต่อการเติบโตของตลาดรถยนต์ไฟฟ้า จึงต้องมีความจำเป็นที่จะต้องวิเคราะห์ทำความเข้าใจโครงการในด้านเชิงเทคนิคและการตลาด อีกทั้งการตั้งสถานีอัดประจุไฟฟ้าแบบเร็วในประเทศไทยมีต้นทุนในการก่อสร้างที่ค่อนข้างสูงและยังมีจำนวนน้อยไม่พอรองรับการเติบโตของอุตสาหกรรมรถยนต์ไฟฟ้าได้ ผู้วิจัยจึงได้มีความสนใจในการศึกษาความคุ้มค่าของการลงทุนเปิดให้บริการเชิงพาณิชย์สถานีอัดประจุไฟฟ้าในกรุงเทพมหานครกรณีศึกษา ของสถานีบริการน้ำมันแห่งหนึ่งบนถนนสุขุมวิท เพื่อตอบรับต่ออัตราการเติบโตของตลาดรถยนต์ไฟฟ้าและธุรกิจสถานีอัดประจุไฟฟ้าในประเทศไทยที่มีจำนวนเพิ่มขึ้นในทุกๆ ปี ผู้วิจัยได้เล็งเห็นความสำคัญของปัญหาสถานีชาร์จไฟฟ้าสำหรับรถยนต์ไฟฟ้าที่ไม่เพียงพอ และขาดการวางแผนที่ดี (Autospin, 2566) และต้องการสนับสนุนนโยบายและแผนงานของทั้งภาครัฐและเอกชน (สำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน และคณะกรรมการนโยบายยานยนต์ไฟฟ้าแห่งชาติ, 2565) ในการสนับสนุนการใช้รถยนต์ไฟฟ้าที่ได้กล่าวมาข้างต้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคุ้มค่าของการลงทุนเปิดให้บริการเชิงพาณิชย์สถานีอัดประจุไฟฟ้าในกรุงเทพมหานครกรณีศึกษาของสถานีบริการน้ำมันแห่งหนึ่งบนถนนสุขุมวิท
2. เพื่อศึกษาความอ่อนไหวของการลงทุนเปิดให้บริการเชิงพาณิชย์สถานีอัดประจุไฟฟ้าในกรุงเทพมหานครกรณีศึกษาของสถานีบริการน้ำมันแห่งหนึ่งบนถนนสุขุมวิท
3. เพื่อศึกษา จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคของการลงทุนเปิดให้บริการเชิงพาณิชย์สถานีอัดประจุไฟฟ้าในกรุงเทพมหานครกรณีศึกษาของสถานีบริการน้ำมันแห่งหนึ่งบนถนนสุขุมวิท

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้เป็นการนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมและการสัมภาษณ์ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับการติดตั้งสถานีอัดประจุรถยนต์ไฟฟ้ามาวิเคราะห์รูปแบบวิธีและความเหมาะสมติดตั้งสถานีอัดประจุรถยนต์ไฟฟ้า การสัมภาษณ์ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของการประกอบกิจการสถานีอัดประจุไฟฟ้า การขอใบอนุญาตจัดตั้งสถานีอัดประจุไฟฟ้า การเลือกลักษณะพื้นที่โครงการรวมถึงนโยบายสนับสนุนจากภาครัฐต่อธุรกิจสถานีอัดประจุไฟฟ้ากับผู้เชี่ยวชาญของ บริษัท ราช กรุ๊ป และเก็บรวมรวบข้อมูลจากงานวิจัยและเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลข่าวสารจากหน่วยงานต่างๆ ได้แก่ ข้อมูลปริมาณการเดินทางบนถนนบางนา - ตราด จากศูนย์กลางข้อมูลเปิดภาครัฐ (กรมทางหลวง, 2565) ข้อมูลอัตราค่าไฟฟ้า ข้อมูลสถานีบริการชาร์จรถยนต์ไฟฟ้า อัตราค่าบริการอัดประจุไฟฟ้าสำหรับรถยนต์ไฟฟ้าจากการไฟฟ้านครหลวง (การไฟฟ้านครหลวง, 2565) และทีม EleX by EGAT (elexaev, 2565) ข้อบังคับและกฎหมาย มาตรการ และนโยบายของภาครัฐที่มีผลต่อยอดการซื้อรถยนต์ไฟฟ้า วิเคราะห์การดำเนินงานของกลุ่มอุตสาหกรรมรถยนต์ จากคณะกรรมการนโยบายรถยนต์ไฟฟ้าแห่งชาติ (สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม, 2565)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิเคราะห์ความคุ้มค่าของการลงทุนในโครงการผู้ศึกษาได้ใช้เครื่องมือวิเคราะห์ความเป็นไปได้ทางการเงินในการลงทุนประกอบด้วย มูลค่าปัจจุบันสุทธิ (Net Present Value: NPV) อัตราผลตอบแทนจากโครงการ (Internal Rate of Return: IRR) อัตราส่วนผลประโยชน์ต่อต้นทุน (BCR) และระยะเวลาคืนทุน (Payback Period: PB) (อลงกต กันคำ และณัฏฐณิชา ฉายรัศมี, 2565) โดยกำหนดเงื่อนไขความคุ้มค่าในการลงทุนดังนี้

2.1 มูลค่าปัจจุบันสุทธิ (NPV) คือการหามูลค่าปัจจุบันของกระแสเงินสดสุทธิของโครงการ จากผลต่างของผลประโยชน์ (Benefit) และต้นทุน (Cost) โดยใช้ต้นทุนของเงินทุนของโครงการเป็นอัตราคิดลด มีวิธีการคำนวณดังนี้

$$NPV = \sum_{t=0}^{n} \frac{NB_t}{(1 + WACC)^t} - \sum_{t=0}^{n} \frac{NB_t}{(1 + WACC)^t}$$

โดยที่ NB = ผลตอบแทนสุทธิจากการดำเนินงาน
IC = ต้นทุนในการลงทุนของโครงการ
WACC = ต้นทุนเงินทุนเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก
t = ระยะเวลาของโครงการ (0, 1,....,n)
n = อายุของโครงการเป็นปี

โดยหลักเกณฑ์ในการตัดสินใจ คือ ผู้ลงทุนสามารถตัดสินใจรับหรืออนุมัติโครงการเมื่อ NPV มากกว่า 0 แต่ถ้า NPV ของโครงการมีค่าต่ากว่า 0 แสดงว่าโครงการไม่มีความคุ้มค่าในการลงทุน

2.2 อัตราผลตอบแทนภายในโครงการ (IRR) คือการหาอัตราคิดลด (Discount rate) ที่ทาให้ NPV เท่ากับ 0 ซึ่งหาก IRR มากกว่าอัตราคิดลด แสดงว่ามีความคุ้มค่าในการลงทุน

2.3 อัตราส่วนผลประโยชน์ต่อต้นทุน (BCR) คือ อัตราส่วนระหว่างมูลค่าปัจจุบันของผลประโยชน์ (Present Value of Benefit: PVB) กับมูลค่าปัจจุบันของต้นทุน (Present Value of Cost: PVC) มีวิธีการคำนวณดังนี้

$$BCR = \frac{\sum_{t=0}^{n} \frac{NB_t}{(1+r)^t}}{\sum_{t=0}^{n} \frac{IC_t}{(1+r)^t}}$$

โดยหลักเกณฑ์ในการตัดสินใจ ให้พิจารณาจากสัดส่วนมูลค่าปัจจุบันของผลประโยชน์ต่อมูลค่าปัจจุบันของต้นทุน หากมีค่ามากกว่า 1 หมายถึง มูลค่าปัจจุบันของผลตอบแทนมีค่ามากกว่ามูลค่าปัจจุบันของต้นทุน ผู้ลงทุนสามารถพิจารณาได้ว่าการลงทุนในโครงการนั้นมีความคุ้มค่า

2.4 ระยะเวลาคืนทุน (Payback Period: PB) หมายถึงระยะเวลาคืนทุนของโครงการโดยปรับกระแสเงินสดสุทธิเป็นมูลค่าปัจจุบัน มีวิธีการคำนวณดังนี้

$$\text{ระยะเวลาคืนทุน} = \text{จำนวนปีก่อนคืนทุน} + \frac{\text{จำนวนเงินที่ยังไม่คืนทุน}}{\text{กระแสเงินสดในปีที่คืนทุน}}$$

โดยหลักเกณฑ์ในการตัดสินใจ คือ ระยะเวลาคืนทุนควรน้อยกว่าอายุของโครงการ

2.5 แนวคิดเกี่ยวกับแบบจำลองทางธุรกิจ SWOT

1. จุดแข็งขององค์กร (S-Strengths) เป็นการวิเคราะห์ปัจจัยภายในจากมุมมองของผู้ที่อยู่ภายในองค์กรที่เป็นข้อได้เปรียบหรือจุดเด่นขององค์กร

2. จุดอ่อนขององค์กร (W-Weaknesses) เป็นการวิเคราะห์ปัจจัยภายในจากมุมมองของผู้ที่อยู่ภายในองค์กรนั้นๆ ว่าปัจจัยภายในองค์กรที่เป็นจุดด้อย ข้อเสียเปรียบขององค์กรที่ควรปรับปรุง

3. โอกาสทางสภาพแวดล้อม (O-Opportunities) เป็นการวิเคราะห์ว่าปัจจัยภายนอกองค์กรที่สามารถส่งผลกระทบประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อการดำเนินการขององค์กร

4. อุปสรรคทางสภาพแวดล้อม (T-Threats) เป็นการวิเคราะห์ว่าปัจจัยภายนอกองค์กรปัจจัยใดที่สามารถส่งผลกระทบที่จะก่อให้เกิดความเสียหายทั้งทางตรงและทางอ้อม

2.6 การประมาณอุปสงค์

3. ข้อกำหนดในการวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 พื้นที่ที่ใช้ในการศึกษา

สถานีบริการน้ำมันแห่งหนึ่งบนถนนสุขุมวิทเป็นพื้นที่ใกล้ที่ห้องชุดพักอาศัย ห้างสรรพสินค้า สนามบิน สำนักงาน โรงเรียน และหน่วยงานราชการต่างๆ ที่ติดตั้งมีความเหมาะสมทั้งในด้านของโครงข่ายไฟฟ้า ความหนาแน่นของ

การจราจร และมีความสะดวกต่อการใช้บริการเส้นทางในการเดินทางเชื่อมระหว่างกรุงเทพฯ กับจังหวัดแถบชายทะเลฝั่งตะวันออก

3.2 รูปแบบการติดตั้งสถานีอัดประจุไฟฟ้า

กำหนดรูปแบบสถานีอัดประจุไฟฟ้า ตามรูปแบบมาตรฐานการเชื่อมต่อสถานีจากคู่มือประกอบกิจการสถานีอัดประจุไฟฟ้าสำหรับรถยนต์ไฟฟ้า (EV) โดยสำนักงานกำกับกิจการพลังงาน (2561) รูปแบบที่ 1 สถานีอัดประจุไฟฟ้า โดยใช้พลังงานไฟฟ้าจากระบบโครงข่ายไฟฟ้า (Grid Connected) จำนวน 1 ตู้ 2 หัวจ่าย

3.3 ข้อกำหนดทางเทคนิคของเครื่องอัดประจุไฟฟ้า

กำหนดรูปแบบเครื่องอัดประจุไฟฟ้าขนาด 60 kW จำนวน 1 เครื่อง มีจำนวนหัวจ่ายแบบเร็ว 2 หัวจ่าย

3.4 ข้อกำหนดระยะเวลาการใช้งานเครื่องอัดประจุไฟฟ้า

ระยะเวลาการอัดประจุไฟฟ้าเท่ากับ 35 นาทีดังนั้นเครื่องอัดประจุไฟฟ้าจะสามารถให้บริการอัดประจุไฟฟ้าได้สูงสุด 82 คันต่อวันเมื่อกำหนดให้บริการอัดประจุไฟฟ้า 2 คันต่อครั้ง

3.5 ข้อกำหนดการใช้พลังงานไฟฟ้า

จากข้อกำหนดการใช้พลังงานไฟฟ้าความต้องการพลังงานไฟฟ้าเท่ากับ รถยนต์ที่เข้ามาใช้บริการ 82 คัน × จำนวนเครื่องอัดประจุไฟฟ้า 1 เครื่อง × พลังงานไฟฟ้า 30 kWh

3.6 ข้อกำหนดจำนวนผู้ใช้บริการสถานีอัดประจุไฟฟ้า

จากข้อกำหนดจำนวนผู้ใช้บริการสถานีอัดประจุไฟฟ้าสามารถกำหนดรูปแบบของฟังก์ชันสมการผู้ใช้บริการดังต่อไปนี้

$$C_t = C_0 \times [\frac{E_t \div E_0}{S_t \div S_0}] \times F_a \times D_s$$

โดยที่

C_t = จำนวนผู้ใช้บริการในปี t (คัน/สถานี/วัน)

C_0 = จำนวนผู้ใช้บริการในปีฐาน (คัน/หัวจ่าย/วัน)

E_t= สัดส่วนรถยนต์ไฟฟ้าในปี t (ร้อยละ)

E_0 = สัดส่วนรถยนต์ไฟฟ้าในปีฐาน (ร้อยละ)

S_t = จำนวนหัวจ่ายอัดประจุไฟฟ้าต่อสถานีบริการน้ำมันในปี t (หัวจ่าย)

S_0 = จำนวนหัวจ่ายอัดประจุไฟฟ้าต่อสถานีบริการน้ำมันในปีฐาน (หัวจ่าย)

F_a = สัดส่วนจำนวนรถยนต์ไฟฟ้าในพื้นที่เมื่อเทียบกับค่าเฉลี่ยประเทศ

D_s = จำนวนหัวจ่ายประจุไฟฟ้าต่อสถานี

3.7 ข้อกำหนดด้านการเงิน

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษาได้กำหนดข้อกำหนดด้านการเงินโดยมีรายละเอียดดังนี้

3.7.1 สัดส่วนการลงทุน

การศึกษาครั้งนี้จึงกำหนดสัดส่วนการลงทุนจากเงินลงทุนส่วนของเจ้าของร้อยละ 50.00 และเงินกู้ยืมร้อยละ 50.00

3.7.2 อัตราดอกเบี้ยเงินกู้

กำหนดอัตราดอกเบี้ยจากการกู้เงินธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย เท่ากับร้อยละ 6.4788 (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2565) ตามที่ธนาคารพาณิชย์เรียกเก็บจากลูกค้ารายใหญ่ชั้นดี (Minimum Loan Rate: MLR) เฉลี่ยจากอัตรา MLR ธนาคารพาณิชย์จดทะเบียนในประเทศ

3.7.3 อัตราผลตอบแทนที่ต้องการของเงินลงทุนส่วนของเจ้าของ

อัตราผลตอบแทนที่ต้องการของเงินลงทุนส่วนของเจ้าของผลตอบแทนที่ต้องการของเงินลงทุนส่วนของเจ้าของ ใช้ข้อมูลจาก อัตราดอกเบี้ยผลตอบแทนของหุ้นกู้ โดยใช้อัตราดอกเบี้ยคงที่ 6.75 ต่อปี เป็นหุ้นกู้ประเภทด้อย

สิทธิไม่มีหลักประกันซึ่งเป็นหุ้นกู้ของบริษัทพลังงานแห่งหนึ่ง ครบกำหนดไถ่ถอนในปี 2567 อายุ 2 ปี (สมาคมตลาดตราสารหนี้ไทย, 2565)

3.7.4 อัตราคิดลดของการดำเนินโครงการ

กำหนดอัตราคิดลดของโครงการจาก WACC ดังสมการต่อไปนี้

$$WACC = (W_e \times K_e) + [W_d \times K_d \times (1 - Tax)]$$

โดยที่ W_e = สัดส่วนเงินลงทุนของเจ้าของ ร้อยละ 50

K_e = ต้นทุนของเงินทุนในส่วนของเจ้าของ ร้อยละ 6.75

W_d = สัดส่วนเงินลงทุนจากการกู้ยืม ร้อยละ 50

K_d = ต้นทุนของเงินทุนในส่วนของการกู้ยืม ร้อยละ 6.4788

Tax = อัตราภาษีเงินได้นิติบุคคล ร้อยละ 20

แทนค่าในสมการ

$$WACC = (0.5 \times 6.75) + [0.5 \times 6.4788 \times (1 - 0.2)]$$

$$= 5.96652$$

ดังนั้น อัตราคิดลดมีค่าเท่ากับ 5.96652

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้เป็นการนำข้อมูลที่เก็บรวมรวมได้มาวิเคราะห์เชิงพรรณนาถึงรูปแบบและวิธีการติดตั้งสถานีอัดประจุรถยนต์ไฟฟ้าและวิเคราะห์อุปกรณ์ที่ใช้ว่ามีความเหมาะสมต่อประเภทรถยนต์ไฟฟ้าที่จะมาใช้บริการ รูปแบบวิธีการติดตั้งสถานีฯ ศักยภาพในการอัดประจุไฟฟ้า ระยะเวลาที่ใช้ในการอัดประจุไฟฟ้า ต้นทุนของสถานีอัดประจุรถยนต์ไฟฟ้า รูปแบบของรถยนต์ไฟฟ้าและนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เชิงปริมาณโดยอาศัยเครื่องมือทางด้านการเงินมาใช้วิเคราะห์เกณฑ์การประเมินความคุ้มค่า (อลงกต กันคำ และ ณัฏฐณิชา ฉายรัศมี, 2565) โดยใช้ตัวชี้วัดความคุ้มค่าของโครงการดังนี้

1. มูลค่าปัจจุบันสุทธิ (NPV) คือการหามูลค่าปัจจุบันของกระแสเงินสดสุทธิของโครงการ จากผลต่างของผลประโยชน์ (Benefit) และต้นทุน (Cost) โดยใช้ต้นทุนของเงินทุนของโครงการเป็นอัตราคิดลด มีวิธีการคำนวณดังนี้

$$NPV = \sum_{t=0}^{n} \frac{NB_t}{(1 + WACC)^t} - \sum_{t=0}^{n} \frac{NB_t}{(1 + WACC)^t}$$

โดยที่ NB = ผลตอบแทนสุทธิจากการดำเนินงาน

IC = ต้นทุนในการลงทุนของโครงการ

WACC = ต้นทุนเงินทุนเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก

t = ระยะเวลาของโครงการ (0, 1,....,n)

n = อายุของโครงการเป็นปี

โดยหลักเกณฑ์ในการตัดสินใจ คือ ผู้ลงทุนสามารถตัดสินใจรับหรืออนุมัติโครงการเมื่อ NPV มากกว่า 0 แต่ถ้า NPV ของโครงการมีค่าต่ากว่า 0 แสดงว่าโครงการไม่มีความคุ้มค่าในการลงทุน

2. อัตราผลตอบแทนภายในโครงการ (IRR) คือการหาอัตราคิดลด (Discount rate) ที่ทำให้ NPV เท่ากับ 0 ซึ่งหาก IRR มากกว่าอัตราคิดลด แสดงว่ามีความคุ้มค่าในการลงทุน

3. อัตราส่วนผลประโยชน์ต่อต้นทุน (BCR) อัตราส่วนระหว่างมูลค่าปัจจุบันของผลประโยชน์ (Present Value of Benefit: PVB) กับมูลค่าปัจจุบันของต้นทุน (Present Value of Cost: PVC) มีวิธีการคำนวณดังนี้

$$BCR = \frac{\sum_{t=0}^{n} \frac{NB_t}{(1+r)^t}}{\sum_{t=0}^{n} \frac{IC_t}{(1+r)^t}}$$

โดยหลักเกณฑ์ในการตัดสินใจ ให้พิจารณาจากสัดส่วนมูลค่าปัจจุบันของผลประโยชน์ต่อมูลค่าปัจจุบันของต้นทุน หากมีค่ามากกว่า 1 หมายถึง มูลค่าปัจจุบันของผลตอบแทนมีค่ามากกว่ามูลค่าปัจจุบันของต้นทุน ผู้ลงทุนสามารถพิจารณาได้ว่าการลงทุนในโครงการนั้นมีความคุ้มค่า

4. ระยะเวลาคืนทุนคิดลด (PB) หมายถึงระยะเวลาคืนทุนของโครงการโดยปรับกระแสเงินสดสุทธิเป็นมูลค่าปัจจุบัน มีวิธีการคานวณดังนี้

$$\text{ระยะเวลาคืนทุน} = \text{จำนวนปีก่อนคืนทุน} + \frac{\text{จำนวนเงินที่ยังไม่คืนทุน}}{\text{กระแสเงินสดในปีที่คืนทุน}}$$

โดยหลักเกณฑ์ในการตัดสินใจ คือ ระยะเวลาคืนทุนควรน้อยกว่าอายุของโครงการ

4.1 การวิเคราะห์ความอ่อนไหว (Sensitivity Analysis) เป็นการทดสอบความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นได้ในโครงการ โดยใช้การทดสอบค่าความแปรเปลี่ยน (Switching Value Test) เพื่อให้การวิเคราะห์ทางการเงิน มีความละเอียดสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ผู้ศึกษาจึงได้ทำการวิเคราะห์ความเสี่ยงและความไม่แน่นอนเนื่องจากการวิเคราะห์ความเป็นไปได้ทางด้านการเงินจะขึ้นอยู่กับการกำหนดกระแสเงินสดเป็นสำคัญ โดยที่การกำหนดกระแสเงินสดก็ขึ้นอยู่กับการประมาณการต้นทุนและผลตอบแทน ดังนั้นโอกาสที่โครงการจะได้รับผลตอบแทนตรงตามที่กำหนดไว้จึงเป็นไปได้น้อยไม่ว่าโครงการจะได้รับการออกแบบ หรือมีการประมาณการในส่วนของต้นทุน และในส่วนของผลตอบแทนมาดีเท่าใดก็ตาม โดยสามารถทำการทดสอบเพื่อหาค่าความแปรเปลี่ยน (Switching Value Test) เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ว่าตัวแปรสำคัญที่จะเกิดในอนาคต จะเปลี่ยนแปลงในทิศทางที่ส่งผลไม่พึงประสงค์ออกมาได้มากน้อยเพียงใด ที่โครงการยังสามารถพอรับได้ในระดับที่ต่ำที่สุดซึ่งจะเป็นตัวที่ใช้ในการชี้วัดจากเกณฑ์วัดค่าโครงการเกณฑ์หนึ่ง ดังนี้

4.1.1 ต้นทุนการลงทุน กำหนดให้มีการเปลี่ยนแปลงต้นทุนเพิ่มขึ้น ร้อยละ 20.00 ดังนี้

1. การเปลี่ยนแปลงของต้นทุนเทคโนโลยีระบบสถานีอัดประจุไฟฟ้าเพิ่มขึ้นจากข้อมูลของผู้เชี่ยวชาญพบว่าในอนาคตระบบจะมีการพัฒนาเพื่อรองรับรถยนต์ไฟฟ้ารุ่นใหม่ๆ ทำให้ต้องมีการอัพเดทระบบเพิ่มเติมมากยิ่งขึ้น (EleX by EGAT, 2565)

2. ความเสี่ยงที่เกิดจากความผิดพลาดของผู้ใช้บริการอัดประจุไฟฟ้า เช่น การลืมปลดหัวชาร์จออกขณะขับเคลื่อนยานยนต์ไฟฟ้าออกจากสถานีอัดประจุไฟฟ้า

4.1.2 ผลประโยชน์จากการลงทุน กำหนดให้มีการเปลี่ยนแปลงผลประโยชน์ลดลงร้อยละ 20 ดังนี้

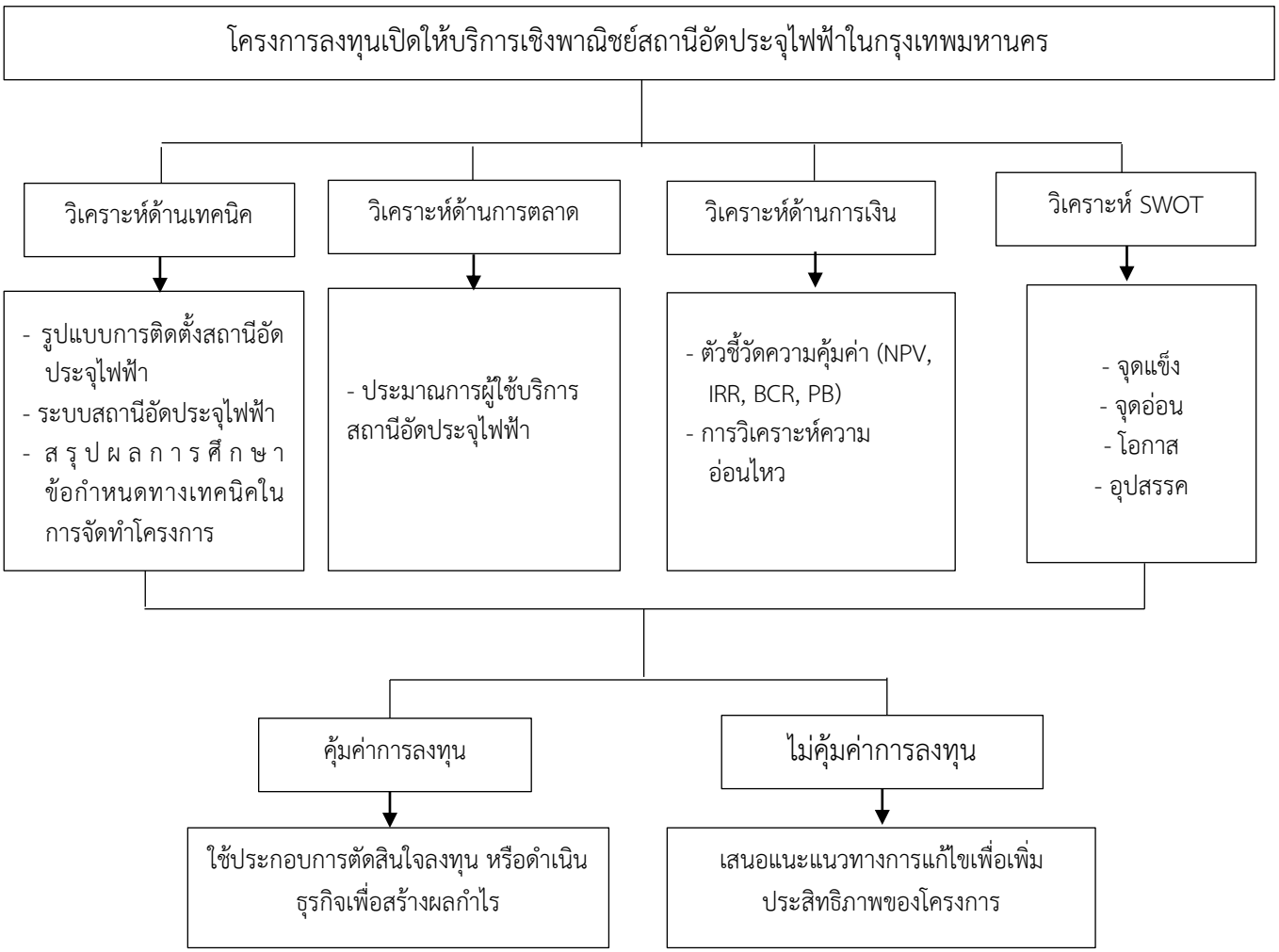
1. การเปลี่ยนแปลงของอัตราค่าบริการอัดประจุไฟฟ้าปรับลดลง (SHARGE, 2566)

2. การเปลี่ยนแปลงของจำนวนผู้เข้าใช้บริการสถานีอัดประจุไฟฟ้าลดลงเนื่องจากมีการเปิดให้บริการของสถานีอัดประจุไฟฟ้าสาธารณะมากขึ้น (ศูนย์วิจัยกสิกรไทย, 2564)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย และการตรวจเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสามารถสรุปกรอบแนวคิดในการวิจัย กล่าวคือ การวิเคราะห์ความเป็นไปได้ของโครงการ (อลงกต กันคำ และ ณัฏฐณิชา ฉายรัศมี, 2565) จะทำการรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ข้อมูลเชิงลึกและรวบรวมข้อมูลจากบทความ เอกสารทางวิชาการ ข้อมูลข่าวสารและเว็บไซต์ของหน่วยงานต่างๆ มาวิเคราะห์ความเป็นไปได้ด้านเทคนิค วิเคราะห์ความเป็นไปได้ทางด้านการตลาดโดยการคำนวนข้อมูลการพยากรณ์ปริมาณยานยนต์จากข้อมูลยานยนต์จดทะเบียนสะสมในระหว่างปี พ.ศ. 2555 ถึง พ.ศ. 2564 เทียบกับปริมาณยานยนต์ไฟฟ้า (กรมขนส่งทางบก, 2565) เพื่อนำมาวิเคราะห์หาสัดส่วนของยานยนต์ไฟฟ้าในแต่ละปีจากนั้นผู้ศึกษากำหนดปริมาณการเดินรถบนพื้นที่ที่ศึกษาในแต่ละปี โดยจำนวนปริมาณการเดินรถในแต่ละปีจะเพิ่มขึ้นตามสัดส่วนการเพิ่มขึ้นของปริมาณยานยนต์ จดทะเบียนสะสมของปีนั้นๆ และนำจำนวนปริมาณสัดส่วนสถานีอัดประจุไฟฟ้าแบบเร็วเทียบกับสัดส่วนของสถานีบริการน้ำมันในแต่ละปี จากนั้นวิเคราะห์หาสัดส่วนผู้ใช้บริการสถานีบริการอัดประจุไฟฟ้า วิเคราะห์

ความเป็นไปได้ทางการเงินโดยใช้เครื่องมือวัดความคุ้มค่าด้านการเงินของโครงการ ประกอบด้วย มูลค่าปัจจุบันสุทธิของโครงการ อัตราผลตอบแทนภายในของโครงการ ระยะเวลาคืนทุนของโครงการ และอัตราส่วนผลประโยชน์ต่อต้นทุนโครงการ วิเคราะห์ความอ่อนไหวของโครงการ โดยการกำหนดสมมุติฐานตามสถานการณ์ต่างๆ ที่เปลี่ยนแปลงไป เพื่อนำไปพิจารณาความเป็นไปได้ในโครงการ นอกการจากวิเคราะห์ความคุ้มค่าของการลงทุน และความอ่อนไหวของการลงทุนแล้ว สภาพแวดล้อมภายนอกยังสะท้อนถึงปัจจัยทางด้านแนวโน้มการพัฒนาจากปัจจัยที่ไม่สามารถควบคุมได้และทราบถึงโอกาสในการลงทุน เมื่อมองปัจจัยจากสภาพแวดล้อมภายในจะทำให้ทราบถึงข้อดีข้อเสียและปรับปรุงปัจจัย ที่สามารถกำหนดและบริหารได้ ทำให้สามารถกำหนดกลยุทธ์ในการทำธุรกิจต่อไป โดยสามารถวิเคราะห์ทั้งปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกโดยใช้เครื่องมือ SWOT Analysis และกำหนดแนวทางการดำเนินโครงการดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย พบว่า

1. ความคุ้มค่าของการลงทุนเปิดให้บริการเชิงพาณิชย์สถานีอัดประจุไฟฟ้าในกรุงเทพมหานคร กรณีศึกษาของสถานีบริการน้ำมันแห่งหนึ่งบนถนนสุขุมวิท

จากการศึกษาข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เป็นข้อมูลการสัมภาษณ์บุคลากรของ บริษัท ราช กรุ๊ป จำกัด และสอบถามข้อมูลความเป็นไปได้ทางเทคนิค และข้อมูลต้นทุนเทิร์นคีย์ และข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) โดยรวบรวมจากบทความ เอกสารทางวิชาการ ข้อมูลข่าวสารและเว็บไซต์ของหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ข้อมูลปริมาณการเดินทางบนถนนบางนา - ตราด จากศูนย์กลางข้อมูลเปิดภาครัฐ (กรมทางหลวง, 2565) ข้อมูลอัตราค่าไฟฟ้า ข้อมูล

สถานีบริการชาร์จรถยนต์ไฟฟ้า อัตราค่าบริการอัดประจุไฟฟ้าสำหรับรถยนต์ไฟฟ้าจากการไฟฟ้านครหลวง (การไฟฟ้านครหลวง, 2565) และทีม EleX by EGAT (elexaev, 2565) ข้อบังคับและกฎหมาย มาตรการ และนโยบายของภาครัฐที่มีผลต่อยอดการซื้อรถยนต์ไฟฟ้า วิเคราะห์การดำเนินงานของกลุ่มอุตสาหกรรมรถยนต์ จากคณะกรรมการนโยบายรถยนต์ไฟฟ้าแห่งชาติ (สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม, 2565) ได้นำมาวิเคราะห์ความเป็นไปได้ในเชิงเทคนิคของการลงทุนเปิดให้บริการเชิงพาณิชย์สถานีอัดประจุไฟฟ้าในกรุงเทพมหานคร กรณีศึกษาของสถานีบริการน้ำมันแห่งหนึ่งบนถนนสุขุมวิท พบว่าสามารถดำเนินการติดตั้งสถานีบริการชาร์จยานยนต์ไฟฟ้าในสถานบริการน้ำมันได้จริงจากเหตุผลในบทที่ 4 ที่นำการศึกษาข้อกำหนดทางเทคนิคของโครงการมาร่วมประกอบการตัดสินใจตั้งสถานีบริการชาร์จยานยนต์ไฟฟ้าแบบตั้งพื้นในการวิจัยนี้เลือกติดตั้งในบริเวณสถานีบริการน้ำมันที่มีอาคารสถานีชาร์จ พื้นที่ 2 ช่องจอดโดยใช้เครื่องประจุยานยนต์ไฟฟ้าชนิดตั้งพื้นเป็นแบบ DC Charge ในส่วนของการวิเคราะห์ความเป็นไปได้ทางการเงินได้นำข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) และข้อมูลข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ทั้ง 2 ส่วนมาวิเคราะห์เชิงพรรณนาและเชิงปริมาณ มาใช้ในการคำนวณกระแสเงินสดการลงทุนในโครงการ และคำนวณหาต้นทุนเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก (Weighted Average Cost of Capital: WACC) เพื่อใช้เกณฑ์ในการวิเคราะห์ความคุ้มค่าในการลงทุน คือ มูลค่าปัจจุบันสุทธิ (Net Present Value: NPV) อัตราผลตอบแทนภายในของโครงการ (Internal Rate of Return: IRR) อัตราส่วนผลประโยชน์ต่อต้นทุน (Benefit Cost Ratio: BCR) ระยะเวลาคืนทุน (Payback Period) จากผลการศึกษาความเป็นไปได้ทางการเงินสำหรับการลงทุนในโครงการสามารถสรุปได้ดังนี้

ตารางที่ 1 ผลการคำนวณค่าหลักเกณฑ์ในการตัดสินใจของการลงทุน

ลำดับ	รายการ	ค่าเกณฑ์ทดสอบ	ผลการคำนวณ	หน่วย	ผลการประเมิน
1	มูลค่าปัจจุบันสุทธิ (Net Present Value: NPV)	มากกว่า 0	7,817,141.17	บาท	ผ่าน
2	อัตราผลตอบแทนภายในของโครงการ (Internal Rate of Return: IRR)	มากกว่าอัตราคิดลดของโครงการ	36.00	ร้อยละ	ผ่าน
3	อัตราส่วนผลประโยชน์ต่อต้นทุน (Benefit Cost Ratio: BCR)	มากกว่า 1	1.31	เท่า	ผ่าน
4	ระยะเวลาคืนทุน (Payback Period)	-	4.10	ปี	ผ่าน

2. ความอ่อนไหวของการลงทุนเปิดให้บริการเชิงพาณิชย์สถานีอัดประจุไฟฟ้าในกรุงเทพมหานคร กรณีศึกษาของสถานีบริการน้ำมันแห่งหนึ่งบนถนนสุขุมวิท

การวิเคราะห์ความอ่อนไหวของโครงการลงทุนเปิดให้บริการเชิงพาณิชย์สถานีอัดประจุไฟฟ้าในกรุงเทพมหานคร กรณีศึกษาของสถานีบริการน้ำมันแห่งหนึ่งบนถนนสุขุมวิทโดยใช้การทดสอบค่าความแปรเปลี่ยน (Switching Value Test: SVT) เป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์ และประเมินขีดความสามารถสูงสุดในการรับผลกระทบของการเพิ่มขึ้นของต้นทุนหรือการลดลงของผลตอบแทนเป็นการวัดระดับความเสี่ยงที่โครงการลงทุนสามารถรับได้โดยการวิเคราะห์ความเสี่ยงและความไม่แน่นอนโดยใช้การทดสอบค่าความแปรเปลี่ยน (Switching Values) ดังนี้

ตารางที่ 2 ผลการทดสอบค่าความแปรเปลี่ยน (Switching Value test :SVT)

ลำดับที่	รายการ	ร้อยละ
1	ผลตอบแทนโครงการสามารถลดลงได้มากสุด	12.20
2	ต้นทุนเงินรวมสามารถเพิ่มขึ้นได้มากสุด	16.87

จากข้อมูลสรุปผลการศึกษาของข้อที่ 1 – 2 แสดงให้เห็นผลการศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการสามารถสรุปได้ว่าโครงการลงทุนเปิดให้บริการเชิงพาณิชย์สถานีอัดประจุไฟฟ้าในกรุงเทพมหานครกรณีศึกษาของสถานีบริการน้ำมันแห่งหนึ่งบนถนนสุขุมวิทมีอายุโครงการเท่ากับ 10 ปี สามารถดำเนินการให้บริการชาร์จยานยนต์ไฟฟ้าได้ 10 ปี ได้จริงและมีความอ่อนไหวของโครงการในระดับต่ำทำให้โครงการมีความคุ้มค่าแก่การลงทุน

3. ผลการศึกษา จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคของการลงทุนเปิดให้บริการเชิงพาณิชย์สถานีอัดประจุไฟฟ้าในกรุงเทพมหานครกรณีศึกษาของสถานีบริการน้ำมันแห่งหนึ่งบนถนนสุขุมวิท

การวิเคราะห์ผลการศึกษา จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคของการลงทุนเปิดให้บริการเชิงพาณิชย์สถานีอัดประจุไฟฟ้าในกรุงเทพมหานครกรณีศึกษาของสถานีบริการน้ำมันแห่งหนึ่งบนถนนสุขุมวิทเป็นการนำข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญจากบริษัท ราช กรุ๊ป จำกัด และดำเนินการลงพื้นที่สำรวจสถานีอัดประจุไฟฟ้า EVX พร้อมทั้งรวบรวมข้อมูลจากงานวิจัยและเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง สามารถนำมาวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคของการลงทุนเปิดให้บริการเชิงพาณิชย์สถานีอัดประจุไฟฟ้าในกรุงเทพมหานครกรณีศึกษาของสถานีบริการน้ำมันแห่งหนึ่งบนถนนสุขุมวิทได้ดังนี้

3.1 จุดแข็ง (Strength)

3.1.1 สถานีบริการอัดประจุไฟฟ้าใช้เวลาในการติดตั้งน้อย และพร้อมใช้งานได้ทันทีเมื่อการติดตั้งแล้วเสร็จ

3.1.2 การปรับตัวของสถานีบริการน้ำมันในการลงทุนประกอบธุรกิจสถานีบริการอัดประจุไฟฟ้าหรือให้เช่าพื้นที่ในการประกอบธุรกิจมีข้อได้เปรียบในด้านทำเลที่ตั้งที่ส่วนมากอยู่ตามแนวโครงข่ายถนนหลักทั่วประเทศ ทำให้สามารถต่อยอดธุรกิจจากสถานีบริการน้ำมันเดิมไปเป็นสถานีอัดประจุไฟฟ้าได้ง่ายหรือเป็นทางเลือกด้านทำเลที่ตั้งแก่ผู้ที่สนใจประกอบธุรกิจสถานีอัดประจุไฟฟ้า

3.1.3 สถานีบริการน้ำมันเดิมและสถานีบริการอัดประจุไฟฟ้าที่อยู่ในสถานบริการน้ำมันมีความพร้อมในด้านเครือข่ายและข้อมูลของระบบสถานีอัดประจุไฟฟ้ารองรับการพัฒนาแอพพลิเคชันรวมถึงเทคโนโลยีในอนาคตเพื่อสนับสนุนการใช้งานสถานีอัดประจุไฟฟ้า

3.2 จุดอ่อน (Weakness)

3.2.1 มีพื้นที่ในการให้บริการจำนวนจำกัดและต้องใช้เวลาในการชาร์จต่อคันค่อนข้างนานนอกจากนี้อาจมีผู้ใช้บริการบางท่านจอดรถยนต์ไฟฟ้าทิ้งไว้ในช่องจอดทั้งที่ชาร์จแล้วเสร็จหรือไม่ได้ชาร์จไฟฟ้าจริง ทำให้ผู้ที่ต้องการนำรถมาชาร์จไฟฟ้าต่อไม่สามารถใช้บริการสถานีได้เพราะเมื่อเข้าแอปพริเคชันจะยังคงแสดงค่าว่าสามารถนำรถมาชาร์จไฟฟ้าได้

3.2.2 การลงทุนตั้งต้นในการติดตั้งสถานีอัดประจุไฟฟ้าเชิงพาณิชย์มีต้นทุนและงบประมาณลงทุนที่ใช้ในการดำเนินการค่อนข้างสูง

3.3 โอกาส (Opportunity)

3.3.1 มีการพัฒนาเทคโนโลยีของรถยนต์ไฟฟ้าและอุตสาหกรรมเกี่ยวเนื่องบริษัททั้งรัฐบาลและเอกชนหันมาสนใจการพัฒนาเทคโนโลยีแบตเตอรี่อย่างหลากหลาย ทำให้แก้ไขข้อจำกัดด้านระยะทางในการเคลื่อนที่ต่อการชาร์จ 1 ครั้ง ทำให้รถยนต์ไฟฟ้าวิ่งในระยะทางที่ไกลขึ้น รวมทั้งเทคโนโลยีการชาร์จแบบไร้สายเพียง แค่นำรถไปจอดไว้ตามตำแหน่งที่ระบุไว้ ทำให้ปรับปรุงวิธีการชาร์จใช้งานได้สะดวกขึ้นโดยไม่ต้องเสียบสายชาร์จ และยังมีการพัฒนาเทคโนโลยีต่างๆ อีกมากมาย เช่น ระบบไร้คนขับ (Auto pilot) รวมถึงเทคโนโลยีในอนาคตที่ยังไม่ได้รับการพัฒนาต่างๆ เช่น Solar cell ปัจจัยต่างๆ ที่ได้กล่าวมานั้นยิ่งส่งเสริมให้มีการใช้งานรถยนต์ไฟฟ้ามากขึ้น ส่งผลให้เป็นโอกาสที่ธุรกิจสถานีชาร์จรถยนต์ไฟฟ้าจะมีการพัฒนาต่อยอด

3.3.2 พื้นที่ให้บริการมีลักษณะเป็นเมืองใหญ่มีการใช้รถยนต์สูงพื้นที่ให้บริการมีลักษณะเป็นเมืองใหญ่มีการอยู่อาศัยกันอย่างหนาแน่น มีการพัฒนาของเมืองที่ทันสมัยและลักษณะเศรษฐกิจที่ดี คนเมืองมีพฤติกรรมการใช้รถกันเป็นประจำทุกวัน เป็นเหตุทำให้ความต้องการชาร์จไฟฟ้าจากสถานีอัดประจุไฟฟ้าที่สูง ทำให้ธุรกิจเติบโตได้รวดเร็ว

3.3.3 รัฐบาลไทยมีมาตรการสนับสนุนอุตสาหกรรมรถยนต์ไฟฟ้าเพื่อลดภาวะโลกร้อน ตามแผนระยะยาวโดยประเทศไทยมีแผนลดก๊าซเรือนกระจกร้อยละ 20-25 ภายในปี พ.ศ. 2573 จึงมีมาตรการส่งเสริมอุตสาหกรรมการผลิต

รถยนต์ไฟฟ้าผ่านสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนซึ่งเป็นมาตรการทางภาษี และนำเข้าสินค้าและวัตถุดิบ รวมถึงส่งเสริมการลงทุนสถานีอัดประจุไฟฟ้าเพื่อเป็นแรงจูงใจให้หันมาลงทุนในอุตสาหกรรมรถยนต์ไฟฟ้า นอกจากนั้นผลักดันให้หน่วยงานของรัฐ ร่วมดำเนินการและสนับสนุนอุตสาหกรรมและจัดตั้งสมาคมยานยนต์ไฟฟ้าไทย (EVAT) เพื่อส่งเสริมการใช้รถยนต์ไฟฟ้าในประเทศไทย

3.4 อุปสรรค (Threat)

3.4.1 มีคู่แข่งค่อนข้างมากมีการแข่งขันสูง เนื่องจากจำนวนสถานีบริการอัดประจุไฟฟ้า นับจนถึงสิ้นปี พ.ศ. 2565 มีผู้ให้บริการทั้งหมด 13 ราย (สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม) มาจากหลายธุรกิจทั้งธุรกิจพลังงานเดิมและหน่วยงานจากภาครัฐที่มีองค์ความรู้มีความเชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีการผลิตไฟฟ้าสามารถต่อยอดธุรกิจเดิมสู่สถานีอัดประจุไฟฟ้าได้

3.4.2 ผู้จำหน่ายรถยนต์ไฟฟ้าในไทยมักจะแถมอุปกรณ์ Emergency Charge มาพร้อมรถยนต์ไฟฟ้าด้วยซึ่งทำให้ผู้ใช้รถยนต์ไฟฟ้าสามารถชาร์จเองที่บ้านได้ พฤติกรรมของผู้ใช้รถยนต์ไฟฟ้าจะใช้เวลาในการชาร์จไฟฟ้าทิ้งไว้ทั้งคืน จึงพร้อมเดินทางในตอนเช้าเนื่องจากค่าไฟฟ้าต่อหน่วยในที่อยู่อาศัยมักถูกกว่า มีผลทำให้ความต้องการชาร์จรถยนต์ไฟฟ้าในสถานีอัดประจุไฟฟ้าช่วงเช้ามีน้อยลง หากผู้ใช้รถยนต์มีพฤติกรรมการใช้รถยนต์ที่น้อยอยู่แล้ว จึงอาจจะไม่ต้องชาร์จไฟฟ้าเลยทั้งวันแต่สำหรับผู้ที่ใช้รถยนต์มากจะติดปัญหาจุดด้อยเรื่อง ระยะเวลาการชาร์จที่ยาวนานทำให้ต้องเสียเวลาในการรอแบตเตอรี่เต็มการชาร์จบ่อยๆ จึงไม่สะดวกในการใช้งาน

3.4.3 ผลตอบแทนจากการลงทุนและระยะเวลาในการคืนทุนนอกจากจะขึ้นอยู่กับทิศทางจำนวนยานยนต์ไฟฟ้าแล้ว ยังผันแปรตามปริมาณจราจรภายในบริเวณที่ลงทุนสถานีอัดประจุไฟฟ้าเนื่องจากมีการขยายการขนส่งระบบรางทั้งโครงการรถไฟฟ้าสายสีเหลืองและในอนาคตโครงการรถไฟฟ้าสายสีเงินที่อาจส่งผลต่อแนวโน้มของจำนวนยานยนต์ไฟฟ้าที่จะมีปริมาณเพิ่มขึ้นในพื้นที่

อภิปรายผล

ความคุ้มค่าของการลงทุนเปิดให้บริการเชิงพาณิชย์สถานีอัดประจุไฟฟ้าในกรุงเทพมหานคร กรณีศึกษาของสถานีบริการน้ำมันแห่งหนึ่งบนถนนสุขุมวิท ผลจากการวิเคราะห์หลักเกณฑ์ในการตัดสินใจของการลงทุน พบว่า การลงทุนเปิดให้บริการเชิงพาณิชย์สถานีอัดประจุไฟฟ้าในกรุงเทพมหานครกรณีศึกษาของสถานีบริการน้ำมันแห่งหนึ่งบนถนนสุขุมวิท มีมูลค่าปัจจุบันสุทธิ (Net Present Value: NPV) เท่ากับ 7,817,141.17 บาท ซึ่งมีค่ามากกว่า 0 อัตราผลตอบแทนภายในของโครงการ (Internal Rate of Return: IRR) เท่ากับร้อยละ 36.00 ซึ่งมากกว่าอัตราคิดลดของโครงการ อัตราส่วนผลประโยชน์ต่อต้นทุน (Benefit Cost Ratio: BCR) เท่ากับ 1.31 เท่า ซึ่งมีค่ามากกว่า 1 และมีระยะเวลาคืนทุน (Payback Period) เท่ากับ 4.10 ปี ซึ่งมีระยะเวลาสั้นกว่าอายุของโครงการ จากข้อมูลแสดงให้เห็นผลการศึกษาผ่านค่าเกณฑ์ในการวัดผลทุกตัวและสามารถสรุปได้ว่าโครงการลงทุนเปิดให้บริการเชิงพาณิชย์สถานีอัดประจุไฟฟ้าในกรุงเทพมหานคร กรณีศึกษาของสถานีบริการน้ำมันแห่งหนึ่งบนถนนสุขุมวิทแบบตั้งพื้นจำนวน 1 ชุด โดยมีหัวจ่ายประจุไฟฟ้าแบบเร็ว DC Charge 2 หัวจ่าย สามารถดำเนินการให้บริการชาร์จยานยนต์ไฟฟ้าได้ 10 ปี และมีความคุ้มค่าแก่การลงทุนซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณธีพัฒน์ ภูมิเดชาวัฒน์ (2562) ที่ใช้เกณฑ์ดัชนีชี้วัดทางการเงินผ่านเกณฑ์เช่นเดียวกัน นอกจากนี้ผลการวิจัยยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ อลงกต กันคำ และ ณัฏฐณิชา ฉายรัศมี (2565) ที่พบว่า รูปแบบค่าบริการแบบแบ่งตามช่วงเวลามีความคุ้มค่าทางการเงินน้อยกว่ารูปแบบค่าบริการแบบคงที่ตลอดทั้งวันและปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของมูลค่าปัจจุบันสุทธิของโครงการมากที่สุดคืออัตราค่าบริการอัดประจุไฟฟ้าต้นทุนค่าไฟฟ้าจากระบบจำหน่าย และจำนวนผู้ใช้บริการสถานีอัดประจุไฟฟ้า ตามลำดับ

ความอ่อนไหวของการลงทุนเปิดให้บริการเชิงพาณิชย์สถานีอัดประจุไฟฟ้าในกรุงเทพมหานคร กรณีศึกษาของสถานีบริการน้ำมันแห่งหนึ่งบนถนนสุขุมวิท การวิเคราะห์ความอ่อนไหว (Sensitivity Analysis) ของโครงการลงทุนการตั้งสถานีอัดประจุไฟฟ้าในประเทศไทย โดยใช้การทดสอบค่าความแปรเปลี่ยน (Switching Value Test: SVT) เป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์ และประเมินขีดความสามารถสูงสุดในการรับผลกระทบของการเพิ่มขึ้นของต้นทุน หรือการลดลงของผลตอบแทนเป็นการวัดระดับความเสี่ยงที่โครงการลงทุนสามารถรับได้ โดยการวิเคราะห์ความเสี่ยงและความไม่แน่นอนโดยใช้การ

ทดสอบค่าความแปรเปลี่ยน (Switching Values) พบว่า มีผลตอบแทนโครงการสามารถลดลงได้มากสุดร้อยละ 12.20 และมีต้นทุนเงินสุทธิสามารถเพิ่มขึ้นได้มากสุดร้อยละ 16.87 จึงสามารถสรุปได้ว่า การเปิดให้บริการเชิงพาณิชย์สถานีอัดประจุไฟฟ้าในกรุงเทพมหานครกรณีศึกษาของสถานีบริการน้ำมันแห่งหนึ่งบนถนนสุขุมวิท มีความคุ้มค่าในการลงทุนภายใต้ปัจจัยเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น มีความเสี่ยงในการลงทุนอยู่ในระดับต่ำจึงมีความเหมาะสมในการลงทุนสอดคล้องกับงานวิจัยของ อาณัติชัย คำเกษ และ พรพิพัฒน์ แก้วกล้า (2562) ที่มีความอ่อนไหวของโครงการในระดับต่ำทำให้โครงการมีความคุ้มค่าแก่การลงทุนและไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ภูริพงษ์ รัตนสุภา (2563) ที่พบว่า มีความเสี่ยงในการลงทุนหากผลประโยชน์ลดลงร้อยละ 22.04 และต้นทุนเพิ่มขึ้นร้อยละ 30.87 จะส่งผลให้โครงการไม่คุ้มค่าในการลงทุน เนื่องจากมีระยะเวลาในการเก็บข้อมูลที่สั้นกว่าของผู้วิจัยรวมถึงช่วงเวลาที่เปิดให้บริการค่อนข้างจำกัดโดยเปิดบริการเฉพาะวันจันทร์-ศุกร์ เวลา 09.00-21.00 น. เท่านั้น

จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคของการลงทุนเปิดให้บริการเชิงพาณิชย์สถานีอัดประจุไฟฟ้าในกรุงเทพมหานครกรณีศึกษาของสถานีบริการน้ำมันแห่งหนึ่งบนถนนสุขุมวิท จากผลการศึกษาพบว่า การลงทุนเปิดให้บริการเชิงพาณิชย์สถานีอัดประจุไฟฟ้าในกรุงเทพมหานครกรณีศึกษาของสถานีบริการน้ำมันแห่งหนึ่งบนถนนสุขุมวิทมีต้นทุนและงบประมาณลงทุนที่ใช้ในการดำเนินการค่อนข้างสูงมีข้อจำกัดด้านพื้นที่ให้บริการที่น้อยและต้องใช้เวลาในการให้บริการค่อนข้างนานรวมถึงมีคู่แข่งด้านธุรกิจที่เกิดขึ้นเป็นจำนวนมากเนื่องจากแนวโน้มการเจริญเติบโตของอุตสาหกรรมยานยนต์ไฟฟ้าและมาตรการสนับสนุนจากรัฐบาล แต่เนื่องจากโครงการมีทำเลตั้งอยู่ในสถานบริการน้ำมันเดิมบนถนนสายหลักและมีร้านสะดวกซื้อรวมถึงสิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆ ครบครันทำให้สะดวกต่อการเข้าใช้บริการ เป็นสถานีบริการขนาดเล็กการติดตั้งสถานีใช้เวลาในการติดตั้งน้อยพร้อมใช้งานได้ทันทีและสามารถรองรับระบบเทคโนโลยีในอนาคตได้ง่าย

องค์ความรู้ใหม่

จากการศึกษาวิจัย สามารถสรุปเป็นองค์ความรู้ใหม่ ดังนี้

1. การก่อสร้างสถานีบริการชาร์จยานยนต์ไฟฟ้าถึงแม้ว่าจะอยู่ในบริเวณสถานบริการน้ำมันเดิมที่มีความได้เปรียบทางด้านทำเลที่ตั้งและประหยัดต้นทุนแต่หากไม่มีโครงข่ายไฟฟ้าที่เพียงพอหรือระยะก่อสร้างสถานีชาร์จยานยนต์ไฟฟ้าที่ไม่ห่างจากเขตสถานีบริการน้ำมันเชื้อเพลิง ถัง ท่อ หรืออุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับน้ำมันเชื้อเพลิงโดยรอบทุกทิศทางน้อยกว่า 6 เมตร ไม่สามารถดำเนินการก่อสร้างได้

2. ผู้ใช้งานยานยนต์ไฟฟ้าส่วนใหญ่มักมีความเข้าใจผิดและคิดว่าอุปกรณ์ชาร์จที่ให้มากับตัวรถสามารถใช้ได้เป็นประจำเช่นกันซึ่งแท้จริงนั้นควรใช้เฉพาะตอนฉุกเฉินเท่านั้นและไม่ควรใช้เป็นประจำ เนื่องจากปลั๊กไฟบ้านในไทยส่วยใหญ่ขนาดสายไฟเล็กเกินไป จึงอาจเกิดความร้อนสะสมหากชาร์จนานๆเป็นประจำ อาจเกิดปัญหาระบบไฟฟ้าได้

3. ระยะเวลาในการให้บริการชาร์จยานยนต์ไฟฟ้ารวมถึงสิ่งอำนวยความสะดวกในพื้นที่ใกล้เคียงสถานีส่งผลต่อการตัดสินใจในการเข้าใช้บริการเนื่องจากการชาร์จยานยนต์ไฟฟ้า 1 ครั้งต้องใช้เวลาประมาณ 30 นาที ซึ่งพฤติกรรมของผู้บริโภคในปัจจุบันนั้นเน้นไปที่ความสะดวกและรวดเร็วในการให้บริการ

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาความคุ้มค่าของการลงทุนเปิดให้บริการเชิงพาณิชย์สถานีอัดประจุไฟฟ้าในกรุงเทพมหานครกรณีศึกษาของสถานีบริการน้ำมันแห่งหนึ่งบนถนนสุขุมวิท ติดตั้งสถานีอัดประจุไฟฟ้าอยู่ในสถานีบริการน้ำมันบนถนนสุขุมวิทบริเวณเขตพื้นที่บางนา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคุ้มค่าของการลงทุนเปิดให้บริการเชิงพาณิชย์สถานีอัดประจุไฟฟ้าในกรุงเทพมหานครกรณีศึกษาของสถานีบริการน้ำมันแห่งหนึ่งบนถนนสุขุมวิทโดยใช้เครื่องมือในการวิเคราะห์ความคุ้มค่าทางการเงิน ได้แก่ มูลค่าปัจจุบันของผลประโยชน์สุทธิ (NPV) อัตราผลประโยชน์ของการลงทุนภายในโครงการ (IRR) อัตราผลประโยชน์ต่อต้นทุน (BCR) และระยะเวลาคืนทุน (PB) รวมทั้งเครื่องมือในการทดสอบความอ่อนไหวด้านต้นทุนและผลประโยชน์ ได้แก่การทดสอบค่าความแปรเปลี่ยนทางด้านต้นทุน (STVC) และการทดสอบค่าความ

แปรเปลี่ยนทางด้านผลประโยชน์ (STVB) แสดงให้เห็นว่าโครงการลงทุนลงทุนเปิดให้บริการเชิงพาณิชย์สถานีอัดประจุไฟฟ้าในกรุงเทพมหานครกรณีศึกษาของสถานีบริการน้ำมันแห่งหนึ่งบนถนนสุขุมวิทมีความคุ้มค่าในการลงทุนและมีความสามารถในการรับความเสี่ยงทางด้านต้นทุนและผลประโยชน์ได้ผลการศึกษาจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคของการลงทุนสามารถนำไปพัฒนาธุรกิจของผู้ประกอบการสถานบริการน้ำมันเดิมที่มีข้อได้เปรียบในด้านทำเลโดยการต่อยอดติดตั้งสถานีอัดประจุไฟฟ้าในการเพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการที่หลากหลายสามารถรองรับทั้งยานยนต์ไฟฟ้าและยานยนต์สันดาปเพิ่มยอดขายให้แก่ธุรกิจและตอบรับมาตรการส่งเสริมอุตสาหกรรมการผลิตรถยนต์ไฟฟ้าของประเทศ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 ผู้สนใจนำการศึกษาครั้งนี้ไปเป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจเปิดให้บริการเชิงพาณิชย์สถานีอัดประจุไฟฟ้าในกรุงเทพมหานครกรณีศึกษาของสถานีบริการน้ำมันแห่งหนึ่งบนถนนสุขุมวิท ต้องพิจารณาถึงทำเลที่ตั้งเนื่องจากการติดตั้งสถานีอัดประจุไฟฟ้าในสถานีบริการน้ำมันนั้นมีพื้นที่ที่ค่อนข้างจำกัดและตัวเครื่องอัดประจุไฟฟ้าใช้เวลาในการให้บริการค่อนข้างนานทำให้สามารถรับผู้เข้าใจบริการได้น้อย

1.2 การศึกษาความคุ้มค่าของการลงทุนติดตั้งสถานีอัดประจุรถยนต์ไฟฟ้ามีความคุ้มค่าในการลงทุนภาครัฐจึงควรมีนโยบายส่งเสริมการลงทุนแก่ธุรกิจสถานีอัดประจุไฟฟ้าขนาดกลางและเล็กที่มีหัวจ่ายประจุไฟฟ้าน้อยกว่า 40 หัวจ่ายเพิ่มเติมอย่างจริงจัง เพื่อให้มีสถานีอัดประจุไฟฟ้าครอบคลุมเพียงพอและสอดคล้องกับแนวโน้มการเจริญเติบโตของอุตสาหกรรมยานยนต์ไฟฟ้า

1.3 ปัจจุบันพฤติกรรมของผู้ใช้ยานยนต์ไฟฟ้าที่อาจเดินทางไม่ไกลส่วนใหญ่นิยมชาร์จในที่อยู่อาศัยผ่านอุปกรณ์ Emergency Charge ที่มาพร้อมรถยนต์ไฟฟ้า เนื่องจากอัตราค่าไฟฟ้าในที่อยู่อาศัยถูกกว่าอัตราค่าไฟฟ้าเชิงพาณิชย์ ภาครัฐควรออกมาตรการสนับสนุนอัตราค่าบริการในการชาร์จเพื่อกระตุ้นให้ผู้ใช้ยานยนต์ไฟฟ้าออกมาใช้บริการสถานีอัดประจุไฟฟ้าแทนการชาร์จในบริเวณที่อยู่อาศัยมากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะด้านการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ลักษณะธุรกิจที่ใช้ในการศึกษาคือเปิดให้บริการในบริเวณสถานีบริการน้ำมันซึ่งเป็นพื้นที่ติดกับถนนสายหลักและเป็นเส้นทางในการเดินทางเชื่อมระหว่างกรุงเทพฯกับจังหวัดแถบชายทะเลฝั่งตะวันออก ผู้ที่นำผลการศึกษาไปเป็นแนวทางควรคำนึงถึงลักษณะของการจราจรในพื้นที่ ขนาดของพื้นที่ในการสร้างสถานีอัดประจุไฟฟ้าให้เหมาะสมกับพื้นที่ในการศึกษา

2.2 เนื่องจากการศึกษาครั้งนี้ได้ศึกษาโครงการลงทุนการตั้งสถานีบริการอัดประจุไฟฟ้าแบบตั้งพื้นในพื้นที่สถานบริการน้ำมันสาธารณะ ดังนั้น การศึกษาในครั้งต่อไปควรศึกษาการตั้งสถานีอัดประจุไฟฟ้าแบบแขวนผนัง และแบบไร้สายในที่พักอาศัยเพื่อเป็นการศึกษาความคุ้มค่าได้ครอบคลุมให้มากขึ้นทุกรูปแบบ

2.3 พฤติกรรมของผู้ใช้ยานยนต์ไฟฟ้ามีความไม่แน่นอนเนื่องจากลักษณะการใช้ยานยนต์ไฟฟ้าแต่ละคนนั้นแตกต่างกัน ผู้ที่นำผลการศึกษาไปเป็นแนวทางควรคำนึงถึงลักษณะพฤติกรรมในการใช้ยานยนต์ไฟฟ้าของผู้ใช้ด้วย เช่น ระยะทางที่ใช้เดินทางในชีวิตประจำวัน เวลาเข้าและเวลาออกงาน เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

กรมการขนส่งทางบก กระทรวงคมนาคม. (2565). *สถิติรถจดทะเบียน*. สืบค้น 10 พฤษภาคม 2565. จาก https://web.dlt.go.th/statistics/.

กรมทางหลวง. (2565). *ปริมาณการเดินทางบนทางหลวงทั่วประเทศ*. สืบค้น 5 มีนาคม 2565. จาก https://doh.go.th/visual/traffic.

กรมองค์การระหว่างประเทศ. (2562). *ความตกลงปารีส: ก้าวสำคัญของการดำเนินการด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ*. สืบค้น 2 มกราคม 2566. จาก https://thai-inter-org.mfa.go.th/th.

การไฟฟ้านครหลวง. (2565). *รายงานประจำปี 2564*. สืบค้น 20 พฤษภาคม 2565. จาก https://www.mea.or.th/e-magazine/detail/2786/465.

คณะกรรมการนโยบายยานยนต์ไฟฟ้าแห่งชาติ. (2565). *มติคณะกรรมการนโยบายยานยนต์ไฟฟ้าแห่งชาติ ครั้งที่ 3/2564 และครั้งที่ 1/2565*. สืบค้น 31 มกราคม 2565. จาก https://plan.prd.go.th/th/content/category/detail/id/13/iid/78711.

ณธีพัฒน์ ภูมิเดชาวัฒน์. (2562). *การศึกษาความเป็นไปได้ทางเทคนิคและทางเศรษฐศาสตร์ของสถานีอัดประจุไฟฟ้าสำหรับรถยนต์โดยใช้พลังงานแสงอาทิตย์*. (วิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์).

ภูริพงษ์ รัตนสุภา. (2563). *การศึกษาความคุ้มค่าของการลงทุนติดตั้งสถานีอัดประจุรถยนต์ไฟฟ้า กรณีศึกษาทางหลวงหมายเลข 7 (มอเตอร์เวย์)*. (เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์).

ศูนย์วิจัยกสิกรไทย. (2564). *คาดการณ์ปี 2564 รถยนต์ไฟฟ้าไทยโต 69% อีก 10 ปีจะเป็นครึ่งหนึ่งของตลาด*. สืบค้น 1 มิถุนายน 2564. จาก https://www.kasikornresearch.com/th/analysis/k-social-media/Pages/xEV-FB-23-04-2021.aspx.

สมาคมยานยนต์ไฟฟ้าไทย. (2565). *สถานการณ์ยานยนต์ไฟฟ้า*. สืบค้น 1 กรกฎาคม 2565. จาก http://www.evat.or.th/15708256/current-status.

สำนักงานคณะกรรมการการกำกับกิจการพลังงาน. (2561). *คู่มือประกอบกิจการสถานีอัดประจุไฟฟ้าสำหรับยานยนต์ไฟฟ้า*. สืบค้น 31 มกราคม 2565. จาก https://www.eppo.go.th/images/energyconservation/EV/EV_Manual.pdf.

สุรพงษ์ ไพสิฐพัฒนงษ์. (2563). *ยอดขายรถยนต์ไฟฟ้าในไทยพุ่งเชื่อปีหน้าทะลุ 10,000 คัน*. สืบค้น 13 กุมภาพันธ์ 2566. จาก https://www.thebangkokinsight.com/news/business/551447/.

อลงกต กันคำ และ ณัฏฐณิชา ฉายรัศมี. (2565). การศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการติดตั้งสถานีอัดประจุไฟฟ้าร่วมกับระบบผลิตไฟฟ้าพลังงานแสงอาทิตย์. *วารสารสังคมศาสตร์ปัญญาพัฒน์, 4*(4), 239-254.

อาณัติชัย คำเกษ และ พรพิพัฒน์ แก้วกล้า. (2561). การศึกษาความเป็นไปได้โครงการลงทุนการตั้งสถานีบริการชาร์จยานยนต์ไฟฟ้า : ข้อมูลเชิงเทคนิคและการเงิน. *วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย, 9*(3), 227-235.

Autospin. (2566). *ปัญหาหลักของรถยนต์ไฟฟ้าในไทย คืออะไร?*. สืบค้น 1 กรกฎาคม 2566. จาก https://www.autospinn.com/2023/08/car-ev-what-is-core-problem-in-thailand-132116.

PANYAPAT
ปัญญาพัฒน์

JSSP
Journal of Social Science Panyapat
https://so06.tci-thaijo.org/index.php/JSSP/index

Research Article

Situations of Elderly Persons in Khon Kaen Province in Dimensions of Demography and Health

Wipawee Grisanaputi[1] Pattaraporn Weeranakin[1*] Dararat Khampusaen[1] Anan Khamon[2] and Benjawan Nainit[1]

[1] *Faculty of Humanities and Social Sciences, Khon Kaen University, Khon Kaen, Thailand*

[2] *Chum Phae Hospital, Khon Kaen, Thailand*

* *Corresponding author. E-mail: pattawe@kku.ac.th*

ABSTRACT

This article synthesized and analyzed secondary data concerning situations of elderly persons in Khon Kaen province with the aim of studying the situations of elderly persons in Khon Kaen province in the dimensions of demography and health. The demography dimensions were gender and administrative divisions. The health dimensions were serious health conditions often found among elderly, geriatric syndromes, and assessment of competency for self-care. Data indicate that there were 326,053 seniors in Khon Kaen province, out of 1,794,531 people or 18.2%; 178,540 males (10%) 147,153 females (8.2%). Of these 95,434 people (5.3%) were living within the municipality and 230,619 people (12.9%) were living outside it. For the health dimensions, results from the screening and assessment of elderly persons found that serious health conditions often found among elderly were hypertension (8.9%), diabetes (11.7%), cardiovascular disease (50.9%), and poor oral health (4.4%). Geriatric syndromes were found to be brain competency (0.8% cognitive impairment -- AMT), depression (0.2%), knee osteoarthritis (6.1% abnormal risk of knee osteoarthritis), fall (6.2% not normal), and nutrition (5.1% at risk of obesity). The assessment of competency of elderly persons' self-care found 95.8% of elderly persons able to live independently, 3.7% of elderly persons with moderate dependence, and 0.5% elderly persons dependent on others for care.

Keywords: Aging Society, Health of Elderly, Situation of Elderly Persons in Khon Kaen Province

Received: 3 November 2023;
Revised: 21 January 2024;
Accepted: 26 January 2024

© 2024 JSSP: Journal of Social Science Panyapat
ISSN: 3027-6748 (Online)

สถานการณ์ผู้สูงอายุในจังหวัดขอนแก่นในมิติประชากรศาสตร์และมิติสุขภาพ

วิภาวี กฤษณะภูติ[1] ภัทรพร วีระนาคินทร์[1*] ดารารัตน์ คำภูแสน[1] อนันต์ คำอ่อน[2] และ เบญจวรรณ นัยนิตย์[1]

[1] *คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ขอนแก่น ประเทศไทย*

[2] *โรงพยาบาลชุมแพ ขอนแก่น ประเทศไทย*

* *Corresponding author. E-mail: pattawe@kku.ac.th*

บทคัดย่อ

บทความนี้ได้สังเคราะห์และวิเคราะห์ข้อมูลทุติยภูมิเกี่ยวกับสถานการณ์ของผู้สูงอายุในจังหวัดขอนแก่นในมิติของประชากรศาสตร์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสถานการณ์ผู้สูงอายุในจังหวัดขอนแก่นในมิติประชากรศาสตร์และมิติสุขภาพ ทั้งนี้มิติประชากรศาสตร์ ได้แก่ เพศและเขตการปกครอง และมิติสุขภาพ ได้แก่ โรคที่เป็นปัญหาสำคัญและพบบ่อยในผู้สูงอายุ กลุ่มโรคผู้สูงอายุ (Geriatric Syndromes) และการประเมินสมรรถนะผู้สูงอายุเพื่อการดูแล ผลการวิจัยพบว่า ผู้สูงอายุในจังหวัดขอนแก่น มีจำนวนทั้งสิ้น 326,053 คน จากประชากรทั้งหมด 1,794,531 คนหรือร้อยละ 18.2 เป็นเพศชาย 178,540 คน (ร้อยละ 10) เป็นเพศหญิง 147,153 คน (ร้อยละ 8.2) อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลจำนวน 95,434 คน (ร้อยละ 5.3) และมีอาศัยอยู่นอกเขตเทศบาลจำนวน 230,619 คน (ร้อยละ 12.9) สถานการณ์ของผู้สูงอายุในจังหวัดขอนแก่นในมิติสุขภาพ พบว่า จากการคัดกรอง และประเมินผู้สูงอายุเพื่อหาความเสี่ยงต่อโรคที่เป็นปัญหาและพบบ่อย ได้แก่ โรคความดันโลหิตสูง (ร้อยละ 8.9) โรคเบาหวาน (ร้อยละ 11.7) ความเสี่ยงต่อโรคหัวใจและโรคหลอดเลือดสมอง (ร้อยละ 50.9) และสุขภาพช่องปาก (ร้อยละ 4.4) กลุ่มโรคผู้สูงอายุ ได้แก่ สมรรถภาพสมอง (ร้อยละ 0.8 มีความผิดปกติเกี่ยวกับสมองเสื่อม AMT) ภาวะซึมเศร้า (ร้อยละ 0.2 มีความผิดปกติเกี่ยวกับภาวะซึมเศร้า) โรคข้อเข่าเสื่อม (ร้อยละ 6.1 มีความผิดปกติที่จะนำไปสู่โรคข้อเข่าเสื่อม) ภาวะหกล้ม (ร้อยละ 6.2 มีความผิดปกติเกี่ยวกับภาวะหกล้ม) ภาวะโภชนาการ (ร้อยละ 5.1 มีภาวะอ้วน) และการประเมินสมรรถนะผู้สูงอายุเพื่อการดูแล พบว่า มีผู้สูงอายุในกลุ่มติดสังคม (ร้อยละ 95.8) กลุ่มติดบ้าน (ร้อยละ 3.7) และกลุ่มติดเตียง (ร้อยละ 0.5)

คำสำคัญ: สังคมผู้สูงอายุ, สุขภาพของผู้สูงอายุ, สถานการณ์ผู้สูงอายุในจังหวัดขอนแก่น

© 2024 JSSP: Journal of Social Science Panyapat

บทนำ

ประชาคมโลกได้เข้าสู่การเป็น “สังคมผู้สูงอายุ” (Aging Society) ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2561 เป็นต้นมา เนื่องจากมีประชากรสูงอายุ (60 ปีขึ้นไป) จำนวน 990 ล้านคน จากประชากรโลกทั้งสิ้นจำนวน 7,633 ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ 13 ของประชากรทั้งหมด ซึ่งสังคมผู้สูงอายุตามที่องค์การสหประชาชาติได้นิยามไว้นั้นหมายถึงสังคมหรือประเทศที่มีประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปมากกว่าร้อยละ 10 ของประชากรทั้งประเทศหรือมีประชากรอายุตั้งแต่ 65 ปีมากกว่าร้อยละ 7 ของประชากรทั้งประเทศ สำหรับสังคมหรือประเทศที่มีประชากรอายุ 60 ปี ขึ้นไป มากกว่าร้อยละ 20 ของประชากรทั้งประเทศหรือมีประชากรอายุตั้งแต่ 65 ปี มากกว่าร้อยละ 14 ของประชากรทั้งประเทศนั้นจะเรียกว่า ระดับสังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ (Aged Society) และสังคมหรือประเทศที่มีประชากรอายุ 65 ปีขึ้น ไปมากกว่าร้อยละ 20 ของประชากรทั้งประเทศนั้นคือ ระดับสังคมผู้สูงอายุอย่างเต็มที่ (Super-aged Society) (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2563)

สำหรับประเทศไทยนั้นได้ก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุในปี พ.ศ. 2548 จากมีประชากรที่มีอายุสูงกว่า 60 ปี ร้อยละ 10.4 ในสิบปีต่อมา พ.ศ. 2558 ประเทศไทยมีประชากรผู้สูงอายุ สูงถึงร้อยละ 15.6 ของประชากรทั้งประเทศหรือ 10.42 ล้านคน (กรมกิจการผู้สูงอายุ, 2563) และจากนั้นเป็นต้นมาประชากรผู้สูงอายุ (60 ปีขึ้นไป) ของไทยจะเพิ่มจำนวนมากขึ้นเรื่อยๆ ดังจะเห็นได้จากการสำรวจข้อมูลด้านประชากรสูงอายุในประเทศไทยจัดทำขึ้นโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2563) ได้แสดงให้เห็นถึงสถิติการเพิ่มขึ้นของประชากรผู้สูงอายุในประเทศไทยจากร้อยละ 12.2 ในปี พ.ศ. 2554

เป็นร้อยละ 14.9 ในปี พ.ศ. 2557 นอกจากนี้ สภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้แสดงให้เห็นถึงสถิติประชากรผู้สูงอายุว่าได้เพิ่มขึ้นเช่นกัน กล่าวคือ ในปี พ.ศ. 2563 มีจำนวนประชากรผู้สูงอายุ 12 ล้านคนหรือร้อยละ 18 และเพิ่มขึ้นเป็น 20.42 ล้านคน (ร้อยละ 31.28) ในปี 2583 (กรุงเทพธุรกิจ, 2563) อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาการกระจายตัวของผู้สูงอายุตามภูมิภาคของประเทศไทยตามที่สำนักงานสถิติแห่งชาติได้ทำการสำรวจไว้เมื่อปี พ.ศ. 2557 ได้พบว่า ภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นพื้นที่ที่มีผู้สูงอายุอาศัยอยู่มากที่สุด (ร้อยละ 31.9) รองลงมาเป็นภาคกลาง (ซึ่งไม่รวมกรุงเทพมหานคร) (ร้อยละ 25.6) ภาคเหนือ (ร้อยละ 21.1) และภาคใต้ (ร้อยละ 12) ตามลำดับ (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2557) ประการสำคัญ หากพิจารณาการกระจายตัวของผู้สูงอายุตามจังหวัดต่างๆ ของประเทศไทยก็จะพบว่า จังหวัดนครราชสีมาเป็นจังหวัดที่มีประชากรผู้สูงอายุอาศัยอยู่มากที่สุด (423,924 คน) รองลงมาคือจังหวัดขอนแก่น (292,217 คน) และจังหวัดเชียงใหม่ (274,331 คน) สำหรับจังหวัดระนองเป็นจังหวัดที่มีผู้สูงอายุอาศัยอยู่น้อยที่สุด (23,934 คน)

อนึ่ง การเข้าสู่วัยสูงอายุนั้น งานวิจัยต่างๆ ได้สะท้อนให้เห็นถึงสภาวะไม่พึงประสงค์ที่กลายเป็นปัญหาที่ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มักจะเผชิญหากไม่ได้มีการวางแผนไว้เป็นอย่างดี และดูแลตนเองอย่างสม่ำเสมอในช่วงก่อนเข้าสู่การเป็นผู้สูงวัย ซึ่งปัญหาที่พบก็คือ ปัญหาด้านเศรษฐกิจ อาทิ การที่ไม่มีรายได้หรือมีรายได้ไม่เพียงพอต่อรายจ่าย หรือการไม่มีงานทำนั่นเอง (เพ็ญจันทร์ ประดับมุข-เชอร์เรอร์ อุบลพรรณ ธีระศิลป์ และ พีรญา เพชรชัย, 2566; สุพิชชา เอกระ, 2559) ปัญหาด้านจิตใจ ได้แก่ ความรู้สึกเหงา ไม่ภาคภูมิใจเหมือนเป็นภาระกับลูกหลาน รู้สึกน้อยใจ ซึมเศร้า (กรมกิจการผู้สูงอายุ, 2564) และการถูกละเลยทอดทิ้ง (เพ็ญจันทร์ ประดับมุข-เชอร์ เรอร์ อุบลพรรณ ธีระศิลป์ และพีรญา เพชรชัย, 2566) ปัญหาด้านสุขภาพกาย เช่น มีโรคประจำตัว คือ ความดันโลหิตสูง ข้อเข่าเสื่อม เบาหวาน โรคไขมัน และภาวะสมองเสื่อม (หลงลืม) เป็นต้น (ธนายุส ธนธิติ และ กนิษฐา จำรูญสวัสดิ์, 2558; อรสา ธาตุวากรม, 2562) ทั้งนี้ปัญหาต่างๆ ที่ได้พบในผู้สูงอายุข้างต้นนั้นยังได้รับการยืนยันจากสำนักส่งเสริมสุขภาพ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข (2563) อีกเช่นกัน แต่ได้เพิ่มเติม ปัญหาทางด้านความรู้ ปัญหาทางด้านสังคม ปัญหาเกี่ยวกับครอบครัว และปัญหาค่านิยมที่เปลี่ยนแปลงไป ดังนั้น เพื่อเป็นการรองรับกับการที่ประเทศไทยเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุดังกล่าวรัฐบาลจึงได้บรรจุไว้เป็นวาระแห่งชาติ (กรุงเทพธุรกิจ, 2563)

การที่รัฐบาลได้บรรจุไว้ประเด็นข้างต้นไว้เป็นวาระแห่งชาติเพื่อป้องกันปัญหาต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นกับผู้สูงอายุ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อเข้าสู่การเป็นสังคมผู้สูงอายุที่นับวันจะมีผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจนยกสู่ระดับสังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ (Aged-Society) และระดับสังคมผู้สูงอายุอย่างเต็มที่ (Super-Aged Society) ในท้ายที่สุดอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้นั้น นับว่าเป็นการให้ความสำคัญกับการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุของประเทศไทยเป็นอย่างมาก อย่างไรก็ดี ข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นข้อมูลมิติประชากร มิติสุขภาพ และมิติสังคม ล้วนแล้วแต่เป็นข้อมูลพื้นฐานที่มีความจำเป็นต่อการวางแผนและกำหนดยุทธศาสตร์เพื่อรองรับการเป็นสังคมสูงวัยในระดับต่างๆ ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว ซึ่งจากการพิจารณาเบื้องต้นก็ได้พบว่า ข้อมูลที่จำเป็นตามมิติต่างๆ ข้างต้นนั้นได้รับการจัดเก็บโดยหน่วยงานที่มีบทบาทและหน้าที่รับผิดชอบหลักอยู่บ้างแล้ว อาทิ สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และกระทรวงสาธารณสุข เป็นต้น หากแต่ไม่ได้มีรวบรวม สังเคราะห์และวิเคราะห์เพื่อให้เห็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นกับผู้สูงอายุในสังคมสูงวัยในภาพรวม ยิ่งไปกว่านั้น งานวิจัยต่างๆ ที่ได้สะท้อนให้เห็นภาพที่ชัดเจนโดยรวมของผู้สูงอายุในสังคมสูงวัยในมิติต่างๆ ข้างต้นนั้นก็แทบจะหาไม่พบเช่นกัน

ดังนั้น บทความนี้จึงให้ความสำคัญกับการเติมเต็มช่องว่างของข้อมูลพื้นฐานดังกล่าวโดยได้มุ่งสังเคราะห์และวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานด้านประชากรศาสตร์และสุขภาพของผู้สูงอายุในจังหวัดขอนแก่น ซึ่งเป็นจังหวัดหนึ่งที่มีผู้สูงอายุอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก มีความหลากหลายทั้งในเรื่องของอาชีพ การอาศัยกระจายอยู่ในเขตชุมชนเมือง ชุมชนชนบท และชุมชนกึ่งเมืองกึ่งชนบท ตลอดทั้งเป็นจังหวัดที่จัดได้ว่าเป็นระดับสังคมสูงวัย เป็นจังหวัดที่เป็นที่ตั้งของมหาวิทยาลัยแห่งการวิจัยแห่งหนึ่ง มีนักวิจัยที่ช่วยพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ๆ ตลอดจนเป็นประตูสู่อินโดจีน มีการสัญจรไปมาของผู้คนจากทั้งในประเทศและจากประเทศเพื่อนบ้านทั้งในลักษณะของการท่องเที่ยว การทำงาน การศึกษาต่อและการรักษาพยาบาล เป็นต้น ประการสำคัญ ได้รับความร่วมมือจากภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่สำคัญสำหรับงานวิจัยนี้ ทั้งนี้ได้มุ่งศึกษาในปี พ.ศ. 2563 เนื่องจากเป็นช่วงเวลาที่จังหวัดขอนแก่น ได้เข้าสู่การเป็นระดับสังคมสูงวัยและเป็นข้อมูลที่ได้มีการ

เก็บรวบรวมไว้อย่างเป็นระบบโดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และมีความเป็นปัจจุบันมากที่สุด ซึ่งนับได้ว่าเป็นจุดเริ่มต้นของการสร้างองค์ความรู้ใหม่เพื่อเข้าใจปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในมิติประชากรศาสตร์และมิติสุขภาพของผู้สูงอายุในสังคมสูงวัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

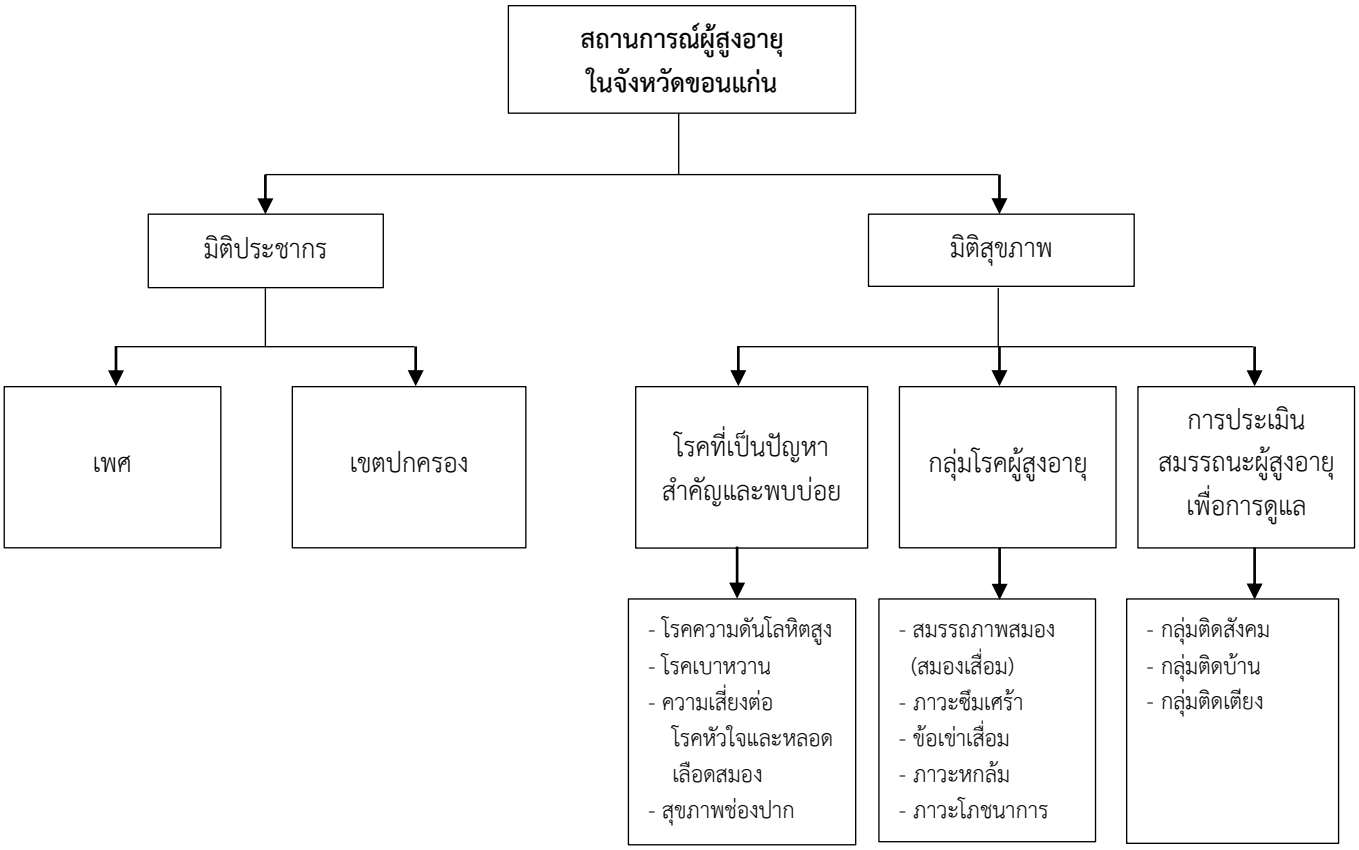
เพื่อสังเคราะห์และวิเคราะห์สถานการณ์ผู้สูงอายุในจังหวัดขอนแก่นในมิติประชากรศาสตร์และมิติสุขภาพ

ระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) โดยได้รวบรวมข้อมูลทุติยภูมิที่เผยแพร่สู่สาธารณชนเกี่ยวกับสถานการณ์ผู้สูงอายุในจังหวัดขอนแก่นที่มีความน่าเชื่อถือ คือ สำนักงานสถิติ จังหวัดขอนแก่น (2564) และสำนักงานสาธารณสุข จังหวัดขอนแก่น (2563) รวมถึงข้อมูลจากเอกสาร เว็บไซต์ที่เกี่ยวข้อง งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาใช้ในการรวบรวม เรียบเรียง สังเคราะห์และวิเคราะห์ถึงสถานการณ์ของผู้สูงอายุในจังหวัดขอนแก่น ทั้งในมิติประชากรศาสตร์ ได้แก่ เพศ และเขตการปกครอง และในมิติสุขภาพ ได้แก่ โรคที่เป็นปัญหาสำคัญ และพบบ่อยในผู้สูงอายุ กลุ่มโรคผู้สูงอายุ (Geriatric Syndromes) และการประเมินสมรรถนะผู้สูงอายุเพื่อการดูแล โดยการใช้แนวทางการวิจัยเอกสารของ Scott (1990) คือ ความจริง ความถูกต้องน่าเชื่อถือ การเป็นตัวแทน และความหมาย โดยใช้สถิติพรรณจากการอธิบายถึงค่าร้อยละและความถี่ เพื่อสังเคราะห์และวิเคราะห์สถานการณ์ผู้สูงอายุในจังหวัดขอนแก่นทั้งในมิติประชากรศาสตร์ และในมิติสุขภาพ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษานี้ได้สังเคราะห์และวิเคราะห์ข้อมูลทุติยภูมิเกี่ยวกับสถานการณ์ของผู้สูงอายุในจังหวัดขอนแก่นในมิติของประชากรศาสตร์และมิติสุขภาพ โดยใช้กรอบแนวคิดเกี่ยวกับผู้สูงอายุใน 2 มิติ ได้แก่ 1) มิติประชากรศาสตร์ ได้แก่ เพศและเขตการปกครอง และ 2) มิติสุขภาพ โดยโรคที่เป็นปัญหาสำคัญและพบบ่อยในผู้สูงอายุ ได้แก่ โรคความดันโลหิตสูง โรคเบาหวาน ความเสี่ยงต่อโรคหัวใจและโรคหลอดเลือดสมอง และสุขภาพช่องปาก ส่วนกลุ่มโรคผู้สูงอายุ (Geriatric Syndromes) ได้แก่ สมรรถภาพสมอง ภาวะซึมเศร้า โรคข้อเข่าเสื่อม ภาวะหกล้ม และภาวะโภชนาการ รวมทั้งมีการประเมินสมรรถนะผู้สูงอายุเพื่อการดูแล ได้แก่ ผู้สูงอายุกลุ่มติดสังคม ผู้สูงอายุกลุ่มติดบ้าน และผู้สูงอายุกลุ่มติดเตียง ดังแสดงในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย พบว่า

1. สถานการณ์ผู้สูงอายุในจังหวัดขอนแก่นในมิติประชากรศาสตร์และมิติสุขภาพ

1.1 สถานการณ์ของผู้สูงอายุในจังหวัดขอนแก่นในมิติประชากรศาสตร์

ในการศึกษาวิเคราะห์สถานการณ์ของผู้สูงอายุในจังหวัดขอนแก่นในมิติประชากรศาสตร์นั้น ได้จำแนกประเด็นการศึกษาออกเป็นเพศ และเขตการปกครอง ดังผลการวิจัยต่อไปนี้

1.1.1 เพศ

สำนักงานสถิติ จังหวัดขอนแก่น (2564, ออนไลน์) ได้แสดงจำนวนประชากรผู้สูงอายุในจังหวัดขอนแก่น ปี พ.ศ. 2563 มีจำนวนทั้งสิ้น 326,053 คน จากประชากรทั้งหมด 1,794,531 คนหรือร้อยละ 18.2 ทั้งนี้ เป็นเพศชาย 178,540 คน (ร้อยละ 10) หรือร้อยละ 55.0 ของประชากรผู้สูงอายุ เป็นเพศหญิง 147,153 คน (ร้อยละ 8.2) หรือร้อยละ 45.0 ของประชากรผู้สูงอายุ

เพศและช่วงอายุ

เมื่อพิจารณาถึงช่วงอายุซึ่งสำนักงานสถิติ จังหวัดขอนแก่น ได้จำแนกออกเป็น 5 ช่วงอายุด้วยกัน ได้แก่ 60-64 ปี 65-69 ปี 70-74 ปี 75-79 ปี และมากกว่า 80 ปี ได้พบว่า ผู้สูงอายุที่มีอายุอยู่ในช่วง 60-64 ปี มี จำนวน 104,567 คน (ร้อยละ 32.1) หรือร้อยละ 5.8 ของประชากรทั้งหมด เป็นเพศชาย 48,727 คน (ร้อยละ 14.9) หรือร้อยละ 2.7 ของประชากรทั้งหมด และเป็นเพศหญิง 55,840 คน (ร้อยละ 17.2) หรือร้อยละ 3.1 ของประชากรทั้งหมด

สำหรับผู้สูงอายุที่มีอายุอยู่ในช่วงอายุ 65-69 ปี มีจำนวน 80,248 คน (ร้อยละ 24.6) หรือ ร้อยละ 4.5 ของประชากรทั้งหมด เป็นเพศชาย 37,148 คน (ร้อยละ 11.4) หรือร้อยละ 2.1 ของประชากรทั้งหมด และเป็นเพศหญิง 43,100 คน (ร้อยละ 13.2) หรือร้อยละ 2.4 ของประชากรทั้งหมด ทั้งนี้มีผู้สูงอายุที่มีอายุอยู่ในช่วง 70-74 ปี จำนวน

62,075 คน (ร้อยละ 19.0) หรือร้อยละ 3.5 ของประชากรทั้งหมด เป็นเพศชาย 27,918 คน (ร้อยละ 8.6) หรือร้อยละ 1.6 ของประชากรทั้งหมด และเป็นเพศหญิง 34,094 คน (ร้อยละ 10.4) หรือร้อยละ 1.9 ของประชากรทั้งหมด (ดังตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 แสดงสถานการณ์ผู้สูงอายุในจังหวัดขอนแก่นในมิติประชากรศาสตร์จำแนกตามเพศ

ช่วงอายุ (ปี)	เพศ				รวม	ร้อยละ
	ชาย	ร้อยละ	หญิง	ร้อยละ		
60-64	48,727	14.9	55,840	17.1	104,567	32.1
65-69	37,148	11.4	43,100	13.2	80,248	24.6
70-74	27,981	8.6	34,094	10.5	62,075	19.0
75-79	16,737	5.1	21,281	6.5	38,018	11.7
80 และมากกว่า	16,920	5.2	24,225	7.4	41,145	12.6
รวม	**147,513**	**45.2**	**178,540**	**54.8**	**326,053**	**100**

ที่มา: สำนักงานสถิติ จังหวัดขอนแก่น (2564)

1.1.2 เขตการปกครอง

เกี่ยวกับเขตการปกครองนั้น ได้มีการจำแนกออกเป็น 2 ลักษณะด้วยกันคือ 1) ในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาล และ 2) อำเภอ ซึ่งสำนักงานสถิติ จังหวัดขอนแก่น (ออนไลน์, 2564) ได้แสดงจำนวนประชากร ตามเขตการปกครองจำแนกตามเขตเทศบาล และได้พบว่า มีประชากรในเขตเทศบาลจำนวน 512,008 คน (ร้อยละ 28.5) และประชากรนอกเขตเทศบาลจำนวน 1,282,523 คน (ร้อยละ 71.5) ทั้งนี้มีจำนวนประชากรผู้สูงอายุ ในเขตเทศบาลจำนวน 95,434 คน (ร้อยละ 29.3) หรือร้อยละ 5.3 จากประชากรทั้งหมด และมีประชากรผู้สูงอายุ นอกเขตเทศบาลจำนวน 230,619 คน (ร้อยละ 70.7) หรือร้อยละ 12.9 จากประชากรทั้งหมด

ตารางที่ 2 แสดงสถานการณ์ผู้สูงอายุในจังหวัดขอนแก่นในมิติประชากรศาสตร์จำแนกตามเขตการปกครอง (ในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาล)

ช่วงอายุ (ปี)	เขตการปกครอง				รวม	ร้อยละ
	เขตการปกครอง	ร้อยละ	นอกเขตเทศบาล	ร้อยละ		
60-64	30,042	9.2	74,525	22.9	104,567	32.1
65-69	23,157	7.1	57,091	17.5	80,248	24.6
70-74	17,700	5.4	44,375	13.6	62,075	19.0
75-79	11,229	3.4	26,789.	8.2	38,018	11.7
80 และมากกว่า	13,306	4.1	27,839	8.5	41,145	12.6
รวม	**95,434**	**29.3**	**230,619**	**70.7**	**326,053**	**100**

ที่มา: สำนักงานสถิติ จังหวัดขอนแก่น (2564)

*เขตการปกครอง (ในและนอกเขต*เทศบาล) *และช่วง*อายุ

เมื่อพิจารณาถึงช่วงอายุดังที่สำนักงานสถิติ จังหวัดขอนแก่น ได้จำแนกออกเป็น 5 ช่วงอายุ ได้พบว่า ผู้สูงอายุที่มีอายุอยู่ในช่วง 60-64 ปี มีจำนวน 104,567 คน (ร้อยละ 32.1) หรือร้อยละ 5.8 ของประชากรทั้งหมด อาศัยอยู่ในเขตเทศบาล จำนวน 30,042 คน (ร้อยละ 9.2) หรือร้อยละ 1.7 ของประชากรทั้งหมด และอาศัยอยู่นอกเขตเทศบาล จำนวน 74,525 คน (ร้อยละ 22.9) หรือร้อยละ 4.2 ของประชากรทั้งหมด ผู้สูงอายุที่มีอายุอยู่ในช่วง 65-69 ปี จำนวน 82,048 คน (ร้อยละ 24.6) หรือร้อยละของประชากรทั้งหมด อาศัยอยู่ในเขตเทศบาล จำนวน 23,157 คน (ร้อยละ 7.1) หรือร้อยละ 1.3 ของประชากรทั้งหมด และอาศัยอยู่นอกเขตเทศบาล จำนวน 57,091 คน (ร้อยละ 17.5) หรือร้อยละ 3.2

ของประชากรทั้งหมด ผู้สูงอายุที่มีอายุอยู่ในช่วง 70-74 ปี จำนวน 62,075 คน (ร้อยละ 19.0) หรือร้อยละ 3.5 ของประชากรทั้งหมด อาศัยอยู่ในเขตเทศบาล จำนวน 17,700 คน (ร้อยละ 5.4) หรือร้อยละ 1.0 ของประชากรทั้งหมด และอาศัยอยู่นอกเขตเทศบาล จำนวน 44,375 คน (ร้อยละ 13.6) หรือ ร้อยละ 2.5 ของประชากรทั้งหมด (ดังตารางที่ 2)

เขตการปกครอง (อำเภอ) และช่วงอายุ

เมื่อพิจารณาจำนวนสถิติของผู้สูงอายุในจังหวัดขอนแก่น ในปี พ.ศ. 2563 จำแนกตามอำเภอดังที่สำนักงานสถิติ จังหวัดขอนแก่น (ออนไลน์, 2564) ได้รวบรวมไว้ ได้พบว่า ประชากรผู้สูงอายุอาศัยอยู่ในเขตอำเภอเมืองมากที่สุด คือมีจำนวน 71,018 คน (ร้อยละ 21.8) หรือร้อยละ 4.0 ของประชากรทั้งหมด รองลงมาคือ อำเภอชุมแพ มีจำนวน 24,547 คน (ร้อยละ 7.5) หรือร้อยละ 1.4 ของประชากรทั้งหมด และอำเภอน้ำพอง จำนวน 21,297 (ร้อยละ 6.5) คน หรือร้อยละ 1.2 ของประชากรทั้งหมด สำหรับอำเภอที่มีผู้สูงอายุอาศัยอยู่น้อยที่สุดคือ อำเภอเปือยน้อย มีจำนวน 3,247 คน (ร้อยละ 1.0) หรือร้อยละ 0.2 ของประชากรทั้งหมด (ดังตารางที่ 3)

ตารางที่ 3 แสดงสถานการณ์ผู้สูงอายุในจังหวัดขอนแก่นในมิติประชากรศาสตร์จำแนกตามเขตการปกครอง (อำเภอ)

อำเภอ	อายุ					รวม
	60-64	65-69	70-74	75-79	80 และมากกว่า	
อำเภอเมืองขอนแก่น	23,718	17,413	12,882	8,221	8,784	71,018
อำเภอบ้านฝาง	3,158	2,608	1,907	1,203	1,201	10,077
อำเภอพระยืน	2,127	1,664	1,301	828	914	6,834
อำเภอหนองเรือ	5,497	4,315	3,440	2,135	2,185	17,572
อำเภอชุมแพ	7,469	5,661	4,755	2,906	3,756	24,547
อำเภอสีชมพู	4,276	3,314	2,516	1,379	1,479	12,964
อำเภอน้ำพอง	6,810	5,185	4,136	2,482	2,684	21,297
อำเภออุบลรัตน์	2,525	1,951	1,392	861	879	7,608
อำเภอกระนวน	4,484	3,301	2,578	1,565	1,437	13,365
อำเภอบ้านไผ่	5,894	4,670	3,624	2,196	2,818	19,202
อำเภอเปือยน้อย	1,082	830	699	299	337	3,247
อำเภอพล	5,151	4,209	3,100	1,956	2,116	16,532
อำเภอแวงใหญ่	1,679	1,405	1,073	665	728	5,550
อำเภอแวงน้อย	2,520	2,038	1,562	971	1,109	8,200
อำเภอหนองสองห้อง	4,373	3,457	2,684	1,592	1,555	13,661
อำเภอภูเวียง	3,990	3,101	2,464	1,474	1,423	12,452
อำเภอมัญจาคีรี	4,458	3,395	2,806	1,891	2,003	14,553
อำเภอชนบท	2,995	2,394	1,789	1,136	1,139	9,453
อำเภอเขาสวนกวาง	2,059	1,529	1,184	659	689	6,120
อำเภอภูผาม่าน	1,223	990	769	421	528	3,931
อำเภอซำสูง	1,442	1,090	846	474	455	4,307
อำเภอโคกโพธิ์ไชย	1,660	1,236	897	527	558	4,878
อำเภอหนองนาคำ	1,358	977	844	405	445	4,029
อำเภอบ้านแฮด	1,892	1,413	1,167	700	809	5,981
อำเภอโนนศิลา	1,552	1,183	939	596	571	4,841
อำเภอเวียงเก่า	1,175	919	721	476	543	3,834
รวม	**104,567**	**80,248**	**62,075**	**38,018**	**41,145**	**326,053**

ที่มา: สำนักงานสถิติ จังหวัดขอนแก่น (2564)

1.2 สถานการณ์ของผู้สูงอายุในจังหวัดขอนแก่นในมิติสุขภาพ

ในการศึกษาวิเคราะห์สถานการณ์ของผู้สูงอายุในจังหวัดขอนแก่นในมิติสุขภาพนั้น ได้ศึกษาจากผลการประเมินสุขภาพของผู้สูงอายุในจังหวัดขอนแก่น ประจำปี พ.ศ. 2563 โดยสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดขอนแก่น (2563, ออนไลน์) ด้วยคู่มือการคัดกรอง/ประเมินสุขภาพผู้สูงอายุ (กระทรวงสาธารณสุข, 2558) ที่ได้จัดทำขึ้นภายใต้แผนยุทธศาสตร์สุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข ด้านส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรคเพื่อใช้สำหรับการส่งเสริมสุขภาพ การป้องกันโรค สำหรับผู้สูงอายุ ตลอดจนการวางแผนในการดูแลผู้สูงอายุในชีวิตประจำวันให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี อนึ่ง ในการคัดกรองดังกล่าว กระทรวงสาธารณสุขได้มุ่งไปที่โรคที่เป็นปัญหาสำคัญและพบบ่อยในผู้สูงอายุ กลุ่มโรคผู้สูงอายุ (Geriatric Syndromes) และการประเมินสมรรถนะผู้สูงอายุเพื่อการดูแล ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1.2.1 โรคที่เป็นปัญหาสำคัญและพบบ่อยในผู้สูงอายุ

โรคที่เป็นปัญหาสำคัญและพบบ่อยในผู้สูงอายุ ได้แก่ โรคความดันโลหิตสูง โรคเบาหวาน ความเสี่ยงต่อโรคหัวใจและหลอดเลือดสมอง และสุขภาพช่องปาก เป็นต้น (กระทรวงสาธารณสุข, 2558) ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

1.2.1.1 โรคความดันโลหิตสูง การคัดกรองโรคความดันโลหิตสูงนั้นดำเนินการได้ด้วยการวัดความดันโลหิตเพื่อวัดระดับความดันโลหิตซิสโตลิค (SPB) และ/หรือระดับความดันโลหิตไดแอสโตรลิค (DBP) ซึ่งระดับความดันโลหิตปกติควรอยู่ที่ 120-129/80-84 มิลลิเมตรปรอท (กระทรวงสาธารณสุข, 2558) อนึ่ง ผู้สูงอายุในจังหวัดขอนแก่นได้เข้ารับการประเมิน หรือคัดกรองโรคความดันโลหิตสูง จากสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดขอนแก่น ในปี พ.ศ. 2563 จำนวน 154,229 คน หรือร้อยละ 91.1 พบว่า ผู้สูงอายุที่มีระดับความดันโลหิตปกติมีจำนวน 140,531 คน (ร้อยละ 91.1) ผู้สูงอายุที่มีความเสี่ยงต่อการมีระดับความดันโลหิตไม่ปกติมีจำนวน 8,750 คน (ร้อยละ 5.7) และผู้สูงอายุที่มีความเสี่ยงสูงต่อการมีระดับความดันโลหิตไม่ปกติมีจำนวน 4,948 คน (ร้อยละ 3.2)

1.2.1.2 โรคเบาหวาน ในการคัดกรองโรคเบาหวานนั้นสามารถดำเนินการด้วยการตรวจเลือดเพื่อวัดระดับน้ำตาลกลูโคสในพลาสมาช่วงอดอาหาร (Fasting Plasma Glucose: FPG) เรียกโดยย่อค่า FPG จากปลายนิ้ว ซึ่งในกรณีของการตรวจวัดพลาสมากลูโคสขณะอดอาหารและพบค่า FPG น้อยกว่า 100 มิลลิกรัม/เดซิลิตร หมายถึงมีความปกติ แต่หากค่า FPG ดังกล่าวอยู่ระหว่าง 100-125 มิลลิกรัม/เดซิลิตร นั้นเริ่มมีความเสี่ยงต่อการเป็นโรคเบาหวาน และหากพบว่า ค่า FPG สูงกว่าหรือเท่ากับ 126 มิลลิกรัม/เดซิลิตร ก็หมายถึงเป็นโรคเบาหวาน (กระทรวงสาธารณสุข, 2558) สำหรับการคัดกรองโรคเบาหวานในผู้สูงอายุในจังหวัดขอนแก่น ในปี พ.ศ. 2563 โดยสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดขอนแก่น (2563, ออนไลน์) นั้น พบว่า ผู้มีสูงอายุเข้ารับการคัดกรองจำนวน 189,556 คน หรือร้อยละ 69.6 พบว่า ผู้สูงอายุที่มีความปกติจำนวน 167,392 คน (ร้อยละ 88.3) ผู้สูงอายุที่มีความเสี่ยงต่อการเป็นโรคเบาหวานมีจำนวน 20,732 คน (ร้อยละ 10.9) และผู้สูงอายุที่มีความเสี่ยงสูงต่อการเป็นโรคเบาหวานมีจำนวน 1,428 คน (ร้อยละ 0.8)

1.2.1.3 ความเสี่ยงต่อโรคหัวใจและหลอดเลือดสมอง (CDV-risk) ในการประเมินหรือคัดกรองความเสี่ยงต่อการเป็นโรคหัวใจและหลอดเลือดนั้น กระทรวงสาธารณสุข (2558) ได้ดำเนินการในกลุ่มเสี่ยงสูงต่อการเกิดโรคเบาหวาน ความดันโลหิตสูงและผู้ที่มีภาวะอ้วน ผ่านการซักประวัติและประมวลผลด้วยค่าคะแนนและจำแนกผลออกเป็นความเสี่ยงในระดับต่างๆ ซึ่งผู้สูงอายุในจังหวัดขอนแก่นได้เข้ารับการประเมินหรือคัดกรองความเสี่ยงต่อการเป็นโรคหัวใจและหลอดเลือด (CDV-risk) จากสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดขอนแก่น (2563, ออนไลน์) ในปี พ.ศ. 2563 มีจำนวน 91,310 คน หรือร้อยละ 33.5 พบว่า ผู้สูงอายุที่มีความเสี่ยงต่ำต่อการเป็นโรคหัวใจและหลอดเลือดจำนวน 13,455 คน (ร้อยละ 14.7) ผู้สูงอายุที่มีความเสี่ยงปานกลางมีจำนวน 31,409 คน (ร้อยละ 34.4) ผู้สูงอายุที่มีความเสี่ยงสูงมีจำนวน 20,423 คน (ร้อยละ 22.4) ผู้สูงอายุ ที่มีความเสี่ยงสูงมากมีจำนวน 11,491 คน (ร้อยละ 12.6) และผู้สูงอายุที่มีความเสี่ยงสูงอันตรายมีจำนวน 14,532 คน (ร้อยละ 15.9)

1.2.1.4 สุขภาพช่องปาก ในการประเมินหรือคัดกรองสุขภาพช่องปากนั้น กระทรวงสาธารณสุข (2558) ได้ดำเนินการผ่านการประเมินพฤติกรรมการดูแลสุขภาพช่องปาก (การแปรงฟัน การใช้ยาสีฟันผสมฟลูออไรด์ทุกวัน และการทำความสะอาดซอกฟัน) และสภาวะเสี่ยงของสุขภาพช่องปาก (เช่น การสูบบุหรี่และการเคี้ยวหมาก) ซึ่งผู้สูงอายุในจังหวัดขอนแก่นที่ได้เข้ารับการประเมินหรือคัดกรองสุขภาพช่องปาก จากสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดขอนแก่น (2563,

ออนไลน์) ในปี พ.ศ. 2563 มีจำนวน 220,622 คน หรือร้อยละ 80.9 พบว่า ผู้สูงอายุที่ไม่มีความผิดปกติของสุขภาพช่องปาก มี จำนวน 210,102 คน (ร้อยละ 95.2) และผู้สูงอายุที่มีความผิดปกติของสุขภาพช่องปากมีจำนวน 9,787 คน (ร้อยละ 4.4)

1.2.2 กลุ่มโรคผู้สูงอายุ (Geriatric Syndromes)

กลุ่มโรคผู้สูงอายุ (Geriatric Syndromes) ได้แก่ สมรรถภาพสมอง (สมองเสื่อม) ภาวะซึมเศร้า ข้อเข่าเสื่อม ภาวะหกล้ม และภาวะโภชนาการ (กระทรวงสาธารณสุข, 2558) ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

1.2.2.1 สมรรถภาพสมอง (สมองเสื่อม) ในการประเมินหรือคัดกรองสมรรถภาพสมองนั้น กระทรวงสาธารณสุข (2558) ได้ใช้แบบทดสอบสภาพสมอง (Abbreviated Mental Text: AMT) หรือเรียกโดยย่อ AMT ในการคัดกรองภาวการณ์รู้คิดในผู้สูงอายุด้วยการสอบถามจำนวน 10 คำถามด้วยกัน และหากตอบถูก 7 ข้อหรือน้อยกว่า ก็จะแสดงให้เห็นถึงการรู้คิดผิดปกติ (Abnormal Cognitive Function) สำหรับผู้สูงอายุในจังหวัดขอนแก่นนั้น ที่ได้เข้ารับการประเมินหรือคัดกรองสมรรถภาพสมอง จากสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดขอนแก่น (2563, ออนไลน์) ในปี พ.ศ. 2563 มีจำนวน 225,117 คน หรือร้อยละ 82.6 และได้พบว่า ผู้สูงอายุที่ไม่มีความผิดปกติเกี่ยวกับสมองเสื่อม AMT มีจำนวน 221,447 คน (ร้อยละ 98.4) และผู้สูงอายุที่มีความผิดปกติเกี่ยวกับสมองเสื่อม AMT มีจำนวน 1,709 คน (ร้อยละ 0.8)

1.2.2.2 ภาวะซึมเศร้า ในการประเมินหรือคัดกรองภาวะซึมเศร้านั้น กระทรวงสาธารณสุข (2558) ได้ดำเนินการด้วยการซักประวัติเพื่อซักถามถึงอาการที่เกิดขึ้นในช่วง 2 สัปดาห์ที่ผ่านมาจำนวน 2 คำถาม (Q2) และสรุปผลเป็นปกติและมีความเสี่ยงหรือมีแนวโน้มที่จะเป็นโรคซึมเศร้า ซึ่งได้มีผู้สูงอายุในจังหวัดขอนแก่นเข้ารับการประเมินหรือคัดกรองเกี่ยวกับซึมเศร้า ในปี พ.ศ. 2563 จากสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดขอนแก่น (2563, ออนไลน์) จำนวน 239,358 คน หรือร้อยละ 87.8 และได้พบว่า ผู้สูงอายุที่ไม่มีความผิดปกติเกี่ยวกับซึมเศร้ามีจำนวน 238,865 คน (ร้อยละ 87.8) และมีผู้สูงอายุที่มีความผิดปกติเกี่ยวกับซึมเศร้าจำนวน 493 คน (ร้อยละ 0.2)

1.2.2.3 โรคข้อเข่าเสื่อม ในการประเมินหรือคัดกรองโรคข้อเข่าเสื่อมนั้น กระทรวงสาธารณสุข (2558) ได้ประเมินด้วยการซักประวัติเกี่ยวกับอาการปวดเข่า หากมีอาการปวดเข้าก็แสดงถึงแนวโน้มที่เสี่ยงต่อการเป็นโรคข้อเข่าเสื่อม ซึ่งผู้สูงอายุในจังหวัดขอนแก่นที่ได้เข้ารับการประเมินหรือคัดกรองโรคข้อเข่าเสื่อมจากสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดขอนแก่น (2563, ออนไลน์) ในปี พ.ศ. 2563 จำนวน 227,792 คน หรือร้อยละ 83.6 และได้พบว่า ผู้สูงอายุที่ไม่มีความผิดปกติที่จะนำไปสู่โรคข้อเข่าเสื่อม มีจำนวน 212,465 คน (ร้อยละ 93.3) และผู้สูงอายุที่มีความผิดปกติจะนำไปสู่โรคข้อเข่าเสื่อม มีจำนวน 13,948 คน (ร้อยละ 6.1)

1.2.2.4 ภาวะหกล้ม ในการประเมินหรือคัดกรองภาวะหกล้มนั้น กระทรวงสาธารณสุข (2558) ได้ใช้วิธีการทดสอบด้วยการเดินตามวิธีที่กำหนดและสังเกตจากท่าเดิน และจับเวลาที่ใช้ในการเดิน ซึ่งเรียกวิธีการทดสอบดังกล่าวว่า “TUGH” (Timed Up and Go Test) หากผู้รับการทดสอบใช้เวลาในการเดิน 30 วินาทีหรือมากกว่าในระยะ 3 เมตร ก็มีความเสี่ยงต่อภาวะหกล้ม สำหรับผู้สูงอายุในจังหวัดขอนแก่น (2563, ออนไลน์) ในปี พ.ศ. 2563 ได้เข้ารับการประเมินหรือคัดกรองภาวะหกล้ม จากสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดขอนแก่น จำนวน 228,905 คน หรือร้อยละ 84.0 และได้พบว่า ผู้สูงอายุที่ไม่มีความผิดปกติเกี่ยวกับภาวะหกล้ม มีจำนวน 213,035 คน (ร้อยละ 93.1) และผู้สูงอายุที่มีความผิดปกติเกี่ยวกับภาวะหกล้ม มีจำนวน 14,216 คน (ร้อยละ 6.2)

1.2.2.5 ภาวะโภชนาการ ในการประเมินหรือคัดกรองภาวะโภชนาการนั้น กระทรวงสาธารณสุข (2558) ได้ดำเนินการคัดกรองภาวะโภชนาการด้วยดัชนีมวลกาย (Body Mass Index: BMI) เรียกโดยย่อ BMI ด้วยการหาความสัมพันธ์ระหว่างน้ำหนักตัวและส่วนสูง ทั้งนี้วิธีการคิดค่าดัชนีมวลกายดังกล่าวทำได้โดยการนำน้ำหนักตัว (กิโลกรัม) หารด้วยส่วนสูงกำลังสอง (เมตร) และหากพบว่า ค่า BMI ต่ำกว่า 18.5 ก็จัดได้ว่าผอม แต่หากค่า BMI สูงกว่า 30 ขึ้นไปก็หมายถึงอ้วนมาก ในปี พ.ศ. 2563 ผู้สูงอายุในจังหวัดขอนแก่นได้เข้ารับการประเมินหรือคัดกรองภาวะโภชนาการเพื่อวัดดัชนีมวลกาย BMI จากสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดขอนแก่น (2563, ออนไลน์) มีจำนวน 250,191 คน หรือร้อยละ 91.8 และได้พบว่า ผู้สูงอายุที่ผอม มีจำนวน 24,318 คน (ร้อยละ 9.7) ผู้สูงอายุที่สมส่วน มีจำนวน 157,230 คน (ร้อยละ 62.8) ผู้สูงอายุที่เริ่มอ้วน มีจำนวน 55,791 คน (ร้อยละ 22.3) ผู้สูงอายุอ้วน มีจำนวน 12,189 คน (ร้อยละ 4.9) และผู้สูงอายุที่อ้วนอันตราย มีจำนวน 622 คน (ร้อยละ 0.2)

1.2.3 การประเมินสมรรถนะผู้สูงอายุเพื่อการดูแล ในการประเมินสมรรถนะผู้สูงอายุเพื่อการดูแลนั้น เป็นการประเมินความสามารถในการประกอบชีวิตประจำวันของผู้สูงอายุ (Activities of Daily Living: ADL) นั้นได้ใช้แบบประเมินดัชนีบาร์เรล (Barthel Index) ที่ได้ริเริ่มโดย Sidney Katz และคณะ ในช่วงทศวรรษ 1950 และได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องจากนักวิจัยและนักวิชาการต่างๆ จนได้รับการยอมรับไปทั่วโลกเพื่อใช้ประเมินความสามารถในการช่วยเหลือตนเองของผู้สูงอายุในการประกอบชีวิตประจำวัน (Noelker, Linda & Browdie, Richard, 2013) ซึ่งประเทศไทยก็ได้มีการนำมาปรับใช้ด้วยวัตถุประสงค์เดียวกันโดยหน่วยงานต่างๆ อาทิ กระทรวงสาธารณสุขและกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

ตารางที่ 4 แสดงสถานการณ์ผู้สูงอายุในจังหวัดขอนแก่นในมิติสุขภาพ

มิติสุขภาพ	**สถานการณ์ผู้สูงอายุ**			
1. โรคที่เป็นปัญหาสำคัญและพบบ่อยในผู้สูงอายุ	**จำนวนเข้าคัดกรอง (คน)**	**ปกติ/เสี่ยงต่ำ (คน)**	**ไม่ปกติ/มีความเสี่ยง (คน)**	**เสี่ยงสูง (คน)**
โรคความดันโลหิตสูง	154,229 (ร้อยละ 91.1)	140,531 (ร้อยละ 91.1)	8,750 (ร้อยละ 5.7)	4,948 (ร้อยละ 3.2)
โรคเบาหวาน	189,556 (ร้อยละ 69.6)	167,392 (ร้อยละ 88.3)	20,732 (ร้อยละ 10.9)	1,428 (ร้อยละ 0.8)
ความเสี่ยงต่อโรคหัวใจและหลอดเลือดสมอง	91,310 (ร้อยละ 33.5)	13,455 (ร้อยละ 14.7)	31,409 (ร้อยละ 34.4)	46,446 (ร้อยละ 50.9)
สุขภาพช่องปาก	220,622 (ร้อยละ 80.9)	210,102 (ร้อยละ 95.2)	9,787 (ร้อยละ 4.4)	
2. กลุ่มโรคผู้สูงอายุ (Geriatric Syndromes)	**จำนวนเข้าคัดกรอง (คน)**	**ปกติ (คน)**	**ไม่ปกติ/ผอม (คน)**	**ไม่ปกติ/เริ่มอ้วน-อ้วนอันตราย (คน)**
สมรรถภาพสมอง (สมองเสื่อม)	225,117 (ร้อยละ 82.6)	221,447 (ร้อยละ 98.4)	1,709 (ร้อยละ 0.8)	
ภาวะซึมเศร้า	239,358 (ร้อยละ 87.8)	238,865 (ร้อยละ 87.8)	493 (ร้อยละ 0.2)	
ข้อเข่าเสื่อม	227,792 (ร้อยละ 83.6)	212,465 (ร้อยละ 93.3)	13,948 (ร้อยละ 6.1)	
ภาวะหกล้ม	228,905 (ร้อยละ 84.0)	213,035 (ร้อยละ 93.1)	14,216 (ร้อยละ 6.2)	
ภาวะโภชนาการ	250,191 (ร้อยละ 91.8)	157,230 (ร้อยละ 62.9)	24,318 (ร้อยละ 9.7)	68,602 (ร้อยละ 27.4)
3. การประเมินสมรรถนะผู้สูงอายุเพื่อการดูแล	**จำนวนเข้าคัดกรอง (คน)**	**กลุ่มติดสังคม (คน)**	**กลุ่มติดบ้าน (คน)**	**กลุ่มติดเตียง (คน)**
การประเมินหรือคัดกรองความสามารถในการประกอบชีวิตประจำวัน (Activities of Daily Living: ADL)	249,731 (ร้อยละ 91.6)	239,284 (ร้อยละ *95.8*)	9,182 (ร้อยละ 3.7)	1,265 (ร้อยละ 0.5)

อนึ่ง ดัชนีชี้วัดความสามารถในการประกอบชีวิตประจำวันของผู้สูงอายุที่นำมาใช้ในประเทศไทยนี้ประกอบด้วย 10 หมวดด้วยกัน ได้แก่ 1) การรับประทานอาหาร (เมื่อเตรียมสำหรับไว้ให้เรียบร้อยต่อหน้า) 2) การล้างหน้า หวีผม แปรงฟัน โกนหนวด (ในระยะ 1-2 วันที่ผ่านมา) 3) การลุกนั่งจากที่นอนหรือจากเตียง (ไปยังเก้าอี้) 4) การใช้ห้องน้ำ

5) การเคลื่อนที่ภายในห้องหรือบ้าน 6) การสวมเสื้อผ้า 7) การขึ้นลงบันได 1 ขั้น 8) การอาบน้ำ 9) การกลั้นการถ่ายอุจจาระ (ในระยะ 1 สัปดาห์ที่ผ่านมา) และ 10) การกลั้นปัสสาวะ (ในระยะ 1 สัปดาห์ที่ผ่านมา) ซึ่งมีคะแนนเต็ม 20 คะแนน ผลของคะแนนที่สูงแสดงให้เห็นถึงความสามารถในการช่วยตนเองในการประกอบชีวิตประจำวันได้มาก ซึ่งส่งผลต่อการจำแนกระดับความสามารถในการประกอบชีวิตประจำวันของผู้สูงอายุตามดัชนีชี้วัดดังกล่าวได้ 3 กลุ่มด้วยกัน คือ 1) กลุ่มติดสังคม (ADL 12-20) หมายถึง สามารถช่วยเหลือตนเองได้ และหรือช่วยเหลือผู้อื่น ชุมชนและสังคมได้ 2) กลุ่มติดบ้าน (ADL 5-11) หมายถึง ช่วยเหลือและดูแลตนเองได้บ้าง และ 3) กลุ่มติดเตียง (ADL 0-4) หมายถึง ช่วยเหลือตนเองไม่ได้ (กระทรวงสาธารณสุข, 2558) ในปี พ.ศ. 2563 ผู้สูงอายุในจังหวัดขอนแก่นได้เข้ารับการประเมินหรือคัดกรองความสามารถในการประกอบชีวิตประจำวัน (Activities of Daily Living: ADL) จากสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดขอนแก่น (2563, ออนไลน์) (ตามตารางที่ 4) มีจำนวน 249,731 คน หรือร้อยละ 91.6 ทั้งนี้มีผู้สูงอายุที่ได้ถูกจัดอยู่ในกลุ่มติดสังคมมีจำนวน 239,284 คน (ร้อยละ 95.8) ผู้สูงอายุที่ได้ถูกจัดอยู่ในกลุ่มติดบ้านมีจำนวน 9,182 คน (ร้อยละ 3.7) และผู้สูงอายุที่เป็นกลุ่มติดเตียง มีจำนวน 1,265 คน (ร้อยละ 0.5)

อภิปรายผล

จากการศึกษาวิเคราะห์สถานการณ์ผู้สูงอายุในจังหวัดขอนแก่นในมิติประชากรศาสตร์และมิติสุขภาพนี้ ได้พบประเด็นที่น่าสนใจดังต่อไปนี้

1. จากการศึกษาได้พบว่า ประชากรสูงอายุในจังหวัดขอนแก่นในปี พ.ศ. 2563 มีถึงร้อยละ 18.2 ซึ่ง จัดได้ว่าเป็นจำนวนที่จะส่งผลต่อการเข้าสู่การเป็นสังคมผู้สูงอายุในระดับที่ 2 คือ ระดับสังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ (Aged Society) ดังที่องค์การสหประชาชาติได้จำแนกและอธิบายไว้ว่าหมายถึง สังคมหรือประเทศที่มีประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปมากกว่าร้อยละ 20 ของประชากรทั้งประเทศหรือมีประชากรอายุตั้งแต่ 65 ปี มากกว่าร้อยละ 14 ของประชากรทั้งประเทศ อย่างไรก็ดี หากพิจารณาถึงช่วงอายุก็จะได้พบว่า ผู้สูงอายุมากกว่าครึ่งคือ ร้อยละ 56.7 จัดอยู่ในกลุ่มผู้สูงอายุตอนต้น ที่เป็นทรัพยากรมนุษย์ทรงคุณค่าและเป็นคลังสมองที่ยังสามารถเป็นส่วนหนึ่งในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศได้ ดังสะท้อนให้เห็นจากงานวิจัยของศันสนีย์ จันทร์อานุภาพ และจำนงค์ แรกพินิจ (2561) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับการยังคุณประโยชน์ของผู้สูงอายุ (Productive ageing) ในพื้นที่เกาะบริเวณชายแดนไทย-มาเลเซีย พบว่า ผู้สูงอายุมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่แสดงถึงการยังคุณประโยชน์ ซึ่งจำแนกกิจกรรมได้ 2 ประเภทคือ (1) กิจกรรมเชิงธุรกิจ ที่สำคัญได้แก่ กิจกรรมเกี่ยวกับประมงชายฝั่ง การผลิตและจำหน่ายสินค้าชุมชน และการท่องเที่ยวชุมชน (2) กิจกรรมบริการที่สำคัญได้แก่ กิจกรรมบริการเพื่อครอบครัว สังคม และการศาสนา ข้อค้นพบ จากการวิจัยนี้สะท้อนให้เห็นว่า ผู้สูงอายุมีศักยภาพสำหรับกิจกรรมที่ยังคุณประโยชน์ต่อตนเอง ครอบครัว และสังคม เช่นเดียวกับการศึกษาของ ภานุวัฒน์ สิงห์คำป้อง และอจิรภาส์ เพียรขุนทด (2565) แสงดาว จันทร์ดา และคณะ (2563) ที่ได้วิเคราะห์ให้เห็นถึงคุณค่าของผู้สูงอายุในจังหวัดขอนแก่น ที่นอกจากจะยังคงสามารถดำเนินกิจกรรมในชีวิตประจำวันของตนเองได้แล้ว ยังคงประกอบอาชีพที่นำมาซึ่งปัจจัยในการดำรงชีพของตนเองได้ และจากงานวิจัยของศรีมาศ ณ วิเชียร คันธรส แสนวงศ์ สาลินี อาจารีย์ และยุทธการ อาจารีย์ (2557) ซึ่งได้ศึกษาเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์จากแรงงานสูงอายุในภาคการผลิตและได้จัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการใช้ ประโยชน์แรงงานสูงอายุที่พบว่าสามารถทำงานในอุตสาหกรรมการผลิตเฟอร์นิเจอร์ได้ถึงอายุ 75 ปีเพื่อเพิ่มขีดความสามารถทางการแข่งขันของประเทศต่อไป

นอกจากนี้ จากผลการวิจัยเกี่ยวกับการประเมินหรือคัดกรองความสามารถในการประกอบชีวิตประจำวัน (Activities of Daily Living: ADL) นั้นทำให้ได้ทราบว่า ผู้สูงอายุในจังหวัดขอนแก่นส่วนใหญ่ คือ ร้อยละ 95.8 สามารถช่วยเหลือตนเองได้ และหรือช่วยเหลือผู้อื่น ชุมชนและสังคมได้หรือที่กระทรวงสาธารณสุข ได้นิยามไว้ว่าเป็นกลุ่มติดสังคมนั่นเอง มีเพียงส่วนน้อยเท่านั้นหรือเพียงร้อยละ 3.7 ที่ช่วยตัวเองได้บ้าง (ติดบ้าน) และร้อยละ 0.5 ที่ไม่สามารถช่วยตัวเองได้เลย (กลุ่มติดเตียง) ดังนั้นการผนวกผู้สูงอายุในจังหวัดขอนแก่นที่มีอายุในช่วงอายุดังกล่าวในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศจึงไม่ควรมองข้าม

2. จากผลการวิจัยที่ได้พบว่า ผู้สูงอายุในจังหวัดขอนแก่นมากกว่าร้อยละ 80 เข้ารับการประเมินหรือคัดกรองในมิติสุขภาพดังจะเห็นได้จากการเข้ารับการประเมินหรือคัดกรองสุขภาพช่องปาก สมรรถภาพสมอง (สมองเสื่อม) ภาวะซึมเศร้า

ข้อเข่าเสื่อม ภาวะล้ม ภาวะโภชนาการและการประเมินสมรรถนะผู้สูงอายุเพื่อการดูแล ซึ่งผลของการประเมินแสดงให้เห็นถึงสุขภาพของผู้สูงอายุเกี่ยวกับสุขภาพช่องปาก สมรรถภาพสมอง (สมองเสื่อม) ภาวะซึมเศร้า โรคข้อเข่า ภาวะล้ม และภาวะโภชนาการอยู่ในระดับปกติ แต่ความเสี่ยงต่อโรคความดันโลหิตสูง และโรคเบาหวานนั้น ค่อนข้างเป็นโรคที่ต้องเฝ้าระวังในกลุ่มผู้สูงอายุในจังหวัดขอนแก่นเนื่องจากมีจำนวนผู้สูงอายุที่มีความเสี่ยงต่อการเป็นโรคดังกล่าวสูงกว่าโรคอื่นๆ ที่ได้กล่าวถึงข้างต้น อย่างไรก็ดี สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดขอนแก่นได้มีการตรวจคัดกรองผู้มีความเสี่ยงจากการเป็นโรคหัวใจและหลอดเลือดสมองจากผู้ป่วยโรคความดัน โลหิตสูง โรคเบาหวานและโรคอ้วน ซึ่งผลการวิจัยได้พบว่า ประมาณครึ่งหนึ่งหรือร้อยละ 50.9 ของผู้สูงอายุในจังหวัดขอนแก่นที่เป็นกลุ่มเสี่ยงดังกล่าวนั้น มีความเสี่ยงไม่ว่าจะเป็นมีความเสี่ยงสูง เสี่ยงสูงมาก และเสี่ยงสูงมากที่สุดเป็นอันตรายที่จะเป็นโรคหัวใจและหลอดเลือดสมอง (กระทรวงสาธารณสุข, 2558)

องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการศึกษาวิเคราะห์สถานการณ์ผู้สูงอายุในจังหวัดขอนแก่นในมิติประชากรศาสตร์และมิติสุขภาพ คือ 1) ผู้สูงอายุมีศักยภาพสำหรับกิจกรรมที่ยังคุณประโยชน์ (Productive Aging) ต่อตนเอง ครอบครัว และ สังคม 2) ผู้สูงอายุในจังหวัดขอนแก่นส่วนใหญ่ คือ ร้อยละ 95.8 สามารถช่วยเหลือตนเองได้ และหรือช่วยเหลือผู้อื่น ชุมชนและสังคมได้หรือที่กระทรวงสาธารณสุข ได้นิยามไว้ว่าเป็นกลุ่มติดสังคม และ 3) ความเสี่ยงต่อโรคความดันโลหิตสูง และโรคเบาหวาน ค่อนข้างเป็นโรคที่ต้องเฝ้าระวังในกลุ่มผู้สูงอายุในจังหวัดขอนแก่นเนื่องจากมีจำนวนผู้สูงอายุที่มีความเสี่ยงต่อการเป็นโรคดังกล่าวสูงกว่าโรคอื่นๆ

สรุปผลการวิจัย

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิเคราะห์สถานการณ์ผู้สูงอายุในจังหวัดขอนแก่นในมิติ ประชากรศาสตร์และมิติสุขภาพ ทั้งนี้มิติประชากรศาสตร์ ได้แก่ เพศและเขตการปกครอง และมิติสุขภาพ ได้แก่ โรคที่เป็นปัญหาสำคัญและพบบ่อยในผู้สูงอายุ ได้แก่ โรคความดันโลหิตสูง โรคเบาหวาน ความเสี่ยงต่อโรคหัวใจและโรคหลอดเลือดสมอง และสุขภาพช่องปาก ส่วนกลุ่มโรคผู้สูงอายุ ได้แก่ สมรรถภาพสมอง ภาวะซึมเศร้า โรคข้อเข่าเสื่อม ภาวะหกล้ม และภาวะโภชนาการ ทั้งนี้ การประเมินสมรรถนะผู้สูงอายุเพื่อการดูแล พบว่า มีผู้สูงอายุในกลุ่มติดสังคมมากที่สุด รองลงมาคือกลุ่มติดบ้านและกลุ่มติดเตียง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 จากผลการวิจัย พบว่า ผู้สูงอายุในจังหวัดขอนแก่นมากกว่าครึ่งเป็นกลุ่มผู้สูงอายุตอนต้น และเมื่อพิจารณาถึงสุขภาพของผู้สูงอายุจากการประเมินหรือคัดกรองความสามารถในการประกอบชีวิตประจำวัน (Activities of Daily Living: ADL) นั้นก็ได้ทราบว่า ผู้สูงอายุในจังหวัดขอนแก่นส่วนใหญ่ คือ ร้อยละ 95.8 สามารถช่วยเหลือตนเองได้ และหรือช่วยเหลือผู้อื่น ชุมชนและสังคมได้ดังนั้นจึงอาจจะกล่าวได้ว่า ผู้สูงอายุในจังหวัดขอนแก่นยังคงเป็นทรัพยากรมนุษย์ทรงคุณค่าและเป็นคลังสมองสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนการพัฒนาได้ ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีนโยบายในการส่งเสริมการสร้างโอกาสในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาในบทบาทต่างๆ ที่เหมาะสมทั้งนี้ก็เพื่อเป็นการใช้ประโยชน์จากผู้สูงอายุ และสร้างความภูมิใจ ตลอดจนสร้างรายได้ให้แก่ผู้สูงอายุ

1.2 จากผลการวิจัยที่ได้พบว่า ผู้สูงอายุในจังหวัดขอนแก่นเข้ารับการประเมินหรือคัดกรองด้านสุขภาพค่อนข้างสูงและมีผลการประเมินเกี่ยวกับสุขภาพช่องปาก สมรรถภาพสมอง (สมองเสื่อม) ภาวะซึมเศร้า โรคข้อเข่า ภาวะล้ม และภาวะโภชนาการอยู่ในระดับปกติ แต่ผู้สูงอายุในจังหวัดขอนแก่นค่อนข้างมีความเสี่ยงต่อโรคความดันโลหิตสูงและโรคเบาหวานและเป็นกลุ่มที่ได้รับการตรวจคัดกรองหาผู้มีความเสี่ยงจากการเป็นโรคหัวใจและหลอดเลือดสมอง ซึ่งผลการตรวจคัดกรองดังกล่าวได้พบว่า ประมาณครึ่งหนึ่งของผู้สูงอายุในจังหวัดขอนแก่นมีความเสี่ยงต่อการเป็นโรคหัวใจและหลอดเลือดสมอง ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญกับผลการคัดกรองดังกล่าวและมีนโยบายทั้งในเชิงรับและเชิงรุกตลอดจนสร้างการมีส่วนร่วมกับชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการเฝ้าระวังกับโรคดังกล่าว

2. ข้อเสนอแนะด้านการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 เนื่องจากงานวิจัยนี้ได้ศึกษาวิเคราะห์สถานการณ์ของผู้สูงอายุในจังหวัดขอนแก่นในมิติประชากรศาสตร์และมิติสุขภาพ ดังนั้นงานวิจัยครั้งต่อไปควรมุ่งศึกษามิติอื่นๆ อาทิ มิติเศรษฐกิจ และมิติสังคม และควรมุ่งศึกษาในจังหวัดอื่นๆ ต่อไป

2.2 งานวิจัยนี้สะท้อนให้เห็นถึงการวิเคราะห์สถานการณ์ของผู้สูงอายุในจังหวัดขอนแก่นในมิติประชากรศาสตร์และมิติสุขภาพซึ่งเป็นเพียงองค์ความรู้เบื้องต้นที่ช่วยต่อการทำความเข้าใจเกี่ยวกับปรากฏการณ์ดังกล่าวเท่านั้น แต่จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการจัดการสวัสดิการสังคมให้แก่กลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้สูงอายุได้อย่างถูกต้องเหมาะสมต่อไป ดังนั้นงานวิจัยในครั้งต่อไปควรศึกษาเกี่ยวกับการจัดสวัสดิการสังคมแก่ผู้สูงอายุจากมิติประชากรศาสตร์และมิติสุขภาพ นอกจากนี้อาจจะมุ่งศึกษาการจัดสวัสดิการชุมชนให้กับกลุ่มเป้าหมายดังกล่าว จากทั้งสองมิติด้วยเช่นกัน

เอกสารอ้างอิง

กรมกิจการผู้สูงอายุ. (2563). *สถิติผู้สูงอายุของประเทศไทย 77 ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2562*. สืบค้น 11 สิงหาคม 2566. จาก http://www.dop.go.th/th/know/side/1/1/275.

_____. (2564). *สังคมผู้สูงอายุในปัจจุบันและเศรษฐกิจในประเทศไทย*. สืบค้น 5 กุมภาพันธ์ 2566. จาก https://www.dop.go.th/th/know/15/926.

กระทรวงสาธารณสุข. (2558). *คู่มือการคัดกรอง/การประเมินสุขภาพผู้สูงอายุ*. กรุงเทพฯ: สำนักงานกิจการโรงพิมพ์สงเคราะห์องค์การทหารผ่านศึก.

กรุงเทพธุรกิจ. (2563). *ตลาดผู้สูงอายุแนวโน้มเติบโตทะลุ 2 แสนล้านบาท*. สืบค้น 11 สิงหาคม 2566. จาก https://www.bangkokbiznews.com/social/903290.

กลุ่มกฎหมาย กพร.กรมกิจการผู้สูงอายุ. (2564). *ปัญหาของผู้สูงอายุ*. สืบค้น 11 สิงหาคม 2566 จาก https://www.dop.go.th/th/know/15/461.

_____. (2564). *สิทธิและสวัสดิการผู้สูงอายุ*. สืบค้น 10 สิงหาคม 2566. จาก https://www.dop.go.th/th/know/15/646.

ธนายุส ธนธิติ และ กนิษฐา จำรูญสวัสดิ์. (2558). การพัฒนาพฤติกรรมการดูแลสุขภาพที่พึงประสงค์ของผู้สูงอายุในชมรมผู้สูงอายุ ตำบลบางเตย อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม. *วารสารพยาบาลสงขลานครินทร์, 35*(3), 57-72.

เพ็ญจันทร์ ประดับมุข-เซอร์เรอร์, อุบลพรรณ ธีระศิลป์ และ พีรญา เพชรชัย. (2566). สถานการณ์ชีวิตผู้สูงอายุและ ปัจจัยกำหนดความรุนแรงในผู้สูงอายุ : การสำรวจเชิงปริมาณในพื้นที่ 5 จังหวัด. *Journal of Roi Kaensarn Academi, 8*(5), 472-490.

ภานุวัฒน์ สิงห์คำป้อง และ อจิรภาส์ เพียรขุนทด. (2565). การวิเคราะห์คุณค่าผู้สูงอายุ : กรณีศึกษา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น. *วารสารบัณฑิตสาเกตปริทรรศน์, 7*(2), 1–11.

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. (2563). *นิยาม: สังคมผู้สูงอายุ*. สืบค้น 10 สิงหาคม 2566. จาก https://www.stou.ac.th/stouonline/lom/data/sec/Lom12/05-01.html.

ศรีมาศ ณ วิเชียร, คันธรส แสนวงศ์, สาลินี อาจารีย์ และ ยุทธการ อาจารีย์. (2557). การใช้ประโยชน์จากแรงงานสูงอายุในภาคการผลิต. *วารสารวิชาการพระจอมเกล้าพระนครเหนือ, 24*(1), 15-22.

ศันสนีย์ จันทร์อานุภาพ และ จำนงค์ แรกพินิจ (2561). การยังคุณประโยชน์ของผู้สูงอายุในพื้นที่เกาะบริเวณชายแดนไทย-มาเลเซีย. *วารสารอินทนิลทักษิณสาร, 13*(3), 143-163.

สำนักงานสถิติจังหวัดขอนแก่น. (2564). *สถิติเกี่ยวกับหญิงและชาย*. สืบค้น 5 กุมภาพันธ์ 2566. จาก http://khonkaen.nso.go.th/images/document/report/56/56-05.pdf.

_____. (2564). *สถิติประชากรศาสตร์ ประชากรและเคหะ*. สืบค้น 5 กุมภาพันธ์ 2566. จาก http://khonkaen.nso.go.th/images/document/report/64/64-1.pdf.

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2557). *รายงานการสำรวจประชากรสูงอายุในประเทศไทย พ.ศ. 2557*. กรุงเทพฯ: บริษัท เท็กซ์ แอนด์ เจอร์นัล พับลิเคชั่น จำกัด.

_____. (2558). *รายงานการสำรวจประชากรสูงอายุในประเทศไทย พ.ศ. 2557*. กรุงเทพฯ: สำนักงานสถิติแห่งชาติ

_____. (2561). *รายงานการสำรวจการสำรวจประชากรสูงอายุในประเทศไทย พ.ศ. 2560*. กรุงเทพฯ: สำนักงานสถิติแห่งชาติ.

_____. (2562). *สรุปผลที่สำคัญการทำงานของผู้สูงอายุในประเทศไทย พ.ศ. 2562*. กรุงเทพฯ: สำนักงานสถิติแห่งชาติ.

_____. (2563). *การสำรวจประชากรสูงอายุในประเทศไทย พ.ศ. 2557*. สืบค้น 29 พฤศจิกายน 2563. จาก http://service.nso.go.th/nso/nsopublish/themes/files/elderlyworkFull Report57-1.pdf.

สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดขอนแก่น. (2563). *การคัดกรองผู้สูงอายุ 10 เรื่อง จังหวัดขอนแก่น*. สืบค้น 11 สิงหาคม 2566. จาก https://kkn.hdc.moph.go.th/hdc/reports/report.php?&cat_id=6966b0664b89805a484d7ac96c6edc48&id=df0700e8e3c79802b208b8780ab64d61.

สำนักส่งเสริมสุขภาพ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข. (2563). *การเปลี่ยนแปลงและเตรียมตัวเมื่อเข้าสู่วัยสูงอายุ*. สืบค้น 26 พฤศจิกายน 2565. จาก http://hp.anamai.moph.go.th/soongwai/statics/health/prepared/topic001.php.

สุพิชชา เอกระ. (2559). การจัดการสวัสดิการผู้สูงอายุในกลุ่มชุมชนคนจนเมือง กรณีศึกษาชุมชน หมู่บ้านพลับพลา เขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร. *วารสารวิจัยราชภัฏพระนคร สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 11*(2), 113-124.

แสงดาว จันทร์ดา, วิทยา วาโย, นวลละออง ทองโคตร, สายใจ คำทะเนตร และ แก้วจิต มากปาน. (2563). สุขภาวะผู้สูงอายุ ตำบลดินดำ อำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น. *วารสารศูนย์อนามัยที่ 9*, *14*(35), 425–436.

อรสา ธาตวากร. (2552). การพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุในภาวะพฤฒพลังให้เกิดการยังประโยชน์ด้านสังคม. *วารสารสังคมภิวัฒน์, 10*(3), 39-63.

Noelker, L. S., & Browdie, R. (2014). Sidney Katz, MD: a new paradigm for chronic illness and long-term care. *The Gerontologist, 54*(1), 13-20.

Scott, J. (1990). *A Matter of Record: Documentary Sources in Social Research.* Cambridge, UK: Polity Press.

PANYAPAT
ปัญญาพัฒน์

JSSP
Journal of Social Science Panyapat
https://so06.tci-thaijo.org/index.php/JSSP/index

Research Article

Cost Comparison of Blood Product Transportation and Distribution between Ambulance and Unmanned Aerial Vehicles

Kittikhun Panaim[1*] Nattanicha Chairassamee[2] and Kanokwan Chancharoenchai[2]

[1] *Master Student, Business economics, Faculty of Economics, Kasetsart University, Thailand*
[2] *Department of Economics, Faculty of Economics, Kasetsart University, Thailand*
* *Corresponding author. E-mail: Kittikhun.pa@ku.th*

ABSTRACT

This quantitative research aims to analyze the cost of transporting and distributing blood by ambulance, comparing it with the use of unmanned aerial vehicles (UAVs) in hospitals within the service area of the 10th Regional Blood Center in northern Thailand. The service area encompasses three provinces: Chiang Mai, Lampang, and Lamphun, covering a total of 24 hospitals. The hospitals are classified based on their proximity to the 10th Regional Blood Center in Chiang Mai. The Cost-Effectiveness Analysis (CEA) method is employed to study the service provision of ambulances, comparing the cost per trip with that of UAVs. The study reveals that the average cost per trip for blood transportation and distribution by ambulance is 641.76 Thai Baht in the near group, 11,226.07 Thai Baht in the intermediate group, and 22,208.91 Thai Baht in the distant group. The cost breakdown includes average depreciation costs (61.70%), fuel costs (23.62%), maintenance costs (4.58%), and driver labor costs (3.74%). In contrast, the cost per trip for UAVs remains constant at 805.00 Thai Baht. The cost-effectiveness analysis indicates that the cost-effectiveness of ambulance transportation and blood distribution is 13.68 Thai Baht per minute, while the cost-effectiveness of UAV transportation and blood distribution is 46.98 Thai Baht per minute. This study serves as preliminary research, utilizing a cost-effectiveness framework in the healthcare transportation system, and provides a comparative view of UAV integration into blood transportation logistics, aiding in nuanced evaluations of investment returns and policy planning for efficient public health transportation systems in the future.

Keywords: Ambulance, Unmanned Aerial Vehicles, Blood

Received: 23 October 2023;
Revised: 31 December 2023;
Accepted: 2 January 2024

© 2024 JSSP: Journal of Social Science Panyapat
ISSN: 3027-6748 (Online)

การเปรียบเทียบต้นทุนของการขนส่งและกระจายโลหิต ระหว่างรถพยาบาลและอากาศยานไร้คนขับ

กิตติคุณ ปานเอม[1*] ณัฏฐณิชา ฉายรัศมี[2] และ กนกวรรณ จันทร์เจริญชัย[2]

[1] *นิสิตปริญญาโท สาขาเศรษฐศาสตร์ธุรกิจ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ประเทศไทย*

[2] *ภาควิชาเศรษฐศาสตร์ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ประเทศไทย*

* *Corresponding author. E-mail: kittikhun.pa@ku.th*

บทคัดย่อ

บทความวิจัยเชิงปริมาณนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ต้นทุนของการขนส่งและกระจายโลหิตโดยรถพยาบาลเปรียบเทียบกับการใช้อากาศยานไร้คนขับในโรงพยาบาลที่อยู่ในพื้นที่รับผิดชอบของภาคบริการโลหิตที่ 10 สภากาชาดไทย พื้นที่รับผิดชอบของภาคบริการโลหิตที่ 10 สภากาชาดไทย ครอบคลุม 3 จังหวัด ได้แก่ เชียงใหม่ ลำปาง และ ลำพูน ทั้งหมด 24 โรงพยาบาลโดยแบ่งกลุ่มตามเกณฑ์ระยะเวลาการเดินทางจากภาคบริการโลหิตที่ 10 เชียงใหม่ ทำการวิเคราะห์ในมุมมองของผู้ให้บริการ โดยใช้วิธีการต้นทุน-ผลตอบแทน (Cost-Effectiveness Analysis :CEA) ศึกษาการให้บริการของรถพยาบาลจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยวิเคราะห์ต้นทุนต่อเที่ยวของการให้บริการเปรียบเทียบกับต้นทุนต่อเที่ยวของอากาศยานไร้คนขับ ผลการศึกษาพบว่า ต้นทุนของการขนส่งและกระจายโลหิตโดยรถพยาบาล กลุ่มโรงพยาบาลระยะใกล้มีต้นทุนต่อเที่ยวเฉลี่ย 641.76 บาท โรงพยาบาลที่ตั้งในระยะกลางมีต้นทุนเฉลี่ย11,226.07 บาท และในระยะไกลมีต้นทุนเฉลี่ย 22,208.91 บาท โดยจำแนกเป็นต้นทุนค่าเสื่อมราคาเฉลี่ยร้อยละ 61.70 ต้นทุนน้ำมันเชื้อเพลิงเฉลี่ยร้อยละ 23.62 ต้นทุนค่าซ่อมบำรุงเฉลี่ยร้อยละ 4.58 และ ต้นทุนค่าแรงงานคนขับรถเฉลี่ยร้อยละ 3.74 ในขณะที่ต้นทุนต่อเที่ยวของอากาศยานไร้คนขับมีต้นทุนคงที่เที่ยวละ 805.00 บาท การวิเคราะห์ต้นทุน-ผลตอบแทนของการขนส่งและกระจายโลหิตโดยรถพยาบาลมีค่าเท่ากับ 13.68 บาทต่อนาที และต้นทุน-ผลตอบแทนของการขนส่งและกระจายโลหิตโดยอากาศยานไร้คนขับมีค่าเท่ากับ 46.98 บาทต่อนาที ซึ่งการศึกษาครั้งนี้นับเป็นการศึกษาเบื้องต้นและเป็นงานชิ้นแรกๆ ที่ใช้แนวคิดเกี่ยวกับต้นทุน-ผลตอบแทนกับการขนส่งและกระจายโลหิตโดยรถพยาบาลเปรียบเทียบกับการใช้อากาศยานไร้คนขับ ผลการศึกษานี้เป็นข้อมูลเบื้องต้นเพื่อประกอบการตัดสินใจ ช่วยพัฒนาระบบการขนส่งด้านสาธารณสุข และสามารถช่วยในการหาทางเลือกอื่นในการนำอากาศยานไร้คนขับมาใช้ในการขนส่งและประเมินผลตอบแทนจากการลงทุน ซึ่งจะนำไปสู่การวางแผนนโยบายสาธารณะที่มีประสิทธิภาพในอนาคต

คำสำคัญ: รถพยาบาล, อากาศยานไร้คนขับ, โลหิต

© 2024 JSSP: Journal of Social Science Panyapat

บทนำ

ศูนย์บริการโลหิตแห่งชาติสภากาชาดไทย (National Blood Center; The Thai Red Cross Society) เป็นองค์กรอิสระซึ่งได้รับมอบหมายหน้าที่จากรัฐบาลในการจัดหาโลหิตให้มีปริมาณเพียงพอต่อความต้องการ มีความปลอดภัย และมีคุณภาพสูงสุดจากผู้บริจาคโลหิต เพื่อนำไปใช้รักษาผู้ป่วยทั่วประเทศ ทั้งในรูปโลหิต ส่วนประกอบโลหิต และผลิตภัณฑ์โลหิต ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาได้มีการดำเนินการโดยยึดมั่นในนโยบายคุณภาพ คือ บริการประทับใจ โลหิตและผลิตภัณฑ์มีคุณภาพ ได้มาตรฐาน ปลอดภัยทั้งผู้ให้และผู้รับ (สภากาชาดไทย, 2564)

การขนส่งโลหิตเป็นหน้าที่ของโรงพยาบาลที่ร้องขอใช้โลหิต โดยทางโรงพยาบาลจะต้องเป็นผู้จัดรถมารับโลหิตที่ศูนย์บริการโลหิตแห่งชาติฯ เอง โดยเฉลี่ยแล้วนั้นประเทศไทย มีโรงพยาบาลขอใช้โลหิตจากศูนย์บริการโลหิตแห่งชาติฯ

ประมาณ 100 แห่งต่อวัน (สมชาย ปฐมศิริ และ ประภัสสร สุขาบูรณ์, 2554) ซึ่งความต้องการโลหิตนั้นมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ดังเช่นในพื้นที่ภาคเหนือที่ ภาคบริการโลหิตแห่งชาติที่ 10 จังหวัดเชียงใหม่ให้บริการอยู่ มีการจ่ายโลหิตจริงในพื้นที่ดังกล่าวโดยเฉลี่ยถึง 70,000 ยูนิต ต่อปี (ภาคบริการโลหิตแห่งชาติที่ 10 เชียงใหม่, 2565)

เมื่อกล่าวถึงอากาศยานไร้คนขับนั้น การรับรู้ของบุคคลทั่วไปอาจจะหมายถึงอากาศยานไร้คนขับที่ใช้ในการถ่ายภาพมุมสูง วิดีโอในมุมมองที่ไม่สามารถถ่ายทำได้ในการถ่ายทำทั่วไป หรือทำการบินผาดแผง บินเพื่องานอดิเรก แต่ในความเป็นจริงนั้น เทคโนโลยีอากาศยานไร้คนขับได้มีการพัฒนาไปอย่างมาก และหนึ่งในเทคโนโลยีที่ถูกพัฒนาขึ้น และประสบความสำเร็จในหลายพื้นที่ทั่วโลก นั่นคือ อากาศยานไร้คนขับที่ใช้ในการขนส่งสินค้าไม่ว่าจะเป็นสินค้าทั่วไป ไปจนถึงอุปกรณ์และเวชภัณฑ์ทางการแพทย์ ซึ่งในปัจจุบันนั้นประเทศไทยได้มีการจัดตั้งพื้นที่ที่มีสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับการพัฒนาเทคโนโลยี หรือ sandbox ขึ้นที่วังจันทร์วัลเลย์ จ.ระยอง เพื่อขับเคลื่อนการพัฒนานวัตกรรมอย่างยั่งยืนในอุตสาหกรรมอากาศยานไร้คนขับ

งานวิจัยนี้สามารถเติมเต็มวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องในส่วนของมุมมองการใช้งานอากาศยานไร้คนขับด้านสาธารณสุขและการเข้าถึงพื้นที่ห่างไกลสามารถส่งพัสดุได้โดยไม่ต้องทำการลงจอด และสะท้อนถึงต้นทุนต่าง ๆ ในการขนส่ง หรือกระจายโลหิตรูปแบบนั่นคือ รถพยาบาล เทียบกับการขนส่ง หรือกระจายโลหิตในรูปแบบใหม่โดยอากาศยานไร้คนขับ ซึ่งการศึกษาในประเทศไทยยังไม่มีการศึกษาในประเด็นข้างต้น งานศึกษาครั้งนี้จึงนำตัวอย่างที่ประสบความสำเร็จแล้วในต่างประเทศเพื่อนำมาศึกษาในบริบทของประเทศไทย เพื่อนำไปใช้ในการวิเคราะห์ต้นทุน-ผลตอบแทน เพื่อพัฒนาการขนส่งและกระจายโลหิตในพื้นที่ภาคเหนือ และเสนอนโยบาย เพื่อจัดทำแผนยุทธศาสตร์ในการขับเคลื่อนนวัตกรรม และสาธารณสุขของภาครัฐ

เมื่อพิจารณาจากปัจจัยต่างๆ แล้วพบว่าการนำเทคโนโลยีอากาศยานไร้คนขับ (Unmanned aerial Vehicle) นั้นอาจจะสามารถเติมเต็มช่องว่างความต้องการเลือดในภาวะฉุกเฉินใน พื้นที่ห่างไกลที่การคมนาคมเข้าถึงยากลำบาก ซึ่งส่งผลต่อโอกาสการรอดชีวิตของผู้ป่วยฉุกเฉินที่อยู่ในภาวะวิกฤติ กรณีศึกษาของงานวิจัยนี้จึงมุ่งเน้นไปที่การศึกษาการนำเทคโนโลยีอากาศยานไร้คนขับ (Unmanned aerial Vehicle) เพื่อการวิเคราะห์ต้นทุน-ผลตอบแทน (Cost-Effectiveness Analysis :CEA) เมื่อเปรียบเทียบกับรูปแบบการขนส่งโดยรถพยาบาลในพื้นที่ บริเวณภาคเหนือของประเทศไทยเพื่อรองรับความต้องการเลือดของโรงพยาบาลของเขตภาคเหนือตอนบน ซึ่งเป็นที่ตั้งของภาคบริการโลหิตแห่งชาติที่ 10 จังหวัดเชียงใหม่

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อวิเคราะห์ต้นทุนของการขนส่งและกระจายโลหิตโดยรถพยาบาลเปรียบเทียบกับการใช้อากาศยานไร้คนขับ

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบเป็นการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ เพื่อทำการวิเคราะห์ต้นทุน-ผลตอบแทนของรูปแบบการขนส่งโลหิตในรูปแบบปัจจุบัน กับ การใช้งานอากาศยานไร้คนขับ โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. เก็บรวบรวมข้อมูล

เป็นการรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิโดยใช้ข้อมูลสถิติความต้องการโลหิต และการเบิก-จ่าย จริงในพื้นที่ภาคบริการโลหิตที่ 10 ย้อนหลังตั้งแต่ปี พ.ศ. 2560 – 2564 โดยได้รับความอนุเคราะห์จากภาคบริการโลหิตที่ 10 สภากาชาดไทย เชียงใหม่ในการให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง อาทิ รูปแบบการขนส่ง และกระจายโลหิตของภาคบริการโลหิตที่ 10 โดยกลุ่มตัวอย่างของการวิจัยจะใช้โรงพยาบาลซึ่งอยู่ในพื้นที่รับผิดชอบของภาคบริการโลหิตที่ 10 สภากาชาดไทย ครอบคลุม 3 จังหวัด ได้แก่ เชียงใหม่ ลำปาง และ ลำพูน ทั้งหมด 24 โรงพยาบาล ในรัศมีทำการบินของอากาศยานไร้คนขับ 80 กิโลเมตร อีกทั้งได้ทำการรวบรวมข้อมูลการนำอากาศยานไร้คนขับมาปรับใช้ในทางการแพทย์ ซึ่งอากาศยานไร้คนขับที่ใช้ในงานวิจัยนี้คือ บริษัท Zipline จากฐานข้อมูลสาธารณะและสัมภาษณ์ตัวแทนจากบริษัทอากาศยานไร้คนขับ Zipline เกี่ยวกับประเด็นที่เกี่ยวข้องกับต้นทุนโดยรวม ต้นทุนต่อเที่ยวในการขนส่ง และเทคโนโลยีของอากาศยานไร้คนขับ

2. การวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อตอบวัตถุประสงค์ในการศึกษาในการวิเคราะห์ต้นทุนผลตอบแทน และการเปรียบเทียบความคุ้มค่าของการลงทุน ซึ่งเป็นผลมาจากรูปแบบการขนส่งที่แตกต่างกัน โดยวิธีการวิเคราะห์มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

การวิเคราะห์ต้นทุน-ผลตอบแทน (Cost-Benefit Analysis: CBA) โดยการวิเคราะห์ต้นทุน-ผลตอบแทน เป็นวิธีการวิเคราะห์ที่ใช้กับโครงการที่ประสบปัญหาการประเมินมูลค่าผลประโยชน์ทำได้ยาก หรือทำได้ไม่สมบูรณ์พอ หรือมีค่าใช้จ่ายในการประเมินที่สูง ซึ่งการวิเคราะห์ดังกล่าวเป็นการพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างการใช้เงินทุนเปรียบเทียบกับผลตอบแทนที่ได้รับของโครงการ (ไกรนรา, 2555) โดยกำหนดทางเทคนิคของอากาศยานไร้คนขับมาใช้ในการคำนวนซึ่งส่งผลต่อการวิเคราะห์ข้อมูล คือ น้ำหนักบรรทุกของอากาศยานไร้คนขับ ซึ่งสามารถบรรทุกได้ 1.8 กิโลกรัม หรือ 1,800 กรัม ส่งผลให้ต้องอนุมานน้ำหนักบรรทุกนี้ใช้กับการขนส่งโดยรถพยาบาลเช่นเดียวกัน โดยจะส่งผลถึงการคำนวณจำนวนรอบการขนส่งโลหิตโดยรถพยาบาล ระยะทางการขนส่ง จำนวนน้ำมันเชื้อเพลิงที่ใช้งาน ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ส่งผลถึงการคำนวณต้นทุนของรถพยาบาล ซึ่งในงานวิจัยนี้ยังไม่ได้นำการประเมิน site selection หรือ พื้นที่จุดปล่อยอากาศยานไร้คนขับที่เหมาะสม และแบ่งกลุ่มของโรงพยาบาลออกเป็น 3 กลุ่ม โดยใช้เกณฑ์ระยะเวลาการเดินทางของรถพยาบาลในการขนส่งเพื่อแบ่งกลุ่มโรงพยาบาลในการวิเคราะห์ โดยใช้ระยะเวลาในการขนส่งจากโรงพยาบาลปลายทางไปยังภาคบริการโลหิตที่ 10 เชียงใหม่ 1) โรงพยาบาลระยะใกล้ใช้เวลาเดินทางน้อยกว่า 1 ชั่วโมง 2) โรงพยาบาลระยะกลางใช้เวลาเดินทางมากกว่า 1 ชั่วโมงแต่ไม่เกิน 2 ชั่วโมง 3) โรงพยาบาลระยะไกลใช้เวลาเดินทางมากกว่า 2 ชั่วโมง

ในบริบทของงานวิจัยนี้เป็นการวัดผลตอบแทนในการขนส่งโลหิตเปรียบเทียบระหว่างการใช้อากาศยานไร้คนขับกับ รถพยาบาล โดยจะใช้วิธีการคำนวนดังนี้ ซึ่ง Zailani (2021) ได้ทำการสร้างแนวทางการคำนวนต้นทุนในบริบทของงานวิจัยนี้ไว้ดังนี้

ต้นทุนรวมการขนส่งโดยรถพยาบาล = ต้นทุนทางการเงินของยานพาหนะที่ใช้ในการขนส่ง (Vehicle cost) + ต้นทุนน้ำมันเชื้อเพลิง (fuel cost) + ต้นทุนการซ่อมบำรุง (Maintenance cost) + ต้นทุนค่าแรงคนขับรถ (Labor Cost)

ต้นทุนรวมการขนส่งโดยอากาศยานไร้คนขับ = ต้นทุนของยานพาหนะที่ใช้ในการขนส่ง (Vehicle cost) + ต้นทุนอรรถประโยชน์ (Utility cost) + ต้นทุนการซ่อมบำรุง (Maintenance cost) + ต้นทุนค่าแรงงาน (Labor Cost)

$$\text{Cost-Effectiveness ของการขนส่งแต่ละรูปแบบ} = \frac{\text{ต้นทุนรวมที่ได้จากของแต่ละรูปแบบการขนส่งโลหิต}}{\text{ระยะเวลาที่ใช้ในการขนส่ง}}$$

หลังจากนั้นนำผลตอบแทน และต้นทุนของแต่ละรูปแบบการขนส่งมาเปรียบเทียบค่าอัตราส่วนต้นทุนผลตอบแทนส่วนเพิ่ม (Incremental Cost Effectiveness Ratio : ICER) โดยมีแบบจำลองดังนี้

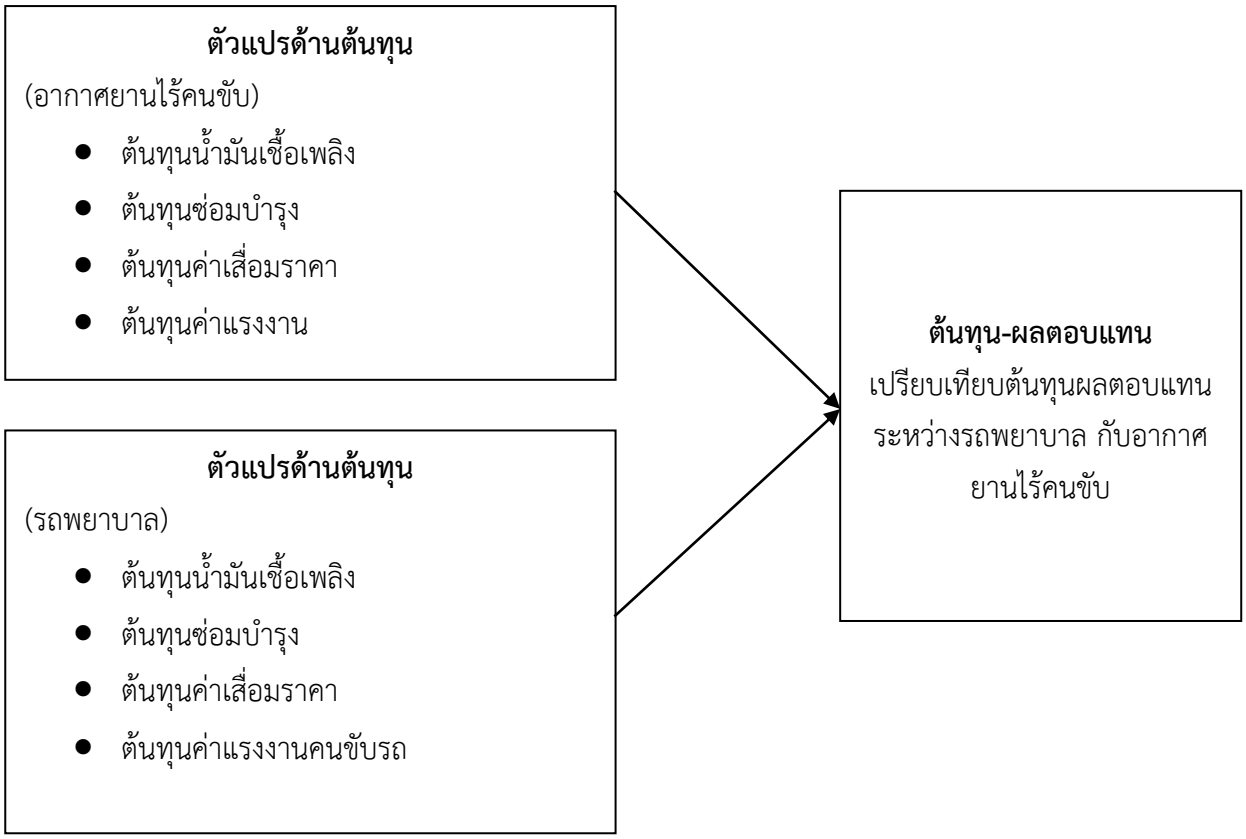
$$\text{ICER} = \frac{(C_1 - C_0)}{(E_1 - E_0)}$$

C_1 = ต้นทุนรวมต่อเที่ยวของการขนส่งโลหิตโดยอากาศยานไร้คนขับ
C_0 = ต้นทุนรวมต่อเที่ยวของการขนส่งโลหิตโดยรถพยาบาล
E_1 = ระยะเวลาเดินทางของอากาศยานไร้คนขับในการขนส่งโลหิต
E_0 = ระยะเวลาเดินทางของรถพยาบาลในการขนส่งโลหิต

ในการวิเคราะห์นี้จึงกำหนดให้อัตราแลกเปลี่ยนมีค่าคงที่ค่าหนึ่งตลอดการพิจารณา โดยกำหนดให้ 1 ดอลล่าห์สหรัฐฯ มีค่าเท่ากับ 33.386 บาท ซึ่งได้มาจากค่าเฉลี่ยสถิติย้อนหลังของอัตราแลกเปลี่ยนในช่วงเวลาเฉลี่ย 5 ปี ย้อนหลังในช่วงปี 2557 – 2562 และราคาน้ำมันเชื้อเพลิงที่ราคาลิตรละ 36.72 บาท ตลอดการพิจารณาโดยใช้ข้อมูลเฉลี่ยในช่วงเวลาเดียวกัน เนื่องจาก เป็นช่วงปีที่ไม่เกิดการผันผวนของราคาน้ำมันเชื้อเพลิงอย่างรุนแรงจากสถานการณ์โรคระบาดโควิด-19 และสงครามรัสเซียยูเครน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

งานวิจัยครั้งนี้ใช้ข้อมูลต้นทุนของรถพยาบาลซึ่งประกอบด้วย (1) ต้นทุนค่าเสื่อมราคา โดยคิดอัตราค่าเสื่อมอยู่ที่ 5 ปี ในอัตราร้อยละ 20 (กรมบัญชีกลาง, 2562) (2) ต้นทุนน้ำมันเชื้อเพลิง (3) ต้นทุนซ่อมบำรุง (4) ต้นทุนค่าแรงงานคนขับรถ และต้นทุนของการใช้อากาศยานไร้คนขับ โดยทำการรวบรวมจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อวิเคราะห์ต้นทุนของทั้งสองทางเลือกในการขนส่งโดยมีสมมติฐานว่าการขนส่งในรูปแบบของอากาศยานไร้คนขับสามารถเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการขนส่งและกระจายโลหิตเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและลดต้นทุน อาทิ Zailani (2021) ได้ศึกษาการประเมินความคุ้มค่าระหว่างรถพยาบาลฉุกเฉิน และอากาศยานไร้คนขับ ในการขนส่งโลหิตระหว่างโรงพยาบาล โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ต้นทุน-ผลตอบแทน ประกอบกับต้นทุนบริการยานพาหนะของโรงพยาบาลที่ได้ทำการรวบรวมมาในงานศึกษาครั้งนี้ ทั้งนี้ การศึกษานี้ไม่ได้รวมต้นทุนค่าเสียโอกาสของการใช้รถพยาบาลไว้เนื่องจากข้อจำกัดทางด้านข้อมูลที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์ อย่างไรก็ตามอรรถประโยชน์ของรถพยาบาลนั้นสามารถประเมินได้จากหลากหลายกิจกรรม เช่น ส่งผู้ป่วยไปรักษาต่อที่โรงพยาบาลศูนย์ รถพยาบาลฉุกเฉิน ออกหน่วยแพทย์เคลื่อนที่ หรือบริจาคโลหิต เป็นต้น และอาจมีมูลค่าสูง ดังนั้น การศึกษาในครั้งต่อไปควรพิจารณาประเด็นดังกล่าวด้วย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย พบว่า

1. ผลการวิเคราะห์ต้นทุน ในการขนส่งและกระจายโลหิตโดยเปรียบเทียบระหว่างรถพยาบาล และอากาศยานไร้คนขับ

จากการวิเคราะห์ต้นทุนค่าใช้จ่ายทั้งหมดต่อการเดินทางไปกลับสำหรับการขนส่งโลหิตโดยรถพยาบาล ประกอบด้วย ต้นทุนค่าเสื่อมราคา ต้นทุนน้ำมันเชื้อเพลิง ต้นทุนซ่อมบำรุง และต้นทุนค่าแรงงานคนขับรถ พบว่า ต้นทุนค่าเสื่อมราคานั้น เป็นต้นทุนที่มีสัดส่วนมากที่สุดอยู่ระหว่าง 420.86 - 1297.10 บาทต่อเที่ยว เฉลี่ยร้อยละ 61.70 รองลงมาคือ ต้นทุนน้ำมันเชื้อเพลิงอยู่ระหว่าง 176.25 - 707.85 บาทต่อเที่ยว เฉลี่ยร้อยละ 23.62 ต้นทุนซ่อมบำรุงอยู่ระหว่าง 83.58 - 107.95 บาทต่อเที่ยว เฉลี่ยร้อยละ 4.58 และต้นทุนค่าแรงงานคนขับรถอยู่ระหว่าง 57.53 - 96.10 บาทต่อเที่ยว เฉลี่ยร้อยละ 3.74 ตามลำดับโดยจากผลการคำนวณ พบว่าปัจจัยหลักที่มีผลต่อผลการคำนวณและเป็นสัดส่วนที่มากนั้นคือระยะทาง ซึ่งส่งผลให้ต้นทุนน้ำมันเชื้อเพลิงสูงขึ้นตามไปด้วย โดยในขั้นตอนต่อไปจะนำต้นทุนน้ำมันเชื้อเพลิงไปวิเคราะห์ความไวเพื่อดูต้นทุนผลตอบแทนที่เปลี่ยนแปลงไป เนื่องจากเป็นต้นทุนที่มีความผันผวนตามช่วงเวลา ขึ้นอยู่กับกลุ่มโรงพยาบาลที่ได้ใช้เกณฑ์ระยะเวลาในการขนส่งในการแบ่งกลุ่ม พบว่าต้นทุนต่อเที่ยวของโรงพยาบาลกลุ่มระยะกลาง และไกลนั้นสูงกว่าเมื่อเทียบกับอากาศยานไร้คนขับ

ในขั้นตอนต่อไปจะนำต้นทุนน้ำมันเชื้อเพลิงไปวิเคราะห์ความไวเพื่อดูต้นทุนผลตอบแทนที่เปลี่ยนแปลงไป เนื่องจากเป็นต้นทุนที่มีความผันผวนตามช่วงเวลา โดยการใช้รถพยาบาลนั้นมีค่าใช้จ่ายประมาณอยู่ระหว่าง 468.97 - 3,452.15 บาท ขึ้นอยู่กับกลุ่มโรงพยาบาลที่ได้ใช้เกณฑ์ระยะเวลาในการขนส่งในการแบ่งกลุ่มพบว่าต้นทุนต่อเที่ยวของโรงพยาบาลกลุ่มระยะกลาง และไกลนั้นสูงกว่าเมื่อเทียบกับอากาศยานไร้คนขับ ในขณะที่อากาศยานไร้คนขับนั้นรูปแบบของสัญญาการใช้งานอากาศยานไร้คนขับเป็นการเหมาจ่าย Zipline จะทำการก่อสร้าง และบริหารการปฏิบัติงานให้ทั้งหมด ซึ่งหมายความว่าจะไม่มีต้นทุนในส่วนของการซ่อมบำรุง และค่าใช้จ่ายอื่นๆ นอกเหนือจากสัญญา (ACKERMAN, 2019) โดยคำนวณตามสัญญาที่การขนส่ง 15 รอบต่อวัน หรือ 5,475 เที่ยวต่อปี ค่าบริการต่อเดือนอยู่ที่ 367,246 บาทต่อเดือน หรือ 4,406,952 บาทต่อปี (กำหนดให้อัตราแลกเปลี่ยน 1 ดอลล่าห์สหรัฐฯ มีค่าเท่ากับ 33.386 บาท ซึ่งได้มาจากค่าเฉลี่ยสถิติย้อนหลังของอัตราแลกเปลี่ยนในช่วงเวลาเฉลี่ย 5 ปี ย้อนหลังในช่วงปี 2557 – 2562 เนื่องจากเป็นช่วงปีที่ไม่เกิดการผันผวนของราคาน้ำมันเชื้อเพลิงอย่างรุนแรงจากสถานการณ์โรคระบาดโควิด-19 และสงครามรัสเซียยูเครน) ดังนั้น จึงทำให้ต้นทุนต่อเที่ยวของอากาศยานไร้คนขับคงที่ คือ 805 บาทต่อเที่ยว

จากการวิเคราะห์พบว่า การใช้อากาศยานไร้คนขับในการขนส่งโลหิตในกลุ่มโรงพยาบาลระยะใกล้นั้นจำเป็นต้องมีค่าใช้จ่ายเพิ่มเติมสูงกว่ากลุ่มโรงพยาบาลอื่นๆ อย่างมีนัยยะสำคัญ เพื่อลดเวลาเดินทาง ต่อ 1 นาที โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ -4.40 หมายความว่าหากโรงพยาบาลในกลุ่มระยะใกล้มีความต้องการใช้อากาศยานไร้คนขับในการขนส่งโลหิตจะมีต้นทุนส่วนเพิ่มอยู่ที่ 4.40 บาทต่อนาที ส่งผลให้อนุมานได้ว่า ระหว่าง โรงพยาบาลกลุ่มตัวอย่างระยะใกล้ และ ภาคบริการโลหิตที่ 10 นั้น มีต้นทุนผลตอบแทน น้อยกว่าโรงพยาบาลกลุ่มอื่น และไม่คุ้มค่าต่อการนำมาใช้งานแต่ด้วยการชดเชยด้วยระยะเวลาเดินทางที่สั้นลง ซึ่งอาจช่วยชีวิตในกรณีฉุกเฉิน อาจทำให้ต้นทุนผลตอบแทนที่เพิ่มขึ้น และจากการจากการวิเคราะห์พบว่าอัตราส่วนต้นทุนต่อผลตอบแทนส่วนเพิ่ม (ICER) ในกลุ่มโรงพยาบาลระยะกลาง และไกลนั้นมี อัตราส่วนต้นทุนต่อผลตอบแทนส่วนเพิ่มที่ดีกว่าในกลุ่มโรงพยาบาลระยะใกล้ เนื่องจากมีค่าเฉลี่ยอัตราส่วนอยู่ที่ 7.46 และ 10.55 ตามลำดับแสดงให้เห็นว่าในกลุ่มโรงพยาบาลดังกล่าวมีความคุ้มค่าในการใช้อากาศยานไร้คนขับในการขนส่งโลหิตมากกว่าการใช้รถพยาบาลในการขนส่งโดยเฉพาะโรงพยาบาลในกลุ่มโรงพยาบาลระยะไกล ที่มีอัตราส่วนมากที่สุด

ตารางที่ 1 ตารางสรุปผลการวิจัย

กลุ่ม รพ ตัวอย่าง	ระยะเวลาการขนส่งเฉลี่ยของรถพยาบาล (นาที)	ระยะเวลาการขนส่งเฉลี่ยของอากาศยานไร้คนขับ (นาที)	CER of ambulance Transportation เฉลี่ย	CER of Drone Transportation เฉลี่ย	ICER
โรงพยาบาลกลุ่มตัวอย่างระยะใกล้	51	11	12.64	77.90	-4.40
โรงพยาบาลกลุ่มตัวอย่างระยะกลาง	82	21	15.19	39.43	7.46
โรงพยาบาลกลุ่มตัวอย่างระยะไกล	169	36	13.23	23.61	10.55
เฉลี่ย	100	23	13.69	46.98	4.54

จากการศึกษาต้นทุนต่อหน่วยของการให้บริการรถพยาบาลในการขนส่งโลหิต เมื่อกำหนดการเปลี่ยนแปลงต้นทุนค่าราคาน้ำมันเชื้อเพลิง มีผลทำให้เป็นต้นทุนต่อกิโลเมตรและต้นทุนต่อจำนวนครั้งเปลี่ยนแปลงตามไปด้วยซึ่งสำหรับการศึกษานี้คือการขนส่งด้วยอากาศยานไร้คนขับ สถานการณ์เป็นสถานการณ์พื้นฐานโดยกำหนดให้ราคาน้ำมันเชื้อเพลิงต่อลิตร มีค่าคงที่เท่ากับ 36.72 บาท ตลอดการพิจารณา โดยจะทำการวิเคราะห์ความไวโดยกำหนดการเปลี่ยนแปลงของราคาน้ำมันเชื้อเพลิงที่ลิตรละ 24 บาทและ 40 บาท จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า เมื่อต้นทุนค่าน้ำมันเชื้อเพลิงที่ลดลงที่ราคาน้ำมันเชื้อเพลิง ที่ราคาต่อลิตร เท่ากับ 24 บาท พบว่าอัตราส่วนต้นทุนผลตอบแทนของกลุ่มโรงพยาบาลระยะใกล้นั้น มีอัตราส่วนที่ลดลงร้อยละ 9 - 11 กลุ่มโรงพยาบาลระยะกลางนั้นมีอัตราส่วนต้นทุนผลตอบแทนลดลงร้อยละ 9 - 13 และในกลุ่มโรงพยาบาลระยะไกลมีอัตราส่วนต้นทุนผลตอบแทนลดลงร้อยละ 10 - 14 โดยปัจจัยที่มีผลต่ออัตราส่วนมากที่สุดคือระยะทางที่ใช้งานรถพยาบาล ซึ่งระยะทางขนส่งที่มากขึ้นทำให้ต้นทุนโดยรวมนั้นลดลงไปด้วย อย่างไรก็ตาม เมื่อกำหนดให้ต้นทุนน้ำมันเชื้อเพลิงเปลี่ยนแปลงอยู่ที่ลิตรละ 40 บาท พบว่า อัตราส่วนต้นทุนผลตอบแทนของโรงพยาบาล ทั้ง 3 กลุ่มมีค่าเพิ่มขึ้นร้อยละ 2 - 3 และผลการวิเคราะห์ต้นทุนประสิทธิผล และต้นทุนส่วนเพิ่มแล้วผลลัพธ์ยังคงเดิมเหมือนราคาน้ำมันที่ลิตรละ 36.72 บาท จึงอนุมานได้ว่าในกลุ่มโรงพยาบาลระยะกลาง และระยะไกลมีความคุ้มค่าในการใช้อากาศยานไร้คนขับมาเป็นหนึ่งในทางเลือกของการขนส่ง และกระจายโลหิต

อภิปรายผล

ผลการวิเคราะห์ต้นทุน ในการขนส่งและกระจายโลหิตโดยเปรียบเทียบระหว่างรถพยาบาล และอากาศยานไร้คนขับ พบว่า การใช้อากาศยานไร้คนขับในการขนส่งโลหิตจากภาคบริการโลหิตที่ 10 ไปยังกลุ่มโรงพยาบาลตัวอย่างนั้นมีระยะเวลาในการขนส่งน้อยกว่าการขนส่งทางรถยนต์อย่างมีนัยยะสำคัญซึ่งเป็นข้อได้เปรียบอย่างยิ่งของอากาศยานไร้คนขับ และจากการคำนวณการขนส่งโลหิตด้วยอากาศยานไร้คนขับพบว่าถึงแม้ว่าต้นทุนการใช้อากาศยานไร้คนขับในการขนส่งโลหิตนั้นมีต้นทุนที่สูงกว่าการใช้รถพยาบาลในการขนส่ง แต่ระยะเวลาการขนส่งที่ต่างกันมากอย่างมีนัยยะสำคัญสามารถชดเชยต้นทุนที่มากกว่า ทั้งนี้อาจเป็นเพราะอากาศยานไร้คนขับนั้นไม่มีอุปสรรคจากภาคพื้นดิน เช่นการจราจรที่ติดขัด แต่จะมีต้นทุนที่สูงมากเมื่อเทียบกับการขนส่งในสถานการณ์ปกติ อย่างไรก็ตามหากสามารถเพิ่มจำนวนรอบการขนส่งที่มากพอก็จะทำให้ต้นทุนเฉลี่ยมีแนวโน้มที่ลดลงซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Zailani (2021) ที่ได้ทำการศึกษาวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทน (Cost-Effectiveness Analysis) เช่นเดียวกัน โดยพบว่าต้นทุนการใช้รถพยาบาลฉุกเฉินในการขนส่งโลหิตมีต้นทุนอยู่ที่ 307.09 ดอลลาร์สหรัฐ และต้นทุนของอากาศยานไร้คนขับอยู่ที่ 319.36 ดอลลาร์สหรัฐ แต่อากาศยานไร้คนขับใช้เวลาในการขนส่งน้อยกว่าถึง 16 นาที ทำให้สามารถสรุปได้ว่าการใช้อากาศยานไร้คนขับในการขนส่งโลหิตนั้น มีประสิทธิภาพมากกว่ารถพยาบาลโดยเฉพาะอย่างยิ่งในสภาวะฉุกเฉิน ซึ่งสอดคล้องกับงานของ Phillips (2016) ที่ทำการศึกษาวิเคราะห์ต้นทุนในการขนส่งตัวอย่างทางการแพทย์ที่ใช้ในการปฏิบัติการของห้องปฏิบัติการทางการแพทย์ โดยเปรียบเทียบการขนส่ง

ในรูปแบบเดิมนั่นคือ จักรยานยนต์ กับอากาศยานไร้คนขับโดยมีพื้นที่ศึกษาคือ Malawi โดยพบว่าอากาศยานไร้คนขับนั้นมีต้นทุนน้อยกว่าการขนส่งในรูปแบบเดิมและอีกทั้งการเปลี่ยนแปลงของราคาแบตเตอรี่และต้นทุนอุปกรณ์อื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับอากาศยานไร้คนขับ ซึ่งคาดว่าจะลดลงเมื่อเวลาผ่านไปจะทำให้อากาศยานไร้คนขับ เป็นรูปแบบการขนส่งที่ดียิ่งขึ้นในอนาคต อย่างไรก็ดีงานวิจัยของ Mduduzi Mhlanga et al. (2021) ได้อธิบายว่า ระยะเวลาขนส่งที่ลดลงนั้นมีผลต่อระบบสาธารณะสุขอย่างมากโดยเฉพาะในสถานการณ์ฉุกเฉินซึ่งสามารถเพิ่มโอกาสรอดชีวิตให้กับผู้ป่วยซึ่งหมายความว่าหากพิจารณาในส่วนของสถานการณ์ฉุกเฉินการขนส่งโลหิตโดยใช้อากาศยานไร้คนขับจะสามารถเพิ่มโอกาสรอดชีวิตให้กับผู้ป่วยได้เนื่องจากใช้เวลาในการขนส่งที่สั้นกว่ามาก แต่ทั้งนี้การพิจารณานำอากาศยานไร้คนขับมาใช้งานนั้นควรคำนึงถึงของการลงทุนสร้างโครงสร้างพื้นฐาน อย่างเช่น ถนน เนื่องจากถนนนั้นมีอรรถประโยชน์ที่มากกว่า และผลประโยชน์ในระยะยาว

องค์ความรู้ใหม่

จากการวิจัยการศึกษาวิเคราะห์เกี่ยวกับมุมมองทางเศรษฐศาสตร์ของเทคโนโลยีอากาศยานไร้คนขับในการใช้งานด้านสาธารณสุขในประเทศไทยมีข้อมูลที่น้อย เพราะการใช้งานอากาศยานไร้คนขับเพื่อวัตถุประสงค์ทางด้านสาธารณสุขยังไม่แพร่หลายในประเทศไทย ดังนั้น งานศึกษานำร่องชิ้นนี้จึงเป็นครั้งแรกในการประเมินศักยภาพทางเศรษฐกิจของการใช้อากาศยานไร้คนขับเป็นช่องทางการขนส่งที่มีศักยภาพสำหรับการขนส่งโลหิตระหว่างโรงพยาบาลท้องถิ่น และภาคบริการโลหิตแห่งชาติที่ 10 สภากาชาดไทย ในพื้นที่จังหวัดที่มีความต้องการสูง จากการศึกษาวิจัยในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในพื้นที่อื่นๆ ของประเทศไทยได้

จากการวิจัยการศึกษาวิเคราะห์การใช้อากาศยานไร้คนขับในการขนส่งโลหิตนั้นอาจใช้เวลาแต่ต้นทุนที่สูง เนื่องจากยังเป็นเทคโนโลยีใหม่และต้องการโครงสร้างพื้นฐาน ประกอบกับต้องมีจำนวนเที่ยวที่มากพอเพื่อช่วยลดต้นทุน ทั้งนี้พบว่าระยะเวลาการขนส่งที่สั้นกว่าการใช้รถพยาบาลนั้นสามารถชดเชยต้นทุนที่สูงของการใช้อากาศยานไร้คนขับได้

สรุปผลการวิจัย

การวิเคราะห์หาต้นทุนต่อเที่ยวของการให้บริการรถพยาบาลในการขนส่ง และกระจายโลหิต ซึ่งการขนส่งและกระจายโลหิตเป็นหนึ่งในบริการที่มีความสำคัญมากในระบบการรักษาพยาบาลของประเทศ ซึ่ง ณ ปัจจุบันเป็นการใช้รถพยาบาลในการขนส่งเป็นหลัก ทำให้อาจเกิดค่าเสียโอกาสในการใช้งานรถพยาบาลในบริการอื่นๆ เช่น การส่งต่อผู้ป่วยหรือการตอบสนองในสภาวะฉุกเฉิน และในบางกรณีพบว่าการเดินทางจากโรงพยาบาลมาที่ภาคบริการโลหิตที่ 10 สภากาชาดไทย เชียงใหม่ นั้นอาจใช้เวลาแต่ต้นทุนที่สูงเนื่องจากลักษณะภูมิประเทศในบางพื้นที่ที่ห่างไกล เส้นทางยากต่อการเดินทาง มีความคดเคี้ยวไม่เอื้ออำนวยต่อการเดินทาง ดังนั้นการนำอากาศยานไร้คนขับมาใช้ในการขนส่งและกระจายโลหิตนั้นจะสามารถช่วยแก้ปัญหาในการขนส่งต่างๆ เพื่อช่วยเหลือผู้ป่วย และ เพิ่มประสิทธิภาพของระบบสาธารณสุขของประเทศไทย ซึ่งจากผลการศึกษาเปรียบเทียบต้นทุนระหว่างสองทางเลือกนั้น พบว่าการนำอากาศยานไร้คนขับมาใช้ในการขนส่งนั้นมีความคุ้มค่า

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากผลการศึกษาพบว่า พบว่าการนำอากาศยานไร้คนขับมาใช้ในการขนส่งและกระจายโลหิตนั้นมีความคุ้มค่ากว่าการใช้รถพยาบาลในการขนส่งและกระจายโลหิต หน่วยงานภาครัฐอาจพิจารณาดำเนินการโครงการนำร่องในเขตจังหวัดภาคเหนือ โดยเฉพาะโรงพยาบาลที่มีที่ตั้งระยะกลางที่ใช้เวลาเดินทางมากกว่า 1 ชั่วโมงแต่ไม่เกิน 2 ชั่วโมง และโรงพยาบาลระยะไกลที่ใช้เวลาเดินทางมากกว่า 2 ชั่วโมงจากศูนย์กระจายโลหิตภาคบริการโลหิตแห่งชาติที่ 10 จังหวัดเชียงใหม่

อย่างไรก็ตาม ด้วยข้อมูลต้นทุนของรถพยาบาลนั้นมีความแตกต่างไปตามพื้นที่ รัฐควรทำการศึกษาโดยละเอียดเพื่อให้เข้าใจถึงผลกระทบของการนำอากาศยานไร้คนขับมาใช้งานอย่างละเอียดถี่ถ้วน โดยการวิเคราะห์เชิงลึกควรคำนึงถึงประสิทธิภาพการดำเนินงานที่เพิ่มขึ้นจากอากาศยานไร้คนขับในประเด็นของเวลาตอบที่สามารถตอบสนองต่อความต้องการ

การบริการที่รวดเร็วมากขึ้น และการเข้าถึงภูมิประเทศที่ท้าทายได้ดีมากยิ่งขึ้น เพื่อวางแผนนโยบายที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาระบบสาธารณะสุขของประเทศและช่วยชีวิตผู้ป่วยที่มีความต้องการโลหิตทั้งในกรณีทั่วไปและเร่งด่วน และยังช่วยให้การจัดซื้อจัดจ้างรถพยาบาลมีความคุ้มค่าและได้ประโยชน์สูงสุด

2. ข้อเสนอแนะด้านการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ในส่วนของข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป เนื่องจากงานวิจัยในครั้งนี้ได้มีการพิจารณาเฉพาะต้นทุน-ผลตอบแทน ที่เกี่ยวข้องกับการขนส่งโลหิต ซึ่งอาจยังไม่ครอบคลุมต้นทุนในส่วนอื่นๆ หรือครอบคลุมการใช้งานในรูปแบบอื่น อาทิ ประเภทของอากาศยานไร้คนขับ ระยะทาง ต้นทุนการดำเนินงานที่ครอบคลุมทั้งห่วงโซ่อุปทานโลหิต และตัวแปรอื่นๆ ที่มีผลกระทบกับต้นทุนเฉลี่ยต่อเที่ยว ในการวิจัยครั้งต่อไปอาจใช้พื้นที่อื่นที่มีความต้องการ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อระบบสาธารณสุขอย่างมากและก่อให้เกิดผลกระทบทางเศรษฐศาสตร์ต่ออุตสาหกรรมอากาศยานไร้คนขับของประเทศไทย เป็นต้น นอกจากนี้ในการวิจัยครั้งต่อไปอาจพิจารณาถึงรูปแบบความคุ้มค่าในการลงทุนระยะยาวเปรียบเทียบกับการลงทุนโครงสร้างพื้นฐาน อย่างเช่น ถนน เนื่องจากการก่อสร้างถนนนั้นมีอรรถประโยชน์ที่มากกว่า และต้นทุนในเรื่องค่าเสียโอกาสด้วย

2.2 การวิเคราะห์ต้นทุนต่อหน่วยในงานบริการด้านอื่น เช่น ในศูนย์รถทั่วไป ในช่วงระยะเวลา เดียวกันอย่างต่อเนื่องอาจจะทำให้ทราบต้นทุนที่แท้จริงครอบคลุม และสามารถอ้างอิงได้มากขึ้น

2.3 ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากการนำอากาศยานไร้คนขับมาใช้งานในด้านของต้นทุนที่ลดลง เช่น การลดจำนวนคนขับรถ หรือรถยนต์ได้ รวมไปถึงการปรับเปลี่ยนระบบการขนส่ง และ เพื่อขจัดความจำเป็นในการจัดเก็บโลหิตจำนวนมากสำหรับกรณีฉุกเฉินตามโรงพยาบาลต่างๆ ดังนั้นจึงช่วยลดการสูญเสียโลหิตอันเป็นผลมาจากการสำรองโลหิตไว้เป็นเวลานาน

2.4 การศึกษาวิจัยเพิ่มเติมโดยเน้นไปที่การใช้งานในกรณีฉุกเฉินเป็นหลักโดยเก็บข้อมูลจริง และกำหนดการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการขนส่งและกระจายโลหิตเป็นระยะจนนำไปสู่การใช้งานอากาศยานไร้คนขับอย่างเต็มรูปแบบในอนาคต และขยายขอบเขตการศึกษาไปที่ทางการแพทย์อื่นๆ เช่น การขนส่งเครื่องกระตุกไฟฟ้าหัวใจอัตโนมัติ (Automated External Defibrillator, AED) และใช้เป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาระบบโลจิสติกส์ทางการแพทย์เพื่อลดต้นทุนการขนส่ง ค่าเสียโอกาสในการใช้งานรถพยาบาล เพื่อประสิทธิภาพสูงสุดในการใช้งานทรัพยากร รวมถึงส่งเสริมการนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาระบบสาธารณสุข อีกทั้งภาคเอกชน และหน่วยงานด้านสาธารณะสุขสามารถใช้เป็นเกณฑ์ในการประเมินความเป็นไปได้ของโครงการอื่นๆ ที่นำอากาศยานไร้คนขับมาใช้งานในการขนส่ง

เอกสารอ้างอิง

กรมบัญชีกลาง. (2562). *คู่มือการบัญชีภาครัฐ เรื่องที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์*. สืบค้น 2 กุมภาพันธ์ 2566. จาก https://relink.asia/LvqkD.

ภาคบริการโลหิตแห่งชาติที่ 10. (2564). *ข้อมูลสถิติการเบิกจ่ายโลหิต ปี 2017–2021*. เชียงใหม่: ภาคบริการโลหิตแห่งชาติที่ 10.

วันนิวัติ ไกรนรา. (2555). *การวิเคราะห์ต้นทุน-ประสิทธิผลของการจัดการคุณภาพอากาศในเขตกรุงเทพมหานคร.* เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ).

สภากาชาดไทย. (2564). *คู่มือการใช้บริการภาคบริการโลหิตแห่งชาติ สภากาชาดไทย ปี 2564*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ศูนย์บริการโลหิตแห่งชาติ สภากาชาดไทย.

สมชาย ปฐมศิริ และ ประภัสสร สุขาบูรณ์. (2554). การวิเคราะห์ออกแบบระบบการขนส่งโลหิตในพื้นที่กรุงเทพและปริมณฑล กรณีศึกษาสำหรับศูนย์บริการโลหิตแห่งชาติ สภากาชาดไทย. *วารสารวิศวกรรมศาสตร์ ราชมงคลธัญบุรี, 9*(2), 41-50.

Ackerman, E., & Koziol, M. (2019). The blood is here: Zipline's medical delivery drones are changing the game in Rwanda. *IEEE Spectrum, 56*(5), 24-31.

M. A. Zailani, R. Z. Azma, I. Aniza, A. R. Rahana, M. S. Ismail, I. S. Shahnaz, K. S. Chan, M. Jamaludin & Mahdy, Z. A. (2021). Drone versus ambulance for blood products transportation: an economic evaluation study. *BMC health services research, 21*, 1-10.

Mhlanga, M. (2021). *From A to O-Positive: Blood Delivery Via Drones in Rwanda*. Retrieved 2 March 2023. from https://reachalliance.org/wp-content/uploads/2021/03/Zipline-Rwanda-Final-April19.pdf.

Phillips, N., Blauvelt, C., Ziba, M., Sherman, J., Saka, E., Bancroft, E., & Wilcox, A. (2016). *Costs associated with the use of unmanned aerial vehicles for transportation of laboratory samples in Malawi*. Seattle: VillageReach.

PANYAPAT
ปัญญาพัฒน์

JSSP
Journal of Social Science Panyapat
https://so06.tci-thaijo.org/index.php/JSSP/index

Research Article

Guidelines for Creating Educational Partners between the Thai Traditional Medicine Establishments and the School of Traditional and Alternative Medicine

Pranee Kamkaew[1*] Chadaporn Saema[1] Kanyanoot Taoprasert[1] Rusanee Mama[1] and Jintana Nunta[1]

[1] *School of Traditional and Alternative Medicine, Chiang Rai Rajabhat University, Thailand*

* *Corresponding author. E-mail: nong_pranee@hotmail.com*

ABSTRACT

This article aimed to study guidelines for creating educational partners between the Thai traditional medicine establishments and the School of Traditional and Alternative Medicine (STAM). This research methodology was qualitative research by reviewing relevant literature and conducting focus group discussions. There were 18 key informants by sampling purposive including representatives or relatives or employees of Thai traditional medicine entrepreneurs in Mueang district, Chiang Rai province. The tool used in the research was the focus group discussion forms. The data were analyzed by using content analysis techniques. The result of the study found that the Thai traditional medicine establishments that can be developed as educational partners of STAM in all 4 types as follows: 1) Thai traditional medicine hospital (Thai traditional medicine clinic), 2) Traditional pharmacy shop or herbal pharmaceutical, 3) Plant or herb shop, and 4) Health establishments. There are 6 guidelines for creating educational partners between Thai traditional medical establishments and STAM, namely 1) practicum of Thai traditional medicine center for students; 2) a source of study visits for students and personnel; 3) support graduates careers; 4) the market supports herbal products or herbal raw materials; 5) student sources to study to STAM and 6) sources of personnel to enter short-term training courses.

Keywords: Educational Partners, Thai Traditional Medicine Establishments, School of Traditional and Alternative Medicine

Received: 6 September 2023;
Revised: 18 November 2023;
Accepted: 8 December 2023

© 2024 JSSP: Journal of Social Science Panyapat
ISSN: 3027-6748 (Online)

แนวทางการสร้างหุ้นส่วนทางการศึกษาระหว่างสถานประกอบการด้านการแพทย์ไทยกับวิทยาลัยการแพทย์พื้นบ้านและการแพทย์ทางเลือก

ปราณี คำแก้ว[1*] ชฎาพร แซ่ม้า[1] กันยานุช เทาประเสริฐ[1] รุสนี มามะ[1] และ จินตนา นันต๊ะ[1]

[1] *วิทยาลัยการแพทย์พื้นบ้านและการแพทย์ทางเลือก มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ประเทศไทย*

* *Corresponding author. E-mail: nong_pranee@hotmail.com*

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการสร้างหุ้นส่วนทางการศึกษาระหว่างสถานประกอบการด้านการแพทย์ไทยกับวิทยาลัยการแพทย์พื้นบ้านและการแพทย์ทางเลือก การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการวิจัยจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง และการสนทนากลุ่ม ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ตัวแทนทายาท ญาติ หรือพนักงานของสถานประกอบการด้านการแพทย์ไทยในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย จำนวน 18 คน ได้คัดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยเทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการศึกษาพบว่า สถานประกอบการด้านการแพทย์ไทยที่สามารถพัฒนาเป็นหุ้นส่วนทางการศึกษาของวิทยาลัยการแพทย์พื้นบ้านและการแพทย์ทางเลือกมี 4 ประเภท ได้แก่ 1) สถานพยาบาลการแพทย์แผนไทย (คลินิกการแพทย์แผนไทย) 2) ร้านขายยาแผนโบราณหรือผลิตภัณฑ์สมุนไพร 3) ร้านขายต้นไม้หรือต้นสมุนไพร และ 4) สถานประกอบการเพื่อสุขภาพ ซึ่งแนวทางการสร้างหุ้นส่วนทางการศึกษาระหว่างสถานประกอบการด้านการแพทย์ไทยกับวิทยาลัยการแพทย์พื้นบ้านและการแพทย์ทางเลือกมีจำนวน 6 แนวทาง ได้แก่ 1) เป็นแหล่งฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษา 2) เป็นแหล่งศึกษาดูงานของนักศึกษาและบุคลากร 3) เป็นตลาดรองรับการเข้างานของบัณฑิต 4) เป็นตลาดรองรับผลิตภัณฑ์สมุนไพรหรือวัตถุดิบสมุนไพร 5) เป็นแหล่งป้อนผู้เรียนเข้าศึกษาต่อหลักสูตรของวิทยาลัยการแพทย์ฯ และ 6) เป็นแหล่งป้อนบุคลากรเข้าอบรมหลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้น

คำสำคัญ: หุ้นส่วนทางการศึกษา, สถานประกอบการด้านการแพทย์ไทย, วิทยาลัยการแพทย์พื้นบ้านและการแพทย์ทางเลือก

© 2024 JSSP: Journal of Social Science Panyapat

บทนำ

การแพทย์แผนไทยถูกบรรจุเป็นแนวนโยบายแห่งรัฐ ดังปรากฏในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 55 กำหนดให้รัฐต้องดำเนินการให้ประชาชนได้รับบริการสาธารณสุขที่มีประสิทธิภาพอย่างทั่วถึง เสริมสร้างให้ประชาชน มีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพและการป้องกันโรค และส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการพัฒนาภูมิปัญญาด้านแพทย์แผนไทยให้เกิดประโยชน์สูงสุด ซึ่งต้องครอบคลุมการส่งเสริมสุขภาพ การควบคุมและป้องกันโรค การรักษาพยาบาล และการฟื้นฟูสุขภาพ (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย, 2560) ขณะเดียวกันก็มีแผนยุทธศาสตร์ต่างๆ ขึ้นมารองรับการขับเคลื่อนงานด้านการแพทย์แผนไทยและสมุนไพรที่สำคัญ ได้แก่ 1) ประกาศ เรื่อง ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561 – 2580) ได้กำหนดเป้าหมายของประเทศไทยในอนาคตภายใต้วิสัยทัศน์ ประเทศที่มีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ด้วยการพัฒนาตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อตอบสนองต่อการบรรลุซึ่งผลประโยชน์แห่งชาติในการพัฒนาคุณภาพชีวิต สร้างรายได้ระดับสูง เป็นประเทศพัฒนาแล้วและสร้างความสุขของคนไทย สังคมมีความมั่นคง เสมอภาคและเป็นธรรม ประเทศสามารถแข่งขันได้ในระบบเศรษฐกิจโดยด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน ที่มุ่งเน้นการยกระดับการศึกษาและการเรียนรู้ให้มีคุณภาพเท่าเทียมและทั่วถึงควบคู่กับการปลูกฝังระเบียบวินัย คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่พึงประสงค์ และให้โอกาสและสิทธิในการพัฒนาคนทุกช่วงวัยในการพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต ถือเป็นรากฐานสำคัญที่จะนำไปสู่การพัฒนาประเทศให้เจริญรุ่งเรือง เป็นประเทศที่มีความมั่นคง มั่งคั่งและยั่งยืนต่อไป โดยเฉพาะยุทธศาสตร์ที่ 2 ด้านการสร้าง

ความสามารถในการแข่งขัน ประเด็นที่ 1 การเกษตรสร้างมูลค่า มุ่งเน้นการนำเกษตร อัตลักษณ์พื้นถิ่นและภูมิปัญญาท้องถิ่นมาเป็นผลิตภัณฑ์การเกษตร ผลิตภัณฑ์มูลค่าสูงจากฐานทรัพยากรชีวภาพ เพื่อเพิ่มมูลค่าในผลิตภัณฑ์และสินค้าเกษตร ด้วยการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนา ประเด็นที่ 2 อุตสาหกรรมและบริการแห่งอนาคตเน้นการพัฒนาอุตสาหกรรมชีวภาพและอุตสาหกรรมและบริการการแพทย์ครบวงจร ประเด็นที่ 3 สร้างความหลากหลายด้านการท่องเที่ยวที่เน้นพัฒนา การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ความงามและแพทย์แผนไทย มุ่งเน้นการสร้างความแตกต่างและเอกลักษณ์จากการให้บริการเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับการท่องเที่ยว และประเด็นที่ 5 พัฒนาเศรษฐกิจบนพื้นฐานผู้ประกอบการยุคใหม่ มุ่งเน้นการสร้างผู้ประกอบการอัจฉริยะ สร้างโอกาสเข้าถึงบริการทางการเงิน การตลาด ข้อมูล และสามารถปรับบทบาทและโอกาสการเข้าถึงบริการภาครัฐ (ประกาศ เรื่อง ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561 – 2580), 2561) 2) ยุทธศาสตร์การพัฒนาภูมิปัญญาไท สุขภาพวิถีไท ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2560 - 2564 ซึ่งมุ่งเน้นให้เกิดการพัฒนาและขับเคลื่อนระบบภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านสุขภาพที่ประกอบด้วยการแพทย์แผนไทย การแพทย์พื้นบ้านและการแพทย์ทางเลือกร่วมกัน โดยผ่าน 3 ระบบทางเลือก ได้แก่ (1) สร้างภูมิปัญญาไทย สุขภาพวิถีไทยให้เข้มแข็ง (Wisdom) (2) บูรณาการระบบการแพทย์แผนไทย การแพทย์พื้นบ้าน การแพทย์ทางเลือกและระบบยาจากสมุนไพรกับระบบการแพทย์อื่นๆ (Integration of Health Service Systems) และ (3) เสริมสร้างขีดความสามารถของประชาชน บุคลากร และเครือข่าย (Capacity Building) (คณะกรรมการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านสุขภาพแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ, 2560) 3) แผนแม่บทแห่งชาติว่าด้วยการพัฒนาสมุนไพรไทย ฉบับที่ 1 พ.ศ. 2560 - 2564 ซึ่งมีวิสัยทัศน์ “สมุนไพรไทย” เพื่อความมั่นคงทางสุขภาพและความยั่งยืนของเศรษฐกิจไทย โดยมุ่งเน้นให้ประเทศไทยเป็นประเทศที่ส่งออกวัตถุดิบสมุนไพรคุณภาพและผลิตภัณฑ์สมุนไพรชั้นนำของภูมิภาคอาเซียน โดยมีเป้าหมายหลัก 4 ประเด็น ได้แก่ (1) พัฒนาสมุนไพรไทยให้เป็นที่ยอมรับ (2) ผลิตภัณฑ์สมุนไพรได้มาตรฐาน มีคุณภาพ และสร้างมูลค่าเพิ่ม (3) เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของสมุนไพรไทย และ (4) ส่งเสริมให้เกิดความรู้ ความเข้าใจและการใช้สมุนไพรซึ่งเป็นแผนแม่บทที่เน้นการพัฒนาสมุนไพรไทย ตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ เพื่อให้ประเทศไทยเป็นประเทศที่ส่งออกวัตถุดิบสมุนไพรคุณภาพและผลิตภัณฑ์สมุนไพรชั้นนำของภูมิภาคอาเซียนและมูลค่าของวัตถุดิบสมุนไพรและผลิตภัณฑ์สมุนไพรภายในประเทศเพิ่มขึ้นอย่างน้อย 1 เท่าตัว (กระทรวงสาธารณสุข และองค์กรภาครัฐ - เอกชน, 2560) ซึ่งแผนแม่บทนี้ได้ดำเนินการต่อเนื่อง จนกระทั่งเกิดแผนปฏิบัติการด้านสมุนไพรไทย ฉบับที่ 1 รวมถึงมีการจัดทำแผนปฏิบัติการด้านสมุนไพรแห่งชาติ ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2566 - 2570 ขึ้น เพื่อรองรับการขับเคลื่อนการพัฒนาและส่งเสริมสมุนไพรตลอดห่วงโซ่คุณค่าให้สามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นที่ยอมรับ และสร้างมูลค่าเพิ่มแก่สมุนไพรได้ โดยได้กำหนดยุทธศาสตร์ขึ้น 5 ด้าน ได้แก่ (1) การส่งเสริมการผลิตและแปรรูปวัตถุดิบสมุนไพรที่มีคุณภาพและมาตรฐาน (2) การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพของผู้ประกอบการและอุตสาหกรรมสมุนไพรตลอดห่วงโซ่อุปทาน (3) การส่งเสริมการตลาดผลิตภัณฑ์สมุนไพร (4) การส่งเสริมการบริโภคผลิตภัณฑ์สมุนไพรอย่างเหมาะสม และ (5) การพัฒนาระบบนิเวศที่สนับสนุนการขับเคลื่อนการพัฒนาสมุนไพรไทยอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน (คณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติ, 2565)

วิทยาลัยการแพทย์พื้นบ้านและการแพทย์ทางเลือกได้รับการรับรองจากคณะกรรมการวิชาชีพสาขาการแพทย์แผนไทยให้เป็นสถาบันการศึกษาการแพทย์แผนไทยแห่งแรก ตามมาตรา 33(1)(ข) แห่ง พ.ร.บ.การประกอบโรคศิลปะ พ.ศ. 2542 ซึ่งได้เปิดสอนในหลักสูตรการแพทย์แผนไทยบัณฑิต (พท.บ.) หลักสูตรการแพทย์แผนไทยมหาบัณฑิต (พท.ม.) และหลักสูตรการแพทย์แผนไทยดุษฎีบัณฑิต (พท.ด.) เพื่อผลิตกำลังคนสาขาการแพทย์แผนไทยที่มีคุณภาพตอบสนองความต้องการของสังคมและประเทศ และเป็นผู้นำการบุกเบิกการผลิตบัณฑิตแพทย์แผนไทยวิชาชีพระดับปริญญาตรี ซึ่งมีสิทธิ์สอบขึ้นทะเบียนและรับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพการแพทย์แผนไทยพร้อมกันทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ เวชกรรมไทย เภสัชกรรมไทย การนวดไทย และการผดุงครรภ์ไทย โดยมุ่งเน้นผลิตบัณฑิตแพทย์แผนไทยให้เป็นแพทย์ที่สามารถรักษาโรคได้จริงและมีขีดความสามารถในการประกอบการวิชาชีพการแพทย์แผนไทยที่มีสมรรถนะในการแข่งขันเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานของสภาการแพทย์แผนไทยและเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา โดยหลักสูตรการแพทย์แผนไทยบัณฑิต สาขาวิชาการแพทย์แผนไทย ได้รับการพัฒนาและปรับปรุงมาถึงฉบับที่ 5 ซึ่งหลักสูตรฉบับปัจจุบันดังกล่าวเป็นหลักสูตรที่ตอบสนองความต้องการของคนยุคใหม่ที่ปัจจุบันมีแนวโน้มเลือกเรียนต่อในสาขาวิชาที่มีอาชีพชัดเจน สามารถประกอบการหรือทำงาน

ได้จริง รวมทั้งตอบสนองความต้องการของแหล่งงานและผู้ใช้บัณฑิตทั้งภาครัฐและเอกชน โดยองค์ความรู้เหล่านี้นอกจากตอบสนองความต้องการของผู้เรียนยุคปัจจุบันที่เข้าศึกษาในหลักสูตรระดับปริญญาตรี (Degree) แล้ว ยังสามารถรองรับผู้เรียนทุกช่วงวัยที่สนใจเข้าฝึกอบรมในหลักสูตรระยะสั้น (Non Degree) ได้อีกด้วย ทั้งนี้ในปี พ.ศ. 2565 วิทยาลัยการแพทย์ฯ ยังได้รับการรับรองเป็นสถาบันซึ่งได้รับอนุญาตให้ถ่ายทอดความรู้สำหรับการฝึกอบรมในหลักสูตรวิชาชีพการแพทย์แผนไทยตามมาตรา 12(2)(ก) หรือการรับมอบตัวศิษย์ในด้านเวชกรรมไทยและเภสัชกรรมไทย สำหรับรองรับผู้สนใจเรียนในหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อรับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพการแพทย์แผนไทยหรือฝึกอบรมในหลักสูตรระยะสั้นเพื่อรับใบประกาศนียบัตร ในรูปแบบ Up-Skill, Re-Skill หรือ New Skill (วิทยาลัยการแพทย์พื้นบ้านและการแพทย์ทางเลือก, 2560) และได้เปิดหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีสมุนไพรและผลิตภัณฑ์เสริมสุขภาพ ขึ้นมาอีกหนึ่งหลักสูตร (วิทยาลัยการแพทย์พื้นบ้านและการแพทย์ทางเลือก มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, 2565)

ซึ่งการผลิตบัณฑิตของวิทยาลัยการแพทย์ฯ นี้ สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 โดยได้กำหนดยุทธศาสตร์ของแผนการศึกษาแห่งชาติที่สำคัญในการพัฒนาไว้ดังนี้ ยุทธศาสตร์ที่ 1 การจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคงของสังคมและประเทศชาติ ยุทธศาสตร์ที่ 2 การผลิตและพัฒนาคน การวิจัยและนวัตกรรมเพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาคนทุกช่วงวัย และการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ ยุทธศาสตร์ที่ 4 สร้างโอกาสความเสมอภาค และความเท่าเทียมทางการศึกษา ยุทธศาสตร์ที่ 5 การจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และยุทธศาสตร์ที่ 6 การพัฒนาประสิทธิภาพของระบบบริหารการศึกษา โดยมีการกำหนดบทบาทหน้าที่ ผู้มีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษาไทย ได้แก่ ภาครัฐ ครู อาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาผู้บริหาร ผู้เรียน ผู้ปกครอง และภาคเอกชน ชุมชน จะเห็นได้ว่าทุกภาคส่วนเป็นฟันเฟืองสำคัญในการขับเคลื่อนการศึกษาไทยให้สามารถผลิตคนที่มีคุณภาพในแต่ละมิติเพื่อการพัฒนาประเทศชาติในอนาคต (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) และสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการอุดมศึกษา พ.ศ. 2562 โดยมีเป้าหมายในการพัฒนาทรัพยากรบุคคลให้มีความเชี่ยวชาญตามสาขาวิชาการหรือวิชาชีพที่ตนถนัด สามารถตอบสนองต่อความต้องการของประเทศและสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันในระดับโลก พัฒนาบุคคลให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และทักษะที่จำเป็น เป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติ เข้าใจสังคมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถปรับเปลี่ยนตนเองเพื่อรองรับสังคมโลกที่จะเปลี่ยนแปลงในอนาคต มีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชน สังคมและประเทศชาติ และตอบสนองยุทธศาสตร์ชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติแผนการศึกษาแห่งชาติ และแผนด้านการอุดมศึกษา และต้องเชื่อมโยงกับการศึกษาในระดับที่ต่ำกว่าเพื่อเตรียมความพร้อมให้กับทรัพยากรบุคคลของประเทศในการเข้ารับการศึกษาในระดับอุดมศึกษารวมทั้งส่งเสริมให้มีการศึกษาอบรมเพื่อเสริมสร้างทักษะในการประกอบอาชีพของบุคคลและการศึกษาตลอดชีวิต (พระราชบัญญัติการอุดมศึกษา พ.ศ. 2562, 2562)

ทั้งนี้ การศึกษาแนวทางการสร้างหุ้นส่วนทางการศึกษากับสถานประกอบการด้านการแพทย์ไทยเป็นการต่อยอดงานวิจัยโดยมีพื้นที่การวิจัยคืออำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย ซึ่งดำเนินการควบคู่กับเรื่อง การประเมินศักยภาพของสถานประกอบการด้านการแพทย์ไทยที่สามารถพัฒนาเป็นหุ้นส่วนทางการศึกษาของวิทยาลัยการแพทย์พื้นบ้านและการแพทย์ทางเลือก ได้ข้อสรุปว่า ศักยภาพของสถานประกอบการด้านการแพทย์ไทยที่สามารถพัฒนาเป็นหุ้นส่วนทางการศึกษาของวิทยาลัยการแพทย์พื้นบ้านและการแพทย์ทางเลือกทั้ง 4 ประเภท มีศักยภาพ 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านความพร้อมของอาคารสถานที่และการให้บริการ โดยมีทำเลที่ตั้งอยู่ทั้งใจกลางเมืองและชานเมือง อยู่ติดกับถนนสายหลักและ มีสถานที่จอดรถรวมทั้งสามารถให้บริการได้ตามความต้องการของผู้รับบริการ 2) ด้านความพร้อมของบุคลากรในสถานประกอบการ มีบุคลากรที่มีความรู้และความเชี่ยวชาญในการให้บริการที่เหมาะสม และ 3) ด้านองค์ความรู้ที่สามารถแลกเปลี่ยนหรือพัฒนาร่วมกันระหว่างสถานประกอบการกับวิทยาลัยการแพทย์พื้นบ้านและการแพทย์ทางเลือก (ชฎาพร แซ่ม้า และคณะ, 2566) ดังนั้นเพื่อให้การจัดการศึกษาของวิทยาลัยการแพทย์ฯ มีเครือข่ายที่หลากหลายและเป็นเครือข่ายในพื้นที่ใกล้เคียงกับที่ตั้งของวิทยาลัยการแพทย์ฯ สำหรับรองรับการผลิตบัณฑิตในด้านการแพทย์แผนไทยและสมุนไพร รวมทั้งตอบสนองต่อนโยบายและยุทธศาสตร์ต่างๆ ข้างต้นได้ จึงสนใจศึกษาแนวทางการสร้างหุ้นส่วนทางการศึกษาระหว่างสถานประกอบการด้านการแพทย์ไทยกับวิทยาลัยการแพทย์พื้นบ้านและการแพทย์ทางเลือก

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาแนวทางการสร้างหุ้นส่วนทางการศึกษาระหว่างสถานประกอบการด้านการแพทย์ไทยกับวิทยาลัยการแพทย์พื้นบ้านและการแพทย์ทางเลือก

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการวิจัยจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง และการสนทนากลุ่ม โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ทายาท ญาติ หรือพนักงานของสถานประกอบการด้านการแพทย์ไทยในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ตัวแทนจากทายาท ญาติ หรือพนักงานของสถานประกอบการด้านการแพทย์ไทยในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย จำนวน 18 คน ที่มีศักยภาพเป็นหุ้นส่วนทางการศึกษากับวิทยาลัยการแพทย์พื้นบ้านและการแพทย์ทางเลือก ทั้ง 4 ประเภท ประกอบด้วย 1) สถานพยาบาลการแพทย์แผนไทย (คลินิกการแพทย์แผนไทย) จำนวน 4 คน 2) ร้านขายยาแผนโบราณหรือผลิตภัณฑ์สมุนไพร จำนวน 1 คน 3) ร้านขายต้นไม้หรือต้นสมุนไพร จำนวน 8 คน และ 4) สถานประกอบการเพื่อสุขภาพ จำนวน 5 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 18 คน ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง ซึ่งมีเกณฑ์การเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญจากทายาท ญาติ หรือพนักงานของสถานประกอบการด้านการแพทย์ไทยในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงรายที่ยินยอมให้ข้อมูลโดยการสนทนากลุ่มกับผู้วิจัย

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม จากตัวแทนทายาท ญาติ หรือพนักงานของสถานประกอบการด้านการแพทย์ไทยในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย ทั้ง 4 ประเภท ดังกล่าวข้างต้น

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

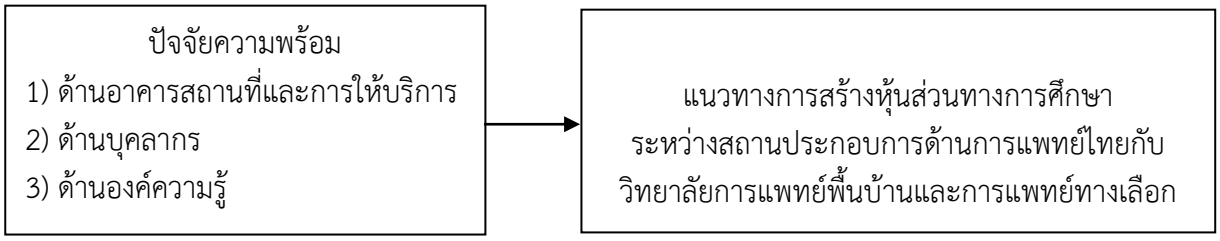
การเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยครั้งนี้ มีขั้นตอนดังนี้ 1) ศึกษาจำนวนสถานประกอบการในจังหวัดเชียงรายจากเอกสารและฐานข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง และจัดทำฐานข้อมูลสถานประกอบการในจังหวัดเชียงราย 2) ลงพื้นที่เพื่อสนทนากลุ่มกับตัวแทนทายาท ญาติ หรือพนักงานของสถานประกอบการด้านการแพทย์ไทยในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย 3) วิเคราะห์ข้อมูลของสถานประกอบการด้านการแพทย์ไทยแต่ละแห่งเพื่อสรุปแนวทางการสร้างหุ้นส่วนทางการศึกษาระหว่างสถานประกอบการด้านการแพทย์ไทยกับวิทยาลัยการแพทย์พื้นบ้านและการแพทย์ทางเลือก

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ได้ใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาทั้งเนื้อหาที่ได้จากเอกสารและงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องและการสนทนากลุ่ม โดยการวิเคราะห์ข้อมูลของสถานประกอบการที่ได้จากการลงพื้นที่แต่ละแห่ง เพื่อสรุปแนวทางการสร้างหุ้นส่วนทางการศึกษาของสถานประกอบการด้านการแพทย์ไทยแต่ละแห่งในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย เริ่มจากการแจกแจงข้อมูลที่มีประเด็นแตกต่างกัน รวมกลุ่มประเด็นที่คล้ายคลึงกัน จากนั้นจัดหมวดหมู่ข้อมูล อธิบายและตีความข้อมูล สังเคราะห์ข้อค้นพบ พร้อมทั้งสรุปข้อค้นพบและนำเสนอข้อมูลเชิงพรรณนา

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาแนวทางการสร้างหุ้นส่วนทางการศึกษาระหว่างสถานประกอบการด้านการแพทย์ไทยกับ วิทยาลัยการแพทย์พื้นบ้านและการแพทย์ทางเลือก ได้กำหนดตัวแปรอิสระ คือ ปัจจัยความพร้อมด้านอาคารสถานที่และการให้บริการ ปัจจัยความพร้อมด้านบุคลากร และปัจจัยความพร้อมด้านองค์ความรู้ ซึ่งสามารถเขียนเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยได้ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย พบว่า

1. แนวทางการสร้างหุ้นส่วนทางการศึกษาระหว่างสถานประกอบการด้านการแพทย์ไทยกับวิทยาลัยการแพทย์พื้นบ้านและการแพทย์ทางเลือก

สถานประกอบการด้านการแพทย์ไทยทั้ง 4 ประเภท ได้แก่ สถานพยาบาลการแพทย์แผนไทย (คลินิกการแพทย์แผนไทย) ร้านขายยาแผนโบราณหรือผลิตภัณฑ์สมุนไพร ร้านขายต้นไม้หรือต้นสมุนไพร และสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ) มีโอกาสและความเป็นไปได้ในการสร้างหุ้นส่วนทางการศึกษาด้านการแพทย์ไทยระหว่างสถานประกอบการแต่ละประเภทกับวิทยาลัยการแพทย์พื้นบ้านและการแพทย์ทางเลือก โดยสามารถเป็นเครือข่ายความร่วมมือทั้งเชิงวิชาการและวิชาชีพ เนื่องจากวิทยาลัยการแพทย์ฯ เป็นหน่วยงานราชการที่นอกจากมีพันธกิจในการวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้แล้วยังมีพันธกิจหลักในการผลิตบัณฑิตทั้งระดับปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอก รวมถึงมีหลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้นเพื่อรองรับการเรียนรู้ตลอดชีวิตของผู้เรียนทุกช่วงวัยโดยเฉพาะประชาชนในท้องถิ่น โดยสามารถสรุปแนวทางการสร้างหุ้นส่วนทางการศึกษาของสถานประกอบการแต่ละประเภทกับวิทยาลัยการแพทย์พื้นบ้านและการแพทย์ทางเลือก ได้ดังนี้

1.1 แนวทางการสร้างหุ้นส่วนทางการศึกษากับสถานพยาบาลการแพทย์แผนไทย (คลินิกการแพทย์แผนไทย)

ผลการศึกษาทำให้ได้ข้อสรุปแนวทางการสร้างหุ้นส่วนทางการศึกษาระหว่างสถานพยาบาลการแพทย์แผนไทย (คลินิกการแพทย์แผนไทย) กับวิทยาลัยการแพทย์ฯ ดังนี้

1.1.1 เป็นแหล่งฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษา คลินิกการแพทย์แผนไทยสามารถเป็นแหล่งฝึกประสบการณ์วิชาชีพให้กับนักศึกษาในหลักสูตรการแพทย์แผนไทยบัณฑิต สาขาวิชาการแพทย์แผนไทย และหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีสมุนไพรและผลิตภัณฑ์เสริมสุขภาพ ของวิทยาลัยการแพทย์พื้นบ้านและการแพทย์ทางเลือก โดยนักศึกษาหลักสูตรการแพทย์แผนไทยที่เข้าไปฝึกประสบการณ์วิชาชีพ มีโอกาสในการเพิ่มทักษะความชำนาญในการรักษาโรคด้วยกรรมวิธีการแพทย์แผนไทย และได้เรียนรู้การประกอบการคลินิกการแพทย์แผนไทย ส่วนนักศึกษาหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีสมุนไพรและผลิตภัณฑ์เสริมสุขภาพ ได้ฝึกในการเรียนรู้และศึกษาความต้องการของแพทย์แผนไทยในคลินิกเกี่ยวกับวัตถุดิบหรือผลิตภัณฑ์สมุนไพรที่จำเป็นต้องใช้กับผู้ป่วยในคลินิกการแพทย์แผนไทย เพื่อให้สามารถพัฒนาวัตถุดิบและผลิตภัณฑ์สมุนไพรที่ตอบสนองต่อการดูแลผู้ป่วยของคลินิกการแพทย์แผนไทย ทั้งนี้คลินิกการแพทย์แผนไทยที่มาเป็นหุ้นส่วนทางการศึกษากับวิทยาลัยการแพทย์ฯ นั้น ทำให้คลินิกการแพทย์แผนไทยได้กำลังคนที่เป็นนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพมาช่วยในการดูแลรักษาผู้ป่วยในคลินิก และคลินิกมีโอกาสได้พัฒนาการรักษากลุ่มโรค/อาการใหม่ๆ รวมทั้งกระบวนการรักษาหรือผลิตภัณฑ์สมุนไพรที่จะใช้รักษาผู้ป่วยในคลินิกเพิ่มเติม เนื่องจากได้รับการสนับสนุนองค์ความรู้ทางวิชาการจากวิทยาลัยการแพทย์พื้นบ้านและการแพทย์ทางเลือก

1.1.2 เป็นแหล่งศึกษาดูงานของนักศึกษาและบุคลากร คลินิกการแพทย์แผนไทยสามารถเป็นแหล่งศึกษาดูงานให้กับนักศึกษาและบุคลากรของวิทยาลัยการแพทย์พื้นบ้านและการแพทย์ทางเลือก โดยนักศึกษาหลักสูตรการแพทย์แผนไทยบัณฑิต สาขาวิชาการแพทย์แผนไทย มีโอกาสได้ศึกษารูปแบบคลินิกการแพทย์แผนไทยที่ถูกต้องตามกฎหมาย เพื่อให้ภายหลังสำเร็จการศึกษาบัณฑิตแพทย์แผนไทยสามารถไปประกอบการคลินิกการแพทย์แผนไทยอิสระได้อย่างถูกต้อง สำหรับนักศึกษาหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีสมุนไพรและผลิตภัณฑ์เสริมสุขภาพ สามารถไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับโรค/อาการที่แพทย์แผนไทยรักษาในคลินิก และยาหรือผลิตภัณฑ์สมุนไพรที่คลินิกการแพทย์แผนไทยต้องการใช้

เพื่อให้ภายหลังสำเร็จการศึกษาบัณฑิตสามารถไปผลิตวัตถุดิบสมุนไพรหรือผลิตภัณฑ์สมุนไพรที่ตรงตามความต้องการของคลินิกการแพทย์แผนไทย ส่วนบุคลากรของวิทยาลัยการแพทย์พื้นบ้านและการแพทย์ทางเลือก โดยเฉพาะอาจารย์แพทย์แผนไทยวิชาชีพได้ศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบคลินิก เมนูบริการและผลิตภัณฑ์สมุนไพรที่ใช้ในคลินิกการแพทย์แผนไทย เพื่อให้สามารถนำมาเป็นกรณีศึกษาสำหรับสอนนักศึกษาได้ หรือร่วมมือกับคลินิกการแพทย์แผนไทยในการพัฒนางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับด้านคลินิกหรือผลิตภัณฑ์สมุนไพรร่วมกันได้ นอกจากนี้วิทยาลัยการแพทย์พื้นบ้านและการแพทย์ทางเลือกก็เป็นแหล่งศึกษาดูงานให้กับคลินิกการแพทย์แผนไทยได้อีกด้วย เนื่องจากวิทยาลัยการแพทย์ฯ มีโรงพยาบาลสาธิตการแพทย์แผนไทย และเป็นสถาบันการศึกษาที่ทำ การศึกษาวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ โดยเฉพาะความรู้ทาง ด้านทฤษฎีต่างๆ ที่จะไปสนับสนุนการอธิบายการเกิดโรคและกระบวนการรักษาโรค จนถึงกรรมวิธีในการรักษาโรคใหม่ๆ ทำให้บุคลากรในคลินิกสามารถนำไปปรับใช้ในคลินิกการแพทย์แผนไทยได้

1.1.3 เป็นตลาดรองรับการเข้างานของบัณฑิต คลินิกการแพทย์แผนไทย มีความต้องการแพทย์แผนไทยวิชาชีพที่มีฝีมือในการรักษาโรคที่บูรณาการกรรมวิธีการรักษาโรคทั้ง 4 กรรมวิธี คือ เภสัชเวช หัตถเวช โภชนเวช และจิตเวช และสามารถนำทฤษฎีต่างๆ ไปอธิบายโรค/อาการเจ็บป่วย กระบวนการรักษาโรคจนถึงผลการรักษา เพื่อสร้างความมั่นใจให้กับผู้ป่วยที่มารับบริการในคลินิก ดังนั้นนักศึกษาแพทย์แผนไทยที่ไปฝึกประสบการณ์วิชาชีพในคลินิกการแพทย์แผนไทย มีโอกาสได้เข้างานทันทีภายหลังสำเร็จการศึกษา เนื่องจากคลินิกการแพทย์แผนไทยต้องการองค์ความรู้ในการรักษาโรคใหม่ๆ ซึ่งองค์ความรู้ใหม่ๆ ที่วิทยาลัยการแพทย์ฯ พัฒนาขึ้นในแต่ละปีจะเผยแพร่องค์ความรู้เหล่านั้นผ่านบัณฑิตแพทย์แผนไทย ดังนั้นเมื่อคลินิกการแพทย์แผนไทยรับบัณฑิตจากวิทยาลัยการแพทย์ฯ ไปก็เปรียบเสมือนได้องค์ความรู้หรือกระบวนการรักษาโรคใหม่ๆ อีกด้วย

1.1.4 เป็นตลาดรองรับผลิตภัณฑ์สมุนไพรหรือวัตถุดิบสมุนไพร คลินิกการแพทย์แผนไทยมีการรักษาโรคด้วยการใช้ยาหรือผลิตภัณฑ์สมุนไพรในการรักษาผู้ป่วย ทำให้แต่ละคลินิกมีความต้องการผลิตภัณฑ์สมุนไพรหรือวัตถุดิบสมุนไพรไปใช้ ซึ่งวิทยาลัยการแพทย์ฯ มีหลักสูตรที่ผลิตบัณฑิตให้เป็นผู้เชี่ยวชาญการผลิตวัตถุดิบสมุนไพรและผลิตภัณฑ์เสริมสุขภาพ ดังนั้นเมื่อคลินิกการแพทย์แผนไทยเป็นเครือข่ายทางการศึกษาร่วมกับวิทยาลัยการแพทย์ฯ แล้วก็มีโอกาสในการพัฒนาผลิตภัณฑ์สมุนไพรหรือวัตถุดิบสมุนไพรที่ตอบสนองต่อความต้องการของคลินิกโดยตรง

1.1.5 เป็นแหล่งป้อนผู้เรียนเข้าศึกษาต่อหลักสูตรของวิทยาลัยการแพทย์ฯ แพทย์แผนไทยหรือพนักงานที่ทำงานในคลินิกการแพทย์แผนไทย มีโอกาสส่งลูกหลานที่สนใจเข้ามาศึกษาต่อหลักสูตรการแพทย์แผนไทยบัณฑิตของวิทยาลัยการแพทย์ฯ เนื่องจากสามารถประกอบการคลินิกการแพทย์แผนไทยส่วนตัวได้ภายหลังสำเร็จการศึกษา หรือบางคนสามารถมาสานต่อกิจการของครอบครัวในอนาคตได้

1.1.6 เป็นแหล่งป้อนบุคลากรเข้าอบรมหลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้น เจ้าของคลินิกการแพทย์แผนไทยสามารถส่งบุคลากรมาฝึกอบรมระยะสั้นที่วิทยาลัยการแพทย์ฯ เพื่อเพิ่มศักยภาพของบุคลากรในด้านต่างๆ โดยเฉพาะฝีมือการรักษาโรคที่สามารถนำไปปรับใช้ในคลินิกการแพทย์แผนไทยได้ เนื่องจากวิทยาลัยการแพทย์ฯ เป็นสถาบันการศึกษาที่มีพันธกิจด้านการวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้ ดังนั้นสามารถสนับสนุนข้อมูลทางวิชาการให้กับคลินิกการแพทย์แผนไทยแต่ละแห่งได้

1.2 แนวทางการสร้างหุ้นส่วนทางการศึกษากับร้านขายยาแผนโบราณหรือผลิตภัณฑ์สมุนไพร

ผลการศึกษาทำให้ได้ข้อสรุปแนวทางการสร้างหุ้นส่วนทางการศึกษาระหว่างร้านขายยาแผนโบราณหรือผลิตภัณฑ์สมุนไพรกับวิทยาลัยการแพทย์ฯ ดังนี้

1.2.1 เป็นแหล่งฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษา ร้านขายยาแผนโบราณหรือผลิตภัณฑ์สมุนไพรสามารถเป็นแหล่งฝึกประสบการณ์วิชาชีพให้กับนักศึกษาหลักสูตรการแพทย์แผนไทยบัณฑิต สาขาวิชาการแพทย์แผนไทย เนื่องจากบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาหลักสูตรนี้ที่สอบได้ใบประกอบวิชาชีพการแพทย์แผนไทยด้านเภสัชกรรมไทย มีสิทธิ์เปิดร้านขายยาแผนโบราณหรือผลิตภัณฑ์สมุนไพรได้ตามกฎหมาย ดังนั้นทำให้นักศึกษาได้เห็นตัวอย่างรูปแบบของร้านขายยาแผนโบราณหรือผลิตภัณฑ์สมุนไพรเพื่อให้ภายหลังสำเร็จการศึกษาบัณฑิตสามารถไปประกอบกิจการได้อย่างถูกต้อง สำหรับนักศึกษาหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีสมุนไพรและผลิตภัณฑ์เสริมสุขภาพจะได้ฝึกและเรียนรู้เกี่ยวกับ

ประเภทยาหรือผลิตภัณฑ์สมุนไพรที่มีจำหน่ายตามร้านขายยาและความต้องการของผู้บริโภคเพื่อให้นักศึกษาสามารถนำมาเป็นแนวคิดในการพัฒนาวัตถุดิบสมุนไพรหรือผลิตภัณฑ์สมุนไพรที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้บริโภค

1.2.2 เป็นแหล่งศึกษาดูงานของนักศึกษาและบุคลากร ร้านขายยาแผนโบราณหรือผลิตภัณฑ์สมุนไพรเปิดโอกาสให้นักศึกษาและบุคลากรของวิทยาลัยการแพทย์พื้นบ้านและการแพทย์ทางเลือก เข้าศึกษาดูงานได้ทั้งในรายวิชาเรียนและรายวิชาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ รวมถึงกิจกรรมเสริมนอกห้องเรียน โดยเฉพาะการศึกษาดูงานที่เกี่ยวกับรูปแบบของร้านขายยาแผนโบราณที่ถูกต้องตามกฎหมาย ระบบบริหารจัดการ หรือผลิตภัณฑ์ที่จำหน่ายภายในร้านขายยาแผนโบราณ

1.2.3 เป็นตลาดรองรับการเข้างานของบัณฑิต ร้านขายยาแผนโบราณหรือผลิตภัณฑ์สมุนไพรสามารถเป็นตลาดรองรับบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาจากหลักสูตรการแพทย์แผนไทยบัณฑิต สาขาวิชาการแพทย์แผนไทยที่มีใบประกอบวิชาชีพสาขาเภสัชกรรมไทยไปทำงานเป็นเภสัชกรไทยประจำร้านขายยาแผนโบราณ

1.2.4 เป็นตลาดรองรับผลิตภัณฑ์สมุนไพรหรือวัตถุดิบสมุนไพร ร้านขายยาแผนโบราณหรือผลิตภัณฑ์สมุนไพรสามารถเป็นแหล่งรับผลิตภัณฑ์สมุนไพรจากลูกศิษย์ของวิทยาลัยการแพทย์ฯ ที่สำเร็จการศึกษาไปแล้วและไปประกอบการด้านการผลิตผลิตภัณฑ์สมุนไพรหรือวัตถุดิบสมุนไพร ซึ่งถือเป็นเครือข่ายความร่วมมือร่วมกันระหว่างสถาบันการศึกษา ศิษย์เก่า และสถานประกอบการ

1.2.5 เป็นแหล่งป้อนผู้เรียนเข้าศึกษาต่อหลักสูตรของวิทยาลัยการแพทย์ฯ เจ้าของหรือพนักงานของร้านขายยาแผนโบราณหรือผลิตภัณฑ์สมุนไพรมีโอกาสส่งลูกหลานมาศึกษาต่อหลักสูตรการแพทย์แผนไทยบัณฑิต สาขาวิชาการแพทย์แผนไทย และหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีสมุนไพรและผลิตภัณฑ์เสริมสุขภาพ เพื่อไปช่วยเหลือและสานต่อกิจการร้านขายยาแผนโบราณหรือผลิตภัณฑ์สมุนไพรของครอบครัวในอนาคตได้

1.3. แนวทางการสร้างหุ้นส่วนทางการศึกษากับร้านขายต้นไม้หรือต้นสมุนไพร ผลการศึกษาทำให้ได้ข้อสรุปแนวทางการสร้างหุ้นส่วนทางการศึกษาระหว่างร้านขายต้นไม้หรือต้นสมุนไพรกับวิทยาลัยการแพทย์ฯ ดังนี้

1.3.1 เป็นแหล่งฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษา ร้านขายต้นไม้หรือต้นสมุนไพรสามารถเป็นแหล่งฝึกประสบการณ์วิชาชีพให้กับนักศึกษาหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีสมุนไพรและผลิตภัณฑ์เสริมสุขภาพของวิทยาลัยการแพทย์พื้นบ้านและการแพทย์ทางเลือก เนื่องจากเป็นหลักสูตรที่ผลิตบัณฑิตให้เป็นผู้เชี่ยวชาญการผลิตสมุนไพรที่ใช้ทำยาและเชี่ยวชาญผลิตภัณฑ์เสริมสุขภาพ ทำให้นักศึกษาสามารถนำประสบการ ณ์ที่ได้จากการฝึกไปปรับประยุกต์ในการประกอบกิจการด้านการผลิตวัตถุดิบสมุนไพรของตนเองได้ภายหลังสำเร็จการศึกษา สำหรับร้านขายต้นไม้หรือต้นสมุนไพรเมื่อเป็นหุ้นส่วนทางการศึกษาหรือเครือข่ายร่วมกันแล้วนั้นทำให้ได้กำลังคนที่เป็นนักศึกษาฝึกงานไปช่วยทำงานทั้งการทำฐานข้อมูลต้นไม้หรือต้นสมุนไพรต่างๆ ของร้าน การเพาะพันธุ์ ขยายพันธุ์ การปลูกและเก็บเกี่ยว ถือว่าได้กำลังคนที่เป็นผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับการผลิตวัตถุดิบสมุนไพรเป็นอย่างดี

1.3.2 เป็นแหล่งศึกษาดูงานของนักศึกษาและบุคลากร ร้านขายต้นไม้หรือต้นสมุนไพรสามารถเป็นแหล่งศึกษาดูงานของนักศึกษาและบุคลากรของวิทยาลัยการแพทย์พื้นบ้านและการแพทย์ทางเลือก โดยเฉพาะรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับการผลิตวัตถุดิบสมุนไพรหรือการประกอบการวัตถุดิบสมุนไพร เพื่อให้นักศึกษาและบุคลากรได้เรียนรู้เกี่ยวกับชนิดและรูปลักษณะของสมุนไพรที่มีจำหน่ายในร้าน หรือศึกษาเรียนรู้เกี่ยวกับรูปแบบการดำเนินกิจการของร้านขายต้นไม้หรือต้นสมุนไพร นอกจากนี้วิทยาลัยการแพทย์ฯ ยังเปิดโอกาสให้บุคลากรหรือพนักงานของร้านมาศึกษาดูงานที่วิทยาลัยการแพทย์ฯ ได้ เนื่องจากมีศูนย์ข้อมูลสมุนไพรลุ่มน้ำโขงและเป็นแหล่งสะสมต้นพันธุ์พืชสมุนไพร ไม่น้อยกว่า 1,500 ชนิด รวมถึงมีเครือข่ายที่ปลูกวัตถุดิบสมุนไพรด้วย ทำให้ร้านสามารถนำข้อมูลหรือความรู้ที่ได้ไปปรับใช้กับการประกอบกิจการของร้านขายต้นไม้หรือต้นสมุนไพรได้

1.3.3 เป็นตลาดรองรับการเข้างานของบัณฑิต ร้านขายต้นไม้หรือต้นสมุนไพรเป็นตลาดรองรับการเข้าทำงานของบัณฑิตที่จบหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีสมุนไพรและผลิตภัณฑ์เสริมสุขภาพได้ เนื่องจากส่วนใหญ่แล้วร้านขายต้นไม้หรือต้นสมุนไพรไม่ได้รับจากที่อื่นมาขายอย่างเดียว แต่มีการผลิตเองเพื่อจำหน่ายด้วย ดังนั้นจึงต้องการบัณฑิตที่มีความเชี่ยวชาญการผลิตสมุนไพรไปช่วย โดยมีโอกาสรับบัณฑิตที่เข้าไปฝึกประสบการณ์วิชาชีพแล้วสามารถเข้าทำงานได้ทันทีภายหลังสำเร็จการศึกษา

1.3.4 เป็นตลาดรองรับผลิตภัณฑ์สมุนไพรหรือวัตถุดิบสมุนไพร ร้านขายต้นไม้หรือต้นสมุนไพรมีโอกาสเป็นตลาดรองรับต้นสมุนไพรหรือวัตถุดิบสมุนไพรจากบัณฑิตที่จบสาขาวิชาเทคโนโลยีสมุนไพรและผลิตภัณฑ์เสริมสุขภาพหรือเครือข่ายของวิทยาลัยการแพทย์ฯ ทำให้ร้านขายต้นไม้หรือต้นสมุนไพรสามารถขยายกิจการและขยายเครือข่ายของร้านได้ประกอบกับได้สินค้าจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญการผลิตวัตถุดิบสมุนไพรโดยตรง ทำให้ได้สินค้าที่มีคุณภาพ

1.3.5 เป็นแหล่งป้อนผู้เรียนเข้าศึกษาต่อหลักสูตรของวิทยาลัยการแพทย์ฯ ร้านขายต้นไม้หรือต้นสมุนไพรมีโอกาสส่งลูกหลานมาเรียนต่อหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีสมุนไพรและผลิตภัณฑ์เสริมสุขภาพ เพื่อไปช่วยพัฒนาหรือสานต่อกิจการของร้านได้ในอนาคต และทำให้วิทยาลัยการแพทย์ฯ มีเครือข่ายที่จะป้อนผู้เรียนเข้ามาศึกษาต่อในหลักสูตรต่างๆ ที่เปิดสอนในวิทยาลัยการแพทย์ฯ เพิ่มขึ้น

1.3.6 เป็นแหล่งป้อนบุคลากรเข้าอบรมหลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้น ร้านขายต้นไม้หรือต้นสมุนไพรที่ทำการผลิตสินค้าเองตั้งแต่การเพาะพันธุ์ ขยายพันธุ์ การปลูกต้นไม้หรือต้นสมุนไพร สามารถส่งบุคลากรของร้านมาฝึกอบรมระยะสั้นได้ตามความสนใจของร้านที่จะนำไปปรับประยุกต์ใช้กับงานของร้าน เนื่องจากวิทยาลัยการแพทย์ฯ มีการจัดทำหลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้นเพื่อบริการแก่ประชาชนในท้องถิ่นที่สนใจ

1.4. แนวทางการสร้างหุ้นส่วนทางการศึกษากับสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ

ผลการศึกษาทำให้ได้ข้อสรุปแนวทางการสร้างหุ้นส่วนทางการศึกษาระหว่างสถานประกอบการเพื่อสุขภาพกับวิทยาลัยการแพทย์ฯ ดังนี้

1.4.1 เป็นแหล่งศึกษาดูงานของนักศึกษาและบุคลากร สถานประกอบการเพื่อสุขภาพสามารถเป็นแหล่งศึกษาดูงานของนักศึกษาและบุคลากรของวิทยาลัยการแพทย์พื้นบ้านและการแพทย์ทางเลือก โดยเฉพาะการศึกษาเกี่ยวกับประเภทผลิตภัณฑ์สมุนไพรที่ใช้ในสถานประกอบการเพื่อสุขภาพทั้งประเภทร้านนวดเพื่อสุขภาพ สปาเพื่อสุขภาพ หรือร้านนวดเพื่อเสริมความงาม เพื่อให้สามารถนำแนวคิดและความต้องการผลิตภัณฑ์ต่างๆ ที่สถานประกอบการเพื่อสุขภาพใช้กับผู้รับบริการ เพื่อมาพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์สมุนไพรที่ตอบโจทย์ของลูกค้าในสถานประกอบการ ทั้งนี้สถานประกอบการเพื่อสุขภาพยังมีโอกาสในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่เป็นแบรนด์ของตนเองหรือสามารถเสนอผลิตภัณฑ์ที่ต้องการใช้ให้วิทยาลัยการแพทย์ฯ พัฒนาหรือปรับปรุงให้โดยความร่วมมือกันระหว่างสถานประกอบการกับวิทยาลัยการแพทย์ฯ ซึ่งสามารถดำเนินการผ่านโครงการหรืองานวิจัยของนักศึกษาหรือผ่านบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีสมุนไพรและผลิตภัณฑ์เสริมสุขภาพได้

1.4.2 เป็นตลาดรองรับผลิตภัณฑ์สมุนไพรหรือวัตถุดิบสมุนไพร สถานประกอบการเพื่อสุขภาพ มีการใช้ผลิตภัณฑ์สมุนไพรประกอบการให้บริการในสถานประกอบการอยู่แล้ว ดังนั้นบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาจากสาขาวิชาเทคโนโลยีสมุนไพรและผลิตภัณฑ์เสริมสุขภาพ มีโอกาสได้เครือข่ายประเภทสถานประกอบการเพื่อสุขภาพที่จะตลาดรองรับผลิตภัณฑ์สมุนไพรหรือวัตถุดิบสมุนไพรเพิ่มขึ้น และสถานประกอบการเพื่อสุขภาพก็สามารถแจ้งความต้องการในการพัฒนาหรือปรับปรุงผลิตภัณฑ์สมุนไพรให้ตอบสนองต่อการบริการลูกค้าได้อีกด้วย เนื่องจากมีการสร้างหุ้นส่วนทางการศึกษาหรือเป็นเครือข่ายร่วมกับวิทยาลัยการแพทย์ฯ ดังนั้นสามารถร่วมมือกันพัฒนาได้ทั้งบุคลากรของวิทยาลัยการแพทย์ฯ นักศึกษาหรือบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา

1.4.3 เป็นแหล่งป้อนผู้เรียนเข้าศึกษาต่อหลักสูตรของวิทยาลัยการแพทย์ฯ เจ้าของหรือพนักงานของสถานประกอบการเพื่อสุขภาพมีโอกาสส่งลูกหลานมาเรียนต่อในหลักสูตรการแพทย์แผนไทยบัณฑิต สาขาวิชาการแพทย์แผนไทยเพื่อไปประกอบการคลินิกการแพทย์แผนไทยสำหรับบริการรักษาโรค หรือเรียนต่อในหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีสมุนไพรและผลิตภัณฑ์เสริมสุขภาพเพื่อสามารถประกอบการด้านวัตถุดิบหรือผลิตภัณฑ์สมุนไพรที่สามารถเป็นหุ้นส่วนกับสถานประกอบการเพื่อสุขภาพในอนาคตได้ หรือไปสานต่อและต่อยอดกิจการเดิมของครอบครัวได้

1.4.4 เป็นแหล่งป้อนบุคลากรเข้าอบรมหลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้น สถานประกอบการเพื่อสุขภาพมีโอกาสส่งพนักงานมาฝึกอบรมระยะสั้นในด้านฝีมือการนวดแผนไทยเพิ่มเติม หรือหากเจ้าของสถานประกอบการอยากเปิดคลินิกการแพทย์แผนไทยควบคู่กับสถานประกอบการเพื่อสุขภาพก็สามารถมาฝึกอบรมหลักสูตรฝึกอบรมวิชาชีพการแพทย์แผน

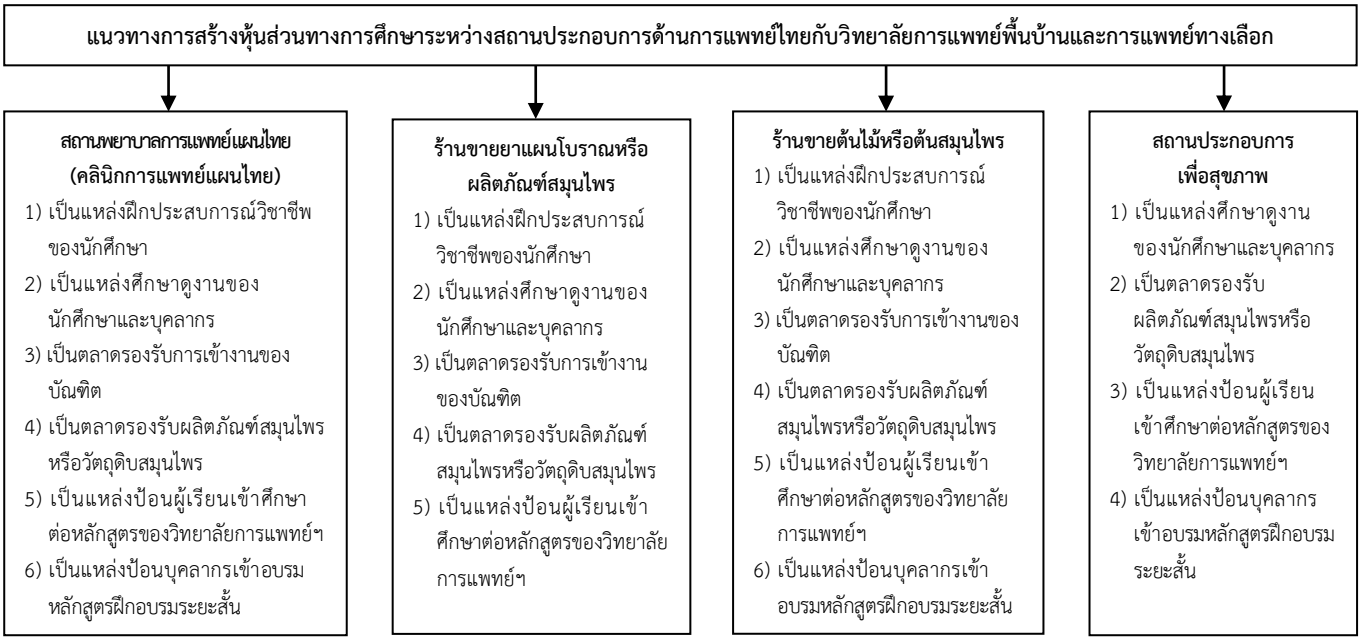
ไทยประเภท ก (มอบตัวศิษย์) รวมถึงพนักงานในสถานประกอบการที่สนใจฝึกอบรมเพื่อสอบขึ้นทะเบียนวิชาชีพสาขาเวชกรรมไทยก็สามารถเข้าฝึกอบรมที่วิทยาลัยการแพทย์ฯ ได้

อภิปรายผล

แนวทางการสร้างหุ้นส่วนทางการศึกษาระหว่างสถานประกอบการด้านการแพทย์ไทยกับวิทยาลัยการแพทย์พื้นบ้านและการแพทย์ทางเลือก พบว่า สถานพยาบาลการแพทย์แผนไทย (คลินิกการแพทย์แผนไทย) และร้านขายต้นไม้หรือต้นสมุนไพรมีแนวทางการสร้างหุ้นส่วนทางการศึกษาจำนวน 6 แนวทาง เหมือนกัน ได้แก่ (1) เป็นแหล่งฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษา (2) เป็นแหล่งศึกษาดูงานของนักศึกษาและบุคลากร (3) เป็นตลาดรองรับการเข้างานของบัณฑิต (4) เป็นตลาดรองรับผลิตภัณฑ์สมุนไพรหรือวัตถุดิบสมุนไพร (5) เป็นแหล่งป้อนผู้เรียนเข้าศึกษาต่อหลักสูตรของวิทยาลัยการแพทย์ฯ และ (6) เป็นแหล่งป้อนบุคลากรเข้าอบรมหลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้น ส่วนร้านขายยาแผนโบราณหรือผลิตภัณฑ์สมุนไพรมีแนวทางการสร้างหุ้นส่วนทางการศึกษาจำนวน 5 แนวทาง ได้แก่ (1) เป็นแหล่งฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษา (2) เป็นแหล่งศึกษาดูงานของนักศึกษาและบุคลากร (3) เป็นตลาดรองรับการเข้างานของบัณฑิต (4) เป็นตลาดรองรับผลิตภัณฑ์สมุนไพรหรือวัตถุดิบสมุนไพร และ (5) เป็นแหล่งป้อนผู้เรียนเข้าศึกษาต่อหลักสูตรของวิทยาลัยการแพทย์ฯ ซึ่งไม่มีแนวทางความร่วมมือในการเป็นแหล่งป้อนบุคลากรเข้าอบรมหลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้น เนื่องจากบุคลากรในร้านขายยาแผนโบราณหรือผลิตภัณฑ์สมุนไพรมีศักยภาพที่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้โดยมีใบประกอบวิชาชีพการแพทย์แผนไทย ด้านเภสัชกรรมไทยแล้ว ประกอบกับมีบุคลากรจำนวนจำกัด รวมทั้งยังไม่มีประเด็นหรือหัวข้อที่สนใจจะเข้าร่วมอบรมระยะสั้นกับทางวิทยาลัยการแพทย์ฯ และสถานประกอบการเพื่อสุขภาพมีแนวทางการสร้างหุ้นส่วนทางการศึกษาจำนวน 4 แนวทาง ได้แก่ (1) เป็นแหล่งศึกษาดูงานของนักศึกษาและบุคลากร (2) เป็นตลาดรองรับผลิตภัณฑ์สมุนไพรหรือวัตถุดิบสมุนไพร (3) เป็นแหล่งป้อนผู้เรียนเข้าศึกษาต่อหลักสูตรของวิทยาลัยการแพทย์ฯ และ (4) เป็นแหล่งป้อนบุคลากรเข้าอบรมหลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้น ซึ่งไม่มีแนวทางความร่วมมือในการเป็นแหล่งฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษาและเป็นตลาดรองรับการเข้างานของบัณฑิต เนื่องจากสถานประกอบการเพื่อสุขภาพไม่ตรงตามเจตนาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพและตลาดรองรับการเข้างานในแต่ละหลักสูตรของวิทยาลัยการแพทย์ฯ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของชรินทร์ สีทับทิม และคณะ (2556) ศึกษาการพัฒนาตัวแบบความเป็นหุ้นส่วนทางการศึกษาสำหรับสังคมไทย พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความเป็นหุ้นส่วน คือ ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก องค์ประกอบความเป็นหุ้นส่วนทางการศึกษาที่สำคัญมี 3 ประการ คือ ด้านความสัมพันธ์ ด้านการแบ่งปันความรับผิดชอบ และด้านความร่วมมือร่วมใจ สำหรับตัวแบบความเป็นหุ้นส่วน พบว่า มี 2 ระยะ คือ ความเป็นหุ้นส่วนจำเป็น และความเป็นหุ้นส่วนสมบูรณ์แบบเรียกว่าความเป็นหุ้นส่วนระหว่างภาคประชาชน ภาคเอกชนและภาครัฐ อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของชุลีพร แสงเพิ่ม (2559) ศึกษาแนวทางการรักษาแบบบูรณาการระหว่างแพทย์แผนไทยและแพทย์แผนปัจจุบัน โรงพยาบาลพนัสนิคม อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี พบว่า สำหรับผู้ที่ชอบทานยาสมุนไพรควรว่าต้องมีแนวทางดังนี้ 1) เพิ่มศักยภาพบุคลากร เช่น พัฒนาอบรมให้แพทย์แผนไทยมีความรู้เกี่ยวกับโรคและยาของแผนปัจจุบัน การส่งตรวจ Lab บางอย่าง ส่วนแพทย์แผนปัจจุบัน พยาบาล ควรอบรมเกี่ยวกับแพทย์แผนไทย เช่น การใช้ยาสมุนไพร การนวด และ 2) จัดทำแนวทางเวชปฏิบัติ (CPG) ของโรคที่ต้องการร่วมกัน ระหว่างแพทย์แผนไทยกับแพทย์แผนปัจจุบัน มีการบันทึก ประเมินผลการรักษา เพื่อเป็นหลักฐานเชิงวิทยาศาสตร์ นำไปสู่การพัฒนา และสอดคล้องกับงานวิจัยของธีระพงษ์ อาญาเมือง (2563) ศึกษาการส่งเสริมสถานประกอบการสปาเพื่อสุขภาพ ในการเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในภาคตะวันออก พบว่า แนวทาง การส่งเสริมสถานประกอบการสปาเพื่อสุขภาพจำเป็นต้องมีการส่งเสริมเกื้อหนุนกันระหว่างภาครัฐและเอกชน ควรมีการพัฒนาสถานประกอบการเพื่อสุขภาพให้ครบทั้ง 5 องค์ประกอบ ควรมีการส่งเสริมจากภาครัฐด้านนโยบาย ด้านการวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์ควรมีการจัดบริการที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้รับบริการ

องค์ความรู้ใหม่

จากผลการศึกษา สามารถสรุปองค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัยดังนี้

ภาพที่ 2 องค์ความรู้ใหม่

สรุปผลการวิจัย

แนวทางการสร้างหุ้นส่วนทางการศึกษาระหว่างสถานประกอบการด้านการแพทย์ไทยกับวิทยาลัยการแพทย์พื้นบ้านและการแพทย์ทางเลือก พบว่า 1) สถานพยาบาลการแพทย์แผนไทย (คลินิกการแพทย์แผนไทย) มีแนวทางการสร้างหุ้นส่วนทางการศึกษาจำนวน 6 แนวทาง ได้แก่ (1) เป็นแหล่งฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษา (2) เป็นแหล่งศึกษาดูงานของนักศึกษาและบุคลากร (3) เป็นตลาดรองรับการเข้างานของบัณฑิต (4) เป็นตลาดรองรับผลิตภัณฑ์สมุนไพรหรือวัตถุดิบสมุนไพร (5) เป็นแหล่งป้อนผู้เรียนเข้าศึกษาต่อหลักสูตรของวิทยาลัยการแพทย์ฯ และ (6) เป็นแหล่งป้อนบุคลากรเข้าอบรมหลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้น 2) ร้านขายยาแผนโบราณหรือผลิตภัณฑ์สมุนไพร มีแนวทางการสร้างหุ้นส่วนทางการศึกษาจำนวน 5 แนวทาง ได้แก่ (1) เป็นแหล่งฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษา (2) เป็นแหล่งศึกษาดูงานของนักศึกษาและบุคลากร (3) เป็นตลาดรองรับการเข้างานของบัณฑิต (4) เป็นตลาดรองรับผลิตภัณฑ์สมุนไพรหรือวัตถุดิบสมุนไพร และ (5) เป็นแหล่งป้อนผู้เรียนเข้าศึกษาต่อหลักสูตรของวิทยาลัยการแพทย์ฯ 3) ร้านขายต้นไม้หรือต้นสมุนไพร มีแนวทางการสร้างหุ้นส่วนทางการศึกษาจำนวน 6 แนวทาง ได้แก่ (1) เป็นแหล่งฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษา (2) เป็นแหล่งศึกษาดูงานของนักศึกษาและบุคลากร (3) เป็นตลาดรองรับการเข้างานของบัณฑิต (4) เป็นตลาดรองรับผลิตภัณฑ์สมุนไพรหรือวัตถุดิบสมุนไพร (5) เป็นแหล่งป้อนผู้เรียนเข้าศึกษาต่อหลักสูตรของวิทยาลัยการแพทย์ฯ และ (6) เป็นแหล่งป้อนบุคลากรเข้าอบรมหลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้น และ 4) สถานประกอบการเพื่อสุขภาพ มีแนวทางการสร้างหุ้นส่วนทางการศึกษาจำนวน 4 แนวทาง ได้แก่ 1) เป็นแหล่งศึกษาดูงานของนักศึกษาและบุคลากร 2) เป็นตลาดรองรับผลิตภัณฑ์สมุนไพรหรือวัตถุดิบสมุนไพร 3) เป็นแหล่งป้อนผู้เรียนเข้าศึกษาต่อหลักสูตรของวิทยาลัยการแพทย์ฯ และ 4) เป็นแหล่งป้อนบุคลากรเข้าอบรมหลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

หน่วยงานต้นสังกัดควรมีการสนับสนุนด้านความร่วมมือกับเครือข่ายหุ้นส่วนทางการศึกษาทั้ง 4 ประเภท เพื่อนำแนวทางที่ได้จากการวิจัยไปต่อยอดเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอน โดยเฉพาะหลักสูตรการแพทย์แผนไทย

บัณฑิต สาขาวิชาการแพทย์แผนไทย มีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับสถานพยาบาลการแพทย์แผนไทย (คลินิกการแพทย์แผนไทย) และร้านขายยาแผนโบราณหรือผลิตภัณฑ์สมุนไพร สำหรับหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีสมุนไพรและผลิตภัณฑ์เสริมสุขภาพมีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับร้านขายต้นไม้หรือต้นสมุนไพรและสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ ทั้งนี้สองหลักสูตรข้างต้นยังมีความเกี่ยวข้องกับเครือข่ายหุ้นส่วนทางการศึกษาทั้ง 4 ประเภท ไม่ว่าจะเป็นทางตรงหรือทางอ้อม

2. ข้อเสนอแนะด้านการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ผลการวิจัยนี้เป็นการศึกษาข้อมูลจากสถานประกอบการที่อยู่ในจังหวัดเชียงรายและเลือกตัวแทนของสถานประกอบการที่เปิดดำเนินกิจการเฉพาะพื้นที่ในเขตอำเภอเมืองเชียงรายเท่านั้น ยังไม่ครอบคลุมพื้นที่วิจัยของอำเภออื่นในจังหวัดเชียงราย ควรมีการขยายขอบเขตพื้นที่วิจัยไปสู่อำเภออื่นในจังหวัดเชียงราย อาจมีแนวทางที่เพิ่มมากขึ้น

2.2 ควรมีการศึกษาต่อยอดจากการวิจัยนี้ไปถึงขั้นทดลองดำเนินการตามแนวทางที่ได้เพื่อตรวจสอบแนวทางที่ได้ว่าสามารถปฏิบัติได้จริงทุกแนวทางหรือไม่ หรืออาจมีแนวทางอื่นเพิ่มเติมนอกเหนือจากผลการศึกษาวิจัยครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงสาธารณสุข และองค์กรภาครัฐ - เอกชน. (2560). *แผนแม่บทแห่งชาติ ว่าด้วยการพัฒนาสมุนไพรไทย ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2560 - 2564)*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). สมุทรปราการ: บริษัท ทีเอส อินเตอร์พริ้นท์ จำกัด.

คณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติ. (2565). *(ร่าง) แผนปฏิบัติการด้านสมุนไพรแห่งชาติ ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2566 - 2570.* กรุงเทพฯ: ร้านพุ่มทอง.

คณะกรรมการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านสุขภาพแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ. (2560). *ยุทธศาสตร์การพัฒนาภูมิปัญญาไท สุขภาพวิถีไท ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2560 - 2564)*. กรุงเทพฯ: อุษาการพิมพ์.

ชฎาพร แซ่ม้า, กันยานุช เทาประเสริฐ, ปราณี คำแก้ว, รุสนี มามะ และ จินตนา นันต๊ะ. (2566). การประเมินศักยภาพของสถานประกอบการด้านการแพทย์ไทยที่สามารถพัฒนาเป็นหุ้นส่วนทางการศึกษาของวิทยาลัยการแพทย์พื้นบ้านและการแพทย์ทางเลือก. *วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์, 10*(2), 69-84.

ชรินทร์ สีทับทิม, บุญทัน ดอกไธสง และ บุญเรือง ศรีเหรัญ. (2556). การพัฒนาตัวแบบความเป็นหุ้นส่วนทางการศึกษาสำหรับสังคมไทย. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอิสเทิร์นเอเชีย*, *3*(2), 165-172.

ชุลีพร แสงเพิ่ม. (2559). *แนวทางการรักษาแบบบูรณาการระหว่างแพทย์แผนไทยและแพทย์แผนปัจจุบัน โรงพยาบาลพนัสนิคม อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี*. (รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา).

ธีระพงษ์ อาญาเมือง. (2563). *การส่งเสริมสถานประกอบการสปาเพื่อสุขภาพ ในการเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในภาคตะวันออก*. (ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา).

ประกาศ เรื่อง ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561 – 2580). (13 ตุลาคม 2561). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 135 ตอนที่ 82 ก. หน้า 1.

พระราชบัญญัติการอุดมศึกษา พ.ศ. 2562. (1 พฤษภาคม 2562). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 136 ตอนที่ 57 ก. หน้า 56.

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย. (6 เมษายน 2560). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 134 ตอนที่ 40 ก. หน้า 1-90.

วิทยาลัยการแพทย์พื้นบ้านและการแพทย์ทางเลือก มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย. (2565). *หลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีสมุนไพรและผลิตภัณฑ์เสริมสุขภาพ หลักสูตรใหม่ พุทธศักราช 2566*. เชียงราย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.

วิทยาลัยการแพทย์พื้นบ้านและการแพทย์ทางเลือก. (2560). *ศักยภาพของวิทยาลัยการแพทย์ฯ*. สืบค้น 26 มกราคม 2565. จาก https://www.stam2002.com/founding.php.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579*. กรุงเทพฯ: บริษัท พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.

PANYAPAT
ปัญญาพัฒน์

JSSP
Journal of Social Science Panyapat
https://so06.tci-thaijo.org/index.php/JSSP/index

Research Article

Factors in customer relationship management and service quality of Suppliers that affect customer satisfaction in the automotive industry in Laem Chabang Industrial Estate, Chonburi

Thararat Saeyong[1*] and Akkawan Sangwipak[1]

[1] *Faculty of The Management Sciences, Kasetsart University, Sri Racha Campus, Thailand*

[*] *Corresponding author. E-mail: Thararat.sae@ku.th*

ABSTRACT

This article aimed to (1) analyze factors in customer relationship management of suppliers that affect customer satisfaction in the automotive industry in Laem Chabang Industrial Estate, Chonburi; and to (2) analyze factors in service quality of suppliers that affect customer satisfaction in the automotive industry in Laem Chabang Industrial Estate, Chonburi. The sample studied were employees involved in working with distributors or suppliers in the automotive industry at Laem Chabang Industrial Estate, Chonburi Province, totaling 380 individuals. The research tool utilized was a questionnaire. The statistics employed in data analysis included baseline statistics, percentages, frequency counts, means, standard deviations, and hypothesis testing through multiple regression analysis. The result of the study aimed found that the level of customer relationship management factors is very important, the level of service quality factors is very important and the level of customer satisfaction factors is very important. The result of the study aimed found that customer relationship management factors, including understanding customer expectations (Beta = 0.308), interactive management (Beta = 0.286), relations with customers (Beta = 0.196), personalization (Beta = 0.156), and customer prospecting (Beta = 0.106), exhibited a positive influence on customer satisfaction in the automotive industry. These effects were statistically significant at the 0.05 level. Supplier service quality factors, including responsiveness (Beta = 0.234), tangibility (Beta = 0.205), reliability (Beta = 0.201), assurance (Beta = 0.137), and empathy (Beta = 0.137), demonstrated a positive influence on customer satisfaction within the automotive industry. These effects were statistically significant at the 0.05 level. Customer relationship management factors (Beta = 0.509) and supplier service quality factors (Beta = 0.291) exerted a positive influence on customer satisfaction in the automotive industry. These effects were statistically significant at the 0.05 level.

Keywords: Customer Relationship Management, Service Quality, Satisfaction

Received: 31 August 2023;
Revised: 18 December 2023;
Accepted: 30 December 2023

© 2024 JSSP: Journal of Social Science Panyapat
ISSN: 3027-6748 (Online)

ปัจจัยด้านการจัดการลูกค้าสัมพันธ์ คุณภาพของการบริการของซัพพลายเออร์ ที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของลูกค้าในอุตสาหกรรมยานยนต์ ในนิคมอุตสาหกรรมแหลมฉบัง จังหวัดชลบุรี

ธารารัตน์ แซ่ย่อง[1*] และ อัควรรณ์ แสงวิภาค[1]

[1] *คณะวิทยาการการจัดการ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตศรีราชา ประเทศไทย*

* *Corresponding author. E-mail: Thararat.sae@ku.th*

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อวิเคราะห์ระดับปัจจัยด้านการจัดการลูกค้าสัมพันธ์ คุณภาพของการบริการของซัพพลายเออร์ และความพึงพอใจของลูกค้าในอุตสาหกรรมยานยนต์ ในนิคมอุตสาหกรรมแหลมฉบัง จังหวัดชลบุรี และ (2) เพื่อศึกษาผลกระทบของปัจจัยด้านการจัดการลูกค้าสัมพันธ์ คุณภาพของการบริการของซัพพลายเออร์ที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของลูกค้าในอุตสาหกรรมยานยนต์ ในนิคมอุตสาหกรรมแหลมฉบัง จังหวัดชลบุรี การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณโดยการเก็บข้อมูลพนักงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการปฏิบัติงานกับซัพพลายเออร์ที่ปฏิบัติงานในอุตสาหกรรมยานยนต์ ในนิคมอุตสาหกรรมแหลมฉบัง จังหวัดชลบุรี จำนวนทั้งสิ้น 380 คน เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลได้แก่การเก็บแบบสอบถาม โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าสถิติพื้นฐาน ร้อยละ จำนวนความถี่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐานโดยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์ถดถอยแบบพหุคูณ ผลการศึกษาพบว่า ระดับปัจจัยด้านการจัดการลูกค้าสัมพันธ์อยู่ในระดับสำคัญมาก ระดับปัจจัยด้านคุณภาพของการบริการอยู่ในระดับสำคัญมาก และระดับปัจจัยด้านความพึงพอใจของลูกค้าอยู่ในระดับสำคัญมาก และอิทธิพลของปัจจัยการจัดการลูกค้าสัมพันธ์ ด้านการเข้าใจความคาดหวังของลูกค้า (Beta = 0.308) การบริหารการสื่อสารระหว่างกัน (Beta = 0.286) สัมพันธภาพกับลูกค้า (Beta = 0.196) การทำให้เฉพาะเจาะจงบุคคล (Beta = 0.156) การติดตามลูกค้า (Beta = 0.106) มีอิทธิพลเชิงบวกต่อความพึงพอใจของลูกค้าในอุตสาหกรรมยานยนต์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 อิทธิพลของปัจจัยคุณภาพการบริการ ด้านการตอบสนองต่อลูกค้า (Beta = 0.234) ความเป็นรูปธรรมของบริการ (Beta = 0.205) ความเชื่อถือไว้วางใจได้ (Beta = 0.201) การให้ความเชื่อมั่นต่อลูกค้า (Beta = 0.137) การรู้จักและเข้าใจลูกค้า (Beta = 0.137) มีอิทธิพลเชิงบวกต่อความพึงพอใจของลูกค้าในอุตสาหกรรมยานยนต์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 อิทธิพลของปัจจัยด้านจัดการลูกค้าสัมพันธ์ (Beta = 0.509) และปัจจัยด้านคุณภาพการบริการ (Beta = 0.291) มีอิทธิพลเชิงบวกต่อความพึงพอใจของลูกค้าในอุตสาหกรรมยานยนต์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ: การจัดการลูกค้าสัมพันธ์, คุณภาพการบริการ, ความพึงพอใจ

© 2024 JSSP: Journal of Social Science Panyapat

บทนำ

อุตสาหกรรมยานยนต์ถือเป็นหนึ่งในอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ของประเทศไทยที่สร้างรายได้มหาศาลให้ประเทศ โดยในปี 2565 มีมูลค่าการส่งออกรวม 1.31 ล้านล้านบาท ในฐานะประเทศไทยเป็นฐานการผลิตยานยนต์ที่สำคัญของโลก สะท้อนจากการที่ไทยมีการผลิตรถยนต์ต่อปีมากถึง1.9 ล้านคัน สูงที่สุดในอาเซียน (Krungthai COMPASS, 2566) ทำให้ประเทศไทยมีผู้ผลิตรถยนต์เข้ามาลงทุนหลายราย หากกล่าวถึงพื้นที่สำคัญของอุตสาหกรรมยานยนต์ นิคมอุตสาหกรรมแหลมฉบัง จังหวัด ชลบุรี ถือเป็นจุดยุทธศาสตร์สำคัญต่ออุตสาหกรรมยานยนต์อย่างยิ่งเนื่องจากเป็นนิคมที่มีขนาดใหญ่ราว 3,556 ไร่ ในการกำกับของการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ซึ่งกำลังจะถูกยกระดับเป็นเขตส่งเสริมพิเศษเพื่อกิจการอุตสาหกรรมภายใต้ พ.ร.บ.เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกเพื่อรองรับการลงทุนของอุตสาหกรรมเป้าหมายของประเทศ โดยเฉพาะกลุ่มอุตสาหกรรมยานยนต์แห่งอนาคต หรือ ยานยนต์ไฟฟ้า และกลุ่มอุตสาหกรรมชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ ที่นิคมฯ

แห่งนี้ถือเป็นฐานการผลิตที่สำคัญ มีสัดส่วนการลงทุนถึงร้อยละ 41.66 จากจำนวนผู้ประกอบการทั้งสิ้น 145 ราย (คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (BOI), 2564)

จากการเติบโตอย่างต่อเนื่องของ ทำให้สภาพภายในอุตสาหกรรมยานยนต์มีการแข่งขันกันค่อนข้างสูง ในทุก องค์กรต่างพัฒนาสินค้าและบริการของแต่ละองค์กรให้มีคุณภาพที่สูงที่สุด อีกทั้งปัจจุบันอุตสาหกรรมยานยนต์อยู่ในช่วงที่กำลังเปลี่ยนผ่านไปสู่การพัฒนาอุตสาหกรรมยานยนต์สมัยใหม่ หรือยานยนต์ไฟฟ้า (EV) ซึ่งจะสร้างความเปลี่ยนแปลงโครงสร้างอุตสาหกรรมยานยนต์ในอดีตและส่งผลกระทบถึงอุตสาหกรรมที่เกี่ยวเนื่อง ซึ่งในฐานะบริษัทผู้ผลิตยานยนต์จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาความสามารถทางวิศวกรรมที่ใช้ในการออกแบบยานยนต์อย่างต่อเนื่อง ทั้งด้านวัสดุศาสตร์ ด้านเทคโนโลยีการผลิตและการทดสอบ เพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขันรวมทั้งเพิ่มโอกาสทางธุรกิจ (กรกฤช จุฬางกูร, 2565) ทำให้องค์กรภายในอุตสาหกรรมยานยนต์จะต้องมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง ในเรื่องของเทคโนโลยีและนวัตกรรม รูปแบบไลน์การผลิตเพื่อควบคุมต้นทุนและแทนที่แรงงานได้อย่างเหมาะสม ผู้ประกอบการจำเป็นต้องรักษาคุณภาพสินค้าอย่างมาก เพื่อลดต้นทุนการผลิต ในการปรับปรุงกระบวนการต่างๆ และจะต้องมีซัพพลายเออร์หรือผู้ให้บริการที่มีคุณภาพ เพื่อช่วยควบคุมคุณภาพของวัตถุดิบและราคาต้นทุนอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งฝั่งผู้ให้บริการหรือซัพพลายเออร์จะต้องสร้างความเชื่อมั่นให้กับลูกค้าโดยมีการผลิตสินค้าและบริการที่มีคุณภาพ จนลูกค้าได้มีความไว้วางใจในผลิตภัณฑ์ การศึกษาในภาคอุตสาหกรรมต่างๆ พบว่ามีงานวิจัยเกี่ยวกับความพึงพอใจของลูกค้าที่ได้ใช้บริการซัพพลายเออร์ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ผู้ให้บริการหรือซัพพลายเออร์ควรให้ความสำคัญอย่างมากเพื่อเพิ่มโอกาสในการเติบโตและความสำเร็จของธุรกิจของตนเองด้วย

จากที่กล่าวมาจึงทำให้ผู้ศึกษามีความสนใจที่จะศึกษาเรื่องปัจจัยด้านการจัดการลูกค้าสัมพันธ์ คุณภาพของการบริการของซัพพลายเออร์ที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของลูกค้าในอุตสาหกรรมยานยนต์ในนิคมอุตสาหกรรมแหลมฉบัง จังหวัดชลบุรี และ ผลกระทบของปัจจัยด้านการจัดการลูกค้าสัมพันธ์คุณภาพของการบริการของซัพพลายเออร์ที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของลูกค้าในอุตสาหกรรมยานยนต์ในนิคมอุตสาหกรรมแหลมฉบังจังหวัดชลบุรี ที่ทางผู้วิจัยได้ทำงานที่เกี่ยวข้องอยู่เพื่อเป็นแนวทางของผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถนำผลการศึกษาที่ได้ใช้เป็นข้อมูล ปรับปรุงพัฒนาเป็นแนวทางเพื่อพัฒนา การจัดการลูกค้าสัมพันธ์ คุณภาพของการบริการ ทำให้องค์กรสามารถปรับปรุงการให้บริการเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของลูกค้าได้อย่างเหมาะสม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์ระดับปัจจัยด้านการจัดการลูกค้าสัมพันธ์ คุณภาพของการบริการของซัพพลายเออร์ และความพึงพอใจของลูกค้าในอุตสาหกรรมยานยนต์ ในนิคมอุตสาหกรรมแหลมฉบัง จังหวัดชลบุรี
2. เพื่อศึกษาผลกระทบของปัจจัยด้านการจัดการลูกค้าสัมพันธ์ คุณภาพของการบริการของซัพพลายเออร์ที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของลูกค้าในอุตสาหกรรมยานยนต์ ในนิคมอุตสาหกรรมแหลมฉบัง จังหวัดชลบุรี

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากร

ประชากรเป้าหมายได้แก่กลุ่มของพนักงานที่มีบทบาทในการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับผู้ให้บริการ ผู้จัดจำหน่าย หรือซัพพลายเออร์ ซึ่งอาจประกอบด้วยบุคคลที่มีตำแหน่งต่าง ๆ เช่น พนักงานแผนกฝ่ายจัดซื้อ พนักงานแผนกฝ่ายออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ พนักงานฝ่ายควบคุมคุณภาพและพนักงานแผนกฝ่ายวิศวกรรม เป็นต้นที่ปฏิบัติงานอยู่ในอุตสาหกรรมยานยนต์ ในนิคมอุตสาหกรรมแหลมฉบัง จังหวัดชลบุรี ที่ทางผู้วิจัยทราบจำนวนที่แน่นอน จำนวนทั้งสิ้น 380 คน ผู้วิจัยจึงได้ทำการเก็บข้อมูลประชากรทั้งจำนวน 380 คน และมองเห็นข้อดีของการเก็บประชากรทั้งจำนวนจะทำให้ได้ข้อมูลที่มีความครอบคลุมเกิดความ คลาดเคลื่อนน้อยที่สุด และทำให้ผลการวิเคราะห์ที่ได้มีความชัดเจน และเป็นประโยชน์ต่อองค์กร

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม โดยแบบสอบถามประกอบด้วยทั้งหมด 5 ตอน

ตอนที่ 1 ได้แก่ข้อมูลเกี่ยวกับคุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบมีลักษณะคำถามเป็นแบบเลือกตอบหรือคำถามปลายปิดจำนวน 5 ข้อ ได้แก่ ข้อมูลเกี่ยวกับเพศ ตำแหน่งงาน แผนก โดยใช้การวัดข้อมูลแบบนามบัญญัติ (Nominal Scale) และ อายุ ระดับการศึกษา

ตอนที่ 2 ได้แก่ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการลูกค้าสัมพันธ์ เป็นคำถามปลายปิด ทั้งหมด 5 ด้าน ประกอบด้วย 1. การติดตามลูกค้า 2. การสร้างความสัมพันธ์กับลูกค้า 3. การบริหารการสื่อสารระหว่างกัน 4. การเข้าใจความคาดหวังของลูกค้า และ 5. การทำให้เฉพาะเจาะจงบุคคล

ตอนที่ 3 ได้แก่ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยด้านคุณภาพของการบริการเป็นคำถามปลายปิด ทั้งหมด 5 ด้าน ประกอบด้วย 1. ความเป็นรูปธรรมของการบริการ 2. ความเชื่อถือไว้วางใจได้ 3. การตอบสนองต่อลูกค้า 4. การให้ความเชื่อมั่น และ 5. การรู้จักและเข้าใจลูกค้า

ตอนที่ 4 ได้แก่ข้อมูลเกี่ยวกับความพึงพอใจของลูกค้าในอุตสาหกรรมยานยนต์ ในนิคมอุตสาหกรรมแหลมฉบัง จ.ชลบุรี

ตอนที่ 5 เป็นแบบสอบถามลักษณะแบบสอบถามปลายเปิด โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะอื่นๆ

3. สมมติฐานการวิจัย

3.1 ปัจจัยด้านการจัดการลูกค้าสัมพันธ์ ส่งผลต่อความพึงพอใจของลูกค้าในอุตสาหกรรมยานยนต์ ในนิคมอุตสาหกรรมแหลมฉบัง จังหวัดชลบุรี

3.2 ปัจจัยด้านคุณภาพของการบริการ ส่งผลต่อความพึงพอใจของลูกค้าในอุตสาหกรรมยานยนต์ ในนิคมอุตสาหกรรมแหลมฉบัง จังหวัดชลบุรี

3.3 ปัจจัยด้านการจัดการลูกค้าสัมพันธ์ และปัจจัยด้านคุณภาพของการบริการ ส่งผลต่อความพึงพอใจของลูกค้าในอุตสาหกรรมยานยนต์ ในนิคมอุตสาหกรรมแหลมฉบัง จังหวัดชลบุรี

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้โปรแกรม Google form ซึ่งเป็น Freeware ประเภท Office Suite จาก Google สามารถแชร์เอกสารโดยให้ผู้ใช้อื่นๆ สามารถทำงานร่วมกันได้ โดยผู้ใช้จะใช้งานผ่าน Web Browser เพื่อสร้างแบบสอบถาม Online ทำให้เกิดความสะดวกรวดเร็วต่อกลุ่มตัวอย่าง

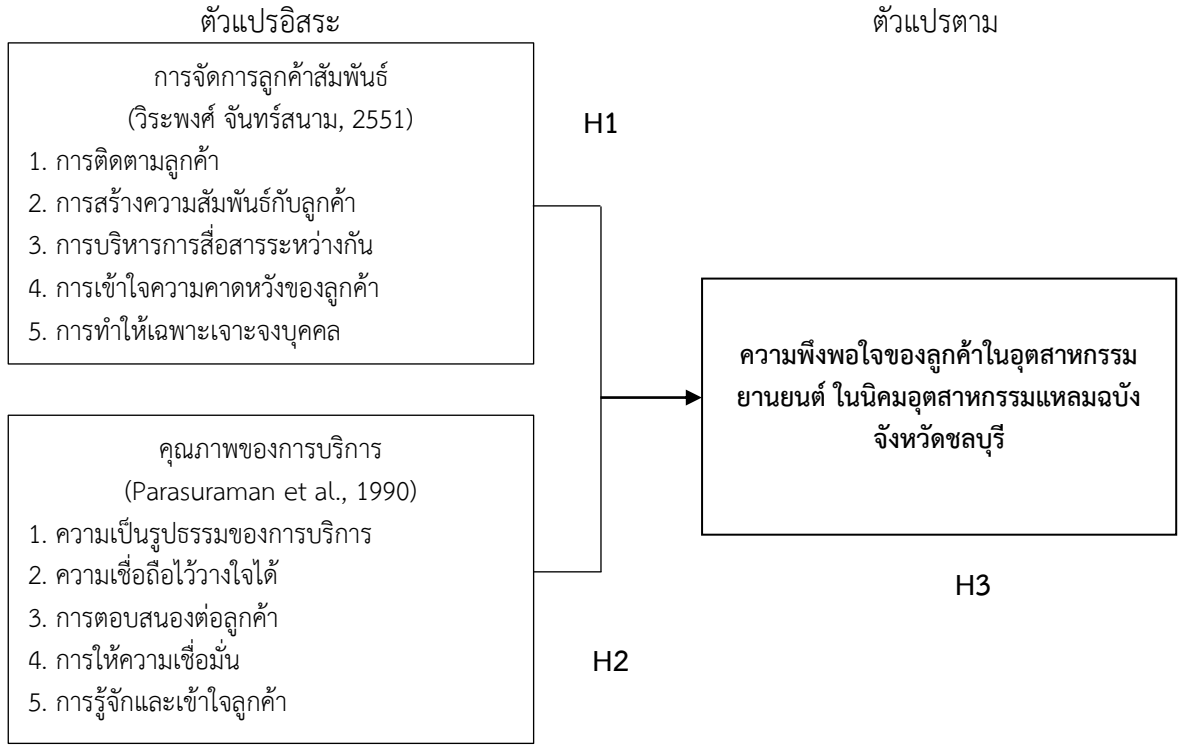
5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 การวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) โดยใช้สถิติค่าความถี่ (Frequencies) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าร้อยละ (Percentage) เพื่อใช้อธิบายที่เกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งงาน แผนก ของกลุ่มตัวอย่าง เป็นต้นประเมินระดับปัจจัยด้าน การจัดการลูกค้าสัมพันธ์ คุณภาพของการบริการ และความภักดีของลูกค้าบริษัทแห่งหนึ่งอุตสาหกรรมยานยนต์ ในนิคมอุตสาหกรรมแหลมฉบัง โดยผู้วิจัยนำข้อมูลมาหาค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

5.2 การวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistic) เพื่อทดสอบสมมติฐานจะใช้สถิติ คือการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ เพื่อใช้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ หลายตัวกับตัวแปรตาม 1 ตัว เพื่อศึกษาว่ามีตัวแปรอิสระตัวใดบ้างที่ร่วมกันทำนายหรือพยากรณ์หรืออธิบายการผันแปรของตัวแปรตามได้โดยจะนำไปใช้ทดสอบสมมติฐานที่ 1, 2 และ 3

กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวความคิดที่ได้มากจากงานวิจัยและการทบทวนวรรณกรรมโดยตัวแปรต้นเกี่ยวกับการจัดการลูกค้าสัมพันธ์ของ (วีระพงศ์ จันทร์สนาม, 2551) และคุณภาพการบริการ (Parasuraman et al., 1990) โดยสามารถสร้างกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย พบว่า

1. ผลการวิเคราะห์ระดับปัจจัยด้านการจัดการลูกค้าสัมพันธ์ คุณภาพของการบริการของซัพพลายเออร์ และความพึงพอใจของลูกค้าในอุตสาหกรรมยานยนต์ ในนิคมอุตสาหกรรมแหลมฉบัง จังหวัดชลบุรี

1.1 การวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยการจัดการลูกค้าสัมพันธ์ โดยแยกตามรายด้าน พบว่า ลำดับที่หนึ่ง คือ การเข้าใจความคาดหวังของลูกค้า ซึ่งแปลผลอยู่ในเกณฑ์ระดับสำคัญมาก ข้อถัดไป คือ การติดตามลูกค้า ซึ่งแปลผลอยู่ในเกณฑ์ระดับสำคัญมาก ข้อถัดไป คือ การสร้างความสัมพันธ์กับลูกค้า ซึ่งแปลผลอยู่ในเกณฑ์ระดับสำคัญมาก ข้อถัดไป คือ การบริหารการสื่อสารระหว่างกัน ซึ่งแปลผลอยู่ในเกณฑ์ระดับสำคัญมาก และลำดับสุดท้าย คือ การทำให้เฉพาะเจาะจงบุคคล ซึ่งแปลผลอยู่ในเกณฑ์ระดับสำคัญมาก ตามลำดับแสดงดังตารางที่ 1

ตางรางที่ 1 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยการจัดการลูกค้าสัมพันธ์ โดย แยกตามรายด้าน

ปัจจัยการจัดการลูกค้าสัมพันธ์	n=380			
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	ลำดับ
1. การติดตามลูกค้า	3.98	0.470	สำคัญมาก	2
2. การสร้างความสัมพันธ์กับลูกค้า	3.86	0.507	สำคัญมาก	3
3. การบริหารการสื่อสารระหว่างกัน	3.86	0.712	สำคัญมาก	4
4. การเข้าใจความคาดหวังของลูกค้า	4.01	0.718	สำคัญมาก	1
5. การทำให้เฉพาะเจาะจงบุคคล	3.86	0.562	สำคัญมาก	5

1.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยด้านคุณภาพของการบริการ โดยแยกตามรายด้าน พบว่า ลำดับที่หนึ่ง คือ การให้ความเชื่อมั่น ซึ่งแปลผลอยู่ในเกณฑ์ระดับสำคัญมาก ข้อถัดไป คือ ความเป็นรูปธรรมของการบริการ ซึ่งแปลผลอยู่ในเกณฑ์ระดับสำคัญมาก ข้อถัดไป คือ ความไว้วางใจได้ ซึ่งแปลผลอยู่ในเกณฑ์ระดับสำคัญมาก ข้อถัดไป คือ การรู้จักลูกค้า

และเข้าใจลูกค้า ซึ่งแปลผลอยู่ในเกณฑ์ระดับสำคัญมาก และลำดับสุดท้าย คือ การตอบสนอง ซึ่งแปลผลอยู่ในเกณฑ์ระดับสำคัญมาก ตามลำดับแสดงดังตารางที่ 2

ตางรางที่ 2 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยด้านคุณภาพของการบริการโดย แยกตามรายด้าน

คุณภาพของการบริการ	n=380			
	$\overline{x}$	S.D.	แปลผล	ลำดับ
1. ความเป็นรูปธรรมของการบริการ	4.12	0.438	สำคัญมาก	2
2. ความเชื่อถือไว้วางใจได้	4.06	0.407	สำคัญมาก	3
3. การตอบสนองต่อลูกค้า	3.78	0.468	สำคัญมาก	5
4. การให้ความเชื่อมั่น	4.18	0.361	สำคัญมาก	1
5. การรู้จักและเข้าใจลูกค้า	4.06	0.435	สำคัญมาก	4

1.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยความพึงพอใจรวมของลูกค้าในอุตสาหกรรมยานยนต์ ในนิคมอุตสาหกรรมแหลมฉบัง จังหวัดชลบุรีแสดงดังตารางที่ 3

ตางรางที่ 3 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยด้านคุณภาพของการบริการโดย แยกตามรายด้าน

คุณภาพของการบริการ	n=380			
	$\overline{x}$	S.D.	แปลผล	ลำดับ
ความพึงพอใจของลูกค้า รวม	3.86	0.620	สำคัญมาก	-

2. ผลกระทบของปัจจัยด้านการจัดการลูกค้าสัมพันธ์ คุณภาพของการบริการของซัพพลายเออร์ที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของลูกค้าในอุตสาหกรรมยานยนต์ ในนิคมอุตสาหกรรมแหลมฉบัง จังหวัดชลบุรี

2.1 ผลกระทบของปัจจัยด้านการจัดการลูกค้าสัมพันธ์ที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของลูกค้าในอุตสาหกรรมยานยนต์ ในนิคมอุตสาหกรรมแหลมฉบัง จังหวัดชลบุรี

จากผลการทดสอบค่าสถิติ Durbin – Watson พบว่า มีค่าเท่ากับ 1.875 และ การทดสอบการมีสหสัมพันธ์กันเองระหว่างตัวแปรอิสระมากกว่า 2 ตัว (Multicollinearity) โดยพิจารณาจาก ค่าปัจจัยความแปรปรวน (Variance Inflation Factor) มีค่าอยู่ระหว่าง 1.217 - 1.446 และค่าความคงทนต่อการยอมรับ (Tolerance) การทดสอบ พบว่ามีค่าอยู่ระหว่าง 0.692 - 0.821 แสดงว่าไม่มีปัญหาด้าน Multicollinearity ข้อตกลงเบื้องต้นพบว่าทุกข้ออยู่ในเงื่อนไข ซึ่งเป็นไปตามข้อตกลงในการวิเคราะห์การถดถอยพหุคุณ

ผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นแบบพหุพบว่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (R) ระหว่างตัวแปรอิสระ และตัวแปรตาม ซึ่งมีค่าเท่ากับ 0.738 หมายถึงปัจจัยด้านการจัดการลูกค้าสัมพันธ์ มีความสัมพันธ์กันกับความพึงพอใจของลูกค้าในอุตสาหกรรมยานยนต์ร้อยละ 73.80 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (R Square) เท่ากับ 0.544 หมายความว่าปัจจัยด้านการจัดการลูกค้าสัมพันธ์ด้านต่างๆ มีอิทธิพลต่อตัวแปรตามร้อยละ 54.40 ซึ่งเป็นในทิศทางเดียวกันที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 อีกร้อยละ 45.60 เป็นผลจากตัวแปรที่ไม่ได้รับการศึกษาในการศึกษาครั้งนี้ และยังพบว่ามีตัวแปรต้นที่นำมาศึกษาในครั้งนี้อย่างน้อย 1 ตัว สามารถร่วมทำนาย ความพึงพอใจของลูกค้าในอุตสาหกรรมยานยนต์โดยค่านัยสำคัญทางสถิติ (Statistical Significant) เท่ากับ 0.000 ซึ่งน้อยกว่า 0.05 นั่นคือ ปัจจัยด้านการจัดการลูกค้าสัมพันธ์ ส่งผลต่อความพึงพอใจของลูกค้าในอุตสาหกรรมยานยนต์ มีค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($F = 89.229$, $df = 5$, ค่า Sig. = 0.000) แสดงดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลของการทดสอบการถดถอยพหุ ของปัจจัยด้านการจัดการลูกค้าสัมพันธ์ ส่งผลต่อความพึงพอใจของลูกค้าในอุตสาหกรรมยานยนต์ ในนิคมอุตสาหกรรมแหลมฉบัง จังหวัดชลบุรี

ตัวแปร	b	SE_b	β	t	sig	Tolerance	VIF
ปัจจัยด้านการจัดการลูกค้าสัมพันธ์							
(Constant)	-.276	.231		-1.195	.233		
1. การติดตามลูกค้า	.139	.052	.106	2.660	.008*	.772	1.295
2. การสร้างความสัมพันธ์กับลูกค้า	.259	.047	.212	5.494	.000*	.820	1.220
3. การบริหารการสื่อสารระหว่างกัน	.249	.036	.286	6.883	.000*	.707	1.415
4. การเข้าใจความคาดหวังของลูกค้า	.265	.036	.308	7.330	.000*	.692	1.446
5. การทำให้เฉพาะเจาะจงบุคคล	.145	.042	.131	3.410	.001*	.821	1.217
SE_{est} = ±.42; Durbin-Watson =1.875; R =0.738; R^2= 0.544; R.Adj =0.538; F =89.229; DF =5; sig =0.000							

หมายเหตุ * หมายถึง มีค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ0.05

2.2 ผลกระทบของปัจจัยด้านคุณภาพของการบริการ ส่งผลต่อความพึงพอใจของลูกค้าในอุตสาหกรรมยานยนต์ ในนิคมอุตสาหกรรมแหลมฉบัง จังหวัดชลบุรี

จากผลการทดสอบค่าสถิติ Durbin – Watson พบว่า มีค่าเท่ากับ 1.812 และ การทดสอบการมีสหสัมพันธ์กันเองระหว่างตัวแปรอิสระมากกว่า 2 ตัว (Multicollinearity) โดยพิจารณาจาก ค่าปัจจัยความแปรปรวน (Variance Inflation Factor) มีค่าอยู่ระหว่าง 1.277 - 1.828 และค่าความคงทนต่อการยอมรับ (Tolerance) การทดสอบ พบว่ามีค่าอยู่ระหว่าง 0.547 - 0.783 แสดงว่าไม่มีปัญหาด้าน Multicollinearity ข้อตกลงเบื้องต้นพบว่าทุกข้ออยู่ในเงื่อนไข ซึ่งเป็นไปตามข้อตกลงในการวิเคราะห์การถดถอยพหุคุณ

ผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นแบบพหุพบว่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (R) ระหว่างตัวแปรอิสระ และตัวแปรตาม ซึ่งมีค่าเท่ากับ 0.682 หมายถึงปัจจัยด้านคุณภาพของการบริการ มีความสัมพันธ์กันกับความพึงพอใจของลูกค้าในอุตสาหกรรมยานยนต์ร้อยละ 68.20 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (R Square) มีอิทธิพลต่อตัวแปรตามอยู่ที่ร้อยละ 46.50 ซึ่งเป็นในทิศทางเดียวกันที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 อีกร้อยละ 53.50 เป็นผลจากตัวแปรที่ไม่ได้รับการศึกษาในการศึกษาครั้งนี้ และยังพบว่ามีตัวแปรต้นที่นำมาศึกษาในครั้งนี้อย่างน้อย 1 ตัว สามารถร่วมทำนาย ความพึงพอใจของลูกค้าในอุตสาหกรรมยานยนต์โดยค่านัยสำคัญทางสถิติ (Statistical Significant) เท่ากับ 0.000 ซึ่งน้อยกว่า 0.05 นั่นคือ ปัจจัยด้านคุณภาพของการบริการ ส่งผลต่อความพึงพอใจของลูกค้าในอุตสาหกรรมยานยนต์ มีค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (F = 64.988, df = 5, ค่า Sig. = 0.000) แสดงดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 แสดงผลของการทดสอบการถดถอยพหุ ของปัจจัยด้านคุณภาพของการบริการ ส่งผลต่อความพึงพอใจของลูกค้าในอุตสาหกรรมยานยนต์ ในนิคมอุตสาหกรรมแหลมฉบัง จังหวัดชลบุรี

ตัวแปร	b	SE_b	β	t	sig	Tolerance	VIF
ปัจจัยด้านคุณภาพของการบริการ							
(Constant)	-1.530	.321		-4.765	.000*		
1. ความเป็นรูปธรรมของการบริการ	.290	.072	.205	4.013	.000*	.547	1.828
2. ความเชื่อถือไว้วางใจได้	.306	.065	.201	4.704	.000*	.783	1.277
3. การตอบสนองต่อลูกค้า	.309	.063	.234	4.929	.000*	.636	1.572
4. การให้ความเชื่อมั่น	.235	.086	.137	2.744	.006*	.571	1.750
5. การรู้จักและเข้าใจลูกค้า	.195	.071	.137	2.747	.006*	.574	1.741
SE_{est} = ±.46; Durbin-Watson =1.812; R =0.682; R^2= 0.465; R.Adj =0.458; F =64.988; DF =5; sig =0.000							

หมายเหตุ * หมายถึง มีค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2.3 ผลกระทบของปัจจัยด้านจัดการลูกค้าสัมพันธ์ และปัจจัยด้านคุณภาพของการบริการ ส่งผลต่อความพึงพอใจของลูกค้าในอุตสาหกรรมยานยนต์ ในนิคมอุตสาหกรรมแหลมฉบัง จังหวัดชลบุรี

จากผลการทดสอบค่าสถิติ Durbin – Watson พบว่า มีค่าเท่ากับ 1.779 และ การทดสอบการมีสหสัมพันธ์กันเองระหว่างตัวแปรอิสระมากกว่า 2 ตัว (Multicollinearity) โดยพิจารณาจาก ค่าปัจจัยความแปรปรวน (Variance Inflation Factor) มีค่าอยู่ระหว่าง 1.418 และค่าความคงทนต่อการยอมรับ (Tolerance) การทดสอบ พบว่ามีค่าอยู่ระหว่าง 2.393 แสดงว่าไม่มีปัญหาด้าน Multicollinearity ข้อตกลงเบื้องต้นพบว่าทุกข้ออยู่ในเงื่อนไข ซึ่งเป็นไปตามข้อตกลงในการวิเคราะห์การถดถอยพหุคุณ

ผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นแบบพหุพบว่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (R) ระหว่างตัวแปรอิสระ และตัวแปรตาม ซึ่งมีค่าเท่ากับ 0.755 หมายถึงปัจจัยด้านจัดการลูกค้าสัมพันธ์ และปัจจัยด้านคุณภาพของการบริการ มีความสัมพันธ์กันกับความพึงพอใจของลูกค้าในอุตสาหกรรมยานยนต์ร้อยละ 75.50 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (R Square) เท่ากับ 0.570 หมายความว่าปัจจัยด้านคุณภาพของการบริการด้านต่างๆ มีความสัมพันธ์กันร้อยละ 57.00 ซึ่งเป็นในทิศทางเดียวกันที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 อีกร้อยละ 43.00 เป็นผลจากตัวแปรที่ไม่ได้รับการศึกษาในการศึกษาครั้งนี้ และยังพบว่ามีตัวแปรต้นที่นำมาศึกษาในครั้งนี้อย่างน้อย 1 ตัว สามารถร่วมทำนาย ความพึงพอใจของลูกค้าในอุตสาหกรรมยานยนต์โดยค่านัยสำคัญทางสถิติ (Statistical Significant) เท่ากับ 0.000 ซึ่งน้อยกว่า 0.05 นั่นคือ ปัจจัยด้านจัดการลูกค้าสัมพันธ์ และปัจจัยด้านคุณภาพของการบริการ ส่งผลต่อความพึงพอใจของลูกค้าในอุตสาหกรรมยานยนต์ มีค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (F = 249.901, df = 2, ค่า Sig. = 0.000) แสดงดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 แสดงผลของการทดสอบการถดถอยพหุ ของปัจจัยด้านจัดการลูกค้าสัมพันธ์ และปัจจัยด้านคุณภาพของการบริการ ส่งผลต่อความพึงพอใจของลูกค้าในอุตสาหกรรมยานยนต์ ในนิคมอุตสาหกรรมแหลมฉบัง จังหวัดชลบุรี

ตัวแปร	b	SE_b	β	t	sig	Tolerance	VIF
(Constant)	-1.467	.270		-5.432	.000*		
1. ปัจจัยด้านจัดการลูกค้าสัมพันธ์	.769	.079	.509	9.749	.000*	.418	2.393
2. ปัจจัยด้านคุณภาพของการบริการ	.573	.103	.291	5.567	.000*	.418	2.393
SE_{est} = ±.41; Durbin-Watson =1.779; R =0.755; R^2= 0.570; R.Adj =0.568; F =249.901; DF =2; sig =0.000							

หมายเหตุ * หมายถึง มีค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ0.05

อภิปรายผล

ปัจจัยการจัดการลูกค้าสัมพันธ์ ด้านการเข้าใจความคาดหวังของลูกค้า ส่งผลต่อความพึงพอใจของลูกค้าในอุตสาหกรรมยานยนต์ ในนิคมอุตสาหกรรมแหลมฉบัง จังหวัดชลบุรี จากการศึกษาสามารถอภิปรายผลได้ว่า การที่องค์กรสามารถเข้าใจความคาดหวังของลูกค้าได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมจะช่วยให้สามารถพัฒนาผลิตภัณฑ์หรือบริการให้ตอบสนองต่อความต้องการของลูกค้าได้เหมาะสมมากยิ่งขึ้น จะช่วยในการพัฒนาและปรับปรุงผลิตภัณฑ์ให้ตรงกับความคาดหวังของลูกค้ามากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ งานวิจัยของ วัชรพงศ์ จันทรดี (2559) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การจัดการลูกค้าสัมพันธ์และความพึงพอใจที่มีอิทธิพลต่อ ความภักดีของลูกค้าธนาคารออมสินภาค 9” ซึ่งผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยการจัดการลูกค้าสัมพันธ์ ด้านการเข้าใจความคาดหวังของลูกค้า มีอิทธิพลทางตรงต่อความพึงพอใจของลูกค้า มีค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ปัจจัยการจัดการลูกค้าสัมพันธ์ ด้านการบริหารการสื่อสารระหว่างกัน ส่งผลต่อความพึงพอใจของลูกค้าในอุตสาหกรรมยานยนต์ ในนิคมอุตสาหกรรมแหลมฉบัง จังหวัดชลบุรี จากการศึกษาสามารถอภิปรายผลได้ว่า การบริหารการสื่อสารระหว่างกัน สามารถสร้างความเชื่อมั่นและความพึงพอใจให้กับลูกค้าในระยะยาวได้ ที่สำคัญคือการให้ความสำคัญกับการสื่อสารในทุกขั้นตอนของธุรกิจเพื่อให้สามารถรับฟังและตอบสนองต่อความต้องการและความคาดหวังของลูกค้าได้อย่างเต็มที่ เช่น ความเข้าใจและความชัดเจนในข้อมูล ข้อมูลที่ไม่ครอบคลุมหรือไม่ชัดเจนอาจทำให้ลูกค้ารู้สึกสับสนและไม่พอใจ

กับประสิทธิภาพของสินค้าและบริการที่ซื้อหรือใช้งานซึ่งสอดคล้องกับ งานวิจัยของ นภัทร หอมพิกุล (2559) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง “กลยุทธ์การตลาดและการจัดการลูกค้าสัมพันธ์ ที่มีผลต่อความพึงพอใจของลูกค้าที่ใช้ศูนย์บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ในจังหวัดอุบลราชธานี” ซึ่งผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยการจัดการลูกค้าสัมพันธ์ ด้านการบริหารการสื่อสารระหว่างกัน มีผลต่อความพึงพอใจของลูกค้าที่ใช้ศูนย์บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ในจังหวัดอุบลราชธานี มีค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ปัจจัยการจัดการลูกค้าสัมพันธ์ ด้านการสร้างความสัมพันธ์กับลูกค้า ส่งผลต่อความพึงพอใจของลูกค้าในอุตสาหกรรมยานยนต์ ในนิคมอุตสาหกรรมแหลมฉบัง จังหวัดชลบุรี จากการศึกษาสามารถอภิปรายผลได้ว่า การสร้างการสร้างความสัมพันธ์กับลูกค้าเป็นกระบวนการที่สำคัญในการบริหารธุรกิจที่ประสบความสำเร็จและมีความยั่งยืนในระยะยาว เช่น การการจัดกิจกรรมต่างๆ ร่วมกันเป็นประจำอย่างต่อเนื่อง สร้างโปรแกรมส่งเสริมการขายเพื่อดึงดูดลูกค้า และโปรแกรมส่งเสริมการรักษาลูกค้าเพื่อรักษาลูกค้าค้าที่มีอยู่ รวมถึงการสร้างประสบการณ์ที่น่าจดจำและเป็นที่ประทับใจสำหรับลูกค้า เช่น การจัดกิจกรรมพิเศษ การต้อนรับที่พิเศษ หรือการให้บริการหลังการขายที่ดีทั้งหมดนี้จะช่วยให้ลูกค้ารู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของธุรกิจ ซึ่งสอดคล้องกับ งานวิจัยของ Hassan, et al. (2023) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง “ผลกระทบของการจัดการลูกค้าสัมพันธ์กับลูกค้าที่มีต่อความพึงพอใจของลูกค้า” ซึ่งผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยการจัดการลูกค้าสัมพันธ์ ด้านการสร้างความสัมพันธ์กับลูกค้า มีอิทธิพลทางตรงต่อความพึงพอใจของลูกค้า มีค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ปัจจัยการจัดการลูกค้าสัมพันธ์ ด้านการทำให้เฉพาะเจาะจงบุคคล ส่งผลต่อความพึงพอใจของลูกค้าในอุตสาหกรรมยานยนต์ ในนิคมอุตสาหกรรมแหลมฉบัง จังหวัดชลบุรี จากการศึกษาสามารถอภิปรายผลได้ว่า การทำให้เฉพาะเจาะจงบุคคล ในการจัดการลูกค้าสัมพันธ์เป็นแนวทางที่สำคัญในการสร้างความพึงพอใจของลูกค้าอย่างยั่งยืน ด้วยการนำเสนอการบริการที่เข้ากันได้และเหมาะสมสำหรับแต่ละลูกค้ารายบุคคล หากเป็นไปได้ พัฒนาผลิตภัณฑ์หรือบริการที่มีคุณค่าและเป็นเอกลักษณ์ ซึ่งจะช่วยให้ตอบสนองความต้องการของลูกค้าในลักษณะที่เป็นเฉพาะ ซึ่งสอดคล้องกับ งานวิจัยของ คมคาย แสงทองคำ, ธนกร น้อยทองเล็ก และ ชัยยุทธ เลิศพาชิน (2558) ที่ได้ทำการศึกษา กลยุทธ์การตลาดและการจัดการลูกค้าสัมพันธ์ที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของลูกค้าธนาคารกสิกรไทยในจังหวัดลำปาง ซึ่งผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยการจัดการลูกค้าสัมพันธ์ ด้านการทำให้เฉพาะเจาะจงบุคคล มีมีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของลูกค้า มีค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ปัจจัยการจัดการลูกค้าสัมพันธ์ ด้านการติดตามลูกค้า ส่งผลต่อความพึงพอใจของลูกค้าในอุตสาหกรรมยานยนต์ ในนิคมอุตสาหกรรมแหลมฉบัง จังหวัดชลบุรี จากการศึกษาสามารถอภิปรายผลได้ว่า การติดตามลูกค้าอย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพส่งผลต่อความพึงพอใจของลูกค้าอย่างมีนัยสำคัญ เนื่องจากการติดตามลูกค้าจะช่วยลดโอกาสให้ลูกค้าเลิกใช้บริการหรือผลิตภัณฑ์ โดยทำให้ผู้ประกอบการสามารถรับข้อเสนอ หรือติดต่อกับลูกค้าที่เกิดปัญหาได้ทันท่วงทีและแก้ไขปัญหาอย่างรวดเร็ว อีกทั้งการติดตามลูกค้ายังถือเป็นโอกาสที่ดีในการสร้างความน่าสนใจและแนะนำผลิตภัณฑ์หรือบริการเพิ่มเติมให้กับลูกค้า ซึ่งอาจส่งผลให้เกิดการซื้อเพิ่มเติมจากลูกค้า ซึ่งสอดคล้องกับ งานวิจัยของ วัชรพงศ์ จันทรดี (2559) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การจัดการลูกค้าสัมพันธ์และความพึงพอใจที่มีอิทธิพลต่อ ความภักดีของลูกค้าธนาคารออมสินภาค 9” ซึ่งผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยการจัดการลูกค้าสัมพันธ์ ด้านการติดตามลูกค้า มีอิทธิพลทางตรงต่อความพึงพอใจของลูกค้า มีค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ปัจจัยด้านคุณภาพของการบริการ ด้านการตอบสนองต่อลูกค้า ส่งผลต่อความพึงพอใจของลูกค้าในอุตสาหกรรมยานยนต์ ในนิคมอุตสาหกรรมแหลมฉบัง จังหวัดชลบุรี จากการศึกษาสามารถอภิปรายผลได้ว่า คุณภาพของการบริการ ด้านการตอบสนองต่อลูกค้ามีบทบาทสำคัญในการสร้างความพึงพอใจและความเชื่อมั่นของลูกค้าต่อธุรกิจหรือบริการที่ให้บริการ เช่น การตอบสนองอย่างรวดเร็วต่อคำถาม ข้อเสนอแนะ หรือปัญหาที่เกิดขึ้นจากลูกค้า เมื่อลูกค้ารู้สึกว่ามีคนพร้อมจะช่วยแก้ไขปัญหาอย่างรวดเร็ว จะทำให้พวกเขารู้สึกมั่นใจและพึงพอใจกับบริการมากขึ้น ไม่เพียงแค่ตอบสนองในเวลาที่เร็ว แต่ควรให้คำตอบที่มีคุณภาพ และเข้าใจความต้องการของลูกค้าอย่างถูกต้อง การให้ข้อมูลที่ตรงประเด็นและเป็นประโยชน์ ซึ่งสอดคล้องกับ งานวิจัยของ วิรัตน์ ชนะสิมมา (2564) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง “คุณภาพการให้บริการที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของประชาชนที่ชำระภาษีท้องถิ่นกับตำบลหนองนาคำ กรณีศึกษาตำบลบ้านโคก อำเภอหนองนาคำ จังหวัดขอนแก่น ” ซึ่งผลการศึกษาพบว่า คุณภาพการให้บริการด้านการตอบสนองต่อลูกค้า ส่งผลต่อความพึงพอใจของประชาชนที่ชำระภาษี

ท้องถิ่นกับตำบลหนองนาคำ กรณีศึกษาตำบลบ้านโคก อำเภอหนองนาคำ จังหวัดขอนแก่น มีค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ปัจจัยด้านคุณภาพของการบริการ ด้านความเป็นรูปธรรมของการบริการ ส่งผลต่อความพึงพอใจของลูกค้าในอุตสาหกรรมยานยนต์ ในนิคมอุตสาหกรรมแหลมฉบัง จังหวัดชลบุรี จากการศึกษาสามารถอภิปรายผลได้ว่า คุณภาพของการบริการ ด้านความเป็นรูปธรรมของการบริการ เป็นสิ่งสำคัญที่มีผลต่อความพึงพอใจของลูกค้า ปัจจัยนี้จะสร้างความไว้วางใจในองค์กรและสร้างประสบการณ์ที่เชื่อถือได้ในทางการธุรกิจ เช่น การให้ข้อมูลที่ชัดเจนและถูกต้องเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์หรือบริการที่มีอยู่ การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับราคา รายละเอียดของผลิตภัณฑ์ หรือเงื่อนไขการให้บริการจะช่วยลดความไม่แน่ใจของลูกค้า มีเอกสารแจ้งรายละเอียด ราคา และขอบเขตการให้บริการที่ชัดเจน ง่ายต่อการเข้าใจ เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับ งานวิจัยของ พัชรมน เชื้อนาคะ (2560) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง “คุณภาพของการบริการที่มีผลต่อความพึงพอใจของผู้รับบริการในแผนกผู้ป่วยนอกของโรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า” ซึ่งผลการศึกษาพบว่า คุณภาพการให้บริการด้านความเป็นรูปธรรมของการบริการ ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้รับบริการในแผนกผู้ป่วยนอกของโรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า มีค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ปัจจัยด้านคุณภาพของการบริการ ด้านความเชื่อถือไว้วางใจได้ ส่งผลต่อความพึงพอใจของลูกค้าในอุตสาหกรรมยานยนต์ ในนิคมอุตสาหกรรมแหลมฉบัง จังหวัดชลบุรี จากการศึกษาสามารถอภิปรายผลได้ว่า คุณภาพของการบริการ ด้านความเชื่อถือไว้วางใจได้ เป็นสิ่งสำคัญที่มีผลต่อความพึงพอใจของลูกค้า ปัจจัยนี้จะสร้างความไว้วางใจในองค์กรและสร้างประสบการณ์ที่เชื่อถือได้ในทางการธุรกิจ เช่น ความโปร่งใสและความซื่อสัตย์ ลูกค้ามักจะคาดหวังให้ธุรกิจแสดงความโปร่งใสในการดำเนินงานและการให้บริการ โดยการเปิดเผยข้อมูลที่เกี่ยวข้องเช่น รายละเอียดผลิตภัณฑ์หรือบริการ การเสนอราคา หรือเงื่อนไขการให้บริการ รวมถึง ในด้านความเชี่ยวชาญและความสามารถ ลูกค้ามักจะมีความมั่นใจในการวางใจในธุรกิจที่มีความรู้ความเข้าใจในสาขางานของตนและสามารถให้คำปรึกษาหรือแนะนำที่เป็นประโยชน์ การเตรียมความพร้อมในการตอบสนองต่อคำถามหรือคำขอ เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับ งานวิจัยของ วรวลัญช์ วงษ์ศรีเผือก (2564) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง “คุณภาพการให้บริการที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของลูกค้าบริษัทยูโรเทคนิค (ประเทศไทย) จำกัด” ซึ่งผลการศึกษาพบว่า คุณภาพการให้บริการด้านความเชื่อถือไว้วางใจได้ ส่งผลต่อความพึงพอใจของลูกค้าบริษัทยูโรเทคนิค (ประเทศไทย) จำกัด มีค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ปัจจัยด้านคุณภาพของการบริการ ด้านการให้ความเชื่อมั่น ส่งผลต่อความพึงพอใจของลูกค้าในอุตสาหกรรมยานยนต์ ในนิคมอุตสาหกรรมแหลมฉบัง จังหวัดชลบุรี จากการศึกษาสามารถอภิปรายผลได้ว่า คุณภาพของการบริการ ด้านความเชื่อถือไว้วางใจได้ เป็นสิ่งที่สำคัญมากในการสร้างความสำเร็จและการเติบโตของธุรกิจ เช่น ความรับผิดชอบและการปฏิบัติตามอย่างถูกต้องและทันเวลา ช่วยสร้างความเชื่อมั่นให้กับลูกค้าว่าบริษัทหรือบุคคลที่ให้บริการนั้นเป็นคนที่น่าเชื่อถือและเข้าใจความต้องการของลูกค้าเป็นอย่างดี รวมถึงการที่การติดตามหลังการให้บริการ โดยมีการรับประกันสินค้า และบริการหลังการขาย ให้ลูกค้าช่วยเสริมสร้างความเชื่อมั่นและความพึงพอใจให้กับลูกค้า เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับ งานวิจัยของ ธีรนัย เชาว์ปรีชา (2564) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง “คุณภาพการให้บริการที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ สำนักงานเขตดอนเมืองกรุงเทพมหานคร” ซึ่งผลการศึกษาพบว่า คุณภาพการให้บริการด้านการให้ความเชื่อมั่น ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ สำนักงานเขตดอนเมืองกรุงเทพมหานคร มีค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ปัจจัยด้านคุณภาพของการบริการ ด้านการรู้จักและเข้าใจลูกค้า ส่งผลต่อความพึงพอใจของลูกค้าในอุตสาหกรรมยานยนต์ ในนิคมอุตสาหกรรมแหลมฉบัง จังหวัดชลบุรี จากการศึกษาสามารถอภิปรายผลได้ว่า คุณภาพของการบริการ ด้านการรู้จักลูกค้าและเข้าใจลูกค้า เป็นสิ่งที่สำคัญมากในการสร้างความสำเร็จและการเติบโตของธุรกิจ เช่น การที่ธุรกิจสามารถเข้าใจความต้องการและความประสงค์ของลูกค้าได้อย่างชัดเจนจะช่วยให้สามารถให้บริการที่ตอบโจทย์และเพิ่มความพึงพอใจให้กับลูกค้าได้มากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ งานวิจัยของ Dwita, F., & Agustine, L. (2023) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง “ผลกระทบของสร้างความประทับใจในการบริการ คุณภาพของการบริการ และความพึงพอใจของลูกค้าที่มีต่อความภักดีของลูกค้า” ซึ่งผลการศึกษาพบว่า คุณภาพการให้บริการด้านการรู้จักลูกค้าและเข้าใจลูกค้า ส่งผลต่อความพึงพอใจของลูกค้า มีค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลกระทบของปัจจัยด้านการจัดการลูกค้าสัมพันธ์ คุณภาพของการบริการของซัพพลายเออร์ที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของลูกค้าในอุตสาหกรรมยานยนต์ ในนิคมอุตสาหกรรมแหลมฉบัง จังหวัดชลบุรี พบว่า ผลการวิเคราะห์ผลกระทบของปัจจัยด้านจัดการลูกค้าสัมพันธ์ และปัจจัยด้านคุณภาพของการบริการ ที่มีผลต่อความพึงพอใจของลูกค้าในอุตสาหกรรมยานยนต์จึงสรุปได้ว่า ปัจจัยด้านจัดการลูกค้าสัมพันธ์ ส่งผลต่อความพึงพอใจของลูกค้าในอุตสาหกรรมยานยนต์ มากที่สุด รองลงมา คือ ปัจจัยด้านคุณภาพของการบริการ มีผลต่อความพึงพอใจของลูกค้าในอุตสาหกรรมยานยนต์ โดยตัวแปรทั้ง 2 ตัว มีค่าสัมประสิทธิ์เป็นบวก ดังนั้น จึงสามารถอธิบายความพึงพอใจของลูกค้าในอุตสาหกรรมยานยนต์ได้ว่า ความพึงพอใจของลูกค้าในอุตสาหกรรมยานยนต์ที่เพิ่มขึ้น เป็นผลมาจากปัจจัยด้านจัดการลูกค้าสัมพันธ์ และปัจจัยด้านคุณภาพของการบริการ ที่เพิ่มขึ้นเช่นกัน

องค์ความรู้ใหม่

จากผลการวิจัย สามารถสรุปเป็นองค์ความรู้ใหม่ ดังนี้

การจัดการลูกค้าสัมพันธ์

1. **การติดตามลูกค้า** คือกระบวนการสำรวจความต้องการใหม่ๆ ของลูกค้า โดยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างละเอียด
2. **การสร้างความสัมพันธ์กับลูกค้า** เช่น การตอบสนองต่อความต้องการอย่างรวดเร็วและมีคุณภาพ, การสร้างความไว้วางใจให้กับลูกค้า
3. **การบริหารการสื่อสารระหว่างกัน** คือ กระบวนการที่ทำให้การสื่อสาร การแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างลูกค้าและองค์กรเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง
4. **การเข้าใจความคาดหวังของลูกค้า** การศึกษาและวิเคราะห์เรื่องที่ลูกค้าต้องการและคาดหวัง สามารถนำมาวางแผนและปรับปรุงได้อย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสมมากขึ้น
5. **การทำให้เฉพาะเจาะจงบุคคล** การให้บริการหรือผลิตภัณฑ์ที่เป็นเอกลักษณ์และเฉพาะเจาะจงตามความต้องการของลูกค้า

ความพึงพอใจของลูกค้าในอุตสาหกรรมยานยนต์ ในนิคมอุตสาหกรรมแหลมฉบัง จังหวัดชลบุรี

คุณภาพของการบริการ

1. **ความเป็นรูปธรรมของการบริการ** คุณลักษณะของบริการที่สามารถมองเห็นหรือรับรู้ได้ตามตรง หรือคุณลักษณะที่สามารถวัดหรือประเมินได้ในรูปแบบทางกายภาพ ซึ่งส่วนใหญ่มักเกี่ยวข้องกับองค์ประกอบที่สามารถมองเห็นหรือสัมผัสได้
2. **ความเชื่อถือไว้วางใจได้** ในการทำงานหรือให้บริการจากองค์กรหรือบุคคล ที่สร้างความมั่นใจให้กับลูกค้า ถูกดำเนินการอย่างถูกต้องและตรงตามความคาดหวัง โดยไม่มีปัญหาหรือข้อบกพร่องที่อาจเกิดขึ้น3. การตอบสนองต่อลูกค้า
4. **การให้ความเชื่อมั่น** เกี่ยวกับคุณภาพและประสิทธิภาพของบริการที่พวกเขาจะได้รับจากองค์กรหรือธุรกิจนั้น ๆ เช่น ความชัดเจนในการสื่อสาร ความเชี่ยวชาญของบุคลากรที่มาให้บริการ เป็นต้น
5. **การรู้จักและเข้าใจลูกค้า** การเข้าใจและรับฟังความรู้สึกของลูกค้าอย่างใส่ใจ

ภาพที่ 2 องค์ความรู้ใหม่

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยการจัดการลูกค้าสัมพันธ์ โดยแยกตามรายด้าน พบว่า ลำดับที่หนึ่ง คือ การเข้าใจความคาดหวังของลูกค้า การติดตามลูกค้า การสร้างความสัมพันธ์กับลูกค้า การบริหารการสื่อสารระหว่างกัน และการทำให้เฉพาะเจาะจงบุคคล ซึ่งทั้งหมดแปลผลอยู่ในเกณฑ์ระดับสำคัญมาก ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยด้านคุณภาพของการบริการ โดยแยกตามรายด้าน พบว่า ลำดับที่หนึ่ง คือ การให้ความเชื่อมั่น ความเป็นรูปธรรมของการบริการ ความเชื่อถือไว้วางใจได้ การรู้จักลูกค้าและเข้าใจลูกค้า การตอบสนองต่อลูกค้า ซึ่งทั้งหมดแปลผลอยู่ในเกณฑ์ระดับสำคัญมาก ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยความพึงพอใจของ ซึ่งแปลผลอยู่ในเกณฑ์ระดับสำคัญมาก

ผลการวิเคราะห์ขนาดของอิทธิพลของการจัดการลูกค้าสัมพันธ์ที่มีผลต่อความพึงพอใจของลูกค้าในอุตสาหกรรมยานยนต์จึงสรุปได้ว่า ความพึงพอใจของลูกค้าในอุตสาหกรรมยานยนต์ที่เพิ่มขึ้น เป็นผลมาจากการจัดการลูกค้าสัมพันธ์ในด้าน การเข้าใจความคาดหวังของลูกค้า การบริหารการสื่อสารระหว่างกัน การสร้างความสัมพันธ์กับลูกค้า การทำให้เฉพาะเจาะจงบุคคล และการติดตามลูกค้า ที่เพิ่มขึ้น

ผลการวิเคราะห์ขนาดของอิทธิพลของคุณภาพของการบริการที่มีผลต่อความพึงพอใจของลูกค้าในอุตสาหกรรมยานยนต์จึงสรุปได้ว่า ความพึงพอใจของลูกค้าในอุตสาหกรรมยานยนต์ที่เพิ่มขึ้น เป็นผลมาจากคุณภาพของการบริการในด้านการตอบสนอง ความเป็นรูปธรรมของการบริการ ความไว้วางใจได้ การให้ความเชื่อมั่น และ การรู้จักลูกค้าและเข้าใจลูกค้าที่เพิ่มขึ้น

ผลการวิเคราะห์ขนาดของอิทธิพลของปัจจัยด้านจัดการลูกค้าสัมพันธ์ และปัจจัยด้านคุณภาพของการบริการ ที่มีผลต่อความพึงพอใจของลูกค้าในอุตสาหกรรมยานยนต์จึงสรุปได้ว่า ความพึงพอใจของลูกค้าในอุตสาหกรรมยานยนต์ที่เพิ่มขึ้น เป็นผลมาจากปัจจัยด้านจัดการลูกค้าสัมพันธ์ และปัจจัยด้านคุณภาพของการบริการ ที่เพิ่มขึ้นเช่นกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากผลการวิจัยพบว่าซัพพลายเออร์ควรมีการปรับปรุงและพัฒนาการจัดการลูกค้าสัมพันธ์ รวมไปจนถึงคุณภาพการให้บริการในแต่ละด้าน เพื่อที่จะตอบสนองความต้องการของลูกค้ารวมไปจนถึงการให้บริการที่ตอบโจทย์และมีคุณภาพสูงสุดตามที่ลูกค้าต้องการ

1.1 ด้านจัดการลูกค้าสัมพันธ์โดยปัจจัยด้านการเข้าใจความคาดหวังของลูกค้ามีความสำคัญมากมาเป็นอันดับหนึ่งโดยทางซัพพลายเออร์ควรเพิ่มการศึกษาและวิเคราะห์ความต้องการและความพึงพอใจของลูกค้าให้ดีเพื่อปรับแผนกลยุทธ์ให้เหมาะสมและตอบโจทย์ตามความต้องการของตลาดในแต่ละช่วงเวลา

1.2 ด้านคุณภาพของการบริการ ด้านการเข้าใจความคาดหวังของลูกค้ามีความสำคัญมากมาเป็นอันดับหนึ่งคือการให้ความเชื่อมั่น ทางซัพพลายเออร์ควรเพิ่มความเชื่อมั่นต่อลูกค้า โดยการให้บริการที่ยังคงมีคุณภาพหลังจากที่ซัพพลายเออร์ได้ให้สินค้าหรือบริการแล้ว เช่น การแก้ไขปัญหาหรือการให้คำแนะนำเพิ่มเติม

2. ข้อเสนอแนะด้านการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การศึกษาในงานวิจัยนี้ได้เน้นการวิเคราะห์ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการลูกค้าสัมพันธ์ คุณภาพของบริการจากซัพพลายเออร์และความพึงพอใจของลูกค้าเป็นหลักดังนั้นงานวิจัยนี้ควรส่งเสริมการพัฒนาและทำการทดสอบเพิ่มเติมเนื่องจากยังอาจมีปัจจัยอื่นที่มีผลกระทบต่อความพึงพอใจของลูกค้าในอุตสาหกรรมยานยนต์ที่ยังไม่ได้รับการพิจารณาในงานวิจัยนี้ เช่น ตัวแปรด้านปัจจัยทางด้านสภาพแวดล้อม ปัจจัยด้านการสื่อสาร เป็นต้น

2.2 งานวิจัยนี้มุ่งหมายที่จะศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการลูกค้าสัมพันธ์ คุณภาพของบริการจากซัพพลายเออร์ที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของลูกค้าในอุตสาหกรรมยานยนต์ภายในนิคมอุตสาหกรรมแหลมฉบัง จังหวัดชลบุรี เน้นการศึกษากลุ่มตัวอย่างในภาคอุตสาหกรรมยานยนต์ที่อยู่ในนิคมอุตสาหกรรมแหลมฉบัง เท่านั้น สำหรับในการวิจัยในครั้ง

ต่อไปหรือสำหรับผู้ที่สนใจในโอกาสถัดไปสามารถขยายขอบเขตการศึกษาเพื่อเปรียบเทียบกลุ่มตัวอย่างในจังหวัดหรืออุตสาหกรรมอื่นๆ

2.3 เนื่องจากงานวิจัยครั้งนี้มีลักษณะเป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ และใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูล ความครอบคลุมของปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของลูกค้าในอุตสาหกรรมยานยนต์ยังมีข้อจำกัด ดังนั้นคำแนะนำในงานวิ จัยครั้งถัดไป ควรเพิ่มการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นรายละเอียดและครอบคลุมมากยิ่งขึ้น ซึ่งอาจจะทำการวิจัยแบบผสมผสาน เพื่อให้ผลการวิจัยมีความชัดเจนและนำไปสู่ความเข้าใจลึกซึ้งมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กรกฤช จุฬางกูร. (2565). *โครงการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีการออกแบบและผลิตชิ้นส่วนยานยนต์*. สืบค้น 1 เมษายน 2566. จาก http://summitautogroup.com/th/blog/2022/06/--summit----.

คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (BOI). (2564). *ภาวะการส่งเสริมการลงทุนปี 2564*. สืบค้น 1 เมษายน 2566. จาก https://www.boi.go.th/upload/content/investmentpromotion2021.pdf.

คมคาย แสงทองคำ, ธนกร น้อยทองเล็ก และ ชัยยุทธ เลิศพาชิน. (2558).กลยุทธ์การตลาดและการบริหารลูกค้าสัมพันธ์ที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของลูกค้าธนาคารกสิกรไทยในจังหวัดลำปาง. *วารสารมหาวิทยาลัยนครพนม, 5*(2), 62-69.

ธีรนัย เชาว์ปรีชา. (2564). *คุณภาพการให้บริการที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ สำนักงานเขตดอนเมือง กรุงเทพมหานคร*. (บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง).

นภัทร หอมพิกุล. (2559). *กลยุทธ์การตลาดและการจัดการลูกค้าสัมพันธ์ ที่มีผลต่อความพึงพอใจของลูกค้าที่ใช้ศูนย์บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ในจังหวัดอุบลราชธานี*. (บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี).

พัชรมน เชื้อนาคะ. (2560). *คุณภาพของการบริการที่มีผลต่อความพึงพอใจของผู้รับ บริการในแผนกผู้ป่วยนอกของโรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า*. (การจัดการมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหิดล).

วรวลัญช์ วงษ์ศรีเผือก. (2564). *คุณภาพการให้บริการที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของลูกค้าบริษัทยูโรเทคนิค (ประเทศไทย) จำกัด*. (บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง).

วัชรพงศ์ จันทรดี และ บุญฑวรรณ วิงวอน. (2559). การจัดการลูกค้าสัมพันธ์และความพึงพอใจที่มีอิทธิพลต่อ ความภักดีของลูกค้าธนาคารออมสินภาค 9. *วารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, 11*(2), 71-86.

วิระพงศ์ จันทร์สนาม. (2551). *ผลกระทบของการจัดการลูกค้าสัมพันธ์ ต่อความภักดีของลูกค้าของธุรกิจพาณิชย์เล็กทรอนิกส์ในประเทศไทย*. (บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม).

วิรัตน์ ชนะสิมมา. (2564). *คุณภาพการให้บริการที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของประชาชนที่ชำระภาษีท้องถิ่นกับเทศบาลตำบลหนองนาคำ กรณีศึกษาตำบลบ้านโคก อำเภอหนองนาคำ จังหวัดขอนแก่น*. (บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ).

Dwita, F., & Agustine, L. (2023). Creating Customer Satisfaction to Customer Loyalty: The Role of Service Quality in Every'Moment of Truth'. *Business and Entrepreneurial Review, 23*(1), 51-68.

Hussain, H. T., Ashraf, D., Cheema, S. M., & Ali, S. (2023). Effect of Services Innovations on Customer Satisfaction Mediating role of Relationship Improvement in auto Industry. *Review of Education, Administration & Law, 6*(1), 95-106.

Krungthai COMPASS. (2566). *ส่องทิศทางอุตสาหกรรมชิ้นส่วนยานยนต์ไทยปี 2566-2567*. สืบค้น 1 เมษายน 2566. จาก https://krungthai.com/Download/economyresources/.EconomyResourcesDownload_1918 Research_Note_Auto_Part_20_03_66.pdf.

Parasuraman, A., Zeithaml, V. A., & Berry, L. L. (1994). Reassessment of expectations as a comparison standard in measuring service quality: implications for further research. *Journal of marketing, 58*(1), 111-124.

PANYAPAT
ปัญญาพัฒน์

JSSP
Journal of Social Science Panyapat
https://so06.tci-thaijo.org/index.php/JSSP/index

Research Article

Potential and Opportunity for Developing Community Tourism Based on Local Legends, The Legend of Phra Ruang, Si Satchanalai District, Sukhothai Province

Rotsukhon Pradit[1*] **and Yuvadee Phongrod**[1]

[1] *Major in Public Administration, Social science and local development, Pibulsongkram Rajabhat University, Thailand*

[*] *Corresponding author. E-mail: Rotsukhon.p@psru.ac.th*

ABSTRACT

This article aimed (1) to study the history of the community based on the Phra Ruang legend in the Si Satchanalai District; (2) to analyze the potential and opportunities for developing community tourism based on the Phra Ruang legend in the Si Satchanalai District; and (3) to create a community tourism route based on the local legend. Data were collected with 5 local scholars and 15 community leaders, selected specifically. The tools used for data collection were interviews and focus group guidelines. Data were analyzed using content analysis. The results of the study found that the legend of Phra Ruang and the travel route according to the legend of Phra Ruang includes Phra That Mutao in the area of Wat Phra Si Rattana Mahathat Ratchaworawihan. Kaeng Luang is in the Si Satchanalai Historical Park. The legend of Phra Ruang that appears in the Sarachit subdistrict is a story about Phra Ruang following his lover, Nang Kham, to various places. Until it appeared that it was the naming of places and villages according to legends, including Nasammum, Sawannongkham, Bansaentor, Bansamlum, Nangkham cave, Nong Chorakhe, Bancook, and Bansarachit. Potential and opportunities for development Local legends, the legend of Phra Ruang, appear to have evidence of connections that can actually be found are interesting and spread out in various places of the community. If it is developed into a tourist destination with community participation, it will cause income distribution and sustainable development of community tourism. There are 3 tourism routes that can be connected according to the legend of Phra Ruang, consisting of 1) The legend of Phra Ruang Si Satchanalai is connected to the legend of Phra Ruang of Sukhothai, Sukhothai Historical Park 2) The legend of Phra Ruang Si Satchanalai is connected to the Si Satchanalai Historical Park and 3) The legend of Phra Ruang Si Satchanalai is connected to the legend of Phra Ruang Muang Nakhon Chum, Kamphaeng Phet Historical Park. The problems and obstacles of development are the lack of systematic collection of local legend knowledge and the lack of integration in the development of joint tourism between communities along the legendary route.

Keywords: Potential and Opportunity for Tourism Development, Legend of Phra Ruang, Community Tourism

Received: 5 November 2023;
Revised: 12 January 2024;
Accepted: 15 January 2024

© 2024 JSSP: Journal of Social Science Panyapat
ISSN: 3027-6748 (Online)

ศักยภาพและโอกาสในการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนตามตำนานท้องถิ่น ตำนานพระร่วง อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย

รสสุคนธ์ ประดิษฐ์[1*] **และ ยุวดี พ่วงรอด**[1]

[1] *สาขารัฐประศาสนศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์และการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ประเทศไทย*

* *Corresponding author. E-mail: Rotsukhon.p@psru.ac.th*

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาประวัติศาสตร์ชุมชนตามตำนานพระร่วงในพื้นที่อำเภอศรีสัชนาลัย (2) เพื่อวิเคราะห์ศักยภาพและโอกาสในการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนตามตำนานพระร่วงในพื้นที่อำเภอศรีสัชนาลัย และ (3) เพื่อสร้างเส้นทางการท่องเที่ยวชุมชนตามตำนานท้องถิ่น ตำนานพระร่วงศรีสัชนาลัย เก็บข้อมูลกับปราชญ์ชาวบ้าน จำนวน 5 คน และผู้นำชุมชนในชุมชนเส้นทางตามตำนานจำนวน 15 คน เลือกโดยเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือแบบสัมภาษณ์และแนวทางการสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ผลการศึกษาพบว่า ตำนานพระร่วงและเส้นทางการท่องเที่ยวตามตำนานพระร่วงประกอบไปด้วยพระธาตุมุเตาที่อยู่ในบริเวณวัดพระศรีรัตนมหาธาตุราชวรวิหาร แก่งหลวงอยู่ในเขตอุทยานประวัติศาสตร์ศรีสัชนาลัย ตำนานพระร่วงที่ปรากฏในพื้นที่ตำบลสารจิตรจะเป็นเรื่องเล่าเกี่ยวกับพระร่วงติดตามคนรักคือนางคำไปยังสถานที่ต่างๆ จนปรากฏเป็นการตั้งชื่อสถานที่และตั้งชื่อหมู่บ้านตามตำนานที่ประกอบไปด้วย นาสามมุม สะพานหนองขาม บ้านแสนตอ บ้านสามหลุม ถ้ำนางคำ หนองจระเข้ บ้านคุก และบ้านสารจิตร ศักยภาพและโอกาสในการพัฒนา ตำนานท้องถิ่นตำนานพระร่วงปรากฏหลักฐานเชื่อมโยงที่สามารถค้นพบได้จริงและมีความน่าสนใจซึ่งกระจายไปตามจุดต่างๆ ของชุมชนหากมีการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนจะทำให้เกิดการกระจายรายได้และเกิดการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน และสามารถเชื่อมโยงเส้นทางการท่องเที่ยวตามตำนานพระร่วงได้จำนวน 3 เส้นทาง ประกอบด้วย 1) ตำนานพระร่วงศรีสัชนาลัยเชื่อมโยงกับตำนานพระร่วงเมืองสุโขทัย อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย 2) ตำนานพระร่วงศรีสัชนาลัยเชื่อมโยงกับอุทยานประวัติศาสตร์ศรีสัชนาลัย และ 3) ตำนานพระร่วงศรีสัชนาลัยเชื่อมโยงกับตำนานพระร่วงเมืองนครชุม อุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร ปัญหาและอุปสรรคของการพัฒนาขาดการเก็บรวบรวมเป็นองค์ความรู้ตำนานท้องถิ่นอย่างเป็นระบบและขาดการบูรณาการในการพัฒนาการท่องเที่ยวร่วมกันระหว่างชุมชนในเส้นทางตามตำนาน

คำสำคัญ: ศักยภาพและโอกาสในการพัฒนาการท่องเที่ยว, ตำนานพระร่วง, การท่องเที่ยวชุมชน

© 2024 JSSP: Journal of Social Science Panyapat

บทนำ

พระร่วง ถือเป็นวีรบุรุษในตำนานของคนไทยมาตั้งแต่อดีตกาล ซึ่งในความจริงเป็นบุคคลสมมุติทางประวัติศาสตร์ที่คนไทยรับรู้ในฐานะผู้นำทางจิตวิญญาณ และเป็นแรงบันดาลใจให้ประชาคมไทยปลดแอกจากรัฐขอมจนสามารถตั้งรากฐานบ้านเมืองของคนไทยที่เป็นอิสระ ตำนานพระร่วงในพงศาวดารเหนือกล่าวถึงพระองค์พระร่วงในฐานะต้นวงศ์ของกษัตริย์สุโขทัยมีอยู่ 2 เรื่องด้วยกัน ได้แก่ พระร่วงสวรรคโลก กล่าวถึงพระร่วงที่เป็นโอรสของกษัตริย์องค์หนึ่งซึ่งครองเมืองแล้วออกไปบำเพ็ญพรตอยู่ในป่าชื่อพระอภัยราชาคามณี โดยเหตุการณ์เกิดที่เมืองสวรรคโลกบริเวณแก่งหลวงซึ่งอยู่บริเวณหน้าอุทยานประวัติศาสตร์ศรีสัชนาลัย อีกตำนานหนึ่งคือพระร่วงชาวละโว้ผู้มีวาจาสิทธิ์ ทรงเป็นบุตรของนายคงเคราหัวหน้าชาวไทยที่ต้องส่งส่วยน้ำให้ขอม เมื่อถึงเวลาที่ชาวไทยต้องส่งส่วยน้ำโดยบรรจุในเครื่องดินเผาจากเมืองลพบุรีไปเมืองขอม เนื่องจากเครื่องดินเผาเป็นภาชนะหนัก พระร่วงจึงใช้วาจาสิทธิ์ขอให้ชะลอมสามารถใส่น้ำได้จึงทำให้การขนส่งน้ำมีน้ำหนัก

เบาและจัดส่งได้ทันเวลา การเชื่อมโยงพระร่วงกับการสืบเชื้อพระวงศ์ของกษัตริย์สุโขทัยค่อนข้างมีความคลุมเครือ เพราะในทางประวัติศาสตร์ถือว่าพ่อขุนศรีอินทราทิตย์เป็นผู้สถาปนารัฐสุโขทัย จากการศึกษาจารึกสมัยสุโขทัยที่เป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ก็ไม่ได้กล่าวเรียกพระองค์และกษัตริย์ที่สืบเชื้อสายจากพระองค์ว่าพระร่วงเลย เพียงแต่ได้รับการเรียกขานจากเมืองใกล้เคียงว่าวงศ์พระร่วง (ดินาร์ บุญธรรม, 2555)

อย่างไรก็ตาม จากเรื่องเล่าขานเกี่ยวกับตำนานพระร่วงได้เกิดการใช้คำว่าพระร่วงเรียกชื่อสถานที่โบราณต่าง ๆ อาทิ ถนนพระร่วง เป็นถนนสายประวัติศาสตร์ที่เชื่อมระหว่างเมืองกำแพงเพชรผ่านสุโขทัยจดศรีสัชนาลัย ด้วยระยะทาง 123 กิโลเมตร เชื่อว่าถนนสายนี้สร้างเมื่อ 700 ปีมาแล้วเพื่อใช้เป็นเส้นทางยุทธศาสตร์อาจถือว่าเป็นทางหลวงแผ่นดินสายแรกของประเทศไทย นอกจากนี้มีการกล่าวถึงโซกพระร่วงลองพระขรรค์ซึ่งเป็นร่องน้ำธรรมชาติที่ตำนานกล่าวว่าพระร่วงใช้พระขันธ์ฟันหินตรงนั้นให้แตกออกเป็นร่องน้ำเพื่อให้น้ำจากเทือกเขาไหลลงไปยังเมืองสุโขทัยได้ ซึ่งถือเป็นแหล่งต้นน้ำโบราณของกรุงสุโขทัยตั้งแต่ได้มีการสร้างเขื่อนสรีดภงส์หรือทำนบพระร่วงเพื่อกักเก็บน้ำไว้ใช้มาแต่โบราณ ปัจจุบันตั้งอยู่ในพื้นที่ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย ได้ถูกพัฒนาขึ้นเป็นแหล่งท่องเที่ยวและถือได้ว่าเป็นอีกจุดท่องเที่ยวที่สำคัญของสุโขทัยที่นักท่องเที่ยวแนวผจญภัยเชิงประวัติศาสตร์ชื่นชอบและหาโอกาสมาพิสูจน์สัมผัสธรรมชาติแบบใกล้ชิดเป็นประจำทุกปี เนินปราสาทพระร่วงตำบลเมืองเก่า อำเภอเมืองสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย ตั้งอยู่ติดกับวัดมหาธาตุโดยสันนิษฐานว่าเป็นที่ตั้งของพระราชวังกรุงสุโขทัย นับว่าเป็นอีกหนึ่งในโบราณสถานที่ใครมาเที่ยวสุโขทัยไม่ควรพลาดมาเที่ยวชม (ดินาร์ บุญธรรม, 2555)

พื้นที่อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย เป็นพื้นที่ที่มีความสำคัญทางด้านการท่องเที่ยว โดยเฉพาะการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ เนื่องจากเป็นที่ตั้งของอุทยานประวัติศาสตร์ศรีสัชนาลัยอารยธรรมโบราณของอาณาจักรสุโขทัยที่ยังคงปรากฏหลักฐานให้คนรุ่นหลังได้เข้าไปเรียนรู้และเที่ยวชม ซึ่งนอกจากจะเป็นที่ตั้งของอุทยานประวัติศาสตร์ศรีสัชนาลัยแล้วนั้นยังเป็นพื้นที่ที่ปรากฏเรื่องเล่าขานตำนานพระร่วงที่มีการเล่าต่อกันสืบมา โดยเฉพาะการปรากฏเรื่องเล่าเกี่ยวกับตำนานพระร่วงในพื้นที่ตำบลศรีสัชนาลัยและตำบลสารจิตร อาทิ วัดพระศรีรัตนมหาธาตุราชวรวิหาร หรือวัดพระปรางค์ เป็นพระอารามหลวงชั้นเอกแห่งเดียวของจังหวัด มีอายุตั้งแต่สมัยขอมเรืองอำนาจหรือประมาณ 800 กว่าปีมาแล้ว ภายในวัดมีปูชนียสถานที่สำคัญเช่น กุฏิพระร่วงพระลือ ภายในประดิษฐานรูปพระร่วงเจ้า-พระลือเจ้า ซึ่งตามตำนานเล่าว่าพระลือเป็นน้องของพระร่วง พระธาตุมุเตา อยู่นอกกำแพงแก้วหลังองค์พระปรางค์ประธานมีตำนานเล่ามาแต่โบราณว่าพระร่วงและพระลือแข่งสร้างเจดีย์ (สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นสุโขทัย, 2566) รวมถึงปรากฏตำนานพระร่วงติดตามสาวคนรักไปในพื้นที่ต่างๆ จนเกิดเป็นตำนานเรื่องเล่าสู่การกลายเป็นวรรณกรรมท้องถิ่นที่มีการเชื่อมโยงกับหลักฐานต่างๆ ที่ปรากฏในปัจจุบัน จากศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่อำเภอศรีสัชนาลัย ทั้งการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ หากมีการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวใหม่ๆ ที่มีความน่าสนใจ ก็จะสามารถเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพเดิมที่จะดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวให้เดินทางเข้าท่องเที่ยวได้มากขึ้นและอยู่ในพื้นที่นานขึ้น นอกจากนี้หากสถานที่ต่างๆ ที่ปรากฏตามตำนานเรื่องเล่าได้ถูกนำมาพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อให้นักท่องเที่ยวได้เดินทางเข้าไปเที่ยวชมอันสามารถเชื่อมโยงถึงประวัติศาสตร์ที่ได้มีการค้นพบหลักฐานต่างๆ ก็จะช่วยทำให้กลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ที่เกิดขึ้นภายในชุมชน เกิดการกระจายรายได้สู่ชุมชน เป็นการดึงดูดนักท่องเที่ยวให้ได้เข้าไปเรียนรู้ประวัติศาสตร์ของชุมชนที่จะทำให้เกิดการเรียนรู้ การอนุรักษ์ และสืบสานต่อไป ก่อให้เกิดรายได้แก่ชุมชนอย่างยั่งยืน ช่วยพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาประวัติศาสตร์ชุมชนตามตำนานพระร่วงในพื้นที่อำเภอศรีสัชนาลัย
2. เพื่อวิเคราะห์ศักยภาพและโอกาสในการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนตามตำนานพระร่วงในพื้นที่อำเภอศรีสัชนาลัย
3. เพื่อสร้างเส้นทางการท่องเที่ยวชุมชนตามตำนานท้องถิ่น ตำนานพระร่วงศรีสัชนาลัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

1.1 กลุ่มผู้นำชุมชน ประกอบด้วย นายกองค์การบริหารส่วนตำบล กำนัน และผู้ใหญ่บ้าน เป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญในด้านประวัติชุมชนเกี่ยวกับตำนานพระร่วง และให้ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนตามตำนานท้องถิ่น ใช้การเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 15 คน

1.2 ปราชญ์ท้องถิ่น ผู้มีความรู้ความสามารถในการถ่ายทอดประวัติศาสตร์ท้องถิ่นตำนานพระร่วง ใช้การเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 5 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง เก็บข้อมูลกับกลุ่มผู้นำชุมชนและปราชญ์ชาวบ้านเพื่อเก็บรวบรวมเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาและตำนานพระร่วงตามการรับรู้ในพื้นที่ โดยแบบสัมภาษณ์แบ่งเป็น 3 ตอน ประกอบด้วย ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ ตอนที่ 2 บริบทชุมชน ความเป็นมาของตำนาน ตอนที่ 3 ความต้องการในการพัฒนาศักยภาพและโอกาสในการพัฒนา และ ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวตามตำนานท้องถิ่น

2.2 แนวทางการสนทนากลุ่ม ประกอบด้วย บริบทชุมชน ตำนานพระร่วง หลักฐานตามตำนาน ความต้องการในการพัฒนา ศักยภาพและโอกาสในการพัฒนา และข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวตามตำนานท้องถิ่น

แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างและแนวทางการสนทนากลุ่ม นำเสนอผู้เชี่ยวชาญเพื่อพิจารณา จำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของภาษา ประเด็นคำถามว่าครอบคลุมเนื้อหา แล้วนำเสนอผู้เชี่ยวชาญประเมินความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยการหาค่าความสอดคล้อง IOC (Item Objective Congruen Index) เป็นรายข้อ แล้วพิจารณาเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC มากกว่า 0.5 ขึ้นไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ผู้วิจัยนำหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัยจากสำนักงานคณบดีถึงกลุ่มเป้าหมายในการสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่ม

3.2 นัดหมายเวลาในการเข้าพบผู้ให้ข้อมูลสำคัญอย่างเพื่อทำการสัมภาษณ์และสนทนากลุ่ม ณ องค์การบริหารส่วนตำบลสารจิตรและวัดสารจิตร

3.3 ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์และสนทนากลุ่มตามวันเวลาที่นัดหมาย

3.4 ทำการสัมภาษณ์ปราชญ์ชาวบ้านถึงบริบทชุมชน ประวัติศาสตร์ชุมชนตามตำนานพระร่วง ความต้องการในการพัฒนา ศักยภาพและโอกาสในการพัฒนา และข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวตามตำนานท้องถิ่น

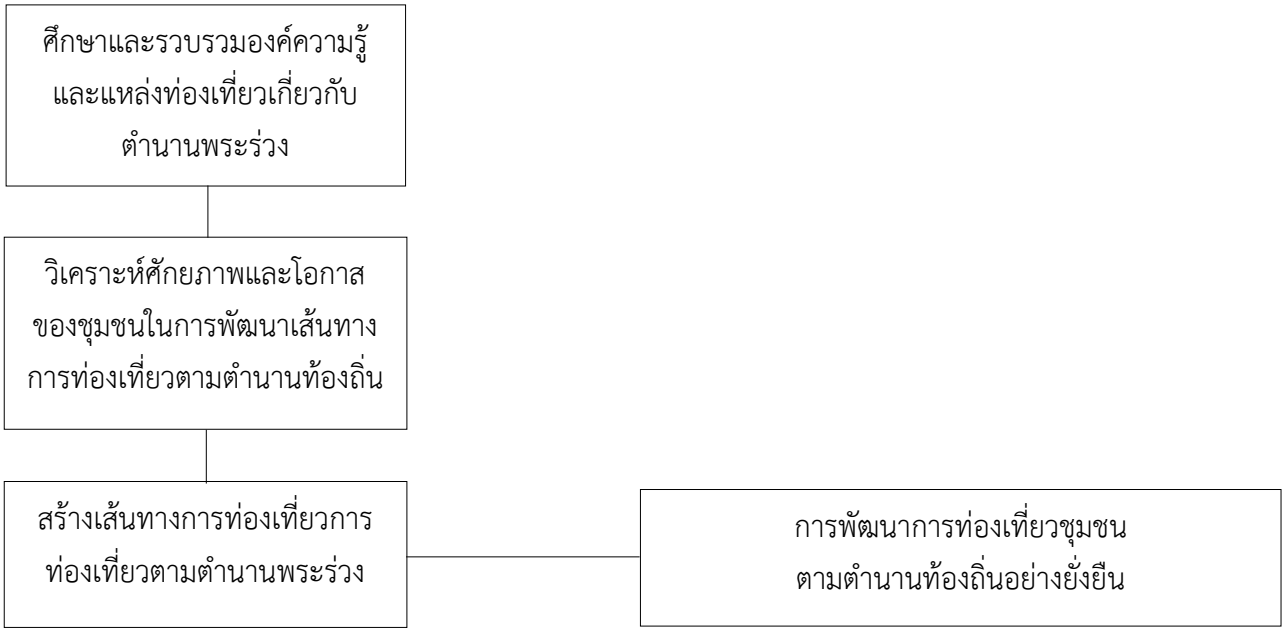
3.5 ทำการสนทนากลุ่มกับผู้นำชุมชนถึงบริบทชุมชน ตำนานพระร่วง หลักฐานตามตำนาน ความต้องการในการพัฒนา ศักยภาพและโอกาสในการพัฒนา และข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวตามตำนานท้องถิ่น

3.6 สำรวจพื้นที่ตามเส้นทางเพื่อศึกษาศักยภาพและโอกาสในการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชน และสร้างข้อเสนอแนะ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ นำข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมมาทำการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (content analysis) และสรุปผลการวิจัย โดยใช้วิธีการบรรยายเชิงพรรณา

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย พบว่า

1. ประวัติศาสตร์ชุมชนตามตำนานพระร่วงในพื้นที่อำเภอศรีสัชนาลัย

การศึกษาประวัติศาสตร์ชุมชนตามตำนานพระร่วงในพื้นที่อำเภอศรีสัชนาลัย พบว่าเรื่องเล่าตำนานพระร่วงในพื้นที่อำเภอศรีสัชนาลัยที่มีการรับรู้และถ่ายทอดกันต่อๆ มา “พระร่วง” ตามตำนานท้องถิ่นมิได้มีการกล่าวถึงหรือระบุว่าพระร่วงเป็นพระมหากษัตริย์องค์ใดของสุโขทัย แต่สันนิษฐานกันว่าน่าจะเป็นผู้นำหรือผู้ปกครองเมืองสุโขทัยในอดีต นอกจากนี้ตามตำนานท้องถิ่นก็มิได้มีการกล่าวขานว่าพระร่วงมีบิดามารดาหรือไม่หรือบิดามารดามีนามว่าอย่างไร แต่เป็นตำนานเล่าขานถึงครอบครัวพระร่วงว่ามีสองพี่น้อง พระร่วงคือผู้เป็นพี่ชายและมีน้องชายนามว่าพระลือ

นอกจากนี้ยังมีตำนานพระร่วงตามคนรักไปยังสถานที่ต่างๆ โดยจุดพิเศษความน่าสนใจของเรื่องเล่านี้คือการเล่าเรื่องพระร่วงจะอิงกับความเป็นมาของบ้านเมืองและสถานที่ต่างๆ ที่ปรากฏภายในชุมชน ทำให้กลายเป็นเรื่องเล่าที่มีชีวิตและเป็นตำนานที่สามารถตามรอยเพื่อค้นคว้าประวัติศาสตร์และสถานที่ที่เป็นหลักฐานได้ เรื่องเล่าตำนานพระร่วงในพื้นที่อำเภอศรีสัชนาลัยจะปรากฏเส้นทางในสถานที่ต่างๆ ตามตำนานท้องถิ่นในตำบลศรีสัชนาลัยและตำบลสารจิตร ในตำบลศรีสัชนาลัยตามตำนานคำบอกเล่าเป็นเรื่องราวระหว่างพระร่วงและพระลือ (พี่ชายและน้องชาย) มีการแข่งขันกันเพื่อก่อสร้างเจดีย์ เจดีย์ของพระลือสร้างได้สูงกว่าของพระร่วง พระร่วงจึงไม่พอใจเตะยอดเจดีย์ของลือหักกระเด็นไปตกที่เมืองพิษณุโลก เจดีย์ที่พระร่วงสร้างในปัจจุบันคือปรางค์เจดีย์ประธานวัดพระศรีรัตนมหาธาตุราชวรวิหาร (วัดพระปรางค์) เจดีย์ที่พระลือสร้างแต่ถูกพระร่วงเตะยอดเจดีย์ ปัจจุบันคือ*พระธาตุมุเตา*ที่อยู่ด้านทิศตะวันตกของพระศรีรัตนมหาธาตุราชวรวิหาร ส่วนยอดที่กระเด็นไปตกที่วัดพระศรีรัตนมหาธาตุ (วัดใหญ่) เมืองพิษณุโลก ภายในบริเวณวัดพระศรีรัตนมหาธาตุราชวรวิหารจะมีศาลพระร่วงพระลือ หรือ*กุฏิพระร่วงพระลือ*ตั้งอยู่ ภายในประดิษฐานรูปหล่อพระร่วงพระลือ (จำลอง) ที่เป็นสักการะของคนในท้องที่และนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวชม ของสักการะที่นำมาบูชาที่ศาลพระร่วงพระลือจะใช้เป็นว่าว ที่เรียกกว่าว่าวพระร่วงพระลือ เนื่องจากพระร่วงพระลือเป็นพี่น้องที่โปรดการละเล่นว่าวเป็นอย่างมาก

แก่งหลวง หรือแก่งเมือง แก่งหลวงจะตั้งอยู่ในเขตอุทยานประวัติศาสตร์ศรีสัชนาลัย เป็นโขดหินธรรมชาติกั้นแม่น้ำยมแม่น้ำสายหลักของเมืองศรีสัชนาลัย ตามตำนานพระร่วงกล่าวถึงแก่งหลวงว่าเป็นบริเวณที่พระร่วงลงอาบน้ำแล้วหายไปเพราะได้ดำน้ำลงไปหาแม่ซึ่งเป็นนาคอยู่ในเมืองบาดาลเมื่อใดที่ผักบุ้งขึ้นที่แก่งนี้ขึ้นแล้วทอดยอดไปพันถึงองค์พระปรางค์ที่วัดพระศรีศรีรัตนมหาธาตุราชวรวิหาร แสดงว่าพระร่วงได้กลับมาเกิดใหม่แล้ว

ตำนานพระร่วงที่ปรากฏในพื้นที่ตำบลสารจิตรจะเป็นเรื่องเล่าเกี่ยวกับพระร่วงติดตามคนรักไปยังสถานที่ต่างๆ จนปรากฏเป็นการตั้งชื่อหมู่บ้านตามตำนาน โดยตำนานพระร่วงตามคนรักชื่อว่า “นางคำ” จนเรียกกันว่าตำนานพระร่วงนางคำ จากคำบอกเล่าคือพระร่วงเป็นชายผู้มีวาจาสิทธิ์และมีรูปร่างใหญ่โตพบหญิงสาวที่ถูกตาต้องใจกำลังดำนาอยู่ที่*นาสามมุม* แต่ทว่านางคำก็มิได้มีท่าทีสนใจพระร่วงแต่อย่างใดโดยตั้งอกตั้งใจก้มหน้าก้มตาดำนาของตัวเองต่อไป

พระร่วงเห็นดังนั้นด้วยความมีวาจาสิทธิ์จึงกล่าวให้กล้าขึ้นเต็มผืนนา นางคำเห็นดังนั้นก็ตกใจจึงรีบวิ่งหนีไป เมื่อวิ่งหนีมาถึงบริเวณลำน้ำทำให้ไปต่อไม่ได้ นางคำจึงขอให้พระร่วงช่วยเนรมิตสะพานข้ามให้ พระร่วงผู้มีวาจาสิทธิ์กล่าวสิ่งใดสิ่งนั้นก็จะเป็นจริงขึ้นมาทันที เมื่อพระร่วงกล่าวว่าให้มีสะพานข้ามลำน้ำสะพานก็ปรากฏขึ้น กลายเป็นสะพานที่เรียกว่าสะพานน้องข้าม แต่ปัจจุบันเพี้ยนเป็น*สะพานหนองขาม* ลำน้ำนั้นในปัจจุบันก็ถูกเรียกว่าคลองหนองขาม นางคำวิ่งหนีไปเรื่อยๆ จนถึงหมู่บ้านที่มีตอไม้อยู่เป็นจำนวนมาก พระร่วงเกิดสะดุดตอไม้ทำให้ล้มลง บริเวณหมู่บ้านนั้นจึงถูกตั้งชื่อว่า *บ้านแสนตอ* เมื่อพระร่วงวิ่งตามคนรักจนสะดุดตอล้มลง ด้วยพระร่วงเป็นชายที่มีร่างกายใหญ่โตเมื่อล้มลงจึงปรากฏเป็นหลุมขึ้นเรียกว่า*บ้านสามหลุม* เมื่อพระร่วงสะดุดตอล้มลง ในขณะที่นางคำก็ยังคงวิ่งหนีต่อไปและได้ไปแอบอยู่ในถ้ำบนภูเขา โดยได้นำผ้าถุงมาปิดปากถ้ำไว้เพื่อไม่ให้พระร่วงเข้าไป เพราะหากลอดผ้าถุงเข้าไปจะทำให้อิทธิฤทธิ์ของพระร่วงเสื่อม จนกลายมาเป็นความเชื่อจนถึงปัจจุบันว่าชายห้ามลอดผ้าถุงผู้หญิงเพราะของในตัวต่างๆ จะเสื่อมลงได้ พระร่วงซึ่งรออยู่ปากถ้ำพยายามอ้อนวอนขอร้องให้นางคำออกมา แต่จะอ้อนวอนเพียงใดนางคำก็มิได้ยอมออกมา ด้วยความโกรธแค้นพระร่วงจึงสาปให้นางคำอยู่ในถ้ำนั้นตลอดไป ภูเขานั้นจึงถูกเรียกว่า*เขานางคำ* บริเวณด้านล่างของเขานางคำมีการสร้างศาลนางคำ (ศาลแม่นางบัวคำ) ขึ้นเพื่อเป็นที่เคารพสักการะของผู้คนในท้องที่และผู้คนจากอำเภอใกล้เคียง เมื่อพระร่วงสาปให้นางคำต้องอยู่ในถ้ำนั้นตลอดไปแล้ว พระร่วงมาถึงบริเวณใกล้ๆ กับเขานางคำพบว่ามีแหล่งน้ำขนาดใหญ่อยู่ ในบริเวณนั้นมีจระเข้อาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก พระร่วงจึงเสกให้จระเข้คอยเฝ้านางคำเอาไว้มิให้ออกมาจากถ้ำได้ บริเวณนี้ปัจจุบันมีการขุดลอกเป็นแหล่งน้ำขนาดใหญ่ใช้สำหรับการทำเกษตรกรรมของชาวตำบลสารจิตร แหล่งน้ำนี้ถูกเรียกว่า*หนองจระเข้*

2. ผลการวิเคราะห์ศักยภาพและโอกาสในการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนตามตำนานพระร่วงในพื้นที่อำเภอศรีสัชนาลัย

ผลการวิเคราะห์ศักยภาพและโอกาสในการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนตามตำนานพระร่วงในพื้นที่อำเภอศรีสัชนาลัย พบว่า

2.1 จุดแข็ง

1) ตำนานท้องถิ่นตำนานพระร่วงเป็นตำนานที่เชื่อมโยงไปถึงบุคคลสำคัญในประวัติศาสตร์เมืองสุโขทัย ที่เรียกกันว่าพระร่วงเจ้า ที่มีความสำคัญและมีความน่าสนใจเนื่องจากสุโขทัยเป็นอาณาจักรแห่งแรกของคนไทย

2) ตำนานท้องถิ่นตำนานพระร่วงปรากฏหลักฐานเชื่อมโยงที่สามารถค้นพบได้จริงและมีความน่าสนใจ

3) ชุมชนในเส้นทางตามตำนานพระร่วงประกอบไปด้วยชุมชนศรีสัชนาลัยและชุมชนบ้านคุกพัฒนา ตำบลสารจิตร มีการพัฒนาโฮมสเตย์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนและเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว

4) มีสินค้าชุมชนที่เชื่อมโยงกับตำนานพระร่วงได้ เช่น ข้าวตอกพระร่วง พระร่วงหลังรางปืน เป็นต้น

5) เส้นทางตามตำนานพระร่วงศรีสัชนาลัยอยู่ไม่ห่างไกลกันและกระจายไปตามจุดต่างๆ ภายในชุมชนโดยเฉพาะพื้นที่ตำบลสารจิตร ที่สามารถนำนักท่องเที่ยวเที่ยวชมได้ภายในหนึ่งวัน นอกจากนี้หากมีการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวยังจะทำให้เกิดการกระจายรายได้ภายในชุมชนและเกิดการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน

6) เส้นทางตามตำนานพระร่วงบางแหล่งตั้งอยู่ในอุทยานประวัติศาสตร์ศรีสัชนาลัยซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวเดิมที่มีศักยภาพเดิมที่จะช่วยดึงดูดนักท่องเที่ยวได้

2.2 จุดอ่อน

1) เส้นทางตามตำนานพระร่วงศรีสัชนาลัยยังขาดการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวหรือแหล่งเรียนรู้ประวัติศาสตร์ของชุมชน

2) ขาดการบูรณาการในการพัฒนาการท่องเที่ยวร่วมกันระหว่างชุมชนตามเส้นทางตำนานพระร่วงที่ประกอบไปด้วยตำบลศรีสัชนาลัยและตำบลสารจิตร

3) เส้นทางตามตำนานพระร่วงศรีสัชนาลัยขาดการเก็บรวบรวมเป็นองค์ความรู้อย่างเป็นระบบสำหรับการศึกษา ค้นคว้า และการเรียนรู้

4) เส้นทางตามตำนานพระร่วงบางจุดมีความยากลำบากในการเข้าถึงโดยเฉพาะเส้นทางการคมนาคม ขาดป้ายบอกทาง และป้ายอธิบายความสำคัญ

5) ขาดแคลนงบประมาณในการพัฒนาเส้นทางการท่องเที่ยวตามตำนาน

6) ชุมชนบ้านคุกพัฒนา ตำบลสารจิตร มีการนำตำนานว่างพระร่วงมาเป็นจุดขายของการท่องเที่ยวที่ช่วยดึงดูดความสนใจนักท่องเที่ยวได้ดี แต่ยังขาดการเชื่อมโยงกับแหล่งตำนานอื่นๆ ในการให้ความรู้และดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยว

2.3 โอกาส

1) อำเภอศรีสัชนาลัยมีแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพเดิม เช่น อุทยานประวัติแห่งชาติศรีสัชนาลัย อุทยานประวัติศาสตร์ศรีสัชนาลัยที่ได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นเมืองมรดกโลก ที่สามารถเชื่อมโยงกับเส้นทางการท่องเที่ยวตามตำนานพระร่วงได้

2) พื้นที่อำเภอศรีสัชนาลัยมีหน่วยงานความร่วมมือในการพัฒนาการท่องเที่ยวคือองค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (อพท.) เนื่องจากเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยวมรดกโลกด้านวัฒนธรรม

3) ตำนานพระร่วงศรีสัชนาลัยสามารถเชื่อมโยงกับแหล่งหลักฐานตำนานพระร่วงเมืองสุโขทัย และตำนานพระร่วงในจังหวัดกำแพงเพชรที่สามารถเชื่อมโยงเป็นเส้นทางการท่องเที่ยวร่วมกันได้

2.4 อุปสรรค

1) ในพื้นที่อำเภอศรีสัชนาลัยมีการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านนาต้นจั่นที่มีศักยภาพซึ่งถือเป็นคู่แข่งสำคัญในการดำเนินงานด้านการท่องเที่ยวของชุมชนในพื้นที่ต่างๆ

2) การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ในพื้นที่อำเภอศรีสัชนาลัยยังดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวได้ไม่ดีเท่ากับการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์สุโขทัย อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย

3) พื้นที่อำเภอศรีสัชนาลัยขาดการจัดกิจกรรม/งานประเพณีเพื่อกระตุ้นหรือส่งเสริมการท่องเที่ยวในพื้นที่ให้เป็นที่รู้จักและเดินทางมาเยือนของนักท่องเที่ยว

4) เทคโนโลยีด้านการท่องเที่ยวทันสมัยที่เปลี่ยนแปลงไป ทำให้ชุมชนยังไม่มีศักยภาพในการเข้าถึงและพัฒนาเทคโนโลยีหรือสามารถนำไปประยุกต์ใช้เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวได้ เช่น การสร้างแบบจำลองเส้นทางการท่องเที่ยวเป็นต้น

3. ผลการสร้างเส้นทางการท่องเที่ยวชุมชนตามตำนานท้องถิ่น ตำนานพระร่วงศรีสัชนาลัย

ภาพที่ 2 แสดงเส้นทางการท่องเที่ยวตามตำนานท้องถิ่น “ตำนานพระร่วง อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย”

เส้นทางการท่องเที่ยวตามตำนานท้องถิ่น ตำนานพระร่วง อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย พบว่า มีแหล่งท่องเที่ยวตามตำนานในเส้นทางดังนี้

1) พระปรางค์, พระธาตุมุเตา วัดพระศรีรัตนมหาธาตุราชวรวิหาร เป็นเจดีย์ที่อยู่ในบริเวณวัดพระศรีรัตนมหาธาตุ ปัจจุบันพระธาตุมุเตาไม่มียอดอยู่ด้านหลังปรางค์ประธานนอกกำแพงแก้ว ตัวพระธาตุมุเตาก่อด้วยศิลาแลงฐานเป็นสี่เหลี่ยมซ้อนกัน 4 ชั้น มีทรวดทรงสัณฐานคล้ายเจดีย์มอญจึงเรียกว่า พระมุเตา เกี่ยวข้องกับตำนานพระร่วงตามการเล่าขานว่าทั้งพระปรางค์และพระธาตุมุเตาเกิดจากการที่พระร่วงและพระลือ (พระอนุชา) แข่งกันสร้างขึ้น พระลือสร้างได้สูงกว่าพระร่วงไม่พอพระทัยตึงเตะยอดหักกระเด็นไปตกที่เมืองพิษณุโลก

2) ศาลพระร่วงพระลือ วัดพระศรีรัตนมหาธาตุ ตั้งอยู่ภายในบริเวณวัดพระปรางค์ อุทยานประวัติศาสตร์ศรีสัชนาลัย เป็นกลุ่มโบราณสถานที่ตั้งอยู่นอกกำแพงเมืองเก่าศรีสัชนาลัย ภายในประดิษฐานรูปหล่อพระร่วงพระลือ (จำลอง) เป็นที่ให้กราบไว้สักการะบูชา

3) แก่งหลวง เป็นแก่งหินในแม่น้ำยมที่อยู่ในบริเวณเมืองโบราณศรีสัชนาลัย เกิดจากแม่น้ำไหลผ่านแนวภูเขาที่เป็นพนังหินควอรตซ์วางตัวขวางกั้นแม่น้ำที่เป็นเสมือนเขื่อนกั้นแม่น้ำยม

4) บ้านแสนตอ มีต้นยางนาใหญ่อายุกว่า 100 ปี เป็นสัญญลักษณ์ และมีวัดแสนตอซึ่งเป็นศูนย์รวมจิตใจของชุมชน

5) บ้านสามหลุม เป็นหมู่บ้านที่ผู้คนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ปลูกข้าว ทำสวนกล้วย อ้อย มันสำปะหลัง การเที่ยวชมสามารถชมวิถีชีวิตชาวบ้าน ชมวิถีการทำการเกษตร

6) นาสามมุม ปัจจุบันเป็นพื้นที่สำหรับทำการเกษตรของเกษตรกร

7) สะพานหนองขาม เป็นเส้นทางสัญจรสำหรับชาวบ้านเกษตรกรบริเวณสะพานจะมีลำน้ำสายเล็กๆ เป็นลำน้ำน้ำที่ใช้สำหรับการทำการเกษตร

8) วัดสารจิตร เป็นศูนย์รวมจิตใจของชาวบ้าน เป็นที่ประกอบพิธีกรรมทางศาสนารวมถึงงานประเพณีประจำท้องถิ่นต่างๆ ซึ่งถือว่าเป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพในการท่องเที่ยวสามารถเชื่อมโยงการเที่ยวกับตำนานพระร่วงได้

9) โฮมสเตย์บ้านคุกพัฒนา พักโฮมสเตย์และศูนย์เรียนรู้ชุมชนเศรษฐกิจพอเพียงให้นักท่องเที่ยวได้เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวเพื่อเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น เรียนรู้ประเพณีการเล่นว่าวที่เรียกว่าว่าวพระร่วงพระลือ

10) ศาลนางคำ เป็นที่เคารพสักการะของผู้คนในท้องที่ ชาวบ้านจะนิยมมาบนบานศาลกล่าวเพื่อขอให้ได้สิ่งที่ตนปรารถนา

11) เขานางคำ, ถ้ำนางคำ ภูเขาและถ้ำตามธรรมชาติที่ตั้งอยู่ภายในชุมชน

12) หนองจระเข้ แหล่งน้ำเพื่อการเกษตรขนาดใหญ่ของชุมชน

อภิปรายผล

ประวัติศาสตร์ชุมชนตามตำนานพระร่วงในพื้นที่อำเภอศรีสัชนาลัย พบว่า ตำนานพระร่วงอำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย เป็นตำนานท้องถิ่นที่เล่าขานสืบต่อกันมาแบบมุขปาฐะ พระร่วงเป็นผู้นำในสมัยโบราณที่ยังส่งผลต่อความเชื่อและวิถีต่างๆ ของคนในท้องถิ่นในปัจจุบัน ตำนานเป็นเรื่องเล่าเกี่ยวกับพระร่วงติดตามคนรักไปยังที่ต่างๆ โดยเส้นทางตามเรื่องเล่าจะผูกกับสถานที่ที่สามารถค้นหาแหล่งที่ตั้งหรือหลักฐานได้หรือจากตำนานทำให้นำมาสู่การตั้งชื่อหมู่บ้านหรือชุมชน สอดคล้องกับ มณรดา ศิลปบรรเลง (2560) ศึกษาเรื่องเรื่องเล่าพระร่วงตำบลสารจิตร – พระร่วงตำบลนครชุม : การศึกษาเปรียบเทียบ พบว่าเรื่องเล่าเกี่ยวกับพระร่วงได้รับอิทธิพลจากเผยแพร่ข้อมูลประวัติศาสตร์จากวรรณกรรมประวัติศาสตร์ การสร้างสรรค์ของแต่ละพื้นที่มีความแตกต่างกันออกไปเป็นผลจากภูมิศาสตร์และหลักฐานทางประวัติศาสตร์โบราณคดี สำนึกร่วมของผู้คนอาศัยวีรบุรุษประจำถิ่นเป็นแรงบันดาลใจในการตั้งชื่อบ้านนามเมืองและกิจกรรมสำคัญประจำถิ่นจนกลายเป็นอัตลักษณ์พิเศษที่ทำ ให้คนในถิ่นภาคภูมิใจต่อตนเองและถิ่นที่อยู่ว่ามีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับบุคคลสำคัญและความเป็นมาของประวัติศาสตร์ชาติ

ผลวิเคราะห์ศักยภาพและโอกาสในการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนตามตำนานพระร่วงในพื้นที่อำเภอศรีสัชนาลัย พบว่า ตำนานพระร่วงก่อให้เกิดศักยภาพและโอกาสในการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชน ตำนานพระร่วงปรากฏหลักฐานเชื่อมโยงที่สามารถค้นพบได้จริงและมีความน่าสนใจที่สามารถที่เชื่อมโยงไปถึงบุคคลสำคัญในประวัติศาสตร์เมืองสุโขทัย และการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนตามตำนานสามารถเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพในพื้นที่และสามารถเชื่อมโยงเส้นทางของตำนานพระร่วงนครชุมและตำนานพระร่วงกำแพงเพชรได้ ที่จะก่อให้เกิดการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน สอดคล้องกับ สอดคล้องกับ มณรดา ศิลปบรรเลง (2560) ศึกษาเรื่องเรื่องเล่าพระร่วงตำบลสารจิตร – พระร่วงตำบลนครชุม : การศึกษาเปรียบเทียบ พบว่าเรื่องเล่าพระร่วงทั้ง 2 สำนวนจะเป็นที่รับรู้อยู่เพียงแต่เฉพาะถิ่นจนถูกมองว่าเป็นทุนทางวัฒนธรรมที่ท้องถิ่นประยุกต์ให้รองรับกับการส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น การท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและการท่องเที่ยวเชิงนิเวศภายใต้ความคิดแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์ที่นำเอาเรื่องเล่ามาประยุกต์ให้เกิดเป็นกิจกรรมเพื่อประโยชน์ในทางเศรษฐกิจต่อผู้คนในท้องถิ่นได้ สอดคล้องกับอุษา กล้าวิจารณ์ (2560) ศึกษาเรื่องแนวทางสู่ความสำเร็จของการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน พบว่าการพัฒนาคนและด้านเศรษฐกิจชุมชนและคุณภาพชีวิตและมุ่งเน้นแสดงให้เห็นแนวทางสู่ความสำเร็จของการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนโดยขึ้นอยู่กับปัจจัยหลักอันได้แก่ศักยภาพของคนในชุมชนและศักยภาพของการบริหารจัดการและต้องมีการดำเนินการอย่างเป็นขั้นตอน ตั้งแต่การประเมินความเป็นไปได้ของชุมชนการดำเนินงานและการประเมินผล หากชุมชนนำไปใช้ในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวแล้วก็จะทำให้ชุมชนเกิดความยั่งยืนได้

ผลการสร้างเส้นทางการท่องเที่ยวชุมชนตามตำนานท้องถิ่น ตำนานพระร่วงศรีสัชนาลัย พบว่า เส้นทางการท่องเที่ยวตามตำนานท้องถิ่น ตำนานพระร่วง อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย พบว่ามีแหล่งท่องเที่ยวตามตำนานในเส้นทางดังนี้ 1) พระปรางค์, พระธาตุมุเตา วัดพระศรีรัตนมหาธาตุราชวรวิหาร 2) ศาลพระร่วงพระลือ วัดพระศรีรัตนมหา

ธาตุ 3) แก่งหลวง 4) บ้านแสนตอ 5) บ้านสามหลุม 6) นาสามมุม 7) สะพานหนองขาม 8) วัดสารจิตร 9) โฮมสเตย์บ้านคุก พัฒนา 10) ศาลนางคำ 11) เขานางคำ, ถ้ำนางคำ 12) หนองจระเข้ ซึ่งหากมีการส่งเสริมและพัฒนาเป็นเส้นทางการท่องเที่ยวชุมชนตามเส้นทางตำนานจะก่อให้เกิดการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนและเกิดกระบวนการมีส่วนร่วมของคนในท้องถิ่น สอดคล้องกับ มณรดา ศิลปบรรเลง (2560) ศึกษาเรื่องคติความเชื่อเรื่องพระร่วงในสังคมไทย: บทบาทและการดำรงอยู่ ผลการศึกษาพบว่าตำนานพระร่วงตำบลสารจิตรถูกร้อยเรียงด้วยเรื่องราวความรักของพระร่วงที่มีต่อสาวงามประจำตำบลสารจิตรทำให้เกิดเป็นชื่อบ้านและเป็นผลให้เกิดความพยายามในการผลักดันให้เกิดเป็นเส้นทางการท่องเที่ยวแบบตามรอย (Tourism for special interest) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับพิฑูรย์ ทองฉิม และคณะ (2565) ศึกษาเรื่องรูปแบบเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ตามรอยพระพุทธเจ้าหลวงเพื่อเพิ่มมูลค่าการท่องเที่ยวของจังหวัดสงขลาอย่างยั่งยืน พบว่ารูปแบบการท่องเที่ยวตามรอยพระพุทธเจ้าหลวงจังหวัดสงขลา เป็นการท่องเที่ยวรูปแบบการท่องเที่ยวในความสนใจพิเศษ (special interest tourism) ซึ่งมีการผสมผสานระหว่างการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ (natural based tourism) และแหล่งวัฒนธรรม (cultural based tourism เข้าไปด้วย ทั้งนี้จากการทดลองผู้เข้าร่วมทดลองท่องเที่ยวมีความคาดหวังพบเห็นร่องรอยหลักฐานและการเล่าเรื่องเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ตามรอยพระพุทธเจ้าหลวงในสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ ของจังหวัดสงขลา

องค์ความรู้ใหม่

ตำนานหรือวรรณกรรมท้องถิ่นที่มีการเล่าสืบต่อกันมาแบบมุขปาฐะ เช่น ตำนานพระร่วงสุโขทัยที่ปรากฏเรื่องเล่าในชุมชนท้องถิ่นต่างๆ ควรมีการรวบรวมเพื่อให้เกิดการจัดเก็บอย่างเป็นระบบ เพื่อเป็นแหล่งค้นคว้าให้แก่เยาวชนคนรุ่นหลัง นอกจากนี้ตำนานหรือวรรณกรรมท้องถิ่นตำนานพระร่วงสามารถนำมาพัฒนาเพื่อให้เกิดเป็นเส้นทางการท่องเที่ยว เพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ชุมชน ที่จะสามารถยกระดับและส่งเสริมเสริมการท่องเที่ยวของชุมชนที่จะช่วยพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนทำให้เกิดการสร้างงานสร้างรายได้ เกิดเป็นอัตลักษณ์ชุมชนที่โดดเด่นแตกต่างอย่างน่าสนใจ แต่ปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาเส้นทางการท่องเที่ยวตามตำนานคือชุมชนขาดแคลนงบประมาณในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว พัฒนาเส้นทางการเข้าถึง รวมถึงสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักท่องเที่ยว ดังนั้น ในการดำเนินการพัฒนาหน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้านการท่องเที่ยว องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน และกลุ่มผู้ประกอบการ ควรบูรณาการการทำงานในการพัฒนาเส้นทางการท่องเที่ยวตามตำนานท้องถิ่นตำนานพระร่วงร่วมกัน

สรุปผลการวิจัย

ตำนานพระร่วงอำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย ประกอบไปด้วยตำนานระหว่างพระร่วงและพระลือ (พี่ชายและน้องชาย) มีการแข่งขันกันเพื่อก่อสร้างเจดีย์กลายเป็นเรื่องเล่าเจดีย์ของพระร่วงที่ตั้งอยู่ที่วัดพระศรีรัตนมหาธาตุราชวรวิหารและเจดีย์ของพระลือที่ถูกเตะไปตกที่วัดพระศรีรัตนมหาธาตุวรมหาวิหาร จังหวัดพิษณุโลก รวมถึงตำนานของสองพี่น้องที่ชื่นชอบการเล่นว่าวจนทำให้ว่าวกลายเป็นการละเล่นที่เป็นอัตลักษณ์ประจำท้องถิ่นในปัจจุบัน นอกจากนี้ยังเป็นตำนานเรื่องพระร่วงติดตามสาวคนรักไปยังสถานที่ต่างๆ จนเกิดกลายเป็นเรื่องเล่าและเส้นทางที่สามารถระบุที่ตั้งและหลักฐานปรากฏในปัจจุบันได้รวมไปจนถึงการนำเรื่องเล่าจากตำนานมาตั้งเป็นชื่อหมู่บ้านชุมชนที่มีความน่าสนใจ เป็นเรื่องเล่าเกี่ยวกับพระร่วงติดตามคนรักคือนางคำไปยังสถานที่ต่างๆ จนปรากฏเป็นการตั้งชื่อสถานที่และตั้งชื่อหมู่บ้านตามตำนานที่ประกอบไปด้วย นาสามมุม สะพานหนองขาม บ้านแสนตอ บ้านสามหลุม ถ้ำนางคำ หนองจระเข้ บ้านคุก และบ้านสารจิตร เส้นทางตามตำนานก่อให้เกิดศักยภาพและโอกาสในการพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชนเนื่องจากตำนานท้องถิ่นตำนานพระร่วงเป็นตำนานที่เชื่อมโยงไปถึงบุคคลสำคัญในประวัติศาสตร์เมืองสุโขทัย ที่เรียกกันว่าพระร่วงเจ้าที่มีความสำคัญและมีความน่าสนใจเนื่องจากสุโขทัยเป็นอาณาจักรแห่งแรกของคนไทย ตำนานพระร่วงปรากฏหลักฐานเชื่อมโยงที่สามารถค้นพบได้จริงภายในท้องถิ่นมีสินค้าชุมชนที่เชื่อมโยงกับตำนานพระร่วงได้ เช่น ข้าวตอกพระร่วง พระร่วงหลังรางปืน เป็นต้น ตำนานพระร่วงศรีสัชนาลัยยังสามารถเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวเดิมที่มีศักยภาพและมีความเกี่ยวข้องกับตำนานพระร่วงได้จำนวน 3 เส้นทาง ประกอบด้วย 1) ตำนานพระร่วงศรีสัชนาลัยเชื่อมโยงกับตำนานพระร่วงเมืองสุโขทัย อุทยานประวัติศาสตร์

สุโขทัย 2) ตำนานพระร่วงศรีสัชนาลัยเชื่อมโยงกับอุทยานประวัติศาสตร์ศรีสัชนาลัย และ 3) ตำนานพระร่วงศรีสัชนาลัยเชื่อมโยงกับตำนานพระร่วงเมืองนครชุม อุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร ปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาการท่องเที่ยว ชุมชนพบว่าเส้นทางตามตำนานพระร่วงศรีสัชนาลัยส่วนใหญ่ยังขาดการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวหรือแหล่งเรียนรู้ประวัติศาสตร์ของชุมชน ขาดการพัฒนาเส้นทางการเข้าถึง ป้ายบอกทาง และสิ่งอำนวยความสะดวกในการท่องเที่ยวต่างๆ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 ตำนานพระร่วงถือเป็นตำนานท้องถิ่นที่มีความน่าสนใจและมีความผูกพันกับวิถีชีวิตของผู้คนในตำบลสารจิตร ชุมชนควรดำเนินการจัดให้มีการบันทึกหลักฐานหรือสร้างเป็นแหล่งเรียนรู้ตำนานท้องถิ่นให้ลูกหลานได้เรียนรู้และศึกษาค้นคว้าเมื่อไม่ให้เลือนหายไปตามกาลเวลา

1.2 ควรมีการพัฒนาอาหารพื้นถิ่นที่เชื่อมโยงกับตำนานพระร่วง ที่มีอัตลักษณ์มีความโดดเด่นและแตกต่างจากที่อื่นๆ โดยการใช้พืชพื้นถิ่นหรือวัสดุจากภายในชุมชนเอง จัดทำเป็นสำรับอาหารพื้นถิ่นที่สามารถเชื่อมโยงกับตำนานพระร่วงได้

1.3 ควรมีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนที่เชื่อมโยงกับตำนานพระร่วง โดยการพัฒนาเป็นสินค้าที่ระลึกเป็นของฝากอาจจะเป็นอาหารหรือผลิตภัณฑ์อื่นๆ ที่น่าสนใจที่ต้องร่วมกันคิดค้นและพัฒนาต่อไป

1.4 ชุมชนตามตำนานพระร่วงนอกจากจะสามารถส่งเสริมการท่องเที่ยวในเส้นทางตามตำนานแล้ว ยังสามารถส่งเสริมการท่องเที่ยวตามประเพณีเพื่อเพิ่มความหลากหลายและความน่าสนใจให้แก่นักท่องเที่ยว ซึ่งก็จะสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้เพิ่มมากขึ้น ทั้งนี้พบว่ามีประเพณีท้องถิ่นที่โดดเด่นเป็นอัตลักษณ์อยู่มากมายที่น่าสนใจ

1.5 หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรจัดทำป้ายบอกทางไปยังสถานที่ต่างๆ ตามตำนานพระร่วง และควรสร้างคำอธิบายรายละเอียดเรื่องราวของสถานที่ต่างๆ ตามตำนานท้องถิ่น ชุมชนควรมีการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว เช่น ศูนย์บริการข้อมูลข่าวสาร จุดพักห้องน้ำ ลานจอดรถ และร้านจำหน่ายสินค้าที่ระลึกชุมชน เป็นต้น

2. ข้อเสนอแนะด้านการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การศึกษาแนวทางการยกระดับการท่องเที่ยวชุมชนตามตำนานพระร่วงเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนอย่างยั่งยืน

2.2 การศึกษาแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนจากฐานทุนทางสังคมและวัฒนธรรมชุมชนของชุมชนในอำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย

เอกสารอ้างอิง

ดินาร์ บุญธรรม. (2555). *ตำนานพระร่วง*. สืบค้น 9 กันยายน 2566. จาก http://www.thaistudies.chula.ac.th/.

พิฑูรย์ ทองฉิม, นิศาชล สกุลชาญณรงค์, อรุณพร อธิมาตรไมตรี และ วิมล งามยิ่งยวด (2565). รูปแบบเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ตามรอยพระพุทธเจ้าหลวง เพื่อเพิ่มมูลค่าการท่องเที่ยวของจังหวัดสงขลาอย่างยั่งยืน. ใน *การประชุมหาดใหญ่วิชาการระดับชาติและนานาชาติครั้งที่ 13 ประจำปี 2565*. (น.2676 – 2678). สงขลา: มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.

มณรดา ศิลปบรรเลง, ภารดี มหาขันธ์ และ เยาวลักษณ์ แสงจันทร์. (2562). คติความเชื่อเรื่องพระร่วงในสังคมไทย: บทบาทและการดำรงอยู่. *วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, 27*(54), 298-319.

มณรดา ศิลปบรรเลง. (2560). เรื่องเล่าพระร่วงตำบลสารจิตร – พระร่วงตำบลนครชุม : การศึกษาเปรียบเทียบ. ใน *การสัมมนาเครือข่ายนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา ครั้งที่ 16 ประจำปี 2560.* (น. 791–795). พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.

สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นสุโขทัย. (2566). *สถานที่ท่องเที่ยวจังหวัดสุโขทัย*. สืบค้น 9 กันยายน 2566. จาก https://www.sukhothailocal.go.th/.

อุษา กล้าวิจารณ์. (2560). แนวทางสู่ความสำเร็จของการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเอเชีย อาคเนย์, 1*(2), 70-79.

JSSP: Journal of Social Science Panyapat, 2024. 6(1): 89-102.

PANYAPAT
ปัญญาพัฒน์

JSSP
Journal of Social Science Panyapat
https://so06.tci-thaijo.org/index.php/JSSP/index

Research Article

Guidelines for Competencies of Teacher in 21st Century based on Learning Organization of School under Office of The Basic Education Commission in The Northeastern Region

Kotchaphat Sanguankhruea[1*]

[1] *Independent scholar, Thailand*

* *Corresponding author. E-mail: Dr.kot2510@gmail.com*

ABSTRACT

The purposes of this research article were (1) to study competencies of teacher in 21st century based on school as learning organization; and (2) to presenting guidelines for development competencies of teacher in 21st century based on school as learning organization. The sample group was 210 teachers under Office of the Basic Education Commission and the informants were 5 experts for group discussions. The research tools were questionnaires and group discussion recordings. Statistics used in data analysis were frequency, percentage, mean and standard deviation. Qualitative data analysis were content analysis and triangulation. The results showed that Competencies of teacher in 21st century based on school as learning organization overall is at a high level following order were core competency at a high level, personal competency at a high level and professional competency at a high level. Presenting guidelines for development competencies of teacher in 21st century based on school as learning organization were 1) Organizational level competencies were competencies in teacher professional ethics and ethics, competencies in learning management, competencies in developing skills and learners' characteristics, competencies in classroom management, competencies in teacher leadership, competencies in media and technology. Group level competencies include teamwork competencies, community building and cooperation competencies for teach management, cross-cultural learning competencies. Personnel development process competencies include self-development competencies, emotional intelligence performance, social intelligence performance, critical thinking and problem-solving performance, creative performance, and knowledge competency. 2) Approach to competency development has a 4-step process were assessing needs and necessities, development objectives, development guidelines and evaluate the development. Each development process is divided into 3 levels were organizational level, group level, and individual level.

Keywords: Competency of Teacher, Learning Organization, School

Received: 5 March 2023;
Revised: 19 January 2024;
Accepted: 24 January 2024

© 2024 JSSP: Journal of Social Science Panyapat
ISSN: 3027-6748 (Online)

แนวทางสมรรถนะของครูในศตวรรษที่ 21 ความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

กชภัทร์ สงวนเครือ[1*]

[1] *นักวิชาการอิสระ ประเทศไทย*

* *Corresponding author. E-mail: Dr.kot2510@gmail.com*

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาสมรรถนะของครูในศตวรรษที่ 21 ตามแนวคิดโรงเรียนเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ และ (2) เพื่อนำเสนอแนวทางในการพัฒนาสมรรถนะของครูในศตวรรษที่ 21 ตามแนวคิดโรงเรียนเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูผู้สอน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 210 คน และผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิสำหรับการสนทนากลุ่ม จำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม และแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ได้แก่ Content analysis และการตรวจสอบสามเส้า ผลการศึกษาพบว่า สมรรถนะของครูในศตวรรษที่ 21 ตามแนวคิดโรงเรียนเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับดังนี้ สมรรถนะหลักอยู่ในระดับมาก สมรรถนะส่วนบุคคล อยู่ในระดับมาก และ สมรรถนะประจำสายงาน อยู่ในระดับมาก การนำเสนอแนวทางในการพัฒนาสมรรถนะของครูในศตวรรษที่ 21 ตามแนวคิดโรงเรียนเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ พบว่า 1) สมรรถนะระดับองค์การ ได้แก่ สมรรถนะด้านจริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพครู สมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ สมรรถนะการพัฒนาทักษะและคุณลักษณะของผู้เรียน สมรรถนะด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน สมรรถนะด้านภาวะผู้นำครู สมรรถนะด้านสื่อและเทคโนโลยี สมรรถนะระดับกลุ่ม ได้แก่ สมรรถนะการทำงานเป็นทีม สมรรถนะการสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนเพื่อการจัดการเรียนรู้ สมรรถนะด้านการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม สมรรถนะกระบวนการพัฒนาระดับบุคคล ได้แก่ สมรรถนะการพัฒนาตนเอง สมรรถนะด้านความฉลาดทางอารมณ์ สมรรถนะด้านความฉลาดทางสังคม สมรรถนะด้านการคิดแบบมีวิจารณญาณและคิดแก้ปัญหา สมรรถนะด้านความคิดสร้างสรรค์ สมรรถนะด้านความรู้ 2) แนวทางในการพัฒนาสมรรถนะมีกระบวนการ 4 ขั้นตอน คือ ประเมินความต้องการจำเป็น วัตถุประสงค์การพัฒนา แนวทางการดำเนินการพัฒนา และประเมินผลการพัฒนา โดยแต่ละกระบวนการแบ่งการพัฒนาเป็น 3 ระดับ คือ ระดับองค์การ ระดับกลุ่ม และระดับบุคคล

คำสำคัญ: สมรรถนะครู, ความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้, โรงเรียน

© 2024 JSSP: Journal of Social Science Panyapat

บทนำ

การพัฒนาครูเพื่อพัฒนาการศึกษา ในยุคที่การจัดการศึกษา คือ เป้าหมายสำคัญของการพัฒนาที่ยั่งยืนของโลก (สำนักงานวิจัยและพัฒนาการศึกษา, 2559) สังคมยุคความรู้ในศตวรรษที่ 21 มีลักษณะเป็นสังคมพลวัตร เนื่องมาจากการใช้เทคโนโลยีเพื่อเชื่อมโยงข้อมูลต่างๆ ของทุกภูมิภาคของโลกเข้าด้วยกัน พลังขับของเทคโนโลยียุคดิจิตอลส่งผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ซึ่งการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวส่งผลกระทบในทุกมิติทั้งทางสังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม การเมือง และโดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการจัดการศึกษาเพราะการศึกษา คือ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพ โดยที่บทบาทของการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามแนวคิดของ Bernie, T. & Charles, F. (2009) นั้นมีความสำคัญต่อการสนับสนุนการทำงานและสังคม การเติมเต็มความสามารถส่วนบุคคล การเติมเต็มความรับผิดชอบของพลเมือง และการธำมรงค์รักษา

ประเพณีวัฒนธรรมและค่านิยม ดังนั้น ความท้าทายด้านการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 เพื่อเตรียมนักเรียนให้พร้อมกับการใช้ชีวิตและปรับตัวในสังคมพลวัตรนั้นเป็นเรื่องสำคัญ โดยที่การเปลี่ยนแปลงทางสังคมส่งผลต่อวาทกรรมทางการศึกษา จึงกล่าวได้ว่า การจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับปัจจัยทางสังคมพลวัตรมีความจำเป็นต่อการพัฒนานักเรียน สำนักงานวิจัยและพัฒนาการศึกษา (2559) ได้รายงานผลการประชุมสมัชชาใหญ่องค์การสหประชาชาติ โดยมีวาระร่วมกันกำหนดเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของโลก ในอีก 15 ปีข้างหน้าจนถึงปี ค.ศ. 2030 ซึ่งมีเป้าหมายที่สำคัญของการพัฒนาที่ยั่งยืนของโลก ที่เกี่ยวกับการศึกษาประการหนึ่ง คือ การได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ อย่างเท่าเทียม ทั่วถึง และส่งเสริมโอกาสในการเรียนรู้ตลอดชีวิตแก่ทุกคน ซึ่งได้กำหนดกรอบและทิศทางการจัดการศึกษาให้บรรลุผลสำเร็จของเป้าหมายด้านการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของโลกภายในปี ค.ศ. 2030 เกี่ยวกับการเพิ่มจำนวนครูที่มีคุณภาพได้มาตรฐานระดับชาติ ให้เพียงพอต่อความต้องการทางการศึกษาที่จะเพิ่มขึ้น เมื่อการกำหนดเป้าหมายขององค์การสหประชาชาติมีเป้าหมายที่ชัดเจนแล้ว การพัฒนาครูคุณภาพเพื่อพัฒนาการศึกษาของไทย จึงต้องวิวัฒน์เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 นี้

การพัฒนาครูจึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีการพัฒนาเพื่อให้ครูสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยกระบวนการพัฒนามีหน่วยงานที่พัฒนา ดังนี้ การพัฒนาครูของสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา กำหนดสมรรถนะในการพัฒนา คือ 1) การมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพ 2) การมีส่วนร่วมการพัฒนาในสถานศึกษาและชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ และ 3) การพัฒนาวิชาชีพตามลักษณะงานที่ปฏิบัติในด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน ตามมาตรฐานตำแหน่งครูผู้ช่วย ซึ่งยังไม่ครอบคลุมสมรรถนะของครูในศตวรรษที่ 21 ที่ต้องการพัฒนานักเรียนให้มีทักษะในศตวรรษที่ 21 ทั้งทักษะการแก้ปัญหา ทักษะอาชีพ ทักษะทางด้านการคิดสร้างสรรค์ฯ นอกจากนี้ สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา กำหนดเพียงหลักเกณฑ์และวิธีการพัฒนาครู แต่ไม่กำหนดวิธีการ กระบวนการ ที่ชัดเจนในการพัฒนา (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา, 2561) โดยการพัฒนานักเรียนให้มีทักษะในศตวรรษที่ 21 ครูต้องถูกพัฒนาให้มีทักษะในศตวรรษที่ 21 และโรงเรียนต้องมีการบริหารจัดการสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ทั้งระบบ (อำไพ นงค์เยาว์ และคณะ, 2560)

การแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันของบุคคลในองค์การ สอดคล้องกับทฤษฎีองค์การแห่งการเรียนรู้ และแนวคิดโรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ ซึ่งมีแนวคิดคล้ายคลึงกันโดยการนำบริบทของการสร้างปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของบุคลากรในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ มีวิสัยทัศน์ร่วมกัน รับผิดชอบร่วมกันพัฒนาตนเอง พัฒนาทีม แสวงหาความรู้และนวัตกรรม เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้เพื่อผู้เรียน ผ่านการยอมรับความคิดเห็นซึ่งกันและกัน เคารพซึ่งกันและกัน โดยพัฒนาอย่างต่อเนื่อง (Anne, M.B., 2008) หากนำหลักคิดทั้งสองมารวมกันและปฏิบัติในโรงเรียน อาจเรียกได้ว่าโรงเรียนเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ ซึ่งหลักการสำคัญของโรงเรียนเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ คือ การร่วมกันคิด ร่วมกันเรียนรู้และร่วมกันตัดสินใจของสมาชิก ความไว้วางใจซึ่งกันและกัน เคารพซึ่งกันและกัน การกระจายอำนาจ ระบบประชาธิปไตย ระบบกิจกรรม และภาวะผู้นำ ซึ่งหลักการเหล่านี้ จะช่วยให้เกิดการพัฒนาด้านบุคลกรครูในโรงเรียนตามแนวคิดโรงเรียนเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ (Peter, M.S., 1990) โดยกระบวนการที่ใช้ในการพัฒนา มีหัวใจสำคัญ คือ การสร้างการเรียนรู้ร่วมกันในโรงเรียน ในระดับกลุ่มบุคคล และระดับโรงเรียน เพื่อร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการพัฒนาทั้งการพัฒนาผู้เรียนและการพัฒนาตนเอง ซึ่งเป็นการเรียนรู้ในระดับบุคคล เพื่อให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ ที่เรียนรู้อย่างต่อเนื่อง อันนำไปสู่การสร้างวิถีในโรงเรียนเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้อย่างยั่งยืน

จากความสำคัญสมรรถนะครูของความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ด้านการจัดการศึกษาในสถานการณ์ที่กำลังเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ยุคใหม่ของการเรียนรู้ เพื่อฝึกคนให้มีคุณลักษณะในศตวรรษที่ 21 และปัญหาเกี่ยวกับการพัฒนาครูทั้งด้านสมรรถนะที่ต้องพัฒนาให้สอดคล้องกับศตวรรษที่ 21 และวิธีการในการพัฒนาบุคลากรครูในโรงเรียนโดยการสร้างการเรียนรู้ร่วมกัน ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการทำวิจัย และได้ศึกษาสมรรถนะของครูในศตวรรษที่ 21 ตามแนวคิดโรงเรียนเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ เพื่อนำข้อมูลที่ได้รับไปพัฒนาโดยใช้พื้นฐานการสร้างชุมชนการเรียนรู้เชิงวิชาชีพในโรงเรียนเรียนและการเรียนรู้ร่วมกันในลักษณะองค์การแห่งการเรียนรู้ เพื่อสร้างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 ตามแนวคิดโรงเรียนเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสมรรถนะของครูในศตวรรษที่ 21 ตามแนวคิดโรงเรียนเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้
2. เพื่อนำเสนอแนวทางในการพัฒนาสมรรถนะของครูในศตวรรษที่ 21 ตามแนวคิดโรงเรียนเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้

ระเบียบวิธีวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้มีขั้นตอนการดำเนินการวิจัย ดังนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาสมรรถนะของครูในศตวรรษที่ 21 ตามแนวคิดโรงเรียนเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ โดยใช้แบบสอบถาม

1.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ครูผู้สอนในโรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 590 โรงเรียน ครูผู้สอน จำนวน 468 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูผู้สอนในโรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 590 โรงเรียน ซึ่งใช้การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยเทียบจำนวนประชากรทั้งหมดกับตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie and Morgan (1970) ในแต่ละโรงเรียน ประกอบด้วย ครูผู้สอน จำนวน 2 คน คือ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ 1 คน และหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ 1 คน โรงเรียนละ 2 คน รวมจำนวน 210 คน

1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของสถานศึกษา เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 สมรรถนะของครูในศตวรรษที่ 21 ตามแนวคิดโรงเรียนเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้

1.3 การเก็บรวมรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากครูผู้สอนในโรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 210 คน โดยส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์และแบบสอบถามทางไปรษณีย์ เมื่อได้รับข้อมูลกลับมาจึงนำไปวิเคราะห์ต่อไป

1.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ขั้นที่ 2 นำเสนอแนวทางในการพัฒนาสมรรถนะของครูในศตวรรษที่ 21 ตามแนวคิดโรงเรียนเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ โดยใช้การสนทนากลุ่ม

2.1 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิสำหรับการสนทนากลุ่ม จำนวน 5 คน มีคุณสมบัติตามเกณฑ์ดังนี้

2.1.1 จบการศึกษาทางด้านการบริหารการศึกษาระดับปริญญาเอก

2.1.2 มีตำแหน่งทางวิชาการ หรือมีวิทยฐานะทางการบริหารระดับผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ และศาสตราจารย์

2.1.3 เป็นผู้ทรงคุณวุฒิและมีประสบการณ์ด้านการบริหารการศึกษาในตำแหน่งผู้บริหารการศึกษา ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม

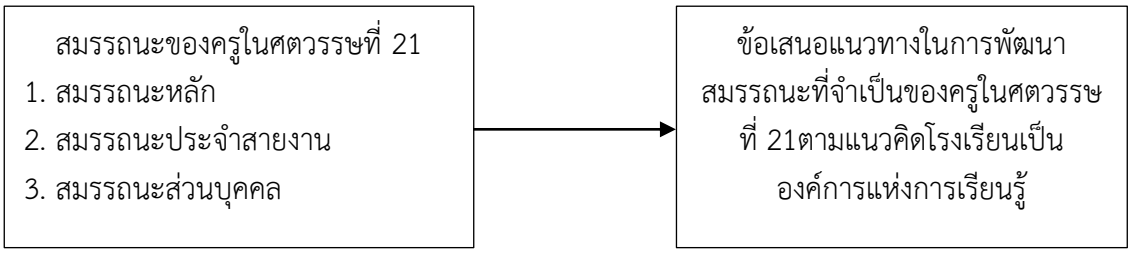
2.3 การเก็บรวมรวมข้อมูล

ผู้วิจัยส่งหนังสือถึงผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 คน เพื่อเชิญประชุมการสนทนากลุ่ม จากนั้นดำเนินการจัดประชุมเพื่อสนทนากลุ่ม และนำข้อมูลจากแบบบันทึกการสนทนากลุ่มมาวิเคราะห์เป็นแนวทางในการพัฒนาสมรรถนะของครูในศตวรรษที่ 21 ตามแนวคิดโรงเรียนเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้

2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญจากการสนทนากลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม และแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ได้แก่ Content analysis และการตรวจสอบสามเส้า เพื่อสังเคราะห์และหาแนวทางในการพัฒนาสมรรถนะของครูในศตวรรษที่ 21 ตามแนวคิดโรงเรียนเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย พบว่า

1. สมรรถนะของครูในศตวรรษที่ 21 ตามแนวคิดโรงเรียนเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้

สมรรถนะของครูในศตวรรษที่ 21 ตามแนวคิดโรงเรียนเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยที่ลำดับที่ 1 สมรรถนะหลัก ลำดับที่ 2 สมรรถนะส่วนบุคคล และลำดับที่ 3 สมรรถนะประจำสายงาน

1.1 สมรรถนะของครูในศตวรรษที่ 21 ตามแนวคิดโรงเรียนเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ ด้านสมรรถนะหลัก อยู่ในระดับมาก โดยลำดับที่ 1 สมรรถนะจรรยาบรรณทางวิชาชีพและจริยธรรม ลำดับที่ 2 สมรรถนะการพัฒนาตนเอง และลำดับที่ 3 สมรรถนะการทำงานเป็นทีม

1.2 สมรรถนะของครูในศตวรรษที่ 21 ตามแนวคิดโรงเรียนเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ ด้านสมรรถนะประจำสายงาน อยู่ในระดับมาก โดยที่ลำดับที่ 1 สมรรถนะการพัฒนาทักษะและคุณลักษณะของผู้เรียน ลำดับที่ 2 สมรรถนะการบริหารจัดการชั้นเรียน และลำดับที่ 3 สมรรถนะการจัดการเรียนรู้

1.3 สมรรถนะของครูในศตวรรษที่ 21 ตามแนวคิดโรงเรียนเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ ด้านสมรรถนะส่วนบุคคล อยู่ในระดับมาก โดยลำดับที่ 1 สมรรถนะด้านความฉลาดทางอารมณ์ ลำดับที่ 2 สมรรถนะการคิดสร้างสรรค์ และลำดับที่ 3 สมรรถนะด้านความฉลาดทางสังคม และสมรรถนะด้านความรู้

สมรรถนะของครูในศตวรรษที่ 21 ตามแนวคิดโรงเรียนเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.05, S.D. = 0.71) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า สมรรถนะหลัก อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.09, S.D. = 0.68) สมรรถนะส่วนบุคคล อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.03, S.D. = 0.75) และสมรรถนะประจำสายงาน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.01, S.D. = 0.72) ตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สมรรถนะของครูในศตวรรษที่ 21 ตามแนวคิดโรงเรียนเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้

สมรรถนะของครูในศตวรรษที่ 21	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลผล
สมรรถนะหลัก	4.09	0.68	มาก
สมรรถนะประจำสายงาน	4.01	0.72	มาก
สมรรถนะส่วนบุคคล	4.03	0.75	มาก
รวมเฉลี่ย	4.05	0.71	มาก

จากตารางที่ 1 สะท้อนให้เห็นว่าสมรรถนะของครูในศตวรรษที่ 21 ความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย สมรรถนะหลัก สมรรถนะประจำสายงาน สมรรถนะส่วนบุคคล ซึ่งสอดคล้องกับการพัฒนาโรงเรียนตามแนวคิดการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้

2. แนวทางในการพัฒนาสมรรถนะของครูในศตวรรษที่ 21 ตามแนวคิดโรงเรียนเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้

การนำเสนอแนวทางในการพัฒนาสมรรถนะของครูในศตวรรษที่ 21 ตามแนวคิดโรงเรียนเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ พบว่า มีกระบวนการ 4 ขั้นตอน คือ ประเมินความต้องการจำเป็น วัตถุประสงค์การพัฒนา แนวทางการดำเนินการพัฒนา และประเมินผลการพัฒนา โดยแต่ละกระบวนการแบ่งการพัฒนาเป็น 3 ระดับ คือ ระดับองค์การ ระดับกลุ่ม และระดับบุคคล

2.1 ระดับองค์การ

1) ประเมินความต้องการจำเป็น มีดังนี้

1.1) สมรรถนะที่มุ่งประเมิน ได้แก่ สมรรถนะด้านจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพครู สมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ สมรรถนะการพัฒนาทักษะและคุณลักษณะของผู้เรียน สมรรถนะด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน สมรรถนะด้านภาวะผู้นำครู สมรรถนะด้านสื่อและเทคโนโลยี

1.2) วิธีการประเมินสมรรถนะ ได้แก่ กำหนดตัวชี้วัดการประเมิน และเกณฑ์การประเมิน ออกแบบ แบบประเมิน ประเมินผลโดยใช้เกณฑ์เชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ จากการสังเกต การตรวจเอกสาร การสัมภาษณ์ การนาเสนอผลการปฏิบัติงาน สรุปผลการประเมินในรูปแบบเอกสาร

2) วัตถุประสงค์การพัฒนา มีดังนี้

2.1) เพื่อส่งเสริมและพัฒนาสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 ในระดับองค์การ

2.2) เพื่อส่งเสริมการขับเคลื่อนกลไกระดับองค์การในการพัฒนาสมรรถนะ

3) แนวทางการดำเนินการพัฒนา ดังนี้

3.1) ขั้นวางแผน (Plan) กำหนดวิสัยทัศน์ร่วม รับรู้วิสัยทัศน์และความคาดหวังขององค์กร จัดทำแผนการพัฒนาร่วมกัน โดยจัดทำภารกิจที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ร่วมกัน จัดทำคำสั่งปฏิบัติงาน กำหนดบทบาทหน้าที่ ของบุคลากร กำหนดภารกิจของครูพี่เลี้ยง ครู ปฏิทินปฏิบัติงาน ทั้งภาคเรียน และปีการศึกษา กระจายอำนาจไปยังกลุ่มย่อยปฏิบัติงานในรูปแบบทีมงานเป็นหลัก โดยวิถีแห่งอิสรภาพ ทุกคนมีเสรีภาพในการแสดงความคิด

3.2) ขั้นดำเนินการ (DO) ผู้อำนวยการดำเนินการนำครูเข้าสู่งาน (Induction) เกี่ยวกับการประเมินพัฒนาตามอย่างเข้ม ตามที่สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา กำหนด และความมุ่งหวังเกี่ยวกับสมรรถนะของครูให้มีสมรรถนะในศตวรรษที่ 21 และกระบวนการพัฒนาของโรงเรียน จัดอบรมเชิงปฏิบัติการภายในโรงเรียน เช่น การอบรมด้านกระบวนการ PLC การอบรมด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active learning การจัดอบรมด้านทักษะการ Coach หรือ Facilitate เป็นต้น เพื่อให้เกิดความรู้ ทักษะพื้นฐาน ของบุคลากร

3.3) ขั้นตรวจสอบ ติดตาม (Check) นิเทศ กำกับ ติดตาม แบบกัลยาณมิตรทางวิชาการ เพื่อเสริมแรงให้กับระดับกลุ่มและระดับบุคคล โดยทีมหรือบุคคลที่ได้รับการแต่งตั้ง (ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ หัวหน้ากลุ่มบริหารวิชาการ หรือหัวหน้ากลุ่มสาระ เป็นต้น)

3.4) ขั้นประเมินผล (Act) จัดการความรู้อย่างเป็นรูปธรรม โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ทาได้โดยให้ครูพี่เลี้ยง ครู ได้เก็บข้อมูลจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันเก็บในรูปแบบ Page Online และ สารสนเทศในรูปแบบไฟล์เอกสารของโรงเรียนหรืออื่นๆ โรงเรียนดำเนินการจัดนิทรรศการแสดงผลงานประจำปี (symposium) โดยนาผลงานจากการปฏิบัติงานที่ผ่านกระบวนการพัฒนา ร่วมกันมาแสดง ทั้งเทคนิควิธีการสอน ทั้งผลงานของนักเรียน จากการจัดการเรียนรู้ เป็นต้น

4) ประเมินผลการพัฒนา ดังนี้

4.1) ประเมินคุณธรรม จริยธรรม การปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพ โดยใช้แบบประเมินตามที่สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษากำหนด

4.2) ประเมินกระบวนการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ จากเอกสารการทา PLC, Lesson study, แผนการจัดการเรียนรู้ เป็นต้น

4.3) ประเมินการพัฒนาทักษะและคุณลักษณะของผู้เรียน ของครูจากผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และกิจกรรมเชิงทักษะที่จัดส่งเสริมนักเรียน

4.4) ประเมินการบริหารจัดการชั้นเรียน ของครู จากการสังเกตชั้นเรียน (Observe) และการจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในระดับห้องเรียน

2.2 ระดับกลุ่ม

1) ประเมินความต้องการจำเป็น มีดังนี้

1.1) สมรรถนะที่มุ่งประเมิน ได้แก่ สมรรถนะการทำงานเป็นทีม สมรรถนะการสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนเพื่อการจัดการเรียนรู้ สมรรถนะด้านการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม

1.2) วิธีการประเมินสมรรถนะ ได้แก่ กำหนดตัวชี้วัดการประเมิน ออกแบบ แบบประเมิน ประเมินผลโดยใช้เกณฑ์เชิงปริมาณและเชิงคุณภาพจากการสังเกต การร่วมกิจกรรม การสัมภาษณ์ ผลการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียน สรุปผลการประเมิน ในรูปแบบเอกสาร

2) วัตถุประสงค์การพัฒนา มีดังนี้

2.1) เพื่อส่งเสริมและพัฒนาสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 ในระดับกลุ่ม

2.2) เพื่อส่งเสริมการขับเคลื่อนกลไกระดับองค์การในการพัฒนาสมรรถนะ

3) แนวทางการดำเนินการพัฒนา ดังนี้

3.1) ขั้นวางแผน (Plan) กำหนดเป้าหมายร่วมกันด้านการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 มุ่งเป้าพัฒนานักเรียน และพัฒนาวิชาชีพ จัดกลุ่มร่วมพัฒนาในกลุ่มสายชั้น กลุ่มสาระ กลุ่มงาน โดยส่งเสริมสมาชิกร่วมแลกเปลี่ยนและเรียนรู้แบ่งปันประสบการณ์ในการทำงานร่วมกัน กำหนดปฏิทินการปฏิบัติกิจกรรมศึกษาบทเรียน PLC ของระดับกลุ่ม

3.2) ขั้นดำเนินการ (Do) ครู และครูพี่เลี้ยง ร่วมวางแผนการเรียนรู้ จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ร่วมกันทั้งด้านกระบวนการพัฒนาความรู้ให้แก่นักเรียน และการพัฒนาด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ รวมทั้งการเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียนและการปฏิบัติตนตามวิถีครูที่ดี โดยกระบวนการ PLC ด้วยวิธี BAR ครูดำเนินการจัดการเรียนรู้ตามแผนการเรียนรู้ โดยมีครูพี่เลี้ยงร่วมสังเกต ตามปฏิทินที่ทำร่วมกัน นาผลการจัดการเรียนรู้มา แลกเปลี่ยนเรียนรู้ สะท้อนผล และจัดทำปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้น ตามปฏิทินที่ทาร่วมกัน โดยกระบวนการ PLC ด้วยวิธี Lesson study, Share & Learn

3.3) ขั้นตอนการตรวจสอบ ติดตาม (Check) นิเทศครู โดยทีม Coach (ผู้อำนวยการโรงเรียน และ ครูพี่เลี้ยง)

3.4) ขั้นตอนประเมินผล (Act) การสะท้อนผลหลังปฏิบัติงาน (AAR) เพื่อพัฒนาวิชาชีพโดยครู และครูพี่เลี้ยงประเมินผลการปฏิบัติงานในกลุ่มของตน จัดทำรายงานเสนอผู้บริหาร

4) ประเมินผลการพัฒนา ดังนี้

4.1) ประเมินสมรรถนะการทำงานเป็นทีม จากการสังเกตพฤติกรรมจากการบันทึกกิจกรรมที่ครูและครูพี่เลี้ยงทาร่วมกัน

4.2) ประเมินสมรรถนะการสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนเพื่อการจัดการเรียนรู้ จากการจัดการเรียนรู้โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน กิจกรรมที่ทาร่วมกันในการจัด การเรียนรู้ หรือดูแลนักเรียน

4.3) ประเมินสมรรถนะการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม จากการสังเกตการปฏิบัติตนในองค์การ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมองค์การ การจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนโดยเข้าใจความแตกต่างของผู้เรียน จากการตรวจสอบแผนการจัดการเรียนรู้แบบคัดกรองนักเรียนเป็นต้น

2.3 ระดับบุคคล

1) ประเมินความต้องการจำเป็น มีดังนี้

1.1) สมรรถนะที่มุ่งประเมิน ได้แก่ สมรรถนะการพัฒนาตนเอง สมรรถนะด้านความฉลาดทางอารมณ์ สมรรถนะด้านความฉลาดทางสังคม สมรรถนะด้านการคิดแบบมีวิจารณญาณและคิดแก้ปัญหา สมรรถนะด้านความคิดสร้างสรรค์ สมรรถนะด้านความรู้

1.2) วิธีการประเมินสมรรถนะ ได้แก่ กำหนดตัวชี้วัดการประเมิน ออกแบบ แบบประเมิน ประเมินผลโดยใช้เกณฑ์เชิงปริมาณและเชิงคุณภาพจากการสังเกต การร่วมกิจกรรม การสัมภาษณ์ สรุปผลการประเมิน ในรูปแบบเอกสาร

2) วัตถุประสงค์การพัฒนา มีดังนี้

2.1) เพื่อส่งเสริมและพัฒนาสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 ในระดับกลุ่ม

2.2) เพื่อส่งเสริมการขับเคลื่อนกลไกระดับองค์การในการพัฒนาสมรรถนะครู

3) แนวทางการดำเนินการพัฒนา ดังนี้

3.1) ขั้นวางแผน (Plan) วิเคราะห์ตนเอง กำหนดเป้าหมายการพัฒนาให้เป็นครูในศตวรรษที่ 21 กำหนดการพัฒนาด้านความรู้ และทักษะทางวิชาชีพ วิเคราะห์ผู้อื่นแบบไม่ตัดสิน ยอมรับความแตกต่าง วางแผนการทำงานร่วมกับผู้อื่น วางแผนการพัฒนาตนเอง กำหนดกิจกรรมพัฒนา วิถีจิตใจ วิถีปฏิบัติ วิถีปัญญา บูรณาการแนวทางของสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

3.2) ขั้นดำเนินการ (Do) จัดทำ ID Plan ด้วยวิธีการวิเคราะห์ การสังเกตชั้นเรียน ของครูพี่เลี้ยงหรือครูต้นแบบ (Observe) การทำ Lesson study ร่วมกับครูพี่เลี้ยง ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในวง PLC ระดับกลุ่ม และองค์การ การโค้ชตนเอง (Self- Coaching) โดยตั้งใจ และมุ่งมั่น

3.3) ขั้นตรวจสอบและประเมินผล การเปิดห้องเรียน (Open Class) เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้ร่วมสังเกตชั้นเรียน และสะท้อนผลเพื่อพัฒนา พิจารณาตนเอง (Self-Review) เพื่อพัฒนาการทำงานของตนเองอยู่เสมอในทุกภารกิจ ทั้งการจัดการเรียนรู้ และกิจกรรมต่างๆ

4) ประเมินผลการพัฒนา ดังนี้

4.1) ประเมินสมรรถนะการพัฒนาตนเอง โดยประเมินจาก ID plan แผนการจัดการเรียนรู้ เป็นต้น

4.2) ประเมินสมรรถนะด้านความฉลาดทางอารมณ์ โดยประเมินจากการสังเกตพฤติกรรมในระหว่างการปฏิบัติงานที่แสดงต่อเพื่อนร่วมงาน นักเรียน และชุมชน

4.3) ประเมินสมรรถนะด้านความฉลาดทางสังคม โดยประเมินจากการสังเกตพฤติกรรมการทำงานร่วมกัน ในระหว่างการปฏิบัติงานกับเพื่อนร่วมงาน นักเรียน และชุมชน

4.4) ประเมินสมรรถนะด้านการคิดแบบมีวิจารณญาณและคิดแก้ปัญหา ประเมินจากปฏิบัติงาน การจัดกิจกรรม การวางแผนการดำเนินงาน การจัดการเรียนการสอน เป็นต้น

อภิปรายผล

1. สมรรถนะของครูในศตวรรษที่ 21 ตามแนวคิดโรงเรียนเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้

1.1 กลุ่มสมรรถนะหลัก เป็นกลุ่มของสมรรถนะพื้นฐานของการทำงานร่วมกับผู้อื่นในโรงเรียน ประกอบด้วย 1) สมรรถนะการทำงานเป็นทีม ผลการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนา อยู่ในระดับมาก เนื่องจากเป็นสมรรถนะใน

การทำงานของครูร่วมกับบุคลากรในโรงเรียน ทั้งด้านวิชาการ ด้านการดำเนินโครงการ ด้านกิจกรรม หรืองานสนับสนุนการจัดการศึกษา สอดคล้องกับ Barbara, P. & Kerry, J.K. (1995) นักวิชาการด้านการศึกษา ที่ให้ความสำคัญกับสมรรถนะทางสังคมของครู ซึ่งครูต้องพัฒนาเนื่องจากการทำงานต้องมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น เพื่อนาไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมาย 2) สมรรถนะการพัฒนาตนเอง ผลการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนา อยู่ในระดับมาก เนื่องจากเป็นสมรรถนะที่ครูซึ่งเปรียบดังต้นกล้าของครูมืออาชีพในอนาคต ต้องใฝ่เรียนรู้พัฒนาตนเองไม่ทาตนเป็นน้าเต็มแก้วพร้อมแลกเปลี่ยนเรียนรู้รับสิ่งใหม่ๆ ในการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ สอดคล้องกับสำนักพัฒนาครูและบุคลากรการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2560) ที่ให้ความสำคัญกับการเป็นครูมืออาชีพ โดยครูต้องพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องทั้งการจัดการเรียนรู้ การสร้างสรรค์สิ่งใหม่ และการรักษาไว้ซึ่งความเป็นมืออาชีพในการทำงาน และ 3) สมรรถนะด้านจริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพครู ผลการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนา อยู่ในระดับมาก และเป็นสมรรถนะที่ผลการประเมินสูงสุดในกลุ่มสมรรถนะหลัก เนื่องจากเป็นสมรรถนะของวิชาชีพชั้นสูงที่กำหนดเพื่อให้วิชาชีพครูมีคุณค่า ควรแก่การยกย่อง ดังนั้นการปฏิบัติตนตามจริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพครูจึงเป็นสิ่งจำเป็นที่ครูต้องเรียนรู้และปฏิบัติเพื่อธำรงรักษาไว้ซึ่งเกียรติยศ และศักดิ์ศรีแห่งวิชาชีพครู สอดคล้องกับ สำนักพัฒนาครูและบุคลากรการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2560) ซึ่งอธิบายสมรรถนะด้านความเป็นวิชาชีพครู ซึ่งต้องมีจริยธรรมการทำงานที่ดี ความเมตตาต่อนักเรียน ความรับผิดชอบต่อบทบาทหน้าที่ของตนเองและสังคม รวมทั้งการเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียน ดังนั้นครูจึงต้องตระหนักถึงความสำคัญของสมรรถนะด้านจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพครูซึ่งเป็นวิชาชีพชั้นสูง

1.2 กลุ่มสมรรถนะประจำสายงาน เป็นกลุ่มสมรรถนะทางวิชาชีพครูที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียน ประกอบด้วย 1) สมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ ผลการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนา อยู่ในระดับมาก เนื่องจากเป็นสมรรถนะที่สำคัญของการประกอบวิชาชีพครู ครูต้องพัฒนาการสร้างการเรียนรู้ให้แก่นักเรียน ทั้งวิธีการสอน กระบวนการจัดกิจกรรม ตลอดจนการประเมินผล และพัฒนาการจัดการเรียนรู้ สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Linda, D.H. (2006) ซึ่งอธิบายสมรรถนะในการจัด การเรียนรู้ของครูในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย การรู้เป้าหมายการสอน วิธีการสอน ตลอดจนการประเมินผลการศึกษา ซึ่งครูในศตวรรษที่ 21 ต้องพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบเพื่อพัฒนานักเรียนให้มีทักษะในศตวรรษที่ 21 2) สมรรถนะการพัฒนาทักษะ และคุณลักษณะของผู้เรียน ผลการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนา อยู่ในระดับมาก ซึ่งมีผลการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสูงสุดในกลุ่มสมรรถนะประจำสายงาน เนื่องจากเป็นสมรรถนะสำคัญที่ครูต้องพัฒนาด้านทักษะต่างๆ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ให้แก่นักเรียน ไม่ใช่พัฒนาเพียงสติปัญญาให้แก่นักเรียนเท่านั้นแต่ต้องพัฒนาให้นักเรียนเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Saavedra, A.R. & Darleen, V.O. (2012) โดยระบุสมรรถนะของครูในศตวรรษที่ 21 ที่สำคัญ คือ การพัฒนานักเรียนให้มีทักษะด้านต่างๆ ทั้งทักษะด้านการคิด การนาความรู้ไปใช้ การทำงานเป็นทีม การคิดสร้างสรรค์แก่นักเรียน ดังนั้น จึงเป็นสมรรถนะที่ครูต้องตระหนักถึงความสำคัญในการพัฒนาตนเองให้สามารถจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาทักษะและคุณลักษณะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 3) สมรรถนะการบริหารจัดการชั้นเรียน ผลการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนา อยู่ในระดับมาก เนื่องจากเป็นสมรรถนะที่ครูต้องพัฒนาเกี่ยวกับกระบวนการรู้จักนักเรียนรายบุคคล ซึ่งเป็นงานในหน้าที่ที่ครูต้องเรียนรู้ในเรื่องระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน บทบาทของครูผู้สอน ครูที่ปรึกษา และครูแนะแนว เพื่อให้สามารถดูแลและพัฒนานักเรียนอย่างทั่วถึงเสมอภาค สอดคล้องกับแนวคิดของ Barbara, P. & Kerry, J.K. (1995) ซึ่งอธิบายทักษะของครูทั้งการจัดการชั้นเรียน จัดสิ่งแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ การจัดการพฤติกรรมนักเรียนที่ไม่พึงประสงค์ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล เพื่อส่งเสริมพัฒนาด้วยวิธีการที่เหมาะสมกับความแตกต่างของนักเรียนแต่ละบุคคล เป็นสมรรถนะที่สำคัญในการบริหารจัดการชั้นเรียนอย่างมีคุณภาพสำหรับครู 4) สมรรถนะด้านภาวะผู้นำครู ผลการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนา อยู่ในระดับมาก ซึ่งเป็นสมรรถนะที่ครูต้องใช้เวลาเรียนรู้จากการปฏิบัติงานร่วมกับครูที่มีประสบการณ์ ซึ่งการพัฒนาด้านภาวะผู้นำครูสำหรับครู ควรเริ่มจากการเป็นผู้ปฏิบัติงานที่ดีทำงานอย่างมุ่งมั่นตั้งใจ เรียนรู้ที่จะทบทวนและปรับปรุงงานของตนเองอยู่เสมอ และมีทักษะด้านสุนทรียสนทนา เพื่อแลกเปลี่ยนทัศนะกับผู้อื่นและเป็นผู้นำทางวิชาชีพได้ต่อไป สอดคล้องกับผลการศึกษาของ นงลักษณ์ พิมพ์ศรี (2559) ซึ่งอธิบายองค์ประกอบของภาวะผู้นำครู ประกอบด้วย การสนทนาอย่างสร้างสรรค์ การมีประสบการณ์และวุฒิภาวะ การคิดไตร่ตรองการทำงาน และการมุ่งผลสัมฤทธิ์ ซึ่งเป็นแนวทาง

ในการพัฒนาด้านภาวะผู้นำแก่ครู 5) สมรรถนะการสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนเพื่อการจัดการเรียนรู้ ผลการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนา อยู่ในระดับมาก ซึ่งเป็นสมรรถนะที่ครูต้องพัฒนาการทำงานร่วมกับผู้ปกครอง ชุมชน เครือข่ายทางวิชาชีพ องค์กร หรือบุคคลอื่น แบบ 360 องศา เพื่อนาผู้มีส่วนร่วมเข้ามาร่วมกันพัฒนานักเรียนให้มีคุณภาพ สอดคล้องกับสำนักพัฒนาครูและบุคลากรการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2560) ซึ่งเสนอว่าการจัดการเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพครูในยุคปัจจุบัน ต้องอาศัยการพัฒนาร่วมกัน ระหว่างเครือข่ายทางวิชาชีพ ชุมชน หน่วยงาน หรือบุคคลอื่น เพื่อร่วมกันพัฒนาคุณภาพนักเรียน ดังนั้น ครูในศตวรรษที่ 21 จะต้องเรียนรู้ทักษะการสร้างเครือข่ายการทำงานเพื่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

1.3 กลุ่มสมรรถนะส่วนบุคคล เป็นกลุ่มสมรรถนะเกี่ยวกับการพัฒนาตนเองของครูให้มีความพร้อมในการเป็นครูในศตวรรษที่ 21 ซึ่งมีความจำเป็นในการพัฒนา โดยมีบางสมรรถนะเพิ่มเติมจากสมรรถนะที่สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษากำหนดให้โรงเรียนพัฒนาครู ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาเป็นหน่วยงานหลัก ซึ่งกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการพัฒนาครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยกลุ่มสมรรถนะส่วนบุคคล ประกอบด้วย 1) สมรรถนะด้านความฉลาดทางอารมณ์ ผลการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนา อยู่ในระดับมาก ซึ่งมีผลการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสูงสุดในกลุ่มสมรรถนะประจำสายงาน เนื่องจากเป็นสมรรถนะสำคัญที่ครูต้องพัฒนา เพื่อให้เกิดมุมมองเชิงบวกต่อตนเอง และสามารถทำความเข้าใจความรู้สึกของตนเอง ซึ่งสำคัญต่อการทำงานเป็นทีม 2) สมรรถนะด้านความฉลาดทางสังคม ผลการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนา อยู่ในระดับมาก ซึ่งเป็นสมรรถนะที่จะส่งเสริมกับสมรรถนะการทำงานเป็นทีมซึ่งครูควรพัฒนาเพื่อให้สามารถปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้ง่ายมากขึ้น รวมทั้งส่งผลต่อการทำงานร่วมกัน สอดคล้องกับแนวคิดของสำนักพัฒนาครูและบุคลากรการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2560) ที่กำหนดโมเดลครูในศตวรรษที่ 21 ใหม่ ซึ่งครูต้องมีสมรรถนะด้านความฉลาดทางอารมณ์และทางสังคม เพื่อปฏิบัติงานในสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีความยืดหยุ่นในการคิด การปฏิบัติ พร้อมแลกเปลี่ยนทัศนะเพื่อเรียนรู้อยู่เสมอ 3) สมรรถนะด้านการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ผลการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนา อยู่ในระดับมาก และเป็นสมรรถนะที่เพิ่มเติมจากที่สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษากำหนด โดยเป็นสมรรถนะส่วนบุคคลที่ส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้และการทำงานเป็นทีมที่ครูต้องพัฒนาเพื่อให้สามารถจัดการความหลากหลายทางวัฒนธรรมของผู้เรียนและการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ สอดคล้องกับสำนักพัฒนาครูและบุคลากรการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2560) ที่เสนอแนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะของครูในศตวรรษที่ 21 ควรจะต้องมีสมรรถนะที่เข้าใจความหลากหลายเชิงสังคมมิติของชุมชน ขององค์การ และของผู้เรียน ซึ่งจะสัมพันธ์กับการปฏิบัติด้านการทำงานร่วมกับผู้อื่น และการจัดการเรียนรู้บนความแตกต่างระหว่างผู้เรียนอย่างเหมาะสม 4) สมรรถนะด้านสื่อและเทคโนโลยี ผลการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนา อยู่ในระดับมาก ซึ่งเป็นสมรรถนะสำคัญในศตวรรษที่ 21 ซึ่งมีความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีเป็นอย่างมาก ดังนั้น ครูจึงต้องพัฒนาตนเองให้สามารถใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ให้เกิดประโยชน์แก่ผู้เรียน และใช้เทคโนโลยีเพื่อสนับสนุนการทำงานให้มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ นักวิชาการทางการศึกษาและแนวคิดของสถาบันทางการศึกษา ซึ่งอธิบายลักษณะของครูในศตวรรษที่ 21 ประการหนึ่ง คือ ครูต้องเป็นผู้รอบรู้ทางด้านเทคโนโลยี เนื่องจากในศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นยุคดิจิทัล มีความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและข้อมูลข่าวสารเป็นอย่างมาก ครูจึงจำเป็น ต้องเรียนรู้พัฒนาตนเอง ให้สามารถนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในการจัดการเรียนรู้ให้เกิดประโยชน์แก่นักเรียน (Saavedra, A.R. & Darleen, V.O., 2012) 5) สมรรถนะด้านการคิดแบบมีวิจารณญาณและคิดแก้ปัญหา ผลการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนา อยู่ในระดับมาก และเป็นสมรรถนะที่เพิ่มเติมจากที่สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษากำหนด ซึ่งเป็นสมรรถนะที่ครูต้องพัฒนาเพื่อให้เกิดการคิดวิเคราะห์ คิดแบบมีวิจารณญาณ คิดอย่างเป็นระบบ ก่อนตัดสินใจในการปฏิบัติ อันจะส่งผลต่อการปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิผล และประสิทธิภาพ สอดคล้องกับแนวคิดของ วิจารณ์ พานิช (2558) ที่อธิบายลักษณะของครูในศตวรรษที่ 21 ต้องมีทักษะการคิดวิเคราะห์ คิดแบบมีวิจารณญาณ ซึ่งเป็นทักษะที่ครูพัฒนาตนเองแล้ว ยังต้องนาไปถ่ายทอดฝึกฝนให้แก่นักเรียน ให้มีระบบการคิดแบบมีวิจารณญาณและคิดแก้ปัญหา เพื่อใช้ในชีวิตประจำวันของตนเอง 6) สมรรถนะด้านความคิดสร้างสรรค์ ผลการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนา อยู่ในระดับมาก และเป็นสมรรถนะที่เพิ่มเติมจากที่สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษากำหนด ซึ่ง

เป็นสมรรถนะสำคัญที่ครูควรพัฒนา เพื่อให้สามารถทาสิ่งใหม่ๆ ไม่อยู่ยึดติดกับวิธีการปฏิบัติแบบที่ผ่านมา กล้าคิดแตกต่างหลากหลายเพื่อนาไปใช้ในการปฏิบัติงานให้เกิดผลสำเร็จ เป็นสมรรถนะของบุคคลในศตวรรษที่ 21 ที่ประเทศต้องการ โลกต้องการ สอดคล้องกับ Saavedra, A.R. & Darleen, V.O. (2012) นักวิชาการทางการ ซึ่งอธิบายลักษณะของครูในศตวรรษที่ 21 ที่ต้องพัฒนาด้านการคิดสร้างสรรค์ในการปฏิบัติงาน เพื่อสร้างนวัตกรรมใหม่ๆ และส่งเสริมให้นักเรียนได้เกิดทักษะด้านการคิดสร้างสรรค์ 7) สมรรถนะด้านความรู้ ผลการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนา อยู่ในระดับมาก ซึ่งเป็นสมรรถนะพื้นทางในสาขาวิชาที่ตนเองถนัด ครูต้องพัฒนาความรู้ในศาสตร์ของตนเองอยู่เสมอ จนเกิดความชำนาญเพื่อให้สามารถถ่ายทอดให้แก่ผู้เรียนและผู้อื่นได้อย่างถูกต้อง สอดคล้องกับสถาบันทางการศึกษาและนักวิชาการการศึกษาหลายท่าน ที่ให้ความสำคัญกับสมรรถนะด้านความรู้สำหรับครูในศตวรรษที่ 21 ซึ่งครูจะต้องมีความแม่นยำในเนื้อหาที่ตนเองรับผิดชอบจัดการเรียนรู้ เพื่อสร้างการเรียนรู้อย่างถูกต้องแก่นักเรียน (Linda, D.H., 2006) ดังนั้น ครูจึงต้องพัฒนาองค์ความรู้ในวิชาเอกของตนเองให้แตกฉาน และมีความชำนาญในการถ่ายทอดองค์ความรู้ที่ถูกต้องแก่นักเรียน

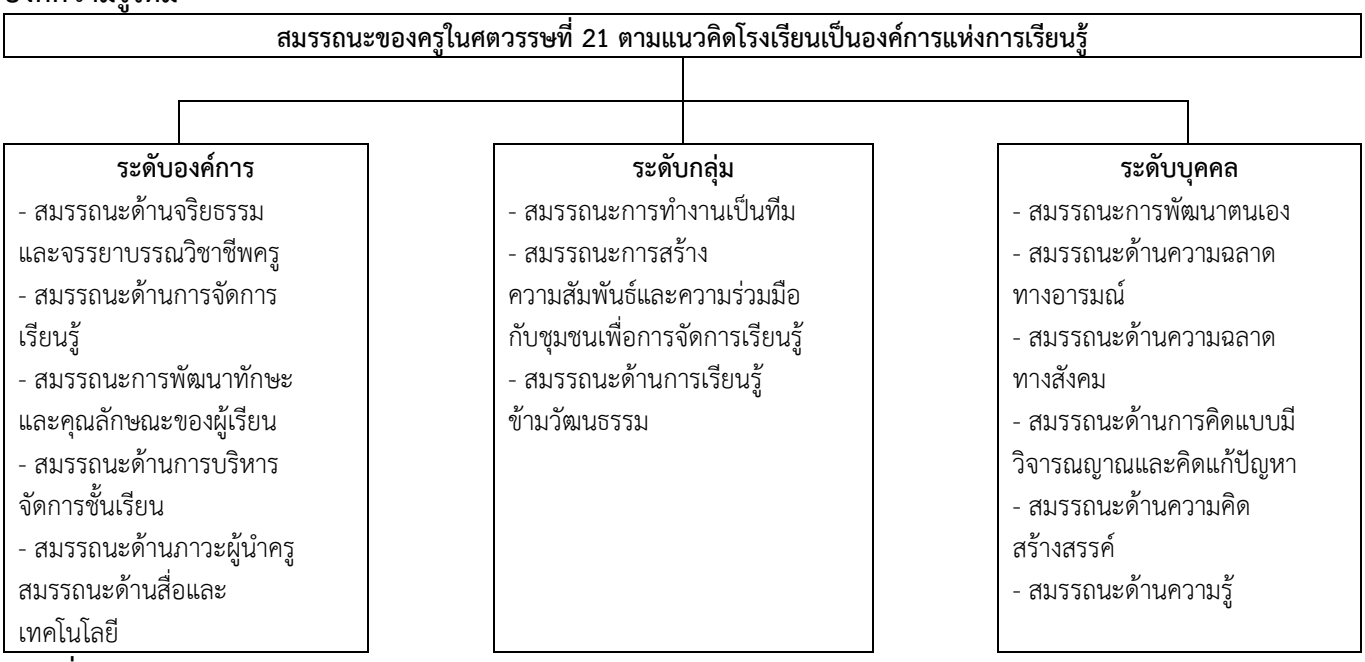
2. แนวทางในการพัฒนาสมรรถนะของครูในศตวรรษที่ 21 ตามแนวคิดโรงเรียนเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้

2.1 ระดับองค์การ มีแนวทางดำเนินการพัฒนาครู ดังนี้ ขั้นวางแผน กำหนดวิสัยทัศน์ร่วม จัดทำแผนการพัฒนาร่วมกัน และกระจายอำนาจไปยังกลุ่มย่อย ขั้นดำเนินการจัดสภาพแวดล้อมส่งเสริมการเรียนรู้ สร้างความเป็นชุมชนดำเนินการปฐมนิเทศครู ผู้อำนวยการอำนวยให้เกิดการเรียนรู้ สร้างวงการเรียนรู้ PLC จัดอบรมเชิงปฏิบัติการภายในโรงเรียน และสร้างเครือข่ายระหว่างโรงเรียน ขั้นกำกับติดตาม นิเทศ กำกับ ติดตามแบบกัลยาณมิตร ขั้นสะท้อนผล จัดการความรู้อย่างเป็นรูปธรรม และจัดการแสดงผลงาน ซึ่งการดำเนินการในระดับองค์การต้องเกิดจากการมีส่วนร่วมของทั้งครูและบุคลากรที่เห็นความสำคัญของการพัฒนาวิชาชีพร่วมกัน เพื่อสร้างเป็นวิถีของโรงเรียน และการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับทฤษฎีองค์การแห่งการเรียนรู้ และโรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ (Peter, M.S., 1990)

2.2 ระดับกลุ่ม มีแนวทางการดำเนินการพัฒนาครู ดังนี้ ขั้นวางแผน กำหนดเป้าหมายร่วมกันด้านการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 และจัดกลุ่มสายชั้น กลุ่มสาระ กลุ่มงาน ขั้นดำเนินการ จัดกิจกรรมร่วมกันในการเรียนรู้พัฒนาดังนี้ สอนงาน การเรียนรู้จากต้นแบบ การวางแผนก่อนปฏิบัติงาน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ การศึกษาชั้นเรียน ขั้นกำกับติดตาม นิเทศระดับสายชั้น แบบกัลยาณมิตรเพื่อเสริมแรงบวกในการทำงานของครู ขั้นสะท้อนผล การสะท้อนผลหลังปฏิบัติงาน โดยที่การดำเนินการในระดับกลุ่มมุ่งเน้นการทำกิจกรรมร่วมกันในการพัฒนา การจัดการเรียนรู้ กระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ อย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นกระบวนการพัฒนาครู ที่ใช้บริบทของโรงเรียนเป็นฐาน ใช้การขับเคลื่อนกิจกรรมโดยสมาชิกในโรงเรียน เพื่อสร้างสัมพันธภาพในระดับกลุ่ม และคุณภาพในการปฏิบัติงาน สอดคล้องแนวคิดโรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ (ลัดดา ภู่เกียรติ, 2560)

2.3 ระดับบุคคล มีแนวทางการพัฒนาตนเองของครู ดังนี้ ขั้นวางแผน วิเคราะห์ตนเอง กำหนดเป้าหมายการพัฒนาให้เป็นครูในศตวรรษที่ 21 วิเคราะห์ผู้อื่นแบบไม่ตัดสิน ยอมรับความแตกต่าง และวางแผนการพัฒนา จัดทำ ID Plan ขั้นดำเนินการ ดำเนินการสังเกตชั้นเรียนต้นแบบ เรียนรู้จากการร่วมกิจกรรม Lesson study และ PLC และการเรียนรู้จากการปฏิบัติพัฒนาตนเองบูรณาการแนวทางของสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ขั้นกำกับติดตาม เปิดชั้นเรียน ขั้นสะท้อนผล พิจารณาตนเอง เพื่อพัฒนาตนเอง โดยมุ่งเน้นการพัฒนาครูสู่การเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ สอดคล้องกับทฤษฎีองค์การแห่งการเรียนรู้ และโรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ ที่เชื่อว่าองค์การจะเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้นั้นต้องเกิดจากการเปลี่ยนแปลงระดับบุคคล บุคคลต้องเรียนรู้และพัฒนาตนเองอยู่เสมอ จึงจะเกิดชุมชนของการเรียนรู้ และองค์การแห่งการเรียนรู้ต่อไป (Peter, M.S., 1990)

องค์ความรู้ใหม่

ภาพที่ 2 องค์ความรู้ใหม่

จากภาพที่ 2 สามารถสรุปได้ดังนี้

1. สมรรถนะระดับองค์การ ได้แก่ สมรรถนะด้านจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพครู สมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ สมรรถนะการพัฒนาทักษะและคุณลักษณะของผู้เรียน สมรรถนะด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน สมรรถนะด้านภาวะผู้นำครู สมรรถนะด้านสื่อและเทคโนโลยี

2. สมรรถนะระดับกลุ่ม ได้แก่ สมรรถนะการทำงานเป็นทีม สมรรถนะการสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนเพื่อการจัดการเรียนรู้ สมรรถนะด้านการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม

3. สมรรถนะกระบวนการพัฒนาระดับบุคคล ได้แก่ สมรรถนะการพัฒนาตนเอง สมรรถนะด้านความฉลาดทางอารมณ์ สมรรถนะด้านความฉลาดทางสังคม สมรรถนะด้านการคิดแบบมีวิจารณญาณและคิดแก้ปัญหา สมรรถนะด้านความคิดสร้างสรรค์ สมรรถนะด้านความรู้

สรุปผลการวิจัย

สมรรถนะของครูในศตวรรษที่ 21 ตามแนวคิดโรงเรียนเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับดังนี้ สมรรถนะหลัก สมรรถนะส่วนบุคคล และ สมรรถนะประจำสายงาน

แนวทางในการพัฒนาสมรรถนะของครูในศตวรรษที่ 21 ตามแนวคิดโรงเรียนเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ พบว่า แนวทางในการพัฒนาสมรรถนะมีกระบวนการ 4 ขั้นตอน คือ ประเมินความต้องการจำเป็น วัตถุประสงค์การพัฒนา แนวทางการดำเนินการพัฒนา และประเมินผลการพัฒนา โดยแต่ละกระบวนการแบ่งการพัฒนาเป็น 3 ระดับ คือ ระดับองค์การ ระดับกลุ่ม และระดับบุคคล

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 ผู้อำนวยการโรงเรียนในฐานะผู้นำของโรงเรียน ควรเป็นผู้นำในการพัฒนาครูโดยกำหนดบทบาทของตนเองให้ชัดเจน ดังนี้ บทบาทในระดับองค์การต้องร่วมกำหนดนโยบาย กำหนดบทบาทและภารกิจของบุคลากร และวางระบบการ

ขับเคลื่อนรูปแบบ บทบาทในระดับกลุ่มในการนิเทศเสริมแรง ติดตามผลการดำเนินงาน ให้ข้อเสนอแนะ หรือร่วมเรียนรู้ในกระบวนการ PLC และบทบาทในระดับบุคคลต่อครูในฐานะผู้ประเมินผลการพัฒนา เป็นต้น

1.2 สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด โดยศึกษาธิการจังหวัดในฐานะผู้มีอำนาจสั่งบรรจุและแต่งตั้งครูผู้ช่วย ควรกำหนดนโยบายในการพัฒนาสมรรถนะ โดยมุ่งเน้นการพัฒนาสมรรถนะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 เพื่อให้สอดคล้องกับสภาวะการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน และควรเสนอแนะหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนารูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 ตามแนวคิดโรงเรียนเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ ไปใช้เพื่อให้เกิดการพัฒนาครูในภาพรวมของจังหวัดต่อไป

1.3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ในฐานะหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาครูในสังกัด ควรกำหนดจุดเน้นด้านการพัฒนาครู เป็นประเด็นในการขับเคลื่อนแผนงานด้านการพัฒนาบุคลากร และกำหนดนโยบายสู่โรงเรียนที่มีครูในสังกัดเกี่ยวกับการนารูปแบบไปใช้ พร้อมทั้ง สนับสนุนงบประมาณ บุคลากร วัสดุ เอกสาร ที่จำเป็น ตลอดจนการนิเทศติดตามอย่างจริงจัง เกี่ยวกับการพัฒนาครู เพื่อให้เกิดการปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง

2. ข้อเสนอแนะด้านการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยสมรรถนะของครูและรูปแบบวิธีการพัฒนาสมรรถนะของครูในสังกัดอื่น เช่น สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา และสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เป็นต้น

2.2 ควรมีการวิจัยและพัฒนาเครื่องมือวัดสมรรถนะของครูผู้สอนในโรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

2.3 ควรมีการศึกษาตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อสมรรถนะของครูผู้สอนในโรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

เอกสารอ้างอิง

นงลักษณ์ พิมพ์ศรี. (2559). การพัฒนาสมรรถนะประจำสายงานครูด้านภาวะผู้นำ. *วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์, 8*(2), 91-104.

ลัดดา ภู่เกียรติ. (2560). *กระบวนการขับเคลื่อนชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ: PLC*. กรุงเทพฯ: โรงเรียนสาธิตพัฒนาวิจารณ์ พานิช. (2558). วิถีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ ในศตวรรษที่ 21. *วารสารนวัตกรรมการเรียนรู้, 1*(2), 3-14.

สำนักงานวิจัยและพัฒนาการศึกษา. (2559). *ทิศทางและโจทย์วิจัยของการศึกษาไทยเพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของโลก*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.

สำนักพัฒนาครูและบุคลากรการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2560). *คู่มือประกอบการอบรมการขับเคลื่อนกระบวนการ PLC (Professional Learning Community) ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพสู่สถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักพัฒนาครูและบุคลากรการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

อำไพ นงค์เยาว์, ชนม์ชกรณ์ วรอินทร์ และ และอนุชา กอนพ่วง. (2560). รูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนานักเรียนให้มีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21. *วารสารการวิจัยเพื่อพัฒนาชุมชน (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์), 10*(1), 132-143.

Anne, M.B. (2008). The school-as-learning-community within new public management: The role of organizational structure. In *Paper presented at 'The school-a learning organization?' conference*. Norway: Lillehammer.

Barbara, P. & Kerry, J.K. (1995). The national competency framework for beginning teaching: A radical approach to initial teacher education?. *Australian Educational Researcher, 22*(2), 27-62.

Bernie, T. & Charles, F. (2009). *21st century skills in learning for life in our times*. New Jersey: John Wiley & Sons.

Krejcie, R.V. & Morgan, D.W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement, 30*(3), 607-610.

Linda, D.H. (2006). Constructing 21st century teacher education. *Journal of Teacher Education, 57*(10), 1-15.

Peter, M.S. (1990). *The fifth discipline: The art and practice of the learning organization*. New York: Doubleday

Saavedra, A.R. & Darleen, V.O. (2012). Learning 21st century skills requires 21st century teaching. *Phi Delta Kappan, Sage Journals, 94*(2), 8-12.

JSSP: Journal of Social Science Panyapat, 2024. 6(1): 103-116.

PANYAPAT
ปัญญาพัฒน์

JSSP
Journal of Social Science Panyapat
https://so06.tci-thaijo.org/index.php/JSSP/index

Research Article

Feasibility Study of Electric Charging Station with Solar Generation and Battery Energy Storage System

Suthibhorn Janthaboon[1*] and Kanokwan Chancharoenchai[2]

[1] *Master of Economics (Business Economics), Faculty of Economics, Kasetsart University, Thailand*

[2] *Department of Economics, Faculty of Economics, Kasetsart University, Thailand*

* *Corresponding author. E-mail: suthibhorn.j@ku.th*

ABSTRACT

The article aimed (1) to study conduct the market, and technical feasibility of electric charging station with solar generation and battery energy storage system located at Rayong province; (2) to study conduct the feasibility study of this investment project in terms of financial aspect, and sensitivity analysis of electric charging station with solar generation and battery energy storage system. The project included two charging machines of 120 KW DC Charger type, with sufficient electrical capacity to generate about 500 KW and energy storage batteries of 5 MW. The data for predicting cash flow were collected from expert interviews and related research documents. The study found that, in the case project life of 10 years or to 2029, the net present value, internal rate of return and the payback period was -39,150,812.26 baht, -15.30 percent, and 17.63 years, respectively. Benefit – Cost Ratio was 0.43, which was at a very low level. Those criteria reflect inappropriate investment. In addition, an analysis of the project's sensitivity under two scenarios: battery and solar power production equipment costs reduced by 35%, and service revenue increased by 20%, the analysis results still indicated that the investment was not worthwhile. Therefore, promoting alternative electrical energy for electric vehicle charging stations needed to be driven by financial support from government agencies.

Keywords: Electric Charging Station, Solar Generation, Battery Storage, Electric Vehicle, Sensitivity

Received: 21 June 2023;
Revised: 19 December 2023;
Accepted: 30 December 2023

© 2024 JSSP: Journal of Social Science Panyapat
ISSN: 3027-6748 (Online)

การศึกษาความเป็นไปได้โครงการสถานีอัดประจุไฟฟ้าโดยใช้พลังงานไฟฟ้าจากพลังงานแสงอาทิตย์ แบบมีแบตเตอรี่กักเก็บพลังงาน

สุทธิภรณ์ จันทบูลย์[1*] และ กนกวรรณ จันทร์เจริญชัย[2]

[1] *เศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต (เศรษฐศาสตร์ธุรกิจ) คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ประเทศไทย*

[2] *ภาควิชาเศรษฐศาสตร์ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ประเทศไทย*

* *Corresponding author. E-mail: suthibhorn.j@ku.th*

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ด้านการตลาด และความเป็นไปได้ด้านเทคนิคของโครงการสถานีอัดประจุไฟฟ้าโดยใช้ไฟฟ้าจากพลังงานแสงอาทิตย์ แบบมีแบตเตอรี่กักเก็บพลังงาน บนพื้นที่จังหวัดระยอง และ (2) เพื่อวิเคราะห์ความเป็นไปได้เชิงการเงิน และวิเคราะห์ความอ่อนไหวของโครงการสถานีอัดประจุไฟฟ้าโดยใช้ไฟฟ้าจากพลังงานแสงอาทิตย์ แบบมีแบตเตอรี่กักเก็บพลังงาน บนพื้นที่จังหวัดระยอง กำหนดให้มีจำนวนเครื่องอัดประจุ 2 เครื่อง แบบ DC Charger ขนาด 120 KW ขนาดกำลังไฟฟ้าที่เพียงพอในการผลิตประมาณ 500 KW และมีแบตเตอรี่กักเก็บพลังงาน ขนาด 5 MW โดยข้อมูลสำหรับการประมาณการกระแสเงินรวบรวมจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผลการศึกษาพบว่า กรณีผู้ใช้บริการสถานีที่เต็มประสิทธิภาพ หรือปี พ.ศ. 2572 ที่อายุโครงการ 10 ปี มูลค่าปัจจุบันสุทธิเท่ากับ -39,150,812.26 บาท อัตราผลตอบแทนภายในจากการลงทุนเท่ากับ ร้อยละ -15.30 ระยะเวลาคืนทุนเท่ากับ 17.63 ปีซึ่งมากกว่าอายุโครงการ และอัตราส่วนผลประโยชน์ต่อต้นทุนค่อนข้างต่ำมากเท่ากับ 0.43 เท่า สะท้อนได้ว่าโครงการลงทุนนี้ไม่มีความเหมาะสม นอกจากนั้นแล้วการวิเคราะห์ความอ่อนไหวของโครงการ 2 กรณี คือ ต้นทุนของแบตเตอรี่และอุปกรณ์ผลิตไฟฟ้าพลังงานแสงอาทิตย์ปรับลดลงร้อยละ 35 และรายได้จากการให้บริการเพิ่มขึ้นร้อยละ 20 ผลการวิเคราะห์ความเป็นไปก็ยังไม่มีความคุ้มค่าในการลงทุนแม้ในกรณีที่ต้นทุนลดลงหรือรายได้เพิ่มขึ้น ดังนั้นการส่งเสริมพลังงานไฟฟ้าทางเลือกสำหรับสถานีบริการอัดประจุไฟฟ้าให้รถยนต์ไฟฟ้าจึงมีความจำเป็นที่ต้องได้รับการขับเคลื่อนผ่านการอุดหนุนทางเงินของหน่วยงานรัฐ

คำสำคัญ: สถานีอัดประจุไฟฟ้า, ระบบผลิตไฟฟ้าพลังงานแสงอาทิตย์, แบตเตอรี่กักเก็บพลังงาน, ยานยนต์ไฟฟ้า, ความอ่อนไหว

© 2024 JSSP: Journal of Social Science Panyapat

บทนำ

ประเทศไทยมีการผลักดันกำลังขับเคลื่อนไปสู่การใช้พลังงานสะอาด ให้ความสำคัญกับประเด็นปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมมากยิ่งขึ้น หนึ่งในทางออกที่ยั่งยืนที่สุดคือการเปลี่ยนการใช้พลังงานจากฟอสซิลเป็นพลังงานแห่งอนาคต (Future Energy) เพื่อให้สอดคล้องไปตามอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศสมัยที่ 21 ณ กรุงปารีส ประเทศสาธารณรัฐฝรั่งเศส โดยมีเป้าหมายหลักในข้อตกลงคือ การจำกัดอุณภูมิโลกไม่ให้เพิ่มขึ้นเกิน 1.5 องศาเซลเซียล ในขณะที่ประเทศไทยมีเป้าหมายในการลดก๊าซเรือนกระจกลง และเข้าสู่ประเทศที่มีความเป็นกลางทางคาร์บอนในปี 2593 ซึ่งการเปลี่ยนแปลงการใช้พลังงานจากฟอสซิลเป็นพลังงานอนาคต ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนผ่านอย่างรวดเร็ว จะเห็นได้จากการพัฒนาของรถยนต์คือการเปลี่ยนรูปแบบของพลังงานจากการใช้น้ำมันของรถยนต์เครื่องยนต์สันดาปภายใน (Internal Combustion Engine: ICE) เป็นรถยนต์ที่ใช้พลังงานจากไฟฟ้า (Electric Vehicle: EV) ที่มีกระแสการเติบโต

อย่างรวดเร็ว เนื่องจากเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ราคาการเติมเชื้อเพลิงไม่สูงเมื่อเทียบกับรถยนต์สันดาป และเทคโนโลยีที่ก้าวหน้ามากกว่า แต่ปัญหาที่เป็นประเด็นสำคัญหนึ่งของการปรับเปลี่ยนมาใช้ยานยนต์ยนต์ไฟฟ้า คือ ประเด็นด้านสาธารณูปโภคด้านการชาร์จไฟ (Charging Stations) จากความกังวลเรื่องสถานีชาร์จที่มีไม่เพียงพอ ซึ่งทำให้ประชาชนไม่กล้าตัดสินใจซื้อรถยนต์ไฟฟ้าเนื่องจากมองว่าไม่เหมาะสมต่อการเดินทางระยะทางไกลข้ามจังหวัด (ฉัตรวดี อินนะลา, 2562)

อย่างไรก็ตามในศตวรรษที่ 21 พลังงานไฟฟ้านั้นควรที่จะเป็นพลังงานที่สะอาด กล่าวคือ พลังงานนั้นไม่ได้เป็นพลังงานไฟฟ้าที่ผลิตจากฟอสซิล เมื่อพิจารณาสัดส่วนของการผลิตไฟฟ้าในประเทศไทย พบว่าการผลิตไฟฟ้าจากพลังงานหมุนเวียนยังมีสัดส่วนที่น้อยเมื่อเทียบกับประเภทอื่น โดยข้อมูลในปี 2564 สัดส่วนการผลิตไฟฟ้าจากพลังงานหมุนเวียนคิดเป็นร้อยละ 11 ของการผลิตไฟฟ้าจากเชื้อเพลิงต่างๆ ในประเทศไทย (สำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน, 2564) ซึ่งพลังงานไฟฟ้าจากแสงอาทิตย์เป็นพลังงานทางเลือกหนึ่งที่น่าสนใจและเป็นที่นิยมเพิ่มขึ้นในประเทศ เนื่องจากประเทศไทยเป็นประเทศที่อยู่บนพื้นที่เขตร้อนชื้นใกล้เส้นศูนย์สูตร มีความเข้มของแสงอาทิตย์ที่สูง จึงมีศักยภาพสูงในการผลิตพลังงานจากแสงอาทิตย์ อย่างไรก็ตามข้อจำกัดของพลังงานจากแสงอาทิตย์ที่เป็นประเด็นสำคัญ คือ พลังงานแสงอาทิตย์ผลิตได้เฉพาะในเวลากลางวันหรือช่วงที่มีแสงอาทิตย์เท่านั้น การมีระบบกักเก็บพลังงาน (Energy Storage System: ESS) เป็นการกักเก็บพลังงานไฟฟ้าไว้ในแบตเตอรี่ในกรณีที่ในช่วงกลางวันมีปริมาณไฟฟ้าที่เหลือจากการใช้งาน และดึงพลังงานที่กักเก็บมาใช้งานในเวลากลางคืนหรือช่วงเวลาที่ระบบผลิตไฟฟ้าพลังงานแสงอาทิตย์ไม่สามารถผลิตได้ เป็นการสร้างเสถียรภาพการผลิตไฟฟ้าโดยใช้พลังงานแสงอาทิตย์ได้อย่างยั่งยืน

จากข้อมูลดังกล่าว การผลักดันการใช้พลังงานสะอาดนั้นต้องอาศัยสิ่งแวดล้อมที่ดีในการสร้างความยั่งยืน ตั้งแต่การเปลี่ยนผ่านการใช้ยานยนต์ไฟฟ้า เพิ่มระบบสาธารณูปโภคด้านการชาร์จไฟฟ้าสำหรับยานยนต์ไฟฟ้า ตลอดจนการผลิตพลังงานไฟฟ้าที่มาจากพลังงานหมุนเวียนและการกักเก็บพลังงานเพื่อให้มีเสถียรภาพ ทำให้ผู้ศึกษาสนใจศึกษาความเป็นไปได้ในการสร้างสถานีอัดประจุไฟฟ้าโดยใช้ไฟฟ้าจากพลังงานแสงอาทิตย์ในรูปแบบมีแบตเตอรี่กักเก็บพลังงาน โดยการวิเคราะห์ทางการเงิน และทางการตลาด เพื่อให้ทราบถึงความคุ้มค่าในการลงทุนสร้างสถานีอัดประจุไฟฟ้าโดยใช้ไฟฟ้าจากพลังงานแสงอาทิตย์ในรูปแบบมีแบตเตอรี่กักเก็บพลังงาน ในการประกอบการตัดสินใจลงทุนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ด้านการตลาด และความเป็นไปได้ด้านเทคนิคของโครงการสถานีอัดประจุไฟฟ้าโดยใช้ไฟฟ้าจากพลังงานแสงอาทิตย์ แบบมีแบตเตอรี่กักเก็บพลังงานบนพื้นที่จังหวัดระยอง
2. เพื่อวิเคราะห์ความเป็นไปได้เชิงการเงิน และวิเคราะห์ความอ่อนไหวของโครงการสถานีอัดประจุไฟฟ้าโดยใช้ไฟฟ้าจากพลังงานแสงอาทิตย์ แบบมีแบตเตอรี่กักเก็บพลังงาน

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. แนวคิดและทฤษฎี

1.1 แนวคิดและทฤษฎีการศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการ การศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการ เป็นกรอบการวิเคราะห์เบื้องต้นหรืออาจจะกล่าวได้ว่าเป็นขั้นการเตรียมสำหรับการประเมินโครงการ จะครอบคลุม 5 ลักษณะด้วยกัน ได้แก่ (กนกวรรณ จันทร์เจริญชัย, 2562)

1) การวิเคราะห์ความเป็นไปได้ทางด้านการตลาด เป็นการวิเคราะห์ความต้องการหรือขนาดของอุปสงค์ที่มีผลต่อโครงการ เพื่อวิเคราะห์แนวโน้มของผลผลิตโครงการควรจะเป็นอย่างไรในอนาคต และยังคงสนองต่อความต้องการของตลาด

2) การวิเคราะห์ความเป็นไปได้ทางด้านเทคนิค เพื่อเลือกทางเลือกที่เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของโครงการเพื่อนำไปสู่การใช้ทรัพยากรของโครงการอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด ณ ระดับต้นทุนต่ำสุด

3) การวิเคราะห์ความเป็นไปได้ทางด้านการบริหาร เป็นการวิเคราะห์การจัดการรูปแบบองค์กรการบริหารงานของโครงการให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

4) การวิเคราะห์ความเป็นไปได้ทางด้านการเงิน เพื่อพิจารณาผลตอบแทนทางการเงินจากการลงทุนเป็นการจัดทำงบโครงการที่แสดงค่าใช้จ่าย (ต้นทุน) และรายรับ (ผลประโยชน์) เพื่อพิจารณาผลตอบแทนทางการเงินจากการลงทุน

5) การวิเคราะห์ความเป็นไปได้ทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม เป็นการมุ่งเน้นจากปัจจัยภายนอกที่มีผลต่อความสำเร็จของโครงการ เพื่อหาหนทางป้องกัน หลีกเลี่ยง บรรเทา หรือขจัดความเสียหายที่จะเกิดขึ้น

1.2 การวิเคราะห์ความเป็นไปได้ด้านการเงิน เป็นการนำหลักการทางการรายงานทางบัญชีมาใช้ในการจัดทำโครง สร้างบัญชีของโครงการซึ่งเป็นการประมาณการถึงรายการที่จะเกิดขึ้น และประเมินมูลค่าของแต่ละรายการที่เกี่ยวข้องมารวบรวมในการวิเคราะห์ (กนกวรรณ จันทร์เจริญชัย, 2562)

เครื่องมือวัดความคุ้มค่าด้านการเงินของโครงการ

1) มูลค่าปัจจุบันสุทธิของโครงการ (Net Present Value: NPV) คือ เป็นการคำนวณหาผลต่างระหว่างมูลค่าปัจจุบันของกระแสเงินสดรับกับมูลค่าปัจจุบันของกระแสเงินสดจ่ายของโครงการ ถ้า NPV มีค่ามากกว่า 0 แสดงถึงโครงการมีความเหมาะสมในการลงทุน ค่า NPV ยิ่งสูงแสดงถึงความคุ้มค่าในการลงทุนสูง

$$\mathrm{NPV} = \sum_{t=0}^{n} \frac{B_t - C_t}{(1+r)^t}$$

2) อัตราผลตอบแทนภายในของโครงการ (Internal Rate of Return: IRR) คือ อัตราดอกเบี้ยที่ใช้ในการคิดลด เพื่อให้มูลค่าปัจจุบันมีค่าเท่ากับศูนย์แสดงเป็นอัตราร้อยละ หากโครงการมีอัตราผลตอบแทนภายในของโครงการสูงแสดงถึงโครงการนั้นมีความมีความคุ้มค่าในการลงทุนสูง

$$\sum_{t=0}^{n} \frac{B_t - C_t}{(1+\mathrm{IRR})^t} = 0$$

3) ระยะเวลาคืนทุน (Pay Back Period) คือ ระยะเวลาที่ธุรกิจจะได้รับเงินจากการลงทุนคืนเท่ากับผลประโยชน์ในรูปเงินสดที่ได้รับจากโครงการที่ลงทุน ซึ่ง ณ ปีที่ผลรวมของผลประโยชน์มีมูลค่าเท่ากับเงินลงทุน

ระยะเวลาคืนทุน=เงินลงทุน-กระแสเงินสดรับรายปีสะสมไปเรื่อยๆ จนเงินลงทุนมีค่าเป็นศูนย์

4) อัตราส่วนผลประโยชน์ต่อต้นทุน (Benefit – Cost Ratio: BCR) คือ อัตราส่วนระหว่างมูลค่าปัจจุบันของผลประโยชน์ของโครงการต่อมูลค่าปัจจุบันของต้นทุนของโครงการ ซึ่งโครงการจะมีความเหมาะสมในการลงทุน เมื่อ BCR 1 มีค่ามากกว่า 1

$$\mathrm{BCR} = \frac{\sum_{t=1}^{n} \frac{B_t}{(1+r)^t}}{\sum_{t=1}^{n} \frac{C_t}{(1+r)^t}}$$

2. การรวบรวมข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Analysis) แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

2.1 ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) จากการสัมภาษณ์ สอบถาม กับผู้เชี่ยวชาญควบคุมปฏิบัติงานเกี่ยวกับการผลิตไฟฟ้าพลังงานแสงอาทิตย์ ผู้เชี่ยวชาญด้านการก่อสร้างสถานีอัดประจุไฟฟ้า รวมถึงผู้ประกอบการสถานีให้บริการน้ำมัน

2.2 ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) จากการรวบรวมข้อมูลจาก งานวิจัยและเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลปริมาณการเดินทางบนทางหลวง จากศูนย์กลางข้อมูลเปิดภาครัฐ ข้อมูลสถานีบริการชาร์จรถยนต์ไฟฟ้า อัตราค่าบริการอัดประจุไฟฟ้าสำหรับรถยนต์ไฟฟ้า การสืบราคาจากบริษัทที่จัดจำหน่ายเครื่องจักรและอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้อง การสังเกตการณ์

มูลค่าการก่อสร้างโดยการเปรียบเทียบจากการก่อสร้างสถานีบริการน้ำมัน อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ของธนาคารพาณิชย์ รวมถึงข้อบังคับและกฎหมาย มาตรการ และนโยบายของภาครัฐที่มีผลต่อยอดการซื้อรถยนต์ไฟฟ้า เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ความเป็นไปได้ของโครงการทั้งการวิเคราะห์การตลาด การวิเคราะห์ทางเทคนิค และการวิเคราะห์ทางการเงิน

3. ข้อกำหนดการศึกษา

1. กำหนดที่ตั้งโครงการพื้นที่ บนอำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง บนถนนทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 3191 ซึ่งเป็นพื้นที่เป็นจังหวัดท่องเที่ยว อยู่ในเขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก มีปริมาณการเดินรถเป็นจำนวนมาก และเป็นพื้นที่ที่มีความเข้มของแสงอาทิตย์ที่สูง

2. กำหนดระยะเวลาในการดำเนินงานโครงการ 10 ปี โดยกำหนดอายุโครงการตามอายุการใช้งานของอินเวอร์เตอร์ และเครื่องอัดประจุ แบตเตอรี่กักเก็บพลังงาน (คู่มือการผลิตไฟฟ้าจากพลังงานและอาทิตย์, 2562) ซึ่งอุปกรณ์ดังกล่าวมีต้นทุนสูง โดยเริ่มโครงการในปี พ.ศ.2567 เป็นปีที่ 1 และสิ้นสุดโครงการในปีที่ พ.ศ.2576 หรือปีที่ 10

3. กำหนดรูปแบบของสถานีเป็น Stand Alone ขนาดพื้นที่ใช้สอย 200 ตารางเมตร จำนวน 1 สถานี เปิดให้บริการช่วง 09.00 – 21.00 น. มีเครื่องอัดประจุแบบ DC Charger ขนาด 120 KW จำนวน 2 เครื่อง จากการรวบรวมยานยนต์ไฟฟ้าที่มียอดจดทะเบียนสะสมของปี 2565 ซึ่งมีค่าเฉลี่ยของแบตเตอรี่เท่ากับ 59.93 kWh (ข้อมูลจาก www.autolifethailand.tv, 2565) ในการศึกษาครั้งนี้กำหนดค่าปริมาณความจุของแบตเตอรี่ที่ต้องการอัดประจุร้อยละ 50 ของความจุแบตเตอรี่ ดังนั้น (29.97/120) X 60= 14.99 นาที หากรวมระยะเวลาการจอดรถเข้าออก และเตรียมการอัดประจุ จึงกำหนดระยะเวลาการอัดประจุ 20 นาทีต่อคัน ซึ่งโครงการจะมีประสิทธิภาพสูงสุดในการให้บริการอัดประจุไฟฟ้าของโครงการ คือ 72 คันต่อวัน

4. กำหนดขนาดของเซลล์แสงอาทิตย์ที่ต้องการในการผลิตไฟฟ้าเพื่อให้เพียงในการผลิต โดยคำนวณจากพลังงานความต้องการรวมของเครื่องอัดประจุต่อวันประมาณ 120 KW X 2 เครื่อง X 12 ชั่วโมง = 2,880 KW และระยะเวลาความเข้มแสงอาทิตย์สูงสุด 4.92 ชั่วโมงต่อวัน (กรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน, 2560) โดยคำนวณขนาดของเซลล์แสงอาทิตย์ที่ต้องการจากค่าพลังงานไฟฟ้ารวมหารด้วยระยะเวลาความเข้มแสงอาทิตย์สูงสุด ซึ่งสามารถคำนวณขนาดเซลล์แสงอาทิตย์ที่ต้องการได้ 2,880 KW/4.92 ชั่วโมง = 585.36 KW-hr ผู้ศึกษาจึงกำหนดเซลล์แสงอาทิตย์ที่ต้องการรวมประมาณ 500 KW จากข้อกำหนดดังกล่าวจึงกำหนดใช้แผงเซลล์แสงอาทิตย์ขนาด 550 วัตต์ ชนิดโมโนคริสตัลไลน์ จำนวน 910 แผง และอินเวอร์เตอร์ขนาด 250 KW ชนิด Off-Grid System จำนวน 2 เครื่อง

5. กำหนดแบตเตอรี่เพื่อกักเก็บพลังงาน ขนาด 5 MW-hr ชนิด Lithium-Ion Battery ซึ่งเมื่อเทียบกับปริมาณไฟฟ้าที่ต้องการต่อชั่วโมงที่ 240 KW ดังนั้นปริมาณแบตเตอรี่ที่กำหนดสามารถใช้งานได้ 5MW/240KW = 20.83 ชั่วโมง หรือประมาณ 20 ชั่วโมง

6. กำหนดอัตราค่าบริการอัดประจุไฟฟ้าในอัตราคงที่ตลอดโครงการเท่ากับ 7.5 บาท/หน่วย อ้างอิงข้อมูลราคาช่วง On-Peak ณ เดือนสิงหาคม 2565 (บมจ. ปตท. น้ำมัน และการค้าปลีก (PTTOR), 2565)

7. การประมาณการของผู้ใช้บริการในแต่ละปี การกำหนดผู้ใช้บริการให้มีความใกล้เคียงกับสถานการณ์ที่เป็นจริง โดยผู้ศึกษาทำการวิเคราะห์ดังต่อไปนี้

1) ใช้ข้อมูลการพยากรณ์เพื่อประมาณการปริมาณยานยนต์ โดยใช้ข้อมูลรถยนต์จดทะเบียนสะสม จากกลุ่มสถิติการขนส่ง กองแผนงาน กรมขนส่งทางบกในระหว่างปี พ.ศ. 2555 ถึง พ.ศ. 2564 และเทียบกับปริมาณยานยนต์ไฟฟ้า (Battery Electric Vehicle: BEV) ตามเป้าหมาย ของคณะทำงานศึกษาและจัดทำแผนพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านไฟฟ้าเพื่อรองรับยานยนต์ไฟฟ้าของประเทศไทย เพื่อนำมาวิเคราะห์หาสัดส่วนของยานยนต์ไฟฟ้าในแต่ละปี

2) กำหนดปริมาณการเดินรถบนพื้นที่ที่ศึกษาในแต่ละปี โดยใช้ข้อมูลปีฐานเป็นปี 2562 (อ้างอิงข้อมูลจากศูนย์กลางข้อมูลเปิดภาครัฐ, 2562) กำหนดให้จำนวนปริมาณการเดินรถในแต่ละปีจะเพิ่มขึ้นตามสัดส่วนการเพิ่มขึ้นของปริมาณยานยนต์จดทะเบียนสะสมของปีนั้นๆ และนำจำนวนปริมาณการเดินรถบนพื้นที่มาเทียบกับสัดส่วนของยานยนต์ไฟฟ้าในแต่ละปี

3) ประมาณการปริมาณยานยนต์ไฟฟ้าที่เดินรถผ่านบนพื้นที่ต่อวัน จากนั้นวิเคราะห์หาสัดส่วนผู้ใช้บริการสถานีบริการอัดประจุไฟฟ้า ทั้งนี้ผู้ศึกษาจึงกำหนดผู้ใช้งานในอัตราคงที่ตลอดอายุโครงการที่ร้อยละ 2 ของยานยนต์ไฟฟ้าที่เดินผ่านบนพื้นที่ (อ้างอิงข้อมูลจาก EA Anywhere ที่มีผู้ใช้บริการในปี 2565 เฉลี่ย 5 คันต่อสถานีอัดประจุไฟฟ้า เมื่อเทียบกับข้อมูลการเดินรถในปี 2565 จะคิดเป็นร้อยละ 2)

8. กำหนดค่าใช้จ่ายในการลงทุน สินทรัพย์ถาวร ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานของโครงการ และผลประโยชน์ของโครงการ โดยแบ่งเป็น กระแสเงินสดออก และกระแสเงินสดเข้า ดังนี้

1) กระแสเงินสดออก มีดังต่อไปนี้

1.1) ค่าใช้จ่ายในการลงทุนสินทรัพย์ถาวร ประกอบด้วย ค่าที่ดิน ค่าพัฒนาพื้นที่ ค่าแผงเซลล์แสงอาทิตย์ ค่าโครงสร้างติดตั้งแผงพลังงานแสงอาทิตย์ ค่าอินเวอร์เตอร์ ค่าแบตเตอรี่กักเก็บพลังงานไฟฟ้า ค่าก่อสร้างสถานีบริการอัดประจุไฟฟ้า ค่าเครื่องอัดประจุยานยนต์ไฟฟ้า

1.2) ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน ประกอบด้วย ค่าจ้างพนักงาน ค่าบำรุงรักษาระบบผลิตไฟฟ้าจากพลังงานแสงอาทิตย์ ค่าซ่อมแซมและบำรุงรักษาสถานีบริการอัดประจุไฟฟ้า ค่าใช้จ่ายในการซื้อระบบซอฟต์แวร์ ค่าธรรมเนียมในการทำธุรกรรมผ่านระบบซอฟต์แวร์ ค่าดูแลรักษาเครื่องอัดประจุไฟฟ้า ค่าสาธารณูปโภค ค่าเบี้ยประกัน และรวมถึงอัตราภาษีเงินได้นิติบุคคล

2) กระแสเงินสดเข้า ประกอบด้วย รายได้จากการให้บริการอัดประจุไฟฟ้าสำหรับยานยนต์ไฟฟ้า โดยคำนวณจากอัตราค่าไฟฟ้าที่ให้บริการคูณกับปริมาณไฟฟ้าที่ให้บริการทั้งหมด

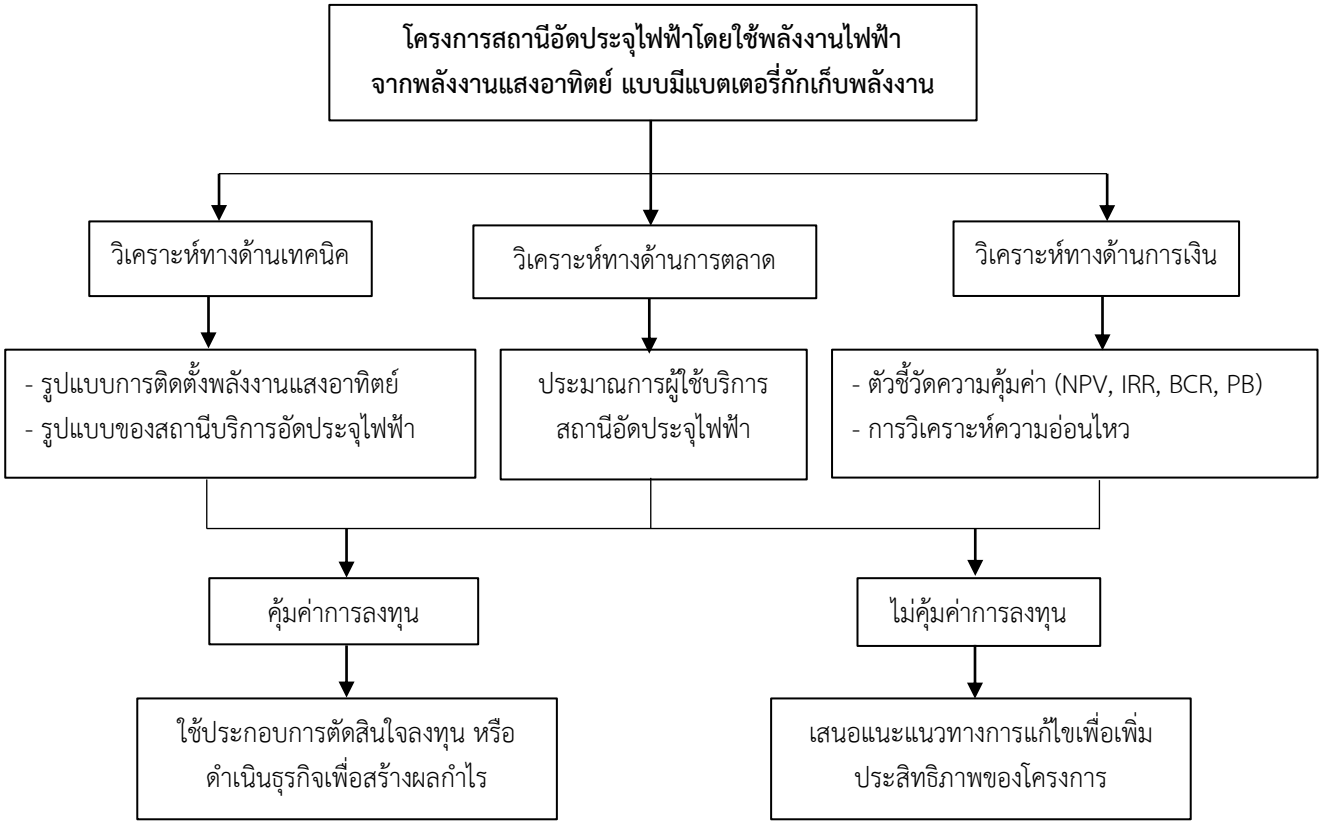
9. กำหนดอัตราคิดลดจากอัตราดอกเบี้ยการกู้ยืมของธนาคารพาณิชย์ โดยเป็นการกู้ยืมทั้งหมดของงบลงทุนในปีที่ 0-1 หรือคิดเป็นร้อยละ 100 ของงบลงทุน ซึ่งในการคิดอัตราดอกเบี้ยจะเป็นรูปแบบการลดต้นลดดอก โดยไม่รวมต้นทุนของค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน โดยเงินทุนหมุนเวียนระหว่างปีจะเป็นใช้เงินกระแสเงินสดเข้าหรือผลประโยชน์จากการดำเนินการ หักกับกระแสเงินสดกระแสออกหรือค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน โดยกำหนดต้นทุนของการกู้ยืมคิดอัตราดอกเบี้ยสำหรับลูกค้ารายย่อยชั้นดี (MRR) เท่ากับร้อยละ 6.52 มีผลบังคับใช้ 1 มกราคม 2566 (ธนาคารไทยพาณิชย์, 2566)

การวิเคราะห์ความอ่อนไหวของโครงการ (Sensitivity Analysis) เป็นการตั้งสมมติฐานในสถานการณ์ที่อาจเกิดขึ้นได้ในอนาคต ทั้งในด้านต้นทุน และด้านผลประโยชน์หรือผลตอบแทน ทั้งนี้ได้ตั้งสมมติฐานความอ่อนไหวของโครงการที่อาจเกิดขึ้นได้ ดังนี้

กรณีที่ 1 ราคาต้นทุนแบตเตอรี่ และอุปกรณ์ผลิตไฟฟ้าพลังงานแสงอาทิตย์ ลดลงร้อยละ 35 ขณะที่ผลประโยชน์ของโครงการคงที่ ซึ่งเกิดจากรูปแบบการผลิตไฟฟ้าจากพลังงานแสงอาทิตย์ได้รับความนิยมมากขึ้น เนื่องจากเป็นพลังงานสะอาดและมีต้นทุนการติดตั้งลดลงจากการประหยัดต่อขนาด จะทำให้ต้นทุนการผลิตลดลง นอกจากนี้แบตเตอรี่ที่ใช้กักเก็บพลังงานไฟฟ้าใช้แบตเตอรี่ประเภทเดียวกับรถยนต์ไฟฟ้า ทำให้การเติบโตของตลาด Energy Storage มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น และมีประสิทธิภาพของแบตเตอรี่มีแนวโน้มดีขึ้น ขณะที่ราคาเฉลี่ยจะลดลง

กรณีที่ 2 รายได้จากการให้บริการเพิ่มขึ้นร้อยละ 20 ขณะที่ราคาต้นทุนคงที่ โดยสาเหตุรายได้ที่เพิ่มขึ้นมาจากราคาพลังงานเชื้อเพลิงเพิ่มขึ้น และปัจจัยต่างๆ ที่ส่งผลให้ราคาพลังงานมีราคาเพิ่มสูงขึ้น เช่น ภาวะสงคราม อุปทานการผลิตที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในอัตราที่ชะลอตัวลงจากการพิจารณาความคุ้มค่า และการเตรียมพร้อมเข้าสู่เป้าหมายของ Net Zero Emission

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

การวิเคราะห์ความเป็นได้ของโครงการสถานีอัดประจุไฟฟ้าโดยใช้ไฟฟ้าจากพลังงานแสงอาทิตย์ แบบมีแบตเตอรี่กักเก็บพลังงาน จากการศึกษาวิจัย พบว่า

1. ความเป็นไปได้ด้านการตลาด และความเป็นไปได้ด้านเทคนิคของโครงการสถานีอัดประจุไฟฟ้าโดยใช้ไฟฟ้าจากพลังงานแสงอาทิตย์ แบบมีแบตเตอรี่กักเก็บพลังงาน

จากการวิเคราะห์ข้อมูลทางด้านเทคนิค โดยกำหนดโครงการพื้นที่โครงการ ตั้งอยู่บนอำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง บนถนนทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 3191 มีระยะเวลาในการดำเนินงานโครงการ 10 ปี รูปแบบของสถานีเป็น Stand Alone จำนวน 1 สถานี เปิดให้บริการช่วง 09.00 – 21.00 น. มีเครื่องอัดประจุแบบ DC Charger ขนาด 120 KW จำนวน 2 เครื่อง ระยะเวลาการอัดประจุโดยเฉลี่ยประมาณ 20 นาทีต่อคัน ซึ่งโครงการจะมีประสิทธิภาพสูงสุดในการให้บริการอัดประจุไฟฟ้าของโครงการ คือ 72 คันต่อวัน ขนาดความต้องการไฟฟ้าต่อวันประมาณ 2,880 KW และเมื่อพิจารณาถึงความระยะเวลาความเข้มแสงอาทิตย์สูงสุด 4.92 ชั่วโมงต่อวัน ดังนั้นเซลล์แสงอาทิตย์ที่ต้องการรวมประมาณ 500 KW ขณะที่แบตเตอรี่เพื่อกักเก็บพลังงาน กำหนดขนาดแบตเตอรี่ 5 MW เทียบเท่ากับการใช้งานประมาณ 20 ชั่วโมง

เมื่อทำการวิเคราะห์ทางการตลาด โดยเป็นการใช้ข้อมูลการพยากรณ์ปริมาณยานยนต์จากข้อมูลยานยนต์จดทะเบียนสะสม จากกลุ่มสถิติการขนส่ง กองแผนงาน กรมขนส่งทางบก เทียบกับปริมาณยานยนต์ไฟฟ้า (Battery Electric Vehicle: BEV) ตามเป้าหมายของคณะทำงานศึกษาและจัดทำแผนพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านไฟฟ้าเพื่อรองรับยานยนต์ไฟฟ้าของประเทศไทย (2560) รวมถึงปริมาณการเดินรถบนพื้นที่โดยเฉลี่ยต่อวันจากศูนย์กลางข้อมูลเปิดภาครัฐ (2563) จากนั้นวิเคราะห์หาสัดส่วนผู้ใช้บริการสถานีบริการอัดประจุไฟฟ้า โดยอ้างอิงข้อมูลจาก EA Anywhere (2565) เทียบเท่ากับเป็นร้อยละ 2 ของปริมาณการเดินรถบนพื้นที่ศึกษา ทั้งนี้ผู้ศึกษาจึงกำหนดผู้ใช้งานคงที่ที่ร้อยละ 2 จากปริมาณยานยนต์ไฟฟ้าที่เดินผ่านทั้งหมด ตลอดอายุโครงการ 10 ปี โดยในแต่ละปีสัดส่วนผู้ใช้บริการเป็นไปตามตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 ประมาณการสัดส่วนผู้เข้าใช้บริการตลอดอายุโครงการ

ปี	ปริมาณผู้ใช้บริการสถานี (คันต่อวัน)	สัดส่วนผู้เข้าใช้บริการ(ร้อยละ)
2567	13	18.06
2568	21	29.17
2569	32	44.44
2570	47	65.28
2571	67	93.06
2572	72	100.00
2573	72	100.00
2574	72	100.00
2575	72	100.00
2576	72	100.00

ที่มา: เรียบเรียงโดยผู้ศึกษา (2566)

หมายเหตุ: ประสิทธิภาพสูงสุดในการให้บริการอัดประจุไฟฟ้าของโครงการ คือ 72 คันต่อวัน

จากตารางที่ 1 เมื่อทำการวิเคราะห์การตลาด ดำเนินกิจการในปีที่ 1 ถึงปีที่ 10 โดยปีที่ 1 เริ่มดำเนินกิจการในปี 2567 ผลการวิเคราะห์การตลาด พบว่า ในช่วง 5 ปีแรก มีผู้ใช้บริการอัดประจุไฟฟ้าของโครงการได้ไม่เต็มประสิทธิภาพ เนื่องจากจำนวนผู้ใช้ยายนต์ไฟฟ้ามีจำนวนไม่มากพอ โดยมีสัดส่วนร้อยละ 18.06, 29.17, 44.44, 65.28 และ 93.06 ตามลำดับ ขณะที่ช่วง 5 ปีหลังดำเนินกิจการหรือตั้งแต่ปี 2572 จะมีผู้ใช้บริการอัดประจุไฟฟ้าของโครงการได้เต็มประสิทธิภาพที่โครงการสามารถให้บริการได้

2. ความเป็นไปได้ทางการเงิน และวิเคราะห์ความอ่อนไหวของโครงการสถานีอัดประจุไฟฟ้าโดยใช้ไฟฟ้าจากพลังงานแสงอาทิตย์ แบบมีแบตเตอรี่กักเก็บพลังงาน

จากการรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้อง และข้อกำหนดการศึกษา นำไปสู่การประมาณการต้นทุนและรายรับที่จะเกิดขึ้นกับโครงการสถานีอัดประจุไฟฟ้าโดยใช้พลังงานไฟฟ้าจากพลังงานแสงอาทิตย์ แบบมีแบตเตอรี่กักเก็บพลังงาน สรุปรายการดังตารางที่ 2 ดังนี้

ตารางที่ 2 สรุปงบกระแสเงินสดรวมสะสมตลอดอายุโครงการ 10 ปี

ประเภท	รายการ	กระแสเงินสดรับ	กระแสเงินสดจ่าย
ผลประโยชน์	รายได้จากการให้บริการอัดประจุไฟฟ้า	**44,303,152.50**	
	มูลค่าปัจจุบันของผลตอบแทน	29,585,932.52	
ต้นทุน	ต้นทุนในการลงทุนรวม		**57,625,250.00**
	มูลค่าปัจจุบันของต้นทุนในการลงทุน		57,625,250.00
	ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน		**16,304,278.22**
	มูลค่าปัจจุบันของค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน		11,111,494.78
กระแสเงินสดสุทธิ (NCF)		**- 29,626,375.72**	

ที่มา: จากการคำนวณ (2566)

เมื่อทำการประมาณการกระแสเงินสดสะสมตลอดอายุโครงการ 10 ปี งบกระแสเงินสดสะสมตลอดอายุโครงการมีกระแสเงินสดรับ เท่ากับ 44,303,153.50 บาท และ กระแสเงินสดจ่าย เท่ากับ 73,929,528.22 บาท ผลการวิเคราะห์

ความเป็นไปได้เชิงการเงินโดยอ้างอิงจากการคาดการณ์กระแสเงินสดดังปรากฏในตารางที่ 2 และนำไปวิเคราะห์ความคุ้มค่าในการลงทุนภายใต้เกณฑ์การตัดสินใจในการลงทุน ประกอบด้วย มูลค่าปัจจุบันสุทธิของโครงการ (NPV) อัตราผลตอบแทนภายในของโครงการ (IRR) ระยะเวลาคืนทุน (Pay Back Period) อัตราส่วนผลประโยชน์ต่อต้นทุน (BCR) ที่กำหนดอัตราคิดลดเหมาะสมเท่ากับร้อยละ 6.52 ผลการวิเคราะห์ความเป็นไปได้ทางการเงินของโครงการตามเกณฑ์ดังกล่าว สรุปได้ ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความเป็นไปได้ทางการเงินของโครงการ

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน	ผลจากการวิเคราะห์	หน่วย
มูลค่าปัจจุบันสุทธิของโครงการ (NPV)	-39,150,812.26	บาท
อัตราผลตอบแทนภายในของโครงการ (IRR)	-15.30	ร้อยละ
ระยะเวลาคืนทุน (Pay Back Period)	17.63	ปี
อัตราส่วนผลประโยชน์ต่อต้นทุน (Benefit – Cost Ratio: BCR)	0.43	เท่า

ที่มา: จากการคำนวณ

จากตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความเป็นไปได้ทางการเงินของโครงการพบว่า ผลการวิเคราะห์ของพบว่ามูลค่าปัจจุบันสุทธิตลอดอายุโครงการ (Net Present Value: NPV) มีค่าเท่ากับ -39,150,812.26 บาท อัตราผลตอบแทนภายในของโครงการ (Internal Rate of Return : IRR) เท่ากับร้อยละ -15.30 ระยะเวลาคืนทุน (Pay Back Period) เท่ากับ 17.63 ปี และอัตราส่วนผลประโยชน์ต่อต้นทุน (Benefit – Cost Ratio: BCR) ค่าเท่ากับ 0.43 เท่า ดังนั้น การวิเคราะห์ผลความเป็นไปได้ทางด้านการเงิน พบว่าโครงการสถานีอัดประจุไฟฟ้าโดยใช้พลังงานไฟฟ้าจากพลังงานแสงอาทิตย์ แบบมีแบตเตอรี่กักเก็บพลังงาน ไม่มีความเหมาะสมในการลงทุน

นอกจากนั้น การศึกษาครั้งนี้ยังได้ดำเนินการวิเคราะห์ความอ่อนไหวของโครงการภายใต้เทคนิคความอ่อนไหว (Sensitivity Method) ที่มีสมมติฐานภายใต้เหตุการณ์ที่ไม่แน่นอน 2 กรณีคือ ราคาต้นทุนแบตเตอรี่ และอุปกรณ์ผลิตไฟฟ้าพลังงานแสงอาทิตย์ลดลงร้อยละ 35 ขณะที่ผลประโยชน์ของโครงการคงที่ รายได้จากการให้บริการเพิ่มขึ้นร้อยละ 20 ขณะที่ราคาต้นทุนคงที่ จากการวิเคราะห์ทั้ง 2 กรณี (ดังตารางที่ 4) พบว่าทั้ง 2 กรณี หากสถานการณ์ต่างๆ ที่มีการเปลี่ยนแปลงไปตามข้อสมมติฐานกำหนดโครงการยังไม่มีความคุ้มค่าในการลงทุน

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ความอ่อนไหวของโครงการ

เครื่องมือทางการเงิน	ผลการประเมิน		
	กรณีปกติ	กรณีที่ 1	กรณีที่ 2
NPV	-39,150,812.26	- 22,348,975.26	-31,754,329.13
IRR	-15.30	-11.12	-11.29
Pay Back Period	17.63	13.30	13.46
BCR	0.43	0.57	0.54

ที่มา: จากการคำนวณ

อภิปรายผล

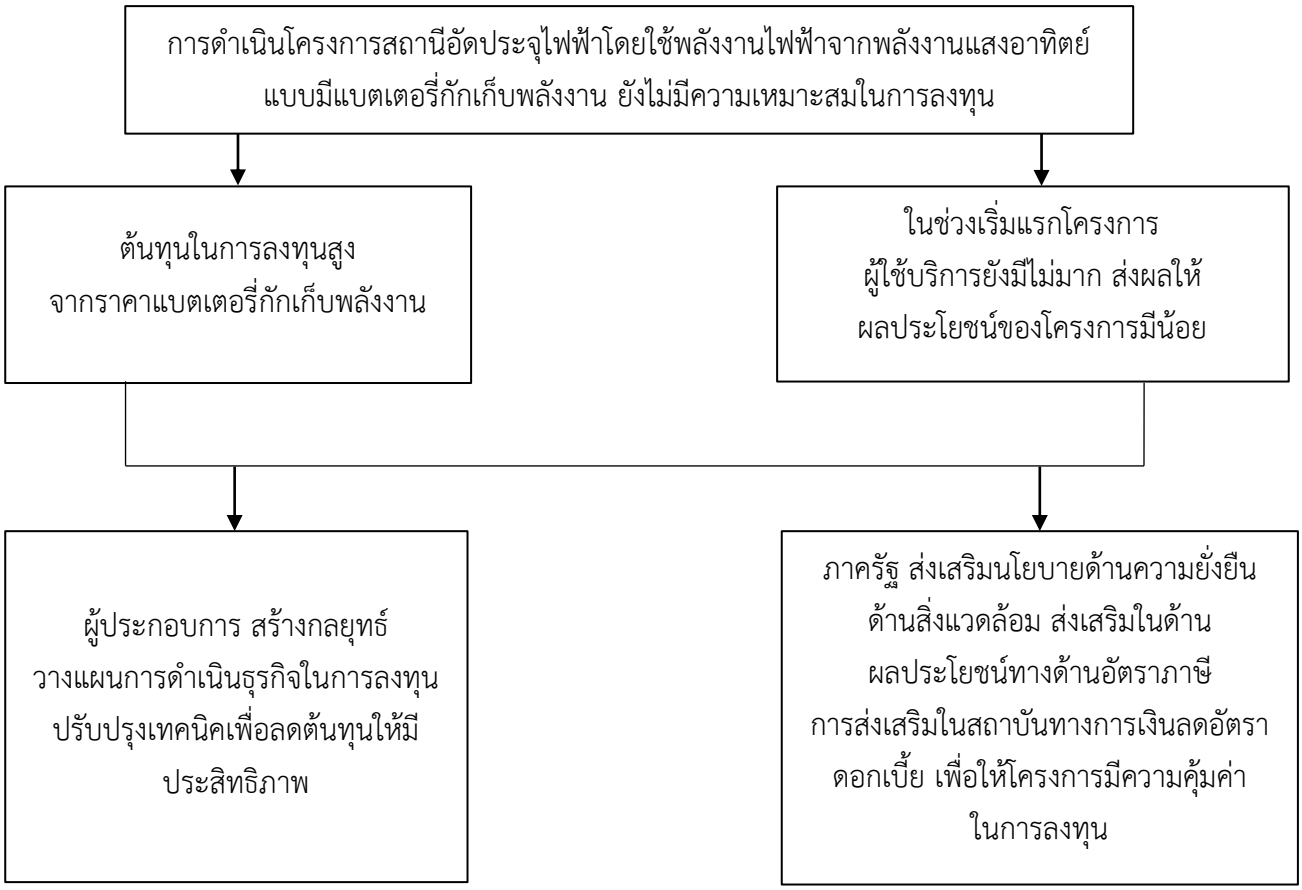
การศึกษาความเป็นไปได้ทางด้านเทคนิค พบว่า โครงการตั้งอยู่พื้นที่ระยอง บนถนนทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 3191 ซึ่งมีการกำหนดรูปแบบของสถานีที่เหมาะสม ได้แก่ เครื่องอัดประจุไฟฟ้าแบบกระแสตรง (DC) จำนวน 2 เครื่อง กำลังไฟฟ้ารวม 120 KW ระยะเวลาการอัดประจุโดยเฉลี่ยประมาณ 20 นาทีต่อคัน เปิดให้บริการช่วง 09.00 – 21.00 น.

รองรับการให้บริการอัดประจุไฟฟ้าประมาณ 72 คันต่อวัน ทั้งนี้เป็นเพราะช่วงเวลาดังกล่าว เป็นช่วงเวลา On-Peak หรือช่วงเวลาที่มีความต้องการใช้ไฟฟ้าจำนวนมาก ซึ่งโครงการสามารถขายไฟฟ้าได้ราคาสูง และระยะเวลาอัดประจุเป็นระยะเวลาที่เหมาะสม สอดคล้องกับงานวิจัยของ ฉัตรวดี อินนะลา (2562) ที่พบว่ารูปแบบการชาร์จแบตเตอรี่ให้เต็มที่ตอบสนองกับความต้องการคือ 20-40 นาที นอกจากนี้ผลการศึกษารูปแบบที่เหมาะสมในการผลิตพลังงานไฟฟ้าจากการผลิตพลังงานแสงอาทิตย์มีขนาด 500 กิโลวัตต์เพื่อให้เพียงพอต่อปริมาณความต้องการใช้ไฟฟ้าต่อวัน และมีระบบกักเก็บพลังงานในรูปแบบแบตเตอรี่ 5 เมกะวัตต์ ซึ่งสามารถดึงพลังงานไฟฟ้าได้ต่อเนื่องในกรณีที่ระบบผลิตพลังงานไฟฟ้าไม่สามารถผลิตได้ประมาณ 20 ชั่วโมง เพื่อเพิ่มศักยภาพของโครงการและทำให้เกิดการสร้างความสามารถในการแข่งขันที่ดีได้

ขณะที่การศึกษาความเป็นไปได้ทางด้านการตลาด พบว่า ตลาดยานยนต์ไฟฟ้าในประเทศไทยมีการเติบโตอย่างต่อเนื่องเป็นสาเหตุหลักในการผลักดันธุรกิจให้บริการสถานีอัดประจุไฟฟ้าเพิ่มขึ้นตาม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ราคาน้ำมันที่เพิ่มสูงขึ้น นโยบายสนับสนุนด้านยานยนต์ไฟฟ้าของภาครัฐ ความตระหนักด้านสิ่งแวดล้อม เป็นต้น สอดคล้องไปตามงานวิจัยของฉัตรวดี อินนะลา (2562) โดยทำการศึกษาปัจจัยอิทธิพลที่มีต่อการสร้างโอกาสในการซื้อยานยนต์ไฟฟ้าแบบแบตเตอรี่ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร กล่าวว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ร้อยละ 67.50 มีโอกาสเลือกซื้อยานยนต์ไฟฟ้าแบบแบตเตอรี่ และผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ต้องการสถานีชาร์จไฟฟ้าอยู่ที่สถานีชาร์จ ต้องการให้สถานีชาร์จมีระยะห่างระหว่างสถานีชาร์จทุก 50 กิโลเมตร ดังนั้นสถานีอัดประจุไฟฟ้าถึงยังเป็นธุรกิจที่มีความน่าสนใจในการลงทุน อย่างไรก็ตามสถานีอัดประจุไฟฟ้าต้องประสบปัญหาจากคู่แข่งขันหลากหลายมากยิ่งขึ้น อาทิ การให้บริการอัดประจุไฟฟ้าในพื้นที่ห้างสรรพสินค้า พื้นที่โรงแรม สำนักงาน เป็นต้น หากแต่ธุรกิจสร้างความยั่งยืนในการดำเนินกิจการ สร้างความมั่นคงของพลังงาน นับว่าเป็นโอกาสที่ดีของธุรกิจที่สามารถสร้างความยั่งยืน และมีประสิทธิภาพได้ในอนาคต ซึ่งจากการศึกษาการประมาณการความต้องการของสถานีอัดประจุไฟฟ้า โดยการศึกษาถึงสัดส่วนไฟฟ้าจากปริมาณยานยนต์สะสมเทียบกับปริมาณยานยนต์ไฟฟ้าเพื่อประมาณการจำนวนผู้ใช้บริการสถานีอัดประจุไฟฟ้าโดยคำนึงถึงปริมาณการเดินรถบนพื้นที่ พบว่า โอกาสที่ดีที่มีผู้ใช้บริการที่เต็มประสิทธิภาพ คือ ช่วงปี พ.ศ. 2572

การศึกษาความเป็นไปได้ทางด้านการเงินของโครงการ พบว่า มูลค่าปัจจุบันสุทธิของโครงการมีค่าเป็นน้อยกว่าศูนย์เท่ากับ -39,150,812.26 บาท อัตราผลตอบแทนภายในของโครงการมีค่าเป็นลบ เท่ากับร้อยละ -15.30 ซึ่งต่ำกว่าอัตราคิดลดที่ใช้การคำนวณ ระยะเวลาคืนทุนยาวนานกว่าระยะเวลาโครงการ เท่ากับ 17.63 ปี และอัตราส่วนผลประโยชน์ต่อต้นทุนมีค่าน้อยกว่า 1 เท่ากับ 0.43 เท่า แสดงให้เห็นว่า โครงการลงทุนสถานีอัดประจุไฟฟ้าโดยใช้พลังงานไฟฟ้าจากพลังงานแสงอาทิตย์ แบบมีแบตเตอรี่กักเก็บพลังงาน ไม่มีความเหมาะสมในการลงทุน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะต้นทุนในการลงทุนสูงโดยเฉพาะอย่างยิ่งราคาของแบตเตอรี่กักเก็บพลังงานที่มีสัดส่วนในการลงทุนสูงมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของณธีพัฒน์ ภูมิเดชาวัฒน์ (2563) ที่กล่าวว่า การติดตั้งแผงเซลล์แสงอาทิตย์ กรณีใช้พลังงานไฟฟ้าจากระบบโครงข่ายไฟฟ้าร่วมกับใช้พลังงานไฟฟ้าจากแสงอาทิตย์และมีแบตเตอรี่กักเก็บ ไม่คุ้มค่าต่อการลงทุน นอกจากนี้เมื่อการวิเคราะห์ความอ่อนไหวของโครงการจากการสมมติฐานภายใต้เหตุการณ์ที่ไม่แน่นอน 2 กรณี พบว่าทั้ง หากสถานการณ์ต่างๆ ที่มีการเปลี่ยนแปลงไปตามข้อสมมติฐานกำหนดโครงการยังไม่มีความคุ้มค่าในการลงทุน

องค์ความรู้ใหม่

ภาพที่ 2 องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

จากภาพที่ 2 การศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการสถานีอัดประจุไฟฟ้าโดยใช้พลังงานไฟฟ้าจากพลังงานแสงอาทิตย์แบบมีแบตเตอรี่กักเก็บพลังงาน การวิเคราะห์ทางการเงิน ยังไม่เหมาะสมในการลงทุน จากด้านต้นทุนในการลงทุนยังคงสูง โดยเฉพาะต้นทุนของแบตเตอรี่ นอกจากนี้หากพิจารณาด้านผลประโยชน์หากดำเนินการโครงการปีที่ 1 ในปี พ.ศ. 2567 ช่วงเริ่มแรกของโครงการผู้เข้าใช้บริการยังคงมีไม่มากนัก ส่งผลให้รายได้จากการดำเนินงานยังน้อย ดังนั้นโครงการลงทุนดังกล่าวโดยการใช้พลังงานแสงอาทิตย์อย่างเต็มรูปแบบยังคงมีข้อจำกัดและควรนำไปสู่การนำเสนอแนวทางการใช้พลังงานไฟฟ้าทางเลือกจากพลังงานแสงอาทิตย์ในส่วนของสถานีอัดประจุไฟฟ้าได้อย่างเป็นรูปธรรม

อย่างไรก็ตามผู้ประกอบการที่มีความสนใจในการลงทุนต้องพิจารณาการลงทุน และวางแผนกลยุทธ์การดำเนินธุรกิจอย่างรอบคอบ นอกจากนี้ภาครัฐควรมีการขับเคลื่อนผ่านการอุดหนุนทางเงินของหน่วยงานรัฐ ส่งเสริมนโยบายด้านความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อมส่งเสริมในด้านผลประโยชน์ทางด้านอัตราภาษี ส่งเสริมให้สถาบันการเงินมีนโยบายลดอัตราดอกเบี้ยเพื่อให้โครงการมีความคุ้มค่าในการลงทุน

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาความเป็นไปได้ในการลงทุนโครงการสถานีอัดประจุไฟฟ้าโดยใช้พลังงานไฟฟ้าจากพลังงานแสงอาทิตย์แบบมีแบตเตอรี่กักเก็บพลังงานในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ด้านการตลาดและความเป็นไปได้ด้านเทคนิค เพื่อวิเคราะห์ความเป็นไปได้ทางการเงิน และวิเคราะห์ความอ่อนไหวของโครงการสถานีอัดประจุไฟฟ้าโดยใช้ไฟฟ้าจากพลังงานแสงอาทิตย์แบบมีแบตเตอรี่กักเก็บพลังงาน ให้ผู้ที่ผู้สนใจลงทุนหรือผู้ประกอบการที่มีความสนใจด้านพลังงานสะอาด สามารถนำไปใช้ประกอบการตัดสินใจในการลงทุน ทั้งนี้ยังเป็นการสร้างประโยชน์ให้แก่การดำเนินนโยบายของ

ภาครัฐ และยุทธศาสตร์ให้การดำเนินงานของภาครัฐ โดยได้ทำการศึกษาจากการรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ข้อมูลเชิงลึกกับผู้เชี่ยวชาญ และเก็บรวมรวบข้อมูลทุติยภูมิเป็นการรวบรวมข้อมูลจากงานวิจัยและเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์ต้นทุน และประมาณการด้านผลประโยชน์ ทำการวิเคราะห์ความเป็นไปได้ทางด้านการเงิน รวมถึงการกำหนดรูปแบบทางด้านเทคนิคให้มีความเหมาะสม พบว่า กำหนดรูปแบบสถานีอัดประจุไฟฟ้า เป็นรูปแบบสถานีอัดประจุไฟฟ้าโดยใช้พลังงานไฟฟ้าจากแหล่งไฟฟ้าจากพลังงานแสงอาทิตย์ และมีระบบกักเก็บพลังงาน บนพื้นที่ อำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง บนถนนทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 3191 พบว่า เป็นพื้นที่ที่มีความเข้มของแสงอาทิตย์ที่สูง อยู่ในเขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก โดยกำหนดรูปแบบเครื่องอัดประจุไฟฟ้า ขนาด 120 kW จำนวน 2 เครื่อง ช่วงเวลาที่เปิดให้บริการ เปิดใช้บริการช่วง 09.00 – 21.00 น. ขนาดพลังงานแสงอาทิตย์ที่ต้องการในการผลิตไฟฟ้า เท่ากับ 500 KW และปริมาณปริมาณกักเก็บ 5 MW ซึ่งเทียบเท่าปริมาณพลังงานที่ใช้ในการดำเนินงานในโครงการประมาณ 20 ชั่วโมง ผลการศึกษาด้านการตลาด โดยการประมาณการจำนวนผู้ใช้บริการสถานีอัดประจุไฟฟ้า พบว่า โอกาสที่ดีที่มีผู้ใช้บริการที่เต็มประสิทธิภาพ คือ ช่วงปี พ.ศ. 2572 ผลการศึกษาความเป็นไปได้ทางด้านการเงิน พบว่า มูลค่าปัจจุบันสุทธิของโครงการมีค่าเป็นน้อยกว่าศูนย์ อัตราผลตอบแทนภายในของโครงการ มีค่าเป็นลบ และต่ำกว่าอัตราคิดลดที่ใช้การคำนวณ ระยะเวลาคืนทุนยาวนานกว่าระยะเวลาโครงการ และอัตราส่วนผลประโยชน์ต่อต้นทุนมีค่าน้อยกว่า 1 แสดงให้เห็นว่า โครงการลงทุนสถานีอัดประจุไฟฟ้าโดยใช้พลังงานไฟฟ้าจากพลังงานแสงอาทิตย์ แบบมีแบตเตอรี่กักเก็บพลังงาน ไม่มีความเหมาะสมในการลงทุน ทั้งนี้จากการศึกษาการวิเคราะห์ความอ่อนไหวของโครงการจากการสมมติฐานภายใต้เหตุการณ์ที่ไม่แน่นอน 2 กรณี ประกอบด้วย ต้นทุนของแบตเตอรี่ และอุปกรณ์ผลิตไฟฟ้าพลังงานแสงอาทิตย์ ลดลงร้อยละ 35 และรายได้จากการให้บริการเพิ่มขึ้นร้อยละ 20 จากการวิเคราะห์ทั้ง 2 กรณี พบว่าทั้ง 2 กรณี หากสถานการณ์ต่าง ๆ ที่มีการเปลี่ยนแปลงไปตามข้อสมมติฐานกำหนดโครงการยังไม่มีความคุ้มค่าในการลงทุน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 ผู้ที่สนใจลงทุนโครงการสถานีอัดประจุไฟฟ้าโดยใช้พลังงานไฟฟ้าจากพลังงานแสงอาทิตย์ แบบมีแบตเตอรี่กักเก็บพลังงาน จากการศึกษาครั้งนี้ผลตอบแทนจากการลงทุนไม่มีความคุ้มค่า เนื่องจากต้นทุนในการลงทุนสูง โดยเฉพาะอย่างยิ่งราคาของแบตเตอรี่กักเก็บพลังงาน รูปแบบสถานีอัดประจุไฟฟ้าสำหรับยานยนต์ไฟฟ้านั้นจึงควรเป็นแบบพลังงานไฟฟ้าจากพลังงานแสงอาทิตย์ร่วมกับระบบจ่ายไฟจากการไฟฟ้าเพื่อลดต้นทุนของแบตเตอรี่ อย่างไรก็ตามผู้ลงทุนที่มีความสนใจลงทุนโครงการสถานีอัดประจุไฟฟ้า โดยเฉพาะบนพื้นที่ระยอง หรือจังหวัดใกล้เคียง สามารถนำผลการวิเคราะห์ทางการตลาด จากการประมาณการผู้ใช้บริการอัดประจุไฟฟ้า และการวิเคราะห์ทางเทคนิคจากการรวมรวบข้อมูลต่างๆ ผู้เชี่ยวชาญ และการรวบรวมข้อมูลต่างๆ เพื่อสร้างกลยุทธ์ วางแผนการดำเนินธุรกิจในการลงทุนได้อย่างเหมาะสม

1.2 จากผลการวิเคราะห์ทางการเงินจะเห็นได้ว่าต้นทุนคงที่ โดยเฉพาะต้นทุนของแบตเตอรี่ และระบบผลิตพลังงานแสงอาทิตย์ค่อนข้างสูง และใช้ต้องเงินลงทุนจำนวนมาก เพื่อให้เกิดความคุ้มทุนและตอบโจทย์ในประเด็นด้านสิ่งแวดล้อม ภาครัฐควรมีการส่งเสริมด้านความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะการส่งเสริมในด้านผลประโยชน์ทางด้านอัตราภาษี ขับเคลื่อนผ่านการอุดหนุนทางเงินของหน่วยงานรัฐ การส่งเสริมให้สถาบันทางการเงินมีนโยบายลดอัตราดอกเบี้ยเพื่อให้โครงการมีความคุ้มค่าในการลงทุนมากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะด้านการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ในการศึกษาครั้งนี้วิเคราะห์ความเป็นไปได้โครงการสถานีอัดประจุไฟฟ้าครั้งนี้ ทำการศึกษาโดยใช้พลังงานไฟฟ้าจากพลังงานแสงอาทิตย์ แบบมีแบตเตอรี่กักเก็บพลังงาน ซึ่งทำให้ต้นทุนในการลงทุนที่สูงเกินไปจากราคาแบตเตอรี่อัดประจุ ดังนั้นหากผู้ที่สนใจที่จะศึกษาครั้งต่อไปควรศึกษากรณีการใช้พลังงานแสงอาทิตย์ร่วมกับการใช้ไฟฟ้าจากการไฟฟ้าฝ่ายผลิต และลดขนาดของแบตเตอรี่ลงเพื่อลดต้นทุนในการลงทุนเพื่อให้ผลตอบแทนในการลงทุนที่ดีขึ้น

2.2 ในการศึกษาครั้งนี้ไม่ได้ศึกษาถึงผลประโยชน์จากการจำหน่ายไฟฟ้าให้การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคหรือการไฟฟ้านครหลวง ดังนั้นในการศึกษาครั้งต่อไปควรศึกษาทางด้านผลประโยชน์ในกรณีที่มีการขายไฟฟ้าจากการที่ธุรกิจสามารถผลิตได้ เพื่อเพิ่มผลตอบแทนด้านผลประโยชน์ได้มากยิ่งขึ้น

2.3 ในศึกษาครั้งนี้ศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการโดยการวิเคราะห์ความเป็นไปได้ของโครงการเชิงการเงินหรือธุรกิจ ซึ่งไม่ได้รวมผลกระทบทางสังคม เช่น ผลกระทบจากการลดก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ ในการวิเคราะห์ความเป็นไปได้ของโครงการ ภายใต้หลักการของการวิเคราะห์ความเป็นได้ของโครงการเชิงเศรษฐศาสตร์ ดังนั้น การศึกษาครั้งต่อไปควรผนวกร่วมผลกระทบสังคม (Social Impacts) เพื่อให้วิเคราะห์ความเป็นไปได้ของโครงการให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

2.4 ในการศึกษาครั้งนี้ไม่ได้ศึกษา และพิจารณาถึงข้อกฎหมาย ในการศึกษาครั้งต่อไปควรพิจารณาด้านกฎหมายเพิ่มเติมด้วย เช่น กฎหมายเกี่ยวกับที่ดิน อาคาร สิ่งปลูกสร้าง และกฎหมายเกี่ยวกับการติดตั้งพลังงานไฟฟ้าจากแสงอาทิตย์เพื่อความสมบูรณ์ของงานวิจัยเพิ่มมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กนกวรรณ จันทร์เจริญชัย. (2562). *หลักการวิเคราะห์ความเป็นไปได้เชิงเศรษฐศาสตร์และธุรกิจ*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

กรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน. (2560). *ฐานข้อมูลความเข้มรังสีแสงอาทิตย์ ระดับตำบล ปี 2560*. สืบค้น 20 พฤศจิกายน 2565. จาก https://www.dede.go.th/more_news.php?cid=547&filename=index.

กองถ่ายทอดและเผยแพร่เทคโนโลยี กรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน. (2562). *การผลิตไฟฟ้าจากพลังงานและอาทิตย์*. สืบค้น 25 กันยายน 2565. จาก https://webkc.dede.go.th/testmax/sites/ default/files/คู่มือการผลิตไฟฟ้าจากพลังงานแสงอาทิตย์ BLN_0.pdf.

คณะทำงานศึกษาและจัดทำแผนพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านไฟฟ้าเพื่อรองรับยานยนต์ไฟฟ้าของประเทศไทย. (2559). *รายงานแผนพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านไฟฟ้าเพื่อรองรับยานยนต์ไฟฟ้าของประเทศไทย*. สืบค้น 22 กันยายน 2565. จาก https://www.pea.co.th/Portals/0/Document/attachment/EV-EGATPEAMEA2560.pdf.

ฉัตรวดี อินนะลา. (2562). *ปัจจัยอิทธิพลที่มีต่อการสร้างโอกาสในการซื้อยานยนต์ไฟฟ้าแบบแบตเตอรี่ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร*. (เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์).

ณธีพัฒน์ ภูมิเดชาวัฒน์. (2563). *การศึกษาความเป็นไปได้ทางเทคนิคและทางเศรษฐศาสตร์ของสถานีอัดประจุไฟฟ้า*. (วิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์).

ธนาคารไทยพาณิชย์. (2565). *อัตราดอกเบี้ยเงินให้สินเชื่อหรือเงินให้กู้ยืม*. สืบค้น 10 มกราคม 2566. จาก https://www.scb.co.th/content/dam/scb/personal-banking/rates-fees/loans/2022/loans65-06.pdf.

ศูนย์กลางข้อมูลเปิดภาครัฐ. (2563). *ปริมาณการเดินทางบนทางหลวง ปี 2562*. สืบค้น 10 ธันวาคม 2565. จาก https://data.go.th/dataset/highwaystravel2562.

สำนักงานคณะกรรมการการกำกับกิจการพลังงาน. (2565). *คู่มือประกอบกิจการสถานีอัดประจุไฟฟ้า สำหรับยานยนต์ไฟฟ้า*. สืบค้น 22 กันยายน 2565. จาก https://www.erc.or.th/web-upload/200xf869baf82be74c18cc110e974eea8d5c/filecenter/PDF/manual-ev.pdf.

กรมขนส่งทางบก. (2565). *สถิติรถจดทะเบียน (สะสม)*. สืบค้น 10 ธันวาคม 2565. จาก https://web.dlt.go.th/statistics/.

AUTOLIFETHAILAND. (2565). *ยอดจดทะเบียน รถไฟฟ้า 100% ในไทย เดือน กันยายน 2022*. สืบค้น 1 พฤศจิกายน 2565. จาก https://autolifethailand.tv/register-ev-bev-thailand-sep-2022/.

Car2Day. (2565). *คิดค่าบริการ สถานีชาร์จรถไฟฟ้า EV Station PluZ ของ OR*. สืบค้น 15 ธันวาคม 2565. จาก https://car2day.com/ev-station-pluz-ptt-news-2022/.

Economic Intelligence Center. (2566). *ราคาพลังงานโลกปี 2023 ท่ามกลางความเปราะบางของ Supply*. สืบค้น 28 เมษายน 2566. จาก https://www.scbeic.com/th/detail/file/product/8972/gkgdzfejsp/Industry-Insight_Energy_20230428.pdf.

JSSP: Journal of Social Science Panyapat, 2024. 6(1): 117-134.

PANYAPAT
ปัญญาพัฒน์

JSSP
Journal of Social Science Panyapat
https://so06.tci-thaijo.org/index.php/JSSP/index

Research Article

Political Philosophy on Anarchism in Daoist Philosophy: A Scoping Review Study in the Past 40 Years

Denpong Saenkum[1] and Homhuan Buarabha[2*]

[1] *Ph.D. Student, Program in Eastern Philosophy and Religion, Faculty of Humanities and Social Science, Khon Kaen University, Thailand*

[2] *Department of Humanities, Faculty of Humanities and Social Science, Khon Kaen University, Thailand*

* *Corresponding author. E-mail: bhomhu@kku.ac.th*

ABSTRACT

The objective of this research is to focus on studying and reviewing the scope of research related to the political philosophy of Taoist philosophy concerning anarchism. We aim to identify gaps in the existing research, including research questions on the political philosophy of Daoist anarchism that should be pursued in the future. We utilize a research method known as a Scoping Review, following the framework developed by Hilary Arksey and Lisa O'Malley (2005). The five-step framework serves as a guide for conducting and analyzing data in this research. The review encompasses the period from 1983 to 2023. The research findings indicate that there have been 12 studies on the topic of anarchism and Taoist philosophy. The most extensively studied aspect is the use of Western philosophical principles in political philosophy to support the notion that Taoist philosophy is anarchistic. Furthermore, all of these studies employ an analytic philosophy approach. However, this research reveals that the understanding of anarchism in Taoist philosophy has not been conclusively established. Therefore, the researcher suggests conducting a phenomenological study of Taoist philosophy, followed by an analytic philosophical approach, to further advance philosophical research on Taoist anarchism in a more comprehensive manner.

Keywords: Daoist Philosophy, Anarchism, Political Philosophy, Chinese Philosophy, Scoping Review

Received: 22 September 2023;
Revised: 3 February 2024;
Accepted: 6 February 2024

© 2024 JSSP: Journal of Social Science Panyapat
ISSN: 3027-6748 (Online)

ปรัชญาการเมืองเรื่องอนาธิปไตยในปรัชญาเต๋า: การศึกษาปริทัศน์ขอบเขตงานวิจัยในช่วง 40 ปีที่ผ่านมา

เด่นพงษ์ แสนคำ[1] และ หอมหวล บัวระภา[2*]

[1] *นักศึกษาระดับปริญญาเอก หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาปรัชญาและศาสนาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ประเทศไทย*

[2] *สาขาวิชามนุษยศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ประเทศไทย*

* *Corresponding author. E-mail: bhomhu@kku.ac.th*

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อมุ่งเน้นศึกษาทบทวนขอบเขตของงานวิจัยเกี่ยวกับปรัชญาการเมืองของปรัชญาเต๋าว่าด้วยอนาธิปไตย ทั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งหมายที่จะได้มาซึ่งช่องว่างงานวิจัยรวมไปถึงโจทย์ในการวิจัยทางปรัชญาการเมืองเรื่องอนาธิปไตยในปรัชญาเต๋าในอนาคตที่ควรจะดำเนินการต่อ ผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยแบบการศึกษาปริทัศน์ขอบเขตงานวิจัย (Scoping Review) ตามกรอบแนวคิดของ Hilary Arksey and Lisa O'Malley (2005) ซึ่งผู้วิจัยจะใช้กรอบ 5 ขั้นตอนดังกล่าวเป็นกรอบในการดำเนินการและการวิเคราะห์ข้อมูลในงานวิจัยครั้งนี้ โดยทำการทบทวนในช่วงปี 1983 – 2023 ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า ในช่วงที่ผ่านมามีการศึกษาอนาธิปไตยกับปรัชญาเต๋า 12 เรื่อง โดยประเด็นที่ศึกษามากที่สุดคือ การใช้หลักการทางปรัชญาการเมืองของปรัชญาตะวันตกในการสนับสนุนว่าปรัชญาเต๋าเป็นอนาธิปไตย และงานทั้งหมดนี้ใช้วิธีการแบบปรัชญาวิเคราะห์ (Analytic Philosophy) ผลการวิจัยครั้งนี้ยังชี้ให้เห็นว่างานวิจัยเกี่ยวกับอนาธิปไตยในปรัชญาเต๋ายังไม่เป็นที่สรุปอย่างชัดเจน ผู้วิจัยได้เสนอให้มีการศึกษาปรัชญาเต๋าด้วยวิธีวิทยาแบบปรากฏการณ์วิทยาแล้วจึงใช้วิธีวิทยาแบบปรัชญาวิเคราะห์ เพื่อจะทำให้การวิจัยทางปรัชญาจีนได้รับการดำเนินการอย่างที่ควรจะเป็นต่อไป

คำสำคัญ: ปรัชญาเต๋า, อนาธิปไตย, ปรัชญาการเมือง, ปรัชญาจีน, การทบทวนขอบเขตงานวิจัย

© 2024 JSSP: Journal of Social Science Panyapat

บทนำ

นักวิชาการทางด้านปรัชญาจีนยอมรับโดยทั่วไปว่า ปรัชญาจีน (Chinese Philosophy) เกิดขึ้นในสมัยสงครามระหว่างรัฐในปลายราชวงศ์โจวหรือที่เรียกกันว่า ยุคชุนชิว และ ยุคจ้านกั๋ว ก่อนจะสิ้นสุดราชวงศ์โจวในช่วงเวลาประมาณ 1,122–221 ปีก่อนคริสตศักราช ในช่วงเวลาดังกล่าวนี้ผู้คนจำต้องแสวงหาทางเลือกให้กับชีวิต โดยเฉพาะการออกไปจากรัฐและแสวงหาอาชีพและถิ่นฐานใหม่ ประกอบกับความวุ่นวายที่ไม่อาจจบลงได้ง่ายๆ นี้ ทำให้เกิดกลุ่มนักปราชญ์และนักวิชาการขึ้น การเกิดขึ้นของกลุ่มเหล่านี้ก็เพื่อสนองต่อความต้องการในสังคมที่ต้องการแสวงหาทางเลือกที่จะทำให้สังคมวุ่นวายอย่างยาวนานอยู่นั้นได้ยุติความวุ่นวายลง ด้วยเหตุนี้ปรัชญาจีนจึงมีจุดมุ่งหมายสำคัญประการหนึ่งคือการมุ่งไปที่แนวทางสำหรับการเมืองการปกครอง นั่นก็คือการให้คำแนะนำทางการเมือง และเหตุนี้เองปรัชญาจีนจึงมีลักษณะที่อาจกล่าวได้ว่าเป็นปรัชญาการเมืองอย่างเห็นได้ชัด ดังที่ Karyn L. Lai (2008) กล่าวถึงจุดเน้นในการอภิปรายและการถกเถียงของปรัชญาจีนในขณะนั้นว่า "การอภิปรายส่วนใหญ่เน้นเรื่องคุณธรรม สังคม การเมือง และธรรมาภิบาล" ด้วยเหตุนี้เองนักปรัชญาที่เกิดขึ้นในจีนจึงเป็นกลุ่มที่พยายามเสนอทัศนะให้กับผู้ปกครอง ทำให้พวกเขามีบทบาทโดดเด่นอย่างมากในการเสนอแนวทางแก้ปัญหาความวุ่นวายให้กับกษัตริย์ บทบาทดังกล่าวมีมากถึงขนาดที่ว่านักปรัชญามีบทบาทยิ่งกว่ารัฐมนตรีในรัฐก็ว่าได้ (Hsu, 1965) แต่การเสนอมุมมองทางการเมืองของพวกเขาไม่ได้ปฏิเสธหลักการทางปรัชญาพื้นฐาน ดังนั้นในแง่หนึ่งการสร้างหลักการทางปรัชญาการเมืองขึ้นมาได้ นักปรัชญาจีนเหล่านี้ก็ไม่ได้ปฏิเสธรากฐานทางความคิดดั้งเดิมที่มีมาก่อน ทว่าพวกเขาได้ถือเอารากฐานวิธีคิดเป็นกรอบพื้นฐานในการสร้างปรัชญาจีนขึ้นมาและจากนั้นจึงนำไปสู่การสร้างหลักการทางปรัชญาการเมืองในที่สุด ปรัชญาจีนจึงแยกได้ 2 อย่างดังที่ Liu JeeLoo (2006) อภิปรายเอาไว้ นั่นคือ ปรัชญา

จีนประกอบด้วยปรัชญาและจริยธรรมทางสังคมการเมือง โดยเฉพาะการกำหนดความสัมพันธ์ของจริยธรรมและการเมืองให้เข้ากันได้กับจักรวาลวิทยา

ปรัชญาที่โดดเด่นในการวางรากฐานทางจริยธรรมจากหลักการทางจักรวาลวิทยาหรืออภิปรัชญาก็คือปรัชญาสำนักเต๋า แม้จะมีนักปรัชญาสำนักอื่นๆ พยายามวางรากฐานทางปรัชญาของตนเองอย่างมั่นคงก่อนเป็นอันดับแรกก็ตาม แต่สำหรับปรัชญาเต๋าถือว่ามีความชัดเจนและโดดเด่นในการเสนอรากฐานทางจักรวาลวิทยาและอภิปรัชญาที่ชัดเจนมากที่สุด โดยหลักการทางปรัชญาการเมืองของปรัชญาเต๋ามาจากแนวคิดเรื่องอู๋เหวย ซึ่งเป็นหลักการทางปรัชญาการเมืองที่ถูกออกแบบและวางรากฐานมาจากหลักการของเต๋า คำว่าอู๋เหวยแปลว่าไม่กระทำการ ไม่ดำเนินการ โดยนัยของความหมายนี้มิใช่วางเฉยโดยไม่สนใจอะไรเลย แต่ก็คือการอย่าเข้าไปยุ่งเกี่ยวหากสิ่งต่างๆ ดำเนินกันไปตามวิถีของมันดีแล้ว ซึ่งไม่ได้หมายความว่าไม่กระทำอะไรและว่างเปล่านิ่งเฉย หากแต่เป็นการกำกับดูแลแบบไม่กำหนดและกระทำการให้สิ่งต่างๆ สำเร็จเสร็จสิ้นลงได้ (Graham, 1989) ดังปรากฏในเต๋าเต๋อจิงบทที่ 37 ที่ว่า “เต๋าไม่เคยกระทำ แม้กระนั้นทุกสิ่งทุกอย่างก็ลุล่วง...” (เหลาจื่อ, 2562) นอกจากนี้ยังปรากฏในคัมภีร์เต๋าเต๋อจิงบทที่ 57 ว่า “ข้าพเจ้ามิได้กระทำ ราษฎรก็ปรับปรุงตนเอง ข้าพเจ้าตั้งตนในความสงบ ราษฎรก็ประพฤติตนถูกต้อง ข้าพเจ้าไม่เข้ายุ่งเกี่ยว ราษฎรก็ร่ำรวย ข้าพเจ้าไร้ความทะยานอยาก ราษฎรก็จะมีความสามัคคีซื่อสัตย์” (เหลาจื่อ, 2562) จากตัวบทข้างดังกล่าวของคัมภีร์เต๋าเต๋อจิง ซึ่งชี้ให้เห็นถึงความสำคัญที่ว่าผู้ปกครองที่ไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวแทรกแซงกับประชนชน จะส่งผลให้เกิดระเบียบแบบแผนที่ดีงาม และยังสะท้อนท่าทีของความเป็นปกติวิสัย (spontaneity) ของสภาวการณ์ต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสภาวการณ์ทางสังคมที่ปกติดีอยู่แล้ว และไม่ควรเข้าไปจัดกระทำหรือแทรกแซง อุดมคติดังกล่าวมีนักปรัชญาจีนสมัยใหม่เสนอว่ามันมีลักษณะที่คล้ายคลึงกันกับรูปแบบของการปกครองแบบอนาธิปไตย เพราะประชาชนจะต้องไม่ถูกควบคุมและไม่ถูกแทรกแซง ตามอุดมคติของอนาธิปไตยที่ปฏิเสธการถูกบังคับหรือการถูกกดทับลงไป (Bates, 2017) ไม่ว่าการกดทับนั้นจะเป็นไปด้วยอำนาจทั้งทางตรงหรือทางอ้อมก็ตาม

ปัญหาก็คือว่า เนื่องจากความชัดเจนในการศึกษาถึงความเป็นไปได้ในการวิเคราะห์หลักการและทฤษฎีทางการเมืองของปรัชญาเต๋านั้น ยังไม่อาจจะสามารถบ่งชี้อย่างชัดเจนว่าปรัชญาเต๋านำเสนอหลักการทางการเมืองอย่างไร และเมื่อกล่าวถึงปรัชญาเต๋า เราจะสามารถกล่าวอ้างคุณลักษณะทางการเมืองแบบใดได้ ปัญหานี้ทำให้ท่าทีเชิงทฤษฎีการเมืองที่อาจจะมีอยู่แล้วในปรัชญาเต๋าไม่อาจจะถูกเปิดขึ้นมาอย่างชัดเจน ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงจะกลับไปทบทวนงานศึกษาที่ใช้กรอบคิดแบบอนาธิปไตยในปรัชญาเต๋าเป็นจุดตั้งต้น ซึ่งข้อเสนอเรื่องอนาธิปไตยของเหล่าจื่อถูกเสนอขึ้นอย่างชัดเจนครั้งแรกโดย Liang Qichao ในหนังสือ History of Chinese political thought during the early Tsin period ซึ่งถือว่าเป็นการนำเอาปรัชญาจีนได้เข้ามาเกี่ยวข้องกับปรัชญาตะวันตกมากขึ้นในช่วงปลายศตวรรษที่ 19 และต้นศตวรรษที่ 20 (Zhongjiang, 1998; Chi-Chao, 1930) และนี่ก็ถือเป็นจุดเริ่มต้นของการเปิดพื้นที่ของการตีความปรัชญาเต๋าด้วยกรอบวิธีคิดแบบตะวันตกขึ้นมาใหม่อย่างน่าสนใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งบทความล่าสุดที่ตีพิมพ์เมื่อปี 2023 เรื่อง The Laozi and Anarchism ได้นำเสนอประเด็นสำคัญทางปรัชญาว่าด้วยอนาธิปไตยของเหลาจื่อซึ่งเป็นหนึ่งในนักคิดทางด้านปรัชญาเต๋า ประเด็นหลักของการศึกษาครั้งนี้คือ ผู้วิจัยต้องการศึกษาทบทวนงานวิจัยและงานวิชาการเกี่ยวกับการศึกษาตีความว่าปรัชญาเต๋าเป็นอนาธิปไตยหรือไม่ และเป็นไปในลักษณะอย่างไรจากการศึกษาที่ผ่านมา การศึกษาทบทวนวรรณกรรมครั้งนี้จะทำให้เห็นประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับสองประการ ซึ่งเป็นประโยชน์หลักในทางวิชาการสำหรับปรัชญาจีน ประการแรกคือการศึกษาครั้งนี้จะชี้ให้เห็นช่องว่างทางวิชาการเกี่ยวกับปรัชญาการเมืองของปรัชญาเต๋าว่าด้วยอนาธิปไตย และประการที่สองผู้วิจัยมองว่าเราจะสร้างโจทย์การวิจัยและแนวทางพัฒนาต่อยอดการประยุกต์การวิจัยว่าด้วยปรัชญาการเมืองของปรัชญาเต๋าได้ในลำดับต่อไป ดังนั้น การศึกษาปริทัศน์ขอบเขตงานวิจัยในครั้งนี้ จึงเป็นการเปิดพื้นที่ให้เห็นถึงงานวิจัยปรัชญาจีนในโลกวิชาการได้เป็นอย่างดี

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ คือ มุ่งเน้นศึกษาทบทวนขอบเขตของงานวิจัยเกี่ยวกับปรัชญาการเมืองของปรัชญาเต๋าว่าด้วยอนาธิปไตย ทั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งหมายที่จะได้มาซึ่งช่องว่างงานวิจัยรวมไปถึงโจทย์ในการวิจัยทางปรัชญาการเมืองเรื่องอนาธิปไตยในปรัชญาเต๋าในอนาคตที่ควรจะดำเนินการต่อ

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้วิธีวิจัยแบบการศึกษาปริทัศน์ขอบเขตงานวิจัย (Scoping Review) โดยการศึกษาด้วยวิธีการดังกล่าวนี้เป็นการสำรวจอย่างกว้างๆ เกี่ยวกับหัวข้อที่สัมพันธ์กับประเด็นที่ผู้ศึกษาสนใจ (Peters, et al., 2015) วิธีการดังกล่าวนี้เป็นวิธีการทำแผนที่แนวคิดสำคัญที่สนับสนุนขอบเขตของการวิจัย โดยมีขั้นตอนของการดำเนินการวิจัย 5 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้ (Arksey & O'Malley, 2005)

1. ขั้นตอนการระบุคำถามของการวิจัย

การระบุคำถามของการวิจัยเป็นการกำหนดคำถามที่เราต้องการทราบจากการทบทวนขอบเขตของการวิจัย โดยในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดคำถามไว้ 3 คำถาม คือ

1.1 แนวโน้มการศึกษาปรัชญาการเมืองว่าด้วยอนาธิปไตยของปรัชญาเต๋าในช่วง 40 ปีที่ผ่านมา (จากปี 1983-2023) มีแนวโน้มอย่างไรบ้าง

1.2 ประเด็นเกี่ยวกับอนาธิปไตยของปรัชญาเต๋าที่มีการศึกษามากที่สุดคือประเด็นใด และประเด็นที่มีการศึกษาน้อยที่สุดคือประเด็นใด

1.3 วิธีการศึกษา แนวทางการศึกษา กรอบแนวคิดในการศึกษา และผลลัพธ์ของการศึกษาปรัชญาการเมืองว่าด้วยอนาธิปไตยของปรัชญาเต๋าเป็นอย่างไร

2. ขั้นตอนการกำหนดการศึกษาที่เกี่ยวข้อง

ในการกำหนดการศึกษาที่เกี่ยวข้องครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตของงานศึกษาตั้งแต่ปี 1983-2023 ซึ่งรวมทั้งสิ้นเป็นเวลา 40 ปี โดยคัดเลือกจากฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์และคัดเลือกจากฐานข้อมูลของสำนักหอสมุดของมหาวิทยาลัยขอนแก่น การสืบค้นจากสำนักหอสมุดสืบค้นด้วยการค้นหาวารสารและงานวิจัยหรืองานวิชาการที่สำคัญด้วยมือ ทั้งนี้ก็เพื่อที่จะป้องกันการตกหล่นและขาดหายไปของฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ทั้งนี้หากมีการค้นพบว่ามีวารสารหรืองานวิชาการอื่นๆ ปรากฏที่แหล่งทรัพยากรของต่างมหาวิทยาลัย ผู้วิจัยจะใช้วิธีการยืมทรัพยากรผ่านเครือข่ายของมหาวิทยาลัยขอนแก่น อย่างไรก็ดีอาจจะมีปัญหาคือไม่อาจจะทำการยืมทรัพยากรทั้งหมดที่มีอยู่ได้ เพราะฐานข้อมูลต่างมหาวิทยาลัยบางที่ไม่ได้เป็นเครือข่ายกับมหาวิทยาลัยขอนแก่น ดังนั้นนี่จึงเป็นข้อจำกัดของงานวิจัยนี้ในการเข้าถึงข้อมูลด้วยมือสำหรับฐานข้อมูลหลักที่เป็นฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ผู้วิจัยสืบค้นจากฐานข้อมูล ThaiJO และ Google Scholar คำหลักในการสืบค้นคือ “ปรัชญาเต๋า” “ปรัชญาการเมือง” “Daoist Philosophy” และ “Anarchism” โดยใช้คำเชื่อมคือ “และ” “หรือ” “กับ” “and” “or” และคำว่า “with” เป็นต้น ในการกำหนดการศึกษาที่เกี่ยวข้องในครั้งนี้จากฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ดังกล่าว

3. ขั้นตอนการคัดเลือกงานในการศึกษา

หลังจากที่มีการกำหนดการศึกษาแล้ว ขั้นตอนต่อไปคือการคัดเลือกงานในการศึกษา โดยกำหนดเกณฑ์การคัดเข้าคือ จะต้องเป็นงานที่ศึกษาวิจัยหรืองานวิชาการที่มีลักษณะเป็นงานทางปรัชญาจากปรัชญาสำนักเต๋า ทั้งที่เป็นปรัชญาเต๋าแบบคลาสสิคและที่เป็น Neo-Daoism ด้วย เนื่องจากว่าปรัชญาเต๋าค่อนข้างที่จะมีระบบที่ชัดเจน จึงเลือกทั้งหมดที่เป็นปรัชญาเต๋า และที่สำคัญจะต้องเป็นการนำเสนอปรัชญาการเมืองว่าด้วยรัฐ อำนาจ โครงสร้างทางสังคม และรูปแบบของการปกครองในวิถีของปรัชญาเต๋า ส่วนเกณฑ์การคัดออกก็คือเป็นงานวิจัยที่มิใช่งานวิจัยเชิงปรัชญา เป็นงานปรัชญาเต๋าที่ไม่เกี่ยวกับปรัชญาการเมือง

4. ขั้นตอนการทำแผนผังข้อมูล

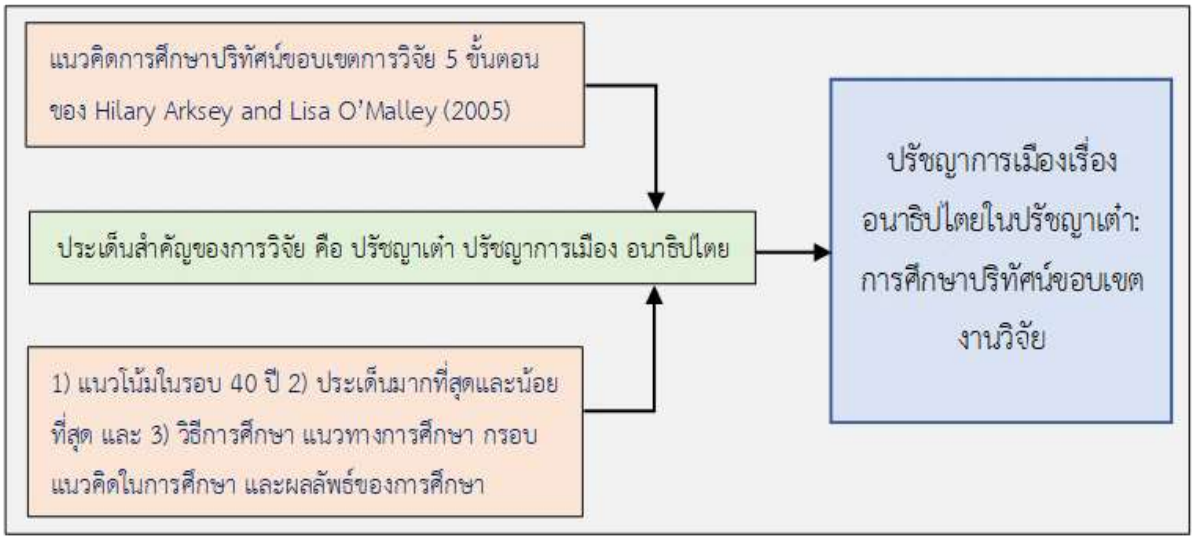
เมื่อคัดเลือกการศึกษาได้แล้ว ผู้วิจัยจะทำการจัดข้อมูลลงในแผนผังข้อมูลและตารางข้อมูล เพื่อนำเสนอภาพรวมทั้งหมดของการศึกษาในครั้งนี้ โดยจะรายงานเป็นทั้งตารางข้อมูลและแผนภาพแสดงสถิติและรายละเอียดต่างๆ

5. ขั้นตอนรวบรวม สรุป และรายงานผล

ผู้วิจัยจะทำการสรุปโดยรายงานผลการวิจัยตามคำถามที่ตั้งเอาไว้ 3 คำถาม ทั้งนี้ในแต่ละคำถามอาจจะมีประเด็นแยกย่อยลงไปอีกหลายๆ ประเด็น เพื่อเพิ่มเติมรายละเอียดของการศึกษาให้เห็นได้ชัดเจนมากขึ้น

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้กรอบแนวคิดของการวิจัยตามแนวทางของการศึกษาปริทัศน์ขอบเขตงานวิจัย 5 ขั้นตอนตามของ Hilary Arksey and Lisa O'Malley (2005) ซึ่งผู้วิจัยจะใช้กรอบ 5 ขั้นตอนดังกล่าวเป็นกรอบในการดำเนินการและการวิเคราะห์ข้อมูลในงานวิจัยครั้งนี้ (ผู้วิจัยได้ทำการวางกรอบแนวคิดในการวิจัยดังปรากฏในรูปภาพที่ 1) โดยผู้วิจัยจะวางประเด็นสำคัญของการวิจัยที่ได้มาจากเอกสารวิชาการ บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประเด็นทางปรัชญาการเมือง ปรัชญาเต๋า และอนาธิปไตย โดยจะใช้ประเด็นย่อยของแต่ละประเด็นหลักเหล่านี้ที่สามารถเชื่อมโยงกันได้มาเป็นกรอบหลักในการวางประเด็นของการวิจัย จากนั้นจะทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอนการวิจัย 5 ขั้นตอนของ Hilary Arksey and Lisa O'Malley (2005) การวิเคราะห์ 5 ขั้นตอนนี้เป็นการวิเคราะห์ที่นำไปสู่การตอบคำถามหลักของงานวิจัยใน 3 คำถามที่ผู้วิจัยได้กำหนดเอาไว้ในขั้นตอนการตั้งคำถามข้างต้นที่กำหนดเอาไว้ในขั้นตอนของการระบุคำถามการวิจัย

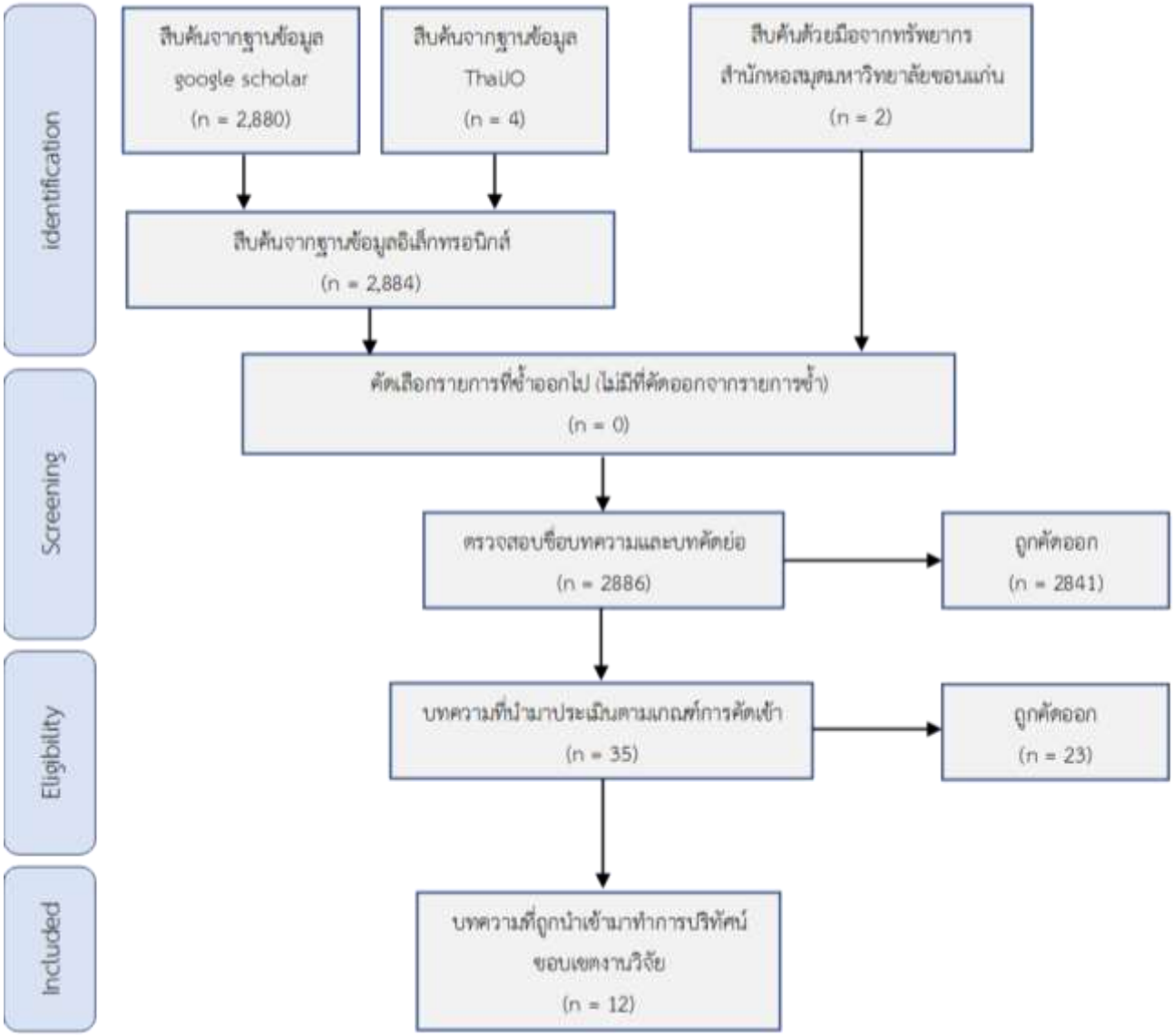
ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการค้นหาเบื้องต้นในฐานข้อมูลพบว่า งานวิจัยและงานวิชาการที่เกี่ยวข้องกับปรัชญาการเมืองเรื่องอนาธิปไตยในปรัชญาเต๋าปรากฏทั้งที่เป็นฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์และการค้นคว้าด้วยมือในสำนักหอสมุดปรากฏงานทั้งหมด 2,886 รายการ จากนั้นทำการคัดเลือกโดยการตรวจสอบจากชื่อเรื่องและบทคัดย่อ คงเหลือส่วนที่เกี่ยวข้องทั้งสิ้น 35 รายการ จากนั้นใช้เกณฑ์คัดเข้าในการคัดเลือกบทความเหลือบทความและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งสิ้นจำนวน 12 รายการ (ดังแสดงในภาพที่ 2) ผู้วิจัยจะนำเสนอผลการวิจัยตามประเด็นต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. ภาพรวมของการปริทัศน์ขอบเขตงานวิจัยเกี่ยวกับปรัชญาการเมืองเรื่องอนาธิปไตยของปรัชญาเต๋า

จากการศึกษาปริทัศน์ขอบเขตการวิจัย ผู้วิจัยพบว่ามีบทความที่ผ่านเกณฑ์คัดเข้าครั้งนี้เพียง 14 บทความเท่านั้น ซึ่งแสดงให้เห็นว่าในช่วง 40 ปีที่ผ่านมา แม้จะมีการศึกษาปรัชญาการเมืองของปรัชญาเต๋าอยู่มาก แต่งานวิจัยและงานวิชาการที่มุ่งตีความปรัชญาเต๋าในมุมมองของปรัชญาการเมืองว่าด้วยอนาธิปไตยกลับมีน้อย ส่วนมากเป็นเพียงการกล่าวกว้างๆ และเทียบเคียงว่าปรัชญาเต๋ามีลักษณะเป็นอนาธิปไตยบ้างบางแห่งเท่านั้น แต่งานวิจัยที่มุ่งตีความยังไม่ได้รับความสนใจอย่างเพียงพอ ซึ่งภาพรวมของงานวิจัยในครั้งนี้ปรากฏในตารางที่ 1

ภาพที่ 2 แสดงขั้นตอนการคัดเลือกเอกสารเพื่อนำมาทำการปริทัศน์ขอบเขตงานวิจัย

ตารางที่ 1 แสดงภาพรวมของบทความเกี่ยวกับปรัชญาการเมืองเรื่องอนาธิปไตยของปรัชญาเต๋าในปี 1983 - 2023

ผู้เขียน (ปี)	วัตถุประสงค์หลักสำคัญ	วิธีการ/แนวคิดในการศึกษา	ข้อสรุปเบื้องต้น		ผลการศึกษาสำคัญ
			Anarchist	Non-Anarchist	
Frederic L. Bender (1983)	บทความพยายามที่จะตอบคำถามสองข้อ ข้อแรกคือคำถามที่ว่าแนวคิดแบบเต๋าเป็นอนาธิปไตยหรือไม่ กับคำถามที่สองคืออนาธิปไตยในอนาคตมีความเป็นไปได้บางอย่างที่จะเรียนรู้อะไรจากปรัชญาเต๋า	ใช้กรอบวิเคราะห์อนาธิปไตยในหลากหลายมิติคือ กรอบแนวคิดเกี่ยวกับอนาธิปไตยของ Godwin, Stirner, Proudhon, Bakunin, Kropotkin, Tolstoy และคนอื่นๆ ที่เป็นนักคิดทางด้านอนาธิปไตย เพื่อวิเคราะห์แนวคิดทางปรัชญาของเหลาจื่อกับจวงจื่อ		✓	แม้ว่าปรัชญาเต๋าจะไม่ใช่อนาธิปไตยอย่างถูกต้องครบถ้วน แต่กระนั้นปรัชญาเต๋ายังสามารถเสนอความเข้าใจพื้นฐานที่แสดงถึงความบกพร่องในตัวเองบางประการของอนาธิปไตย กล่าวคือความเข้าใจในข้อบกพร่องบางอย่างของอนาธิปไตยนี้เอง ปรัชญาเต๋าจึงสามารถนำไปสู่การสร้างอนาธิปไตยในอนาคตที่มีความลึกซึ้งมากกว่าที่ผ่านมา เพราะสามารถให้คำอธิบายและคำแนะนำต่อความบกพร่องของอนาธิปไตยที่ผ่านมาก่อนหน้านี้ได้

ตารางที่ 1 แสดงภาพรวมของบทความเกี่ยวกับปรัชญาการเมืองเรื่องอนาธิปไตยของปรัชญาเต๋าในปี 1983 – 2023 (ต่อ)

ผู้เขียน (ปี)	วัตถุประสงค์หลักสำคัญ	วิธีการ/แนวคิดในการศึกษา	ข้อสรุปเบื้องต้น		ผลการศึกษาสำคัญ
			Anarchist	Non-Anarchist	
David L Hall (1983)	บทความนี้ไม่ได้มุ่งเน้นไปที่การพยายามยกตัวอย่างทางประวัติศาสตร์ใดๆ ที่เกิดขึ้นของปรัชญาเต๋า แต่เป็นการมุ่งเน้นไปที่การพยายามอธิบายถึงความสัมพันธ์ที่แท้จริงระหว่างจักรวาลวิทยาและปรัชญาการเมือง	ใช้การระบุเกณฑ์ 5 ประการ ซึ่งถือว่ามีอยู่ในลักษณะเฉพาะของทฤษฎีอนาธิปไตยทั่วๆ ไป คือ 1) สิ่งทั้งปวงปราศจาก “จุดเริ่มต้น” 2) สิ่งทั้งปวงเป็นสิ่งที่มีอยู่ “มากมาย” 3) ความเท่ากันเชิงภววิทยา 4) การปฏิเสธหลักการ (Principle) ในฐานะแหล่งที่มาของการกำหนดที่อยู่เหนือขึ้นไป (ทุกสิ่งไม่มีสิ่งอื่นกำหนดล้วนแต่เป็นธรรมชาติของตัวมันเอง) และ 5) ความสร้างสรรค์ในฐานะการกระทำที่สร้างสรรค์ในตัวเอง	✓	-	ความคิดแบบเต๋าจึงมีลักษณะเป็นอุดมคติ แต่การเป็นอุดมคตินี้ไม่ได้หมายความว่าการเป็นอนาธิปไตยภายใต้หลักการเชิงทฤษฎีของเต๋าจะไร้ประโยชน์ แต่มันมีประโยชน์ในเชิงโลกทัศน์ในฐานะที่ปรัชญาเต๋าเสนอโลกทัศน์มากกว่าที่จะเสนอหลักคำสอนและการปฏิบัติ ลักษณะเช่นนี้จึงอาจจะกล่าวได้ว่าเหลาจื่อเสนอสิ่งที่เรียกว่ายูโทเปีย และการประทำตามแนวทางยูโทเปียจะส่งเสริม “อุดมคติที่เป็นไปไม่ได้” ก็ตาม แต่ประโยชน์ของมันก็คือการขยายขอบเขตของความเป็นไปได้เชิงสร้างสรรค์ที่เปิดกว้างสำหรับเรา ดังนั้นมันจึงมีข้อจำกัดอย่างไม่ต้องสงสัยได้เลยว่าจะนำเอาแนวคิดของเต๋าไปใช้ให้ประสบความสำเร็จกับสังคม แต่เขาก็ได้เน้นย้ำว่าการพยายามเสนอหลักการเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง เขาอุปมาเปรียบเทียบว่า “การเป่าแตรของเรานั้น จะดีกว่าการรอฟังเสียงแตรขลุ่ยจากสวรรค์” นั่นคืออย่างน้อยที่สุดมันมาจากความพยายามของเรา อุดมคติอนาธิปไตยแบบเต๋าที่มีอภิปรัชญารองรับจึงเป็นอุดมคติที่สร้างสรรค์มากกว่าตะวันตก
Roger T. Ames (1983)	บทความพยายามที่ให้เหตุผลสนับสนุนว่าปรัชญาเต๋าเป็นปรัชญาที่มีความเป็นอนาธิปไตย	ใช้กรอบวิเคราะห์อนาธิปไตยในโดยอ้างอิงจาก Paul Goodman รวมถึงการสร้างลักษณะ 4 ประการของอนาธิปไตยนี้ได้มาจากการทบทวนและสกัดมาจากการวิเคราะห์ที่สร้างขึ้นอย่างรอบคอบเกี่ยวกับอนาธิปไตยในงานของ George Woodcock และ John P. Clark แล้วอธิบายสังเคราะห์ขึ้นตามความเข้าใจของ Ames เอง แล้วใช้กรอบนี้พิจารณาปรัชญาเต๋า	✓	-	ปรัชญาเต๋าเป็นอนาธิปไตยโดยมีเหตุผลคือ 1) ปรัชญาเต๋าที่ปรากฏในคัมภีร์ ได้พัฒนารากฐานทางอภิปรัชญาสำหรับทฤษฎีการเมือง รากฐานนี้ได้ทำให้เห็นถึงเรื่องราวที่ชัดเจนเกี่ยวกับความเป็นมนุษย์ การตระหนักรู้ของมนุษย์ และเสรีภาพของมนุษย์ 2) หลักการทางอนาธิปไตยของปรัชญาเต๋าไปไกลกว่าการพิจารณาประเด็นทางด้านเศรษฐกิจ ซึ่งดูเหมือนจะเป็นจุดเน้นของจุดยืนแบบสหการนิยมแบบอนาธิปไตย (anarcho-syndicalist) และ 3) ความเป็นเอกภาพระหว่างแนววิถีของการปฏิบัติกับกรอบความคิดทฤษฎีทางอนาธิปไตย เช่น ความคิดของการปลดเปลื้องข้อจำกัดของอำนาจบีบบังคับ

ตารางที่ 1 แสดงภาพรวมของบทความเกี่ยวกับปรัชญาการเมืองเรื่องอนาธิปไตยของปรัชญาเต๋าในปี 1983 – 2023 (ต่อ)

ผู้เขียน (ปี)	วัตถุประสงค์หลักสำคัญ	วิธีการ/แนวคิดในการศึกษา	ข้อสรุปเบื้องต้น		ผลการศึกษาสำคัญ
			Anarchist	Non-Anarchist	
John P. Clark (1983)	บทความพยายามอธิบายถึงความสัมพันธ์ระหว่างปรัชญาเต๋ากับปรัชญาการเมือง และสำรวจว่าปรัชญาเต๋าสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการเมืองร่วมสมัยได้อย่างไร	บทความนี้ใช้วิธีการศึกษาคือ 1) ศึกษาบริบททางประวัติศาสตร์ของปรัชญาเต๋าและความสัมพันธ์กับการเมืองในจีนโบราณ 2) การศึกษาวิเคราะห์เชิงมโนทัศน์และการอ้างเหตุผลของนักวิชาการทางด้านปรัชญาการเมืองและปรัชญาจีนในการพิจารณาประเด็นสำคัญของปรัชญาเต๋า	-	✓	เต๋าเสนอมุมมองที่มีคุณค่าเกี่ยวกับประเด็นต่างๆ เช่น กำลัง สิทธิ อำนาจ และระเบียบสังคม เขาตั้งข้อสังเกตว่านักวิชาการบางคนแย้งว่าปรัชญาเต๋าสนับสนุนรูปแบบของอนาธิปไตย ในขณะบางคนเสนอว่ามันส่งเสริมรูปแบบการปกครองแบบเผด็จการมากกว่า แต่เขาเสนอว่าการตีความทั้งสองนี้ง่ายเกินไปและไม่สามารถจับความแตกต่างของความคิดทางการเมืองของเต๋าได้ เพราะบางทีปรัชญาเต๋าอาจจะไม่ได้มุ่งเน้นนำเสนอประเด็นทางการเมือง แต่ในทางตรงกันข้ามปรัชญาเต๋าเน้นความสำคัญของปัจเจกบุคคลและการบ่มเพาะความเป็นหนึ่งเดียวภายใน
Peter Gue Zarrow (1990)	บทความพยายามอธิบายถึงปรัชญาการเมืองเรื่องอนาธิปไตยในจีน โดยมีการมุ่งเน้นอธิบายปรัชญาเต๋าเป็นหนึ่งในตัวอย่างของการสนับสนุนอนาธิปไตยในจีน	บทความนี้ใช้วิธีการคือ ตรวจสอบอิทธิพลของนักคิดอนาธิปไตยชาวยุโรป เช่น Mikhail Bakunin และ Peter Kropotkin ที่มีต่อปัญญาชนและนักเคลื่อนไหวในจีน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้กรอบความคิดเหล่านี้มาพิจารณาแนวคิดของปรัชญาเต๋าว่าเป็นอนาธิปไตยหรือไม่	✓	-	อนาธิปไตยในจีนอาจจะพิจารณาได้จากความคิดแบบเต๋า แม้จะขัดแย้งเล็กน้อยกับความคิดแบบเต๋า แต่ก็ถือได้ว่าปรัชญาเต๋ามีแนวโน้มไปสู่อนาธิปไตย หากพิจารณาผ่านมุมมองของอนาธิปไตยสมัยใหม่ ความคิดแบบเหลาจื่อยังขาดความเชื่อในเรื่องของการปฏิวัติ และขาดการมุ่งเน้นเรื่องความเท่าเทียม แต่การขาดสิ่งเหล่านี้ก็ชวนให้เรามองเห็นเค้าลางของอนาธิปไตยผ่านการเสนอมโนทัศน์สำคัญอย่างอู๋เหวยอยู่ เพราะมโนทัศน์ดังกล่าวมุ่งเน้นการแสดงออกที่ปราศจากการกระทำ และในแง่ของการเมืองมโนทัศน์ดังกล่าวไม่ใช่การ “ไม่กระทำ” แต่เป็นการปฏิเสธอำนาจบีบบังคับ
John A. Rapp (1998)	บทความพยายามทำการตรวจสอบความแตกต่างและความเหมือนกันของปรัชญาเต๋ากับอนาธิปไตย และพยายามชี้ว่ามีความคล้ายคลึงกันอย่างมีนัยสำคัญระหว่างปรัชญาทั้งสอง	วิธีการศึกษาของบทความนี้เริ่มต้นจากการสำรวจแนวคิดของปรัชญาเต๋าก่อน โดยเน้นความสำคัญของแนวคิดเรื่อง อู๋เหวย และแนวคิดเกี่ยวกับการปฏิเสธลำดับชนชั้น จากนั้นก็ไปพิจารณาแนวคิดหลักของอนาธิปไตยคือ แนวคิดเรื่องการปฏิเสธอำนาจชนชั้น	✓	-	ข้อเสนอในบทความพบว่า ปรัชญาเต๋าและอนาธิปไตยไม่ได้มุ่งเน้นไปที่ความสำคัญของปัจเจกบุคคล แต่มุ่งไปยังการปฏิเสธระบบอำนาจที่กดขี่รวมถึงอำนาจชนชั้น อย่างไรก็ตาม Rapp ยังยอมรับว่ามีความแตกต่างบางประการระหว่างปรัชญาทั้งสอง เช่น ในขณะปรัชญาเต๋าเน้นความสำคัญของความกลมกลืนและความสมดุล อนาธิปไตยบางคนอาจให้ความสำคัญกับความขัดแย้งและการต่อสู้เป็นวิธีการบรรลุการเปลี่ยนแปลงทางสังคม แต่ Rapp ให้เหตุผลว่าทั้งสองสามารถนำเสนอข้อมูลเชิงลึกที่มีคุณค่าเกี่ยวกับวิธีสร้างสังคมที่ยุติธรรมและเท่าเทียมกันมากขึ้นได้

ตารางที่ 1 แสดงภาพรวมของบทความเกี่ยวกับปรัชญาการเมืองเรื่องอนาธิปไตยของปรัชญาเต๋าในปี 1983 – 2023 (ต่อ)

ผู้เขียน (ปี)	วัตถุประสงค์หลักสำคัญ	วิธีการ/แนวคิดในการศึกษา	ข้อสรุปเบื้องต้น		ผลการศึกษาสำคัญ
			Anarchist	Non-Anarchist	
John James Clarke (2002)	บทความพยายามที่จะทำการศึกษารากฐานทางปรัชญาเต๋าในการพยายามตีความปรัชญาการเมืองว่าด้วยอนาธิปไตย	วิธีการศึกษาคือ 1) การใช้กรอบคิดอนาธิปไตยตะวันตกในเรื่องเสรีภาพที่แท้จริงของมนุษย์ 2) อ้างถึงมุมมองของ J.P. Clark (1978: 23) ที่กล่าวว่าความเป็นอนาธิปไตยสมัยใหม่ที่ชัดเจนอย่างยิ่งคือแนวคิดของอนาธิปไตยที่มีลักษณะที่เป็นชุมชนนิยม และ 3) การใช้แนวคิดของ Needham ที่เรียกว่าแนวคิด “ส่วนรวมนิยมแบบโบราณ” (primitive collectivism)	✓	-	1) เสรีภาพที่แท้จริงของปัจเจกบุคคลของเต๋ากับอนาธิปไตยตะวันตกต่างกัน 2) เต๋ามีส่วนสนับสนุนสำคัญในทฤษฎีอนาธิปไตยแบบชุมชนนิยม เพราะปรัชญาเต๋ามองว่าเป้าหมายสำคัญไม่ใช่การจำกัดเสรีภาพ แต่เป็นการส่งเสริมสังคมที่เรียบง่ายด้วยการลดความต้องการ การรวมกลุ่มของมนุษย์ที่ รัฐบาลที่แทรกแซงเพียงเล็กน้อยและส่งเสริมการปกครองตนเอง และ 3) อุดมคติทางการเมืองของปรัชญาเต๋ามีลักษณะที่คล้ายคลึงกันกับรูปแบบหนึ่งของสังคมก่อนระบบศักดินา นั่นคือ “ส่วนรวมนิยมการเกษตร” (agrarian collectivism) ซึ่งความเป็นหนึ่งเดียวของสภาพทางธรรมชาติสะท้อนถึงสภาพทางธรรมชาติของชีวิตก่อนที่จะมีการจัดตั้งทรัพย์สินส่วนตัวและการพัฒนาของชนชั้นทางสังคม
Alex Feldt (2010)	บทความมุ่งเน้นไปที่การตีความมโนทัศน์อู๋เหวยเพื่อแสดงให้เห็นว่า มโนทัศน์ดังกล่าวนี้ ไม่สามารถที่จะถูกประยุกต์เข้ากันกับเรื่องของอำนาจที่บีบบังคับได้	วิธีการศึกษาเริ่มจาก 1) พิจารณาปรัชญาเต๋าในฐานะอนาธิปไตยตามข้ออ้างต่างๆ ที่มีมาแล้ว 2) พิจารณามโนทัศน์อู๋เหวยในทางการเมือง และ 3) เสนอการตีความปรัชญาของเหลาจื่อในทางการเมืองที่ควรจะเป็น	-	✓	ควรจะมีการอ่านเต๋าเต๋อจิงในมิติทางการเมืองที่ไม่ใช่อนาธิปไตย รวมไปถึงข้อเท็จจริงที่ชัดเจนว่าปรัชญาเต๋าแบบคลาสสิคนั้นเห็นด้วยกับการมีอยู่ของผู้ปกครองและรัฐ และแม้ว่ามันจะเป็นอนาธิปไตย ก็อาจจะถือว่าเป็นอนาธิปไตยแบบอ่อน และแน่นอนที่สุดเขาเน้นว่าเราก็มีเหตุผลที่ดีที่จะปฏิเสธว่าปรัชญาเต๋าแบบคลาสสิคเป็นอนาธิปไตย เช่น การชี้ว่าเหลาจื่อไม่เพียงแต่ยืนยันการมีอยู่ของรัฐที่มีความถูกต้องชอบธรรมเท่านั้น แต่ยังยอมรับรัฐที่มีลำดับชนชั้นและอำนาจอธิปไตยที่รวมศูนย์โดยธรรมชาติอยู่แล้ว
Aleksandar Stamatov (2014)	บทความมีวัตถุประสงค์อยู่ที่การมุ่งเน้นไปที่การตีความและอ่านปรัชญาเต๋าว่าไม่ใช่อนาธิปไตย	วิธีการศึกษาคือ เริ่มต้นจากการพิจารณาทฤษฎีอนาธิปไตยแบบตะวันตกก่อน จากนั้นทำการอ่านเต๋าเต๋อจิงและพิจารณาความสอดคล้องกับอนาธิปไตย	-	✓	ประการแรก ปรัชญาเต๋าของเหลาจื่อให้ความสำคัญกับมุมมองเชิงภววิทยาในการสร้างหลักการทางปรัชญาการเมืองและการปกครองส่วนอนาธิปไตยแบบตะวันตกนั้นไม่ได้วางรากฐานทางอภิปรัชญาอื่นใดนอกจากการกล่าวถึงธรรมชาติโดยทั่วไปของมนุษย์เท่านั้น และ ประการที่สองคือปรัชญาการเมืองตะวันตกโดยเฉพาะอนาธิปไตยขาดมุมมองเรื่องอู๋เหวย และหากนักปรัชญาเต๋ามาเห็นรูปแบบการปกครองของพวกอนาธิปไตย นักปรัชญาเต๋าก็คงบอกว่าพวกนี้ยังเข้าไม่ถึงสารัตถะที่แท้จริงของอู๋เหวย และเป็นเหตุให้เราสันนิษฐานได้ว่าในที่สุดแล้ว ปรัชญาเต๋าก็คงจะปฏิเสธพวกอนาธิปไตยแน่นอน

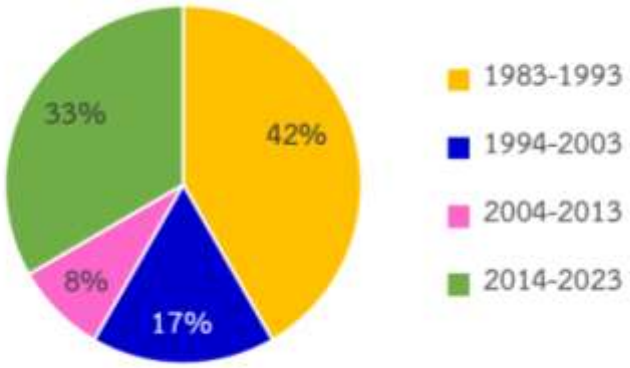
ตารางที่ 1 แสดงภาพรวมของบทความเกี่ยวกับปรัชญาการเมืองเรื่องอนาธิปไตยของปรัชญาเต๋าในปี 1983 – 2023 (ต่อ)

ผู้เขียน (ปี)	วัตถุประสงค์หลักสำคัญ	วิธีการ/แนวคิดในการศึกษา	ข้อสรุปเบื้องต้น		ผลการศึกษาสำคัญ
			Anarchist	Non-Anarchist	
Sarah Flavel and Brad Hall (2020)	พยายามเสนอแนวทางใหม่ในการอ่านเต๋าเต๋อจิงที่มิใช่อนาธิปไตย	บทความทำการศึกษาวิเคราะห์เชิงปรัชญา โดยอ้างถึงการตีความปรัชญาเต๋ากับอนาธิปไตยในมุมมองของ Roger T. Ames (1983) ว่าการพิจารณาปรัชญาการเมืองของเหลาจื่อก็คือการก้าวไปมากกว่าการบอกว่าปรัชญาเต๋าเป็นอนาธิปไตยหรือไม่ และมีเป้าหมายเพื่อที่จะอธิบายว่าปรัชญาเต๋าอาจถูกนำมาใช้เพื่อเสริมและอาจแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นภายในทฤษฎีอนาธิปไตยตะวันตกได้อย่างไร	-	✓	หากเราอ่านเต๋าเต๋อจิงแบบอนาธิปไตย เราจะพบข้อขัดแย้ง เพราะเต๋าเต๋อจิงมีการยอมรับการปกครองและรัฐอยู่ โดยเฉพาะการปกครองที่เป็นลำดับชนชั้น แต่ถ้าเราแก้ปัญหานี้โดยมาอ่านเต๋าเต๋อจิงแบบที่มองว่าจำเป็นต้องมีการปกครอง มีรัฐ และมีการกำหนดการปกครองอย่างเป็นลำดับชนชั้นแล้วล่ะก็ เราก็จะมีมุมมองต่อธรรมชาติของมนุษย์ที่เต็มไปด้วยความชั่วร้ายและความเห็นแก่ตัว การอ่านเช่นนี้ก็มีปัญหาเช่นกัน เพราะสุดท้ายเราจะยอมรับให้ผู้ปกครองเข้ามาแทรกแซง ซึ่งขัดแย้งกับเต๋าเต๋อจิง แต่ถ้าเราอ่านเต๋าเต๋อจิงแบบมารดานิยม เราจะพบว่ามุมมองนี้อยู่กึ่งกลางระหว่างการอ่านแบบสองมุมมองแรกที่เป็นปัญหา ซึ่งเป็นการอ่านที่สอดคล้องกับมโนทัศน์อู๋เหวยเป็นอย่างดี
Devin K. Joshi (2020)	บทความพยายามมุ่งเน้นทำการศึกษาและอภิปรายแนวคิดของปรัชญาเต๋าเข้ากันกับปรัชญาตะวันตก โดยพิจารณาถึงความเข้ากันได้ระหว่างลัทธิเสรีนิยมและลัทธิเต๋า	ทำการศึกษาปรัชญาการเมืองในลักษณะของการใช้วิธีการทางปรัชญาเปรียบเทียบ ซึ่งเปรียบเทียบกับเสรีนิยมตะวันตกตามแนวคิดของจอห์น สจ๊วต มิลล์	-	✓	บทความนี้เป็นการเปิดพื้นที่ของการตีความปรัชญาการเมืองของปรัชญาเต๋าอีกบทความหนึ่งที่ไปไกลกว่าแนวคิดของอนาธิปไตย แต่พยายามเชื่อมโยงมาสู่ความเป็นเสรีนิยมและวิธีคิดทางการเมืองอื่นๆ ผลลัพธ์ที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ก็คือ การตีความแนวคิดของปรัชญาเต๋าให้มีความเป็นไปในทิศทางของเสรีนิยมมากกว่าที่จะเป็นไปในทิศทางของแนวคิดแบบอนาธิปไตยดังที่ผ่านมาแล้ว
Matthieu B Agustoni (2023)	ถามคำถามที่ว่าเราจะสามารถกล่าวได้หรือไม่ว่าปรัชญาของเหลาจื่อมีลักษณะเป็นอนาธิปไตย	วิธีการศึกษาคือ ใช้การอ่านตัวบทจาก Guodian Laozi[1] เพื่อพิจารณาว่าข้อความในนั้นสามารถที่จะบอกหรือยืนยันได้หรือไม่ว่าเหลาจื่อเสนอทฤษฎีการเมืองที่เป็นอนาธิปไตย โดยการวิเคราะห์นี้ใช้ทฤษฎีการเมืองแบบอนาธิปไตยแบบตะวันตกที่มีความเข้มงวดอย่างมาก	✓		ผลการศึกษาของบทความนี้ เป็นการวิพากษ์และชี้ให้เห็นจุดอ่อนของนักวิชาการที่ตีความว่าเหลาจื่อไม่ใช่พวกอนาธิปไตย บทความนี้จึงเสนอทัศนะที่ว่าปรัชญาของเหลาจื่อมีลักษณะที่เป็นอนาธิปไตย โดยเฉพาะการเป็นอนาธิปไตยที่ไม่ได้เหมือนกับทัศนะอื่นๆ โดยเฉพาะข้อความใน Guodian Laozi นั้นเป็น hybrid weak-strong anarchism และเป็น posteriori anarchism และที่สำคัญคือมุมมองของเหลาจื่อเน้นการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับอำนาจที่ไม่เหมือนนักอนาธิปไตยคนอื่นๆ

2. แนวโน้มการศึกษาปรัชญาการเมืองว่าด้วยอนาธิปไตยของปรัชญาเต๋าในช่วง 40 ปีที่ผ่านมา

ในช่วง 40 ปีที่ผ่านมา นับตั้งแต่ปี 1983 – 2023 พบว่ามีงานวิจัยที่เกี่ยวกับปรัชญาการเมืองของปรัชญาเต๋าว่าด้วยอนาธิปไตยและสัมพันธ์กันอย่างชัดเจนในการถกเถียงโต้แย้งกับอนาธิปไตยในปรัชญาเต๋าทั้งสิ้น 12 เรื่อง เป็นงานวิจัยที่อยู่ในโลกวิชาการทางปรัชญาของนักวิชาการทางด้านปรัชญาในหลากหลายภูมิภาค ชี้ให้เห็นถึงการถกเถียงและการตีความปรัชญาเต๋าว่าด้วยอนาธิปไตยทั้งในโลกตะวันออกและโลกตะวันตก และใน 4 ทศวรรษที่ผ่านมา ผู้วิจัยพบว่าการศึกษาเกี่ยวกับปรัชญาเต๋าสามารถทำความเข้าใจได้ดังแผนภูมิที่ปรากฏในรูปภาพที่ 3 ดังนี้

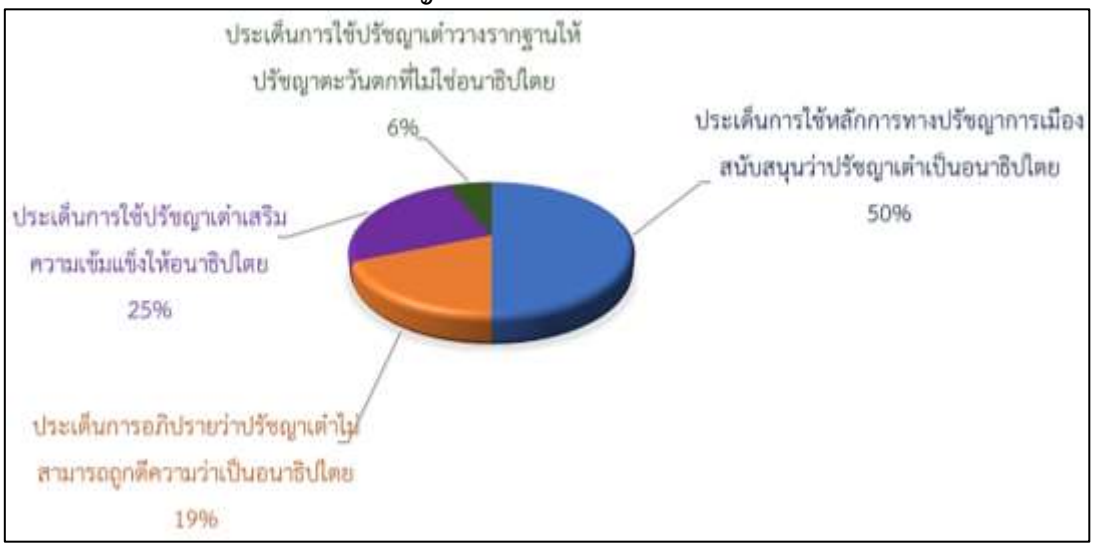
[1] เป็นเอกสารสำคัญที่ถือว่าเป็นที่มาของเต๋าเต๋อจิง ซึ่งในปี 1993 มีการค้นพบหลุมฝังศพใน Guodian (ที่มณฑลหูเป่ย์) ซึ่งบันทึกลงในไม้ไผ่ที่สานเข้าด้วยกันตามลำดับด้วยเชือกหรือหนังไก่ (คล้ายกับมู่ลี่) แล้วม้วนเป็นฟ่อน พบห่อดังกล่าวสามห่อในสุสาน Guodian และเรียกว่า "Laozi A", "Laozi B" และ "Laozi C" ภายหลังนักวิชาการทางปรัชญาจีนนำมาศึกษาเป็นหลักฐานสำคัญในทางประวัติศาสตร์เพื่อยืนยันข้อความของคัมภีร์

ภาพที่ 3 แสดงค่าร้อยละของงานวิจัยเกี่ยวกับอนาธิปไตยของปรัชญาเต๋าในช่วง 4 ทศวรรษที่ผ่านมา (1983-2023)

จากภาพที่ 3 พบว่า งานศึกษาเกี่ยวกับปรัชญาการเมืองของปรัชญาเต๋าว่าด้วยอนาธิปไตยและสัมพันธ์กันอย่างชัดเจนในการถกเถียงโต้แย้งกับอนาธิปไตยในปรัชญาเต๋านั้น ส่วนใหญ่จะพบมากในทศวรรษแรกของการสำรวจ คือ ปี 1983 – 1993 พบงานศึกษาถึงร้อยละ 42 ของงานศึกษาทั้งหมดที่นำมาทำการปริทัศน์ขอบเขตงานวิจัยครั้งนี้ ส่วนในช่วงทศวรรษที่ 2 (1994-2003) และทศวรรษที่ 3 (2004-2013) พบว่ามีงานศึกษาเพียงร้อยละ 17 และ ร้อยละ 8 ของงานศึกษาทั้งหมดตามลำดับ ส่วนในทศวรรษที่ 4 (2014-2023) นั้น พบว่ามีงานศึกษาเพิ่มจากร้อยละ 8 มาเป็นร้อยละ 33 ของงานศึกษาทั้งหมด จากผลการวิจัยนี้ชี้ให้เห็นถึงแนวโน้มของการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปรัชญาการเมืองของปรัชญาเต๋าว่าด้วยอนาธิปไตยและสัมพันธ์กันอย่างชัดเจนในการถกเถียงโต้แย้งกับอนาธิปไตยในปรัชญาเต๋าก็คือว่า ในช่วงแรกมีการบุกเบิกการทำงานวิจัยทางปรัชญาเกี่ยวกับปรัชญาเต๋าในประเด็นของอนาธิปไตยเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะการเปิดพื้นที่ด้วยการตีพิมพ์งานวิจัยเหล่านี้ในวารสาร Journal of Chinese Philosophy ปีที่ 10 ฉบับที่ 1 ซึ่งตีพิมพ์ผลงานวิจัยในปี 1983 จากนั้นมางานศึกษาเกี่ยวกับอนาธิปไตยก็ลดลงเรื่อยๆ กล่าวคือ ในช่วง 20 ปีหลังจากนั้นมีงานตีพิมพ์เพียง 3 เรื่อง โดยเฉลี่ยประมาณ 7 ปีต่อ 1เรื่อง ซึ่งถือว่าน้อยมาก และมาถึงช่วง 10 ปีหลัง ที่มีผลงานตีพิมพ์จำนวน 4 เรื่องและโดยเฉลี่ยก็จะพบว่ามีการทำวิจัยประมาณ 5 ปี ต่อ 2 เรื่องในประเด็นดังกล่าวนี้ โดยสรุปจะเห็นได้ว่าแนวโน้มของการวิจัยในประเด็นดังกล่าวนี้ไม่ได้มีแนวโน้มที่เพิ่มขึ้น แต่กลับมีแนวโน้มที่ลดลงอย่างเห็นได้ชัดในภาพรวม มากไปกว่านั้นบทความที่ผู้วิจัยนำมาทำการปริทรรศน์ในช่วง 40 ปีที่ผ่านมานั้น นักวิชาการมักใช้หน่วยในการวิเคราะห์บนพื้นฐานของปรัชญาการเมืองเป็นสำคัญ

3. ประเด็นเกี่ยวกับอนาธิปไตยของปรัชญาเต๋า

ภาพที่ 4 แสดงค่าร้อยละของประเด็นการวิจัยเกี่ยวกับอนาธิปไตยในปรัชญาเต๋าในช่วง 40 ปีที่ผ่านมา (1983-2023)

จากภาพที่ 4 คำถามของการวิจัยที่ผู้วิจัยใช้ในการสำรวจขอบเขตของการวิจัยครั้งนี้คำถามที่สองคือคำถามที่ว่า ประเด็นเกี่ยวกับอนาธิปไตยของปรัชญาเต๋าที่มีการศึกษามากที่สุดคือประเด็นใด และประเด็นที่มีการศึกษาน้อยที่สุดคือประเด็นใด คำถามนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะชี้ให้เห็นว่า เรามองเห็นความสัมพันธ์ของปรัชญาเต๋ากับอนาธิปไตยในประเด็นใดบ้างในโลกวิชาการทางปรัชญาในช่วง 40 ปีที่ผ่านมานี้ จากการสำรวจขอบเขตของงานวิจัยพบว่า ผลการวิจัยจำแนกได้ 4 ประเด็นหลักๆ ที่นักวิชาการทางด้านปรัชญาและนักวิชาการทางด้านปรัชญาจีนให้ความสนใจในการศึกษาปรัชญาเต๋ากับการตีความอนาธิปไตย (ทั้งที่สนับสนุนและไม่สนับสนุนว่าเป็นอนาธิปไตย)

การศึกษาเกี่ยวกับอนาธิปไตยในปรัชญาเต๋าในช่วง 40 ปีที่ผ่านมานั้น งานวิจัยที่มีการศึกษามากที่สุดคือ งานวิจัยในประเด็นที่ว่าด้วยการใช้หลักการทางปรัชญาการเมืองของปรัชญาตะวันตกในการสนับสนุนว่าปรัชญาเต๋าเป็นอนาธิปไตย โดยมีการศึกษาวิจัยร้อยละ 50 จากงานวิจัยทั้งหมด เช่น Peter Gue Zarrow (1990) John A. Rapp (1998) John Jame Clarke (2002) Matthieu B Agustoni (2023) ส่วนประเด็นการศึกษาที่น้อยที่สุดคือประเด็นว่าด้วยการใช้ปรัชญาเต๋าในการวางรากฐานให้กับแนวคิดทางปรัชญาการเมืองอื่นๆ ในแนวคิดของปรัชญาตะวันตก ที่วางอยู่บนฐานของการตีความว่าเต๋าไม่ควรที่จะถูกมองด้วยกรอบคิดแบบอนาธิปไตยทั้งที่สนับสนุนว่าเป็นอนาธิปไตยหรือไม่เป็นอนาธิปไตย เช่น ในงานของ Devin K. Joshi (2020) จะเห็นได้ว่าจากผลการวิจัยนี้ งานวิจัยส่วนใหญ่ที่ผ่านมามุ่งเน้นประเด็นของการศึกษาว่าปรัชญาเต๋าเป็นอนาธิปไตยแบบอนาธิปไตยในปรัชญาการเมืองตะวันตกหรือไม่เป็นหลัก ส่วนที่มีการศึกษาที่น้อยที่สุดคือการพยายามโต้แย้งพวกที่สนับสนุนว่าปรัชญาเต๋าเป็นอนาธิปไตย แล้วเสนอว่าปรัชญาเต๋าต้องถูกมองออกไปจากอา ณาบริเวณของความคิดแบบอนาธิปไตยแล้วปรับใช้เป็นรากฐานของแนวคิดทางปรัชญาการเมืองอื่นๆ เช่น เสรีนิยมของจอห์น สจ๊วต มิลล์

4. วิธีการศึกษา และผลลัพธ์ของการศึกษาปรัชญาการเมืองว่าด้วยอนาธิปไตยของปรัชญาเต๋า

คำถามที่สามที่เป็นคำถามสุดท้ายของการวิจัยที่ผู้วิจัยกำหนดเอาไว้ว่า วิธีการศึกษา และผลลัพธ์ของการศึกษาปรัชญาการเมืองว่าด้วยอนาธิปไตยของปรัชญาเต๋าเป็นอย่างไร ดังนั้น ในส่วนนี้จะนำเสนอผลการวิจัยเป็น 4 ส่วน ดังนี้

4.1 วิธีการศึกษาที่ผ่านมา

วิธีการศึกษาปรัชญาเต๋าว่าด้วยอนาธิปไตยทั้งหมด 12 เรื่องที่ผู้วิจัยนำมาทำการปริทัศน์ขอบเขตของงานวิจัยนั้น มีลักษณะของการวิจัยด้วยวิธีวิทยาแบบปรัชญาวิเคราะห์ (Analytic Philosophy) ทั้งหมด วิธีการศึกษาคือการวิเคราะห์มโนทัศน์ทางปรัชญาด้วยการอ้างเหตุผล โดยเฉพาะมโนทัศน์สำคัญๆ ที่เกี่ยวกับปรัชญาการเมืองแบบอนาธิปไตย โดยหากพิจารณารูปแบบของงานวิจัยที่ผ่านมาพบว่า งานเหล่านั้นจะใช้กรอบวิธีคิดทางปรัชญาการเมืองว่าด้วยอนาธิปไตยในปรัชญาตะวันตกมาเป็นกรอบหลักในการวิเคราะห์ โดยชี้ว่ามโนทัศน์ใดบ้างที่ประกอบกันขึ้นเป็นอนาธิปไตย มโนทัศน์ต่างๆ เหล่านั้นมีรายละเอียดอย่างไรบ้างจึงเรียกว่าอนาธิปไตย จากนั้นก็นำเอาแนวคิดที่ปรากฏในปรัชญาเต๋ามาเทียบกับคุณลักษณะต่างๆ ที่ประกอบกันขึ้นเป็นอนาธิปไตย เพื่อนำไปสู่การสรุปว่าแนวคิดต่างๆ ที่ปรากฏในปรัชญาเต๋านั้นสามารถสรุปได้ว่าเป็นอนาธิปไตยหรือไม่ ในทำนองเดียวกัน เมื่อมีการศึกษาว่าปรัชญาเต๋าไม่เป็นอนาธิปไตย นักวิชาการทางด้านปรัชญาก็ใช้วิธีการเดียวกันนี้ กล่าวคือ ใช้กรอบคิดเรื่องอนาธิปไตยว่าประกอบด้วยมโนทัศน์ใดบ้าง มโนทัศน์เหล่านั้นมีคุณลักษณะหรือรายละเอียดอย่างไรบ้างในการประกอบกันขึ้นเป็นอนาธิปไตย จากนั้นก็พิจารณาปรัชญาเต๋า โดยนำมาเทียบกับคุณลักษณะต่างๆ ที่ประกอบกันขึ้นเป็นอนาธิปไตย จากนั้นก็นำไปสู่ข้อสรุปที่ว่าปรัชญาเต๋าไม่เป็นอนาธิปไตย ตัวอย่างของงานศึกษาในลักษณะเช่นนี้ก็เช่น งานของ Ames (1983) ที่ใช้วิธีการศึกษาด้วยการวิเคราะห์มโนทัศน์ และอ้างเหตุผลเชิงนิรนัยดังนี้

ตารางที่ 2 แสดงตัวอย่างการดำเนินการวิจัยแบบวิเคราะห์มโนทัศน์เทียบกับรูปแบบการอ้างเหตุผลในงานของ Roger T. Ames (1983)

ขั้นตอนในการศึกษา	ข้ออ้าง/ข้อสรุป
1. วางแนวคิดทางการเมืองที่มีการประกอบกันขึ้นของคุณลักษณะสำคัญ 4 ประการ ซึ่งถือได้ว่าเป็นอนาธิปไตย	ข้ออ้างหลัก
2. ศึกษาวิเคราะห์ปรัชญาเต๋าและแสดงให้เห็นถึงมีคุณลักษณะสำคัญ 4 ประการดังข้อ 1. ว่าปรากฏในปรัชญาเต๋า	ข้ออ้างรอง
3. ทำการสรุปว่า ปรัชญาเต๋าเป็นอนาธิปไตยอันเนื่องมาจากการที่ปรัชญาเต๋ามีคุณลักษณะ 4 ประการตามคุณลักษณะของอนาธิปไตย	ข้อสรุป

นอกจากนี้ยังปรากฏว่างานที่ศึกษาวิเคราะห์ว่าปรัชญาเต๋ามิใช่อนาธิปไตย ก็ใช้วิธีการเดียวกันนี้เช่นกันในการสรุปว่าปรัชญาเต๋ามิใช่อนาธิปไตย ยกตัวอย่างเช่น ในงานของ Alex Feldt (2010) โดยเขาชี้ว่า นักวิชาการทางด้านปรัชญาก่อนหน้าเขาต่างใช้มโนทัศน์อู๋เหวยในการตีความว่าปรัชญาเต๋าเป็นอนาธิปไตย แต่สำหรับ Feldt (2010) เขาชี้ว่ามโนทัศน์อู๋เหวยไม่อาจจะตีความได้ว่าปรัชญาเต๋าเป็นอนาธิปไตย ในการพิจารณาปรัชญาเต๋าในฐานะอนาธิปไตยตามข้ออ้างต่างๆ ที่มีมาแล้วนั้น Feldt อ้างถึงการตีความของนักวิชาการทางปรัชญาจีนหลายคนด้วยกันคือ ตามการตีความเหล่านั้น เขาสรุปว่าไม่มีประเด็นใดในข้อความของการตีความโดยนักวิชาการเหล่านี้ที่มีการปฏิเสธรัฐบาลหรือรัฐและไม่มีการปฏิเสธเรื่องเหล่านี้ในสิ่งที่อยู่ในเรื่องเล่าหรือคัมภีร์ของเหลาจื่อแต่อย่างใด อาจมีการยืนยันอย่างง่ายๆ ว่าผู้ปกครองที่ดีที่สุดคือผู้ปกครองที่ไม่มีอยู่จริงในลักษณะของการปกครอง แต่ข้อความนี้กลับเป็นเพียงแค่ข้อความสนับสนุนรัฐบาลที่ไม่เข้ามาก้าวก่ายหรือรัฐบาลที่มีอำนาจมากเกินไป จนส่งผลในเชิงแนวคิดว่าสุดท้ายแล้วประชาชนก็จะ “ลืม” ว่าตนอยู่ภายใต้การปกครอง (Feldt, 2010: 327-328) ดังนั้นการตีความนี้จึงเป็นการตีความเพื่อทำให้เห็นว่าจริงๆ แล้วประชาชนแค่ลืมไปว่าผู้ปกครองมีอยู่จนมองไม่เห็นอำนาจเหล่านั้น เพราะการลืมนี้ไม่ได้ยืนยันว่าพวกเขาปฏิเสธผู้ปกครอง เพียงแค่เป็นการชี้ว่าพวกเขาไม่ได้สนใจการมีอยู่ของผู้ปกครองเพราะมันเป็นสิ่งที่ไม่จำเป็นเท่านั้นเอง Feldt ยังพิจารณาต่อไปว่า แนวคิดของเหลาจื่อไม่ได้ละทิ้งความคิดแบบอัตตาธิปไตย (autocratic) แม้แต่น้อย เพียงแต่เขาพยายามเสนอว่าการใช้อำนาจของการปกครองของกษัตริย์ตามแนวทางของอัตตาธิปไตยจะต้องดำเนินไปอย่างชอบธรรมและการใช้อำนาจของกษัตริย์จะต้องเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด (Feldt, 2010) วิธีการศึกษาของ Feldt (2010) แสดงได้ดังตารางที่ 3 ซึ่งเป็นตัวอย่างของการอ้างเหตุผลในลักษณะที่เรียกได้ว่าเป็นการทำปรัชญาวิเคราะห์

ตารางที่ 3 แสดงตัวอย่างการดำเนินการวิจัยแบบวิเคราะห์มโนทัศน์เทียบกับรูปแบบการอ้างเหตุผลในงานของ Alex Feldt (2010)

ขั้นตอนในการศึกษา	ข้ออ้าง/ข้อสรุป
1. วางแนวคิดทางการเมืองที่มีการประกอบกันขึ้นของคุณลักษณะสำคัญของอนาธิปไตยคือ การปฏิเสธรัฐ อำนาจ และผู้ปกครอง	ข้ออ้างหลัก
2. ศึกษาวิเคราะห์ปรัชญาเต๋าและแสดงให้เห็นว่าปรัชญาเต๋าไม่ได้ปฏิเสธรัฐ อำนาจ และผู้ปกครองในทางตรงกันข้ามปรัชญาเต๋ากลับยอมรับสิ่งเหล่านี้	ข้ออ้างรอง
3. ทำการสรุปว่า ปรัชญาเต๋าไม่เป็นอนาธิปไตยอันเนื่องมาจากการที่ปรัชญาเต๋าไม่ได้มีลักษณะดังที่อนาธิปไตยเป็น	ข้อสรุป

จากการทบทวนขอบเขตงานวิจัยที่ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาครั้งนี้ทั้ง 12 เรื่องพบว่า งานวิจัยเหล่านี้วางอยู่บนฐานของการวิเคราะห์มโนทัศน์ด้วยกรอบมโนทัศน์ทางปรัชญาการเมืองด้วยกันทั้งสิ้น เป็นการวิเคราะห์เชิงตรรกะและการอ้างเหตุผลของนักวิชาการทางปรัชญาด้วยกันทั้งสิ้น ซึ่งทำให้เห็นว่านักวิชาการเหล่านี้มีกรอบแนวคิดทางปรัชญาเป็นพื้นฐานในการศึกษาที่ชัดเจน ดังที่จะชี้ให้เห็นในผลการวิจัยข้อต่อไป

4.2 ผลลัพธ์ของการศึกษาที่ผ่านมา

จากการทบทวนขอบเขตของงานวิจัยที่ผ่านมาทั้งสิ้น 12 เรื่องพบว่า มีการศึกษาที่พยายามชี้ให้เห็นว่าปรัชญาเต๋าเป็นอนาธิปไตยและที่บอกว่าปรัชญาเต๋ามิใช่อนาธิปไตย ผลการศึกษาปรากฏดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลการศึกษาประเด็นเกี่ยวกับอนาธิปไตยของปรัชญาเต๋าในช่วง 40 ปีที่ผ่านมา

ผลการศึกษา	จำนวน (บทความ)	ร้อยละ
ผลการศึกษาที่ชี้ว่าปรัชญาเต๋าเป็นอนาธิปไตยหรือมีแนวโน้มเป็นอนาธิปไตย	6	50
ผลการศึกษาที่ชี้ว่าปรัชญเต๋าไม่สามารถที่จะถูกตีความได้ว่าเป็นอนาธิปไตย	6	50
รวม	12	100

จากตารางที่ 4 พบว่า ผลการศึกษาที่ชี้ว่าปรัชญาเต๋าเป็นอนาธิปไตยหรือมีแนวโน้มเป็นอนาธิปไตยมีเท่ากันกับผลการศึกษาที่ชี้ว่าปรัชญเต๋าไม่สามารถที่จะถูกตีความได้ว่าเป็นอนาธิปไตยได้ การตีความว่าปรัชญาเต๋าเป็นอนาธิปไตยนั้น ก็เช่น งานศึกษาของDavid L Hall (1983) Roger T. Ames (1983) Peter Gue Zarrow (1990) John A. Rapp (1998) John James Clarke (2002) และ Matthieu B Agustoni (2023) งานเหล่านี้ให้ภาพของคุณลักษณะทางปรัชญาของปรัชญาเต๋าอย่างชัดเจนว่าเป็นอนาธิปไตยด้วยคุณลักษณะต่าง ๆ มากไปกว่านั้นยังชี้ให้เห็นว่าคุณลักษณะของปรัชญาเต๋าที่เป็นอนาธิปไตยนั้น อาจจะบ่งถึงรายละเอียดเชิงลึกของการเป็นอนาธิปไตยได้ด้วย เช่น สหการนิยมแบบอนาธิปไตย (anarcho-syndicalist) การปฏิเสธระบบอำนาจที่กดขี่รวมถึงอำนาจชนชั้น และการเป็นส่วนรวมนิยมการเกษตร (agrarian collectivism) รวมไปถึงลักษณะของชุมชนนิยม หรือลักษณะอื่น ๆ อีกที่เป็นอนาธิปไตยและปรากฏชัดในปรัชญาเต๋า ส่วนการตีความที่ว่าปรัชญาเต๋าไม่ใช่อนาธิปไตยนั้น ปรากฏในงานของนักวิชาการทางปรัชญา เช่น Frederic L. Bender (1983) John P. Clark (1983) Alex Feldt (2010) Aleksandar Stamatov (2014) Sarah Flavel and Brad Hall (2020) และ Devin K. Joshi (2020) งานเหล่านี้มีลักษณะของการตีความว่าปรัชญาเต๋าไม่ได้มีลักษณะของการเป็นอนาธิปไตย เช่น การยอมรับอำนาจที่มีอยู่ การยอมรับผู้ปกครอง และรัฐ เป็นต้น แต่ยังไม่ได้พยายามทำให้เห็นถึงคุณลักษณะเหล่านี้อย่างชัดเจนว่าเราจะยืนยันและสรุปว่าปรัชญาเต๋าเป็นอย่างไรในคุณลักษณะเหล่านี้

ข้อสังเกตจากผลการวิจัยก็คือว่า

1) นักวิชาการทางด้านปรัชญาที่ศึกษาปรัชญาเต๋าในประเด็นปรัชญาการเมืองเรื่องอนาธิปไตยนี้เอง แม้จะใช้วิธีการทางปรัชญาวิเคราะห์ในการวิเคราะห์มโนทัศน์ แต่ก็ทำให้ได้ผลการวิจัยที่ต่างกัน ซึ่งผู้วิจัยจะขออภิปรายประเด็นนี้ในส่วนถัดไป

2) จากการศึกษาที่ไม่อาจจะสรุปได้ว่าปรัชญาเต๋าควรมีแนวโน้มเป็นไปในทิศทางใดระหว่างอนาธิปไตยหรือไม่เป็นอนาธิปไตยนั้น อาจมาจากการที่กรอบแนวคิดในการวิจัยในการศึกษาปรัชญาเต๋ายังไม่ได้วางรากฐานของการศึกษาที่ชัดเจนมากขึ้นในองค์ประกอบที่จะนำไปสู่การประกอบกันขึ้นเป็นอนาธิปไตย เช่น เสรีภาพในปรัชญาเต๋า ธรรมชาติของมนุษย์ในปรัชญาเต๋า การปฏิเสธอำนาจกดขี่ การปฏิเสธชนชั้น สิ่งเหล่านี้ยังไม่มีความชัดเจนในปรัชญาเต๋าว่าปรัชญาเต๋ามีท่าทีอย่างไร เมื่อสิ่งที่เป็นองค์ประกอบเหล่านี้ไม่ชัดเจน จึงส่งผลให้การตีความเรื่องอนาธิปไตยไม่ชัดเจนจามไปด้วย

อภิปรายผล

งานศึกษาเกี่ยวกับอนาธิปไตย เป็นงานศึกษาเชิงทฤษฎีทางปรัชญาการเมืองและทฤษฎีทางรัฐศาสตร์ ซึ่งนอกจากจะแสวงหาแนวทางของการปกครองในรูปแบบประชาธิปไตยแล้วนั้น ยังคงเป็นการตรวจสอบว่าลักษณะของอนาธิปไตยที่ควรจะเป็นจะต้องเป็นอย่างไรบ้าง หนึ่งในการศึกษาและถกเถียงกันคือการศึกษาลักษณะของอนาธิปไตยในปรัชญาการเมืองตะวันออก โดยเฉพาะในปรัชญาเต๋าที่มีนักวิชาการพยายามเสนอว่ามีลักษณะของปรัชญาการเมืองเป็นอนาธิปไตย ทำให้การศึกษาที่ผ่านมานักวิชาการจำนวนหนึ่งมุ่งเน้นนำเสนอการศึกษาวิเคราะห์และตีความปรัชญาเต๋าว่ามีลักษณะที่เป็น

อนาธิปไตยหรือไม่ ซึ่งทำให้ผู้วิจัยสนใจที่ย้อนกลับไปทบทวนขอบเขตงานวิจัยในช่วง 40 ปีที่ผ่านมาเกี่ยวกับประเด็นดังกล่าวนี้ จากการวิจัยผู้วิจัยเห็นควรว่าเรามีแนวทางการอภิปรายดังนี้

ประการแรก ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า งานวิจัยที่พยายามค้นคว้าและตอบคำถามว่าปรัชญาเต๋าเป็นอนาธิปไตยหรือไม่นั้น แม้จะมีมากว่า 4 ทศวรรษแล้วก็ตาม แต่การวิจัยเหล่านั้นยังมีจำนวนน้อยมาก สิ่งนี้ชี้ให้เห็นว่า การศึกษาปรัชญาจีนโดยเฉพาะปรัชญาเต๋านั้น ยังไม่ได้รับความสนใจเท่าที่ควร โดยเฉพาะประเด็นทางปรัชญาการเมืองว่าด้วยเรื่องอนาธิปไตย แม้ว่างานศึกษาประเด็นอื่นๆ เกี่ยวกับความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องของปรัชญาตะวันออกกับตะวันตกกลับเป็นสิ่งที่ปรากฏให้พบเห็นได้โดยทั่วไป เช่น การเกิดขึ้นของวารสารอย่าง Philosophy East and West ก็ตาม แต่ประเด็นการศึกษาเกี่ยวกับปรัชญาเต๋ายังคงปรากฏให้เห็นน้อยอยู่ ในแง่หนึ่งนอกจากนักวิชาการทางปรัชญาผู้ศึกษาปรัชญาเต๋าแล้ว ก็คงไม่มีใครสนใจปรัชญาเต๋าเท่าใดนัก นอกจากแง่มุมทางจิตวิญญาณ ทั้งนี้ก็เพราะว่าผู้คนส่วนใหญ่อาจจะสับสนกับปรัชญาเต๋าอยู่ไม่น้อย ซึ่งนักวิชาการอย่าง Lee Dian Rainey (2014) ชี้ว่า หากคนทั่วไปอ่านปรัชญาเต๋าจะพบกับข้อความที่มีแต่ความขัดแย้งกันเต็มไปหมด เช่น ข้อความที่บอกว่าทุกอย่างเกิดขึ้นจากความว่างเปล่า หรือข้อความที่ว่าการปกครองจะต้องไม่ปกครอง เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ในมุมมองของคนทั่วไปก็คือข้อความที่ดูไร้เหตุผล คลุมเครือ และขัดแย้งในตัวเอง และปฏิกิริยาต่อข้อความประเภทนี้แตกต่างกันไป เช่น บางคนคิดว่าโดยธรรมชาติแล้วพวกเขาต้องเป็นคนลึกซึ้ง บางคนเห็นว่าเป็นเรื่องลึกลับ บางคนคิดว่าสิ่งนี้แสดงให้เห็นว่าชาวจีนไม่มีความสามารถในด้านปรัชญา คนอื่นแย้งว่าตรรกะของปรัชญาเต๋าคือการยอมรับความขัดแย้งกันของข้อความ ซึ่งบ่อยครั้ง ข้อความประเภทนี้ที่ดูไร้เหตุผลมักถูกมองข้าม อ่านผิด ตีความเกินจริง หรือถูกปฏิเสธโดยยังไม่ได้เข้าใจมันอย่างแท้จริง ทำให้การศึกษาปรัชญาเต๋าภายใต้บริบทของโลกวิชาการทางปรัชญาในหัวข้อต่างๆ ไม่มีความก้าวหน้าเท่าที่ควร แต่สิ่งที่เราควรทำก็คือถอดรหัสของข้อความแล้วสร้างความเข้าใจต่อปรัชญาเต๋า (Rainey, 2014) แม้แต่ในวงการวิชาการทางปรัชญาเอง ความก้าวหน้าของงานวิจัยนี้ในแง่ของปริมาณของการศึกษาดูจะไม่ค่อยมีพัฒนาการหรือการเพิ่มจำนวนของการศึกษาเท่าที่ควร

ประการที่สอง ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า หากพิจารณาในรายละเอียดแล้วนั้น จะเห็นว่านักวิชาการทางด้านปรัชญาส่วนใหญ่จะศึกษาประเด็นว่าปรัชญาเต๋าเป็นอนาธิปไตยหรือไม่อย่างไร โดยใช้วิธีการศึกษาแบบปรัชญาวิเคราะห์ ผลลัพธ์ที่ตามมาคือ ผลการวิจัยชี้ว่าปรัชญาเต๋านั้นเป็นทั้งอนาธิปไตยและไม่เป็นอนาธิปไตย การสรุปเช่นนี้ทำให้เราเห็นปัญหาว่ายังไม่สามารถตกลงได้ว่าปรัชญาเต๋าเป็นอนาธิปไตยหรือไม่ การไม่สามารถตกลงกันเช่นนี้ได้ ผู้วิจัยมองว่าปัญหามาจากการที่วิธีการศึกษาปรัชญาเต๋ากับอนาธิปไตยให้ความสำคัญกับวิธีการทางปรัชญาวิเคราะห์ แต่ละเลยวิธีการทางปรัชญาแบบภาคพื้นทวีป โดยเฉพาะวิธีการทางปรากฏการณ์วิทยา ผู้วิจัยเห็นว่าการศึกษาปรัชญาเต๋ากับอนาธิปไตยนั้น จะต้องเริ่มต้นจากการศึกษาด้วยวิธีวิทยาแบบปรากฏการณ์วิทยาอย่างละเอียดก่อน เพราะสิ่งนี้จะเป็นพื้นฐานของการนำไปสู่การศึกษาแบบปรัชญาวิเคราะห์ในภายหลัง กล่าวคือ วิธีวิทยาแบบปรากฏการณ์วิทยานั้น เป็นวิธีวิทยาที่จะช่วยให้เรามองเห็นสิ่งนั้นๆ ปรากฏขึ้นด้วยตัวของมันเอง มิใช่มันปรากฏขึ้นภายใต้การสำรวจและใช้ตัวเรามองไปที่สิ่งนั้นๆ แล้วให้มันปรากฏขึ้นต่อเรา ปรากฏการณ์วิทยาจึงมุ่งเน้นความพยายามที่จะเข้าถึงความจริงของเรื่องต่างๆ หรือความจริงของสิ่งต่างๆ โดยมีจุดมุ่งหมายสำคัญคือ เพื่ออธิบายปรากฏการณ์ในความหมายที่กว้างที่สุด กล่าวคือ อะไรก็ตามที่มันปรากฏในลักษณะที่มันปรากฏขึ้นตามที่มันเป็น (Moran, 2002) เช่นเดียวกันกับการศึกษาปรัชญาเต๋าผู้วิจัยเห็นว่ามีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องศึกษาแบบปรากฏการณ์วิทยาเพื่อให้ปรัชญาเต๋าปรากฏตัวของมันเองออกมาต่อเราตามความจริงที่มันเป็นก่อน คือ ศึกษาว่าคุณลักษณะทางปรัชญาการเมืองของปรัชญาเต๋าจะชี้นำไปสู่อนาธิปไตยหรือไม่ การศึกษาคุณลักษณะทางปรัชญาการเมืองของปรัชญาเต๋าจึงเป็นการทำความเข้าใจตัวบทของปรัชญาเต๋าโดยปราศจากกรอบคิดอื่น ๆ ก่อน แล้วจึงนำมาทำการศึกษาแบบปรัชญาวิเคราะห์ด้วยการศึกษาความเป็นอนาธิปไตย จากนั้นจึงนำมาศึกษาแบบปรัชญาวิเคราะห์ การที่ผลการวิจัยชี้ให้เห็นถึงข้อสรุปของงานวิจัยที่ผ่านมายังไม่มีความชัดเจนนั้น อาจจะเป็นเพราะยังไม่ได้ศึกษาให้เห็นถึงความจริงและสิ่งที่ปรัชญาเต๋าต้องการเป็นหรือสิ่งที่ปรัชญาเต๋าเป็นนั่นเอง ซึ่งเมื่อทำการศึกษาตามขั้นตอนที่ว่านี้คือ เริ่มจากการใช้วิธีวิทยาแบบปรากฏการณ์วิทยาแล้วหันมาสู่ปรัชญาวิเคราะห์ จะช่วยให้การศึกษามีความชัดเจนจากจุดตั้งต้น คือ ชัดเจนด้วยคุณลักษณะของปรัชญาการเมืองแบบเต๋าก่อน จึงมาสู่การศึกษาเพื่อหาข้อสรุปแบบปรัชญาวิเคราะห์

องค์ความรู้ใหม่

จากการวิจัยครั้งนี้ ได้องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัยโดยผู้วิจัยจะถือว่าองค์ความรู้ใหม่นี้เป็นเพียงข้อสังเกตจากผู้วิจัยมากกว่าที่จะเป็นความรู้ใหม่ที่ชัดเจนที่สุด เพราะยังสามารถถกเถียงผลการวิจัยนี้ได้ จึงขอสรุปข้อสังเกตจากการวิจัยเอาไว้ดังนี้

1. ได้ทราบถึงการทำวิจัยที่ผ่านมาของนักวิชาการทางด้านปรัชญาเกี่ยวกับปรัชญาเต๋ากับอนาธิปไตย ว่าที่ผ่านมานั้นนักวิชาการทางด้านปรัชญาเหล่านี้มีความสนใจในประเด็นใดบ้าง ซึ่งส่วนใหญ่มักจะพบว่านักวิชาการเหล่านี้ศึกษาปรัชญาเต๋าด้วยการพยายามตีความว่าปรัชญาเต๋าเป็นอนาธิปไตยหรือไม่ โดยการหยิบยกเอาคุณลักษณะของปรัชญาเต๋ามาเปรียบเทียบกับคุณลักษณะของอนาธิปไตย ซึ่งทำให้เห็นความพยายามในการตีความปรัชญาเต๋าในทิศทางใหม่ภายใต้แนวทางของปรัชญาการเมืองทั่วไป โดยพยายามเจาะจงประเด็นสำคัญในทางปรัชญาการเมืองว่าด้วยเรื่องอนาธิปไตยเป็นหลัก

2. การทำงานวิจัยทางปรัชญาเกี่ยวกับปรัชญาเต๋าที่ใช้แนวคิดทางปรัชญาตะวันตกมาเป็นกรอบในการศึกษานั้นสามารถดำเนินการศึกษาได้ แต่ก่อนจะดำเนินการศึกษานั้น ผู้วิจัยเห็นควรว่าเราจะต้องมีการศึกษาตัวปรัชญาเต๋าก่อนด้วยวิธีวิทยาทางปรากฏการณ์วิทยา เพื่อที่จะให้เห็นว่าคุณลักษณะที่แท้จริงของปรัชญาเต๋าคืออะไร ทั้งนี้ก็เพราะว่า จากการวิจัยที่ผ่านมา การใช้วิธีการของปรัชญาวิเคราะห์โดยที่ยังไม่ได้ศึกษาตัวปรัชญาจีนนั้นอย่างตรงไปตรงมาอาจจะทำให้เราไม่เข้าใจปรัชญาจีนหรือโดยเฉพาะปรัชญาเต๋าอย่างแท้จริงด้วยตัวของมันเองก่อน งานวิจัยชิ้นนี้ของผู้วิจัยจึงเห็นควรอย่างยิ่งที่จะทำเสนอผลการวิจัยที่ได้ไปสู่เส้นทางของการศึกษาปรัชญาเต๋าและปรัชญาจีนอย่างเป็นกระบวนการ

สรุปผลการวิจัย

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ คือ มุ่งเน้นศึกษาทบทวนขอบเขตของงานวิจัยเกี่ยวกับปรัชญาการเมืองของปรัชญาเต๋าว่าด้วยอนาธิปไตย ทั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งหมายที่จะได้มาซึ่งช่องว่างงานวิจัยรวมไปถึงโจทย์ในการวิจัยทางปรัชญาการเมืองเรื่องอนาธิปไตยในปรัชญาเต๋าในอนาคตที่ควรจะดำเนินการต่อ ผลการวิจัยสรุปให้เห็นว่า งานวิจัยปรัชญาเต๋าที่เกี่ยวกับอนาธิปไตยนั้นมีปัญหาที่พบเห็นคือ การที่นักวิชาการส่วนใหญ่ยังมองไม่เห็นว่าปรัชญาเต๋าจะถูกนำมาใช้อย่างไร จึงไม่สามารถที่จะนำเอาความสนใจของตนเองเข้าไปเพื่อศึกษาปรัชญาเต๋าอย่างไร ส่งผลให้วงการวิชาการทางด้านปรัชญาในช่วง 40 ปีที่ผ่านมานี้ มีงานศึกษาเกี่ยวกับอนาธิปไตยในปรัชญาเต๋าเพียงเล็กน้อย แม้ว่าประเด็นเกี่ยวกับอนาธิปไตยในโลกปรัชญาการเมืองตะวันตกจะมีความนิยมศึกษากันอยู่ก็ตาม นอกจากนี้ผลการศึกษาที่ผ่านมายังชี้ให้เห็นว่า ข้อสรุปเกี่ยวกับอนาธิปไตยในปรัชญาเต๋ายังมีความไม่ชัดเจน อนึ่งสิ่งนี้น่าจะเป็นผลมาจากวิธีการศึกษาที่ยังขาดความใส่ใจในการทำความเข้าใจปรัชญาเต๋าด้วยวิธีวิทยาแบบปรากฏการณ์วิทยา ซึ่งจะส่งผลให้เราเข้าใจตัวปรัชญาเต๋าก่อนแล้วจึงนำไปสู่การศึกษาแบบปรัชญาวิเคราะห์ในภายหลังที่จะช่วยให้เราสามารถที่จะสรุปได้ดีขึ้นว่าปรัชญาเต๋าเป็นอนาธิปไตยหรือไม่ ในอนาคตควรมีการส่งเสริมการศึกษาปรัชญาจีน โดยเฉพาะปรัชญาเต๋าให้มากกว่าที่จะด่วนสรุปลงไปในทันทีว่าปรัชญาเต๋าไม่มีประโยชน์ในทางตรงกันข้าม การพยายามส่งเสริมให้เกิดการศึกษาวิจัยปรัชญาเต๋าอย่างถูกต้องและรอบด้าน จะช่วยส่งเสริมให้เข้าใจหลักการพื้นฐานเชิงแนวคิดที่จะนำไปสู่การปฏิบัติในเชิงสังคมและการเมืองได้ ทว่าทิศทางของการศึกษาจากอดีตถึงปัจจุบันดูเหมือนจะไม่ได้รับความสนใจเท่าที่ควร และมีความน่าเป็นห่วงอย่างยิ่งในอนาคตต่อไป

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยครั้งนี้มีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 ควรมีการส่งเสริมการวิจัยจากหน่วยงานระดับองค์กร ไปจนถึงหน่วยงานระดับประเทศ ในการศึกษาวิจัยทางด้านปรัชญาตะวันออก โดยเฉพาะปรัชญาสังคมและการเมืองในปรัชญาจีน เพื่อที่จะเป็นส่วนสำคัญในการเติมเต็มให้ปริมณฑลทางวิชาการทางด้านปรัชญาสังคมและการเมืองขยายออกไปได้ รวมไปถึงการศึกษาการนำเอาปรัชญาจีนมาประยุกต์ใช้กับทฤษฎีสังคมและการเมืองร่วมสมัยมากขึ้นกว่าเดิม และวิเคราะห์ถึงความเป็นไปได้ ความสอดคล้องลงตัว และแนวทางไปสู่การพัฒนาจากทฤษฎีสู่วิถีของการปฏิบัติตามคุณลักษณะของปรัชญาจีน

1.2 ควรมีการเปิดการเรียนการสอนวิชาเลือกเสรีมากขึ้นในรายวิชาทางด้านปรัชญาและวัฒนธรรมตะวันออก โดยเฉพาะปรัชญาจีนที่เป็นรากฐานทางวัฒนธรรมของหลายประเทศในแถบเอเชียและเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนมองเห็นความสำคัญของปรัชญาและวัฒนธรรมจีน และสามารถนำไปใช้ได้จริง และต่อยอดรวมถึงพัฒนางานทางวิชาการได้ในอนาคตด้วย

2. ข้อเสนอแนะด้านการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยที่กว้างมากขึ้น เช่น การศึกษาปริทัศน์ขอบเขตงานวิจัยในช่วง 50 ปีที่ผ่านมาของปรัชญาจีนสำนักอื่นๆ ในประเด็นสำคัญๆ โดยเฉพาะประเด็นทางด้านปรัชญาสังคมและการเมือง ที่จะช่วยให้เห็นถึงการนำเอาปรัชญาจีนมาใช้จริง

เอกสารอ้างอิง

เหลาจื่อ. (2562). *วิถีแห่งเต๋า.* (พจนา จันทรสันติ, ผู้แปล) กรุงเทพฯ: โอเพ่น โซไซตี้.

Agustoni, M. B. (2023). The Laozi and Anarchism. *Dao, 22*(1), 1-28.

Ames, R. T. (1983). Is Political Taoism Anarchism?. *Journal of Chinese Philosophy, 10*(1), 27-47.

Arksey, H., & O'Malley, L. (2005). Scoping studies: towards a methodological framework. *International journal of social research methodology, 8*(1), 19-32.

Bates, D. (2017). Anarchism. In W. Paul (Eds.). *Political Ideologies* (pp. 128-159). Oxford: Oxford University Press.

Bender, F. (1983). Taoism and Western anarchism. *Journal of Chinese Philosophy, 10*(1), 5-26.

Chi-Chao, L. (1930). *History of Chinese political thought during the early Tsin period*. London: Kegan Paul, Trench Trubner & Co., Ltd.

Clark, J. P. (1978). What is anarchism. In R. J. Pennock & J. W. Chapman (Eds.), *Anarchism: Nomos XIX.* New York: New York University Press.

_____ . (1983). On Taoism and Politics. *Journal of Chinese Philosophy, 10*(1), 65-87.

Clarke, J. J. (2002). *The Tao of the West: Western Tranformations of Taoist Thought*. London: Routledge.

Flavel, S., & Hall, B. (2020). State Maternalism: Rethinking Anarchist Readings of the Daodejing. *Dao,* 19, 353-369.

Graham, A. (1989). *Disputers of the Tao: Philosophical argument in ancient China*. La Salle, IL: Open Court.

Hall, D. L. (1983). The Metaphysics of Anarchism. *Journal of Chinese Philosophy, 10*(1), 49-63.

Hsu, Cho-Yun. (1965). *Ancient China in Transition: An Analysis of Social Mobility 722–222 B.C*. Stanford: Stanford University Press.

Joshi, D. K. (2020). The other China model: Daoism, pluralism, and political liberalism. *Polity, 52*(4), 551-583.

Lai, K. (2008). *An Introduction to Chinese Philosophy*. Cambridge: Cambridge University Press.

Liu, J. (2006). *An Introduction to Chinese Philosophy: From Ancient Philosophy to Chinese Buddhism*. Oxford: Blackwell Publishing.

Moran, D. (2002). *Introduction to phenomenology*. London: Routledge.

Peters, M. D., Godfrey, C. M., Khalil, H., McInerney, P., Parker, D., & Soares, C. B. (2015). Guidance for conducting systematic scoping reviews. *JBI Evidence Implementation, 13*(3), 141-146.

Rainey, L. D. (2014). *Decoding Dao: Reading the dao de jing (tao te ching) and the zhuangzi (chuang tzu)*. Oxford: John Wiley & Sons.

Rapp, J. A. (1998). Daoism and anarchism reconsidered. *Anarchist Studies, 6*(2), 123-151.

Stamatov, A. (2014). The Laozi and Anarchism. *Asian Philosophy, 24*(3), 260-278.

Zarrow, P. G. (1990*). Anarchism and Chinese Political Culture*. New York: Columbia University Press.

Zhongjiang, W. (1998). Daoist Philosophy: Modern Interpretations: Based on Yan Fu, Zhang Taiyan, Liang Qichao, Wang Guowei, and Hu Shi. *Contemporary Chinese Thought, 30*(1), 7-34.

JSSP: Journal of Social Science Panyapat, 2024. 6(1): 135-144.

PANYAPAT
ปัญญาพัฒน์

JSSP
Journal of Social Science Panyapat
https://so06.tci-thaijo.org/index.php/JSSP/index

Research Article

Guidelines for Education Management in Field of Automotive Mechanics to Increase Career Opportunities According to The Framework of Vocational Qualifications in Educational Institutions under Nakhon Si Thammarat Vocational Education

Watcharin Sirapattanapipat[1*] Phra Palad Kosit Kosito[1] and Boonlert Weeraponkan[1]

[1] *Department of Buddhist Educational Administration, Faculty of Education, Mahajulalongkornrajavidyalaya University, Nakhon Si Thammarat Campus, Thailand*

* *Corresponding author. E-mail: sirapat6651@gmail.com*

ABSTRACT

This research aims to (1) study the history of education in the field of automotive mechanics, and (2) study in this section of the field of automotive mechanics in order to increase careers according to the vocational qualifications framework. This research studied the condition by conducting in-depth interviews with 15 people, drafting guidelines for interviewing 5 experts, data analyzed by in the process of studying the situation, collecting, sorting and sorting data from interviews and categorizing data from interviews. Summary is the operating conditions of education in the field of automotive mechanics. Stage of studying data analysis methods by Data from interviews were compiled into guidelines for organizing education in the field of automotive mechanics to increase career opportunities according to the Vocational Education Competency Framework. The results of the study found that the conditions of education in the field of automotive mechanics in educational institutions under Nakhon Si Thammarat Vocational Education, it follows the curriculum that the Office of the Vocational Education Commission has set according to the Vocational Education Standards Framework by organizing teaching and learning according to the structure of the curriculum. Guidelines for organizing education in the field of automotive mechanics to increase career opportunities according to the Vocational Education Competency Framework, In educational institutions under Nakhon Si Thammarat Vocational Education It was found that there were 2 parts that were connected: (1) The context of organizing education in the field of automotive mechanics consisted of Teaching methods Media and teaching technology and measurement and evaluation, (2) The vocational qualifications competency framework consists of morality, ethics, and desirable characteristics, knowledge, skills, and application ability and responsibility.

Keywords: Management of Education in The Field of Automotive Mechanics, Increasing Career Opportunities, Framework for Vocational Qualifications

Received: 26 February 2023;
Revised: 22 September 2023;
Accepted: 2 January 2024

© 2024 JSSP: Journal of Social Science Panyapat
ISSN: 3027-6748 (Online)

แนวทางการจัดการศึกษาสาขางานช่างยนต์เพื่อเพิ่มโอกาสในการประกอบอาชีพตามกรอบสมรรถนะคุณวุฒิอาชีวศึกษาในสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษานครศรีธรรมราช

วัชรินทร์ สิรพัฒนพิพัฒน์[1*] พระปลัดโฆษิต โฆสิโต[1] และ บุญเลิศ วีระพรกานต์[1]

[1] *สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช ประเทศไทย*

* *Corresponding author. E-mail: sirapat6651@gmail.com*

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาสภาพการจัดการศึกษาสาขางานช่างยนต์ และ (2) ศึกษาแนวทางการจัดการศึกษาสาขางานช่างยนต์เพื่อเพิ่มโอกาสในการประกอบอาชีพตามกรอบสมรรถนะคุณวุฒิอาชีวศึกษา การวิจัยในครั้งนี้มีการศึกษาสภาพโดยสัมภาษณ์เชิงลึกจำนวน 15 คน การร่างแนวทางสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ 5 คน และขั้นตอนวิเคราะห์ข้อมูลโดยในขั้นการศึกษาสภาพ รวบรวม เรียงเรียงข้อมูลจาการสัมภาษณ์และแยกประเภทของข้อมูลจากการสัมภาษณ์ สรุปเป็นสภาพการดำเนินงานการจัดการศึกษาสาขางานช่างยนต์ ขั้นศึกษาแนวทางวิเคราะห์ข้อมูลโดยการนำข้อมูลจากการสัมภาษณ์มาเรียบเรียงเป็นแนวทางการจัดการศึกษาสาขาช่างยนต์เพื่อเพิ่มโอกาสในการประกอบอาชีพตามกรอบสมรรถนะคุณวุฒิอาชีวศึกษา ผลการศึกษาพบว่า สภาพการจัดการศึกษาสาขางานช่างยนต์ ในสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษานครศรีธรรมราชเป็นไปตามหลักสูตรที่สำนักงานคณะกรรมการอาชีวศึกษาได้กำหนดตามกรอบมาตรฐานอาชีวศึกษาโดยจัดการเรียนการสอนให้เป็นไปตามโครงสร้างของหลักสูตร แนวทางการจัดการศึกษาสาขางานช่างยนต์เพื่อเพิ่มโอกาสในการประกอบอาชีพตามกรอบสมรรถนะคุณวุฒิอาชีวศึกษา ในสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษานครศรีธรรมราช พบว่ามีการดำเนินการ ใน 2 ส่วนที่เชื่อมโยงกัน คือ (1) บริบทการจัดการศึกษาสาขางานช่างยนต์ประกอบด้วย ด้านวิธีการสอน ด้านสื่อและเทคโนโลยีการสอน และด้านการวัดผลและประเมินผล (2) กรอบสมรรถนะคุณวุฒิอาชีวศึกษาประกอบด้วยด้านคุณธรรมจริยธรรมและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ด้านความรู้ ด้านทักษะ และด้านความสามารถในการประยุกต์ใช้และความรับผิดชอบ

คำสำคัญ: การจัดการศึกษาสาขางานช่างยนต์, การเพิ่มโอกาสในการประกอบอาชีพ, กรอบสมรรถนะคุณวุฒิอาชีวศึกษา

© 2024 JSSP: Journal of Social Science Panyapat

บทนำ

กรอบคุณวุฒิอาชีวศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2562 ประกาศกำหนดเป้าหมายการจัดการอาชีวศึกษาเพื่อให้ผู้สำเร็จการศึกษาทุกระดับคุณวุฒิ ประเภทวิชาและสาขาวิชา มีคุณภาพอย่างน้อย 4 ด้าน คือ ด้านคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ด้านความรู้ ด้านทักษะและด้านความสามารถในกประยุกต์ใช้และความรับผิดชอบ พร้อมทั้งกำหนดให้การพัฒนาหลักสูตรหรือปรับปรุงหลักสูตร ฐานสมรรถนะ การพัฒนาการจัดการเรียนการสอนและการพัฒนาคุณภาพการจัดการอาชีวศึกษาในแต่ละระดับคุณวุฒิ ต้องเป็นไปตามกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ มาตรฐานอาชีพ หรือตามความต้องการของสถานประกอบการและตลาดแรงงาน ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ต่อการรับรองหลักสูตรและคุณวุฒิการศึกษาของผู้สำเร็จการศึกษา ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องกรอบคุณวุฒิอาชีวศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2562 ประกาศ ปัจจุบันการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมของประเทศได้รับการส่งเสริมและมีอัตราการขยายตัวเพิ่มขึ้นเป็นอย่างมาก จึงส่งผลให้แรงงานในระบบเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมต้องมีความรู้ความสามารถทั้งด้านวิชาชีพและเทคโนโลยี (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2562) หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2562 ประเภทวิชาอุตสาหกรรม

สาขาวิชาช่างยนต์ สาขางานช่างยนต์ ได้กำหนดว่าประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านความรู้ 2) ด้านทักษะ 3) ด้านความสามารถในการประยุกต์ใช้และความรับผิดชอบ โดยด้านความรู้ ประกอบด้วย 5 สมรรถนะ ได้แก่ 1) หลักการทั่วไปของงานอาชีพเฉพาะและการวิเคราะห์เบื้องต้น 2) หลักการตัดสินใจ วางแผนและแก้ไขปัญหา 3) หลักการเลือกใช้เครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์ในงานอาชีพ 4) หลักการใช้ เทคโนโลยีสารสนเทศ 5) หลักการจัดการงานอาชีพ ด้านทักษะ ประกอบด้วย 5 สมรรถนะ ได้แก่ 1) ทักษะการเลือกและประยุกต์ใช้วิธีการ เครื่องมือและวัสดุขั้นพื้นฐานในการปฏิบัติงาน 2) ทักษะการปฏิบัติงานพื้นฐานอาชีพและงานเฉพาะตามแบบแผนที่กำหนด 3) ทักษะการคิดวิเคราะห์และแก้ปัญหาในการปฏิบัติงาน 4) ทักษะการใช้คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต 5) ทักษะด้านสุขภาวะและความปลอดภัยในการปฏิบัติงาน ด้านความสามารถในการประยุกต์ใช้และความรับผิดชอบ ประกอบด้วย 9 สมรรถนะ ได้แก่ 1) อ่านวงจร ต่อวงจร ทดสอบวงจรนิวเมติกและไฮดรอลิกส์เบื้องต้น 2) ตัดสินใจ วางแผนและแก้ไขปัญหาในงานอาชีพด้านยานยนต์ที่ไม่อยู่ภายใต้การควบคุมในบางเรื่อง 3) ประยุกต์ใช้ความรู้ ทักษะทางวิชาชีพ เทคโนโลยี สารสนเทศและการสื่อสารในการแก้ปัญหาและการปฏิบัติงานด้านยานยนต์ 4) ให้คำแนะนำพื้นฐานที่ต้องใช้การตัดสินใจและการปฏิบัติงานแก่ผู้ร่วมงาน 5) ซ่อมและบำรุงรักษาเครื่องยนต์เล็กแก๊สโซลีนและดีเซลตามคู่มือ 6) ซ่อมและบำรุงรักษารถจักรยานยนต์ตามคู่มือ 7) ตรวจสอบข้อขัดข้อง บำรุงรักษาระบบฉีดเชื้อเพลิงด้วยอิเล็กทรอนิกส์ตามคู่มือ 8) บริการระบบปรับอากาศรถยนต์ 9) ซ่อมและบำรุงรักษารถยนต์ตามคู่มือ (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2562)

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราชในภาครัฐ มีจำนวนวิทยาลัยที่จัดการเรียนการสอนสาขาวิชาช่างยนต์ จำนวน 7 วิทยาลัยซึ่งต้องจัดการเรียนการสอนให้เป็นไปตามกรอบสมรรถนะคุณวุฒิอาชีวศึกษา ได้แก่ 1) วิทยาลัยเทคนิคนครศรีธรรมราช 2) วิทยาลัยเทคนิคทุ่งสง 3) วิทยาลัยเทคนิคสิชล 4) วิทยาลัยการอาชีพนครศรีธรรมราช 5) วิทยาลัยการอาชีพหัวไทร 6) วิทยาลัยการอาชีพพรหมคีรี 7) วิทยาลัยสารพัดช่างนครศรีธรรมราช

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำการวิจัยเรื่อง “แนวทางการจัดการศึกษาสาขางานช่างยนต์ เพื่อเพิ่มโอกาสในการประกอบอาชีพตามกรอบสมรรถนะคุณวุฒิอาชีวศึกษา ในสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษานครศรีธรรมราช” โดยการศึกษาสภาพปัญหาการจัดการศึกษาสาขางานช่างยนต์และสร้างแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาสาขางานช่างยนต์ ตามความต้องการของตลาดแรงงาน และการมีอาชีพมีงานทำ เพื่อนำผลการวิจัยดังกล่าวไปใช้ในการกำหนดแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาสาขางานช่างยนต์ เพื่อเพิ่มโอกาสในการประกอบอาชีพตามกรอบสมรรถนะคุณวุฒิอาชีวศึกษา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการจัดการศึกษาสาขางานช่างยนต์ในสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษานครศรีธรรมราช
2. เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการศึกษาสาขางานช่างยนต์เพื่อเพิ่มโอกาสในการประกอบอาชีพตามกรอบสมรรถนะคุณวุฒิอาชีวศึกษา ในสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษานครศรีธรรมราช

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

1.1 ขั้นตอนการศึกษาสภาพ ในการวิจัยขั้นตอนนี้เป็นการศึกษาสภาพทางการจัดการศึกษาสาขางานช่างยนต์ในสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษานครศรีธรรมราช ประกอบด้วย ผู้ให้สัมภาษณ์ในการศึกษา ผู้วิจัยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposeful Selection) เป็นการเลือกแบบไม่มีโครงสร้างที่เคร่งครัด มีขั้นตอนและวิธีการดำเนินการที่ไม่ซับซ้อน เพื่อที่จะได้ตัวอย่างที่เหมาะที่สุดเท่าที่จะเป็นได้สำหรับแนวคิด จุดมุ่งหมาย และวัตถุประสงค์ของการศึกษา กลุ่มผู้ให้ข้อมูลตัวอย่างที่เลือก มีลักษณะเป็น “Information-rich case” คือมีข้อมูลให้ศึกษาในระดับลึกได้มาก และสามารถสะท้อนความเป็นจริงได้ดีที่สุด ซึ่งจะมีความหมายต่อจุดมุ่งหมายหลักของการศึกษา เพื่อให้ได้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เหมาะสมกับจุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของการศึกษามากที่สุด โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) จากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง จำนวน 15

คน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการ สังกัด สอศ.นครศรีธรรมราช จำนวน 3 คน ครูผู้สอนสาขางานช่างยนต์ จำนวน 12 คน โดยทุกคนต้องมีประสบการณ์ในตำแหน่งไม่น้อยกว่า 3 ปี

1.2 ขั้นตอนการศึกษาแนวทางการจัดการศึกษา ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในขั้นตอนนี้ ได้แก่ ผู้อำนวยการ สังกัด สอศ.นครศรีธรรมราช จำนวน 1 คน รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ สังกัด สอศ.นครศรีธรรมราช จำนวน 1 คน หัวหน้าแผนกช่างยนต์ สังกัด สอศ.นครศรีธรรมราช จำนวน 1 คน ครูผู้สอนแผนกช่างยนต์ที่ได้รับรางวัลระดับชาติ จำนวน 1 คน ตัวแทนผู้ประกอบการด้านยานยนต์ จำนวน 1 คน โดยทุกคนต้องมีประสบการณ์ในตำแหน่งไม่น้อยกว่า 3 ปี

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ขั้นตอนการศึกษาสภาพ ในขั้นตอนการศึกษาสภาพการจัดการศึกษาสาขางานช่างยนต์ในสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษานครศรีธรรมราช ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ แบบการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) ซึ่งมีลำดับขั้นในการสร้างเครื่องมือ ดังนี้ 1) ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการจัดการศึกษาสาขางานช่างยนต์ในสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษานครศรีธรรมราช 2) กำหนดประเด็นการร่างแบบการจัดการศึกษาสาขางานช่างยนต์ในสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษานครศรีธรรมราชที่ทางสถานศึกษาจัดขึ้นมาเป็นแนวทางการร่างแบบ 3) นำร่างแบบการบริหารเพื่อการจัดการศึกษาสาขางานช่างยนต์ในสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษานครศรีธรรมราชที่ได้ไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาและปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ 4) ปรับร่างแบบการบริหารเพื่อการจัดการศึกษาสาขางานช่างยนต์ในสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษานครศรีธรรมราชเป็นประเด็นคำถามในการสัมภาษณ์เชิงลึก

2.2 ขั้นตอนการศึกษาแนวทางการจัดการศึกษา ในขั้นตอนการศึกษาแนวทางการจัดการศึกษาสาขางานช่างยนต์เพื่อเพิ่มโอกาสในการประกอบอาชีพตามกรอบสมรรถนะคุณวุฒิอาชีวศึกษา ในสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษานครศรีธรรมราช ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ เครื่องมือที่ใช้ในขั้นตอนการดำเนินงาน คือ แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการจัดการศึกษาสาขางานช่างยนต์เพื่อเพิ่มโอกาสในการประกอบอาชีพตามกรอบสมรรถนะคุณวุฒิอาชีวศึกษา ในสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษานครศรีธรรมราช มีลำดับขั้นในการสร้างเครื่องมือ ดังนี้ 1) ร่างแบบสัมภาษณ์แนวทางการจัดการศึกษาสาขางานช่างยนต์เพื่อเพิ่มโอกาสในการประกอบอาชีพตามกรอบสมรรถนะคุณวุฒิอาชีวศึกษา ในสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษานครศรีธรรมราช โดยใช้ข้อมูลการสัมภาษณ์จากการศึกษาสภาพการจัดการศึกษาสาขางานช่างยนต์ในสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษานครศรีธรรมราช 2) นำร่างแบบที่ได้ไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาตรวจและปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ 3) นำไปสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายที่กำหนด 4) นำผลจาการสัมภาษณ์มาเรียบเรียง จัดทำเป็นแนวทางการจัดการศึกษาสาขางานช่างยนต์เพื่อเพิ่มโอกาสในการประกอบอาชีพตามกรอบสมรรถนะคุณวุฒิอาชีวศึกษาในสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษานครศรีธรรมราช

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ขั้นตอนการศึกษาสภาพ ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้ 1) การเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานของสถานศึกษา 2) การเก็บรวบรวมข้อมูล การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) มีขั้นตอน ดังนี้ (2.1) ขั้นเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้วิจัยพิจารณาว่าผู้ให้ข้อมูล มีคุณสมบัติตรงตามความต้องการ สามารถตอบปัญหาที่ต้องการเกี่ยวข้องได้หรือไม่ (2.2) ผู้วิจัยขอความร่วมมือไปยังผู้อำนวยการสถานศึกษาในสังกัดอาชีวศึกษานครศรีธรรมราช เพื่อขออนุญาตสัมภาษณ์เชิงลึกเรื่องสภาพการจัดการศึกษาสาขางานช่างยนต์ในสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษานครศรีธรรมราช (2.3) ขั้นแนะนำตัว ผู้วิจัยได้ส่งเอกสารขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูล จากนั้นจึงกำหนดวัน เวลาสัมภาษณ์ (2.4) สัมภาษณ์รายบุคคล เพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับการสภาพการจัดการศึกษาสาขางานช่างยนต์ในสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษานครศรีธรรมราช โดยให้ความสำคัญกับความคิดเห็นในทัศนะของผู้ให้ข้อมูล มุ่งหาข้อมูลเชิงคุณภาพโดยใช้ข้อมูลเชิงพรรณนา มีประเด็นในการสัมภาษณ์ที่ชัดเจน ใช้คำถามอย่างเปิดกว้าง ผู้วิจัยแนะนำตัวตามบทบาทที่กำหนดโดยการสร้างปฏิสัมพันธ์เชิงบวก เพื่อให้ผู้ถูกสัมภาษณ์เกิดความประทับใจ ไว้วางใจ และกล้าที่จะเปิดเผยข้อมูลที่ผู้สัมภาษณ์ต้องการ การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยนี้ ใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (Indept Interview) ใช้เวลาประมาณ 2 ชั่วโมง ซึ่งถือว่าเป็นช่วงเวลาที่เหมาะสมสำหรับการสัมภาษณ์ในการทำวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์โดยตรง(Face-to-Face) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ รวบรวม

ข้อมูลทุกส่วนเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึก โดยการ สัมภาษณ์ บันทึกเสียง ถ่ายรูป สมุดบันทึก และถอดความออกมาเรียบเรียงต่อไป

3.2 ขั้นตอนการศึกษาแนวทางการจัดการศึกษา 1) ขั้นเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้วิจัยพิจารณาว่าผู้ให้ข้อมูล มีคุณสมบัติตรงตามความต้องการ สามารถตอบปัญหาที่ต้องการเกี่ยวข้องได้หรือไม่ 2) ผู้วิจัย ทำหนังสือขอความร่วมมือไปยังผู้อำนวยการวิทยาลัยสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 7 วิทยาลัย เพื่อขออนุญาตสัมภาษณ์เชิงลึกเรื่อง แนวทางการจัดการศึกษาสาขางานช่างยนต์เพื่อเพิ่มโอกาสในการประกอบอาชีพตามกรอบสมรรถนะคุณวุฒิอาชีวศึกษา ในสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษานครศรีธรรมราช 3) ขั้นแนะนำตัว ผู้วิจัยได้ส่งเอกสารขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูล จากนั้นจึงกำหนดวัน เวลาสัมภาษณ์ 4) สัมภาษณ์รายบุคคล เพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางการจัดการศึกษาสาขางานช่างยนต์เพื่อเพิ่มโอกาสในการประกอบอาชีพตามกรอบสมรรถนะคุณวุฒิอาชีวศึกษาในสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษานครศรีธรรมราช โดยให้ความสำคัญกับความคิดเห็นในทัศนะของผู้ให้ข้อมูลมุ่งหาข้อมูลเชิงคุณภาพโดยใช้ข้อมูลเชิงพรรณนา มีประเด็นในการสัมภาษณ์ที่ชัดเจน ใช้คำถามอย่างเปิดกว้าง ผู้วิจัยแนะนำตัวตามบทบาทที่กำหนดโดยการสร้างปฏิสัมพันธ์เชิงบวก เพื่อให้ผู้ถูกสัมภาษณ์เกิดความประทับใจ ไว้วางใจ และกล้าที่จะเปิดเผยข้อมูล ที่ผู้สัมภาษณ์ต้องการ การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยนี้ ใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (Indept Interview) ใช้เวลาประมาณ 2 ชั่วโมง ซึ่งถือว่าเป็นช่วงเวลาที่เหมาะสมสำหรับการสัมภาษณ์ในการทำวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์โดยตรง (Face-to-Face) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ รวบรวมข้อมูลทุกส่วนเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึก โดยการ สัมภาษณ์ บันทึกเสียง ถ่ายรูป สมุดบันทึก และถอดความออกมาเรียบเรียงต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

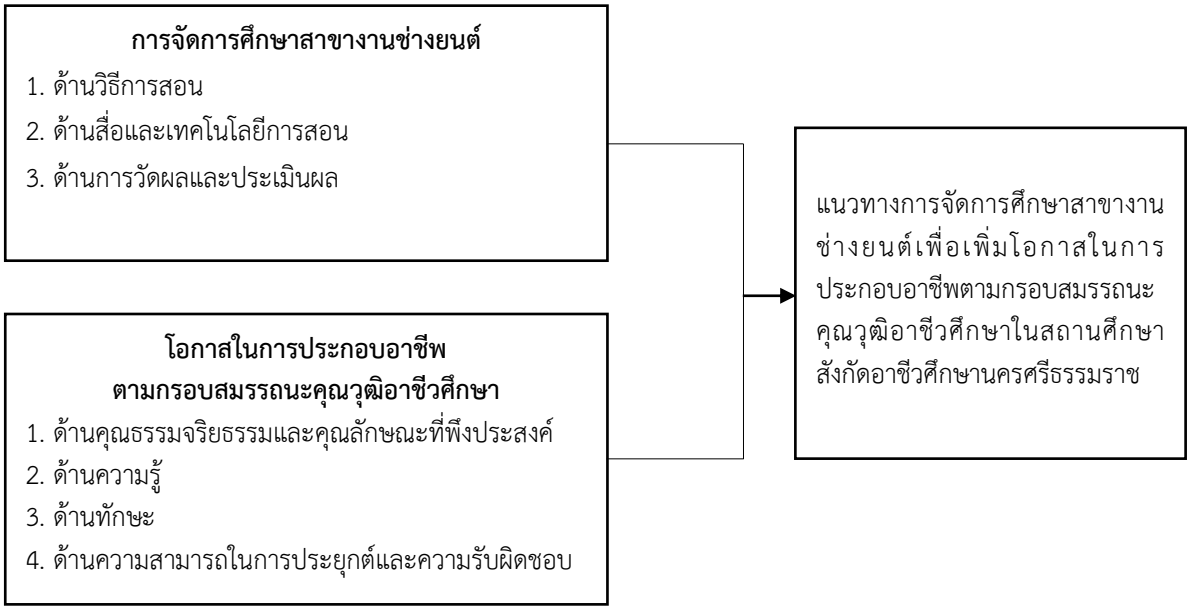
การวิเคราะห์ข้อมูลของงานวิจัยฉบับนี้ ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (Indept Interview) และการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) ใช้วิธีการวิเคราะห์แบบอุปนัย (Analytic induction) โดยนำข้อมูลมาเรียบเรียง และจำแนกอย่างเป็นระบบ จากนั้นนำมาตีความหมาย เชื่อมโยงความสัมพันธ์และสร้างข้อสรุปจากข้อมูลต่างๆ ที่รวบรวมได้ โดยทำไปพร้อมๆ กับการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งนี้ เพื่อจะได้ศึกษาประเด็นต่างๆ ได้ลึกซึ้ง เมื่อประเด็นใดวิเคราะห์แล้วไม่มีความชัดเจนก็จะตามไปเก็บข้อมูลเพิ่มเติมในประเด็นต่างๆ เหล่านั้น เพื่อตอบคำถามหลักตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย และนำข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้มาวิเคราะห์เพื่อหาความเชื่อมโยง ความสัมพันธ์เชิงทฤษฎี

4.1 ขั้นตอนการศึกษาสภาพ การศึกษาขั้นวิเคราะห์ข้อมูล ขั้นตอนการศึกษาสภาพการจัดการศึกษาสาขางานช่างยนต์ในสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษานครศรีธรรมราช มีรายละเอียดการดำเนินการ ดังนี้ 1) ผู้วิจัยดำเนินการนำข้อมูลจากการสัมภาษณ์ มารวบรวม เรียบเรียง แยกประเภท แล้วจัดทำรายงานการศึกษาสภาพแนวทางการจัดการศึกษาสาขางานช่างยนต์ในสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษานครศรีธรรมราช 2) นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อขอความเห็นและข้อเสนอแนะเบื้องต้น 3) ปรับแก้ตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อนำเสนอรายงานการศึกษาสภาพ

4.2 ขั้นตอนการศึกษาแนวทางการจัดการศึกษา การศึกษาขั้นวิเคราะห์ข้อมูล ขั้นศึกษาแนวทางการจัดการศึกษาสาขางานช่างยนต์ เพื่อเพิ่มโอกาสในการประกอบอาชีพตามกรอบสมรรถนะคุณวุฒิอาชีวศึกษา ในสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษานครศรีธรรมราช มีรายละเอียดการดำเนินการ ดังนี้ 1) ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์มารวบรวม เรียบเรียงเป็นแนวทางการจัดการศึกษาสาขางานช่างยนต์เพื่อเพิ่มโอกาสในการประกอบอาชีพ ในสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษานครศรีธรรมราช สร้างเป็นแนวทางตามผลการสัมภาษณ์จากผู้อำนวยการตามกรอบแนวคิดในการวิจัย 2) นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อขอความเห็นและข้อเสนอแนะเบื้องต้น 3) ปรับแก้ตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อนำเสนอในการประชุมกลุ่ม

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการศึกษาการวิจัยเรื่องแนวทางการจัดการศึกษาสาขางานช่างยนต์เพื่อเพิ่มโอกาส ในการประกอบอาชีพ ตามกรอบสมรรถนะคุณวุฒิอาชีวศึกษา ในสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษานครศรีธรรมราช ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสาร แนวคิดทฤษฎีต่างๆ ที่เกี่ยวกับเรื่องการบริหารเพื่อการพัฒนาสมรรถนะและได้ทำการสังเคราะห์จนได้กรอบแนวคิดในการวิจัยดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย พบว่า

1. สภาพการจัดการศึกษาสาขางานช่างยนต์ในสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษานครศรีธรรมราช

พบว่า สภาพการจัดการศึกษาสาขางานช่างยนต์ ในสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษานครศรีธรรมราช สภาพทางการจัดการศึกษาสาขางานช่างยนต์ การสอนเป็นไปตามหลักสูตรที่สำนักงานคณะกรรมการอาชีวศึกษาได้กำหนดตามกรอบมาตรฐานอาชีวศึกษา ที่มีสอนทั้งในระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพและประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ทั้งหลักสูตรปกติ หลักสูตรทวิภาคีและหลักสูตรระยะสั้น โดยจัดการเรียนการสอนให้เป็นไปตามโครงสร้างของหลักสูตร

ด้านสื่อและเทคโนโลยีการสอน พบว่า สถานศึกษามีสื่อและเทคโนโลยีที่ใช้ในการจัดการสอน ครูผลิตใช้สื่อและเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ มีการอบรมเพื่อพัฒนาด้านการผลิตสื่อ ใช้สื่อและเทคโนโลยี นิเทศ ติดตาม และประเมินผลการใช้สื่อและเทคโนโลยี ประชุมเพื่อให้ครูสะท้อนผลการใช้สื่อ และเทคโนโลยี

ด้านการวัดผลและประเมินผล พบว่า สถานศึกษามีการวัดผลและประเมินผล ตามสภาพจริง โดยให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติงาน นำองค์ความรู้ไปใช้ในสถานการณ์จริง มีการประเมินชิ้นงาน ภาระงานที่ผู้เรียนปฏิบัติ และมีการใช้เครื่องมือการวัดและประเมินผลที่มีเกณฑ์ พร้อมคำอธิบาย คุณภาพงานตามเกณฑ์ไว้อย่างชัดเจน และประเมินผลจากผู้เรียน 3 ด้าน คือ 1) ด้านพุทธิพิสัย 2) ด้านจิตพิสัย 3) ด้านทักษะพิสัย โดยใช้ระบบบริหารสถานศึกษา ศธ.02 ออนไลน์ (ระบบลงคะแนนวัดผลและประเมินผลผู้เรียนของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาสำหรับครูผู้สอนเท่านั้น) ในการวัดผลและประเมินผลผู้เรียนอย่างเป็นระบบ

2. แนวทางการจัดการศึกษาสาขางานช่างยนต์เพื่อเพิ่มโอกาสในการประกอบอาชีพตามกรอบสมรรถนะคุณวุฒิอาชีวศึกษา ในสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษานครศรีธรรมราช

พบว่า แนวทางการจัดการศึกษาสาขางานช่างยนต์เพื่อเพิ่มโอกาสในการประกอบอาชีพตามกรอบสมรรถนะคุณวุฒิอาชีวศึกษา ในสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษานครศรีธรรมราช มีดังนี้ กรอบสมรรถนะคุณวุฒิอาชีวศึกษา ประกอบด้วย

1) ด้านคุณธรรมจริยธรรม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เป็นพฤติกรรมการปฏิบัติงานและการแสดงออกถึงความเป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพ เจตคติและกิจนิสัยที่ดี ภูมิใจและรักษาเอกลักษณ์ ของชาติไทย เคารพกฎหมาย เคารพสิทธิของผู้อื่น มีความรับผิดชอบตามบทบาทหน้าที่ของตนเอง ตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีจิตสาธารณะและมีจิตสำนึกรักษ์สิ่งแวดล้อม พบว่า ใช้แนวทางจัดกิจกรรมการเรียนการ

สอนเน้นคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพช่าง ซึ่งจัดกิจกรรมในวิชาเรียน จัดค่ายคุณธรรม การประเมินคุณธรรมร่วมกับสถานประกอบการ

2) ด้านความรู้ เป็นพฤติกรรมการปฏิบัติงานและการแสดงออกถึง การมีความรู้เกี่ยวกับข้อเท็จจริง หลักการ ทฤษฎี และแนวปฏิบัติต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับสาขาวิชาที่เรียนหรือทำงาน โดยเน้นความรู้เชิงทฤษฎีและหรือข้อเท็จจริงเป็นหลัก พบว่า ใช้แนวทาง การสอนโดยเน้นทฤษฎี การศึกษาค้นคว้าความก้าวหน้าของนวัตกรรมยานยนต์สมัยใหม่

3) ด้านทักษะ เป็นพฤติกรรมการปฏิบัติงานและการแสดงออกถึง ความสามารถปฏิบัติงานซึ่งบุคคลนั้นควรทำได้เมื่อได้รับมอบหมาย โดยสามารถเลือกใช้วิธีการจัดการและแก้ปัญหาการทำงานด้วยทักษะด้านกระบวนการคิดที่เกี่ยวข้องกับการใช้ตรรกะ ทักษะการหยั่งรู้และความคิดสร้างสรรค์ ทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตหรือทักษะการปฏิบัติหรือวิธีปฏิบัติที่มีความคล่องแคล่วและความชำนาญในการปฏิบัติตามเกณฑ์มาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาแต่ละระดับ พบว่าแนวทางในด้านทักษะ ฝึกการปฏิบัติทั้งในสถานศึกษาอย่างสม่ำเสมอ และร่วมกับสถานประกอบการ

4) ด้านความสามารถในการประยุกต์ใช้และความรับผิดชอบ เป็นพฤติกรรมการปฏิบัติงานและการแสดงออกถึงความสามารถของบุคคลที่เกิดจากกระบวนการเรียนรู้ การใช้ความรู้ ทักษะทางสังคมในการทำงาน หรือการศึกษาอบรมเพื่อการพัฒนาวิชาชีพของบุคคล ซึ่งประกอบไปด้วยความสามารถในการสื่อสาร ภาวะผู้นำ ความรับผิดชอบและความเป็นอิสระในการดำเนินการต่างๆ ได้ด้วยตนเอง เช่น ความสามารถในการตัดสินใจ และความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น พบว่า แนวทางการสร้างความสามารถในการประยุกต์ใช้และความรับผิดชอบ ต้องส่งเสริมการฝึกประสบการณ์จากสถานประกอบการและการปฏิบัติจริง

สำหรับแนวทางมีองค์ประกอบ 5 ประการ 1) ชื่อแนวทาง 2) หลักการและเหตุผล 3) วัตถุประสงค์ 4) แนวทางการดำเนินงาน 5) การติดตามและประเมินผล โดยมีรายละเอียดพอสังเขป ดังนี้ 1) ชื่อแนวทางการจัดการศึกษาสาขางานช่างยนต์เพื่อเพิ่มโอกาสในการประกอบอาชีพตามกรอบสมรรถนะคุณวุฒิชีวศึกษา ในสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษานครศรีธรรมราช 2) หลักการและเหตุผล เพื่อเตรียมนักศึกษาช่างยนต์รองรับการทำงานในยุคดิจิทัล ประกอบกับกรอบคุณวุฒิอาชีวศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2562 ประกาศได้กำหนดเป้าหมายการจัดการอาชีวศึกษาเพื่อให้ผู้สำเร็จการศึกษาทุกระดับคุณวุฒิ ประเภทวิชาและสาขาวิชา มีคุณภาพอย่างน้อย 4 ด้าน คือ ด้านคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ด้านความรู้ ด้านทักษะและด้านความสามารถในการประยุกต์ใช้และความรับผิดชอบ พร้อมทั้งกำหนดให้การพัฒนาหลักสูตรหรือปรับปรุงหลักสูตรฐานสมรรถนะ การพัฒนาการจัดการเรียนการสอนและการพัฒนาคุณภาพการจัดการอาชีวศึกษาในแต่ละระดับคุณวุฒิต้องเป็นไปตามกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ มาตรฐานอาชีพ 3) วัตถุประสงค์ (1) เพื่อเป็นแนวทางการจัดการศึกษาสาขางานช่างยนต์เพื่อเพิ่มโอกาสในการประกอบอาชีพตามกรอบสมรรถนะคุณวุฒิอาชีวศึกษา (2) เพื่อเป็นแนวทางในการเพิ่มศักยภาพการจัดการศึกษาสาขางานช่างยนต์ เพื่อเพิ่มโอกาสในการประกอบอาชีพตามกรอบสมรรถนะคุณวุฒิอาชีวศึกษา (3) เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาจัดการศึกษาสาขางานช่างยนต์เพื่อเพิ่มโอกาสในการประกอบอาชีพตามกรอบสมรรถนะคุณวุฒิอาชีวศึกษาในสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาต่างๆ ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

อภิปรายผล

สภาพการจัดการศึกษาสาขางานช่างยนต์ ในสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษานครศรีธรรมราช พบว่า สภาพการจัดการศึกษาสาขางานช่างยนต์ ในสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษานครศรีธรรมราช เป็นไปตามหลักสูตรที่สำนักงานคณะกรรมการอาชีวศึกษาได้กำหนดตามกรอบมาตรฐานอาชีวศึกษาที่มีสอนทั้งในระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพและประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ทั้งหลักสูตรปกติ หลักสูตรทวิภาคีและหลักสูตรระยะสั้น โดยจัดการเรียนการสอนให้เป็นไปตามโครงสร้างของหลักสูตร ด้านสื่อและเทคโนโลยีการสอน พบว่า สถานศึกษามีสื่อและเทคโนโลยีที่ใช้ในการจัดการสอน ครูผลิต ใช้สื่อและเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ มีการอบรมเพื่อพัฒนาด้านการผลิตสื่อ ใช้สื่อและเทคโนโลยี นิเทศ ติดตาม และประเมินผลการใช้สื่อและเทคโนโลยี ประชุมเพื่อให้ครูสะท้อนผลการใช้สื่อ และเทคโนโลยี ด้านการวัดผลและประเมินผล พบว่า สถานศึกษามีการวัดผลและประเมินผล ตามสภาพจริง โดยให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติงาน นำองค์ความรู้ไปใช้ในสถานการณ์จริง มีการประเมินชิ้นงาน ภาระงานที่ผู้เรียนปฏิบัติ และมีการใช้เครื่องมือการวัดและประเมินผลที่มีเกณฑ์ พร้อมคำอธิบาย

คุณภาพงานตามเกณฑ์ไว้อย่างชัดเจน และประเมินผลจากผู้เรียน 3 ด้าน คือ 1) ด้านพุทธิพิสัย 2) ด้านจิตพิสัย 3) ด้านทักษะพิสัย โดยใช้ระบบบริหารสถานศึกษา ศธ.02 ออนไลน์ (ระบบลงคะแนนวัดผลและประเมินผลผู้เรียนของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาสำหรับครูผู้สอนเท่านั้น) ในการวัดผลและประเมินผลผู้เรียนอย่างเป็นระบบซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กฤชสร วิเศษรจนา (2557) ที่ศึกษาเรื่องความต้องการพัฒนาความรู้ทักษะทางวิชาชีพของครูช่างยนต์ วิทยาลัยเทคโนโลยีเอกชน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มครูช่างยนต์มีการพัฒนาด้านความรู้ ทักษะ วิธีการสอนให้ทันต่อเทคโนโลยี ด้านกลุ่มพัฒนาความรู้และกลุ่มพัฒนาทักษะวิชาชีพครูช่างยนต์

แนวทางการจัดการศึกษาสาขางานช่างยนต์เพื่อเพิ่มโอกาสในการประกอบอาชีพตามกรอบสมรรถนะคุณวุฒิอาชีวศึกษา พบว่า แนวทางการจัดการศึกษาสาขางานช่างยนต์เพื่อเพิ่มโอกาสในการประกอบอาชีพตามกรอบสมรรถนะคุณวุฒิอาชีวศึกษา ในสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษานครศรีธรรมราช มีดังนี้ กรอบสมรรถนะคุณวุฒิอาชีวศึกษา ประกอบด้วย 1) ด้านคุณธรรมจริยธรรม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เป็นพฤติกรรมการปฏิบัติงานและการแสดงออกถึง ความเป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพ เจตคติและกิจนิสัยที่ดี ภูมิใจและรักษาเอกลักษณ์ ของชาติไทย เคารพกฎหมาย เคารพสิทธิของผู้อื่น มีความรับผิดชอบตามบทบาทหน้าที่ของตนเอง ตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีจิตสาธารณะและมีจิตสำนึกรักษ์สิ่งแวดล้อม 2) ด้านความรู้ เป็นพฤติกรรมการปฏิบัติงานและการแสดงออกถึงการมีความรู้เกี่ยวกับข้อเท็จจริง หลักการ ทฤษฎี และแนวปฏิบัติต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับสาขาวิชาที่เรียนหรือทำงาน โดยเน้นความรู้เชิงทฤษฎีและหรือข้อเท็จจริงเป็นหลัก 3) ด้านทักษะ เป็นพฤติกรรมการปฏิบัติงานและการแสดงออกถึงความสามารถปฏิบัติงานซึ่งบุคคลนั้นควรทำได้เมื่อได้รับมอบหมาย โดยสามารถเลือกใช้วิธีการจัดการและ แก้ปัญหาการทำงานด้วยทักษะด้านกระบวนการคิดที่เกี่ยวข้องกับการใช้ตรรกะ ทักษะการหยั่งรู้และความคิดสร้างสรรค์ ทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตหรือทักษะการปฏิบัติหรือวิธีปฏิบัติที่มีความคล่องแคล่วและความชำนาญในการปฏิบัติตามเกณฑ์มาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาแต่ละระดับ 4) ด้านความสามารถในการประยุกต์ใช้และความรับผิดชอบ เป็นพฤติกรรมการปฏิบัติงานและการแสดงออกถึง ความสามารถของบุคคลที่เกิดจากกระบวนการเรียนรู้ การใช้ความรู้ ทักษะทางสังคมในการทำงาน หรือการศึกษาอบรมเพื่อการพัฒนาวิชาชีพของบุคคล ซึ่งประกอบไปด้วยความสามารถในการสื่อสาร ภาวะผู้นำความรับผิดชอบและความเป็นอิสระในการดำเนินการต่างๆ ได้ด้วยตนเอง เช่น ความสามารถในการตัดสินใจ และความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุรศักดิ์ นาคาลักษณ์ (2564) ได้วิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการพัฒนาทักษะเพื่อเพิ่มโอกาสในการประกอบอาชีพและสร้างความเข้มแข็งที่ยั่งยืนให้กับชุมชน วิทยาลัยสารพัดช่างนครศรีธรรมราช และสอดคล้องกับกรอบคุณวุฒิอาชีวศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2562 คือ ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรหรือปรับปรุงหลักสูตรฐานสมรรถนะตามกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ มาตรฐานอาชีพหรือตามความต้องการของสถานประกอบการและตลาดแรงงาน การพัฒนาการจัดการเรียนการสอน การพัฒนาคุณภาพการจัดการอาชีวศึกษา และเพื่อประโยชน์ต่อการรับรองหลักสูตรและคุณวุฒิการศึกษาของผู้สำเร็จการศึกษาและกรอบคุณวุฒิอาชีวศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2562

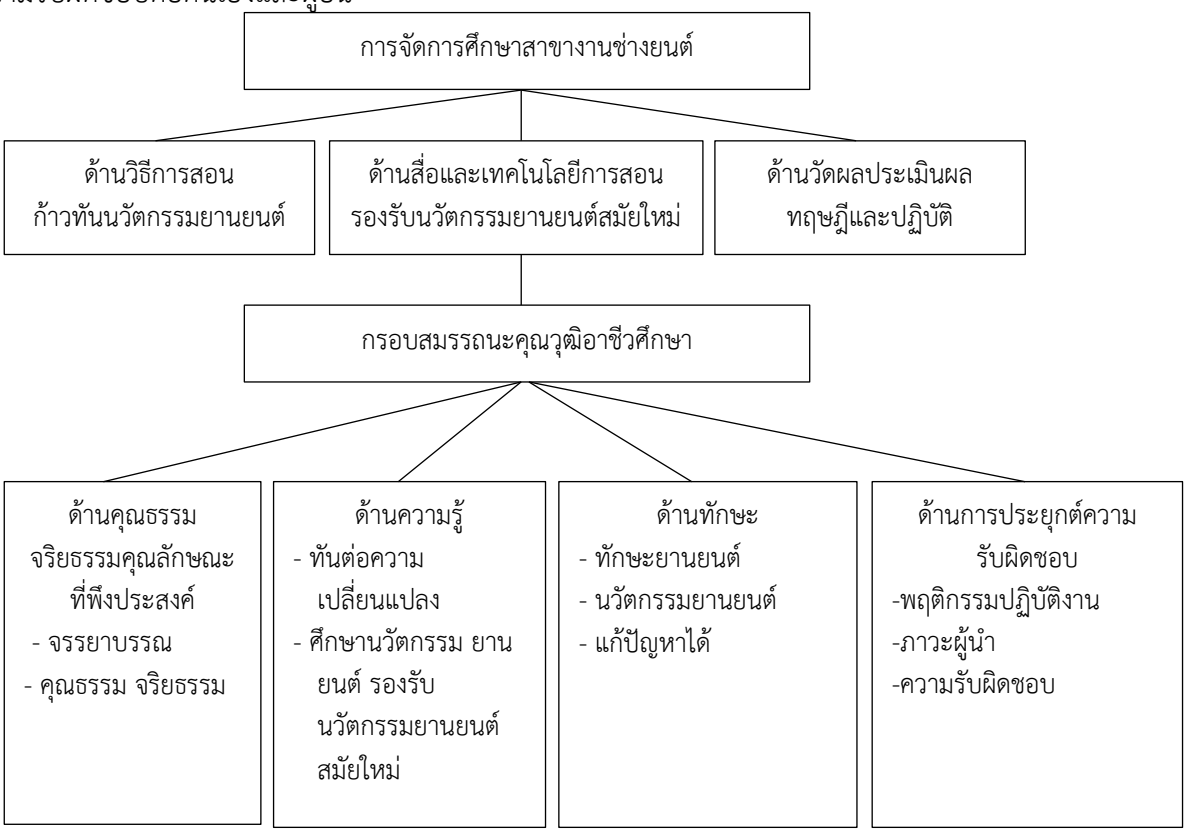
องค์ความรู้ใหม่

จากการศึกษาแนวทางการจัดการศึกษาสาขางานช่างยนต์เพื่อเพิ่มโอกาสในการประกอบอาชีพตามกรอบสมรรถนะคุณวุฒิชีวศึกษา ในสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษานครศรีธรรมราช ผู้วิจัยได้ค้นพบองค์ความรู้จากเรื่องดังกล่าวจำแนกเป็น 2 ด้าน ดังนี้ (ดังภาพที่ 2)

1. ด้านการจัดการศึกษาสาขางานช่างยนต์ ประกอบด้วย 1) ด้านวิธีการสอน การเรียนการสอนต้องก้าวทันความเปลี่ยนแปลงของนวัตกรรมยานยนต์ 2) ด้านสื่อและเทคโนโลยีการสอน สื่อเทคโนโลยีต้องทันสมัยรองรับนวัตกรรมยานยนต์ 3) ด้านการวัดผลและประเมินผล วัดผลและประเมินผลภาคทฤษฎีและปฏิบัติด้วยวิธีการที่หลากหลายและใช้สถานการณ์จริง

2. ด้านโอกาสในการประกอบอาชีพตามกรอบสมรรถนะคุณวุฒิอาชีวศึกษา 1) ด้านคุณธรรมจริยธรรมและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ผู้เรียนต้องมีคุณธรรม จริยธรรม มีจรรยาบรรณ และความซื่อสัตย์ต่อองค์กรและลูกค้า หรือเป็นผู้ประกอบการที่มีคุณธรรม จริยธรรมที่ดีในการประกอบกิจการ 2) ด้านความรู้ มีความรู้ก้าวทันความเปลี่ยนแปลงของนวัตกรรมยานยนต์ และนำไปใช้ได้จริง 3) ด้านทักษะ มีทักษะด้านยานยนต์ที่ดีถูกต้อง และทันต่อความเปลี่ยนแปลงของ

นวัตกรรมยานยนต์ สามารถแก้ปัญหาได้ 4) ด้านความสามารถในการประยุกต์และความรับผิดชอบ ต้องมีพฤติกรรมการปฏิบัติงานและการแสดงออกถึง ความสามารถของบุคคลที่เกิดจากกระบวนการเรียนรู้ การใช้ความรู้ มีทักษะทางสังคมในการทำงาน มีความสามารถในการสื่อสาร มีภาวะผู้นำ ความเป็นอิสระในการดำเนินการต่างๆ ได้ด้วยตนเอง สามารถตัดสินใจและมีความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น

ภาพที่ 2 องค์ความรู้ใหม่

สรุปผลการวิจัย

สภาพการจัดการศึกษาสาขางานช่างยนต์ในสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษานครศรีธรรมราช พบว่า สภาพการจัดการศึกษาสาขางานช่างยนต์ ในสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษานครศรีธรรมราช การสอนเป็นไปตามหลักสูตรที่สำนักงานคณะกรรมการอาชีวศึกษาได้กำหนดตามกรอบมาตรฐานอาชีวศึกษา ที่มีสอนทั้งในระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพและประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ทั้งหลักสูตรปกติ หลักสูตรทวิภาคีและหลักสูตรระยะสั้น โดยจัดการเรียนการสอนให้เป็นไปตามโครงสร้างของหลักสูตร ด้านสื่อและเทคโนโลยีการสอน พบว่า สถานศึกษามีสื่อและเทคโนโลยีที่ใช้ในการจัดการสอน ครูผลิตและใช้สื่อ มีการอบรมเพื่อพัฒนาด้านการผลิตสื่อ ใช้สื่อ นิเทศ ติดตาม และประเมินผลการใช้สื่อให้ครูสะท้อนผลการใช้สื่อ ด้านการวัดผลและประเมินผล พบว่า มีการวัดผลและประเมินผล ตามสภาพจริง โดยให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติงาน มีการประเมินชิ้นงาน ภาระงานที่ผู้เรียนปฏิบัติ ประเมินผลจากผู้เรียน 3 ด้าน คือ 1) ด้านพุทธิพิสัย 2) ด้านจิตพิสัย 3) ด้านทักษะพิสัย และจัดการด้านการวัดผลและประเมินผลผู้เรียนอย่างเป็นระบบ

แนวทางการจัดการศึกษาสาขางานช่างยนต์เพื่อเพิ่มโอกาสในการประกอบอาชีพตามกรอบสมรรถนะคุณวุฒิอาชีวศึกษา ในสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษานครศรีธรรมราช พบว่า แนวทางมีองค์ประกอบ 5 ประการ 1) ชื่อแนวทาง 2) หลักการและเหตุผล 3) วัตถุประสงค์ 4) แนวทางการดำเนินงาน 5) การติดตามและประเมินผล ตามรายละเอียดผลการวิจัย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากการวิจัยพบว่า ความรู้และทักษะทางด้านยานยนต์ในยุคดิจิทัล มีความเปลี่ยนแปลงไปมาก นักศึกษาจึงมีความจำเป็นต้องรู้เท่าทันนวัตกรรมยานยนต์สมัยใหม่ จึงเสนอแนะเชิงนโยบาย ดังนี้

1.1 สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ควรมีนโยบายในการจัดการเรียนการสอนเพื่อเพิ่มการประกอบอาชีพและเป็นผู้ประกอบการ โดยมีการส่งเสริมด้านความรู้ ทักษะเกี่ยวกับนวัตกรรมยานยนต์สมัยใหม่และยานยนต์ไฟฟ้า

1.2 สถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ควรส่งเสริมและฝึกทักษะผู้เรียนให้ทันต่อนวัตกรรมยานยนต์ในปัจจุบันและอนาคต

1.3 ควรมีการนำแนวทางการจัดการศึกษาสาขางานช่างยนต์เพื่อเพิ่มโอกาสในการประกอบอาชีพตามกรอบสมรรถนะคุณวุฒิอาชีวศึกษาในสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษานครศรีธรรมราชที่พัฒนาขึ้นนี้ไปใช้อย่างต่อเนื่องเพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนต่อไป

2. ข้อเสนอแนะด้านการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยการพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาสาขางานช่างยนต์ เพื่อเพิ่มโอกาสในการประกอบอาชีพตามกรอบสมรรถนะคุณวุฒิอาชีวศึกษา

2.2 ควรมีการศึกษาวิจัย การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมในการจัดการศึกษาสาขางานช่างยนต์เพื่อเพิ่มโอกาสในการประกอบอาชีพตามกรอบสมรรถนะคุณวุฒิอาชีวศึกษา

2.3 ควรมีการศึกษาวิจัยการสร้างและพัฒนารูปแบบกลยุทธ์ในการพัฒนาทักษะเพื่อเพิ่มโอกาสในการประกอบอาชีพ และสร้างความเข้มแข็งที่ยั่งยืนให้กับชุมชน

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2562). *ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการจัดการศึกษาและการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พ.ศ. 2562*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา.

_____. (2564). *กรอบคุณวุฒิอาชีวศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2562*. สืบค้น 25 กันยายน 2564. จาก http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF.

กฤชสร วิเศษรจนา. (2557). *ความต้องการพัฒนาความรู้ทักษะทางวิชาชีพของครูช่างยนต์วิทยาลัยเทคโนโลยีเอกชนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน*. (ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง).

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2562). *หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ ประเภทวิชาอุตสาหกรรมสาขาวิชาช่างยนต์ พ.ศ. 2562*. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยเทคนิคมีนบุรี.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2562). *มาตรฐานการศึกษาของชาติ*. นนทบุรี: บริษัท 21 เซ็นจูรี่ จำกัด.

สุรศักดิ์ นาคาลักษณ์. (2564). *รูปแบบการบริหารจัดการพัฒนาทักษะเพื่อเพิ่มโอกาสในการประกอบอาชีพ และสร้างความเข้มแข็งที่ยั่งยืนให้กับชุมชน วิทยาลัยสารพัดช่างนครศรีธรรมราช*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา.

JSSP: Journal of Social Science Panyapat, 2024. 6(1): 145-160.

PANYAPAT
ปัญญาพัฒน์

JSSP
Journal of Social Science Panyapat
https://so06.tci-thaijo.org/index.php/JSSP/index

Research Article

Loy Krathong Burn Candles Play with Fire New Normal the Provision of Public Services of Sukhothai Provincial Administrative Organization

Chaloemphon Wongsawat[1*] Pannipa Parinyasewee[1] Anan Binsuwan[1] Wilairat Banchonglert[1] Thutsapong Wongsawad[1] and Atipong Kiddee[1]

[1] *Public Administration Faculty of Social Sciences and Education, Thongsook College, Thailand*

* *Corresponding author. E-mail: profthut@gmail.com*

ABSTRACT

This article aimed (1) to study value of the Loy Krathong tradition, burn candles, play with fire in new normal, (2) to study efficiency of public service provision during the traditional Loy Krathong festival, burn candles, play with fire in new normal, and (3) to study relationship of factors that affect it, continuing the efficiency of public services during the Loi Krathong tradition, burning candles, playing with fire, new normal of the Sukhothai Provincial Administrative Organization, the sample group used in the research included citizens and tourists, both Thai and foreigners, who visit the Loi Krathong festival burn candles and play with fire for the year 2023, there were 400 people, the research tools were questionnaires, statistics used in data analysis were averaging, standard deviation analysis of relationship between variables using the correlation coefficient multiple regression test and test research hypotheses. The results of study found that value of the Loi Krathong tradition, overall it is at high level, the side with the highest average is belief aspect, efficiency of public service provision during the traditional Loi Krathong festival, burning candles and playing with fire in new normal, overall it is at high level, the side with the highest average is Infrastructure development, relationship factors and values of Loi Krathong tradition environmental conservation In area of continuation and preservation of cultural traditions, economic and social unity aspect and beliefs, it affects the efficiency of public services during the Loi Krathong tradition, candle burning, fire play, new normal of the Sukhothai Provincial Administrative Organization, the prediction equation or predictive power (R^2=.988) is 98.80%, with statistical significance .01.

Keywords: Loy Krathong Burn Candles Play with Fire, New Normal, Public Service Organization

Received: 4 December 2023;
Revised: 21 February 2024;
Accepted: 23 February 2024

© 2023 JSSP: Journal of Social Science Panyapat
ISSN: 3027-6748 (Online)

ลอยกระทง เผาเทียน เล่นไฟ วิถีใหม่ ที่ส่งผลต่อการจัดบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนจังหวัดสุโขทัย

เฉลิมพล วงษ์สวัสดิ์[1*] ปัญนิภา ปริญญูเสวี[1] อนันต์ บินสุวรรณ[1] วิไลรัตน์ บรรจงเลิศ[1] ธรรศพงศ์ วงษ์สวัสดิ์[1] และ อธิพงษ์ คิดดี[1]

[1] *สาขารัฐประศาสนศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์และศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยทองสุข ประเทศไทย*

* *Corresponding author. E-mail: profthut@gmail.com*

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาคุณค่าของประเพณีลอยกระทง เผาเทียน เล่นไฟวิถีใหม่ (2) เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการจัดบริการสาธารณะช่วงเทศกาลประเพณีลอยกระทง เผาเทียน เล่นไฟวิถีใหม่ และ (3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการให้บริการสาธารณะในช่วงการจัดงานประเพณีลอยกระทง เผาเทียน เล่นไฟวิถีใหม่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดสุโขทัย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนและนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศที่เข้าชมงานลอยกระทงเผาเทียนเล่นไฟ ประจำปีพุทธศักราช 2566 จำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรด้วยสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ การทดสอบถดถอยพหุคูณ และทดสอบสมมติฐานการวิจัย ผลการศึกษาพบว่า คุณค่าของประเพณีลอยกระทง โดยรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านความเชื่อ ประสิทธิภาพการจัดบริการสาธารณะช่วงเทศกาลประเพณีลอยกระทงเผาเทียนเล่นไฟวิถีใหม่ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ความสัมพันธ์ปัจจัยคุณค่าของประเพณีลอยกระทง ด้านอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ด้านการสืบสานอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณี ด้านเศรษฐกิจและสังคม ด้านความสามัคคี และด้านความเชื่อ มีผลต่อประสิทธิภาพการให้บริการสาธารณะในช่วงการจัดงานประเพณีลอยกระทง เผาเทียน เล่นไฟวิถีใหม่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดสุโขทัย โดยมีสมการทำนายหรืออำนาจพยากรณ์ (R^2=.988) ร้อยละ 98.80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: ลอยกระทง เผาเทียน เล่นไฟ, วิถีใหม่, การจัดบริการสาธารณะ

© 2024 JSSP: Journal of Social Science Panyapat

บทนำ

เมื่อถึงฤดูน้ำหลากเดือนสิบสอง วิถีชีวิตไทยริมสองฟากฝั่งแม่น้ำ ลำคลองต่างเฝ้ารอคอยคืนวันจันทร์เต็มดวง หรือที่เรียกกันว่าคืนเดือนเพ็ญ เพราะแสงนวลของดวงจันทร์จะส่องประกายลงมาบนผิวน้ำอันใสสะอาด สร้างบรรยากาศสวยงามสดชื่นเยือกเย็น กลายมาเป็นประเพณีลอบกระทงบูชาขอขมาพระแม่คงคา บ้างเป็นการสะเดาะเคราะห์ตามคติความเชื่อของศาสนาพราหมณ์ และจังหวัดสุโขทัยถือเป็นต้นกำเนิดของประเพณีลอยกระทง เนื่องจากมีการจัดงานประเพณีสืบทอดติดต่อกันมาหลายสิบปี จนกลายเป็นประเพณีระดับประเทศ และสร้างชื่อเสียงให้ประเทศไทยเป็นที่รู้จักกันไปทั่วโลกในชื่อ “งานประเพณีลอยกระทง เผาเทียน เล่นไฟ จังหวัดสุโขทัย” ในทุกปีจังหวัดสุโขทัยได้จัดงานประเพณีลอยกระทง เผาเทียน เล่นไฟ แบบโบราณ ขึ้นบริเวณอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย เอกลักษณ์ประเพณีนี้เป็นที่เลื่องลือโดยมีทั้งกระทงทรงพุ่มข้าวบิณฑ์งานฝีมืออันวิจิตรที่สะท้อนความประณีตของช่างศิลป์เมืองสุโขทัย ตลาดโบราณ หรือ ตลาดแลกเบี้ย การจำลองบรรยากาศการซื้อขายแบบโบราณ ให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสถึงกลิ่นอายวัฒนธรรม ด้วยการแลกหอยเบี้ยแทนเงินสด เพื่อใช้ซื้อขายอาหารพื้นเมือง และการแสดงแสงสี เสียง สัมผัสเรื่องราวประวัติศาสตร์มนต์เสน่ห์แห่งอารยธรรมเมืองมรดกโลก ในกิจกรรมในภาคกลางวันจะมีขบวนแห่นางนพมาศและการออกร้าน การจัดนิทรรศการต่างๆ ส่วนในเวลากลางคืนจะมีการ

ประดับไฟจุดเทียนตามโบราณสถานต่างๆ ซึ่งมีความสวยงาม และเป็นเอกลักษณ์ของงานประเพณีลอยกระทง เผาเทียน เล่นไฟ จังหวัดสุโขทัย การจัดประกวดกระทง การประกวดโคมชักโคมแขวน พนมหมาก พนมดอกไม้ การแสดงแสงเสียงเกี่ยวกับประวัติศาสตร์กรุงสุโขทัย ณ บริเวณวัดมหาธาตุ ตลอดจนการแสดงนาฏศิลป์ และมหรสพต่างๆ ที่บ่งบอกถึงความละเอียดอ่อนของความเป็นไทยอีกมากมายน่าเดินทางไปสัมผัสเที่ยวชม โดยกำหนดจัดขึ้นเป็นประจำทุกปีในช่วงวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 12 (สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดสุโขทัย, 2566)

ปัจจุบันจังหวัดสุโขทัยเป็นหนึ่งที่มีแนวโน้มด้านการเปลี่ยนแปลงเชิงพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว(Behavioral changes) ในลักษณะการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่สูงขึ้น โดยอ้างอิงจากแหล่งข้อมูลสถิติด้านการท่องเที่ยว ปีพ.ศ. 2560 - 2566 (Tourism Statistics 2019-2023) ที่ระบุถึงตัวเลขสถิติการพัฒนาลำดับที่สูงขึ้นจากจำนวนผู้เข้าชมโบราณสถานทางวัฒนธรรมตามข้อมูลสถิตินักท่องเที่ยวภายในประเทศปี 2560 โดยจำแนกตามภูมิภาคกลางและจังหวัด (Domestic Tourism Statistics Q1-Q4Classify by region and province 2019-2023) อยู่ระหว่างที่ +0.4 และเพิ่มระดับสูงขึ้นเป็น +0.7% จากผลรวมของนักทั้งท่องเที่ยวภายในและต่างประเทศ ซึ่งจากผลสถิติในภาพรวมแสดงให้ทราบถึงแนวโน้มการเพิ่มระดับจำนวนกลุ่มนักท่องเที่ยวจากสถิติตัวเลขที่สูงขึ้นตามลำดับ อีกทั้งแหล่งโบราณสถานทางวัฒนธรรมที่ปรากฏจากการบริบททางพื้นที่ในปัจจุบัน ยังสามารถสื่อความเป็นจุดแข็งด้านแหล่งท่องเที่ยวที่ชัดเจนระดับภายในจังหวัด คือ อัตลักษณ์เชิงพื้นที่ทางวัฒนธรรมประเพณีเก่าเดิมจากช่วงสมัยยุคสุโขทัยสืบต่อกันมา อย่างไรก็ตาม การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานตามนโยบายสิ่งอำนวยความสะดวกเกี่ยวกับประเพณีลอยกระทง เผาเทียนเล่นไฟ เพื่อรองรับการขยายตัวของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวภายใต้อัตลักษณ์เชิงพื้นที่วัฒนธรรม จึงควรทบทวนถึงการจัดตั้งพื้นที่ลักษณะรูปแบบการจัดนิทรรศการเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวสู่การพัฒนาคุณภาพของบริบททางวัฒนธรรม (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2566) ความเจริญงอกงามซึ่งเป็นผลมาจากระบบความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ มนุษย์กับสังคม และมนุษย์กับธรรมชาติ จำแนกออกเป็น 3 ด้าน คือ จิตใจ สังคม และวัตถุ มีการสร้างสมและสืบทอดจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง จากสังคมหนึ่งไปสู่อีกสังคมหนึ่ง จนกลายเป็นแบบแผนที่สามารถเรียนรู้และก่อให้เกิดผลิตกรรมและผลิตผลทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรมอันควรแก่การวิจัย เพื่ออนุรักษ์ ฟื้นฟู พัฒนา ถ่ายทอด ส่งเสริม เสริมสร้างเจตทัศนะ และแลกเปลี่ยนเพื่อสร้างดุลยภาพระหว่างมนุษย์ สังคม และธรรมชาติซึ่งจะช่วยให้มนุษย์สามารถดำรงชีพอย่างมีสันติภาพสันติสุข และอิสรภาพอันเป็นพื้นฐานแห่งอารยธรรมของมนุษย์ (ทรงคุณ จันทจร และคณะ, 2552)

ในช่วงเทศกาลประเพณีสำคัญ ยังมีงานบริการอีกอย่างหนึ่ง คือ การจัดทำบริการสาธารณะ เป็นกิจกรรมสาธารณะที่เป็นหน้าที่และอำนาจของหน่วยงานโดยเฉพาะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แต่ละรูปแบบหรือให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินการใดให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ ซึ่งต้องสอดคล้องกับรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามวรรคสี่และกฎหมายดังกล่าว อย่างน้อยต้องมีบทบัญญัติเกี่ยวกับกลไกและขั้นตอนในการกระจายอำนาจและหน้าที่ ตลอดจนงบประมาณและบุคลากรที่เกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของส่วนราชการให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วย (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2550) ซึ่งการให้บริการสาธารณะเป็นการบริการจากหน่วยงานองค์การของรัฐหรือเอกชนผู้มีอำนาจหน้าที่ในการให้บริการสาธารณะ จะต้องทำการส่งต่อการให้บริการสาธารณะแก่ประชาชนโดยคำนึงถึงความต้องการของประชาชนผู้รับบริการ เป้าหมายคือตอบสนองต่อความต้องการหรือความคาดหวังของประชาชนเป็นหลัก โดยจะต้องมีความเสมอภาค เพียงพอ ต่อเนื่อง สะดวก ประหยัด และต้องตรงต่อเวลา (พุทธชาติ ภู่ทับทิม, 2560) โดยรัฐต้องจัดทำบริการสาธารณะให้เหมาะสมกับความต้องการของประชาชนและเพื่อให้มีความเหมาะสมกบสภาพเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลง รัฐจึงควรคำนึงถึงความจำเป็นในการปรับปรุงการจัดทำบริการสาธารณะให้เป็นไปตามวิวัฒนาการของสังคม รัฐมีการจัดบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของส่วนรวมให้ประชาชนทุกคนทุกส่วนมีสิทธิที่จะได้รับประโยชน์อย่างเสมอภาคกันองค์กรจัดทำบริการสาธารณะ สามารถแบ่งออกได้ 4 ประเภท คือ (1) บริการสาธารณะจัดทำโดยรัฐ (2) บริการสาธารณะจัดทำโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (3) บริการสาธารณะจัดทำต่อเนื่องกนระหว่างรัฐกบองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และ (4) บริการสาธารณะจัดทำโดยองค์กรเอกชน

องค์การบริหารส่วนจังหวัดสุโขทัย ให้ความสำคัญกับประเพณีลอยกระทง ที่ตรงกับวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 12 ตามปฏิทินจันทรคติไทย และตามปฏิทินจันทรคติล้านนา มักจะตกอยู่ในราวเดือนพฤศจิกายน ตามปฏิทินสุริยคติ ประเพณีนี้

กำหนดขึ้นเพื่อเป็นการสะเดาะเคราะห์และขอขมาต่อพระแม่คงคา สำหรับประเทศไทยประเพณีลอยกระทงได้กำหนดจัดในทุกพื้นที่ทั่วประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งบริเวณที่ติดกับแม่น้ำ ลำคลอง หรือ แหล่งน้ำต่าง ๆ ซึ่งแต่ละพื้นที่ก็จะมีเอกลักษณ์ที่น่าสนใจแตกต่างกันไป อีกทั้งการลอยกระทงเป็นประเพณีที่สำคัญ มีการปฏิบัติตามความเชื่อของแต่ละท้องถิ่น เช่น เพื่อให้ความเคารพ และขอบคุณน้ำที่อำนวยประโยชน์ต่าง ๆ ต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์ รวมทั้งเป็นการขอขมาน้ำที่มนุษย์ได้ใช้ประโยชน์หรือ ทำความเสียหายแก่น้ำ เช่น ทิ้งสิ่งปฏิกูลลงน้ำ หรือลอยเพื่อสะเดาะเคราะห์ ประเพณีลอยกระทงก่อให้เกิดคุณค่าและความสำคัญ ได้แก่ (1) คุณค่าต่อครอบครัว ทำให้สมาชิกในครอบครัวได้ทำกิจกรรมร่วมกัน เช่น การประดิษฐ์กระทงไปลอยเพื่อแสดงความสำนึกในบุญคุณของน้ำที่ให้คุณประโยชน์แก่เรา (2) คุณค่าต่อชุมชน ทำให้เกิดความสมัครสมานสามัคคีในชุมชน (3) คุณค่าต่อสังคม ทำให้มีความเอื้ออาทรต่อกันและกันและเอื้ออาทรต่อสิ่งแวดล้อมด้วยการ ช่วยกันรักษาความสะอาดแม่น้ำ ลำคลองและแหล่งน้ำต่าง ๆ (4) คุณค่าต่อศาสนา เป็นการช่วยกันรักษาและทำนุบำรุงศาสนา และสืบทอดประเพณีอันดีงามของไทยแต่โบราณ และการให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนจังหวัดสุโขทัยในช่วงระยะเวลาการจัดประเพณีลอยกระทงเผาเทียนเล่นไฟ ประจำปีพุทธศักราช 2566 จะต้องสอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติที่เดินทางหลั่งไหลเข้ามาอย่างคับคั่ง อีกทั้งรับผิดชอบชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในเขตพื้นที่ให้สอดคล้องกับหลักของการกระจายอำนาจการปกครองไปสู่ท้องถิ่นที่ต้องการให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดสุโขทัย โดยเฉพาะการประเมินด้านการบริการสาธารณะ องค์การบริหารส่วนจังหวัดสุโขทัย จะทำการประเมินความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวและประชาชนต่อการให้บริการสาธารณะเป็นประจำทุกปี ปัจจุบันองค์การบริหารส่วนจังหวัดสุโขทัย ได้ตระหนักในบทบาทและหน้าที่ดังกล่าว และให้ความสำคัญของการปฏิบัติราชการอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยในแต่ละปีจะมีการจัดตั้งคณะกรรมการประเมินเพื่อรับรองมาตรฐานการปฏิบัติงานช่วงประเพณีลอยกระทง ได้แก่ (1) ด้านการบริหารจัดการ (2) ด้านการบริหารงานบุคคลและกิจการสภา (3) ด้านการเงินและการคลัง และ (4) ด้านการบริการสาธารณะ ซึ่งเป็นการประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผลการปฏิบัติราชการตามตัวชี้วัดใน 4 มิติ ได้แก่ (1) มิติด้านประสิทธิผล (2) มิติด้านคุณภาพการให้บริการ (3) มิติด้านประสิทธิภาพ และ (4) มิติด้านพัฒนาองค์กร (องค์การบริหารส่วนจังหวัดสุโขทัย, 2566)

คณะผู้วิจัย จึงมีความสนใจในการการศึกษาประเพณีลอยกระทง เผาเทียน เล่นไฟ วิถีใหม่ส่งผลต่อการจัดบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนส่วนจังหวัดสุโขทัย เพื่อเป็นการศึกษาถึงทัศนคติของบุคคลที่เกิดจากการได้รับการตอบสนองตามความต้องการจากกิจการบริการสาธารณะและวัดความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทย ชาวต่างชาติ เพื่อวัดประสิทธิภาพในการจัดทำบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนจังหวัดสุโขทัยในช่วงจัดงานประเพณีลอยกระทง พร้อมทั้งสะท้อนให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของการให้บริการกับการบริหารของหน่วยงานในการจัดบริการสาธารณะให้กับนักท่องเที่ยวและประชาชน และนำผลที่ได้จากการศึกษาไปเป็นข้อมูลพื้นฐานในการวางแผน ปรับปรุง แก้ไขและพัฒนาการให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนจังหวัดสุโขทัย ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสามารถตอบสนองต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวและประชาชนได้อย่างเต็มความสามารถต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับคุณค่าของประเพณีลอยกระทงเผาเทียนเล่นไฟวิถีใหม่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดสุโขทัย
2. เพื่อศึกษาระดับประสิทธิภาพการจัดบริการสาธารณะช่วงเทศกาลประเพณีลอยกระทงเผาเทียนเล่นไฟวิถีใหม่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดสุโขทัย
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการให้บริการสาธารณะในช่วงการจัดงานประเพณีลอยกระทงเผาเทียนเล่นไฟวิถีใหม่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดสุโขทัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนและนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศที่เข้าชมงานลอยกระทง เผาเทียน เล่นไฟวิถีใหม่ประจำปีพุทธศักราช 2566 ซึ่งเป็นปริมาณประชากรที่ไม่ทราบจำนวนที่แน่นอน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ด้วยการกำหนดตัวอย่างจากตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan) กำหนดให้สัดส่วนของลักษณะที่สนใจในประชากร เท่ากับ 0.5 ระดับความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ 5% และระดับความเชื่อมั่น 95% ผู้วิจัยเลือกใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย โดยวิธีแบบบังเอิญ (Accident Sampling) ระหว่างวันที่ 18-27 พฤศจิกายน 2566 จำนวน 400 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม มีการตรวจสอบเครื่องโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เพื่อวัดผลความสอดคล้อง และการทดสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือ โดยนำแบบสอบถามจำนวน 40 ชุด ไปทดลองใช้กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง แล้วนำข้อมูลจากแบบสอบถามเข้าระบบคอมพิวเตอร์ ทำการทดสอบค่าสัมประสิทธิ์แอลฟ่าครอนบาค (Cronbach’s alpha coefficient) เพื่อตรวจสอบความน่าเชื่อถือ (Reliability) และค้นหาข้อบกพร่องของข้อคำถามที่ใช้วัดตัวแปร โดยมีค่า IOC อยู่ที่ 1.0 แล้วนำข้อมูลเข้าสู่โปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ และทดสอบแบบสอบถามทั้งฉบับ มีค่าความเชื่อมั่นเฉลี่ย .982

3. สมมติฐานการวิจัย

ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการให้บริการสาธารณะในช่วงการจัดงานประเพณีลอยกระทง เผาเทียน เล่นไฟวิถีใหม่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดสุโขทัย

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

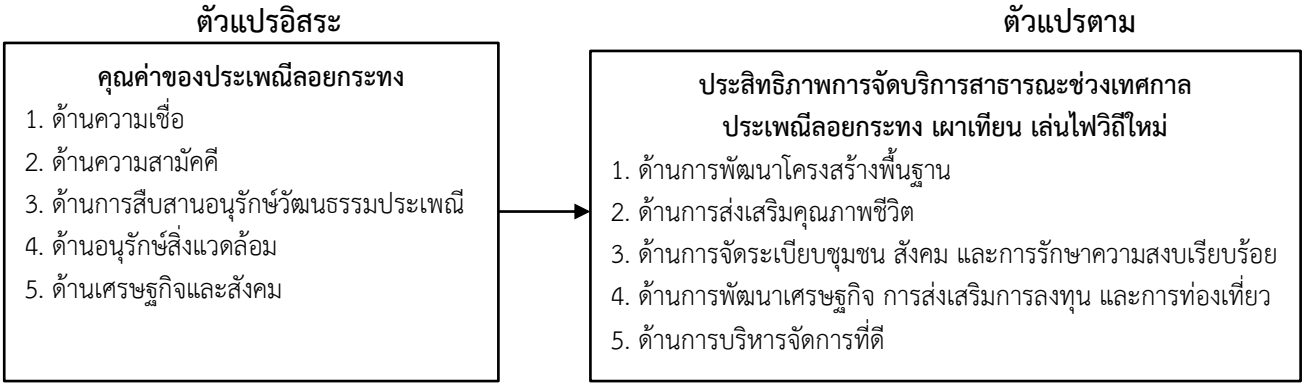
4.1 ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary source) ด้วยการใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชาชนและนักท่องเที่ยวที่เข้าชมงานลอยกระทง เผาเทียน เล่นไฟวิถีใหม่ประจำปีพุทธศักราช 2566 และนำข้อมูลเข้าระบบคอมพิวเตอร์เพื่อประมวลผลทางสถิติ

4.2 ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary source) เป็นการศึกษาข้อมูลจากแหล่งพื้นที่ศึกษา และเก็บรวบรวมเอกสารทางวิชาการ บทความ วิทยานิพนธ์ รายงานการวิจัย หนังสือ วารสาร สิ่งพิมพ์ การสืบค้นจากสารสนเทศและข้อมูลทางอินเตอร์เน็ต แนวคิดและทฤษฎีเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำมาสนับสนุนงานวิจัยฉบับนี้

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.) การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรด้วยสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Pearson‘s Correlation) การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) และการทดสอบสมมติฐานการวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย พบว่า

1. คุณค่าของประเพณีลอยกระทงเผาเทียนเล่นไฟวิถีใหม่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดสุโขทัย

ผลการวิเคราะห์คุณค่าของประเพณีลอยกระทงขององค์การบริหารส่วนจังหวัดสุโขทัย โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก เรียงอันดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย ได้แก่ ด้านความเชื่อ ด้านการสืบสานอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณี ด้านอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ด้านเศรษฐกิจและสังคม และด้านความสามัคคี ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน คุณค่าของประเพณีลอยกระทงขององค์การบริหารส่วนจังหวัดสุโขทัย

คุณค่าของประเพณีลอยกระทง	$\bar{X}$	SD	ระดับความคิดเห็น	อันดับ
1. ด้านความเชื่อ	4.14	.584	มาก	1
2. ด้านความสามัคคี	3.70	.789	มาก	5
3. ด้านการสืบสานอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณี	3.95	.554	มาก	2
4. ด้านอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	3.93	.730	มาก	3
5. ด้านเศรษฐกิจและสังคม	3.76	.802	มาก	4
รวม	**3.90**	**.657**	**มาก**	

2. ประสิทธิภาพการจัดบริการสาธารณะช่วงเทศกาลประเพณีลอยกระทงเผาเทียนเล่นไฟวิถีใหม่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดสุโขทัย

ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพการจัดบริการสาธารณะช่วงเทศกาลประเพณีลอยกระทง เผาเทียน เล่นไฟวิถีใหม่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดสุโขทัย โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก เรียงอันดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ การส่งเสริมการลงทุน และการท่องเที่ยว ด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิต ด้านการบริหารจัดการที่ดี และด้านการจัดระเบียบชุมชน สังคม และการรักษาความสงบเรียบร้อย ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ประสิทธิภาพการจัดบริการสาธารณะช่วงเทศกาลประเพณีลอยกระทง เผาเทียน เล่นไฟวิถีใหม่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดสุโขทัย

ประสิทธิภาพการจัดบริการสาธารณะช่วงเทศกาลประเพณีลอยกระทง เผาเทียน เล่นไฟวิถีใหม่	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น	อันดับ
1. ด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน	3.91	.600	มาก	1
2. ด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิต	3.81	.698	มาก	3
3. ด้านการจัดระเบียบชุมชน สังคม และการรักษาความสงบเรียบร้อย	3.70	.776	มาก	5
4. ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ การส่งเสริมการลงทุน และการท่องเที่ยว	3.82	.725	มาก	2
5. ด้านการบริหารจัดการที่ดี	3.72	.665	มาก	4
รวม	**3.79**	**.655**	**มาก**	

3. ความสัมพันธ์ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการให้บริการสาธารณะในช่วงการจัดงานประเพณีลอยกระทง เผาเทียนเล่นไฟวิถีใหม่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดสุโขทัย

3.1 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ปัจจัยคุณค่าของประเพณีลอยกระทงที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการให้บริการสาธารณะในช่วงการจัดงานประเพณีลอยกระทง เผาเทียน เล่นไฟวิถีใหม่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดสุโขทัย ด้วยสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Pearson's Correlation) พบว่า โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์เชิงบวกอยู่ในระดับสูงมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (r_{xy}=.952) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ปัจจัยคุณค่าของประเพณีลอยกระทงด้านความเชื่อส่งผลต่อประสิทธิภาพการให้บริการสาธารณะในช่วงการจัดงานประเพณีลอยกระทง เผาเทียน เล่นไฟวิถีใหม่ ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ การส่งเสริมการลงทุน และการท่องเที่ยว มีความสัมพันธ์เชิงบวกสูงสุด (X_1 : Y_4 = .962) รองลงมา คือ ปัจจัยคุณค่าของประเพณีลอยกระทงด้านอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมส่งผลต่อประสิทธิภาพการให้บริการสาธารณะในช่วงการจัดงานประเพณีลอยกระทง เผาเทียน เล่นไฟวิถีใหม่ ด้านการจัดระเบียบชุมชน สังคมและการรักษาความสงบเรียบร้อย มีความสัมพันธ์เชิงบวก (X_4 : Y_3 = .939) ตามลำดับ ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันปัจจัยคุณค่าของประเพณีลอยกระทงที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการให้บริการสาธารณะในช่วงการจัดงานประเพณีลอยกระทง เผาเทียน เล่นไฟวิถีใหม่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดสุโขทัย

	X1	X2	X3	X4	X5	Y1	Y2	Y3	Y4	Y5	XTotal	YTotal
X1	1											
X2	.858**	1										
X3	.950**	.894**	1									
X4	.903**	.774**	.864**	1								
X5	.874**	.901**	.891**	.813**	1							
Y1	.809**	.912**	.825**	.661**	.901**	1						
Y2	.825**	.930**	.897**	.700**	.913**	.837**	1					
Y3	.900**	.895**	.906**	.939**	.928**	.811**	.808**	1				
Y4	.962**	.925**	.940**	.835**	.931**	.887**	.878**	.898**	1			
Y5	.895**	.922**	.917**	.866**	.921**	.835**	.880**	.937**	.885**	1		
XTotal	.958**	.955**	.962**	.913**	.966**	.869**	.900**	.963**	.964**	.952**	1	
YTotal	.932**	.969**	.951**	.854**	.973**	.920**	.931**	.947**	.963**	.962**	.952**	1

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3.2 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ปัจจัยคุณค่าของประเพณีลอยกระทงที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการให้บริการสาธารณะในช่วงการจัดงานประเพณีลอยกระทง เผาเทียน เล่นไฟวิถีใหม่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด โดยตัวแปรสมพยากรณ์ปัจจัยคุณค่าของประเพณีลอยกระทง จากจำนวน 5 ด้าน มีปัจจัยที่ทดสอบแล้วพบว่ามีผลต่อประสิทธิภาพการให้บริการสาธารณะในช่วงการจัดงานประเพณีลอยกระทง เผาเทียน เล่นไฟวิถีใหม่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งหมด 5 ด้าน เรียงอันดับค่าอำนาจพยากรณ์ที่ดีที่สุดจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ด้านการสืบสานอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณี ด้านเศรษฐกิจและสังคม ด้านความสามัคคี และด้านความเชื่อ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยหรืออำนาจการพยากรณ์ (R^2) เท่ากับ .930, .927, .906, .809 และ .754 ตามลำดับ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) เพื่อค้นหาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการให้บริการสาธารณะในช่วงการจัดงานประเพณีลอยกระทง เผาเทียน เล่นไฟวิถีใหม่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดสุโขทัย

ตัวแปรพยากรณ์	R	R^2	Adj R^2	SEE	Sig.
1. ด้านอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม (X_4)	.964	.930	.913	.175	.000**
2. ด้านการสืบสานอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณี (X_3)	.963	.927	.911	.178	.000**
3. ด้านเศรษฐกิจและสังคม (X_5)	.952	.906	.902	.201	.000**
4. ด้านความสามัคคี (X_2)	.900	.809	.801	.288	.002**
5. ด้านความเชื่อ (X_1)	.869	.754	.742	.326	.000**

3.3 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สมการถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) ของปัจจัยคุณค่าของประเพณีลอยกระทงที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการให้บริการสาธารณะในช่วงการจัดงานประเพณีลอยกระทง เผาเทียน เล่นไฟวิถีใหม่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดสุโขทัย แสดงว่า ด้านอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ด้านการสืบสานอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณี ด้านเศรษฐกิจและสังคม ด้านความสามัคคี และด้านความเชื่อ สามารถร่วมกันพยากรณ์ประสิทธิภาพการให้บริการสาธารณะในช่วงการจัดงานประเพณีลอยกระทง เผาเทียน เล่นไฟวิถีใหม่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดสุโขทัย โดยรวมมีอำนาจพยากรณ์ (R^2) ร้อยละ 98.80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของการพยากรณ์ในรูปแบบของคะแนนดิบ (b) เท่ากับ .364, .323, .144, .134 และ .041 ตามลำดับ

ค่าสหสัมพันธ์พหุคูณของปัจจัยคุณค่าของประเพณีลอยกระทง (R) มีค่าเท่ากับ .944 โดยมีสมการทำนายหรืออำนาจการพยากรณ์ (R^2) ร้อยละ 98.80 และค่าความคลาดเคลื่อนที่เกิดจากการพยากรณ์ เท่ากับ .071 สามารถสร้างสมการณ์พยากรณ์คุณค่าของประเพณีลอยกระทงส่งผลต่อประสิทธิภาพการให้บริการสาธารณะในช่วงการจัดงานประเพณีลอยกระทง เผาเทียน เล่นไฟวิถีใหม่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดสุโขทัย ได้ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ คือ $\hat{Y} = .425 + .364_{x4} + .323_{X3} + .144_{X5} + .134_{x2} + .041_{x1}$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน คือ $\dot{Z} = .402Z_{X4} + .381Z_{X3} + .145Z_{X5} + .142Z_{x2} + .038Z_{x1}$

จากค่าสัมประสิทธิ์สมการถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) ของปัจจัยคุณค่าของประเพณีลอยกระทงที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการให้บริการสาธารณะในช่วงการจัดงานประเพณีลอยกระทง เผาเทียน เล่นไฟวิถีใหม่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดสุโขทัย สามารถสรุปได้ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) ของปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการให้บริการสาธารณะในช่วงการจัดงานประเพณีลอยกระทง เผาเทียน เล่นไฟ วิถีใหม่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดสุโขทัย

ตัวแปรพยากรณ์	b	SE_b	β	t	Sig.	Collinearity Statistics	
						Tolerance	VIF
1. ด้านอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม (X_4)	.364	.016	.402	23.279	.000	.099	10.051
2. ด้านการสืบสานอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณี (X_3)	.323	.016	.381	20.710	.000	.088	11.428
3. ด้านเศรษฐกิจและสังคม (X_5)	.144	.019	.145	7.375	.000	.076	13.119
4. ด้านความสามัคคี (X_2)	.134	.013	.142	10.289	.002	.155	6.469
5. ด้านความเชื่อ (X_1)	.041	.014	.038	3.043	.000	.194	5.154
R = .944, R^2 = .988, Adj R^2 = 971, SEE = .07148, a = .425, F = 6668.344, Sig.= 000, Durbin-Weston = 1.973							

อภิปรายผล

จากผลการวิเคราะห์คุณค่าของประเพณีลอยกระทงขององค์การบริหารส่วนจังหวัดสุโขทัย โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ด้านความเชื่อ เป็นเพราะความเชื่อของคนในสังคมไทย ที่สืบทอดกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษจนถึงปัจจุบัน ยังคงปฏิบัติต่อเนื่องกันมาไม่ขาดสาย แม่ว่าจะอยู่ท่ามกลางกระแสของความเจริญทางด้านเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่เข้ามาสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของคนเรา ความเชื่อประเพณีลอยกระทงจะแตกต่างกันไปในแต่ละวัฒนธรรม ทว่ามีจุดเชื่อมโยงที่เหมือนกันอยู่หลายประการ อาทิ ความเชื่อต่อพระพุทธเจ้า คนไทยมีความเชื่อว่าเป็นการต้อนรับพระพุทธเจ้าเสด็จกลับเทวโลก ครั้งไปจำพรรษาอยู่บนสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ เพื่อทรงเทศนาอภิธรรมโปรดพระพุทธมารดา หรือบูชาพระจุฬามณีบนสรวงสวรรค์ ซึ่งเป็นที่บรรจุพระเกศาของพระพุทธเจ้า ความเชื่อต่อพระแม่คงคาเทพแห่งสายน้ำ มีความเชื่อว่าการลอยกระทงเป็นการบูชาพระแม่คงคา เพื่อแสดงจิตสำนึกแทนบุญที่ของพระแม่คงคาที่ให้น้ำดื่มน้ำใช้ให้ชีวิตแก่มนุษย์ทุกคน และความเชื่อต่อโชคลาภที่เชื่อว่าการลอยกระทงคือการลอยเคราะห์ ลอยความทุกข์ ลอยโชคไม่ดีไปกับสายน้ำ และยังเป็นการขอพรเพื่อเริ่มต้นใหม่ให้มีโชคมีความสุข สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระณัฐกิจ ฐิตเมธี (อิมัง) (2564) พบว่า ประทีปคือเครื่องจุดทำให้เกิดแสงสว่างที่ได้รับอิทธิพลมาจากศาสนาพราหมณ์ เป็นเครื่องสักการะพระรัตนตรัย บูชารอยพระพุทธบาทและพระเกศแก้วจุฬามณี รวมทั้งเป็นการบูชาพระพุทธเจ้าในวันเสด็จกลับจากเทวโลกด้วย ชาวล้านนามีความเชื่อเรื่องการถวายประทีปจากวรรณกรรมที่จารึกไว้บนใบลาน 2 คัมภีร์ คือ ธัมม์กาเผือกและธัมม์อานิสงส์การถวายทานผางประทีป สาระธรรมที่ปรากฏในความเชื่อเรื่องการถวายทานประทีปของชาวพุทธในล้านนา ได้แก่ 1) หลักการบูชา เพราะการถวายประทีปจัดเป็นอามิสบูชาในพระพุทธศาสนา อันส่งผลไปสู่การปฏิบัติบูชาด้วย 2) หลักกตัญญูกตเวที เนื่องจากการถวายประทีปเป็นสัญลักษณ์แห่งความกตัญญูดังที่ปรากฏในเรื่องแม่กาเผือก และ 3) หลักศรัทธา เพราะการถวายประทีปเป็นการแสดงออกถึงความศรัทธาในพระพุทธศาสนาอย่างลึกซึ้งของชาวล้านนา นอกจากนั้น การถวายประทีปยังมีคุณค่าในในด้านความเป็นประเพณีที่ดีงาม การท่องเที่ยวการอนุรักษ์วัฒนธรรม การส่งเสริมพระพุทธศาสนา อันส่งผลต่อความเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจอีกด้วย และสอดคล้องกับ นิภาวรรณ เจริญลักษณ์ (2566) พบว่า การอนุรักษ์และฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมวัฒนธรรมที่หลากหลาย และการแก้ปัญหาความยากจนในเนื้อหาบทความนี้ได้รวบรวมการสืบสานวัฒนธรรมชุมชนโดยใช้ประเพณีและวัฒนธรรมเป็นฐานในการพัฒนาและจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาชุมชนท้องถิ่นสู่ความยั่งยืน ได้แก่ 1) ร่วมมือกับสถาบันการศึกษาท้องถิ่น 2) สนับสนุน ส่งเสริม และอำนวยความสะดวกให้กับสมาชิกในชุมชนได้เรียนรู้ 3) จัดการความรู้วัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อเป็นองค์ความรู้ให้กับชุมชน 4) พัฒนากิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต และ 5) สนับสนุนกลุ่มองค์กรชุมชนเพื่อดำเนินการกิจกรรมสาธารณะในชุมชน ถือได้ว่าเป็นวัฒนธรรมท้องถิ่นที่มีต้นทุนเป็นเอกลักษณ์และวิถีของความเป็นไทย ภาครัฐ และหน่วยงานต่างๆ ควรอนุรักษ์ สืบสาน สร้างสรรค์เพื่อให้ดำรงอยู่คู่กับสังคมไทย เป็นเครื่องบ่มเพาะชุมชนและสังคมให้ดำรงอยู่ได้อยากปกติสุขรวมทั้งให้ความสำคัญกับศักยภาพและความต้องการของพื้นที่เป็นสำคัญเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ต่อชุมชนอย่างแท้จริง

จากผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพการจัดบริการสาธารณะช่วงเทศกาลประเพณีลอยกระทง เผาเทียน เล่นไฟวิถีใหม่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดสุโขทัย โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ทั้งนี้ความสำคัญในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเป็นปัจจัยหลักพื้นฐานที่ก่อให้เกิดความสะดวกสบายกับชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนและนักท่องเที่ยว การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานให้มีมาตรฐาน เน้นตามความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น การรับฟังปัญหาความต้องการของประชาชนผ่านกระบวนการประชาคม และการประสานงานกับหน่วยงานท้องถิ่น อาทิ ก่อสร้าง ปรับปรุง ซ่อมแซมถนนให้ได้มาตรฐานตามหลักวิศวกรรมโยธา การติดตั้งเครื่องหมายจราจรสัญญาณไฟตามความจำเป็น เพื่อประโยชน์ในการสัญจร และการขนส่งสินค้าเพื่อการอุปโภค บริโภค และการเกษตร ให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในพื้นที่เป็นสำคัญ การติดตั้งระบบไฟฟ้าสาธารณะ และแสงสว่างถนนในเขตชุมชนหนาแน่น และจุดอันตราย เพื่อการลดอุบัติเหตุในช่วงเทศกาลลอยกระทงนี้ และเพิ่มความปลอดภัยแก่ชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน อีกทั้งการสร้างจิตสำนึกการเป็นเจ้าบ้านที่ดี เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้รับบริการที่มีคุณภาพและประทับใจ สอดคล้องกับงานวิจัยของ คัชพล จั่นเพชร (2564) พบว่า แนวทางการพัฒนาการจัดการแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดสุโขทัย ผู้วิจัยสามารถสรุปออกเป็น3 ส่วน ได้แก่ 1) การจัดการแหล่งท่องเที่ยวด้านคุณภาพการให้บริกา ร บริเวณพื้นที่บางส่วนยังใช้อุปกรณ์การสื่อสารและการให้บริการไม่เป็นไปตามยุคสมัย อีกทั้งยังขาดการเผยแพร่ข้อมูลที่ถูกต้องครบถ้วน ส่วนสภาพแวดล้อมของสถานที่ท่องเที่ยวยังไม่สามารถดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวได้มากเนื่องจากมีสภาพอากาศที่ร้อนทำให้การเดินทางท่องเที่ยวอาจกระจุกตัวในบางช่วงฤดูกาล 2) การจัดการแหล่งท่องเที่ยวด้านการสร้างการรับรู้คุณค่าของนักท่องเที่ยว ในส่วนการจำหน่ายสินค้าบางแห่งยังมีราคาที่ผู้ซื้อมีความรู้สึกไม่คุ้มค่าและไม่สมเหตุสมผลกับเงินที่เสียไป อาจทำให้เกิดข้อเปรียบเทียบกับสภาวะเศรษฐกิจในปัจจุบัน และ 3) การจัดการแหล่งท่องเที่ยวด้านองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยว ด้านความเป็นธรรมชาติของแหล่งท่องเที่ยวยังมีเอกลักษณ์ที่โดดเด่น และมีคุณค่าในเชิงประวัติศาสตร์ ซึ่งสามารถแสดงถึงประเพณีวิถีชีวิตที่ดีงามได้เป็นอย่างดี และสอดคล้องกับ เฉลิมพล ศรีทอง และธีรพงษ์ เที่ยงสมพงษ์ (2564) พบว่า มีแนวทางพัฒนา 1) ปรับปรุงโปรแกรมการท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับพฤติกรรมและรูปแบบการท่องเที่ยวในความสนใจพิเศษ 2) มีการสื่อสารการตลาดที่สอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ 3) มีศูนย์บริการนักท่องเที่ยวจุดเช็คอินเพื่ออำนวยความสะดวกและชี้แจงก่อนนำสู่กิจกรรม 4) พัฒนาทักษะเตรียมความพร้อมให้กับบุคลากรและผู้ประกอบการภายในชุมชนเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว ทั้งมาตรฐานการบริการภาษา และการบริหารจัดการ 5) สร้างอัตลักษณ์ของสินค้าและผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวชุมชนที่สื่อให้เห็นถึงเมืองเก่าสุโขทัย และ 6) ปรับปรุงป้ายสื่อความหมายภายในแหล่งท่องเที่ยว

จากผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ปัจจัยคุณค่าของประเพณีลอยกระทงที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการให้บริการสาธารณะในช่วงการจัดงานประเพณีลอยกระทง เผาเทียน เล่นไฟวิถีใหม่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดสุโขทัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการให้บริการสาธารณะในช่วงการจัดงานประเพณีลอยกระทง เผาเทียน เล่นไฟวิถีใหม่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดสุโขทัย พบว่า โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์เชิงบวกอยู่ในระดับสูงมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าทุกด้านมีความสัมพันธ์เชิงบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้คุณค่าความสำคัญประเพณีลอยกระทง นับเป็นประเพณีที่มีคุณค่าต่อครอบครัว ชุมชน สังคม และศาสนา อาทิ คุณค่าต่อครอบครัว ทำให้สมาชิกในครอบครัวได้ทำกิจกรรมร่วมกัน เช่น การประดิษฐ์กระทง แล้วนำไปปล่อยน้ำเพื่อแสดงความกตัญญูกตเวทีต่อน้ำที่ให้คุณประโยชน์แก่เรา บางท้องถิ่นจะลอยเพื่อเป็นการแสดงความระลึกถึงบรรพบุรุษ คุณค่าต่อชุมชน ทำให้เกิดความสมัครสมานสามัคคีในชุมชน เช่น ร่วมกันคิดประดิษฐ์กระทง เป็นการส่งเสริมและสืบทอดศิลปกรรมด้านช่างฝีมืออีกด้วย ทั้งยังเป็นการพบปะสังสรรค์สนุกสนานรื่นเริงบันเทิงใจร่วมกัน และคุณค่าต่อสังคม ทำให้มีความเอื้ออาทรต่อสิ่งแวดล้อม ด้วยการช่วยกันรักษาความสะอาดแม่น้ำลำคลอง สอดคล้องกับงานวิจัยของ กตัญญู เรือนตุ่น และคณะ (2562) พบว่า อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมประเพณีของจังหวัดลำปาง พบได้ในหลายประเพณี เช่น ประเพณีแห่สลุงหลวง เป็นความร่วมมือของชุมชน, ประเพณีล่องสะเปา ถือเป็นต้นกำเนิดของการลอยกระทงล้านนา ประเพณีตี๋ก๋องปู่จา มีการจัดแข่งขันอย่างจริงจัง ประเพณียอคุณแม่น้ำวัง เพื่อบูชาและขอขมาแม่น้ำ หวังที่ให้ชีวิตและความสมบูรณ์ ซึ่งไม่เคยพบในท้องถิ่นใด 3) แนวทางการส่งเสริมอัตลักษณ์วัฒนธรรมประเพณีเชิงพุทธล้านนา จังหวัดลำปาง กำหนดไว้ 7 ด้าน ดังนี้ ด้านการจัดการและวิธีการ

ถ่ายทอดวัฒนธรรมของล้านนา ด้านการทำนุบำรุงและส่งเสริมวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น ด้านการสืบทอดวัฒนธรรม ด้านการพัฒนาวัฒนธรรม ด้านการจัดทำข้อมูลสารสนเทศ ด้านการศึกษา และด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม แนวทางทั้ง 7 ด้านล้วนได้รับความเห็นชอบและความร่วมมือจากทุกฝ่ายทั้งองค์กรภาครัฐและภาคเอกชน และสอดคล้องกับ พระครูภาวนาโสภิต และคณะ (2565) พบว่า 1. องค์ความรู้ด้านวัฒนธรรมประเพณีของจังหวัดลำพูน ทั้ง 5 ด้าน ประกอบด้วย ด้านพุทธศิลป์ (พระสกุลลำพูน) ด้านการแต่งกาย (ผ้าไหมยกดอกลำพูน ผ้าฝ้าย ผ้าทอไทยลื้อ ผ้ากระเหรี่ยง) ด้านพิธีกรรม (มัคนายก/ปู่จ๋าน) ด้านเทศกาล (เทศกาลลอยกระทงหรือยี่เป็ง) และด้านประเพณี (สลากย้อม) ล้วนเป็นวัฒนธรรมประเพณีที่เกิดจากการผสมผสานระหว่างพระพุทธศาสนากับความเชื่อและวิถีชีวิตดั้งเดิมของแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์ อาศัยความเชื่อ ความศรัทธาตามหลักทางพระพุทธศาสนา โดยผู้ที่มีบทบาทในการชี้นำด้านความเชื่อ คือ มัคนายกหรือปู่จ๋าน ผู้ซึ่งทำหน้าที่ประสานเชื่อมโยงระหว่างวัดและประชาชนและยังเป็นผู้นำด้านจิตวิญญาณ พิธีกรรมที่เกี่ยวเนื่องกับวิถีชีวิตตั้งแต่เกิดจนกระทั่งตาย

จากผลการวิเคราะห์ปัจจัยคุณค่าของประเพณีลอยกระทงที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการให้บริการสาธารณะในช่วงการจัดงานประเพณีลอยกระทง เผาเทียน เล่นไฟวิถีใหม่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดสุโขทัย มีปัจจัยที่ทดสอบแล้วพบว่ามีความแตกต่าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งหมด 5 ด้าน เรียงอันดับค่าพยากรณ์ที่ดีที่สุดจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ด้านการสืบสานอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณี ด้านเศรษฐกิจและสังคม ด้านความสามัคคี และด้านความเชื่อ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยหรืออำนาจการพยากรณ์เท่ากับ .809, .930, .927, .906, .809 และ .754 ตามลำดับ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้เพิ่มมาตรฐานความปลอดภัยในการจราจรทางบกและทางน้ำ เช่น มีศูนย์อำนวยความปลอดภัยทางน้ำ ตลอดจนบริเวณท่าน้ำให้มีความมั่นคง ปลอดภัย และเว้นระยะการลงลอยกระทง และรณรงค์ลอยกระทงปลอดเหล้า ด้วยการงดจำหน่ายสุรา และเครื่องดื่มมึนเมา รณรงค์เมาไม่ขับ และงดการดื่มสุราในบริเวณงานหรือใกล้เคียง งดการเล่นดอกไม้ไฟ พลุ และโคมลอย หรือวัสดุที่ก่อนให้เกิดอันตรายในที่สาธารณะหรือชุมชน สอดคล้องกับ สุธินี เหรียญเครือ และพิษณุ เฉลิมวัฒน์ (2566) พบว่า 1) การรับบริการสาธารณะของเทศบาลตำบลปากน้ำปราณ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านโครงสร้างพื้นฐานสาธารณูปโภคสาธารณูปการ ด้านการศึกษาศาสนา ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีภูมิปัญญาท้องถิ่นและเทคโนโลยี และด้านการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ และ 2) หลักการให้บริการของเทศบาลตำบลปากน้ำปราณมีความสัมพันธ์กับความต้องการรับบริการสาธารณะของประชาชนในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลปากน้ำปราณ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับอดิลักษณ์ พุ่มอิ่ม (2566) พบว่า โมเดลเส้นทางปัจจัยสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ มีค่า 2x/df เท่ากับ 1.855, p–value เท่ากับ 0.173, GFI เท่ากับ 0.998, AGFI เท่ากับ 0.997, CFI เท่ากับ 0.999, NFI เท่ากับ 0.998,RMR เท่ากับ 0.003, RMSEA เท่ากับ 0.046 และ TLI เท่ากับ 0.994 เป็นไปตามเกณฑ์พิจารณาความสอดคล้องในระดับดี และการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ในจังหวัดปราจีนบุรีได้รับอิทธิพลรวมสูงสุดจากองค์ประกอบของการท่องเที่ยว รองลงมาคือ ศักยภาพในการรองรับด้านการท่องเที่ยว ศักยภาพในการดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยว เมื่อพิจารณาค่าอิทธิพลของเส้นทางพบว่าองค์ประกอบของการท่องเที่ยว ศักยภาพในการดึงดูดใจและการรองรับด้านการท่องเที่ยวมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อการบริหารจัดการ สำหรับอิทธิพลทางอ้อมพบว่า องค์ประกอบของการท่องเที่ยวมีอิทธิพลต่อการบริหารจัดการ ซึ่งเป็นอิทธิพลทางอ้อมที่ส่งผ่านตัวแปร ศักยภาพในการดึงดูดใจและการรองรับด้านการท่องเที่ยวมีค่า ($p<0.001$) และตัวแปรทั้งหมดร่วมกันอธิบายความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นกับการบริหารจัดการอยู่ในระดับสูง

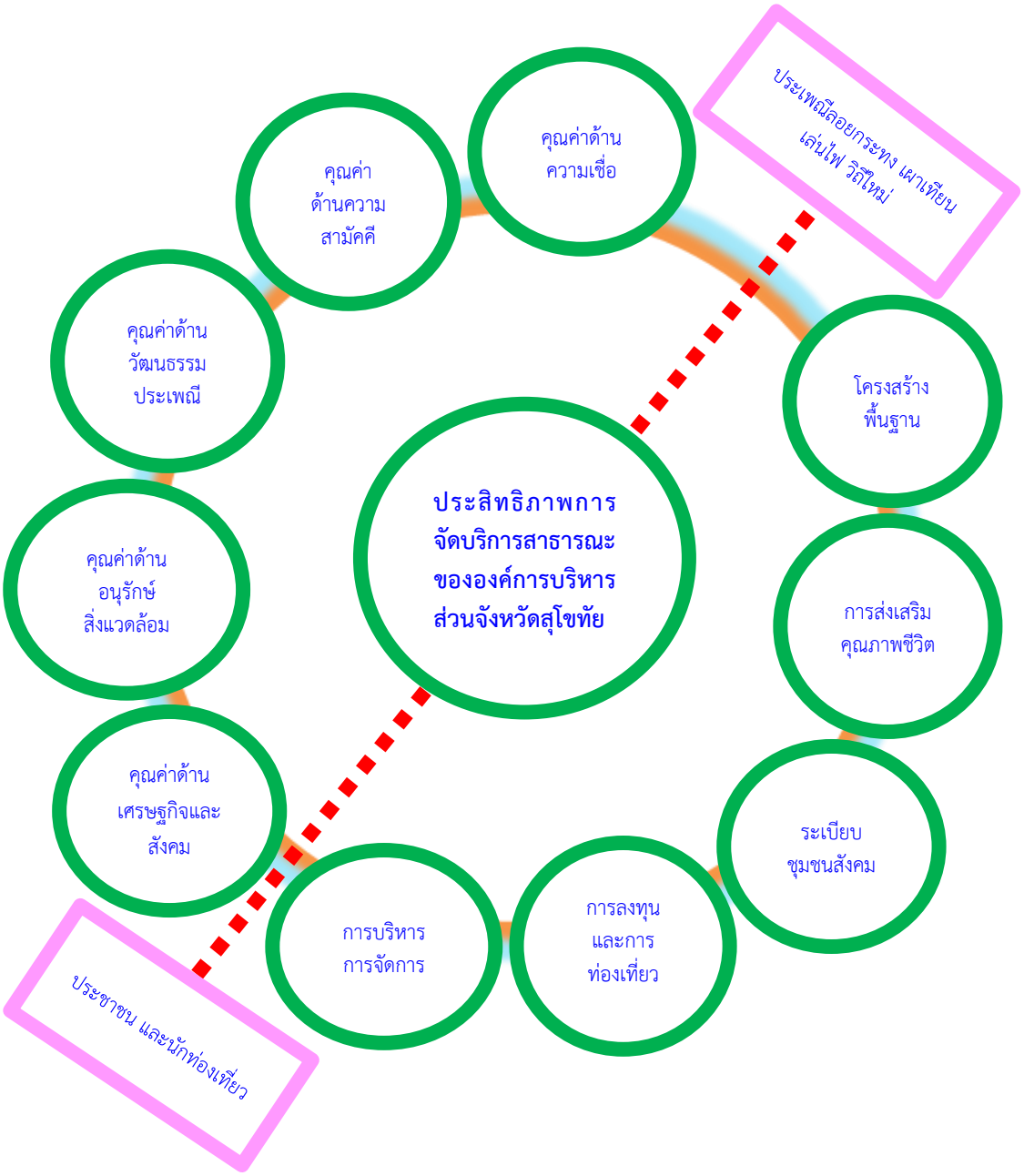
จากผลการวิเคราะห์ปัจจัยคุณค่าของประเพณีลอยกระทงที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการให้บริการสาธารณะในช่วงการจัดงานประเพณีลอยกระทง เผาเทียน เล่นไฟวิถีใหม่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดสุโขทัย แสดงว่า ด้านความเชื่อ ด้านความสามัคคี ด้านการสืบสานอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณี ด้านอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และด้านเศรษฐกิจและสังคม สามารถร่วมกันพยากรณ์ประสิทธิภาพการให้บริการสาธารณะในช่วงการจัดงานประเพณีลอยกระทง เผาเทียน เล่นไฟวิถีใหม่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดสุโขทัย ได้ร้อยละ 98.80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของการพยากรณ์ในรูปแบบของคะแนนดิบ (b) เท่ากับ .041, .134, .323, .364 และ .144 ทั้งนี้ คนไทยมีความรู้ความคิดความเชื่อ ความสามารถ ความชัดเจนที่กลุ่มชนได้สร้างจากประสบการณ์ที่สั่งสมไว้ในการปรับตัว การดำรงชีพในระบบนิเวศหรือสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติสิ่งแวดล้อมทางสังคม และวัฒนธรรมที่ได้มีการพัฒนาสืบสานกันมาภูมิปัญญาเป็นผลของ

การใช้สติปัญญาปรับตัวกับสภาวะต่างๆในพื้นที่ที่กลุ่มชนนั้นตั้งหลักแหล่งถิ่นฐานอยู่และได้แลกเปลี่ยนสังสรรค์ทางวัฒนธรรมกับกลุ่มชนอื่น จากพื้นที่ที่สิ่งแวดล้อมอื่นได้มีการติดต่อสัมพันธ์กัน แล้วรับเอามาปรับเปลี่ยนนำมาสร้างประโยชน์หรือแก้ปัญหาได้ในสิ่งแวดล้อมและบริบททางสังคมของวัฒนธรรมของกลุ่มชนนั้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ ณวิญ เสริฐผล (2563) พบว่า โลกาภิวัตน์ได้ส่งผลกระทบต่อภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างรุนแรง แต่ภูมิปัญญากลับไม่ได้สูญหายไป ในทางตรงกันข้ามภูมิปัญญากลับมีบทบาทมากขึ้นในฐานะทางเลือกในการพัฒนา การดำรงอยู่ของภูมิปัญญาท้องถิ่นในสังคมโลกาภิวัตน์ พบว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่นสามารถดำรงอยู่ในกระแสโลกาภิวัตน์ในฐานะที่มีความหลากหลาย คือ 1) เป็นทางเลือกในการพัฒนา 2) เป็นเครื่องมือการพัฒนาเศรษฐกิจ 3) เป็นทุนหรือสินค้าทางวัฒนธรรม 4) เป็นเครื่องจรรโลงจิตใจ 5) เป็นความมั่นคงของชุมชน 6) เป็นอัตลักษณ์เฉพาะท้องถิ่น 7) เป็นปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีพ และสอดคล้องกับ ณัฐพร ภูแต้มนิล และคณะ (2565) พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม กรณีศึกษาวัดแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมทั้ง 3 ปัจจัย เรียงลำดับการเข้าสู่สมการตามความสัมพันธ์ คือ ปัจจัยด้านวัฒนธรรม ปัจจัยด้านการคมนาคม และปัจจัยด้านรายได้ สามารถร่วมกันอธิบายตัวแปรตาม คือ การจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ได้ร้อยละ 28.70 มีค่า (R^2= .287) ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ α.05

องค์ความรู้ใหม่

ประเพณีการลอยกระทงแต่ละท้องที่ก็มาจากความเชื่อ ความศรัทธาที่แตกต่างกัน บางแห่งก็มีตำนานเล่าขานกันต่อๆ มาซึ่งบางเรื่องเป็นเรื่องเล่าขานเป็นนิทานพื้นบ้านเป็นเรื่องที่เล่าสืบต่อกันมาแต่โบราณกาล ไม่อาจหาหลักฐานที่แน่ชัดได้ แต่ทุกเรื่องล้วนเกี่ยวข้องกับหลักความเชื่อในพระพุทธศาสนา ประเพณีลอยกระทงช่วยสร้างความสามัคคี เป็นการรวมพลังกับคนอื่นเพื่อทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งด้วยความพร้อมเพรียงกันให้สำเร็จสมประสงค์ ประเพณีลอยกระทงก็เป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมและประเพณี ซึ่งเป็นวิถีชีวิตของคนในสังคม เป็นกรอบและเป็นแบบแผนให้คนในสังคมได้ยึดถือและปฏิบัติ หล่อหลอมก่อให้เกิดภาพลักษณ์ที่สง่างาม และสวยงามที่สังคมยึดถือปฏิบัติสืบกันมา คุณค่าด้านอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอันเนื่องมาจากประเพณีลอยกระทง ยังมีคุณค่าต่อครอบครัว ชุมชน สังคมและศาสนาด้วย เช่น ทำให้สมาชิกในครอบครัวได้ใช้เวลาร่วมกัน ทำให้ชุมชนได้ร่วมมือร่วมใจกันจัดงาน หรือในบางท้องที่มีการทำบุญก็ถือว่ามีส่วนช่วยสืบทอดพระพุทธศาสนา และถือเป็นโอกาสดีในการรณรงค์อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในแม่น้ำลำคลองไปด้วย และด้านเศรษฐกิจและสังคมสามารถสร้างค่านิยมให้ชาวไทยและชาวต่างประเทศเพิ่มการท่องเที่ยว และการจับจ่ายใช้สอยภายในประเทศอย่างทั่วหน้าและทั่วทุกภูมิภาค

การจัดบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนส่วนจังหวัดสุโขทัย มีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานให้แก่ประชาชน อาทิ การรักษาความสงบเรียบร้อย และความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน โดยจะดำเนินการตามโครงการต่าง ๆ เช่น โครงการณรงค์ความปลอดภัยทางถนนช่วงเทศกาล โครงการติดตั้งโทรทัศน์วงจรปิดในพื้นที่เสี่ยงภัยและสถานที่ท่องเที่ยว คุณภาพการรองรับนักท่องเที่ยวมีการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐานสำหรับนักท่องเที่ยว รวมถึงการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว มีการจัดการดูแลรักษาสภาพแวดล้อมและสถานที่สำคัญทางวัฒนธรรมรามัญ มีกิจกรรมการท่องเที่ยวเป็นที่ยอมรับของคนในท้องถิ่น และให้ประชาชนในพื้นที่ร่วมกันฟื้นฟู ทำนุบำรุง เผยแพร่วัฒนธรรมอันดีงาม พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและคุณภาพสินค้าบริการทางการท่องเที่ยวให้ได้มาตรฐาน ส่งเสริมการนำอัตลักษณ์ท้องถิ่น วัฒนธรรมประเพณีรวมถึงการเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจของสินค้าและบริการทางการท่องเที่ยวต่อไป เพื่อสร้างความดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 องค์ความรู้ใหม่

สรุปผลการวิจัย

คุณค่าของประเพณีลอยกระทง ซึ่งในแต่ละภูมิภาคอาจแตกต่างกันในรายละเอียด หากมีลักษณะร่วมของคุณค่าที่เอื้อประโยชน์ต่อครอบครัว ชุมชน สังคมและพุทธศาสนา ลอยกระทงทำให้สมาชิกในครอบครัวได้ทำกิจกรรมร่วมกัน ทั้งอาจมีการแสดงความระลึกถึงบรรพบุรุษที่ล่วงลับ ประเพณีลอยกระทงช่วยสร้างเสริมความรักสามัคคีผ่านการพบปะสังสรรค์ ร่วมกิจกรรมสนุกสนานและยังส่งเสริมช่างฝีมือในท้องถิ่น ลอยกระทงยังมีคุณค่าต่อการทำนุบำรุงพุทธศาสนา ผ่านการทำบุญทำทานถือศีลและรำลึกถึงพระธรรมคำสอน ประเพณีลอยกระทงยังทรงคุณค่าต่อสังคม จากการวิจัยลอยกระทง เผาเทียน เล่นไฟ ผู้ที่เข้าชมงานทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ ทุกคนได้ตระหนักถึงความเอื้ออาทรต่อสิ่งแวดล้อมและให้ความสำคัญของแม่น้ำลำคลอง และการจัดบริการสาธารณะในมิติต่างๆ ของการลอยกระทง ยังทรงคุณค่าเป็นปัจจัยสำคัญให้ประเพณีอันเก่าแก่ยาวนานนี้ ดำรงคงอยู่อย่างต่อเนื่อง โดยมีผู้ถือปฏิบัติสืบสานอย่างกว้างขวางแพร่หลาย จนกลายเป็นอีกหนึ่งเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมไทยในที่สุด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัย พบว่า มีการส่งเสริมให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ประเพณีลอยกระทงและช่วยกันดูแลรักษาแหล่งน้ำให้คงสภาพเดิม ดังนั้น องค์การบริหารส่วนจังหวัดสุโขทัย ควรประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารและขอความร่วมมือจากประชาช่วยกันป้องกันไม่ให้สภาพแวดล้อมของแหล่งน้ำเกิดความเสื่อมโทรม เพื่อประโยชน์ในการดำรงชีวิตในท้องถิ่นของตน การประสานงานเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจ และความตระหนักระหว่างหน่วยงานของรัฐองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับประชาชน ให้มีบทบาทหน้าที่ในการปกป้อง คุ้มครอง ฟื้นฟูการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด

1.2 การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่ โดยสนับสนุนการศึกษาด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ สามารถทำได้ทุกระดับอายุ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ผ่านสื่อสารมวลชนต่างๆ เพื่อให้ประชาชนเกิดความตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นในการอนุรักษ์ เกิดความรักความหวงแหนและให้ความร่วมมืออย่างจริงจัง และการจัดให้บริการสาธารณะด้วยการสร้างนวัตกรรมใหม่ในการบริการประชาชนโดยการนำเอาความรู้ทักษะ มาผสมผสานกับเทคโนโลยีที่ทันสมัย อาทิ การใช้อินเทอร์เน็ต Line และ Facebook เพื่อให้ประชาชนได้รับการบริการที่รวดเร็ว สะดวก มีความต่อเนื่อง ประหยัดค่าใช้จ่าย และที่สำคัญมากที่สุดต้องทำให้ประชาชนมีความพึงพอใจและมีความสุข

1.3 การจัดให้บริการสาธารณะด้วยการสร้างนวัตกรรมใหม่ในการบริการประชาชนโดยการนำเอาความรู้ ทักษะมาผสมผสานกับเทคโนโลยีที่ทันสมัย อาทิ การใช้อินเทอร์เน็ต Line และ Facebook เพื่อให้ประชาชนได้รับการบริการที่รวดเร็ว สะดวก มีความต่อเนื่องและประหยัดค่าใช้จ่าย

2. ข้อเสนอแนะด้านการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำวิจัยเชิงคุณภาพควบคู่ไปกับการทำวิจัยเชิงปริมาณ จะทำให้ทราบถึงประเด็นที่ลึกซึ้งมากยิ่งขึ้น และเปิดรับฟังความคิดเห็นประชาชนในพื้นที่ ซึ่งเป็นผู้รับผลประโยชน์โยตรงจากการให้บริการสารธารณะ

2.2 ควรศึกษาวิเคราะห์บทบาทของการสื่อสารต่อการประชาสัมพันธ์ประเพณีลอยกระทงในเชิงสร้างสรรค์

เอกสารอ้างอิง

กตัญญู เรือนตุ่น, พิสิฏฐ์ โคตรสุโพธิ์, พระมหาอังคาร ญาณเมธี, ปุระวิชญ์ วันตา และ ทิพาภรณ์ เยสุวรรณ์. (2562). แนวทางการส่งเสริมอัตลักษณ์วัฒนธรรมประเพณีเชิงพุทธล้านนาของจังหวัดลำปาง. *วารสารพุทธศาสตร์ศึกษา, 10*(2), 429-446.

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2550). *สรุปสาระสำคัญมาตรฐานการบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ: กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น.

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2566). *สถิติด้านการท่องเที่ยว ปี 2566 (Tourism Statistics 2023)*. สืบค้น 1 ตุลาคม 2566. จาก https://www.mots.go.th/news/category/704.

คัชพล จั่นเพชร. (2564). การพัฒนาแนวทางการจัดการแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดสุโขทัย. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง , 10*(2), 11-24.

เฉลิมพล ศรีทอง และ ธีรพงษ์ เที่ยงสมพงษ์. (2564). แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเมืองมรดกโลก และเมืองสร้างสรรค์โลก โดยชุมชนเมืองเก่าสุโขทัย สำหรับฐานวิถีชีวิตใหม่หลังสถานการณ์โควิด 19. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยธนบุรี, 15*(2), 103-114.

ณวิญ เสริฐผล. (2563). การดำรงอยู่ของภูมิปัญญาท้องถิ่นในสังคมโลกาภิวัตน์. *วารสารบัณฑิตแสงโคมคำ, 5*(2), 314-331.

ณัฐพร ภูแต้มนิล, เสาวลักษณ์ นิกรพิทยา, สิทธิพรร์ สุนทร และ ภัณฑิลา น้อยเจริญ. (2565). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมกรณีศึกษาวัดแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดกาฬสินธุ์. *Journal of Modern Learning Development, 7*(8), 269-286.

ทรงคุณ จันทจร, พิสิฏฐ์ บุญไชย และ ไพรัช ถิตย์ผาด. (2552). *คุณค่าอัตลักษณ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นกับการนำมาประยุกต์เป็นผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นเพื่อเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจและการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง และภาคใต้*. มหาสารคาม: สถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

นิภาวรรณ เจริญลักษณ์. (2566). การศึกษากับการพัฒนาชุมชนสู่ความยั่งยืน: การสืบสานประเพณีลอยกระทงของตำบลเบิกไพร อำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรี. *วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์, 10*(8), 30-42.

พระครูภาวนาโสภิต, พระสมนึก ทับโพธิ์, นิกร ยาอินตา, ประเด่น แบนปิง และ สราวุฒิ วะสารชัย. (2565). นวัตกรรมเพื่อการสืบสานวัฒนธรรมประเพณีของจังหวัดลำพูน. *วารสาร มจร บาฬีศึกษาพุทธโฆสปริทรรศน์, 8*(3), 25-40.

พระณัฐกิจ ฐิตเมธี (อิมัง). (2564). การศึกษาความเชื่อเรื่องการถวายประทีปของชาวพุทธในล้านนา. *วารสาร มจร.หริภุญชัยปริทรรศน์, 5*(1), 22-31.

พุทธชาติ ภู่ทับทิม. (2560). *คุณภาพการให้บริการสาธารณะด้านระบบประปาหมู่บ้านขององค์การบริหารส่วนตำบลวังใหม่ อำเภอวังสมบูรณ์ จังหวัดสระแก้ว*. (บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา).

สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดสุโขทัย. (2566). *ประเพณีลอยกระทง เผาเทียน เล่นไฟ จังหวัดสุโขทัย*. สืบค้น 20 พฤษภาคม 2566. จาก https://www2.m-culture.go.th/sukhothai/main.php?filename=index.

สุธินี เหรียญเครือ และ พิษณุ เฉลิมวัฒน์. (2566). การศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการรับบริการสาธารณะของเทศบาลตำบลปากน้ำปราณ อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์. *วารสารศิลปากรศึกษาศาสตร์วิจัย, 5*(1), 307-318.

องค์การบริหารส่วนจังหวัดสุโขทัย. (2566). *ยุทธศาสตร์และแผนพัฒนาท้องถิ่น*. สืบค้น 19 ตุลาคม 2566. จาก http://sukhothaipao.go.th/public/.

อดิลักษณ์ พุ่มอิ่ม. (2566). การวิเคราะห์เส้นทางปัจจัยองค์ประกอบ ศักยภาพในการดึงดูดใจและการรองรับด้านการท่องเที่ยวที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ในจังหวัดปราจีนบุรี. *วารสารการบริการและการท่องเที่ยวไทย, 18*(1), 16-34.

JSSP: Journal of Social Science Panyapat, 2024. 6(1): 161-174.

PANYAPAT
ปัญญาพัฒน์

JSSP
Journal of Social Science Panyapat
https://so06.tci-thaijo.org/index.php/JSSP/index

Research Article

Guidelines for The Implementation of The Philosophy of Sufficiency Economy According to Sufficiency- based Schools in Chien Yai School Network 2, Under Nakhon Si Thammarat Primary Educational Service Area Office 3

Orawan Kaewprom[1*] Kasama Sisuwan[1] and Phramaha Supot Sumato[1]

[1] *Department of Buddhist Educational Administration, Faculty of Education, Mahajulalongkornrajavidyalaya University, Nakhon Si Thammarat Campus, Thailand*

* *Corresponding author. E-mail: sirapat6651@gmail.com*

ABSTRACT

The objectives of this research are as follows (1) to study the operating status of the sufficiency economy philosophy in Chian Yai network school 2, (2) to study the guidelines for the implementation of the sufficiency economy philosophy under the sufficiency education school policy in Chian Yai network 2 schools, Nakhon Si Thammarat primary educational service area office 3. This research uses qualitative research by in-depth interviews from related parties by studying the condition of key informants, amounting to 15, drafting a model by 5 experts who are administrators and teachers, the qualitative data were analyzed by descriptive method. The research results found that: Implementation of the philosophy of sufficiency economy in schools in the Chien Yai network 2 Nakhon Si Thammarat primary educational service area office 3 has begun to prepare a plan according to the sufficiency education Institution assessment manual, which has 5 aspects: management; curriculum and teaching management organizing student development activities personnel development of educational institutes results/success images. Guidelines for the implementation of the sufficiency economy philosophy according to the sufficiency education policy in the Chien Yai network school 2 office of the Nakhon Si Thammarat primary educational service area office 3 consists of schools organizing activities to develop learners by teaching and learning in accordance with the philosophy of sufficiency economy 8 groups of subjects to develop into a sufficiency educational institution the objective is for educational institutes to develop the habits of living according to the sufficiency economy philosophy for learners to have sufficient life skills, knowledge, understanding and applying critically in everyday life to drive the school's educational plan strategy, according to the sufficiency education policy in all 5 aspects as follows (1) management, (2) curriculum and instructional management, (3) student development activities, (4)educational personnel development, and (5) results and achievements.

Keywords: Guidelines for The Implementation of Sufficiency Education Institutions, Sufficiency School, Philosophy of Sufficiency Economy

Received: 27 February 2023;
Revised: 22 October 2023;
Accepted: 24 January 2024

© 2024 JSSP: Journal of Social Science Panyapat
ISSN: 3027-6748 (Online)

แนวทางการดำเนินงานหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามนโยบายสถานศึกษาพอเพียง ในโรงเรียนเครือข่ายสถานศึกษาเชียรใหญ่ 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3

อรวรรณ แก้วพรหม[1*] กษมา ศรีสุวรรณ[1] และ พระมหาสุพจน์ สุเมโธ[1]

[1] *สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช ประเทศไทย*

* *Corresponding author. E-mail: sirapat6651@gmail.com*

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนเครือข่ายเชียรใหญ่ 2 (2) เพื่อศึกษาแนวทางการดำเนินงานหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามนโยบายสถานศึกษาพอเพียงในโรงเรียนเครือข่ายเชียรใหญ่ 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิจัยแบบเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก จากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องโดยการคัดเลือกผู้บริหารสถานศึกษาและครูในเครือข่ายสถานศึกษาเชียรใหญ่ 2 จำนวน 15 คน การร่างรูปแบบโดยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญซึ่งเป็นผู้บริหารและครูโดยการคัดเลือกแบบเจาะจงจากโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จ จากการเข้ารับการประเมินสถานศึกษาพอเพียงและผ่านเกณฑ์การประเมินจำนวน 5 คน วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยวิธีพรรณนา ผลการศึกษาพบว่า การดำเนินงานหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนเครือข่ายเชียรใหญ่ 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 มีการเริ่มจัดทำแผนตามคู่มือประเมินสถานศึกษาพอเพียง ซึ่งมีองค์ประกอบอยู่ 5 ด้าน คือ ด้านบริหารจัดการ ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ด้านพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา ด้านผลลัพธ์และภาพความสำเร็จ แนวทางการดำเนินงานหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามนโยบายสถานศึกษาพอเพียงในโรงเรียนเครือข่ายเชียรใหญ่ 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 ประกอบด้วย โรงเรียนได้จัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียนโดยมีการเรียนการสอนบูรณาการให้สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 8 กลุ่มสาระวิชา เพื่อพัฒนาเป็นสถานศึกษาพอเพียง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้สถานศึกษาเสริมสร้างลักษณะนิสัยในการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของผู้เรียนให้มีทักษะในการดำรงชีวิตอย่างพอเพียง มีความรู้ความเข้าใจและนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีวิจารณญาณเพื่อขับเคลื่อนยุทธศาสตร์แผนการศึกษาของโรงเรียน ตามนโยบายสถานศึกษาพอเพียงทั้ง 5 ด้าน ดังนี้ (1) ด้านการบริหาร (2) ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน (3) ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน (4) ด้านพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา (5) ด้านผลลัพธ์และภาพความสำเร็จ

คำสำคัญ: แนวทางการดำเนินงานสถานศึกษาพอเพียง, สถานศึกษาพอเพียง, ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

© 2024 JSSP: Journal of Social Science Panyapat

บทนำ

พระราชดำริปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเป็นการนำเสนอทางออกให้กับสังคมปัจจุบัน ที่จะช่วยสร้างสังคมให้เข้มแข็งตามวิถีของชาวตะวันออก และวิถีพุทธซึ่งยึดแก่นสาระของความเป็นจริงเป็นหลัก แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงนั้นหากมีการนำมาใช้ปฏิบัติจะนำไปสู่วิถีทางการดำเนินชีวิตส่วนตัวและชีวิตการทำงานอย่างมีคุณภาพและมีความสุขการมีความพอเพียงเป็นที่ตั้งจะทำให้รู้จักความพอดีจึงใช้ทางสายกลางที่ไม่มากไม่น้อยเกินไป ซึ่งจะ

ส่งผลไปถึงการบริหารจัดการตนเองและทรัพยากรต่างๆ อย่างเหมาะสม ไม่ฟุ่มเฟือยให้ สิ้นเปลืองโดยใช่เหตุ ฉะนั้นเมื่อมีการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาประเทศที่ยั่งยืน จะมีการดำเนินการด้านต่าง ๆ อย่างค่อยเป็นค่อยไป ก่อให้เกิดความสมดุลมั่นคงและยั่งยืนในระดับตนเอง ครอบครัว ชุมชนและประเทศชาติตามเงื่อนไขและวิถีชีวิตที่เป็นอยู่ ไม่สร้างความขัดแย้งและความแตกต่างทางวัฒนธรรม “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” เป็นปรัชญาของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตรพระราชทานและพระราชดำริ เพื่อชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทยมาตั้งแต่ พ.ศ. 2517 ซึ่งตลอดระยะเวลาที่พระองค์ทรงครองราชย์ทรงได้นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาปฏิบัติในพระราชกิจจาวัฒน์ โดยทรงแสดงให้เห็นถึงความพอเพียงความพอดีในความเป็นอยู่ ทรงใช้เหตุผลเป็นเครื่องนำทางตลอดเวลา (สุเมธ ตันติเวชกุล, 2549)

โรงเรียนเป็นหน่วยการบริหารการศึกษาสำคัญที่จะต้องปฏิบัติงาน การจัดการศึกษาโดยการบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้บรรลุตาม เป้าประสงค์กระทรวงศึกษาธิการได้เห็นความสำคัญของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จึงได้กำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรแกนกลางพุทธศักราช 2551 โดยมุ่งพัฒนา ให้ผู้เรียนเป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อและประกอบอาชีพ ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552) การนำนโยบาย การขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษานั้น กระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดแผนดำเนินงานหลักยุทธศาสตร์และตัวชี้วัดในการขับเคลื่อนหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาไว้ 4 ประการ ประกอบด้วย 1) ด้านการสร้างความรู้ ความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยการพัฒนามาตรฐานการเรียนรู้ และสื่อการเรียนรู้ ตลอดจนกิจกรรมส่งเสริมรูปแบบต่างๆ พัฒนาบุคลากรเครือข่าย และประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความเข้าใจ 2) ด้านการนำสู่การปฏิบัติ โดยนำหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนการสอนและการบริหารจัดการในสถานศึกษา 3) ด้านประสานงานร่วมมือและเชื่อมโยงเครือข่ายสถาบันการศึกษา สถาบันครอบครัว ชุมชน และสถาบันทางศาสนาให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา 4) ด้านการติดตาม ประเมินผล (กระทรวงศึกษาธิการ, 2554)

อย่างไรก็ตามโรงเรียนในเครือข่ายสถานศึกษาเชียรใหญ่ 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 ก็มีการดำเนินโครงการเศรษฐกิจพอเพียงอยู่แล้วในโรงเรียนจึงเหมาะสมที่จะดำเนินโครงการอย่างเป็นระบบมากยิ่งขึ้นด้วยการเข้าร่วมโครงการสถานศึกษาพอเพียงด้วยบริบทของโรงเรียนแต่ละโรงเรียน มีความคล้ายคลึงกันจึงดำเนินไปในแนวทางเดียวกันได้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจและต้องการศึกษาถึง รายละเอียดของกระบวนการแนวคิดหลักเกณฑ์ แนวปฏิบัติการจัดโครงการสถานศึกษาพอเพียง เพื่อให้นักเรียนได้เรียนด้วยการปฏิบัติโดยการลงมือทำเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาและปัจจัยที่ส่งผลในการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาตามบริบทของโรงเรียนในเครือข่ายสถานศึกษาเชียรใหญ่ 2 อันจะนำไปสู่แนวคิด แนวปฏิบัติหรือรูปแบบ นำไปต่อยอดให้แก่โรงเรียนเพื่อยกระดับขึ้นเป็นโรงเรียนสถานศึกษาพอเพียงต่อไปตลอดจนเกิดการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้มีความรู้ มีการฝึกทักษะกระบวนการคิดทักษะการปฏิบัติ และเกิดเจตคติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อสร้างเยาวชนไทยให้เป็นคนดี มีความรู้ มีเจตคติที่ดี มีทักษะในการปฏิบัติงาน และมีทักษะชีวิตในการอยู่ร่วมกันอย่างสร้างสรรค์ ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพของสังคมและประเทศชาติต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนเครือข่ายสถานศึกษาเชียรใหญ่ 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3

2. เพื่อศึกษาแนวทางการดำเนินงานหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามนโยบายสถานศึกษาพอเพียงในโรงเรียนเครือข่ายสถานศึกษาเชียรใหญ่ 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

1.1 ขั้นตอนการศึกษาสภาพ ซึ่งผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposeful Selection) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) จำนวน 15 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา/ครูรักษาการในตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาเชียรใหญ่ 2 จำนวน 10 คน และตัวแทนครูโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาเชียรใหญ่ 2 จำนวน 5 คน

1.2 ขั้นตอนการศึกษาแนวทางการดำเนินงานหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามนโยบายสถานศึกษาพอเพียง ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key-informants) คือ ผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งเป็นผู้บริหารและครู โดยการคัดเลือกแบบเจาะจงจากโรงเรียนสถานศึกษาพอเพียงที่ประสบความสำเร็จ จากการเข้ารับการประเมินสถานศึกษาพอเพียงและผ่านเกณฑ์การประเมิน จำนวน 5 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา และหัวหน้างานหรือครูผู้ดำเนินงานเกี่ยวกับโครงการสถานศึกษาพอเพียง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ขั้นตอนการศึกษาสภาพ ในขั้นตอนการศึกษาสภาพการดำเนินงานหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามนโยบายสถานศึกษาพอเพียงใช้เครื่องมือในการวิจัย คือ แบบการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview)

2.2 ขั้นตอนการศึกษาแนวทาง ในขั้นตอนการศึกษาแนวทางการดำเนินงานหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามนโยบายสถานศึกษาพอเพียง ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับแนวทางการแนวทางการดำเนินงานหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามนโยบายสถานศึกษาพอเพียง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ขั้นตอนการศึกษาสภาพ ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ การเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานของสถานศึกษา และการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ใช้วิธีการสัมภาษณ์โดยตรง (Face-to-Face) กับผู้ที่เกี่ยวข้องเป็นรายบุคคล

3.2 ขั้นตอนการศึกษาแนวทาง ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ใช้วิธีการสัมภาษณ์โดยตรง (Face-to-Face) กับผู้เชี่ยวชาญเป็นรายบุคคล

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

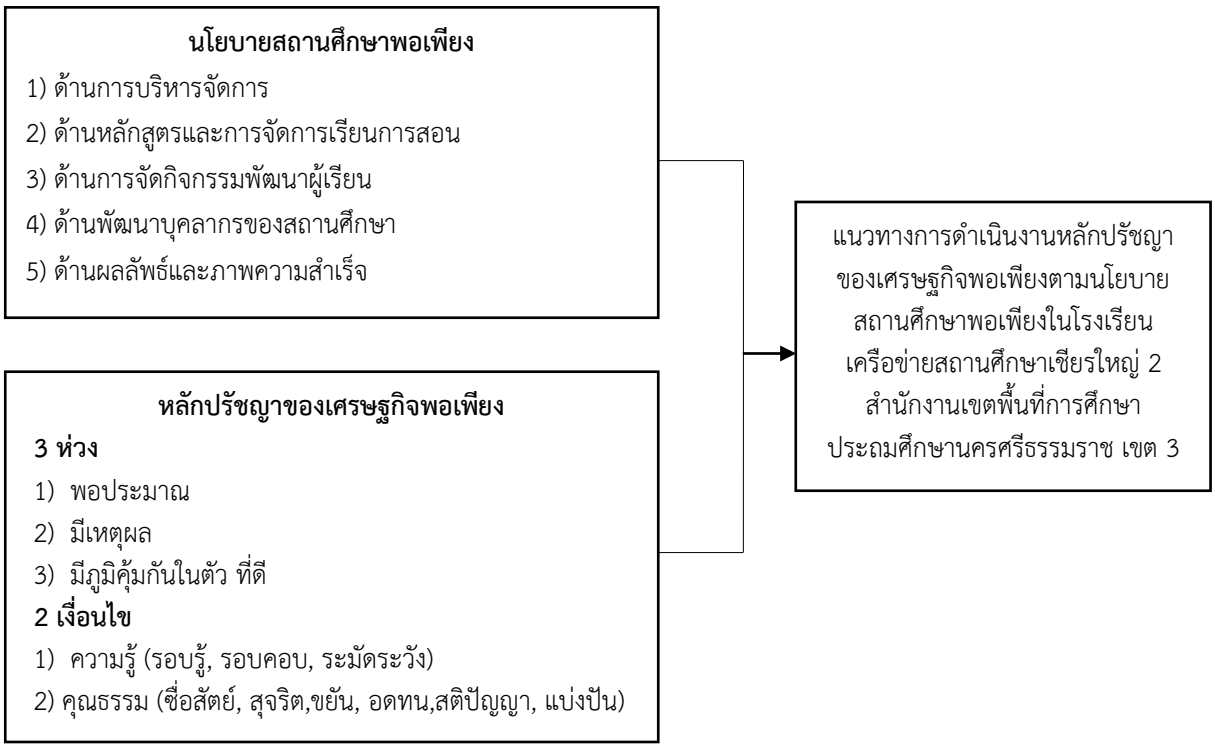
การวิเคราะห์ข้อมูลของงานวิจัยฉบับนี้ ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-dept Interview) และการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) ใช้วิธีการวิเคราะห์แบบอุปนัย (Analytic Induction) โดยนำข้อมูลมาเรียบเรียง และจำแนกอย่างเป็นระบบ จากนั้นนำมาตีความหมาย เชื่อมโยงความสัมพันธ์และสร้างข้อสรุปจากข้อมูลต่างๆ ที่รวบรวมได้โดยทำไปพร้อมๆ กับการเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ขั้นตอนการศึกษาสภาพ ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาสภาพแนวทางการดำเนินงานหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนเครือข่ายสถานศึกษาเชียรใหญ่ 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 และนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) วิเคราะห์แบบอุปนัย (Analytic Induction) โดยนำข้อมูลมาเรียบเรียง และจำแนกอย่างเป็นระบบ จากนั้นนำมาตีความหมาย เชื่อมโยงความสัมพันธ์และสร้างข้อสรุปจากข้อมูลต่างๆ นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อขอความเห็นและข้อเสนอแนะเบื้องต้น และปรับแก้ตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา

4.2 ขั้นตอนการศึกษาแนวทาง ผู้วิจัยดำเนินการนำรายละเอียดจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามนโยบายสถานศึกษาพอเพียง มาจัดทำเป็นรายงานการสัมภาษณ์นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อขอความเห็นและข้อเสนอแนะเบื้องต้น และปรับแก้ตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อนำเสนอในการสนทนากลุ่ม

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการศึกษาการวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสาร แนวคิดทฤษฎีต่างๆ และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและได้ทำการสังเคราะห์จนได้กรอบแนวคิดในการวิจัยดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย พบว่า

1. สภาพการดำเนินงานหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนเครือข่ายสถานศึกษาเชียรใหญ่ 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3

ผลการศึกษาสภาพการดำเนินงานหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนเครือข่ายสถานศึกษาเชียรใหญ่ 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 มีการดำเนินการ 5 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการบริหารจัดการในส่วนของผู้บริหารสถานศึกษามีการประชุม วางแผนและนำโครงการเข้าสู่แผนการปฏิบัติการประจำปี ดังที่ผู้อำนวยการจิตติพร จิตตรีได้แสดงความคิดเห็นว่า “ก่อนดำเนินการตามนโยบายผู้อำนวยการโรงเรียนจะมีการประชุมครูทุกระดับ” 2) ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน มีการจัดทำ ปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรในสถานศึกษา ดังที่ผู้อำนวยการ ก. ได้แสดงความคิดเห็นว่า “มีแผนงานการปฏิบัติงานด้านวิชาการที่ส่งเสริมการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนการสอน 3) ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ดังที่ผู้อำนวยการ ข. ได้แสดงความคิดเห็นว่า “ครูจะต้องเขียนแผนการสอนโดยมีการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน” 4) ด้านพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา ส่งเสริมให้บุคลากรได้แสวงหาความรู้โดยการจัดอบรมบุคลากรให้มีความรู้ความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงดังที่ผู้อำนวยการ ค. ได้แสดงความคิดเห็นว่า “ควรส่งเสริมให้ครูได้อบรมและศึกษาแหล่งเรียนรู้เพื่อครูจะได้เข้าใจหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและนำมาถ่ายทอดให้ผู้เรียนได้ดี 5) ด้านผลลัพธ์และภาพความสำเร็จ ผู้บริหารและครูร่วมกันศึกษารายละเอียดบุคลากรนำหลักปฏิบัติสู่ผู้เรียนและวัดผลประเมินผล ดังที่ผู้อำนวยการ ง. ได้แสดงความคิดเห็นว่า “ผู้บริหารและครูร่วมกันประเมินความสำเร็จและนำสิ่งที่บกพร่องมาดำเนินการปรับปรุงแก้ไขต่อไป”

สรุปได้ว่า การศึกษาดำเนินงานเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนเครือข่ายสถานศึกษาเชียรใหญ่ 2 ทั้งด้านด้านการบริหารจัดการ ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ด้านพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา ด้านผลลัพธ์และภาพความสำเร็จทุกโรงเรียนได้ดำเนินการตามขั้นตอนเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

2. แนวทางการดำเนินงานหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามนโยบายสถานศึกษาพอเพียงในโรงเรียนเครือข่ายสถานศึกษาเชียรใหญ่ 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3

การศึกษาแนวทางโดยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญซึ่งเป็นผู้บริหาร โดยการคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจงจากโรงเรียนสถานศึกษาพอเพียงที่ประสบความสำเร็จจากการเข้ารับการประเมินสถานศึกษาพอเพียงและผ่านเกณฑ์การประเมิน มีการดำเนินการ 5 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการบริหารจัดการ ดังที่ผู้อำนวยการ จ. ได้แสดงความคิดเห็นว่า “นำการบริหารจัดการทั้ง4 ฝ่าย คือ วิชาการ บุคลากร งบประมาณ บริหารทั่วไป ให้มีการขับเคลื่อนภาระงานให้มีประสิทธิภาพ” 2) ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ดังที่ผู้อำนวยการ ฉ. ได้แสดงความคิดเห็นว่า “ผู้อำนวยการและครูควรมีการวิเคราะห์พัฒนาหลักสูตรและปรับให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา 3) ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ดังที่ผู้อำนวยการส่า ด่านวัฒนา ได้แสดงความคิดเห็นว่า “ควรจัดกิจกรรมที่หลากหลายเน้นภูมิปัญญาท้องถิ่นมาสนับสนุนการทำกิจกรรมโครงงานให้สอดคล้องกับชุมชน 4) ด้านพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา ดังที่ผู้อำนวยการ ช. ได้แสดงความคิดเห็นว่า “ สร้างแรงจูงใจให้บุคลากรเป็นครูที่ดี เป็นครูมืออาชีพและมีการนิเทศติดตามผลการปฏิบัติงานด้วยวิธีการที่หลากหลายโดยครูมีการพัฒนาตามคำแนะนำของผู้ประเมินสม่ำเสมอ” 5) ด้านผลลัพธ์และภาพความสำเร็จ ดังที่ผู้อำนวยการ ซ. ได้แสดงความคิดเห็นไว้ว่า “สถานศึกษาควรมีการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้อง บุคลากรควรทำงานเป็นทีมเพื่องานจะได้ดำเนินอย่างเป็นระบบและประสบความสำเร็จ”

อภิปรายผล

จากการศึกษาวิจัยเรื่องแนวทางการดำเนินงานหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามนโยบายสถานศึกษาพอเพียงในโรงเรียนเครือข่ายสถานศึกษาเชียรใหญ่ 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 ไปสู่การปฏิบัติให้ประสบผลสำเร็จนั้น สถานศึกษามีเป้าหมายเพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษา ครู นักเรียนและชุมชนมีความรู้ความเข้าใจและปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เชื่อมโยงสู่การเรียนการสอนตามกลุ่มสาระการเรียนรู้และสู่วัฒนธรรมท้องถิ่น การขับเคลื่อนโครงการสถานศึกษาพอเพียงระดับสถานศึกษานั้นดำเนินการโดยผู้บริหารสถานศึกษา ครู บุคลากรทางการศึกษา โดยมีองค์ประกอบกระบวนการขับเคลื่อนโครงการ 5 ด้าน ได้แก่ การดำเนินงาน 4 ด้าน ตามแนวทางการติดตามประเมินยุทธศาสตร์ขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา และด้านที่ 5 คือ ประเมินผลลัพธ์และภาพความสำเร็จที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงาน ซึ่งในการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้สอดแทรกกระบวนการบริหารวงจรคุณภาพ (PDCA) เข้าไปในกระบวนการดำเนินโครงการด้วย โดยผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ได้ดังนี้

สภาพทางการดำเนินงานหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามนโยบายสถานศึกษาพอเพียงในโรงเรียนเครือข่ายสถานศึกษาเชียรใหญ่ 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 ผลการศึกษา พบว่า มีการวางแผนในการดำเนินการโดยการศึกษาสภาพบริบทของโรงเรียน ทำการวิเคราะห์หลักสูตร ประชุม วางแผน แต่งตั้งคณะกรรมการในการทำงาน จัดอบรม สัมมนา สร้างความตระหนัก ความรู้ กำหนดแผนพัฒนาการจัดการศึกษา แผนการปฏิบัติงาน จัดทำแผนการพัฒนา เสนอแผนต่อคณะกรรมการสถานศึกษาเพื่อพิจารณาความเห็นชอบมาเป็นแนวทางในการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาขับเคลื่อนในสถานศึกษาและนำมาปฏิบัติโดยการบูรณาการกับการจัดการเรียนการสอนในคาบจัดหาผลิตสื่อการเรียนรู้รวมทั้งมีกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โครงการหรือกิจกรรมของโรงเรียน กิจกรรมแนะแนว ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้สามารถแก้ปัญหาและพัฒนาตนเองได้อย่างสอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กิจกรรมลูกเสือเนตรนารี ยุวกาชาด หรือผู้บำเพ็ญประโยชน์ ชุมนุม ชมรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น วัฒนธรรม หลักคำสอนของศาสนาที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ทั้งนี้ในการปฏิบัติครูผู้สอนโดยส่วนใหญ่ยังไม่เข้าใจเนื้อหาหรือข้อบ่งชี้จึงต้องมีแผนงานโครงการพัฒนาบุคลากรโดยการจัดการประชุม อบรม สัมมนา ศึกษาดูงานแหล่งเรียนรู้ต่างๆ

เพื่อส่งเสริมการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตและการปฏิบัติภารกิจหน้าที่ ในด้านผลลัพธ์และภาพความสำเร็จบทบาทของโรงเรียน บทบาทของผู้ที่เกี่ยวข้องในโรงเรียน และการจัดกิจกรรม ขั้นตอนการจัดกิจกรรมยังไม่ชัดเจน เมื่อพิจารณาการนิเทศ กำกับติดตาม และประเมินผล พบว่าเป็นลักษณะของการมีส่วนร่วม โดยลักษณะการนิเทศ กำกับติดตาม และประเมินผล ของโรงเรียนจะเป็นแบบไม่เป็นทางการ มีความยืดหยุ่นภายใต้กรอบการทำงาน แต่เมื่อพิจารณาระบบการทำงาน ยังพบว่า การทำงานการนิเทศ กำกับติดตาม และประเมินผล ยังไม่เป็นระบบมีความยืดหยุ่นภายใต้กรอบการทำงาน แต่เมื่อพิจารณาระบบการทำงานยังพบว่าการทำงานการนิเทศ กำกับติดตาม และประเมินผล ยังไม่เป็นระบบ โดยเฉพาะยังขาดแผนการจัดการวัดและประเมินผล เครื่องมือในการวัดและประเมินผล ตลอดจนการนำไปใช้ปฏิบัติได้จริง และในด้านการปรับปรุงแก้ไขจะเน้นการปฏิบัติให้เห็นเป็นแบบอย่างจริงของครูผู้สอนเพื่อให้ผู้เรียนได้ยึดเป็นแบบอย่างและนำไปปฏิบัติซึ่งสอดคล้องกับ จักรปรุฬห์ วิชาอัครวิทย์ (2553) ศึกษาเรื่องรูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ผลการวิจัยพบว่า ผลการสังเคราะห์บทเรียนการบริหารสถานศึกษาโดยบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนการสอน ผ่านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดแทรกหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงทุกกลุ่มสาระ โดยเน้นให้ผู้เรียนนำความรู้ไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันซึ่งเป็นการขยายผลสู่การปฏิบัติในครอบครัว ชุมชน ของตนเอง อันเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนปฏิบัติตนอย่างมีสติปัญญาและยึดมั่นในทางสายกลางและดำเนินชีวิตด้วยความซื่อสัตย์สุจริต อดทน ตลอดจนรักและภาคภูมิใจในความเป็นไทย ด้านการพัฒนาคุณภาพการศึกษาจัดให้มีการศึกษาวิเคราะห์สภาพความต้องการความจำเป็นของสถานศึกษาเพื่อวิจัยอละพัฒนาคุณภาพการศึกษาและส่งเสริมให้ครูทำการวิจัยชั้นเรียนตามความรู้และความสนใจและศักยภาพของแต่ละคน ซึ่งสอดคล้องกับ กันยา ทิพนี (2558) ศึกษาเรื่องการพัฒนารายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง เกษตรอินทรีย์ตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนบ้านศรีบุญเรือง อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ได้กล่าวถึงหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 ว่ามุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้สำรวจความถนัดและความสนใจของตนเอง ส่งเสริมการพัฒนาบุคลิกภาพส่วนตน มีทักษะในการคิดวิจารณญาน คิดสร้างสรรค์และคิดแก้ปัญหา มีทักษะในการดำเนินชีวิต มีทักษะการใช้เทคโนโลยีเพื่อเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ มีความรับผิดชอบต่อสังคม มีความสมดุลทั้งด้านความรู้ ความคิด ความดีงามและความภูมิใจในความเป็นไทย ตลอดจนใช้เป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพหรือการศึกษาต่อและความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต ความสามารถในการนำกระบวนการต่างๆ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การทำงานและการอยู่ร่วมกันในสังคมด้วยการเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล การจัดการปัญหาและความขัดแย้ง อย่างเหมาะสม การปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อมและการรู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น

แนวทางการดำเนินงานหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามนโยบายสถานศึกษาพอเพียงในโรงเรียนโรงเรียนเครือข่ายสถานศึกษาเชียรใหญ่ 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 ผลการศึกษา พบว่า แนวทางการดำเนินงานหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามนโยบายสถานศึกษาพอเพียงในโรงเรียนเครือข่ายสถานศึกษาเชียรใหญ่ 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 ผลการศึกษามีองค์ประกอบดังนี้ 1) ชื่อรูปแบบ 2) หลักการและเหตุผล 3) วัตถุประสงค์ 4) แนวทางการดำเนินการ 5) การติดตามประเมินผลซึ่งนโยบายสถานศึกษาพอเพียงที่มีอยู่ 5 ด้าน คือ 1) ด้านการบริหารจัดการ 2) ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน 3) ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 4) ด้านพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา 5) ด้านผลลัพธ์และภาพความสำเร็จและได้นำหลักวงจรการบริหารงานคุณภาพ (PDCA) คือ 1) P (Plan) คือ ขั้นตอนการวางแผน 2) D (Do) คือ ขั้นตอนการดำเนินการ 3) C (Check) คือ ขั้นตอนการตรวจสอบ 4) A (Action) คือ การกำหนดเป็นมาตรฐานและปรับปรุงพัฒนา มาใช้ควบคู่กับการปฏิบัติงาน

กระบวนการที่ 1การวางแผนในการดำเนินงานหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามนโยบายสถานศึกษาพอเพียงในโรงเรียนโรงเรียนเครือข่ายสถานศึกษาเชียรใหญ่ 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 บริหารจัดการศึกษาสภาพบริบทของโรงเรียน วิเคราะห์หลักสูตร ประชุม วางแผน แต่งตั้งคณะกรรมการในการทำงาน จัดอบรม สัมมนา สร้างความตระหนัก ความรู้ กำหนดแผนพัฒนาการจัดการศึกษา แผนการปฏิบัติงาน จัดทำแผนการพัฒนา

เสนอแผนต่อคณะกรรมการสถานศึกษาเพื่อพิจารณาความเห็นชอบซึ่งการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้นำหลัก PDCA มาใช้ ซึ่งสอดคล้องกับ ชนมณี ศิลานุกิจ,อำนวย ทองโปร่ง,รังสรรค์ มณีเล็ก และ สุวัฒน์ วิวัฒนานนท์ (2563) ศึกษาเรื่องรูปแบบการบริหารโรงเรียนโดยใช้วงจรคุณภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร พบว่า 1) บริหารจัดการด้วยระบบวงจรคุณภาพของเดมมิ่ง (PDCA) มุ่งเน้นให้เกิดประสิทธิภาพตามเกณฑ์การประเมินรางวัลคุณภาพระดับองค์กร และการบริหารโรงเรียนมีปัญหาในด้านการตรวจ สอบไม่เป็นปัจจุบัน 2) รูปแบบการบริหารโรงเรียนโดยใช้วงจรคุณภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถม ศึกษากรุงเทพมหานคร ประกอบด้วยหลักการและแนวคิดของรูปแบบวัตถุประสงค์ของรูปแบบ และลักษณะการ บริหารโรงเรียน 6 ด้านโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 3) ผลการประเมินรูปแบบการบริหารโรงเรียนโดยใช้วงจร คุณภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร พบว่า รูปแบบมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด มีความสอดคล้อง มีความเป็นไปได้และมีความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากและยังสอดคล้องกับ จักรปรุฬห์ วิชาอัครวิทย์ (2558) ศึกษาเรื่องรูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานบนพื้นที่สูงตามหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงในจังหวัดเชียงใหม่และจังหวัดแม่ฮ่องสอน ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบของรูปแบบประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ คือ 1) ด้านการบริหารจัดการประกอบด้วย นโยบาย วิชาการ งบประมาณ และการบริหารทั่วไป 2) ด้านการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนประกอบด้วย หน่วยการเรียนรู้ การบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนการสอน สื่อ และแหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการจัดการเรียนการสอน 3) ด้านการพัฒนาบุคลากร ประกอบด้วย การแนะแนวและระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียน กิจกรรมนักเรียน กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณะประโยชน์ 4) ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนประกอบด้วย การพัฒนาบุคลากร การติดตามขยายผล แนวทางการนำรูปแบบไปใช้สิ่งที่ควรดำเนินการคือ 1) กำหนดนโยบายการจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นนโยบายสำคัญของสถานศึกษา 2) พัฒนาความรู้ความเข้าใจแก่บุคลากรทั้งผู้บริหาร ครู และคณะกรรมการสถานศึกษา และส่งเสริมให้ปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 3) ประชาสัมพันธ์เผยแพร่ความรู้ ความเข้าใจแก่ผู้เกี่ยวข้อง 4) ทบทวนหรือปรับปรุงโครงสร้างและพัฒนาการบริหารจัดการ 5) จัดทำ ปรับปรุง หรือเพิ่มเติมโครงการ กิจกรรม และปรับแผนกลยุทธ์และแผนปฏิบัติการของสถานศึกษา 6) ปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา 7) จัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรสถานศึกษา 8) เสริมสร้างบรรยากาศและสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ 9) จัดระบบนิเทศ ติดตาม ประเมินผล และรายงานผล และ 10) ให้ผู้ปกครองและชุมชนเข้าร่วมในการจัดการศึกษาในขั้นตอนสำคัญทุกขั้นตอน

กระบวนการที่ 2 การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามนโยบายสถานศึกษาพอเพียงไปปฏิบัติซึ่งอยู่ในส่วนของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ทั้งกิจกรรมแนะแนว ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ลูกเสือเนตรนารี/ยุวกาชาดบำเพ็ญประโยชน์ชุมนุม ชมรม การประยุต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น วัฒนธรรม หลักคำสอนของศาสนาในการจัดกิจกรรมนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจัดโครงการ กิจกรรม รวมทั้งในส่วนของการมีแผนงานพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษาเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจในคุณค่าของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยดำเนินการตามรูปแบบที่วางแผนไว้ ประสานงานเครือข่ายชุมชน ท้องถิ่น ให้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมในด้านต่างๆ ตลอดจนให้การสนับสนุน ดูแลช่วยเหลือ และอำนวยความสะดวก จัดหาสื่อและแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมกับแผนงานสถานศึกษาพอเพียง และปรับปรุงโครงการ กิจกรรมอย่างต่อเนื่องสอดคล้องกับ เพชรประภาร์ ชุมสาย (2559) ศึกษาการจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 ผลการวิจัยพบว่า การจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับดีมาก เนื่องมาจากกระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายเร่งรัดในการปฏิรูปการศึกษาให้เป็นรูปธรรมโดยการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้เป็นแนวทางในการแก้ปัญหาทั้งมวลไม่ว่าจะเป็นปัญหาสังคมเศรษฐกิจ การเมือง ประกอบกับมีการประสานกับทุกภาคส่วนในการใช้ทรัพยากรร่วมกันเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ โดยจัดทำหลักสูตรและสาระการเรียนรู้ในห้องเรียน รวมทั้งบูรณาการเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนการสอนในทุกระดับ และยังสอดคล้องกับ ชุลีกร สายเกียรติวัติ และ พิชญาภา ยวงสร้อย (2560) ศึกษา การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อส่งเสริมมโนทัศน์ในการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียงในวิถีอาเซียนสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ผลการสร้างและตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของ

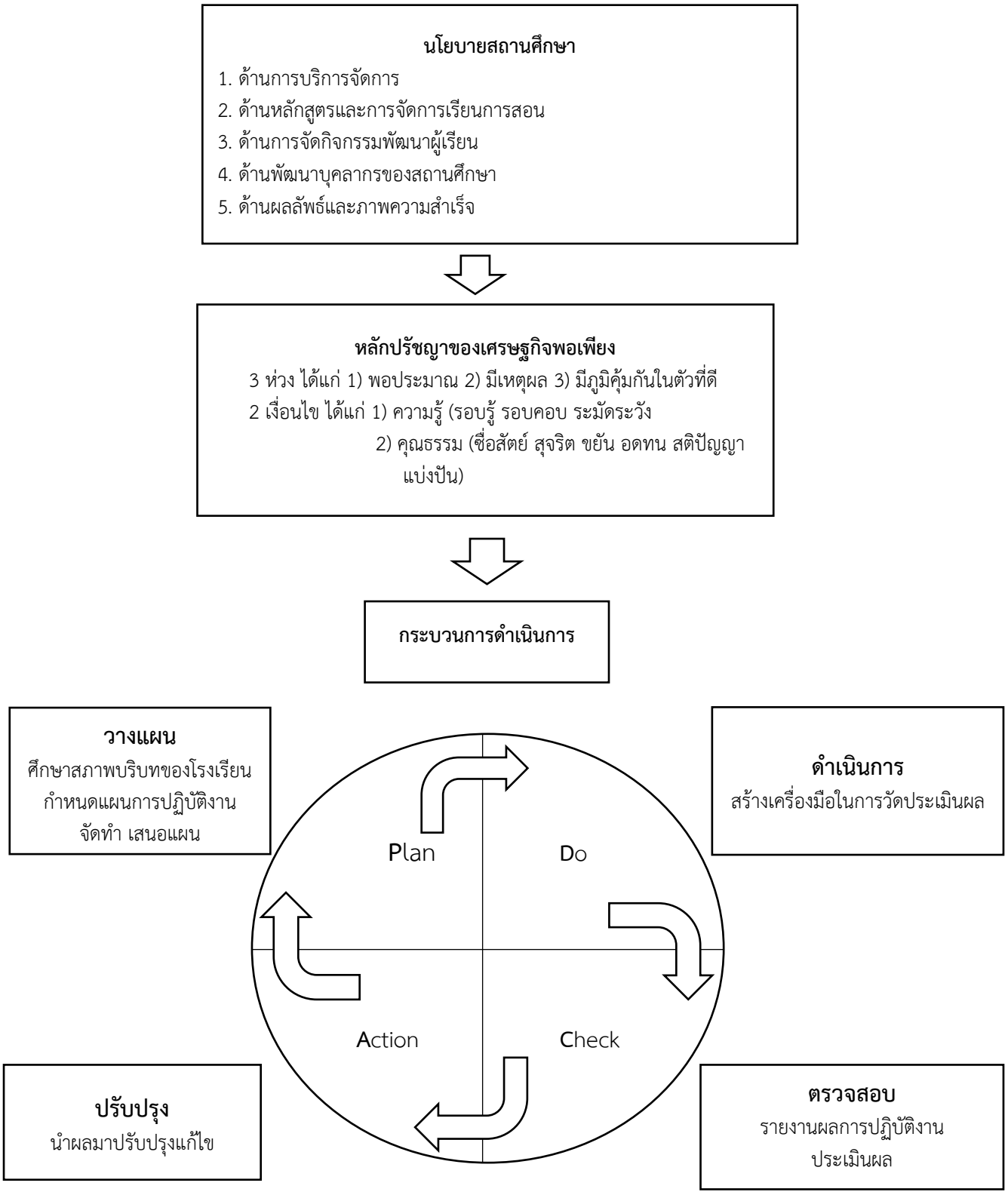
เศรษฐกิจ พอเพียง เพื่อส่งเสริมมโนทัศน์ในการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียงสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 มีผลดังนี้ 1) รูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อส่งเสริมมโนทัศน์ในการ ดำเนินชีวิตอย่างพอเพียงสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 ที่สร้างขึ้นมีองค์ประกอบ คือ หลักการ มุ่งพัฒนาการความก้าวหน้าของมโนทัศน์ในการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียงให้ สูงขึ้นอยู่ในระดับดี มีผลด้านคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น วัตถุประสงค์ เพื่อผลการศึกษาพัฒนาการของมโนทัศน์ในการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียงสูงขึ้นอยู่ในระดับดี ทั้งก่อนเรียน ระหว่างเรียน และหลังเรียน เนื้อหา หน่วย การเรียนรู้ที่ 1 มโนทัศน์หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงนักเรียน หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 มโนทัศน์ เรื่องเล่าจาก นิทาน “ชุมชนเห็ดหอม” หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 มโนทัศน์ เรื่องเล่าจากชีวิตจริง “ชีวิตคอกหมูสู่องคมนตรี” และ บทความชีวิต พอเพียงของหมอเกษม วัฒนชัย หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 มโนทัศน์เรื่อง “ทรัพย์ในดิน” และหน่วยการ เรียนรู้ที่ 5 มโนทัศน์ เรื่องการปฏิบัติตนและประยุกต์ใช้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำรงชีวิต นักเรียน มีกระบวนการจัดการเรียนรู้ รูปแบบ PAOR ประกอบด้วย ขั้นวางแผน (Planning: P) เป็นการทำกิจกรรมโครงการเรียนให้สอดคล้องกับความต้องการและการเตรียมความพร้อมการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบ โดยครูและ นักเรียนทำความเข้าใจในขอบเขตของเนื้อหากำหนดเป้าหมาย สื่อวัสดุ และอุปกรณ์ เวลาการจัดการเรียนรู้ และ เอกสาร หรือแหล่งเรียนรู้ที่จะนำมาประกอบการจัดการเรียนรู้ขั้นลงมือปฏิบัติ (Action: A) เป็นหลักในการให้ ความรู้ ความเข้าใจในการใช้รูปแบบการมีมโนทัศน์ในการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียง เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง ขั้นสังเกตการณ์ (Observation: O) นักเรียนทำกิจกรรมการเรียนรู้ สังเกตพฤติกรรมตนเองและพิจารณาการปฏิบัติ ของตนเองกับเพื่อน ร่วมกันโดยการแสดงความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ขั้นสะท้อนผล (Reflection: R) นักเรียน สะท้อนคิดจากสิ่งที่ได้เกิดขึ้น พร้อมกับให้นักเรียนบันทึกความเป็นจริง แล้วมีการแก้ปัญหาโดยการเย็บ การซ่อมแซมในส่วนที่ชำรุด บันทึกการใช้จ่ายและการเก็บออม การใช้ไฟฟ้า-น้ำประปา การวัดผลและประเมินผล มุ่งวัดมโนทัศน์ในการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียง

กระบวนการที่ 3 การนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผลเพื่อพัฒนาการดำเนินงานหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามนโยบายสถานศึกษาพอเพียงทั้งด้านการบริหารจัดการ ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ด้านกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ด้านพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษาสู่ ด้านผลลัพธ์และภาพความสำเร็จ ได้แก่ การสร้างเครื่องมือในการวัดและประเมินผล จัดประชุม และสิ่งสำคัญในการประเมินคือ ผู้เรียนสามารถประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในชีวิตประจำวันและมีอุปนิสัยในการดำรงชีวิตอย่างพอเพียงต่อจากนั้นจึงจัดทำรายงานสรุปผลการดำเนินงานตามโครงการกิจกรรม นำผลการปฏิบัติงานตามโครงการ กิจกรรมมาปรับปรุงแก้ไข จัดทำแบบประเมินความพึงพอใจ เกี่ยวกับผลการปฏิบัติงาน สอดคล้องกับ ชารดา จิตต์อำมาตย์ (2560) ศึกษาเรื่องการประเมินโครงการสถานศึกษาแบบอย่างการจัดกิจกรรมและการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (สถานศึกษาพอเพียง) ของโรงเรียนเหล่าฝ้ายผดุงวิทย์ จังหวัดหนองคาย ผลการวิจัยพบว่า ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะประเมินโครงการสถานศึกษาแบบอย่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (สถานศึกษาพอเพียง) ซึ่งจากการประเมินของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคายเขต 1 ได้จัดในโครงการสถานศึกษาพอเพียงของโรงเรียนอยู่ในกลุ่ม B คือ เป็นสถานศึกษาพอเพียงต้นแบบ สถานศึกษาที่เป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณภาพ พร้อมเป็นแหล่งศึกษาดูงานของสถานศึกษาอื่นๆ ในการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาจัดการสถานศึกษา โดยการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยเลือกรูปแบบการประเมินแบบ CIPP Model ซึ่งเป็นการประเมินที่ครอบคลุมใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ ด้านผลผลิตและรวบรวมการประเมินของโครงการสถานศึกษาแบบอย่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (สถานศึกษาพอเพียง) ของกระทรวงศึกษาธิการที่ประเมิน 5 ด้าน หลักเข้าสู่กระบวนการประมินใน 4 ด้าน ของรูปแบบ CIPP Model ซึ่งเป็นรูปแบบที่มีระบบการประเมินที่ครอบคลุมในทุกๆ ด้านและสะดวกในการนำมาประเมินเพราะเป็นการประเมินที่มีการวางแผนการประเมินและวิธีการดำเนินการอย่างชัดเจน ซึ่งการประเมินดังกล่าวยังไม่เคยมีการดำเนินงานในโครงการสถานศึกษาแบบอย่างการจัดการเรียนรู้และการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (สถานศึกษาพอเพียง) สำหรับผลการวิจัยที่ได้จะเป็นข้อมูลสารสนเทศเบื้องต้น นำไปเป็นข้อมูลให้กับบุคลากรทางการศึกษาที่เกี่ยวข้อง เป็นแนวทางในการพัฒนาจัดการศึกษาและแนวทางในการปรับปรุงการศึกษาตามหลัก

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโครงการสถานศึกษาพอเพียงและเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบาย กลยุทธ์ การพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาและการประเมินสถานศึกษาพอเพียง รวมถึงหน่วยงานอื่นๆอีกด้วย

กระบวนการที่ 4 การปรับปรุง แก้ไขและพัฒนาการดำเนินงานหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามนโยบายสถานศึกษาพอเพียงทั้งด้านการบริหารจัดการ ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ด้านกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ด้านพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา สู่ ด้านผลลัพธ์และภาพความสำเร็จ ได้แก่ การนำผลการปฏิบัติงานตาม โครงการ/กิจกรรมมาปรับปรุงแก้ไข และพัฒนาเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะผู้เรียนจัดโครงการ/กิจกรรมที่ส่งเสริมความพอพียงดำเนินการเผยแพร่หรือประชาสัมพันธ์สรุปผลการดำเนินงานตามโครงการที่จัดขึ้น สร้างเครือข่ายในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นสะท้อนปัญหา ปรับปรุงหลักสูตรจัดประชุมสร้างความตระหนักและความเข้าใจให้กับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับ อรวรรณ ป้อมดำ (2561) ศึกษาการขับเคลื่อนศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีการสอดแทรกหรือบูรณาการหลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงลงในรายวิชาบางวิชา และการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่มุ่งเน้นการ เสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมเพื่อสร้างอุปนิสัยพอเพียง โดยเน้นการปฏิบัติจริง ให้นักเรียนมีทักษะชีวิต ที่มีรากฐานของการเป็นคนดี มีคุณธรรมเป็นหลักในวิถีชีวิตพุทธศาสนิกชน ศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียน เรียนรู้จากประสบการณ์และการลงมือปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยโรงเรียนมีแหล่งเรียนรู้ในการฝึกปฏิบัติจริง เป็นสถานที่ในการจัดกระบวนการเรียนรู้สำคัญ มีทั้งการเรียนรู้ที่เกิด จากประสบการณ์และการปฏิบัติ จนผู้เรียนมีความสามารถในการคิดค้นและพัฒนานวัตกรรมเป็นของฝากฝีมือนักเรียน สามารถนำไปจำหน่ายเป็นรายได้ของนักเรียน ศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงท่านผู้บริหารและครูสามารถขับเคลื่อน หลักเศรษฐกิจพอเพียงผ่านการเรียนการสอนทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ และการบูรณาการในทุกกลุ่ม สาระการเรียนรู้ส่งผลให้นักเรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามที่โรงเรียนกำหนดไว้ ซึ่งครูทุกคนทุกกลุ่มสาระวิชาต้องจัดทำแผนการเรียนรู้ที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเข้าไปอย่างน้อย 1 แผน หรือ 1 หน่วยการเรียนรู้จัดการเรียนรู้ให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ มีหลักคิดวิเคราะห์ได้โดยฝึกให้ นักเรียนถอดบทเรียน 3 ห่วง 2 เงื่อนไข 4 มิติ และนำไปปฏิบัติจนเกิดเป็นอุปนิสัยพอเพียงศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงพัฒนาสภาพแวดล้อมของโรงเรียนเป็น พื้นที่สีเขียว มีต้นไม้ร่มรื่น มีฐานแปลงเกษตรทำนาข้าวเป็นจุดเด่น ที่มีบรรยากาศน่าเรียนรู้น่าอยู่ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตัวเองและมีความสุขที่ได้อยู่ในโรงเรียนทุกพื้นที่ซึ่งการมีที่อยู่เป็นที่สบาย จะช่วยอบรมบ่มเพาะนิสัยของนักเรียนให้เกิดตามคุณลักษณะตามที่เราต้องการได้ ทั้งยังมีความร่วมมือ จากชุมชนในการอนุรักษ์วิถีชีวิตดั้งเดิม คือ ชุมชนเกษตรกรรมไว้ โดยน้อมนำหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวในการบริหารจัดการในการเป็นต้นแบบแห่งชุมชนการเกษตร ศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเน้นการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงผ่านโครงงาน และการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่มุ่งเน้นการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม เพื่อสร้างอุปนิสัยพอเพียงการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียงกับฐานการเรียนรู้ และกิจกรรมและโครงการพัฒนาผู้เรียนต่างๆ โดยเน้นการปฏิบัติจริงให้ นักเรียนมีทักษะชีวิตที่มีรากฐานของการเป็นคนดี มีคุณธรรมเป็นหลักและการถอดบทเรียนจากการ เรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงใน 3 ห่วง 2 เงื่อนไข 4 มิติ ศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงผ่านโครงงาน (Project Based Learning: PBL) โดยเฉพาะโครงงาน จิตอาสาและโครงงานคุณธรรมในการเสริมสร้างและพัฒนานักเรียนให้มีคุณธรรมมีจิตอาสาจิตสาธารณะ ทำให้นักเรียนเกิดความภาคภูมิใจ ได้รับการชมเชยและยกย่องทำให้นักเรียนมีความสุขรู้คุณค่าใน ตนเองและเป็นโรงเรียนที่ได้รับรางวัลต้นแบบในการทำโครงงานระดับเขตพื้นที่การศึกษารวมทั้งการ ขยายผลในการใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงลงสู่ชุมชนอย่างเป็นรูปธรรม ศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียงเป็นฐานในการบริหารจัดการสถานศึกษา ท่ามกลางบริบทชุมชนเกษตรโดยเริ่มปลูกฝังจาก ฐานการเรียนรู้เกษตรทฤษฎีใหม่และพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อยกระดับคุณภาพนักเรียนให้เป็นคน ดีคนเก่ง และอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

องค์ความรู้ใหม่

ภาพที่ 2 องค์ความรู้ใหม่

จากภาพที่ 2 สามารถสรุปเป็นองค์ความรู้ใหม่ ได้ดังนี้

แนวทางการดำเนินงานหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามนโยบายสถานศึกษาพอเพียงในโรงเรียนเครือข่ายสถานศึกษาเชียรใหญ่ 2 มีเป้าหมายเพื่อให้ผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ครู บุคลากรทางการศึกษา นักเรียนและประชาชนในชุมชนนั้นๆมีความรู้ความเข้าใจและปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง คือ หลัก 3 ห่วง ได้แก่ 1)

พอประมาณ 2) มีเหตุผล 3) มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี 2 เงื่อนไข ได้แก่ 1) ความรู้ (รอบรู้ รอบคอบ ระมัดระวัง) 2) คุณธรรม (ซื่อสัตย์ สุจริต ขยัน อดทน สติปัญญา แบ่งปัน) เชื่อมโยงสู่การเรียนการสอนตามกลุ่มสาระการเรียนรู้และสู่วัฒนธรรมองค์กรสู่การขับเคลื่อนโครงการสถานศึกษาพอเพียง ระดับสถานศึกษาดำเนินการโดยผู้บริหารสถานศึกษาครู บุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษา โดยมีกระบวนการขับเคลื่อนโครงการสถานศึกษาพอเพียง ดังนี้ คือ 1) ด้านการบริหารจัดการ 2) ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน 3) ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 4) ด้านพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา 5) ด้านผลลัพธ์และภาพความสำเร็จ ซึ่งในการดำเนินงานนั้นสถานศึกษาต้องดำเนินการประสานงานร่วมกันทุกฝ่ายทั้งผู้บริหารสถานศึกษา ครูบุคลากรทางการศึกษา นักเรียน ผู้ปกครองและชุมชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาสถานศึกษาพอเพียงที่ยั่งยืนให้มีความเข้มแข็ง ต่อเนื่อง และยั่งยืน เพื่อขยายผลไปสู่สถานศึกษาอื่นต่อไป

สรุปผลการวิจัย

ผลการศึกษาสภาพการดำเนินงานหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนเครือข่ายสถานศึกษาเชียรใหญ่ 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 มีการวางแผนในด้านการบริหารจัดการ โดยมีการวางแผนดำเนินการ โดยเริ่มจากการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาขับเคลื่อนในสถานศึกษาบูรณาการในแผนปฏิบัติงานประจำปี มีแผนงานโครงการ กิจกรรมที่ส่งเสริมบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและนำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาปฏิบัติโดยการบูรณาการกับการจัดการเรียนการสอนในคาบในด้านผลลัพธ์และภาพความสำเร็จบทบาทของโรงเรียน บทบาทของผู้ที่เกี่ยวข้องในโรงเรียน และการจัดกิจกรรม ขั้นตอนการจัดกิจกรรม ยังไม่ชัดเจน เมื่อพิจารณาการนิเทศ กำกับติดตาม และประเมินผล พบว่าเป็นลักษณะของการมีส่วนร่วม โดยลักษณะการนิเทศ กำกับติดตาม และประเมินผล ของโรงเรียนจะเป็นแบบไม่เป็นทางการ

แนวทางการดำเนินงานหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนเครือข่ายสถานศึกษาเชียรใหญ่ 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 พบว่า มีองค์ประกอบ ดังนี้ 1) ชื่อรูปแบบ 2) หลักการและเหตุผล 3) วัตถุประสงค์ 4) แนวทางการดำเนินการ 5) การติดตามประเมินผล ทั้งนี้เป็นผลมาจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่เป็นไปตามกระบวนการซึ่งนโยบายสถานศึกษาพอเพียงที่มีอยู่ 5 ด้าน คือ 1) ด้านการบริหารจัดการ 2) ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน 3) ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 4) ด้านพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา 5) ด้านผลลัพธ์และภาพความสำเร็จ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ควรจัดการอบรมและให้ความรู้ความเข้าใจการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตลอดจนมีการติดตามผลโครงการสถานศึกษาพอเพียงอย่างต่อเนื่อง

1.2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ควรสร้างความตระหนักให้กับผู้บริหาร ครู หรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ต่อการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ บรรลุตามเป้าหมาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ ปรัชญา และจุดเน้นของสถานศึกษา ซึ่งจะทำให้ส่งผลต่อการพัฒนาโครงการสถานศึกษาพอเพียง

1.3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรจัดสร้างคู่มือแนวทางของแต่ละบริบทพื้นที่ที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียนเป็นการเฉพาะของเขตพื้นที่

2. ข้อเสนอแนะด้านการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรจัดทำวิจัยลักษณะนี้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานแห่งอื่นๆและสถานศึกษาในทุกระดับชั้น

2.2 ควรจัดเปรียบเทียบรูปแบบการบริหารสถานศึกษาในสถานศึกษาต่างระดับและต่างสังกัด

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

_____. (2554). *คู่มือการประเมินสถานศึกษาพอเพียงตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.

กันยา ทิพนี. (2558). *การพัฒนารายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง เกษตรอินทรีย์ตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนบ้านศรีบุญเรือง อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5*. (ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่).

จักรปรุฬห์ วิชาอัครวิทย์. (2553). *รูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานบนพื้นที่สูงตามหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงในจังหวัดเชียงใหม่และจังหวัดแม่ฮ่องสอน* (รายงานวิจัย). เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.

_____. (2558). *รูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง*. (ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่).

ชนมณี ศิลานุกิจ, อำนวย ทองโปร่ง, รังสรรค์ มณีเล็ก และ สุวัฒน์ วิวัฒนานนท์. (2563). รูปแบบการบริหารโรงเรียนโดยใช้วงจรคุณภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากรุงเทพมหานคร. *วารสารดุษฎีบัณฑิตทางสังคมศาสตร์, 10*(1), 43-58.

ชารดา จิตต์อำมาตย์. (2560). *การประเมินโครงการสถานศึกษาแบบอย่างการจัดกิจกรรมและการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (สถานศึกษาพอเพียง) ของโรงเรียนเหล่าฝ้ายผดุงวิทย์ จังหวัดหนองคาย*. (ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม).

ชุลีกร สายเกียรติวัติ และ พิชญาภา ยวงสร้อย. (2560). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อส่งเสริมมโนทัศน์ในการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียงในวิถีอาเซียนสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา. *วารสารคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, 19*(1), 219-230.

เพชรประภาร์ ชุมสาย. (2559). *การจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17*. (ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี).

สุเมธ ตันติเวชกุล. (2549). *ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงพระเจ้าอยู่หัว*. กรุงเทพฯ: แสงดาว.

อรวรรณ ป้อมดำ. (2561). *การขับเคลื่อนศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2* (รายงานการวิจัย). กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.

JSSP: Journal of Social Science Panyapat, 2024. 6(1): 175-186.

PANYAPAT
ปัญญาพัฒน์

JSSP
Journal of Social Science Panyapat
https://so06.tci-thaijo.org/index.php/JSSP/index

Research Article

Factors Affecting Financial Transactions via ShopeePay

Nijitta Wattanawinitchai[1*] and Woradee Jongadsayakul[2]

[1] *Master Student, Business economics, Faculty of Economics, Kasetsart University, Thailand*

[2] *Department of Economics, Faculty of Economics, Kasetsart University, Thailand*

* *Corresponding author. E-mail: nijitta.wa@ku.th*

ABSTRACT

The objectives of this research are as follows (1) to study the behavior in financial transactions via ShopeePay, (2) to study the satisfaction of the 7P's marketing mix for financial transactions via ShopeePay, and (3) to analyze factors affecting financial transactions via ShopeePay. By using data from questionnaires of 400 ShopeePay users whose payments within a one month period, this research analyzes data using descriptive statistics and multiple regression analysis. The results show that ShopeePay users mostly learn how to use the application by themselves. The most use of ShopeePay is to make a purchase in ShopeePay application or in stores due to the ease of use, convenience and speed. On average, ShopeePay users use ShopeePay 2 times per month during 6.01 p.m. - 00:00 a.m. The average top-up amount is 500 baht per times when purchasing goods and services. For the satisfaction of the 7P's marketing mix, place is ranked first, followed by physical product process promotion people and price in that order. In the analysis of factors affecting financial transactions via ShopeePay. The estimation result of multiple regression analysis indicates that the satisfaction on process and types of financial transactions affect positively on monthly usage frequency of ShopeePay. Therefore, to increase satisfaction on process and an access to different financial transactions, ShopeePay should simplify the sign-up process and add shortcut menus for various transactions. This leads to an increase in monthly usage frequency of ShopeePay.

Keywords: Cashless Society, E-Commerce, E-Wallet

Received: 9 June 2023;
Revised: 29 December 2023;
Accepted: 2 March 2024

© 2024 JSSP: Journal of Social Science Panyapat
ISSN: 3027-6748 (Online)

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการทำธุรกรรมทางการเงินผ่าน ShopeePay

นิจิตตา วัฒนวินิจฉัย[1*] และ วรดี จงอัศญากุล[2]

[1] นิสิตปริญญาโท สาขาเศรษฐศาสตร์ธุรกิจ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ประเทศไทย

[2] ภาควิชาเศรษฐศาสตร์ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ประเทศไทย

* Corresponding author. E-mail: nijitta.wa@ku.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาพฤติกรรมการทำธุรกรรมทางการเงินผ่าน ShopeePay (2) เพื่อประเมินความพึงพอใจในส่วนประสมทางการตลาด (7Ps) ของการทำธุรกรรมทางการเงินผ่าน ShopeePay และ (3) เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการทำธุรกรรมทางการเงินผ่าน ShopeePay โดยใช้ข้อมูลจากแบบสอบถามผู้ใช้บริการ ShopeePay ในรอบระยะเวลา 1 เดือน จำนวน 400 คน เพื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนาและวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ ผลการศึกษา พบว่า ผู้ใช้บริการส่วนใหญ่เรียนรู้การใช้งานแอปพลิเคชันด้วยตนเอง นิยมทำธุรกรรมทางการเงินผ่าน ShopeePay คือ ชำระค่าสินค้าผ่านแอปพลิเคชัน ShopeePay หรือชำระหน้าร้าน เนื่องจากใช้งานง่าย สะดวก รวดเร็ว มีความถี่ในการใช้งานเฉลี่ย 2 ครั้งต่อเดือน ช่วงเวลาที่ทำธุรกรรมมากที่สุด คือ 18.01 น. - 00.00 น. จำนวนเติมเงินเฉลี่ย 500 บาทต่อครั้ง โดยจะเติมเงินเมื่อต้องการซื้อสินค้าและบริการ สำหรับผลการประเมินความพึงพอใจในส่วนประสมทางการตลาด พบว่า ผู้ใช้บริการมีคะแนนความพึงพอใจด้านช่องทางการจัดจำหน่ายเป็นอันดับที่หนึ่ง รองลงมา ได้แก่ ด้านลักษณะทางกายภาพ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านกระบวนการ ด้านการส่งเสริมทางการตลาด ด้านบุคคล และด้านราคา ตามลำดับ สำหรับการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการทำธุรกรรมทางการเงินผ่าน ShopeePay พบว่า คะแนนความพึงพอใจด้านกระบวนการและจำนวนรูปแบบการทำธุรกรรมทางการเงินผ่าน ShopeePay มีความสัมพันธ์ทางบวกต่อความถี่ในการใช้บริการ ShopeePay รายเดือน ดังนั้น ในการเพิ่มคะแนนความพึงพอใจด้านกระบวนการและจำนวนรูปแบบการทำธุรกรรมทางการเงินผ่าน ShopeePay ให้หลากหลายควรปรับปรุงขั้นตอนการสมัครใช้งานให้ง่ายขึ้นและเพิ่มปุ่มเมนูลัดสำหรับการทำธุรกรรมประเภทต่างๆ เพื่อกระตุ้นให้เกิดการใช้บริการ ShopeePay รายเดือนที่มากขึ้น

คำสำคัญ: สังคมไร้เงินสด, การพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์, กระเป๋าเงินอิเล็กทรอนิกส์

© 2024 JSSP: Journal of Social Science Panyapat

บทนำ

ธุรกรรมการเงินออนไลน์ (Online Banking หรือ Internet Banking) คือ การทำธุรกรรมเกี่ยวกับการเงิน-การธนาคาร เช่น การฝาก ถอน โอน จ่าย ลงทุน เปิดบัญชี ฯลฯ หรือติดต่อเรื่องอื่นๆ กับธนาคารผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต โดยช่องทางที่ได้รับความนิยมมากที่สุด คือ การทำธุรกรรมทางการเงินผ่านแอปพลิเคชันซึ่งเป็นช่องทางที่สะดวก รวดเร็ว และครอบคลุมการให้บริการทุกรูปแบบไม่ว่าจะเป็น Online-Banking ที่เริ่มต้นการทำธุรกรรมทางการเงินผ่านเว็บไซต์ของธนาคาร โดยในปัจจุบันได้มีการเปลี่ยนมาเป็นการใช้งานผ่านโทรศัพท์มือถือที่เรียกว่า Mobile-Banking ซึ่งการทำธุรกรรมทางการเงินออนไลน์ช่วยให้สามารถซื้อสินค้าและบริการได้ด้วยช่องทางการชำระเงินในรูปแบบต่างๆ เช่น บัตรเครดิต บัตรเดบิต บัตรเติมเงิน e-Wallet หรือกระเป๋าสตางค์อิเล็กทรอนิกส์ ระบบพร้อมเพย์ (PromptPay) หรือการชำระเงินด้วย QR Code ได้อีกด้วย เนื่องจากการพัฒนาเทคโนโลยีเหล่านี้ทำให้เราสามารถทำธุรกรรมการเงินออนไลน์ได้ส่งผลให้หลายประเทศเริ่มเปลี่ยนวิธีการชำระเงินในรูปแบบเดิมมาเป็น “สังคมไร้เงินสด” (ประอรพิต กัษฐ์วัฒนา, 2564)

ประเทศไทยมีแนวโน้มของการเป็นสังคมไร้เงินสดอย่างเห็นได้ชัดเนื่องจากมีกฎหมายธุรกรรมทางการเงินอิเล็กทรอนิกส์ โดยนำแม่บทกฎหมาย E-Commerce Law ของสหประชาชาติมาปรับใช้และร่างเป็นกฎหมายของประเทศไทยชื่อว่าพระราชบัญญัติ (พ.ร.บ.) ธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์, 2544)

ซึ่งประกาศใช้ครั้งแรก ในปี พ.ศ. 2544 เป็นกฎหมายที่รองรับการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ให้มีผลทางกฎหมาย ไม่ว่าจะเป็นการประกอบธุรกรรมใดๆ ทางออนไลน์ตลอดจนข้อความยืนยันการซื้อขายทางอีเมล ไลน์ หรือข้อความอิเล็กทรอนิกส์อื่นๆ ให้สามารถใช้เป็นหลักฐานได้ทางกฎหมาย ในปัจจุบันพฤติกรรมการใช้โซเชียลมีเดีย (Social Media) ของคนไทยมีผลต่อการใช้งานอินเทอร์เน็ตที่เพิ่มมากขึ้นไม่ได้จำกัดอยู่แค่ในหมู่วัยรุ่นอีกต่อไป แต่ยังขยายไปถึงประชากรกลุ่มผู้ใหญ่ (Baby Boomer) ที่เข้ามาใช้งานในโลกโซเชียลมากขึ้นได้เริ่มรู้จักและเรียนรู้เทคโนโลยีในการทำธุรกรรมออนไลน์ ส่งผลให้ภาพรวมการทำธุรกรรมการเงินออนไลน์เพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัด อีกทั้งสถานการณ์ในปัจจุบันที่มีการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ทำให้การทำธุรกรรมออนไลน์เป็นที่นิยมมากขึ้น

ในปัจจุบันพบว่าการชำระเงินด้วยเงินสดมีแนวโน้มลดลงเนื่องจากพฤติกรรมของผู้บริโภคที่มีการเปลี่ยนแปลงไป รวมทั้งการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 การชำระเงินในรูปแบบของ e-Wallet มีบทบาทสำคัญมากยิ่งขึ้นเป็นหนึ่งในวิธีที่ได้รับความนิยมเป็นอย่างมากสำหรับการชำระเงินบนระบบ E-Commerce ในปี 2564 พบว่าแพลตฟอร์ม Shopee เป็นช่องทางการซื้อออนไลน์ที่ได้รับความนิยมสูงสุดในประเทศไทย (สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์, 2564) และมีกระเป๋าเงินอิเล็กทรอนิกส์หรือ e-Wallet เป็นของตนเองโดยใช้ชื่อว่า ShopeePay ซึ่งผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการทำธุรกรรมทางการเงินผ่าน ShopeePay เพื่อให้ผู้พัฒนาปรับปรุงช่องทางการชำระเงินที่ตอบสนองต่อความต้องการแก่ผู้ใช้งาน รวมทั้งเป็นการเพิ่มจำนวนและอัตราการใช้งานให้มีมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการทำธุรกรรมทางการเงินผ่าน ShopeePay
2. เพื่อประเมินความพึงพอใจในส่วนประสมทางการตลาด (7Ps) ของการทำธุรกรรมทางการเงินผ่าน ShopeePay
3. เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการทำธุรกรรมทางการเงินผ่าน ShopeePay

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งใช้แบบสอบถามผ่านช่องทางออนไลน์ โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ ผู้ใช้บริการ ShopeePay ในประเทศไทยชำระเงินในรอบระยะเวลา 1 เดือน ซึ่งมีระยะเวลาในการเก็บแบบสอบถามระหว่างเดือนมกราคม พ.ศ. 2566 - มีนาคม พ.ศ. 2566 โดยมีอายุตั้งแต่ 20 ปีบริบูรณ์ เนื่องจากเป็นผู้บรรลุนิติภาวะและสามารถทำธุรกรรมทางการเงินได้ด้วยตนเองซึ่งผู้วิจัยไม่สามารถระบุจำนวนประชากรที่แน่นอนได้จึงจำเป็นต้องกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Cochran (1953) กำหนดให้ข้อมูลมีการกระจายตัวแบบปกติ (Normal Distribution) ณ ระดับความเชื่อมั่นที่ 95% โดยมีการคำนวณดังนี้

$$n = \frac{Z^2(p)(q)}{e^2}$$

โดยที่ n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

Z = ระดับความเชื่อมั่น

p = โอกาสที่จะเกิดเหตุการณ์หรือสัดส่วนของคุณลักษณะที่สนใจในกลุ่มตัวอย่าง (p) หรือประชากร (**ΠΠ**)

q = โอกาสที่จะไม่เกิดเหตุการณ์ซึ่งเท่ากับ 1-q ในกรณีของกลุ่มตัวอย่างหรือเท่ากับ 1-**ΠΠ** ของประชากร

e = ระดับความคลาดเคลื่อนจากสุ่มตัวอย่างที่ยอมรับได้

แทนค่า

$$n = \frac{(1.96)^2(0.5)(0.5)}{0.05^2}$$

$$n = 384.16$$

จะได้กลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสม 385 ตัวอย่าง และผู้วิจัยได้ทำการเพิ่มขนาดของกลุ่มตัวอย่างเพื่อให้ผลการศึกษาแม่นยำมากยิ่งขึ้นจำนวน 15 ตัวอย่าง ทำให้มีจำนวนรวม 400 ตัวอย่าง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการศึกษาวิจัย คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นการสำรวจผ่านช่องทางออนไลน์ (Online Survey) โดยการแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นคำถามคัดกรองคุณสมบัติของผู้ตอบแบบสอบถาม มีคำถามดังนี้

ข้อที่ 1 ท่านมีอายุตั้งแต่ 20 ปีบริบูรณ์ ข้อที่ 2 ท่านใช้บริการการทำธุรกรรมทางการเงินผ่าน ShopeePay ในรอบระยะเวลา 1 เดือน

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลประชากรศาสตร์ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และภูมิภาคที่อยู่ปัจจุบัน

ส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการทำธุรกรรมทางการเงินผ่าน ShopeePay โดยใช้แนวคิดและทฤษฎีการยอมรับเทคโนโลยี ได้แก่ ด้านการรับรู้ประโยชน์ ด้านความง่ายในการใช้งาน และด้านความตั้งใจใช้

ส่วนที่ 4 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด)7Ps) ได้แก่ ราคา ผลิตภัณฑ์ ช่องทางการจัดจำหน่าย การส่งเสริมการตลาด บุคคล ลักษณะทางกายภาพ และกระบวนการ ของการทำธุรกรรมทางการเงินผ่าน ShopeePay เป็นการประเมินระดับความพึงพอใจตามรูปแบบของลิเคิร์ท)Likert Rating Scale(แบ่งได้เป็น 5 ระดับ ได้แก่ ระดับที่ 1 คือ มากที่สุด ระดับที่ 2 คือ มาก ระดับที่ 3 คือ ปานกลาง ระดับที่ 4 คือ น้อย และระดับที่ 5 คือ น้อยที่สุด

โดยการหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามนำไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ใช้บริการการทำธุรกรรมทางการเงินผ่าน ShopeePay จำนวน 30 ตัวอย่าง เพื่อทดสอบความถูกต้องและการสื่อความหมายของแบบสอบถามให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการศึกษา จากนั้นนำผลที่ได้ไปวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟ่า (Coefficient Alpha) ตามสูตรของครอนบาค (Cronbach) และจะใช้เกณฑ์การยอมรับค่าความเชื่อมั่นที่มากกว่า 0.7 เมื่อทำการทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งหมดรวมกันจะได้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟ่าเท่ากับ 0.91 ซึ่งเป็นค่าที่มากกว่า 0.7 ดังนั้นผลการวิเคราะห์ที่ได้จึงสามารถยอมรับแบบสอบถามดังกล่าว

3. การเก็บรวมรวมข้อมูล

3.1 ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นข้อมูลที่ผู้วิจัยได้จากการศึกษาค้นคว้าค้นหาข้อมูลเรื่อง ShopeePay จากหน่วยงานเอกชน หรือผลงานวิจัย เอกสาร ตำรา บทความ วิทยานิพนธ์ และข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต

3.2 ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เป็นข้อมูลที่ผู้วิจัยได้จากการเก็บแบบสอบถามออนไลน์ จำนวน 400 ตัวอย่าง ซึ่งเป็นการกระจายแบบสอบถามที่สามารถเข้าถึงกลุ่มตัวอย่างได้อย่างสะดวกและมีความรวดเร็ว

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ใช้อธิบายข้อมูลในการศึกษาพฤติกรรมการทำธุรกรรมทางการเงินผ่าน ShopeePay ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และภูมิภาคที่อยู่ปัจจุบัน ประกอบกับข้อมูลแนวคิดและทฤษฎีการยอมรับเทคโนโลยี ได้แก่ การรับรู้ถึงประโยชน์ ความง่ายในการใช้งาน และความตั้งใจใช้ นำเสนอข้อมูลในรูปแบบของ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าแจกแจงความถี่ (Frequency) และอธิบายข้อมูลในการประเมินความพึงพอใจในส่วนประสมทางการตลาด (7Ps) ได้แก่ ราคา ผลิตภัณฑ์ ช่องทางการจัดจำหน่าย การส่งเสริมการตลาด บุคคล ลักษณะทางกายภาพ และกระบวนการ ตามรูปแบบของลิเคิร์ท (Likert Rating Scale) แบ่งได้เป็น 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์การอธิบายผล

ค่าเฉลี่ยคะแนนระดับความพึงพอใจในปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดจากการใช้สูตรอันตรภาคชั้น (Interval Scale) คำนวณหาความกว้างของอันตรภาคชั้น ดังนี้

$$\text{อันตรภาคชั้น} = \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}}$$

$$= \frac{5-1}{5}$$

$$= 0.80$$

ดังนั้น อันตรภาคชั้นเท่ากับ 0.8 สามารถแปลความหมายได้ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.21 – 5.00 หมายถึง ระดับความพึงพอใจมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 3.41 – 4.20 หมายถึง ระดับความพึงพอใจมาก

คะแนนเฉลี่ย 2.61 – 3.40 หมายถึง ระดับความพึงพอใจปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.81 – 2.60 หมายถึง ระดับความพึงพอใจน้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.80 หมายถึง ระดับความพึงพอใจน้อยที่สุด

4.2 สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการทำธุรกรรมทางการเงินผ่าน ShopeePay โดยการนำข้อมูลด้านประชากรศาสตร์ ระดับความพึงพอใจในส่วนประสมทางการตลาด (7Ps) และแนวคิดและทฤษฎีการยอมรับเทคโนโลยี มาวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) โดยมีแบบจำลองสมการที่ (1) ดังนี้

$$Y = b_0 + b_1x_1 + b_2x_2 + \cdots + b_{11}x_{11} + \varepsilon \quad (1)$$

โดยที่ Y = ความถี่ในการใช้บริการ ShopeePay ในรอบระยะเวลา 1 เดือน

กลุ่มที่ 1 ปัจจัยด้านส่วนประสามทางการตลาด (7ps)

$\mathbf{X_1}$ แทนคะแนนความพึงพอใจในส่วนประสมทางการตลาดด้านผลิตภัณฑ์

$\mathbf{X_2}$ แทนคะแนนความพึงพอใจในส่วนประสมทางการตลาดด้านราคา

$\mathbf{X_3}$ แทนคะแนนความพึงพอใจในส่วนประสมทางการตลาดด้านสถานที่หรือช่องทางการจัดจำหน่าย

$\mathbf{X_4}$ แทนคะแนนความพึงพอใจในส่วนประสมทางการตลาดด้านการส่งเสริมทางการตลาดหรือโปรโมชั่น

$\mathbf{X_5}$ แทนคะแนนความพึงพอใจในส่วนประสมทางการตลาดด้านบุคคล

$\mathbf{X_6}$ แทนคะแนนความพึงพอใจในส่วนประสมทางการตลาดด้านลักษณะทางกายภาพ

$\mathbf{X_7}$ แทนคะแนนความพึงพอใจในส่วนประสมทางการตลาดด้านกระบวนการ

กลุ่มที่ 2 ปัจจัยด้านการยอมรับเทคโนโลยี (TAM)

$\mathbf{X_8}$ แทนจำนวนรูปแบบในการทำธุรกรรมทางการเงินผ่าน ShopeePay ทั้งหมด 7 รูปแบบ

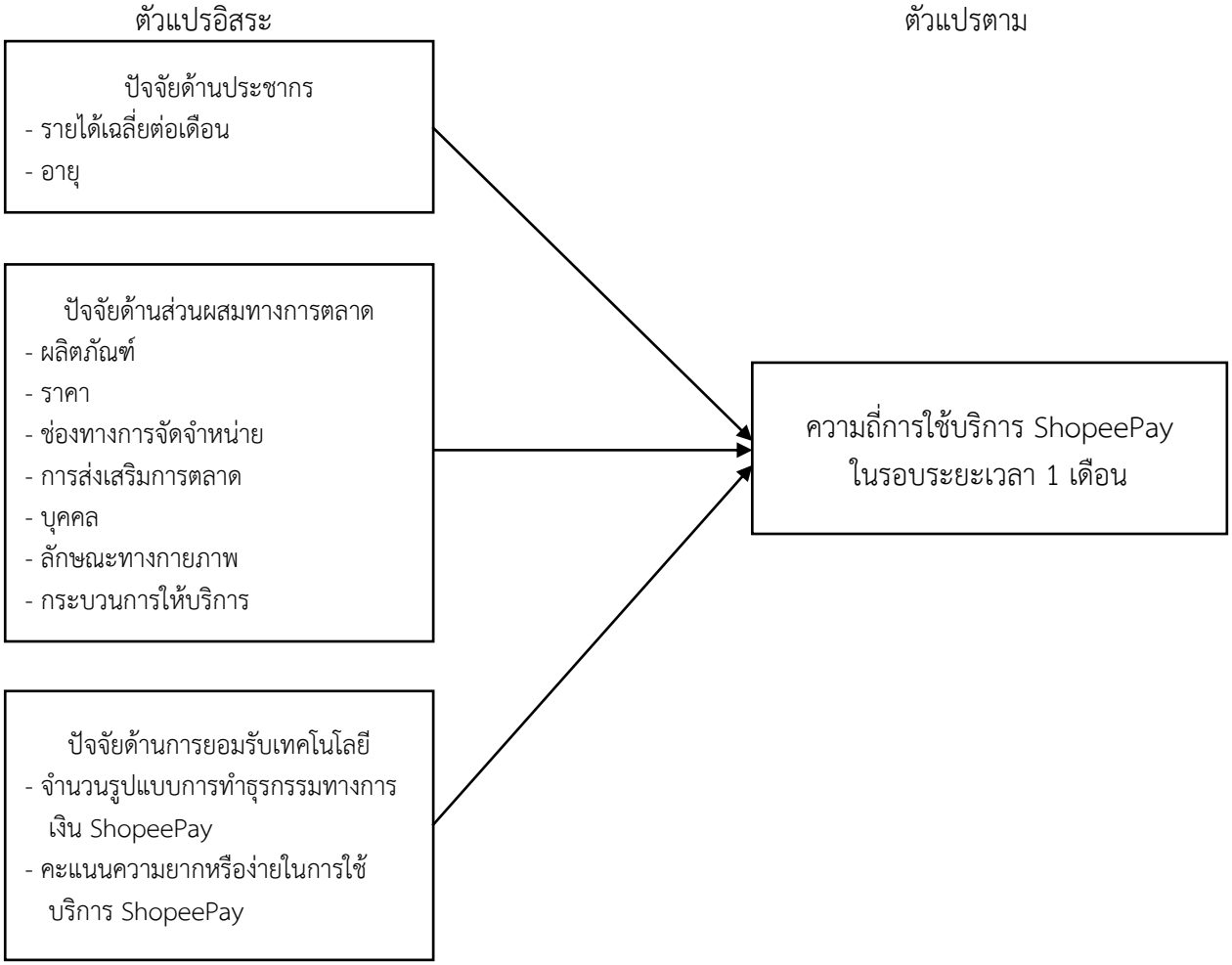
$\mathbf{X_9}$ แทนคะแนนความยากหรือง่ายในการใช้บริการ ShopeePay (โดยมีคะแนน 1-10 กำหนดให้ 1 = ยากที่สุด และ 10 = ง่ายที่สุด)

กลุ่มที่ 3 ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์

$\mathbf{X_{10}}$ แทนรายได้เฉลี่ยต่อเดือน (บาท) ของผู้ใช้บริการการทำธุรกรรมทางการเงินผ่าน ShopeePay

$\mathbf{X_{11}}$ แทนอายุ (ปี) ของผู้ใช้บริการการทำธุรกรรมทางการเงินผ่าน ShopeePay

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย พบว่า

1. พฤติกรรมการทำธุรกรรมทางการเงินผ่าน ShopeePay

ผลการศึกษาตามแนวคิดและทฤษฎีการยอมรับเทคโนโลยี พบว่า ด้านการรับรู้ประโยชน์ผู้ใช้บริการส่วนใหญ่ทำธุรกรรมทางการเงิน 2 รูปแบบ ได้แก่ 1. ชำระค่าสินค้าผ่านแอปพลิเคชัน ShopeePay หรือชำระหน้าร้าน (ร้อยละ 84) และ 2. บริการโอน-ถอน กับบัญชีธนาคาร และบริการเรียกเก็บเงิน (ร้อยละ 34) โดยมีเหตุผลในการเลือกใช้งาน คือ ใช้งานง่าย สะดวก รวดเร็ว (ร้อยละ 36.3) ด้านความง่ายในการใช้งาน ได้แก่ วิธีการเรียนรู้การใช้งานแอปพลิเคชัน โดยผู้ใช้บริการส่วนใหญ่เรียนรู้การใช้งานแอปพลิเคชันด้วยตนเอง (ร้อยละ 88.5) และมีคะแนนความง่ายในการใช้งานเท่ากับ 8 กล่าวคือ เป็นระดับที่ค่อนข้างง่าย (ร้อยละ 30.8) และด้านความตั้งใจใช้ ได้แก่ ความถี่ในการใช้งานเฉลี่ย 2 ครั้งต่อเดือน (ร้อยละ 28.7) จำนวนเติมเงินเฉลี่ย 500 บาทต่อครั้ง โดยจะเติมเงินเมื่อต้องการซื้อสินค้าและบริการ (ร้อยละ 63.7) ช่วงเวลาที่นิยมทำธุรกรรม คือ 18.01 น. - 00.00 น. และปัญหาที่พบส่วนใหญ่ คือ การเติมเงิน การถอนเงิน และการคืนเงิน (ร้อยละ 32.3)

2. ความพึงพอใจในส่วนประสมทางการตลาด (7Ps) ของการทำธุรกรรมทางการเงินผ่าน ShopeePay

ความพึงพอใจในส่วนประสมทางการตลาด (7Ps) ของการทำธุรกรรมทางการเงินผ่าน ShopeePay พบว่า ผู้ใช้บริการมีระดับความพึงพอใจมากที่สุด คือ ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย และมีระดับความพึงพอใจมาก ได้แก่ ด้านลักษณะทางกายภาพ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านกระบวนการ ด้านการส่งเสริมทางการตลาด ด้านบุคคล และด้านราคา ตามลำดับ โดยแต่ละด้านมีรายละเอียดดังนี้ (ตามตารางที่ 1)

2.1 ด้านผลิตภัณฑ์ พบว่า คะแนนความพึงพอใจที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ มีบริการการชำระเงินที่ครบวงจร เช่น ฝาก ถอน โอน จ่าย ชำระบิลต่างๆ มีระดับความพึงพอใจมากที่สุด (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.25) และชื่อเสียงและความน่าเชื่อถือของแอปพลิเคชัน ShopeePay (ภายใต้บริษัท SeaMoney) มีระดับความพึงพอใจมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.03)

2.2 ด้านราคา พบว่าคะแนนความพึงพอใจที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ความเหมาะสมของค่าธรรมเนียมการชำระบิลต่างๆ เช่น ฝาก ถอน โอน จ่าย อยู่ในระดับที่เหมาะสม (10-12 บาท/รายการ) มีระดับความพึงพอใจมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.78)

2.3 ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย พบว่า คะแนนความพึงพอใจที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ แอปพลิเคชัน ShopeePay รองรับทั้งระบบ IOS และ Android มีระดับความพึงพอใจมากที่สุด (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.45) และสถานที่รองรับการชำระเงินผ่าน ShopeePay มีจำนวนมากเพียงพอ มีระดับความพึงพอใจมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.0)

2.4 ด้านการส่งเสริมทางการตลาด พบว่า คะแนนความพึงพอใจที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ โค้ดส่วนลดและส่งฟรีเฉพาะการชำระผ่าน ShopeePay (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.07) รองลงมา คือ การคืนเงิน (Cash back) ในรูปแบบของ Shopee Coins (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.96) และการประชาสัมพันธ์ผ่าน Micro-Influencer เพื่อกระตุ้นให้เกิดการใช้งาน ShopeePay (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.71) แสดงถึงระดับความพึงพอใจมากในทุกข้อ

2.5 ด้านบุคคล พบว่า คะแนนความพึงพอใจที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ คำแนะนำของพนักงานมีความถูกต้องเหมาะสมและตรงประเด็น (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.85) ความรวดเร็วของพนักงานในการบริการ/แก้ไขปัญหาต่างๆ (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.75) แสดงถึงระดับความพึงพอใจมากในทุกข้อ

2.6 ด้านลักษณะทางกายภาพ พบว่า คะแนนความพึงพอใจที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ สัญลักษณ์ของ ShopeePay สามารถจดจำได้ง่าย (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.20) และรูปแบบของเมนู (User Interface) มีการแบ่งหมวดหมู่อย่างชัดเจน (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.11) แสดงถึงระดับความพึงพอใจมากในทุกข้อ

2.7 ด้านกระบวนการ พบว่า คะแนนความพึงพอใจที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การแสดงรายละเอียดประวัติการทำธุรกรรมย้อนหลัง (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.16) รองลงมา คือ การทำธุรกรรมผ่าน ShopeePay มีขั้นตอนการประมวลผลที่รวดเร็ว (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.05) การรักษาความปลอดภัยในการทำธุรกรรมที่ได้มาตรฐานตามข้อกำหนดของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.94) และขั้นตอนการสมัครใช้ ShopeePay มีความรวดเร็ว ไม่ยุ่งยาก เงิน (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.90) ตามลำดับ แสดงถึงระดับความพึงพอใจมากในทุกข้อ

ตารางที่ 1 ระดับความพึงพอใจในส่วนประสมทางการตลาด

ส่วนประสมทางการตลาด	ค่าเฉลี่ย	ระดับความพึงพอใจ
1. ด้านผลิตภัณฑ์		
1.1 มีบริการการชำระเงินที่ครบวงจร เช่น ฝาก ถอน โอน จ่าย ชำระบิลต่างๆ เป็นต้น	4.25	มากที่สุด
1.2 ชื่อเสียงและความน่าเชื่อถือของแอปพลิเคชัน ShopeePay (ภายใต้บริษัท SeaMoney)	4.03	มาก
รวมด้านผลิตภัณฑ์	**4.14**	**มาก**
2. ด้านราคา		
2.1 ความเหมาะสมของค่าธรรมเนียมการชำระบิลต่างๆ เช่น ฝาก ถอน โอน จ่าย อยู่ในระดับที่เหมาะสม (10-12 บาท/รายการ)	3.78	มาก
รวมด้านราคา	**3.78**	**มาก**
3. ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย		
3.1 แอปพลิเคชัน ShopeePay รองรับทั้งระบบ IOS และ Android	4.45	มากที่สุด
3.2 สถานที่รองรับการชำระเงินผ่าน ShopeePay มีจำนวนมากเพียงพอ	4.00	มาก
รวมด้านช่องทางการจัดจำหน่าย	**4.23**	**มากที่สุด**

ตารางที่ 1 ระดับความพึงพอใจในส่วนประสมทางการตลาด (ต่อ)

ส่วนประสมทางการตลาด	ค่าเฉลี่ย	ระดับความพึงพอใจ
4. ด้านการส่งเสริมทางการตลาด		
4.1 การคืนเงิน (Cash back) ในรูปแบบของ Shopee Coins	3.95	มาก
4.2 การประชาสัมพันธ์ผ่าน Micro-Influencer เพื่อกระตุ้นให้เกิดการใช้งาน ShopeePay	3.71	มาก
4.3 โค้ดส่วนลดและส่งฟรีเฉพาะการชำระผ่าน ShopeePay	4.07	มาก
รวมด้านการส่งเสริมทางการตลาด	**3.91**	**มาก**
5. ด้านบุคคล		
5.1 ความรวดเร็วของพนักงานในการบริการ/แก้ไขปัญหาต่างๆ	3.75	มาก
5.2 คำแนะนำของพนักงานมีความถูกต้องเหมาะสมและตรงประเด็น	3.85	มาก
รวมด้านบุคคล	**3.80**	**มาก**
6. ด้านลักษณะทางกายภาพ		
6.1 สัญลักษณ์ของ ShopeePay สามารถจดจำได้ง่าย	4.20	มาก
6.2 รูปแบบของเมนู (User Interface) มีการแบ่งหมวดหมู่อย่างชัดเจน	4.11	มาก
รวมด้านลักษณะทางกายภาพ	**4.16**	**มาก**
7. ด้านกระบวนการ		
7.1 ขั้นตอนการสมัครใช้ ShopeePay มีความรวดเร็ว ไม่ยุ่งยาก	3.90	มาก
7.2 การทำธุรกรรมผ่าน ShopeePay มีขั้นตอนการประมวลผลที่รวดเร็ว	4.05	มาก
7.3 รักษาความปลอดภัยในการทำธุรกรรมที่ได้มาตรฐานตามข้อกำหนดของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน	3.94	มาก
7.4 การแสดงรายละเอียดประวัติการทำธุรกรรมย้อนหลัง	4.16	มาก
รวมด้านกระบวนการ	**4.01**	**มาก**
รวม 7 P	**4.00**	**มาก**

3. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการทำธุรกรรมทางการเงินผ่าน ShopeePay

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการทำธุรกรรมทางการเงินผ่าน ShopeePay ได้แก่ คะแนนความพึงพอใจในปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านกระบวนการและปัจจัยการยอมรับเทคโนโลยีด้านจำนวนรูปแบบการทำธุรกรรมทางการเงิน มีรายละเอียดดังนี้ (ตามตารางที่ 2)

คะแนนความพึงพอใจในปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านกระบวนการ มีความสัมพันธ์ทางบวกต่อความถี่ในการใช้บริการ ShopeePay ในรอบระยะเวลา 1 เดือน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ 0.354 หมายความว่า คะแนนความพึงพอใจในปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านกระบวนการ เพิ่มขึ้น 1 คะแนน จะส่งผลให้ความถี่ในการใช้บริการ ShopeePay เพิ่มขึ้น 0.354 ครั้งต่อเดือน เนื่องจากกระบวนการใช้งานมีขั้นตอนการประมวลผลที่รวดเร็วไม่ยุ่งยาก และสามารถตรวจสอบประวัติการใช้งานย้อนหลังได้ง่ายจูงใจให้เกิดการใช้งานมากขึ้น

ปัจจัยการยอมรับเทคโนโลยีในเรื่องจำนวนรูปแบบการทำธุรกรรมทางการเงิน มีความสัมพันธ์ทางบวกต่อความถี่ในการใช้บริการ ShopeePay ในรอบระยะเวลา 1 เดือน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ 0.316 หมายความว่า เมื่อมีการใช้บริการธุรกรรมทางการเงินผ่าน ShopeePay เพิ่มขึ้น 1 รูปแบบ จะส่งผลให้ความถี่ในการใช้บริการ ShopeePay เพิ่มขึ้น 0.316 ครั้ง กล่าวคือ เมื่อผู้ใช้บริการ ShopeePay ทำธุรกรรมทางการเงินที่หลากหลายรูปแบบมากขึ้น ได้แก่ 1.บริการโอน-ถอน กับบัญชีธนาคารและบริการเรียกเก็บเงิน 2. บริการคมนาคม (เติมเงินอีซี่พาส MRT BTS) 3. เติมเงินมือถือ, เติมเกมส์, คูปองเติม Google Play 4. ชำระค่าสินค้าผ่านแอปพลิเคชัน ShopeePay หรือชำระหน้าร้าน 5. ชำระบิล (ค่าสาธารณูปโภค ค่าบัตรเครดิต/สินเชื่อ บิลโทรคมนาคม) 6. ซื้อตั๋วหนัง

Major/SF และตั๋ว Thai Ticket (คอนเสิร์ต การแสดง กีฬา) 7. บริจาค (มูลนิธิกระจกเงา สภากาชาดไทย มูลนิธิเพื่อเด็กพิการ ฯลฯ) จะส่งผลให้ความถี่ในการใช้งานเพิ่มขึ้น

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณปัจจัยที่ส่งผลต่อการทำธุรกรรมทางการเงินผ่าน ShopeePay

ตัวแปร	B	Std. Error	t	sig.
(Constant)	1.143	0.636	1.799	0.073
คะแนนความพึงพอใจในปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านผลิตภัณฑ์	0.068	0.146	0.466	0.641
คะแนนความพึงพอใจในปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านราคา	-0.128	0.094	-1.363	0.174
คะแนนความพึงพอใจในปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านช่องทางการจัดจำหน่าย	-0.058	0.147	-0.395	0.693
คะแนนความพึงพอใจในปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านการส่งเสริมทางการตลาด	-0.182	0.120	-1.522	0.129
คะแนนความพึงพอใจในปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านบุคคล	0.018	0.114	-0.155	0.877
คะแนนความพึงพอใจในปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านลักษณะทางกายภาพ	0.169	0.144	1.180	0.239
คะแนนความพึงพอใจในปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านกระบวนการ	0.354	0.182	1.941	0.053*
จำนวนรูปแบบการทำธุรกรรมทางการเงิน	0.316	0.058	5.415	0.000***
คะแนนความยากหรือง่ายในการใช้บริการ	0.009	0.039	0.230	0.818
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	0.000	0.000	1.475	0.141
อายุ	-0.011	0.013	-0.874	0.383
R Square = 0.121, Adjusted R Square = 0.096, Durbin-Watson = 1.879, F = 4.849				

หมายเหตุ: *** ณ ระดับนัยสำคัญ 0.01 ** ณ ระดับนัยสำคัญ 0.05 * ณ ระดับนัยสำคัญ 0.10

อภิปรายผล

ผลจากการศึกษาพฤติกรรมการทำธุรกรรมทางการเงินผ่าน ShopeePay พบว่า ผู้ใช้บริการส่วนใหญ่นิยมทำธุรกรรมทางการเงินออนไลน์ เนื่องจากใช้งานง่าย สะดวก รวดเร็ว สอดคล้องกับงานวิจัยของ นฤมล จิตรเอื้อ (2562) ที่ศึกษาพฤติกรรมการใช้บริการธุรกรรมทางการเงินผ่านระบบพร้อมเพย์ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า การใช้บริการธุรกรรมออนไลน์ผ่านระบบพร้อมเพย์ทำให้เกิดความสะดวกสบาย ปลอดภัย ประหยัดเวลา และมีพฤติกรรมในการทำธุรกรรมออนไลน์มากกว่าการทำธุรกรรมกับธนาคาร รวมไปถึงการมีแนวโน้วที่จะแนะนำบุคคลรอบข้างให้หันมาทำธุรรมทางการเงินออนไลน์เพิ่มขึ้น อีกทั้งงานวิจัยของ Laksmia (2018) ที่ศึกษาพฤติกรรมการใช้งาน E-Money ในการชำระเงินค่าทางด่วน E-Toll พบว่า ความง่ายในการใช้งาน ความสะดวก ความปลอดภัยและคุณภาพของผู้ให้บริการมีอิทธิพลในเชิงบวกและมีนัยสำคัญต่อพฤติกรรมการใช้งาน E-Money และงานวิจัยของ Sunarjo et al. (2021) ที่ศึกษาพฤติกรรมผู้บริโภคต่อการยอมรับการชำระเงินผ่านมือถือกรณีศึกษาในประเทศอินโดนีเซียในช่วงการระบาดของ Covid-19 พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลมากที่สุดในการชำระเงินโดยไม่ใช้เงินสด คือ ความสะดวก และการเข้าถึงได้ง่ายที่จะช่วยลดต้นทุนค่าธรรมเนียมในการทำธุรกรรมทางการเงินแบบไร้เงินสด

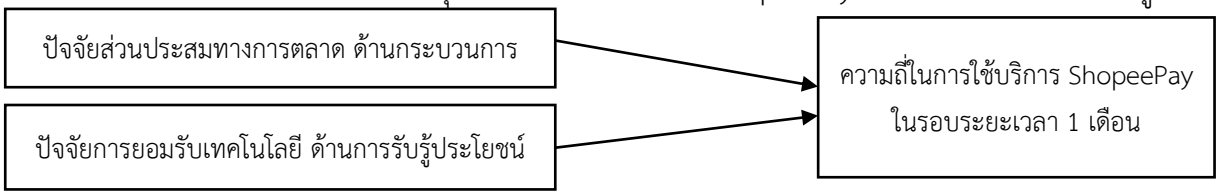
ผลจากการศึกษาประเมินความพึงพอใจในส่วนประสมทางการตลาด (7Ps) ของการทำธุรกรรมทางการเงินผ่าน ShopeePay พบว่า ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจมากที่สุด คือ ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย และค่าเฉลี่ยความพึงพอใจน้อยที่สุด คือ ด้านราคา ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ เจษฎา ศรีเพ็ชร และมนตรี โสคติยานุรักษ์ (2564) ที่ศึกษาสังคมไร้เงินสดจากเศรษฐกิจแบบใช้เงินสู่เศรษฐกิจแบบไร้เงินสดในประเทศไทย พบว่า ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจมากที่สุด คือ ด้านการส่งเสริมการขาย และค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านผลิตภัณฑ์

ผลจากการศึกษาวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการทำธุรกรรมทางการเงินผ่าน ShopeePay พบว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านกระบวนการส่งผลทางบวกต่อความถี่ในการใช้บริการ ซึ่งไม่สอดคล้องกับ ทัชชกร สัมมะสุต และงามสิริ วิฑูรย์พันธุ์ (2564) ที่ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้กระเป๋าเงินอิเล็กทรอนิกส์ TrueMoney Wallet ในเขตเมืองพัทยา พบว่า ปัจจัยในส่วนประสมทางการตลาดด้านผลิตภัณฑ์ ราคา ช่องทางการจัดจำหน่าย และการส่งเสริมทางการตลาด

มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการตัดสินใจใช้กระเป๋าเงินอิเล็กทรอนิกส์ TrueMoney Wallet ในเขตเมืองพัทยา และปัจจัยการยอมรับเทคโนโลยีด้านการรับรู้ประโยชน์ในเรื่องจำนวนรูปแบบการทำธุรกรรมทางการเงินผ่าน ShopeePay ส่งผลทางบวกต่อความถี่ในการใช้บริการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Karim et al. (2020) ที่ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการใช้ e-Wallet ในการชำระเงินระหว่างกลุ่มวัยรุ่นชาวมาเลเซีย พบว่า ปัจจัยการยอมรับเทคโนโลยีด้านการรับรู้ประโยชน์ เป็นส่วนหนึ่งของการเลือกใช้บริการ e-Wallet นอกจากนี้งานวิจัยของ ชาณคริต จรูญเกียรติคุณ และจักรีรัตน์ แสงวารี (2562) ที่ศึกษาพฤติกรรมการใช้ทัศนคติและการยอมรับการใช้บริการชำระเงินอิเล็กทรอนิกส์ของผู้บริโภคในวัยทำงานต่อการใช้บริการชำระเงินอิเล็กทรอนิกส์ผ่านแอปพลิเคชันไลน์เพย์ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ปัจจัยด้านภาพลักษณ์ส่งผลต่อพฤติกรรมและการยอมรับการใช้งานการทำธุรกรรมทางการเงินออนไลน์ อีกทั้งงานวิจัยของ อรสุภา จันทร์วงษ์ (2562) ที่ศึกษาอิทธิพลของความไว้วางใจและประสบการณ์ของการใช้บริการธนาคารอิเล็กทรอนิกส์ที่ขยายความสัมพันธ์ระหว่างอิทธิพลคนรอบข้าง พบว่า ประสบการณ์และอิทธิพลจากบุคคลรอบข้างจะส่งผลทั้งในทางบวกและทางลบต่อการตัดสินใจใช้งานการทำธุรกรรมทางการเงินออนไลน์

องค์ความรู้ใหม่

จากการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการทำธุรกรรมทางการเงินผ่าน ShopeePay สามารถจำแนกองค์ความรู้ใหม่ได้ดังนี้

ภาพที่ 2 องค์ความรู้ใหม่

จากภาพที่ 2 ปัจจัยส่วนผสมทางการตลาดด้านกระบวนการ ได้แก่ ขั้นตอนการใช้งานที่ง่าย การประมวลผลที่รวดเร็วเนื่องจากมีการออกแบบ UI (User Interface) ให้เหมาะสมกับการใช้งานทุกรูปแบบ และระบบรักษาความปลอดภัยที่ได้มาตรฐานสากล รวมไปถึงปัจจัยการยอมรับเทคโนโลยีด้านการรับรู้ประโยชน์ในการใช้งานที่สามารถทำธุรกรรมทางการเงินได้หลากหลายรูปแบบ มีสิทธิประโยชน์ และตอบโจทย์การใช้ชีวิตวิถีใหม่ (New Normal) จากปัจจัยดังกล่าวส่งผลต่อความถี่ในการใช้บริการ ShopeePay ในรอบระยะเวลา 1 เดือน อย่างมีนัยสำคัญ

สรุปผลการวิจัย

ข้อมูลพฤติกรรมการทำธุรกรรมทางการเงินผ่าน ShopeePay พบว่า รูปแบบการทำธุรกรรมทางการเงินผ่าน ShopeePay ที่มีจำนวนการทำธุรกรรมมากที่สุด คือ 1. ชำระค่าสินค้าผ่านแอปพลิเคชัน ShopeePay หรือชำระหน้าร้านและบริการโอน-ถอน กับบัญชีธนาคาร และ 2. บริการโอน-ถอน กับบัญชีธนาคาร และบริการเรียกเก็บเงิน ในขณะที่เหตุผลหลักในการเลือกทำธุรกรรมมาจากการใช้งานง่าย สะดวก รวดเร็ว ด้านความง่ายในการใช้งาน พบว่า ผู้ใช้บริการส่วนใหญ่เรียนรู้การใช้งานแอปพลิเคชันด้วยตนเอง โดยให้คะแนนความยากหรือง่ายในการใช้เท่ากับ 8 เป็นระดับที่ค่อนข้างง่ายต่อการใช้งาน เนื่องจากมีหน้าต่างเมนูคำสั่งการใช้งานระบุไว้อย่างชัดเจน นอกจากนี้ด้านความตั้งใจใช้ พบว่า ความถี่ในการทำธุรกรรมมากที่สุด คือ 2 ครั้งต่อเดือน จำนวนเติมเงินเฉลี่ย 500 บาทต่อครั้ง โดยจะเติมเงินเมื่อต้องการซื้อสินค้าและบริการ ส่วนใหญ่นิยมทำธุรกรรมในช่วงเวลา 18.01 น. – 00.00 น. เพราะเป็นช่วงเวลาที่ผู้บริโภคส่วนใหญ่มีการใช้จ่ายหรือชำระสินค้าและบริการผ่านแอปพลิเคชันต่างๆ และปัญหาที่พบมากที่สุด คือ การเติมเงิน การถอนเงิน และการคืนเงิน

ข้อมูลความพึงพอใจในปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ทั้งหมด 7 ด้าน พบว่า ด้านช่องทางการจัดจำหน่ายมีคะแนนความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความพึงพอใจด้านอื่นๆ ในระดับมาก ได้แก่ ลักษณะทางกายภาพ ผลิตภัณฑ์ กระบวนการ การส่งเสริมทางการตลาด บุคคล และราคา ตามลำดับ

ผลการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการทำธุรกรรมทางการเงินผ่าน ShopeePay โดยการวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงพหุคูณ พบว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านกระบวนการและปัจจัยการยอมรับเทคโนโลยีด้านจำนวนรูปแบบการทำธุรกรรมทางการเงินผ่าน ShopeePay ส่งผลทางบวกต่อความถี่ในการใช้บริการ กล่าวคือ เมื่อมีความพึงพอใจในด้านกระบวนการใช้บริการและจำนวนรูปแบบการทำธุรกรรมทางการเงินผ่าน ShopeePay เพิ่มขึ้นส่งผลให้ผู้ใช้บริการเกิดความถี่ในการทำธุรกรรมทางการเงินเพิ่มขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะ

1.1 ด้านผลิตภัณฑ์ (Product) ควรมีการพัฒนารูปแบบของการทำธุรกรรมให้มีคุณภาพมากขึ้นและเพิ่มปุ่มเมนูลัดสำหรับการทำธุรกรรมประเภทต่างๆ เพื่อกระตุ้นให้เกิดการใช้บริการ ShopeePay รายเดือนที่มากขึ้น

1.2 ด้านการส่งเสริมทางการตลาด (Promotion) ผู้ใช้บริการส่วนใหญ่มีจำนวนการใช้งานเฉลี่ย 2 ครั้งต่อเดือน ดังนั้นเพื่อเป็นการเพิ่มจำนวนการใช้งานควรมีการส่งเสริมทางการตลาดทุกเดือน เช่น เพิ่มจำนวนโค้ดส่วนลดให้มากขึ้นและขยายระยะเวลาในการใช้งานให้นานกว่าเดิมเนื่องจากเป็นการส่งเสริมทางการตลาดที่ผู้ตอบแบบสอบถามให้คะแนนความพึงพอใจสูงสุด

1.3 ด้านราคา (Price) ผู้ให้บริการควรลดราคาค่าธรรมเนียมในการทำธุรกรรมต่างๆ เช่น ด้านบริการคมนาคม (เติมเงินอีซี่พาส MRT BTS) เพื่อกระตุ้นให้เกิดการใช้บริการในช่วงเวลา 06.01 น. - 12.00 น. เนื่องจากเป็นช่วงเวลาที่มีจำนวนการใช้งานน้อยที่สุดและทำให้ระดับความพึงพอใจด้านราคาเพิ่มมากขึ้น

1.4 ด้านกระบวนการ (Process) พบว่าความพึงพอใจด้านกระบวนการส่งผลทางบวกต่อความถี่ในการใช้บริการ ShopeePay ดังนั้นเมื่อคะแนนความพึงพอใจในเรื่องขั้นตอนการสมัครใช้บริการ ShopeePay มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุดเมื่อเทียบกับด้านอื่นๆ และปัญหาที่พบส่วนใหญ่ คือ ด้านการเติมเงิน การถอนเงิน และการคืนเงิน ผู้ให้บริการจึงควรพัฒนาปรับปรุงขั้นตอนการสมัครการใช้งานให้ง่ายขึ้นและไม่มีความยุ่งยากโดยเฉพาะขั้นตอนการยืนยันตัวตนที่มีการสแกนใบหน้าของผู้ใช้บริการให้มีความแม่นยำมากขึ้นและสามารถประมวลผลได้รวดเร็ว รวมทั้งแก้ปัญหาในด้านการใช้งานโดยการลดขั้นตอนการตรวจสอบต่างๆ ที่ไม่จำเป็นเพื่อให้เกิดความพึงพอใจและความถี่ในการใช้งานมากขึ้น

1.5 ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย (Place) เพื่อให้ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ ShopeePay เพิ่มมากขึ้นในเรื่องของสถานที่รองรับการชำระเงิน ดังนั้นผู้ให้บริการควรมีการร่วมมือกับร้านค้าหรือธุรกิจอื่นๆ ให้มีการรองรับการชำระเงินผ่านแพลตฟอร์ม ShopeePay ให้มากขึ้นเพื่อเพิ่มฐานลูกค้าในการใช้บริการและทำให้เกิดความพึงพอใจมากที่สุด

1.6 ด้านลักษณะทางกายภาพ (Physical) ผู้ให้บริการควรมีการพัฒนารูปแบบของหน้าต่างเมนูการใช้งานให้เข้ากับสถานการณ์หรือเหมาะสมกับผู้ใช้บริการได้มากขึ้น มีการแบ่งหมวดหมู่ที่ชัดเจน เพื่อให้เกิดระดับความพึงพอใจมากที่สุด

1.7 ด้านบุคคล (People) ผู้ให้บริการควรพัฒนาช่องทางในการติดต่อกับบุคลากรเพื่อให้สามารถแก้ปัญหาได้อย่างรวดเร็ว เนื่องจากการมีบุคลากรที่สามารถแก้ไขปัญหาจากการใช้งานได้อย่างรวดเร็วและตรงประเด็นทำให้ผู้ใช้บริการเกิดระดับความพึงพอใจเพิ่มมากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะด้านการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 เนื่องจากผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ดังนั้นในการศึกษาครั้งต่อไปควรกระจายแบบสอบถามให้ครอบคลุมกลุ่มตัวอย่างในภูมิภาคอื่นๆ ให้มากยิ่งขึ้นเพื่อให้มีความหลากหลายของปัจจัยที่ส่งผลต่อการทำธุรกรรมทางการเงินผ่าน ShopeePay มากยิ่งขึ้น และเปรียบเทียบพฤติกรรมการทำธุรกรรมทางการเงินกับกลุ่มตัวอย่างภูมิภาคอื่นๆ เนื่องจากในแต่ละพื้นที่มีความหลากหลายของพฤติกรรมที่แตกต่างกัน

2.2 ควรมีการเก็บข้อมูลจากผู้ประกอบการร้านค้าต่างๆ ที่เข้าร่วมรับชำระเงินผ่านแอปพลิเคชัน ShopeePay เพื่อให้ทราบถึงปัญหาและความต้องการของผู้ใช้บริการที่หลากหลาย

เอกสารอ้างอิง

เจษฎา ศรีเพ็ชร และ มนตรี โสคติยานุรักษ์. (2564). สังคมไร้เงินสดจากเศรษฐกิจแบบใช้เงินสดสู่เศรษฐกิจแบบไร้เงินสดในประเทศไทย. *วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ, 6*(7), 84-98.

ชาณคริต จรูญเกียรติ และ จักรีรัตน์ แสงวารี. (2564). พฤติกรรมการใช้ทัศนคติและการยอมรับการใช้บริการชำระเงินอิเล็กทรอนิกส์ของผู้บริโภคในวัยทำงานต่อการใช้บริการชำระเงินอิเล็กทรอนิกส์ผ่านแอปพลิเคชันไลน์เพย์ในเขตกรุงเทพมหานคร. *วารสารนิเทศศาสตรปริทัศน์, 24*(1), 133-145.

ทัชชกร สัมมะสุต และ งามสิริ วิฑูรย์พันธุ์. (2564). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้กระเป๋าเงินอิเล็กทรอนิกส์ TrueMoney Wallet ในเขตเมืองพัทยา. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, 12*(2), 297-307.

ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน). (2562). *ทำความรู้จักธุรกรรมทางการเงินออนไลน์*. สืบค้น 24 พฤษภาคม 2565. จาก https://www.scb.co.th/th/personal-banking/stories/are-you-ready-with-virtual-money.html.

ธนาคารอาคารสงเคราะห์. (2562). *ทำความรู้จักธุรกรรมทางการเงินออนไลน์*. สืบค้น 24 พฤษภาคม 2565. จาก https://blog.ghbank.co.th/online-banking-security/.

นฤมล จิตรเอื้อ. (2562). พฤติกรรมการใช้บริการธุรกรรมทางการเงินผ่านระบบพร้อมเพย์ในเขตกรุงเทพมหานคร. *Humanities, Social Sciences and arts, 12*(2), 775-802.

บริษัท ฟิลกู้ด เทคโนโลยี จำกัด. (2564). *อัปเดตช่องทางซื้อ - ขายสินค้าออนไลน์ ปี 2021 ที่แม่ค้าออนไลน์ต้องรู้*. สืบค้น 24 พฤศจิกายน 2565. จาก https://www.fillgoods.co/online-biz/no-shop-update-buying-channel-merchant-must-know.

ประอรพิต กัษฐ์วัฒนา. (2564). *เช็คลิสต์ ประเทศไทยพร้อมโกออนกับ สังคมไร้เงินสด เต็มขั้นหรือยัง?*. สืบค้น 24 พฤศจิกายน 2565. จาก https://www.salika.co/2021/09/21/check-list-thailand-ready-for-cashless-society-or-not/.

สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์. (2544). *พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544*. สืบค้น 24 พฤศจิกายน 2565. จาก https://www.etda.or.th/th/Useful-Resource/กฎหมาย-HTML/พระราชบญญตวาดวยธรกรรมทางอเลกทรอนกส/พระราชบญญตวาดวยธรกรรมทางอเลกทรอนกส-พ-ศ-2544.aspx.

_____. (2564). *รายงานผลสำรวจพฤติกรรมผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในประเทศไทยปี 2564*. สืบค้น 24 พฤศจิกายน 2565. จาก https://www.etda.or.th/getattachment/a3ad051d-e372-48f6-9fbe-9a22de75666c/IUB2021_Slides-V5.pdf.aspx.

อรสุภา จันทร์วงษ์. (2562). อิทธิพลของความไว้วางใจและประสบการณ์ของการใช้บริการธนาคารอิเล็กทรอนิกส์ที่ขยายความสัมพันธ์ระหว่างอิทธิพลตนรอบข้าง. *วารสารวิชาการการบริหารธุรกิจ สมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย ในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี, 8*(2), 47-68.

Cochran, W.G. (1953). *Sampling Techniques*. New York: John Wiley & Sons.

Karim, W., Haque, A., Ulfy, M.A., Hossain, A., & Anis, Z. (2020). Factors Influencing the Use of E-wallet as a Payment Method among Malaysian Young Adults. *Journal of International Business and Management, 3*(2), 1-12.

Laksmia, A. A. (2018). *Behavior Users of E-Money for Payment in E-Toll Based on Assessment Technology Acceptences Model*. (Bachelor Degree of Economics, University of Brawijaya).

Sunarjo, W.A., Nurhayati, S. & Muhardono, A. (2021). Consumer Behavior Toward Adoption of Mobile Payment: A Case Study in Indonesia During the COVID-19 Pandemic. *Journal of Asian Finance,Economics and Business, 8*(4), 0581-0590.

JSSP: Journal of Social Science Panyapat, 2024. 6(1): 187-200.

PANYAPAT
ปัญญาพัฒน์

JSSP
Journal of Social Science Panyapat
https://so06.tci-thaijo.org/index.php/JSSP/index

Research Article

Willingness to Pay for Video Streaming Platform after the COVID-19 Pandemic in Bangkok

Pattaporn Suwannachot[1*] and Nattanicha Chairassamee[2]

[1] *Master of Economics (Business Economics), Faculty of Economics, Kasetsart University, Thailand*

[2] *Department of Economics, Faculty of Economics, Kasetsart University, Thailand*

* *Corresponding author. E-mail: kittajung@gmail.com*

ABSTRACT

The purpose of this research was to (1) explore the behavior and factors influencing consumer choices of video streaming platform services in Bangkok after the COVID-19 pandemic, and (2) assess willingness to pay for different attributes of video streaming platform services. Data was collected by online questionnaires of 406 people having used video streaming platform services. The choice modeling was applied to analyze the data with the Alternative-Specific Conditional Logit Model. The results indicated that respondents are willing to pay 61 and 79 Thai baht extra per month for 80 and 50 percent increase in quantity and video content, respectively. Additionally, they are also willing to pay 50 Thai baht extra per month for website/application's command and option improvement. To improve video streaming platform services by providing both video-on-demand and live streaming, the respondents are willing to pay 15 Thai baht extra per month. With the device limit policy, the respondents are willing to pay 14 Thai baht extra per month for watching more than 4 screens at once.

Keywords: Willingness to Pay, Video Streaming, Choice Modelling

Received: 6 July 2023;
Revised: 24 January 2024;
Accepted: 10 March 2024

© 2024 JSSP: Journal of Social Science Panyapat
ISSN: 3027-6748 (Online)

ความเต็มใจจ่ายในการใช้บริการแพลตฟอร์มวิดีโอสตรีมมิ่ง ในช่วงหลังการแพร่ระบาดใหญ่ของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร

ภัทราภรณ์ สุวรรณโชติ[1*] และ ณัฏฐณิชา ฉายรัศมี[2]

[1] *เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต (เศรษฐศาสตร์ธุรกิจ) คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ประเทศไทย*

[2] *ภาควิชาเศรษฐศาสตร์ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ประเทศไทย*

* *Corresponding author. E-mail: kittajung@gmail.com*

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาพฤติกรรมและการให้ระดับความสำคัญของปัจจัยในการเลือกใช้บริการแพลตฟอร์มวิดีโอสตรีมมิ่ง ในช่วงหลังการแพร่ระบาดใหญ่ของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร และ (2) ประเมินมูลค่าความเต็มใจจ่ายในการใช้บริการแพลตฟอร์มวิดีโอสตรีมมิ่ง ในช่วงหลังการแพร่ระบาดใหญ่ของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร โดยใช้วิธีแบบจำลองทางเลือก (Choice Modelling) ซึ่งได้ทำการเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้บริการแพลตฟอร์มวิดีโอสตรีมมิ่ง จำนวน 406 ราย ในกรุงเทพมหานคร เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และแบบจำลอง Alternative-Specific Conditional Logit Model ผลการศึกษาพบว่าปัจจัยที่มีผลต่อมีผลต่อการเลือกใช้บริการแพลตฟอร์มวิดีโอสตรีมมิ่ง คือ ด้านจำนวนและความหลากหลายของเนื้อหาหรือคอนเทนต์วิดีโอ ด้านคำสั่งหรือตัวเลือกในการใช้งานเว็บไซต์หรือแอปพลิเคชัน ด้านประเภทของบริการแพลตฟอร์มวิดีโอสตรีมมิ่ง และด้านการรองรับการใช้งานพร้อมกันหลายคนตามลำดับ โดยผู้ตอบแบบสอบถามมีความเต็มใจจ่ายในอัตราค่าบริการต่อเดือนที่เพิ่มขึ้นเพื่อการปรับปรุงคุณลักษณะต่างๆ ได้แก่ ด้านจำนวนและความหลากหลายของเนื้อหาหรือคอนเทนต์วิดีโอให้สามารถค้นเจอเนื้อหาที่ต้องการรับชมได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 80 เท่ากับ 61 บาท และค้นเจอเนื้อหาที่ต้องการรับชมได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 50 เท่ากับ 79 บาท ด้านคำสั่งหรือตัวเลือกในการใช้งานเว็บไซต์หรือแอปพลิเคชันให้อยู่ในระดับดีมากเท่ากับ 50 บาท ด้านประเภทบริการที่มีบริการทั้งวิดีโอออนดีมานด์และรายการสดเท่ากับ 15 บาท และด้านการรองรับการใช้งานพร้อมกันหลายคน โดยสามารถเปิดใช้งานพร้อมกันต่อ 1 บัญชี ได้มากกว่า 4 จอ เพิ่มขึ้นเท่ากับ 14 บาทต่อเดือน

คำสำคัญ: ความเต็มใจจ่าย, วิดีโอสตรีมมิ่ง, แบบจำลองทางเลือก

© 2024 JSSP: Journal of Social Science Panyapat

บทนำ

ปัจจุบันการพัฒนาและความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศได้เข้ามามีบทบาทสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและวิถีการดำเนินชีวิตของผู้คนทั่วทั้งโลกไปอย่างสิ้นเชิง การใช้ชีวิตในยุคดิจิทัลทุกอย่างกลายเป็นเรื่องง่ายและไม่มีข้อจำกัดในเรื่องของพรมแดนและเวลา โดยเฉพาะในด้านการติดต่อสื่อสารที่สามารถทำได้อย่างง่ายดาย เพียงใช้บริการผ่านระบบที่เชื่อมโยงเครือข่ายทั่วโลกเข้าด้วยกันอย่าง “อินเทอร์เน็ต” ที่นับว่าเป็นปัจจัยสำคัญในการดำเนินชีวิตไปเรียบร้อยแล้ว การเข้าถึงบริการอินเทอร์เน็ตของประเทศไทย พบว่า จากจำนวนประชากรไทยกว่า 70 ล้านคน มีผู้ใช้งานอินเทอร์เน็ตมากถึงกว่า 61 ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ 85.3 ของจำนวนประชากรทั้งหมด (Simon Kemp, 2023) ซึ่งเพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2565 ร้อยละ 0.2 (Simon Kemp, 2023) แสดงให้เห็นถึงบทบาทของอินเทอร์เน็ตที่เข้ามาเปลี่ยนวิถีการดำเนินชีวิต การทำงาน และการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศไปอย่างมาก ซึ่งหนึ่งในความเปลี่ยนแปลงที่เห็นได้ชัดเจนคือพฤติกรรมการรับสื่อหรือการรับชมการรายการโทรทัศน์หรือสตรีมมิ่งทีวีผ่านอินเทอร์เน็ต และมีการใช้จ่ายเพื่อการเข้าถึงบริการภาพยนตร์วิดีโอสตรีมมิ่งและวิดีโอออนดีมานด์เพิ่มขึ้นด้วย โดยจากข้อมูลคาดการณ์จำนวนผู้ชมทีวีออนไลน์ OTT เปรียบเทียบระหว่างตลาดโลกและประเทศไทยในช่วงปีพ.ศ. 2562-2566 พบว่า ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีผู้ชมในกลุ่มบริการวีดีโอสตรีมมิ่ง

แบบ SVOD ในสัดส่วนที่สูงมาก โดยมีจำนวนผู้เป็นสมาชิกในปีพ.ศ. 2562 อยู่ที่ 1.13 ล้านราย และคาดการณ์ว่าจะเพิ่มขึ้นเป็น 1.91 ล้านรายในปีพ.ศ. 2566 ในขณะที่บริการแบบรับชมสดตามโปรแกรมที่จัดวางจะมีการเติบโตในสัดส่วนที่น้อยกว่ามาก โดยในปี 2562 จะมีผู้ใช้บริการแบบรับชมสดอยู่ที่ 170,000 รายเท่านั้น และจะเติบโตเพียงเล็กน้อยโดยจะมีตัวเลขผู้ใช้บริการเพียงแค่ 190,000 รายเท่านั้นในปีพ.ศ. 2566 (สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ, 2562)

นอกจากนี้อีกหนึ่งปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้ธุรกิจในกลุ่มวิดีโอสตรีมมิ่งและวิดีโอออนดีมานด์มีการเติบโตอย่างรวดเร็วนั้น ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ที่หลายประเทศทั่วโลก รวมถึงประเทศไทยมีการออกมาตรการในการการป้องและเฝ้าระวังการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ทั้งมาตรการทำงานที่บ้าน (Work from Home) การล็อกดาวน์ หรือการปิดสถานที่ที่จะนำไปสู่การพบปะหรือรวมตัวกันของคนหมู่มาก เช่น ห้างสรรพสินค้า หรือโรงภาพยนตร์ เป็นต้น การใช้บริการวิดีโอสตรีมมิ่งและวิดีโอออนดีมานด์จึงเป็นทางเลือกในการรับชมความบันเทิงและผ่อนคลายความเครียดของผู้บริโภคได้ ส่งผลให้มีการใช้บริการที่เพิ่มขึ้นในช่วงระยะเวลาดังกล่าว

อย่างไรก็ดี ประเทศไทยที่ได้ผ่านพ้นช่วงการระบาดใหญ่ของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 และมีการผ่อนคลายมาตรการในการป้องกันต่างๆ รวมถึงได้ประกาศให้โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เป็นโรคติดต่อที่ต้องเฝ้าระวัง (Communicable Disease under Surveillance) ตามพระราชบัญญัติโรคติดต่อ ปีพ.ศ. 2558 ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม ปี พ.ศ. 2565 ที่ผ่านมา (กระทรวงสาธารณสุข, 2565) ซึ่งย่อมจะส่งผลให้การดำเนินชีวิตและการทำกิจกรรมต่างๆ ของผู้คนเป็นไปอย่างอิสระและกลับเข้าสู่วิถีชีวิตก่อนหน้าที่จะเกิดการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาว่า “หากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เป็นตัวกระตุ้นสำคัญที่ทำให้กลุ่มบริการแพลตฟอร์มวิดีโอสตรีมมิ่ง (VDO Streaming Platform) ที่มีการเติบโตมากขึ้น ดังนั้นเมื่อประเทศไทยได้ผ่านพ้นช่วงวิกฤตของการแพร่ระบาดของโควิด-19 (Post COVID-19 Pandemic) ไปแล้วนั้น จะส่งผลอย่างไรต่อพฤติกรรมการรับชมและความเต็มใจจ่ายเพื่อใช้บริการแพลตฟอร์มวิดีโอสตรีมมิ่งในปัจจุบัน โดยมุ่งเน้นที่ศึกษาข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่มีผู้ใช้งานอินเทอร์เน็ตถึงร้อยละ 95.3 ซึ่งเป็นสัดส่วนสูงกว่าภูมิภาคอื่นๆ ที่มีผู้ใช้อินเทอร์เน็ตโดยประมาณร้อยละ 80 (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2566) อีกทั้งผู้บริโภคในกรุงเทพมหานครยังเป็นผู้ที่มีเวลาเฉลี่ยในใช้งานอินเทอร์เน็ตอยู่ที่ 10 ชั่วโมง 5 นาทีต่อวัน ซึ่งเป็นเวลาเฉลี่ยที่สูงกว่าภูมิภาคอื่นๆ (สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (องค์กรมหาชน), 2565)

ผู้วิจัยเลือกใช้วิธีแบบจำลองทางเลือก (Choice Modelling: CM) ซึ่งเป็นหนึ่งในวิธีที่ใช้ในการคำนวณหาค่าความเต็มใจจ่าย (Willingness to Pay : WTP) เมื่อปริมาณหรือคุณภาพของผลิตภัณฑ์หรือบริการเปลี่ยนแปลงไป โดยการสมมติสถานการณ์ที่เสมือนจริง (Hypothetical Situation) (วรพงษ์ พลกองแก้ว, 2551) เพื่อให้ผู้บริโภคตัดสินใจเลือกทางเลือกที่ตนชอบมากที่สุด โดยมีทางเลือกตั้งแต่ 2 ทางเลือกขึ้นไป วิธีนี้ทำให้สามารถประเมินมูลค่าทางเลือกได้พร้อมกันหลายทางเลือกและสามารถคำนวณหาราคาแฝงหรือมูลค่าความเต็มใจจ่ายของคุณลักษณะต่างๆ ที่เป็นส่วนประกอบของทางเลือกนั้นๆ ได้รวมไปถึงการหามูลค่ารวมของการเปลี่ยนแปลงในคุณภาพของผลิตภัณฑ์หรือบริการ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมและการให้ระดับความสำคัญของปัจจัยในการเลือกใช้บริการแพลตฟอร์มวิดีโอสตรีมมิ่งในช่วงหลังการแพร่ระบาดใหญ่ของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร

2. เพื่อประเมินมูลค่าความเต็มใจจ่ายในการใช้บริการแพลตฟอร์มวิดีโอสตรีมมิ่ง ในช่วงหลังการแพร่ระบาดใหญ่ของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้คือ ประชาชนผู้ที่อยู่อาศัยหรือมีทะเบียนบ้านอยู่ในกรุงเทพมหานคร อายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป เนื่องจากมีความสามารถในการตัดสินใจในการเลือกใช้บริการและมีช่องทางในการรับชมแพลตฟอร์มวิดีโอสตรีมมิ่ง (VDO Streaming Platform) ได้ด้วยตนเอง เป็นผู้ที่เคยใช้บริการแพลตฟอร์มวิดีโอสตรีมมิ่ง และต้องเป็นผู้ที่รับผิดชอบค่าใช้จ่ายแพ็กเกจแพลตฟอร์มวิดีโอสตรีมมิ่ง โดยขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเนื่องผู้วิจัยไม่ทราบจำนวนและสัดส่วนของประชากรที่จะทำการศึกษาอย่างแน่ชัด จึงใช้การคำนวณหากลุ่มตัวอย่างด้วยสูตรของคอแครน (Cochran, 1977) โดยจากการคำนวณได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 385 ตัวอย่าง แต่เพื่อป้องกันความไม่สมบูรณ์ของแบบสอบถามที่สามารถเกิดขึ้นได้ ดังนั้น การวิจัยครั้งนี้จึงใช้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 406 ตัวอย่าง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นตามวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดในการวิจัย รวมถึงรูปแบบการวิจัยโดยใช้วิธีแบบจำลองทางเลือก (Choice Modelling) โดยแบ่งออกเป็น 6 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 คำถามคัดกรองลักษณะประชากรและการใช้บริการแพลตฟอร์มวิดีโอสตรีมมิ่ง ประกอบด้วยคำถามคัดกรองด้านอายุของกลุ่มตัวอย่างที่จะต้องมีอายุมากกว่า 15 ปี อาศัยในกรุงเทพมหานครไม่น้อยกว่า 6 เดือน และจะต้องเป็นผู้ที่เคยใช้บริการแพลตฟอร์มวิดีโอสตรีมมิ่ง รวมถึงต้องเป็นผู้ที่รับผิดชอบค่าใช้จ่ายแพ็กเกจแพลตฟอร์มวิดีโอสตรีมมิ่ง

ส่วนที่ 2 ข้อมูลด้านพฤติกรรมการรับชมและใช้บริการแพลตฟอร์มวิดีโอสตรีมมิ่ง ประกอบด้วย แพลตฟอร์มวิดีโอสตรีมมิ่งที่ใช้บริการ วัตถุประสงค์ในการรับชมหรือใช้บริการแพลตฟอร์มวิดีโอสตรีมมิ่ง อุปกรณ์ที่ใช้ในการรับชมหรือใช้บริการแพลตฟอร์มวิดีโอสตรีมมิ่ง ความถี่ระยะเวลาเฉลี่ย รวมถึงวันและช่วงเวลาในการรับชมหรือใช้บริการแพลตฟอร์มวิดีโอสตรีมมิ่ง ประเภทและหมวดหมู่ของเนื้อหาที่รับชม บุคคลที่มีอิทธิพลและร่วมแบ่งปันประสบการณ์ในการเลือกใช้บริการแพลตฟอร์มวิดีโอสตรีมมิ่ง และปัญหาอุปสรรคจากการใช้บริการแพลตฟอร์มวิดีโอสตรีมมิ่ง

ส่วนที่ 3 ข้อมูลด้านการจ่ายค่าแพ็กเกจในการใช้บริการแพลตฟอร์มวิดีโอสตรีมมิ่ง ประกอบด้วยลักษณะการซื้อแพ็กเกจเพื่อรับชมหรือใช้บริการแพลตฟอร์มวิดีโอสตรีมมิ่ง ราคาเต็มของแพ็กเกจ จำนวนจอที่สามารถเปิดรับชมพร้อมกันได้ต่อ 1 บัญชี และลักษณะการจ่ายค่าแพ็กเกจการรับชมบนแพลตฟอร์มวิดีโอสตรีมมิ่ง

ส่วนที่ 4 ข้อมูลการตัดสินใจเลือกใช้บริการแพลตฟอร์มวิดีโอสตรีมมิ่งจากชุดทางเลือกต่างๆ โดยผู้วิจัยได้กำหนดทางเลือกต่างๆ เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามเลือกทางเลือกที่มีความพึงพอใจมากที่สุดเพียงทางเลือกเดียวจากชุดทางเลือกที่กำหนดให้ ทั้งนี้ผู้วิจัยได้มีการให้ข้อมูลและอธิบายเกี่ยวกับรายละเอียดของคุณลักษณะต่าง ๆ ที่ระบุไว้เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้ศึกษาและสร้างความเข้าใจที่ตรงกัน โดยกำหนดคุณลักษณะออกเป็น 5 ลักษณะ ดังข้อมูลในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงคุณลักษณะและระดับของคุณลักษณะที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการแพลตฟอร์มวิดีโอสตรีมมิ่ง

ที่	คุณลักษณะ	ระดับของคุณลักษณะ
1	จำนวนและความหลากหลายของเนื้อหาหรือคอนเทนต์วิดีโอ	1. ค้นเจอเนื้อหาหรือคอนเทนต์วิดีโอที่ต้องการรับชมได้ไม่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม (กรณีฐาน) 2. ค้นเจอเนื้อหาที่ต้องการรับชมได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 80 จากของเดิม 3. ค้นเจอเนื้อหาที่ต้องการรับชมได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 50 จากของเดิม
2	ประเภทของบริการแพลตฟอร์มวิดีโอสตรีมมิ่ง	1. มีบริการที่เป็นวิดีโอออนดีมานด์ (VOD) อย่างเดียว (กรณีฐาน) 2. มีบริการที่เป็นวิดีโอออนดีมานด์ และรายการถ่ายทอดสด (VOD & Live)
3	คำสั่งหรือตัวเลือกในการใช้งานเว็บไซต์หรือแอปพลิเคชัน	1. คำสั่งหรือตัวเลือกหรือปุ่มต่างๆ บนเว็บไซต์หรือแอปพลิเคชันแพลตฟอร์มวิดีโอสตรีมมิ่งไม่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม (กรณีฐาน) 2. คำสั่งหรือตัวเลือกหรือปุ่มต่างๆ บนเว็บไซต์หรือแอปพลิเคชันแพลตฟอร์มวิดีโอสตรีมมิ่งอยู่ในระดับดีมาก อ่านง่าย เห็นได้ชัดเจน ไม่ค้างและตอบสนองการใช้งานได้ดีกว่าเดิม

ตารางที่ 1 แสดงคุณลักษณะและระดับของคุณลักษณะที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการแพลตฟอร์มวิดีโอสตรีมมิ่ง (ต่อ)

ที่	คุณลักษณะ	ระดับของคุณลักษณะ
4	การรองรับการใช้งานพร้อมกันหลายคน	1. จำนวนจอที่สามารถเปิดใช้งานเพื่อรับชมวิดีโอสตรีมมิ่งได้พร้อมกันต่อ 1 บัญชี น้อยกว่า 4 จอ (กรณีฐาน) 2. จำนวนจอที่สามารถเปิดใช้งานเพื่อรับชมวิดีโอสตรีมมิ่งได้พร้อมกันต่อ 1 บัญชี เท่ากับ 4 จอ 3. จำนวนจอที่สามารถเปิดใช้งานเพื่อรับชมวิดีโอสตรีมมิ่งได้พร้อมกันต่อ 1 บัญชี มากกว่า 4 จอ
5	อัตราค่าบริการรายเดือนที่ต้องจ่ายเพิ่มขึ้น	50, 125 และ 165 บาท

ที่มา: จากการเก็บรวบรวมและสรุปผลของผู้วิจัย

ส่วนที่ 5 ปัจจัยอื่นๆ ที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการแพลตฟอร์มวิดีโอสตรีมมิ่ง ประกอบด้วย ปัจจัยด้านคุณภาพสินค้าและบริการ (Product Quality) ปัจจัยด้านกลยุทธ์ราคา (Pricing) ปัจจัยด้านความง่ายในการใช้งาน (Ease of Use) ปัจจัยด้านการเข้าถึงการใช้งาน (Accessibility) และปัจจัยด้านการบอกต่อ/ประชาสัมพันธ์ (Word of Mouth) (รัชนิกานต์ เผ่าวิจารณ์, 2562) โดยใช้หลักเกณฑ์ประมาณค่าจำนวน 6 ระดับ ตามรูปแบบของลิเคิร์ท สเกล (6-Point Likert Scale) โดยมีเกณฑ์ในการตีความหมายคะแนนจากการวัดแบบ 6 ระดับ ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.83 ปัจจัยนั้นมีความสำคัญน้อยที่สุด
คะแนนเฉลี่ย 1.84 – 2.66 ปัจจัยนั้นมีความสำคัญน้อย
คะแนนเฉลี่ย 2.67 – 3.49 ปัจจัยนั้นมีความสำคัญค่อนข้างน้อย
คะแนนเฉลี่ย 3.50 – 4.32 ปัจจัยนั้นมีความสำคัญค่อนข้างมาก
คะแนนเฉลี่ย 4.33 – 5.15 ปัจจัยนั้นมีความสำคัญมาก
คะแนนเฉลี่ย 5.16 – 6.00 ปัจจัยนั้นมีความสำคัญมากที่สุด

ส่วนที่ 6 ข้อมูลทั่วไปของผู้ประเมิน ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ อาชีพ ระดับการศึกษา และรายได้ต่อเดือน

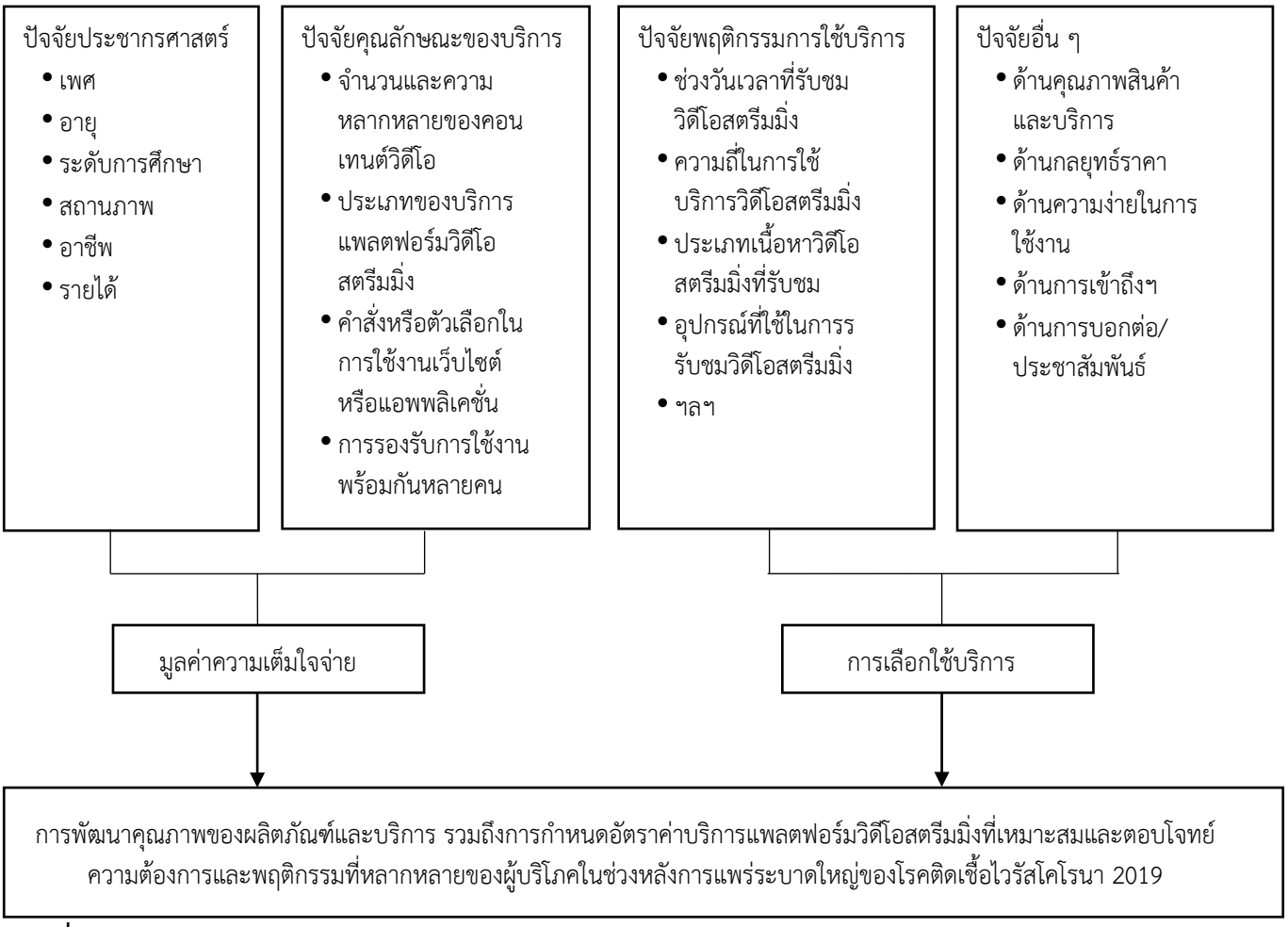
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามออนไลน์ (Online Questionnaires) โดยขอความร่วมมือจากกลุ่มตัวอย่างในการตอบแบบสอบถามด้วยตนเอง (Self-Administered Questionnaire) โดยทำการเก็บข้อมูลในเดือนเมษายน ปี พ.ศ. 2566

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) อันได้แก่ความถี่ ร้อยละ และค่าเฉลี่ย ในการอธิบายลักษณะข้อมูลด้านประชากรศาสตร์ พฤติกรรมการเปิดรับสื่อและการใช้บริการแพลตฟอร์มวิดีโอสตรีมมิ่ง และปัจจัยอื่น ๆ ที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการแพลตฟอร์มวิดีโอสตรีมมิ่ง และสถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ในการวิเคราะห์และประมาณค่า ผู้วิจัยจะใช้แบบจำลอง Alternative-Specific Conditional Logit Model

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย พบว่า

การเก็บรวบรวมข้อมูลกลุ่มตัวอย่างผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร อายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป ที่เป็นผู้ที่เคยใช้บริการและรับผิดชอบในการจ่ายค่าบริการวิดีโอสตรีมมิ่งแพลตฟอร์ม จำนวน 406 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชายและเพศทางเลือก โดยสัดส่วนของเพศหญิงคิดเป็น ร้อยละ 58.14 ในขณะที่เพศชายคิดเป็นร้อยละ 37.21 และเพศทางเลือกคิดเป็นร้อยละ 4.65 อายุเฉลี่ยของผู้ตอบแบบสอบถามเท่ากับ 30.40 ปี และมีสถานภาพโสดเป็นส่วนใหญ่

ในด้านระดับการศึกษาสูงสุดหรือระดับที่กำลังศึกษาอยู่นั้น พบว่า ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 50.25 รองลงมาคือระดับปริญญาโท คิดเป็นร้อยละ 14.53 ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) คิดเป็นร้อยละ 14.04 ระดับมัธยมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 9.36 ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) คิดเป็นร้อยละ 6.4 ระดับประถมศึกษาคิดเป็นร้อยละ 4.43 และสุดท้ายคือระดับปริญญาเอก คิดเป็นร้อยละ 0.99

จากข้อมูลด้านอาชีพ พบว่า ส่วนใหญ่มีอาชีพเป็นพนักงานบริษัท/ลูกจ้างเอกชน คิดเป็นร้อยละ 33.5 รองลงมาคือกลุ่มนักเรียน/นักศึกษา คิดเป็นร้อยละ 20.69 กลุ่มข้าราชการ/เจ้าหน้าที่รัฐ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ คิดเป็นร้อยละ 16.01 กลุ่มอาชีพรับจ้างอิสระ (ฟรีแลนซ์) คิดเป็นร้อยละ 5.17 กลุ่มอาชีพลูกจ้าง/รับจ้าง (รับเงินรายวัน) คิดเป็นร้อยละ 4.68 และสุดท้ายคือกลุ่มอาชีพเกษตรกร และอาชีพแม่บ้าน/พ่อบ้าน /เกษียณอายุ มีสัดส่วนร้อยละที่เท่ากันคือ 1.48 ในขณะที่เมื่อพิจารณารายได้เฉลี่ยต่อเดือนนั้น พบว่า ส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนอยู่ในช่วง 15,001 – 25,000 บาท ถึงร้อยละ 31.92 รองลงมาพบว่า มี 2 ช่วงรายได้ที่มีสัดส่วนเท่ากันคือ ช่วงรายได้ไม่เกิน 15,000 บาท และช่วงรายได้ 25,001 – 30,000 บาท คิดเป็นร้อยละที่เท่ากันคือ 21.92 โดยผลการศึกษาวิจัยมีดังนี้

1. พฤติกรรมและการให้ระดับความสำคัญของปัจจัยในการเลือกใช้บริการแพลตฟอร์มวิดีโอสตรีมมิ่ง ในช่วงหลังการแพร่ระบาดใหญ่ของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร

ในด้านพฤติกรรมการรับชมและใช้บริการแพลตฟอร์มวิดีโอสตรีมมิ่ง พบว่า แพลตฟอร์มวิดีโอสตรีมมิ่งยอดนิยมที่ผู้ตอบแบบสอบถามเลือกใช้บริการมากที่สุดในช่วงเวลา 6 เดือนที่ผ่านมา คือ Netflix คิดเป็นร้อยละ 57.88 อันดับสองคือ แพลตฟอร์ม VIU คิดเป็นร้อยละ 39.90 อันดับสามคือแพลตฟอร์ม Disney+ คิดเป็นร้อยละ 33.99 ถัดมาคือ AISPlay, IQIYI, HBO GO, Prime, True ID, WeTV, Monomax, OneD, 3 Plus, Bakaboo และ VIPA ตามลำดับ โดยเหตุผลสำคัญในการใช้บริการแพลตฟอร์มวิดีโอสตรีมมิ่ง คือ เพื่อความบันเทิง/พักผ่อน/คลายเครียดมากที่สุด และส่วนใหญ่จะรับชมหรือเข้าถึงบริการแพลตฟอร์มวิดีโอสตรีมมิ่งโดยใช้โทรศัพท์มือถือ/สมาร์ทโฟนเป็นหลัก

ผู้ตอบแบบสอบถามจะรับชมเนื้อหาประเภท ซีรีส์และมีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับความรักความรู้สึก (Romantic) เป็นส่วนใหญ่ และในการเลือกรับชมหรือใช้บริการแพลตฟอร์มวิดีโอสตรีมมิ่งผู้ตอบแบบสอบถามมีอำนาจในการตัดสินใจด้วยและพบว่า โดยส่วนใหญ่มีการแบ่งปัน/แชร์ประสบการณ์ให้กับเพื่อนหรือคนสนิทผ่านการพูดคุย, ไลน์กรุ๊ป หรือกลุ่มปิด

ด้านความถี่ในการใช้บริการแพลตฟอร์มวิดีโอสตรีมมิ่งพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่จะรับชมหรือใช้บริการแพลตฟอร์มวิดีโอสตรีมมิ่งโดยเฉลี่ย 4 – 6 ครั้งต่อสัปดาห์ โดยจะรับชมหรือใช้บริการในช่วงวันเสาร์ - วันอาทิตย์ และในช่วงวันหยุดเทศกาล/นักขัตฤกษ์เป็นส่วนใหญ่ และจะใช้บริการในช่วงเย็นตั้งแต่เวลา 18.00 น. จนถึงก่อนเที่ยงคืน

ลักษณะของการซื้อแพ็กเกจของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีการซื้อแพ็กเกจ/เสียค่าใช้จ่ายแบบสมาชิกรายเดือน และเป็นการจ่ายค่าแพ็กเกจเพื่อใช้บริการแพลตฟอร์มวิดีโอสตรีมมิ่งโดยเฉพาะ ราคาเต็มของแพ็กเกจอยู่ระหว่าง 301 – 400 บาทต่อเดือน ในขณะที่เมื่อพิจารณาเฉพาะกรณีการจ่ายค่าแพ็กเกจแบบหารกับเพื่อน/คนรู้จัก จะมีค่าใช้จ่ายในการใช้บริการอยู่ในระหว่าง 101 – 200 บาทต่อเดือน และโดยพบว่า แพ็กเกจที่เลือกผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ใช้บริการจะมีจำนวนจอที่สามารถรับชมได้พร้อมกันต่อ 1 บัญชี จำนวน 2 จอ

ตารางที่ 2 แสดงการให้ระดับความสำคัญต่อปัจจัยอื่นๆ ที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการแพลตฟอร์มวิดีโอสตรีมมิ่ง ด้านคุณภาพสินค้าและบริการ (Product Quality)

คุณลักษณะ	คะแนนเฉลี่ย	ระดับความสำคัญ
1) ไม่มีโฆษณาคั่น/ก่อน/หลัง/ระหว่างรับชม	5.16	มากที่สุด
2) คุณภาพและความคมชัดของภาพและเสียง	5.10	มาก
3) ความหลากหลายของเสียงซาวด์แทร็ก (Soundtrack) และบทบรรยาย (Subtitles)	5.03	มาก
4) คอนเทนต์ที่หาชมได้ยาก (Exclusive Content) ไม่สามารถรับชมได้จากที่อื่น	4.73	มาก
5) มีคอนเทนต์ที่ผู้ให้บริการผลิตเองและออกฉายเฉพาะช่องทางของตนเอง (Original Content)	4.70	มาก
6) มีฟังก์ชั่นดูคอนเทนต์พร้อมกับคนอื่นๆ ได้ เช่น ช่องแชทพูดคุยจอภาพของเพื่อนกำลังรับชมคอนเทนต์พร้อมกัน เป็นต้น	4.32	ค่อนข้างมาก

หมายเหตุ: คะแนนเต็ม 6 คะแนน
ที่มา: จากการคำนวณของผู้วิจัย

จากตารางที่ 2 การให้ระดับความสำคัญของปัจจัยในการเลือกใช้บริการแพลตฟอร์มวิดีโอสตรีมมิ่ง โดยในด้านคุณภาพสินค้าและบริการ พบว่า ปัจจัยการไม่มีโฆษณาคั่น/ก่อน/หลัง/ระหว่างรับชม ด้านคุณภาพและความคมชัดของภาพและเสียง ด้านความหลากหลายของเสียงซาวด์แทร็ก (Soundtrack) และบทบรรยาย (Subtitles) ด้านคอนเทนต์ที่หาชมได้ยาก (Exclusive Content) ไม่สามารถรับชมได้จากที่อื่น และการมีคอนเทนต์ที่ผู้ให้บริการผลิตเองและออกฉายเฉพาะช่องทางของตนเอง (Original Content) เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญในระดับมากที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการแพลตฟอร์มวิดีโอสตรีมมิ่ง โดยปัจจัยด้านการไม่มีโฆษณาคั่น/ก่อน/หลัง/ระหว่างรับชมเป็นปัจจัยที่ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญในระดับมากที่สุด และมีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด โดยได้คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 5.16 คะแนน จากคะแนนเต็ม 6

ในขณะที่ปัจจัยด้านการมีฟังก์ชันสำหรับดูคอนเทนต์พร้อมกับคนอื่นๆ ได้ เช่น ช่องแชทพูดคุย จอภาพของเพื่อนกำลังรับชมคอนเทนต์พร้อมกัน เป็นต้น ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญค่อนข้างมาก และมีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด โดยได้คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.32 คะแนน จากคะแนนเต็ม 6 คะแนน

ตารางที่ 3 แสดงการให้ระดับความสำคัญต่อปัจจัยอื่นๆ ที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการแพลตฟอร์มวิดีโอสตรีมมิ่ง ด้านกลยุทธ์ราคา (Pricing)

คุณลักษณะ	คะแนนเฉลี่ย	ระดับความสำคัญ
1) ความหลากหลายของระดับราคาค่าบริการ	5.20	มากที่สุด
2) มีราคาโปรโมชั่น ส่วนลด หรือสิทธิพิเศษ	5.06	มาก
3) มีการแสดงราคาค่าบริการและรายละเอียดที่จะได้รับให้ทราบชัดเจน	4.93	มาก

หมายเหตุ: คะแนนเต็ม 6 คะแนน
ที่มา: จากการคำนวณของผู้วิจัย

จากตารางที่ 3 ในด้านกลยุทธ์ราคา (Pricing) พบว่า ปัจจัยด้านความหลากหลายของระดับราคาค่าบริการ เป็นปัจจัยที่ได้รับคะแนนเฉลี่ยสูงสุดในด้านนี้ โดยได้คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 5.20 คะแนน จากคะแนนเต็ม 6 คะแนน ซึ่งถือเป็นคุณลักษณะที่มีความสำคัญในระดับมากที่สุดสำหรับกลุ่มตัวอย่าง รองลงมาคือด้านราคาโปรโมชั่น ส่วนลด หรือสิทธิพิเศษ และด้านการแสดงราคาค่าบริการและรายละเอียดที่จะได้รับให้ทราบชัดเจน โดยได้คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 5.06 (ความสำคัญระดับมาก) และ 4.93 คะแนน (ความสำคัญระดับมาก) จากคะแนนเต็ม 6 คะแนน ตามลำดับ

ตารางที่ 4 แสดงการให้ระดับความสำคัญต่อปัจจัยอื่นๆ ที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการแพลตฟอร์มวิดีโอสตรีมมิ่ง ด้านความง่ายในการใช้งาน (Ease of use)

คุณลักษณะ	คะแนนเฉลี่ย	ระดับความสำคัญ
1) เว็บไซต์และแอปพลิเคชันสามารถปักหมุดจัดหมวดหมู่คอนเทนต์ที่ชื่นชอบได้	5.30	มากที่สุด
2) เว็บไซต์และแอปพลิเคชันสามารถตั้งค่าโปรไฟล์ของผู้ชมได้	4.88	มาก
3) เว็บไซต์และแอปพลิเคชันสามารถแนะนำคอนเทนต์ตามความต้องการเฉพาะบุคคล	4.82	มาก

หมายเหตุ: คะแนนเต็ม 6 คะแนน
ที่มา: จากการคำนวณของผู้วิจัย

จากตารางที่ 4 ในด้านความง่ายในการใช้งาน (Ease of Use) พบว่า คุณลักษณะที่เว็บไซต์และแอปพลิเคชันสามารถปักหมุดจัดหมวดหมู่คอนเทนต์ที่ชื่นชอบได้ เป็นปัจจัยที่ได้รับคะแนนเฉลี่ยสูงสุดในด้านนี้ .โดยได้คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 5.30 คะแนน จากคะแนนเต็ม 6 คะแนน ถือเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญระดับมากที่สุด รองลงมาคือเว็บไซต์และแอปพลิเคชันสามารถตั้งค่าโปรไฟล์ของผู้ชมได้ และเว็บไซต์และแอปพลิเคชันสามารถแนะนำคอนเทนต์ตามความต้องการเฉพาะบุคคล โดยได้คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.88 (ความสำคัญระดับมาก) และ 4.82 คะแนน (ความสำคัญระดับมาก) จากคะแนนเต็ม 6 คะแนน ตามลำดับ

ตารางที่ 5 แสดงการให้ระดับความสำคัญต่อปัจจัยอื่นๆ ที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการแพลตฟอร์มวิดีโอสตรีมมิ่ง ด้านการเข้าถึงการใช้งาน (Accessibility)

คุณลักษณะ	คะแนนเฉลี่ย	ระดับความสำคัญ
1) สามารถการรับชมได้ในหลากหลายอุปกรณ์ (เช่น สมาร์ทโฟน, แท็บเล็ต เป็นต้น)	5.45	มากที่สุด
2) สามารถสมัครใช้/ยกเลิก/ชำระค่าบริการได้โดยง่าย สะดวก ไม่ซับซ้อน	5.04	มาก

หมายเหตุ: คะแนนเต็ม 6 คะแนน
ที่มา: จากการคำนวณของผู้วิจัย

จากตารางที่ 5 ในด้านการเข้าถึงการใช้งาน (Accessibility) พบว่า คุณลักษณะที่สามารถการรับชมได้ในหลากหลายอุปกรณ์ (เช่น สมาร์ทโฟน แท็บเล็ต เป็นต้น) เป็นปัจจัยที่ได้รับคะแนนเฉลี่ยสูงสุดในด้านนี้ โดยได้คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 5.45 คะแนน จากคะแนนเต็ม 6 คะแนน หรือเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญในระดับมากที่สุด รองลงมาคือสามารถสมัครใช้/ยกเลิก/ชำระค่าบริการได้โดยง่าย สะดวก ไม่ซับซ้อน โดยได้คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 5.04 คะแนน จากคะแนนเต็ม 6 (ความสำคัญระดับมาก)

ตารางที่ 6 แสดงการให้ระดับความสำคัญต่อปัจจัยอื่นๆ ที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการแพลตฟอร์มวิดีโอสตรีมมิ่ง ด้านการบอกต่อ/ประชาสัมพันธ์ (Word of Mouth)

คุณลักษณะ	คะแนนเฉลี่ย	ระดับความสำคัญ
1) การแนะนำจากกลุ่มคนในระดับเดียวกัน เพื่อนหรือเพื่อนร่วมงาน	4.99	มาก
2) ความคิดเห็นจากคนที่มีความสนใจหรือชื่นชอบในคอนเทนต์หรือเนื้อหาประเภทเดียวกัน	4.72	มาก
3) อิทธิพลจากสื่อสังคมออนไลน์เกี่ยวกับคอนเทนต์หรือเนื้อหาที่อยู่ในวิดีโอสตรีมมิ่งแพลตฟอร์ม	4.70	มาก
4) อิทธิพลจากสื่อสังคมออนไลน์เกี่ยวกับการใช้วิดีโอสตรีมมิ่งแพลตฟอร์ม	4.61	มาก

หมายเหตุ: คะแนนเต็ม 6 คะแนน
ที่มา: จากการคำนวณของผู้วิจัย

จากตารางที่ 6 ในด้านการบอกต่อ/ประชาสัมพันธ์ (Word of Mouth) พบว่า คุณลักษณะด้านการแนะนำจากกลุ่มคนในระดับเดียวกัน เพื่อน หรือเพื่อนร่วมงานเป็นปัจจัยที่ได้รับคะแนนเฉลี่ยสูงสุดในด้านนี้ โดยได้คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.99 คะแนน จากคะแนนเต็ม 6 คะแนน รองลงมาคือด้านความคิดเห็นจากคนที่มีความสนใจหรือชื่นชอบในคอนเทนต์หรือเนื้อหาประเภทเดียวกัน โดยได้คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.72 คะแนน ถัดมาคือด้านอิทธิพลจากสื่อสังคมออนไลน์เกี่ยวกับคอนเทนต์หรือเนื้อหาที่อยู่ในวิดีโอสตรีมมิ่งแพลตฟอร์ม และด้านอิทธิพลจากสื่อสังคมออนไลน์เกี่ยวกับการใช้วิดีโอสตรีมมิ่งแพลตฟอร์ม โดยได้คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.70 และ 4.61 คะแนน จากคะแนนเต็ม 6 คะแนน ตามลำดับ โดยทุกประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการบอกต่อ/ประชาสัมพันธ์มีความสำคัญอยู่ในระดับมากทั้งหมด

2. มูลค่าความเต็มใจจ่ายในการใช้บริการแพลตฟอร์มวิดีโอสตรีมมิ่ง ในช่วงหลังการแพร่ระบาดใหญ่ของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร

ผลการวิเคราะห์แบบจำลองจากข้อมูลในตารางที่ 7 พบว่า คุณลักษณะด้านจำนวนและความหลากหลายของเนื้อหาหรือคอนเทนต์วิดีโอที่ระดับการค้นเจอเนื้อหาที่ต้องการรับชมได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 80 จากของเดิม และเพิ่มขึ้นร้อยละ 50 จากของเดิม คุณลักษณะด้านประเภทของบริการแพลตฟอร์มวิดีโอสตรีมมิ่ง ที่ระดับของการมีบริการวิดีโอออนดีมานด์และรายการถ่ายทอดสด คุณลักษณะด้านคำสั่งหรือตัวเลือกในการใช้งานเว็บไซต์หรือแอปพลิเคชันในระดับดีมาก คุณลักษณะด้านการรองรับการใช้งานพร้อมกันหลายคน ที่ระดับการมีจำนวนจอที่สามารถเปิดใช้งานเพื่อรับชมวิดีโอสตรีมมิ่งได้พร้อมกันต่อ 1 บัญชี มากกว่า 4 จอ และอัตราค่าบริการรายเดือนที่ต้องจ่ายเพิ่มขึ้น มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้แพลตฟอร์มวิดีโอสตรีมมิ่ง จึงนำมาคำนวณหาความเต็มใจจ่ายส่วนเพิ่มในแต่ละระดับของคุณลักษณะต่างๆ

ตารางที่ 7 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยแบบจำลอง Alternative-Specific Conditional Logit Model

คุณลักษณะ	Coefficient
ด้านจำนวนและความหลากหลายของเนื้อหาหรือคอนเทนต์วิดีโอ	
ค้นเจอเนื้อหาที่ต้องการรับชมได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 80 จากของเดิม	2.017*** (0.294)
ค้นเจอเนื้อหาที่ต้องการรับชมได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 50 จากของเดิม	2.610*** (0.643)
ด้านประเภทของบริการแพลตฟอร์มวิดีโอสตรีมมิ่ง	
มีบริการวิดีโอออนดีมานด์ และรายการถ่ายทอดสด	0.486*** (0.155)
ด้านคำสั่งหรือตัวเลือกในการใช้งานเว็บไซต์หรือแอพพลิเคชั่น	
ระดับดีมาก	1.650*** (0.564)
ด้านการรองรับการใช้งานพร้อมกันหลายคน	
เปิดใช้งานพร้อมกันต่อ 1 บัญชี ได้มากกว่า 4 จอ	0.454* (0.239)
เปิดใช้งานพร้อมกันต่อ 1 บัญชี ได้ 4 จอ	-0.288* (0.129)
อัตราค่าบริการรายเดือนที่ต้องจ่ายเพิ่มขึ้น	-0.033*** (0.009)
Number of observations	6,048
Number of cases	2,016
Number of respondents	406
Wald chi-squared [53]	400.39
Prob > chi-squared	0.000
Log likelihood	-1873.8022

หมายเหตุ: ตัวเลขในวงเล็บแสดงค่า Standard error

* หมายถึง ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90

*** หมายถึง ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99

ผลการวิเคราะห์จากงานวิจัยชิ้นนี้ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเต็มใจจ่ายเพิ่มขึ้นเดือนละ 61 บาทต่อคน ในการปรับปรุงคุณลักษณะด้านจำนวนและความหลากหลายของเนื้อหาหรือคอนเทนต์วิดีโอ ให้สามารถค้นเจอเนื้อหาที่ต้องการรับชมได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 80 จากของเดิม ในขณะที่ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเต็มใจจ่ายเพิ่มขึ้นเดือนละ 79 บาทต่อคน สำหรับการปรับคุณลักษณะด้านจำนวนและความหลากหลายของเนื้อหาหรือคอนเทนต์วิดีโอ ที่สามารถค้นเจอเนื้อหาที่ต้องการรับชมได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 50 จากของเดิม ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าความต้องการของผู้บริโภคมีการเปลี่ยนแปลงไป ประกอบกับภาพรวมของสถานการณ์การแข่งขันในตลาดวิดีโอสตรีมมิ่งที่มีผู้ให้บริการจำนวนมากและมีกลยุทธ์การแข่งขันทางด้านเนื้อหาที่มีแตกต่างกัน ตลอดจนการเข้าถึงบริการแพลตฟอร์มวิดีโอสตรีมมิ่งที่ง่ายและมีความสะดวกมากขึ้น ทำให้ผู้บริโภคมีทางเลือกในการใช้บริการเพิ่มขึ้น ดังนั้นความต้องการที่จะค้นเจอเนื้อหาที่ต้องการรับชมได้เพิ่มขึ้นมากที่สุดในแพลตฟอร์มหนึ่งๆ อาจไม่ตอบโจทย์ผู้บริโภคในปัจจุบัน ในด้านประเภทของบริการแพลตฟอร์มวิดีโอสตรีมมิ่ง พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเต็มใจจ่ายเพื่อการปรับปรุงบริการแพลตฟอร์มวิดีโอสตรีมมิ่งให้มีบริการ ทั้งวิดีโอออนดีมานด์ และรายการถ่ายทอดสดเพิ่มขึ้นเดือนละ 15 บาทต่อคน ด้านคำสั่งหรือตัวเลือกในการใช้งานเว็บไซต์หรือแอปพลิเคชัน ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเต็มใจจ่ายเพิ่มขึ้นเดือนละ 50 บาทต่อคน เพื่อการปรับคุณลักษณะด้านคำสั่งหรือตัวเลือกหรือปุ่มต่างๆ

บนเว็บไซต์หรือแอปพลิเคชันให้อยู่ในระดับดีมาก และด้านการรองรับการใช้งานพร้อมกันหลายคน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเต็มใจจ่ายเพิ่มขึ้นเดือนละ 14 บาทต่อคน เพื่อการปรับปรุงคุณลักษณะด้านการรองรับการใช้งานพร้อมกันหลายคนให้สามารถเปิดใช้งานพร้อมกันต่อ 1 บัญชี ได้มากกว่า 4 จอ ตามตารางข้อมูลที่ 8

ตารางที่ 8 ความเต็มใจจ่ายส่วนเพิ่มในแต่ละระดับของคุณลักษณะต่างๆ (บาท/เดือน/คน)

คุณลักษณะ	ความเต็มใจจะจ่ายส่วนเพิ่ม
ด้านจำนวนและความหลากหลายของเนื้อหาหรือคอนเทนต์วิดีโอ	
ค้นเจอเนื้อหาที่ต้องการรับชมได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 80 จากของเดิม	61 บาท
ค้นเจอเนื้อหาที่ต้องการรับชมได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 50 จากของเดิม	79 บาท
ด้านประเภทของบริการแพลตฟอร์มวิดีโอสตรีมมิ่ง	
มีบริการวิดีโอออนดีมานด์ และรายการถ่ายทอดสด	15 บาท
ด้านคำสั่งหรือตัวเลือกในการใช้งานเว็บไซต์หรือแอปพลิเคชัน	
ระดับดีมาก	50 บาท
ด้านการรองรับการใช้งานพร้อมกันหลายคน	
เปิดใช้งานพร้อมกันต่อ 1 บัญชี ได้มากกว่า 4 จอ	14 บาท

ที่มา: จากการคำนวณของผู้วิจัย

อภิปรายผล

ด้านพฤติกรรมการใช้บริการแพลตฟอร์มวิดีโอสตรีมมิ่ง ในช่วงหลังการแพร่ระบาดใหญ่ของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร พบว่า ให้ประเด็นเรื่องของเหตุผลสำคัญในการรับชมหรือใช้บริการวิดีโอสตรีมมิ่งแพลตฟอร์มนั้นเป็นไปเพื่อเพื่อความบันเทิง/พักผ่อน/คลายเครียด ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะลักษณะของการให้บริการแพลตฟอร์มวิดีโอสตรีมมิ่ง ที่มุ่งเน้นการสร้างความบันเทิง และเนื้อหาส่วนใหญ่ที่ให้บริการบนแพลตฟอร์มวิดีโอสตรีมมิ่งในปัจจุบันก็เป็นเนื้อหาในกลุ่มที่ให้ความบันเทิงเป็นหลัก เช่น ภาพยนตร์ หรือ ซีรีส์ เป็นต้น โดยผลการวิจัยในส่วนนี้สอดคล้องกับการศึกษาของ อุษณีย์ ด่านกลาง (2559) ที่ศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้ชมวิดีโอคอนเทนต์บนสื่อสังคมออนไลน์.พบว่า วัตถุประสงค์ในการเข้ารับชมสื่อวิดีโอคอนเทนต์บนสื่อสังคมออนไลน์ คือ เพื่อความสนุกและความบันเทิงมากที่สุด ในขณะที่พฤติกรรมด้านความถี่ในการรับชมหรือใช้บริการแพลตฟอร์มวิดีโอสตรีมมิ่งต่อสัปดาห์ ซึ่งพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่จะรับชมหรือใช้บริการแพลตฟอร์มวิดีโอสตรีมมิ่งโดยเฉลี่ย 4 – 6 ครั้งต่อสัปดาห์ และจะใช้บริการในช่วงเย็นตั้งแต่เวลา 18.00 น. จนถึงก่อนเที่ยงคืน ซึ่งอาจเป็นเพราะผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ในการวิจัยครั้งนี้ส่วนใหญ่มีอาชีพเป็นพนักงานบริษัท ดังนั้นเวลาที่จะใช้ในการรับชมหรือใช้บริการส่วนใหญ่จะเป็นช่วงหลังเลิกงาน และปัจจุบันผู้บริโภคส่วนใหญ่ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการรับชมรายการจากช่องสถานีโทรทัศน์ที่มีการออกอากาศรายการตามผังเวลาต่างๆ ไปรับชมรายการหรือภาพยนตร์ต่างๆ ผ่านทางแพลตฟอร์มวิดีโอสตรีมมิ่งมากขึ้น ทำให้ความถี่ในการใช้บริการโดยเฉลี่ยอยู่ที่ 4 – 6 ครั้งต่อสัปดาห์ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของศุภรานันท์ กาญจนกุล (2560) ศึกษาเรื่องพฤติกรรมและความคิดเห็นของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานครต่อการรับชม Live Video Streaming ที่พบว่า ผู้บริโภคส่วนใหญ่จะเข้าชม Live Video Streaming บ่อยที่สุด ในช่วงเวลาหลังเลิกเรียนหรือเลิกงาน 18.01-21.00 น. และมีความถี่ในการรับชม 3-4 ครั้งต่อสัปดาห์

นอกจากนี้การให้ระดับความสำคัญของปัจจัยในการเลือกใช้บริการแพลตฟอร์มวิดีโอสตรีมมิ่ง ยังพบว่า ในด้านการบอกต่อ/ประชาสัมพันธ์ (Word of Mouth) ที่พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามให้ระดับความสำคัญอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะในด้านการแนะนำจากกลุ่มคนในระดับเดียวกัน เพื่อน หรือเพื่อนร่วมงานเป็นปัจจัยที่ได้รับคะแนนเฉลี่ยสูงสุด จะสอดคล้องกับ ศึกษาของอัจฉริยา ทุ่งแจ้ง (2560) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกรับชมรายการผ่านทางสื่อออนไลน์ที่พบว่า ปัจจัยด้านรูปแบบการดำเนินชีวิตแบบสมัยใหม่ ค่านิยม และกลุ่มอ้างอิงส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกรับชมรายการผ่านทางสื่อออนไลน์ อาจเนื่องมาจากการรับชม รายการผ่านทางสื่อออนไลน์ทำให้ดูเป็นคนทันสมัย อยู่ในกระแสสังคม รับรู้

ข่าวสารทันเหตุการณ์และ รวดเร็ว และนำเรื่องราวไปสนทนากับผู้อื่น รวมถึงบุคคลที่ใช้ในการประชาสัมพันธ์มีชื่อเสียงและกระตุ้นความสนใจ และบุคคลใกล้ชิดทำให้อยากชมรายการผ่านทางสื่อออนไลน์

ในด้านมูลค่าความเต็มใจจ่ายในการใช้บริการแพลตฟอร์มวิดีโอสตรีมมิ่ง ในช่วงหลังการแพร่ระบาดใหญ่ของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร พบว่า จำนวนและความหลากหลายของเนื้อหาหรือคอนเทนต์วิดีโอยังคงเป็นคุณลักษณะสำคัญที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการวิดีโอสตรีมมิ่งแพลตฟอร์ม และผู้บริโภคมีความยินดีจ่าย ค่าบริการเพิ่มขึ้นเพื่อการปรับปรุงคุณภาพของคุณลักษณะที่สูงกว่าคุณลักษณะด้านอื่นๆ ซึ่งสอดคล้องกับ กันต์ เลิศวุฒินันท์ (2562) ได้ทำการศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการ และมูลค่าความเต็มใจจ่ายในการใช้บริการวิดีโอสตรีมมิ่ง (VDO Streaming) ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพฯ ซึ่งได้ทำการศึกษาไว้ในช่วงก่อนการแพร่ระบาดใหญ่ของโรคไวรัสโคโรนา 19 ทั้งนี้เนื่องจากจำนวนและความหลากหลายของเนื้อหาหรือคอนเทนต์วิดีโอถือเป็นหัวใจสำคัญของการให้บริการและการสร้างความแตกต่างของแพลตฟอร์มวิดีโอสตรีมมิ่งได้

องค์ความรู้ใหม่

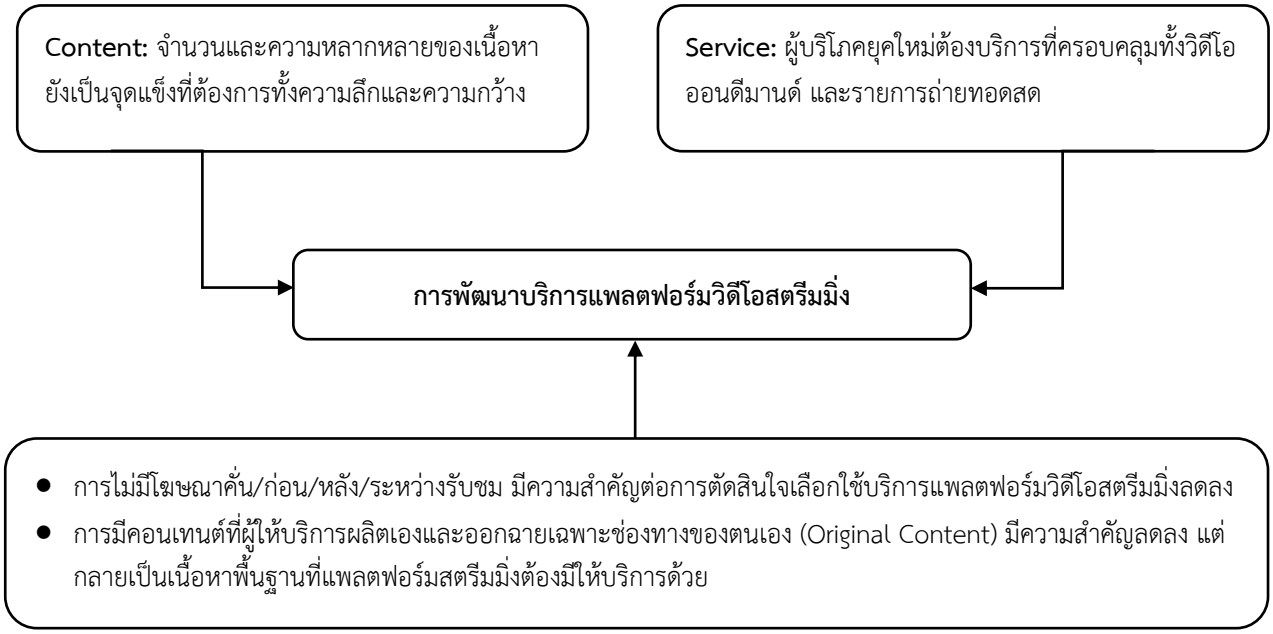
องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ มาจากผลที่ได้จากการศึกษาโดยมีรายละเอียดดังนี้

1. จำนวนและความหลากหลายของเนื้อหา ยังเป็นจุดแข็งในการให้บริการของแพลตฟอร์มวิดีโอสตรีมมิ่ง และสามารถนำไปสู่กลยุทธ์ในการแข่งขันได้ หากแต่ความหลากหลายของเนื้อหานั้น ยังต้องการการพัฒนาและการขยายพื้นที่ของเนื้อหา (Content Area) ทั้งความลึกและความกว้าง กล่าวคือ ผู้ให้บริการสามารถเพิ่มจำนวนและความหลากหลายในมิติของประเทศหรือผู้ผลิตเนื้อหา และการเพิ่มประเภทของรายการที่หลากหลายขึ้นในทิศทางเนื้อหาเดิม เช่น จากที่นำเสนอเฉพาะภาพยนตร์ ก็นำเสนอประเภทซีรีส์ หรือรายการทั่วไปเพิ่มเติม

2. ผู้บริโภคยุคใหม่ต้องการบริการที่ครอบคลุมทั้งวิดีโอออนดีมานด์ และรายการถ่ายทอดสด เพื่อตอบโจทย์พฤติกรรมในการรับสื่อในปัจจุบัน

3. การไม่มีโฆษณาคั่น/ก่อน/หลัง/ระหว่างรับชม มีความสำคัญต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการแพลตฟอร์มวิดีโอสตรีมมิ่งที่ลดลง

4. การมีคอนเทนต์ที่ผู้ให้บริการผลิตเองและออกฉายเฉพาะช่องทางของตนเอง (Original Content) มีความสำคัญต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการแพลตฟอร์มวิดีโอสตรีมมิ่งที่ลดลง แต่กลายเป็นเนื้อหาพื้นฐานที่แพลตฟอร์มสตรีมมิ่งต้องมีให้บริการ

ภาพที่ 2 องค์ความรู้ใหม่

สรุปผลการวิจัย

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร ซึ่งมีอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป และเป็นผู้ที่เคยใช้บริการและรับผิดชอบในการจ่ายค่าบริการวิดีโอสตรีมมิ่งแพลตฟอร์ม จำนวน 406 คน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีสถานภาพโสด และมีอายุเฉลี่ยราว 30.40 ปี ระดับการศึกษาสูงสุดอยู่ในระดับปริญญาตรี ส่วนใหญ่มีอาชีพเป็นพนักงานบริษัท/ลูกจ้างเอกชน และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนอยู่ในช่วงรายได้ 15,001 – 25,000 บาท

ในด้านพฤติกรรมการรับชมและใช้บริการ พบว่า เหตุผลสำคัญในการใช้บริการแพลตฟอร์มวิดีโอสตรีมมิ่ง คือ เพื่อความบันเทิง/พักผ่อน/คลายเครียด โดยจะรับชมเนื้อหาประเภท ซีรีส์ และมีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับความรักความรู้สึก (Romantic) เป็นส่วนใหญ่ และพบว่า โดยส่วนใหญ่มีการแบ่งปัน/แชร์ประสบการณ์ให้กับเพื่อนหรือคนสนิทผ่านการพูดคุย, ไลน์กรุ๊ป หรือกลุ่มปิด สำหรับความถี่ในการใช้บริการโดยเฉลี่ยเท่ากับ 4 – 6 ครั้งต่อสัปดาห์ โดยจะรับชมหรือใช้บริการในช่วงวันเสาร์ - วันอาทิตย์ และในช่วงวันหยุดเทศกาล/นักขัตฤกษ์เป็นส่วนใหญ่ และจะใช้บริการในช่วงเย็นตั้งแต่เวลา 18.00 น. จนถึงก่อนเที่ยงคืน และให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านคุณภาพสินค้าและบริการ ด้านกลยุทธ์ราคา ด้านความง่ายในการใช้งาน ด้านการเข้าถึงการใช้งาน และด้านการบอกต่อ/ประชาสัมพันธ์ในระดับมากทั้งสิ้น ยกเว้นคุณลักษณะในการมีฟังก์ชันดูคอนเทนต์พร้อมกับคนอื่นๆ ได้ เช่น ช่องแชทพูดคุย จอภาพของเพื่อนกำลังรับชมคอนเทนต์พร้อมกัน

ในด้านความเต็มใจจะจ่ายรายเดือนที่ต้องจ่ายเพิ่มขึ้น พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเต็มใจจ่ายเพิ่มขึ้นเดือนละ 61 บาท ในการปรับปรุงคุณลักษณะให้สามารถค้นเจอเนื้อหาที่ต้องการรับชมได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 80 จากของเดิม และ 79 บาท เพื่อปรับปรุงคุณลักษณะที่สามารถค้นเจอเนื้อหาที่ต้องการรับชมได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 50 จากของเดิม จำนวน 15 บาท เพื่อการปรับปรุงบริการแพลตฟอร์มวิดีโอสตรีมมิ่งให้มีบริการทั้งวิดีโอออนดีมานด์ และรายการถ่ายทอดสด จำนวน 50 บาท เพื่อการปรับคุณลักษณะด้านคำสั่งหรือตัวเลือกหรือปุ่มต่างๆ บนเว็บไซต์หรือแอปพลิเคชันให้อยู่ในระดับดีมาก และจำนวน 14 บาท เพื่อการปรับปรุงคุณลักษณะด้านการรองรับการใช้งานพร้อมกันหลายคนให้สามารถเปิดใช้งานพร้อมกันต่อ 1 บัญชีได้มากกว่า 4 จอ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 การพัฒนาด้านบริการ (Service) โดยเฉพาะในด้านจำนวนและความหลากหลายของเนื้อหาหรือคอนเทนต์วิดีโอ โดยที่จำนวนและความหลากหลายนี้ หมายรวมถึงรูปแบบและหมวดหมู่ของเนื้อหาที่หลากหลายด้วย ซึ่งจะนำไปสู่กลยุทธ์การสร้างความแตกต่างที่ตอบสนองความต้องการผู้บริโภคได้อย่างครอบคลุมนั้นยังคงเป็นแนวทางที่สามารถนำไปใช้ได้ รวมถึงให้ความสำคัญกับความสดใหม่และทันสมัยของเนื้อหา และการพากย์และการแปลภาษาที่เหมาะสม เพื่อให้ตอบสนองความต้องการผู้บริโภคในทุกกลุ่มและทุกพื้นที่

1.2 การพัฒนาด้านราคา (Price) ผู้ให้บริการสามารถนำผลการประเมินมูลค่าความเต็มใจจ่ายในการศึกษาครั้งนี้ไปใช้ในการกำหนดราคาที่หลากหลายและเหมาะสม เพื่อตอบสนองกับความต้องการของผู้บริโภคได้มากยิ่งขึ้น นอกจากนี้จากผลการศึกษาด้านปัญหาและอุปสรรค สะท้อนว่าผู้ตอบแบบสอบถามเกิดปัญหาเกี่ยวกับการสมัครแพ็กเกจ การจ่ายค่าบริการ ตลอดจนข้อมูลข่าวสารหรือรายละเอียดด้านรายการที่ยังไม่เพียงพอต่อการตัดสินใจ ซึ่งในส่วนนี้ผู้ให้บริการสามารถปรับปรุงเรื่องการสื่อสารและการให้รายละเอียดต่างๆ แก่ผู้บริโภคมากยิ่งขึ้น จะช่วยดึงดูดให้ผู้บริโภคเข้ามาใช้บริการมาขึ้นเช่นกัน

1.3 การประชาสัมพันธ์และส่งเสริมการตลาด ผู้ให้บริการควรปรับกลยุทธ์การประชาสัมพันธ์ที่เข้าถึงกลุ่มผู้บริโภคมากขึ้น กระตุ้นในการเกิดการแบ่งปันและบอกต่อกับคนรอบข้าง เพื่อกระตุ้นให้เกิดความสนใจและเพิ่มการเข้าใช้บริการให้แก่ผู้บริโภครายอื่นๆ และควรพัฒนาแนวทางในการสื่อสารประชาสัมพันธ์ที่กระตุ้นในสื่อสังคมออนไลน์พูดถึงคอนเทนต์หรือเนื้อหาที่อยู่ในวิดีโอสตรีมมิ่งแพลตฟอร์มเพิ่มขึ้น เพื่อกระตุ้นความสนใจและเพิ่มการเข้าใช้บริการให้แก่ผู้บริโภคเพิ่มมากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะด้านการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ ที่มุ่งเน้นศึกษาในกลุ่มของผู้บริโภค ดังนั้นการศึกษาครั้งต่อไปหากจะทำการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มผู้บริโภคควรมีการเก็บข้อมูลภาคสนามแบบตัวต่อตัว หรือการสัมภาษณ์ร่วมด้วย เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกที่มีแง่มุมที่หลากหลายและสะท้อนพฤติกรรมของผู้บริโภคอย่างแท้จริง และควรเพิ่มการสัมภาษณ์หรือเก็บข้อมูลกับกลุ่มของผู้ให้บริการและผู้กำกับเชิงนโยบายร่วมด้วย เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาประกอบใช้ในการจัดทำแบบสอบถามหรือนำมาสู่การสรุปและอภิปรายผลที่มีความครบถ้วนทั้งในมิติของผู้รับบริการ ผู้ให้บริการ และผู้กำกับเชิงนโยบายต่อไป

2.2 จำนวนคุณลักษณะไม่ควรมีจำนวณมากจนเกินไป ซึ่งโดยทั่วไปไม่ควรเกิน 6 คุณลักษณะนั้น หากในการศึกษาครั้งต่อไปไม่ได้มีเป้าหมายเพื่อสะท้อนความเปลี่ยนแปลงของปัจจัยในช่วงเวลาที่ต่างกัน จึงควรมีการศึกษาคุณลักษณะของปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจในด้านอื่นๆ เพิ่มเติม และมีทันสมัยมากยิ่งขึ้น

2.3 ในด้านประชากรและจำนวนกลุ่มตัวอย่าง อาจมีการพิจารณาจำนวนกลุ่มตัวอย่างให้เพิ่มมากขึ้น เพื่อให้มีโอกาสในการกระจายตัวของข้อมูลที่ดีขึ้น และควรมีการขยายกลุ่มตัวอย่างไปสู่พื้นที่อื่นๆ เพิ่มเติม เพื่อให้ครอบคลุมประชากรไทยและได้ทราบถึงความต้องการของผู้บริโภคที่ครบถ้วนมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงสาธารณสุข. (2565). *ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่องชื่อและอาการสำคัญของโรคติดต่อที่ต้องเฝ้าระวัง (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2565*. สืบค้น 24 มิถุนายน 2566. จาก https://ddc.moph.go.th/uploads/files/15720220926033413.PDF.

กันท์ เลิศวุฒินันท์. (2560). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการและมูลค่าความเต็มใจจ่ายในการใช้บริการวิดีโอสตรีมมิ่ง (VDO Streaming) ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพฯ*. (เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์).

วรพงษ์ พลกองแก้ว. (2551). *การประเมินความพึงพอใจต่อคุณภาพและความปลอดภัยของส้มเขียวหวานของผู้บริโภคในจังหวัดเชียงใหม่ โดยใช้วิธีการทดลองทางเลือก*. (วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่).

ศุภรานันท์ กาญจนกุล. (2560). *พฤติกรรมและความคิดเห็นของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานครต่อการรับชม Live Video Streaming*. (บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์).

สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ. (2562). *คาดการณ์จำนวนผู้ชมทีวีออนไลน์ OTTเปรียบเทียบสภาพตลาดโลกและ OTT ไทย (2562-2566)*. สืบค้น 20 มกราคม 2567. จาก https://broadcast.nbtc.go.th/data/academic/file/620800000002.pdf.

สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (องค์กรมหาชน) กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม. (2565). *ผลการสำรวจพฤติกรรมผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในประเทศไทย ปี 2565*. สืบค้น 20 มกราคม 2567. จาก https://www.etda.or.th/th/Useful-Resource/publications/Thailand-Internet-User-Behavior-2021_Slides.aspx.

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2566). *การสำรวจการมีการใชเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในครัวเรือน พ.ศ. 2566 (ไตรมาส 1)*. สืบค้น 20 มกราคม 2567. จาก https://www.nso.go.th/nsoweb/storage/survey_detail/2023/20230913093840_23932.pdf.

อัจฉริยา ทุ่งแจ้ง. (2560). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกรับชมรายการผ่านทางสื่อออนไลน์*. (บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์).

อุษณีย์ ด่านกลาง. (2559). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้ชมวิดีโอคอนเทนต์บนสื่อสังคมออนไลน์. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์, 2*(2), 78-90.

Cochran, W.G. (1977). *Sampling Techniques*. (3rd Edition). New York: John Wiley & Sons.

Simon K. (2023). *DIGITAL 2023: GLOBAL OVERVIEW REPORT*. Retrieved 24 June 2023. from https://datareportal.com/reports/digital-2023-thailand.

JSSP: Journal of Social Science Panyapat, 2024. 6(1): 201-214.

PANYAPAT
ปัญญาพัฒน์

JSSP
Journal of Social Science Panyapat
https://so06.tci-thaijo.org/index.php/JSSP/index

Research Article

Promotion of Good Governance Principles that Affecting the Success of Policy Implementation of Banmai Subdistrict Administrative Organization Bangyai District Nonthaburi Province

Thitiya Ravanavik[1*] Theerapol Karnchanakas[1] and Natthanon Thavisin[1]

[1] *Public Administration, Faculty of Social Sciences and Education, Thongsook College, Thailand*

* *Corresponding author. E-mail: zzinn2642@gmail.com*

ABSTRACT

The objectives of this research are to study (1) level of promotion of good governance principles and the success of policy implementation among personnel of Banmai Subdistrict Administrative Organization, Bangyai District, Nonthaburi Province; (2) relationship of promotion of good governance principles with implementation success, implementation policy of personnel of Banmai Subdistrict Administrative Organization, Bangyai District, Nonthaburi Province; and (3) principles of good governance that affect the success of policy implementation of personnel of Banmai Subdistrict Administrative Organization, Bangyai District, Nonthaburi Province. This research is a quantitative research, the research instrument was questionnaire, the population used in this research includes government officials and employees of Subdistrict Administrative Organization and 107 permanent employees, statistics used in this research includes percentages, means, standard deviations, correlation coefficient analysis Multiple regression. The results show that in overall, each aspect of promoting the principles of good governance among personnel is at high level in every aspect, each aspect of success in implementing policies of Banmai Subdistrict Administrative Organization is at high level, the relationship between the promotion of good governance principles the success of policy implementation the principles of responsibility and good planning and control, overall, reveals that have very high positive relationship, statistical significance of .01, the variable predicting the promotion of good governance principles affects the success of policy implementation of Banmai Subdistrict Administrative Organization, with statistical significance of .01, including the principles of participation, principles of transparency, the main aspect of value for money, principles of responsibility, rule of law and moral principles. There are predictive power of .998, .996, .991, .989, .985 and .964 with statistical significance of .01.

Keywords: Promotion, Good Governance, Success, Policy Implementation

Received: 11 February 2024;
Revised: 5 March 2024;
Accepted: 10 March 2024

© 2024 JSSP: Journal of Social Science Panyapat
ISSN: 3027-6748 (Online)

การส่งเสริมหลักธรรมาภิบาลอันส่งผลต่อความสำเร็จการนำนโยบายไปปฏิบัติขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านใหม่ อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี

ธิติญา ระวะนาวิก[1*] ธีรพล กาญจนากาศ[1] และ ณฐนนท ทวีสิน[1]

[1] *สาขารัฐประศาสนศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์และศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยทองสุข ประเทศไทย*

[*] *Corresponding author. E-mail: zzinn2642@gmail.com*

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) ระดับของการส่งเสริมหลักธรรมาภิบาลและความสำเร็จการนำนโยบายไปปฏิบัติของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านใหม่ อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี (2) ความสัมพันธ์ของการส่งเสริมหลักธรรมาภิบาลกับความสำเร็จการนำนโยบายไปปฏิบัติของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านใหม่ อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี และ (3) หลักธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อความสำเร็จการนำนโยบายไปปฏิบัติของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านใหม่ อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ข้าราชการ พนักงานขององค์การบริหารส่วนตำบล และลูกจ้างประจำ จำนวน 107 คน สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณและการทดสอบสมมติฐาน ผลการวิจัยพบว่า การส่งเสริมหลักธรรมาภิบาลของบุคลากร โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน ความสำเร็จการนำนโยบายไปปฏิบัติขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านใหม่ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน ส่วนความสัมพันธ์การส่งเสริมหลักธรรมาภิบาลอันส่งผลต่อความสำเร็จการนำนโยบายไปปฏิบัติ พบว่า ด้านหลักความรับผิดชอบกับด้านการวางแผนและการควบคุมที่ดี โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์เชิงบวกสูงมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ตัวแปรพยากรณ์การส่งเสริมหลักธรรมาภิบาลอันส่งผลต่อความสำเร็จการนำนโยบายไปปฏิบัติขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านใหม่ โดยทดสอบแล้วพบว่า มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ได้แก่ ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักความคุ้มค่า ด้านหลักความรับผิดชอบ ด้านหลักนิติธรรม และด้านหลักคุณธรรม มีอำนาจพยากรณ์เท่ากับ .998, .996, .991, .989, .985 และ .964 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: การส่งเสริม, หลักธรรมาภิบาล, ความสำเร็จ, การนำนโยบายไปปฏิบัติ

© 2024 JSSP: Journal of Social Science Panyapat

บทนำ

ปัจจุบันหลักธรรมาภิบาลหรือการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีเป็นแนวทางในการจัดระเบียบให้สังคมทั้งภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชนและภาคประชาชน ครอบคลุมถึงฝ่ายวิชาการ ฝ่ายปฏิบัติการ ฝ่ายราชการและฝ่ายธุรกิจ สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุข มีความรู้รักสามัคคีและร่วมกันเป็นพลังก่อให้เกิดการพัฒนา อย่างยั่งยืนและเป็นส่วนเสริมความเข้มแข็งหรือสร้างภูมิคุ้มกันแก่ประเทศ เพื่อบรรเทาป้องกันหรือแก้ไขเยียวยาวิกฤติอันตรายที่จะมีมาในอนาคต เพราะสังคมจะรู้สึกถึงความยุติธรรม คุณธรรม ความโปร่งใส การมีส่วนร่วม ความรับผิดชอบ และความคุ้มค่า อันเป็นลักษณะสำคัญของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และลักษณะทางการปกครองในระบอบประชาธิปไตยซึ่งในประเทศไทยหลักธรรมาภิบาล สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนได้กำหนดไว้และได้เสนอเป็นระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 เนื่องจากหลักธรรมาภิบาลนี้ทำให้การบริหารงานมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ตั้งมั่นอยู่บนหลักการบริหารงานที่เที่ยงธรรมสุจริตโปร่งใสตรวจสอบได้มีจิตสำนึกในการทำงานมีความรับผิดชอบในสิ่งที่ได้กระทำพร้อมตอบคำถามหรือตอบสนองต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและพร้อมรับผิดมีศีลธรรมจริยธรรมในการทำงานการคำนึงถึง

การมีส่วนร่วมในการรับรู้ตัดสินใจดำเนินการและประเมินผลตลอดจนร่วมรับผลจากการตัดสินใจร่วมนั้นมีการส่งเสริมสถานภาพหญิงชายและการให้ความสำคัญกับกลุ่มต่างๆ รวมทั้งคนด้อยโอกาสตลอดจนการสร้างความเท่าเทียมกันทางสังคมในการรับโอกาสต่างๆ ที่ประชาชนพึงจะได้รับจากรัฐ หลักธรรมาภิบาลตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 ซึ่งตราขึ้นโดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 11 (8) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 นายกรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบ ให้มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 11 สิงหาคม 2542 ได้ระบุไว้ว่าในการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีควรจัดหรือส่งเสริมให้สังคมไทยอยู่บนพื้นฐานของหลักสำคัญอย่างน้อย 6 ประการประกอบด้วยหลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วมหลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า เพื่อให้การจัดระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพตามหลักกฎหมายและการปกครองในระบอบประชาธิปไตย (ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี, 2542)

หลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี เกิดขึ้นเนื่องจากในช่วงที่ประเทศไทยเผชิญกับปัญหาด้านเศรษฐกิจและการเงินตั้งแต่ปี พ.ศ. 2540 จึงมีส่วนผลักดันให้เกิดกระแสสนใจในการปฏิรูปต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการปฏิรูประบบราชการ การปรับบทบาทภาครัฐ การกระจายอำนาจไปสู่ท้องถิ่นโดยเฉพาะเมื่อทรัพยากรมีจำกัดความสนใจจึงพุ่งเป้าไปที่การใช้จ่ายงบประมาณ และการดูแลทรัพยากรท้องถิ่น ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชั่นทั้งใน วงราชการการเมือง และระดับท้องถิ่นกลายเป็นประเด็นที่คนให้ความสนใจ ทั้งนี้เพราะการทุจริตคอร์รัปชั่นเป็นสาเหตุหนึ่งที่นำพาประเทศให้เข้าสู่ภาวะวิกฤตเศรษฐกิจและภายหลังช่วง 2 ปี ที่เกิดวิกฤตเศรษฐกิจและการเงิน สังคมเกิดการตื่นตัวในการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีขึ้นใหม่ เพื่อสร้างเสถียรภาพที่มั่นคงและสันติ ตอบสนองความต้องการบริการของรัฐที่เพิ่มขึ้น ลดปัญหาการทุจริตคอร์รัปชั่น เพื่อให้เกิดความโปร่งใสและสร้างศรัทธาของประชาชนต่อภาครัฐ โดยจะต้องปรับการบริหารจัดการทรัพยากรของประเทศให้มีประสิทธิภาพ รัฐบาลและระบบราชการต้องมีวิสัยทัศน์ที่จะปรับระบบการเมือง เศรษฐกิจและสังคมตามกระแประชาธิปไตย และกระแสโลกโลกาภิวัตน์ได้ทันการณ์อย่างเป็นระบบ (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, 2555)

พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 เป็นการกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการปฏิบัติราชการ การสั่งการให้ส่วนราชการและข้าราชการปฏิบัติราชการเพื่อให้เกิดการบริหารกิจ การบ้านเมืองที่ดี สอดคล้องกับการปฏิรูประบบราชการ เพื่อให้การปฏิบัติงานของส่วนราชการตอบสนองต่อการพัฒนาประเทศและให้บริการแก่ประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น การบริหารราชการและการปฏิบัติหน้าที่ของส่วนราชการนี้ ต้องใช้วิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี เพื่อให้การบริหารราชการแผ่นดินเป็นไปเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ มีประสิทธิภาพเกิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจของรัฐลดขั้นตอนการปฏิบัติงานที่เกินความจำเป็น และประชาชนได้รับการอำนวยความสะดวกและได้รับการตอบสนองความต้องการ รวมทั้งมีการประเมินผลการปฏิบัติราชการอย่างสม่ำเสมอ โดยการบริหารปกครองที่ดีหลักธรรมาภิบาลเป็นแนวคิดที่ได้รับการยอมรับว่าเป็นหลักการที่เกื้อหนุนสังคมประชาธิปไตยและได้มีการเสนอและ กล่าวถึงแนวคิดนี้อย่างกว้างขวาง และมีการปฏิบัติงานอย่างจริงจังจะทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีการตรวจสอบการทำงานของรัฐโดยประชาชนและองค์กรที่เกี่ยวข้องและระบบการของรัฐมีความยุติธรรมและเป็นที่น่าเชื่อถือทั้งในและต่างประเทศ อีกทั้งยังนำไปสู่การลดการทุจริตที่เป็นปัญหาของบ้านเมืองได้และในปัจจุบันแนวคิดเรื่องธรรมาภิบาลได้มีบทบาทอย่างมากต่อหน่วยงานภายในประเทศทั้งภาครัฐและเอกชน (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, 2562)

องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านใหม่ เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีการขยายตัวของชุมชนและการขยายตัวด้านเศรษฐกิจ ด้านการบริการเติบโตอย่างรวดเร็ว และในการพัฒนาท้องถิ่น ดังนั้น องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านใหม่ จึงได้กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และยุทธศาสตร์ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยได้มีแผนการพัฒนาในหลายๆ ด้านและให้ความสำคัญกับการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติหน้าที่และการบริหารจัดการของพนักงานในสังกัดเพื่อนำไปสู่การบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ เนื่องจากหลักธรรมาภิบาลเป็นหลักที่กำกับดูแลตรวจสอบ ควบคุม การบริหารงาน ทำให้เกิดความตระหนักถึงหน้าที่ของพนักงานในการปฏิบัติงานด้านต่างๆ เพื่อตอบสนอง

ต่อความต้องการของประชาชนในเขตพื้นที่ความรับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านใหม่ และจากการสอบถามนายกองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านใหม่นั้น ทางหน่วยงานยังคงประสบปัญหาในด้านความคุ้มค่าในการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุดอยู่บางส่วน (องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านใหม่, 2566)

ผู้ศึกษาในฐานะที่เป็นบุคลากร ตำแหน่งผู้ช่วยนิติกร จึงมีความสนใจศึกษาเรื่องการส่งเสริมหลักธรรมาภิบาลอันส่งผลต่อความสำเร็จการนำนโยบายไปปฏิบัติของบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านใหม่ เพื่อนำข้อค้นพบจากการวิจัยมาส่งเสริมสนับสนุนและพัฒนาการใช้หลักธรรมาภิบาลในการปฏิบัติงานของบุคลากรให้บังเกิดการบริหารจัดการที่ดีในสังคมไทย และการนำหลักธรรมาภิบาลมาประยุกต์ใช้ จะช่วยส่งเสริมให้บุคลากรปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล จักนำไปสู่ความสำเร็จและสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้แก่หน่วยงานและสังคมไทยอย่างยั่งยืน เพราะจะทำให้เกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อก่อเกิดประโยชน์ต่อการให้บริการต่อประชาชน สังคมและประชาติสืบต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับของการส่งเสริมหลักธรรมาภิบาลและความสำเร็จการนำนโยบายไปปฏิบัติของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านใหม่ อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของการส่งเสริมหลักธรรมาภิบาลกับความสำเร็จการนำนโยบายไปปฏิบัติของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านใหม่ อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี
3. เพื่อวิเคราะห์หลักธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อความสำเร็จการนำนโยบายไปปฏิบัติของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านใหม่ อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ข้าราชการ พนักงานองค์การบริหารส่วนตำบล และลูกจ้างประจำที่กำลังปฏิบัติงานในองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านใหม่ อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี จำนวน 107 คน และการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากหน่วยประชากรทั้งหมด

2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการตามลำดับขั้นตอนโดยศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามดังนี้

2.1 ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม และปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อดำเนินการ

2.2 สร้างแบบสอบถามตามที่ได้ศึกษาแล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบและแก้ไขให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

2.3 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ (Index of item Objective Congruence: IOC) ทุกข้อได้ 1.0

2.4 ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามที่ผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน จากนั้นนำไปทดลองใช้ (Try-out) กับกลุ่มทดลองที่เป็นข้าราชการ พนักงานองค์การบริหารส่วนตำบล และลูกจ้างประจำในองค์การบริหารส่วนตำบลหนองเพรางาย อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 40 คน และนำแบบสอบถามมาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม

2.5 นำแบบสอบถามที่หาค่าอำนาจจำแนกแล้วมาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟ่า (α - Coeficient) ของครอนบาค (Cronbach, 1990) ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.992

2.6 นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความเชื่อมั่นแล้วไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดเพื่อนำผลมาวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์และสมมุติฐานการวิจัยต่อไป

3. สมมติฐานการวิจัย

การส่งเสริมหลักธรรมาภิบาลมีผลต่อความสำเร็จการนำนโยบายไปปฏิบัติของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านใหม่ อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

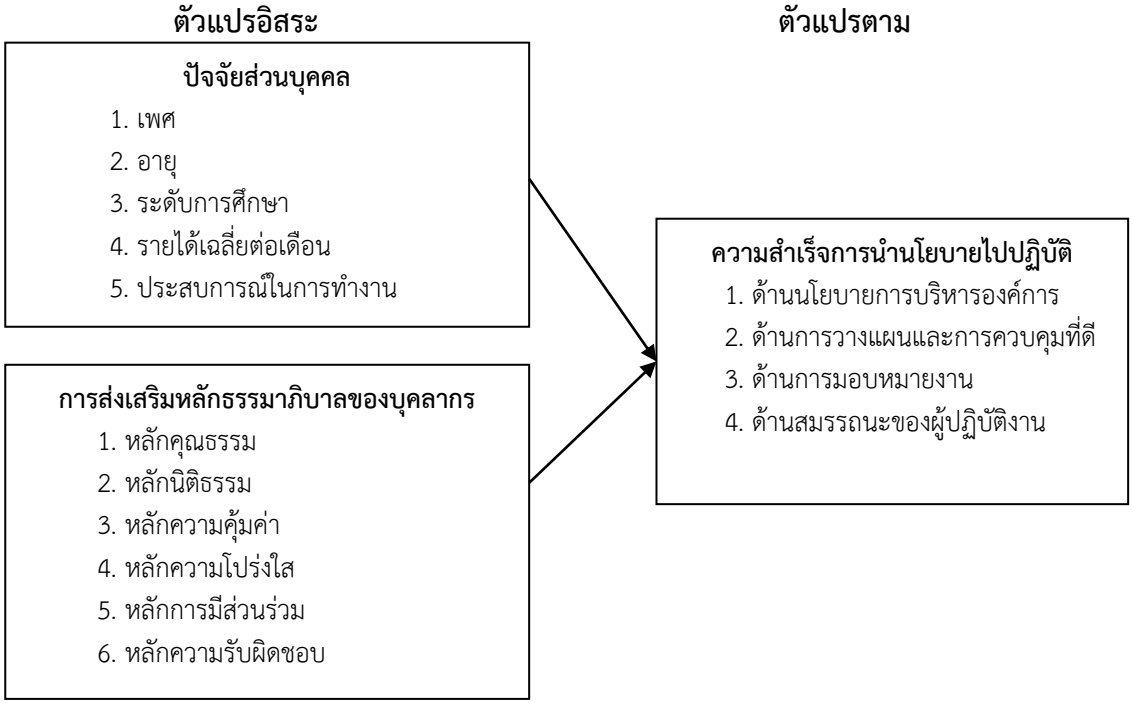
4.1 ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Source) ด้วยการใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งหมดจากข้าราชการพนักงานองค์การบริหารส่วนตำบล และลูกจ้างประจำที่กำลังปฏิบัติงานในองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านใหม่ อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ด้วยการแจกแบบสอบถามให้แก่กลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้ ตอบข้อซักถามบางประการที่ผู้ตอบแบบสอบถามต้องการคำอธิบายเพิ่มเติม และเก็บรวบรวมแบบสอบถามที่ได้ข้อมูลครบถ้วนแล้ว เพื่อนำไปจัดทำและเตรียมสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลทางคอมพิวเตอร์ต่อไป

4.2 ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Source) เป็นการศึกษาข้อมูลจากแหล่งพื้นที่ศึกษา และเก็บรวบรวมเอกสารทางวิชาการ บทความ วิทยานิพนธ์ รายงานการวิจัย หนังสือ วารสาร สิ่งพิมพ์ การสืบค้นจากสารสนเทศและข้อมูลทางอินเตอร์เน็ต แนวคิดและทฤษฎีเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำมาสนับสนุนงานวิจัยฉบับนี้

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การหาค่าเฉลี่ย (μ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรด้วยสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Pearson's Correlation) การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) และการทดสอบสมมติฐานการวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย พบว่า

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า มีผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 107 คน ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เป็นเพศชาย จำนวน 59 คน อายุ 31-40 ปี ระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี รายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 15,000 บาท ตำแหน่งพนักงานราชการและประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า 5 ปีขึ้นไป

เมื่อพิจารณาตามวัตถุประสงค์การวิจัย มีผลการวิจัยดังนี้

1. การส่งเสริมหลักธรรมาภิบาลอันส่งผลต่อความสำเร็จการนำนโยบายไปปฏิบัติของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านใหม่ อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี

1.1 ผลการวิเคราะห์การส่งเสริมหลักธรรมาภิบาลของบุคลากรองค์การขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านใหม่ อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก ซึ่งเรียงอันดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย ได้แก่ ด้านหลักความรับผิดชอบ รองลงมา คือ ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักความโปร่งใส และอันดับสุดท้ายคือ ด้านหลักความคุ้มค่า ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การส่งเสริมหลักธรรมาภิบาลของบุคลากรองค์การขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านใหม่ อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี

การส่งเสริมหลักธรรมาภิบาลของบุคลากร	μ	σ	ระดับความคิดเห็น	อันดับ
1. ด้านหลักคุณธรรม	3.99	.231	มาก	4
2. ด้านหลักนิติธรรม	4.09	.228	มาก	2
3. ด้านหลักความคุ้มค่า	3.82	.351	มาก	6
4. ด้านหลักความโปร่งใส	3.96	.293	มาก	5
5. ด้านหลักการมีส่วนร่วม	4.01	.281	มาก	3
6. ด้านหลักความรับผิดชอบ	4.25	.290	มาก	1
รวม	**4.02**	**.127**	**มาก**	

1.2 ผลการวิเคราะห์ความสำเร็จการนำนโยบายไปปฏิบัติขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านใหม่ อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก เรียงอันดับค่าเฉลี่ยมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการวางแผนและการควบคุมที่ดี รองลงมาคือ ด้านนโยบายการบริหารองค์กร ด้านการมอบหมายงาน และอันดับสุดท้ายคือ ด้านสมรรถนะของผู้ปฏิบัติงาน ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความสำเร็จการนำนโยบายไปปฏิบัติขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านใหม่ อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี

ความสำเร็จการนำนโยบายไปปฏิบัติขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านใหม่	μ	σ	ระดับความคิดเห็น	อันดับ
1. ด้านนโยบายการบริหารองค์กร	4.16	.284	มาก	2
2. ด้านการวางแผนและการควบคุมที่ดี	4.21	.288	มาก	1
3. ด้านการมอบหมายงาน	4.07	.241	มาก	3
4. ด้านสมรรถนะของผู้ปฏิบัติงาน	4.03	.246	มาก	4
รวม	**4.12**	**.140**	**มาก**	

2. ความสัมพันธ์การส่งเสริมหลักธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อความสำเร็จการนำนโยบายไปปฏิบัติขององค์การบุคคลกรองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านใหม่ อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี

2.1 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์การส่งเสริมหลักธรรมาภิบาลอันส่งผลต่อความสำเร็จการนำนโยบายไปปฏิบัติขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านใหม่ อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ด้วยสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Pearson's Correlation) พบว่า โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์เชิงบวกสูงมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (r_{xy} = .864) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ความสัมพันธ์การส่งเสริมหลักธรรมาภิบาลด้านหลักความรับผิดชอบกับความสำเร็จการนำนโยบายไปปฏิบัติขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านใหม่ด้านการวางแผนและการควบคุมที่ดี (X_6 : Y_2 = .952) รองลงมาคือ ความสัมพันธ์การส่งเสริมหลักธรรมาภิบาลด้านหลักความรับผิดชอบกับความสำเร็จการนำนโยบายไปปฏิบัติของบุคคลกรองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านใหม่ ด้านการมอบหมายงาน (X_6 : Y_3 = .946) มีความสัมพันธ์ในระดับสูงมาก ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันความสัมพันธ์การส่งเสริมหลักธรรมาภิบาลอันส่งผลต่อความสำเร็จการนำนโยบายไปปฏิบัติขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านใหม่ อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี

	X1	X2	X3	X4	X5	X6	Y1	Y2	Y3	Y4	XTotal	YTotal
X1	1											
X2	.909**	1										
X3	.873**	.895**	1									
X4	.875**	.917**	.828**	1								
X5	.752**	.801**	.726**	.839**	1							
X6	.746**	.815**	.759**	.849**	.881**	1						
Y1	.609**	.686**	.660**	.673**	.620**	.686**	1					
Y2	.753**	.811**	.751**	.855**	.941**	.952**	.697**	1				
Y3	.796**	.872**	.824**	.875**	.860**	.946**	.789**	.910**	1			
Y4	.348**	.410**	.412**	.364**	.388**	.465**	.742**	.448**	.510**	1		
XTotal	.931**	.964**	.917**	.956**	.891**	.900**	.706**	.902**	.926**	.418**	1	
YTotal	.733**	.810**	.769**	.812**	.815**	.891**	.919**	.896**	.931**	.740**	.864**	1

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.2 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน เพื่อหาตัวแปรพยากรณ์การส่งเสริมหลักธรรมาภิบาลอันส่งผลต่อความสำเร็จการนำนโยบายไปปฏิบัติ ขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านใหม่ อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี จากจำนวน 6 ด้าน โดยมีปัจจัยที่ทดสอบแล้วพบว่า มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งหมด 6 ด้าน เรียงตามลำดับ ซึ่งได้แก่ ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักความรับผิดชอบ ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักความคุ้มค่า ด้านหลักนิติธรรม และด้านหลักคุณธรรม สามารถอธิบายความหมาย ได้ดังนี้

ด้านหลักการมีส่วนร่วม สามารถพยากรณ์ได้ว่า เป็นตัวแปรที่ส่งผลต่อความสำเร็จการนำนโยบายไปปฏิบัติขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านใหม่ อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยหรืออำนาจพยากรณ์ (R^2) เท่ากับ .996 มีผลต่อความสำเร็จการนำนโยบายไปปฏิบัติขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านใหม่ อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ได้ร้อยละ 99.60

ด้านหลักความรับผิดชอบ สามารถพยากรณ์ได้ว่า เป็นตัวแปรที่ส่งผลต่อความสำเร็จการนำนโยบายไปปฏิบัติขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านใหม่ อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยหรืออำนาจพยากรณ์ (R^2) เท่ากับ .994 มีผลต่อความสำเร็จการนำนโยบายไปปฏิบัติขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านใหม่ อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ได้ร้อยละ 99.40

ด้านหลักความโปร่งใส สามารถพยากรณ์ได้ว่า เป็นตัวแปรที่ส่งผลต่อความสำเร็จการนำนโยบายไปปฏิบัติขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านใหม่ อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่า

สัมประสิทธิ์การถดถอยหรืออำนาจพยากรณ์ (R^2) เท่ากับ .991 มีผลต่อความสำเร็จการนำนโยบายไปปฏิบัติขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านใหม่ อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ได้ร้อยละ 99.10

ด้านหลักความคุ้มค่า สามารถพยากรณ์ได้ว่า เป็นตัวแปรที่ส่งผลต่อความสำเร็จการนำนโยบายไปปฏิบัติขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านใหม่ อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยหรืออำนาจพยากรณ์ (R^2) เท่ากับ .982 มีผลต่อความสำเร็จการนำนโยบายไปปฏิบัติขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านใหม่ อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ได้ร้อยละ 98.20

ด้านหลักนิติธรรม สามารถพยากรณ์ได้ว่า เป็นตัวแปรที่ส่งผลต่อความสำเร็จการนำนโยบายไปปฏิบัติขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านใหม่ อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยหรืออำนาจพยากรณ์ (R^2) เท่ากับ .969 มีผลต่อความสำเร็จการนำนโยบายไปปฏิบัติขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านใหม่ อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ได้ร้อยละ 96.90

ด้านหลักคุณธรรม สามารถพยากรณ์ได้ว่า เป็นตัวแปรที่ส่งผลต่อความสำเร็จการนำนโยบายไปปฏิบัติขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านใหม่ อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยหรืออำนาจพยากรณ์ (R^2) เท่ากับ .930 มีผลต่อความสำเร็จการนำนโยบายไปปฏิบัติขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านใหม่ อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ได้ร้อยละ 93.00 ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) เพื่อค้นหาการส่งเสริมหลักธรรมาภิบาลอันส่งผลต่อความสำเร็จการนำนโยบายไปปฏิบัติขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านใหม่ อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี เมื่อเพิ่มตัวแปรทีละตัว

ตัวแปรพยากรณ์	R	R^2	Adj R^2	SEE	Sig.
1. ด้านหลักการมีส่วนร่วม (X_5)	.998	.996	.996	.043	.000**
2. ด้านหลักความรับผิดชอบ (X_6)	.989	.994	.994	.044	.000**
3. ด้านหลักความโปร่งใส (X_4)	.996	.991	.991	.063	.000**
4. ด้านหลักความคุ้มค่า (X_3)	.991	.982	.982	.089	.000**
5. ด้านหลักนิติธรรม (X_2)	.985	.969	.969	.116	.000**
6. ด้านหลักคุณธรรม (X_1)	.964	.930	.930	.175	.000**

2.3 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) ของการส่งเสริมหลักธรรมาภิบาลอันส่งผลต่อความสำเร็จการนำนโยบายไปปฏิบัติขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านใหม่ อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี แสดงว่า ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักความคุ้มค่า ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักความโปร่งใส และด้านหลักความรับผิดชอบ สามารถร่วมกันพยากรณ์ความสำเร็จการนำนโยบายไปปฏิบัติขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านใหม่ อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี (R^2) ได้ร้อยละ 74.60 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของการพยากรณ์ในรูปแบบของคะแนนดิบ (b) เท่ากับ .371, .324, .310, .249, .181 และ .079 ตามลำดับ

ค่าสหสัมพันธ์พหุคูณของความสำเร็จการนำนโยบายไปปฏิบัติขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านใหม่ อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี (R) มีค่าเท่ากับ .864 มีอำนาจการพยากรณ์ (R^2) ร้อยละ 74.60 และค่าความคลาดเคลื่อนที่เกิดจากการพยากรณ์ เท่ากับ .334 สามารถสร้างสมการณ์พยากรณ์การส่งเสริมหลักธรรมาภิบาลอันส่งผลต่อความสำเร็จการนำนโยบายไปปฏิบัติขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านใหม่ อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ได้ดังนี้ (ดังตารางที่ 5)

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ คือ $\hat{Y} = .256 + .371_{X2} + .324_{X5} + .310_{X3} + .249_{X1} + .181_{X4} + .079_{X6}$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน คือ $\dot{Z} = .209Z_{X2} + .161Z_{X5} + .177Z_{X3}\ .183Z_{X1} + .193Z_{X4} + .153Z_{X6}$

ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) ของการส่งเสริมหลักธรรมาภิบาลอันส่งผลต่อความสำเร็จการนำนโยบายไปปฏิบัติขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านใหม่ อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี

ตัวแปรพยากรณ์	b	SE_b	β	t	Sig.	Collinearity Statistics	
						Tolerance	VIF
1. ด้านหลักนิติธรรม (X_2)	.371	.021	.209	12.021	.000	.088	11.364
2. ด้านหลักการมีส่วนร่วม (X_5)	.324	.069	.161	.985	.000	.193	5.188
3. ด้านหลักความคุ้มค่า (X_3)	.310	.055	.177	2.333	.000	.173	5.768
4. ด้านหลักคุณธรรม (X_1)	.249	.023	.183	11.020	.000	.143	6.979
5. ด้านหลักความโปร่งใส (X_4)	.181	.028	.193	3.215	.000	.113	8.822
6. ด้านหลักความรับผิดชอบ (X_6)	.079	.030	.153	4.210	.000	.174	5.734
R = .864, R^2=.746, Adj R^2=.743, SEE=.33442, a=.265, F=308.016, Sig.=.000, Durbin-Weston = 1.884							

3.4 ผลการทดสอบสมมติฐานการส่งเสริมหลักธรรมาภิบาลอันส่งผลต่อความสำเร็จการนำนโยบายไปปฏิบัติขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านใหม่ อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี โดยมีการส่งเสริมหลักธรรมาภิบาล ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักความคุ้มค่า ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักการมีส่วนร่วม และด้านหลักความรับผิดชอบ พบว่าทุกสมมติฐานมีความสอดคล้องความสำเร็จการนำนโยบายไปปฏิบัติขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านใหม่ อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.01

อภิปรายผล

จากผลการวิเคราะห์การส่งเสริมหลักธรรมาภิบาลของบุคลากรองค์การขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านใหม่ อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านหลักความรับผิดชอบ ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารใส่ใจปัญหาในการบริหารจัดการ มีการกระตือรือร้นในการแก้ปัญหา และเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่าง รวมทั้งความกล้าที่จะยอมรับผลดีและผลเสียเพื่อดำเนินการปรับปรุงแก้ไข และผู้บริหารให้การยอมรับผลที่เกิดจากการตัดสินใจและการกระทำ การกำหนดโครงสร้างการบริหารโดยระบุตามวัตถุประสงค์และมีภารกิจที่ชัดเจนตามคำสั่งแบ่งงาน ผู้บริหารส่งเสริมให้บุคลากรมีความมุ่งมั่นในการทำงานให้ประสบผลสำเร็จโดยไม่ละทิ้งงาน มีการบริหารงานเป็นไปตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องอย่างเคร่งครัด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จตุพร ไกรกิจราษฎร์, ภัทราวดี อ่ำคูณ, ธนวรรณ พงษ์แตง, บุษกร รังษีภโนดร และ โชติ บดีรัฐ (2563) กล่าวว่า การกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองท้องถิ่นมีอิสระในการบริหารจัดการ การบริหารบุคคล การบริหารการคลัง มีกฎหมายระเบียบของตนเอง มีผู้บริหารมาจากการเลือกตั้งทุกระดับเป็นการดำเนินการตามทฤษฎีกระจายอำนาจ แต่โดยที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของไทยมีจำนวนมาก มีขนาดพื้นที่งบประมาณ และภาระที่แตกต่างกัน มีวิธีการทำงานที่ผูกติดกับโครงสร้างอำนาจในชุมชน การนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในทางปฏิบัติเพื่อสร้างความโปร่งใสสร้างจิตสำนึกให้ปรากฏทุกระดับทั้งผู้บริหารบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การเสริมสร้างหลักการบริหารกิจการที่ดี คือ การเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน มีความโปร่งใส มีจิตสำนึกในความรับผิดชอบ และสิ่งที่จะเอื้อให้เกิดการดำเนินการเป็นไปตามกฎระเบียบและแนวทางการปฏิบัติทำให้การบริหารท้องถิ่นประสบผลสำเร็จ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระอรรนพ อคฺคปญฺโญ (ไวยวรณ์), สมเดช นามเกตุ และ พระครูจิรธรรมธัช (2564) กล่าวว่า หลักธรรมาภิบาลหมายถึงระบบโครงสร้างและกระบวนการต่างๆ ที่วางกฎเกณฑ์ของสังคมเพื่อพัฒนาและอยู่ร่วมกันอย่างมีสันติสุขประกอบด้วยหลักนิติธรรมหลักคุณธรรมหลักความโปร่งใสหลักความมีส่วนร่วมหลักความรับผิดชอบหลักความคุ้มค่าหลักพุทธธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลนาหนังที่ใช้ในงานวิจัยนี้คือทศพิธราชธรรมคุณสมบัติของนักบริหารหรือนักปกครองและหลักสุจริต3 มีความตั้งใจมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ไม่เลือกปฏิบัติ

แนวทางการพัฒนาการปฏิบัติงาน และด้านความรับผิดชอบมีการบริหารงานตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในแผนปฏิบัติการ

จากผลการวิเคราะห์ความสำเร็จการนำนโยบายไปปฏิบัติขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านใหม่ อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการวางแผนและการควบคุมที่ดี ทั้งนี้เนื่องจากองค์กรมีการนำผลจากการประเมินไปใช้ปรับปรุงกระบวนการทำงาน วางแผนงาน การบริหารทรัพยากรบุคคลและกำหนดการควบคุมองค์กร เพื่อช่วยให้การปฏิบัติงานให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยมีการนำผลจากการประเมินไปใช้ปรับปรุงกระบวนการทำงานและวางแผนงานต่อไป มีการติดตามประเมินผลแผนงาน โครงการและกิจกรรมเป็นระยะๆ มีการวางแผนนโยบายของโครงการ และกิจกรรมที่สอดคล้องกับปัญหาและตามภารกิจขององค์กร และบุคลากรในหน่วยงานมีส่วนร่วมในการวางแผนและกำหนดนโยบายขององค์กร ซึ่งสอดคล้องกับ พรนภา เปี่ยมไชย, เบญจวรรณ ศฤงคาร, อัฐพงษ์ ธีระคานนท และ พรนภา ปุรินทราภิบาล (2563) กล่าวว่า ปัจจัยส่วนบุคคลด้ายอายุระดับการศึกษาประสบการณ์ทำงาน ตำแหน่งงานแตกต่างกันมีผลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานที่แตกต่างกัน และปัจจัยปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์และการฝึกอบรมมีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งผู้บริหารองค์กรสามารถเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานโดยมุ่งเน้นในการสร้างความสัมพันธ์ของพนักงานในองค์กรและเพิ่มเติมความรู้และทักษะในการทำงานให้กับพนักงานอย่างต่อเนื่อง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ เกษตรชัย บุญคง, ภมร ขันธะหัตถ์ และ ธนิศร ยืนยง (2565) กล่าวว่า ระดับบทบาทของคณะผู้บริหารและการพัฒนาชุมชนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลขององค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดปทุมธานี ภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย คือ การบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบล การจัดทำแผนพัฒนาและข้อบังคับ การรายงานผลการทำงานและการปฏิบัติหน้าที่ทางราชการมอบหมาย และการพัฒนาชุมชน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย คือ โครงสร้างพื้นฐานและสาธารณูปโภค การศึกษา และเศรษฐกิจชุมชน และประสิทธิผลขององค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดปทุมธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย คือ การบรรลุเป้าหมาย ประสิทธิภาพ ทักษะการบริหารความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล การบูรณาการ การปรับตัว ความเห็นพ้องในเป้าหมาย และด้านการคงสภาพความสมบูรณ์ของระบบค่านิยม

จากผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์การส่งเสริมหลักธรรมาภิบาลอันส่งผลต่อความสำเร็จการนำนโยบายไปปฏิบัติขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านใหม่ อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี มีความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าทุกด้านมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความสำเร็จการนำนโยบายไปปฏิบัติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยด้านที่มีความสัมพันธ์สูงสุด ได้แก่ ด้านหลักการมีส่วนร่วม ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารเปิดโอกาสให้บุคลากรและประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินงาน อีกทั้งเปิดโอกาสให้บุคลากรและประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานปรับปรุงแก้ไขและพัฒนางาน โดยให้บุคลากรและประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายในองค์การและมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในปัญหาที่สำคัญ สอดคล้องกับงานวิจัยของ อโณทัย ดวงดารา, อนันต์ ธรรมชาลัย และ สุพิศาล ภักดีนฤนาถ (2566) กล่าวว่า การมีสวนร่วมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นเพื่อแก้ไขปัญหาและพัฒนาในท้องถิ่น โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในภาพรวมมีการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็น เสนอแนะปัญหาต่างๆ เพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหาและพัฒนาในท้องถิ่นผ่านไปยังเจ้าหน้าที่กองช่าง กองสาธารณสุข กองการศึกษา กองคลัง กองส่งเสริมการเกษตรฯ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาเอกกวิน ปิยวิโร (อะชิ่ม), ธัชชนันท์ อิสรเดช และ สุรพล สุยะพรหม (2565) กล่าวว่า สภาพทั่วไปของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนจังหวัดนครศรีธรรมราช การแสดงความคิดเห็นทางการเมืองยุคเก่าใช้การสนทนายุคใหม่แสดงความเห็นทางโลกออนไลน์ ความสนใจการบริหารงานของรัฐบาลและนักการเมืองติดตามข้อมูลข่าวสารตามยุคสมัย ความรู้ความเข้าใจสิทธิหน้าที่ทางการเมืองตามความรับรู้ มีความร่วมมือกับภาครัฐเพื่อพัฒนาสังคมของตน และองค์ประกอบของการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมือง ประกอบด้วย ความมีอิสระทางความคิด การตรวจสอบและวิพากษ์วิจารณ์การดำเนินงานของรัฐการตื่นตัวทางการเมืองและการสนับสนุนจากภาครัฐและฝ่ายการเมือง

จากผลการวิเคราะห์การสร้างสมการพยากรณ์ความสำเร็จการนำนโยบายไปปฏิบัติขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านใหม่ อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี จากตัวแปรการส่งเสริมหลักธรรมาภิบาล จากจำนวน 6 ด้าน การส่งเสริมหลักธรรมาภิบาลของบุคลากร มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จำนวนทั้ง 6 ด้าน คือ ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักความคุ้มค่า ด้านหลักความรับผิดชอบ ด้านหลักนิติธรรม และด้านหลักคุณธรรม สามารถพยากรณ์ความสำเร็จการนำนโยบายไปปฏิบัติขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านใหม่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยหรืออำนาจการพยากรณ์สูงสุด เท่ากับ .996 ส่งผลต่อความสำเร็จการนำนโยบายไปปฏิบัติขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านใหม่ ได้ร้อยละ 96.60 อาจเป็นเพราะว่า การมีส่วนร่วมก่อให้เกิดผลดีต่อการขับเคลื่อนองค์กรหรือเครือข่าย เพราะมีผลในทางจิตวิทยาเป็นอย่างยิ่ง กล่าวคือผู้ที่เข้ามามีส่วนร่วมย่อมเกิดความภาคภูมิใจที่ได้เป็นส่วนหนึ่งของการบริหาร ความคิดเห็นถูกรับฟังและนำไปปฏิบัติเพื่อการพัฒนาเครือข่าย และที่สำคัญผู้ที่มีส่วนร่วมจะมีความรู้สึกเป็นเจ้าขององค์กรและความรู้สึกเป็นเจ้าของจะเป็นพลังในการขับเคลื่อนองค์กรที่ดีที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ ทวี รักสกุล (2563) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมความพร้อมรับผิดและความคุ้มค่า มีระดับความคิดเห็นในระดับมากที่สุด และผลการศึกษาความสำเร็จประสิทธิภาพและประสิทธิผล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 (R^2=.796) หรือมีอำนาจในการพยากรณ์ร้อยละ 79.60 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริพงษ์ อรุณเดชาชัย และคณะ (2564) กล่าวว่า ระดับความสำเร็จในการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดมหาสารคามโดยรวมอยู่ในระดับมาก2) ปัจจัยมีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดมหาสารคาม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีอำนาจในการพยากรณ์ได้ร้อยละ 95.60 มีจำนวน 4 ตัวแปร ได้แก่ ปัจจัยผู้บริหาร ปัจจัยผู้ปฏิบัติงาน ปัจจัยงบประมาณและปัจจัยการวางแผน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ดวงพร วิทยากุล (2566) กล่าวว่า ความสัมพันธ์ปัจจัยการปฏิบัติงานของบุคลากรที่มีผลต่อความคิดเห็นต่อการนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลหนองละลอก พบว่า ด้านนโยบายการบริหารองค์กร ด้านการวางแผนและควบคุมที่ดี ด้านการมอบหมายงาน และด้านสมรรถนะของผู้ปฏิบัติ โดย r มีค่า .507,.501, .668, .624 และ Sig. มีค่าเท่ากับ .00 หมายความว่ามีความสัมพันธ์กันในระดับสูงและทิศทางเดียวกัน ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) มีค่าเท่ากับ .715 และสามารถอธิบายความผันแปรของปัจจัยการปฏิบัติงานของบุคลากรที่มีผลต่อความคิดเห็นการนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลหนองละลอก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .00 มีค่าพยากรณ์ร้อยละ 71.1 (R^2=.711) ผลการทดสอบสมมติฐานปัจจัยการปฏิบัติงานของบุคลากรที่มีผลต่อการนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลหนองละลอก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .00

จากผลการทดสอบสมมติฐานการส่งเสริมหลักธรรมาภิบาลอันส่งผลต่อความสำเร็จการนำนโยบายไปปฏิบัติขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านใหม่ อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี โดยมีการส่งเสริมหลักธรรมาภิบาล ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักความคุ้มค่า ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักการมีส่วนร่วม และด้านหลักความรับผิดชอบ พบว่าทุกสมมติฐานมีความสอดคล้องความสำเร็จการนำนโยบายไปปฏิบัติขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านใหม่ อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .01 อาจเป็นเพราะธรรมาภิบาล เป็นหลักการที่นำมาใช้บริหารงานในปัจจุบันอย่างแพร่หลายด้วยเหตุเพราะช่วยสร้างสรรค์และส่งเสริมองค์กรให้มีศักยภาพและประสิทธิภาพ อาทิ พนักงานต่างทำงานอย่างซื่อสัตย์สุจริตและขยันหมั่นเพียร ทำให้ผลประกอบการขององค์กรธุรกิจนั้นขยายตัว นอกจากนี้แล้วยังทำให้บุคคลภายนอกที่เกี่ยวข้อง ศรัทธาและเชื่อมั่นในองค์กรนั้นๆ อันจะทำให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เช่น องค์กรที่โปร่งใสย่อมได้รับความไว้วางใจในการร่วมทำธุรกิจ รัฐบาลที่โปร่งใสตรวจสอบได้ ย่อมสร้างความเชื่อมั่นให้แก่นักลงทุนและประชาชน ตลอดจนส่งผลดีต่อเสถียรภาพของรัฐบาลและความเจริญก้าวหน้าของประเทศ สอดคล้องกับ ราเชน ซามัน (2562) กล่าวว่า ความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมาภิบาลข้าราชการด่านศุลกากรประจวบคีรีขันธ์ โดยภาพรวมมีความรู้ความเข้าใจในระดับมากที่สุด 3) ความรู้ความเข้าใจใน หลักธรรมาภิบาลมีความสัมพันธ์เชิงเหตุผลต่อการประยุกต์หลักธรรมาภิบาล ในการปฏิบัติงานของข้าราชการด่านศุลกากรประจวบคีรีขันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธีรพล กาญจนากาศ และคณะ (2566) กล่าวว่า ทุกสมมติฐานมีความสอดคล้อง ได้แก่ 1) ปัจจัยการปฏิบัติงานของบุคลากรด้านการบริหารจัดการมีผลทางบวกต่อการส่งเสริมหลักธรรมาภิบาลในการปฏิบัติงานของบุคลากร

สำนักงานทรัพยากรน้ำที่ 5 จังหวัดนครราชสีมา 2) ปัจจัยการปฏิบัติงานของบุคลากรด้านการอบรมให้ความรู้มีผลทางบวกต่อการส่งเสริมหลักธรรมาภิบาลในการปฏิบัติงานของบุคลากร สำนักงานทรัพยากรน้ำที่ 5 จังหวัดนครราชสีมา 3) ปัจจัยการปฏิบัติงานของบุคลากรด้านความเข้าใจในนโยบายมีผลทางบวกต่อการส่งเสริมหลักธรรมาภิบาลในการปฏิบัติงานของบุคลากร สำนักงานทรัพยากรน้ำที่ 5 จังหวัดนครราชสีมา พบว่า มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .00

องค์ความรู้ใหม่

ธรรมาภิบาลหรือการบริหารจัดการที่ดี ได้แก่ ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักความคุ้มค่า ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักการมีส่วนร่วม และด้านหลักความรับผิดชอบ เป็นประเด็นที่อยู่ในความสนใจของประชาชน โดยเฉพาะข้าราชการและพนักงานบริษัทเอกชนเพราะธรรมาภิบาลเป็นการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ตั้งมั่นอยู่บนหลักการบริหารงานที่เที่ยงธรรม สุจริต โปร่งใส ตรวจสอบได้ มีจิตสำนึกในการทำงาน มีความรับผิดชอบในสิ่งที่ได้กระทำ พร้อมตอบคำถามที่ตอบสนองต่อประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและพร้อมรับผิด มีศีลธรรม จริยธรรมในการทำงาน การคำนึงถึงการมีส่วนร่วมในการรับรู้ ตัดสินใจ ดำเนินการและประเมินผล ตลอดจนร่วมรับผลจากการตัดสินใจร่วมนั้น มีการส่งเสริมสถานภาพหญิงชายและการให้ความสำคัญกับกลุ่มต่างๆ รวมทั้งคนด้อยโอกาส ตลอดจนการสร้างความเท่าเทียมกันทางสังคมในการรับโอกาสต่างๆ ที่ประชาชนพึงจะได้รับจากรัฐอีกด้วย ธรรมาภิบาลเป็นทั้งหลักการ กระบวนการและเป็นเป้าหมายไปในตัว การมีธรรมาภิบาลอาจนำมาสู่การมีประชาธิปไตยที่สมบูรณ์ได้ในที่สุดและการมีประชาธิปไตยก็นำมาสู่การมีผลทางสังคมคือการมีการพัฒนาประเทศไปในทางที่สร้างความสงบสุขอย่างต่อเนื่องและสถาพร ตลอดจนนำมาสู่การแก้ปัญหาความขัดแย้งต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นได้โดยสันติวิธี ทั้งนี้ต้องขึ้นอยู่กับนโยบายการบริหารองค์การ การวางแผนและการควบคุมที่ดี การมอบหมายงาน และสมรรถนะของผู้ปฏิบัติงาน ดังนั้นผู้วิจัยจึงสามารถเขียนเป็นภาพองค์ความรู้ใหม่ได้ดังนี้

ภาพที่ 2 องค์ความรู้ใหม่

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์การส่งเสริมหลักธรรมาภิบาลของบุคลากรองค์การขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านใหม่ อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก และผลการวิเคราะห์ความสำเร็จการนำนโยบายไปปฏิบัติขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านใหม่ อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์การส่งเสริมหลักธรรมาภิบาลอันส่งผลต่อความสำเร็จการนำนโยบายไปปฏิบัติขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านใหม่ อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี มีความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าทุกด้านมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความสำเร็จการนำนโยบายไปปฏิบัติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ผลการวิเคราะห์การสร้างสมการพยากรณ์ความสำเร็จการนำนโยบายไปปฏิบัติขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านใหม่ อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี จากตัวแปรการส่งเสริมหลักธรรมาภิบาล จากจำนวน 6 ด้าน การส่งเสริมหลักธรรมาภิบาลของบุคลากร มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จำนวนทั้ง 6 ด้าน คือ ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักความคุ้มค่า ด้านหลักความรับผิดชอบ ด้านหลักนิติธรรม และด้านหลักคุณธรรม

ผลการทดสอบสมมติฐานการส่งเสริมหลักธรรมาภิบาลอันส่งผลต่อความสำเร็จการนำนโยบายไปปฏิบัติขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านใหม่ อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี โดยมีการส่งเสริมหลักธรรมาภิบาล ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักความคุ้มค่า ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักการมีส่วนร่วม และด้านหลักความรับผิดชอบ พบว่าทุกสมมติฐานมีความสอดคล้องความสำเร็จการนำนโยบายไปปฏิบัติขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านใหม่ อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในเชิงนโยบาย

1.1 ควรมีกระบวนการหรือเครื่องมือในการตรวจสอบการทุจริตเชิงนโยบายในองค์การบริหารส่วนตำบลที่สามารถปฏิบัติได้จริง เช่น เกณฑ์ชี้วัดความเสี่ยงต่อการทุจริตเชิงนโยบาย เป็นต้น

1.2 ภาครัฐสร้างเสริมหรือส่งเสริมเครือข่ายภาคประชาชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบนโยบาย โดยอาจจัดทำช่องทางในสื่อสังคมออนไลน์ เช่น การจัดทำแผนที่นโยบายหรือโครงการของรัฐ เพื่อให้ประชาชนได้รับรู้ว่านโยบายต่างๆ เกิดขึ้นในพื้นที่ใด ใช้งบประมาณเท่าใด ความคืบหน้าในการดำเนินการ และเป็นพื้นที่สำหรับให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นและวิพากษ์วิจารณ์การดำเนินการตามนโยบายหรือโครงการต่างๆ ของรัฐ ตลอดจนเป็นช่องทางในการแจ้งเบาะแสหรือเฝ้าติดตามพฤติการณ์อันน่าสงสัยว่าจะมีการทุจริตเกิดขึ้น

1.3 ควรรณรงค์หรือจัดอบรมให้บุคลากรในทุกหน่วยงานมีความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาลและประโยชน์ของการยึดมั่นและปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาล รวมทั้งปัญหาการทุจริตเชิงนโยบาย เพื่อสร้างให้เกิดความตระหนักถึงผลเสียและผลกระทบของการทุจริตเชิงนโยบาย เช่น กำหนดเป็น Good Governance ที่มีเนื้อหาที่เกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาลและการป้องกันการทุจริตเชิงนโยบายในการอบรมบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบล หรือจัดอบรมเกี่ยวกับการวิเคราะห์และประเมินความเสี่ยงในการทุจริตเชิงนโยบาย เป็นต้น

2. ข้อเสนอแนะด้านการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการนำข้อมูลการส่งเสริมหลักธรรมาภิบาลอันส่งผลต่อความสำเร็จการนำนโยบายไปปฏิบัติของบุคลากรในด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยมาศึกษาในเชิงคุณภาพ เพื่อให้ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคมาเป็นข้อมูลในการพัฒนาหลักธรรมาภิบาลที่มีผลต่อความสำเร็จการนำนโยบายไปปฏิบัติของบุคลากร

2.2 ควรศึกษาเชิงคุณภาพ ในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านใหม่ โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลการสัมภาษณ์แบบเชิงลึกเพื่อให้ทราบถึงปัญหาและแก้ไขปัญหาได้อย่างครอบคลุม

2.3 ควรศึกษาเพิ่มเติมด้านหลักความคุ้มค่าในองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านใหม่ เพื่อยกระดับการส่งเสริมหลักธรรมาภิบาลอันส่งผลต่อความสำเร็จการนำนโยบายไปปฏิบัติของบุคลากร

เอกสารอ้างอิง

เกษตรชัย บุญคง, ภมร ขันธะหัตถ์ และ ธนิศร ยืนยง. (2565). บทบาทคณะผู้บริหารและการพัฒนาชุมชนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดปทุมธานี. *Journal of Roi Kaensarn Academi, 7*(9), 411-429.

จตุพร ไกรกิจราษฎร์, ภัทราวดี อ่ำคูณ, ธนวรรณ พงษ์แตง, บุษกร รังษีภโนดร และ โชติ บดีรัฐ. (2563). หลักธรรมาภิบาล : การปฏิบัติงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. *Journal of Roi Kaensarn Academi, 7*(3), 345-358.

ดวงพร วิทยากุล. (2566). ความคิดเห็นต่อการนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลหนองละลอก อำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยอง. *Procedia of Multidisciplinary Research, 1*(10), 42.

ทวี รักสกุล. (2563). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการปฏิบัติของราชการส่วนภูมิภาคในจังหวัดสุราษฎร์ธานี. *วารสาร มจร พุทธปัญญาปริทรรศน์, 5*(2), 154-166.

ธีรพล กาญจนากาศ, ณฐนนท ทวีสิน, สุนิตดา เทศนิยม และ เชาว์ สวัสดิ์พุทรา. (2566). ส่งเสริมหลักธรรมาภิบาลในการปฏิบัติงานของบุคลากร สำนักงานทรัพยากรน้ำที่ 5 จังหวัดนครราชสีมา. *Procedia of Multidisciplinary Research, 1*(10), 48.

พรนภา เปี่ยมไชย, เบญจวรรณ ศฤงคาร, อัฐพงษ ธีระคานนท์, และ พรนภา ปุรินทราภิบาล. (2563). ปัจจัยที่ส่งผลการเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานสำนักกษาปณ์. *วารสารเครือข่ายส่งเสริมการวิจัยทางมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 3*(1), 1-12.

พระมหาเอกกวิน ปิยวีโร (อะชิ่ม), ธัชชนันท์ อิสรเดช และ สุรพล สุยะพรหม. (2565). การนำหลักพุทธธรรมาภิบาลไปประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดนครศรีธรรมราช. *วารสารพุทธสังคมวิทยาปริทรรศน์, 7*(1), 64-80.

พระอรรนพ อคฺคปญฺโญ (ไวยวรณ์), สมเดช นามเกตุ และ พระครูจิรธรรมธัช. (2564). ศึกษาการบริหารงานตามหลักพุทธธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลนาหนัง อำเภอโพนพิสัย จังหวัดหนองคาย. *Journal of Modern Learning Development, 7*(1), 56-68.

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ.2542, ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 116, ตอนที่ 63 ง (10 สิงหาคม 2542) : หน้า 24 - 25.

ราเชน ซามัน. (2562). การประยุกต์หลักธรรมาภิบาลในการปฏิบัติงานของข้าราชการด่านศุลกากรปะจวบคีรีขันธ์. *Lawarath Social E-Journal, 1*(2), 13-29.

ศิริพงษ์ อรุณเดชาชัย, กุลประภัสสร์ รำพึงจิตต์, ธัณฏิกานต์ คำวิเศษธนธรณ์, อนุชา ลาวงค์ และ ชุติภา บุตรดีวงษ์. (2564). ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดมหาสารคาม. *วารสารสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 5*(3), 59-67.

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2562). *หลักเกณฑ์การพิจารณาการกำหนดระบบใบอนุญาตในกฎหมาย*. สืบค้น 22 พฤศจิกายน 2566. จาก https://www.krisdika.go.th/data/article77/filenew/03-2-2.pdf.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2555). *การจัดระดับการกำกับดูแลองค์กรภาครัฐตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ.

องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านใหม่. (2566). *รายงานประจำปี อบต.บ้านใหม่*. สืบค้น 16 พฤศจิกายน 2566. จาก https://baanmainon.go.th/public/list/data/index/menu/1142.

อโณทัย ดวงดารา, อนันต์ ธรรมชาลัย และ สุพิศาล ภักดีนฤนาถ. (2566). แนวทางการบริหารภายใต้หลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทย. *วารสาร มจร พุทธปัญญาปริทรรศน์, 8*(2), 175-184.

Cronbach, L. J. (1990). *Essentials of psychological testing*. (5th ed.). New York: Harper Collins.

JSSP: Journal of Social Science Panyapat, 2024. 6(1): 215-228.

PANYAPAT
ปัญญาพัฒน์

JSSP
Journal of Social Science Panyapat
https://so06.tci-thaijo.org/index.php/JSSP/index

Research Article

Guidelines for developing teamwork in the new normal for teachers in schools under Sukhothai Primary Educational Service Area Office 1

Narakon Tobamrung[1*] **and Poompipat Rukponmongkol**[1]

[1] *Kamphaengphet Rajabhat University, Thaland*

* *Corresponding author. E-mail: eveboz.nt@gmail.com*

ABSTRACT

This article aimed (1) to study the conditions and problems of teamwork in the new normal for teachers in educational institutions, under the Office of Sukhothai Primary Educational Service Area 1, (2) to compare the conditions of teamwork in the new normal of teachers in schools, classified by experience and school size under the Office of Sukhothai Primary Education Service Area 1, and (3) to find ways to develop teamwork in the new normal for teachers in educational institutions, under the Office of Sukhothai Primary Educational Service Area 1, teachers in the school under the jurisdiction of the Sukhothai Primary Educational Service Area Office, Area 1, academic year 2022, numbering 1,792 people. The sample was determined using Krejcie and Morgan's table. The sample size was 296 people using a multi-stage sampling method. The tools used in the research Including a questionnaire about condition Problems and comparisons of teamwork in the new normal for teachers in educational institutions Under the jurisdiction of Sukhothai Primary Educational Service Area Office 1. Techniques used in data analysis include frequency, percentage, mean, and standard deviation, Content analysis T-test One-way analysis of variance and frequency distribution. The results of the study found that the conditions for working as a team in the new normal for teachers in educational institutions were the most in terms of mutual trust. A comparison of the conditions for working as a team in the new normal for teachers in educational institutions, classified by experience, Overall and in each aspect Found that there was no difference and classified by educational institution size Overall and in each aspect It was found that the differences were not statistically significant at the .01 level. Guidelines for developing teamwork in the new normal for teachers in educational institutions Under the jurisdiction of Sukhothai Primary Educational Service Area Office 1, it is divided into 6 areas Including a 1)Team goals; 2) Communication; 3) Humanity; 4) Respect; 5) Participation; 6) Mutual trust.

Keywords: Guidelines for Developing, Teamwork, New Normal

Received: 3 August 2023;
Revised: 22 November 2023;
Accepted: 30 December 2023

© 2024 JSSP: Journal of Social Science Panyapat
ISSN: 3027-6748 (Online)

แนวทางพัฒนาการทำงานเป็นทีมในความปกติใหม่ของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1

นรากร โตบำรุง[1*] และ ภูมิพิพัฒน์ รักพรมงคล[1]

[1] *มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ประเทศไทย*

* *Corresponding author. E-mail: eveboz.nt@gmail.com*

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการทำงานเป็นทีมในความปกติใหม่ของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 (2) เพื่อเปรียบเทียบสภาพการทำงานเป็นทีมในความปกติใหม่ของครูในสถานศึกษา จำแนกตามประสบการณ์และขนาดของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 (3) เพื่อหาแนวทางพัฒนาการทำงานเป็นทีมในความปกติใหม่ของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 ครูผู้สอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 1,792 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยการใช้ตารางของเครซซี่และมอร์แกน ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 296 คน ด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพ ปัญหาและการเปรียบเทียบการทำงานเป็นทีมในความปกติใหม่ของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 เทคนิคที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์เนื้อหา การทดสอบค่าที การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และการแจกแจงความถี่ ผลการศึกษาพบว่า สภาพการทำงานเป็นทีมในความปกติใหม่ของครูในสถานศึกษา มากที่สุด ได้แก่ ด้านการไว้วางใจซึ่งกันและกัน การเปรียบเทียบสภาพการทำงานเป็นทีมในความปกติใหม่ของครูในสถานศึกษา จำแนกตามประสบการณ์ ในภาพรวมและรายด้าน พบว่าไม่แตกต่างกัน และจำแนกตามขนาดสถานศึกษา ในภาพรวมและรายด้าน พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แนวทางพัฒนาการทำงานเป็นทีมในความปกติใหม่ของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 แบ่งออกเป็น 6 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการมีเป้าหมายของทีม 2) ด้านการติดต่อสื่อสาร 3) ด้านการมีมนุษย์ 4) ด้านการยอมรับนับถือ 5) ด้านการมีส่วนร่วม 6) ด้านการไว้วางใจซึ่งกันและกัน

คำสำคัญ: แนวทางพัฒนา, การทำงานเป็นทีม, ความปกติใหม่

© 2024 JSSP: Journal of Social Science Panyapat

บทนำ

ปี พ.ศ. 2565 ยังคงมีการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ตั้งแต่เดือนธันวาคม พ.ศ. 2562 เป็นต้นมา เมื่อสถานการณ์ดำเนินมาถึงช่วงแนวโน้มในการควบคุมการแพร่ระบาดได้ดีขึ้นสังคมจึงมีการปรับตัวเกิดรูปแบบการดำเนินชีวิตแบบใหม่ในชื่อ “new normal” หรือ “ความปกติใหม่” ความสำคัญของการทำงานเป็นทีมในความปกติใหม่จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งกับการพัฒนาองค์กรให้ประสบความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ ทีมที่มีประสิทธิภาพต้องประกอบด้วยบุคคลที่มีความรู้ความสามารถอย่างสูง สามารถปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง และสามารถบริหารจัดการองค์ความรู้ของบุคคลที่อยู่ในทีมประสานเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดขององค์กรซึ่งรูปแบบดังกล่าวได้ถูกนำไปใช้ในทุกภาคส่วน รวมทั้งในระบบของภาคการศึกษา บุคลากรทางการศึกษาจำนวนมากมีการปรับตัว (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2556) ซึ่งการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมดังกล่าว อาจไม่ได้เปลี่ยนกระบวนการเรียนรู้ในห้องเรียน

โดยตรงแต่จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานให้แก่ครูและบุคลากรทางการศึกษาได้มากขึ้น จนอาจดำเนินการต่อไปแม้การระบาดจะสิ้นสุดลง ระบบการศึกษาในภาพรวมจะกลับไปสู่การจัดการเรียนในโรงเรียนเป็นหลัก ผู้เรียนจำเป็นต้องมีทักษะการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์และคิดอย่างมีวิจารณญาณ ดังนั้นควรส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนให้มีประสิทธิภาพต่อไป (ละมูล เหล่าทอง และ ภูมิพิพัฒน์ รักพรมงคล, 2563) โรงเรียนจำนวนไม่น้อยในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 ถึงแม้บุคลากรในองค์กรจะมีความสามารถ แต่ก็ต้องประสบความล้มเหลวในการบริหารงาน เพราะบุคลากรยังคุ้นชินกับการติดต่อสื่อสารกันผ่านระบบอินเทอร์เน็ต ส่งผลให้บุคลากรบางคนยังทำงานแบบคนเดียว (One Man Show) ไม่แบ่งงาน ไม่สั่งงาน ไม่มีการวางแผน ไม่ยอมเปิดโอกาสให้เพื่อนร่วมงานหรือผู้ใต้บังคับบัญชาได้มีส่วนร่วมในการทำงาน การปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนกับครู ยังขาดความเข้าใจตรงกันในสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นกับสาระการเรียนรู้ Thailand 4.0 การทำงานที่ไม่สอดประสานกันของทีมงาน ตั้งแต่ระดับผู้บริหารไปจนถึงระดับผู้ปฏิบัติงาน ถึงแม้จะมีการกระจายอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบภายในโรงเรียน แต่ก็ไม่สามารถพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดได้ เพราะขาดการทำงานร่วมกันเป็นทีม การทำงานเป็นทีมจึงมีความสำคัญต่อภาคการศึกษาอย่างมาก ซึ่งจะช่วยให้การทำงานในความปกติใหม่ (New normal) เกิดประสิทธิภาพสามารถก้าวสู่ความสำเร็จได้

จากสภาพและปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยเห็นถึงสภาพและปัญหาการทำงานที่ไม่สอดประสานกันของทีมงานในความปกติใหม่ ตั้งแต่ระดับผู้บริหารไปจนถึงระดับผู้ปฏิบัติงาน ถึงแม้จะมีการกระจายอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบภายในโรงเรียน แต่ก็ไม่สามารถพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดได้ เพราะขาดการทำงานร่วมกันเป็นทีม ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาแนวทางการทำงานเป็นทีมของข้าราชการครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 ทั้งนี้เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการปฏิบัติหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสถานศึกษาเพื่อนำผลการศึกษามาเป็นแนวทางในการบริหารโรงเรียนและพัฒนาการทำงานเป็นทีมให้ประสบผลสำเร็จ และเพื่อเป็นการพัฒนาโรงเรียนให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการทำงานเป็นทีมในความปกติใหม่ของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1
2. เพื่อเปรียบเทียบสภาพการทำงานเป็นทีมในความปกติใหม่ของครูในสถานศึกษา จำแนกตามประสบการณ์และขนาดของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1
3. เพื่อหาแนวทางพัฒนาการทำงานเป็นทีมในความปกติใหม่ของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสม (Mixed Methods Research) โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพ ปัญหาและการเปรียบเทียบการทำงานเป็นทีมในความปกติใหม่ของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1

1.1 ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 1,792 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 296 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยการใช้ตารางของเครซซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) ด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน

1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถาม เกี่ยวกับการศึกษาสภาพ ปัญหาการทำงานเป็นทีมในความปกติใหม่ของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไป ของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบกำหนดคำตอบให้เลือก (Multiple Choices)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการทำงานเป็นทีมในความปกติใหม่ของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ โดยวิธีของ Likert

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาการทำงานเป็นทีมในความปกติใหม่ของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบกำหนดคำตอบให้เลือกได้มากกว่า 1 คำตอบ (Multiple Response Questions)

1.3 สมมติฐานการวิจัย

1.3.1 ครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 ที่มีประสบการณ์แตกต่างกัน จะมีสภาพการทำงานเป็นทีมแตกต่างกัน

1.3.2 ครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 ที่ปฏิบัติงานในขนาดสถานศึกษาแตกต่างกัน จะมีสภาพการทำงานเป็นทีมแตกต่างกัน

1.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

1.4.1 ทำหนังสือถึงผู้อำนวยการโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บร่วมรวมข้อมูลจากคณะครู

1.4.2 ผู้วิจัยนำหนังสือแนะนำตัวไปส่งและรับกลับด้วยตนเองและบางส่วนจัดส่ง ทางไปรษณีย์ โดยผู้วิจัยได้แนบซองพร้อมแสตมป์

1.4.3 นำแบบสอบถามที่ได้มาตรวจสอบความสมบูรณ์ และนำไปวิเคราะห์ข้อมูล ทางสถิติต่อไป

1.4.4 ผู้วิจัยเก็บข้อมูลได้ทั้งหมด 296 ฉบับ คิดเป็น ร้อยละ 100

1.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

1.5.1 นำแบบสอบถามที่รวบรวมข้อมูลได้มาทั้งหมด ตรวจความความตรงและความเที่ยงของแบบสอบถาม

1.5.2 วิเคราะห์ข้อมูลตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้วิธีการ แจกแจงความถี่ (f) และหาค่าร้อยละ(%)

1.5.3 วิเคราะห์ข้อมูลตอนที่ 2 เกี่ยวกับสภาพการทำงานเป็นทีมในความปกติใหม่ของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 โดยใช้วิธีการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยมีเกณฑ์การแปลผล สภาพการทำงานเป็นทีมในความปกติใหม่

1.5.4 วิเคราะห์ข้อมูลตอนที่ 3 เกี่ยวกับปัญหาการทำงานเป็นทีมในความปกติใหม่ของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 โดยใช้วิธีการหาค่าความถี่(f) และหาค่าร้อยละ(%)

1.5.5 วิเคราะห์ข้อมูล ทดสอบสมมติฐานการวิจัย เกี่ยวกับการเปรียบเทียบสภาพการทำงานเป็นทีมในความปกติใหม่ของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์โดยการทดสอบที และจำแนกตามขนาดสถานศึกษาโดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว

2. ขั้นตอนที่ 2 หาแนวทางพัฒนาการทำงานเป็นทีมในความปกติใหม่ของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1

2.1 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 17 คน ดังนี้ 1) ผู้บริหารการศึกษาหรือรองผู้บริหารการศึกษา จำนวน 1 คน 2) ผู้บริหารสถานศึกษาหรือรองผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 9 คน 3) ศึกษานิเทศก์ จำนวน 3 คน 4) ครูผู้มีประสบการณ์ในการทำงานเป็นทีม จำนวน 4 คน.

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

นำผลการวิจัยที่ได้จากสภาพการทำงานเป็นทีมมีค่าเฉลี่ยที่ต่ำและปัญหาการทำงานเป็นทีมร้อยละที่สูงในความปกติใหม่ของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 สร้างแบบสัมภาษณ์ตามขอบข่ายและเนื้อหาที่กำหนดตามโครงสร้างโดยให้ครอบคลุมกรอบแนวคิดและขอบเขตการวิจัย เพื่อหาแนวทางพัฒนาการทำงานเป็นทีมในความปกติใหม่ของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1

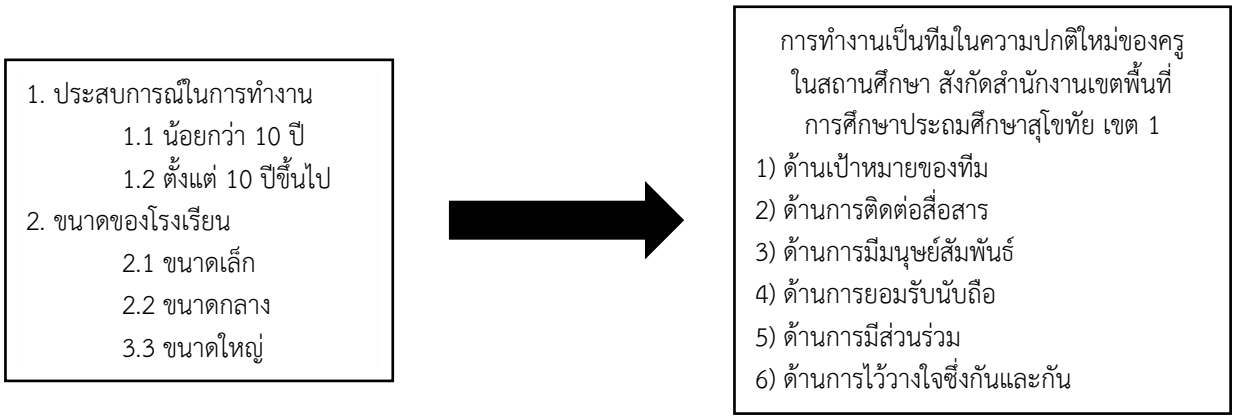
2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลโดย การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 17 คน ด้วยตนเอง โดยมีขั้นตอนในการดาเนินการดังนี้ 1) ทำหนังสือถึงผู้เชี่ยวชาญทั้ง 17 ท่าน เพื่อขอความอนุเคราะห์พิจารณาอนุญาตให้สัมภาษณ์ 2) ผู้วิจัยนัดหมายกับผู้เชี่ยวชาญ 3) ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ บันทึกข้อมูลตามที่ต้องการด้วยตนเองและส่งแบบสัมภาษณ์ทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์(E-Mail) 4) ผู้วิจัยสังเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เพื่อนำไปวิเคราะห์ และเขียนรายงาน

2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 17 คน เกี่ยวกับแนวทางพัฒนาการทำงานเป็นทีมในความปกติใหม่ของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) การแจกแจงความถี่และจัดอันดับความสำคัญ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย พบว่า

1. สภาพและปัญหาการทำงานเป็นทีมในความปกติใหม่ของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1

ผลการศึกษาสภาพการทำงานเป็นทีมในความปกติใหม่ของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน 3 ลำดับแรก พบว่า ด้านที่มีสภาพการทำงานเป็นทีมในความปกติใหม่ของครูในสถานศึกษา มากที่สุด ได้แก่ ด้านการไว้วางใจซึ่งกันและกัน รองลงมา ได้แก่ ด้านการมีมนุษย์สัมพันธ์และด้านการยอมรับนับถือ และด้านที่มีสภาพการทำงานเป็นทีมในความปกติใหม่ของครูในสถานศึกษาน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านการติดต่อสื่อสาร ตามลำดับ ผลการศึกษาปัญหาการทำงานเป็นทีมในความปกติใหม่ของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 พบว่า ด้านที่มีปัญหาในภาพรวม 3 ลำดับแรก ได้แก่ ด้านการติดต่อสื่อสารรองลงมา ได้แก่ ด้านการมีมนุษย์สัมพันธ์ และด้านการยอมรับนับถือตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบสภาพการทำงานเป็นทีมในความปกติใหม่ของครูในสถานศึกษา จำแนกตามประสบการณ์และขนาดของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1

ผลการการเปรียบเทียบสภาพการทำงานเป็นทีมในความปกติใหม่ของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน พบว่า ไม่แตกต่างกัน ผลการเปรียบเทียบสภาพการทำงานเป็นทีมในความปกติใหม่ของครูในสถานศึกษา จำแนกตามประสบการณ์และขนาดของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 ซึ่งมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้ 1) การทำงานเป็นทีมในความปกติใหม่ของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์ ในภาพรวมและรายด้าน พบว่า ไม่แตกต่างกัน 2) การทำงานเป็นทีมในความปกติใหม่ของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา ในภาพรวมและรายด้านมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. แนวทางพัฒนาการทำงานเป็นทีมในความปกติใหม่ของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1

3.1 ด้านการมีเป้าหมายของทีม ผู้บริหารสถานศึกษาควรปลูกฝังวัฒนธรรมขององค์กร สร้างบรรยากาศประชาธิปไตย ให้มีความเคารพซึ่งกันและกัน และเคารพในความแตกต่างของแต่ละบุคคล การสร้างความรู้ความเข้าใจ เป็นการการยกระดับความรู้ความสามารถ ทักษะ และเจตคติให้กลายเป็นสมาชิกของทีมที่มีความรู้ ความสามารถ ตระหนักในศักยภาพของตน ได้แก่ การเคารพซึ่งกันและกัน การแสดงความเคารพฎระเบียบ ยึดมั่นในขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามขององค์กร เคารพความคิดเห็นของผู้อื่น การใช้สติในการดำเนินงาน การประพฤติตนเป็นผู้มีปัญญาธรรมมีสติมีความคิดกว้างไกล โดยรับฟังข่าวสารและความคิดเห็นของผู้อื่น

3.2 ด้านการติดต่อสื่อสาร ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ลดขั้นตอนการติดต่อสื่อสาร โดยให้ครูสามารถสื่อสารกับผู้บริหารได้โดยตรง เพื่อความชัดเจนในการสื่อสาร โดยเฉพาะเรื่องสำคัญที่จะต้องเร่งดำเนินการหรือการต้องการความตัดสินใจเร่งด่วน

3.3 ด้านการมีมนุษย์สัมพันธ์ สถานศึกษาควรส่งเสริมให้สมาชิกในทีมเป็นผู้ฟังที่ดี โดยมีการรับฟังความคิดเห็นของทุกคนในทีมอย่างเท่าเทียมกัน มีน้ำใจต่อกัน เพื่อที่จะสามารถดำเนินงานให้บรรลุผลได้สำเร็จ

3.4 ด้านการยอมรับนับถือ ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูและบุคลากรยึดหลักธรรมาภิบาลในการบริหารงาน การบังคับใช้เป็นไปตามกฎกติกาที่ตกลงกันไว้ด้วยความเสมอภาคและเท่าเทียม ยึดมั่นในความถูกต้องดีงามมีความโปร่งใส

3.5 ด้านการมีส่วนร่วม สถานศึกษาควรจัดประชุม ระดมความคิด และให้ทุกคนร่วมกันวางแผนงาน ชี้แจงให้ครูเห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมและการรับรู้รับทราบถึงภารกิจของโรงเรียน ตลอดจนมาตรฐานวิชาชีพของตนเอง

3.6 ด้านการไว้วางใจซึ่งกันและกัน สถานศึกษาควรสร้างบรรยากาศขององค์กรให้บุคลากรทุกคนเกิดความไว้เนื้อเชื่อใจกัน มีความซื่อสัตย์ต่อกัน เคารพและให้เกียรติซึ่งกันและกันและมีการสื่อสารต่อกันในทางสร้างสรรค์

อภิปรายผล

1. สภาพและปัญหาการทำงานเป็นทีมในความปกติใหม่ของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนัก งานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1

1.1 สภาพการทำงานเป็นทีมในความปกติใหม่ของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 พบว่า

ด้านการมีเป้าหมายของทีม ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ เป้าหมายของทีมที่กำหนดขึ้นมีประเด็นความท้าทาย ผลการวิจัยออกมาเป็นเช่นนี้ อาจเป็นเพราะการทำงานเป็นทีมในความปกติใหม่ของครูในสถานศึกษาขาดการวางแผนกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน ทำให้ทิศทางในการทำงานไม่เป็นไปในทางเดียวกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อ้อมจันทร์ ภิรมย์ราช (2557) ได้ศึกษาเกี่ยวกับสภาพการทำงานเป็นทีมของบุคลากรระดับท้องถิ่น พบว่า การให้บุคลากรท้องถิ่นทำงานให้บรรลุเป้าหมายของทีมงาน ต้องสร้างความภาคภูมิใจให้เกิดขึ้นในความรู้สึกของทีมงานซึ่งจะทำให้เกิดแรงจูงใจในการทำงานอย่างมากมาย พร้อมที่จะทุ่มเทแรงกายแรงใจในการสร้างสรรค์ผลงานใหม่ๆ อีกทั้งควรมีการการวางแผนการทำงานร่วมกันโดยระบุวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการทำงานอย่างชัดเจน ควรมีการแลกเปลี่ยนเป้าหมายของสมาชิกในทีมงานแต่ละคน เพื่อให้สมาชิกคนอื่นๆ ได้รู้ด้วยว่าคนอื่นๆ กำลังพยายามทำอะไรเพื่อเป้าหมายอะไร และการทำงานของตนช่วยสนับสนุนหรือขัดขวางการทำงานของคนอื่นอย่างไร

ด้านการไว้วางใจซึ่งกัน ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ครูในสถานศึกษามีความเชื่อมันว่าจะสามารถแก้ปัญหาอุปสรรคในการทำงานในความปกติใหม่ได้ ผลการวิจัยออกมาเป็นเช่นนี้ อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครูมีอิสระในการทำงาน คอยให้คำปรึกษาแนะนำ มีการมอบหมายงานที่สำคัญให้กับบุคลากรดำเนินงานด้วยความไว้วางใจ มีความเชื่อมันในตัวครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนว่าจะสามารถแก้ปัญหาและอุปสรรคในการทำงานได้ และบุคลากรทุกคนก็ไว้วางใจต่อเพื่อนร่วมงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จันทร์จิรา จิตนาวสาร (2559) ได้ศึกษาการทำงานเป็นทีมของครูผู้สอนในเขตอำเภอคลองใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด พบว่า สมาชิกในทีมมีความต้องการสถานะหรือสภาพทางสังคม และการไว้วางใจจากกลุ่มเพื่อนร่วมงานที่ทำงานด้วยกัน ถ้าไม่ได้รับสิ่งเหล่านี้บุคคลนั้นก็อาจหมดกำลังใจในการทำงานเพื่อเป็นการสร้างคุณค่าในตนเองเมื่อบุคคลมีการยอมรับนับถือซึ่งกันและกันแล้วจะส่งผลให้มีการสนับสนุนช่วยเหลือกันในการทำงาน มีความเชื่อมั่นในความสามารถ ของกันและกัน ทำให้ทีมสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 ปัญหาการทำงานเป็นทีมในความปกติใหม่ของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 จากผลการวิจัยพบว่า

ด้านการมีมนุษย์สัมพันธ์ พบว่า ปัญหาอันดับแรกคือ คณะครูในสถานศึกษาบางส่วนมีความสัมพันธ์ไม่ดีต่อกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ สมาชิกในทีมมีความสัมพันธ์ที่ไม่ค่อยดีต่อกันมีการแข่งขันชิงดีชิงเด่น การขัดแย้งกัน การทะเลาะกันก็กระจายไปทั่ว อาจรวมถึงความเปลี่ยนแปลงและความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีทีมีการพัฒนาไปอย่างรวดเร็ว ทำให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนพูดคุย พบปะกันน้อยลง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเอริค นที เลอนอบ (2562) ที่ได้กล่าวไว้ว่า ปัญหาในการทำงานเป็นทีม เกิดจากการขาดปฏิสัมพันธ์ในการทำงาน สถานศึกษาไม่ได้เดโอกาสบุคคลหรือทีมงานเข้ามาร่วมกันทำงานอย่างใกล้ชิด จึงไม่สามารถประสานความสามารถระหว่างกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ ขาดการติดต่อสื่อสารที่เห็นพ้องต้องกันในภารกิจ สมาชิกในทีมงานแต่ละคนขาดสิทธิที่จะแสดงออกได้อย่างเสรี อีกทั้งแต่ละคนยังขาดสิทธิที่ได้รับฟังและตอบสนองอย่างเข้าใจกัน ทำให้เกิดความไม่มั่นใจว่าทุกคนจะสามารถเข้าใจเรื่องราวต่างๆ ได้อย่างชัดเจน

ด้านการยอมรับนับถือ พบว่า ปัญหาอันดับแรกคือ บุคลากรในสถานศึกษาขาดการยอมรับความรู้ความสามารถในการทำงานของผู้อื่น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ครูในโรงเรียนมีลักษณะการทำงานที่ไม่ค่อยรับฟังเหตุผลซึ่งกัน

และกัน ไม่สนใจและให้เกียรติกัน ปราศจากความตระหนักว่าทุกคนมีความสำคัญต่อการทำงานว่าทุกคนสามารถทำงานร่วมกันให้บรรลุเป้าหมายได้ ถ้าร่วมมือกันทำงานด้วยความเต็มใจ และให้ความเคารพในบทบาทและหน้าที่ของกันและกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพรรณพิตรา เสริมศร (2559) เมื่อมีปัญหาหรือมีความขัดแย้งเกิดขึ้นในทีม สมาชิกทุกคนในทีมไม่ได้มีนำประเด็นปัญหาหรือข้อขัดแย้งนั้นๆ มาปรึกษาหารือกัน เพื่อทำการวิเคราะห์เพื่อแยกแยะหาสาเหตุที่แท้จริงของปัญหาร่วมกัน ซึ่งในการปรึกษาหารือกันสมาชิกในทีมไม่ได้เปิดใจรับฟังการแสดงความคิดเห็นของสมาชิกอย่างเต็มที่ อาจเพราะต้องเกรงใจ สงวนท่าที หรือกลัวผู้อื่นดูถูก สมาชิกในทีมขาดทัศนคติที่ว่าความคิดเห็นที่ขัดแย้งกันนั้นเป็นเรื่องปกติของการทำงาน ดังนั้น การที่ทีมงานทุกคนไม่กล้าเปิดเผยความคิดเห็นที่ขัดแย้งต่อกัน จึงนำมาซึ่งปัญหาด้านการยอมรับนับถือซึ่งกันและกัน

2. ผลการเปรียบเทียบสภาพการทำงานเป็นทีมในความปกติใหม่ของครูในสถานศึกษา จำแนกตามประสบการณ์และขนาดของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 พบว่า

การทำงานเป็นทีมในความปกติใหม่ของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์ ในภาพรวมและรายด้าน พบว่า แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ผลการวิจัยออกมาเป็นเช่นนี้ อาจเป็นเพราะว่า ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ไม่ได้มีผลต่อความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน บางรายที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานมากไม่ได้หมายความว่า จะมีความคุ้นเคย ใกล้ชิดสนิทสนมกัน สามารถเข้าใจปัญหาและรับฟังความคิดเห็นของเพื่อนร่วมงานได้มากกว่าประสบการณ์ในการปฏิบัติงานน้อย หรือบางรายที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานน้อย ก็ไม่ได้หมายความว่าจะส่งผลให้การปฏิบัติงานไม่ราบรื่น ติดขัดหรือไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ กิตติโชติ เวียงนาค (2558) ได้กล่าวไว้ว่า ครูที่มีอายุราชการและประสบการณ์การทำงานน้อยและครูที่มีอายุราชการและประสบการณ์การทำงานมากอาจจะมีทักษะในการทำงานไม่แตกต่างกัน ครูที่บรรจุใหม่ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการสอนน้อย และมีประสบการด้านการทำงาน 4 งานน้อยกว่า แต่สามารถใช้เทคโนโลยีในการศึกษาหาความรู้ใหม่ ในการจัดการเรียนการสอนหรือการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดีกว่าครูที่มีอายุราชการและประสบการณ์การทำงานมาก ครูที่มีอายุราชการและประสบการณ์การทำงานมากส่วนใหญ่จะมีอายุมาก แต่มีประสบการณ์ในการสอนและการทำงานร่วมกับผู้อื่นสูง แต่ยึดวิธีการสอนหรือการทำงานแบบเดิมๆ ไม่เน้นการสร้างนวัตกรรมจากเทคโนโลยีสารสนเทศ ทำให้ครูที่มีอายุราชการและประสบการณ์การทำงานมาก และครูที่มีอายุราชการและประสบการณ์การทำงานน้อย มีทักษะในการทำงานไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

การทำงานเป็นทีมในความปกติใหม่ของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา ในภาพรวมและรายด้านมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ผลการวิจัยออกมาเป็นเช่นนี้ อาจเป็นเพราะว่า ความสามัคคีของกลุ่มและการทำงานเป็นทีมนั้นขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ของสมาชิก ความเป็นมิตรความเห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกันการยอมรับนับถือและไว้ใจซึงกันและกัน ในโรงเรียนขนาดเล็กมีบุคลากรจำนวนประมาณไม่เกิน 10 คนการทำงานร่วมกันจึงเป็นไปอย่างราบรื่น สมานฉันท์ โนโรงเรียนขนาดกลางมีบุคลากรจำนวนประมาณไม่เกิน 20 คน การทำงานร่วมกันจึงเป็นไปอย่างราบรื่นสมานฉันท์มากกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่ที่มีบุคลากรมากกว่า 20 คน ในการทำงานร่วมกันนั้นเมื่อคนมากขึ้น ความขัดแย้งก็ตามมา ความสมัครสมานสามัคคีในกลุ่มก็สั่นคลอน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธร สุนทรายุทธ (2556) กล่าวว่า ประเภทของทีมในการทำงานนอกจากมีการแบ่งงานและประสานงานเป็นทีมกันแล้ว ยังต้องมีการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของสมาชิกในกลุ่มให้ชัดเจน เพื่อป้องกันความสับสน เป้าหมายสำคัญประการหนึ่งของทีมงานคือการพร้อมใจกันคิดหาวิธีที่จะปรับปรุงแก้ไขกระบวนการทำงานให้มีประสิทธิภาพสูงสุดขนาดของกลุ่มที่ดีมักจะมีสมาชิกตั้งแต่ 3-10 คน ทีมขนาดเล็กมักมีความเหนียวแน่นมากกว่ากลุ่มที่มีขนาดใหญ่เพราะว่ากลุ่มขนาดใหญ่ติดต่อสื่อสารกันได้ลำบากและเกิดกลุ่มขนาดเล็กซ่อนอยู่ภายใน ซึ่งโดยธรรมชาติต้องแข่งขันกันแย่งผลประโยชน์กันทำให้ความเหนียวแน่นในกลุ่มลดต่ำลง ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

3. แนวทางพัฒนาการทำงานเป็นทีมในความปกติใหม่ของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 พบว่า

3.1 ด้านการมีเป้าหมายของทีม ผู้บริหารสถานศึกษาควรปลูกฝังวัฒนธรรมขององค์กร สร้างบรรยากาศประชาธิปไตย ให้มีความเคารพซึ่งกันและกัน และเคารพในความแตกต่างของแต่ละบุคคล การสร้างความรู้ความเข้าใจ เป็นการการยกระดับความรู้ความสามารถ ทักษะ และเจตคติให้กลายเป็นสมาชิกของทีมที่มีความรู้ ความสามารถ ตระหนักในศักยภาพของตน ได้แก่ การเคารพซึ่งกันและกัน การแสดงความเคารพฎระเบียบ ยึดมั่นในขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามขององค์กร เคารพความคิดเห็นของผู้อื่น การใช้สติในการดำเนินงาน การประพฤติตนเป็นผู้มีปัญญาธรรมมีสติมีความคิดกว้างไกล โดยรับฟังข่าวสารและความคิดเห็นของผู้อื่น ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูและบุคลากรควรวางแผนร่วมกันโดยการสร้างวัตถุประสงค์ร่วมกัน โดยการวางเป้าหมาย กำหนดขอบข่ายหน้าที่รับผิดชอบ ให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการพัฒนา มีการกำหนดบทบาทหน้าที่อย่างชัดเจน สถานศึกษาควรจัดประชุมและปฏิบัติการหาข้อตกลงร่วมกัน โดยให้ยึดถือหลักประชาธิปไตยไว้เป็นศูนย์กลาง หรือเชิญบุคคลภายนอกที่มีความรู้ความสามารถ มาเป็นวิทยากรสร้างความเข้าใจร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพรสุดา ประเสริฐนู (2564) ได้ศึกษาการพัฒนาแนวทางการสร้างทีมงานสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิเขต 2 พบว่า การสร้างทีมงานสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สรุปได้ดังนี้ 1) ผู้บริหารควรให้ครูและผู้เกี่ยวข้องเข้ารับการอบรมการวางแผนการปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายตามต้องการอย่างต่อเนื่อง 2) ผู้บริหารควรให้ครูและผู้เกี่ยวข้องเข้ารับการอบรมเพื่อเพิ่มศักยภาพให้เป็นที่ยอมรับในด้านความรู้และความสามารถในการทำงานอย่างต่อเนื่อง อย่างสม่ำเสมอ 3) ผู้บริหารควรให้ครูและผู้เกี่ยวข้องเข้ารับการอบรมการนำเสนอผลการสรุปการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อระดมความคิดในการแก้ปัญหาต่างๆ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมาย

3.2 ด้านการติดต่อสื่อสาร ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ลดขั้นตอนการติดต่อสื่อสาร โดยให้ครูสามารถสื่อสารกับผู้บริหารได้โดยตรง เพื่อความชัดเจนในการสื่อสาร โดยเฉพาะเรื่องสำคัญที่จะต้องเร่งดำเนินการหรือการต้องการความตัดสินใจเร่งด่วน ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูและบุคลากรเปิดใจต่อกันอย่างตรงไปตรงมา โดยไม่ใช้อารมณ์หรือเรื่องส่วนตัว เมื่อเห็นต่างแล้วควรมีเหตุผลที่ดีสนับสนุนให้เกียรติกัน พร้อมข้อเสนอแนะเพื่อให้เพื่อนร่วมทีมได้แก้ไขจุดบกพร่อง ผู้บริหารสถานศึกษาควรสร้างความเชื่อมั่นว่าทุกคนมีศักยภาพในการตามที่ตนถนัดและหาเวทีให้ทุกคนในหน่วยงานได้แสดงออก ชี้ให้เห็นถึงโอกาสต่างๆ ในการทำงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ไพบูลย์ วงค์เมืองคำ และภูมิพิพัฒน์ รักพรมงคล (2563) ได้ทำการศึกษา แนวทางพัฒนาการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของสถานศึกษาในกลุ่มคลองน้ำไหล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชรเขต 2 พบว่า ด้านการติดต่อสื่อสาร สรุปได้ดังนี้ ผู้บริหารสถานศึกษายุคใหม่จำเป็นจะต้องใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการศึกษาในสถานศึกษาอย่างเร่งด่วน กอปรกับนโยบายของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชรเขต 2 ที่จะส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรและสถานศึกษาในสังกัดมีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารงานและการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาเป็นไปอย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ

3.3 ด้านการมีมนุษย์สัมพันธ์ สถานศึกษาควรส่งเสริมให้สมาชิกในทีมเป็นผู้ฟังที่ดี โดยมีการรับฟังความคิดเห็นของทุกคนในทีมอย่างเท่าเทียมกัน มีน้ำใจต่อกัน เพื่อที่จะสามารถดำเนินงานให้บรรลุผลได้สำเร็จ สมาชิกในทีมควรให้คำปรึกษา ให้ความช่วยเหลือเพื่อนร่วมงานด้วยความจริงใจ มีน้ำใจต่อกัน เป็นกัลยาณมิตรที่ดี ไม่กระทำตนให้เป็นต้นตอแห่งความขัดแย้ง ทุกคนทุกฝ่ายต้องมุ่งมั่นเรื่องการปฏิบัติงาน การพัฒนาภาระงานในหน้าที่ความรับผิดชอบของตนให้มากที่สุด มองข้อเสียของตนและมุ่งพัฒนา ไม่มุ่งจับผิดคนอื่น ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ อ้อมจันทร์ ภิรมย์ราช (2557) ได้ศึกษาแนวทางพัฒนาการทำงานเป็นทีมของบุคลากรระดับท้องถิ่นในเขตอำเภอโนนไทย จังหวัดนครราชสีมา พบว่า แนวทางพัฒนาการทำงานเป็นทีมของบุคลากรระดับท้องถิ่น ด้านมนุษย์สัมพันธ์ สรุปได้ว่า ผู้บริหารควรให้สมาชิกในทีมได้แสดงตนอย่างชัดเจนว่าเป็นสมาชิกในทีม มีวิสัยทัศน์และพันธกิจร่วมกัน เปิดช่องทางการสื่อสารให้ทีมได้ขยายความคิดให้กันและกันอย่างจริงใจมีการรับฟังในสิ่งที่สำคัญความคิดที่แตกต่างมีคุณค่า และผู้บริหารควรส่งเสริมให้บุคลากรในองค์กรมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ตลอดจนสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อบุคคลภายนอกด้วย

3.4 ด้านการยอมรับนับถือ ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูและบุคลากรยึดหลักธรรมาภิบาลในการบริหารงาน การบังคับใช้เป็นไปตามกฎกติกาที่ตกลงกันไว้ด้วยความเสมอภาคและเท่าเทียม ยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม มี

ความโปร่งใส สมาชิกภายในทีมไม่ควรทำหน้าที่ทับซ้อนกัน แต่ละคนควรมีหน้าที่ชัดเจน เพื่อให้ทุกคนทำหน้าที่ให้บรรลุเป้าหมาย ก่อให้เกิดการทำงานที่มีประสิทธิภาพ สมาชิกในทีมควรเป็นกำลังใจและแรงผลักดันให้ทีม การชื่นชมกันในที่สาธารณะเป็นการช่วยกระตุ้นการทำงานให้กับสมาชิกในทีม และสอดแทรกการปรับทัศนคติในเชิงบวก หรือการคิดบวก Positive Thinking ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สิริชัย นนทะศรี (2559, หน้า 10) ได้ศึกษาแนวทางการทำงานเป็นทีมในการบริหารโรงเรียน พบว่า สมาชิกในทีมควรให้การยอมรับนับถือซึ่งกันและกัน เป็นการทำงานที่มีการยอมรับในความรู้ความสามารถของสมาชิกทีมงานและตระหนักว่าทุกคนมีความสำคัญเท่าเทียมกัน การให้เกียรติซึ่งกันและกัน เคารพในสิทธิไม่ล่วงละเมิดก้าวก่ายหน้าที่ของกันและกัน

3.5 ด้านการมีส่วนร่วม สถานศึกษาควรจัดประชุม ระดมความคิด และให้ทุกคนร่วมกันวางแผนงาน ชี้แจงให้ครูเห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมและการรับรู้รับทราบถึงภารกิจของโรงเรียน ตลอดจนมาตรฐานวิชาชีพของตนเอง โรงเรียนควรมอบหมายงานให้ตรงตามความถนัด ความสามารถของแต่ละบุคคล ประสานงานให้บุคลากรเข้าใจในงานที่ทำร่วมกันอย่างชัดเจน ซึ่งจะส่งผลให้บุคลากรรู้สึกเต็มใจในการทำงาน ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ทุกคนมีส่วนร่วมตั้งแต่กระบวนการคิด วางแผน ออกแบบ การดำเนินงาน และเป็นการแสดงออกถึงความสำคัญต่อบทบาทของครูที่ได้รับคำนึงถึงผลสำเร็จและเป้าหมายของครูร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ลำเทียน เผ้าอาจ (2559) ได้ศึกษาแนวทางการทำงานเป็นทีมของข้าราชการครูในโรงเรียนขยายโอกาสอำเภอเมืองตราด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด พบว่า สมาชิกในองค์กรจะต้องร่วมมือร่วมใจกันในการทำงาน เพื่อให้องค์กรดำเนินงานไปอย่างมีประสิทธิภาพและราบรื่น การร่วมมือและการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานจะกลายเป็นเทคนิคการบริหารที่สำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งที่ทั้งผู้บริหารและผู้ร่วมงานต้องมีความเข้าใจซาบซึ่งถึงคุณค่าของการปฏิบัติงานเป็นทีม

3.6 ด้านการไว้วางใจซึ่งกันและกัน สถานศึกษาควรสร้างบรรยากาศขององค์กรให้บุคลากรทุกคนเกิดความไว้เนื้อเชื่อใจกัน มีความซื่อสัตย์ต่อกัน เคารพและให้เกียรติซึ่งกันและกันและมีการสื่อสารต่อกันในทางสร้างสรรค์ ชี้ผู้บริหารสถานศึกษาควรชี้ให้ทุกคนเห็นความแตกต่างของความสามารถของแต่ละบุคคล เมื่อเกิดปัญหา ก่อนที่ผู้บริหารจะเป็นผู้ตัดสินหรือชี้วิธีการแก้ปัญหา ครูต้องแก้ปัญหากันเองก่อน ซึ่งเป็นอีกแนวทางที่ทำให้ครูเกิดการยอมรับและไว้วางใจกัน ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูและบุคลากรเป็นผู้ให้ก่อน ให้โดยไม่คิดถึงผลประโยชน์ส่วนตน มองคนในทีมคือครอบครัว แสดงออกถึงความรักและความเมตตาอย่างจริงใจและในทุกโอกาสที่จะสามารถทำได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เอมอร แสงท้าว (2559) ได้ศึกษาแนวทางพัฒนาการทำงานเป็นทีมด้านงานวิชาการระดับปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัดสานักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 พบว่า จุดเริ่มต้นของการทางานเป็นทีมที่ดี คือ การสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกัน เพราะความไว้เนื้อเชื่อใจกัน การไม่ระแวงกันเป็นบันไดขั้นแรกที่นาไปสู่การปฏิบัติต่อกันโดยความจริงใจ และการร่วมมือกันแก้ปัญหาและพัฒนางาน ทาให้เกิดความรู้สึกว่าความขัดแย้งหรือความเห็นที่ไม่ตรงกันไม่ใช่ปัญหาใหญ่แต่จะเป็นปัญหาที่ช่วยกระตุ้นให้นาไปสู่การทางานที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ผู้บริหารและทีมมีการส่งเสริมพัฒนาสมาชิกเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ตามความเหมาะสม ให้อิสระครูจัดกระบวนการเรียนรู้ โดยจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ วางแผนการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน รับฟังความคิดเห็นด้วยความสุภาพในกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของสมาชิก

องค์ความรู้ใหม่

จากผลการศึกษา สามารถสรุปเป็นองค์ความรู้ใหม่ได้ ดังนี้

1. การมีเป้าหมายของทีม (Team Goals) บุคลากรในทีมงานต้องร่วมกันกำหนดขึ้น ซึ่งเป้าหมายที่กำหนดขึ้นนั้นต้องมีความท้าทายของเป้าหมาย มีความเฉพาะเจาะจงของเป้าหมาย และได้รับการยอมรับจากบุคลากรทุกคนในทีมงาน

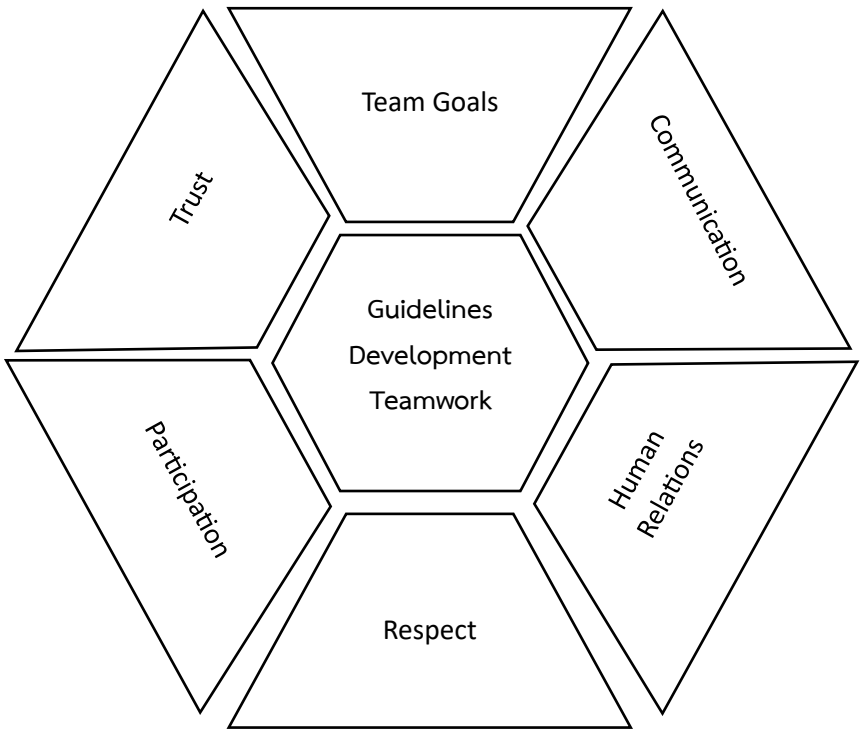
2. การติดต่อสื่อสาร (Communication) หัวหน้าทีมต้องถ่ายทอดข้อมูลหรือคำสั่งไปยังลูกทีมด้วยความถูกต้องชัดเจน เชื่อถือได้ ช่องทางการสื่อสารที่หลากหลาย เพื่อให้เกิดความเข้าใจระหว่างกันทำให้การปฏิบัติงานของหน่วยงานบรรลุเป้าหมาย

3. การมีมนุษย์สัมพันธ์ (Human Relations) บุคลากรในทีมต้องมีน้ำใจ ให้ความช่วยเหลือสนับสนุน เกื้อกูล มีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน จึงจะสามารถทำงานร่วมกันได้อย่างมีความสุข โดยการมีมนุษย์สัมพันธ์จำเป็นต้องมีทักษะการติดต่อสื่อสาร และการจูงใจที่ดี

4. การยอมรับนับถือ (Respect) สมาชิกในทีมควรให้ความเชื่อมั่นในความรู้ความสามารถความแตกต่างด้านความคิด อารมณ์ ความรู้สึก เคารพบทบาทหน้าที่ของเพื่อนร่วมทีมด้วยความจริงใจ รับฟังและให้เกียรติซึ่งกันและกัน ให้ความสำคัญต่อการทำงานเป็นทีม

5. การมีส่วนร่วม (Participation) บุคลากรในโรงเรียนทุกคนต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผน การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการมีส่วนร่วมในการประเมินผล และการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ร่วมกัน

6. การไว้วางใจซึ่งกันและกัน (Trust) สมาชิกในทีมจะต้องความรู้สึกเชื่อใจ หรือความมั่นใจ ความซื่อสัตย์ ความจริงใจ ความเมตตากรุณาต่อกัน จึงจะสามารถใช้ความรู้ในการทำงานให้บรรลุผลได้

ภาพที่ 2 องค์ความรู้ใหม่

สรุปผลการวิจัย

สภาพและปัญหาการทำงานเป็นทีมในความปกติใหม่ของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า สภาพการทำงานเป็นทีมในความปกติใหม่ของครูในสถานศึกษาในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน 3 ลำดับแรก พบว่า ด้านที่มีสภาพการทำงานเป็นทีมในความปกติใหม่ของครูในสถานศึกษา มากที่สุด ได้แก่ ด้านการไว้วางใจซึ่งกันและกัน ด้านการมีมนุษย์สัมพันธ์และด้านการยอมรับนับถือ

ตามลำดับ และปัญหาการทำงานเป็นทีมในความปกติใหม่ของครูในสถานศึกษา ด้านที่มีปัญหาในภาพรวม 3 ลำดับแรก ได้แก่ ด้านการติดต่อสื่อสาร ด้านการมีมนุษย์สัมพันธ์ และด้านการยอมรับนับถือ ตามลำดับ

ผลการเปรียบเทียบสภาพการทำงานเป็นทีมในความปกติใหม่ของครูในสถานศึกษา จำแนกตามประสบการณ์และขนาดของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 พบว่า การทำงานเป็นทีมในความปกติใหม่ของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์ ไม่แตกต่างกัน และการทำงานเป็นทีมในความปกติใหม่ของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา มีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

แนวทางพัฒนาการทำงานเป็นทีมในความปกติใหม่ของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า 1) ด้านการมีเป้าหมายของทีม ผู้บริหารสถานศึกษาควรปลูกฝังวัฒนธรรมขององค์กร สร้างบรรยากาศประชาธิปไตย ให้มีความเคารพซึ่งกันและกัน และเคารพในความแตกต่างของแต่ละบุคคล การสร้างความรู้ความเข้าใจให้กลายเป็นสมาชิกของทีม 2) ด้านการติดต่อสื่อสาร ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ลดขั้นตอนการติดต่อสื่อสาร โดยให้ครูสามารถสื่อสารกับผู้บริหารได้โดยตรง เพื่อความชัดเจนในการสื่อสาร 3) ด้านการมีมนุษย์สัมพันธ์ สถานศึกษาควรส่งเสริมให้สมาชิกในทีมเป็นผู้ฟังที่ดี โดยมีการรับฟังความคิดเห็นของทุกคนในทีมอย่างเท่าเทียมกัน 4) ด้านการยอมรับนับถือ ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูและบุคลากรยึดหลักธรรมาภิบาลในการบริหารงาน การบังคับใช้เป็นไปตามกฎกติกาที่ตกลงกันไว้ด้วยความเสมอภาคและเท่าเทียม 5) ด้านการมีส่วนร่วม สถานศึกษาควรจัดประชุม ระดมความคิด และให้ทุกคนร่วมกันวางแผนงาน มีส่วนร่วมและการรับรู้รับทราบถึงภารกิจของโรงเรียน 6) ด้านการไว้วางใจซึ่งกันและกัน สถานศึกษาควรสร้างบรรยากาศขององค์กรให้บุคลากรทุกคนเกิดความไว้เนื้อเชื่อใจกัน มีความซื่อสัตย์ต่อกัน เคารพและให้เกียรติซึ่งกันและกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ควรจัดกิจกรรมหลักสูตร Team building ปีละ 1-2 ครั้ง ซึ่งเป็นการเรียนรู้การทำงานเป็นทีมผ่านการจำลองเหตุการณ์จริง โดยอาจสับเปลี่ยนหมุนเวียนระหว่างการทำกิจกรรมในห้องสัมมนาและการทำกิจกรรมนอกสถานที่รูปแบบการอบรมสัมมนาเป็นการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมด้วยการสอดแทรกหลักคิดการสร้างทีมงานและการทำงานเป็นทีมในด้านต่างๆ ทั้งนี้ จะเริ่มกิจกรรมด้วยการละลายพฤติกรรมเพื่อสร้างความเชื่อมั่นในตัวเองและสร้างความเชื่อมั่นต่อทีม จากนั้นจึงแบ่งกลุ่มทำกิจกรรมเพื่อกระตุ้นการมีเป้าหมายร่วมกันของทีม พร้อมยอมรับในความแตกต่างของสมาชิกในทีมเข้าใจและตระหนักในบทบาทหน้าที่ของสมาชิกในทีม ประกอบกับการปลูกฝังจิตสำนึกให้เกิดความรักองค์กรและพัฒนาองค์กรให้ประสบความสำเร็จจากความสามัคคีของทีมหรือความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกลุ่ม

1.2 ผู้บริหารและครูผู้มีส่วนในสถานศึกษาทุกขนาด ควรสนับสนุนการทำงานเป็นทีมโดยมุ่งเน้นให้มีการกำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์ในการปฏิบัติงาน ครูมีส่วนร่วมในการประชุมวางแผนการทำงานในสถานศึกษา เปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการเข้าร่วมกิจกรรมหรือการประชุมเชิงปฏิบัติการกำหนดบทบาทหน้าที่ของสมาชิกอย่างเหมาะสม และคำนึงถึงความต้องการและข้อเสนอแนะของทีม ซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการก่อตั้งทีมเพื่อการทำงานเป็นทีมอย่างมีประสิทธิภาพ

1.3 ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูและบุคลากร มีส่วนร่วมในการทำงานเป็นทีม โดยสนับสนุนให้ครูศึกษาแนวทางพัฒนาการการทำงานเป็นทีมของสถานศึกษาในทุกๆ ด้าน ให้เกิดความเข้าใจอย่างลึกซึ้งและถ่องแท้ เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของการทำงานเป็นทีม เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจที่ชัดเจน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานร่วมกันให้ดียิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะด้านการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาแนวทางพัฒนาการทำงานเป็นทีมในความปกติใหม่ของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1

2.2 ควรศึกษาแนวทางพัฒนาการทำงานเป็นทีมในความปกติใหม่ของครูในสถานศึกษา ของครูในสถานศึกษาสังกัดอื่นๆ

2.3 ควรทำวิจัยหาปัจจัยที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีม ที่พึงประสงค์ของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1

เอกสารอ้างอิง

กิตติโชติ เวียงนาค. (2558). *ศึกษาวิจัยความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก กลุ่มโรงเรียนเวียงสา 3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาน่าน เขต 1.* (การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง).

จันทร์จิรา จิตนาวสาร. (2559). *การทำงานเป็นทีมของครูผู้สอนในเขตอำเภอคลองใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด.* (การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา).

ธร สุนทรายุทธ. (2556). *ทฤษฎีองค์กรและพฤติกรรม : หลักการ ทฤษฎีการวิจัย และการปฏิบัติทางการศึกษา.* กรุงเทพฯ: เนิตกุลการพิมพ์.

พนิดา เกรียงทวีทรัพย์ และ สุรมงคล นิ่มจิตต์. (2561). รูปแบบการสื่อสารที่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการทำงานภายในองค์กรกรณีศึกษา สำนักงานบริหารหนี้สาธารณะ. *Veridian E-Journal,Silpakorn University, 11*(3), 3374-3394.

พรรณพิตรา เสริมศรี. (2559). *การศึกษาความคิดเห็นลักษณะการทำงานเป็นทีมที่มีประสิทธิภาพกรณีศึกษาข้าราชการสำนักกรรมาธิการ 3 สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.* (รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์).

พรสุดา ประเสริฐนู. (2564). *การพัฒนาแนวทางการสร้างทีมงานสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2*. (การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม).

พัชราภรณ์ ดวงชื่น. (2563). การบริหารจัดการศึกษารับความปกติใหม่หลังวิกฤตโควิด–19. *วารสารศิลปะการจัดการ, 3*(2), 27–54.

ไพบูลย์ วงค์เมืองคำ และ ภูมิพิพัฒน์ รักพรมงคล. (2563). แนวทางพัฒนาการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของสถานศึกษาในกลุ่มคลองน้ำไหล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชรเขต 2. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง, 9*(2), 52-63.

ละมูล เหล่าทอง และ ภูมิพิพัฒน์ รักพรมงคล. (2563). รูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษา ในเขตภาคเหนือตอนล่าง. *วารสารวิชาการเครือข่ายบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏภาคเหนือ, 10*(1), 79-92.

ลำเทียน เผ้าอาจ. (2559). *การทำงานเป็นทีมของข้าราชการครูในโรงเรียนขยายโอกาส อำเภอ เมืองตราด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด*. (การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา).

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2556). *รายงานประจำปี 2556 สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษากับเส้นทางการพัฒนาการศึกษาไทย.* กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.

สิทธิศักดิ์ เพ็ชรยิ้ม. (2563). *การทำงานเป็นทีมที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22.* (ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร).

สิริชัย นนทะศรี. (2559). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับการทำงานเป็นทีมที่มีประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3.* (ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา).

อ้อมจันทร์ ภิรมย์ราช. (2557). แนวทางพัฒนาการทำงานเป็นทีมของบุคลากรระดับท้องถิ่น ในเขตอำเภอโนนไทย จังหวัดนครราชสีมา. *วารสารรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์, 6*(2), 59–92.

เอมอร แสงท้าว. (2559). *แนวทางพัฒนาการทำงานเป็นทีมด้านงานวิชาการระดับปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1.* (ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร).

เอริค นที เลอนอบ. (2562). *การศึกษาบทบาทการทำงานเป็นทีมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี.* (ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี).

Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and psychological measurement, 30*(3), 607-610.

JSSP: Journal of Social Science Panyapat, 2024. 6(1): 229-242.

PANYAPAT
ปัญญาพัฒน์

JSSP
Journal of Social Science Panyapat
https://so06.tci-thaijo.org/index.php/JSSP/index

Research Article

The Factors Affecting the Profitability: A Case Study of Electricity Authority's Saving Cooperative

Rawat Kaosumang[1*] and Sasipa Pojanavatee[1]

[1] *Department of Cooperative Economics, Faculty of Economics, Kasetsart University, Thailand*

* *Corresponding author. E-mail: rawat.kaosumang@gmail.com*

ABSTRACT

This article examined the financial factors influencing the profitability of Thailand's Electricity Savings Cooperatives by analyzing three firms' observations from 2010 to 2019. The data were analyzed using the CAMELS approach with the multiple linear regression technique. The study found that the higher return on equity led to Electricity Savings Cooperatives increasing their net profit. Therefore, the study discovered that the asset turnover ratio and profitability (return on assets) had a positive and significant relationship. The debt-to-equity ratio, however, had a significant negative impact on the profitability ratio. Therefore, the study found a negligible relationship between business growth rate and the profitability of Electricity Savings Cooperatives in Thailand. The study concludes that Saccos will benefit from this study by being inspired to employ asset and liability management strategies that could lead to a stable financial situation for their companies.

Keywords: Electricity Savings Cooperatives, Return on Assets, Net Profit

Received: 12 June 2023;
Revised: 4 October 2023;
Accepted: 30 December 2023

© 2024 JSSP: Journal of Social Science Panyapat
ISSN: 3027-6748 (Online)

ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสามารถในการทำกำไร: กรณีศึกษากลุ่มสหกรณ์ออมทรัพย์การไฟฟ้า

เรวัตร ขาวสำอางค์[1*] และ ศศิภา พจน์วาที[1]

[1] *สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์สหกรณ์ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ประเทศไทย*

* *Corresponding author. E-mail: rawat.kaosumang@gmail.com*

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสามารถในการทำกำไรของสหกรณ์ออมทรัพย์การไฟฟ้า ประกอบด้วย สหกรณ์ออมทรัพย์สหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจการไฟฟ้านครหลวง จำกัด สหกรณ์ออมทรัพย์การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค จำกัด และสหกรณ์ออมทรัพย์การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย จำกัด โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากรายงานประจำปี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2553 – 2562 การวิเคราะห์ข้อมูลภายใต้กรอบแนวคิดของ CAMELS Analysis ด้วยวิธี Multiple Linear Regression ผลการศึกษาพบว่า อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของทุนเพิ่มขึ้น ส่งผลให้กำไรสุทธิของสหกรณ์ออมทรัพย์การไฟฟ้าเพิ่มขึ้น ส่วนอัตราการหมุนของสินทรัพย์ และความสามารถในการทำกำไร (อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์) มีความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ อย่างไรก็ตาม อัตราส่วนหนี้สินต่อทุนส่งผลกระทบเชิงลบต่ออัตราส่วนความสามารถในการทำกำไร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในขณะที่อัตราการเติบโตของธุรกิจพบว่า ไม่มีความสัมพันธ์ต่อความสามารถในการทำกำไรของสหกรณ์ออมทรัพย์การไฟฟ้าในประเทศไทย ผลของการศึกษาในครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อขบวนการสหกรณ์ โดยมุ่งเน้นกลยุทธ์ด้านการจัดการด้านสินทรัพย์และหนี้สินเป็นสำคัญ จะนำไปสู่สถานการณ์ทางการเงินที่มั่นคงของสหกรณ์ออมทรัพย์ในอนาคต

คำสำคัญ: สหกรณ์ออมทรัพย์การไฟฟ้า, อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์, กำไรสุทธิ

© 2024 JSSP: Journal of Social Science Panyapat

บทนำ

สหกรณ์เป็นองค์กรทางเศรษฐกิจและสังคมที่สมาชิกเป็นทั้งเจ้าของ (ผู้ลงทุน) และผู้ใช้บริการ โดยจัดตั้งขึ้นด้วยการลงหุ้นร่วมกัน จัดการร่วมกันในการผลิต การจำหน่ายสินค้า หรือบริการตามความต้องการหรือผลประโยชน์อย่างเดียวกับของบรรดาสมาชิก และสหกรณ์ก็มีวิธีการเฉลี่ยคืนให้แก่สมาชิกผู้ใช้บริการตามสัดส่วน สมาชิกแต่ละคนมีสิทธิ์ออกเสียงได้หนึ่งเสียงในการบริหารสหกรณ์ ไม่ขึ้นกับจำนวนหุ้นที่ถืออยู่ หรือตามกฎหมาย หมายถึง คณะบุคคลซึ่งร่วมกันดำเนินกิจการเพื่อประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคม ช่วยตัวเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยได้จดทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยสหกรณ์ยึดปฏิบัติตามหลักสหกรณ์ (Cooperative Principles) เพื่อให้คุณค่าทางสหกรณ์เกิดผลเป็นรูปธรรม ดังนั้น สหกรณ์จึงแตกต่างจากองค์กรธุรกิจอื่น คือ จุดมุ่งหมายไม่ใช่ผลกำไรสูงสุดของสหกรณ์ แต่เพื่อประโยชน์สูงสุดของสมาชิก โดยสหกรณ์มีทั้งหมด 8 ประเภท ซึ่งสหกรณ์ออมทรัพย์เป็นสหกรณ์ประเภทหนึ่งที่เป็นสถาบันการเงินที่มีเงินทุนหมุนเวียนเป็นจำนวนมาก (กรมส่งเสริมสหกรณ์, 2566) กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ ได้มีการจัดขนาดสหกรณ์ออมทรัพย์ ณ ปี 2564 พบว่า สหกรณ์ออมทรัพย์มีจำนวนทั้งสิ้น 1,385 แห่ง หรือร้อยละ 22.95 ของสหกรณ์ทั้งสิ้น โดยขนาดสหกรณ์ออมทรัพย์ใหญ่พิเศษ มีจำนวน 360 แห่งทั่วประเทศ โดยมีจำนวน 126 แห่งที่มีที่ตั้งอยู่ในพื้นที่สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์กรุงเทพมหานคร สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ที่ 1 ซึ่งเป็นที่สังเกตว่ามีกำไรสุทธิเติบโตขึ้นอย่างรวดเร็ว ในปัจจุบันสหกรณ์ออมทรัพย์ไม่สามารถสร้างผลกำไรจากการปล่อยให้สินเชื่อแก่สมาชิกได้เพียงอย่างเดียว หากแต่ต้องพยายามแสวงหาช่องทางหรือแนวทางการบริหารสินทรัพย์อื่นๆ ด้วย เช่นการลงทุนซื้อหลักทรัพย์ของรัฐบาล หรือรัฐวิสาหกิจ การศึกษาสหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีลักษณะการดำเนินงานและโครงสร้างทางการบริหารที่ใกล้เคียงกัน และสหกรณ์ออมทรัพย์ขนาดใหญ่พิเศษเหมือนกัน จึงเป็นเรื่องที่ควรในความสำคัญ เนื่องจากสหกรณ์ออมทรัพย์กลุ่มนี้ สามารถเป็นแนวทางในการพัฒนาศักยภาพของสหกรณ์ออมทรัพย์ขนาดอื่นในอนาคต

โดยกลุ่มตัวอย่างที่ตรงกับขอบเขตในการศึกษาในครั้งนี้ได้แก่ สหกรณ์ออมทรัพย์กลุ่มการไฟฟ้า ประกอบด้วย สหกรณ์ออมทรัพย์สหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจการไฟฟ้านครหลวง จำกัด สหกรณ์ออมทรัพย์การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค จำกัด และสหกรณ์ออมทรัพย์การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย จำกัด

ผลการดำเนินงานของคณะกรรมการดำเนินงานสหกรณ์ออมทรัพย์กลุ่มการไฟฟ้า จะสะท้อนให้เห็นถึงความมั่นคงทางการเงินของสหกรณ์นั้นๆ คณะกรรมการดำเนินการและฝ่ายจัดการ จึงจำเป็นต้องมีความรู้ ความสามารถในการบริหารด้านธุรกิจ การเงิน การบัญชี กฎหมาย เพื่อที่สามารถบริหารจัดการสหกรณ์ให้มีผลประกอบการทางการเงินให้มีประสิทธิภาพสูงสุด โดยขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ เช่น โอกาสในการเจริญเติบโต ประสิทธิภาพการบริหารสินทรัพย์ ความสามารถในการทำกำไรของสหกรณ์ออมทรัพย์ ซึ่งจะเป็นตัวชี้วัดที่บ่งบอกถึงศักยภาพของสหกรณ์ออมทรัพย์ ในการสร้างข้อได้เปรียบในการแข่งขันและโอกาสในการลงทุน การศึกษาครั้งนี้ จึงทำการศึกษาวิเคราะห์ผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์การไฟฟ้า และพิจารณาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสามารถในการทำกำไร เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาศักยภาพในการทำกำไรของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย ภายใต้กรอบแนวคิดของ CAMELS Analysis

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์ผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์การไฟฟ้า และเปรียบเทียบผลการดำเนินงานโดยเฉลี่ยของกลุ่มสหกรณ์ออมทรัพย์รวมทั่วประเทศ
2. เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสามารถในการทำกำไรสุทธิของสหกรณ์ออมทรัพย์การไฟฟ้า
3. เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่ออัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ของสหกรณ์ออมทรัพย์การไฟฟ้า

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบเชิงอนุมาน โดยใช้ข้อมูลทุติยภูมิ โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ สหกรณ์ออมทรัพย์ขนาดใหญ่พิเศษที่มีทุนดำเนินงานสูงกว่า 35,000 ล้านบาท จากข้อมูลกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ พบว่ามีทั้งสิ้นรวม 10 แห่ง กลุ่มตัวอย่างคัดเลือกจากสหกรณ์ออมทรัพย์ขนาดใหญ่พิเศษที่ดำเนินธุรกิจประเภทเดียวกัน คือ กลุ่มสหกรณ์ออมทรัพย์การไฟฟ้า จำนวน 3 สหกรณ์ออมทรัพย์ ที่มีคุณลักษณะการทำธุรกิจใกล้เคียงกัน ได้แก่ 1) สหกรณ์ออมทรัพย์สหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจการไฟฟ้านครหลวง จำกัด 2) สหกรณ์ออมทรัพย์การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค จำกัด และ 3) สหกรณ์ออมทรัพย์การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย จำกัด โดยใช้ข้อมูลจากรายงานกิจการประจำปี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2553 – พ.ศ. 2562

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลตามแนวคิดของ CAMELS Analysis ทั้ง 19 อัตราส่วนทางการเงิน สามารถแบ่งตามมุมมองได้ 5 มิติ (กรมตรวจบัญชีสหกรณ์, 2548) เป็นเครื่องมือทางการเงินเพื่อสร้างสัญญาณเตือนภัยล่วงหน้า (Early Warning System) อักษรแต่ละตัวของคำ CAMELS จะทำหน้าที่เฝ้าดูแต่ละเรื่องแตกต่างกัน แต่ทุกตัวมีความสัมพันธ์กันและมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำเนินงานของสหกรณ์ โดยมีองค์ประกอบที่สำคัญในมุมมอง ดังนี้ มิติที่ 1 Capital strength : ความเพียงพอของเงินทุนต่อความเสี่ยง เป็นการวิเคราะห์แหล่งเงินทุนที่สามารถรองรับหรือป้องกันผลกระทบจากความเสี่ยงทางด้านธุรกิจ และการเงินที่เกิดขึ้นกับสหกรณ์ มิติที่ 2 Asset quality : คุณภาพของสินทรัพย์ เป็นการวิเคราะห์ว่าสินทรัพย์ที่ลงทุนได้ก่อให้เกิดรายได้แก่สหกรณ์อย่างไร และได้ถูกใช้ไปอย่างมีประสิทธิภาพ มิติที่ 3 Management capability : ความสามารถในการบริหารจัดการ เป็นการวิเคราะห์ถึงความสามารถของฝ่ายบริหารในการวางกลยุทธ์และการจัดโครงสร้างองค์กรมิติที่ 4 Earning sufficiency : ความสามารถในการทำกำไร เป็นการวิเคราะห์ถึงความสามารถในการแข่งขันของสหกรณ์ รวมทั้งวิเคราะห์ถึงคุณภาพและแนวโน้มของกำไรในอนาคตของสหกรณ์ และมิติที่ 5 Liquidity : สภาพคล่องทางด้านการเงิน เป็นการพิจารณาความเพียงพอของเงินสด หรือสินทรัพย์ที่มีสภาพใกล้เคียงเงินสด รวมถึงสินทรัพย์อื่นที่สามารถเปลี่ยนเป็นเงินสดได้ง่าย

3. สมมติฐานการวิจัย

ตารางที่ 1 สมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานที่	สมมติฐานหลัก (H_0)	สมมติฐานรอง (H_1)
1	ค่าเฉลี่ยผลการดำเนินงานของกลุ่มสหกรณ์ออมทรัพย์การไฟฟ้าไม่แตกต่างจากค่าเฉลี่ยผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์รวมทั่วประเทศ	ค่าเฉลี่ยผลการดำเนินงานของกลุ่มสหกรณ์ออมทรัพย์การไฟฟ้าแตกต่างจากค่าเฉลี่ยผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์รวมทั่วประเทศ
2	ค่าเฉลี่ยผลการดำเนินงานสหกรณ์ออมทรัพย์สหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจการไฟฟ้านครหลวง จำกัด ไม่แตกต่างจากค่าเฉลี่ยผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์รวมทั่วประเทศ	ค่าเฉลี่ยผลการดำเนินงานสหกรณ์ออมทรัพย์สหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจการไฟฟ้านครหลวง จำกัด แตกต่างจากค่าเฉลี่ยผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์รวมทั่วประเทศ
3	ค่าเฉลี่ยผลการดำเนินงานสหกรณ์ออมทรัพย์การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค จำกัด ไม่แตกต่างจากค่าเฉลี่ยผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์รวมทั่วประเทศ	ค่าเฉลี่ยผลการดำเนินงานสหกรณ์ออมทรัพย์การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค จำกัดแตกต่างจากค่าเฉลี่ยผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์รวมทั่วประเทศ
4	ค่าเฉลี่ยผลการดำเนินงานสหกรณ์ออมทรัพย์การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย จำกัด ไม่แตกต่างจากค่าเฉลี่ยผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์รวมทั่วประเทศ	ค่าเฉลี่ยผลการดำเนินงานสหกรณ์ออมทรัพย์การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย จำกัด แตกต่างจากค่าเฉลี่ยผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์รวมทั่วประเทศ
5	อัตราส่วนทางการเงินในมิติที่ 1 ไม่ส่งผลต่ออัตรากำไรสุทธิ	อัตราส่วนทางการเงินในมิติที่ 1 อย่างน้อย 1 อัตราส่วนส่งผลต่ออัตรากำไรสุทธิ
6	อัตราส่วนทางการเงินในมิติที่ 2 ไม่ส่งผลต่ออัตรากำไรสุทธิ	อัตราส่วนทางการเงินในมิติที่ 2 อย่างน้อย 1 อัตราส่วนส่งผลต่ออัตรากำไรสุทธิ
7	อัตราส่วนทางการเงินในมิติที่ 3 ไม่ส่งผลต่ออัตรากำไรสุทธิ	อัตราส่วนทางการเงินในมิติที่ 3 อย่างน้อย 1 อัตราส่วนส่งผลต่ออัตรากำไรสุทธิ
8	อัตราส่วนทางการเงินในมิติที่ 4 ไม่ส่งผลต่ออัตรากำไรสุทธิ	อัตราส่วนทางการเงินในมิติที่ 4 อย่างน้อย 1 อัตราส่วนส่งผลต่ออัตรากำไรสุทธิ
9	อัตราส่วนทางการเงินในมิติที่ 5 ไม่ส่งผลต่ออัตรากำไรสุทธิ	อัตราส่วนทางการเงินในมิติที่ 5 อย่างน้อย 1 อัตราส่วนส่งผลต่ออัตรากำไรสุทธิ
10	อัตราส่วนทางการเงินในมิติที่ 1 ไม่ส่งผลต่ออัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์	อัตราส่วนทางการเงินในมิติที่ 1 อย่างน้อย 1 อัตราส่วนส่งผลต่ออัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์
11	อัตราส่วนทางการเงินในมิติที่ 2 ไม่ส่งผลต่ออัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์	อัตราส่วนทางการเงินในมิติที่ 2 อย่างน้อย 1 อัตราส่วนส่งผลต่ออัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์
12	อัตราส่วนทางการเงินในมิติที่ 3 ไม่ส่งผลต่ออัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์	อัตราส่วนทางการเงินในมิติที่ 3 อย่างน้อย 1 อัตราส่วนส่งผลต่ออัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์
13	อัตราส่วนทางการเงินในมิติที่ 4 ไม่ส่งผลต่ออัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์	อัตราส่วนทางการเงินในมิติที่ 4 อย่างน้อย 1 อัตราส่วนส่งผลต่ออัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์
14	อัตราส่วนทางการเงินในมิติที่ 5 ไม่ส่งผลต่ออัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์	อัตราส่วนทางการเงินในมิติที่ 5 อย่างน้อย 1 อัตราส่วนส่งผลต่ออัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

โดยใช้ข้อมูลทุติยภูมิ จากรายงานกิจการประจำปีของกลุ่มสหกรณ์ออมทรัพย์การไฟฟ้า ย้อนหลัง 10 ปี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2553 ถึง พ.ศ. 2562

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

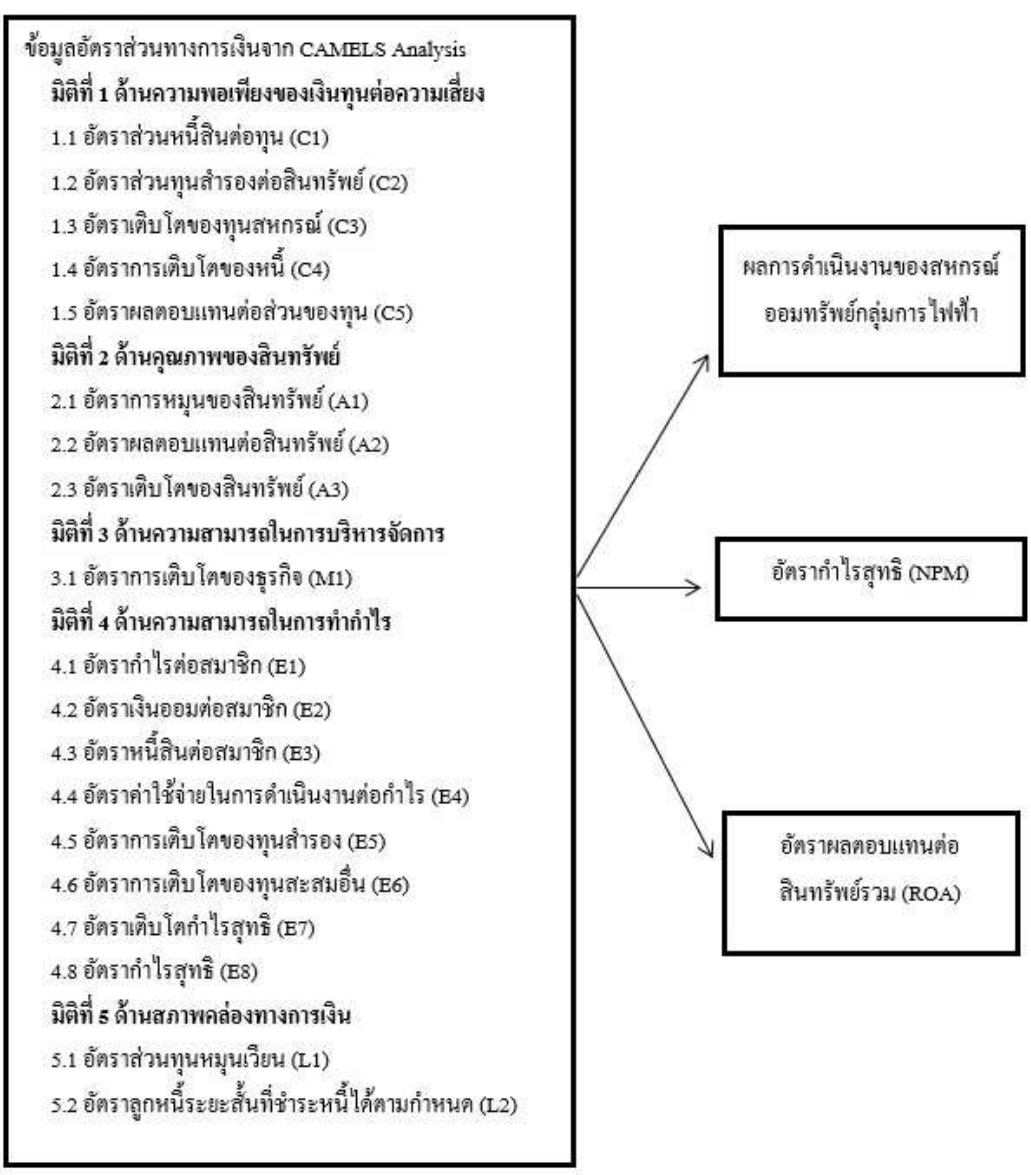
5.1 การวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา โดยแสดงผลในรูปค่าเฉลี่ย (Mean) ความถี่และร้อยละ (Frequency and Proportion) ค่าต่ำสุด (Minimum: Min) ค่าสูงสุด (Maximum: Max) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

5.2 การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่นำมาใช้ในการศึกษาว่ามีความสัมพันธ์กันจนเกิดปัญหา Multicollinearity หรือไม่ โดยใช้การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Pearson Correlation) ของ Pearson (1920) และทำการตัดตัวแปรที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เกิน 0.80 ออกจากสมการ

5.3 การวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงอนุมาน ด้วยวิธีการถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) เพื่อทดสอบสมมติฐาน ความสัมพันธ์ของปัจจัยต่อความสามารถในการทำกำไรของกลุ่มสหกรณ์ออมทรัพย์การไฟฟ้า

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากแนวคิดทฤษฎีอัตราส่วนทางการเงินการวิเคราะห์ CAMELS Analysis โดยมีอัตราส่วนทางการเงิน 5 มิติ ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการศึกษา

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย พบว่า

1. ผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์การไฟฟ้า และเปรียบเทียบผลการดำเนินงานโดยเฉลี่ยของกลุ่มสหกรณ์ออมทรัพย์รวมทั่วประเทศ

ผลของการศึกษาด้านผลการดำเนินงานของกลุ่มสหกรณ์ออมทรัพย์การไฟฟ้าเปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ยรวมของสหกรณ์ออมทรัพย์ทั่วประเทศแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการดำเนินงานกลุ่มสหกรณ์ออมทรัพย์การไฟฟ้า

อัตราส่วนทางการเงิน	ค่าเฉลี่ยกลุ่มสหกรณ์การไฟฟ้า	ค่าเฉลี่ยรวมสหกรณ์ออมทรัพย์ทั่วประเทศ	การไฟฟ้านครหลวง จำกัด (สอฟ.)	การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจำกัด (สอ.กฟภ.)	การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย จำกัด (สอ.กฟผ.)
มิติที่ 1 ด้านความพอเพียงของเงินทุนต่อความเสี่ยง					
C1 อัตราหนี้สินต่อทุน	1.34*	1.13	1.96*	1.05	1.00*
C2 อัตราทุนสำรองต่อสินทรัพย์	0.03*	0.04	0.03*	0.02*	0.03*
C3 อัตราเติบโตของทุนสหกรณ์	12.59	10.39	4.64*	12.71	20.42
C4 อัตราเติบโตของหนี้	13.13	13.93	5.36*	20.40	13.63
C5 อัตราผลตอบแทนส่วนของทุน	6.80*	7.20	5.99*	7.88*	6.54*
มิติที่ 2 ด้านคุณภาพของสินทรัพย์					
A1 อัตราการหมุนของสินทรัพย์	0.05	0.05	0.05	0.06*	0.05
A2 อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์	3.11*	3.42	2.17*	3.89*	3.28
A3 อัตราการเติบโตของสินทรัพย์	10.63	11.99	5.08*	15.77	11.04
มิติที่ 3 ด้านความสามารถในการบริหารจัดการ					
M1 อัตราการเติบโตของธุรกิจ	10.96	7.68	6.28	14.47	12.14
มิติที่ 4 ด้านความสามารถในการทำกำไร					
E1 อัตรากำไรต่อสมาชิก	55,437.78*	20,965.66	46,179.10*	35,316.92*	84,817.32*
E2 อัตราเงินออมต่อสมาชิก	1,576,849.20*	422,584.89	2,040,713.00*	716,962.60*	1,972,872.00*
E3 อัตราหนี้สินต่อสมาชิก	1,004,553.77*	485,521.64	1,724,027.00*	645,740.80*	643,893.50*
E4 อัตราค่าใช้จ่ายดำเนินงานต่อกำไรก่อนหักค่าใช้จ่ายดำเนินงาน	8.58*	14.91	17.58	4.50*	3.65*
E5 อัตราการเติบโตของทุนสำรอง	12.66*	10.79	6.88*	19.61*	11.51*
E6 อัตราการเติบโตของทุนสะสมอื่น	13.37	8.11	-1.80*	16.04	25.87
E7 อัตราการเติบโตของกำไรสุทธิ	9.97	10.18	4.31	12.46	13.14
E8 อัตรากำไรสุทธิ	57.14	57.73	39.92*	67.67*	63.83*
มิติที่ 5 ด้านสภาพคล่อง					
L1 อัตราส่วนทุนหมุนเวียน	0.37	0.40	0.26*	0.32*	0.53*
L2 อัตราลูกหนี้ระยะสั้นที่ชำระได้ตามกำหนด	98.40*	58.77	95.82*	99.75*	99.63*

หมายเหตุ: * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 2 พบว่า ค่าเฉลี่ยอัตราส่วนทางการเงินของกลุ่มสหกรณ์ออมทรัพย์การไฟฟ้า มีอัตราส่วน 10 อัตราส่วน ได้แก่ อัตราหนี้สินต่อทุน (C1) อัตราทุนสำรองต่อสินทรัพย์ (C2) อัตราผลตอบแทนส่วนของทุน (C3) อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (A2) อัตรากำไรต่อสมาชิก (E1) อัตราเงินออมต่อสมาชิก (E2) อัตราหนี้สินต่อสมาชิก (E3) อัตราค่าใช้จ่ายดำเนินงานต่อกำไรก่อนหักค่าใช้จ่ายดำเนินงาน (E4) อัตราการเติบโตของทุนสำรอง (E5) และอัตราลูกหนี้ระยะสั้นที่ชำระได้ตามกำหนด (L2) แตกต่างจากค่าเฉลี่ยอัตราส่วนทางการเงินสหกรณ์ออมทรัพย์รวมทั่วประเทศ อย่างมีนัยสำคัญที่ 0.05 ดังนั้น ในกรณีของสมมติฐานที่ 1 จึงปฏิเสธสมมติฐานหลัก หมายความว่า อัตราส่วนทางการเงินอย่างน้อยหนึ่ง

อัตราส่วนของกลุ่มสหกรณ์ออมทรัพย์การไฟฟ้า แตกต่างจากค่าเฉลี่ยอัตราส่วนทางการเงินสหกรณ์ออมทรัพย์รวมทั่วประเทศ ผลการศึกษาพบว่า

1.1) ค่าเฉลี่ยอัตราส่วนทางการเงินสหกรณ์ออมทรัพย์สหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจการไฟฟ้านครหลวง จำกัด (สอฟ.) มีอัตราส่วน 15 อัตราส่วน ได้แก่ อัตราหนี้สินต่อทุน (C1) อัตราทุนสำรองต่อสินทรัพย์ (C2) อัตราผลตอบแทนส่วนของทุน (C3) อัตราเติบโตของหนี้ (C4) อัตราผลตอบแทนส่วนของทุน (C5) อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (A2) อัตราการเติบโตของสินทรัพย์ (A3) อัตรากำไรต่อสมาชิก (E1) อัตราเงินออมต่อสมาชิก (E2) อัตราหนี้สินต่อสมาชิก (E3) อัตราการเติบโตของทุนสำรอง (E5) อัตราการเติบโตของทุนสะสมอื่น (E6) อัตรากำไรสุทธิ (E8) อัตราส่วนทุนหมุนเวียน (L1) และอัตราลูกหนี้ระยะสั้นที่ชำระได้ตามกำหนด (L2) ซึ่งแตกต่างจาก ค่าเฉลี่ยอัตราส่วนทางการเงินสหกรณ์ออมทรัพย์รวมทั่วประเทศ ที่ระดับนัยสำคัญที่ 0.05 ดังนั้น ในกรณีของสมมติฐานที่ 2 จึงปฏิเสธสมมติฐานหลัก หมายความว่า อัตราส่วนทางการเงินอย่างน้อยหนึ่งอัตราส่วนของ สหกรณ์ออมทรัพย์สหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจการไฟฟ้านครหลวง จำกัด (สอฟ.) แตกต่างจากค่าเฉลี่ยอัตราส่วนทางการเงินสหกรณ์ออมทรัพย์รวมทั่วประเทศ

1.2) ค่าเฉลี่ยอัตราส่วนทางการเงินสหกรณ์ออมทรัพย์การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจำกัด (สอ.กฟภ.) มีอัตราส่วน 12 อัตราส่วน ได้แก่ อัตราทุนสำรองต่อสินทรัพย์ (C2) อัตราผลตอบแทนส่วนของทุน (C5) อัตราหมุนของสินทรัพย์ (A1) อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (A2) อัตรากำไรต่อสมาชิก (E1) อัตราเงินออมต่อสมาชิก (E2) อัตราหนี้สินต่อสมาชิก (E3) อัตราค่าใช้จ่ายดำเนินงานต่อกำไรก่อนหักค่าใช้จ่ายดำเนินงาน (E4) อัตราการเติบโตของทุนสำรอง (E5) อัตรากำไรสุทธิ (E8) อัตราส่วนทุนหมุนเวียน (L1) และอัตราลูกหนี้ระยะสั้นที่ชำระได้ตามกำหนด (L2) ซึ่งแตกต่างจาก ค่าเฉลี่ยอัตราส่วนทางการเงินสหกรณ์ออมทรัพย์รวมทั่วประเทศ ที่ระดับนัยสำคัญที่ 0.05 ดังนั้น ในกรณีของสมมติฐานที่ 2 จึงปฏิเสธสมมติฐานหลัก หมายความว่า อัตราส่วนทางการเงินอย่างน้อยหนึ่งอัตราส่วนของสหกรณ์ออมทรัพย์การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจำกัด (สอ.กฟภ.) แตกต่างจากค่าเฉลี่ยอัตราส่วนทางการเงินสหกรณ์ออมทรัพย์รวมทั่วประเทศ

1.3) ค่าเฉลี่ยอัตราส่วนทางการเงินสหกรณ์ออมทรัพย์การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย จำกัด (สอ.กฟผ.) มีอัตราส่วน 11 อัตราส่วน ได้แก่ อัตราหนี้สินต่อทุน (C1) อัตราทุนสำรองต่อสินทรัพย์ (C2) อัตราผลตอบแทนส่วนของทุน (C5) อัตรากำไรต่อสมาชิก (E1) อัตราเงินออมต่อสมาชิก (E2) อัตราหนี้สินต่อสมาชิก (E3) อัตราค่าใช้จ่ายดำเนินงานต่อกำไรก่อนหักค่าใช้จ่ายดำเนินงาน (E4) อัตราการเติบโตของทุนสำรอง (E5) อัตรากำไรสุทธิ (E8) อัตราส่วนทุนหมุนเวียน (L1) และอัตราลูกหนี้ระยะสั้นที่ชำระได้ตามกำหนด (L2) ซึ่งแตกต่างจาก ค่าเฉลี่ยอัตราส่วนทางการเงินสหกรณ์ออมทรัพย์รวมทั่วประเทศ ระดับนัยสำคัญที่ 0.05 ดังนั้น ในกรณีของสมมติฐานที่ 4 จึงปฏิเสธสมมติฐานหลัก หมายความว่า อัตราส่วนทางการเงินอย่างน้อยหนึ่งอัตราส่วนของ สหกรณ์ออมทรัพย์การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย จำกัด (สอ.กฟผ.) แตกต่างจากค่าเฉลี่ยอัตราส่วนทางการเงินสหกรณ์ออมทรัพย์รวมทั่วประเทศ

2. ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสามารถในการทำกำไรสุทธิของสหกรณ์ออมทรัพย์การไฟฟ้า

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสามารถในการทำกำไรสุทธิของสหกรณ์ออมทรัพย์การไฟฟ้า แสดงได้ดังตารางที่ 3 พบว่า อัตราส่วนทางการเงินอย่างน้อยหนึ่งอัตราส่วนในแต่ละมิติ มีผลต่อความสามารถในการทำกำไรสุทธิของสหกรณ์การไฟฟ้า แยกวิเคราะห์ในแต่ละมิติปรากฏผลดังนี้

2.1) มิติที่ 1 ด้านความพอเพียงของเงินทุนต่อความเสี่ยง พบว่า **สหกรณ์ออมทรัพย์สหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจการไฟฟ้านครหลวง จำกัด (สอฟ.)** มีปัจจัยที่กระทบต่อความสามารถในการทำกำไรสุทธิ ประกอบด้วย อัตราส่วนทุนสำรองต่อสินทรัพย์ (C2) อัตราการเติบโตของหนี้ (C4) และอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของทุน (C5) ทั้ง 3 อัตราส่วนมีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามในทิศทางเดียวกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในกรณีของสมมติฐานที่ 5 จึงปฏิเสธสมมติฐานหลัก สำหรับ**สหกรณ์ออมทรัพย์การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค จำกัด (สอ.กฟภ.)** ปัจจัยด้านความพอเพียงของเงินทุนต่อความเสี่ยง ที่มีผลต่อความสามารถในการทำกำไรสุทธิ ได้แก่ อัตราการเติบโตของหนี้ (C4) และอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของทุน (C5) ทั้ง 2 อัตราส่วนมีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามในทิศทางเดียวกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในขณะที่ตัวแปรอัตราส่วนหนี้สินต่อทุน (C1) มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามในทิศทางตรงกันข้ามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในกรณีของสมมติฐานที่ 5 จึงปฏิเสธสมมติฐานหลัก แสดงให้เห็นว่า หาก C1 เพิ่มขึ้นจะทำให้ความสามารถในการทำกำไร

ของ สอ.กฟภ. ลดลง ในส่วนของ**สหกรณ์ออมทรัพย์การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย จำกัด (สอ.กฟผ.)** พบว่า อัตราส่วนหนี้สินต่อทุน (C1) มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามในทิศทางตรงกันข้ามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนอัตราการเติบโตของทุนของสหกรณ์ (C3) และอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของทุน (C5) มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามในทิศทางเดียวกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในกรณีของสมมติฐานที่ 5 จึงปฏิเสธสมมติฐานหลัก นั่นคือ หาก C1 เพิ่มขึ้น ความสามารถในการทำกำไรของ สอ.กฟผ. ลดลง แต่หาก C3 และ C5 เพิ่มขึ้น ความสามารถในการทำกำไรของ สอ.กฟผ. เพิ่มขึ้นด้วย

2.2) มิติที่ 2 ด้านคุณภาพของสินทรัพย์ **พบว่า สหกรณ์ออมทรัพย์สหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจการไฟฟ้านครหลวง จำกัด (สอฟ.)** มีปัจจัยที่กระทบต่อความสามารถในการทำกำไรสุทธิ ได้แก่ อัตราหมุนของสินทรัพย์ (A1) และอัตราการเติบโตของสินทรัพย์ (A3) มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามในทิศทางเดียวกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในกรณีของสมมติฐานที่ 6 จึงปฏิเสธสมมติฐานหลัก สำหรับ**สหกรณ์ออมทรัพย์การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค จำกัด (สอ.กฟภ.)** ปัจจัยด้านคุณภาพของสินทรัพย์ มีผลต่อความสามารถในการทำกำไรสุทธิ คือ อัตราหมุนของสินทรัพย์ (A1) มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามในทิศทางเดียวกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในกรณีของสมมติฐานที่ 6 จึงปฏิเสธสมมติฐานหลัก ในส่วนของ**สหกรณ์ออมทรัพย์การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย จำกัด (สอ.กฟผ.)** พบว่า อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (A2) มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามในทิศทางเดียวกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในกรณีของสมมติฐานที่ 6 จึงปฏิเสธสมมติฐานหลัก

2.3) มิติที่ 3 ด้านความสามารถในการบริหารจัดการ พบว่า ทุกสหกรณ์ออมทรัพย์การไฟฟ้า ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่าง ความสามารถในการบริหารจัดการ คือ อัตราการเติบโตของธุรกิจ (M1) กับความสามารถในการทำกำไรสุทธิ ในกรณีของสมมติฐานที่ 7 จึงไม่ปฏิเสธสมมติฐานหลัก

2.4) มิติที่ 4 ด้านความสามารถในการทำกำไร **พบว่า สหกรณ์ออมทรัพย์สหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจการไฟฟ้านครหลวง จำกัด (สอฟ.)** มีปัจจัยที่กระทบต่อความสามารถในการทำกำไรสุทธิ ได้แก่ อัตราการเติบโตของทุนสำรอง (E5) และอัตราการเติบโตของกำไรสุทธิ (E7) ทั้ง 2 อัตราส่วนมีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามในทิศทางเดียวกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในกรณีของสมมติฐานที่ 8 จึงปฏิเสธสมมติฐานหลัก สำหรับ**สหกรณ์ออมทรัพย์การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค จำกัด (สอ.กฟภ.)** มีอัตราส่วนกำไรต่อสมาชิก (E1) มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามในทิศทางตรงกันข้ามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในกรณีของสมมติฐานที่ 8 จึงปฏิเสธสมมติฐานหลัก ในส่วนของ**สหกรณ์ออมทรัพย์การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย จำกัด (สอ.กฟผ.)** พบว่า อัตราการเติบโตของทุนสำรอง (E5) และอัตราการเติบโตของกำไรสุทธิ (E7) ทั้ง 2 อัตราส่วนมีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามในทิศทางเดียวกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในกรณีของสมมติฐานที่ 8 จึงปฏิเสธสมมติฐานหลัก

2.5) มิติที่ 5 ด้านสภาพคล่องทางการเงิน พบว่า **สหกรณ์ออมทรัพย์การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย จำกัด (สอ.กฟผ.)** มีปัจจัยที่กระทบต่อความสามารถในการทำกำไรสุทธิ คือ อัตราส่วนทุนหมุนเวียน (L1) มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามในทิศทางเดียวกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในกรณีของสมมติฐานที่ 9 จึงปฏิเสธสมมติฐานหลัก อย่างไรก็ตามไม่พบความสัมพันธ์ระหว่าง ความสามารถในบริหารสภาพคล่อง และความสามารถในการทำกำไรสุทธิ เนื่องจากมีค่า Probability มากกว่า 0.05 จึงไม่ปฏิเสธสมมติฐานหลัก ในกรณีของ**สหกรณ์ออมทรัพย์สหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจการไฟฟ้านครหลวง จำกัด (สอฟ.) และสหกรณ์ออมทรัพย์การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค จำกัด (สอ.กฟภ.)**

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่ออัตรากำไรสุทธิ (NPM)

ตัวแปร	สหกรณ์ออมทรัพย์สหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจการไฟฟ้านครหลวง จำกัด (สอฟ.)		สหกรณ์ออมทรัพย์การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค จำกัด (สอ.กฟภ.)		สหกรณ์ออมทรัพย์การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย จำกัด (สอ.กฟผ.)	
	Coefficient	Probability	Coefficient	Probability	Coefficient	Probability
มิติที่ 1 Constant	-20.3509	0.1373	67.3600	0.0003*	61.9761	0.0000*
C1 อัตราส่วนหนี้สินต่อทุน			-12.0608	0.0192*	-15.4928	0.0002*
C2 อัตราส่วนทุนสำรองต่อสินทรัพย์	806.8932	0.0127*				
C3 อัตราการเติบโตของทุนของสหกรณ์			-0.3818	0.0628	0.0188	0.0164*
C4 อัตราการเติบโตของหนี้	0.1950	0.0050*	0.0584	0.0388*		
C5 อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของทุน	5.7537	0.0004*	2.1105	0.0416*	2.6014	0.0001*
มิติที่ 1 Constant (ต่อ)	-20.3509	0.1373	67.3600	0.0003*	61.9761	0.0000*
Adjusted R^2	0.9319		0.7464		0.9248	
F-statistic	42.0299	0.0002*	7.6232	0.0234*	37.8897	0.0003*
มิติที่ 2 Constant	0.4783	0.9669	51.6661	0.0000*	43.4725	0.0000*
A1 อัตราการหมุนของสินทรัพย์	742.0484	0.0112*	278.7069	0.0297*		
A2 อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์					6.2064	0.0008*
A3 อัตราการเติบโตของสินทรัพย์	0.3860	0.0197*				
Adjusted R^2	0.6305		0.3990		0.7469	
F-statistic	8.6771	0.0127*	6.9758	0.0297*	27.5672	0.0008*
มิติที่ 3 Constant	39.9162	0.0000*	67.6696	0.0000*	63.8250	0.0000*
M1 อัตราการเติบโตของธุรกิจ	0.2995	0.1578	0.0072	0.8789	-0.27641	0.2726
Adjusted R^2	0.1369		-0.1215		0.0413	
F-statistic	2.4282	0.1577	0.0247	0.8788	1.3879	0.2726
มิติที่ 4 Constant	30.2659	0.0000*	75.93861	0.0000*	28.2005	0.0282
E1 อัตราส่วนกำไรต่อสมาชิก			-0.0002	0.0229*		
E2 อัตราเงินออมต่อสมาชิก						
E3 อัตราหนี้สินต่อสมาชิก						
E4 อัตราค่าใช้จ่ายดำเนินงานต่อกำไร						
E5 อัตราการเติบโตของทุนสำรอง	1.2733	0.0057*			2.8191	0.0130*
E6 อัตราการเติบโตของทุนสะสมอื่น						
E7 อัตราการเติบโตของกำไรสุทธิ	0.2071	0.0011*			0.2426	0.0020*
Adjusted R^2	0.8131		0.4337		0.7014	
F-statistic	20.5823	0.0012*	7.8967	0.0228*	11.5705	0.0060*
มิติที่ 5 Constant	39.9162	0.0000*	67.6696	0.0000*	57.2152	0.0000*
L1 อัตราส่วนทุนหมุนเวียน	-14.4873	0.1250	-7.1291	0.6924	12.5628	0.0038*
L2 อัตราลูกหนี้ระยะสั้นที่ชำระได้ตามกำหนด						
Adjusted R^2	0.1769		-0.1018		0.6292	
F-statistic	2.9352	0.1250	0.1683	0.6923	16.2730	0.0038*

หมายเหตุ: * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3. ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่ออัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ของสหกรณ์ออมทรัพย์การไฟฟ้า

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่ออัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (ROA) ของสหกรณ์ออมทรัพย์การไฟฟ้า แสดงได้ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่ออัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (ROA)

ตัวแปร	สหกรณ์ออมทรัพย์สหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจการไฟฟ้านครหลวง จำกัด (สอฟ.)		สหกรณ์ออมทรัพย์การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค จำกัด (สอ.กฟภ.)		สหกรณ์ออมทรัพย์การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย จำกัด (สอ.กฟผ.)	
	Coefficient	Probability	Coefficient	Probability	Coefficient	Probability
มิติที่ 1 Constant	8.4092	0.0000*	2.5425	0.0000*	1.8912	0.0001*
C1 อัตราส่วนหนี้สินต่อทุน	-1.8126	0.0004*	-1.9386	0.0000*	-1.2692	0.0018*
C2 อัตราส่วนทุนสำรองต่อสินทรัพย์	-87.4747	0.0001*				
C3 อัตราการเติบโตของทุนของสหกรณ์			-0.0127	0.0003*		
C4 อัตราการเติบโตของหนี้			0.0075	0.0000*		
C5 อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของทุน			0.4305	0.0000*	0.4069	0.0000*
Adjusted R^2	0.8737		0.9995		0.9201	
F-statistic	32.1408	0.003*	4952.1390	0.0000*	52.7968	0.0000*
มิติที่ 2 Constant	-0.7679	0.2782	-0.8549	0.0280*	0.5567	0.5097
A1 อัตราการหมุนของสินทรัพย์	58.1458	0.0021*	82.6730	0.0000*	52.9831	0.0096*
A3 อัตราการเติบโตของสินทรัพย์						
Adjusted R^2	0.6769		0.9609		0.5374	
F-statistic	19.8571	0.0021*	222.7007	0.0000*	11.4557	0.0096*
มิติที่ 3 Constant	2.1687	0.0000*	3.8923	0.0000*	3.2793	0.0000*
M1 อัตราการเติบโตของธุรกิจ	-0.0009	9.487	0.0084	0.3752	-0.0517	0.1342
Adjusted R^2	0.0000		-0.0133		0.1648	
F-statistic	0.0044	0.9487	0.8817	0.3752	2.7761	0.1342
มิติที่ 4 Constant	0.4009	0.5742	-0.6957	0.7533	-0.4902	0.5644
E1 อัตราส่วนกำไรต่อสมาชิก			0.0000	0.0149*		
E2 อัตราเงินออมต่อสมาชิก						
E3 อัตราหนี้สินต่อสมาชิก					0.0000	0.0290*
E4 อัตราค่าใช้จ่ายดำเนินงานต่อกำไร					0.1135	0.0349*
E5 อัตราการเติบโตของทุนสำรอง					0.3076	0.0033*
E6 อัตราการเติบโตของทุนสะสมอื่น						
E7 อัตราการเติบโตของกำไรสุทธิ			0.0089	0.0393*	0.0307	0.0003*
E8 อัตรากำไรสุทธิ	0.0443	0.0321*	0.0840	0.0208*		
Adjusted R^2	0.3883		0.9281		0.9700	
F-statistic	6.7130	0.0321*	39.7120	0.0002*	73.7155	0.0001*
มิติที่ 5 Constant	2.5900	0.0000*	3.8923	0.0000*	2.2747	0.0000*
L1 อัตราส่วนทุนหมุนเวียน	1.6159	0.0008*	-5.4663	0.1117	1.9093	0.0009*
L2 อัตราลูกหนี้ระยะสั้นที่ชำระได้ตามกำหนด						
Adjusted R^2	0.7488		0.1959		0.7407	
F-statistic	27.8241	0.0008*	3.1936	0.1117	26.7149	0.0009*

หมายเหตุ: * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากตารางที่ 4 พบว่า อัตราส่วนทางการเงินอย่างน้อยหนึ่งอัตราส่วนในแต่ละมิติ มีผลต่อผลต่ออัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (ROA) แยกวิเคราะห์ในแต่ละมิติปรากฏผลดังนี้

3.1) มิติที่ 1 ด้านความพอเพียงของเงินทุนต่อความเสี่ยง พบว่า **สหกรณ์ออมทรัพย์สหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจการไฟฟ้านครหลวง จำกัด (สอฟ.)** มีปัจจัยที่กระทบต่ออัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (ROA) ประกอบด้วย อัตราการเติบโตของหนี้ (C4) และอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของทุน (C5) ทั้ง 2 อัตราส่วนมีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามในทิศทางเดียวกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนอัตราส่วนหนี้สินต่อทุน (C1) และอัตราการเติบโตของทุนของสหกรณ์ (C3) มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามในทิศทางตรงกันข้ามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในกรณีของสมมติฐานที่ 10 จึงปฏิเสธสมมติฐานหลัก สำหรับ**สหกรณ์ออมทรัพย์การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค จำกัด (สอ.กฟภ.)** พบว่า ปัจจัยที่กระทบต่ออัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (ROA) ประกอบด้วย อัตราการเติบโตของหนี้ (C4) และอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของทุน (C5) ทั้ง 2 อัตราส่วนมีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามในทิศทางเดียวกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนอัตราส่วนหนี้สินต่อทุน (C1) และอัตราการเติบโตของทุนของสหกรณ์ (C3) มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามในทิศทางตรงกันข้าม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในกรณีของสมมติฐานที่ 10 จึงปฏิเสธสมมติฐานหลัก ในส่วนของสหกรณ์**ออมทรัพย์การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย จำกัด (สอ.กฟผ.)** พบว่า อัตราส่วนหนี้สินต่อทุน (C1) มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามในทิศทางตรงกันข้ามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของทุน (C5) มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามในทิศทางเดียวกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในกรณีของสมมติฐานที่ 10 จึงปฏิเสธสมมติฐานหลัก

3.2) มิติที่ 2 ด้านคุณภาพของสินทรัพย์ พบว่า อัตราการหมุนของสินทรัพย์ (A1) มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามในทิศทางเดียวกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้ง 3 สหกรณ์ออมทรัพย์การไฟฟ้า ในกรณีของสมมติฐานที่ 11 จึงปฏิเสธสมมติฐานหลัก

3.3) มิติที่ 3 ด้านความสามารถในการบริหารจัดการ พบว่า อัตราการเติบโตของธุรกิจ (M1) ไม่มีผลต่ออัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (ROA) ประกอบด้วย ทั้ง 3 สหกรณ์ออมทรัพย์การไฟฟ้า ในกรณีของสมมติฐานที่ 12 จึงไม่ปฏิเสธสมมติฐานหลัก

3.4) มิติที่ 4 ด้านความสามารถในการทำกำไร พบว่า **สหกรณ์ออมทรัพย์สหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจการไฟฟ้านครหลวง จำกัด (สอฟ.)** มีปัจจัยที่กระทบต่ออัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (ROA) คือ อัตรากำไรสุทธิ (E8) มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามในทิศทางเดียวกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในกรณีของสมมติฐานที่ 13 จึงปฏิเสธสมมติฐานหลัก สำหรับ**สหกรณ์ออมทรัพย์การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค จำกัด (สอ.กฟภ.)** ปัจจัยด้านความสามารถในการทำกำไรที่มีผลต่ออัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (ROA) ประกอบด้วย อัตราส่วนกำไรต่อสมาชิก (E1) อัตราการเติบโตของกำไรสุทธิ (E7) และอัตรากำไรสุทธิ (E8) มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามในทิศทางเดียวกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในกรณีของสมมติฐานที่ 13 จึงปฏิเสธสมมติฐานหลัก ในส่วนของ**สหกรณ์ออมทรัพย์การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย จำกัด (สอ.กฟผ.)** พบว่า อัตราหนี้สินต่อสมาชิก (E3) อัตราค่าใช้จ่ายดำเนินงานต่อกำไร (E4) อัตราการเติบโตของทุนสำรอง (E5) และอัตราการเติบโตของกำไรสุทธิ (E7) ทั้ง 4 อัตราส่วนมีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามในทิศทางเดียวกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในกรณีของสมมติฐานที่ 13 จึงปฏิเสธสมมติฐานหลัก

3.5) มิติที่ 5 ด้านสภาพคล่องทางการเงิน พบว่า **สหกรณ์ออมทรัพย์สหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจการไฟฟ้านครหลวง จำกัด (สอฟ.) และ สหกรณ์ออมทรัพย์การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย จำกัด (สอ.กฟผ.)** มีอัตราส่วนทุนหมุนเวียน (L1) มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามในทิศทางเดียวกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในกรณีของสมมติฐานที่ 14 จึงปฏิเสธสมมติฐานหลัก ในกรณีของ**สหกรณ์ออมทรัพย์การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค จำกัด (สอ.กฟภ.)** ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่าง อัตราส่วนทุนหมุนเวียน (L1) และอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (ROA) จึงไม่ปฏิเสธสมมติฐานหลักในกรณีของสมมติฐานที่ 14

อภิปรายผล

จากการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสามารถในการทำกำไร: กรณีศึกษากลุ่มสหกรณ์ออมทรัพย์การไฟฟ้า สามารถอภิปรายผล ได้ดังนี้

ในมิติที่ 1 ด้านความพอเพียงของเงินทุนต่อความเสี่ยง มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับความสามารถในการทำกำไร ของสหกรณ์ออมทรัพย์การไฟฟ้า โดยเฉพาะอย่างยิ่ง อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของทุน (C5) กล่าวคือ สหกรณ์การไฟฟ้ามีความสามารถในการสร้างผลตอบแทนจากทุนของสหกรณ์และประสิทธิภาพในการจัดการเงินทุนได้ดีในการระดมให้สมาชิกซื้อหุ้นเพิ่มเป็นระยะ และเงินฝากประจำจากสมาชิกซึ่งเป็นทุนลักษณะที่ไม่สามารถถอนได้ทันที ส่งผลให้กรรมการดำเนินการสามารถบริหารเงินทุนเพื่อสร้างรายได้มากขึ้นโดยการวิเคราะห์แหล่งเงินทุนที่สามารถรองรับ หรือป้องกันผลกระทบจากความเสี่ยงโดยวิธีการปล่อยกู้ทั้งภายในและภายนอก โดยเฉพาะการนำเงินไปลงทุนในตราสารหนี้และตราสารทุน ดังนั้นเมื่อมีแหล่งรายได้ที่ให้ผลตอบแทนอย่างสม่ำเสมอ ส่งผลให้สหกรณ์ออมทรัพย์มีความสามารถในการทำกำไรสุทธิเพิ่มขึ้น ผลการศึกษาสอดคล้องกับผลการศึกษาของ กนกวรรณ สุดสะอาด (2561) ได้ใช้แนวคิด CAMELS Analysis เพื่อเปรียบเทียบกับอัตราส่วนทางการเงิน พบว่า มิติที่ 1 ด้านความเพียงพอของเงินทุนต่อความเสี่ยง ส่งผลให้เกิดผลกำไรสุทธิต่อสหกรณ์ และ ชญานิศ กล่ำคุ้ม, พิมพ์พร โสววัฒนกุล และลลิตา จันทรวงศ์ไพศาล หงุ่ยตระกูล (2566) พบว่า ทุนเรือนหุ้นส่งผลต่อกำไรสุทธิของสหกรณ์ในทิศทางเดียวกัน

ในส่วนของมิติที่ 2 ด้านคุณภาพของสินทรัพย์ หากสหกรณ์มีนโยบายการให้สินเชื่อแก่สมาชิกที่รัดกุม และมีการผลักดันให้สมาชิกมาชำระหนี้ได้ตามกำหนดระยะเวลา จะส่งผลให้ความสามารถในการทำกำไรของสหกรณ์สูงขึ้น รวมถึงการลงทุนระยะสั้นที่สามารถรับผลตอบแทนได้เร็วภายในระยะเวลา 1 ปี และมีการลงทุนซ้ำอย่างต่อเนื่อง ย่อมส่งผลในเชิงบวกต่อกำไรของสหกรณ์

ในส่วนของมิติที่ 3 ด้านความสามารถในการบริหาร พบว่าไม่ส่งผลต่อความสามารถในการทำกำไร ของสหกรณ์ออมทรัพย์การไฟฟ้า ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ สหกรณ์เป็นองค์กรที่ไม่แสวงหากำไรแต่มุ่งเน้นการเอื้อประโยชน์แก่สมาชิกเป็นหลัก สหกรณ์ออมทรัพย์เป็นสหกรณ์ประเภทนิติบุคคลตามกฎหมายสหกรณ์ และตามประกาศกระทรวงการคลัง สมาชิกแต่ละคนออมรายได้ฝากไว้กับสหกรณ์เป็นประจำสม่ำเสมอในลักษณะการถือหุ้นและฝากเงิน หากสมาชิกเดือดร้อนสามารถกู้ยืมกับสหกรณ์ได้ ซึ่งอัตราดอกเบี้ยจะต่ำกว่าสถาบันการเงินประเภทอื่น ทั้งนี้ผลการศึกษาสอดคล้องกับผลการศึกษาของ กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ (2548) ที่ได้วิเคราะห์ภาวะเศรษฐกิจทางการเงินในระดับจังหวัด ระดับภาค และระดับประเทศ พบว่าความสามารถในการบริหาร และการเติบโตของธุรกิจ ของสหกรณ์เครดิตยูเนี่ยนอยู่ในระดับต่ำ

ในส่วนของมิติที่ 4 ด้านความสามารถในการทำกำไร พบว่า อัตราการเติบโตของกำไรสุทธิที่ผ่านมามีผลต่อความสามารถในการทำกำไรของสหกรณ์ เนื่องจากสมาชิกมีความคาดหวังว่าจะได้รับผลตอบแทนในรูปแบบของเงินปันผลและเงินเฉลี่ยคืนที่สูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎี Clark’s Dynamic Theory ของ Clark (1891) ทฤษฎี Signaling Dividend Theory ของ Solomon (1963) และ Ross (1977) ที่กล่าวว่า หากมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ มีการเติบโตที่สูงในอนาคตและมีการลงทุนที่สูงในปัจจุบันจะนำมาซึ่งการจ่ายเงินปันผลที่มากขึ้น เพื่อดึงดูดให้มีการลงทุนจากสมาชิกสำหรับการลงทุนในอนาคตเพื่อให้มีการเติบโตมากขึ้น

ในส่วนของมิติที่ 5 ด้านสภาพคล่อง พบว่าสหกรณ์ออมทรัพย์การไฟฟ้าที่มีความสามารถในการชำระหนี้ระยะสั้น จะส่งผลให้ความสามารถในการทำกำไรเพิ่มขึ้นในทิศทางเดียวกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ กนกวรรณ สุดสะอาด (2561) และ โชษิตา เปสตันยี, และสรียา วิจิตรเสถียร (2562) พบว่า หากกิจการบริหารสภาพคล่องได้ดีจะส่งผลให้กิจการมีความสามารถในการทำกำไรสูง หรือมีการจัดการสัดส่วนของสินทรัพย์หมุนเวียนให้มีสภาพคล่องต่ำเกินไป จะส่งผลให้ขาดสภาพคล่องส่งผลให้ความสามารถในการทำกำไรของกิจการลดลง

องค์ความรู้ใหม่

การเทียบประสิทธิภาพการดำเนินงานของสหกรณ์ทั้ง 3 แห่งที่มีคุณลักษณะการดำเนินธุรกิจประเภทเดียวกัน ด้วยแนวคิด CAMELS Analysis ผ่านอัตราส่วนทางการเงินในแต่ละด้าน สามารถใช้เป็นแนวทางในการพัฒนากลยุทธ์การลงทุน

แก่ผู้บริหารสหกรณ์ในอนาคต เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่สหกรณ์และสมาชิกสหกรณ์ โดยสรุปความสามารถในแต่ละสหกรณ์ได้ดังนี้

ในส่วนของสหกรณ์ออมทรัพย์สหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจการไฟฟ้า นครหลวง จำกัด (สอฟ.) พบว่ามีผลการดำเนินงานด้อยกว่าสหกรณ์ออมทรัพย์การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค จำกัด (สอ.กฟภ.) และ สหกรณ์ออมทรัพย์การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย จำกัด (สอ.กฟผ.) ในทุกมิติ เนื่องจากมีจำนวนสมาชิกน้อยกว่าสหกรณ์อื่นถึง 3 เท่า จำนวน 113,613 คน ด้วยระดับของแหล่งเงินทุนภายในของสหกรณ์ที่มีระดับต่ำ ทำให้สหกรณ์ต้องพึ่งพาแหล่งเงินทุนภายนอกในสัดส่วนที่สูง โดยมีอัตราสูงสุดอยู่ที่ 1.961 เท่า ซึ่งส่งผลกระทบในเชิงลบต่อความสามารถในการเติบโตของสินทรัพย์และอัตราการเติบโตของธุรกิจ (M1) เนื่องจากสหกรณ์จะมีภาระค่าใช้จ่ายทางเงินที่สูง หากสหกรณ์ต้องการที่จะเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานสหกรณ์จำเป็นควรลดอัตราหนี้สินต่อทุน และสร้างแรงจูงใจในการเข้าร่วมเป็นสมาชิกสหกรณ์ ซึ่งจะเพิ่มความสามารถในการเติบโตของเงินทุนสหกรณ์ และส่งเสริมอัตราการเติบโตของธุรกิจ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการทำกำไรสุทธิได้ดียิ่งขึ้น

สำหรับสหกรณ์ออมทรัพย์การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค จำกัด (สอ.กฟภ.) พบว่าสหกรณ์แห่งนี้มีจุดแข็งในเรื่องของคุณภาพของสินทรัพย์ (มิติที่ 2) และความสามารถในการบริหารจัดการ (มิติที่ 3) สูงที่สุดเมื่อเทียบกับสหกรณ์อีก 2 แห่ง เห็นได้จากอัตราการเติบโตของสินทรัพย์ (A3) อยู่ที่ร้อยละ 15.77 โดยมีจำนวนมากเป็นอันดับ 2 สอดคล้องกับอัตราเงินออมต่อสมาชิกเฉลี่ย (E3) ที่มากเป็นอันดับสองเช่นกัน อยู่ที่ 716,962 บาท ส่งผลให้สหกรณ์แห่งนี้มีอัตราการเติบโตของสินทรัพย์ (A3) สูงที่สุด ประกอบกับความสามารถในการบริหารจัดการ (มิติที่ 3) อีกทั้งสหกรณ์ยังมีความสามารถในการทำกำไร (มิติที่ 4) ที่สูงโดยอัตราการเติบโตกำไรสุทธิเฉลี่ย (E7) อยู่ที่ร้อยละ 12.549 ต่างจากสหกรณ์ออมทรัพย์การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย จำกัด (สอ.กฟผ.) เพียงร้อยละ 0.69 ถึงแม้ว่าอัตราการเติบโตของหนี้ (C4) ของสหกรณ์จะสูงที่สุดเมื่อเทียบกับสหกรณ์อื่นๆ อยู่ที่ร้อยละ 20.40 แต่สามารถมีอัตราการเติบโตของกำไรสุทธิ (E7) สูงเช่นกัน อยู่ที่ร้อยละ 12.459 อาจเป็นผลมาจากการที่สหกรณ์สามารถควบคุมปริมาณหนี้เสียหรือหนี้สงสัยจะสูญได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ในส่วนของสหกรณ์ออมทรัพย์การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย จำกัด (สอ.กฟผ.) พบว่าจุดแข็งของสหกรณ์แห่งนี้คือการบริหารสภาพคล่องและความสามารถในการทำกำไร ดีที่สุดเมื่อเทียบกับสหกรณ์การไฟฟ้าอีก 2 แห่ง เนื่องด้วยสหกรณ์แห่งนี้มีจำนวนสมาชิกสูงเป็นอันดับที่ 1 คือ 324,068 คน จะเห็นได้ว่าสหกรณ์แห่งนี้มีอัตราเงินออมต่อสมาชิกเฉลี่ย (E2) สูงที่สุดเช่นกัน อยู่ที่ 1,972,872 บาท คิดเป็น 2.75 เท่าของอัตราเงินออมต่อสมาชิกของ สอ.กฟผ สิ่งที่น่าสนใจของสหกรณ์แห่งนี้คือการบริหารสัดส่วนของต้นทุนและหนี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากอัตราการเติบโตของทุนสหกรณ์ (C3) อยู่ที่ร้อยละ 20.415 มากกว่าอัตราการเติบโตของหนี้ (C4) เท่ากับร้อยละ 13.627 ซึ่งต่างจากสหกรณ์อื่นๆ ที่มีอัตราการเติบโตของหนี้ (C4) สูงกว่าอัตราการเติบโตของทุน (C3) ส่งผลให้สหกรณ์แห่งนี้มีอัตราการเติบโตของกำไรสุทธิ (E7) สูงกว่าสหกรณ์อื่นๆ

กล่าวโดยสรุป การบริหารการจัดการที่ดีของสหกรณ์ ส่งผลให้สหกรณ์สามารถเติบโตได้อย่างยั่งยืนในระยะยาว เห็นได้จากความสัมพันธ์ของสินทรัพย์และหนี้สินที่มีต่อความสามารถในการทำกำไรของสหกรณ์ รวมถึงจำนวนสมาชิกที่สามารถสะท้อนความพึงพอใจของสมาชิก และความสามารถในการบริหารสหกรณ์ของผู้บริหาร ผลการศึกษาบ่งชี้ว่า แม้ว่าสหกรณ์ที่มีอัตราเงินออมต่อสมาชิกเฉลี่ยสูง ไม่ได้หมายความว่าสหกรณ์นั้นๆ จะมีความสามารถในการทำกำไรได้สูงเช่นกัน เนื่องจากว่าการเปิดโอกาสให้สมาชิกสามารถกู้เงินสหกรณ์โดยปราศจากนโยบายการบริหารสินเชื่อที่รัดกุม อาจก่อให้เกิดหนี้สินที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้แก่สหกรณ์ได้ในเวลาต่อมา และการจัดหาเงินทุนจากแหล่งเงินทุนภายนอกมีผลต่อความสามารถในการกำไรของสหกรณ์

สรุปผลการวิจัย

ผลการศึกษาด้านผลการดำเนินงานของสหกรณ์กลุ่มการไฟฟ้า พบว่าทุกสหกรณ์ที่ทำการศึกษามีผลการดำเนินงานที่ดีกว่าค่าเฉลี่ยผลการดำเนินงานรวมสหกรณ์ออมทรัพย์ทั่วประเทศ อย่างไรก็ตาม การศึกษาพบว่าสหกรณ์ออมทรัพย์สหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจการไฟฟ้านครหลวง จำกัด (สอฟ.) พบว่ามีผลการดำเนินงานด้อยกว่าสหกรณ์ออมทรัพย์การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค จำกัด (สอ.กฟภ.) และสหกรณ์ออมทรัพย์การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย จำกัด (สอ.กฟผ.)

ในส่วนของปัจจัยทางการเงินที่มีผลต่อความสามารถในการทำกำไรของสหกรณ์ออมทรัพย์การไฟฟ้า พบว่า อัตราผลตอบแทนต่อผู้ถือหุ้น (สมาชิกสหกรณ์) ส่งผลเชิงบวกต่อความสามารถในการทำกำไรสุทธิของสหกรณ์กลุ่มการไฟฟ้า สำหรับอัตราการหมุนของสินทรัพย์ พบว่า ส่งผลเชิงบวกต่อความสามารถในการทำกำไรจากสินทรัพย์รวม ในขณะที่อัตราส่วนหนี้สินต่อทุนส่งผลต่อความสามารถในการกำไรจากสินทรัพย์รวมของสหกรณ์ ในทิศทางตรงกันข้าม

กล่าวโดยสรุป มีเพียงมิติที่ 3 ด้านความสามารถในการบริหารจัดการ ไม่มีผลต่อความสามารถในการทำกำไร ของทั้ง 3 สหกรณ์ออมทรัพย์การไฟฟ้า ส่วนมิติอื่นๆ จะมีอย่างน้อย 1 อัตราส่วนส่งผลต่อความสามารถในการทำกำไร

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 คณะกรรมการดำเนินงานสหกรณ์ออมทรัพย์การไฟฟ้า ควรให้ความสำคัญต่อการบริหารสินทรัพย์และหนี้สิน เนื่องจากปัจจัยดังกล่าวมีอิทธิพลต่อความสามารถในการทำกำไรของสหกรณ์ออมทรัพย์การไฟฟ้า และคณะกรรมการดำเนินการของสหกรณ์ออมทรัพย์สหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจการไฟฟ้า นครหลวง จำกัด (สอฟ.) นำจุดแข็งของ 2 สหกรณ์ออมทรัพย์การไฟฟ้ามาปรับใช้ จะทำให้มีความสามารถในการทำกำไรได้ดียิ่งขึ้น

1.2 คณะกรรมการดำเนินงานสหกรณ์ออมทรัพย์สหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจการไฟฟ้า นครหลวง จำกัด (สอฟ.) ควรให้ความสำคัญเกี่ยวกับนโยบายการให้สินเชื่อแก่สมาชิก เนื่องจากความสามารถในการจัดเก็บเงินให้กู้แก่สมาชิกที่ต่ำ ประกอบกับจำนวนเงินให้กู้แก่สมาชิกต่อรายมีจำนวนที่สูง จะส่งผลต่อความสามารถในการทำกำไรของสหกรณ์

2. ข้อเสนอแนะด้านการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัจจัยภายนอกอื่น ที่อาจส่งผลต่อความสามารถในการทำกำไรสหกรณ์ออมทรัพย์

2.2 ควรปรับรูปแบบประเภทกลุ่มตัวอย่างในกลุ่มอื่นๆ เพื่อสามารถนำผลวิเคราะห์มาเปรียบเทียบได้

เอกสารอ้างอิง

กนกวรรณ สุดสะอาด. (2561). *การประเมินผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ กรณีศึกษา : สหกรณ์ข้าราชการสหกรณ์ จำกัด, สหกรณ์ออมทรัพย์ข้าราชการกระทรวงศึกษาธิการ จำกัด และสหกรณ์ออมทรัพย์ครูประจวบคีรีขันธ์ จำกัด.* (บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง).

กรมตรวจบัญชีสหกรณ์. (2548). *คู่มือการปฏิบัติงานสอบบัญชีสหกรณ์*. กรุงเทพฯ: กรมตรวจบัญชีสหกรณ์.

กรมส่งเสริมสหกรณ์. (2566). *ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับสหกรณ์*. สืบค้น 19 มกราคม 2566. จาก https://cpd.go.th/knowledge/general-coop.html.

ชญานิศ กล่ำคุ้ม, พิมพ์พร โสววัฒนกุล และ ลลิตา จันทรวงศ์ไพศาล หงุ่ยตระกูล. (2566). ผลกระทบของสหกรณ์ออมทรัพย์ภายใต้หน่วยงานที่ขาดรายได้ จากสถานการณ์การระบาดของไวรัสโคโรนา 2019: กรณีศึกษากลุ่มสหกรณ์ออมทรัพย์ในอุตสาหกรรมการบิน. *วารสารสังคมศาสตร์ปัญญาพัฒน์, 5*(1), 75-86.

โชษิตา เปสตันยี และ สรียา วิจิตรเสถียร. (2562). ปัจจัยของการบริหารเงินทุนหมุนเวียนที่มีผลต่อความสามารถในการทำกำไร กลุ่มอุตสาหกรรมเกษตรและอุตสาหกรรมอาหารในบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. *วารสารเทคโนโลยีสุรนารี, 13*(1), 89-104.

Clark, J. B. (1891). Distribution as Determined by a Law of Rent. *The Quarterly Journal of Economics, 5*(3), 289-318.

Pearson, K. (1920). Notes on the history of correlation. *Biometrika, 13*(1), 25-45.

Ross, S. A. (1977). The Determination of Financial Structure: The Incentive-Signalling Approach. The Bell *Journal of Economics, 8*(1), 23-40.

Solomon, E. (1963). *The Theory of Financial Management*. New York: Colombia University Press.

JSSP: Journal of Social Science Panyapat, 2024. 6(1): 243-256.

PANYAPAT
ปัญญาพัฒน์

JSSP
Journal of Social Science Panyapat
https://so06.tci-thaijo.org/index.php/JSSP/index

Research Article

Quality of Life Development of Elderly People Case Study: Samutsakhon City Municipality Mueang District Samutsakhon Province

Jirateep Tienpermpul[1*] Natthanon Thavisin[2] Thutsapong Wongsawad[2] and Sunitda Tesniyom[2]

[1] *Master Student, Master of Public Administration Program, Faculty of Social Sciences and Education, Thongsook College, Thailand*

[2] *Faculty of Social Sciences and Education, Thongsook College, Thailand*

* *Corresponding author. E-mail: nkings35@gmail.com*

ABSTRACT

The purposes of this research article are to (1) study community factors of the elderly that has quality of life development elderly people case study of Samutsakhon Municipality; (2) study quality of life development of elderly people case study of Samutsakhon Municipality and (3) study relationships with community factors elderly people that affects quality of life development elderly people in Samutsakhon Municipality City, Mueang District, Samutsakhon Province; this research is a survey research, the tool used to collect data was questionnaire, the population used in the study included elderly people aged 60 years and over who had house registrations in Samutsakhon City Municipality, simple sampling by chance, there were 364 people, statistics used in data analysis included mean, standard deviation, correlation coefficient analysis Hypothesis testing and multiple regression analysis. The result of the study found that: community factors of the elderly in Samutsakhon City Municipality, Mueang District, Samutsakhon Province, overall and each aspect is at high level in every aspect and the area with the highest average is healthcare. Improving the quality of life the elderly in Samutsakhon City Municipality, Mueang District, Samutsakhon Province, overall and each aspect is high level in every aspect and the aspect with the highest average was the mental aspect. Relationship of community factors of elderly that affect the development of quality of life the elderly in Samutsakhon City Municipality, Mueang District, Samutsakhon Province, overall, there is moderate positive relationship with statistical significance .01; and the variables predicting community factors for the elderly, it was found that the variables tested had the highest predictive power, including medical care, can predict that It is variable that affects the development of the quality of life the elderly in Samutsakhon City Municipality, it has regression coefficient or predictive power of .959, affecting the development of the quality of life elderly in Samutsakhon City Municipality, the score was 95.90%, with statistical significance .01

Keywords: Development, Quality of Life, Elderly People

Received: 19 February 2024;
Revised: 12 March 2024;
Accepted: 14 March 2024

© 2024 JSSP: Journal of Social Science Panyapat
ISSN: 3027-6748 (Online)

การพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ กรณีศึกษา : เขตเทศบาลนครสมุทรสาคร อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร

จิรทีปต์ เทียนเพิ่มพูล[1*] ณฐนนท ทวีสิน[2] ธรรศพงศ์ วงษ์สวัสดิ์[2] และ สุนิตดา เทศนิยม[2]

[1] *นักศึกษาปริญญาโท รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์และศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยทองสุข ประเทศไทย*

[2] *คณะสังคมศาสตร์และศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยทองสุข ประเทศไทย*

* *Corresponding author. E-mail: nkings35@gmail.com*

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาปัจจัยชุมชนของผู้สูงอายุที่มีต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ กรณีศึกษาเขตเทศบาลนครสมุทรสาคร (2) ศึกษาการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ กรณีศึกษาเขตเทศบาลนครสมุทรสาคร และ (3) ศึกษาความสัมพันธ์ปัจจัยชุมชนของผู้สูงอายุที่มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลนครสมุทรสาคร อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ผู้สูงอายุที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไปที่มีทะเบียนบ้านในเขตเทศบาลนครสมุทรสาคร การสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย ด้วยวิธีบังเอิญ จำนวน 364 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ การทดสอบสมมติฐาน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านชุมชนของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลนครสมุทรสาคร อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการรักษาพยาบาล การพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลนครสมุทรสาคร อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านจิตใจ ความสัมพันธ์ปัจจัยชุมชนของผู้สูงอายุที่มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลนครสมุทรสาคร อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์เชิงบวกอยู่ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จากการพยากรณ์ปัจจัยชุมชนของผู้สูงอายุ พบว่า ตัวแปรที่ทดสอบมีอำนาจพยากรณ์สูงสุด ได้แก่ ด้านการรักษาพยาบาล สามารถพยากรณ์ได้ว่า เป็นตัวแปรที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลนครสมุทรสาคร มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยหรืออำนาจพยากรณ์เท่ากับ .959 มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ในเขตเทศบาลนครสมุทรสาคร ได้ร้อยละ 95.90 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: การพัฒนา, คุณภาพชีวิต, ผู้สูงอายุ

© 2024 JSSP: Journal of Social Science Panyapat

บทนำ

สังคมโลกปัจจุบัน การเพิ่มขึ้นของสัดส่วนประชากรผู้สูงอายุเป็นสถานการณ์ที่ทุกประเทศทั่วโลกกำลังเผชิญ โดยเฉพาะโครงสร้างประชากรของผู้สูงอายุที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง หรือที่เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “สังคมผู้สูงอายุ” ซึ่งองค์การสหประชาชาติได้ให้นิยาม “ผู้สูงอายุ” คือ ประชากรทั้งเพศชายและเพศหญิงที่มีอายุมากกว่า 60 ปีขึ้นไป โดยเป็นการนิยามนับตั้งแต่อายุเกิด อย่างไรก็ตามการกำหนดอายุผู้สูงอายุมีความหลากหลายตามแต่ละประเทศ เช่น ประเทศที่เจริญแล้ว มักจัดผู้สูงอายุนับจาก 65 ปีขึ้นไป หรือบางประเทศอาจนิยามผู้สูงอายุตามอายุเกษียณงาน (อายุ 50 หรือ 60 หรือ 65 ปี) หรือนิยามตามสภาพร่างกาย โดยคำว่า “สังคมผู้สูงอายุ” องค์การสหประชาชาติแบ่งเป็น 3 ระดับ ได้แก่ ระดับการก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ (Ageing society หรือ Aging society) คือ การมีประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปมากกว่าร้อยละ 10 ของประชากรทั้งประเทศหรือมีประชากร 65 ปีขึ้นไปมากกว่าร้อยละ 7 ของประชากรทั้งประเทศ ระดับสังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ (Aged society) คือ ประชากรอายุ 65 ปีขึ้นไป เพิ่มเป็นร้อยละ 14 ของประชากรทั้งประเทศ และสังคมสูงวัยระดับ

สุดยอด (Super aged society) คือ สังคมที่มีประชากรอายุ 65 ปีขึ้นไป มากกว่าร้อยละ 20 ของประชากรทั้งประเทศ (กองสถิติสังคม สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม, 2565)

ประเทศไทย นับเป็นอีกประเทศหนึ่งที่กำลังก้าวเข้าสู่การเป็นสังคมผู้สูงอายุหรือภาวะ “ประชากรสูงวัย” (Old Population) เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากร อันเนื่องมาจากการลดลงของภาวะเจริญพันธุ์และในเวลาเดียวกันคนไทยก็มีอายุยืนยาวขึ้น โดยกรมกิจการผู้สูงอายุได้บันทึกสถิติไว้ว่า ประเทศไทยเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างเต็มตัวในปี พ.ศ. 2565 และคาดการณ์ว่าในปี พ.ศ. 2573 จะมีสัดส่วนประชากรสูงวัยเพิ่มขึ้นอยู่ที่ร้อยละ 26.9 ของประชากร (กรมกิจการผู้สูงอายุ, 2560) การเปลี่ยนแปลงในวัยสูงอายุ ผู้สูงอายุจะมีการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านร่างกาย จิตใจและสังคม โดยจะมีการเปลี่ยนแปลงไปในทางเสื่อมมากกว่าการเจริญเติบโต นอกจากการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกาย สังคม และจิตใจที่มีผลกระทบกับผู้สูงอายุแล้ว ยังพบปัญหาการที่ลูกต้องเข้าไปทำงานในเมือง ทิ้งให้ผู้สูงอายุต้องดูแลตนเองและหลานๆ ปัญหาการทำร้ายร่างกาย ทำร้ายจิตใจของผู้สูงอายุโดยลูกหลาน ปัญหาความเครียดของผู้ดูแลผู้สูงอายุที่ต้องอยู่ในภาวะพึ่งพิง ดังนั้นการพัฒนาผู้สูงอายุต้องเน้นการดูแลแบบองค์รวม การส่งเสริมสุขภาพ การป้องกันโรคการรักษาพยาบาลและการฟื้นฟูสภาพ โดยควรเน้นให้ความสำคัญกับการส่งเสริมสุขภาพและการป้องกันโรคเป็นเรื่องสำคัญ และต้องทำอย่างไรเพื่อเป็นการป้องกันไม่ให้ผู้สูงอายุป่วย หลีกเลี่ยงการรักษาที่มีค่าใช้จ่ายสูงในการรักษาพยาบาล ซึ่งการดูแลผู้สูงอายุนั้นควรมีการร่วมมือตั้งแต่ระดับครอบครัว ชุมชนท้องถิ่น หน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน โดยเน้นการดูแลให้กลุ่มผู้สูงอายุที่ต้องการความช่วยเหลือ (กลุ่มติดเตียง) สามารถเปลี่ยนแปลงเป็นช่วยเหลือตัวเองได้ (กลุ่มติดบ้าน) และกลุ่มผู้สูงอายุที่มีผู้ช่วยเหลือสามารถพัฒนาให้ช่วยเหลือตัวเองได้ดีและช่วยเหลือผู้อื่นได้ (กลุ่มติดสังคม) (กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ, 2552)

สังคมผู้สูงอายุจะมีผลกระทบสำคัญต่อเศรษฐกิจมหภาคหลายประการ เช่น ประชากรวัยแรงงานลดลง การออมลดลงและการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจลดลง สิ่งที่ตามมาจากการเปลี่ยนแปลง คือ อัตราส่วนพึ่งพิงในวัยสูงอายุเพิ่มมากขึ้น ทำให้เกิดปัญหาต่างๆ เพิ่มขึ้นตามไปด้วย เช่น ปัญหาทางด้านสุขภาพ เศรษฐกิจ สภาพจิตใจและอารมณ์ที่อยู่อาศัย ตลอดจนปัญหาในการปรับตัวการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุเป็นยุทธศาสตร์หนึ่งในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570) แผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุ ระยะที่ 3 (พ.ศ. 2566-2580) ตลอดจนพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 (กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2560) ดังนั้นการให้ความสำคัญกับการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุเพื่อค้นหาแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในพื้นที่จึงเป็นส่วนสำคัญ ถึงแม้จะมีงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุจำนวนไม่น้อย แต่เนื่องจากสังคมในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งทางด้านสังคม วัฒนธรรม การดำเนินชีวิตของผู้คนและรูปแบบของครอบครัว ซึ่งพื้นที่เขตเทศบาลนครสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสาคร เป็นพื้นที่ตัวอย่าง เนื่องจากมีความหลากหลายทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และสุขภาพ ซึ่งจากจำนวนและสัดส่วนประชากรผู้สูงอายุในเขตเทศบาลนครสมุทรสาครมีการเพิ่มขึ้นเฉลี่ยประมาณร้อยละ 10-12 ต่อปี (มีจำนวนประชากรตามทะเบียนราษฎร์ 75,616 คน เป็นผู้สูงอายุ 6,976 คน และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกปี (เทศบาลนครสมุทรสาคร, 2566)

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยในฐานะบุคลากรตำแหน่งผู้อำนวยการส่วนบริการสาธารณสุข จึงมีความสนใจศึกษาการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลนครสมุทรสาคร อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร ซึ่งผู้ศึกษาคาดว่าการศึกษาครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ และใช้เป็นข้อมูลในการวางแนวทางในการดูแลช่วยเหลือผู้สูงอายุให้มีคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น อีกทั้งจะทำให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถกำหนดนโยบายเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยชุมชนของผู้สูงอายุที่มีต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ กรณีศึกษาเขตเทศบาลนครสมุทรสาคร อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร

2. เพื่อศึกษาการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ กรณีศึกษาเขตเทศบาลนครสมุทรสาคร อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร

3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ปัจจัยชุมชนของผู้สูงอายุที่มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลนครสมุทรสาคร อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ผู้สูงอายุที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไปที่มีทะเบียนบ้านในเขตเทศบาลนครสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสาคร จำนวน 7,814 คน (เทศบาลนครสมุทรสาคร, 2566)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้สูงอายุที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไปที่มีทะเบียนบ้านในเขตเทศบาลนครสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสาคร จำนวน 364 คน โดยสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีบังเอิญ ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาที่ระดับความเชื่อมั่น 95% โดยใช้ตารางการกำหนดกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie & Morgan (1970)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการตามลำดับขั้นตอนโดยศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามดังนี้

2.1 ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม และปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อดำเนินการ

2.2 สร้างแบบสอบถามตามที่ได้ศึกษาแล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบและแก้ไขให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

2.3 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ (Index of item Objective Congruence: IOC) ทุกข้อได้ 1.0

2.4 ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามที่ผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน จากนั้นนำไปทดลองใช้ (Try-out) กับกลุ่มทดลองที่เป็นผู้สูงอายุที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไปที่มีทะเบียนบ้านและพักอาศัยอยู่นอกเขตเทศบาลนครสมุทรสาคร ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 40 คน และนำแบบสอบถามมาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม

2.5 นำแบบสอบถามที่หาค่าอำนาจจำแนกแล้วมาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟ่า (α - Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach, 1990) ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .979

2.6 นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความเชื่อมั่นแล้วไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดเพื่อนำผลมาวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์และสมมุติฐานการวิจัยต่อไป

3. สมมติฐานการวิจัย

ความคิดเห็นปัจจัยชุมชนของผู้สูงอายุมีความสัมพันธ์กับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของสูงอายุ กรณีศึกษาเขตเทศบาลนครสมุทรสาคร อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Source) ด้วยการใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้สูงอายุที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไปที่มีทะเบียนบ้านและ พักอาศัยอยู่ในเขตเทศบาลนครสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสาคร และนำข้อมูลเข้าระบบคอมพิวเตอร์ เพื่อประมวลผลทางสถิติ

4.2 ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Source) เป็นการศึกษาข้อมูลจากแหล่งพื้นที่ศึกษา และเก็บรวบรวมเอกสารทางวิชาการ บทความ วิทยานิพนธ์ รายงานการวิจัย หนังสือ วารสาร สิ่งพิมพ์ การสืบค้นจากสารสนเทศและข้อมูลทางอินเตอร์เน็ต แนวคิดและทฤษฎีเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำมาสนับสนุนงานวิจัยฉบับนี้ ซึ่งในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ข้อมูลแจกแบบสอบถามให้แก่กลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้

2. ตอบข้อซักถามบางประการที่ผู้ตอบแบบสอบถามต้องการคำอธิบายเพิ่มเติม

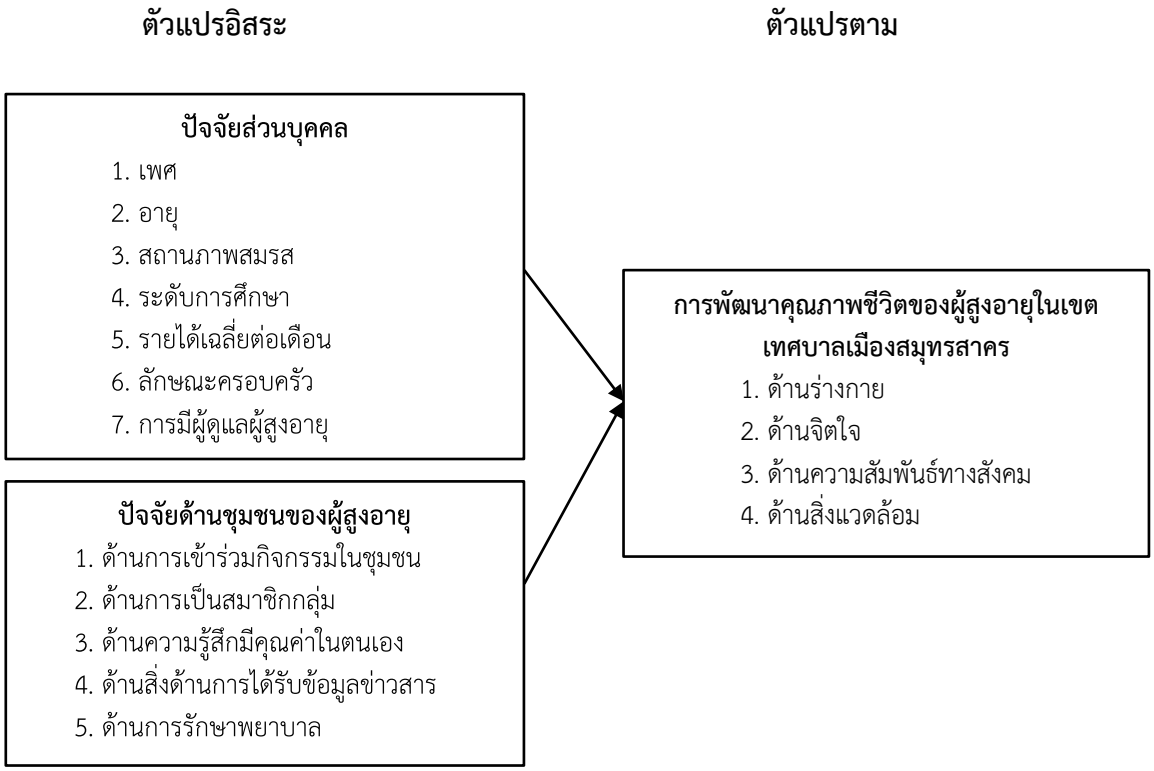
3. เก็บรวบรวมแบบสอบถามที่ได้ข้อมูลครบถ้วนแล้ว เพื่อนำไปจัดทำและเตรียมสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลทางคอมพิวเตอร์ต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรด้วยสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Pearson's Correlation) การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) และการทดสอบสมมติฐานการวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลจากแหล่งในพื้นที่ศึกษาและเก็บรวบรวมเอกสารทางวิชาการ บทความ วิทยานิพนธ์ รายงานการวิจัย หนังสือ วารสาร สิ่งพิมพ์ การสืบค้นจากสารสนเทศและข้อมูลทางอินเตอร์เน็ต รวมถึงศึกษาแนวคิดทฤษฎีเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยด้านชุมชนของผู้สูงอายุ ได้แก่ ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมในชุมชน ด้านการเป็นสมาชิกกลุ่ม ด้านความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง และด้านการได้รับข้อมูลข่าวสาร ตัวแปรตามเป็นคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม นำมาสนับสนุนงานในการสร้างกรอบแนวคิดการวิจัย ที่ประกอบด้วยตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย พบว่า

1. ปัจจัยชุมชนของผู้สูงอายุที่มีต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ กรณีศึกษาเขตเทศบาลนครสมุทรสาคร อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร

ปัจจัยด้านชุมชนของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลนครสมุทรสาคร อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก จัดเรียงอันดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการรักษาพยาบาล รองลงมา คือ ด้านการเป็นสมาชิกกลุ่ม ด้านความรู้สึกมีคุณค่าในตัวเอง ด้านการได้รับข้อมูลข่าวสาร และอันดับสุดท้ายคือ ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมในชุมชน ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปัจจัยด้านชุมชนของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลนครสมุทรสาคร อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร

ปัจจัยด้านชุมชนของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลนครสมุทรสาคร	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น	อันดับ
1. ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมในชุมชน	3.78	.677	มาก	5
2. ด้านการเป็นสมาชิกกลุ่ม	4.13	.829	มาก	2
3. ด้านความรู้สึกมีคุณค่าในตัวเอง	4.03	.658	มาก	3
4. ด้านการได้รับข้อมูลข่าวสาร	4.11	.692	มาก	4
5. ด้านการรักษาพยาบาล	4.36	.698	มาก	1
รวม	**4.08**	**.426**	**มาก**	

2. การพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ กรณีศึกษาเขตเทศบาลนครสมุทรสาคร อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร

การพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลนครสมุทรสาคร อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก จัดเรียงอันดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านจิตใจ รองลงมา คือ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านร่างกาย และอันดับสุดท้ายคือ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลนครสมุทรสาคร อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร

การพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลนครสมุทรสาคร	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น	อันดับ
1. ด้านร่างกาย	4.04	.258	มาก	1
2. ด้านจิตใจ	4.01	.301	มาก	2
3. ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม	3.92	.334	มาก	3
4. ด้านสิ่งแวดล้อม	3.80	.391	มาก	4
รวม	**3.94**	**.190**	**มาก**	

3. ความสัมพันธ์ปัจจัยชุมชนของผู้สูงอายุที่มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลนครสมุทรสาคร อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร

ความสัมพันธ์ปัจจัยชุมชนของผู้สูงอายุที่มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลนครสมุทรสาคร อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร พบว่า โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (r_{xy}=.491) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ความสัมพันธ์ปัจจัยด้านชุมชนของผู้สูงอายุที่มีต่อการพัฒนาคุณภาพของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลนครสมุทรสาคร อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร ได้แก่ ด้านสิ่งด้านการได้รับข้อมูลข่าวสารกับด้านสิ่งแวดล้อม (X_4 : Y_4 = .556) รองลงมา คือ ด้านสิ่งด้านการได้รับข้อมูลข่าวสารกับด้านสิ่งแวดล้อม (X_4: Y_3 = .403) โดยมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ความคิดเห็นปัจจัยชุมชนของผู้สูงอายุมีความสัมพันธ์กับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของสูงอายุ กรณีศึกษาเขตเทศบาลนครสมุทรสาคร อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร

ตัวแปร	X1	X2	X3	X4	X5	Y1	Y2	Y3	Y4	XTotal	YTotal
X1	1										
X2	.175**	1									
X3	.314**	.379**	1								
X4	.467**	.347**	.310**	1							
X5	.381**	.130*	.188**	.297**	1						
Y1	.287**	.316**	.167**	.307**	.321**	1					
Y2	-.075	.149**	.034	.082	.064	.200**	1				
Y3	.077	.132	.122**	.403**	.307**	.190**	.195**	1			
Y4	.363**	.115*	.181**	.556**	.338**	.240**	.133*	-.107*	1		
XTotal	.751**	.600**	.658**	.720**	.577**	.417**	.064	.293**	.379**	1	
YTotal	.288**	.284**	.217**	.488**	.393**	.570**	.494**	.682**	.603**	.491**	1

หมายเหตุ: ** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน เพื่อหาตัวแปรพยากรณ์ปัจจัยชุมชนของผู้สูงอายุที่มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลนครสมุทรสาคร อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร จากจำนวน 5 ด้าน โดยมีตัวแปรที่ทดสอบพบว่า มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งหมด 5 ด้าน จัดเรียงลำดับจากน้อยไปมาก ได้แก่ ด้านการรักษาพยาบาล ด้านการได้รับข้อมูลข่าวสาร ด้านความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง ด้านการเป็นสมาชิกกลุ่ม และด้านการเข้าร่วมกิจกรรมในชุมชน สามารถอธิบายความหมายได้ดังนี้

ด้านการรักษาพยาบาล สามารถพยากรณ์ได้ว่า เป็นตัวแปรที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลนครสมุทรสาคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยหรืออำนาจพยากรณ์เท่ากับ .959 มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ในเขตเทศบาลนครสมุทรสาคร ได้ร้อยละ 95.90

ด้านการได้รับข้อมูลข่าวสาร สามารถพยากรณ์ได้ว่า เป็นตัวแปรที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลนครสมุทรสาคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยหรืออำนาจพยากรณ์เท่ากับ .949 มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ในเขตเทศบาลนครสมุทรสาคร ได้ร้อยละ 94.49

ด้านความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง สามารถพยากรณ์ได้ว่า เป็นตัวแปรที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลนครสมุทรสาคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยหรืออำนาจพยากรณ์เท่ากับ .878 มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ในเขตเทศบาลนครสมุทรสาคร ได้ร้อยละ 87.80

ด้านการเป็นสมาชิกกลุ่ม สามารถพยากรณ์ได้ว่า เป็นตัวแปรที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลนครสมุทรสาคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยหรืออำนาจพยากรณ์เท่ากับ .789 มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ในเขตเทศบาลนครสมุทรสาคร ได้ร้อยละ 78.00

ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมในชุมชน สามารถพยากรณ์ได้ว่า เป็นตัวแปรที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลนครสมุทรสาคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยหรืออำนาจพยากรณ์เท่ากับ .563 มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ในเขตเทศบาลนครสมุทรสาคร ได้ร้อยละ 56.30

จากตัวแปรพยากรณ์ปัจจัยชุมชนของผู้สูงอายุที่มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลนครสมุทรสาคร อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร ดังแสดงในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) เพื่อค้นหาตัวแปรพยากรณ์ปัจจัยชุมชนของผู้สูงอายุที่มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลนครสมุทรสาคร อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร เมื่อเพิ่มตัวแปรทีละตัว

ตัวแปรพยากรณ์	R	R^2	Adj R^2	SEE	Sig
1. ด้านการรักษาพยาบาล (x_5)	.839	.959	.758	.12250	.000**
2. ด้านการได้รับข้อมูลข่าวสาร (x_4)	.974	.949	.948	.05089	.000**
3. ด้านความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง (x_3)	.937	.878	.877	.07821	.000**
4. ด้านการเป็นสมาชิกกลุ่ม (x_2)	.888	.789	.788	.10270	.000**
5. ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมในชุมชน (x_1)	.751	.563	.562	.14764	.000**

หมายเหตุ: ** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สมการถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) ของปัจจัยชุมชนของผู้สูงอายุที่มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลนครสมุทรสาคร อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร แสดงว่า ด้านความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมในชุมชน ด้านการรักษาพยาบาล ด้านการเป็นสมาชิกกลุ่ม และด้านสิ่งด้านการได้รับข้อมูลข่าวสาร สามารถร่วมกันพยากรณ์ปัจจัยชุมชนของผู้สูงอายุที่มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลนครสมุทรสาคร อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของการพยากรณ์ในรูปแบบของคะแนนดิบ (b) เท่ากับ .357, .304, .295, .253 และ .251 ตามลำดับ

ดังนั้น ค่าสหสัมพันธ์พหุคูณปัจจัยชุมชนของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลนครสมุทรสาคร อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร มีอำนาจการพยากรณ์ร้อยละ .409 และค่าความคลาดเคลื่อนที่เกิดจากการพยากรณ์เท่ากับ .165 สามารถสร้างสมการณ์พยากรณ์การพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลนครสมุทรสาคร อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร ได้ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ คือ $\hat{Y} = .155+..357_{x3} + .304_{x1} + .295_{x5} + .253_{x2}+ .251_{x4}$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน คือ $Z = .497_{zx3} + .382_{zx1} + .293_{zx2} + .273_{zx4} +.257_{zx5}$

จากผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน ปัจจัยชุมชนของผู้สูงอายุที่มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลนครสมุทรสาคร อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร สามารถสรุปได้ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สมการถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) ของปัจจัยชุมชนของผู้สูงอายุที่มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลนครสมุทรสาคร อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร

ตัวแปรพยากรณ์	b	SE_b	β	t	Sig.	Collinearity Statistics	
						Tolerance	VIF
1. ด้านความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง (x_3)	.357	.497	13.300	.000	.357	.497	13.300
2. ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมในชุมชน (x_1)	.304	.382	27.255	.000	.304	.382	27.255
3. ด้านการรักษาพยาบาล (x_5)	.295	.257	30.020	.000	295	.257	30.020
4. ด้านการเป็นสมาชิกกลุ่ม (x_2)	.253	.293	19.757	.000	.253	.293	19.757
5. ด้านสิ่งด้านการได้รับข้อมูลข่าวสาร (x_4)	.251	.273	18.688	.000	.251	.273	18.688
R=.491, R^2=.409, Adjusted R^2= .411, SEE=.16558, a=.155, F=15.778, Sig=0.000, Durbin-Weston = 1.682							

ผลการทดสอบสมมติฐาน ปัจจัยชุมชนของผู้สูงอายุที่มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลนครสมุทรสาคร อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร พบว่า ปัจจัยชุมชนของผู้สูงอายุด้านการเข้าร่วมกิจกรรมในชุมชน ด้านการเป็นสมาชิกกลุ่ม ด้านความรู้สึกมีคุณค่าในตัวเอง ด้านการได้รับข้อมูลข่าวสาร และด้านการรักษาพยาบาล พบว่าทุกสมมติฐานมีความสอดคล้องต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลนครสมุทรสาคร อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .01

อภิปรายผล

ปัจจัยด้านชุมชนของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลนครสมุทรสาคร อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการรักษาพยาบาล ทั้งนี้เนื่องจากหน่วยงานการออกตรวจตามพื้นที่ที่มีผู้สูงอายุเนื่องจากมีผู้สูงอายุไปนั่งรอที่โรงพยาบาลนาน มีการบริการกายภาพบำบัด เช่น การจัดกิจกรรมกายภาพบำบัดสัปดาห์ละ 1 ถึง 2 ครั้งตามสถานที่ใกล้บ้าน การมีให้บริการอุปกรณ์เสริมผู้ป่วย เช่น รถเข็น ไม้เท้าเป็นต้น เป็นเพราะการสนับสนุนให้ผู้สูงอายุสามารถได้รับความรู้และเข้าถึงข้อมูลข่าวสารเพื่อการดำรงชีวิตจากสื่อต่างๆ อย่างต่อเนื่อง มีข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นในชีวิตในแต่ละวัน การได้รับเอกสาร แผ่นพับต่างๆ จากทางเทศบาลนครสมุทรสาครเกี่ยวกับผลประโยชน์และการบริการต่างๆ อย่างสม่ำเสมอ การได้รับข้อมูลข่าวสารต่างๆ จากเสียงตามสายที่ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับผลประโยชน์และการบริการต่างๆ อย่างสม่ำเสมอ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กัลยา มั่นล้วน และคณะ (2562) ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมสุขภาพด้านการรับประทานอาหารอยู่ในระดับปานกลาง พฤติกรรมสุขภาพด้านการออกกำลังกายอยู่ในระดับปานกลาง พฤติกรรมสุขภาพด้านการจัดการความเครียดอยู่ในระดับปานกลาง พฤติกรรมสุขภาพด้านการปฏิบัติตนในภาวะเจ็บป่วยอยู่ในระดับปานกลาง และพฤติกรรมสุขภาพโดยรวมอยู่ในระดับปานกลางและเมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างข้อมูลส่วนบุคคลกับพฤติกรรมสุขภาพ พบว่า สถานภาพที่แตกต่างกัน มีพฤติกรรมสุขภาพด้านการปฏิบัติตนในภาวะเจ็บป่วยและพฤติกรรมสุขภาพโดยรวมแตกต่างกัน การศึกษาที่แตกต่างกันมีพฤติกรรมสุขภาพด้านการออกกำลังกายและพฤติกรรมสุขภาพด้านการปฏิบัติตนในภาวะเจ็บป่วยแตกต่างกัน และรายได้ที่แตกต่างกันมีพฤติกรรมสุขภาพด้านการจัดการความเครียดแตกต่างกัน

การพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลนครสมุทรสาคร อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านจิตใจ ทั้งนี้เนื่องจากเทศบาลนครสมุทรสาครมีการส่งเสริมสนับสนุนให้มีการเผยแพร่และเชิดชูเกียรติภูมิปัญญาของผู้สูงอายุและการมีจิตใจที่เข้มแข็งสามารถแก้ไขปัญหาอุปสรรคต่างๆ ที่เกิดขึ้นได้ เป็นเพราะการเข้าร่วมกิจกรรมทำให้ผู้สูงอายุรับรู้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของสังคมทำให้รู้สึกมีคุณค่าต่อตัวเอง สิ่งเหล่านี้เป็นการสนับสนุนทางด้านจิตใจ ทำให้ผู้สูงอายุมีสุขภาพจิตดีและเกิดความพึงพอใจในชีวิตและการดำรงชีวิตอยู่อย่างมีคุณภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิโรจน์ เจษฎาลักษณ์ และ ศตพร เพียรวิมังสา (2561) ผลการวิจัย พบว่า ผู้สูงอายุในหมู่บ้านดอนเซ่งมีคุณภาพชีวิตที่ดีโดยแบ่งองค์ประกอบออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านความสุขสบาย พบว่า

ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีสุขภาพร่างกายแข็งแรงดีสามารถช่วยเหลือตนเองได้ดี ทั้งยังได้รับการดูแลด้านสุขภาพจากทางภาครัฐเป็นอย่างดีและมีความมั่นคงทั้งทางด้านที่อยู่อาศัยและด้านการเงิน 2) ด้านสัมพันธภาพ ผู้สูงอายุมีความสัมพันธ์อันดีทั้งกับครอบครัวและบุคคลอื่นในชุมชนที่อาศัยอยู่ โดยภายในครอบครัวได้ใช้เวลาพูดคุยและรับประทานอาหารร่วมกันเสมอ นอกจากนี้ก็มีการแวะเวียนดูแลซึ่งกันและกันระหว่างคนในหมู่บ้านอยู่เป็นประจำ 3) ด้าน กิจกรรมในสังคมและชุมชน พบว่า ผู้สูงอายุได้ลดบทบาทการเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมลงแต่ยังคงร่วมกิจกรรมภายในชุมชนอยู่และยังคงเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาอย่างสม่ำเสมอ 4) ด้านนันทนาการ ผู้สูงอายุให้ความสนใจที่จะเข้าร่วมโรงเรียนสอนอาชีพโครงการโรงเรียนผู้สูงอายุและกิจกรรมต่างๆ อยู่เสมอ ในเวลาว่างก็อ่านหนังสือพิมพ์และหนังสือประเภทต่างๆ เพื่อเพิ่มพูนความรู้และเพื่อให้ทันต่อเหตุการณ์ปัจจุบัน

ความสัมพันธ์ปัจจัยชุมชนของผู้สูงอายุที่มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลนครสมุทรสาคร อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร พบว่า โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง (r_{xy}=.491) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ความสัมพันธ์ปัจจัยด้านชุมชนของผู้สูงอายุที่มีต่อการพัฒนาคุณภาพของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลนครสมุทรสาคร อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร ได้แก่ ด้านสิ่งด้านการได้รับข้อมูลข่าวสารกับด้านสิ่งแวดล้อม (X_4 : Y_4 = .556) โดยมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 อาจเป็นเพราะมีการเข้าร่วมกิจกรรมชมรมผู้สูงอายุหรือชมรมอื่นอยู่เสมอ การเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ที่สร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชน เช่น การเลือกตั้งผู้นำชุมชน การเข้าร่วมประชุมเพื่อแสดงความคิดเห็นการบำเพ็ญประโยชน์ต่อชุมชนหรือสังคมสิ่งแวดล้อม การเข้าร่วมกิจกรรมทางสุขภาพกับชุมชน เช่น การออกกำลังกาย การอบรมให้ความรู้ด้านสุขภาพ กิจกรรมร่วมกับบุคคลอื่น เช่น ไปพบปะสังสรรค์รับประทานอาหารร่วมประชุมกลุ่มงานเลี้ยง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณมน ธนินธญางกูร (2561) ผลการศึกษาพบว่า แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตคือการตั้งชมรม การออกกาลังกายโดยมีสถานที่และอุปกรณ์การออกกำลังกายที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ การทำปฏิทินกิจกรรมสำหรับผู้สูงอายุ การเปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมประเพณีต่างๆ ของชุมชนทุกครั้งอย่างต่อเนื่อง การช่วยเหลือด้านสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุให้ครอบคลุมทุกด้าน และการส่งเสริมงานอดิเรกและจัดให้มีโครงการช่วยเหลือสังคมเท่าที่ผู้สูงอายุจะสามารถทำได้ เพื่อให้ผู้สูงอายุตระหนักถึงคุณค่าในตนเอง

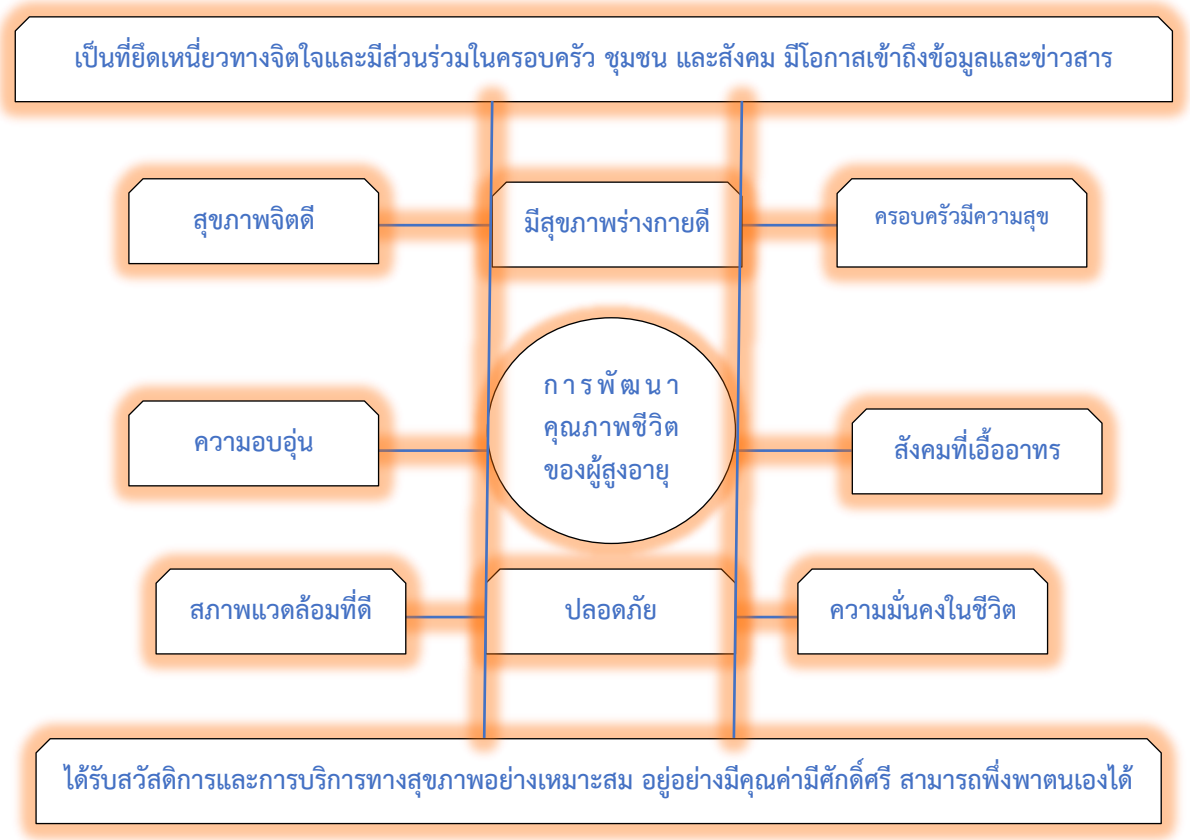
ผลจากการวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน เพื่อหาตัวแปรพยากรณ์ปัจจัยชุมชนของผู้สูงอายุที่มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลนครสมุทรสาคร อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร จากจำนวน 5 ด้าน โดยมีตัวแปรที่ทดสอบ พบว่า มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งหมด 5 ด้าน โดยตัวแปรที่มีค่าอำนาจพยากรณ์สูงสุด คือ ด้านการรักษาพยาบาล สามารถพยากรณ์ได้ว่า เป็นตัวแปรที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลนครสมุทรสาคร มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยหรืออำนาจพยากรณ์เท่ากับ .959 มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลนครสมุทรสาคร ได้ร้อยละ 95.90 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เจษฎา นกน้อย (2560) ผลการศึกษาพบว่า ผู้สูงอายุในจังหวัดสงขลา มีคุณภาพชีวิตในองค์ประกอบด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านสุขภาพ และด้านจิตใจอยู่ในระดับสูง ขณะที่มีคุณภาพชีวิตในองค์ประกอบด้านเศรษฐกิจอยู่ในระดับปานกลาง โดยภาพรวมพบว่า ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับสูง ลักษณะการครอบครองที่อยู่อาศัย การเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนา ความสุขในการดำเนินชีวิต การเข้าร่วมกิจกรรมภายในชุมชน การอาศัยอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดีสะดวกและปลอดภัยแก่การใช้ชีวิตอาชีพหลักก่อนอายุ 60 ปี และความสัมพันธ์ภายในครอบครัวสามารถอธิบายคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในจังหวัดสงขลาได้ร้อยละ 39.2

จากผลการทดสอบสมมติฐานผลการทดสอบสมมติฐาน ปัจจัยชุมชนของผู้สูงอายุที่มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลนครสมุทรสาคร อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร พบว่า ปัจจัยชุมชนของผู้สูงอายุด้านการเข้าร่วมกิจกรรมในชุมชน ด้านการเป็นสมาชิกกลุ่ม ด้านความรู้สึกมีคุณค่าในตัวเอง ด้านการได้รับข้อมูลข่าวสาร และด้านการรักษาพยาบาล พบว่าทุกสมมติฐานมีความสอดคล้องต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลนครสมุทรสาคร อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับ พิมพ์วดี โตยิ่ง (2563) ผลการศึกษาพบว่า การเป็นสมาชิกของชมรมในชุมชน การดำรงตำแหน่งในชุมชนแตกต่างกันทำให้ทัศนะคติที่มีต่อคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุแตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการมีอายุเพิ่มขึ้นมากส่งผลต่อการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของชีวิตช้าลงและไม่สะดวก ทำให้

การมองคุณภาพชีวิตแตกต่างกันของแต่ละระดับอายุ การประกอบอาชีพแตกต่างต่างกัน ส่งผลให้รายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกัน ย่อมมีผลต่อคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในการดำเนินชีวิต การเป็นสมาชิกชมรมในชุมชน และการดำรงตำแหน่งในชุมชน อาจทำให้ผู้สูงอายุมีโอกาสแสดงความคิดเห็น รู้สึกมีความสำคัญในชุมชนส่งผลให้ผู้สูงอายุรู้สึกดีมีความสุขมากขึ้นจากการเป็นที่ยอมรับของชุมชน และปัจจัยด้านชุมชนมีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้สูงอายุต้องการการยอมรับของชุมชนการได้เข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ในชุมชนทำให้ผู้สูงอายุรู้สึกมีคุณค่าในชีวิต

องค์ความรู้ใหม่

จากการศึกษาการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ กรณีศึกษา : เขตเทศบาลนครสมุทรสาคร อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร การที่ผู้สูงอายุที่มีคุณภาพชีวิตที่ดี คือ มีสุขภาพร่างกายดี สุขภาพจิตดี ครอบครัวมีความสุข มีความอบอุ่น มีสังคมที่เอื้ออาทรซึ่งกันและกัน มีความเป็นอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดี ปลอดภัยและมีความมั่นคงในชีวิต ได้รับสวัสดิการและการบริการทางสุขภาพอย่างเหมาะสม อยู่อย่างมีคุณค่ามีศักดิ์ศรี สามารถพึ่งพาตนเองได้ เป็นที่ยึดเหนี่ยวทางจิตใจและมีส่วนร่วมในครอบครัว ชุมชน และสังคม มีโอกาสเข้าถึงข้อมูลและข่าวสารปัจจุบัน การเตรียมความพร้อมให้ผู้สูงอายุทุกคน เนื่องจากจำนวนและสัดส่วนประชากรผู้สูงอายุมีการเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จำนวนผู้สูงอายุที่เพิ่มมากขึ้นเนื่องมาจากการพัฒนาด้านสาธารณสุขและทางการแพทย์ ทำให้อัตราการเสียชีวิตลดลง ผู้สูงอายุจึงมีชีวิตยืนยาวขึ้นแต่ผู้สูงอายุก็ยังได้รับผลกระทบจากการเสื่อมถอยของร่างกายตามวัย จึงควรให้ความสนใจดูแลให้ผู้สูงอายุมีสุขภาพสมบูรณ์แข็งแรงมีคุณภาพชีวิตที่ดี ป้องกันการเกิดโรคต่างๆ จะทำให้ผู้สูงอายุมีชีวิตอยู่อย่างมีความสุขมีคุณค่า สามารถทำประโยชน์ให้แก่สังคมและมีความสุขในบั้นปลายของชีวิต ผู้วิจัยจึงสามารถเขียนเป็นภาพองค์ความรู้ใหม่ได้ดังนี้

ภาพที่ 2 องค์ความรู้ใหม่

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาปัจจัยด้านชุมชนของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลนครสมุทรสาคร อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการรักษาพยาบาล ทำให้ทราบว่า การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ โดยการออกกำลังกาย โดยมีเครื่องมือตามสภาพร่างกายและไม่หักโหมจนเกินไป เพื่อไม่ให้เกิดอุบัติเหตุและการบาดเจ็บ กิจกรรมออกกำลังกายที่แนะนำ ได้แก่ เดินรอบหมู่บ้าน รำไทเก๊ก กายบริหาร เดินในน้ำ ออกกำลังกายท่านั่ง โดยควรทำตามคำแนะนำของแพทย์และผู้เชี่ยวชาญเพื่อความปลอดภัยต่อสุขภาพ และการใส่ใจสุขภาพจิตสำหรับวัยสูงอายุ การดูแลสุขภาพร่างกายจะต้องมาควบคู่กับการดูแลสุขภาพจิตใจ เพื่อให้ผู้สูงอายุใช้ชีวิตได้อย่างมีความสุข ปัญหาสุขภาพจิตในวัยสูงอายุอาจเริ่มต้นจากความรู้สึกเหงา โดดเดี่ยว จากการอยู่อาศัยเพียงลำพังหรือการสูญเสียบุคคลสำคัญในชีวิต รวมถึงความเจ็บป่วยทางร่างกาย ความรู้สึกว่าตนเองเป็นภาระให้ลูกหลาน จนนำไปสู่โรคซึมเศร้าในที่สุด ส่วนความสัมพันธ์ปัจจัยชุมชนของผู้สูงอายุที่มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลนครสมุทรสาคร อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร พบว่า โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 จากการศึกษาพบว่า ด้านการรักษาพยาบาลมีระดับคะแนนสูงสุด ดังนั้น ควรพัฒนาระบบบริการสุขภาพเพื่อรองรับปริมาณผู้สูงอายุที่เข้ามารับบริการอย่างเพียงพอ และมีบริการอื่นๆ เช่น การจัดบริการใส่ฟันเทียมและส่งเสริมสุขภาพช่องปากผู้สูงอายุ การมอบแขนขาเทียมและกายอุปกรณ์ฟรีให้แก่ผู้พิการทางการเคลื่อนไหวทั่วประเทศ การยกระดับการให้บริการในโรงพยาบาลชุมชนในการให้ยาละลายลิ่มเลือดและจัดตั้งคลินิกชะลอไตเสื่อม เป็นต้น

1.2 จากการศึกษาการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุพบว่า ด้านร่างกายมีระดับคะแนนสูงสุด ดังนั้น ควรพัฒนากลไกลดความเหลื่อมล้ำระหว่างระบบประกันสุขภาพ มีการส่งเสริมให้ผู้สูงวัยเข้าร่วมเป็นสมาชิกของชมรมในชุมชน ร่วมทำกิจกรรมกับชมรม เพื่อให้เกิดการพบปะกับกลุ่มคนวัยเดียวกันและกลุ่มคนที่มีความสนใจคล้าย ๆ กัน จนกลายเป็นสังคมของกลุ่มผู้สูงวัยที่จะคอยช่วยเหลือกันเมื่อมีเหตุฉุกเฉิน นอกจากนี้การทำกิจกรรมภายในชมรม อาทิ ชมรมทำาหารหรือชมรมเย็บปักถักร้อย จะทำให้ผู้สูงวัยมีรายได้เพิ่มเติม เกิดเป็นความภาคภูมิใจในตนเองและเป็นกำลังใจในการมีชีวิตอยู่ให้ยาวนานมากขึ้น

1.3 ควรส่งเสริมให้ผู้สูงอายุตระหนักถึงคุณค่าในตนเองเป็นสิ่งที่สำคัญ คุณค่าในตนเองของผู้สูงอายุ คุณค่าในตนเองเป็นการที่บุคคลพิจารณาประเมินตนเองและแสดงออกให้เห็นถึงการยอมรับตนเอง มีองค์ประกอบ ได้แก่ 1) การรับรู้ว่ามีคุณค่าเป็นการรับรู้ว่าผู้สูงอายุเป็นบุคคลที่มีคุณค่า เป็นที่รักของครอบครัวและสังคม ตระหนักถึงคุณค่าผู้สูงอายุ 2) การรับรู้ความสามารถของตนเอง เป็นการที่ผู้สูงอายุรับรู้ถึงความสามารถของตนเองในการดึงศักยภาพของตนทำประโยชน์ให้กับครอบครัวและสังคม สามารถปรับตัวดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพชีวิต 3) การรับรู้ในคุณความดีของตนเอง เป็นการที่ผู้สูงอายุรับรู้ถึงคุณงามความดีที่ได้กระทำตลอดช่วงชีวิตที่ทรงคุณค่า ทั้งในส่วนที่ทำให้กับครอบครัว เลี้ยงดูลูกหลานจนเติบใหญ่อบรมบ่มเพาะให้เป็นคนดีของสังคม ความดีในการทำงาน และความดีในการทำประโยชน์ต่อชุมชนและสังคม รวมถึงการสืบสานปัญญา วัฒนธรรม

2. ข้อเสนอแนะด้านการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตให้ครอบคลุมพื้นที่ทั่วจังหวัดสมุทรสาคร และขยายไปสู่การศึกษาระดับประเทศ เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้ทำการวิจัยในเขตเทศบาลนครสมุทรสาคร อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร ซึ่งยังไม่สามารถนำไปสรุปคุณภาพชีวิตของประชาชนทั้งจังหวัดสมุทรสาครได้

2.2 ควรศึกษาผลปัจจัยด้านอื่นๆ ที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในเขตเทศบาลนครสมุทรสาคร อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร เช่น ปัจจัยด้านผลกระทบจากโรงงานอุตสาหกรรม ปัจจัยด้านความหลากหลายด้านสังคมจากการเป็นเมืองอุตสาหกรรม เป็นต้น

2.3 ควรมีการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่ม และการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เป็นต้น เพื่อศึกษาหาแนวทางพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กรมกิจการผู้สูงอายุ. (2560). *แนวโน้ม สาเหตุ และผลที่ตามมาของการมีอายุสูงขึ้นของประชากร*. สืบค้น 25 ธันวาคม 2566. จาก http://www.dop.go.th/th.

กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ. (2552). *การรับรู้ของผู้สูงอายุ*. สืบค้น 25 ธันวาคม 2566. จาก http://www.dsdw.go.th.

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2564). *ระบบดูแลและคุ้มครองพิทักษ์สิทธิ์ ผู้สูงอายุในระดับพื้นที่.* สืบค้น 25 พฤศจิกายน 2566. จาก https://www.dop.go.th/th.

กองสถิติสังคม สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม. (2565). *การสำรวจประชากรสูงอายุในประเทศไทย พ.ศ 2564*. กรุงเทพฯ: กองสถิติสังคม สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม.

กัลยา มั่นล้วน, วิภาดา กาญจนสิทธิ์ และ นิภา สุทธิพันธ์. (2562). พฤติกรรมสุขภาพของผู้สูงอายุในเขตโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตาบลบ้านหนองโพรง อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์. ใน *การประชุมวิชาการระดับชาติ วิทยาลัยนครราชสีมา ครั้งที่ 6 ประจำปี พ.ศ. 2562 "สังคมผู้สูงวัย: โอกาสและความท้าทายของอุดมศึกษา"*. (น. 889-897). บุรีรัมย์: มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น.

เจษฎา นกน้อย. (2560). คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในจังหวัดสงขลา. *Princess of Naradhiwas University Journal, 9*(3), 94-105.

ณมน ธนินธญางกูร. (2561). การศึกษาพฤติกรรมและแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุตามหลักสุขภาวะชุมชน : บ้านปลาบู่ ตำบลหนองแสง อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม. *วารสารชุมชนวิจัย, 12*(2), 192-203.

เทศบาลนครสมุทรสาคร. (2566). *รายงานสถิติผู้สูงอายุในเทศบาลนครสมุทรสาคร*. สมุทรสาคร: กองแผนและยุทธศาสตร์ สำนักงานเทศบาลเมืองสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสาคร.

พิมพ์วดี โตยิ่ง. (2563). *การวิเคราะห์คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ กรณีศึกษา ตำบลคลองเกตุ อำเภอโคกสำโรง จังหวัดลพบุรี*. สืบค้น 25 ธันวาคม 2566. จาก http://www.mpa-mba.ru.ac.th/images/Project/treatise_lopburi01_02082021/6124952416.pdf.

วิโรจน์ เจษฎาลักษณ์ และ ศตพร เพียรวิมังสา. (2561). คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในหมู่บ้านดอนเซ่ง ตำบลบางแพ อำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรี. *วารสารฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ, 11*(1), 3144-3156.

Krejcie, R.V., & D.W. Morgan. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement, 30*(3), 607–610.

JSSP: Journal of Social Science Panyapat, 2024. 6(1): 257-270.

PANYAPAT
ปัญญาพัฒน์

JSSP
Journal of Social Science Panyapat
https://so06.tci-thaijo.org/index.php/JSSP/index

Research Article

Factors Affecting K-POP Albums Online Purchasing

Suphawan Mangmee[1*] and Arunee Punyasavatsut[2]

[1] *Master of Economics (Business Economics), Faculty of Economics, Kasetsart University, Thailand*

[2] *Department of Economics, Faculty of Economics, Kasetsart University, Thailand*

* *Corresponding author. E-mail: suphawan.ma@ku.th*

ABSTRACT

This article aimed (1) to study purchasing behavior the purchase of music albums through online channels by fans of South Korean artists; and (2) to study and factors affecting the purchase of music albums through online channels by fans of South Korean artists. It was quantitative research. The instruments used to collect the data included 400 online questionnaires. The participants of this research were fans aged 14 or older who have purchased physical albums of South Korean artists. The statistics used to analyze data were descriptive statistics: frequency distribution, percentage, mean, and standard deviation and multiple regression analysis. The result of the study found that most of the respondents were female, aged between 26 - 31 years old, bachelor's degree, working in private companies, with an average annual income between 180,000 - 300,000 baht. The most popular channels to purchase Korean music albums were: Twitter and pre-ordering. Most of the research participants purchased the albums within the first week it was released in order to increase album sales for the artists. It was also found that the personal factors affecting the number of Korean albums purchased per year included age, occupation, and income-the income also affected the cost of album purchases per year. The factors of marketing mix affecting the number of Korean music albums purchased per year among the fans of South Korean artists through online channels were people and promotion. While the factors of marketing mix affecting the cost of online album purchases by the fans of South Korean artists per year were price and distribution.

Keywords: Marketing Mix, K-POP Albums, Online

Received: 25 July 2023;
Revised: 10 March 2024;
Accepted: 14 March 2024

© 2024 JSSP: Journal of Social Science Panyapat
ISSN: 3027-6748 (Online)

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกซื้ออัลบั้มเพลงเกาหลีทางออนไลน์

ศุภวรรณ มั่งมี[1*] และ อรุณี ปัญญสวัสดิ์สุทธิ์[2]

[1] *เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต (เศรษฐศาสตร์ธุรกิจ) คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ประเทศไทย*

[2] *ภาควิชาเศรษฐศาสตร์ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ประเทศไทย*

* *Corresponding author. E-mail: suphawan.ma@ku.th*

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาพฤติกรรมการเลือกซื้ออัลบั้มเพลงของกลุ่มแฟนคลับศิลปินเกาหลีใต้ผ่านช่องทางออนไลน์ และ (2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกซื้ออัลบั้มเพลงของกลุ่มแฟนคลับศิลปินเกาหลีใต้ผ่านช่องทางออนไลน์ โดยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ใช้เครื่องมือแบบสอบถามออนไลน์จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 ชุด โดยกลุ่มตัวอย่าง คือ บุคคลที่ซื้ออัลบั้มแบบ physical album ของศิลปินเกาหลีใต้และมีอายุ 14 ปีขึ้นไป สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ สถิติเชิงพรรณนา ด้วยการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ผลการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 26 – 31 ปี ระดับการศึกษาระดับปริญญาตรี อาชีพพนักงานบริษัทเอกชน มีรายได้เฉลี่ยต่อปีอยู่ที่ระหว่าง 180,000 – 300,000 บาท ช่องทางที่ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ใช้ในการสั่งซื้ออัลบั้มเพลงเกาหลี คือ ช่องทาง Twitter และทำการสั่งซื้ออัลบั้มเพลงเกาหลีแบบพรีออเดอร์ โดยส่วนใหญ่ได้ทำการสั่งซื้อภายในสัปดาห์แรกที่อัลบั้มได้ถูกวางขายเพื่อต้องการเพิ่มยอดขายอัลบั้มให้กับศิลปิน นอกจากนี้ยังพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อจำนวนอัลบั้มเพลงเกาหลีที่ซื้อต่อปี ได้แก่ อายุ อาชีพเจ้าของกิจการ และรายได้ อีกทั้งรายได้ยังส่งผลต่อค่าใช้จ่ายที่ซื้ออัลบั้มต่อปี ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อจำนวนอัลบั้มเพลงเกาหลีที่ซื้อต่อปีของกลุ่มแฟนคลับศิลปินเกาหลีใต้ผ่านช่องทางออนไลน์ ได้แก่ ปัจจัยด้านพนักงานผู้ให้บริการ และปัจจัยด้านการส่งเสริมการตลาด ในขณะที่ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อค่าใช้จ่ายที่ซื้ออัลบั้มผ่านช่องทางออนไลน์ของกลุ่มแฟนคลับศิลปินเกาหลีใต้ต่อปี ได้แก่ ปัจจัยด้านราคาและปัจจัยด้านการจัดจำหน่าย

คำสำคัญ: ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด, อัลบั้มเพลงเกาหลี, ออนไลน์

© 2024 JSSP: Journal of Social Science Panyapat

บทนำ

อุตสาหกรรมบันเทิงของประเทศเกาหลีใต้ได้เติบโตและเป็นที่นิยมอย่างแพร่หลาย จนเกิดเป็นกระแส Korean Wave หรือ Hallyu ซึ่งสามารถแสดงถึงความนิยมอย่างกว้างของอุตสาหกรรมบันเทิงของประเทศเกาหลีใต้ที่แพร่กระจายไปทั่วโลก สำหรับประเทศไทยก็ได้รับกระแส Korean Wave เข้ามาเช่นกัน นอกจากละครโทรทัศน์เกาหลีใต้ที่ได้รับความนิยมเป็นอย่างมาก เพลง K-Pop หรือเพลงป๊อปเกาหลีก็ได้รับความนิยมเช่นเดียวกัน โดยหากสังเกตจากสถานการณ์ก่อนเกิดโรคระบาด covid-19 ในเกือบทุกเดือนของปี พ.ศ. 2562 จะมีการจัดคอนเสิร์ตหรือแฟนมีตติ้งของศิลปินเกาหลีมากมาย เช่น วง BTS ที่มีการจัดคอนเสิร์ต 2 รอบการแสดง ณ สนามกีฬาราชมังคลากีฬาสถาน ซึ่งมีจำนวนผู้เข้าชมอยู่ที่ประมาณรอบละ 40,000 คน หรือวง GOT7 ที่มีการจัดแฟนมีตติ้ง ณ ยูเนี่ยน ฮอลล์ 2 ทั้งหมด 7 รอบ โดยมีจำนวนผู้เข้าชมอยู่ที่ประมาณรอบละ 4,000 คน และวงอื่นๆ อีกมากมาย ได้แก่ NCT 127, NCT DREAM และ BLACKPINK เป็นต้น (พีรพล เจนทรัพย์สิน, 2562) ซึ่งจากข้างต้น จะเห็นได้ว่า เพลง K-Pop ได้รับความนิยมอย่างมากจากแฟนคลับชาวไทย

นอกจากนี้ สิ่งที่สามารถรับรองความนิยมของศิลปินเกาหลี คือ ยอดการสั่งซื้ออัลบั้มเพลง (Physical Album) ซึ่งจะแตกต่างจากอัลบั้มเพลงที่อยู่บนแพล็ตฟอร์มออนไลน์ (Digital Album) ที่ได้รับความนิยมมากขึ้นหลังจากการเข้าถึงของสมาร์ตโฟนและอินเทอร์เน็ต โดยอัลบั้มเพลงที่อยู่ในรูปแบบ Physical Album หรือคำที่คนไทยมักจะคุ้นชิน คือ แผ่นซีดี

เพลง ซึ่งอัลบั้มเพลงของศิลปินเกาหลีใต้นั้น ภายในนอกจากแผ่นซีดีเพลงแล้วยังประกอบไปด้วยสิ่งของอื่นๆ อีกมากมาย เช่น โฟโต้บุ๊ก สติกเกอร์ และโฟโต้การ์ด ซึ่งจะแตกต่างกันในแต่ละอัลบั้ม และสำหรับประเทศเกาหลีใต้จะมีการจัดชาร์ตที่มีการนับยอดขายอัลบั้ม ซึ่งชาร์ตนี้จะสะท้อนถึงความนิยมของศิลปินนั้นๆ ในแต่ละอัลบั้ม หากยอดขายอัลบั้มสูงขึ้นจะแสดงให้เห็นว่าศิลปินวงนั้นๆ ได้รับความนิยมมากขึ้นหรือมีฐานแฟนคลับที่ขยายใหญ่ขึ้น

นอกจากยอดขายอัลบั้มจะสะท้อนความนิยมของศิลปินแล้ว ยังถูกคิดเป็นสัดส่วนคะแนนในการชิงรางวัลต่างๆ เช่น Music Bank, Inkigayo, M Countdown รวมถึงรางวัลปลายปีจากเวทีต่างๆ เช่น Mnet Asian Music Awards(MAMA), Golden Disk Music Awards (GDA) เป็นต้น จึงเป็นเหตุผลที่ทำให้แฟนคลับของศิลปินวงต่างๆ สั่งซื้ออัลบั้มของศิลปินที่ตนชื่นชอบผ่านร้านที่มีการนับยอดขายเข้าชาร์ต เพราะนอกจากจะได้อัลบั้มมาเก็บไว้แล้วยังอาจจะสามารถทำให้ศิลปินที่ชื่นชอบได้รับรางวัลอีกด้วย ซึ่งจากประเด็นข้างต้น ได้มีงานวิจัยเกี่ยวกับการให้ความสำคัญทางด้านชื่อเสียงและความนิยมของศิลปิน (จุฑามาศ แก้วแดง, 2558) และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของศิณัฐ สงวนสินวัฒนา (2557) ที่ศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าที่ระลึกที่เกี่ยวข้องกับศิลปินดาราและนักร้องเกาหลี พบว่ากลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญกับศิลปินดาราและนักร้องเกาหลีในการตัดสินใจซื้อแต่ละครั้ง

สำหรับช่องทางที่ได้รับความนิยมจากแฟนคลับในประเทศไทยส่วนใหญ่ คือ การสั่งจากร้านค้าในแพล็ตฟอร์มออนไลน์ เช่น Twitter และ Shopee โดยส่วนใหญ่ร้านค้าจะทำการเปิดพรีออเดอร์หรือเปิดขายล่วงหน้าจากวันที่วางขายจริง โดยจะเปิดให้พรีออเดอร์ตั้งแต่วันที่มีการประกาศขายอย่างเป็นทางการจากค่ายเพลง ซึ่งสิ่งที่จะได้จากการสั่งพรีออเดอร์นอกจากอัลบั้มเพลงที่ทำการสั่งซื้อไปแล้ว ยังได้ของแถมจากเว็บไซต์เกาหลีและของแถมจากร้านค้าในไทยอีกด้วย ซึ่งโดยทั่วไปร้านค้าใน Twitter จะมีแบบฟอร์มออนไลน์เพื่อให้ลูกค้าทำการสั่งซื้อหรือสามารถส่งข้อความส่วนตัว (Direct Message : DM) เพื่อสั่งซื้อได้ และสำหรับร้านค้าในแอปพลิเคชันอื่นๆ เช่น Shopee, LINE SHOPPING และ Lazada ก็สามารถสั่งซื้อได้เหมือนกับสินค้าชนิดอื่นๆ ในแพล็ตฟอร์ม

จากกระแส Korean Wave ที่ได้เข้ามาในประเทศไทย ทำให้ความนิยมของศิลปินเกาหลีในประเทศไทยเพิ่มมากขึ้น โดยสังเกตจากการเข้าชมการแสดงคอนเสิร์ตและการซื้อสินค้าของประเทศเกาหลี ซึ่งงานวิจัยฉบับนี้จะเป็นการศึกษาพฤติกรรมและปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกซื้ออัลบั้มเพลงเกาหลีผ่านช่องทางออนไลน์ โดยจะมีการศึกษาในส่วนของพฤติกรรมการเลือกซื้ออัลบั้มเพลงและส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้ออัลบั้มเพลงของกลุ่มแฟนคลับศิลปินเกาหลีใต้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการเลือกซื้ออัลบั้มเพลงของกลุ่มแฟนคลับศิลปินเกาหลีใต้ผ่านช่องทางออนไลน์
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกซื้ออัลบั้มเพลงของกลุ่มแฟนคลับศิลปินเกาหลีใต้ผ่านช่องทางออนไลน์

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative) โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

1.1 กลุ่มประชากร คือ บุคคลที่ซื้ออัลบั้มแบบ physical album ของศิลปินเกาหลีใต้ที่มีอายุตั้งแต่ 14 ปีขึ้นไป และอาศัยอยู่ในประเทศไทย

1.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ ส่วนหนึ่งของบุคคลที่ซื้ออัลบั้มแบบ Physical Album ของศิลปินเกาหลีใต้ที่มีอายุตั้งแต่ 14 ปีขึ้นไป และอาศัยอยู่ในประเทศไทย เนื่องจากไม่ทราบจำนวนที่แน่นอนของกลุ่มประชากร จึงจำเป็นต้องใช้สูตรคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างกรณีไม่ทราบค่าสัดส่วนของประชากรจากสูตรของคอแครน (Cochran, 1977) ดังนี้

$$n = \frac{Z^2}{4e^2}$$

โดย n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการ

Z = ค่า Z ที่ระดับความเชื่อมั่นหรือระดับนัยสำคัญ

ณ ระดับความเชื่อมั่น ร้อยละ 95 มีค่า z = 1.96

e = ระดับความคลาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่างที่ยอมให้เกิดขึ้นได้

กำหนดสมมติฐานว่าข้อมูลมีการกระจายตัวแบบปกติ ที่ระดับความเชื่อมั่น ร้อยละ 95 และระดับความคลาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่างที่ยอมให้เกิดขึ้นได้ ร้อยละ 5 สามารถคำนวณได้ดังนี้

แทนค่า

$$n = \frac{1.96^2}{4(0.05)^2} = \frac{3.8416}{0.01} = 384.16$$

จากการคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างข้างต้น พบว่าขนาดกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมในการเก็บข้อมูล คือ จำนวน 385 ชุด และเพื่อให้ผลการศึกษาถูกต้อง แม่นยำ และมีความน่าเชื่อถือ ผู้วิจัยจึงขอเก็บข้อมูลโดยใช้จำนวนกลุ่มตัวอย่างเต็มเท่ากับ 400 ชุด

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามออนไลน์ โดยแบบสอบถามประกอบไปด้วย 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลด้านปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ เพศ การศึกษา อาชีพ รายได้

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามพฤติกรรมทั่วไปเกี่ยวกับการเลือกซื้ออัลบั้มเพลงผ่านช่องทางออนไลน์ โดยมีลักษณะแบบสอบถามที่มีให้เลือกหลายคำตอบ

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามระดับความสำคัญของปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้ออัลบั้มเพลงผ่านช่องทางออนไลน์ของกลุ่มแฟนคลับเกาหลีใต้ ซึ่งประกอบด้วย ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ ปัจจัยด้านราคา ปัจจัยด้านการจัดจำหน่าย ปัจจัยด้านส่งเสริมการขาย ปัจจัยด้านพนักงานผู้ให้บริการ ปัจจัยด้านกระบวนการ ปัจจัยด้านองค์ประกอบทางกายภาพ โดยลักษณะของแบบสอบถามจะใช้ระดับการวัดข้อมูลประเภทอัตราส่วน และใช้มาตรวัดแบบเรียงระดับความสำคัญจากน้อยไปมาก โดยมีเกณฑ์การกำหนดค่าน้ำหนักคะแนนสำหรับความสำคัญในการตอบแบบสอบถามดังนี้

ระดับความสำคัญ มีความสำคัญมากที่สุด	ระดับคะแนน 5 คะแนน
ระดับความสำคัญ มีความสำคัญมาก	ระดับคะแนน 4 คะแนน
ระดับความสำคัญ มีความสำคัญปานกลาง	ระดับคะแนน 3 คะแนน
ระดับความสำคัญ มีความสำคัญน้อย	ระดับคะแนน 2 คะแนน
ระดับความสำคัญ มีความสำคัญน้อยที่สุด	ระดับคะแนน 1 คะแนน

สำหรับเกณฑ์การประเมิน จะใช้หลักการแปลผลตามการแบ่งของอันตรภาคชั้น (Interval Scale) โดยแบ่งคะแนนเป็น 5 ระดับ โดยคะแนนสูงสุดเท่ากับ 5 คะแนน และคะแนนต่ำสุดเท่ากับ 1 คะแนน เพื่อให้ลักษณะเกณฑ์เป็นการแจกแจงปกติ (Normal Distribution) โดยใช้สูตรหาช่วงความกว้างของอันตรภาคชั้นได้ดังนี้

$$\text{ความกว้างของอันตรภาคชั้น} = \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}}$$

$$\text{ความกว้างของอันตรภาคชั้น} = \frac{5-1}{5}$$

$$\text{ความกว้างของอันตรภาคชั้น} = 0.8$$

ดังนั้น ชั้นระดับคะแนนจึงเท่ากับ 0.8 จึงมีเกณฑ์การแปลความ ได้ดังนี้

ระดับความสำคัญ มีความสำคัญมากที่สุด	ระดับคะแนน 4.21 – 5.00 คะแนน
ระดับความสำคัญ มีความสำคัญมาก	ระดับคะแนน 3.41 – 4.20 คะแนน
ระดับความสำคัญ มีความสำคัญปานกลาง	ระดับคะแนน 2.61 – 3.40 คะแนน
ระดับความสำคัญ มีความสำคัญน้อย	ระดับคะแนน 1.81 – 2.60 คะแนน
ระดับความสำคัญ มีความสำคัญน้อยที่สุด	ระดับคะแนน 1.00 – 1.80 คะแนน

3. สมมติฐานการวิจัย

3.1 ปัจจัยส่วนบุคคลและส่วนประสมทางการตลาดมีความสัมพันธ์กับจำนวนอัลบั้มเพลงเกาหลีที่ซื้อต่อปีของกลุ่มแฟนคลับศิลปินเกาหลีใต้ผ่านช่องทางออนไลน์

3.2 ปัจจัยส่วนบุคคลและส่วนประสมทางการตลาดมีความสัมพันธ์กับค่าใช้จ่ายที่ซื้ออัลบั้มต่อปีผ่านช่องทางออนไลน์ของกลุ่มแฟนคลับศิลปินเกาหลีใต้

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ข้อมูลทุติยภูมิ เป็นข้อมูลที่รวบรวมจากแหล่งต่างๆ เช่น ทบทวนวรรณกรรม เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง หนังสือ บทความวิชาการ และข้อมูลจากเว็บไซต์ต่างๆ ได้แก่ ข้อมูลอุตสาหกรรมเพลงเกาหลี และข้อมูลยอดขายอัลบั้มเพลง

4.2 ข้อมูลปฐมภูมิ เป็นข้อมูลที่ได้มาจากการเก็บแบบสอบถามออนไลน์ โดยใช้วิธีการเลือกลุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

งานวิจัยฉบับนี้ใช้สมการ Multiple Regression ในการอธิบายผลของปัจจัยต่างๆ ที่ส่งผลต่อจำนวนอัลบั้มเพลงเกาหลีที่ซื้อต่อปีและค่าใช้จ่ายที่ซื้ออัลบั้มต่อปี โดยมีรูปแบบของสมการ Regression ดังนี้

$$Y_1 = \hat{\beta}_0 + \hat{\beta}_1 X_1 + \hat{\beta}_2 D_{11} + \hat{\beta}_3 D_{12} + \hat{\beta}_4 D_{21} + \hat{\beta}_5 D_{22} + \hat{\beta}_6 D_{23} + \hat{\beta}_7 D_{31} + \hat{\beta}_8 D_{32} + \hat{\beta}_9 D_{33} + \hat{\beta}_{10} D_{34} + \hat{\beta}_{11} D_{35} + \hat{\beta}_{12} X_2 + \hat{\beta}_{13} X_3 + \hat{\beta}_{14} X_4 + \hat{\beta}_{15} X_5 + \hat{\beta}_{16} X_6 + \hat{\beta}_{17} X_7 + \hat{\beta}_{18} X_8 + \hat{\beta}_{19} X_9 + \varepsilon_1$$

$$Y_2 = \hat{\alpha}_0 + \hat{\alpha}_1 X_1 + \hat{\alpha}_2 D_{11} + \hat{\alpha}_3 D_{12} + \hat{\alpha}_4 D_{21} + \hat{\alpha}_5 D_{22} + \hat{\alpha}_6 D_{23} + \hat{\alpha}_7 D_{31} + \hat{\alpha}_8 D_{32} + \hat{\alpha}_9 D_{33} + \hat{\alpha}_{10} D_{34} + \hat{\alpha}_{11} D_{35} + \hat{\alpha}_{12} X_2 + \hat{\alpha}_{13} X_3 + \hat{\alpha}_{14} X_4 + \hat{\alpha}_{15} X_5 + \hat{\alpha}_{16} X_6 + \hat{\alpha}_{17} X_7 + \hat{\alpha}_{18} X_8 + \hat{\alpha}_{19} X_9 + \varepsilon_2$$

โดย Y_1 = จำนวนอัลบั้มเพลงเกาหลีที่ซื้อต่อปี (อัลบั้มต่อปี)

Y_2 = ค่าใช้จ่ายที่ซื้ออัลบั้มต่อปี (บาทต่อปี)

X_1 = อายุ (ปี)

D_{11} = ตัวแปรหุ่นแสดงเพศหญิง

D_{12} = ตัวแปรหุ่นแสดงเพศทางเลือก โดยให้เพศชายเป็นกลุ่มฐาน (Base Category)

D_{21} = ตัวแปรหุ่นแสดงการศึกษาระดับปริญญาตรี

D_{22} = ตัวแปรหุ่นแสดงการศึกษาระดับปริญญาโท

D_{23} = ตัวแปรหุ่นแสดงการศึกษาระดับปริญญาเอก

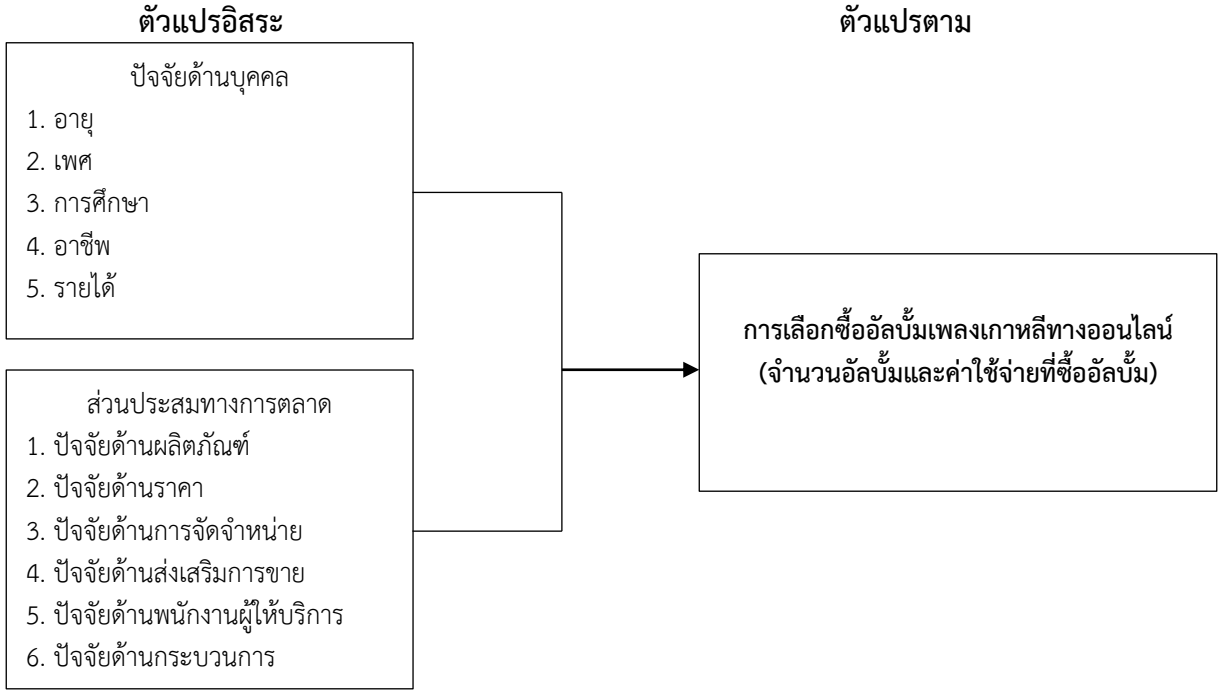
โดยให้ การศึกษาระดับมัธยมศึกษาเป็นกลุ่มฐาน (Base Category)

D_{31} = ตัวแปรหุ่นแสดงอาชีพ ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ

D_{32} = ตัวแปรหุ่นแสดงอาชีพ พนักงานบริษัทเอกชน

D_{33} = ตัวแปรหุ่นแสดงอาชีพเจ้าของกิจการ
D_{34} = ตัวแปรหุ่นแสดงอาชีพอิสระ
D_{35} = ตัวแปรหุ่นแสดงอาชีพว่างงาน
โดยให้ นักเรียนและนักศึกษาเป็นกลุ่มฐาน (Base Category)
X_2 = รายได้ (บาทต่อปี)
X_3 = ระดับความสำคัญด้านผลิตภัณฑ์
X_4 = ระดับความสำคัญด้านราคา
X_5 = ระดับความสำคัญด้านการจัดจำหน่าย
X_6 = ระดับความสำคัญด้านการส่งเสริมการขาย
X_7 = ระดับความสำคัญด้านพนักงานผู้ให้บริการ
X_8 = ระดับความสำคัญด้านกระบวนการ
X_9 = ระดับความสำคัญด้านองค์ประกอบทางกายภาพ
$\hat{\beta}_0$ = ค่าคงที่
$\hat{\beta}_1 - \hat{\beta}_{19}$ = ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวแปรอิสระ
$\hat{\alpha}_0$ = ค่าคงที่
$\hat{\alpha}_1 - \hat{\alpha}_{19}$ = ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวแปรอิสระ
$\varepsilon_1, \varepsilon_2$ = ค่าความคลาดเคลื่อน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย พบว่า

1. พฤติกรรมการเลือกซื้ออัลบั้มเพลงของกลุ่มแฟนคลับศิลปินเกาหลีใต้ผ่านช่องทางออนไลน์

1.1 ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง ผู้สอบแบบสอบถามสามารถแบ่งออกเป็นเพศหญิงร้อยละ 87.75 เพศชายร้อยละ 10.25 และเพศทางเลือกร้อยละ 2.00 โดยส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 26 – 31 ปี คิดเป็นร้อยละ 51.00 ทั้งนี้ระดับการศึกษาส่วนใหญ่ของกลุ่มตัวอย่าง คือ ระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 92.50 อาชีพส่วนใหญ่ของกลุ่มตัวอย่าง คือ พนักงานบริษัทเอกชน คิดเป็นร้อยละ 70.00 และรายได้เฉลี่ยต่อปีของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อยู่ที่ระหว่าง 180,000 – 300,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 37.00

1.2 ข้อมูลพฤติกรรมการซื้อของกลุ่มตัวอย่าง ช่องทางที่กลุ่มตัวอย่างได้ทำการสั่งซื้ออัลบั้มผ่านทางออนไลน์มากที่สุด คือ ช่องทาง Twitter ร้อยละ 40.75 รองลงมา คือ ช่องทาง Facebook ร้อยละ 7.25 นอกจากนี้ยังพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ทำการสั่งซื้อแบบพรีออเดอร์กับทางร้านค้า ร้อยละ 93.25 และจากการศึกษาพฤติกรรมการสั่งซื้ออัลบั้มของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ส่วนใหญ่ได้ทำการสั่งซื้ออัลบั้มในสัปดาห์แรกที่อัลบั้มได้ถูกวางขายเพื่อต้องการเพิ่มยอดขายให้ศิลปิน

1.3 จากการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด พบว่า ปัจจัยอิสระที่กลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญมากที่สุด 5 ลำดับแรก ได้แก่ ปัจจัยด้านพนักงานผู้ให้บริการ ในหัวข้อผู้ให้บริการมีความรู้ในสินค้าเป็นอย่างดี (ค่าเฉลี่ย 4.31: มีความสำคัญมากที่สุด) ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ ในหัวข้อกล่องพัสดุที่ได้รับอยู่ในสภาพสมบูรณ์ (ค่าเฉลี่ย 4.27: มีความสำคัญมากที่สุด) ปัจจัยด้านองค์ประกอบทางกายภาพ ในข้อหัวมีรายละเอียดของอัลบั้มเพลงบอกไว้อย่างชัดเจน (ค่าเฉลี่ย 4.27: มีความสำคัญมากที่สุด) และปัจจัยด้านพนักงานผู้ให้บริการ ในหัวข้อผู้ให้บริการสามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างเหมาะสมและรวดเร็ว (ค่าเฉลี่ย 4.25: มีความสำคัญมากที่สุด) และในหัวข้อผู้ให้บริการมีความน่าเชื่อถือ (ค่าเฉลี่ย 4.25: มีความสำคัญมากที่สุด)

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกซื้ออัลบั้มเพลงของกลุ่มแฟนคลับศิลปินเกาหลีใต้ผ่านช่องทางออนไลน์

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อจำนวนอัลบั้มเพลงเกาหลีที่ซื้อต่อปีของกลุ่มแฟนคลับศิลปินเกาหลีใต้ผ่านช่องทางออนไลน์

ตัวแปร	Coefficient	Std. Err.	t-Statistic	Sig.
ค่าคงที่	13.5279	6.6608	2.0309	0.0430
อายุ	-0.2844 **	0.1235	-2.3022	0.0219
เพศหญิง	1.0215	1.3285	0.7689	0.4424
เพศทางเลือก	-0.6248	3.1853	-0.1961	0.8446
ระดับการศึกษาปริญญาตรี	0.3096	2.1599	0.1433	0.8861
ระดับการศึกษาปริญญาโท	4.7504	3.2590	1.4576	0.1458
ระดับการศึกษาปริญญาเอก	-2.5058	8.1667	-0.3068	0.7591
ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ	0.9878	2.3439	0.4214	0.6737
พนักงานบริษัทเอกชน	-2.7508	1.7373	-1.5833	0.1142
เจ้าของกิจการ	23.2089 ***	5.3697	4.3221	0.0000
อิสระ	2.7089	2.3165	1.1694	0.2430
ว่างงาน	0.2394	3.3441	0.0716	0.9429
รายได้ต่อปี	8.78E-06 ***	2.63E-06	3.3353	0.0009
ระดับความสำคัญด้านผลิตภัณฑ์	-4.4564 ***	1.0558	-4.2205	0.0000
ระดับความสำคัญด้านราคา	2.0052	1.2909	1.5532	0.1212
ระดับความสำคัญด้านการจัดจำหน่าย	1.3602	1.0438	1.3031	0.1933
ระดับความสำคัญด้านการส่งเสริมการขาย	1.8566 *	1.0981	1.6906	0.0917

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อจำนวนอัลบั้มเพลงเกาหลีที่ซื้อต่อปีของกลุ่มแฟนคลับศิลปินเกาหลีใต้ผ่านช่องทางออนไลน์ (ต่อ)

ตัวแปร	Coefficient	Std. Err.	t-Statistic	Sig.
ระดับความสำคัญด้านพนักงานผู้ให้บริการ	3.6789 ***	1.3479	2.7291	0.0066
ระดับความสำคัญด้านกระบวนการ	-4.2984 ***	1.3725	-3.1317	0.0019
ระดับความสำคัญด้านองค์ประกอบทางกายภาพ	-0.8699	1.1744	-0.7406	0.4593
R-squared = 0.2934, Adjusted R-squared = 0.2581, S.E. of regression = 7.8419, Durbin-Watson stat = 1.8568, F-statistic = 8.3067, Sum squared resid = 23368.71				

หมายเหตุ: *** ณ ระดับนัยสำคัญ 0.01, ** ณ ระดับนัยสำคัญ 0.05, * ณ ระดับนัยสำคัญ 0.10

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อค่าใช้จ่ายที่ซื้ออัลบั้มต่อปีผ่านช่องทางออนไลน์ของกลุ่มแฟนคลับศิลปินเกาหลีใต้

ตัวแปร	Coefficient	Std. Err.	t-Statistic	Sig.
ค่าคงที่	19967.78	12235.92	1.6318	0.1035
อายุ	-263.0832	226.9608	-1.1591	0.2471
เพศหญิง	-923.6369	2440.511	-0.3784	0.7053
เพศทางเลือก	-5442.989	5851.400	-0.9302	0.3529
ระดับการศึกษาปริญญาตรี	305.9179	3967.825	0.0771	0.9386
ระดับการศึกษาปริญญาโท	8614.847	5986.931	1.4389	0.1510
ระดับการศึกษาปริญญาเอก	-2410.996	15002.27	-0.1607	0.8724
ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ	-5855.184	4305.789	-1.3598	0.1747
พนักงานบริษัทเอกชน	27.06255	3191.496	0.0084	0.9932
เจ้าของกิจการ	-15227.51	9864.249	-1.5437	0.1235
อิสระ	4641.575	4255.438	1.0907	0.2761
ว่างงาน	-3245.223	6143.192	-0.5282	0.5976
รายได้ต่อปี	0.0386 ***	0.0048	7.9971	0.0000
ระดับความสำคัญด้านผลิตภัณฑ์	-3854.347 **	1939.653	-1.9871	0.0476
ระดับความสำคัญด้านราคา	10056.67 ***	2371.509	4.2406	0.0000
ระดับความสำคัญด้านการจัดจำหน่าย	4845.275 **	1917.601	2.5267	0.0119
ระดับความสำคัญด้านการส่งเสริมการขาย	291.9698	2017.314	0.1447	0.8850
ระดับความสำคัญด้านพนักงานผู้ให้บริการ	-2588.739	2476.264	-1.0454	0.2965
ระดับความสำคัญด้านกระบวนการ	-5588.022 **	2521.368	-2.2162	0.0273
ระดับความสำคัญด้านองค์ประกอบทางกายภาพ	-5401.240 **	2157.482	-2.5034	0.0127
R-squared = 0.2702, Adjusted R-squared = 0.2337, S.E. of regression = 14405.71, Durbin-Watson stat = 1.7277, F-statistic = 7.4078, Sum squared resid = 7.89E+10				

หมายเหตุ: *** ณ ระดับนัยสำคัญ 0.01, ** ณ ระดับนัยสำคัญ 0.05

2.1 ปัจจัยที่ส่งผลต่อจำนวนอัลบั้มเพลงเกาหลีที่ซื้อต่อปีของกลุ่มแฟนคลับศิลปินเกาหลีใต้ผ่านช่องทางออนไลน์

จากผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อจำนวนอัลบั้มเพลงเกาหลีที่ซื้อต่อปีของกลุ่มแฟนคลับศิลปินเกาหลีใต้ผ่านช่องทางออนไลน์ พบว่า

- ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรอายุมีค่า p-value เท่ากับ 0.0219 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 0.05 จึงปฏิเสธ H_0 และยอมรับ H_1 แสดงให้เห็นว่า อายุมีผลต่อจำนวนอัลบั้มที่ซื้อต่อปี โดยเมื่ออายุเปลี่ยนแปลงไป 1 ปี จะทำให้จำนวนอัลบั้มที่ซื้อ

เปลี่ยนแปลงไปในทิศทางตรงกันข้าม 0.2844 อัลบั้ม จากผลดังกล่าว อาจพิจารณาได้ว่า เมื่ออายุเพิ่มมากขึ้น ความสนใจที่เกี่ยวข้องกับความบันเทิงอาจน้อยลงหรือมีภาระอย่างอื่นที่ต้องทำมากขึ้น

- ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรอาชีพเจ้าของกิจการมีค่า p-value เท่ากับ 0.0000 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 0.01 แสดงให้เห็นว่า ผู้ที่มีอาชีพเจ้าของกิจการจะซื้ออัลบั้มเพลงโดยเฉลี่ยต่อปีเป็นจำนวนมากกว่าผู้ที่กำลังศึกษาหรืออยู่ในสถานะนักเรียนหรือนักศึกษาซึ่งเป็นกลุ่มฐานอยู่ 23.2089 อัลบั้ม

- ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรรายได้มีค่า p-value เท่ากับ 0.0009 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 0.01 แสดงให้เห็นว่ารายได้มีผลต่อจำนวนอัลบั้มที่ซื้อต่อปี โดยเมื่อรายได้เปลี่ยนแปลงไป 100,000 บาทต่อปี จะทำให้จำนวนอัลบั้มที่ซื้อเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางเดียวกัน 0.878 อัลบั้ม จากผลดังกล่าว อาจพิจารณาได้ว่า เมื่อรายได้มากขึ้นก็จะสามารถซื้อสินค้าที่ต้องการได้เพิ่มมากขึ้น จึงส่งผลให้จำนวนอัลบั้มที่ซื้อเพิ่มขึ้น

- ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านผลิตภัณฑ์มีค่า p-value เท่ากับ 0.0000 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 0.01 แสดงให้เห็นว่าปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านผลิตภัณฑ์ส่งผลต่อจำนวนอัลบั้มเพลงเกาหลีที่ซื้อต่อปี และแสดงให้เห็นว่าเมื่อปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านผลิตภัณฑ์เปลี่ยนแปลงไป 1 คะแนน จะทำให้จำนวนอัลบั้มที่ซื้อเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางตรงกันข้าม 4.4564 อัลบั้ม จากผลดังกล่าว คือ ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านผลิตภัณฑ์ ซึ่งประกอบไปด้วยหัวข้อ กล่องพัสดุและการห่อกันกระแทกรวมถึงของแถม ส่งผลต่อจำนวนอัลบั้มที่เปลี่ยนแปลงไปในทิศทางตรงกันข้าม อาจพิจารณาได้ว่าหัวข้อดังกล่าวอาจจะไม่ใช่สิ่งที่สามารถสะท้อนการเปลี่ยนแปลงของจำนวนของอัลบั้มเพลงเกาหลีที่ซื้อต่อปีได้ดี แต่อาจมาจากหัวข้อที่เกี่ยวข้องกับอัลบั้มเพลงที่บริษัทค่ายเพลงผลิตออกมาเพื่อจำหน่าย

- ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านการส่งเสริมการตลาดมีค่า p-value เท่ากับ 0.0917 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 0.10 แสดงให้เห็นว่าปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านการส่งเสริมการตลาดส่งผลต่อจำนวนอัลบั้มเพลงเกาหลีที่ซื้อต่อปี และแสดงให้เห็นว่าเมื่อปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านการส่งเสริมการตลาดเปลี่ยนแปลงไป 1 คะแนน จะทำให้จำนวนอัลบั้มที่ซื้อเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางเดียวกัน 1.8566 อัลบั้ม จากผลดังกล่าว อาจพิจารณาได้ว่า กลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญเกี่ยวกับการส่งฟรี หรือการได้รับสิทธิพิเศษจากการซื้ออัลบั้ม รวมถึงหากอัลบั้มเพลงที่ทางร้านจำหน่ายได้รับการโพรโมตที่เหมาะสมก็อาจทำให้จำนวนอัลบั้มที่ซื้อเพิ่มมากขึ้น

- ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านพนักงานผู้ให้บริการมีค่า p-value เท่ากับ 0.0066 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 0.01 แสดงให้เห็นว่าปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านพนักงานผู้ให้บริการส่งผลต่อจำนวนอัลบั้มเพลงเกาหลีที่ซื้อต่อปี และแสดงให้เห็นว่าเมื่อปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านพนักงานผู้ให้บริการเปลี่ยนแปลงไป 1 คะแนน จะทำให้จำนวนอัลบั้มที่ซื้อเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางเดียวกัน 3.6789 อัลบั้ม จากผลดังกล่าว อาจพิจารณาได้ว่า กลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญกับการที่ผู้ให้บริการมีความรู้ในสินค้าเป็นอย่างดี มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี และสามารถแก้ไขปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นได้อย่างรวดเร็ว รวมถึงมีความน่าเชื่อถือ

- ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านกระบวนการมีค่า p-value เท่ากับ 0.0066 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 0.01 แสดงให้เห็นว่าปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านกระบวนการส่งผลต่อจำนวนอัลบั้มเพลงเกาหลีที่ซื้อต่อปี และแสดงให้เห็นว่าเมื่อปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านกระบวนการเปลี่ยนแปลงไป 1 คะแนน จะทำให้จำนวนอัลบั้มที่ซื้อต่อปีเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางตรงกันข้าม 4.2984 อัลบั้ม จากผลดังกล่าว อาจพิจารณาได้ว่าการที่จำนวนอัลบั้มเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางตรงกันข้าม อาจจะเพราะร้านค้ามีบริการเฉพาะกลุ่ม เช่น การแกะการ์ด แลกการ์ดให้ลูกค้า เลยทำให้กระบวนการของร้านค้ามีระยะเวลานานกว่าที่จะจัดส่งซึ่งเป็นผลให้กว่าผู้ซื้อจะได้รับอัลบั้มเพลงจะใช้เวลานานกว่าปกติ ส่งผลทำให้การบริการไม่เป็นที่พึงพอใจ

2.2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อค่าใช้จ่ายที่ซื้ออัลบั้มผ่านช่องทางออนไลน์ของกลุ่มแฟนคลับศิลปินเกาหลีใต้ต่อปี

จากผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อค่าใช้จ่ายที่ซื้ออัลบั้มผ่านช่องทางออนไลน์ของกลุ่มแฟนคลับศิลปินเกาหลีใต้ต่อปี พบว่า

- ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรรายได้มีค่า p-value เท่ากับ 0.0000 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 0.01 แสดงให้เห็นว่ารายได้มีผลต่อค่าใช้จ่ายที่ซื้ออัลบั้มต่อปี โดยเมื่อรายได้เปลี่ยนแปลงไป 10,000 บาท จะทำให้ค่าใช้จ่ายที่ใช้เพื่อซื้ออัลบั้ม

เพลงเกาหลีผ่านช่องทางออนไลน์ต่อปีเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางเดียวกัน 386 บาท จากผลดังกล่าว อาจพิจารณาได้ว่า เมื่อรายได้มากขึ้นก็จะสามารถซื้อสินค้าที่ต้องการได้เพิ่มมากขึ้น จึงส่งผลให้ค่าใช้จ่ายที่ซื้ออัลบั้มต่อปีเพิ่มมากขึ้น

- ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านผลิตภัณฑ์มีค่า p-value เท่ากับ 0.0476 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 0.05 แสดงให้เห็นว่าปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านผลิตภัณฑ์มีผลต่อค่าใช้จ่ายที่ซื้ออัลบั้มต่อปี โดยเมื่อปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านผลิตภัณฑ์เปลี่ยนแปลงไป 1 คะแนน จะทำให้ค่าใช้จ่ายที่ใช้เพื่อซื้ออัลบั้มเพลงเกาหลีผ่านช่องทางออนไลน์ต่อปีเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางตรงกันข้าม 3854.347 บาท จากผลดังกล่าว คือ ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านผลิตภัณฑ์ ซึ่งประกอบไปด้วยหัวข้อ กล่องพัสดุและการห่อกันกระแทกรวมถึงของแถม ส่งผลต่อค่าใช้จ่ายที่ซื้ออัลบั้มต่อปีเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางตรงกันข้าม อาจพิจารณาได้ว่าหัวข้อดังกล่าวอาจจะไม่ใช่สิ่งที่สามารถสะท้อนการเปลี่ยนแปลงของค่าใช้จ่ายที่ซื้ออัลบั้มต่อปีได้ดี แต่อาจมาจากหัวข้อที่เกี่ยวข้องกับอัลบั้มเพลงที่บริษัทค่ายเพลงผลิตออกมาเพื่อจำหน่าย

- ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านราคามีค่า p-value เท่ากับ 0.0000 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 0.01 แสดงให้เห็นว่าปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านราคามีผลต่อค่าใช้จ่ายที่ซื้ออัลบั้มต่อปี โดยเมื่อปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านราคาเปลี่ยนแปลงไป 1 คะแนน จะทำให้ค่าใช้จ่ายที่ใช้เพื่อซื้ออัลบั้มเพลงเกาหลีผ่านช่องทางออนไลน์ต่อปีเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางเดียวกัน 10056.67 บาท จากผลดังกล่าว อาจพิจารณาได้ว่า เมื่อกลุ่มตัวอย่างได้รับส่วนลด การส่งฟรีหรือสิทธิพิเศษอื่นๆ จะทำให้กลุ่มตัวอย่างต้องการใช้จ่ายมากขึ้น

- ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านการจัดจำหน่ายมีค่า p-value เท่ากับ 0.0119 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 0.05 แสดงให้เห็นว่าปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านการจัดจำหน่ายมีผลต่อค่าใช้จ่ายที่ซื้ออัลบั้มต่อปี โดยเมื่อปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านการจัดจำหน่ายเปลี่ยนแปลงไป 1 คะแนน จะทำให้ค่าใช้จ่ายที่ใช้เพื่อซื้ออัลบั้มเพลงเกาหลีผ่านช่องทางออนไลน์ต่อปีเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางเดียวกัน 4845.275 บาท จากผลดังกล่าว อาจพิจารณาได้ว่าผู้ซื้อคำนึงถึงความสะดวกสบายในการสั่งซื้อ และการได้รับสินค้าที่รวดเร็วเป็นสิ่งสำคัญ

- ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านกระบวนการมีค่า p-value เท่ากับ 0.0237 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 0.05 แสดงให้เห็นว่าปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านกระบวนการมีผลต่อค่าใช้จ่ายที่ซื้ออัลบั้มต่อปี โดยเมื่อปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านกระบวนการเปลี่ยนแปลงไป 1 คะแนน จะทำให้ค่าใช้จ่ายที่ใช้เพื่อซื้ออัลบั้มเพลงเกาหลีผ่านช่องทางออนไลน์ต่อปีเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางตรงกันข้าม 5588.022 บาท จากผลดังกล่าว อาจพิจารณาได้ว่าการที่จำนวนค่าใช้จ่ายที่เปลี่ยนแปลงไปในทิศทางตรงกันข้าม อาจจะเพราะร้านค้ามีบริการเฉพาะกลุ่ม เช่น การแกะการ์ดแลกการ์ดให้ลูกค้า เลยทำให้กระบวนการของร้านค้ามีระยะเวลานานกว่าที่จะจัดส่ง ซึ่งเป็นผลให้กว่าจะได้รับอัลบั้มเพลงที่ซื้อไปใช้เวลานานกว่าปกติส่งผลทำให้การบริการไม่เป็นที่พึงพอใจ

- ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านองค์ประกอบทางกายภาพมีค่า p-value เท่ากับ 0.0127 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 0.05 แสดงให้เห็นว่าว่าปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านองค์ประกอบทางกายภาพมีผลต่อค่าใช้จ่ายที่ซื้ออัลบั้มต่อปี โดยเมื่อปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านองค์ประกอบทางกายภาพเปลี่ยนแปลงไป 1 คะแนน จะทำให้ค่าใช้จ่ายที่ใช้เพื่อซื้ออัลบั้มเพลงเกาหลีผ่านช่องทางออนไลน์ต่อปีเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางตรงกันข้าม 5401.240 บาท จากผลดังกล่าว อาจพิจารณาได้ว่าเมื่อเว็บไซต์หรือแอปพลิเคชัน มีการแยกหมวดหมู่ของสินค้าไว้อย่างชัดเจนจึงทำให้ลูกค้าเห็นสินค้าอย่างอื่นเพิ่มมากขึ้นด้วย เช่น แท่งไฟออฟฟิเชียล หรือสินค้าอื่นๆ ที่ศิลปินเป็นพรีเซนเตอร์ จึงทำให้ค่าใช้จ่ายที่ซื้ออัลบั้มเพลงเปลี่ยนแปลงในทิศทางตรงกันข้าม

อภิปรายผล

พฤติกรรมการเลือกซื้ออัลบั้มเพลงของกลุ่มแฟนคลับศิลปินเกาหลีใต้ผ่านช่องทางออนไลน์ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ได้ทำการสั่งซื้ออัลบั้มในสัปดาห์แรกที่อัลบั้มได้ถูกวางขายเพื่อต้องการเพิ่มยอดขายให้ศิลปิน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะต้องการที่จะสนับสนุนศิลปินที่ชื่นชอบ ซึ่งสอดคล้องกับ ศิณัฐ สงวนสินวัฒนา (2557) ที่ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการ

ตัดสินใจซื้อสินค้าที่ระลึกที่เกี่ยวข้องกับศิลปินดาราและนักร้องเกาหลี พบว่า ผู้ให้สัมภาษณ์ซื้อสินค้าที่เกี่ยวข้องกับศิลปินเพื่อเก็บสะสมและยังได้สนับสนุนศิลปินที่ชื่นชอบ

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกซื้ออัลบั้มเพลงของกลุ่มแฟนคลับศิลปินเกาหลีใต้ผ่านช่องทางออนไลน์ พบว่า รายได้ส่งผลต่อจำนวนอัลบั้มเพลงเกาหลีที่ซื้อต่อปีในทิศทางเดียวกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ เมื่อมีรายได้มากขึ้นก็จะสามารถซื้อสินค้าที่ต้องการได้เพิ่มมากขึ้น จึงส่งผลให้จำนวนอัลบั้มที่ซื้อเพิ่มขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ วรนุช ตันติวิทิตพงศ์ (2551) ที่ศึกษาพฤติกรรมความคลั่งไคล้ศิลปินนักร้องเกาหลีของวัยรุ่นไทย พบว่า พฤติกรรมการซื้อสินค้าของแฟนคลับนั้นขึ้นอยู่กับปัจจัยทางด้านการเงิน

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านการส่งเสริมการตลาด ส่งผลต่อจำนวนอัลบั้มเพลงเกาหลีที่ซื้อต่อปีในทิศทางเดียวกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ กลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญเกี่ยวกับการส่งฟรี หรือการได้รับสิทธิพิเศษจากการซื้ออัลบั้ม รวมถึงหากอัลบั้มเพลงที่ทางร้านจำหน่ายได้รับการโพรโมตที่เหมาะสมก็อาจทำให้จำนวนอัลบั้มที่ซื้อเพิ่มมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ จุฑามาศ แก้วแดง (2558) ที่ศึกษาส่วนประสมทางการตลาดในการเลือกซื้ออัลบั้มเพลงนำเข้าจากประเทศเกาหลีใต้ของประชากรในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ส่วนประสมทางการตลาดที่กลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญ คือ ปัจจัยด้านการส่งเสริมการตลาด และยังสอดคล้องกับ Oswari et al., (2021) ที่ศึกษาเกี่ยวกับผลกระทบของส่วนประสมทางการตลาดและวัฒนธรรมประจำชาติต่อความตั้งใจซื้อของผู้บริโภคสำหรับผลิตภัณฑ์เพลง กรณีศึกษาของผู้บริโภคจากประเทศอินโดนีเซียและประเทศอินเดีย พบว่า ปัจจัยด้านการส่งเสริมการตลาด มีผลกระทบต่อความตั้งใจซื้อของผู้บริโภคชาวอินโดนีเซียและชาวอินเดีย

รายได้ ส่งผลต่อค่าใช้จ่ายที่ซื้ออัลบั้มต่อปีในทิศทางเดียวกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ เมื่อรายได้เพิ่มมากขึ้นก็จะสามารถซื้อสินค้าที่ต้องการได้เพิ่มมากขึ้น จึงส่งผลให้ค่าใช้จ่ายที่ซื้ออัลบั้มต่อปีเพิ่มมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ วรนุช ตันติวิทิตพงศ์ (2551) ที่ศึกษาพฤติกรรมความคลั่งไคล้ศิลปินนักร้องเกาหลีของวัยรุ่นไทย พบว่า พฤติกรรมการซื้อสินค้าของแฟนคลับนั้นขึ้นอยู่กับปัจจัยทางด้านการเงิน

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านราคา ส่งผลต่อค่าใช้จ่ายที่ซื้ออัลบั้มต่อปีในทิศทางเดียวกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ เมื่อกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามได้รับรู้ถึงการระบุราคาที่ชัดเจน การได้รับส่วนลด การส่งฟรีหรือสิทธิพิเศษอื่นๆ จะทำให้กลุ่มผู้ตอบแบบสอบต้องการใช้จ่ายมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ จุฑามาศ แก้วแดง (2558) ที่ศึกษาส่วนประสมทางการตลาดในการเลือกซื้ออัลบั้มเพลงนำเข้าจากประเทศเกาหลีใต้ของประชากรในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า กลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญกับการที่ร้านค้ามีป้ายราคากำกับแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนและมีการลดราคาให้กับลูกค้า

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านการจัดจำหน่าย ส่งผลต่อค่าใช้จ่ายที่ซื้ออัลบั้มต่อปีในทิศทางเดียวกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้ซื้อคำนึงถึงความสะดวกสบายในการสั่งซื้อ ซึ่งสอดคล้องกับ จุฑามาศ แก้วแดง (2558) ที่ศึกษาส่วนประสมทางการตลาดในการเลือกซื้ออัลบั้มเพลงนำเข้าจากประเทศเกาหลีใต้ของประชากรในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า กลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญกับการที่ร้านค้าเปิด Pre-order ผ่านทาง Social Media หรือผ่านช่องทางออนไลน์ต่างๆ และยังสอดคล้องกับ Kusumawati et al., (2013) ที่ศึกษาเรื่องอิทธิพลของอีคอมเมิร์ซต่อผลิตภัณฑ์เพลงในอินโดนีเซีย ซึ่งเป็นการศึกษาเกี่ยวกับ ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์เพลงทางออนไลน์ของผู้บริโภค พบว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านการจัดจำหน่ายส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภค ซึ่งหากร้านค้ามีการจัดการการจัดจำหน่ายที่เหมาะสมก็จะสามารถช่วยให้ลูกค้าเข้าถึงได้ง่ายขึ้น และนอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ Oswari et al., (2021) ที่ศึกษาเกี่ยวกับผลกระทบของส่วนประสมทางการตลาดและวัฒนธรรมประจำชาติต่อความตั้งใจซื้อของผู้บริโภคสำหรับผลิตภัณฑ์เพลง กรณีศึกษาของผู้บริโภคจากประเทศอินโดนีเซียและประเทศอินเดีย พบว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านการจัดจำหน่าย มีผลกระทบต่อความตั้งใจซื้อของผู้บริโภคชาวอินโดนีเซีย

องค์ความรู้ใหม่

จากผลการวิจัยปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกซื้ออัลบั้มเพลงเกาหลีทางออนไลน์ สามารถจำแนกองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 2 องค์ความรู้ใหม่

สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัยปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกซื้ออัลบั้มเพลงเกาหลีทางออนไลน์ พบว่า รายได้ เป็นปัจจัยอิสระเพียงปัจจัยเดียวเท่านั้น ที่ส่งผลต่อทั้งจำนวนอัลบั้มที่ซื้อต่อปีและค่าใช้จ่ายที่ซื้ออัลบั้มต่อปีในทิศทางเดียวกัน ซึ่งสามารถพิจารณาได้ว่า หากเมื่อรายได้เพิ่มขึ้น ก็จะสามารถซื้ออัลบั้มหรือสิ่งของที่ต้องการได้เพิ่มมากขึ้น จึงส่งผลให้จำนวนอัลบั้มที่ซื้อต่อปีและค่าใช้จ่ายที่ซื้อต่อปีเพิ่มมากขึ้น ในขณะที่ อายุมีผลต่อจำนวนอัลบั้มที่ซื้อต่อปีในทิศทางตรงกันข้าม ซึ่งอาจพิจารณาได้ว่า เมื่ออายุเพิ่มมากขึ้น ความสนใจที่เกี่ยวข้องกับความบันเทิงอาจน้อยลงหรือมีภาระอย่างอื่นที่ต้องทำมากขึ้น

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อจำนวนอัลบั้มเพลงเกาหลีที่ซื้อต่อปีในทิศทางเดียวกัน ได้แก่ ปัจจัยด้านการส่งเสริมการตลาด และปัจจัยด้านพนักงานผู้ให้บริการ ซึ่งสามารถพิจารณาได้ว่า หากร้านค้าสิทธิพิเศษต่างๆ ให้กับลูกค้า เช่น การจัดส่งฟรี เมื่อทำตามเงื่อนไขของร้านค้า หรือการลุ้นเพื่อพูดคุยกับศิลปินก็จะส่งผลให้จำนวนอัลบั้มที่ซื้อต่อปีของกลุ่มตัวอย่างเพิ่มขึ้นได้ รวมถึงการที่ร้านค้ามีการโพรโมตอัลบั้มอย่างเหมาะสมและสม่ำเสมอ และเนื่องจากอัลบั้มเพลงของศิลปินแต่ละวงมีความแตกต่างกัน หากร้านค้ามีพนักงานผู้ให้บริการที่มีความรู้ในสินค้าเป็นอย่างดี ก็จะส่งผลให้ลูกค้าต้องการที่จะซื้อมากขึ้น เช่นเดียวกับการที่ร้านค้ามีรีวิวการส่งสินค้าก็จะช่วยเพิ่มความน่าเชื่อถือให้กับร้านค้ามากขึ้น

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อค่าใช้จ่ายที่ซื้ออัลบั้มเพลงเกาหลีต่อปีในทิศทางเดียวกัน ได้แก่ ปัจจัยด้านการจัดจำหน่าย และปัจจัยด้านราคา ซึ่งสามารถพิจารณาได้ว่า หากร้านค้ามีช่องทางการสั่งซื้อที่หลากหลาย ก็จะสามารถอำนวยความสะดวกให้แก่ลูกค้าได้มากขึ้น รวมถึงการเข้าถึงลูกค้ากลุ่มใหม่ๆ และหากร้านค้ามีการระบุป้ายราคาที่ชัดเจน

หรือมีการลดราคา ก็จะส่งผลให้ค่าใช้จ่ายที่ใช้ซื้ออัลบั้มเพลงเกาหลีต่อปีของกลุ่มตัวอย่างเพิ่มมากขึ้น รวมถึงการมีค่าส่งที่เหมาะสม

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 จากการศึกษาพฤติกรรมการซื้อของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ทำการสั่งซื้อแบบพรีออเดอร์ ดังนั้นหากร้านค้าต้องการที่จะเพิ่มยอดขายควรทำการส่งเสริมการตลาดตั้งแต่ตอนที่เปิดรับพรีออเดอร์ เนื่องจากจะเป็นช่วงเวลาที่แฟนคลับทำการสั่งซื้ออัลบั้มมากที่สุด และกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ทำการสั่งซื้ออัลบั้มเพื่อต้องการเพิ่มยอดขายให้ศิลปิน ดังนั้นร้านค้าควรที่จะนำเสนอเกี่ยวกับการที่ร้านค้าสั่งอัลบั้มผ่านร้านค้าหรือเว็บไซต์เกาหลีที่มีการนับยอดเข้าชาร์ตอยู่เสมอ และกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ได้ทำการสั่งซื้ออัลบั้มผ่านช่องทาง Twitter ดังนั้นร้านค้าที่ยังไม่มีช่องทางนี้ ควรจะพิจารณาช่องทางนี้เพิ่มเติมจากช่องทางที่มีอยู่

1.2 ปัจจัยส่วนบุคคล ด้านอาชีพเจ้าของกิจการและด้านรายได้ส่งผลต่อจำนวนอัลบั้มเพลงเกาหลีที่ซื้อต่อในทิศทางเดียวกัน ในขณะที่ ด้านอายุส่งผลต่อจำนวนอัลบั้มเพลงเกาหลีที่ซื้อต่อในทิศทางตรงกันข้าม ดังนั้นหากร้านค้าต้องการที่จะวางแผนการตลาดควรคำนึงถึงปัจจัยเหล่านี้เพื่อให้สามารถเข้าถึงลูกค้าได้มากขึ้น

1.3 ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านพนักงานผู้ให้บริการส่งผลต่อจำนวนอัลบั้มเพลงเกาหลีที่ซื้อต่อปีในทิศทางเดียวกัน ซึ่งกลุ่มตัวอย่างได้ให้ความสำคัญกับการที่ผู้ให้บริการมีความรู้ในสินค้าเป็นอย่างดีมากที่สุด ดังนั้นผู้ให้บริการควรศึกษารายละเอียดของแต่ละอัลบั้มให้เป็นอย่างดี เนื่องจากอัลบั้มของศิลปินแต่ละวงนั้นมีรายละเอียดที่แตกต่างกัน และรองลงมาคือการที่ผู้ให้บริการมีความน่าเชื่อถือ ดังนั้นผู้ให้บริการควรมีรีวิวจากลูกค้า โดยการตั้งแฮชแท็กเพื่อให้ลูกค้าสามารถลงรีวิวไว้ได้หรือสร้างอัลบั้มรูปที่รวบรวมรีวิวจากลูกค้า เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือให้กับร้านค้า

1.4 ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านการส่งเสริมการตลาดส่งผลต่อจำนวนอัลบั้มเพลงเกาหลีที่ซื้อต่อปีในทิศทางเดียวกัน ซึ่งกลุ่มตัวอย่างได้ให้ความสำคัญกับการที่ร้านค้าจะจัดส่งอัลบั้มให้ฟรี เมื่อจ่ายค่าอัลบั้มเต็มจำนวนภายในครั้งเดียวมากที่สุด และรองลงมาคือการที่มีการโพรโมตอย่างเป็นทางการจากศิลปินมากที่สุด ดังนั้นเมื่อศิลปินทำการโพรโมตอัลบั้มโดยการลงรูปหรือวิดีโอ ร้านค้าควรที่จะทำการรีโพสต์เพื่อให้แฟนคลับรับรู้ถึงการออกอัลบั้มใหม่ของศิลปินและกระตุ้นให้แฟนคลับมีความต้องการที่มากขึ้น

1.5 ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านราคาส่งผลต่อค่าใช้จ่ายที่ซื้ออัลบั้มต่อปีในทิศทางเดียวกัน ซึ่งกลุ่มตัวอย่างได้ให้ความสำคัญกับการที่ร้านค้ามีการระบุราคามากที่สุด ดังนั้นร้านค้าควรบอกราคาให้ชัดเจน รวมถึงค่าจัดส่งเพื่อที่ลูกค้าจะสามารถเปรียบเทียบราคาหรือคำนวณค่าอัลบั้มได้อย่างง่ายที่สุด รองลงมาคือมีค่าจัดส่งที่เหมาะสม ร้านค้าไม่ควรที่จะบวกเพิ่มค่าส่งที่มากจนเกินไป และควรหาวิธีการจัดส่งสินค้าให้ได้ในราคาที่ต่ำ เช่น การดีลกับขนส่งที่ใกล้กับร้านค้าให้เข้ามารับสินค้า หรือ การเป็นสมัครเป็น VIP ของขนส่งที่ใช้เพื่อให้ได้อัตราค่าจัดส่งในราคาพิเศษ

1.6 ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านการจัดจำหน่ายส่งผลต่อค่าใช้จ่ายที่ซื้ออัลบั้มต่อปีในทิศทางเดียวกัน ซึ่งกลุ่มตัวอย่างได้ให้ความสำคัญกับการที่ร้านค้ามีการจัดส่งที่ครอบคลุมทุกพื้นที่มากที่สุด ดังนั้นร้านค้าควรหาขนส่งที่เหมาะสมให้กับลูกค้ามากที่สุด เนื่องจากบางพื้นที่อาจเป็นพื้นที่ห่างไกล บางขนส่งอาจจะยังไม่ไม่สามารถเข้าถึงได้ รองลงมาคือการที่ร้านค้ามีระยะเวลาในการจัดส่งที่รวดเร็ว ดังนั้นร้านค้าควรที่จะศึกษาเวลาการตัดรอบส่งสินค้าของขนส่งที่ใช้บริการเพื่อให้สินค้าถึงผู้ซื้อได้เร็วที่สุด

2. ข้อเสนอแนะด้านการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ผู้ที่ต้องการศึกษาเรื่องอัลบั้มเพลง เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกมากยิ่งขึ้น ผู้ศึกษาควรระบุชื่อวงที่ต้องการศึกษาอย่างชัดเจน เพราะแฟนคลับของศิลปินแต่ละวงอาจจะมีปัจจัยในการเลือกซื้อที่แตกต่างกัน

2.2 ควรศึกษาปัจจัยอื่นๆ ที่มีความสัมพันธ์ต่อการเลือกซื้ออัลบั้มเพลงเกาหลีผ่านช่องทางออนไลน์ เนื่องจากตัวแปรอิสระทั้ง 19 ตัว สามารถอธิบายปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกซื้ออัลบั้มเพลงเกาหลีผ่านช่องทางออนไลน์ได้ร้อยละ 29.34 และสามารถอธิบายปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกซื้ออัลบั้มเพลงเกาหลีผ่านช่องทางออนไลน์ได้ร้อยละ 27.02 ส่วนที่เหลืออีก

ร้อยละ 70.66 และร้อยละ 72.98 ตามลำดับ เกิดจากอิทธิพลของตัวแปรอื่นๆ ซึ่งตัวแปรอื่นๆ ที่อาจมีอิทธิพลต่อการเลือกซื้อ เช่น คอนเซปต์ของอัลบั้ม รูปแบบของอัลบั้ม

เอกสารอ้างอิง

จุฑามาศ แก้วแดง. (2558). *ส่วนประสมทางการตลาดในการเลือกซื้ออัลบั้มเพลงนำเข้าจากประเทศเกาหลีใต้ของประชากรในเขตกรุงเทพมหานคร*. (บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์).

พีรพล เจนทรัพย์สิน. (2562). *18 คอนเสิร์ตเกาหลีในไทย 2019 ที่ไม่ควรพลาด.* สืบค้น 7 สิงหาคม 2565. จาก https://promotions.co.th/tickets/18-คอนเสิร์ตเกาหลีในไทย-2019-ท.html.

วรนุช ตันติวิทิตพงศ์. (2551). *พฤติกรรมความคลั่งไคล้ศิลปินนักร้องเกาหลีของวัยรุ่นไทย*. (นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย).

ศิณัฐ สงวนสินวัฒนา. (2557). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าที่ระลึกที่เกี่ยวข้องกับศิลปินดาราและนักร้องเกาหลี*. (บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยนานาชาติแสตมฟอร์ด).

Cochran, W. G. (1977). Sampling Techniques. (3rd ed.). New York: John Wiley & Sons.

Kusumawati, R. D., Oswari, T., & Yusnitasari, T. (2013). The influence of e-commerce on music product in Indonesia. *International Journal of Innovation, Management and Technology, 4*(5), 490-493.

Oswari, T., Kusumawati, R. D., Yusnitasari, T., & Shukla, V. K. (2019). Effect of marketing mix and national culture on consumer buying intention for music products: A case study of indonesian and indian consumers. *ASEAN Marketing Journal, 11*(1), 43-51.

JSSP: Journal of Social Science Panyapat, 2024. 6(1): 271-282.

PANYAPAT
ปัญญาพัฒน์

JSSP
Journal of Social Science Panyapat
https://so06.tci-thaijo.org/index.php/JSSP/index

Research Article

The Buddhist Threefold Wisdom Pedagogical Method for Deaf Students

Phra Itshivat Chittasangwaro (Juttipramote)[1*]

[1] *International Buddhist Studies College, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Ayutthaya, Thailand*

[*] *Corresponding author. E-mail: itshivat.jut@mcu.ac.th*

ABSTRACT

This article aimed (1) to study the theories about teaching deaf students in a classroom in pedagogy sciences; (2) to study the Buddhist threefold wisdom pedagogy method in Theravāda Buddhism; and (3) to propose the Buddhist threefold wisdom pedagogical method for deaf students. This is qualitative research work. The research methodology has been established, using resources and instruments for data collection and analysis from primary and secondary sources, in-depth interviews with key informants using interview questions selected through purposive sampling, the use of technological tools, etc. Descriptive analysis was used to examine the data. The study found a correlation between instructors' beliefs, classroom practices, and perceived outcomes, shaping pedagogical practices. It was emphasized that every child should receive at least one year of quality pre-primary education to foster lifelong learning and ensure inclusive and equitable education. Pre-primary education was found to enhance early cognitive abilities such as reading and math skills. The teaching and learning process was depicted as interactive and communicative, aiming to elicit visible reactions from students to demonstrate learning. Teachers' positive attitudes towards training and students were highlighted. To support participatory pedagogy and develop indicators across various learning domains, three effective tactics and strategies were identified. The integration of sustainability into the evaluation framework was emphasized as an opportunity to advance the Buddhist Threefold Wisdom Pedagogical Method for Deaf Students. This innovative approach combines Buddhist educational principles to address the unique needs of deaf students, emphasizing three components: listening (Sutamaya-paññā), wisdom (Cintā-maya-paññā), and development (Bhāvanāmayā-paññā). In conclusion, this research sheds light on the potential of the Buddhist threefold wisdom pedagogy method in catering to the educational needs of deaf students. Keywords: Buddhist threefold wisdoms, Deaf student, Pedagogy Method.

Keywords: Buddhist Threefold Wisdoms, Deaf Student, Pedagogy Method

© 2024 JSSP: Journal of Social Science Panyapat

Introduction

Deaf learners face unique challenges due to their diverse backgrounds and communication barriers, hindering their social, emotional, and intellectual development. Teachers must transition from

Received: 21 October 2023;
Revised: 14 March 2024;
Accepted: 14 March 2024

© 2024 JSSP: Journal of Social Science Panyapat
ISSN: 3027-6748 (Online)

mere educators to facilitators and mentors to effectively address these challenges. To study students, develop as individuals, teachers expand their responsibilities from educator to facilitator to mentor. (Chu, S. K. W., Reynolds, R. B., Tavares, N. J., Notari, M., & Lee, C. W. Y., 2021) The theory of mind: ToM, like other scientific theories, was used to analyze human thoughts, beliefs, wants, and emotions. This idea was known as the "Theory of Mind: ToM by developmental conceptions. (Jenkins, J. M., & Astington, J. W., 2000) Understanding cognitive processes, such as Theory of Mind (ToM), is essential for educators working with deaf students, as it influences behavioral expression and predictive abilities (Jenkins & Astington, 2000; Premack & Woodruff, 1978). Moreover, insights from cognitive theory, including Vygotsky's Zone of Proximal Development and Social Progressivism Theory, highlight the importance of social interaction in learning (Langford, 2004; Groome, 2013). And Vygotsky (The Zone of Proximal Development Theory: ZPD and Social Progressivism Theory) asserts that education should be based on the principles that the child is part of society and that its learning is social. The teacher should often turn to the child's social animal and exist as part of society. The child's needs are imbued with the social needs of the society around it, and in turning to them, we find the best way to make the child's education relevant to the society around it as well as to the child. (Langford, P. E., 2004) The international development community increasingly expresses interest in tertiary education, hence shifting the focus from primary education. Tertiary education contributes to a wide range of economic and human development outcomes in low- and lower-middle-income countries, such as:

- stronger impact on economic growth than lower levels of education.
- increased earnings of graduates and a positive impact on productivity in the workplace.
- increased likelihood of technological uptake and adaptation.
- benefits related to health, gender equality, and democracy; and
- contribution to the strengthening of institutions, and the formation of professionals in key areas of sustainable development.

The quantity and quality of education strongly influence the labor force, governance, and operations of institutions. Investors are more willing to invest when they know that they will be able to draw on a skilled workforce to make that investment productive. (Amina, O., Ladhani, S., Findlater, E., & McKay, V., 2017)

In education administration, educational pedagogy plays a critical role. Courses and class creation revealed individual disparities in educators and teachers when it came to teaching. It was necessary to have a basic understanding of educational pedagogy. Because the deaf society and culture were viewed by outsiders as a society of silence, variations must be understood to comprehend learners' behavior and learning process. As a result, schools became the starting point for society's education. As a result, the researcher decided to investigate. In Buddhism, with the Dhamma idea of Threefold Wisdom (paññā: Cintāmayā-paññā, Sutamayā-paññā, and Bhāvanāmayā-paññā) knowledge is derived from reflection on social collaboration, behavioral relationships, cognitive skills, motivation development, interaction of emotion, and comprehension development. When one acquires knowledge from formal learning and generates wisdom consisting of such knowledge, one trains in wise reflection (Yoniso-manasikārā & Paratoghosa) leading to a vast, profound, and thorough understanding, that can be applied in one's

investigation of the truth. (Bhikkhu P.A. Payutto (Somdet Phra Buddhaghosachariya), 2019) Thinking involves gathering information into a center, analyzing it, and then acting on it. Thinking provides the basis for physical and verbal expression, as it is the link between the systems of perception and action. Thus, the thinking/mind map is the center of the whole life, and it is important for the right lifestyle. (Piyabhani, P. N. & Mahatthanadull, S., 2022) Therefore, thinking and mind mapping are the center of the whole life and the foundation of the right lifestyle. Buddhism has the goal of learning, which is wisdom—that is, wisdom that knows all things naturally. Human beings must learn to practice self-control to be aware of when the eyes see forms, the nose smells, the ears hear sounds, the tongue tastes, the body touches, and the mind perceives emotions, to benefit oneself within the boundaries of what has been learned; to be able to live properly; to be good; to solve problems in life.

Therefore, the researcher was interested in examining the state of the issues. Given these insights, the researcher explores the integration of Buddha pedagogical methods into education for deaf students, aiming to enhance learning experiences and overcome life's challenges through Dhamma principles and coexistence. This study proposes the Buddhist threefold wisdom pedagogical method tailored to the needs of deaf learners, offering guidelines for quality teaching and learning.

Research Objectives

1. To study the theories about teaching deaf students in a classroom in pedagogy sciences.
2. To study the Buddhist threefold wisdom pedagogy method in Theravāda Buddhism.
3. To propose the Buddhist threefold wisdom pedagogical method for deaf students.

Research Methodology

This is qualitative research work. The methodology of research has been established employing research materials and instruments, such as the collection and analysis of data from primary and secondary sources, in-depth interviews, and the use of technological devices, etc. For the purpose of the research findings which creates the series of body of knowledge respectively based on the research's objectives, in terms of to propose the Buddhist threefold wisdom pedagogical method for deaf students. This is qualitative research work.

The Conceptual Framework

This research framework integrates both the Western pedagogical approaches and the Buddhist philosophical principles to create a pedagogical method tailored to the unique requirements of deaf students. It's important to conduct a comprehensive literature review, engage with experts in both education and Buddhism, and potentially conduct empirical studies or pilot programs to test the effectiveness of the proposed method in the outlined of figure as follow:

The conceptual framework provides a structured approach to your research. In this case, it suggests a logical sequence of activities:

- Review of Pedagogical Theories: Begin with a review of existing pedagogical theories and practices in the context of deaf education. This step will help establish a baseline understanding of current educational approaches.

- Study of Buddhist Threefold Wisdom Pedagogy: Dive into the study of the Buddhist threefold wisdom pedagogy method in Theravāda Buddhism. This involves understanding its core principles and how they've been historically applied in teaching and learning.
- Synthesis and Adaptation: With knowledge from the first two steps, synthesize the relevant aspects of the Buddhist threefold wisdom pedagogy and adapt them to the specific needs and challenges of deaf students.

Development and Proposal: Develop a pedagogical method that incorporates the adapted principles and propose it as a potential solution for teaching deaf students effectively.

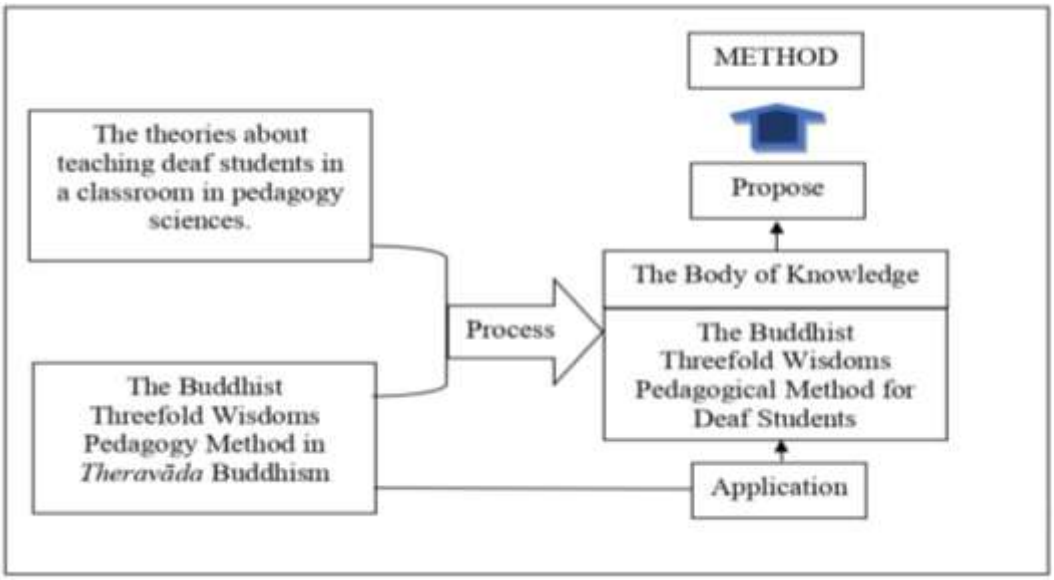

Figure 1 Conceptual Framework

Research Results

The methodical process of developing one's conduct, cognition, and wisdom is known as learning development in the context of The Threefold Wisdom Training. Two “theories—man” and “the environment”—were related to and the foundation of this learning process. Through its perceptions and sensations, a man perceives the outer world. Every perception starts with sense objects, outside factors, and testimony, moves through internal factors, and conscious factors, and ends with testimony. Based on experiences and The Threefold Wisdom Training, it is the process of learning from the outside in. Through a modification of conduct, thought, and wisdom, this leads to self-development. These adjustments encourage personal growth and raise moral standards in society. The findings show that:

1. The theories about teaching deaf students in a classroom in pedagogy sciences.

Ensuring quality educational outcomes globally poses significant challenges, particularly in achieving gender parity and universal access amidst diverse socioeconomic, political, and economic factors (Newman & Holzman, 2013). Revolutionary activity in education aims at fostering development and creating conditions for continual human advancement, reflecting the aspiration for all children to receive free, egalitarian, and high-quality primary and secondary education by 2030 (UNESCO, n.d.). Deaf education presents unique considerations due to Sign language being the native tongue for deaf individuals (Quinto-Pozos, 2007). Early communication within families forms the basis for language development until schooling begins, emphasizing the importance of pedagogical methods facilitating

effective communication (Sacks & Sacks, 2009). Understanding Theory of Mind, crucial for comprehending others' perspectives, is often delayed in deaf children, affecting social interactions and cognitive development (Daniels, 2008). Educational theories such as the Zone of Proximal Development (ZPD) offer insights into scaffolding learning and social engagement (Vygotsky, 1978). Integrating learning theories with educational practices enhances understanding and addresses diverse learning needs, including those of deaf students (Langford, 2004). However, achieving optimal educational outcomes requires addressing social, emotional, and cultural needs alongside academic development (Marschark & Hauser, 2012). The Threefold Wisdom Training emphasizes conduct, cognition, and wisdom development, fostering personal growth and societal morality (UNESCO, n.d.). Integrating linguistic, social, and cognitive dimensions, educational practices must support self-directed learning, collaboration, and problem-solving to meet sustainable development goals (Swanwick, 2016). Pedagogical approaches must adapt to diverse learning needs, utilizing various discourse forms to accommodate sensory differences (Vygotsky, 1978). Individual progressivism advocates for personalized learning experiences, recognizing students' interests and capabilities (Piaget, 1970). Communication is fundamental in education, encompassing both verbal and nonverbal channels to convey information and foster positive interactions (Marschark & Hauser, 2012). Sign language plays a vital role in facilitating communication for deaf individuals, highlighting the importance of inclusive educational environments (Quinto-Pozos, 2007). In conclusion, addressing the educational needs of deaf students requires a holistic approach integrating educational theories with practical strategies tailored to individual learning styles and social contexts. By promoting inclusive environments and fostering communication and understanding, education can empower all learners to reach their full potential.

2. The Buddhist threefold wisdom pedagogy method in Theravāda Buddhism.

The Buddhist Threefold Wisdom Pedagogical Method, focusing on Buddhist principles, enhances communication and behavior observation for deaf students (Phra Medhavinaiyaros, 2023). This method emphasizes three components: Cintāmayā-paññā (wisdom), Sutamayā-paññā (listening), and Bhāvanāmayā-paññā (developing). Let's explore how it benefits deaf students. Wisdom: This component promotes deep understanding and insight. Teachers employing this method strive to grasp the unique challenges faced by deaf students, fostering critical thinking and self-awareness. By encouraging empathy and adaptation, educators create inclusive learning environments where students feel valued and understood. This empathetic approach enhances communication and fosters meaningful discussions between teachers and students. Collaborative Learning: Encouraging peer-to-peer interaction and group activities facilitates collaborative learning. Deaf students benefit from sharing perspectives and experiences with their peers, enhancing their understanding and engagement. Teachers can observe student behavior more effectively in such settings, promoting a welcoming and effective learning atmosphere. Mindfulness and Meditation: Introducing mindfulness and meditation techniques helps students focus, increase self-awareness, and regulate emotions. These practices facilitate behavior observation and contribute to a positive learning environment. The Threefold Wisdom Pedagogical Method emphasizes the importance of understanding and empathizing with deaf students' experiences. By incorporating sign language, visual aids, and gestures, teachers enhance communication clarity.

Additionally, adopting inclusive pedagogical strategies prioritizes accessibility and supports language development for deaf students (Van der Veer, 2014). Furthermore, interactions between deaf teachers and students foster mutual understanding and promote spiritual growth. Building trust, engaging in open discussions, and seeking inner peace are key goals in these interactions (Phramaha Mit Thitapanyo, 2023). Core to learning is acquiring knowledge, with wisdom being the goal according to Buddhism. Pedagogical methods must be adapted to individual learners' needs, promoting independent learning, and considering specific interests and disabilities (Phrakhrubhavanabodhikun, 2023). In summary, the Buddhist Threefold Wisdom Pedagogical Method offers a holistic approach to deaf education, promoting understanding, collaboration, and spiritual growth. By creating inclusive learning environments and employing accessible teaching strategies, educators can empower deaf students to thrive academically and spiritually.

3. Propose the Buddhist threefold wisdom pedagogical method for deaf students.

Education plays a pivotal role in sustainable development, but not all educational approaches foster sustainable growth. For multiply disabled deaf children, speech comprehension may be challenging, limiting their ability to compensate through speechreading or residual hearing (Marschark & Spencer, 2010). Education that solely prioritizes economic prosperity can lead to unsustainable consumption patterns. To address this, the Education for Sustainable Development (ESD) goal methodology equips students with the skills to make responsible decisions promoting environmental integrity, economic viability, and social equity (UNESCO, n.d.). ESD aims to cultivate critical thinking and empower individuals to participate in sociopolitical processes for sustainable development. All educational institutions, from preschool to tertiary education, should integrate sustainability into their curricula to develop competencies essential for lifelong learning (UNESCO, n.d.). Collaboration, understanding, self-regulated learning, and engagement are key aspects of effective learning environments influenced by education research (Marschark & Spencer, 2010). Teachers play a crucial role in guiding students to create meaningful interpretations of their surroundings. Buddhist pedagogy emphasizes the development of wisdom through reasoning and personal comprehension, urging individuals to critically examine teachings and appreciate nature's gifts (Phrakhru Sudhikhambhirayan, 2023). By cultivating kindness and shared joy, individuals can achieve mental and societal peace, fostering a deeper understanding of interconnectedness and promoting sustainable behaviors. Mindfulness practices enable individuals to redirect attention inward, fostering awareness of thoughts, emotions, and actions (Phrakhru Sudhikhambhirayan, 2023). Through mindful awareness, one can cultivate moral behavior, clarity of mind, and resilience against greed and anger. In conclusion, education must empower individuals to think critically, engage in sustainable practices, and cultivate inner wisdom for personal and societal well-being. By integrating sustainability into educational frameworks and promoting mindful awareness, we can foster a more harmonious and sustainable world.

Discussions

(1) To study the theories about teaching deaf students in a classroom in pedagogy sciences. (2) To study the Buddhist threefold wisdom pedagogy method in *Theravāda* Buddhism. (3) To propose the Buddhist threefold wisdom pedagogical method for deaf students. This is qualitative research work. This

is qualitative research work. The five aspects: The doctrine of wisdom in Buddhism, particularly the Threefold Wisdom Pedagogical Method, emphasizes critical thinking, reasoning, and personal comprehension. This aligns with the challenges faced by deaf students, who require personalized and inclusive educational approaches to thrive in the classroom. To improve learning for deaf students, the proposed method focuses on five key aspects: 1) Communication Aspect: Building and renovating educational facilities to create inclusive learning environments that encourage communicative behavior. This involves utilizing Buddhist educational methods to inspire engagement with the teachings of Buddha. 2) Cultural Scenario: Deaf children often navigate between Eastern and Western cultural contexts, which can present challenges. By fostering a sense of safety, warmth, and trust within the classroom, educators can support deaf students' learning experiences. 3) Sustainable Development: Recognizing the communication needs of deaf students as a significant challenge in sustainable development efforts. Education plays a crucial role in facilitating deaf individuals' adaptation to society and culture. 4) Observation and Perception: Institutions of higher learning are increasingly acknowledging the importance of sustainability in education. However, more deliberate efforts are needed to integrate sustainable development principles into educational practices. 5) Understanding and Empathy: Educators must employ pedagogical strategies tailored to the needs of deaf students, understanding their unique social and cultural practices. This involves observing facial expressions, gestures, and emotions to enhance communication and comprehension. As a result, pedagogy methods are a special subject that teachers must be proficient in and understand the culture of deaf student society in order to bridge the gap in the perception that deaf people are different from normal children, leading to the avoidance of interaction with normal people and fostering a society among them. 1. This project would have included a thorough examination of several pedagogical theories and their application in teaching deaf children. In the context of deaf education, it would have investigated theories such as the Theory of Mind, Cognitive Theory, Zone of Proximal Development (ZPD), and other applicable frameworks. The findings would have emphasized the necessity of knowing deaf children's particular learning needs and adjusting educational tactics accordingly. The outcomes of this objective would have provided useful insights into effective teaching strategies for deaf students. 2. The research on this goal would have included a thorough examination of the Buddhist threefold wisdom pedagogical approach as used in Theravāda Buddhism. In the context of education, it would have delved into the notions of sutamayapaññā (Learning Wisdom), cintamayapaññā (Wisdom of Reflection and Reasoning), and bhāvanāmayapaññā (Developing Wisdom through Cultivation). The findings would have provided light on how these ideas might be adapted and integrated into modern educational settings to foster students' holistic growth and wisdom. 3. This research would have synthesized the findings from the preceding two objectives and developed an educational framework suited exclusively for deaf students. It would have featured modifications to communication strategies, the development of emotional intelligence, mindfulness practices, and a holistic approach to teaching and learning. The proposed method would have emphasized not only academic development but also emotional well-being and ethical development in deaf kids. How the findings of the study would have provided a novel and innovative approach to deaf education, drawing on both pedagogical sciences and Buddhist wisdom.

Focus on improving Deaf Education: While other studies on pedagogical strategies for special education or inclusive classrooms may exist, the suggested research focuses primarily on deaf students. It would target a specialized and significant topic in education by customizing the method to the unique challenges and strengths of deaf students. Mindfulness and Emotional Intelligence: The proposed method would be distinguished from traditional educational approaches by its emphasis on mindfulness and emotional intelligence. It may establish a good and supportive learning environment for deaf students by promoting self-awareness and empathy.

Originality and Body of Knowledge

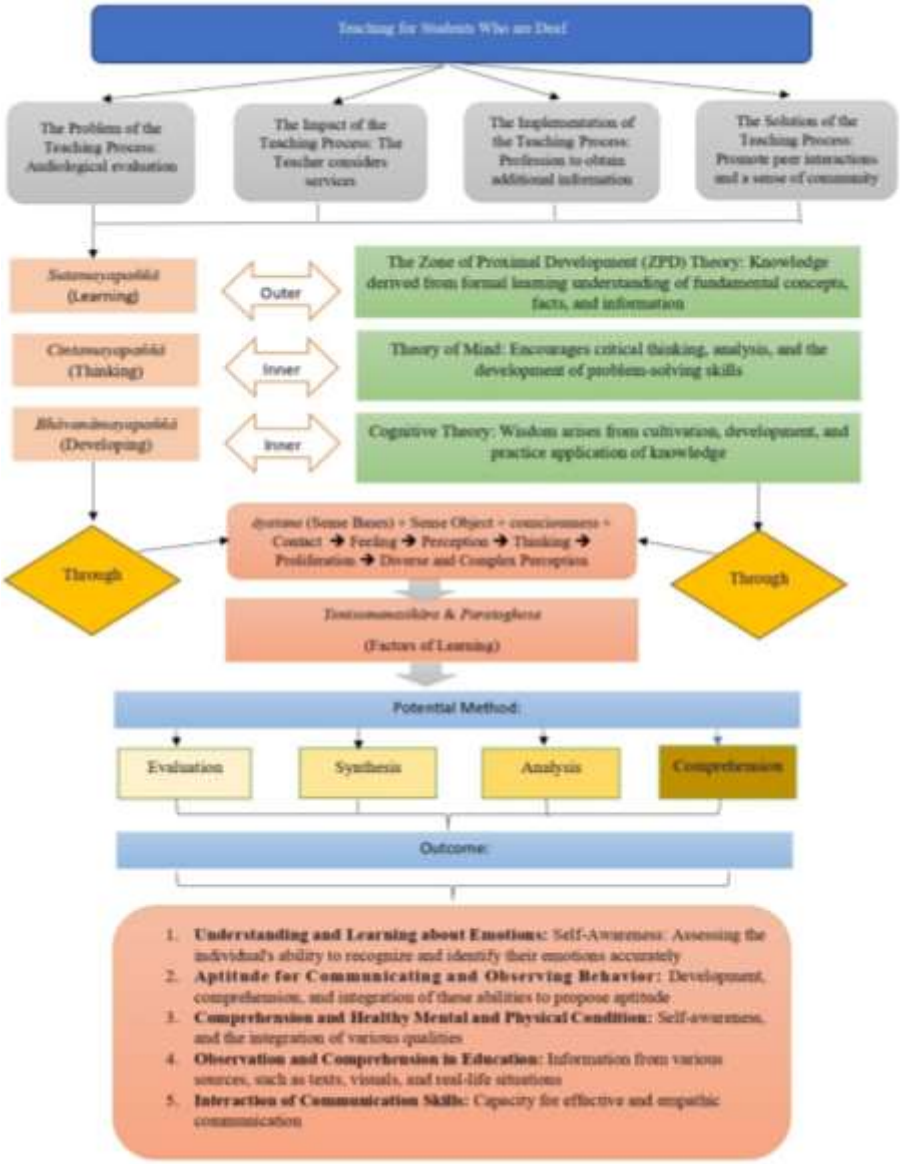

Figure 2 Body of Knowledge

Conclusion

The educational approach can be changed to create an inclusive learning environment for deaf students through collaboration and discussion, visual representation of concepts, technology integration, personalized instruction, and encouraging sensitivity and inclusiveness. The goal is to acknowledge the

special communication requirements of deaf children and to give them easy-to-use tools for communication. The Buddhist Threefold Wisdom Pedagogical Method can be modified to support the learning and communication needs of deaf students by leveraging visual communication techniques, utilizing written materials, encouraging collaboration and discussion, using visual aids, integrating technology, offering individualized instruction, and cultivating a culture of sensitivity and inclusion. Thus, we can build a welcoming and empowering learning atmosphere that enables deaf students to participate completely in the educational process.

Recommendations

1. Policymaking Recommendations

1.1 A center for developing instructional pedagogical methods for deaf students should be established by the government or the private sector.

1.2 The governmental and private sectors should assist deaf students at the organizational, provincial, and national levels. to support educational strategies, and a better understanding of mental processes and behaviors, involving emotions, performance behaviors, visual state, perception, and communication.

2. Academic recommendations

2.1 Increase public awareness of the publication of articles about the deaf.

2.2 Distribute pamphlets to spread important agendas.

2.3 Produce pedagogical resources for deaf students.

2.4 Recommendations for action.

3. Practical recommendations

3.1 Relevant organizations can lead a Buddhist activity project to offer Buddhist pedagogical therapy to deaf people.

3.2 Relevant organizations promote participation in events that involve the deaf. implementing Dhamma principles and Buddhist pedagogy in daily life.

4. Recommendations for Future Research

4.1 In the research that follows, mixed research investigations should be done, and the same research concerns should be explored in the context of different domains. To obtain more diversified information, both quantitative and qualitative methods must be used together.

4.2 To compare and comply with Buddhist pedagogical methods, some theories in various educational fields for the most beneficial of deaf students.

References

Amina, O., Ladhani, S., Findlater, E., & McKay, V. (2017). *Curriculum Framework for Enabling the Sustainable Development Goals*. London: Commonwealth Secretariat.

Bhikkhu P.A. Payutto (Somdet Phra Buddhaghosachariya). (2019). *Buddhadhamma*. (4th Ed.). Bangkok: Sahadhammika Co., Ltd.

Chu, S. K. W., Reynolds, R. B., Tavares, N. J., Notari, M., & Lee, C. W. Y. (2021). *21st century skills development through inquiry-based learning from theory to practice*. New York: Springer.

Daniels, H. (2008). *Vygotsky and research*. New York: Routledge.

Edwards, L., & Crocker, S. (2007). *Psychological processes in deaf children with complex needs: An evidence-based practical guide*. Philadelphia: Jessica Kingsley Publishers.

Eron, L. (2014). *Educating teachers of the deaf: Experiences and perspectives from teachers on facilitating academic and social participation in Uganda*. (Degree of Doctor of Philosophy, University of Oslo)

Glenn, S. (2007). *The development of theory of mind in deaf people*. (Degree of Doctor of Philosophy, University of Sheffield).

Groome, D. (2013). *An introduction to cognitive psychology: Processes and disorders*. New York: Psychology Press.

Jenkins, J. M., & Astington, J. W. (2000). Theory of mind and social behavior: Causal models tested in a longitudinal study. *Merrill-Palmer Quarterly, 46*(2), 203-220.

Langford, P. E. (2004). *Vygotsky's developmental and educational psychology*. New York: Psychology Press

Marschark, M., & Hauser, P. C. (2012). *How deaf children learn: What parents and teachers need to know*. New York: Oxford University Press, Inc.

Marschark, M., & Spencer, P. E. (2010). *The Oxford handbook of deaf studies, language, and education, vol. 2*. New York: Oxford University Press.

Marschark, M., Edwards, L., Peterson, C., Crowe, K., & Walton, D. (2019). Understanding theory of mind in deaf and hearing college students. *The Journal of Deaf Studies and Deaf Education, 24*(2), 104-118.

Mathews, E. S. (2017). *Language, power, and resistance: Mainstreaming deaf education*. Washington, D.C.: Gallaudet University Press.

Newman, F., & Holzman, L. (2013). *Lev Vygotsky (classic edition): Revolutionary scientist*. New York: Psychology Press.

Peters, K. A., Beer, J., Pisoni, D., & Remmell, E. (2021). Theory of mind acquisition in children who are deaf: The importance of early identification and communication access. *Journal of Early Hearing Detection and Intervention, 6*(2), 101-113.

Phra Medhavinaiyaros. (2023). Mahamakut Buddhist University. *Interview*. 23 June 2023.

Phrakhru Sudhikhambhirayan. (2023). Lecturer MA, and Ph.D., for Mahachulongkornrajavidyalaya Khon Kaen Campus. *Interview*. 22 June 2023.

Phrakhrubhavanabodhikun. (2023). Lecturer, Director of Master of Art in Philosophy and Doctored in philosophy Mahachulongkornrajavidyalaya Khonkaen Campus. *Interview*. 21 June 2023.

Phramaha Mit Thitapanyo. (2023). Lecturer, Director of the Buddhism Master and Ph.D. degree for Mahachulongkornrajavidyalaya Khon Kaen Campus. *Interview*. 23 June 2023.

Piyabhani, P. N. & Mahatthanadull, S. (2022). The Development of Systematic Thinking Based on A Buddhist Approach In The 21st Century. *Journal of Positive School Psychology, 6*(8), 5105-5111.

Premack, D., & Woodruff, G. (1978). Does the chimpanzee have a theory of mind?. *Behavioral and brain sciences, 1*(4), 515-526.

Quinto-Pozos, D. (2007). *Sign languages in contact*. Washington, D.C.: Gallaudet University Press.

Sacks, O., & Sacks, O. W. (2009). *Seeing voices: A journey into the world of the deaf*. London: Pan Macmillan.

Swanwick, R. (2016). *Languages and languaging in deaf education: A framework for pedagogy*. New York: Oxford University Press.

Van der Veer, R. (2014). *Lev Vygotsky*. London: Bloomsbury Publishing.

PANYAPAT
ปัญญาพัฒน์

JSSP
Journal of Social Science Panyapat
https://so06.tci-thaijo.org/index.php/JSSP/index

Research Article

Factors that Determine Motivation for Personnel's work Bangkrabue Subdistrict Administrative Organization Mueang Singburi District Singburi Province

Witawat Namwat[1*] Natthanon Thavisin[1] and Sunitda Tesniyom[1]

[1] *Public Administration Faculty of Social Sciences and Education, Thongsook College, Thailand*

[*] *Corresponding author. E-mail: witawat.namwat@hotmail.com*

ABSTRACT

The purpose of this research article to study (1) factors that determine motivation and work efficiency of Bangkrabue Subdistrict Administrative Organization personnel Mueang Singburi District Singburi Province, (2) relationship of factors that determine motivation that affect work efficiency of Bangkrabue Subdistrict Administrative Organization personnel Mueang Singburi District Singburi Province, the population used research 63 employees of Bangkrabue Subdistrict Administrative Organization, the researcher collected data from the entire population, the research instrument was questionnaire with reliability value of .882. The research results found that factors that determine motivation of Bangkrabue Subdistrict Administrative Organization personnel were found to be high level in all aspects overall and each aspect, the operational efficiency of Bangkrabue Subdistrict Administrative Organization personnel was found to be at high level in all aspects overall and in each aspect, the relationship between factors that determine motivation that affect the performance of Bangkrabue Subdistrict Administrative Organization personnel was found to have very high positive relationship, including career success and time, statistically significant .01; factors that determine motivation for constructive work predictive power on performance of Bangkrabue Subdistrict Administrative Organization personnel include work success, career advancement and responsibility in work has predictive power of .959, .933, and .921 with statistical significance.

Keywords: Factors That Determine Motivation, Work, Personnel

Received: 14 February 2024;
Revised: 5 March 2024;
Accepted: 14 March 2024

© 2024 JSSP: Journal of Social Science Panyapat
ISSN: 3027-6748 (Online)

ปัจจัยที่กำหนดแรงจูงใจในการทำงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลบางกระบือ อำเภอเมืองสิงห์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี

วิทวัส นามวัฒน์[1*] ณฐนนท ทวีสิน[1] และ สุนิตดา เทศนิยม[1]

[1] *สาขารัฐประศาสนศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์และศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยทองสุข ประเทศไทย*

* *Corresponding author. E-mail: witawat.namwat@hotmail.com*

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) ปัจจัยที่กำหนดแรงจูงใจในการทำงานและประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลบางกระบือ อำเภอเมืองสิงห์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี (2) ความสัมพันธ์ปัจจัยที่กำหนดแรงจูงใจในการทำงานที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลบางกระบือ อำเภอเมืองสิงห์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลบางกระบือ จำนวน 63 คน ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากรทั้งหมด เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม .882 ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่กำหนดแรงจูงใจในการทำงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลบางกระบือ พบว่า โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน ประสิทธิภาพในการปฏิบัติของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลบางกระบือ พบว่า โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน ความสัมพันธ์ปัจจัยที่กำหนดแรงจูงใจในการทำงานที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลบางกระบือ พบว่า มีความสัมพันธ์เชิงบวกอยู่ในระดับสูงมาก ได้แก่ ด้านความสำเร็จในอาชีพกับด้านเวลา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ปัจจัยที่กำหนดแรงจูงใจในการทำงานเชิงสร้างที่มีอำนาจพยากรณ์ต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลบางกระบือ ได้แก่ ด้านความสำเร็จในการทำงาน ด้านความก้าวหน้าในอาชีพ และด้านความรับผิดชอบในการทำงาน มีอำนาจพยากรณ์เท่ากับ .959, .933 และ .921 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

คำสำคัญ: ปัจจัยที่กำหนดแรงจูงใจ, การทำงาน, บุคลากร

© 2024 JSSP: Journal of Social Science Panyapat

บทนำ

องค์การบริหารส่วนตำบล มีชื่อย่ออย่างเป็นทางการว่า อบต. มีฐานะเป็นนิติบุคคลและเป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่นรูปแบบหนึ่ง ซึ่งจัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 2 มีนาคม 2538 และมีฉบับแก้ไขเพิ่มเติม ในเวลาต่อมาพระราชบัญญัติฉบับนี้ได้ส่งผลให้มีการกระจายอำนาจสู่องค์กรประชาชนในระดับตำบลอย่างมาก โดยยกฐานะเป็นสภาตำบล มีรายได้ตามเกณฑ์ คือ รายได้ไม่รวมเงินอุดหนุนในปีงบประมาณที่ล่วงมาติดต่อกัน 3 ปี เฉลี่ยไม่ต่ำกว่าปีละ 150,000 บาท ขึ้นเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล กล่าวได้ว่า การจัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นผลผลิตหนึ่งของกระแสของสังคมที่ต้องการจะปฏิรูปการเมือง ดังนั้นองค์การบริหารส่วนตำบลจึงเป็นมิติหนึ่งของความพยายามในการปฏิรูปการเมือง โดยการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีขนาดเล็กที่สุด แต่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด มีโครงสร้างเป็นไปตามบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญ โดยโครงสร้างตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2546 ประกอบด้วยสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล สภาองค์การบริหารส่วนตำบลทำหน้าที่เป็นฝ่ายนิติบัญญัติ พิจารณาให้ความเห็นชอบกิจการสำคัญขององค์การบริหารส่วนตำบล โดยใช้มติของที่ประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นหลัก มีประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นหัวหน้า และมีนายกองค์การบริหารส่วนตำบลทำหน้าที่เป็นหัวหน้าฝ่ายบริหาร

ขององค์การบริหารส่วนตำบล เป็นผู้ควบคุมและรับผิดชอบการบริหารราชการตามกฎหมายและเป็นผู้บังคับบัญชาของพนักงานส่วนตำบลและลูกจ้าง (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2563)

การบริหารงานตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 7 พ.ศ. 2562) มีหน้าที่พัฒนาตำบลทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม จัดให้มีและบำรุงทางน้ำและทางบก การรักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำทางเดินและที่สาธารณะ รวมทั้งการกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล ป้องกันโรคและระงับโรคติดต่อ ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ส่งเสริมการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็กและเยาวชน ผู้สูงอายุและพิการ คุ้มครองดูแลและบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม บำรุงรักษาศิลปะจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่นและ วัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ทางราชการมอบหมาย (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย, 2562)

อำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ประกอบกับองค์การบริหารส่วนตำบลบางกระบือ ที่เป็นองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดกลาง มีงบประมาณเป็นอันดับกลาง และทำหน้าที่ในการเชื่อมประสานความร่วมมือระหว่างราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น อีกทั้งยังทำหน้าที่ในการบูรณาการร่วมกับองค์กรอื่นๆ เพื่อพัฒนาตำบลบางกระบือ จึงทำให้มีภารกิจและโครงการในแผนพัฒนาที่ต้องทำตามอำนาจหน้าที่ บุคลากรในหน่วยงานจึงเป็นปัจจัยสำคัญในการเป็นกลไกขับเคลื่อนภารกิจให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ด้วยเหตุผลนี้บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลบางกระบือ จำเป็นจะต้องมีคุณภาพสามารถปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ได้อย่างสูงสุด ทั้งนี้หากบุคลากรสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีคุณภาพแล้ว ย่อมทำให้โครงสร้างองค์กรมีความเข้มแข็งสามารถบริหารจัดการเพื่อให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นด้วย หน้าที่สำคัญของการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น สำหรับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานมีความสำคัญต่อการทำงานขององค์กรเป็นอย่างมาก เนื่องจากเป็นการสร้างประสิทธิภาพในการทำงาน และการเพิ่มศักยภาพที่มีอยู่ในตัวบุคคลให้เกิดประโยชน์สูงสุดและสามารถปฏิบัติงานได้ตามเป้าหมายได้กำหนดการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในองค์กรเป็นการช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการทำ ซึ่งต้องกำหนดเป้าหมายทั้งในระดับองค์กรและระดับบุคคล โดยในระดับองค์กรมีวัตถุประสงค์เพื่อวิธีการปฏิบัติงานที่ดีและพัฒนาการปฏิบัติงานให้ได้ผลสูงสุด เพื่อความก้าวหน้าในการเลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่ง เรียนรู้งาน ลดความเสี่ยงในการปฏิบัติงาน สร้างความเข้าใจถึงจุดมุ่งหมายขององค์กรในการปฏิบัติงานให้ดียิ่งขึ้น (เดช หิรัญพิศ, 2566) การที่บุคลากรในองค์กรจะปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพขึ้นอยู่กับความร่วมมือความเสียสละและทุ่มเทในการทำงานอย่างจริงจังเพื่อองค์กรโดยความร่วมมืออาจมีหลายสาเหตุและสาเหตุที่สำคัญประการหนึ่ง คือ ปัจจัยที่กำหนดแรงจูงใจในการทำงานของบุคลากรในองค์กร เพราะเป็นแรงผลักดันให้บุคลากรในองค์กรมีความตั้งใจ กระตือรือร้นในการทำงานด้วยความสมัครใจและทุ่มเทในการปฏิบัติงาน ทำให้องค์กรบรรลุเป้าหมายและเกิดประสิทธิ ภาพสูงสุด ปัจจัยแรงจูงใจในการทำงานจึงมีความสำคัญต่อผู้ปฏิบัติงาน ผู้บริหารควรให้ความสำคัญและใส่ใจและนำมาเป็นองค์ประกอบในการวิเคราะห์งานการกำหนดแนวทางในการบริหารจัดการบริหารทรัพยากรมนุษย์เพื่อให้เกิดความพึงพอใจในการทำงานอันจะนำไปสู่ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด และนำไปสู่ความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ (ธนภรณ์ พรรณราย, 2565)

ผู้วิจัยเป็นบุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบลบางกระบือ ได้ตระหนักถึงความสำคัญของปัจจัยสำคัญการทำงานภายในองค์กรและประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร และนำข้อค้นพบจากการศึกษามาประยุกต์ใช้ พร้อมส่งเสริมสนับสนุนและพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากร ให้บังเกิดการบริหารจัดการที่ดี และส่งเสริมให้บุคลากรปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีภาพลักษณ์ที่ดี จักนำไปสู่ความสำเร็จ สร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้แก่หน่วยงานและสังคมไทยอย่างยั่งยืน ดังนั้นแนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยที่กำหนดแรงจูงใจในการทำงานจึงมีความสำคัญในการนำมาใช้เป็นแนวทางส่งเสริมในการปฏิบัติงานของบุคลากรให้มีคุณภาพและเชื่อมั่นว่าจะทำให้ประสิทธิผลในทางปฏิบัติที่ดียิ่งขึ้น และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชนผู้รับบริการให้เกิดความประทับใจในการมาใช้บริการที่ได้รับการตอบสนองความต้องการของประชาชน และประชาชนได้รับประโยชน์จากการให้บริการที่ตรงกับความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่กำหนดแรงจูงใจในการทำงานและประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลบางกระบือ อำเภอเมืองสิงห์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี

2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่กำหนดแรงจูงใจในการทำงานกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลบางกระบือ อำเภอเมืองสิงห์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลบางกระบือ จำนวน 63 คน ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากรทั้งหมด

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม มีการตรวจสอบเครื่องโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อวัดผลความสอดคล้อง และการทดสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือ โดยนำแบบสอบถามจำนวน 40 ชุด ไปทดลองใช้กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง แล้วนำข้อมูลจากแบบสอบถามเข้าระบบคอมพิวเตอร์ ทำการทดสอบค่าสัมประสิทธิ์แอลฟ่าครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) (Cronbach, L. J.,1951) เพื่อตรวจสอบความน่าเชื่อถือ (Reliability) และค้นหาข้อบกพร่องของข้อคำถามที่ใช้วัดตัวแปร เมื่อทดสอบแบบสอบถามทั้งฉบับ มีค่าความเชื่อมั่นเฉลี่ย .882

3. สมมติฐานการวิจัย

ปัจจัยที่กำหนดแรงจูงใจในการทำงานมีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลบางกระบือ อำเภอเมืองสิงห์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

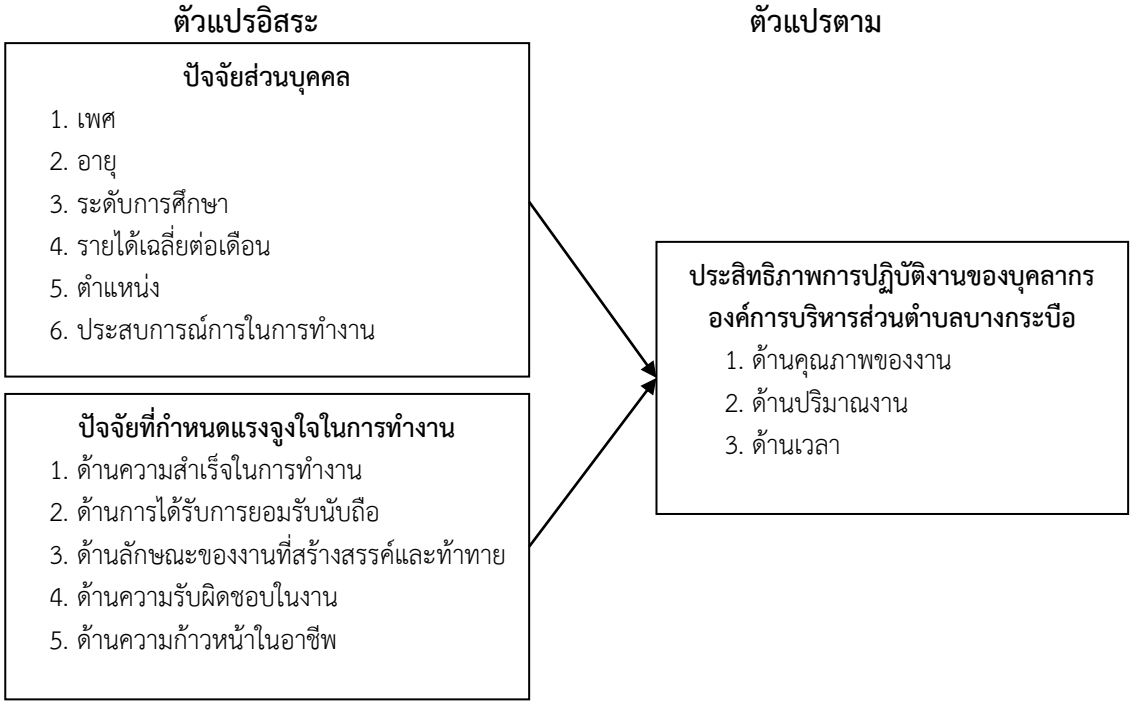
4.1 ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary source) ด้วยการใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งหมดจากบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลบางกระบือ และนำข้อมูลเข้าระบบคอมพิวเตอร์ เพื่อประมวลผลทางสถิติ

4.2 ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary source) เป็นการศึกษาข้อมูลจากแหล่งพื้นที่ศึกษา และเก็บรวบรวมเอกสารทางวิชาการ บทความ วิทยานิพนธ์ รายงานการวิจัย หนังสือ วารสาร สิ่งพิมพ์ การสืบค้นจากสารสนเทศและข้อมูลทางอินเตอร์เน็ต แนวคิดและทฤษฎีเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำมาสนับสนุนงานวิจัยฉบับนี้

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (μ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรด้วยสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Pearson's Correlation) การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) และการทดสอบสมมติฐานการวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย พบว่า

มีผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 63 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุ 30-40 ปี ระดับการศึกษาปริญญาตรี รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 20,001-30,000 บาท เป็นพนักงานจ้างตามภารกิจ และประสบการณ์การทำงาน 6-10 ปี

1. ปัจจัยแรงที่กำหนดจูงใจในการทำงานและประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลบางกระบือ อำเภอเมืองสิงห์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี

1.1 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่กำหนดแรงจูงใจในการทำงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลบางกระบือ อำเภอเมืองสิงห์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก เรียงอันดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย ได้แก่ ด้านลักษณะของงานที่สร้างสรรค์และท้าทาย รองลงมาคือ ด้านความสำเร็จในการทำงาน ด้านความก้าวหน้าในอาชีพ ด้านความรับผิดชอบในการทำงาน คือ และอันดับสุดท้ายคือด้านการได้รับการยอมรับนับถือ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ปัจจัยที่กำหนดแรงจูงใจในการทำงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลบางกระบือ อำเภอเมืองสิงห์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี

ปัจจัยที่กำหนดแรงจูงใจในการทำงานของบุคลากร	μ	σ	ระดับความคิดเห็น	อันดับ
1. ด้านความสำเร็จในการทำงาน	4.05	.691	มาก	2
2. ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ	3.74	.700	มาก	5
3. ด้านลักษณะของงานที่สร้างสรรค์และท้าทาย	4.18	.589	มาก	1
4. ด้านความรับผิดชอบในการทำงาน	3.83	.807	มาก	4
5. ด้านความก้าวหน้าในอาชีพ	3.87	.759	มาก	3
รวม	**3.91**	**.681**	**มาก**	

1.2 ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพในการปฏิบัติของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลบางกระบือ อำเภอเมืองสิงห์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก เรียงอันดับค่าเฉลี่ยมากไปน้อย ได้แก่ ด้านปริมาณงาน รองลงมาคือ ด้านคุณภาพของงาน และด้านเวลา ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ประสิทธิภาพในการปฏิบัติของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลบางกระบือ อำเภอเมืองสิงห์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี

ประสิทธิภาพในการปฏิบัติของบุคลากร	μ	σ	ระดับความคิดเห็น	อันดับ
1. ด้านคุณภาพของงาน	3.92	.630	มาก	2
2. ด้านปริมาณงาน	3.93	.691	มาก	1
3. ด้านเวลา	3.64	.669	มาก	3
รวม	**3.83**	**.621**	**มาก**	

2. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่กำหนดแรงจูงใจในการทำงานกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลบางกระบือ อำเภอเมืองสิงห์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี

2.1 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่กำหนดแรงจูงใจในการทำงานกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลบางกระบือ อำเภอเมืองสิงห์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี ด้วยสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Pearson's Correlation) พบว่า โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์เชิงบวกสูงมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (r_{xy}=.964) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ปัจจัยที่กำหนดแรงจูงใจในการทำงานด้านความสำเร็จในอาชีพกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรด้านเวลา มีความสัมพันธ์เชิงบวกสูงมาก ($X_4 : Y_3$ = .947) รองลงมา คือ ปัจจัยที่กำหนดแรงจูงใจในการทำงานด้านความรับผิดชอบในการทำงานกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรด้านเวลา มีความสัมพันธ์เชิงบวกสูงมาก ($X_5 : Y_3$ = .934) ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันปัจจัยที่กำหนดแรงจูงใจในการทำงานที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลบางกระบือ อำเภอเมืองสิงห์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี

	X1	X2	X3	X4	X5	Y1	Y2	Y3	XTotal	YTotal
X1	1									
X2	.883**	1								
X3	.961**	.877**	1							
X4	.881**	.864**	.904**	1						
X5	.910**	.968**	.894**	.888**	1					
Y1	.830**	.831**	.768**	.658**	.839**	1				
Y2	.875**	.929**	.917**	.830**	.918**	.802**	1			
Y3	.906**	.922**	.886**	.947**	.934**	.785**	.856**	1		
XTotal	.963**	.957**	.962**	.948**	.972**	.815**	.929**	.960**	1	
YTotal	.930**	.956**	.918**	.870**	.959**	.917**	.949**	.942**	.964**	1

หมายเหตุ: ** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.2 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน เพื่อหาตัวแปรพยากรณ์ปัจจัยที่กำหนดแรงจูงใจในการทำงานที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลบางกระบือ จากจำนวน 5 ด้าน โดยมี

ปัจจัยที่ทดสอบแล้วพบว่า มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งหมด 3 ด้าน คือ ด้านความสำเร็จในการทำงาน ด้านความก้าวหน้าในอาชีพ และด้านความรับผิดชอบในการทำงาน สามารถอธิบายความหมายได้ดังนี้

ด้านความสำเร็จในการทำงาน สามารถพยากรณ์ได้ว่า เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลบางกระบือ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยหรืออำนาจพยากรณ์ (R^2) เท่ากับ .959 มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลบางกระบือได้ร้อยละ 95.90

ด้านความก้าวหน้าในอาชีพ สามารถพยากรณ์ได้ว่า เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลบางกระบือ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยหรืออำนาจพยากรณ์ (R^2) เท่ากับ .933 มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลบางกระบือ ได้ร้อยละ 93.30

ด้านความรับผิดชอบในการทำงาน สามารถพยากรณ์ได้ว่า เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลบางกระบือ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยหรืออำนาจพยากรณ์ เท่ากับ .921 มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลบางกระบือ ได้ร้อยละ 92.10 ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) เพื่อค้นหาปัจจัยที่กำหนดแรงจูงใจในการทำงานที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลบางกระบือ อำเภอเมืองสิงห์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี เมื่อเพิ่มปัจจัยทีละตัว

ปัจจัยที่กำหนดแรงจูงใจในการทำงานของบุคลากร	R	R^2	Adj R^2	SEE	Sig.
1. ด้านความก้าวหน้าในอาชีพ (X_5)	.933	.985	.984	.033	.000**
2. ด้านความรับผิดชอบในการทำงาน (X_4)	.921	.982	.981	.125	.001**
3. ด้านความสำเร็จในการทำงาน (X_1)	.959	.920	.919	.062	.001**

2 3 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สมการถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) ของปัจจัยที่กำหนดแรงจูงใจในการทำงานที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลบางกระบือ แสดงว่า ด้านความสำเร็จในการทำงาน ด้านความก้าวหน้าในอาชีพ และด้านความรับผิดชอบในการทำงาน สามารถร่วมกันพยากรณ์ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลบางกระบือ (R^2) ได้ร้อยละ 83.00 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของการพยากรณ์ในรูปแบบของคะแนนดิบ (b) เท่ากับ .393, .121, และ .052 ตามลำดับ

ค่าสหสัมพันธ์พหุคูณของประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลบางกระบือ มีค่าเท่ากับ .944 มีอำนาจการพยากรณ์ร้อยละ 83.00 และค่าความคลาดเคลื่อนที่เกิดจากการพยากรณ์ เท่ากับ .165 สามารถสร้างสมการณ์พยากรณ์ปัจจัยที่กำหนดแรงจูงใจในการทำงานที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลบางกระบือ อำเภอเมืองสิงห์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี ได้ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ คือ $\hat{Y} = .388 + .393_{X5} + .125_{X4} + .052_{X1}$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน คือ $\dot{Z} = .382Z_{X5} + .162Z_{X4} + .063Z_{X1}$

จากผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สมการถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน ปัจจัยที่กำหนดแรงจูงใจในการทำงานที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลบางกระบือ สามารถนำมาแสดงดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) ของปัจจัยที่กำหนดแรงจูงใจในการทำงานที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลบางกระบือ อำเภอเมืองสิงห์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี

ปัจจัยที่กำหนดแรงจูงใจในการทำงานของบุคลากร	b	SE_b	β	t	Sig.	Collinearity Statistics	
						Tolerance	VIF
1. ด้านความก้าวหน้าในอาชีพ (X_5)	.393	.033	.382	11.933	.000	.228	4.390
2. ด้านความรับผิดชอบในการทำงาน (X_4)	.125	.036	.162	3.502	.001	.119	8.422
3. ด้านความสำเร็จในการทำงาน (X_1)	.052	.062	.063	.843	.001	.045	22.216
R = .944, R^2=.830, Adj R^2=829, SEE=.16543, a=.388, F=813.976, Sig.=000, Durbin-Weston = 1.541							

2.4 ผลการทดสอบสมมติฐานปัจจัยที่กำหนดแรงจูงใจในการทำงานที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลบางกระบือ โดยมีปัจจัยที่กำหนดแรงจูงใจในการทำงานด้านความสำเร็จในการทำงาน ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ ด้านลักษณะของงานที่สร้างสรรค์และท้าทาย ด้านความรับผิดชอบในการทำงาน และด้านความก้าวหน้าในอาชีพ พบว่าทุกสมมติฐานมีความสอดคล้องประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลบางกระบือ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.01

อภิปรายผล

จากผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่กำหนดแรงจูงใจในการทำงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลบางกระบือ อำเภอเมืองสิงห์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านลักษณะของงานที่สร้างสรรค์และท้าทาย ทั้งนี้เนื่องจากลักษณะงานที่ปฏิบัติอยู่เป็นงานที่ท้าทายความสามารถ มีการถ่ายทอดประสบการณ์ในการปฏิบัติงานจากพี่เลี้ยงได้ดี และการปฏิบัติหน้าที่บางส่วนต้องอาศัยการอบรมเรียนรู้ฝึกหัดจากหน่วยงานภายนอกที่มีประสิทธิภาพ ต้องอาศัยเทคนิคองค์ความรู้ใหม่ๆ และเป็นงานที่ท้าทาย ค้นหา มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สิทธิชัย สมวงษ์ (2566) กล่าวว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก เป็นเพราะการที่จะสร้างแรงจูงใจเพื่อกระตุ้นความคิดสร้างสรรค์ จะต้องรู้รายละเอียดของทีมงานว่ามีความสนใจในด้านใด เพื่อหางานที่สนุกและท้าทายให้ทำ และสามารถจับคู่งานกับคนให้เหมาะสมก็จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพด้านความคิดสร้างสรรค์ในการทำงานมากยิ่งขึ้น และจัดสรรทรัพยากรที่จำเป็นสำหรับความคิดสร้างสรรค์และการสร้างนวัตกรรมในเรื่องของเงินและเวลาจะทำให้ทีมงานรู้สึกท้าทาย และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมมาตร บุญเพียร (2565) กล่าวว่า แนวทางสำญประการหนึ่งในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ภาครัฐคือ การมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เพื่อเพิ่มมูลค่าให้กับงานโดยการ การคิดประดิษฐ์คิดค้นสิ่ง ใหม่ๆ เกิดนวัตกรรมที่สร้างความสะดวกสบายและความเจริญ ทั้งยังต้องมีจริยธรรมและคุณธรรม ประกอบคู่ไปกับการมีความคิดริเริ่มเพื่อสร้างสรรค์ ด้วยความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ (Creative Thinking) เป็นกระบวนการของความคิดชนิดหนึ่งที่มีรูปแบบและลักษณะของความคิดแตกต่างไปจากความคิด

จากผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพในการปฏิบัติของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลบางกระบือ อำเภอเมืองสิงห์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านปริมาณงาน ทั้งนี้เนื่องจากปริมาณมีความสำคัญต่อการทำงานของบุคคลเป็นอย่างยิ่ง เพราะการทำงานใดก็ตามถ้าเน้นปริมาณงานเพื่อให้ได้ตามจำนวนที่กำหนดไว้หรือมีเป้าหมาย ต้องอาศัยบุคลากรและแรงจูงในในการทำงาน เพื่อให้ได้ประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อหน่วยงานอย่างมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศวิตฉันท์ จันทา (2564) กล่าวว่า การเปิดโอกาสให้บุคลากรทุกคนเข้ารับการอบรมที่เป็นหลักสูตรตรงกับตำแหน่งงานที่ตนปฏิบัติศึกษาต่อ เพื่อพัฒนาศักยภาพตนเองในการทำงาน ด้วยบุคลากรทุกคนมีโอกาสพัฒนาทักษะตนเองในการเพิ่มพูนความรู้ในการศึกษาต่อ หน่วยงานต้องมีการสนับสนุนบุคลากรเข้ารับการอบรม สัมมนา ศึกษาดูงาน สัมมนา ทำให้บุคลากรทุกคนมีโอกาสเลื่อนขั้น

เงินเดือนเท่ากันทุกคน ส่งผลให้มีความมั่นคงในการปฏิบัติงาน เนื่องจากการทำงานบุคคลากรมีระเบียบกฎหมายรองรับ และหน่วยงานมีสิ่งจูงใจในการปฏิบัติงานสำหรับบุคลากรที่ปฏิบัติงานดีเด่น

จากผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่กำหนดแรงจูงใจในการทำงานกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลบางกระบือ อำเภอเมืองสิงห์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์เชิงบวกสูงมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ปัจจัยที่กำหนดแรงจูงใจในการทำงานด้านความสำเร็จในอาชีพกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรด้านเวลา มีความสัมพันธ์เชิงบวกสูงมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้เนื่องจากเมื่อบุคลากรมีการปฏิบัติงานหลักยังต้องรู้จักวางแผนและจัดสรรเวลาในการทำงานอย่างถูกต้องเหมาะสม สามารถควบคุมการปฏิบัติงานให้บรรลุผลตามเวลาและวัตถุประสงค์ที่กำหนด เพื่อให้ก่อเกิดประสิทธิภาพในงานหรือหน้าที่ที่รับผิดชอบได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เสาวนารถ เล็กเลอสินธุ์ (2562) กล่าวว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล คือ ปัจจัยด้านยุทธศาสตร์ ปัจจัยด้านการบริหารจัดการ ปัจจัยด้านความเป็นผู้นำ ปัจจัยด้านความรู้ความเข้าใจของบุคลากร ปัจจัยด้านความรับผิดชอบของบุคลากร และปัจจัยด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วม และระดับความสำเร็จของการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล คือ ด้านการวางแผน ด้านการงบประมาณ ด้านการรายงาน ด้านการประสานงาน ด้านการจัดองค์การ ด้านการอำนวยการ และด้านการจัดบุคลากรปฏิบัติงาน

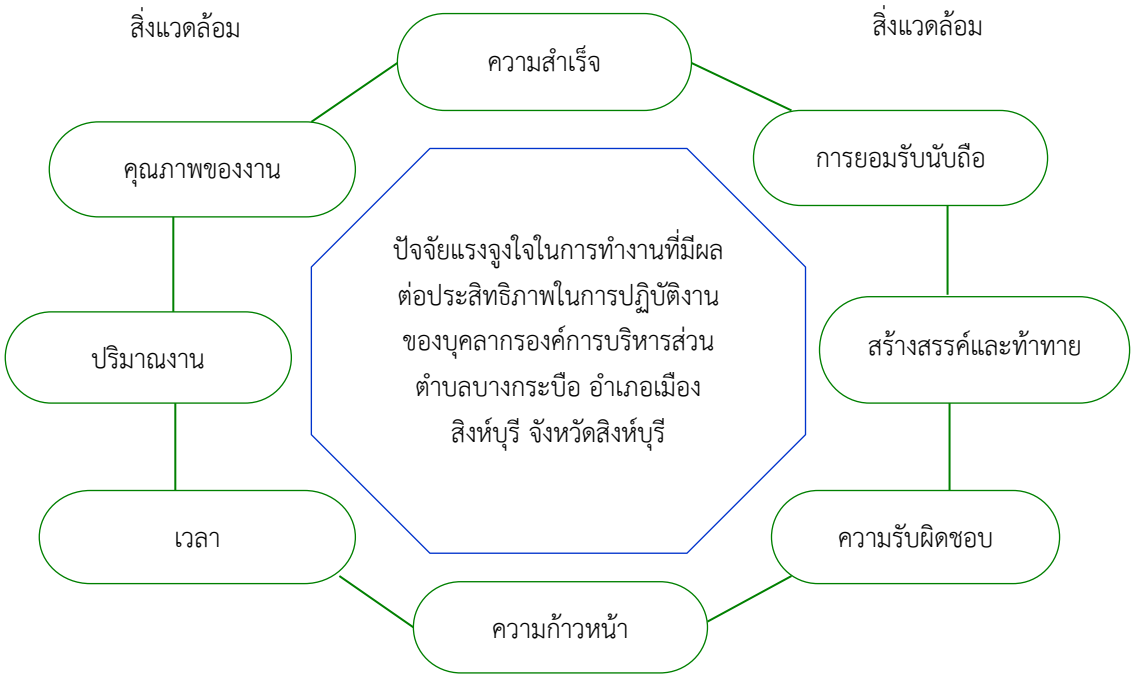
จากผลการวิเคราะห์การสร้างสมการพยากรณ์ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลบางกระบือ จากจำนวน 5 ด้าน โดยมีปัจจัยที่ทดสอบแล้วพบว่า มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งหมด 3 ด้าน คือ ด้านความสำเร็จในการทำงาน ด้านความก้าวหน้าในอาชีพ และด้านความรับผิดชอบในการทำงาน ส่วนด้านที่ไม่เข้าสู่สมการพยากรณ์ คือ ด้านการได้รับการยอมรับนับถือและด้านลักษณะของงานที่สร้างสรรค์และท้าทาย สามารถพยากรณ์ปัจจัยที่กำหนดแรงจูงใจในการทำงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลบางกระบือ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยหรืออำนาจพยากรณ์สูงสุด เท่ากับ .959 ซึ่งมีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลบางกระบือ ได้ร้อยละ 95.90 อาจเป็นเพราะว่า บุคลากรทุกคนมีความสามารถในการปฏิบัติงานที่ต้องใช้ความรู้ ความสามารถ เทคนิค รวมถึงประสบการณ์ต่างๆ เพื่อให้ชิ้นงานที่ได้รับมอบหมายแล้วเสร็จ โดยคำนึงถึงความถูกต้องรวดเร็วของงาน ความสะดวกสบาย ความประหยัด ความยุติธรรมและความเสมอภาค รวมถึงปริมาณผลงานที่สอดคล้องกับเป้าหมายขององค์การที่เกี่ยวกับกลยุทธ์ โครงสร้าง ระบบ รูปแบบการบริหารบุคลากร ความสามารถ และค่านิยมร่วมของคนในองค์กรได้ด้วย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนภรณ์ พรรณราย (2565) กล่าวว่า ระดับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา อยู่ในระดับมาก โดยด้านปริมาณงาน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านคุณภาพของงาน และด้านเวลา ผลการเปรียบเทียบประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า บุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลาที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด ประเภทบุคลากร ระยะเวลาการทำงาน และรายได้ต่อเดือนแตกต่างกัน มีระดับประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ปัจจัยภายในองค์กรที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ได้แก่ ด้านโครงสร้าง ด้านรูปแบบการบริหาร และด้านความสามารถ และสุดท้ายพบว่า ปัจจัยที่กำหนดแรงจูงใจในการทำงานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ได้แก่ ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ ด้านความรับผิดชอบในการทำงาน และด้านความก้าวหน้าในอาชีพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุรเจต ไชยพันธ์พงษ์ (2563) กล่าวว่า แรงจูงใจในการปฏิบัติงานด้านปัจจัยจูงใจ และด้านปัจจัยค้ำจุนมีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดพะเยา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ความสัมพันธ์เท่ากับ 0.796 ตัวแปรทั้งสองร่วมกันพยากรณ์ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล ได้ร้อยละ 63.10 มีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการพยากรณ์เท่ากับ 0.319 สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนาทิพย์ ขวัญทอง (2565) กล่าวว่า ระดับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านระยะเวลา รองลงมา คือ ด้านปริมาณงาน ด้านคุณภาพของงาน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ

ด้านความคุ้มค่าผลการเปรียบเทียบประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า บุคลากรในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลาที่มีเพศ สถานภาพ ระดับการศึกษา ระยะเวลาปฏิบัติงาน และประเภทบุคลากรต่างกัน มีระดับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน นอกจากนี้ยังพบว่า แรงจูงใจที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยสามารถอธิบายระดับการมีอิทธิพลได้ร้อยละ 75.90

จากผลการทดสอบสมมติฐานปัจจัยที่กำหนดแรงจูงใจในการทำงานที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลบางกระบือ โดยมีปัจจัยที่กำหนดแรงจูงใจในการทำงานด้านความสำเร็จในการทำงาน ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ ด้านลักษณะของงานที่สร้างสรรค์และท้าทาย ด้านความรับผิดชอบในการทำงาน และด้านความก้าวหน้าในอาชีพ พบว่าทุกสมมติฐานมีความสอดคล้องประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลบางกระบือ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.01 อาจเป็นเพราะหน่วยงานได้กำหนดนโยบายหรือวางแนวทางในการพัฒนาพนักงาน และองค์กรเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานอย่างจริงจัง เพื่อช่วยเพื่อประสิทธิ ภาพในการปฏิบัติงานให้ดียิ่งขึ้น เช่น จัดระบบหมุนเวียนสลับเปลี่ยนงานของพนักงานในหน่วยงานเพื่อลดความตึงเครียดในการปฏิบัติงานที่ซ้ำซ้อน อีกทั้งยังช่วยเพิ่มขีดความสามารถของบุคลากรให้มาสามารถปฏิบัติงานได้หลากหลายด้านและสามารถปฏิบัติงานทดแทนกันได้ อีกทั้งมีการฝึกอบรมทักษะสร้างองค์ความรู้ความสามารถ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน โดยมีการประชุมชี้แจงแนวทางการปฏิบัติงานและแลกเปลี่ยนแสดงความคิดเห็นระหว่างผู้ปฏิบัติงานร่วมกัน เพื่อวิเคราะห์สภาพปัญหาในการปฏิบัติงานและแสวงหาแนวทางการแก้ไขและพัฒนาร่วมกัน ตลอดจนกำหนดกฎเกณฑ์ในการปฏิบัติงานของพนักงานให้เกิดความชัดเจนและไปในทิศทางเดียวกัน ภูมิพัฒน์ เสน่ห์พูด (2560) กล่าวว่า ความสามารถในการสร้างความสัมพันธภาพ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การมีส่วนร่วม ลักษณะการปฏิบัติงาน เทคนิคความรู้และความสามารถในการใช้อุปกรณ์และเครื่องมือ และความสามารถในด้านทักษะการบริหาร ซึ่งส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานในองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย และผลการเปรียบเทียบประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานในองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย พบว่า ประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา ที่แตกต่างกัน ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานในองค์การบริหารส่วนตำบล ไม่แตกต่างกัน รายได้ต่อเดือน ระยะเวลาการปฏิบัติงาน ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานในองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

องค์ความรู้ใหม่

แรงจูงใจในการทำงานเป็นแรงผลักดันที่สำคัญในองค์กร และมีความจำเป็นต่อการบริหารทุนทางปัญญา แรงจูงใจเป็นฐานและปัจจัยที่บุคลากรเลือกที่จะทำเชิงคุณภาพหรือเชิงปริมาณ แรงจูงใจเป็นฐานและเป็นปัจจัยของระดับความทุ่มเทของบุคลากรในการทำงานให้สำเร็จและแรงจูงใจเป็นฐานของระยะเวลาที่พนักงานใช้ในการทำงานให้สำเร็จบุคลากรที่มีแรงจูงใจจะทำงานอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากกว่าบุคลากรที่ไม่มีแรงจูงใจและมีส่วนในการสร้างพฤติกรรมองค์กร นอกจากนี้แรงจูงใจของบุคลากรจะมีผลกระทบอย่างมากกับผลการดำเนินงานขององค์กร แรงจูงใจมีความสัมพันธ์กับความพอใจในการทำงาน (Job Satisfaction) อย่างแนบแน่น ความพอใจในการทำงาน คือ ความรู้สึกของแต่ละบุคคลที่มีสิ่งแวดล้อมของงานที่อยู่รอบๆ ที่ตนจะต้องคำนึงถึง ได้แก่ ความสำเร็จในชีวิตการทำงาน การได้รับการยอมรับนับถือจากผู้บังคับบัญชาและเพื่อร่วมงาน ลักษณะของงานที่สร้างสรรค์และท้าทายด้วยความมั่นคงในชีวิต รายได้ และครอบครัว ความรับผิดชอบในงานและความก้าวหน้าในอาชีพ ซึ่งความพอใจในการทำงานอาจเป็นผลมาจากลักษณะทางกายภาพและสังคมในที่ทำงาน ยิ่งพนักงานมีความพอใจในการทำงานมากเท่าไร บุคลากรจะมีแรงจูงใจในการทำงานให้ดีมากขึ้นเป็นเท่าทวี ซึ่งสามารถเขียนเป็นภาพองค์ความรู้ใหม่ได้ดังนี้

ภาพที่ 2 องค์ความรู้ใหม่

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่กำหนดแรงจูงใจในการทำงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลบางกระบือ อำเภอเมืองสิงห์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพในการปฏิบัติของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลบางกระบือ อำเภอเมืองสิงห์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่กำหนดแรงจูงใจในการทำงานกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลบางกระบือ อำเภอเมืองสิงห์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์เชิงบวกสูงมากอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิเคราะห์การสร้างสมการพยากรณ์ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลบางกระบือ จากจำนวน 5 ด้าน โดยมีปัจจัยที่ทดสอบแล้วพบว่า มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งหมด 3 ด้าน คือ ด้านความสำเร็จในการทำงาน ด้านความก้าวหน้าในอาชีพ และด้านความรับผิดชอบในการทำงาน

ผลการทดสอบสมมติฐานปัจจัยที่กำหนดแรงจูงใจในการทำงานที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลบางกระบือ โดยมีปัจจัยที่กำหนดแรงจูงใจในการทำงานด้านความสำเร็จในการทำงาน ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ ด้านลักษณะของงานที่สร้างสรรค์และท้าทาย ด้านความรับผิดชอบในการทำงาน และด้านความก้าวหน้าในอาชีพ พบว่าทุกสมมติฐานมีความสอดคล้องประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลบางกระบือ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.01

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 หน่วยงานควรสนับสนุนให้บุคลากรสามารถพัฒนาสานต่องานจากงานที่เคยประสบความสำเร็จแล้วให้ดียิ่งขึ้นไป และให้จัดทำแผนดำเนินงานสามารถกำหนดเป้าหมายและ วางแผนวิธีการงานให้สำเร็จด้วยตนเอง อีกทั้งควรเพิ่มความหลากหลายขององค์ความรู้ที่จะถ่ายทอดไปยังบุคลากรรวมไปถึงการนำวิทยาการใหม่ๆ ที่แตกต่างจากเดิมเพื่อได้แนวทางความคิดสร้างสรรค์ในการทำงานแนวใหม่ๆ ส่งผลดีต่อการปฏิบัติงานของบุคลากร

1.2 ควรสนับสนุนในเรื่องของการได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติงานตามความรู้ ความสามารถและความถนัดของตนเอง เพื่อให้งานที่ได้รับมอบหมายนั้นออกมากมีประสิทธิ์ภาพมากที่สุด และผลักดันให้บุคลากรความตระหนักความ

รับผิดชอบในหน้าที่ ให้บุคลากรมีความก้าวหน้าในอาชีพ โอกาสพัฒนาความรู้และประสบการณ์ในงานอยู่เสมอ เช่น ไปศึกษาดูงาน อบรม สัมมนา

1.3 หน่วยงานควรสนับสนุนจัดให้มีการประเมินการปฏิบัติงานให้เกิดความสำเร็จอย่างมีคุณภาพ และถูกต้องตามระเบียบหลักเกณฑ์และให้การปฏิบัติงานได้สำเร็จตามเกณฑ์คุณภาพที่หน่วยงานคาดหวัง และควรสนับสนุนให้มีการกำกับดูแลให้คำแนะนำ เมื่อมอบหมายงานเพื่อให้การปฏิบัติงานได้สำเร็จและมีประสิทธิภาพมากขึ้น

1.4 ควรกำหนดการปฏิบัติงานโดยการแบ่งเวลาอย่างชัดเจน เพื่อให้งานมีความรวดเร็วขึ้นและประสบความสำเร็จ

2. ข้อเสนอแนะด้านการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการศึกษาเพิ่มเติมถึงปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานในส่วนของระดับผู้บริหารงานเพื่อให้ทราบปัจจัยในการบริหาร และนำมาบูรณาการในการพัฒนาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานต่อไป

2.2 ควรทำการศึกษาวิจัยเปรียบเทียบการประเมินสภาพการทำงาน ปัญหาและอุปสรรคของบุคลากรเฉพาะแต่ละองค์กร เพื่อนำปัญหาและอุปสรรคมาดำเนินการปรับปรุง แก้ไขบูรณาการในการพัฒนาประสิทธิ ภาพในการปฏิบัติงานต่อไป

2.3 ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมด้วยการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยวิธีการการสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อได้ข้อมูลที่เป็นจริงตามความคิดเห็นของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลองค์การบริหารส่วนตำบลบางกระบือ อำเภอเมืองสิงห์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี เพื่อที่จะสามารถนำข้อมูลมาพัฒนาการบริหารองค์กรต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2562). *แนวทางการเสริมสร้างความพร้อมในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ: กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย.

_____. (2563). *ข้อมูลจำนวนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั่วประเทศ*. สืบค้น 9 ธันวาคม 2566. จาก http://www.dla.go.th/work/abt/index.jsp.

เดช หิรัญพิศ. (2566). *ความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลกุดเลาะอำเภอเกษตรสมบูรณ์ จังหวัดชัยภูมิ*. (รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, วิทยาลัยทองสุข).

ธนภรณ์ พรรณราย. (2565). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา*. (รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์).

ธนาทิพย์ ขวัญทอง. (2565). *แรงจูงใจที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา*. (รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์).

ศวิตฉันท์ จันทา. (2564). แนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรกองช่างองค์การบริหารส่วนจังหวัดยโสธร. *วารสารวิชาการรัตนบุศย์, 2*(3), 59-69.

สมมาตร บุญเพียร. (2565). การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ภาครัฐตามโมเดล Thailand 5.0. *วารสารนวัตกรรมการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน, 10*(2), 41-51.

สิทธิชัย สมวงษ์. (2566). *ปัจจัยแรงจูงใจในการทำงานที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลโนนกอก อำเภอเกษตรสมบูรณ์ จังหวัดชัยภูมิ*. (รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, วิทยาลัยทองสุข).

สุรเจต ไชยพันธ์พงษ์. (2563). แรงจูงใจที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลจังหวัดพะเยา. *วารสารสิรินธรปริทรรศน์, 21*(2), 340-354.

เสาวนารถ เล็กเลอสินธุ์. (2562). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) จังหวัดนนทบุรี. *วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี, 8*(2), 182-194.

Cronbach, L. J. (1951). Coefficient alpha and the internal structure of tests. *Psychometrika, 16*(3), 297-334.

JSSP: Journal of Social Science Panyapat, 2024. 6(1): 295-308.

PANYAPAT
ปัญญาพัฒน์

JSSP
Journal of Social Science Panyapat
https://so06.tci-thaijo.org/index.php/JSSP/index

Research Article

Efficiency of Human Resource Management of Sali Subdistrict Administrative Organization Bangplama District Suphanburi Province

Kornkanok Pongsuea[1*] Natthanon Thavisin[2] and Sunitda Tesniyom[2]

[1] *Master Student, Master of Public Administration Program, Faculty of Social Sciences and Education, Thongsook College, Thailand*

[2] *Faculty of Social Sciences and Education, Thongsook College, Thailand*

* *Corresponding author. E-mail: kornkanok.pppp@gmail.com*

ABSTRACT

The purposes of this research article are to (1) study human resource management policy of Sali Subdistrict Administrative Organization; (2) study performance efficiency of personnel in the Sali Subdistrict Administrative Organization, and (3) study relationship of human resource management policies that affect the performance of personnel in Sali Subdistrict Administrative Organization Bangplama District Suphanburi Province, this research is survey research, the tools used to collect data were questionnaires, the population used in the study included sub-district employees, regular employees, employees hired for missions and general employees. simple sampling by drawing lots, there were 32 people, statistics used in data analysis included mean, standard deviation. correlation coefficient analysis Hypothesis testing and multiple regression analysis. The result of the study found that: Human resource management policy of Sali Subdistrict Administrative Organization Bangplama District Suphanburi Province, overall and each aspect is at high level in every aspect and the aspect with the highest average was the aspect of rewarding human resources. Performance efficiency of Sali Subdistrict Administrative Organization personnel Bangplama District Suphanburi Province, overall and each aspect is high level in every aspect and the aspect with the highest average is adding work value. Relationship of human resource management policies that affect the performance of personnel in Sali Subdistrict Administrative Organization Bangplama District Suphanburi Province overall, there is moderate positive relationship with statistical significance .01; and the variables for predicting human resource management policy, it was found that the variable tested with the highest predictive power was the aspect of rewarding human resources, there is regression coefficient or predictive power (R^2) equal to .975, affecting the performance of personnel in Sali Subdistrict Administrative Organization Bangplama District Suphanburi Province received 97.50% with statistical significance.

Keywords: Efficiency, Human Resource Management, Subdistrict Administrative Organization

Received: 17 February 2024;
Revised: 12 March 2024;
Accepted: 19 March 2024

© 2024 JSSP: Journal of Social Science Panyapat
ISSN: 3027-6748 (Online)

ประสิทธิภาพการบริหารทรัพยากรมนุษย์ขององค์การบริหารส่วนตำบลสาลี อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี

กรกนก พงษ์เสือ[1*] ณฐนนท ทวีสิน[2] และ สุนิตดา เทศนิยม[2]

[1] *นักศึกษาปริญญาโท รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์และศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยทองสุข ประเทศไทย*

[2] *คณะสังคมศาสตร์และศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยทองสุข ประเทศไทย*

* *Corresponding author. E-mail: kornkanok.pppp@gmail.com*

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษานโยบายการบริหารทรัพยากรมนุษย์ขององค์การบริหารส่วนตำบลสาลี (2) ศึกษาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบลสาลี อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี และ (3) ศึกษาความสัมพันธ์นโยบายการบริหารทรัพยากรมนุษย์ที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบลสาลี อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ พนักงานส่วนตำบล ลูกจ้างประจำ พนักงานจ้างตามภารกิจและพนักงานจ้างทั่วไป การสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย ด้วยวิธีจับสลาก จำนวน 32 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ การทดสอบสมมติฐาน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ผลการศึกษาพบว่า นโยบายการบริหารทรัพยากรมนุษย์ขององค์การบริหารส่วนตำบลสาลี อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการให้รางวัลทรัพยากรมนุษย์ ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลสาลี อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการเพิ่มมูลค่างาน ความสัมพันธ์นโยบายการบริหารทรัพยากรมนุษย์ที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบลสาลี อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์เชิงบวกอยู่ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และตัวแปรพยากรณ์นโยบายการบริหารทรัพยากรมนุษย์ พบว่า ตัวแปรที่ทดสอบมีอำนาจพยากรณ์สูงสุด ได้แก่ ด้านการให้รางวัลทรัพยากรมนุษย์ มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยหรืออำนาจพยากรณ์ (R^2) เท่ากับ .975 มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบลสาลี อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี ได้ร้อยละ 97.50 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

คำสำคัญ: ประสิทธิภาพ, การบริหารทรัพยากรมนุษย์, องค์การบริหารส่วนตำบล

© 2024 JSSP: Journal of Social Science Panyapat

บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 250 ได้บัญญัติไว้โดยเจตนารมณ์ในการกระจายอำนาจการปกครองให้แก่ท้องถิ่น เพื่อให้ท้องถิ่นสามารถบริหารจัดการดูแลทรัพยากรของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ ได้มีข้อบัญญัติไว้ว่า ให้รัฐให้อิสระแก่องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในการปกครองตนเอง ส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการดำเนินการตามนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ พัฒนาเศรษฐกิจของท้องถิ่นและระบบสาธารณูปโภคและสาธารณูปการตลอดทั้งโครงสร้างพื้นฐาน สารสนเทศ ในท้องถิ่นให้ทั่วถึงและเท่าเทียมกันทั่วประเทศโดยกำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่ในการดูแลจัดทำบริการสาธารณะ เพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่น และมีความเป็นอิสระในการกำหนดนโยบาย การบริหาร การจัดสาธารณะ การบริหารทรัพยากรมนุษย์ การเงินและการคลัง แต่ต้อง

คำนึงความสอดคล้องกับการพัฒนาของจังหวัดและประเทศร่วมด้วย (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, 2566) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นถือเป็นหน่วยงานของรัฐเป็นส่วนราชการที่จัดตั้งขึ้นในกระทรวงมหาดไทย ซึ่งกฎหมายได้กำหนดให้มีความเป็นอิสระในการบริหารทรัพยากรมนุษย์ตามความต้องการและความเหมาะสมของท้องถิ่น โดยกำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีคณะกรรมการพนักงานส่วนท้องถิ่นของตนเอง เพื่อทำหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรมนุษย์ของพนักงานส่วนท้องถิ่นของตนเองได้โดยตรงและเพื่อให้มีการกำหนดมาตรฐานการบริหารทรัพยากรมนุษย์ของพนักงานท้องถิ่นทุกรูปแบบให้มีทิศทางที่เหมาะสมและเป็นธรรม ซึ่งได้กำหนดไว้ในระเบียบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ทั้งนี้ กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ได้จัดทำคู่มือการใช้เครื่องชี้วัดสำหรับการประเมินผลการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น สำนักงานคณะกรรมการมาตรฐานการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่นสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย ได้ประเมินผลความสำเร็จของการดำเนินการองค์ประกอบและตัวชี้วัดการประเมินผลการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น เพื่อเป็นเครื่องมือให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนำไปใช้เป็นแนวทางในการติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนำผลการติดตามและประเมินผลไปใช้เป็นข้อมูลในการตัดสินใจการกำหนดนโยบายการวางแผนการบริหารทรัพยากรมนุษย์ เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นและ ทราบถึงมาตรฐานการบริหารทรัพยากรมนุษย์ของท้องถิ่นตนเอง และนำผลที่ได้ไปพัฒนาการบริหารทรัพยากรมนุษย์ของท้องถิ่นให้ได้มาตรฐานยิ่งขึ้น (พิมพ์ชนก ไชยรัตน์, 2562)

องค์การบริหารส่วนตำบลสาลี อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี ด้านการบริหารงานบุคคลหรือการบริหารทรัพยากรมนุษย์ โดยทั่วไปมีลักษณะการบริหารทรัพยากรมนุษย์ที่สอดคล้องกับระเบียบการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 ซึ่งเป็นกฎระเบียบที่บัญญัติไว้ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยึดถือและปฏิบัติตาม อย่างไรก็ตาม หลังจากมีการดำเนินการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่นตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ไประยะหนึ่ง จำเป็นต้องมีการติดตามประเมินผล เพื่อดูว่ามีปัญหาอุปสรรคอย่างไร หรือไม่ เพราะการติดตามและประเมินผลเป็นการชี้วัดเพื่อให้ได้ทราบผลของการดำเนินงาน เพื่อให้ผู้บังคับบัญชานำไปใช้เป็นเครื่องมือปรับปรุง เพิ่มพูนประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรและพัฒนาองค์กรการบริหารทรัพยากรมนุษย์ขององค์การบริหารส่วนตำบลสาลีที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของบุคลากรนั้นเป็นการศึกษาหลายๆด้านที่สำคัญได้แก่ ด้านการจัดหาทรัพยากรมนุษย์ ด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ด้านการให้รางวัลทรัพยากรมนุษย์ และด้านการธำรงรักษาและป้องกันทรัพยากรมนุษย์ เพื่อหาความสัมพันธ์ความสัมพันธ์ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรที่ส่งผลต่อการบริหารทรัพยากรมนุษย์ขององค์การบริหารส่วนตำบลสาลี เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงและเสริมสร้างการบริหารทรัพยากรมนุษย์ไปปฏิบัติในองค์การบริหารส่วนตำบลสาลี ให้เป็นไปตามการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่นตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 โดยกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นได้กำหนดให้มีการประเมินผลการตรวจรับรองมาตรฐานการปฏิบัติราชการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านการบริหารงานบุคคลเป็นประจำทุกปี ซึ่งสำนักงานส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสุพรรณบุรี ได้ออกตรวจรับรองมาตรฐานการปฏิบัติราชการประจำปีงบประมาณ 2566 พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลสาลี อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี ผ่านการประเมินคะแนนอยู่ในร้อยละ 72.41 ระดับผลการประเมินอยู่ในระดับดี (สำนักงานส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสุพรรณบุรี, 2566)

ผู้วิจัยให้ความสนใจศึกษาการนำนโยบายการบริหารทรัพยากรมนุษย์ไปปฏิบัติในองค์การบริหารส่วนตำบลสาลี การที่จะให้การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลสาลี อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรีจะประสบความสำเร็จตามเป้าหมายและบรรลุภารกิจได้นั้น ผู้บริหารจะต้องทราบถึงระดับการบริหารทรัพยากรมนุษย์ที่จะส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการบริหารทรัพยากรมนุษย์ที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของบุคลากร องค์การบริหารส่วนตำบลสาลี อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี ซึ่งได้นำหลักการบริหารทรัพยากรมนุษย์ มาใช้ในการศึกษา 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการจัดหาทรัพยากรมนุษย์ ด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ด้านการให้รางวัลทรัพยากรมนุษย์ และด้านการธำรงรักษาและป้องกันทรัพยากรมนุษย์ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงเพื่อให้การบริหารทรัพยากรมนุษย์มีประสิทธิภาพและให้มีผลการประเมินในการบริหารให้อยู่ในระดับดีมากยิ่งขึ้นตามลำดับ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษานโยบายการบริหารทรัพยากรมนุษย์ขององค์การบริหารส่วนตำบลสาลี อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี

2. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบลสาลี อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี

3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์นโยบายการบริหารทรัพยากรมนุษย์ที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบลสาลี อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ พนักงานส่วนตำบล ลูกจ้างประจำ พนักงานจ้างตามภารกิจ และพนักงานจ้างทั่วไปในองค์การบริหารส่วนตำบลสาลี จำนวน 37 คน (องค์การบริหารส่วนตำบลสาลี, 2566)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ด้วยการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีจับสลาก (Lottery) ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาที่ระดับความเชื่อมั่น 95% โดยใช้ตารางการกำหนดกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie & Morgan (1970) จะได้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา จำนวน 32 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการตามลำดับขั้นตอนโดยศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามดังนี้

2.1 ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม และปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อดำเนินการ

2.2 สร้างแบบสอบถามตามที่ได้ศึกษาแล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบและแก้ไขให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

2.3 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ (Index of item Objective Congruence: IOC) ทุกข้อได้ 1.0

2.4 ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามที่ผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน จากนั้นนำไปทดลองใช้ (Try-out) กับกลุ่มทดลองที่เป็นพนักงานส่วนตำบล ลูกจ้างประจำ พนักงานจ้างตามภารกิจ และพนักงานจ้างทั่วไปที่กำลังปฏิบัติงานในองค์การบริหารส่วนตำบลกฤษณา อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 40 คน และนำแบบสอบถามมาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม

2.5 นำแบบสอบถามที่หาค่าอำนาจจำแนกแล้วมาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟ่า (α - Coeficient) ของครอนบาค (Cronbach, 1990) ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .932

2.6 นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความเชื่อมั่นแล้วไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดเพื่อนำผลมาวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์และสมมุติฐานการวิจัยต่อไป

3. สมมติฐานการวิจัย

นโยบายการบริหารทรัพยากรมนุษย์มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบลสาลี อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary source) ด้วยการใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากพนักงานส่วนตำบลลูกจ้างประจำ พนักงานจ้างตามภารกิจ และพนักงานจ้างทั่วไปในองค์การบริหารส่วนตำบลสาลี อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี และนำข้อมูลเข้าระบบคอมพิวเตอร์ เพื่อประมวลผลทางสถิติ

4.2 ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary source) เป็นการศึกษาข้อมูลจากแหล่งพื้นที่ศึกษา และเก็บรวบรวมเอกสารทางวิชาการ บทความ วิทยานิพนธ์ รายงานการวิจัย หนังสือ วารสาร สิ่งพิมพ์ การสืบค้นจากสารสนเทศและข้อมูลทางอินเตอร์เน็ต แนวคิดและทฤษฎีเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำมาสนับสนุนงานวิจัยฉบับนี้ ซึ่งในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

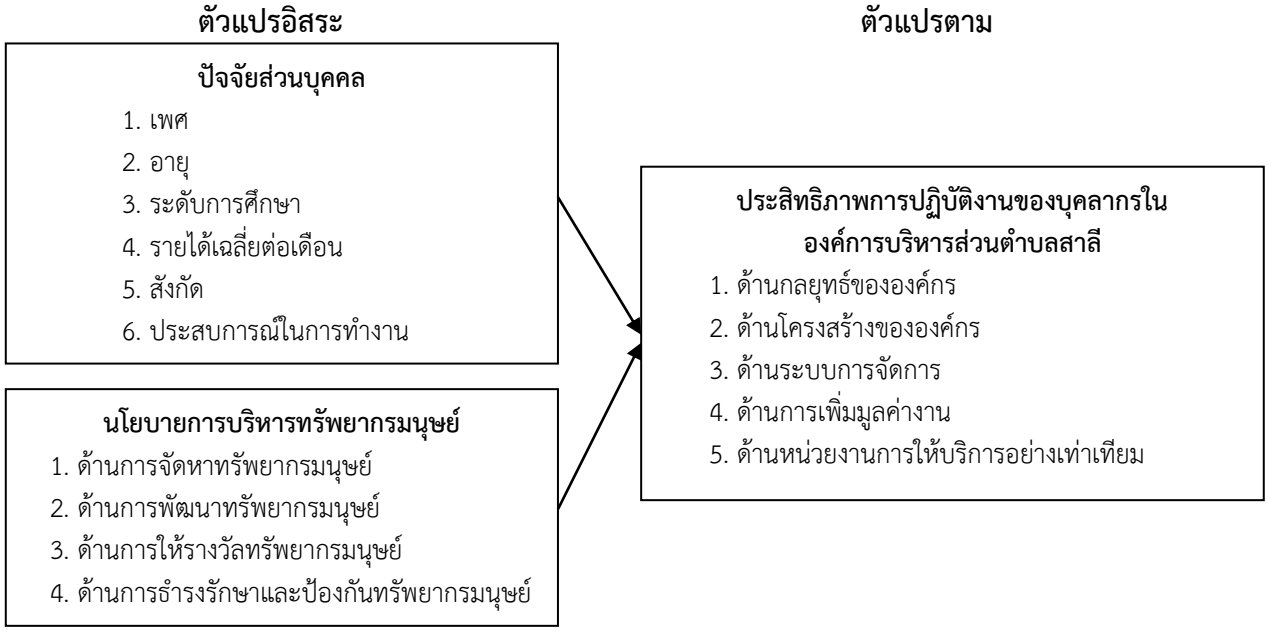
1. ข้อมูลแจกแบบสอบถามให้แก่กลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้
2. ตอบข้อซักถามบางประการที่ผู้ตอบแบบสอบถามต้องการคำอธิบายเพิ่มเติม
3. เก็บรวบรวมแบบสอบถามที่ได้ข้อมูลครบถ้วนแล้ว เพื่อนำไปจัดทำและเตรียมสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลทางคอมพิวเตอร์ต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรด้วยสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Pearson's Correlation) การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) และการทดสอบสมมติฐานการวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลจากแหล่งในพื้นที่ศึกษา และเก็บรวบรวมเอกสารทางวิชาการ บทความ วิทยานิพนธ์ รายงานการวิจัย หนังสือ วารสาร สิ่งพิมพ์ การสืบค้นจากสารสนเทศและข้อมูลทางอินเตอร์เน็ต รวมถึงศึกษาแนวคิด ทฤษฎีเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ คู่มือการใช้เครื่องชี้วัดสำหรับการประเมินผลการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น สำนักงานคณะกรรมการมาตรฐานการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น (2548) และประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรของ ชญานนท์ คีรีมาศทอง (2566) นำมาสนับสนุนงานในการสร้างกรอบแนวคิดการศึกษาที่ประกอบด้วยตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย พบว่า

1. นโยบายการบริหารทรัพยากรมนุษย์ขององค์การบริหารส่วนตำบลสาลี อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี

นโยบายการบริหารทรัพยากรมนุษย์ขององค์การบริหารส่วนตำบลสาลี อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก จัดเรียงอันดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการให้รางวัลทรัพยากรมนุษย์ รองลงมา คือ ด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ด้านการธำรงรักษาและป้องกันทรัพยากรมนุษย์ และอันดับสุดท้ายคือ ด้านการจัดหาทรัพยากรมนุษย์ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน นโยบายการบริหารทรัพยากรมนุษย์ขององค์การบริหารส่วนตำบลสาลี อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี

นโยบายการบริหารทรัพยากรมนุษย์ขององค์การบริหารส่วนตำบลสาลี	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น	อันดับ
1. ด้านการจัดหาทรัพยากรมนุษย์	3.88	.379	มาก	4
2. ด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์	4.01	.397	มาก	2
3. ด้านการให้รางวัลทรัพยากรมนุษย์	4.07	.324	มาก	1
4. ด้านการธำรงรักษาและป้องกันทรัพยากรมนุษย์	3.93	.393	มาก	3
รวม	**3.97**	**.281**	**มาก**	

2. ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบลสาลี อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี

ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลสาลี อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีประสิทธิภาพการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก จัดเรียงอันดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการเพิ่มมูลค่างาน ด้านโครงสร้างขององค์กร ด้านระบบการจัดการ ด้านกลยุทธ์ขององค์กร และด้านหน่วยงานการให้บริการอย่างเท่าเทียม ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลสาลี อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี

ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากร	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น	อันดับ
1. ด้านกลยุทธ์ขององค์กร	4.05	.468	มาก	4
2. ด้านโครงสร้างขององค์กร	4.13	.267	มาก	2
3. ด้านระบบการจัดการ	4.11	.344	มาก	3
4. ด้านการเพิ่มมูลค่างาน	4.14	.378	มาก	1
5. ด้านหน่วยงานการให้บริการอย่างเท่าเทียม	3.98	.420	มาก	5
รวม	**4.08**	**.252**	**มาก**	

3. ความสัมพันธ์นโยบายการบริหารทรัพยากรมนุษย์ที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบลสาลี อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี

ความสัมพันธ์นโยบายการบริหารทรัพยากรมนุษย์ที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบลสาลี อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์เชิงบวกอยู่ในระดับสูงมากอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (r_{xy}=.774) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า นโยบายการบริหารทรัพยากรมนุษย์ด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์กับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบลสาลี อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี ด้านกลยุทธ์ขององค์กร) $X_2 : Y_1 = .782$) และนโยบายการบริหารทรัพยากรมนุษย์ด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์กับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบลสาลี อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี ด้านหน่วยงานการให้บริการอย่างเท่าเทียม)$X_2 : Y_5 = .776$) โดยมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูงมาก ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน นโยบายการบริหารทรัพยากรมนุษย์ที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบลสาลี อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี

ตัวแปร	X1	X2	X3	X4	Y1	Y2	Y3	Y4	Y5	XTotal	YTotal
X1	1										
X2	.585**	1									
X3	.188**	.164**	1								
X4	.403**	.876**	.194**	1							
Y1	.625**	.782**	.147**	.758**	1						
Y2	.333**	.630**	-.153**	.552**	.648**	1					
Y3	.125**	.132**	.731**	.166**	.094**	-.100**	1				
Y4	.184**	.212**	.022**	.153**	.235**	.332**	.107**	1			
Y5	.495**	.776**	-.047**	.672**	.733**	.667**	-.048**	.262**	1		
XTotal	.738**	.903**	.476**	.849**	.792**	.483**	.356**	.196**	.661**	1	
YTotal	.557**	.782**	.213**	.714**	.850**	.747**	.303**	.574**	.813**	.774**	1

หมายเหตุ: ** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน เพื่อหาตัวแปรพยากรณ์นโยบายการบริหารทรัพยากรมนุษย์ที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบลสาลี อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี จากจำนวน 4 ด้าน โดยมีตัวแปรที่ทดสอบพบว่า มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งหมด 4 ด้าน จัดเรียงลำดับจากน้อยไปมาก ได้แก่ ได้แก่ ด้านการให้รางวัลทรัพยากรมนุษย์ ด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ด้านการจัดหาทรัพยากรมนุษย์ และด้านการธำรงรักษาและป้องกันทรัพยากรมนุษย์ สามารถอธิบายความหมายได้ดังนี้

ด้านการให้รางวัลทรัพยากรมนุษย์ สามารถพยากรณ์ได้ว่า เป็นตัวแปรนโยบายการบริหารทรัพยากรมนุษย์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยหรืออำนาจพยากรณ์ (R^2) เท่ากับ .975 มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบลสาลี อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี ได้ร้อยละ 97.50

ด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ สามารถพยากรณ์ได้ว่า เป็นตัวแปรนโยบายการบริหารทรัพยากรมนุษย์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยหรืออำนาจพยากรณ์ (R^2) เท่ากับ .925 มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบลสาลี อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี ได้ร้อยละ 92.50

ด้านการจัดหาทรัพยากรมนุษย์ สามารถพยากรณ์ได้ว่า เป็นตัวแปรที่นโยบายการบริหารทรัพยากรมนุษย์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยหรืออำนาจพยากรณ์ (R^2) เท่ากับ .815 มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบลสาลี อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี ได้ร้อยละ 81.50

ด้านการธำรงรักษาและป้องกันทรัพยากรมนุษย์ สามารถพยากรณ์ได้ว่า เป็นตัวแปรที่นโยบายการบริหาร

ทรัพยากรมนุษย์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยหรืออำนาจพยากรณ์ (R^2) เท่ากับ .802 มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบลสาลี อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี ได้ร้อยละ 80.20 ดังแสดงในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) เพื่อค้นหาตัวแปรพยากรณ์นโยบายการบริหารทรัพยากรมนุษย์ที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบลสาลี อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี เมื่อเพิ่มตัวแปรทีละตัว

ตัวแปรพยากรณ์	R	R^2	Adj R^2	SEE	Sig
1. ด้านการให้รางวัลทรัพยากรมนุษย์ (X_3)	.987	.975	.972	.04724	.000**
2. ด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (X_2)	.962	.925	.920	.07944	.000**
3. ด้านการจัดหาทรัพยากรมนุษย์ (X_1)	.903	.815	.808	.12317	.000**
4. ด้านการธำรงรักษาและป้องกันทรัพยากรมนุษย์ (X_4)	.985	.802	.801	.50110	.000**

หมายเหตุ: ** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สมการถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) ของนโยบายการบริหารทรัพยากรมนุษย์ที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบลสาลี อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี แสดงว่า ด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ด้านการธำรงรักษาและป้องกันทรัพยากรมนุษย์ ด้านการให้รางวัลทรัพยากรมนุษย์ และด้านการจัดหาทรัพยากรมนุษย์ สามารถร่วมกันพยากรณ์ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบลสาลี อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของการพยากรณ์ในรูปแบบของคะแนนดิบ)b) เท่ากับ .601. ,490. ,293 และ .112 ตามลำดับ

ดังนั้น ค่าสหสัมพันธ์พหุคูณนโยบายการบริหารทรัพยากรมนุษย์ที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบลสาลี อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี มีอำนาจการพยากรณ์ร้อยละ .559 และค่าความคลาดเคลื่อนที่เกิดจากการพยากรณ์เท่ากับ .162 สามารถสร้างสมการณ์พยากรณ์ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรที่ส่งผลต่อการบริหารทรัพยากรมนุษย์ขององค์การบริหารส่วนตำบลสาลี อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี ได้ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ คือ $\hat{Y} = .412. + 601_{X2}. + 490_{X4}. + 293_{X}. + {}_{3}112_{x1}$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน คือ $\dot{Z} = .352Z_{X2} + .349Z_{X4} + .288Z_{X3} + .337Z_{x1}$

ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สมการถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) ของนโยบายการบริหารทรัพยากรมนุษย์ที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบลสาลี อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี

ตัวแปรพยากรณ์	b	SE_b	β	t	Sig.	Collinearity Statistics	
						Tolerance	VIF
1. ด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (X_2)	.601	.214	.352	11.480	.000	.166	6.016
2. ด้านการธำรงรักษาและป้องกันทรัพยากรมนุษย์ (X_4)	.490	.132	.349	6.566	.000	.209	4.781
3. ด้านการให้รางวัลทรัพยากรมนุษย์ (X_3)	.293	.036	.288	1.702	.000	.940	1.064
4. ด้านการจัดหาทรัพยากรมนุษย์ (X_1)	.112	.045	.337	16.481	.000	.591	1.692
R = .774, R^2=.599, Adj R^2=.585, SEE=.16225, a=.412, F=4.750, Sig.=000, Durbin-Weston = 1.687							

จากตารางที่ 5 จากผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน นโยบายการบริหารทรัพยากรมนุษย์ที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบลสาลี อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี

ผลการทดสอบสมมติฐานนโยบายการบริหารทรัพยากรมนุษย์ที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบลสาลี อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี โดยมีนโยบายการบริหารทรัพยากรมนุษย์ด้านการจัดหาทรัพยากรมนุษย์ ด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ด้านการให้รางวัลทรัพยากรมนุษย์ และด้านการธำรงรักษาและป้องกันทรัพยากรมนุษย์ พบว่าทุกสมมติฐานมีความสอดคล้องต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบลสาลี อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .01

อภิปรายผล

นโยบายการบริหารทรัพยากรมนุษย์ขององค์การบริหารส่วนตำบลสาลี อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการให้รางวัลทรัพยากรมนุษย์ ทั้งนี้เนื่องจากหน่วยงานมีการกำหนดหลักเกณฑ์ในการพิจารณาความดีความชอบที่ชัดเจนตรงตามภารกิจและจุดประสงค์ของหน่วยงานเพื่อเป็นปัจจัยในการปฏิบัติงาน การจัดสวัสดิการช่วยเหลือบุคลากรที่มีปัญหาเดือดร้อนอย่างเหมาะสมเพื่อเป็นการจูงใจ มีสวัสดิการเกี่ยวกับการช่วยเหลือการศึกษาแก่บุตรธิดาของบุคลากรตามระเบียบ มีการจัดงานวันคล้ายวันเกิดให้กับบุคลากร และให้รางวัลบุคลากรผู้ทำความดี เพื่อเสริมสร้างขวัญกำลังใจตามโอกาสที่เหมาะสม และมีการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรอย่างสม่ำเสมอ เพื่อสร้างความตื่นตัวของบุคลากร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เดชา ขาลรัมย์ (2564) ผลการวิจัยพบว่า 1) ความคิดเห็นของบุคลากรเกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรมนุษย์ขององค์การบริหารส่วนตำบลคูเมือง อำเภอหนองบัวแดง จังหวัดชัยภูมิ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมากเช่นกัน โดยเรียงลำดับจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงไปหาต่ำได้ ดังนี้ ด้านการให้รางวัลทรัพยากรมนุษย์ ด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ด้านการธำรงรักษาและป้องกันทรัพยากรมนุษย์ และด้านการจัดหาทรัพยากรมนุษย์ ตามลำดับ 2) ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ ที่มีจำนวนมากที่สุด คือ ควรให้ความยุติธรรมกับบุคลากรอย่างเท่าเทียมกัน รองลงมา คือ ควรเปิดโอกาสให้บุคลากรได้แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงาน และควรมีการแก้ไขระเบียบในการโอนย้ายข้าราชการบรรจุใหม่ จาก 2 ปี เป็น 4 ปี เพื่อลดปัญหาการขาดแคลนบุคลากรในการปฏิบัติราชการ ตามลำดับ

ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลสาลี อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการเพิ่มมูลค่างาน ทั้งนี้เนื่องจากหน่วยงานมีการกำหนดกิจกรรมในการสร้างคุณค่าและมูลค่าให้ได้ภายในกรอบเวลาที่กำหนด การค้นหาความจำเป็นและความคาดหวังด้านคุณค่าหรือมูลค่าเป็นไปตามระเบียบ กฎเกณฑ์ที่กำหนด มีการจัดและกำหนดกรอบเวลาในการสร้างคุณค่าและมูลค่าของการปฏิบัติงาน หน่วยงานมีการประเมินผลการดำเนินงานขององค์กรที่เกิดขึ้นจริงและตรวจสอบได้ หน่วยงานมีการจัดลำดับคุณค่าและมูลค่างานตามความสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชญานนท์ คีรีมาศทอง (2566) ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากร องค์การบริหารส่วนจังหวัดสุโขทัย พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านหน่วยงานการให้บริการอย่างเท่าเทียมกัน ด้านโครงสร้างขององค์กร ด้านการระบบการจัดการ ด้านกลยุทธ์ขององค์กร และด้านการเพิ่มพูนมูลค่างาน โดยผู้บริหารหน่วยงานมีความยุติธรรมในการบริหารงานโดยมีฐานคติที่ว่าทุกคนเท่าเทียมกัน หน่วยงานมีการจัดแบ่งงานเป็นหมวดหมู่และจัดอย่างเป็นระบบพร้อมด้วยการจัดระบบการจัดการในการบริหารงานที่ถูกต้อง จัดทำหลักการหรือแผนยุทธศาสตร์การปฏิบัติงานและมีการกำหนดกิจกรรมในการสร้างคุณค่ะและมูลค่าให้ได้ภายในกรอบเวลาที่กำหนด เป็นเพราะหน่วยงานมีการปฏิบัติงาน

ความสัมพันธ์นโยบายการบริหารทรัพยากรมนุษย์ที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบลสาลี อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์เชิงบวกอยู่ในระดับปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า นโยบายการบริหารทรัพยากรมนุษย์ด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์กับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบลสาลี อำเภอบางปลาม้า จังหวัด

สุพรรณบุรี ด้านกลยุทธ์ขององค์กร (X_2 : Y_1 = .782) อาจเป็นเพราะ ส่งเสริมให้บุคลากรได้ศึกษาต่อเพื่อเพิ่มวุฒิการศึกษา ซึ่งจะทำให้ ความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ต่องานในหน้าที่เพิ่มขึ้น มีการสนับสนุนบุคลากรมีความก้าวหน้าเพิ่มความรู้ เสริมทักษะเพื่อรองรับในตำแหน่งที่สูงขึ้น มีการสำรวจ รับฟังความคิดเห็น ความต้องการของบุคลากร เพื่อการเข้าอบรม สัมมนาในด้านพัฒนาตนเองและพัฒนาอาชีพ มีการวางแผนกลยุทธ์พัฒนาบุคลากรอย่างเป็นระบบและมีการติดตามผลหลังการฝึกอบรมอย่างต่อเนื่อง และมีการจัดหาวิทยากรที่มีความรู้ความสามารถที่เกี่ยวกับภารกิจขององค์กรมาบรรยายถ่ายทอดความรู้ให้แก่บุคลากรและสร้างสถานการณ์จำลองในการปฏิบัติงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ วีณา ขำคง (2564) พบว่า 1) ความสัมพันธ์ระหว่างการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมกับประสิทธิภาพการ ปฏิบัติงานของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี โดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกในทิศทางเดียวกันอยู่ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และเมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีความสัมพันธ์ทางบวกในทิศทางเดียวกันในระดับสูง ได้แก่ หลักจิตตะ หลักวิมังสา หลักฉันทะ และหลักวิริยะ ตามลำดับ 2) แนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี คือ ความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน คือ ควรมีการกำหนดเป้าหมาย วิธีการและแนวทางปฏิบัติงานที่ชัดเจน เรียนรู้ทำความเข้าใจในงานร่วมกันเพื่อทดแทนการทำงานกันได้ จัดกิจกรรมเสริมสร้างการมีส่วนร่วมภายในองค์กร เพื่อให้เกิดความพอใจ มีความรักงาน และเห็นความสำคัญของงานส่งผลให้เกิดความมุ่งมั่นที่จะปฏิบัติงานให้สำเร็จ

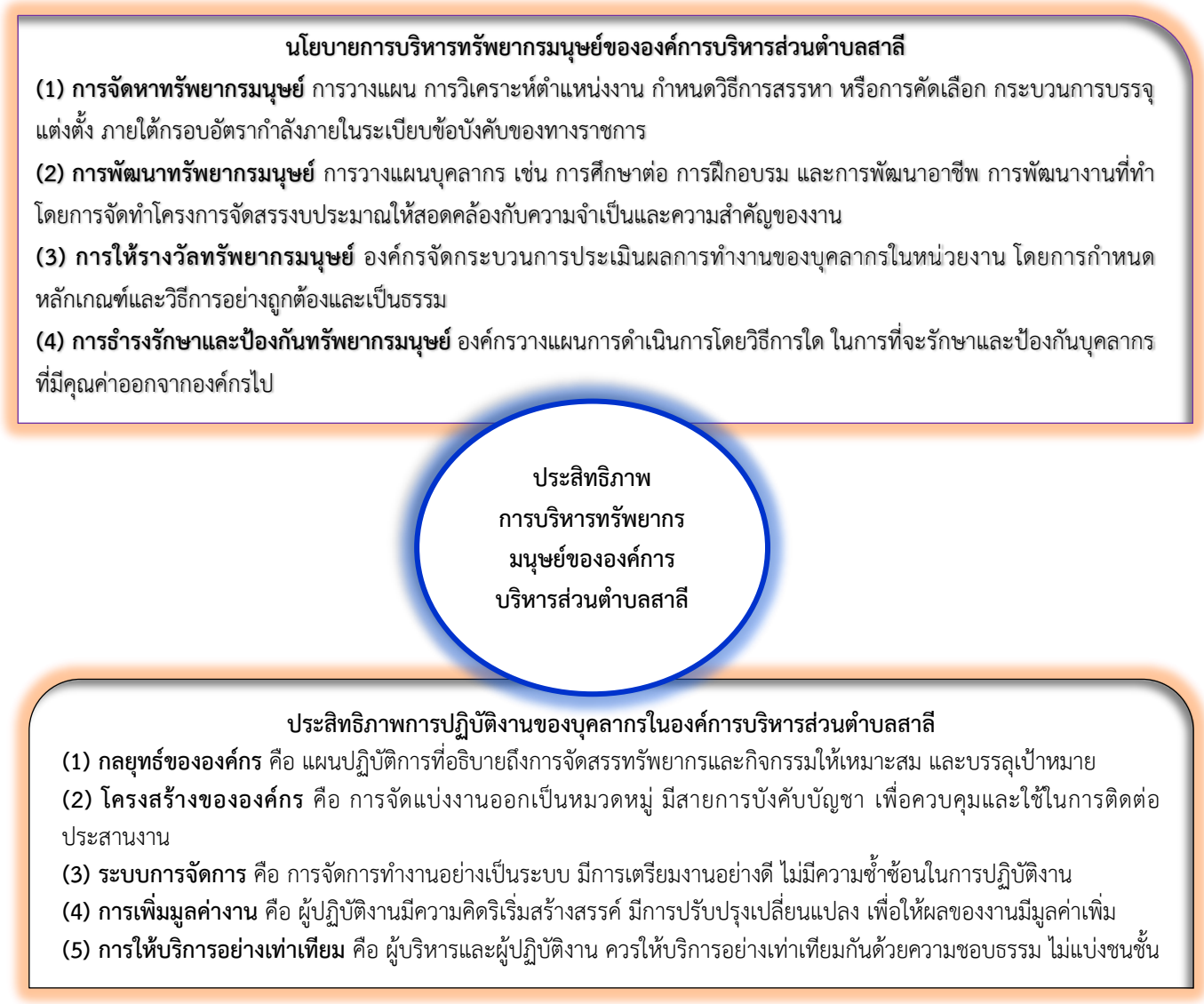
ผลจากการวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน เพื่อหาตัวแปรพยากรณ์นโยบายการบริหารทรัพยากรมนุษย์ที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบลสาลี อำเภอบางปลาม้า จากจำนวน 4 ด้าน โดยมีตัวแปรที่ทดสอบแล้วพบว่า มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งหมด 4 ด้าน โดยตัวแปรที่มีค่าอำนาจพยากรณ์สูงสุด คือ ด้านการให้รางวัลทรัพยากรมนุษย์ สามารถพยากรณ์ได้ว่า เป็นตัวแปรนโยบายการบริหารทรัพยากรมนุษย์ มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยหรืออำนาจพยากรณ์ (R^2) เท่ากับ .975 มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบลสาลี อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี ได้ร้อยละ 97.50 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐพล อินธิแสง, สัญญาศรณ์ สวัสดิ์ไธสง และละมัย ร่มเย็น (2564) พบว่า การบริหารทรัพยากรมนุษย์ ด้านการธำรงรักษาและป้องกันทรัพยากรมนุษย์ (β=.430) ด้านการให้รางวัลทรัพยากรมนุษย์ (β=.221) และด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (β=.173) มีอำนาจพยากรณ์ประสิทธิภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมืองสกลนคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อธิบายได้ว่าองค์ประกอบดังกล่าวสามารถร่วมกันพยากรณ์ระดับประสิทธิภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร ได้ร้อยละ 59.30 (R^2 = .593)

จากผลการทดสอบสมมติฐานนโยบายการบริหารทรัพยากรมนุษย์ที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบลสาลี อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี โดยมีนโยบายการบริหารทรัพยากรมนุษย์ ด้านการจัดหาทรัพยากรมนุษย์ ด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ด้านการให้รางวัลทรัพยากรมนุษย์ และด้านการธำรงรักษาและป้องกันทรัพยากรมนุษย์ พบว่าทุกสมมติฐานมีความสอดคล้องต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบลสาลี อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .01 อาจเป็นเพราะการดำเนินการจัดทำกรอบตามที่มีการวิเคราะห์อัตรากำลังของบุคลากรในองค์กรอย่างชัดเจน การวางแผนด้านทรัพยากรมนุษย์เพื่อช่วยให้ลดปัญหาด้านการขาดแคลนบุคลากรในองค์กร มีการรับโอนย้าย การเลื่อนตำแหน่งและรักษาราชการแทนและรักษาการในตำแหน่งที่ว่าง มีการปฏิบัติต่อผู้เข้าสอบแข่งขันภายใต้ระเบียบและข้อบังคับเดียวกัน และมีการสอบคัดเลือกเพื่อบรรจุเป็นบุคลากรได้ดำเนินการสอบคัดเลือกโดยใช้หลักคุณธรรม คือ ความรู้ความสามารถของผู้เข้าสอบแข่งขันหรือสอบคัดเลือก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ดำรงค์ คำวงค์ (2564) พบว่า บุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่อยู่ในบริษัทผู้จำหน่ายเครื่องมือและอุปกรณ์ไฟฟ้าอุตสาหกรรม ในเขตกรุงเทพมหานคร มีความคิดเห็นต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยปัจจัยด้านบุคลากรมีค่าเฉลี่ยสูงสุดเป็นอันดับแรก รองลงมาคือ ปัจจัยด้านผู้บริหาร ส่วนปัจจัยที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ปัจจัยด้านองค์การผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ระดับความคิดเห็นของบุคลากรที่ปฏิบัติงานในบริษัทผู้จำหน่ายเครื่องมือและอุปกรณ์ไฟฟ้าอุตสาหกรรม ในเขตกรุงเทพมหานคร ที่มีอายุและวุฒิ

การศึกษาที่ต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่ไม่แตกต่างกัน ส่วนบุคลากรที่มีเพศ ประสบการณ์การทำงานและประสบการณ์เข้ารับการอบรมหลักสูตรต่าง ๆ ที่แตกต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

องค์ความรู้ใหม่

ผู้วิจัยจึงสามารถเขียนเป็นภาพองค์ความรู้ใหม่ได้ดังนี้ จากการศึกษานโยบายการบริหารทรัพยากรมนุษย์ขององค์การบริหารส่วนตำบลสาลี มีองค์ความรู้ใหม่ได้ว่ากระบวนการบริหารบุคคลที่องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นใช้ดำเนินงานที่เรียกตามหลักแนวคิดสมัยใหม่ว่า ด้านทรัพยากรมนุษย์ การบริหารอัตรากำลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตั้งแต่การสรรหา คัดเลือกด้วยวิธีการต่างๆ ได้แก่ การโยกย้าย การถ่ายโอน การคัดเลือก และบรรจุแต่งตั้งบุคคลที่มีคุณสมบัติให้ปฏิบัติงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พร้อมทั้งการพัฒนาธำรงรักษาให้สมาชิกที่ปฏิบัติงานได้เพิ่มพูนความรู้ความสามารถ มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดีในการทำงาน และยังรวมไปถึงการพ้นจากการทำงานของบุคลากร ด้วยเหตุทุพพลภาพ เกษียณอายุ หรือเหตุอื่นใดและสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 องค์ความรู้ใหม่

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาประสิทธิภาพการบริหารทรัพยากรมนุษย์ มีความสำคัญต่อการบริหารทรัพยากรมนุษย์ในองค์การบริหารส่วนตำบลสาลี เป็นอย่างมาก เพราะเป็นความต้องการบุคลากรที่เป็นคนเก่ง คนดี มีความสามารถได้หลากหลาย เนื่องจากสามารถที่จะเอื้อประโยชน์ให้องค์การดำเนินงานด้านต่างๆ ไปสู่เป้าหมายได้อย่างมั่นใจ เพราะทุกองค์กรมีความประสงค์ที่จะพัฒนาตนเองไปสู่ความสำเร็จ โดยเฉพาะคุณภาพของบุคลากรนับเป็นปัจจัยสำคัญที่จะนำพาองค์กรไปสู่เป้าหมายที่มีคุณภาพ ทั้งนี้งานด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์เป็นงานที่มุ่งเลือกสรรคนดี มีความรู้ ความสามารถ เข้ามาปฏิบัติงาน และเมื่อเราได้คัดสรรให้บุคลากรเหล่านี้เข้ามาอยู่ในองค์กรแล้ว งานด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ก็ไม่ได้หยุดอยู่เพียงเท่านี้ หน่วยงานทรัพยากรมนุษย์จะต้องดูแลฝึกอบรมและพัฒนาให้บุคลากรได้รับความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ที่ทันสมัยสอดคล้องกับสภาพการเปลี่ยนแปลงของโลกที่มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีที่จะเป็นพลังเสริมให้บุคลากรปฏิบัติงานได้มีประสิทธิภาพ และพร้อมจะปฏิบัติงานที่ท้าทายความรู้ความสามารถ สร้างความสำเร็จให้แก่องค์กรมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 ควรมีการกำหนดโครงสร้างและกรอบอัตรากำลังให้สอดคล้องกับภารกิจ และอำนาจหน้าที่เพื่อสามารถแก้ไขปัญหาขององค์การบริหารส่วนตำบลสาลี ได้อย่างมีประสิทธิภาพและตอบสนองความต้องการของประชาชนให้เกิดความสะดวกรวดเร็วสร้างความพึงพอใจให้ได้มากที่สุดและสามารถพัฒนาองค์กรให้เจริญก้าวหน้าต่อไป

1.2 แต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อดำเนินการคัดเลือกบุคลากรดีเด่น เพื่อสร้างแรงบันดาลใจในการทำงานและเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับบุคลากรในรุ่นต่อๆ ไปที่เข้ามาทำงานในองค์การบริหารส่วนตำบลสาลี

1.3 ควรให้ความสำคัญในการพัฒนาบุคลากรในสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลสาลี เพื่อให้ตระหนักถึงการสร้างจิตสำนึกให้มีคุณธรรม จริยธรรม ต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชัน และปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริตรวมทั้งมีการปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ วัฒนธรรมค่านิยม ด้วยจิตสำนึกที่ดีในการปฏิบัติราชการประพฤติเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ประชาชน

2. ข้อเสนอแนะด้านการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการนำข้อมูลประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรที่ส่งผลต่อการบริหารทรัพยากรมนุษย์ขององค์การบริหารส่วนตำบลสาลี อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรีในด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยมาศึกษาในเชิงคุณภาพ เพื่อให้ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคมาเป็นข้อมูลในการพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรที่ส่งผลต่อการบริหารทรัพยากรมนุษย์ขององค์การบริหารส่วนตำบลสาลี อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี

2.2 ควรศึกษาเชิงคุณภาพในประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลสาลี อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี โดยเก็บรวบรวมข้อมูลการสัมภาษณ์แบบเชิงลึกเพื่อให้ทราบถึงปัญหาและแก้ไขปัญหาได้อย่างครอบคลุม

2.3 ควรศึกษาเพิ่มเติมด้านการจัดหาทรัพยากรมนุษย์ในองค์การบริหารส่วนตำบลสาลี เพื่อยกระดับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรที่ส่งผลต่อการบริหารทรัพยากรมนุษย์ขององค์การบริหารส่วนตำบลสาลี อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี

เอกสารอ้างอิง

ชญานนท์ คีรีมาศทอง. (2566). *การบริหารทรัพยากรมนุษย์ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดสุโขทัย*. (รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, วิทยาลัยทองสุข).

ณัฐพล อินธิแสง สัญญาศรณ์ สวัสดิ์ไธสง และ ละมัย ร่มเย็น. (2564). อิทธิพลของการบริหารทรัพยากรมนุษย์ที่มีต่อประสิทธิภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร. *วารสารวิทยาการจัดการมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, 1*(1), 41-55.

ดำรงค์ คำวงค์. (2564). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามความคิดเห็นของบุคลากรในบริษัทผู้จำหน่ายเครื่องมือและอุปกรณ์ไฟฟ้าอุตสาหกรรมในเขตกรุงเทพมหานคร*. (ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเกริก).

เดชา ขาลรัมย์. (2564). *การบริหารทรัพยากรมนุษย์ขององค์การบริหารส่วนตำบลคูเมือง อำเภอหนองบัวแดง จังหวัดชัยภูมิ*. (รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์).

พิมพ์ชนก ไชยรัตน์. (2562). *การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อสนับสนุนให้เกิดองค์กรแห่งนวัตกรรม*. (การจัดการมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหิดล).

วีณา ขำคง. (2564). *ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี*. (รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย).

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2566). *คู่มือการใช้เครื่องชี้วัดสำหรับการประเมินผลการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ: กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น.

สำนักงานส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสุพรรณบุรี. (2566). *การบริหารงานบุคคล 2565*. สุพรรณบุรี: ฝ่ายบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัด.

Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement, 30*(3), 607-610.

JSSP: Journal of Social Science Panyapat, 2024. 6(1): 309-324.

PANYAPAT
ปัญญาพัฒน์

JSSP
Journal of Social Science Panyapat
https://so06.tci-thaijo.org/index.php/JSSP/index

Research Article

Enhancing Community Tourism Potential through Products and Linking Tourist Routes along The Coastline, Chanthaburi Province

Piyaporn Rattanopat[1] Jaturun Chamsoon[1] Araya Sunthornviphart[1] Luksamon Boonma[1] and Puangpanot Sobkhunthot[1*]

[1] *Faculty of Science and Arts, Burapha University, Chanthaburi Campus, Thailand*

[*] *Corresponding author. E-mail: Puangpanot.so@go.buu.ac.th*

ABSTRACT

This research aims (1) to analyze the tourism potential along the coastline of Nayaiam, Tha Mai and Laem Sing Districts, Chanthaburi Province and; (2) to develop community products and link tourist routes along the coastline of Nayaiam, Tha Mai and Laem Sing District, Chanthaburi Province, using in-depth interviews, focus group discussions, observations, and recording techniques, as well as setting up key points of interest in the Google Maps application to connect the tourism areas of four communities. The study found that the highlights of the coastal communities in Chanthaburi Province lie in the geographical advantages of their locations, the richness of natural resources, which enable the creation of cultural, historical, agricultural, natural, and recreational tourism activities, as well as knowledge transfer for local product development. The research recommends linking the four communities with one-day, and two-day tours to highlight coastal tourism sites.

Keywords: Coastal Tourism, Community-based Tourism, Chanthaburi, Geographic Information System

Received: 14 February 2024;
Revised: 22 March 2024;
Accepted: 27 March 2024

© 2024 JSSP: Journal of Social Science Panyapat
ISSN: 3027-6748 (Online)

การเพิ่มศักยภาพการท่องเที่ยวชุมชนด้วยผลิตภัณฑ์และเชื่อมโยงเส้นทางการเที่ยวตามแนวชายฝั่งทะเล จังหวัดจันทบุรี

ปิยาภรณ์ รัตโนภาส[1] จาตุรันต์ แช่มสุ่น[1] อารยา สุนทรวิภาต[1] ลักษมณ บุญมา[1] และ ปวงปณต สอบขุนทด[1*]

[1] *คณะวิทยาศาสตร์และศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตจันทบุรี ประเทศไทย*

* *Corresponding author. E-mail: Puangpanot.so@go.buu.ac.th*

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อวิเคราะห์ศักยภาพด้านการท่องเที่ยวตามแนวชายฝั่งของอำเภอนายายอาม อำเภอท่าใหม่ และอำเภอแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี และ (2) เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนและเชื่อมโยงเส้นทางการท่องเที่ยวตามแนวชายฝั่งของอำเภอนายายอาม อำเภอท่าใหม่ และอำเภอแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก การประชุมกลุ่มย่อย การสังเกตุและการจดบันทึก และการกำหนดเส้นทางท่องเที่ยวที่สำคัญในแอปพลิเคชั่นกูเกิลแมพ เพื่อเชื่อมโยงพื้นที่การท่องเที่ยวของ 4 ชุมชน ซึ่งผลการศึกษาพบว่าจุดเด่นของชุมชนตามแนวชายฝั่ง จังหวัดจันทบุรี มีจุดแข็งทางภูมิศาสตร์ที่ตั้งของพื้นที่ทางด้านทรัพยกรธรรมชาติที่สมบูรณ์ส่งผลให้สามารถสร้างกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เชิงประวัติศาสตร์ เชิงเกษตร เชิงธรรมชาติและเชิงนันทนาการ ตลอดจนการถ่ายทอดองค์ความรู้เพื่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของท้องถิ่น โดยเส้นทางเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวชายฝั่งทะเลกับชุมชนที่สำคัญมี 3 โปรแกรม ตามพฤติกรรมการท่องเที่ยว คือ 1) การเชื่อมโยงเส้นทางการท่องเที่ยวภายในชุมชนในลักษณะของโปรแกรมท่องเที่ยว 1 วัน 2) การเชื่อมโยงเส้นทางการท่องเที่ยวภายในชุมชนในลักษณะของโปรแกรมท่องเที่ยว 2 วัน และ 3) การเชื่อมโยงเส้นทางการท่องเที่ยวระหว่างชุมชนในลักษณะของโปรแกรมท่องเที่ยว 2 วัน

คำสำคัญ: การท่องเที่ยวชายฝั่ง, การท่องเที่ยวชุมชน, จันทบุรี, ระบบภูมิสารสนเทศ

© 2024 JSSP: Journal of Social Science Panyapat

บทนำ

จังหวัดจันทบุรีขึ้นชื่อว่าเป็นหนึ่งในจุดหมายปลายทางของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ เนื่องจากเป็นจังหวัดที่เต็มไปด้วยทรัพยากรธรรมชาติทั้งหาดทรายที่สวยงาม ภูเขาที่อุดมสมบูรณ์ รวมทั้งมีประเพณีวัฒนธรรม วิถีชีวิตที่เป็นเอกลักษณ์ อาหารที่โดดเด่นหลากหลายชนิด และผลไม้นานาชนิด จากนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวเมืองรอง การลดหย่อนภาษีแก่นักท่องเที่ยว ส่งผลให้จังหวัดจันทบุรีจากเมืองที่เคยเป็นเพียงทางผ่าน ยกระดับสู่การเป็นจุดหมายปลายทางของนักท่องเที่ยว จากข้อมูลสถิติด้านการท่องเที่ยวของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา พบว่า ภายในปี พ.ศ. 2563 จังหวัดจันทบุรีมีผู้เยี่ยมเยือน จำนวน 641,096 คน แบ่งออกเป็น นักท่องเที่ยว จำนวน 385,040 คน (ชาวไทย 375,517 คน และชาวต่างประเทศ 9,523 คน) และนักทัศนาจร จำนวน 256,056 คน (ชาวไทย 253,076 คน และชาวต่างประเทศ 2,980 คน) และมีรายได้จากท่องเที่ยวทั้งหมด 1,943.90 ล้านบาท (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2566)

ปัจจุบัน จังหวัดจันทบุรีมีชุมชนมากมายที่ยกระดับตนเองขึ้นมาเป็นแหล่งท่องเที่ยว เช่น ชุมชนบางสระแก้ว ชุมชนริมน้ำจันทบูร ชุมชนปัถวี ชุมชนบางกะจะ ชุมชนท่าแฉลบ ชุมชนตลาดขนมแปลกริมคลองหนองบัว เป็นต้น ซึ่งชุมชนต่างๆ เหล่านี้มีกิจกรรมที่น่าตื่นตาตื่นใจมากมาย เช่น การนั่งซาเล้งชมสวนเก็บผลไม้ตามฤดูกาล ดูฟาร์มผึ้งชันโรง รับประทานเมนูอาหารท้องถิ่น เรียนรู้ประวัติศาสตร์และโบราณสถาน เลือกซื้อสินค้าดีของชุมชน อาทิ เสื่อ กระเป๋า หมวก ของใช้ต่างๆ เช่น ผลิตภัณฑ์เสื่อกก เป็นต้น อย่างไรก็ตาม จังหวัดจันทบุรียังมีอีกหลายชุมชนที่มีศักยภาพในการยกระดับและพัฒนาศักยภาพตนเองขึ้นมาเป็นแหล่งท่องเที่ยวชุมชนที่น่าสนใจ โดยเฉพาะบริเวณพื้นที่ตามแนวชายฝั่งในอำเภอนายายอาม อำเภอท่าใหม่ และอำเภอแหลมสิงห์ (สำนักงานจังหวัดจันทบุรี, 2563) มีความสำคัญทางภูมิศาสตร์ที่เป็นทะเลชายหาดของจันทบุรีที่สวยงาม และเป็นที่นิยมในการเดินทางมาของนักท่องเที่ยวทั้งหลาย มีการลงทุนสร้างโรงแรมและรีสอร์ทมากมายใน

เส้นทางดังกล่าว เกิดการเคลื่อนย้ายถิ่นฐานของคนต่างถิ่นเข้ามาทำงาน แต่ในทางกลับกันบทบาทของชุมชนในพื้นที่ดังกล่าวกลับไม่เด่นชัดอย่างที่ควรจะเป็น จึงเป็นข้อสงสัยว่าการท่องเที่ยวในพื้นที่ดังกล่าวสร้างประโยชน์ให้แก่คนท้องถิ่นจริงหรือไม่ ซึ่งอาจเกิดจากชุมชนไม่เข้าใจว่าจะเข้ามามีส่วนร่วมทำไม เพื่อประโยชน์ใด บทบาทของตนเองอยู่ตรงไหนของการท่องเที่ยว และชุมชนไม่รู้ว่าจะเข้ามามีส่วนร่วมอย่างไร ด้วยเหตุนี้ คณะผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาถึงแนวทางการพัฒนาศักยภาพด้านการท่องเที่ยวตามแนวชายฝั่งของอำเภอนายายอาม อำเภอท่าใหม่ และอำเภอแหลมสิงห์ เพื่อจะสามารถยกระดับแหล่งท่องเที่ยวเดิมให้มีศักยภาพสูงขึ้น พัฒนาจุดท่องเที่ยวใหม่และเชื่อมโยงเข้ากับชุมชนเพื่อสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจด้วยนวัตกรรมและการถ่ายทอดความรู้ของชุมชน รวมถึงศึกษาในการท่องเที่ยว โดยหากคณะผู้วิจัยสามารถทำให้คนในชุมชนเห็นด้วยกับการเติบโตของการท่องเที่ยวตามแนวชายฝั่งของอำเภอนายายอาม อำเภอท่าใหม่ และอำเภอแหลมสิงห์ให้เชื่อมโยงกับชุมชน ซึ่งจะทำให้ชุมชนได้รับประโยชน์ในแบบที่ชุมชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียตกลงกันไม่ว่าจะเป็นรายได้ที่เพิ่มขึ้น สิ่งแวดล้อมที่ดีขึ้น การได้ฟื้นฟูวิถีชีวิตดั้งเดิม การที่ลูกหลานกลับมาอยู่บ้านและเรียนรู้จากการถ่ายทอดของคนในชุมชนรุ่นก่อน รวมถึงการที่ชุมชนจะมีความสามัคคีกันมากขึ้น ผลักดันให้เกิดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน และทำให้คนในชุมชนท้องถิ่นมีความภาคภูมิใจและตระหนักถึงความสำคัญของชุมตนเองในฐานะที่เป็น “เจ้าบ้าน” เพื่อที่จะสร้างความประทับใจให้กับนักท่องเที่ยวผู้มาเยือน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์ศักยภาพด้านการท่องเที่ยวตามแนวชายฝั่งของอำเภอนายายอาม อำเภอท่าใหม่ และอำเภอแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี
2. เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนและเชื่อมโยงเส้นทางการท่องเที่ยวตามแนวชายฝั่งของอำเภอนายายอาม อำเภอท่าใหม่ และอำเภอแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี

ระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และการประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) การสังเกตุและการจดบันทึก การกำหนดพื้นที่สำคัญในตัวแทนชุมชนบ้านหัวแหลม ชุมชนคุ้งกระเบน ชุมชนปากน้ำแขมหนู ในเขตพื้นที่การดูแลอำเภอท่าใหม่ และชุมชนปากน้ำแหลมสิงห์ ในเขตพื้นที่การดูแลอำเภอแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี โดยใช้การเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยมีระเบียบวิธีวิจัยดังนี้

1. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ประกอบด้วยประชาชนในอำเภอนายายอาม 1 ชุมชน คือ ชุมชนบ้านหัวแหลม อำเภอท่าใหม่ 2 ชุมชน คือ ชุมชนคุ้งกระเบน ชุมชนปากน้ำแขมหนู และอำเภอแหลมสิงห์ 1 ชุมชน คือ ชุมชนปากน้ำแหลมสิงห์ โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้นำชุมชน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำกลุ่มแม่บ้าน ผู้นำกลุ่มชาวประมง ผู้ประกอบการท่องเที่ยว ชุมชนละ 15 คน รวมทั้งหมด 60 คน ตามหลักการกำหนดขนาดตัวอย่างในการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ของ Nastasi & Schensul (2005)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

คณะผู้วิจัยเข้าถึงกลุ่มตัวอย่างมีขั้นตอนดังนี้ 1) คณะผู้วิจัยประสานงานไปที่หัวหน้าชุมชนของแต่ละชุมชน พร้อมชี้แจงรายละเอียดงานวิจัย เพื่อขอความร่วมมือในการรวบรวมกลุ่มตัวอย่าง 2) หัวหน้าชุมชนและคณะผู้วิจัยร่วมกันคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง 3) นัดหมายกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการคัดเลือก ชุมชนละ 15 คน เพื่อเข้ารับการชี้แจงรายละเอียดงานวิจัย และประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อระดมความคิดเห็นกับคณะผู้วิจัย (Focus Group) เกณฑ์การคัดเลือกผู้เข้าร่วมการวิจัย (Inclusion Criteria) ใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) คัดเลือกจากตัวแทนชุมชนที่สามารถให้ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัยได้โดยอาศัยความชำนาญและประสบการณ์ของคณะผู้วิจัยและหัวหน้าชุมชน ที่ปราศจากอคติหรือการบังคับ เกณฑ์การคัดออกผู้เข้าร่วมการวิจัย (Exclusion Criteria) คัดออกในกรณีที่ผู้เข้าร่วมวิจัยไม่สะดวกเข้าร่วมในการทำกิจกรรมหรือไม่สามารถตอบคำถามตามที่กำหนดไว้ได้ และเส้นทางท่องเที่ยวโดยการกำหนดพื้นที่สำคัญ (Point of

Interest) ด้วย Google Map การเชื่อมโยงพื้นที่ การกำหนดเส้นทาง การจำลองเส้นทางผ่านเครือข่ายอินเตอร์เน็ตในรูปแบบของแผนที่เชื่อมโยงกับรายละเอียดต่างๆ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

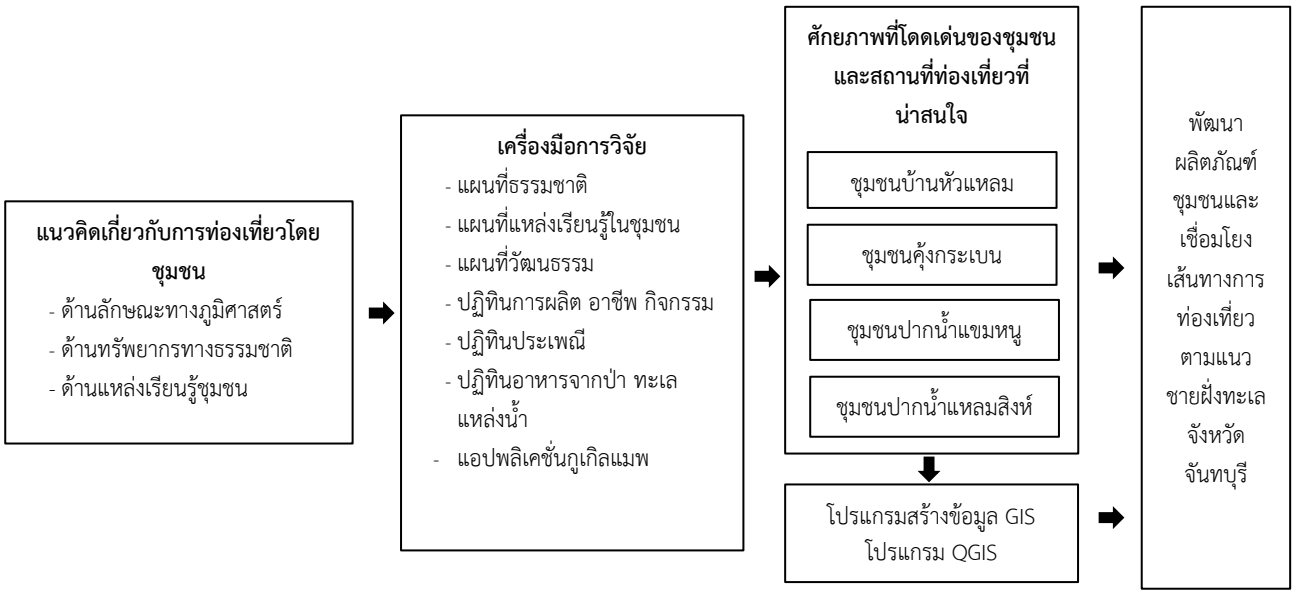
กระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้ จะเป็นไปในลักษณะของการประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อระดมความคิดเห็น (Focus Group) ระหว่างคณะผู้วิจัยกับตัวแทนชุมชน 4 ชุมชน และการใช้แบบสัมภาษณ์ปลายเปิดด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผ่านเครื่องมือการวิจัยเชิงคุณภาพที่เรียกว่าแผนที่ธรรมชาติ แผนที่แหล่งเรียนรู้ในชุมชน แผนที่วัฒนธรรม ปฏิทินการผลิต อาชีพ กิจกรรม/ปฏิทินประเพณี/ปฏิทินอาหารจากป่า ทะเล แหล่งน้ำ คณะผู้วิจัยวิเคราะห์ทุนทางสังคมด้านการท่องเที่ยวของชุมชน และการออกแบบการท่องเที่ยวโดยชุมชน การระดมความคิดเห็นในแต่ละครั้งจะระดมความคิดเห็นจากตัวแทนชุมชนเป็นรายชุมชน ชุมชนละ 2 ครั้ง ครั้งละ 2-3 ชั่วโมง (Nastasi & Schensul, 2005) เพื่อระดมความคิดเห็นผ่านแบบสัมภาษณ์ปลายเปิดตามที่ได้กล่าวไว้ข้างต้น

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการประมวลผลคือการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ของสถานที่ท่องเที่ยวและเครื่องมือในการพัฒนาเนื้อหาแผนที่ LeafletJS Library สำหรับสร้าง เนื้อหา และบริการแผนที่, BoothstapJS Library สำหรับสร้าง รูปแบบ สไตล์ ของ Webpage, QGIS + QGIS2Web plugins โปรแกรมสร้างข้อมูล GIS และโปรแกรม QGIS

กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบการวิจัยนี้ได้นำแนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวโดยชุมชนเพื่อกำหนดเป็นแนวทางการวิจัย ประเด็นคำถามประกอบด้วย ด้านลักษณะทางภูมิศาสตร์ ด้านทรัพยากรทางธรรมชาติ และด้านแหล่งเรียนรู้ชุมชน (องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน, 2558) ตามเครื่องมือการวิจัยเพื่อค้นพบศักยภาพที่โดดเด่นของชุมชนและสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจ และนำผลที่ได้มาพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน ประกอบกับข้อมูลมาเชื่อมโยงโปรแกรมสร้างข้อมูล GIS โปรแกรม QGIS และนำผลที่ได้มาเชื่อมโยงเส้นทางการท่องเที่ยวตามแนวชายฝั่ง จังหวัดจันทบุรี รายละเอียดดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย พบว่า

1. ศักยภาพด้านการท่องเที่ยวตามแนวชายฝั่งของอำเภอนายายอาม อำเภอท่าใหม่ และอำเภอแหลมสิงห์

พบผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 วิเคราะห์ศักยภาพด้านการท่องเที่ยวตามแนวชายฝั่งจังหวัดจันทบุรี พบว่ามีชุมชนที่สำคัญจำนวน 4 ชุมชน ดังนี้

1.1 ชุมชนบ้านหัวแหลม

ลักษณะทางภูมิศาสตร์ ตั้งอยู่ตำบลสนามไชย อำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี เป็นหมู่บ้านชาวประมงเก่าแก่ อยู่ใกล้กับท่าเทียบเรือประมงบ้านหัวแหลม ลักษณะภูมิประเทศพื้นที่ลักษณะเป็นที่ราบลุ่มเชิงเขาติดชายฝั่งทะเล ประกอบด้วย พื้นที่ราบลุ่ม พื้นที่ภูเขา และพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเล มีพื้นที่อาณาเขตรวมทั้งสิ้น 50 ตารางกิโลเมตร

ด้านทรัพยากรทางธรรมชาติ ลักษณะพื้นที่ในชุมชนมีความอุดมสมบูรณ์ทั้งป่าชายเลน ชายหาด ปะการังโขด ซึ่งในอดีตมีการท่องเที่ยวดูปะการังโขดโดยใช้เรือท้องกระจก จากความสมบูรณ์ดังกล่าวนำไปสู่การท่องเที่ยวเชิงนันทนาการ อาทิ ตกหมึก ให้อาหารปลาฉลาม ล่องเรือ/แพชมธรรมชาติ รอบอ่าว เกาะยั้ง เกาะรัง ดำน้ำดูปะการัง พายเรือคายัคถ่ายรูปชมวิว แวะร้านอาหาร ถ่ายรูปตามร้านกาแฟ แต่อย่างไรก็ตาม ได้พบปัญหาที่ตามมาคือ การใช้ครีมกันแดดของนักท่องเที่ยว ซึ่งอาจปนเปื้อนสารเคมีที่มีฤทธิ์หยุดยั้งการเจริญเติบโตของตัวอ่อนปะการัง ก่อให้เกิดการฟอกขาวในปะการัง และรบกวนระบบสืบพันธุ์ของปะการัง หรือการเทน้ำจืดลงทะเล ทำให้มีผลกระทบต่อคุณภาพของน้ำทะเลและสัตว์ทะเล ซึ่งทางชุมชนพยายามทำป้ายประชาสัมพันธ์และประสานงานกับกรมทรัพยากรทะเลชายฝั่ง เพื่อจัดทำแผ่นป้ายประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ที่ถูกต้องกับนักท่องเที่ยว

ด้านแหล่งเรียนรู้ชุมชน สามารถเห็นที่ตั้งและรูปแบบการตั้งถิ่นฐานของชุมชน พบศักยภาพและแหล่งเรียนรู้/ผู้รู้ที่สำคัญในชุมชน ด้านประมง การทำธนาคารปูม้า เพื่ออนุรักษ์ปูม้า ณ ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง การอนุรักษ์พันธุ์ปูม้าบ้านหัวแหลม หมู่ที่ 7 สวนลุงฉลวยปลูกพืชผสมผสาน กลุ่มเลี้ยงผึ้งชันโรง และท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ล่องแพ บ้านท่าแคลง จากการศึกษาข้อมูลโดยเครื่องมือปฏิทินชุมชนพบว่าในรอบปีนั้น ชุมชนจะมีกิจกรรมที่เป็นเชิงพื้นที่อยู่ไม่มาก และแตกต่างกันออกไปในแต่ละฤดูกาล เช่น กิจกรรมดำน้ำดูปะการัง ในช่วงระหว่างเดือนพฤศจิกายน-กุมภาพันธ์ งานทำบุญส่งและทำสังขยานาในเดือนเมษายน งานกิจกรรมบุญสลากภัตในเดือนกรกฎาคมและสิงหาคม กิจกรรมงานวิ่งฮาล์ฟมาราธอนในเดือนมิถุนายน อย่างไรก็ตาม แม้ในรอบปีชุมชนจะมีกิจกรรมอยู่ไม่มาก แต่สิ่งที่ขึ้นชื่อสำหรับชุมชนนี้ก็คือ อาหารทะเล ได้แก่ หมึกหลอด ปลาทู ปลาเห็ดโคน กุ้งแชบ๊วย ซึ่งสามารถหากินได้เกือบตลอดทั้งปี แต่กลับพบชุมชนดังกล่าวยังคงมีข้อจำกัดในบางประการในการให้บริการ ทำให้ชุมชนยังไม่พร้อมที่จะยกระดับกิจกรรมทางอาหารนี้ให้เป็นกิจกรรมท่องเที่ยวหลัก

ชุมชนบ้านหัวแหลมมีจุดเด่น ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ เช่น การล่องแพชมธรรมชาติป่าโกงกาง ฟาร์มหอยนามรม ด้านแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม เดิมนั้น มีจุดท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงเดิมอยู่แล้วก็คือ เจดีย์กลางน้ำแต่อย่างไรก็ตามชุมชนได้นำเสนออีกหนึ่งสถานที่ที่คาดว่าจะสามารถยกระดับได้ ได้แก่ โบสถ์เก่า วัดท่าแคลง ซึ่งเป็นเป็นโบสถ์โบราณ อายุกว่า 100 ปี ตั้งอยู่ติดถนนบูรพาชลทิศ ซึ่งเป็นเส้นทางสัญจรผ่านไปยังจุดชมวิวเนินนางพญาอีกด้วย

1.2 ชุมชนคุ้งกระเบน

ลักษณะทางภูมิศาสตร์ ตั้งอยู่ตำบลคลองขุด อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี เป็นหมู่บ้านชาวประมงอยู่ใกล้กับอ่าวคุ้งกระเบนและหาดแหลมเสด็จ ลักษณะภูมิประเทศพื้นที่เป็นราบลุ่มชายเขาติดชายฝั่งทะเล ป่าชายเลน ป่าอนุรักษ์ โฉนดที่ดิน ที่สาธารณประโยชน์ และที่ราชพัสดุตำบลคลองขุด มีพื้นที่อาณาเขตประมาณ 31.1 ตารางกิโลเมตร

ด้านทรัพยากรทางธรรมชาติ ประชาชนในชุมชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ได้แก่ หอยนางรม กุ้งกุลาดำ กุ้งขาว ปลาเก๋า ปลากะพง เป็นต้น รวมถึงมีอาชีพรับแกะหอยนางรม ทำประมงเรือเล็กและประมงพื้นบ้าน ทำการเกษตรเพาะปลูก ได้แก่ แก้วมังกร ยางพารา การทำนา แหล่งผลิตสินค้าชุมชนที่มีชื่อเสียงในชุมชน ได้แก่ กลุ่มกะปิประชารัฐ หมู่ 5 กลุ่ม OTOP นวัตวิถี หมู่ที่ 6 และผลิตภัณฑ์ชุมชนข้าวเกรียบ หมู่ 3 และร้านค้าขายของให้นักท่องเที่ยวบริเวณวงเวียนหมูดุด และมีสินค้าเด่นคือ กะปิเจ้าหลาว น้ำพริกเผาหอยนางรม เรือประมงพื้นบ้าน เสื้อยืดชายหาดเจ้าหลาว สินค้าแปรรูปจากศูนย์ศึกษาเพื่อการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบน แปลยวนเจ้าหลาว

ด้านแหล่งเรียนรู้ชุมชน จากการศึกษาข้อมูลโดยเครื่องมือปฏิทินชุมชนพบว่า ในรอบปีพื้นที่ชุมชนจะมีกิจกรรมที่หลากหลาย ทั้งกิจกรรมด้านการผจญไพร กิจกรรมพายเรือคายัก ซึ่งเป็นกิจกรรมที่จะเกิดขึ้นในช่วงเดือน 10 ถึงเดือน 1 ซึ่งเป็นช่วงที่น้ำขึ้นในช่วงเวลา 09.00 น.-13.00 น. หรือกิจกรรมทัวร์ตกหมึก ตกปลา จะอยู่ในช่วงเดือน 10 เดือน 12 ในขณะที่กิจกรรมการพักผ่อนหย่อนใจ เช่น การท่องเที่ยวทะเล ชายหาด เนื่องจากบริเวณพื้นที่ชุมชนเป็นพื้นที่ที่มีชื่อเสียงด้านการท่องเที่ยวอยู่แล้ว ทำให้มีนักท่องเที่ยวจากต่างจังหวัดมาเที่ยวพักผ่อนหย่อนใจจำนวนมาก โดยช่วงเวลาที่ยอดนิยมจะอยู่ในช่วงเดือนธันวาคม ถึงเดือนกรกฎาคม ในกิจกรรมด้านประเพณีและความเชื่อ เช่น ทำบุญศาลเจ้าแม่สาวสงวน (ช่วงสงกรานต์) ไหว้เจ้าพ่อเขาเขียว-เขาแดงในช่วงเดือนพฤษภาคม ถึงเดือนกันยายน เป็นต้น และในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา ในพื้นที่ชุมชนก็มีอีก 1 กิจกรรมที่เกิดขึ้นมาใหม่และได้รับความนิยมจากคนไทยทั่วประเทศ นั่นก็คือ กิจกรรมการแข่งขันกีฬา โดยในช่วงเดือนตุลาคมนั้น จะเป็นการแข่งขันไตรกีฬา ส่วนเดือนธันวาคมจะเป็นการแข่งขันวิ่งมาราธอนระดับประเทศ ซึ่งด้วยเส้นทางการวิ่งที่มีวิวที่สวยงามทำให้ดึงดูดนักกีฬาเข้ามาร่วมแข่งขันจำนวนมาก ส่งผลให้ชาวบ้านมีรายได้เพิ่มขึ้นมาอีกทางหนึ่ง ในด้านอาหาร ถึงแม้อาหารทะเลจะมีตลอดทั้งปี แต่ช่วงที่เหมาะสมกับการออกเรือที่สุดจะเป็นช่วงเดือนธันวาคม ถึงเดือนสิงหาคม ตามมาด้วยกิจกรรมการออกวางอวนกุ้งในช่วงเดือนสิงหาคมถึงเดือนตุลาคมของทุกปี

จุดเด่นในแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติของชุมชนคือลานหินสีชมพูเป็นหนึ่งในสถานที่ท่องเที่ยว ตั้งอยู่ที่อำเภอท่าใหม่ซึ่งเป็นสถานที่เชื่อมต่อกับชุมชนปากน้ำแขมหนู โดยลักษณะพิเศษของลานหินเป็นสีชมพูเนื่องจากหินบริเวณนั้นเป็นหินทรายที่มีส่วนผสมของธาตุเหล็กอยู่มากมาย จึงทำให้ลักษณะสีของหินเป็นสีแดงอมชมพู นอกจากนี้ลานหินสีชมพูไม่ได้เป็นสถานที่เพียงให้นักท่องเที่ยวถ่ายรูปสวยงามเก็บเป็นที่ระลึกกลับบ้าน แต่ยังมีเส้นทางเดินชมศึกษาธรรมชาติเขาบ่อเตยมีระยะทางประมาณ 1 กิโลเมตร เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้รู้จักกับธรรมชาติบริเวณนั้นๆ อีกด้วย รวมถึงกิจกรรมการเรียนรู้ในศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบนอันเนื่องมาจากพระราชดำริมีสะพานเพื่อให้นักท่องเที่ยวได้เดินศึกษาสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ พายเรือคายัค ศึกษาป่าชายเลนอ่าวคุ้งกระเบน ชมนกในป่าชายเลน หน่วยสาธิตการเลี้ยงสัตว์น้ำภายในอ่าวคุ้งกระเบนมีกิจกรรมให้นักท่องเที่ยวที่มาเยี่ยมชม คือ การให้อาหารปลาฉลามเสือดาวที่เป็นจุดดึงดูดนักท่องเที่ยว นอกจากนี้ยังมีปลาสายพันธุ์อื่นๆ และชุมชนสามารถพัฒนาศักยภาพกิจกรรมท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม กราบสักการะหลวงพ่อกล้วยหรือพระครูญาณวรกิจมีชื่อเสียงประจำวัดหมูดุด และมีวัดแหลมเสด็จ เป็นวัดอยู่ติดชายหาดเป็นที่ยึดเหนี่ยวให้กับคนในชุมชนและผู้มาท่องเที่ยวที่จันทบุรีสามารถที่จะมากราบสังการะที่วัดนี้ได้ด้วย

1.3 ชุมชนปากน้ำแขมหนู

ลักษณะทางภูมิศาสตร์ ตั้งอยู่ตำบลตะกาดเง้า อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี สภาพภูมิประเทศเป็นพื้นที่ราบสลับเนินเขาเตี้ย และที่ราบลุ่มชายฝั่งทะเล มีป่าชายเลนและแหล่งน้ำธรรมชาติ แหล่งน้ำที่สำคัญ ได้แก่ คลองท่าใหม่ซึ่งเชื่อมคลองปากน้ำแหลมสิงห์เพื่อออกสู่ทะเล เป็นแม่น้ำสายหลักไหลผ่านทางทิศตะวันออก และมีคลองท่าใหม่เชื่อมคลองปากน้ำแขมหนู เพื่อออกสู่ทะเลไหลผ่านทางทิศตะวันตก และพื้นที่เกาะคือเกาะนมสาว ชุมชนมีพื้นที่ทั้งหมด 43.10 ตารางกิโลเมตร

ด้านทรัพยากรทางธรรมชาติ ความอุดมสมบูรณ์ส่งผลให้ประชาชนในชุมชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ได้แก่ หอยนางรม กุ้งกุลาดำ กุ้งขาว ปลาเก๋า ปลากะพง เป็นต้น รวมถึงมีอาชีพรับแกะหอยนางรม ทำประมงเรือเล็กและประมงพื้นบ้าน ทำการเกษตรเพาะปลูก ได้แก่ พริกไทย แก้วมังกร ยางพารา ทำนา บริเวณด้านทิศใต้เป็นที่ราบลุ่มชายฝั่งทะเลชายหาดเป็นโคลนเลน มีป่าสงวนแห่งชาติ ป่าเลนคุ้งกระเบนที่ค่อนข้างอุดมสมบูรณ์ จุดบริเวณปากน้ำแขมหนู ด้านทิศตะวันออกมีคลองท่าใหม่เชื่อมคลองปากน้ำแหลมสิงห์เพื่อออกสู่ทะเล ด้านทิศตะวันตก มีคลองท่าใหม่ที่เชื่อมคลองปากน้ำแขมหนูเพื่อออกสู่ทะเล ป่าชายเลนประกอบด้วย อุทยานแห่งชาติป่าเลนบางกะจะ อุทยานแห่งชาติป่าอ่าวคุ้งกระเบน อ่าวแขมหนู ป่าชายเลนเฉลิมพระเกียรติ หมู่ 5 ป่าชายเลนบริเวณพื้นที่หมู่ 6 หมู่ 7 และหมู่ 10

ด้านแหล่งเรียนรู้ชุมชน จากการศึกษาข้อมูลโดยเครื่องมือปฏิทินชุมชนพบว่า ในรอบปีนั้น ชุมชนจะมีกิจกรรมที่เป็นเชิงพื้นที่อยู่ไม่มาก และแตกต่างกันออกไปในแต่ละฤดูกาล เช่น ประเพณีถวายไตรและเผาข้าวหลามขึ้น 3 ค่ำในช่วงเดือน 3 ของทุกปี กิจกรรมประเพณีวันสงกรานต์ในทุกวันที่ 13 เมษายน ของทุกปี ส่วนในช่วงปลายปี กิจกรรมที่ได้รับความสนใจจากชาวบ้านในชุมชนก็คืองานประเพณีทอดกฐิน และกิจกรรมตักปูแป้น อย่างไรก็ตาม แม้ในรอบปีชุมชนจะมีกิจกรรมอยู่ไม่มาก แต่สิ่งที่ขึ้นชื่อสำหรับชุมชนนี้ก็คือ อาหารทะเล โดยเฉพาะหอยนางรมสด ซึ่งมีบริโภคกันได้ตลอดทั้งปี

นอกจากนี้ยังมีอาหารตามฤดูกาลที่แตกต่างกันออกไปตามช่วงฤดูกาล เช่น ปูม้าธรรมชาติตามคลองจะขึ้นมาในช่วงเดือน 2 - 3 และกุ้งนา จะมาในช่วงเดือน 10 และ 11 เป็นต้น

จุดเด่นชุมชนปากน้ำแขมหนู มีทั้งกิจกรรมการท่องเที่ยวและผลิตภัณฑ์ชุมชน กิจกรรมท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในพื้นที่ เช่น หอพระไตรปิฎกเป็นศาสนสถานเก่าแก่ที่สำคัญของชุมชน ตั้งอยู่ที่ตำบลวัดตะกาดง้าว พร้อมทั้งยังมีพระธาตุบุญแจ่มฟ้า โดยมีพระธาตุเจดีย์เป็นสถานที่ประดิษฐานพระบรมสารีริกธาตุซึ่งเป็นศาสนสถานที่ศักดิ์สิทธิ์แห่งหนึ่งของชุมชน วัดปากน้ำแขมหนูมีโบสถ์สีน้ำเงินเป็นโบสถ์ที่มีชื่อในชุมชนปากน้ำแขมหนู รวมถึงในจังหวัดจันทบุรี เป็นโบสถ์เซรามิคสีน้ำเงินและขาว เนื่องจากวัดตั้งอยู่ใกล้ทะเลจึงทำให้มีการกัดกร่อนจากน้ำเค็มตลอดเวลา เพื่อความมั่นคงของโบสถ์จึงมีการเลือกเซรามิคที่มีความทนแข็งแรง และมีความมันเงา จึงทำให้โบสถ์มีความสวยงามแปลกตาเป็นจุดเด่นหนึ่งของคนในชุมชน นอกจากนี้ชุมชนปากน้ำแขมหนูยังมีแหล่งท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติเป็นจุดชมวิวสะพานปากน้ำเป็นสะพานข้ามแม่น้ำวังโตนดมีชื่อว่าสะพานเฉลิมพระเกียรติปากน้ำแขมหนู ซึ่งจากบนสะพานนักท่องเที่ยวสามารถที่จะมองเห็นวิวได้โดยรอบ รวมถึงโบสถ์สีน้ำเงินและสามารถเห็นวิถีชีวิตของชุมชนชาวประมงบ้านแขมหนูที่อยู่สองฝั่งทางของสะพาน การล่องเรือชมทะเลบริเวณปากแม่น้ำที่มีสองฝั่งเป็นวิธีชีวิตชุมชนและป่าโกงกาง ฟาร์มหอยนามรม และชุมชนได้นำเอาผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นแปรรูปเพื่อส่งเสริมการขายให้เป็นของฝากแก่นักท่องเที่ยวที่มาเยี่ยมชมสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ แต่กิจกรรมการล่องเรือในชุมชนดังกล่าวยังคงมีข้อจำกัดในจุดการขึ้น-ลงเรือในท่าเทียบที่มั่นคงของนักท่องเที่ยว ทำให้ชุมชนยังไม่พร้อมที่จะยกระดับเป็นกิจกรรมท่องเที่ยวหลัก

1.4 ชุมชนปากน้ำแหลมสิงห์

ลักษณะทางภูมิศาสตร์ ตั้งอยู่ตำบลปากน้ำแหลมสิงห์ อำเภอแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี ปากน้ำแหลมสิงห์นั้นเกิดจาก ลักษณะตามภูมิศาสตร์ ของชื่อตำบลปากน้ำแหลมสิงห์ ซึ่งมีศิลาก้อนหนึ่งรูปร่างคล้ายสิงห์หมอบสูง 2.50 เมตร ยาว 6.00 เมตร อยู่เชิงเขาปลายแหลมของเขาแหลมสิงห์ ซึ่งอยู่ตรงบริเวณปากแม่น้ำจันทบุรี ชาวบ้านจึงเรียกรวมกันว่า “ปากน้ำแหลมสิงห์” มีพื้นที่รวมทั้งสิ้น 37.94 ตารางกิโลเมตร

ด้านทรัพยากรทางธรรมชาติ พบว่ามีแหล่งทรัพยากรทางธรรมชาติที่สวยงามมากมายและสำคัญดังต่อไปนี้ เช่น ชายหาดแหลมสิงห์ อ่าวยาง อ่าวกระทิง เกาะจุฬา และเกาะเปริด ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงและได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวทั้งจากภายในจังหวัดจันทบุรีเอง และต่างจังหวัด ตลอดจนแหล่งท่องเที่ยวสามารถสร้างอาชีพ การทำประมงน้ำตื้น สัตว์ทะเลที่จับได้เป็นส่วนใหญ่จะเป็น ปูม้า ปูทะเล ปลาหมึก และรายได้ให้กับประชาชนโดยรอบ อาทิเช่น อาชีพขายอาหารทะเลแปรรูป ขายอาหาร โรงแรม ห้องพัก ร้านอาหาร และอาชีพอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว

ด้านแหล่งเรียนรู้ชุมชน พบว่ามีแหล่งเรียนรู้ชุมชนที่น่าสนใจหลากหลายกิจกรรม เช่น ละครเท่งตุ๊ก เป็นมหรสพพื้นบ้านของเมืองจันท์ที่สืบทอดกันมาเป็นเวลาช้านาน มีคณะแสดงอยู่ในแถบอำเภอท่าใหม่และอำเภอแหลมสิงห์ นิยมเล่นในงานแก้บน หรืองานทิ้งกระจาดตามศาลเจ้า และศาลหลักเมือง ละครเท่งตุ๊ก เป็นละครชาตรีที่มีเอกลักษณ์เฉพาะท้องถิ่นของจังหวัดจันทบุรี ที่นำรูปแบบของละครชาตรีที่กำเนิดในสมัยกรุงศรีอยุธยามาปรับเปลี่ยนเป็นบางส่วน และได้รับอิทธิพลมาจากการแสดงละครโนราของภาคใต้ด้วยอีกส่วนหนึ่ง แต่จะแตกต่างกันที่เครื่องดนตรีที่ใช้บรรเลงให้จังหวะประกอบการแสดง คำว่า “เท่งตุ๊ก” สันนิษฐานว่ามาจากการ เลียนเสียงของเครื่องดนตรีที่ใช้ คือ “โทน” ซึ่งมีเสียงดัง เท่งๆๆ ส่วนคำว่า “ตุ๊ก” เป็นคำเลียนเสียง “กลองตุ๊ก” ที่ตีเสียงดัง ตุ๊กๆๆ งานฉลองเจดีย์อิสรภาพ ช่วงเดือนกุมภาพันธ์ และการสร้างบ้านปลาของกลุ่มประมงพื้นบ้าน เดือนกันยายนถึงเดือนตุลาคม สร้างอยู่บริเวณด้านหลังของคุกขี้ไก่ ประโยชน์จากการสร้างบ้านปลาจากวัสดุธรรมชาตินั้นก็คือบ้านปลาต่างๆ เหล่านี้จะเป็นสถานอนุบาลสัตว์น้ำทะเลไว้ก่อน เพื่อเป็นการเพิ่มจำนวนสัตว์น้ำในท้องทะเลอีกทางด้วย แหล่งท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติชุมชนบ้านต้นตะบูน คลองพลิ้วซึ่งจะเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยว สามารถเข้ามาท่องเที่ยวและศึกษาการใช้ชีวิตของเกษตรกรผู้เลี้ยงหอยนางรม เริ่มต้นตั้งแต่ขั้นตอนการจัดเตรียมถึงเก็บเกี่ยวผลผลิตอีกทั้งสามารถเที่ยวได้ตลอดปี จากข้อมูลชุมชนมีแหล่งเรียนรู้ที่เกิดจากชุมชนที่หลากหลายและมีศักยภาพจากการมีผู้นำชุมชนที่สามารถดึงดูดคนในพื้นที่สร้างความเป็นอัตลักษณ์ชุมชนสร้างความร่วมมือส่งผลให้สามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้นักท่องเที่ยวทุกเพศทุกวัย

จุดเด่นของชุมชนปากน้ำแหลมสิงห์ มีสถานที่ท่องเที่ยวที่สวยงาม ทั้งชายหาด จุดชมวิว และสถานที่ท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ต่างๆ พื้นที่บริเวณนี้นอกจากเป็นสถานที่ท่องเที่ยวแล้วยังเป็นสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ ในสมัย ร.ศ.112 สมัยที่ฝรั่งเศสเข้ายึดเมืองจันทบุรี โดยนำเรือรบมาปิดอ่าวจันทบุรีที่บริเวณนี้ และได้สร้างตึกแดงใกล้กับหาดแหลมสิงห์เป็นที่บัญชาการรบ และสร้างคุกขี้ไก่ไว้ขังคนไทยที่ไม่ยอมอยู่ใต้อำนาจการปกครองของฝรั่งเศส อีกทั้งบริเวณชายหาดแหลมสิงห์ มีที่พักและร้านอาหารที่มีความพร้อม เหมาะสำหรับนักท่องเที่ยวทุกเพศทุกวัยที่ต้องการความเป็นส่วนตัว ซึ่งแหลมสิงห์เป็นอีกหนึ่งจุดหมายยอดนิยมของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวยังจังหวัดจันทบุรี เนื่องจากเป็นชายหาดปลายสุดของจังหวัดจันทบุรี ก่อนที่จะไปยังจังหวัดตราด โดยข้อได้เปรียบของแหลมสิงห์ คือการเป็นจุดที่สามารถเชื่อมต่อกับสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ ของจังหวัดจันทบุรี และจังหวัดใกล้เคียง

จากชุมชน 4 ชุมชนในพื้นที่ตามแนวชายฝั่งทะเล จังหวัดจันทบุรี ใช้เครื่องมือแผนที่ธรรมชาติ แผนที่แหล่งเรียนรู้ในชุมชน แผนที่วัฒนธรรม ปฏิทินการผลิต อาชีพ กิจกรรม/ปฏิทินประเพณี/ปฏิทินอาหารจากป่า ทะเล แหล่งน้ำ พบว่ามีความคล้ายกันในด้านทรัพยากรทางธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์จากการตั้งอยู่ในภูมิศาสตร์ที่เป็นราบลุ่มชายเขาติดชายฝั่งทะเล โดยมีทรัพยากรธรรมชาติป่าชายเลน ชายหาด โดยทั้ง 4 ชุมชน ประกอบกับมีแหล่งเรียนรู้พื้นบ้านที่มีทั้งผลิตภัณฑ์ชุมชน ภูมิปัญญาชาวบ้านในการประมงพื้นบ้าน แต่ในชุมชนชุมชนปากน้ำแขมหนู ชุมชนปากน้ำแหลมสิงห์ จะมีเกาะที่สามารถใช้เป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนันทนาการได้ และมีชุมชนปากน้ำแหลมสิงห์ชุมชนเดียวที่มีการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ รายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ตารางสรุปผลการวิเคราะห์ศักยภาพด้านการท่องเที่ยวตามแนวชายฝั่งของอำเภอนายายอาม อำเภอท่าใหม่และอำเภอแหลมสิงห์

ชุมชนบ้านหัวแหลม	ชุมชนคุ้งกระเบน	ชุมชนปากน้ำแขมหนู	ชุมชนปากน้ำแหลมสิงห์
ลักษณะทางภูมิศาสตร์ ราบลุ่มชายเขาติดชายฝั่งทะเล	**ลักษณะทางภูมิศาสตร์** ราบลุ่มชายเขาติดชายฝั่งทะเล	**ลักษณะทางภูมิศาสตร์** ราบลุ่มชายเขาติดชายฝั่งทะเลและปากแม่น้ำ	**ลักษณะทางภูมิศาสตร์** ราบลุ่มชายเขาติดชายฝั่งทะเล และปากแม่น้ำ
ทรัพยากรธรรมชาติ ป่าชายเลน ชายหาดคุ้งวิมาน ปะการังโขด เกาะยั้ง เกาะรัง	**ทรัพยากรธรรมชาติ** ป่าชายเลน ชายหาดแหลมสเด็จ ชายหาดเจ้าหลาว	**ทรัพยากรธรรมชาติ** ป่าชายเลน ชายหาดแขมหนู ป่าสงวนแห่งชาติ ป่าเลนคุ้งกระเบน เกาะนมสาว	**ทรัพยากรธรรมชาติ** ป่าชายเลน ชายหาดแหลมสิงห์ สิงห์ อ่าวยาง อ่าวกระทิง และเกาะจุฬา เกาะเปริด
แหล่งเรียนรู้ ธนาคารปูม้า ศูนย์เรียนรู้การปลูกพืชผสมผสาร สาธิตการหาปลาหมึก การเลี้ยงชันโรง	**แหล่งเรียนรู้** ศูนย์ศึกษาเพื่อการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบน สาธิตการทำผลิตภัณฑ์ชุมชน แปรรูปอาหารทะเล และแปลยวน	**แหล่งเรียนรู้** ศูนย์เรียนรู้การประมง สาธิตการเลี้ยงหอยนางรม สาธิตการทำการประมงพื้นบ้าน	**แหล่งเรียนรู้** ศูนย์เรียนรู้ศิลปะพื้นบ้านละครเท่งตุ๊ก ศูนย์เรียนรู้การประมง สาธิตการทำการประมงพื้นบ้าน
กิจกรรมการท่องเที่ยว ท่องเที่ยวเชิงนันทนาการ เช่น การดำน้ำดูปะการัง ตกหมึก พายเรือคายัค ล่องเรือ/แพ วิ่งมาราธอน ท่องเที่ยวเชิงเกษตร เช่น การนอนสวนกินผลไม้ ความรู้การปลูกทุเรียน ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และวัฒนธรรม ทำบุญส่งทำสังขยานา บุญสลากภัต	**กิจกรรมการท่องเที่ยว** ท่องเที่ยวเชิงนันทนาการ/ผจญไพร เช่น พายเรือคายัค วิ่งมาราธอน ตกหมึก ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และวัฒนธรรม ทำบุญศาลเจ้าแม่สาวสงวน ไหว้เจ้าพ่อเขาเขียว-เขาแดง กิจกรรมพักผ่อนหย่อนใจท่องเที่ยวทะเล/ชายหาด	**กิจกรรมการท่องเที่ยว** ท่องเที่ยวเชิงนันทนาการ/ผจญไพร เช่น ล่องเรือ วิ่งมาราธอน ตกหมึก ท่องเที่ยวเชิงเกษตร เช่นการปลูกพริกไทย การปลูกทุเรียน ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และวัฒนธรรม ถวายผ้าไตรและเผาข้าวหลาม ทอดกฐิน	**กิจกรรมการท่องเที่ยว** ท่องเที่ยวเชิงนันทนาการ/ผจญไพร เช่น ล่องเรือ วิ่งมาราธอน ตกหมึก สาธิตการทำอาหาร สาธิตการทำผลิตภัณฑ์ชุมชน ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และวัฒนธรรม งานฉลองเจดีย์อิสรภาพ การสร้างบ้านปลาธนาคารปู

ตารางที่ 1 ตารางสรุปผลการวิเคราะห์ศักยภาพด้านการท่องเที่ยวตามแนวชายฝั่งของอำเภอนายายอาม อำเภอท่าใหม่และอำเภอแหลมสิงห์ (ต่อ)

ชุมชนบ้านหัวแหลม	ชุมชนคุ้งกระเบน	ชุมชนปากน้ำแขมหนู	ชุมชนปากน้ำแหลมสิงห์
สถานที่ท่องเที่ยว **เชิงธรรมชาติ:** จุดชมวิวเนินนางพญา จุดชมวิวลานหินโคร่ง หาดคุ้งวิมาน หาดเก็บตะวัน จุดชมวิวพระยืนคุ้งวิมาน จุดชมวิวพระสังกัจจายน์ **เชิงวัฒนธรรม:** เจดีย์กลางน้ำ เชิงประวัติศาสตร์: วัดท่าแคลง **เชิงนันทนาการ:** ล่องเรือตกหมึก ตกปลา กินซาชิมิ จุดกางเต็นท์เนินนางพญา	**สถานที่ท่องเที่ยว** **เชิงธรรมชาติ:** เขตห้ามล่าสัตว์ป่าคุ้งกระเบน (ลานหินสีชมพู) ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ หน่วยสาธิตการเลี้ยงสัตว์น้ำภายในอ่าวคุ้งกระเบน (กระชังปลา) สวนรุกขชาติชายหาดแหลมเสด็จ ชายหาดเจ้าหลาว สะพานปลาเจ้าหลาว (สะพานสุดขอบฟ้า) เขาบ่อเตย **เชิงวัฒนธรรม:** วัดหมู่ดุด วัดแหลมเสด็จ วัดเจ้าหลาว **เชิงนันทนาการ:** พายเรือคายัค อ่าวคุ้งกระเบน	**สถานที่ท่องเที่ยว** **เชิงธรรมชาติ:** ลานหินสีชมพู จุดชมวิวปากน้ำแขมหนู ทะเลแหวก **เชิงวัฒนธรรม:** วัดปากน้ำแขมหนู พระเจดีย์บุญแจ่มฟ้าจุฬาภาพรรณรังษี ศูนย์บูรณะหอไตรวัดตะกาดเง้า วัดตะกาดเง้า วัดหนองคัน ศาลเจ้าแม่ปากน้ำแขมหนู ศาลเจ้าพ่อปากน้ำแขมหนู วัดชมภูศรีธาราม (วัดท่าใต้) **เชิงนันทนาการ:** ศูนย์สาธิตหยอดแป้นปูนหอยนางรม หมู่ 1 นั่งเรือชมวิว (ที่ทำการผู้ใหญ่บ้านหมู่ 10)	**สถานที่ท่องเที่ยว** **เชิงธรรมชาติ:** อ่าวกระทิง เกาะเปริด ชายหาดแหลมสิงห์ อ่าวยาง ประภาคารแหลมสิงห์ **เชิงวัฒนธรรม:** วัดปากน้ำแหลมสิงห์ ศาลเจ้าพ่อแหลมสิงห์ วัดเกาะแมว พุทธอุทยานวัดซากใหญ่ วัดมังกรบุปผาราม วัดเขาชำห้าน วัดบางสระเก้า และวัดเขาแหลมสิงห์ **เชิงประวัติศาสตร์:** ตึกแดง คุกขี้ไก่ ป้อมไพรีพินาศ เจดีย์อิสรภาพและศาลกรมหลวงชุมพร **เชิงนันทนาการ**: การทำบ้านปลา Oasis Sea World ศูนย์เรียนรู้ธรรมชาติบ้านปลา ธนาคารปู บางสระเก้า และบ้านต้นตะบูน คลองพลิ้ว

2. ผลการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนและเชื่อมโยงเส้นทางการท่องเที่ยวตามแนวชายฝั่งของอำเภอนายายอาม อำเภอท่าใหม่ และอำเภอแหลมสิงห์

จากการศึกษาวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนและเชื่อมโยงเส้นทางการท่องเที่ยวตามแนวชายฝั่งของอำเภอนายายอาม อำเภอท่าใหม่ และอำเภอแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี จากการลงพื้นที่พัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนคณะผู้วิจัยเข้าไปยกระดับผลิตภัณฑ์ตามรายชุมชนดังนี้

2.1 ชุมชนบ้านหัวแหลม ผลิตภัณฑ์ปลาหมึกแดดเดียว ซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีพ่อค้าแม่ค้าตั้งขายกันบริเวณหาดคุ้งวิมาน มีจุดเด่นที่ความสดของวัตถุดิบ และน้ำจิ้มรสเด็ดเฉพาะถิ่นที่ไม่เหมือนใคร คณะผู้วิจัยได้เข้าไปช่วยการปรับปรุงออกแบบบรรจุภัณฑ์เพื่อเพิ่มมูลค่ารวมถึงการจัดส่งลูกค้ากรณีเป็นกลุ่มออนไลน์

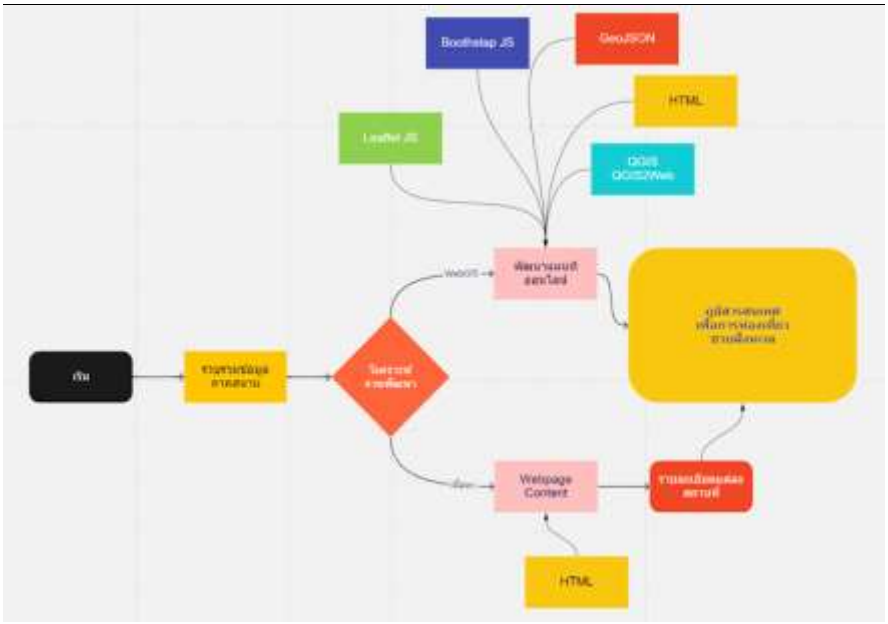
2.2 ชุมชนคุ้งกระเบน ผลิตภัณฑ์เปลญวนถักมือ โดยคนในชุมชนใช้เชือกที่ชาวประมงนำไปถักอวนตกปลาเพราะมีความแข็งแรงทนทานสามารถรับน้ำหนักคนได้จำนวนมาก รวมถึงทำให้ตัวผลิตภัณฑ์มีสีสันสดใส และสร้างมูลค่าเพิ่มจากการมีรายละเอียดด้านข้อมูลผู้ผลิต รูปผลิตภัณฑ์ การพัฒนาเครื่องหมายการค้า และประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์ ในสโลแกนของผลิตภัณฑ์ คือ นอนเลเปลญวน เหนียว แน่น ทน เปลญวนคนถักมือ

2.3 ชุมชนปากน้ำแขมหนู ผลิตภัณฑ์พริกไทยดำและพริกไทยขาว เข้าไปช่วยยกระดับในการปรับปรุงออกแบบบรรจุภัณฑ์เพื่อเพิ่มมูลค่าของสินค้าชุมชน สร้างผลิตภัณฑ์ดึงดูดแก่นักท่องเที่ยวบริเวณชุมชนปากน้ำแขมหนูให้ซื้อเป็นของฝากกลับไปของนักท่องเที่ยว ซึ่งผลิตภัณฑ์นี้พ่อค้าแม่ค้าตั้งขายกันบริเวณวัดปากน้ำแขมหนู หรือนักท่องเที่ยวรู้จักในนามโบสถ์สีน้ำเงิน มีจุดเด่นของพริกไทยในชุมชน สามารถนำไปประกอบอาหารที่มีประโยชน์ต่อร่างกายตามฐานข้อมูลสมุนไพร

คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี (ชานนท์ นัยจิตร และ อนุรักษ์ เชื้อมั่ง, 2559) กล่าวถึงสรรพคุณของพริกไทยช่วยลดน้ำหนัก เผาผลาญไขมัน จะเห็นได้จากการผสมในยาลดน้ำหนัก หรือครีมสลายไขมันหน้าท้อง

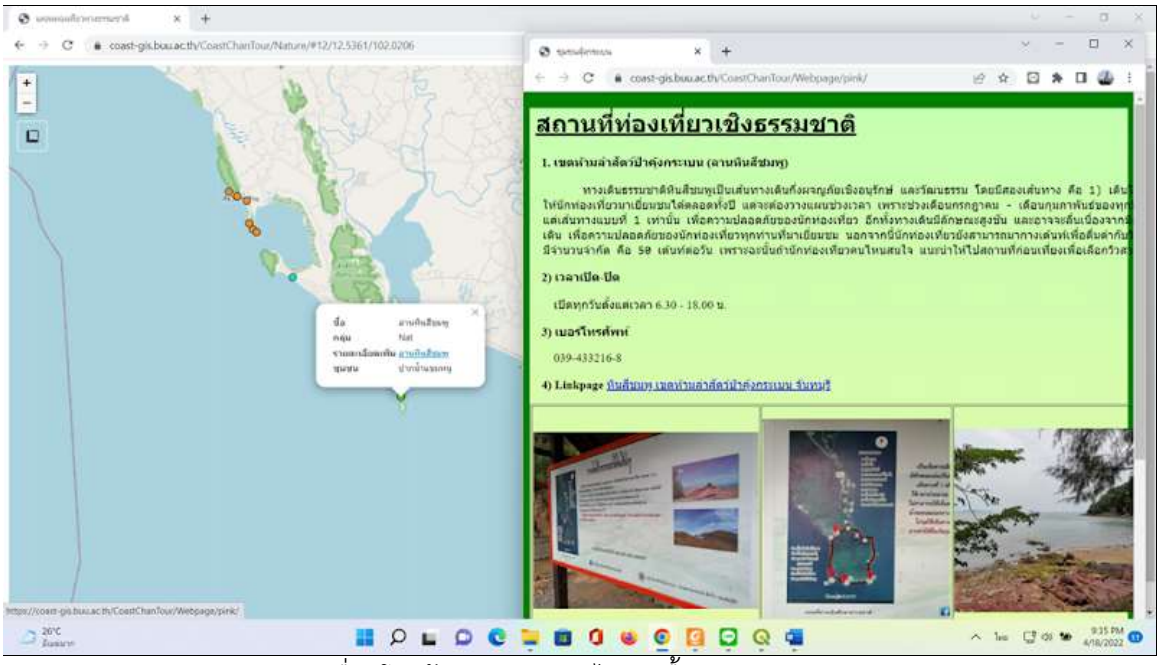
2.4 ชุมชนปากน้ำแหลมสิงห์ ผลิตภัณฑ์ข้าวตังน้ำจิ้มของกลุ่มแม่บ้าน วัดเกาะแมว ซึ่งกลุ่มแม่บ้านที่มีการหารายได้ โดยทำข้าวตังน้ำจิ้ม ขายอยู่แล้ว แต่ขาดในเรื่องของบรรจุภัณฑ์ และการออกแบบตราสินค้า คณะผู้วิจัยจึงเข้าไปช่วยดำเนินการ ออกแบบโลโก้ ให้กับผลิตภัณฑ์ข้าวตังน้ำจิ้ม เพื่อเป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์ และเพิ่มยอดขายให้กับกลุ่มแม่บ้านอีกทางหนึ่ง

จากข้อมูลสถานที่ท่องเที่ยวชุมชนที่สำคัญตามวัตถุประสงค์ที่ 1 และการยกระดับผลิตภัณฑ์ชุมชนวัตถุประสงค์ที่ 2 นำมาพัฒนาเส้นทางระบบภูมิสารสนเทศแหล่งท่องเที่ยวชายฝั่งทะเล จังหวัดจันทบุรี การพัฒนาระบบช่วยแนะนำสถานที่ท่องเที่ยวในพื้นที่ผ่านเครือข่ายอินเตอร์เน็ตในรูปแบบของแผนที่เชื่อมโยงกับรายละเอียดต่าง ๆ ของสถานที่ท่องเที่ยวตามแนวชายฝั่งจังหวัดจันทบุรี จากภาพที่ 2 แนวคิดการจัดทำระบบช่วยนำเสนอแหล่งท่องเที่ยวชายฝั่งทะเล อย่างง่ายเพื่อให้ผู้สนใจสามารถเข้าถึงข้อมูลที่ถูกต้องและทันสมัย รวบรวมข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว รวมจำนวน 76 สถานที่ จาก 4 ชุมชน แบ่งตามประเภท แหล่งท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ เชิงวัฒนธรรม เชิงนันทนาการ ร้านอาหาร เครื่องดื่ม ร้านค้า และของที่ระลึก

ภาพที่ 2 แนวคิดการพัฒนาระบบภูมิสารสนเทศเพื่อการท่องเที่ยวชายฝั่งทะเล

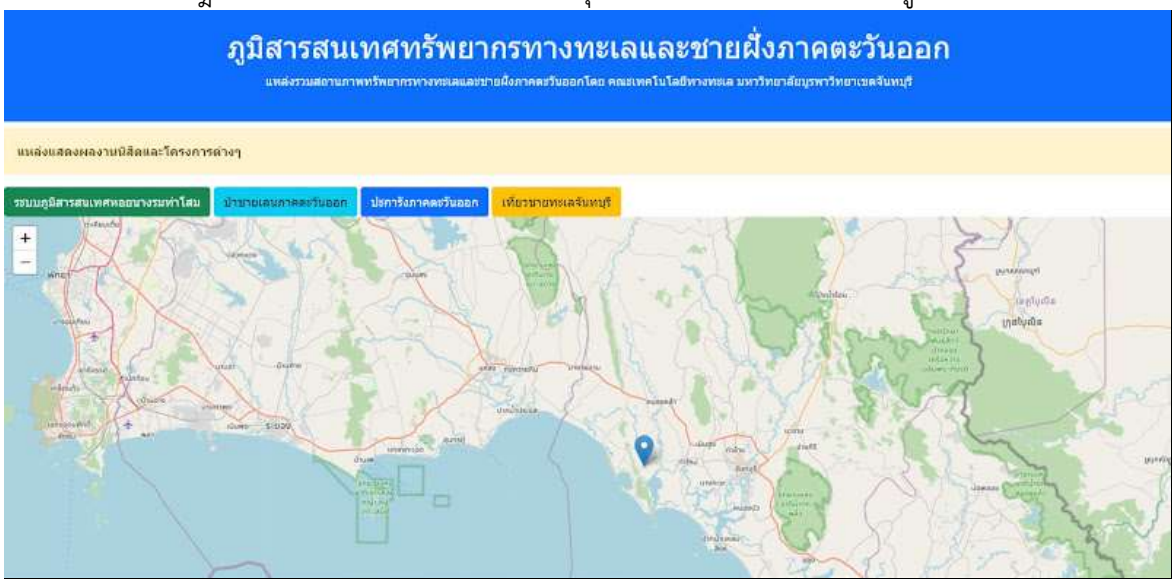
สืบค้นพิกัดแหล่งต่างๆ จาก Google Map นำมาสร้างเป็นข้อมูล GIS โดยโปรแกรม QGIS รวมทั้งภาพถ่ายจากการลงพื้นที่ จัดการแสดงผลโดย QGIS2Web plugins ให้ข้อมูลอยู่ใน GeoJSON format และภาษา Leaflet JavaScript ปรับแต่งรวมกับ HTML และ Boothstap Library ให้ได้รูปแบบการแสดงผลบนเว็บเพจ เชื่อมโยงร่วมกับเนื้อหารายละเอียดแต่ละสถานที่ ที่ถูกแปลงให้อยู่ในรูปของ HTML Webpage กำหนด Function การแสดงผลตามเงื่อนไขที่ต้องการ จากรูปภาพที่ 3 ตัวอย่างการแสดงผลของการเชื่อมโยงข้อมูลจาก POI ไปยังเนื้อหา

ภาพที่ 3 ตัวอย่างการแสดงผลของการเชื่อมโยงข้อมูลจาก POI ไปยังเนื้อหา

วิธีการเข้าใช้งานเว็บเพจ เพื่อสืบค้นและวางแผนการท่องเที่ยวโดยชุมชนตามแนวชายฝั่งจังหวัดจันทบุรี

1. ผู้สืบค้นเข้าลิงก์ https://coast-gis.buu.ac.th/ จะพบกับหน้าแรกของเว็บเพจ ดังรูปภาพที่ 4 ให้ผู้สืบค้นเลือกแถบสีเหลือง ที่ปรากฏข้อความว่า “เที่ยวชายทะเลจันทบุรี” จะขึ้นหน้าจอต้อนรับเข้าสู่เว็บเพจ

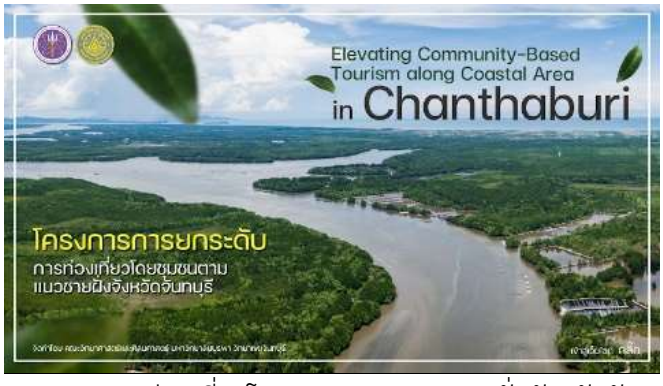

ภาพที่ 4 หน้าแรกของเว็บเพจแม่ข่ายของสำนักคอมพิวเตอร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

2. ให้ผู้สืบค้นคลิกที่หน้าจอต้อนรับ ดังรูปภาพที่ 5 เพื่อเข้าสืบค้นและวางแผนการท่องเที่ยวโดยชุมชนตามแนวชายฝั่งจันทบุรี หลังจากนั้นจะปรากฏหน้าจอดังรูปภาพที่ 6

3. หน้าจอสืบค้นนี้ ผู้สืบค้นสามารถเลือกสืบค้นข้อมูลการท่องเที่ยวโดยชุมชนตามแนวชายฝั่งจังหวัดจันทบุรี จำนวน 4 ชุมชน ประกอบด้วย ชุมชนบ้านหัวแหลม ชุมชนคุ้งกระเบน ชุมชนปากน้ำแขมหนู และชุมชนปากน้ำแหลมสิงห์ ได้ตามความต้องการของนักท่องเที่ยว โดยแบ่งออกเป็นจำนวน 10 หัวข้อ ดังรูปภาพที่ 5 ประกอบด้วย 1) สถานที่ท่องเที่ยวที่ห้ามพลาด 2) สถานที่ท่องเที่ยวโดยชุมชนตามแนวชายฝั่งจังหวัดจันทบุรี ของทุกสถานที่ 3) สถานที่ท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ

4) สถานที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม 5) สถานที่ท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ 6) สถานที่ท่องเที่ยวเชิงนันทนาการ 7) สถานที่ท่องเที่ยวร้านอาหาร 8) สถานที่ท่องเที่ยวของฝาก 9) สถานที่ท่องเที่ยวผลิตภัณฑ์ และ 10) โปรแกรมการท่องเที่ยว

ภาพที่ 5 หน้าจอต้อนรับของเว็บเพจของการท่องเที่ยวโดยชุมชนตามแนวชายฝั่งจังหวัดจันทบุรี

ภาพที่ 6 หน้าจอสืบค้นข้อมูลเพื่อวางแผนการท่องเที่ยวโดยชุมชนตามแนวชายฝั่งจังหวัดจันทบุรี

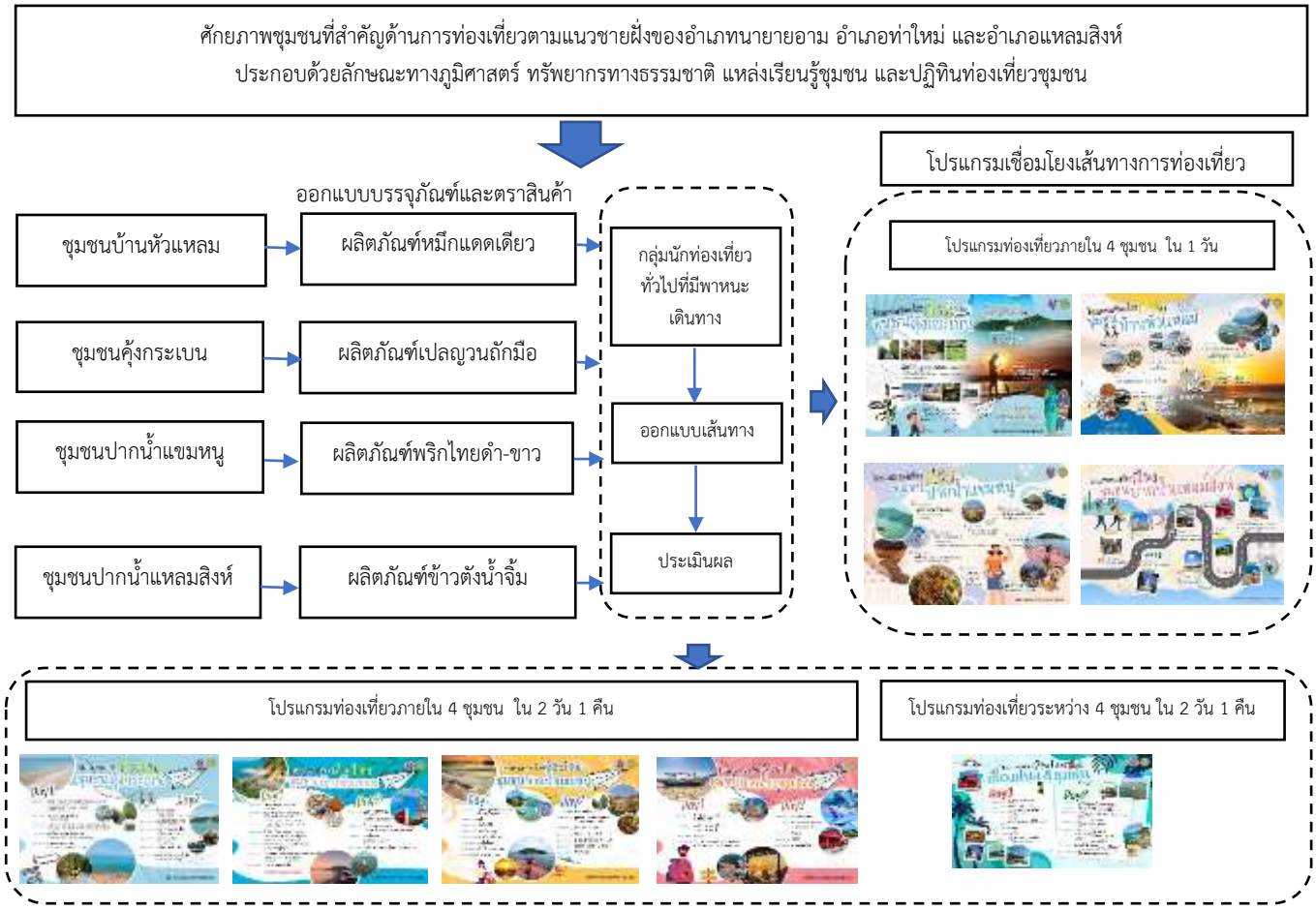
อภิปรายผล

ศักยภาพด้านการท่องเที่ยวตามแนวชายฝั่งของอำเภอนายายอาม อำเภอท่าใหม่ และอำเภอแหลมสิงห์ พบว่า สถานที่ท่องเที่ยวตลอดแนวชายฝั่งทะเลของจังหวัดจันทบุรี ตั้งแต่ชายหาดแหลมสิงห์ หาดเจ้าหลาว กระทั่งถึงหาดคุ้งวิมาน มีศักยภาพสูงมากทั้งแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวเชิงนันทนาการ วัฒนธรรม อาหารพื้นถิ่น และยังมีอีกหลากหลายกิจกรรม หรือสถานที่ที่จะสามารถพัฒนาให้ดึงดูดนักเที่ยวได้มากขึ้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะวิถีชีวิตที่เป็นเอกลักษณ์ท้องถิ่นคนจันทบุรีตามแนวชายฝั่งทะเล มีความสอดคล้องกับ วิฒเนศวร ทะกอง และ อรวรรณ ศิริสวัสดิ์ อภิชยกุล (2566) พบว่า อัตลักษณ์อาหารท้องถิ่นจันทบุรีเชื่อมโยงกับวิถีชีวิตชุมชนจากการนำวัตถุดิบที่กระจายในพื้นถิ่นธรรมชาติ แสดงออกเป็นเอกลักษณ์โดดเด่นทั้งคนในชุมชนและภายนอกเห็นพ้องต้องกัน อัตลักษณ์อาหารจันทบุรี เช่น มัสมั่นทุเรียน ยำมังคุด ส้มตำทุเรียน ฯลฯ และเอกลักษณ์ท้องถิ่นจันทบุรีเป็นทุนทางเศรษฐกิจและทุนทางวัฒนธรรมที่คนในชุมชนสามารถหยิบจับเพื่อสร้างรายได้ ประกอบกับผู้นำชุมชนและชาวบ้านในชุมชนร่วมมือกันจัดการทรัพยากรในพื้นที่ มีความสอดคล้องกับ นิสากร ยินดีจันทร์ และคณะ (2564) ความประทับใจของนักท่องเที่ยวตามเครือข่ายท่องเที่ยวโดยชุมชนจันทบุรี อันดับแรก คือชุมชนมีการจัดสรรสิ่งที่มีอยู่นำไปใช้ในการจัดการการท่องเที่ยวให้เกิดประโยชน์ทำให้นักท่องเที่ยวประทับใจและเกิดการเยี่ยมเยือนซ้ำ

ผลการยกระดับแหล่งท่องเที่ยว และเส้นทางการท่องเที่ยวตามแนวชายฝั่งของอำเภอนายายอาม อำเภอท่าใหม่ และอำเภอแหลมสิงห์ให้เชื่อมโยงกับชุมชนที่สำคัญ พบว่า การพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนตามแนวชายฝั่งจังหวัดจันทบุรี ชุมชนละ 1 ผลิตภัณฑ์ พร้อมถ่ายทอดนวัตกรรมและองค์ความรู้ เพราะด้วยการสร้างการมีส่วนร่วมในการออกแบบบรรจุภัณฑ์และเครื่องหมายทางการค้า ซึ่งสอดคล้องกับ สิทธิชัย ศรีเจริญประมง และคณะ (2563) พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ซื้อของที่ระลึกที่เป็นผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น จึงนำไปสู่การพัฒนาส่วนประสมทางการตลาดเพื่อการท่องเที่ยวในชุมชนบางกะจะ จังหวัดจันทบุรี และเชื่อมโยงเส้นทางการท่องเที่ยวเข้ากับการท่องเที่ยวชุมชน ผ่านโปรแกรมการท่องเที่ยวต่างๆ เพราะจะสามารถช่วยยกระดับมูลค่าทางเศรษฐกิจในภาพรวมของการท่องเที่ยวตามแนวชายฝั่ง ซึ่งสอดคล้องกับ สมรศรี คำตรง (2564) แนวทางการจัดเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี ทำให้เกิดการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวเพื่อการท่องเที่ยว

องค์ความรู้ใหม่

จากการเพิ่มศักยภาพการท่องเที่ยวชุมชนด้วยผลิตภัณฑ์และเชื่อมโยงเส้นทางการเที่ยวตามแนวชายฝั่งทะเล จังหวัดจันทบุรี สามารถสรุปเป็นแผนภาพได้ดังนี้

ภาพที่ 7 แสดงกระบวนการเพิ่มศักยภาพการท่องเที่ยวชุมชนด้วยผลิตภัณฑ์และเชื่อมโยงเส้นทางการเที่ยวตามแนวชายฝั่งทะเล จังหวัดจันทบุรี

จากภาพที่ 7 แสดงให้เห็นกระบวนการยกระดับการท่องเที่ยวร่วมกับชุมชนชายฝั่งทะเล เริ่มต้นจากการศึกษาศักยภาพชุมชนตามแนวชายฝั่ง จังหวัดจันทบุรี จำนวน 4 ชุมชน พบสถานที่ท่องเที่ยวเดิมและสถานที่ท่องเที่ยวที่มีศักยภาพในการพัฒนาเป็นสถานที่แหล่งใหม่ที่น่าสนใจ ประกอบกับพัฒนายกระดับองค์ประกอบการท่องเที่ยวเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ที่

โดดเด่นของแต่ละชุมชนให้มีมูลค่าทางการค้าตามส่วนผสมทางการตลาด เพื่อให้ประสบผลสำเร็จจะมีการสร้างเครือข่ายผู้นำชุมชนในการบริหารจัดการท่องเที่ยวร่วมกันจากการออกแบบเส้นทางท่องเที่ยว รวมถึงการประเมินผลออกมาเป็นเส้นทางเชื่อมโยงทั้ง 4 ชุมชนการท่องเที่ยวแบ่งออกเป็น 3 โปรแกรม คือ 1) การเชื่อมโยงเส้นทางการท่องเที่ยวภายในชุมชน จำนวน 4 ชุมชน ในลักษณะของโปรแกรมท่องเที่ยว 1 วัน 2) การเชื่อมโยงเส้นทางการท่องเที่ยวภายในชุมชน จำนวน 4 ชุมชน ในลักษณะของโปรแกรมท่องเที่ยว 2 วัน และ 3) การเชื่อมโยงเส้นทางการท่องเที่ยวระหว่างชุมชน จำนวน 4 ชุมชน ในลักษณะของโปรแกรมท่องเที่ยว 2 วัน

สรุปผลการวิจัย

การยกระดับการท่องเที่ยวโดยชุมชนตามแนวชายฝั่งจังหวัดจันทบุรี ใช้กระบวนการการมีส่วนของชุมชนในการวิเคราะห์ข้อมูลศักยภาพด้านการท่องเที่ยวตามแนวชายฝั่งของอำเภอนายายอาม อำเภอท่าใหม่และอำเภอแหลมสิงห์ ของจังหวัดจันทบุรี ซึ่งมีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวเชิงสังคม วัฒนธรรม ร้านอาหาร ร้านเครื่องดื่ม และร้านค้าของที่ระลึกตลอดเส้นทางการท่องเที่ยว ที่มีศักยภาพในการรองรับนักท่องเที่ยว จังหวัดจันทบุรีเองนั้นมีความได้เปรียบ คือ นักท่องเที่ยวสามารถมาท่องเที่ยวได้ตลอดทั้งปี โดยที่คณะผู้วิจัยเข้ามาช่วยในด้านการยกระดับแหล่งท่องเที่ยวเดิมให้มีศักยภาพสูงขึ้น เพื่อพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวใหม่ และเชื่อมโยงเข้ากับชุมชนที่สำคัญ 4 ชุมชนคือชุมชนบ้านหัวแหลม ชุมชนคุ้งกระเบน ชุมชนปากน้ำแขมหนู และชุมชนปากน้ำแหลมสิงห์ เพื่อสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจฐานราก ด้วยการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนตามแนวชายฝั่งจังหวัดจันทบุรี ชุมชนละ 1 ผลิตภัณฑ์ พร้อมถ่ายทอดนวัตกรรมและองค์ความรู้ เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม ดังนี้ ผลิตภัณฑ์หมึกแดดเดียวของชุมชนบ้านหัวแหลม ผลิตภัณฑ์เปลญวนถักมือของชุมชนคุ้งกระเบน ผลิตภัณฑ์พริกไทยดำและพริกไทยขาวของชุมชนปากน้ำแขมหนู และผลิตภัณฑ์ข้าวตังน้ำจิ้มของกลุ่มแม่บ้านของวัดเกาะแมว ชุมชนปากน้ำแหลมสิงห์ ประกอบกับเชื่อมโยงเส้นทางท่องเที่ยวกับชุมชน 3 โปรแกรม จากข้อมูลดังกล่าว ถูกจัดแสดงผลในรูปแบบของเว็บเพจ ผ่านแม่ข่ายของสำนักคอมพิวเตอร์ มหาวิทยาลัยบูรพา เพื่อให้นักเที่ยวสามารถเข้าถึงและสืบค้นข้อมูลสามารถวางแผนเส้นทางการท่องเที่ยวก่อนการเดินทางจริง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 หน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนในพื้นที่ เช่น สำนักงานท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และสมาคมส่งเสริมการท่องเที่ยวจันทบุรี ควรสนับสนุนให้แต่ละชุมชนมีคุณลักษณะของการเป็นผู้ประกอบธุรกิจการท่องเที่ยวโดยชุมชนมากยิ่งขึ้น มีการอบรมเชิงปฏิบัติการอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้แต่ละชุมชนได้มีความพร้อมในการทำกิจกรรมการท่องเที่ยวและพัฒนาภัณฑ์ชุมชนในอนาคตและสร้างรายได้ให้กับชุมชนในแต่ละท้องถิ่น

1.2 สถานที่ท่องเที่ยวและความนิยมของนักท่องเที่ยวสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา เนื่องจากปัจจัยต่างๆ โดยเฉพาะเวลา เพราะฉะนั้นหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนควรจะมีการพัฒนากลไกกับแต่ละชุมชนเพื่อให้เส้นทางการท่องเที่ยวบนแพลตฟอร์มเป็นปัจจุบัน และคำนึงถึงความพึงพอใจกับผู้ใช้ให้มากที่สุด รวมถึงควรมีการปลูกจิตสำนึกคนในชุมชนและนักท่องเที่ยวให้ช่วยกันอนุรักษ์ รักษาสิ่งแวดล้อม เพื่อจัดทำเป็นแนวทางหรือจัดทำคู่มือในการรักษาสิ่งแวดล้อมเพื่อให้คนในชุมชนและนักท่องเที่ยวเข้าใจได้ง่าย

2. ข้อเสนอแนะด้านการวิจัยครั้งต่อไป

ข้อค้นพบงานวิจัยนี้คือ การยกระดับผลิตภัณฑ์และเส้นทางสำหรับการท่องเที่ยวโดยชุมชนที่สำคัญตามแนวชายฝั่งจังหวัดจันทบุรี สามารถพัฒนายกระดับการประชาสัมพันธ์เส้นทางการท่องเที่ยวชายฝั่งจังหวัดจันทบุรี และนำไปประยุกต์ใช้กับการพัฒนาชุมชนอื่น เพื่อศึกษาในเชิงเปรียบเทียบและขยายผลเส้นทางการท่องเที่ยวชายฝั่งทะเลเชื่อมกับจังหวัดใกล้เคียงต่อโดยสร้างความน่าสนใจให้กับนักท่องเที่ยว

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2566). *สถิตินักท่องเที่ยวภายในประเทศ Q1-Q4 ปี 2563.* สืบค้น 14 พฤษภาคม 2566. จาก https://view.officeapps.live.com/op/view.aspx?src=https%3A%2F%2Fwww.mots.go.th%2Fimages%2Fv2022_1693889790530RG9tZXN0aWNfUTFfUTRf4Lib4Li1IDI1NjNf4Lig4Liy4LiE4LiV4Liw4Lin4Lix4LiZ4Lit4Lit4LiBLnhsc3g%3D.xlsx&wdOrigin=BROWSELINK.

ชานนท์ นัยจิตร และ อนุรักษ์ เชื้อมั่ง. (2559). การประเมินฤทธิ์ต้านอนุมูลอิสระ สารประกอบรวมฟีนอล และนิโคตินของสมุนไพรไทย 15 ชนิด. *วารสารวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 24*(2), 351-361.

นิสากร ยินดีจันทร์, ภูริพัฒน์ แก้วตาธนวัฒนา และ สันดุสิทธิ์ บริวงษ์ตระกูล. (2564). การพัฒนาศักยภาพชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน กรณีศึกษา เครือข่ายท่องเที่ยวโดยชุมชนจันทบุรี. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม, 11*(1), 248-260.

วิฒเนศวร ทะกอง และ อรวรรณ ศิริสวัสดิ์ อภิชยกุล. (2566). การสื่อสารอัตลักษณ์อาหารท้องถิ่นจันทบุรีในบริบทการท่องเที่ยว. *วารสารราชพฤกษ์, 21*(2), 160-174.

สมรศรี คำตรง. (2564). แนวทางการจัดทำเส้นทางท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในอำเภอบางกรวยจังหวัดนนทบุรี. *วารสารมนุษย์ศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์, 7*(2), 96-109.

สำนักงานจังหวัดจันทบุรี. (2563). *แผนที่จังหวัด*. สืบค้น 14 พฤษภาคม 2566. จาก http://www.chanthaburi.go.th/content/map.

สิทธิชัย ศรีเจริญประมง, ฤดีวรรณ ยิ่งยง และ ศตวรรษ ทิพโสต. (2563). แนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นเพื่อการเชื่อมโยงกับการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านบางกะจะ จังหวัดจันทบุรี. *วารสารวิจัยราชภัฏเชียงใหม่, 21*(2), 157-166.

องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน. (2565). *รายงานประจำปี 2565 องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน)*. สืบค้น 8 สิงหาคม 2566. จาก https://www.mhesi.go.th/index.php/all-media/book/9328-2565-25.html.

Nastasi, B. K., & Schensul, S. L. (2005). Contributions of qualitative research to the validity of intervention research. *Journal of School Psychology, 43*(3), 177-195.

JSSP: Journal of Social Science Panyapat, 2024. 6(1): 325-338.

PANYAPAT
ปัญญาพัฒน์

JSSP
Journal of Social Science Panyapat
https://so06.tci-thaijo.org/index.php/JSSP/index

Research Article

The guideline for classroom management in subject areas of social studies, religion, and culture in the context of secondary education at Dong Klang Phatthana Suksa School, Tha Khan Tho District, Kalasin Province

Chattarin Boonbunchong[1] and Ruchirat Patanathabutr[2*]

[1] *Master Student of Business Administration Program, College of Graduate Study in Management, Khon Kaen University, Thailand*

[2] *Assistant Professor, College of Graduate Study in Management, Khon Kaen University, Thailand*

* *Corresponding author. E-mail: pruchi@kku.ac.th*

ABSTRACT

This article has several objectives (1) to study definitions and give meanings to elements of classroom management in the context of secondary education at Dong Klang Phattana Suksa School, Tha Khan Tho District, Kalasin Province, (2) to propose a guideline for classroom management in subject areas of social studies, religion, and culture in the context of secondary education at Dong Klang Phattana Suksa School, Tha Khan Tho District, Kalasin Province. It utilized a mixed method approach by combining documentary research, survey, exploratory factor analysis (EFA) research, and brainstorming methodologies together. The population consists of three groups including 149 students from Dong Klang Phattana Suksa School, 149 parents, and 16 personnel from Dong Klang Phattana Suksa School. In total, the entire population is 314 people. According to the findings, there are 35 recurring observable variables of classroom management in the context of secondary education. These variables can be categorized into 8 new groups that can be re-defined and given meanings as follows; System of Learning (S), Renovation of Facilities (R), Contribution for Better Education (C), Collaboration with Stakeholders (C), Learner Readiness (L), Ability of Learning (A), Social Relations (S), and Social Community (S). As a result, these 8 new groups of elements can be developed into the classroom management guideline that is compatible with the context and identity of Dong Klang Phattana Suksa School named 'SRC-CLASS', a classroom management system that facilitates the acquisition of knowledge as well as social adaptability. It can explain 60.743% of the classroom management in subject areas of social studies, religion, and culture in the context of secondary education at Dong Klang Phattana Suksa School, Tha Khan Tho District, Kalasin Province.

Keywords: Guideline for Classroom Management, Subject Areas of Social Studies, Religion and Culture, Dong Klang Phattana Suksa School

Received: 21 August 2023;
Revised: 1 January 2024;
Accepted: 4 January 2024

© 2024 JSSP: Journal of Social Science Panyapat
ISSN: 3027-6748 (Online)

แนวทางการจัดการชั้นเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนดงกลางพัฒนศึกษา อำเภอท่าคันโท จังหวัดกาฬสินธุ์

ฉัตริน บุญบรรจง[1] และ รุจิรัตน์ พัฒนถาบุตร[2*]

[1] *นักศึกษาปริญญาโท สาขาบริหารธุรกิจ วิทยาลัยบัณฑิตศึกษาการจัดการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ประเทศไทย*

[2] *ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วิทยาลัยบัณฑิตศึกษาการจัดการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ประเทศไทย*

* *Corresponding author. E-mail: pruchi@kku.ac.th*

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษา นิยาม และให้ความหมายองค์ประกอบของการจัดการชั้นเรียนระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนดงกลางพัฒนศึกษา อำเภอท่าคันโท จังหวัดกาฬสินธุ์ และ (2) เพื่อเสนอแนวทางการจัดการชั้นเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนดงกลางพัฒนศึกษา อำเภอท่าคันโท จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยเป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Methods Research) ด้วยการวิจัยเอกสาร การสำรวจความคิดเห็น การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ และการการระดมสมอง ซึ่งมีกลุ่มประชากรที่ศึกษา 3 กลุ่ม คือ นักเรียนโรงเรียนดงกลางพัฒนศึกษา 149 คน ผู้ปกครองนักเรียน 149 คน บุคลากรโรงเรียนดงกลางพัฒนศึกษา 16 คน รวมทั้งสิ้น 314 คน ผลการศึกษาพบว่า ตัวแปรสังเกตได้ของการจัดการชั้นเรียนระดับมัธยมศึกษาที่พบบ่อยมีทั้งสิ้น 35 ตัวแปร สามารถจัดกลุ่มองค์ประกอบใหม่ได้ 8 กลุ่ม ซึ่งสามารถนิยามและให้ความหมายองค์ประกอบใหม่ได้ ดังนี้ ระบบการเรียนรู้, สิ่งอำนวยความสะดวกการเรียนรู้, การสนับสนุนการเรียนรู้, ความร่วมมือเพื่อการเรียนรู้, นักเรียนพร้อมเรียนรู้, ความสามารถในการเรียนรู้, ความสัมพันธ์ทางสังคมเพื่อการเรียนรู้ และชุมชนสังคมการเรียนรู้ กลุ่มองค์ประกอบใหม่ทั้ง 8 กลุ่ม สามารถนำมาพัฒนาเป็นแนวทางการจัดการชั้นเรียนที่เหมาะสมกับบริบทและเป็นเอกลักษณ์ของโรงเรียนดงกลางพัฒนศึกษาได้ในชื่อว่า “SRC-CLASS” ระบบการจัดการชั้นเรียน ที่ช่วยให้นักเรียนฉลาดรู้ เหมาะสมคู่สังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งสามารถอธิบายการจัดการชั้นเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนดงกลางพัฒนศึกษา อำเภอท่าคันโท จังหวัดกาฬสินธุ์ ได้ร้อยละ 60.743

คำสำคัญ: แนวทางการจัดการชั้นเรียน, กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม, โรงเรียนดงกลางพัฒนศึกษา

© 2024 JSSP: Journal of Social Science Panyapat

บทนำ

การศึกษาถือเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นต่อการดำรงอยู่คู่ชีวิตมนุษย์มาอย่างช้านาน แรกเริ่มเดิมทีตั้งแต่บรรพบุรุษศึกษาค้นหาวิธีที่จะอยู่รอดท่ามกลางสภาวะทางธรรมชาติต่างๆ มีการพัฒนาเครื่องมือเครื่องใช้ให้ดีมีประสิทธิภาพ รู้จักหาและสร้างที่อยู่อาศัยให้มั่นคง แข็งแรง พร้อมทั้งประดิษฐ์สร้างสรรค์ตัวอักษรเพื่อการสื่อสารถ่ายทอดความรู้วัฒนธรรมภูมิปัญญาจากรุ่นสู่รุ่น สำหรับวิวัฒนาการการศึกษาไทยในอดีตเป็นการศึกษาเรียนรู้ในรูปแบบคนในครอบครัวของตนเองสอนและส่งมอบความรู้จากรุ่นสู่รุ่นต่อกันเป็นทอดๆ (การศึกษาไทยและครูชั้นวิชาชีพในสังคมไทย, 2559) ปัจจุบันการศึกษาไทยได้ก้าวเข้าสู่การศึกษาในศตวรรษที่ 21 หรือการศึกษาในยุคโลกาภิวัตน์ (Globalization) ซึ่งมีลักษณะการไหลของข้อมูลข่าวสาร ความรู้อย่างรวดเร็วและไร้ซึ่งขอบเขตพรมแดน อีกทั้งความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยีมีการพัฒนาเปลี่ยนแปลงในชั่วข้ามคืน (อดุลย์ วังศรีคูณ, 2557) ด้วยเหตุนี้จึงเกิดพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 มีใจความสำคัญเน้นย้ำถึงการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาประชาชนคนไทยในทุกๆ ด้าน เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ, 2563) ดังที่ ภานุมาศ หมอสินธ์ และคณะ (2564) ศึกษาและพบว่าการจัดการเรียนรู้ที่ดีต้องเป็นไปและสอดคล้องกับสภาพการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจึงจะช่วยให้นักเรียนสามารถดำรงตนและอยู่ร่วมกับผู้คนในสังคมได้ เพื่อความชัดเจนยิ่งขึ้นในการบังคับใช้กฎหมายทางการศึกษาส่งผลให้เกิดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้น

พื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดฯ ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2560 มีสาระใจความสำคัญที่มุ่งเน้นพัฒนานักเรียนเป็นหลักโดยยึดพื้นฐานทางด้านความเชื่อที่ว่า “นักเรียนทุกคนมีความสามารถในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ตามศักยภาพ” (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) ซึ่งสอดคล้องกับ อุไร จุ้ยกำจร (2557) ที่กล่าวว่าหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สามารถสร้างและพัฒนานักเรียนให้เป็นไปตามศักยภาพของตนได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะการเรียนรู้รายวิชาของกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ซึ่งมีจุดมุ่งหมายช่วยให้เกิดความเข้าใจในการดำรงชีวิต รู้จักเรียนรู้ พัฒนาและปรับปรุงตัวเพื่อเป็นพลเมืองที่ดีของสังคม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2560) ซึ่งหากผู้เรียนสามารถพัฒนาตนจนบรรลุตามจุดมุ่งหมายของรายวิชาในกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมได้แล้ว จะช่วยให้ผู้เรียนเป็นผู้มีศิลปวิทยาในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้เป็นอย่างดี

ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นบุคลากรสายการสอน กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของโรงเรียนดงกลางพัฒนศึกษา ซึ่งเป็นโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ที่ดำเนินการจัดการเรียนการสอน อบรมฝึกหัด ทั้งยังพัฒนานักเรียนในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึง 6 โดยอยู่ในเขตรับผิดชอบของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาฬสินธุ์ (สพม.กส.) โดยปัจจุบันเป็นโรงเรียนดีเด่นประจำตำบลและได้มีการพัฒนาทางด้านต่างๆ ขององค์กรเพื่อตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกที่เปลี่ยนไปโดยยึดหลักคำถึงนักเรียนเป็นอันดับหนึ่งอยู่เสมอ (โรงเรียนดงกลางพัฒนศึกษา, 2565) และพบปัญหาว่าการศึกษามักมีการเปลี่ยนแปลงไปตามลักษณะสภาพแวดล้อมที่เป็นอยู่และกาลเวลาที่เปลี่ยนไปแต่ละยุคแต่ละสมัย ส่งผลให้ผู้สอนต้องหาวิธีในการจัดการชั้นเรียนที่เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่และธรรมชาติของรายวิชานั้นๆ ให้ได้มากที่สุด เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้มีคุณสมบัติบรรลุตามจุดมุ่งหมายของรายวิชาในกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมได้อย่างเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของโรงเรียนดงกลางพัฒนศึกษาอย่างเติมประสิทธิภาพ

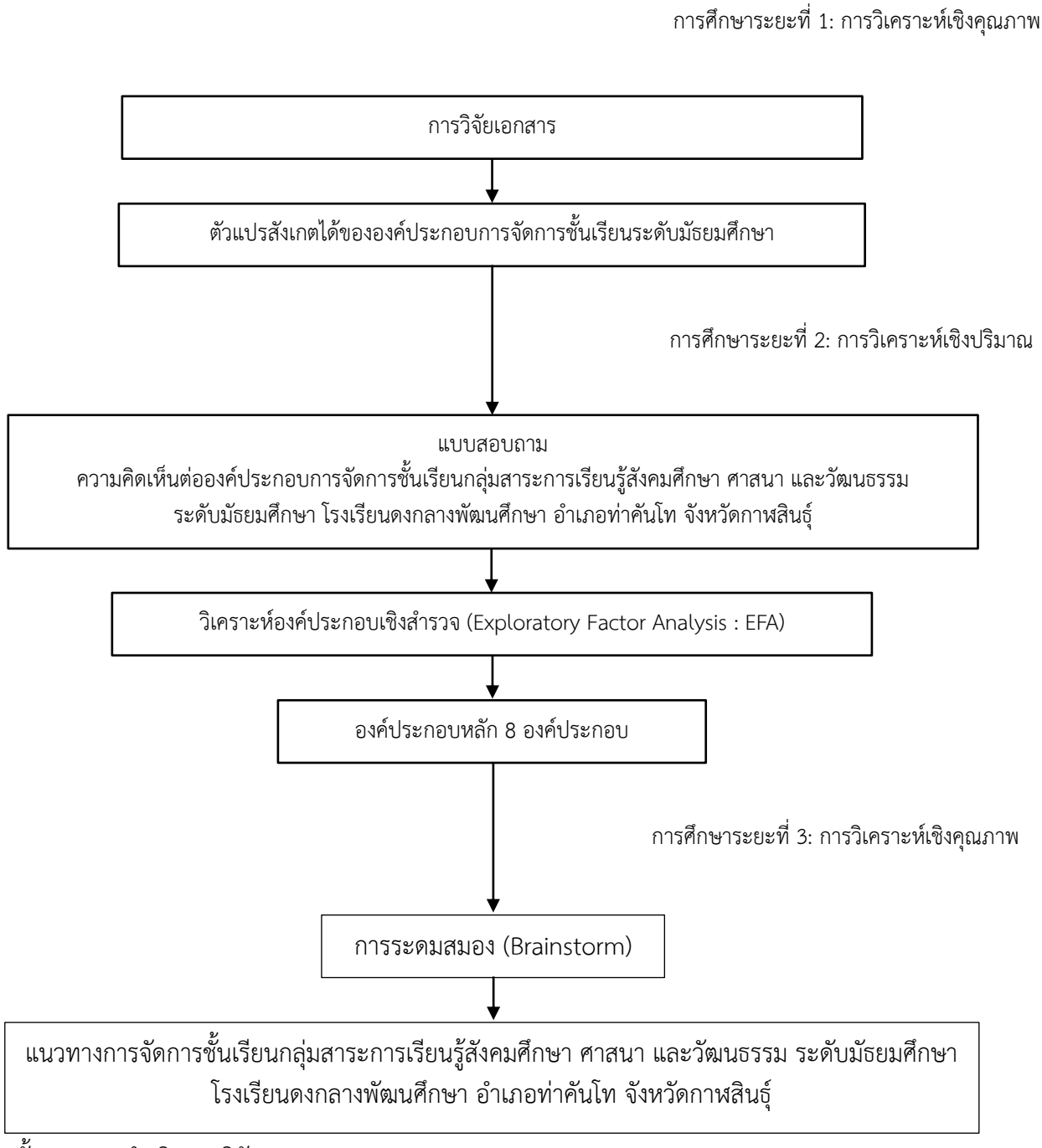
ด้วยปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยจึงมีความจำเป็นที่ต้องทำการศึกษาและนำเสนอ แนวทางการจัดการชั้นเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนดงกลางพัฒนศึกษา อำเภอท่าคันโท จังหวัดกาฬสินธุ์ ที่สร้างความเหมาะสมทางการจัดการชั้นเรียนให้สอดคล้องกับบริบทพื้นที่ของโรงเรียนและความต้องการของนักเรียนและผู้ปกครองในการพัฒนาบุตรหลานเป็นสำคัญ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษา นิยาม และให้ความหมายองค์ประกอบของการจัดการชั้นเรียนระดับมัธยมศึกษา ของโรงเรียนดงกลางพัฒนศึกษา อำเภอท่าคันโท จังหวัดกาฬสินธุ์
2. เพื่อเสนอแนวทางการจัดการชั้นเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนดงกลางพัฒนศึกษา อำเภอท่าคันโท จังหวัดกาฬสินธุ์

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยแบบผสม (Mixed Methods Research) โดยระยะที่ 1 เป็นการวิจัยเอกสารเพื่อค้นหาองค์ประกอบที่ส่งผลต่อการจัดการชั้นเรียน จากนั้นนำองค์ประกอบที่ได้มาศึกษาและสร้างแบบสอบถามเพื่อดำเนินการวิจัยในระยะที่ 2 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ จัดกลุ่มองค์ประกอบและนิยามองค์ประกอบใหม่ แล้วจึงนำองค์ประกอบใหม่ที่ได้ไปดำเนินการวิจัยในระยะที่ 3 ด้วยการระดมสมองเพื่อเสนอแนวทางการจัดการชั้นเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนดงกลางพัฒนศึกษา อำเภอท่าคันโท จังหวัดกาฬสินธุ์ ดังแสดงในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

1. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

การวิจัยครั้งนี้ได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากรทั้งหมด จำนวนทั้งสิ้น 314 คน (Comrey & Lee, 1992) ประกอบด้วย (1) นักเรียน โรงเรียนดงกลางพัฒนศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึง 6 รวมจำนวน 149 คน (2) ผู้ปกครองนักเรียน โรงเรียนดงกลางพัฒนศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึง 6 เลือกแบบโควต้า (Quota sampling) โดยกำหนดให้ผู้ปกครอง 1 คน สามารถให้ข้อมูลการวิจัยร่วมกับนักเรียน 1 คน รวมจำนวน 149 คน และ (3) ผู้อำนวยการ, รองผู้อำนวยการ, ครู และบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนดงกลางพัฒนศึกษา รวมจำนวน 16 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้เครื่องมือหลัก 3 อย่างตามระยะที่ทำการวิจัย โดยมีรายละเอียดดังนี้

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยระยะที่ 1 ใช้การวิจัยเอกสาร (Documentary research) เพื่อหาตัวแปรสังเกตได้ขององค์ประกอบการจัดการชั้นเรียนระดับมัธยมศึกษา โดยตัวแปรที่นำมาใช้จะต้องมีความถี่ในการพบจากการวิจัยเอกสารมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนตัวแปรทั้งหมดที่นำมาศึกษา ซึ่งตัวแปรที่ได้นี้จะนำมาสร้างแบบสอบถามในระยะที่ 2 ต่อไป

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยระยะที่ 2 ใช้แบบสอบถาม (Questionnaire Survey) ในการศึกษาความคิดเห็นต่อองค์ประกอบการจัดการชั้นเรียนระดับมัธยมศึกษา จำนวน 35 ข้อ โดยใช้คำถามแบบมาตราส่วนประเมินค่าของลินเคิร์ท (Linkert Scale) 5 ระดับ (Likert, 1961) โดยชุดแบบสอบถามผ่านการตรวจสอบคุณภาพด้วยการหาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Index of Item – Objective Congruence, IOC) จากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ซึ่งพบว่าทั้งฉบับมีค่าเท่ากับ 0.953 และรายข้อมีค่าตั้งแต่ 0.67 ถึง 1.00 นอกจากนี้ยังตรวจสอบคุณภาพแบบสอบถามด้วยการหาค่าความเชื่อมั่นโดยแอลฟ่าครอนบาค (Cronbach Alpha Coefficient) ด้วยการทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างที่มีคุณสมบัติใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการจำนวน 30 คน พบว่าค่าที่ได้ทั้งฉบับเท่ากับ 0.926 และรายข้อมีค่าตั้งแต่ 0.921 ถึง 0.926

2.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยระยะที่ 3 ทำการระดมสมอง (Brainstorm) โดยมีการกำหนดประเด็นที่ต้องระดมสมองให้สอดคล้องกับองค์ประกอบใหม่ทางการจัดการชั้นเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนดงกลางพัฒนศึกษา อำเภอท่าคันโท จังหวัดกาฬสินธุ์ ระดับมัธยมศึกษา จำนวน 26 ข้อ โดยแนวคำถามการระดมสมองผ่านการตรวจสอบคุณภาพด้วยการหาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Index of Item – Objective Congruence, IOC) จากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ซึ่งพบว่าทั้งฉบับมีค่าเท่ากับ 0.918 และรายข้อมีค่าตั้งแต่ 0.58 ถึง 1.00

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ระยะที่ 1 ทำการวิจัยเอกสารโดยการศึกษางานวิจัยทางการศึกษา (Documentary research) เพื่อหาตัวแปรสังเกตได้ขององค์ประกอบการจัดการชั้นเรียนระดับมัธยมศึกษา โดยตัวแปรที่นำมาใช้จะต้องมีความถี่ในการพบจากการวิจัยเอกสารมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนตัวแปรทั้งหมดที่นำมาศึกษา

3.2 ระยะที่ 2 ทำการแจกแบบสอบถาม (Questionnaire Survey) กับประชากรทั้งหมดจำนวน 314 คน ด้วยวิธีพิมพ์ออกมา (Print Out) แล้วแจกแบบสอบถามด้วยตัวเองทั้งหมด เพื่อรวบรวมความคิดเห็นต่อองค์ประกอบการจัดการชั้นเรียนระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนดงกลางพัฒนศึกษา อำเภอท่าคันโท จังหวัดกาฬสินธุ์

3.3 ระยะที่ 3 ทำการระดมสมอง (Brainstorm) กับผู้เชี่ยวชาญจากตัวแทนกลุ่มประชากรทั้ง 4 กลุ่ม ประกอบด้วย (1) ครูที่มีประสบการณ์ในการสอนมากกว่า 5 ปี จำนวน 3 คน (2) ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 1 คน (3) ตัวแทนผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 2 คน และ (4) ตัวแทนนักเรียน จำนวน 3 คน รวมทั้งสิ้น 9 คน เพื่อนิยามชื่อและองค์ประกอบใหม่ที่ได้ จนสามารถนำองค์ประกอบใหม่นั้นมากำหนดเป็นแนวทางการจัดการชั้นเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับมัธยมศึกษา

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อผู้วิจัยได้ผลตัวแปรที่สังเกตได้ขององค์ประกอบการจัดการชั้นเรียนระดับมัธยมศึกษาจากระยะที่ 1 แล้วทำการสร้างแบบสอบถาม ไปจนถึงการทดสอบคุณภาพแบบสอบถาม จนกระทั่งเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามเสร็จแล้วเรียบร้อยนั้น ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลขององค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis : EFA) โดยการตรวจสอบค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร (Correlation Matrix) ของตัวแปรทั้งหมด ตรวจสอบองค์ประกอบข้อมูล โดยใช้ KMO และ Bartlett’s Test ทำการสกัดองค์ประกอบ (Factor Extraction) เพื่อแยกตัวแปรที่ได้ให้อยู่ในกลุ่มองค์ประกอบใดเพียงองค์ประกอบหนึ่ง จากนั้นหมุนแกนองค์ประกอบ (Factor Rotation) และเลือกค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factors Loading) เพื่อให้ได้ตัวแปรแต่ละกลุ่มองค์ประกอบที่ชัดเจน และสุดท้ายทำการระดมสมอง เพื่อนิยามชื่อและองค์ประกอบใหม่ที่ได้ จนสามารถกำหนดเป็นแนวทางการจัดการชั้นเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับมัธยมศึกษาได้

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 2 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย พบว่า

1. ผลการศึกษา นิยาม และให้ความหมายองค์ประกอบของการจัดการชั้นเรียนระดับมัธยมศึกษา ของโรงเรียนดงกลางพัฒนศึกษา อำเภอท่าคันโท จังหวัดกาฬสินธุ์

1.1 ผลการศึกษาองค์ประกอบของการจัดการชั้นเรียน พบว่า ตัวแปรสังเกตได้จากองค์ประกอบการจัดการชั้นเรียนระดับมัธยมศึกษา จากการทบทวนงานวิจัยและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ซึ่งตัวแปรแต่ละตัวที่พบจะต้องมีค่าความถี่มากกว่าครึ่งหนึ่งของจำนวนตัวแปรทั้งหมด โดยตัวแปรที่พบทั้งหมดมี 35 ตัวแปร ประกอบด้วย (1) การประเมิน, (2) การวัดผล, (3) บุคลิกภาพและลักษณะของครู, (4) สื่อการเรียนรู้, (5) ฐานะครอบครัว, (6) แสง, (7) บรรยากาศห้องเรียน, (8) ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน, (9) ปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง, (10) การจัดที่นั่ง, (11) แหล่งเรียนรู้, (12) การมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียน ครู และผู้ปกครอง, (13) ความสะอาดภายในโรงเรียน, (14) การพัฒนาศักยภาพครู, (15) เสียง, (16) การถ่ายเทระบายอากาศ, (17) การจัดพื้นที่ว่างและพื้นที่วางอุปกรณ์, (18) หลักสูตรการจัดการเรียนรู้, (19) การเตรียมการจัดการเรียนรู้และการออกแบบการจัดการเรียนรู้, (20) วัตถุประสงค์การเรียนรู้, (21) วัสดุและอุปกรณ์, (22) วิธีสอนและการจัดการเรียนรู้, (23) เทคนิคการสอน, (24) วินัยในชั้นเรียน, (25) การนิเทศ, (26) ความรู้และประสบการ์ณเดิมของนักเรียน, (27) บริบทชุมชน, (28) การเปลี่ยนแปลงทางสังคม, (29) อุณหภูมิ, (30) ความปลอดภัย, (31) มุมประสบการณ์ในห้องเรียน, (32) แผนการจัดการเรียนรู้, (33) ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน, (34) สุขภาพนักเรียน และ (35) ปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับนักเรียน เมื่อผ่านการวิเคราะห์ข้อมูลขององค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis : EFA) ตัวแปรทั้ง 35 ตัวแปร สามารถจัดกลุ่มองค์ประกอบใหม่ได้ 8 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 มีค่าไอเกน (Initial Eigenvalues) ที่แสดงถึงโอกาสในการประสบความสำเร็จของการนำไปใช้อยู่ที่ร้อยละ 30.345 ประกอบด้วย 11 ตัวแปร ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้, วัสดุและอุปกรณ์, วัตถุประสงค์การเรียนรู้, หลักสูตรการจัดการเรียนรู้, เทคนิคการสอน, วิธีสอนและการจัดการเรียนรู้, สื่อการเรียนรู้, วินัยในชั้นเรียน, บรรยากาศห้องเรียน, บุคลิกภาพและลักษณะของครู และการเตรียมการจัดการเรียนรู้และการออกแบบการจัดการเรียนรู้

กลุ่มที่ 2 มีค่าไอเกน (Initial Eigenvalues) ที่แสดงถึงโอกาสในการประสบความสำเร็จของการนำไปใช้อยู่ที่ร้อยละ 8.847 ประกอบด้วย 9 ตัวแปร ได้แก่ ความสะอาดภายในโรงเรียน, ความปลอดภัยในโรงเรียน, การถ่ายเทระบายอากาศห้องเรียน, การจัดพื้นที่ว่างและพื้นที่วางอุปกรณ์ในห้องเรียน, มุมประสบการณ์ในห้องเรียน, ระดับอุณหภูมิในห้องเรียน, ระดับเสียงในชั้นเรียน, การจัดที่นั่งในการเรียน และความสว่างของแสงในชั้นเรียน

กลุ่มที่ 3 มีค่าไอเกน (Initial Eigenvalues) ที่แสดงถึงโอกาสในการประสบความสำเร็จของการนำไปใช้อยู่ที่ร้อยละ 4.287 ประกอบด้วย 3 ตัวแปร ได้แก่ การวัดผล, การมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียน ครูและผู้ปกครอง และแหล่งเรียนรู้

กลุ่มที่ 4 มีค่าไอเกน (Initial Eigenvalues) ที่แสดงถึงโอกาสในการประสบความสำเร็จของการนำไปใช้อยู่ที่ร้อยละ 4.187 ประกอบด้วย 4 ตัวแปร ได้แก่ ฐานะทางครอบครัว, การประเมินผล, ความรู้และประสบการณ์เดิมของนักเรียน และปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน

กลุ่มที่ 5 มีค่าไอเกน (Initial Eigenvalues) ที่แสดงถึงโอกาสในการประสบความสำเร็จของการนำไปใช้อยู่ที่ร้อยละ 3.654 ประกอบด้วย 3 ตัวแปร ได้แก่ สุขภาพนักเรียน, ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และการนิเทศ

กลุ่มที่ 6 มีค่าไอเกน (Initial Eigenvalues) ที่แสดงถึงโอกาสในการประสบความสำเร็จของการนำไปใช้อยู่ที่ร้อยละ 3.289 ประกอบด้วย 2 ตัวแปร ได้แก่ ปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับนักเรียน และการพัฒนาศักยภาพครู

กลุ่มที่ 7 มีค่าไอเกน (Initial Eigenvalues) ที่แสดงถึงโอกาสในการประสบความสำเร็จของการนำไปใช้อยู่ที่ร้อยละ 3.161 ประกอบด้วย 2 ตัวแปร ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงทางสังคม และปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง

กลุ่มที่ 8 มีค่าไอเกน (Initial Eigenvalues) ที่แสดงถึงโอกาสในการประสบความสำเร็จของการนำไปใช้อยู่ที่ร้อยละ 2.974 ประกอบด้วย 1 ตัวแปร ได้แก่ บริบทชุมชน

ซึ่งองค์ประกอบทั้ง 8 กลุ่ม มีค่าไอเกนรวม (Initial Eigenvalues) ที่แสดงถึงโอกาสในการประสบความสำเร็จของการนำไปใช้อยู่ที่ได้ร้อยละ 60.743

1.2 ผลการนิยามและให้ความหมายองค์ประกอบของการจัดการชั้นเรียนระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนดงกลางพัฒนศึกษา อำเภอท่าคันโท จังหวัดกาฬสินธุ์ จากการระดมสมองของตัวแทนประชากรเพื่อพิจารณาลักษณะเด่นของตัวแปรทั้งหมดในกลุ่มองค์ประกอบที่ส่งผลต่อการจัดการชั้นเรียนในบริบทของโรงเรียนดงกลางพัฒนศึกษา พบว่า

องค์ประกอบที่ 1 ระบบการเรียนรู้ (System of learning) ใช้ตัวย่อว่า “S” หมายถึง ระบบและวิธีการที่ครูนำมาใช้จัดการเรียนรู้ เพื่อช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และพัฒนาตนเองในด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย ซึ่งประกอบไปด้วยสามขั้นตอนหลัก คือ การกำหนดจุดมุ่งหมาย การนำพานักเรียนไปยังจุดมุ่งหมาย และการตรวจสอบผลการนำพานักเรียนไปยังจุดมุ่งหมาย

องค์ประกอบที่ 2 สิ่งอำนวยความสะดวกการเรียนรู้ (Renovation of Facilities) ใช้ตัวย่อว่า “R” หมายถึง สิ่งต่างๆ รวมถึงสภาพแวดล้อมในห้องเรียนตลอดจนบริเวณโรงเรียน ที่ช่วยอำนวยความสะดวก และเอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน

องค์ประกอบที่ 3 การสนับสนุนการเรียนรู้ (Contribution for Better Education) ใช้ตัวย่อว่า “C” หมายถึง การมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียน ครู และผู้ปกครอง ในการประสานความร่วมมือ ดูแล ช่วยเหลือ ส่งเสริม และสนับสนุนให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ตลอดเวลาทั้งในและนอกโรงเรียน

องค์ประกอบที่ 4 ความร่วมมือเพื่อการเรียนรู้ (Collaboration with Stakeholders) ใช้ตัวย่อว่า “C” หมายถึง ความร่วมมือระหว่างนักเรียนและครูในการมีส่วนร่วมขับเคลื่อนกิจกรรมการเรียนรู้ให้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ

องค์ประกอบที่ 5 นักเรียนพร้อมเรียนรู้ (Learner Readiness) ใช้ตัวย่อว่า “L” หมายถึง สภาวะทางร่างกาย จิตใจ และอารมณ์ของนักเรียน ที่พร้อมรับต่อการเรียนรู้ทั้งในและนอกห้องเรียน

องค์ประกอบที่ 6 ความสามารถในการเรียนรู้ (Ability of Learning) ใช้ตัวย่อว่า “A” หมายถึง ความสามารถในการรับและจับใจความข้อมูลข่าวสาร การแลกแปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกับผู้อื่น และการถ่ายทอดองค์ความรู้ โดยมีครูเป็นผู้สนับสนุนให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ที่ดีขึ้น

องค์ประกอบที่ 7 ความสัมพันธ์ทางสังคมเพื่อการเรียนรู้ (Social relations) ใช้ตัวย่อว่า “S” หมายถึง สัมพันธภาพในครอบครัวรวมถึงสภาวะแวดล้อมทางสังคม ที่มีผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียน

องค์ประกอบที่ 8 ชุมชนสังคมการเรียนรู้ (Social community) ใช้ตัวย่อว่า “S” หมายถึง ลักษณะเด่นของชุมชน ที่โรงเรียนสามารถนำมาสร้างสังคมการเรียนรู้ร่วมกับชุมชน เช่น วิถีชีวิต ภูมิปัญญา การประกอบอาชีพ

ผู้วิจัยนำตัวอักษรเริ่มต้นของแต่ละองค์ประกอบที่ได้มาเรียงเป็นชื่อแนวทาง ว่า “SRC-CLASS” หมายถึง “ระบบการจัดการชั้นเรียน ที่ช่วยให้นักเรียนฉลาดรู้ เหมาะสมคู่สังคมที่เปลี่ยนแปลงไป” ซึ่งสามารถอธิบายการจัดการชั้นเรียนระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนดงกลางพัฒนศึกษา ได้ร้อยละ 60.743

2. ผลการวิจัยในการเสนอแนวทางการจัดการชั้นเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนดงกลางพัฒนศึกษา อำเภอท่าคันโท จังหวัดกาฬสินธุ์

ผลการวิจัยในการเสนอแนวทางการจัดการชั้นเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนดงกลางพัฒนศึกษา อำเภอท่าคันโท จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า จากการระดมสมองสามารถเสนอแนวทางการจัดการชั้นเรียน 8 แนวทาง ดังนี้

2.1 แนวทางที่ 1 ระบบการเรียนรู้ ต้องปรับระบบรูปแบบการจัดการชั้นเรียนแบบเดิมของโรงเรียน โดยสร้างรายวิชาเพิ่มเติมที่มุ่งเน้นพัฒนานักเรียนให้มีความรู้และทักษะที่สามารถรับมือต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่เน้นให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงในสภาพแวดล้อมจริง เช่น กิจกรรมเงินทองต้องวางแผน, กิจกรรมข่าวหลอกข่าวลวง เป็นต้น เนื่องจากนักเรียนมีพฤติกรรมทางการเงินที่น่าเป็นห่วง คือ การตัดสินใจทางการเงินและจัดสรรเงินก่อนใช้ยังไม่เพียงพอ อีกทั้งยังขาดประสบการณ์ในการดำรงชีวิต และยังต้องเผชิญสถานการณ์ทางสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เช่น สถานการณ์ทางเศรษฐกิจหลังช่วงโควิด อิทธิพลของโซเชียลมิเดียต่างๆ ตลอดจนความยากลำบากทางการเงิน ทั้งด้านการออมเงิน การวางแผนรองรับเหตุฉุกเฉินของครอบครัวนักเรียนโรงเรียนดงกลางพัฒนศึกษา อันเนื่องจากเด็กๆ ในชุมชนแห่งนี้มาจากครอบครัวที่ยากจน มีผู้ปกครองที่ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไปจะเห็นว่าเรื่องปากท้องของนักเรียนเป็นสิ่งสำคัญมาก การเพิ่ม

หลักสูตรฝึกอาชีพและรายวิชาเพิ่มเติมด้านการเงินเข้าในระบบการเรียนรู้ของโรงเรียนดงกลางพัฒนศึกษาจะเป็นองค์ความรู้ที่จะช่วยสร้างอาชีพเสริมให้เด็กนักเรียนได้

2.2 แนวทางที่ 2 สิ่งอำนวยความสะดวกการเรียนรู้ โดยเริ่มต้นจากโรงเรียนจัดทำมาตรการในการรักษาความสะอาดและแผนเผชิญเหตุความปลอดภัยทั้งในห้องเรียน นอกห้องเรียน รวมถึงบริเวณต่างๆ โดยรอบของโรงเรียน เพื่อป้องกันเหตุภัยอันตรายต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้นกับตัวบุคคลและทรัพย์สิน เช่น การติดตั้งกล้องวงจรปิด การทำรั้วแนวเขตแดนที่แข็งแรง แน่นหนา เนื่องจากโรงเรียนตั้งอยู่ในพื้นที่เสี่ยงในเรื่องของยาเสพติด นอกจากนี้โรงเรียนยังมีพื้นที่ติดกับป่าไม้ที่มีค่าทางเศรษฐกิจ เช่น ไม้สัก ไม้พยุง ไม้มะค่า ตลอดจนเป็นเส้นทางการทำเกษตรกรรมของคนในชุมชน ทำให้มีผู้คนเดินทางเข้า-ออกจากโรงเรียนอยู่ตลอดเวลา มีการจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียนที่ให้สีและแสงสว่างเหมาะสม ไม่มืด หรือจ้าเกินไป มีเสียงรอบข้างระหว่างห้องที่ไม่ดังจนรบกวนการเรียนของนักเรียนห้องอื่นๆ นอกจากนี้ในห้องต้องมีอุณหภูมิที่เอื้อต่อการเรียน และที่สำคัญมีอากาศถ่ายเทสะดวกเพียงพอต่อจำนวนความหนาแน่นของผู้คนในห้องเรียน ถัดมาเป็นการจัดที่นั่งในห้องเรียน โดยเน้นจัดที่นั่งเป็นกลุ่ม เนื่องจากโรงเรียนเน้นการลงมือปฏิบัติจริง มีการระดมความคิดเป็นกลุ่มขนาดเล็ก และทุกกลุ่มสามารถมองเห็นกระดานกลางหน้าชั้นเรียนได้ อีกทั้งมุมประสบการณ์ที่กระตุ้นให้นักเรียนเกิดความอยากรู้อยากลองเพื่อหาคำตอบในการเรียนรู้และส่งเสริมทักษะที่ต้องการให้กับนักเรียน

2.3 แนวทางที่ 3 การสนับสนุนการเรียนรู้ นักเรียนส่วนใหญ่ในโรงเรียน อยู่ในครอบครัวที่แตกแยก เช่น พ่อแม่แยกทางกัน มีครอบครัวใหม่ บางส่วนพ่อแม่ไม่ได้อยู่กันต้องไปทำงานต่างจังหวัด ตลอดจนย้ายที่อยู่บ่อย อยู่ไม่เป็นหลักแหล่ง ด้วยเหตุเหล่านี้โรงเรียนจึงควรสร้างระบบหรือช่องทางติดต่อสื่อสารแบบรอบด้าน เพื่อใช้แลกเปลี่ยนข้อมูลที่ครอบคลุมและหลากหลายในการติดตามรายงานผลความก้าวหน้าของนักเรียนหรือพฤติกรรมของนักเรียน เช่น การประชุมผู้ปกครอง, สร้าง Group Line, Group Facebook หรือ Page ต่างๆ มีการส่งเสริมและสนับสนุนให้มีแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายทั้งในและนอกโรงเรียน เพื่อให้เกิดประสบการณ์ตรงแก่นักเรียน และมุมมองที่กว้างขึ้น เช่น การศึกษาเรียนรู้ที่พิพิธภัณฑ์ธนารักษ์, พิพิธภัณฑ์เรียนรู้การลงทุน (Investory), พิพิธภัณฑ์เทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นต้น

2.4 แนวทางที่ 4 ความร่วมมือเพื่อการเรียนรู้ ทั้งนี้เนื่องจากโรงเรียนดงกลางพัฒนศึกษาเป็นโรงเรียนมัธยมขนาดเล็ก ผู้ปกครองนักเรียนส่วนใหญ่ ประกอบอาชีพ เกษตรกรรมค่อนข้างมีรายได้น้อย บางครอบครัวที่มีการหย่าร้างก็ส่งผลกระทบต่อรายได้ในครัวเรือน ซึ่งส่งผลต่ออีกทอดให้นักเรียนบางคนมีความขัดสนต่อการใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน โรงเรียนจึงเห็นปัญหาดังกล่าว จึงหาแนวทางแก้ไขด้วยการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชนภาคีเครือข่าย เพื่อให้ชุมชนและภาคีเครือข่ายเข้ามาส่งเสริม สนับสนุน ด้านทุนการศึกษาวัสดุอุปกรณ์ด้านการเรียน ทั้งนี้ โรงเรียนจะสร้างสัมพันธภาพกับชุมชนและภาคีเครือข่าย เพื่อร่วมกันเป็นสอดส่องดูแลนักเรียนตลอดระยะเวลาที่อยู่ในและนอกโรงเรียน โดยเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ภายในชุมชนอย่างสม่ำเสมอ เช่น การนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมกับโรงเรียนในการจัดกิจกรรมสัมพันธ์

2.5 แนวทางที่ 5 นักเรียนพร้อมเรียนรู้ โดยการหมั่นสังเกตพฤติกรรมนักเรียน ว่ามีความพร้อมทางร่างกายและจิตใจในการเรียนมากน้อยเพียงใด เนื่องจากนักเรียนส่วนใหญ่ของโรงเรียนมาจากครอบครัวแตกแยก พ่อแม่ หย่าร้าง นักเรียนต้องอาศัยอยู่กับปู่ย่า ตายาย และยังประเมินพฤติกรรมเสี่ยง จนพบว่านักเรียนส่วนหนึ่งมีพฤติกรรมเสี่ยงเกี่ยวกับยาเสพติด กรณีพบปัญหานี้จะมีการดำเนินการค้นหาสาเหตุและนำนักเรียนเข้าสู่ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนต่อไป ซึ่งโรงเรียนจะจัดทำแผนการนิเทศอย่างน้อยเดือนละครั้ง ในการสำรวจ ติดตามการดำเนินงานเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมก่อนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เช่น ทำการประเมินพฤติกรรมเด็ก (The Strengths and Difficulties Questionnaire: SDQ) เพื่อตรวจสอบความพร้อมทางสุขภาพและภาวะทางอารมณ์ของนักเรียน, การตรวจแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นต้น

2.6 แนวทางที่ 6 ความสามารถในการเรียนรู้ ส่งเสริมนักเรียนโดยมุ่งเน้นกิจกรรมให้เกิดการแลกเปลี่ยน เรียนรู้ร่วมกันระหว่างกลุ่มเด็กหลังห้องและกลุ่มเด็กแถวหน้าห้อง โดยใช้ศูนย์การเรียนรู้ในโรงเรียน สร้างกิจกรรมทางวิชาชีพที่นักเรียนทั้งสองกลุ่มสนใจร่วมกัน เช่น เลี้ยงปลาดุก โรงเรือนเห็ด ทำปลาส้มแปรรูป มันแปรรูป เป็นต้น โดยมีครูเป็นผู้สนับสนุนให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ที่ดีขึ้น เน้นจัดกิจกรรมในชั้นเรียนที่ส่งเสริมให้นักเรียนได้มีโอกาสระดมสมอง ทำงานร่วมกันเป็นคู่ หรือเป็นทีม จัดกิจกรรมพัฒนานักเรียนในโรงเรียนเพื่อส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนด้วยกันเอง รวมถึงกิจกรรมสายรหัส ค่ายผู้นำ เป็นต้น

2.7 แนวทางที่ 7 ความสัมพันธ์ทางสังคมเพื่อการเรียนรู้ ด้วยการจัดกิจกรรมเสวนา (Change or Die) คุณจะเปลี่ยนหรือตายให้เป็นเวทีกระชับความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองและนักเรียนโดยผ่านบุคลากรของโรงเรียนในการร่วมสะท้อนปัญหาการเปลี่ยนแปลงที่มีในชุมชน พร้อมทั้งแลกเปลี่ยนแนวคิดมุมมองในการจัดการแก้ไขปัญหา อาทิ การเลี้ยงดูบุตรหลานของตายายในโรงเรียนดงกลางที่น่านำไปใช้, การเสพสื่อและเทคโนโลยีของนักเรียนในโรงเรียนดงกลางที่น่าเป็นห่วงและควรให้ความสำคัญ, การป้องกันภัยสิ่งเสพติดในรูปแบบที่เปลี่ยนแปลงไปในชุมชนรอบข้างโรงเรียน

2.8 แนวทางที่ 8 ชุมชนสังคมการเรียนรู้ เป็นการจัดตั้งรายวิชาชุมนุมฐานการเรียนรู้จากชุมชนสู่โรงเรียน เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้วิถีชีวิต ภูมิปัญญา ในการทำปลาส้ม อันเป็นสินค้าเด่นในท้องถิ่นตน ให้สามารถสร้างรายได้ระหว่างเรียน สืบทอดอาชีพของบรรพบุรุษ และต่อยอดให้เป็นที่รู้จักในวงกว้างมากขึ้น

อภิปรายผล

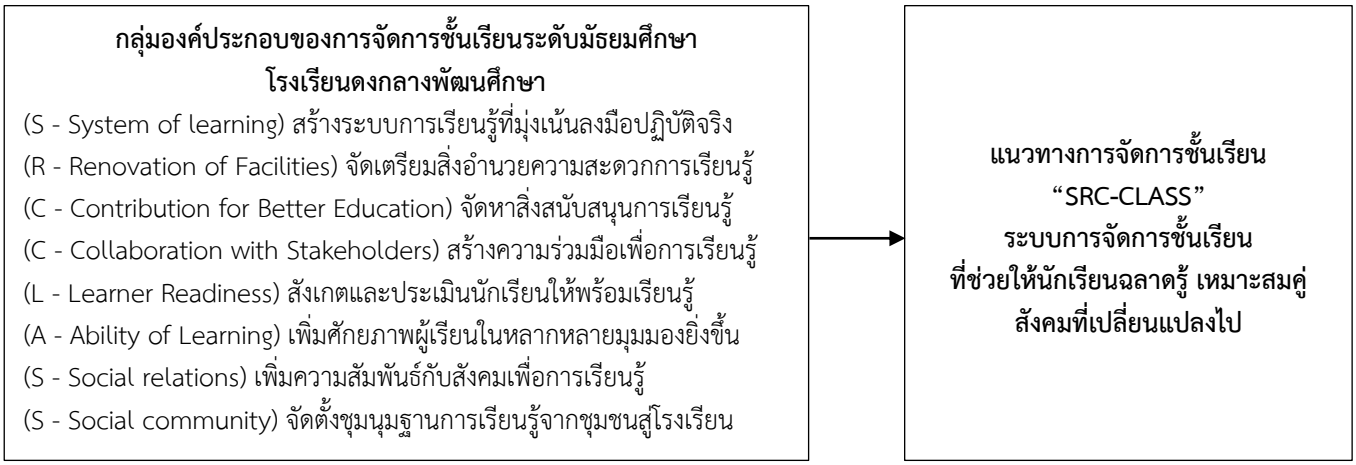
ผลจากศึกษาองค์ประกอบของการจัดการชั้นเรียนระดับมัธยมศึกษา กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ของโรงเรียนดงกลางพัฒนศึกษา พบว่า มีทั้งหมด 35 ตัวแปร โดยสามารถนำมานิยามและให้ความหมายองค์ประกอบใหม่เป็น 8 กลุ่ม ดังนี้ (1) ระบบการเรียนรู้ (2) สิ่งอำนวยความสะดวกการเรียนรู้ (3) การสนับสนุนการเรียนรู้ (4) ความร่วมมือเพื่อการเรียนรู้ (5) นักเรียนพร้อมเรียนรู้ (6) ความสามารถในการเรียนรู้ (7) ความสัมพันธ์ทางสังคมเพื่อการเรียนรู้ และ (8) ชุมชนสังคมการเรียนรู้ ทั้งนี้เป็นเพราะค่า Initial Eigenvalues มากกว่า 1.00 จำนวน 8 ตัว จึงสามารถจัดกลุ่มตัวแปรใหม่ได้ 8 กลุ่ม ซึ่งสอดคล้องกับ ชนันภรณ์ อารีกุล (2562) ที่ศึกษาองค์ประกอบความเป็นครูในศตวรรษที่ 21 บนพื้นฐานของจรรยาบรรณวิชาชีพเชิงพุทธบูรณาการ พบว่า องค์ประกอบความเป็นครูในศตวรรษที่ 21 บนพื้นฐานของจรรยาบรรณวิชาชีพเชิงพุทธบูรณาการ ได้แก่ การจัดการเรียนการสอน, จรรยาบรรณวิชาชีพ และทักษะการคิดและหลักธรรมสำหรับความเป็นครู เช่นเดียวกับ กีรติ คุวสานนท์ และ ภาวิณี โสธายะเพ็ชร (2566) ที่ศึกษาการส่งเสริมองค์ประกอบตามแนวคิดผู้เรียนเป็นสำคัญเพื่อการพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียน พบว่าการจัดห้องเรียนเพื่อการพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียน จะประกอบไปด้วย 4 องค์ประกอบ คือ นักเรียน, สภาพแวดล้อม, หลักสูตรและวิธีการสอน และครู อีกทั้งยังสอดคล้องกับ จิรกานต์ สุภสร (2562) ที่ศึกษาตัวบ่งชี้การบริหารห้องเรียนคุณภาพเพื่อการเรียนรู้อย่างมีความสุขของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา พบว่าการบริหารห้องเรียนคุณภาพเพื่อการเรียนรู้อย่างมีความสุขของนักเรียน ประกอบด้วย 2 ด้าน คือ ด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน และด้านการจัดการเรียนรู้

เนื่องจากโรงเรียนดงกลางพัฒนศึกษาเป็นโรงเรียนมัธยมขนาดเล็ก บริเวณที่ตั้งของโรงเรียนมีพื้นที่ติดกับป่าไม้ที่มีค่าทางเศรษฐกิจ เช่น ไม้สัก ไม้พยุง ไม้มะค่า ตลอดจนเป็นเส้นทางการทำเกษตรกรรมของคนในชุมชน ทำให้มีผู้คนเดินทางเข้า-ออกจากโรงเรียนอยู่ตลอดเวลา จึงมีความเสี่ยงในเรื่องของความปลอดภัย ครอบครัวส่วนใหญ่ในชุมชนประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป เกษตรกรรม โดยเฉพาะการปลูกมันสำปะหลัง, ปลาส้ม ทำให้มีรายได้ในครัวเรือนค่อนข้างน้อย จากการศึกษาระบบการจัดเก็บข้อมูลรายบุคคล (DMC) และข้อมูลการเยี่ยมบ้านของโรงเรียน พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ของโรงเรียนมาจากครอบครัวแตกแยก พ่อแม่หย่าร้าง นักเรียนต้องอาศัยอยู่กับปู่ย่า ตายาย นักเรียนส่วนหนึ่งมีพฤติกรรมเสี่ยงเกี่ยวกับยาเสพติด และภาวะซึมเศร้า นอกจากนี้จากรายงานของสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (TDRI) วิเคราะห์ว่า ปัญหาใหญ่ของโรงเรียนขนาดเล็กมีอยู่ 3 ข้อ คือ (1) โรงเรียนขนาดเล็กประสบปัญหาขาดแคลนครู โดยเป็นผลมาจากเกณฑ์ที่ สพฐ. ใช้กำหนดสัดส่วนครูต่อจำนวนนักเรียน (2) โรงเรียนขนาดเล็กได้รับงบประมาณน้อยกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่ เพราะรัฐให้งบโดยคิดจากรายหัวนักเรียน โรงเรียนขนาดเล็กจึงมักจะประสบปัญหางบไม่เพียงพอ (3) โรงเรียนขนาดเล็กมีต้นทุนในการจัดการเรียนการสอนต่อหัวสูงกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่ สอดคล้องกับสภาพปัญหาปัจจุบันของโรงเรียนดงกลางพัฒนศึกษา และจากการวิเคราะห์ Business function พบว่า จุดแข็งของโรงเรียนที่ต้องรักษาและพัฒนาให้ดีขึ้นมี 3 ประเด็น ได้แก่ (1) ออกแบบหลักสูตรที่นำภูมิปัญญาในชุมชนมาจัดการเรียนรู้ (ปลาส้ม) ที่ เคยได้รับรางวัลระดับประเทศหลายรายการ ไม่ว่าจะเป็นงานศิลปหัตถกรรมนักเรียน, 1 นวัตกรรม 1 โรงเรียน, ศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ เป็นต้น (2) งานด้านการประชาสัมพันธ์ที่ รวดเร็ว น่าติดตามอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้ได้รับรางวัลการส่งเสริมการประชาสัมพันธ์ข่าวสารภายใต้โครงการโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล ติดต่อกัน 3 ปี และ (3) การบริหารจัดการงบประมาณ การดำเนินงานตามแผน

งบประมาณ การติดตามการใช้งบประมาณ และบันทึกผลที่โดดเด่น ที่ทำให้ได้รับรางวัลผลการดำเนินผลการประเมินการปฏิบัติงานด้านการเงินการบัญชีของสถานศึกษา ในระดับดีมาก ติดต่อกัน 2 ปี และรางวัลการประเมินคุณธรรม และความโปร่งใสในการดำเนินงานของ หน่วยงานภาครัฐ (ITA) ปี 2565 จากบริบทของโรงเรียนดงกลางพัฒนศึกษาทั้งหมดข้างต้น และจากกลุ่มองค์ประกอบใหม่ทั้ง 8 กลุ่ม จึงสามารถนำมาพัฒนาเป็นแนวทางการจัดการชั้นเรียน ได้ในชื่อว่า “SRC-CLASS” ซึ่งสามารถอธิบายการจัดการชั้นเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนดงกลางพัฒนศึกษา อำเภอท่าคันโท จังหวัดกาฬสินธุ์ ได้ร้อยละ 60.743 ทั้งนี้เป็นเพราะค่าร้อยละ Cumulative สะสมขององค์ประกอบที่ 8 ในส่วนของ Initial Eigenvalues มีค่า 60.743 ซึ่งสอดคล้องกับ สุวดี อุปปินใจ และ พูนชัย ยาวิราช (2562) ที่ศึกษาการจัดการชั้นเรียนยุคดิจิทัล พบว่ากระบวนทัศน์ใหม่ทางการศึกษากับการพัฒนาครูไทยในยุคดิจิทัล มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของบริบทโลกและได้เห็นคุณค่าของความเป็นมนุษย์ เช่นเดียวกับพระครูสิริธรรมนิเทศ, พระครูวิภัชธรรมวิจิตร และ จักรี บางประเสริฐ (2563) ที่ศึกษาการจัดการชั้นเรียนในยุคการศึกษาเปลี่ยนแปลง พบว่าการจัดการชั้นเรียนในยุคการศึกษาที่เปลี่ยนแปลง เป็นการจัดการชั้นเรียนเพื่อเอื้อประโยชน์ต่อการเรียนการสอนที่มีกิจกรรมหลายๆ ประเภท เป็นสิ่งเร้าสำคัญอย่างยิ่งสำหรับผู้เรียน ซึ่งกระตุ้นให้อยากเรียน และสอดคล้องกับพระมหาประยุทธ์ ปยุตฺโต (ยาวิชัย), พระครูศรีสุธรรมนิวิฐ และ วรกฤต เถื่อนช้าง (2564) ที่ศึกษาการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการในชั้นเรียน พบว่าการบูรณาการการเรียนการสอนในชั้นเรียนเป็นการจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีบทบาทสำคัญในการเป็นผู้เรียนรู้ โดยพยายามจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้สร้างความรู้ ได้มีปฏิสัมพันธ์กับบุคคล สื่อ และสิ่งแวดล้อมต่างๆ โดยใช้กระบวนการที่หลากหลายเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ และผู้เรียนมีโอกาสนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์อื่นได้โดยผู้สอนจะมีวิธีการหรือเทคนิคที่จะทำให้เกิดเหตุการณ์นั้นๆ โดยการให้ผู้เรียนค้นพบความรู้ด้วยตนเอง

องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้มาจากการวิจัยในครั้งนี้ พบว่า การจัดการชั้นเรียนที่เหมาะสมตามสภาพบริบทของโรงเรียนดงกลางพัฒนศึกษา สามารถดำเนินการได้ตามแนวทาง “SRC-CLASS” ที่ประกอบด้วย 8 แนวทางตามกลุ่มองค์ประกอบ ดังนี้ (S - System of learning) สร้างระบบการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นให้นักเรียนลงมือปฏิบัติจริงในสภาพแวดล้อมจริงของโรงเรียน, (R - Renovation of Facilities) จัดเตรียมสิ่งอำนวยความสะดวกการเรียนรู้ที่สะอาด ปลอดภัย สร้างความอุ่นใจแก่ผู้เรียนและผู้ปกครองในชุมชน, (C - Contribution for Better Education) จัดหาสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีอุปกรณ์สิ่งของพร้อมต่อการเรียนโดยไม่รู้สึกเคอะเขินเมื่ออุปกรณ์ไม่พร้อมเพียงพอ, (C - Collaboration with Stakeholders) สร้างความร่วมมือเพื่อการเรียนรู้โดยการสร้างชุมชนภาคีเครือข่ายเพื่อร่วมกันสอดส่องดูแลนักเรียนตลอดระยะเวลาที่อยู่ในและนอกโรงเรียน, (L - Learner Readiness) สังเกตและประเมินนักเรียนให้พร้อมเรียนรู้ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา, (A - Ability of Learning) เพิ่มพื้นที่ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนสามารถพัฒนาเรียนรู้และเพิ่มศักยภาพตนในหลากหลายมุมมองยิ่งขึ้น, (S - Social relations) สร้างเวทีที่ช่วยเพิ่มความสัมพันธ์กับสังคมเพื่อสะท้อนปัญหาการเปลี่ยนแปลงในชุมชน พร้อมทั้งแลกเปลี่ยนแนวคิดในการแก้ไขปัญหา และ (S - Social community) จัดตั้งชุมนุมฐานการเรียนรู้จากชุมชนสู่โรงเรียน เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้วิถีชีวิต ภูมิปัญญา ในท้องถิ่นตน ซึ่งแนวทางในแต่ละกลุ่มองค์ประกอบทั้ง 8 ดังที่กล่าวมาจะช่วยให้นักเรียนในโรงเรียนดงกลางพัฒนศึกษามีระบบการจัดการชั้นเรียน ที่ช่วยให้นักเรียนฉลาดรู้ เหมาะสมคู่สังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ดังภาพที่ 3

ภาพที่ 3 องค์ความรู้ใหม่ที่ได้มาจากการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้สรุปผลได้ว่า (1) ตัวแปรสังเกตได้ขององค์ประกอบการจัดการชั้นเรียนระดับมัธยมศึกษาที่ปรากฏเด่นชัดมีทั้งสิ้น 35 ตัวแปร โดยตัวแปรทั้ง 35 ตัว สามารถจัดกลุ่มองค์ประกอบใหม่ได้ 8 กลุ่ม โดยองค์ประกอบใหม่ทั้ง 8 กลุ่ม สามารถให้นิยามแต่ละกลุ่มได้ดังนี้ ระบบการเรียนรู้ (System of learning), สิ่งอำนวยความสะดวกการเรียนรู้ (Renovation of Facilities), การสนับสนุนการเรียนรู้ (Contribution for Better Education), ความร่วมมือเพื่อการเรียนรู้ (Collaboration with Stakeholders), นักเรียนพร้อมเรียนรู้ (Learner Readiness), ความสามารถในการเรียนรู้ (Ability of Learning), ความสัมพันธ์ทางสังคมเพื่อการเรียนรู้ (Social relations) และชุมชนสังคมการเรียนรู้ (Social community) ซึ่งองค์ประกอบทั้ง 8 สามารถอธิบายการจัดการชั้นเรียนได้มากถึงร้อยละ 60.743 และ (2) แนวทางการจัดการชั้นเรียน “SRC-CLASS” หรือ “ระบบการจัดการชั้นเรียน ที่ช่วยให้นักเรียนฉลาดรู้ เหมาะสมคู่สังคมที่เปลี่ยนแปลงไป” สามารถนำไปใช้พัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้มีความเข้าใจในการดำรงชีวิต รู้จักเรียนรู้ พัฒนาและปรับปรุงตัว เพื่อเป็นพลเมืองที่ดีของสังคม ตามจุดมุ่งหมายของรายวิชาในกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมได้อย่างเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมและบริบทของโรงเรียนดงกลางพัฒนศึกษา อำเภอท่าคันโท จังหวัดกาฬสินธุ์

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 ผู้ที่สนใจนำแนวทางการจัดการชั้นเรียน “SRC-CLASS” ไปใช้ ควรเริ่มใช้จากแนวทางที่ 1 ก่อนเป็นอันดับแรก เนื่องจากแนวทางที่ 1 สามารถอธิบายการจัดการชั้นเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนดงกลางพัฒนศึกษา อำเภอท่าคันโท จังหวัดกาฬสินธุ์ ได้มากที่สุดถึงร้อยละ 30.345

1.2 ผู้ที่สนใจนำแนวทางการจัดการชั้นเรียน “SRC-CLASS” ไปใช้ ควรทำการศึกษาลักษณะบริบทโรงเรียนหรือสถานศึกษาของตนก่อน ว่ามีความใกล้เคียงหรือคล้ายคลึงกันกับโรงเรียนดงกลางพัฒนศึกษาหรือไม่ มากน้อยเพียงใด เพื่อให้เกิดประสิทธิผลและประสิทธิภาพสูงสุดในการนำแนวทางการจัดการชั้นเรียน “SRC-CLASS” นี้ไปใช้

2. ข้อเสนอแนะด้านการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 จากการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยศึกษาเฉพาะโรงเรียนดงกลางพัฒนศึกษา ในการวิจัยครั้งต่อไป อาจทดลองเก็บข้อมูลในต่างพื้นที่ เพื่อให้ได้แนวทางการจัดการชั้นเรียนที่เป็นอัตลักษณ์ของระดับตำบล ระดับอำเภอ และระดับจังหวัดต่อไป

2.2 จากการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยศึกษาเฉพาะช่วงชั้นระดับมัธยมศึกษา ในการวิจัยครั้งต่อไป อาจทดลองเก็บข้อมูลในช่วงชั้นอื่นๆ เพื่อให้ได้แนวทางการจัดการชั้นเรียนที่กว้างและครอบคลุมยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดฯ ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2560.* กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

_____. (2563). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542.* กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

การศึกษาไทยและครูชั้นวิชาชีพในสังคมไทย. (2559). *วิวัฒนาการของการศึกษาโลกและการศึกษาไทย.* สืบค้น 16 สิงหาคม 2566. จาก https://tanissara.wordpress.com.

กีรติ คุวสานนท์ และ ภาวิณี โสธายะเพ็ชร. (2566). ที่ศึกษาการส่งเสริมองค์ประกอบตามแนวคิดผู้เรียนเป็นสำคัญเพื่อการพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียน. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 21*(1), 11-20.

คุณาธิป จำปานิล. (2560). ปัจจัยพหุระดับด้านนวัตกรรมที่ส่งผลต่อสมรรถนะของครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะศตวรรษที่ 21. *วารสารศึกษาศาสตร์ ฉบับวิจัยบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 11*(3), 25-35.

จิรกานต์ สุภสร. (2562). ตัวบ่งชี้การบริหารห้องเรียนคุณภาพเพื่อการเรียนรู้อย่างมีความสุขของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา. *Veridian E-Journal มหาวิทยาลัยศิลปากร, 12*(3), 199-216.

ชนันภรณ์ อารีกุล. (2562). องค์ประกอบความเป็นครูในศตวรรษที่ ๒๑ บนพื้นฐานของจรรยาบรรณวิชาชีพเชิงพุทธบูรณาการ. *วารสารบัณฑิตศึกษาปริทรรศน์, 15*(2), 153-164.

ทีดีอาร์ไอ. (2558). *แนวทางแก้ไขปัญหาโรงเรียนขนาดเล็ก.* สืบค้น 25 พฤศจิกายน 2566. จาก http://tdri.or.th/publications/wb113/.

พระครูสิริธรรมนิเทศ, พระครูวิภัชธรรมวิจิตร และ จักรี บางประเสริฐ. (2563). การจัดการชั้นเรียนในยุคการศึกษาเปลี่ยนแปลง. *วารสารสิรินธรปริทรรศน์, 21*(2), 369-376.

พระมหาประยุทธ์ ปยุตฺโต (ยาวิชัย), พระครูศรีสุธรรมนิวิฐ และวรกฤต เถื่อนช้าง. (2564). การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการในชั้นเรียน. *Journal of Roi Kaensarn Academi, 6*(12), 229-341.

ภานุมาศ หมอสินธ์, ณัฐวุฒิ ขาวสะอาด, สุวิมล อิสริยานนท์, อินทิรา มุงเมือง และ กานดา สุขทุม. (2564). พระราชบัญญัติคอมพิวเตอร์กับการผลิตสื่อการสอนออนไลน์. *วารสารวิชาการสถาบันวิทยาการจัดการแห่งแปซิฟิกสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 7*(2), 464-473.

โรงเรียนดงกลางพัฒนศึกษา. (2565). *ข้อมูลทั่วไปและประวัติ โรงเรียนดงกลางพัฒนศึกษา.* สืบค้น 13 สิงหาคม 2566. จาก https://data.bopp-obec.info.

ศิวนิต อรรถวุฒิกุล, ประกอบ กรณีกิจ และ ศยามน อินสะอาด. (2558). พฤติกรรมและปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ ด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของครูในภูมิภาคตะวันตก. *วารสารมหาวิทยาลัยศิลปากร, 35*(3), 1-21.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2560). *มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และสาระภูมิศาสตร์ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.* กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

สุวดี อุปปินใจ และ พูนชัย ยาวิราช. (2562). การจัดการชั้นเรียนยุคดิจิทัล. *วารสารสมาคมพัฒนาวิชาชีพการบริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย, 1*(4), 51-65.

อดุลย์ วังศรีคูณ. (2557). การศึกษาไทยในศตวรรษที่ 21: ผลผลิตและแนวทางการพัฒนา. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม, 8*(1), 1-17.

อุไร จุ้ยกำจร. (2557). *การประเมินการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะพื้นฐานทางวิชาชีพตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.* ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

เอกชัย อุทรักษ์. (2561). ปัจจัยพหุระดับที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการจัดการเรียนการสอนของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25. *วารสารศึกษาศาสตร์ ฉบับวิจัยบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 12*(3), 11-23.

Comrey, A. L., & Lee, H. B. (1992). *A First Course in Factor Analysis*. (2nd ed.). New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates.

Likert, S. (1961). *New patterns of management.* New York: McGraw-Hill.

JSSP: Journal of Social Science Panyapat, 2024. 6(1): 339-352.

PANYAPAT
ปัญญาพัฒน์

JSSP
Journal of Social Science Panyapat
https://so06.tci-thaijo.org/index.php/JSSP/index

Research Article

Factors Affecting The Decision to Purchase Pet Insurance in The Bangkok Area

Parichat Ruangmanee[1*] and Piyaphan Changwatchai[2]

[1] *Master of Economics (Business Economics), Faculty of Economics, Kasetsart University, Thailand*

[2] *Department of Economics, Faculty of Economics, Kasetsart University, Thailand*

* *Corresponding author. E-mail: parichat.ruan@ku.th*

ABSTRACT

The research aims to (1) investigate general information and pet insurance purchasing behavior of pet owners in Bangkok; (2) examine the relationships between personal factors and marketing mix factors affecting the decision to purchase pet insurance in the Bangkok area; and (3) explore the factors affecting the decision to purchase pet insurance of pet owners in Bangkok. This study was conducted through quantitative research. A questionnaire was used as a research instrument for data collection. The sample consisted of 400 pet owners who raised dogs and/or cats in the Bangkok area. The data were analyzed using descriptive statistics, inferential statistics, binary logistic regression, and binary probit regression. The results of this study revealed that most of the respondents were female, aged below 30 years old, and worked as private employees. They had an average monthly income between 15,000 - 30,000 baht and graduated with a bachelor's degree. Personal factors, including age, occupation, monthly income, and educational level, are differently prioritized marketing mix factors with a statistical significance level. In the analysis of factors affecting the decision to purchase pet insurance in the Bangkok area using the binary probit regression, it was found that the respondents who worked as government officials, state enterprise officers, and private company employees had a lower probability in decision-making to purchase pet insurance than other occupation groups. The respondents with monthly income of 30,001 baht or above and pet price of 10,001 baht or higher were more likely to have decision-making to purchase pet insurance.

Keywords: Pet Insurance, Consumer Behavior, Marketing Mix

Received: 1 August 2023;
Revised: 16 January 2024;
Accepted: 29 February 2024

© 2024 JSSP: Journal of Social Science Panyapat
ISSN: 3027-6748 (Online)

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อประกันสัตว์เลี้ยงในพื้นที่กรุงเทพมหานคร

ปริฉัตร เรืองมณี[1*] และ ปิยะพรรณ ช่างวัฒนชัย[2]

[1] *สาขาวิชาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต (เศรษฐศาสตร์ธุรกิจ) คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ประเทศไทย*

[2] *ภาควิชาเศรษฐศาสตร์ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ประเทศไทย*

* *Corresponding author. E-mail: parichat.ruan@ku.th*

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาข้อมูลทั่วไปและพฤติกรรมการซื้อประกันสัตว์เลี้ยงของผู้เลี้ยงสัตว์ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร (2) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับปัจจัยส่วนประสมการตลาดในการตัดสินใจซื้อประกันสัตว์เลี้ยงในพื้นที่กรุงเทพมหานคร และ (3) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อประกันสัตว์เลี้ยงของผู้เลี้ยงสัตว์ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยมีเครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามจากตัวอย่างผู้ที่สัตว์เลี้ยง สุนัข/แมว ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร จำนวน 400 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ ได้แก่ การวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา การวิเคราะห์สถิติเชิงอนุมาน การวิเคราะห์แบบจำลองโลจิสติกที่เป็นแบบทวิและแบบจำลองโพรบิทที่เป็นแบบทวิ ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุ ต่ำกว่า 30 ปี ประกอบอาชีพเป็นพนักงานเอกชน โดยมีรายได้เฉลี่ย 15,000 - 30,000 บาทต่อเดือน และมีระดับการศึกษาปริญญาตรี ปัจจัยส่วนบุคคลด้านอายุ ด้านอาชีพ ด้านรายได้ ด้านระดับการศึกษา ที่แตกต่างกัน จะให้ความสำคัญกับปัจจัยกับปัจจัยส่วนประสมการตลาดรายด้านที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อประกันสัตว์เลี้ยงในพื้นที่กรุงเทพมหานครโดยใช้แบบจำลองโพรบิทที่เป็นแบบทวิ พบว่า ผู้ที่มีอาชีพเป็นข้าราชการ รัฐวิสาหกิจ และพนักงานบริษัทเอกชน มีความน่าจะเป็นในการตัดสินใจซื้อประกันสัตว์เลี้ยงน้อยกว่ากลุ่มอาชีพอื่นๆ ในขณะที่ผู้มีรายได้ต่อเดือนตั้งแต่ 30,001 บาทขึ้นไป และผู้ที่มีสัตว์เลี้ยง ราคาตั้งแต่ 10,001 บาทขึ้นไป มีความน่าจะเป็นในการตัดสินใจซื้อประกันสัตว์เลี้ยงในพื้นที่กรุงเทพมหานครเพิ่มขึ้น

คำสำคัญ: ประกันสัตว์เลี้ยง, พฤติกรรมผู้บริโภค, ปัจจัยส่วนประสมการตลาด

© 2024 JSSP: Journal of Social Science Panyapat

บทนำ

คนไทยมีความนิยมในการเลี้ยงสัตว์เพิ่มสูงขึ้น ในปี 2560 ประเทศไทยมีจำนวนสัตว์เลี้ยง 13.2 ล้านตัว และเพิ่มสูงขึ้นในปี 2561 เป็นจำนวน 13.7 ล้านตัว โดยแบ่งเป็นสุนัขร้อยละ 61 แมวร้อยละ 24 และสัตว์เลี้ยงอื่นๆ ร้อยละ 15 ซึ่งมีแนวโน้มจะเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง (กรมปศุสัตว์, 2561) สุนัขเป็นสัตว์เลี้ยงที่นิยมเลี้ยงมากที่สุด เนื่องจากสุนัขมีความซื่อสัตย์ ซุกซน ขี้เล่น ฉลาด แสนรู้ สัตว์เลี้ยงที่นิยมเลี้ยงรองลงมา คือ แมว เนื่องจากแมวเป็นสัตว์ที่ไม่ส่งเสียงดัง น่ารัก ขี้อ้อน เลี้ยงดูง่าย เป็นสัตว์ที่รักสะอาด และไม่มีกลิ่นเหม็น (มาร์เก็ตติ้งอุ๊ปส์, 2566) ในประเทศไทยจังหวัดที่มีจำนวนครัวเรือนที่เป็นเจ้าของสัตว์เลี้ยงเพิ่มขึ้นมากที่สุด คือ กรุงเทพมหานคร โดยแบ่งออกเป็น ครัวเรือนที่เลี้ยงทั้งสุนัขและแมว เพิ่มขึ้นร้อยละ 16.3 ครัวเรือนที่เลี้ยงเฉพาะสุนัข เพิ่มขึ้นร้อยละ 7.4 และครัวเรือนที่เลี้ยงเฉพาะแมว เพิ่มขึ้นร้อยละ 6.1 (มาร์เก็ตติ้ง, 2566) ซึ่งมีแนวโน้มจะเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง สาเหตุที่ทำให้คนไทยนิยมเลี้ยงสัตว์เพิ่มสูงขึ้นมาจากหลายปัจจัย เช่น จำนวนคนโสดที่เพิ่มสูงขึ้น บางคู่รักเลือกที่จะไม่มีบุตร การเพิ่มขึ้นของคู่รักหลากหลายทางเพศ และจำนวนผู้สูงอายุที่เพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง กลุ่มคนเหล่านี้นิยมเลี้ยงสัตว์เพื่อเป็นเพื่อนคลายเหงา (มนต์ชัย วงษ์กิตติไกรวัล, 2562) นอกจากนี้พฤติกรรมของเจ้าของสัตว์เลี้ยงได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมจึงเกิดค่านิยม Pet Humanization คือ เจ้าของสัตว์เลี้ยงไม่ได้มองตัวเองเป็นเพียงเจ้าของสัตว์เท่านั้น แต่กลับมองตัวเองเป็นเหมือนพ่อแม่และสัตว์เลี้ยงเป็นเหมือนลูก ซึ่งสัตว์เลี้ยงเปรียบเหมือนสมาชิกภายในครอบครัว (มาร์เก็ตเธียร์ (2564) อ้างถึง Morgan Stanley (2021))

ธนาคารกสิกรไทย (2562) พบว่า ค่านิยมการเลี้ยงสัตว์แตกต่างไปจากเดิมส่งผลให้มูลค่าตลาดรวมของธุรกิจสัตว์เลี้ยงเติบโตกว่า 30,000 ล้านบาท ซึ่งแบ่งเป็นธุรกิจอาหารสัตว์ที่มีสัดส่วนใหญ่สุดร้อยละ 45 ธุรกิจดูแลสุขภาพสัตว์ เช่น โรงพยาบาล คลินิก บริการอื่นๆ ร้อยละ 32 และธุรกิจสินค้าอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น เสื้อผ้า ของเล่น ร้อยละ 23 โดยธุรกิจดูแลสุขภาพสัตว์เลี้ยงที่ดำเนินกิจการอยู่ในประเทศไทยส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในกรุงเทพมหานครเพื่อรองรับความต้องการของเจ้าของสัตว์เลี้ยงที่เพิ่มสูงขึ้น สอดคล้องกับการเพิ่มขึ้นของจำนวนสัตว์เลี้ยงในพื้นที่กรุงเทพมหานคร อย่างไรก็ตามการดูแล รักษาสุขภาพสัตว์เลี้ยงนำมาซึ่งค่าใช้จ่ายให้กับผู้เลี้ยง ดังนั้นธุรกิจประกันสัตว์เลี้ยงจึงเป็นอีกธุรกิจที่เติบโตตามการขยายตัวของตลาดสัตว์เลี้ยง

การสูญเสียหรือเจ็บป่วยของสัตว์เลี้ยงไม่ว่าจะเกิดจากอุบัติเหตุหรือการเจ็บป่วยอาจส่งผลเสียต่อเจ้าของ (Maharaj & Haney, 2015) อย่างไรก็ตามสัตว์เลี้ยงไม่ได้เจ็บป่วยทุกวันหากแต่มีค่าใช้จ่ายเกิดขึ้นได้ เช่น ค่าวัคซีน ค่าทำหมัน ค่ายาฆ่าพยาธิ ค่ายาป้องกันเห็บ เป็นต้น ค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลของสัตว์บางส่วนที่ถูกกำหนดโดยสำนักงานปศุสัตว์ ซึ่งราคามีความแตกต่างตามโรคที่รักษา ระยะเวลาการรักษา อีกทั้งระดับคุณภาพมาตรฐานของโรงพยาบาลยังส่งผลต่อราคาที่แตกต่างกัน ในบางครั้งค่ารักษาพยาบาลอาจสูงกว่าที่คาดการณ์ไว้ อย่างไรก็ตาม ค่าใช้จ่ายในโรงพยาบาลรักษาสัตว์บางแห่งไม่ได้เป็นไปตามเกณฑ์ค่ารักษาสัตว์ของสำนักงานปศุสัตว์

ประกันสำหรับสัตว์เลี้ยงจึงเป็นอีกทางเลือกที่ช่วยประกันความเสี่ยงจากค่าใช้จ่ายทั้งการเจ็บป่วย อุบัติเหตุ ซึ่งประกันสัตว์เลี้ยงจะมีลักษณะใกล้เคียงกับประกันภัยของมนุษย์ คือ การช่วยประกันความเสี่ยงในอนาคตเมื่อเกิดเหตุการณ์ไม่คาดคิด โดยเจ้าของสัตว์จำเป็นต้องจ่ายค่าเบี้ยประกันเพื่อแลกกับความคุ้มครองในการรักษาค่าพยาบาลให้กับสัตว์เลี้ยง นอกจากนี้หากสัตว์เลี้ยงไปสร้างความเดือดร้อนแก่บุคคลอื่น ประกันยังคงคุ้มครองคู่กรณีกับค่าเสียหายที่เกิดขึ้น ดังนั้นเจ้าของสัตว์เลี้ยงไม่ใช่แค่ให้อาหารและบ้านกับสัตว์เลี้ยงเท่านั้น แต่ต้องรับผิดชอบสัตว์เลี้ยงภายใต้การดูแล ทั้งในเรื่องของสุขภาพและการดูแลทางการแพทย์เพื่อให้สัตว์เลี้ยงมีสุขภาพแข็งแรงอยู่กับเจ้าของได้นานขึ้น (Jarvis, 2018) ประกันแต่ละกรมธรรม์มีเงื่อนไข ความคุ้มครอง และค่าเบี้ยประกันที่แตกต่างกันไป หากมีการคุ้มครองที่มากจะส่งผลให้ค่าเบี้ยประกันเพิ่มสูงขึ้นไปด้วย ปัจจุบันยังมีเพียงกรมธรรม์สำหรับสุนัขและแมว หากเป็นสัตว์ประเภทอื่นต้องติดต่อกับบริษัทให้ทำกรมธรรม์พิเศษ ซึ่งวิธีการรับประกันยังเหมือนประกันภัยของมนุษย์เพราะต้องทำประกันก่อนเป็นโรค ทำประกันตอนสุขภาพดีถึงจะคุ้มครองครบถ้วน

ประกันภัยสัตว์เลี้ยงในประเทศไทยยังไม่เป็นที่นิยมแพร่หลายเมื่อเปรียบเทียบกับประกันชีวิตของมนุษย์ เพราะขาดการสื่อสารทางการตลาดทำให้สัตว์เลี้ยงในประเทศไทยส่วนใหญ่ยังไม่มีประกันคุ้มครอง นอกจากนี้ ยังมีข้อสันนิษฐานเกี่ยวกับการรับรู้ของคนไทยที่มีต่อธุรกิจประกันสัตว์เลี้ยง โดยคนไทยไม่เข้าใจถึงประโยชน์ของการทำประกันสัตว์เลี้ยง เนื่องจากคิดว่าการดูแลสัตว์เลี้ยงของตนเป็นอย่างดีจะไม่เกิดภาระทางการเงินในการดูแลรักษาสัตว์เลี้ยง (Suchiva, 2019) อย่างไรก็ตาม ประกันสัตว์เลี้ยงยังคงมีโอกาสที่จะเติบโตในประเทศไทยตามการขยายตัวของธุรกิจสัตว์เลี้ยง และแนวโน้มตลาดที่เพิ่มขึ้น เนื่องจากจำนวนสัตว์เลี้ยงที่มีปริมาณเพิ่มสูงขึ้นทุกปี อีกทั้งจากค่านิยมการเลี้ยงสัตว์ และการดำเนินชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไป ดังนั้นจึงทำให้เกิดการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยทำการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อประกันสัตว์เลี้ยง โดยศึกษาพฤติกรรมในการซื้อกรมธรรม์ประกันสัตว์เลี้ยงว่าปัจจัยใดบ้างที่มีผลต่อการซื้อกรมธรรม์ และข้อมูลที่ได้รับจากการศึกษาในครั้งนี้เพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนธุรกิจของบริษัทประกันโดยสามารถกำหนดกลยุทธ์ทางการตลาด ให้ตรงกับความต้องการของลูกค้าในการพิจารณาตัดสินใจซื้อประกันสัตว์เลี้ยง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาข้อมูลทั่วไปและพฤติกรรมการซื้อประกันสัตว์เลี้ยงของผู้เลี้ยงสัตว์ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับปัจจัยส่วนประสมการตลาดในการตัดสินใจซื้อประกันสัตว์เลี้ยงในพื้นที่กรุงเทพมหานคร
3. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อประกันสัตว์เลี้ยงของผู้เลี้ยงสัตว์ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบเชิงปริมาณ (Quantitative) โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ผู้เลี้ยง สุนัข และ/หรือ แมว ตั้งแต่วันที่ 1 พฤศจิกายน 2565 ถึง 31 มกราคม 2566 โดยสัตว์เลี้ยงยังมีชีวิตในช่วงเวลาดังกล่าว ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร อย่างไรก็ตามผู้วิจัยไม่สามารถทราบจำนวนประชากรที่แน่นอนจากแหล่งข้อมูลที่เชื่อถือได้ ดังนั้นการศึกษาในครั้งนี้จึงกำหนดกลุ่มตัวอย่างตามกรณีไม่ทราบจำนวนประชากร ของ Cochran (1977) โดยกำหนดระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และระดับความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 ซึ่งสูตรในการคำนวณที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้คือ

$$n = \frac{P(1-P)Z^2}{e^2}$$

เมื่อ

n คือ ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

P คือ สัดส่วนของประชากรที่ผู้วิจัยกำลังสุ่ม 0.50

Z คือ ระดับความเชื่อมั่นที่กำหนดไว้ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 โดยที่ Z = 1.96

e คือ ความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ (α = 0.05)

$$n = \frac{(0.5)(1-0.5)(1.96)^2}{(0.05)^2} = 384.16$$

ขนาดตัวอย่างที่เหมาะสมเท่ากับ 384.16 คน ดังนั้นเพื่อความสะดวกในการคำนวณและตัวอย่างที่ได้สามารถเป็นตัวแทนของประชากรได้สมบูรณ์มากขึ้น ผู้วิจัยจึงเพิ่มกลุ่มตัวอย่างเป็น 400 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) โดยข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามนำมาใช้วิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ ซึ่งรายละเอียดแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 5 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามด้านข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ รายได้ ระดับการศึกษา และสถานภาพครอบครัว โดยเป็นแบบสอบถามปลายปิด จำนวน 6 ข้อ

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามด้านข้อมูลเกี่ยวกับสัตว์เลี้ยงของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ จำนวนสัตว์เลี้ยงที่เลี้ยงในปัจจุบัน อายุของสัตว์เลี้ยง ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับสัตว์เลี้ยง สุขภาพของสัตว์เลี้ยง ประสบการณ์สูญเสียสัตว์เลี้ยง ประเภทของสัตว์เลี้ยง ราคาของสัตว์เลี้ยง สายพันธุ์ของสัตว์เลี้ยง สาเหตุการพาสัตว์เลี้ยงไปโรงพยาบาลสัตว์

ส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถามด้านปัจจัยส่วนประสมการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อประกันสัตว์เลี้ยง ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางจัดจำหน่าย ด้านส่งเสริมการตลาด ด้านบุคคล ด้านลักษณะกายภาพ และด้านกระบวนการ

ส่วนที่ 4 เป็นแบบสอบถามด้านพฤติกรรมการซื้อประกันสัตว์เลี้ยง ซึ่งเป็นคำถามเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ในการซื้อประกันสัตว์เลี้ยง ได้แก่ ค่าเบี้ย ทุนประกัน การซื้อสัญญาเพิ่ม และความคุ้มครอง

ส่วนที่ 5 ข้อเสนอแนะ

แบบสอบถามส่วนที่ 5 นำไปใช้เป็นข้อมูลวิเคราะห์เพื่อเสริมการสังเคราะห์ผลการศึกษาในส่วนที่ 1 ส่วนที่ 2 ส่วนที่ 3 และส่วนที่ 4 เพื่อนำไปสู่ข้อเสนอแนะเชิงกลยุทธ์ต่อไป

3. สมมติฐานการวิจัย

3.1 ปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกันให้ความสำคัญกับปัจจัยส่วนประสมการตลาดที่แตกต่างกัน

3.2 ปัจจัยส่วนบุคคล ข้อมูลเกี่ยวกับสัตว์เลี้ยง และปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อประกันสัตว์เลี้ยงในพื้นที่กรุงเทพมหานครที่แตกต่างกัน

4. การเก็บรวมรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เป็นข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมโดยตรง ด้วยวิธีการใช้แบบสอบถาม สำรวจ ข้อมูลทั่วไปและปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อประกันสัตว์เลี้ยง โดยผู้วิจัยสุ่มตัวอย่างไม่ใช้ความน่าจะเป็นด้วยวิธีแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) เนื่องจากผู้วิจัยไม่สามารถทราบจำนวนประชากรที่แน่นอนจากแหล่งข้อมูลที่เชื่อถือได้ ทำให้การศึกษาในครั้งนี้ไม่สามารถกำหนดขอบเขตของประชากรได้แน่นอน ผู้วิจัยจึงสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญจากประชากรที่อาศัยอยู่ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร จำนวน 400 คน โดยการเลือกตัวอย่างแบบความสมัครใจหรืออาสาสมัคร (Voluteer Sampling) ดังนั้นเพื่อให้กลุ่มตัวอย่างกระจายและครอบคลุมในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยจึงได้ทำการแจกแบบสอบถามผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ต่างๆ โดยการโพสต์แบบสอบถามลงบนเฟซบุ๊ก เช่น แฟนเพจกลุ่มคนเลี้ยงสัตว์ กลุ่มสำหรับคนเลี้ยงสุนัข และ/หรือ แมว และผู้วิจัยได้ทำการแจกแบบสอบถามด้วยตนเองตามสถานที่ต่างๆ ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร เช่น ศูนย์การค้า สวนสาธารณะ โรงพยาบาลสัตว์ และแหล่งท่องเที่ยวสำหรับสัตว์เลี้ยง

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้แบ่งการวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา ดังนี้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลและพฤติกรรมการซื้อประกันสัตว์เลี้ยงในพื้นที่กรุงเทพมหานคร โดยใช้ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ข้อมูลเกี่ยวกับสัตว์เลี้ยงของผู้ตอบแบบสอบถาม และใช้ข้อมูลด้านพฤติกรรมการซื้อประกันสัตว์เลี้ยงของผู้ตอบแบบสอบถาม จากนั้นนำข้อมูลมาวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา โดยนำเสนอข้อมูลในรูปแบบแจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับปัจจัยด้านส่วนประสมการตลาดที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อประกันสัตว์เลี้ยง โดยใช้แบบสอบถามด้านปัจจัยส่วนประสมการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อประกันสัตว์เลี้ยง โดยมีลักษณะคำถามเป็นประเภทมาตรประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งระดับความเห็นออกเป็น 5 ระดับ จากนั้นวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับปัจจัยส่วนประสมการตลาดที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อประกันสัตว์เลี้ยง โดยแบ่งออกเป็น 2 กรณี คือ กรณีแรกปัจจัยส่วนบุคคลแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม จะทำการทดสอบสมมติฐานด้วย t-test และกรณีที่สองปัจจัยส่วนบุคคลแบ่งออกเป็น 3 กลุ่มขึ้นไป จะทำการทดสอบสมมติฐานด้วย One-way ANOVA (F-test) ซึ่งหลังจากการทดสอบด้วย F-test หากพบว่าปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกันให้ความสำคัญกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดแตกต่างกัน จะทำการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ ด้วยวิธี Least Significant Difference (LSD)

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคล ข้อมูลเกี่ยวกับสัตว์เลี้ยง และปัจจัยด้านส่วนประสมการตลาดที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อประกันสัตว์เลี้ยง โดยใช้ข้อมูลจากแบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล แบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับสัตว์เลี้ยง และแบบสอบถามด้านปัจจัยส่วนประสมการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อประกันสัตว์เลี้ยง กำหนดให้เป็นตัวแปรอิสระ (X) คือ เป็นตัวแปรที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อประกันสัตว์เลี้ยง ในขณะที่ตัวแปรตาม (Y) ของการศึกษา คือ การตัดสินใจซื้อประกันสัตว์เลี้ยง ใช้ข้อมูลจากแบบสอบถามแบบสอบถามด้านพฤติกรรมการซื้อประกันสัตว์เลี้ยง โดยแบ่งทางเลือกของตัวแปรตามออกเป็น 2 ทางเลือก กำหนดให้ $Y_i = 1$ คือ เจ้าของสัตว์เลี้ยงตัดสินใจซื้อหรือมีความสนใจที่จะซื้อประกันสัตว์เลี้ยงภายในระยะเวลา 6 เดือน และ $Y_i = 0$ คือ เจ้าของสัตว์เลี้ยงตัดสินใจไม่ซื้อ หรือไม่มีความสนใจที่จะซื้อประกันสัตว์เลี้ยงภายในระยะเวลา 6 เดือน การศึกษาในครั้งนี้ทดสอบด้วย 2 แบบจำลอง คือ แบบจำลองโลจิสติกที่เป็นแบบทวิ และแบบจำลองโพรบิทที่เป็นแบบทวิ

กำหนดสมการโลจิตได้ดังนี้

$$\ln\left(\frac{P_i}{1-P_i}\right) = \beta_0+\beta_1 SEX_i+\beta_2 AGE_i+\beta_3 OCCUPATION_i+\beta_4 SALARY_i$$
$$+\beta_5 EDUCATION_i+\beta_6 MARRIED_i+\beta_7 PNUMBER_i+\beta_8 PAGE_i$$
$$+\beta_9 PEXPENSES_i+\beta_{10} PHEALTH_i+\beta_{11} PLOST_i+\beta_{12} PTYPE_i$$
$$+\beta_{13} PPRICE_i+\beta_{14} PSPECIES_i+\beta_{15} PHOSPITAL_i+\beta_{16} PRODUCT_i$$

$$+\beta_{17}PRICE_i+\beta_{18}PLACE_i+\beta_{19}PROMOTION_i+\beta_{20}PEOPLE_i$$
$$+\beta_{21}PHYSICAL_i+\beta_{22}PHYSICAL_i+\varepsilon_i$$

กำหนดสมการโพรบิทได้ดังนี้

$$F^{-1}(P_i) = \beta_0+\beta_1SEX_i+\beta_2AGE_i+\beta_3OCCUPATION_i+\beta_4SALARY_i$$
$$+\beta_5EDUCATION_i+\beta_6MARRIED_i+\beta_7PNUMBER_i+\beta_8PAGE_i$$
$$+\beta_9PEXPENSES_i+\beta_{10}PHEALTH_i+\beta_{11}PLOST_i+\beta_{12}PTYPE_i$$
$$+\beta_{13}PPRICE_i+\beta_{14}PSPECIES_i+\beta_{15}PHOSPITAL_i+\beta_{16}PRODUCT_i$$
$$+\beta_{17}PRICE_i+\beta_{18}PLACE_i+\beta_{19}PROMOTION_i+\beta_{20}PEOPLE_i$$
$$+\beta_{21}PHYSICAL_i+\beta_{22}PHYSICAL_i+\varepsilon_i$$

การทดสอบแบบจำลองโลจิสติกและแบบจำลองโพรบิทข้างต้นนั้น ค่าสัมประสิทธิ์ (b_j) ของตัวแปรอิสระแต่ละตัวที่ได้จากแบบจำลองจะไม่สามารถนำมาอธิบายถึงอิทธิพลที่มีต่อตัวแปรตามได้โดยตรง ดังนั้นจึงจะทำการแปลงค่าสัมประสิทธิ์ให้อยู่ในรูปแบบของผลกระทบส่วนเพิ่ม (Marginal Effect) เพื่อนำมาใช้อธิบายขนาดและทิศทางของผลกระทบของตัวแปรอิสระในการศึกษา ดังนี้

$$\text{Marginal Effect} = P_i*(1-P_i)*b_j$$

$$\text{โดยที่} \quad P_i = \frac{1}{1+e^{-Y_i}}$$

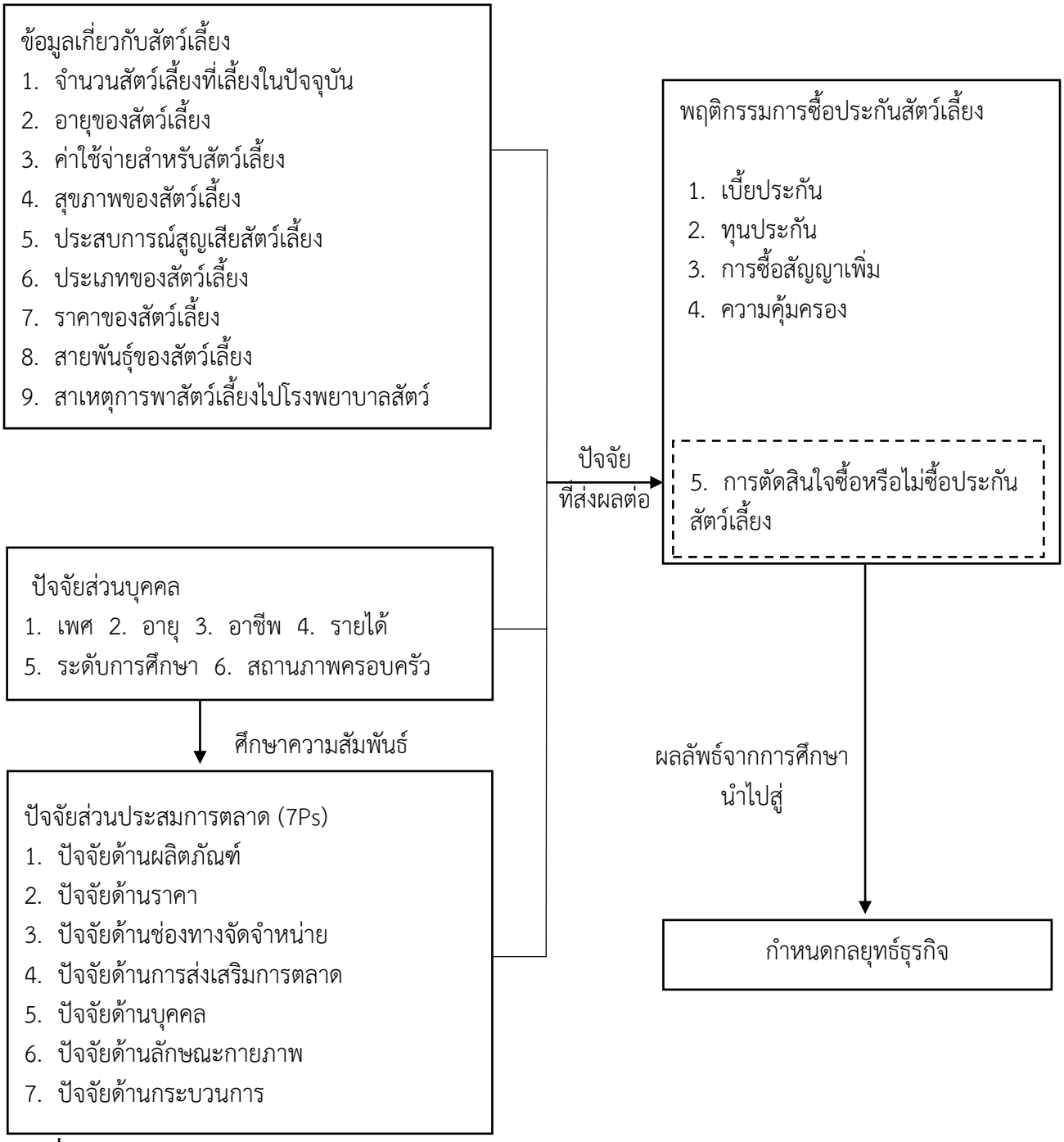
กำหนดให้ P_i คือ ความน่าจะเป็นที่เจ้าของสัตว์เลี้ยงตัดสินใจซื้อหรือมีความสนใจที่จะซื้อประกันสัตว์เลี้ยงภายในระยะเวลา 6 เดือน

Y_i คือ ผลการคำนวณตัวแปรอิสระที่ส่งผลต่อแบบจำลองการตัดสินใจซื้อหรือมีความสนใจที่จะซื้อประกันสัตว์เลี้ยงภายในระยะเวลา 6 เดือน

b_j คือ ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรอิสระที่ส่งผลต่อแบบจำลองการตัดสินใจซื้อหรือมีความสนใจที่จะซื้อประกันสัตว์เลี้ยงภายในระยะเวลา 6 เดือน

e คือ ค่าคงตัวทางคณิตศาสตร์มีค่าประมาณ 2.71828

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย พบว่า

1. ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลและพฤติกรรมการซื้อประกันสัตว์เลี้ยง

จากผลการศึกษาข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างผู้เลี้ยง สุนัข และ/หรือ แมว ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร พบว่า กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 52.00 มีอายุ ต่ำกว่า 30 ปี ร้อยละ 49.75 ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเป็นพนักงานเอกชน ร้อยละ 70.50 โดยมีรายได้เฉลี่ย 15,000 – 30,000 บาทต่อเดือน ร้อยละ 46.50 มีระดับการศึกษาปริญญาตรี ร้อยละ 82.50 และมีสถานภาพโสด ร้อยละ 75.75

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เลี้ยงสุนัข ร้อยละ 59.25 จำนวน 1 ตัว ร้อยละ 61.50 โดยมีสัตว์เลี้ยงอายุ 3 ปี ร้อยละ 19.75 ซึ่งค่าใช้จ่ายสำหรับสัตว์เลี้ยงเฉลี่ยต่อเดือน คือ 1,501 – 2,000 บาท ร้อยละ 26.00 สัตว์เลี้ยงส่วนใหญ่มีสุขภาพสมบูรณ์ ร้อยละ 96.00 โดยเคยมีประสบการณ์สูญเสียสัตว์เลี้ยง ร้อยละ 76.50 มีราคาสัตว์เลี้ยงระหว่าง 20,001 – 40,000 บาท ร้อยละ 34.00 สายพันธุ์ของแมวมากที่สุดคือ สายพันธุ์ไทย ร้อยละ12.00 สายพันธุ์ของสุนัขมากที่สุด คือ สายพันธุ์ชิวาวา และสายพันธุ์ปอมเมอเรเนียน ร้อยละ 9.50 และสาเหตุการพาสัตว์เลี้ยงไปโรงพยาบาลมากที่สุด คือ ฉีดวัคซีน ร้อยละ 45.75

นอกจากนี้ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่ได้ถือกรมธรรม์สัตว์เลี้ยงในปัจจุบัน ร้อยละ 83.75 โดยกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ได้ถือกรมธรรม์สัตว์เลี้ยงในปัจจุบัน มีความสนใจซื้อประกันสัตว์เลี้ยงภายในระยะเวลา 6 เดือน ร้อยละ 63.58 ซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่ถือกรมธรรม์สัตว์เลี้ยงในปัจจุบันถือกรมธรรม์ของ บมจ.ทิพยประกันภัย ร้อยละ 53.85 อย่างไรก็ตามกลุ่มตัวอย่างที่ถือกรมธรรม์สัตว์เลี้ยงในปัจจุบันและกลุ่มตัวอย่างที่มีความสนใจซื้อกรมธรรม์สัตว์เลี้ยงภายในระยะเวลา 6 เดือน พบว่า กลุ่มตัวอย่างซื้อหรือสนใจประกันสัตว์เลี้ยงที่มีค่าเบี้ยอยู่ระหว่าง 3,001 – 5,000 บาท ร้อยละ 52.16 อีกทั้งกลุ่มตัวอย่างซื้อหรือสนใจประกันสัตว์เลี้ยงที่มีทุนประกันสัตว์เลี้ยงตั้งแต่ 20,001 บาทขึ้นไป ร้อยละ 44.96 โดยไม่สนใจการจ่ายเบี้ยประกันสัตว์เลี้ยงเพิ่มขึ้น เพื่อรับความคุ้มครองที่เพิ่มขึ้น ร้อยละ 58.99 ซึ่งความคุ้มครองที่ต้องการมากที่สุด คือ ค่ารักษาพยาบาลกรณีป่วย ร้อยละ 96.40 และสะดวกซื้อประกันสัตว์เลี้ยงผ่านช่องทางอินเทอร์เน็ต ร้อยละ 64.75

2. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับปัจจัยด้านส่วนประสมการตลาดที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อประกันสัตว์เลี้ยง

จากการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลที่กับปัจจัยส่วนประสมการตลาด ที่ระดับนัยสำคัญสถิติ 0.05 พบว่า กลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญกับปัจจัยส่วนประสมการตลาดด้านกระบวนการมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.758) โดยให้ความสำคัญกับขั้นตอนในการซื้อประกันไม่ยุ่งยาก ขั้นตอนการพิจารณารับประกันที่รวดเร็ว และการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนไม่ยุ่งยากและรวดเร็ว อย่างไรก็ตามกลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญกับปัจจัยส่วนประสมการตลาดด้านอื่นๆ รองลงมา คือ ด้านบุคคล ($\bar{X}$ = 4.719) ด้านช่องทางจัดจำหน่าย ($\bar{X}$ = 4.666) ด้านลักษณะกายภาพ ($\bar{X}$ = 4.665) ด้านส่งเสริมการตลาด ($\bar{X}$ = 4.608) ด้านราคา ($\bar{X}$ = 4.605) และด้านผลิตภัณฑ์ ($\bar{X}$ = 4.580) ซึ่งมีความสัมพันธ์กับปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ ด้านอายุ ด้านอาชีพ ด้านรายได้ ด้านระดับการศึกษา

3. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อประกันสัตว์เลี้ยง

การศึกษาในครั้งนี้มีการประเมินความน่าเชื่อถือของแบบจำลอง โดยกำหนดเกณฑ์การเลือกแบบจำลองที่เหมาะสมสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งการทดสอบจากค่าความเหมาะสมของแบบจำลอง ได้แก่ ค่า Log Likelihood ทั้งนี้แบบจำลองที่มีค่าสัมบูรณ์ของ Log Likelihood เข้าใกล้ 0 เป็นแบบจำลองที่มีความเหมาะสมมากกว่า และทดสอบจากค่าการประเมินความน่าเชื่อถือของแบบจำลอง ได้แก่ ค่าสถิติ R^2 ซึ่งการศึกษาจะเลือกแบบจำลองที่มีค่า R^2สูงที่สุด เพราะแบบจำลองนั้นจะมีความน่าเชื่อถือมากกว่าแบบจำลองที่มีค่าต่ำ จากการวิเคราะห์ พบว่า แบบจำลองโลจิสติกที่เป็นแบบทวิ มีค่า Log Likelihood เท่ากับ -211.97275 และค่า Pseudo R^2 เท่ากับ 0.1384 โดยแบบจำลองโพรบิทที่เป็นแบบทวิ มีค่า Log Likelihood เท่ากับ -211.95003 และค่า Pseudo R^2 เท่ากับ 0.1385 ดังนั้นจึงสามารถอธิบายได้ว่า

แบบจำลองโพรบิทที่เป็นแบบทวิมีความเหมาะสมและมีความน่าเชื่อถือมากกว่าแบบจำลองโลจิสติกที่เป็นแบบทวิ (ดังตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 การเปรียบเทียบผลการประเมินความน่าเชื่อถือและความเหมาะสมของแบบจำลองสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล

ค่าสถิติ	แบบจำลองโลจิสติกที่เป็นแบบทวิ	แบบจำลองโพรบิทที่เป็นแบบทวิ
Log Likelihood	-211.97275	-211.95003
Pseudo R^2	0.1384	0.1385

ที่มา: จากการสรุปข้อมูลโดยผู้วิจัย

พบว่า อาชีพ (OCCUPATION) รายได้ต่อเดือน (SALARY) และ ราคาของสัตว์เลี้ยง (PPRICE) ส่งผลต่อโอกาสในการตัดสินใจซื้อประกันสัตว์เลี้ยงในพื้นที่กรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ดังตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 ผลการทดสอบแบบจำลองโพรบิทที่เป็นแบบทวิ (Binary Probit Regression)

Variables	B	S.E.	Z	P > |Z|	Marginal Effect	95% Confidence Interval	
						Lower Bound	Upper Bound
SEX	0.123	0.152	0.810	0.418	0.042	-0.060	0.143
AGE	0.047	0.176	0.270	0.789	0.016	-0.101	0.133
OCCUPATION	-0.434	0.210	-2.070	0.039*	-0.134	-0.249	-0.020
SALARY	0.369	0.181	2.030	0.042*	0.124	0.006	0.242
EDUCATION	-0.023	0.258	-0.090	0.928	-0.008	-0.177	0.161
MARRIED	0.008	0.197	0.040	0.967	0.003	-0.128	0.133
PNUMBER	-0.179	0.184	-0.970	0.331	-0.062	-0.190	0.066
PAGE	-0.108	0.176	-0.610	0.539	-0.037	-0.157	0.083
PEXPENSES	0.280	0.389	0.720	0.473	0.087	-0.128	0.303
PHEALTH	-0.085	0.292	-0.290	0.771	-0.029	-0.229	0.171
PLOST	0.058	0.176	0.330	0.744	0.020	-0.099	0.138
PTYPE	0.192	0.178	1.080	0.281	0.065	-0.054	0.185
PPRICE	0.405	0.175	2.310	0.021*	0.138	0.021	0.255
PSPECIES	0.192	0.174	1.100	0.271	0.066	-0.053	0.185
PHOSPITAL	0.166	0.220	0.760	0.449	0.055	-0.082	0.191
PRODUCT	0.208	0.185	1.120	0.261	0.070	-0.052	0.193
PRICE	0.251	0.193	1.300	0.194	0.085	-0.043	0.213
PLACE	-0.117	0.247	-0.470	0.635	-0.040	-0.203	0.124
PROMOTION	0.186	0.221	0.840	0.400	0.063	-0.084	0.210
PEOPLE	-0.172	0.294	-0.590	0.558	-0.058	-0.253	0.137
PHYSICAL	-0.235	0.232	-1.010	0.312	-0.079	-0.233	0.075
PROCESS	0.425	0.275	1.540	0.122	0.144	-0.039	0.326
Constant	-2.333	0.770	-3.030	0.002*			

หมายเหตุ: * หมายถึง มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ที่มา: จากการสรุปข้อมูลโดยผู้วิจัย

จากตารางที่ 3 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อประกันสัตว์เลี้ยงในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ด้วยแบบจำลองโพรบิทที่เป็นแบบทวิ สำหรับการศึกษาในครั้งนี้ พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อประกันสัตว์เลี้ยงมีทั้งหมด 3 ตัวแปร ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคลด้านอาชีพ ปัจจัยส่วนบุคคลด้านรายได้ต่อเดือน และข้อมูลเกี่ยวกับสัตว์เลี้ยงด้านราคาของสัตว์เลี้ยง อย่างไรก็ตาม ค่าสัมประสิทธิ์ไม่สามารถแปรผลได้โดยตรงจึงต้องคำนวณค่าผลกระทบส่วนเพิ่มเพื่อแสดงถึงการประมาณค่าการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรอิสระต่างๆ ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อประกันสัตว์เลี้ยงในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ซึ่งสามารถอธิบายผลการวิเคราะห์ได้ดังนี้

ปัจจัยส่วนบุคคลด้านอาชีพ (OCCUPATION) ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อประกันสัตว์เลี้ยงในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 มีค่าผลกระทบส่วนเพิ่มเท่ากับ -0.134 กล่าวคือ เมื่อกำหนดให้ปัจจัยอื่นๆ คงที่ ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอาชีพเป็นข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ และพนักงานบริษัทเอกชน มีความน่าจะเป็นในการตัดสินใจซื้อประกันสัตว์เลี้ยงในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ลดลง ร้อยละ 13.4

ปัจจัยส่วนบุคคลด้านรายได้ต่อเดือน (SALARY) ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อประกันสัตว์เลี้ยงในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 มีค่าผลกระทบส่วนเพิ่มเท่ากับ 0.124 กล่าวคือ เมื่อกำหนดให้ปัจจัยอื่นๆ คงที่ ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีรายได้ต่อเดือนตั้งแต่ 30,001 บาทขึ้นไป มีความน่าจะเป็นในการตัดสินใจซื้อประกันสัตว์เลี้ยงในพื้นที่กรุงเทพมหานคร เพิ่มขึ้น ร้อยละ 12.4

ข้อมูลเกี่ยวกับสัตว์เลี้ยงด้านราคาของสัตว์เลี้ยง (PPRICE) ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อประกันสัตว์เลี้ยงในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 มีค่าผลกระทบส่วนเพิ่มเท่ากับ 0.138 กล่าวคือ เมื่อกำหนดปัจจัยอื่นๆ คงที่ ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีราคาสัตว์เลี้ยง 10,001 บาทขึ้นไป มีความน่าจะเป็นในการตัดสินใจซื้อประกันสัตว์เลี้ยงในพื้นที่กรุงเทพมหานคร เพิ่มขึ้น ร้อยละ 13.8

ตารางที่ 3 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อประกันสัตว์เลี้ยงในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ด้วยแบบจำลองโพรบิทที่เป็นแบบทวิ

ลำดับ	ตัวแปรอิสระ	สัญลักษณ์	ความหมายของตัวแปร	ทิศทาง	กลุ่มอ้างอิง
1.ปัจจัยส่วนบุคคล					
1.1	อาชีพ	OCCUPATION	ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ และพนักงานบริษัทเอกชน	-	ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว
1.2	รายได้ต่อเดือน	SALARY	30,001 บาทขึ้นไป	+	ต่ำกว่า 15,000 บาท 15,000-30,000 บาท
2.ข้อมูลเกี่ยวกับสัตว์เลี้ยง					
2.1	ราคาของสัตว์เลี้ยง	PPRICE	10,001บาท ขึ้นไป	+	ไม่มีค่าใช้จ่าย 1,001-10,000 บาท

ที่มา: จากการสรุปข้อมูลโดยผู้วิจัย

อภิปรายผล

จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกันส่งผลต่อการให้ความสำคัญกับปัจจัยส่วนประสมการตลาด ที่ระดับนัยสำคัญสถิติ 0.05 พบว่า กลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญกับปัจจัยส่วนประสมการตลาดด้านกระบวนการมากที่สุด โดยให้ความสำคัญกับขั้นตอนในการซื้อประกันไม่ยุ่งยาก ขั้นตอนการพิจารณารับประกันที่รวดเร็ว และการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนไม่ยุ่งยากและรวดเร็ว ซึ่งมีความสัมพันธ์กับปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ ด้านอายุ ด้านอาชีพ ด้านรายได้ ด้านระดับการศึกษา เนื่องจากกลุ่มผู้บริโภคที่มีอายุแตกต่างกันจะมีความต้องการในการบริโภคสินค้าและบริการที่แตกต่างกัน โดยอาชีพที่แตกต่างกันจะทำให้มีประสบการณ์ในการทำงานที่แตกต่างกัน มีความสนใจ ประสบการณ์ การใช้ชีวิตตลอดจนมีความเสี่ยงในการทำงานที่แตกต่างกัน ซึ่งสถานะทางการเงินของบุคคล ส่งผลต่ออำนาจการใช้จ่าย การบริโภค

สินค้าและบริการที่แตกต่างกัน อีกทั้งการศึกษามีอิทธิพลต่อผู้รับสาร ดังนั้นคนที่มีระดับการศึกษาที่แตกต่างกันจะส่งผลให้เกิดความรู้สึก ความคิด อุดมการณ์ และความต้องการที่แตกต่างกันด้วย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐิยา ภัทรกิจจานุรักษ์ (2560) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกซื้อประกันชีวิตของผู้บริโภค ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล พบว่า สถานภาพ ระดับการศึกษา และรายได้ต่อเดือนที่แตกต่างกัน มีผลต่อการเลือกซื้อประกันชีวิตของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลที่แตกต่างกัน อย่างไรก็ตาม เพศ อายุ อาชีพ ที่แตกต่างกัน ไม่มีผลต่อการเลือกซื้อประกันชีวิตของผู้บริโภค ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลที่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ มณีรัตน์ รัตนพันธ์ (2561) ศึกษาปัจจัยในการตัดสินใจซื้อประกันชีวิตของผู้บริโภคในจังหวัดสงขลา พบว่า อายุที่แตกต่างกันมีผลต่อการตัดสินใจซื้อประกันชีวิตในภาพรวมแตกต่างกัน อย่างไรก็ตาม สถานภาพ จำนวนบุตร และระดับการศึกษาของผู้บริโภคที่แตกต่างกันมีผลต่อการตัดสินใจซื้อประกันชีวิตในภาพรวมและปัจจัยทุกด้านไม่แตกต่างกัน

จากการศึกษาปัจจัยส่วนบุคคล ข้อมูลเกี่ยวกับสัตว์เลี้ยง และปัจจัยด้านส่วนประสมการตลาดที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อประกันสัตว์เลี้ยงโดยใช้แบบจำลองโพรบิทที่เป็นแบบทวิ เนื่องจากผลการวิเคราะห์มีความเหมาะสมและความน่าเชื่อถือโดยมีเกณฑ์ที่ดีกว่าแบบจำลองโลจิสติกที่เป็นแบบทวิ ซึ่งตัวแปรอิสระที่ใช้ในการศึกษาสามารถใช้พยากรณ์ความน่าจะเป็นของการตัดสินใจซื้อประกันสัตว์เลี้ยง โดยมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 เมื่อกำหนดให้ปัจจัยอื่นๆ คงที่ พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลด้านอาชีพ คือ ผู้ที่มีอาชีพเป็นข้าราชการ รัฐวิสาหกิจ และพนักงานบริษัทเอกชน มีความน่าจะเป็นในการตัดสินใจซื้อประกันสัตว์เลี้ยงในพื้นที่กรุงเทพมหานครน้อยกว่ากลุ่มอาชีพอื่นๆ เนื่องจากผู้ที่มีอาชีพเป็นข้าราชการ รัฐวิสาหกิจ และพนักงานบริษัทเอกชนมีความมั่นคงของรายได้ ทำให้สามารถบริหารจัดการรายได้ในแต่ละเดือนได้อย่างแน่นอน (ธนาคารกรุงศรีอยุธยา, 2564) จึงไม่มีความกังวลในค่าใช้จ่ายการดูแลสัตว์เลี้ยง ในขณะที่ปัจจัยส่วนบุคคลด้านรายได้ต่อเดือน คือ ผู้ที่มีรายได้ต่อเดือนตั้งแต่ 30,001 บาทขึ้นไป มีความน่าจะเป็นในการตัดสินใจซื้อประกันสัตว์เลี้ยงในพื้นที่กรุงเทพมหานครเพิ่มขึ้น สอดคล้องกับ ณัฐิยา ภัทรกิจจานุรักษ์ (2560) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกซื้อประกันชีวิตของผู้บริโภค ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล พบว่า ผู้บริโภคที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนมากกว่ามีการเลือกซื้อประกันชีวิตมากกว่าผู้ที่มีรายได้น้อย และข้อมูลเกี่ยวกับสัตว์เลี้ยงด้านราคาของสัตว์เลี้ยง คือ ผู้ที่มีสัตว์เลี้ยงราคาตั้งแต่ 10,001 บาทขึ้นไป มีความน่าจะเป็นในการตัดสินใจซื้อประกันสัตว์เลี้ยงในพื้นที่กรุงเทพมหานคร เพิ่มขึ้น สอดคล้องกับ Stowe et al. (2022) ได้ศึกษาความพึงพอใจของเจ้าของม้าเกี่ยวกับกรมธรรม์ประกันภัยม้า พบว่า ม้าที่มีมูลค่าต่ำเจ้าของม้าพึงพอใจในกรมธรรม์ซึ่งครอบคลุมค่ารักษาพยาบาลและการดูแลตามปกติ ในขณะที่เจ้าของม้าที่มีมูลค่าสูงกว่ายินดีจ่ายเบี้ยประกันที่สูงขึ้นเพื่อประกันมูลค่าตลาดของม้า

องค์ความรู้ใหม่

จากการวิจัยปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อประกันสัตว์เลี้ยงในพื้นที่กรุงเทพมหานคร สามารถสรุปองค์ความรู้ใหม่ได้ดังนี้

1. ผู้ที่มีอาชีพเป็นข้าราชการ รัฐวิสาหกิจ และพนักงานบริษัทเอกชนมีความมั่นคงของรายได้ทำให้สามารถบริหารจัดการรายได้ในแต่ละเดือนได้อย่างแน่นอน จึงไม่มีความกังวลในค่าใช้จ่ายการดูแลสัตว์เลี้ยง
2. ผู้มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนมากกว่ามีกำลังซื้อมากกว่า ดังนั้นผู้มีรายได้ต่อเดือนตั้งแต่ 30,001 บาทขึ้นไป จึงมีการเลือกซื้อประกันมากกว่าผู้มีรายได้น้อย
3. ผู้ที่มีสัตว์เลี้ยงราคาตั้งแต่ 10,001 บาทขึ้นไป ตัดสินใจซื้อประกันสัตว์เลี้ยงเนื่องจากสัตว์เลี้ยงที่มีราคาสูงมีความเสี่ยงในกรณีสูญหายหรือเสียชีวิต

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกันส่งผลต่อการให้ความสำคัญกับปัจจัยส่วนประสมการตลาด โดยวิเคราะห์ข้อมูลด้วย F - test ที่ระดับนัยสำคัญสถิติ 0.05 พบว่า กลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญกับปัจจัยส่วนประสมการตลาดด้านกระบวนการมากที่สุด โดยให้ความสำคัญกับขั้นตอนในการซื้อประกันไม่ยุ่งยาก ขั้นตอนการพิจารณา

รับประกันที่รวดเร็ว และการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนไม่ยุ่งยากและรวดเร็ว ซึ่งมีความสัมพันธ์กับปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ ด้านอายุ ด้านอาชีพ ด้านรายได้ ด้านระดับการศึกษา

จากการศึกษาปัจจัยส่วนบุคคล ข้อมูลเกี่ยวกับสัตว์เลี้ยง และปัจจัยส่วนประสมการตลาดที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อประกันสัตว์เลี้ยงในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ซึ่งทำการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตามโดยใช้การวิเคราะห์ด้วยแบบจำลองโพรบิทที่เป็นแบบทวิ เนื่องจากมีความเหมาะสมและมีความน่าเชื่อถือมากกว่าแบบจำลองโลจิสติกที่เป็นแบบทวิ โดยศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตาม (Y) ในกรณีที่ตัวแปรตามเป็นตัวแปรเชิงกลุ่มที่มีค่าได้เพียง 2 ค่า โดยกำหนดให้ Y = 1 คือ เจ้าของสัตว์เลี้ยงตัดสินใจซื้อหรือมีความสนใจที่จะซื้อประกันสัตว์เลี้ยงภายในระยะเวลา 6 เดือน และ Y= 0 เจ้าของสัตว์เลี้ยงตัดสินใจไม่ซื้อหรือไม่มีความสนใจที่จะซื้อประกันสัตว์เลี้ยงภายในระยะเวลา 6 เดือน และมีตัวแปรอิสระทั้งหมด 22 ตัวแปร พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลด้านอาชีพ คือ ผู้ที่มีอาชีพเป็นข้าราชการ รัฐวิสาหกิจ และพนักงานบริษัทเอกชน มีความน่าจะเป็นในการตัดสินใจซื้อประกันสัตว์เลี้ยงในพื้นที่กรุงเทพมหานครน้อยกว่ากลุ่มอาชีพอื่นๆ ในขณะที่ปัจจัยส่วนบุคคลด้านรายได้ต่อเดือน คือ ผู้ที่มีรายได้ต่อเดือนตั้งแต่ 30,001 บาทขึ้นไป มีความน่าจะเป็นในการตัดสินใจซื้อประกันสัตว์เลี้ยงในพื้นที่กรุงเทพมหานคร เพิ่มขึ้น และข้อมูลเกี่ยวกับสัตว์เลี้ยงด้านราคาของสัตว์เลี้ยง คือ ผู้ที่มีสัตว์เลี้ยงราคาตั้งแต่ 10,001 บาทขึ้นไป มีความน่าจะเป็นในการตัดสินใจซื้อประกันสัตว์เลี้ยงในพื้นที่กรุงเทพมหานคร เพิ่มขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 ผู้ประกอบการควรมีขั้นตอนการซื้อประกันสัตว์เลี้ยงที่ไม่ยุ่งยาก ขั้นตอนในการรับพิจารณาประกันที่รวดเร็วและขั้นตอนในการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนไม่ยุ่งยากและรวดเร็ว เช่น ขั้นตอนการซื้อประกันไม่ต้องแสดงหลักฐานการฝังไมโครชิพ ไม่ต้องมีใบรับรองการตรวจสุขภาพของสัตว์เลี้ยงเพื่อลดกระบวนการที่ยุ่งยากและไม่จำเป็น อีกทั้งการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนสามารถยื่นเอกสารเพียงใบเสร็จการรักษาและใบรับรองแพทย์โดยไม่ต้องแสดงเอกสารอื่นประกอบ นอกจากนี้ต้องระบุระยะรอคอยให้ชัดเจนและสามารถติดต่อได้ตลอด 24 ชั่วโมง ซึ่งกลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญกับปัจจัยส่วนประสมการตลาดด้านกระบวนการมากที่สุดจึงมีโอกาสจะตัดสินใจซื้อประสัตว์เลี้ยงมากยิ่งขึ้น

1.2 ผู้ประกอบการควรกำหนดกลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้เลี้ยง สุนัข/แมว ที่มีรายได้ต่อเดือนตั้งแต่ 30,001 บาทขึ้นไป เพราะเป็นปัจจัยส่วนบุคคลที่มีความสัมพันธ์กับปัจจัยส่วนประสมการตลาด และมีความน่าจะเป็นในการตัดสินใจซื้อประกันสัตว์เลี้ยงในพื้นที่กรุงเทพมหานคร อย่างไรก็ตามผู้ประกอบการควรประชาสัมพันธ์ประกันสัตว์เลี้ยงให้กลุ่มเป้าหมายรู้จักและเข้าใจถึงประโยชน์ประกันสัตว์เลี้ยงมากขึ้น เช่น ช่วยลดค่าใช้จ่ายในค่ารักษาพยาบาล ช่วยลดภาระในการจ่ายค่าชดเชยกรณีสัตว์เลี้ยงสร้างความเสียหายต่อบุคคลภายนอก นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญกับปัจจัยส่วนประสมการตลาดด้านกระบวนการมากที่สุด ดังนั้นควรประชาสัมพันธ์ให้ทราบถึงกระบวนการซื้อประกันที่ไม่ยุ่งยาก ขั้นตอนพิจารณาประกันที่รวดเร็ว และขั้นตอนการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนที่ไม่ยุ่งยากและรวดเร็ว เพื่อเพิ่มโอกาสในการตัดสินใจซื้อประกันสัตว์เลี้ยง

1.3 ผู้ประกอบการควรเสนอความคุ้มครองพิเศษเนื่องจากสัตว์เลี้ยงที่มีราคาสูงมีความเสี่ยงในกรณีสูญหายหรือเสียชีวิต เช่น การประกาศตามหาสัตว์เลี้ยง คุ้มครองกรณีสัตว์เลี้ยงเสียชีวิต เป็นต้น อีกทั้งผู้ประกอบการควรให้สิทธิพิเศษสำหรับกลุ่มลูกค้าที่มีกำลังซื้อสูง เช่น ส่วนลดในการฉีดวัคซีนให้กับสัตว์เลี้ยง ตรวจสุขภาพสัตว์เลี้ยงฟรีปีละ 1 ครั้ง เพื่อนำไปสู่การเสนอขายประกันสัตว์เลี้ยงเบี้ยที่เพิ่มสูงขึ้นในปีถัดไป นอกจากนี้ควรเพิ่มกรมธรรม์สำหรับสัตว์แปลกซึ่งเป็นกลุ่มราคาสัตว์เลี้ยงที่มีราคาสูงเช่นกัน เพื่อให้ครอบคลุมและเป็นที่นิยมมากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะด้านการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษากลุ่มตัวอย่างเฉพาะในพื้นที่กรุงเทพมหานครเท่านั้น ในครั้งต่อไป ควรจะมีการขยายขอบเขตพื้นที่ในการศึกษาเพิ่มเติมในบริเวณเขตอื่นๆ เพื่อที่จะให้ได้มาซึ่งผลการศึกษาที่มีความละเอียดมากขึ้น

2.2 ควรเพิ่มการศึกษาในกลุ่มตัวอย่างที่มีการเลี้ยงสัตว์ชนิดอื่นๆ ที่เริ่มเป็นที่นิยมมากขึ้น เช่น ปลา นก หนู เป็นต้น หรือกลุ่มตัวอย่างที่เลี้ยงสัตว์แปลก เช่น งู เฟนเน็คฟ็อกซ์ กิ้งก่า เป็นต้น เพื่อให้เกิดการครอบคลุมกลุ่มสัตว์เลี้ยงชนิดอื่นๆ เพิ่มขึ้น อีกทั้งเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ประกันภัยในประเทศไทยให้เป็นที่นิยม

2.3 ควรแยกกลุ่มการศึกษาระหว่างกลุ่มคนที่ซื้อประกันสัตว์เลี้ยงกับกลุ่มคนที่สนใจซื้อประกันสัตว์เลี้ยง เพื่อให้ได้มาซึ่งผลการศึกษาที่มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

2.4 ควรศึกษาถึงองค์ประกอบอื่น ที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อประกันสัตว์เลี้ยง เช่น การสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภคในมิติอื่นๆ มากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กรมปศุสัตว์. (2561). *จำนวนประชากรสุนัขและแมว.* สืบค้น 10 มิถุนายน2565. จาก http://dcontrol.dld.go.th/dcontrol/index.php/rabies/747-dogpop2016.

กรุงเทพธุรกิจ. (2563). *'คนรุ่นใหม่' ก่อหนี้แรง จับตาหนี้เสีย 'Gen Y' ทะลุแสนล้าน*. สืบค้น 28 มิถุนายน 2565. จาก https://www.bangkokbiznews.com/business/885095.

_____. (2563). *'ประกันสัตว์เลี้ยง' สำคัญแค่ไหน เลือกยังไงให้เหมาะ*. สืบค้น 28 มิถุนายน 2565. จาก https://www.bangkokbiznews.com/lifestyle/886633.

ณัฐิยา ภัทรกิจจานุรักษ์. (2660). *ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกซื้อประกันชีวิตของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล*. (บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์).

ธนาคารกรุงศรีอยุธยา. (2564). *เตรียมตัวยังไงดี? เมื่อคิดจะเลี้ยงสัตว์ในบ้าน.* สืบค้น 29 มิถุนายน 2565. จาก https://www.krungsri.com/th/plearn-plearn/pet-owner.

_____. (2565). *ทางออกมนุษย์เงินเดือน ทำงานหนักแทบตาย สุดท้ายเงินจ่ายไม่พอค่าหมอ.* สืบค้น 28 มิถุนายน 2565. จาก https://www.krungsri.com/th/plearn-plearn/saralyman-health-insurance.

ธนาคารกสิกรไทย. (2562). *ไลฟ์สไตล์คนยุคใหม่ ดันตลาดสัตว์เลี้ยงโต.* สืบค้น 28 กันยายน 2565. จาก https://www.kasikornbank.com/th/business/sme/ksmeknowledge/article/smetips/pages/pets_business.aspx.

มณีรัตน์ รัตนพันธ์. (2561). ปัจจัยในการตัดสินใจซื้อประกันชีวิตของผู้บริโภคในจังหวัดสงขลา. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต, 14*(1), 203-226.

มนต์ชัย วงษ์กิตติไกรวัล. (2562). *คาดตลาดสัตว์เลี้ยงโตแตะ 3.5 หมื่นล้านบาท รับผู้สูงอายุ LGBT ขยายตัวต่อเนื่อง.* สืบค้น 25 มิถุนายน 2565. จาก https://thestandard.co/pet-market-grows-35-billion-baht/.

มาร์เก็ตติ้ง. (2566). *ตลาดอาหารสัตว์เลี้ยง ปี 2565 คนไทยเลี้ยงแมว - สุนัข เพิ่มขึ้น อาหารแมวเติบโต แต่อาหารสุนัขหดตัว*. สืบค้น 28 กันยายน 2565. จาก https://www.marketthink.co/34137.

มาร์เก็ตติ้งอุ๊ปส์. (2566). *อินไซต์ตลาดสัตว์เลี้ยง คนไทยนิยมเลี้ยงสัตว์แทนลูก – ถอดกลยุทธ์ “Petsumer Marketing” เอาใจทาสสายเปย์*. สืบค้น 28 กันยายน 2565. จาก https://www.marketingoops.com/reports/petsumer-marketing/.

มาร์เก็ตเธียร์. (2564). *ปรากฏการณ์* Pet Humanization *ดันตลาดธุรกิจเกี่ยวกับสัตว์เลี้ยงโต.* สืบค้น 16 มิถุนายน 2565. จาก https://marketeeronline.co/archives/243237.

Cochran, W. G. (1977). *Sampling Techniques.* (3rd ed.). New York: John Wiley and Sons Inc..

Cronbach, L. J. (1951). Coefficient Alpha and The Internal Structure of Tests. *Psychometrika, 16*(3), 297-334.

Jarvis, S. (2018). Encouraging Responsible Pet Ownership. *Veterinary Record*, *182*(14), 389-389.

Maharaj, N., & Haney, C. J. (2015). A Qualitative Investigation of The Significance of Companion. *Western Journal of Nursing Research*, *37*(9), 1175-1193.

Ogundeji YK., Akomolafe B.,Ohiri K., & Butawa NN. (2019). Factors Influencing Willingness and Ability to Pay for Social Health Insurance in Nigeria. *Plos One, 14*(8), 1-10.

Stowe, C. J., Kibler, M. L., & Barrowclough, M. (2022). Horse Owner Preferences for Equine Insurance Policies. *Journal of Equine Veterinary Science*, *113*(1), 1-8.

Suchiva, N. (2019). *10% Growth Projected for Pet Market*. Retrieved 2 June 2022. from https://www.bangkokpost.com/business/1461849/10-growth-projected-for-pet-market.

JSSP: Journal of Social Science Panyapat, 2024. 6(1): 353-366.

PANYAPAT
ปัญญาพัฒน์

JSSP
Journal of Social Science Panyapat
https://so06.tci-thaijo.org/index.php/JSSP/index

Research Article

Policy Implementation Practical Tourism that Affecting the Promotion Rehabilitation and Development of Tourist Attractions in Ranong Town Municipality Ranong Province

Suphaphit Chaityadit[1*] Theerapol Karnchanakas[2] Thutsapong Wongsawad[2] and Natthanon Thavisin[2]

[1] *Master Student, Master of Public Administration Program, Faculty of Social Sciences and Education, Thongsook College, Thailand*

[2] *Faculty of Social Sciences and Education, Thongsook College, Thailand*

[*] *Corresponding author. E-mail: Supaphit.c@gmail.com*

ABSTRACT

The purposes of this research article are to (1) study policy implementation practical tourism of Ranong Municipality; (2) study promotion, rehabilitation and development of tourist attractions of Ranong Municipality; and (3) study relationship for implementing policies that affect the promotion, rehabilitation and development of tourist attractions of Ranong Municipality Ranong Province, this research is survey research, the tools used to collect data include questionnaires, the population used in the research includes civil servants and general employees, employees hired according to mission and regular employees currently working in the Ranong Municipality Office simple sampling by means of drawing lots by making list of the total population, totaling 136 people, statistics used in data analysis included mean, standard deviation, correlation coefficient analysis Hypothesis testing and multiple regression analysis. The result of the study found that: for implementing tourism policy of Ranong Municipality, overall and each aspect is at high level in every aspect and the aspect with the highest average is the policy resource aspect. Promoting the restoration and development of tourist attractions of Ranong Municipality Overall and each aspect is at a high level in every aspect and the area with the highest average is the tourism market. Relationships in policy implementation strategies that affect the promotion, rehabilitation and development of tourist attractions in Ranong Municipality, overall, there is high level of positive correlation, statistically significant .01; with the variable tested having the highest predictive power being the intention of practitioners, it has coefficient of regression equation or predictive power (R^2) equal to .993 or has an effect on the promotion, rehabilitation and development of tourist attractions of Ranong Municipality Ranong Province, 99.30%, with statistical significance.

Keywords: Implementation of Policy, Promotion of Rehabilitation, Development of Tourist Attractions

Received: 19 February 2024;
Revised: 13 March 2024;
Accepted: 19 March 2024

© 2024 JSSP: Journal of Social Science Panyapat
ISSN: 3027-6748 (Online)

การนำนโยบายการท่องเที่ยวไปปฏิบัติอันส่งผลต่อการส่งเสริมฟื้นฟูและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของเทศบาลเมืองระนอง จังหวัดระนอง

สุภาพิชญ์ ไชยดิษฐ์[1*] ธีรพล กาญจนากาศ[2] ธรรศพงศ์ วงษ์สวัสดิ์[2] และ ณฐนนท ทวีสิน[2]

[1] นักศึกษาปริญญาโท รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์และศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยทองสุข ประเทศไทย

[2] คณะสังคมศาสตร์และศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยทองสุข ประเทศไทย

* Corresponding author. E-mail: Supaphit.c@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาการนำนโยบายการท่องเที่ยวไปปฏิบัติของเทศบาลเมืองระนอง (2) ศึกษาการส่งเสริมฟื้นฟูและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของเทศบาลเมืองระนอง และ (3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการนำนโยบายไปปฏิบัติที่ส่งผลต่อการส่งเสริมฟื้นฟูและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของเทศบาลเมืองระนอง จังหวัดระนอง การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ข้าราชการ พนักงานจ้างทั่วไป พนักงานจ้างตามภารกิจ และลูกจ้างประจำที่กำลังปฏิบัติงานในสำนักงานเทศบาลเมืองระนอง การสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย ด้วยวิธีการจับสลากโดยทำรายชื่อประชากรทั้งหมด จำนวน 136 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ การทดสอบสมมติฐาน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ผลการศึกษาพบว่า การนำนโยบายการท่องเที่ยวไปปฏิบัติของเทศบาลเมืองระนอง โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านทรัพยากรนโยบาย การส่งเสริมฟื้นฟูและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของเทศบาลเมืองระนอง โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านตลาดการท่องเที่ยว ความสัมพันธ์การนำนโยบายไปปฏิบัติที่ส่งผลต่อการส่งเสริมฟื้นฟูและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของเทศบาลเมืองระนอง โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยตัวแปรที่ทดสอบมีอำนาจพยากรณ์สูงสุด ได้แก่ ด้านความตั้งใจของผู้ปฏิบัติ มีค่าสัมประสิทธิ์สมการถดถอยหรืออำนาจพยากรณ์ (R^2) เท่ากับ .993 หรือมีผลต่อการส่งเสริมฟื้นฟูและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของเทศบาลเมืองระนอง จังหวัดระนอง ร้อยละ 99.30 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

คำสำคัญ: การนำนโยบายไปปฏิบัติ, การส่งเสริมฟื้นฟู, พัฒนาแหล่งท่องเที่ยว

© 2024 JSSP: Journal of Social Science Panyapat

บทนำ

ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคใต้ (Southern Economic Corridor: SEC) ครอบคลุมพื้นที่จังหวัดระนอง ชุมพร นครศรีธรรมราช และสุราษฎร์ธานี มุ่งเน้นพัฒนาไปสู่การเป็น “ประตูเศรษฐกิจแห่งภูมิภาคที่มีศักยภาพในการเชื่อมโยงโครงข่ายการคมนาคมขนส่งและการค้าของประเทศ” เนื่องจากมีศักยภาพในการเชื่อมระบบขนส่งโลจิสติกส์ในฝั่งอ่าวไทย-อันดามัน-ประเทศแถบเอเชียใต้และตะวันออกกลาง รวมทั้งสามารถเชื่อมต่อกับเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก เพื่อเป็นการเปิดประตูการท่องเที่ยวจากอ่าวไทยสู่ทะเลอันดามัน อีกทั้งยังมีโอกาสยกระดับสินค้าเกษตรที่เป็นจุดเด่นของพื้นที่ เช่น ยางพารา ปาล์มน้ำมันและอาหารทะเลไปสู่ตลาดการค้าระดับโลก โดยผ่านการแปรรูปและสร้างมูลค่าเพิ่มให้หลายเป็นเกษตรมูลค่าสูง อาทิ อุตสาหกรรมโอลิโอเคมี อุตสาหกรรมผลิตโคเนื้อศรีวิชัยและอุตสาหกรรมฮาลาล โครงการรถไฟทางคู่ชุมพร-สุราษฎร์ธานี สุราษฎร์ธานี-หาดใหญ่-สงขลา หาดใหญ่-ปาดังเบซาร์ และเส้นทางรถไฟสายใหม่ สุราษฎร์ธานี-ท่านุ่น (พังงา) ดอนสัก-สุราษฎร์ธานี และชุมพร-ท่าเรือน้ำลึกระนอง พัฒนาท่าเรือสำราญที่มีมาตรฐานในแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลที่มีศักยภาพที่อำเภอสมุย เร่งรัดก่อสร้างท่าเรือน้ำลึกสงขลาแห่งที่ 2 เพื่อเชื่อมแลนด์บริดของท่าเรือชุมพร-ระนอง รวมทั้งเร่งรัดการพัฒนาและปรับปรุงท่าอากาศยานนานาชาติหาดใหญ่ จ.สงขลา ด้านการท่องเที่ยว ยกระดับให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวคุณภาพชั้นนำของโลก พัฒนาศักยภาพการรักษาความปลอดภัยทางบกและทางน้ำ พัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว พัฒนา

เส้นทางเพื่อการท่องเที่ยว ปรับปรุงผิวจราจร ก่อสร้างจุดพักรถ จุดชมวิว และปรับปรุงภูมิทัศน์ ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต ส่งเสริมการเป็นศูนย์กลางสุขภาพนานาชาติ (Medical Hub) ในกลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอ่าวไทย ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งส่วนใหญ่เป็นโครงการบริหารจัดการน้ำเพื่อแก้ปัญหาอุทกภัย และมีปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง ด้านการยกระดับการผลิตและสร้างมูลค่าเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร โดยเสนอให้มีการพัฒนาพื้นที่ภาคใต้เป็นระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ หรือ SEC (Southern Economic Corridor) สู่การเป็นเมืองนวัตกรรมและความคิดสร้างสรรค์บนพื้นฐาน Agro-Bio-Economy เพิ่มมูลค่าสินค้าและบริการ เพื่อสร้างความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจของภาคใต้สู่การแข่งขันตลาดโลก (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2566)

จังหวัดระนองยังมีความงดงามและอุดมสมบูรณ์ด้วยทรัพยากรทางธรรมชาติ เช่น อุทยานแห่งชาติภูเขา น้ำตก ชายหาดและหมู่เกาะที่สวยงาม มีแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ มีสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการที่มีคุณภาพได้มาตรฐานและราคาไม่แพง (Value for Money) เป็นแหล่งรับประทานอาหารทะเลสดที่มีคุณภาพดีมากและราคาถูก ทำให้มีนักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก จึงเกิดปัญหาต่างๆ ตามมา เนื่องจากขาดการวางแผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวแบบบูรณาการอย่างยั่งยืนเพื่อรองรับต่อการ ขยายตัวของนักท่องเที่ยว เช่น การบุกรุกชายหาด ปัญหาขยะและความสะอาดบริเวณชายหาดและเกาะแก่ง เกือบทุกหาด ทำให้เกิดภาพลักษณ์ความสกปรกของบริเวณชายหาดของจังหวัดระนอง ปัญหาการเอารัดเอาเปรียบนักท่องเที่ยวในรูปแบบต่างๆ คุณภาพและมาตรฐานของโรงแรมและที่พักไม่เหมาะสมกับระดับราคา โดยเฉพาะในช่วงฤดูกาลท่องเที่ยว การเอาเปรียบด้านที่พัก ราคาสินค้า อาหาร เครื่องดื่ม การจำหน่ายสินค้าด้อยคุณภาพ โดยเฉพาะปัญหาด้านความเชื่อมั่นในมาตรฐานความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยวและการนำแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติประเด็นที่ 9 เขตเศรษฐกิจพิเศษประเทศไทยมีพื้นที่และเมืองอัจฉริยะที่น่าอยู่ ปลอดภัย เติบโตได้อย่างยั่งยืน เข้ามาบูรณาการกับแผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวแบบบูรณา การอย่างยั่งยืนของจังหวัด ซึ่งจะเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้เพื่อสร้างรูปแบบของการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษเป็นโครงการนำร่องเพื่อไปขยายผลให้ภูมิภาคอื่นๆ ของประเทศไทยต่อไป (สำนักงานจังหวัดระนอง, 2566)

เทศบาลเมืองระนอง ได้ยกฐานะเป็นเทศบาลเมือง เมื่อวันที่ 14 มีนาคม 2479 โดยพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งเทศบาลเมืองระนอง จังหวัดระนอง พ.ศ. 2479 การยกฐานะนี้โดยอาศัยอำนาจ ตามความในมาตรา 42 วรรค 1 และวรรค 3 แห่งพระราชบัญญัติจัดระเบียบเทศบาล พ.ศ.2476 คือยกฐานะมาจากสุขาภิบาลระนอง ซึ่งขณะนั้นมีรายได้ประมาณ 30,000 บาทต่อปี เดิมที่ตั้งของสำนักงานเทศบาลได้อาศัยส่วนหนึ่งของศาลากลางจังหวัดระนอง (หลังเก่า) (พระที่นั่งรัตนรังสรรค์) เป็นที่ตั้งสำนักงาน ต่อมาเมื่อ พ.ศ.2482 ได้ย้ายไปตั้งสำนักงานอยู่ใน ที่ดินอันเป็นทรัพย์สินของกองการลูกเสือ ซึ่งเช่าจากแผนกศึกษาธิการจังหวัดระนองโดยเสียค่าเช่าเป็นรายปี นอกจากประวัติความเป็นมาของเทศบาล ยังมีประวัติศาสตร์ของจังหวัดระนองที่เป็นเกียรติประวัติและความภาคภูมิใจของชาวจังหวัดระนอง คือ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 เมื่อครั้งเสด็จประพาสหัวเมืองปักษ์ใต้และแหลมมลายู ทรงแวะประทับจังหวัดระนอง ระหว่างวันที่ 23-26 เมษายน พ.ศ. 2433 ในครั้งนั้นพระองค์ยังได้พระราชทานนาม พลับพลาที่ประทับ คือ "พระที่นั่งรัตนรังสรรค์" และเนินเขาซึ่งเป็นที่ตั้งของพระที่นั่ง ฯ ชื่อว่า "เขานิเวศน์คีรี" และพระราชทานนามถนน 10 สายที่สำคัญที่ได้ชื่อว่าเป็นถนนประวัติศาสตร์ ได้แก่ ท่าเมือง เรืองราษฎร์ ชาติเฉลิม เพิ่มผล ชลระอุ ลุวัง กำลังทรัพย์ ดับคดี ทวีสินค้า ผาดาด ซึ่งนับเป็นพระมหากรุณาธิคุณต่อชาวจังหวัดระนอง เป็นล้นพ้นเป็นเกียรติประวัติและความภาคภูมิใจของจังหวัดระนอง ถนนประวัติศาสตร์ 10 สาย ดังกล่าว ที่เป็นที่เทิดทูนของชาวจังหวัดระนอง เนื่องจากนับเป็นพระปรีชาสามารถที่พระองค์ได้ทรงตั้งชื่อถนนได้คล้องจองกันถึง 10 สาย และชื่อถนนแต่ละสายจะสอดคล้องกับสภาพภูมิประเทศและสภาพของชุมชน เช่น ถนนเรืองราษฎร์ เป็นถนนที่ผ่านย่านตลาดและการค้าขาย ถนนดับคดีเป็นถนนที่ผ่านที่ตั้งศาลจังหวัดระนอง (เทศบาลเมืองระนอง, 2566)

การนำนโยบายไปปฏิบัติ (Policy implementation) เป็นเรื่องของการศึกษาว่าองค์กรที่รับผิดชอบ สามารถนำและกระตุ้นให้ทรัพยากรในการบริหารตลอดจนกลไกที่สำคัญทั้งหมดปฏิบัติงานให้บรรลุตามนโยบายที่วางไว้ การศึกษาเกี่ยวกับการนำนโยบายไปปฏิบัติจึงเป็นการแสวงหาวิธีการและแนวทางเพื่อปรับปรุงนโยบาย แผนงาน และการปฏิบัติงานโครงการ

ให้ดีขึ้น โดยสามารถนำทรัพยากรบุคคลและทรัพยากรทางกายภาพมาประสานเข้าด้วยกัน จูงใจให้นำไปปฏิบัติเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กรได้หรือไม่เพียงใด การศึกษาการนำนโยบายไปปฏิบัติมีจุดมุ่งหมายเพื่อค้นหาความจริงที่เกิดขึ้นภายในกระบวนการนานโยบายไปปฏิบัติโดยมุ่งตอบคำถามที่สำคัญ 2 ประการ คือ มีอะไรเกิดขึ้น (What) และทำไมจึงเกิดขึ้น (Why) ทั้งนี้เพื่อนำไปสู่การศึกษาถึงบทเรียนที่เกิดขึ้น การนำไปสู่การพัฒนาแนวทางและการสร้างที่จะช่วยสร้างความสำเร็จ ของการนำนโยบายไปปฏิบัติให้เกิดขึ้น (ฉัตรวิไล เหมือนประเสริฐ และสหภาพพ่อค้าทอง, 2559)

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยในฐานะประชาชนที่มีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดระนอง จึงมีความสนใจศึกษาเรื่องแนวคิดเกี่ยวกับการนำนโยบายไปปฏิบัติด้านการส่งเสริมฟื้นฟู และพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของเทศบาลเมืองระนอง จังหวัดระนอง เพื่อนำผลการศึกษาเป็นแนวทาง ในการปรับปรุงและเสริมสร้างประสิทธิภาพในด้านการส่งเสริมฟื้นฟูและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของเทศบาลเมืองระนอง จังหวัดระนอง เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ในการสร้างเสริมอาชีพ สร้างรายได้ และส่งเสริม ความมั่นคงทางศิลปะวัฒนธรรมต่อประชาชนจากรุ่นสู่รุ่น และเกิดประโยชน์ต่อประชาชนทั้งในและนอกเขตเทศบาลเมืองระนองที่เข้ามาใช้บริการด้านการท่องเที่ยวต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการนำนโยบายการท่องเที่ยวไปปฏิบัติของเทศบาลเมืองระนอง จังหวัดระนอง
2. เพื่อศึกษาการส่งเสริมฟื้นฟูและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของเทศบาลเมืองระนอง จังหวัดระนอง
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการนำนโยบายไปปฏิบัติที่ส่งผลต่อการส่งเสริมฟื้นฟูและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของเทศบาลเมืองระนอง จังหวัดระนอง

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ข้าราชการ พนักงานจ้างทั่วไป พนักงานจ้างตามภารกิจ และลูกจ้างประจำที่กำลังปฏิบัติงานในสำนักงานเทศบาลเมืองระนอง จังหวัดระนอง จำนวน 208 คน (เทศบาลเมืองระนอง, 2566)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง การสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีการจับสลากโดยทำรายชื่อประชากรทั้งหมดทั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% โดยใช้ตารางการกำหนดกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie & Morgan (1970) จะได้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา จำนวน 136 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการตามลำดับขั้นตอนโดยศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามดังนี้

2.1 ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม และปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อดำเนินการ

2.2 สร้างแบบสอบถามตามที่ได้ศึกษาแล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบและแก้ไขให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

2.3 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ (Index of item Objective Congruence: IOC) ทุกข้อได้ 1.0

2.4 ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามที่ผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน จากนั้นนำไปทดลองใช้ (Try-out) กับกลุ่มทดลองที่เป็นข้าราชการ พนักงานจ้างทั่วไปในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดระนอง ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 40 คน และนำแบบสอบถามมาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม

2.5 นำแบบสอบถามที่หาค่าอำนาจจำแนกแล้วมาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟ่า (α - Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach, 1990) ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .995

2.6 นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความเชื่อมั่นแล้วไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดเพื่อนำผลมาวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์และสมมติฐานการวิจัยต่อไป

3. สมมติฐานการวิจัย

การนำนโยบายไปปฏิบัติที่ส่งผลต่อการส่งเสริมฟื้นฟูและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของเทศบาลเมืองระนอง จังหวัดระนอง

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary source) ด้วยการใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากข้าราชการ พนักงานจ้างทั่วไป พนักงานจ้างตามภารกิจ และลูกจ้างประจำที่กำลังปฏิบัติงานในสำนักงานเทศบาลเมืองระนอง และนำข้อมูลเข้าระบบคอมพิวเตอร์ เพื่อประมวลผลทางสถิติ

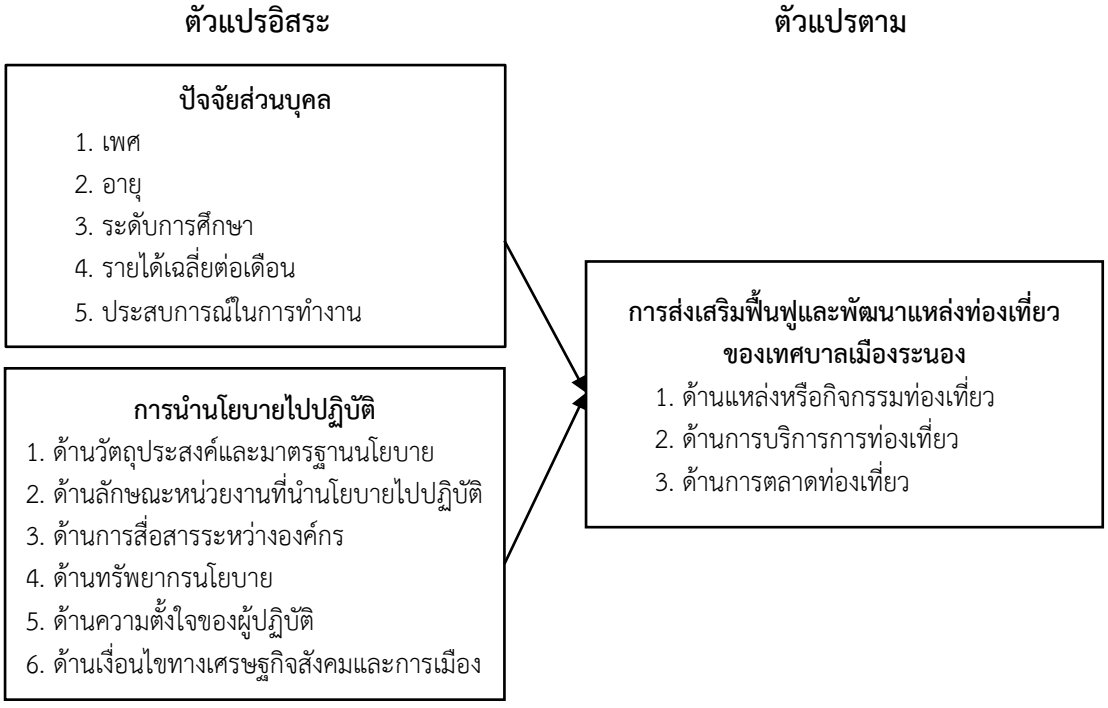
4.2 ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary source) เป็นการศึกษาข้อมูลจากแหล่งพื้นที่ศึกษา และเก็บรวบรวมเอกสารทางวิชาการ บทความ วิทยานิพนธ์ รายงานการวิจัย หนังสือ วารสาร สิ่งพิมพ์ การสืบค้นจากสารสนเทศและข้อมูลทางอินเตอร์เน็ต แนวคิดและทฤษฎีเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำมาสนับสนุนงานวิจัยฉบับนี้

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรด้วยสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Pearson's Correlation) การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) และการทดสอบสมมติฐานการวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาการนำนโยบายไปปฏิบัติด้านการส่งเสริมฟื้นฟูและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของเทศบาลเมืองระนอง จังหวัดระนอง ได้ศึกษาข้อมูลจากแหล่งในพื้นที่ศึกษา และเก็บรวบรวมเอกสารทางวิชาการ บทความ วิทยานิพนธ์ รายงานการวิจัย หนังสือ วารสาร สิ่งพิมพ์ การสืบค้นจากสารสนเทศและข้อมูลทางอินเตอร์เน็ต รวมถึงศึกษาแนวคิด ทฤษฎีเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และนำมาสังเคราะห์เป็นกรอบแนวคิดการวิจัย ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย พบว่า

1. การนำนโยบายการท่องเที่ยวไปปฏิบัติของเทศบาลเมืองระนอง จังหวัดระนอง

การนำนโยบายการท่องเที่ยวไปปฏิบัติของเทศบาลเมืองระนอง จังหวัดระนอง พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก จัดเรียงอันดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านทรัพยากรนโยบาย รองลงมาคือ ด้านความตั้งใจของผู้ปฏิบัติ ด้านการสื่อสารระหว่างองค์กร ด้านเงื่อนไขทางเศรษฐกิจสังคมและการเมือง ด้านวัตถุประสงค์และมาตรฐานของนโยบาย และอันดับสุดท้ายคือ ด้านลักษณะหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ ตามลำดับ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การนำนโยบายการท่องเที่ยวไปปฏิบัติของเทศบาลเมืองระนอง จังหวัดระนอง

การนำนโยบายการท่องเที่ยวไปปฏิบัติ	$\bar{X}$	S.D	ระดับความคิดเห็น	อันดับ
1. ด้านวัตถุประสงค์และมาตรฐานนโยบาย	4.01	.577	มาก	5
2. ด้านลักษณะหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ	3.97	.616	มาก	6
3. ด้านการสื่อสารระหว่างองค์กร	4.04	.546	มาก	3
4. ด้านทรัพยากรนโยบาย	4.22	.629	มาก	1
5. ด้านความตั้งใจของผู้ปฏิบัติ	4.08	.622	มาก	2
6. ด้านเงื่อนไขทางเศรษฐกิจสังคมและการเมือง	4.03	.567	มาก	4
รวม	**4.06**	**.515**	**มาก**	

2. การส่งเสริมฟื้นฟูและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของเทศบาลเมืองระนอง จังหวัดระนอง

การส่งเสริมฟื้นฟูและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของเทศบาลเมืองระนอง จังหวัดระนอง พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก เพื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก จัดเรียงอันดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านตลาดการท่องเที่ยว รองลงมาเป็นด้านบริการการท่องเที่ยว และด้านแหล่งหรือกิจกรรมท่องเที่ยว ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การส่งเสริมฟื้นฟูและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของเทศบาลเมืองระนอง จังหวัดระนอง

การส่งเสริมฟื้นฟูและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของเทศบาลเมืองระนอง	$\bar{X}$	S.D	ระดับความคิดเห็น	อันดับ
1. ด้านแหล่งหรือกิจกรรมท่องเที่ยว	4.02	.555	มาก	3
2. ด้านบริการการท่องเที่ยว	4.05	.577	มาก	2
3. ด้านตลาดการท่องเที่ยว	4.10	.585	มาก	1
รวม	**4.06**	**.530**	**มาก**	

3. ความสัมพันธ์การนำนโยบายไปปฏิบัติที่ส่งผลต่อการส่งเสริมฟื้นฟูและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของเทศบาลเมืองระนอง จังหวัดระนอง

ความสัมพันธ์การนำนโยบายไปปฏิบัติที่ส่งผลต่อการส่งเสริมฟื้นฟูและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของเทศบาลเมืองระนอง พบว่า โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์เชิงบวกอยู่ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r = .787$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า การนำนโยบายไปปฏิบัติด้านการสื่อสารระหว่างองค์กรกับการส่งเสริมฟื้นฟูและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของเทศบาลเมืองระนอง ด้านแหล่งหรือกิจกรรมการท่องเที่ยว ($X_3 : Y_1 = .752$) รองลงมาคือ ด้านลักษณะ

หน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติกับด้านบริการการท่องเที่ยว (X_2 : Y_1 = .741) ด้านการสื่อสารระหว่างองค์กรกับด้านการตลาดการท่องเที่ยว (X_3 : Y_3 = .721) มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูง ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ความสัมพันธ์การนำนโยบายไปปฏิบัติที่ส่งผลต่อการส่งเสริมฟื้นฟูและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของเทศบาลเมืองระนอง จังหวัดระนอง

	X1	X2	X3	X4	X5	X6	Y1	Y2	Y3	XTotal	YTotal
X1	1										
X2	.799**	1									
X3	.829**	.861**	1								
X4	.442**	.483**	.471**	1							
X5	.761**	.811**	.807**	.508**	1						
X6	.772**	.749**	.832**	.493**	.840**	1					
Y1	.680**	.741**	.752**	.425**	.653**	.716**	1				
Y2	.634**	.664**	.678**	.421**	.589**	.678**	.785**	1			
Y3	.633**	.685**	.721**	.450**	.630**	.632**	.805**	.768**	1		
XTotal	.883**	.913**	.920**	.661**	.910**	.908**	.762**	.704**	.721**	1	
YTotal	.701**	.752**	.774**	.467**	.674**	.729**	.930**	.920**	.928**	.787**	1

หมายเหตุ: ** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน เพื่อหาตัวแปรพยากรณ์การนำนโยบายไปปฏิบัติที่ส่งผลต่อการส่งเสริมฟื้นฟูและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของเทศบาลเมืองระนอง จังหวัดระนอง จากจำนวน 6 ด้าน โดยมีตัวแปรที่ทดสอบพบว่า มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งหมด 6 ด้าน ได้แก่ ด้านความตั้งใจของผู้ปฏิบัติ ด้านทรัพยากรนโยบาย ด้านการสื่อสารระหว่างองค์กร ด้านลักษณะหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ ด้านวัตถุประสงค์และมาตรฐานนโยบาย และด้านเงื่อนไขทางเศรษฐกิจสังคมและการเมือง สามารถอธิบายความหมายได้ดังนี้

ด้านความตั้งใจของผู้ปฏิบัติ สามารถพยากรณ์ได้ว่า เป็นตัวแปรที่ส่งผลต่อการส่งเสริมฟื้นฟูและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของเทศบาลเมืองระนอง จังหวัดระนอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยหรืออำนาจพยากรณ์เท่ากับ .993 มีผลต่อการส่งเสริมฟื้นฟูและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของเทศบาลเมืองระนอง จังหวัดระนอง ได้ร้อยละ 99.30

ด้านทรัพยากรนโยบาย สามารถพยากรณ์ได้ว่า เป็นตัวแปรที่ส่งผลต่อการส่งเสริมฟื้นฟูและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของเทศบาลเมืองระนอง จังหวัดระนอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยหรืออำนาจพยากรณ์เท่ากับ .983 มีผลต่อการส่งเสริมฟื้นฟูและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของเทศบาลเมืองระนอง จังหวัดระนอง ได้ร้อยละ 98.30

ด้านการสื่อสารระหว่างองค์กร สามารถพยากรณ์ได้ว่า เป็นตัวแปรที่ส่งผลต่อการส่งเสริมฟื้นฟูและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของเทศบาลเมืองระนอง จังหวัดระนอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยหรืออำนาจพยากรณ์เท่ากับ .966 มีผลต่อการส่งเสริมฟื้นฟูและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของเทศบาลเมืองระนอง จังหวัดระนอง ได้ร้อยละ 96.60

ด้านลักษณะหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ สามารถพยากรณ์ได้ว่า เป็นตัวแปรที่ส่งผลต่อการส่งเสริมฟื้นฟูและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของเทศบาลเมืองระนอง จังหวัดระนอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยหรืออำนาจพยากรณ์เท่ากับ .928 มีผลต่อการส่งเสริมฟื้นฟูและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของเทศบาลเมืองระนอง จังหวัดระนอง ได้ร้อยละ 92.80

ด้านเงื่อนไขทางเศรษฐกิจสังคมและการเมือง สามารถพยากรณ์ได้ว่า เป็นตัวแปรที่ส่งผลต่อการส่งเสริมฟื้นฟูและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของเทศบาลเมืองระนอง จังหวัดระนอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยหรืออำนาจพยากรณ์เท่ากับ .912 มีผลต่อการส่งเสริมฟื้นฟูและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของเทศบาลเมืองระนอง จังหวัดระนอง ได้ร้อยละ 91.20

ด้านวัตถุประสงค์และมาตรฐานนโยบาย สามารถพยากรณ์ได้ว่า เป็นตัวแปรที่ส่งผลต่อการส่งเสริมฟื้นฟูและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของเทศบาลเมืองระนอง จังหวัดระนอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยหรืออำนาจพยากรณ์เท่ากับ .847 มีผลต่อการส่งเสริมฟื้นฟูและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของเทศบาลเมืองระนอง จังหวัดระนอง ได้ร้อยละ 84.70 สามารถนำมาแสดงได้ในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สมการถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) เพื่อค้นหาตัวแปรพยากรณ์ การนำนโยบายไปปฏิบัติที่ส่งผลต่อการส่งเสริมฟื้นฟูและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของเทศบาลเมืองระนอง จังหวัดระนอง เมื่อเพิ่มตัวแปรทีละตัว

ตัวแปรพยากรณ์	R	R^2	Adj R^2	SEE	Sig.
1. ด้านความตั้งใจของผู้ปฏิบัติ (X_5)	996	.993	992	.045	.000**
2. ด้านทรัพยากรนโยบาย (X_4)	.992	.983	.983	.067	.000**
3. ด้านการสื่อสารระหว่างองค์กร (X_3)	.983	.966	.965	.096	.000**
4. ด้านลักษณะหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ (X_2)	.963	.928	.927	.139	.000**
5. ด้านเงื่อนไขทางเศรษฐกิจสังคมและการเมือง (X_6)	912	.912	941	.320	.000**
6. ด้านวัตถุประสงค์และมาตรฐานนโยบาย (X_1)	.920	.847	.846	.202	.000**

ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) ของการนำนโยบายไปปฏิบัติที่ส่งผลต่อการส่งเสริมฟื้นฟูและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของเทศบาลเมืองระนอง จังหวัดระนอง แสดงว่า ด้านการสื่อสารระหว่างองค์กร ด้านความตั้งใจของผู้ปฏิบัติ ด้านลักษณะหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติด้านเงื่อนไขทางเศรษฐกิจสังคมและการเมือง ด้านทรัพยากรนโยบาย และด้านวัตถุประสงค์และมาตรฐานนโยบาย สามารถร่วมกันพยากรณ์การส่งเสริมฟื้นฟูและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของเทศบาลเมืองระนอง จังหวัดระนอง (R^2) ได้ร้อยละ 61.90 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของการพยากรณ์ในรูปแบบของคะแนนดิบ (b) เท่ากับ .450, .328, .311, .276, .186 และ .021 ตามลำดับ

ค่าสหสัมพันธ์พหุคูณของการส่งเสริมฟื้นฟูและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของเทศบาลเมืองระนอง จังหวัดระนอง มีค่าเท่ากับ .787 มีอำนาจการพยากรณ์ร้อยละ 61.90 และค่าความคลาดเคลื่อนที่เกิดจากการพยากรณ์เท่ากับ .328 สามารถสร้างสมการพยากรณ์การนำนโยบายไปปฏิบัติที่ส่งผลต่อการส่งเสริมฟื้นฟูและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของเทศบาลเมืองระนอง จังหวัดระนอง ได้ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ คือ $\hat{Y} = .328 + .450_{X3} + .328_{X5} + .311_{X2} + .276_{X6} + .186_{X4} + .021_{X1}$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน คือ $\hat{Z} = .183Z_{X3} + .201Z_{X5} + .199Z_{X2.} .184Z_{X6} + .204Z_{X4} + .187Z_{X1}$

จากผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สมการถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน การนำนโยบายไปปฏิบัติที่ส่งผลต่อการส่งเสริมฟื้นฟูและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของเทศบาลเมืองระนอง จังหวัดระนอง สามารถสรุปได้ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) ของการนำนโยบายไปปฏิบัติที่ส่งผลต่อการส่งเสริมฟื้นฟูและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของเทศบาลเมืองระนอง จังหวัดระนอง

ตัวแปรพยากรณ์	b	SE_b	β	t	Sig.	Collinearity Statistics	
						Tolerance	VIF
1.ด้านการสื่อสารระหว่างองค์กร (X_3)	.450	.033	.183	27.248	.000	.174	5.747
2.ด้านความตั้งใจของผู้ปฏิบัติ (X_5)	.328	.068	.201	5.341	.000	.227	4.400
3.ด้านลักษณะหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ (X_2)	.311	.015	.199	1.687	.000	.208	4.808
4.ด้านเงื่อนไขทางเศรษฐกิจสังคมและการเมือง (X_6)	.276	.048	.184	17.929	.000	.219	4.568
5.ด้านทรัพยากรนโยบาย (X_4)	.186	.025	.204	13.496	.000	.720	1.389
6.ด้านวัตถุประสงค์และมาตรฐานนโยบาย (X_1)	.021	.023	.187	12.176	.001	.270	3.707
R = .787, R^2=.619, Adj R^2=.616, SEE=.32816, a=.244, F=217.635, Sig.=000, Durbin-Weston = 1.911							

ผลการทดสอบสมมติฐาน การนำนโยบายไปปฏิบัติที่ส่งผลต่อการส่งเสริมฟื้นฟูและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของเทศบาลเมืองระนอง จังหวัดระนอง โดยมีการนำนโยบายไปปฏิบัติ ด้านวัตถุประสงค์และมาตรฐานนโยบาย ด้านลักษณะหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ ด้านการสื่อสารระหว่างองค์กร ด้านทรัพยากรนโยบาย ด้านความตั้งใจของผู้ปฏิบัติ และด้านเงื่อนไขทางเศรษฐกิจสังคมและการเมือง พบว่าทุกสมมติฐานมีความสอดคล้องต่อการส่งเสริมฟื้นฟูและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของเทศบาลเมืองระนอง จังหวัดระนอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .01

อภิปรายผล

การนำนโยบายการท่องเที่ยวไปปฏิบัติของเทศบาลเมืองระนอง จังหวัดระนอง โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านทรัพยากรนโยบาย ทั้งนี้เนื่องจากเทศบาลเมืองระนองมีงบประมาณที่หน่วยงานได้รับสำหรับการปฏิบัติงานมีความเหมาะสม โดยมีการวิเคราะห์ข้อมูลจำนวนงบประมาณจากปีที่ผ่านมาทั้งรายรับและรายจ่าย ข้อมูลแหล่งที่มาของงบประมาณและช่องทางการหางบประมาณเพิ่มเติมกรณีฉุกเฉินจากหน่วยงานอื่น พร้อมดำเนินการจัดทำแผนรายรับรายจ่ายของปีถัดไปไว้ล่วงหน้า ทำให้การใช้จ่ายงบประมาณในการปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถนำนโยบาย/ยุทธศาสตร์ไปทำการวางแผนไปสู่การปฏิบัติได้ ทรัพยากรทางการเงินของหน่วยงานมีความพร้อมในการใช้จ่าย และบุคลากรมีความเข้าใจในแผนและ สามารถนำไปใช้ปฏิบัติงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ หยี่ฟาง แซ่ฟาง (2564) ศึกษาเรื่อง การนำนโยบายการส่งเสริมการท่องเที่ยวไปปฏิบัติของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดแม่ฮ่องสอน ผลการศึกษาพบว่า บุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดแม่ฮ่องสอนมีการใช้จ่ายงบประมาณในการปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ บุคลากรมีความเข้าใจในแผน และ สามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติงานได้ ทรัพยากรทางการเงินของหน่วยงานมีความพร้อมในการใช้จ่าย และงบประมาณที่หน่วยงานของบุคลากรได้รับสำหรับการปฏิบัติงานมีความเหมาะสม

การส่งเสริมฟื้นฟูและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของเทศบาลเมืองระนอง จังหวัดระนอง โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านตลาดการท่องเที่ยว ทั้งนี้เนื่องจากการดำเนินงานของเทศบาลเมืองระนอง เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติต้องการให้หน่วยงานมีการเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวอื่นนอกพื้นที่ที่เอื้อประโยชน์ซึ่งกันและกัน เพื่อเป็นการสร้างจุดขายสำหรับจังหวัดระนองแก่นักท่องเที่ยวเกิดการแลกเปลี่ยนทรัพยากรซึ่งกันและกัน ไม่ก่อให้เกิดการแข่งขันด้านการค้า ส่งผลต่อนักท่องเที่ยวในการเลือกบริการการท่องเที่ยวที่มีความหลากหลาย นอกจากนี้ต้องสนับสนุนหรือจัดให้มีการโฆษณาไปยังกลุ่มนักท่องเที่ยวหรือจัดให้มีการสร้างเส้นทางหรือกิจกรรมท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวและระบุวัตถุประสงค์เป้าหมายช่องทางการขาย การประชาสัมพันธ์ไว้อย่างชัดเจน รวมทั้งสนับสนุนหรือจัดให้มีการกำหนดแผนการตลาดท่องเที่ยว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของรุ่งทิวา ท่าน้ำ และ อธิป จันทร์สุริย์ (2563) ผลการศึกษาพบว่า มีต้นทุนทางวัฒนธรรม (Cultural Capital) ของอำเภออุ้มผาง คือ ความหลากหลายของชาติพันธุ์ที่การอยู่ร่วมกันกับธรรมชาติได้อย่าง

สมดุล อีกทั้งยังมีวิถีชีวิตความเป็นอยู่ การแต่งกาย ภาษา อาหาร บ้านเรือน ความเชื่อ ประเพณีต่าง ๆ ที่โดดเด่น นักท่องเที่ยว สามารถเข้ามามีส่วนร่วมกับชุมชนในการเดินทางท่องเที่ยว โดยเฉพาะการเยี่ยมชมวิถีชีวิตผ่านการทำกิจกรรมการท่องเที่ยวที่จะขึ้นในชุมชน ชุมชน สามารถนำความคิดสร้างสรรค์มาใช้ต่อยอดผลิตภัณฑ์ เพื่อสร้างมูลค่าในวิถีชีวิต ศิลปะหัตถกรรมท้องถิ่น สร้างมูลค่าทางรายได้จากการท่องเที่ยว ด้านการสื่อสารและการตลาด (Communication and Market) มีการนำเสนอข้อมูลข่าวสารด้านการท่องเที่ยว ตลอดจนวิถีชีวิตชาติพันธุ์ โดยการใช้สื่อและเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในการสื่อสารและการตลาด ด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว (Tourism Attraction Management) ซึ่งได้รับการยอมรับจากคนในชุมชน จะต้องยังคงรักษาวัฒนธรรมอัตลักษณ์ดั้งเดิมของชุมชนให้คงอยู่ โดย สามารถถ่ายทอดและส่งเสริมความสามารถสร้างความเข้าใจให้กับนักท่องเที่ยว

ความสัมพันธ์การนำนโยบายไปปฏิบัติที่ส่งผลต่อการส่งเสริมฟื้นฟูและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของเทศบาลเมืองระนอง พบว่า โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์เชิงบวกอยู่ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (r = .787) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า การนำนโยบายไปปฏิบัติด้านการสื่อสารระหว่างองค์กรกับการส่งเสริมฟื้นฟูและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของเทศบาลเมืองระนอง ด้านแหล่งหรือกิจกรรมการท่องเที่ยว ($X_3 : Y_1$ = .752) อาจเป็นเพราะหน่วยงานมีการกำหนดผู้รับผิดชอบการดำเนินงานในการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติไว้อย่างชัดเจน โดยมีการถ่ายทอดนโยบายและติดตามงานจากผู้บริหารผ่านผู้อำนวยการสำนักและกองงานต่างๆ ภายในหน่วยงาน นอกจากนี้ยังมีการประชุมติดตามและรายงานผลผ่านระบบรายงาน ช่องทางกลุ่ม Line เพื่อแก้ไขและจัดบริการให้กับประชาชนได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ พร้อมกันนี้หน่วยงานยังมีการบริหารจัดการและมีขอบเขตที่ชัดเจน บุคลากร สามารถให้คำปรึกษาและคำแนะนำในการนำนโยบายไปปฏิบัติให้กับเพื่อนร่วมงานได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พิชชาอร เศวตคชกุล (2561) พบว่า ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านภูมิหลังส่วนบุคคล ปัจจัยด้านทรัพยากร ปัจจัยด้านการประชาสัมพันธ์ ปัจจัยด้านความร่วมมือและการตอบสนองของชุมชน ปัจจัยด้านการประสานร่วมมือของภาคเอกชนและภาครัฐ มีผลเชิงบวกต่อประสิทธิผลการนำนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมไปปฏิบัติ ของอำเภอเมืองปทุมธานี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งนี้พบว่า ควรให้ภาครัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จัดคณะกรรมการบูรณาการวางแผนเผื่อพิจารณาจัดสรรงบประมาณเพื่อส่งเสริมสนับสนุนและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในด้านการเพิ่มประชาสัมพันธ์ให้มีความหลากหลายรูปแบบ ร่วมมือกับภาคเอกชนให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมให้เกิดการสร้างมูลค่าเพิ่ม อันนำไปสู่การกระจายรายได้สู่ชุมชน ควบคู่ไปกับการธำรงรักษาซึ่งอัตลักษณ์อันดีงามของวัฒนธรรมชุมชนท้องถิ่นให้ควบคู่ยั่งยืนต่อไป

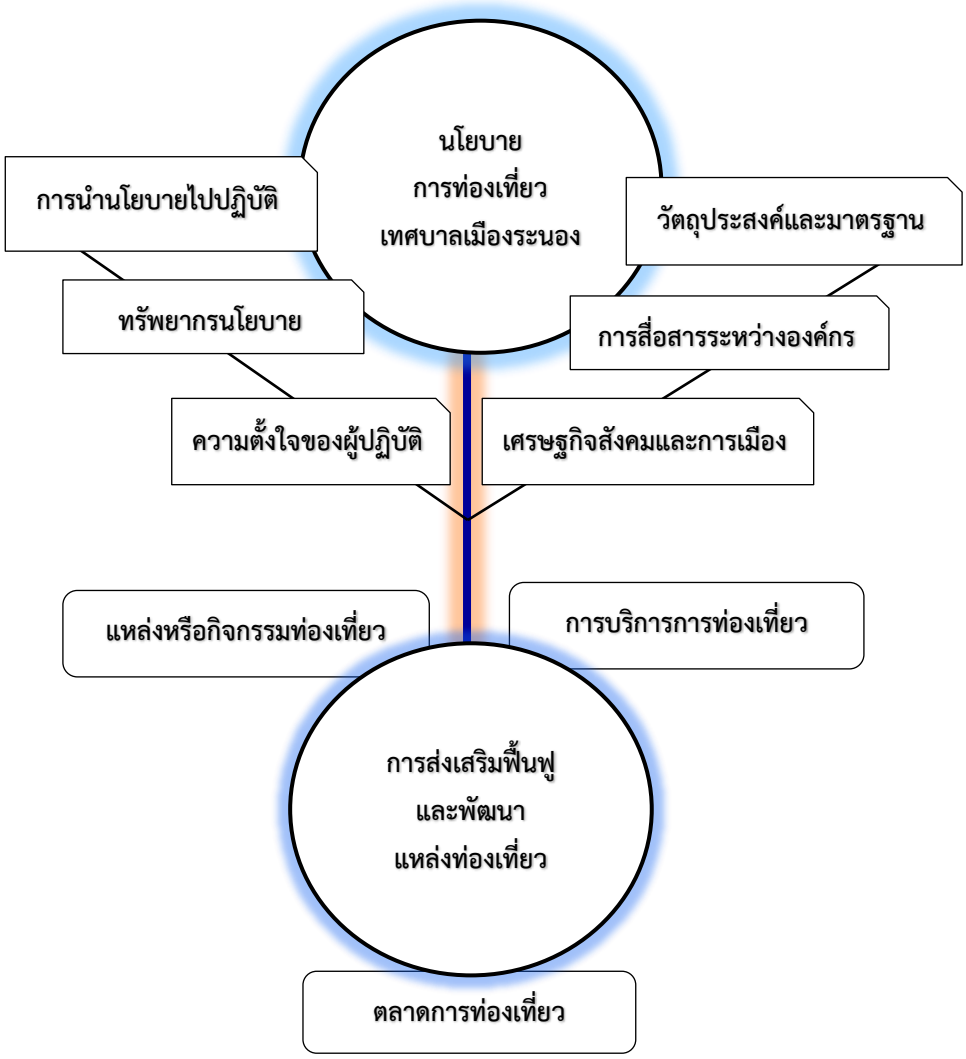
ผลจากการวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน เพื่อหาตัวแปรพยากรณ์การนำนโยบายไปปฏิบัติที่ส่งผลต่อการส่งเสริมฟื้นฟูและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของเทศบาลเมืองระนอง จังหวัดระนอง พบว่า ตัวแปรที่ทดสอบมีอำนาจพยากรณ์สูงสุด คือ ด้านความตั้งใจของผู้ปฏิบัติ สามารถพยากรณ์การส่งเสริมฟื้นฟูและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของเทศบาลเมืองระนอง จังหวัดระนอง ให้ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยหรืออำนาจการพยากรณ์เท่ากับ .993 มีผลต่อการส่งเสริมฟื้นฟูและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของเทศบาลเมืองระนอง จังหวัดระนอง ได้ร้อยละ 99.30 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 อาจเป็นเพราะว่า การดำเนินงานของเทศบาลเมืองระนอง บุคลากรในหน่วยงานมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นปรับปรุงกระบวนการปฏิบัติงานในรูปแบบการประชุม นโยบายจากผู้บริหารด้านบนสู่ผู้ปฏิบัติด้านล่าง และมีการสะท้อนปัญหาและอุปสรรคในการทำงานเพื่อปรับปรุงแก้ไขในการทำงานจัดบริการให้กับประชาชน โดยบุคลากร สามารถปฏิบัติงานได้ตามวัตถุประสงค์ของนโยบายที่หน่วยงานกำหนดไว้ มีความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบาย มีการสร้างความเข้าใจให้กับบุคลากรในมาตรฐานของการปฏิบัติงานให้ได้ตามแผนงานที่ได้รับมอบหมาย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปาริชาติ ตันสุริยกุล (2566) พบว่า ความสัมพันธ์การนำนโยบายไปปฏิบัติ ด้านการส่งเสริมฟื้นฟูและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของเทศบาลนครระยองพบว่า ด้านวัตถุประสงค์และมาตรฐานนโยบาย ด้านลักษณะหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ ด้านการสื่อสารระหว่างองค์กร ด้านทรัพยากรนโยบาย ด้านความตั้งใจของผู้ปฏิบัติ และด้านเงื่อนไขทางเศรษฐกิจสังคมและการเมืองโดย r มีค่า .627, .640 , .577, .061, .651 และ Sig มีค่าเท่ากับ .00 หมายความว่ามีความสัมพันธ์กันในทิศทางเดียวกันอย่างมีนัยยะสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) มีค่าเท่ากับ .723 และสามารถอธิบายความผันแปรของการนำนโยบายไปปฏิบัติมีผลต่อด้านการส่งเสริม ฟื้นฟูและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของเทศบาลนครระยองอย่างมี

นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่าการนำนโยบายไปปฏิบัติมีผลต่อด้านการส่งเสริมฟื้นฟูและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของเทศบาลนครระยองมีความสอดคล้องในทิศทางเดียวกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากผลการทดสอบสมมติฐานการนำนโยบายไปปฏิบัติที่ส่งผลต่อการส่งเสริมฟื้นฟูและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของเทศบาลเมืองระนอง จังหวัดระนอง โดยมีการนำนโยบายไปปฏิบัติ ด้านวัตถุประสงค์และมาตรฐานนโยบาย ด้านลักษณะหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ ด้านการสื่อสารระหว่างองค์กร ด้านทรัพยากรนโยบาย ด้านความตั้งใจของผู้ปฏิบัติ และด้านเงื่อนไขทางเศรษฐกิจสังคมและการเมือง พบว่า ทุกสมมติฐานมีความสอดคล้องต่อการส่งเสริมฟื้นฟูและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของเทศบาลเมืองระนอง จังหวัดระนอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .01 อาจเป็นเพราะ หน่วยงานมีโครงสร้างในการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติที่ชัดเจน โดยมีแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมชัดเจนจัดทำเป็นเทศบัญญัติของเทศบาลเมืองระนอง มีกลไกการดูแล กำกับ ติดตาม และการบริหารงานจากผู้บริหารสู่ผู้ปฏิบัติ มีการเพิ่มบุคลากรที่มีความชำนาญการ เช่นระดับผู้บริหารมีการเพิ่มเติมที่ปรึกษา ระดับผู้ปฏิบัติงานมีการเพิ่มบุคลากรที่มีความสามารถเฉพาะด้าน เช่นสถาปนิก นายช่างประเภทต่างๆ เพื่อให้มีความพร้อมในการปฏิบัติหน้าที่ให้บริการประชาชน นอกจากนี้หน่วยงานยังได้รับงบประมาณในการนำไปใช้เพื่อเพิ่มศักยภาพและความพร้อมในการปฏิบัติงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐพล นวะมะรัตน์ และกันฑิมาลย์ จินดาประเสริฐ (2566) พบว่า นักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวจังหวัดบุรีรัมย์ มีความพึงพอใจ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก และมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความจงรักภักดีของนักท่องเที่ยวในจังหวัดบุรีรัมย์ ภาพรวมในระดับมากเช่นกัน นอกจากนี้ยังพบว่าความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวกับความจงรักภักดีของนักท่องเที่ยวเชิงกีฬาในจังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า ความพึงพอใจ 5 ด้าน ประกอบด้วย ด้านความปลอดภัย ด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่ ด้านกระบวนการขั้นตอนการให้บริการ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกและด้านผลจากการให้บริการมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ในภาพรวมเชิงบวกอยู่ระดับสูง เท่ากับ 0.736 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สำหรับแนวทางการพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวเชิงกีฬาผ่านความร่วมมือระหว่างภาครัฐ เอกชน และชุมชน การดำเนินงานของทุกภาคส่วนมีประสิทธิภาพผ่านระบบข้อมูลส่วนกลางเป็นไปตามกฎหมายต่างๆ ที่เกี่ยวข้ององค์กรธุรกิจบุรีรัมย์เป็นเมืองเป้าหมายสำหรับนักท่องเที่ยวเพื่อมาชมกีฬาทั้งฟุตบอลแข่งรถระดับประเทศและนานาชาติ

องค์ความรู้ใหม่

การท่องเที่ยว เป็นแหล่งหรือสถานที่ท่องเที่ยว เทศบาลเมืองระนอง จึงมีทางนโยบายเพื่อกำหนดกิจกรรมและวัฒนธรรมประเพณีที่สะท้อนให้เห็นถึงอารยธรรมท้องถิ่นที่มีลักษณะเด่น และสามารถดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวให้เข้ามาเยี่ยมชม ส่วนการพัฒนาการท่องเที่ยวที่คำนึงถึงการลดผลกระทบทางด้านสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม สามารถยกระดับวัฒนธรรม สิ่งแวดล้อมและเศรษฐกิจของชุมชนท้องถิ่น โดยให้ความสำคัญกับธรรมชาติและสภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรมของท้องถิ่น เพื่อสร้างประสบการณ์ที่เพลิดเพลินให้กับนักท่องเที่ยวจากการเชื่อมต่อกับธรรมชาติ วัฒนธรรมและวิถีชีวิตของชุมชนท้องถิ่น รวมถึงการส่งเสริมการสร้างแรงจูงใจทั้งที่เป็นบุคคลและกลุ่มและความรับผิดชอบต่อความมั่นคงและความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว ผ่านการสร้างแหล่งท่องเที่ยวให้น่าอยู่และน่าเที่ยว โดยตระหนักถึงการพัฒนาและปลูกจิตสำนึกการท่องเที่ยวอย่างรับผิดชอบร่วมกันทุกภาคส่วน ผู้วิจัยจึงสามารถเขียนเป็นภาพองค์ความรู้ใหม่ได้ดังนี้

ภาพที่ 2 องค์ความรู้ใหม่

สรุปผลการวิจัย

การนำนโยบายการท่องเที่ยวไปปฏิบัติของเทศบาลเมืองระนอง จังหวัดระนอง โดยรวมอยู่ในระดับมาก การส่งเสริมฟื้นฟูและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของเทศบาลเมืองระนอง จังหวัดระนอง โดยรวมอยู่ในระดับมาก ความสัมพันธ์การนำนโยบายไปปฏิบัติที่ส่งผลต่อการส่งเสริมฟื้นฟูและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของเทศบาลเมืองระนอง พบว่า โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์เชิงบวกอยู่ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลจากการวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน เพื่อหาตัวแปรพยากรณ์การนำนโยบายไปปฏิบัติที่ส่งผลต่อการส่งเสริมฟื้นฟูและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของเทศบาลเมืองระนอง จังหวัดระนอง พบว่า ตัวแปรที่ทดสอบมีอำนาจพยากรณ์สูงสุด คือ ด้านความตั้งใจของผู้ปฏิบัติ สามารถพยากรณ์การส่งเสริมฟื้นฟูและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของเทศบาลเมืองระนอง จังหวัดระนอง ให้ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยหรืออำนาจการพยากรณ์เท่ากับ .993 มีผลต่อการส่งเสริมฟื้นฟูและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของเทศบาลเมืองระนอง จังหวัดระนอง ได้ร้อยละ 99.30 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากผลการทดสอบสมมติฐานการนำนโยบายไปปฏิบัติที่ส่งผลต่อการส่งเสริมฟื้นฟูและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของเทศบาลเมืองระนอง จังหวัดระนอง โดยมีการนำนโยบายไปปฏิบัติ ด้านวัตถุประสงค์และมาตรฐานนโยบาย ด้านลักษณะหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ ด้านการสื่อสารระหว่างองค์กร ด้านทรัพยากรนโยบาย ด้านความตั้งใจของผู้ปฏิบัติ และด้านเงื่อนไขทางเศรษฐกิจสังคมและการเมือง พบว่า ทุกสมมติฐานมีความสอดคล้องต่อการส่งเสริมฟื้นฟูและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของเทศบาลเมืองระนอง จังหวัดระนอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .01

ดังนั้น จากการศึกษา การนำนโยบายการท่องเที่ยวไปสู่การปฏิบัติ จะเป็นการบริหารนโยบายโดยได้ชี้ให้เห็นถึงการกระทำที่ต้องอาศัยกลไกทางด้านการบริหารมาทำให้นโยบายการท่องเที่ยวไปสู่การพัฒนาและฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างจริงจัง โดยประเทศไทยมีแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติประเด็นการท่องเที่ยว เป็นแผนที่ให้ความสำคัญกับการทำให้ประเทศไทยเป็นจุดหมายปลายทางของการท่องเที่ยวในระดับโลก เทศบาเมืองระนอง ได้มุ่งเน้นพัฒนาการท่องเที่ยวทั้งระบบสร้างความหลากหลายด้านการท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยวอย่างหลากหลาย และมุ่งเน้นการพัฒนาการท่องเที่ยวในด้านต่างๆ ทั่วทั้งเขตเทศบาลให้มีศักยภาพ แต่ยังคงรักษาจุดเด่นทางภูมิปัญญาด้านขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม วิถีชีวิตและอัตลักษณ์ความเป็นไทยของจังหวัดระนอง โดยที่ไม่ทิ้งด้านการรักษาสิ่งแวดล้อมไว้ทั้งนี้เพื่อส่งเสริมการกระจายการท่องเที่ยวในด้านพื้นที่ เพิ่มรายได้เข้าสู่ชุมชน เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 จากผลการศึกษาพบว่า ด้านทรัพยากรนโยบาย มีระดับคะแนนสูงสุด ดังนั้นเทศบาลเมืองระนอง ควรขอสนับสนุนงบประมาณสำหรับจัดหาทรัพยากรที่จำเป็นที่สามารถอำนวยความสะดวกและลงทุนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว เพื่อทำประโยชน์ให้สอดคล้องตามวัตถุประสงค์ ซึ่งหน่วยงานเทศบาลเมืองระนองอาจจะไม่สามารถสนับสนุนงบประมาณที่เพียงพอได้ เนื่องจากไม่ได้เป็นภารกิจของเทศบาลหรือเทศบาลมีงบประมาณไม่เพียงพอ แต่สามารถทำให้เกิดประโยชน์สำหรับการดึงดูดนักท่องเที่ยวได้มากขึ้น

1.2 ควรสำรวจข้อมูลบุคลากรที่มีความรู้ความ สามารถเฉพาะด้านต่างๆ เพื่อนำมาปรับใช้ในการปฏิบัติงานขององค์กร รวมทั้งสรรหาบุคลากรจากหน่วยงานอื่นมาพัฒนาศักยภาพของบุคลากรจนเกิดความเชี่ยวชาญในงานนั้นทำให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นในการปฏิบัติงาน หรือส่งเข้ารับการฝึกอบรมและจัดทำสัญญาระยะเวลาในการปฏิบัติงานเพื่อป้องกันภาวะสมองไหล

1.3 ควรส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกส่วน โดยร่วมกันวิเคราะห์แหล่งหรือสถานที่ท่องเที่ยวที่เป็นจุดขายของเทศบาลเมืองระนอง พร้อมพัฒนาโครงสร้างที่มีความจำเป็นและอำนวยความสะดวกต่อนักท่องเที่ยว เช่น ที่จอดรถ ป้ายบอกทาง โดยดำเนินการทั้งระบบ นอกจากนี้ต้องเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวของหน่วยงานใกล้เคียงด้วยเพื่อส่งเสริมและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทั้งจังหวัดระนอง ซึ่งจะเกิดการกระจายรายได้และกระจายบุคคลใหม่ให้มีความหนาแน่นจนทำให้เกิดปัญหารถติด หาสถานที่รับประทานอาหารหรือเข้าห้องน้ำค่อนข้างยาก ไม่มีที่พักเพียงพอต่อนักท่องเที่ยว

2. ข้อเสนอแนะด้านการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการนำนโยบายไปปฏิบัติด้านการส่งเสริมฟื้นฟูและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของเทศบาลเมืองระนอง อำเภอเมือง จังหวัดระนอง และหาแนวทางการแก้ไขปัญหาหรือเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลเมืองระนอง

2.2 ศึกษาการนำนโยบายไปปฏิบัติในด้านอื่นๆ และศึกษาหน่วยงานที่เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือไม่ใช่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งในภูมิภาคเดียวกันหรือต่างภูมิภาค เพื่อให้ทราบถึงผลการนำนโยบายไปปฏิบัติที่แตกต่างกันออกไป และ สามารถนำข้อมูลที่ได้มาเปรียบเทียบกันนำนโยบายไปปฏิบัติกับเทศบาลเมืองระนองได้

เอกสารอ้างอิง

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2563). *การสำรวจพฤติกรรมการเดินทางท่องเที่ยวของชาวไทย ปี 2563*. สืบค้น 30 ตุลาคม 2566. จาก https://intelligencecenter.tat.or.th/articles/12311.

ฉัตรวิไล เหมือนประเสริฐ และ สหภาพพ่อค้าทอง. (2559). พฤติกรรมการท่องเที่ยว ทัศนคติความพึงพอใจและแรงจูงใจต่อการท่องเที่ยวเมืองพัทยา. *วารสาร มทร.อีสาน ฉบับ มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 3*(2), 115-121.

ณัฐพล นวะมะรัตน์ และ กันฑิมาลย์ จินดาประเสริฐ. (2566). ความสัมพันธ์ของความพึงพอใจกับความจงรักภักดีในการท่องเที่ยวเชิงกีฬาในจังหวัดบุรีรัมย์. *วารสารวิจัยวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์, 7*(1), 15-30.

เทศบาลเมืองระนอง. (2566). *รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปี 2565*. ระนอง: เทศบาลเมืองระนอง.

ปาริชาติ ตันสุธิกุล. (2566). การนำนโยบายไปปฏิบัติด้านการส่งเสริมฟื้นฟูและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของเทศบาลนครระยอง อำเภอเมือง จังหวัดระยอง. *Procedia of Multidisciplinary Research, 1*(10), 1-14.

พิชชาอร เศวตคชกุล. (2561). *ประสิทธิผลการนำนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมไปปฏิบัติของอำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี*. (รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรังสิต).

รุ่งทิวา ท่าน้ำ และ อธิป จันทร์สุริย์. (2563). แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีถิ่นบนฐานแนวคิดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ อำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก. *วารสารทีทัศน์วัฒนธรรม สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา, 1*(1), 90-111.

สำนักงานจังหวัดระนอง. (2566). *แผนพัฒนาจังหวัดระนอง พ.ศ. 2566-2570*. สืบค้น 8 พฤศจิกายน 2566. จาก https://www.ranong.go.th/ic_links/ranong/pdf/2566-2570.pdf.

หยี่ฟาง แซ่ฟาง. (2564). การนำนโยบายการส่งเสริมการท่องเที่ยวไปปฏิบัติของบุคลากรองค์การ บริหารส่วนจังหวัดแม่ฮ่องสอน. *วารสารศิลปะการจัดการ, 5*(1), 134-149.

Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement, 30*(3), 607-610.

JSSP: Journal of Social Science Panyapat, 2024. 6(1): 367-384.

PANYAPAT
ปัญญาพัฒน์

JSSP
Journal of Social Science Panyapat
https://so06.tci-thaijo.org/index.php/JSSP/index

Research Article

Factors Influencing Learning Organization of Support Personnel of Faculty of Economics, Kasetsart University

Sulak Kongkaew[1*] Kal Pinkesorn[2] and Pawin Chinachoti[2]

[1] *Master of Business Administration Program, School of Management Science, Sukhothai Thammathirat Open University, Thailand*

[2] *School of Management Science, Sukhothai Thammathirat Open University, Thailand*

* *Corresponding author. E-mail: sulak.k@ku.th*

ABSTRACT

This article aimed (1) to study the opinions of support personnel in the Faculty of Economics, Kasetsart University, about different models of human resources development; (2) to study the opinions of support personnel in the Faculty of Economics, Kasetsart University, about factors that affect human resources development; (3) to study the opinions of support personnel in the Faculty of Economics, Kasetsart University, about the university's status as a learning organization; and (4) to study impacts of human resources development models and the related factors on the university's status as a learning organization for support personnel in the Faculty of Economics, Kasetsart university. The sample was population of 93 people who were working as support personnel at the Faculty of Economics, Kasetsart University. Quantitative data were analyzed by using the statistical methods of percentage, mean, standard deviation, and multiple regression analysis. The result of the study found that overall, the majority of the people surveyed had a positive opinion about all the different models of human resources development. The majority of the people surveyed had a positive opinion about all the factors that affect human resources development. Overall, the majority of the people surveyed had the most positive opinion about Kasetsart University's status as a learning organization and The human resources development models of on-the-job training, seminars, and self-development, along with the factors of attention and dedication to work, technological advances, and knowledge transmission methods/techniques all influenced the opinions of support personnel in the Faculty of Economics, Kasetsart University, about the university's status as a learning organization to a statistically significant degree at 0.05 and, taken together, could predict 66.80% of the opinions of support personnel in the Faculty of Economics, Kasetsart University, about the university's status as a learning organization.

Keywords: Human Resource Development Models, Human Resource Development Factors, Learning Organization

Received: 3 December 2023;
Revised: 28 February 2024;
Accepted: 19 March 2024

© 2024 JSSP: Journal of Social Science Panyapat
ISSN: 3027-6748 (Online)

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของบุคลากรสายสนับสนุน คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สุลักษณ์ คงแก้ว[1*] กัลย์ ปิ่นเกษร[2] และ ภาวิน ชินะโชติ[2]

[1] *หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ประเทศไทย*

[2] *สาขาวิชาวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ประเทศไทย*

* *Corresponding author. E-mail: sulak.k@ku.th*

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของบุคลากรสายสนับสนุน คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (2) เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของบุคลากรสายสนับสนุน คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (3) เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของบุคลากรสายสนับสนุน คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และ (4) เพื่อศึกษารูปแบบการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และปัจจัยการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่มีอิทธิพลต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของบุคลากรสายสนับสนุน คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ ผลการศึกษาพบว่า บุคลากรมีความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก บุคลากรมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก บุคลากรมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และรูปแบบการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ด้านการฝึกอบรมในขณะปฏิบัติงาน ด้านการสัมมนา ด้านการพัฒนาตนเอง และปัจจัยการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ด้านความตั้งใจและความมุ่งมั่นในการทำงาน ด้านความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ด้านเทคนิคและวิธีการถ่ายทอดความรู้ มีอิทธิพลต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยสามารถร่วมกันพยากรณ์การเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ได้ร้อยละ 66.80

คำสำคัญ: รูปแบบการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์, ปัจจัยการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์, องค์การแห่งการเรียนรู้

© 2024 JSSP: Journal of Social Science Panyapat

บทนำ

ปัจจุบันการดำเนินงานขององค์การธุรกิจไม่ว่าภาครัฐหรือภาคเอกชนได้มีการเปลี่ยนแปลงอย่างเป็นพลวัตรและองค์การยังต้องสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันอย่างสม่ำเสมอ โดยการใช้ทรัพยากรต่างๆที่องค์การมีอยู่ดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายตามที่องค์การต้องการ การที่บุคลากรมีปริมาณที่เพียงพอและมีคุณภาพที่ดีนั้นจึงถือได้ว่าเป็นทรัพยากรที่สำคัญสำหรับการสร้างอำนาจการต่อรองและการสร้างความได้เปรียบในเชิงการแข่งขันให้แก่องค์การได้ นอกจากนั้นแล้วทรัพยากรมนุษย์ยังถือว่าเป็นทรัพยากรที่สำคัญประการหนึ่งในการที่จะบรรลุเป้าหมายในการบริหารองค์การภายใต้ความสำเร็จและความมีประสิทธิภาพขององค์การนั้นๆ ซึ่งเกิดจากคุณภาพของบุคลากรเป็นสำคัญ อีกทั้งบุคลากรขององค์การเปรียบเสมือนต้นทุนที่มีคุณค่าที่องค์การควรเก็บรักษา และลงทุนเพิ่มเติมอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง

สุกัญยา แก้วขาว, เฉลิมพงศ์ มีสมนัย และ จำเนียร ราชแพทยาคม (2561) กล่าวว่า การพัฒนาบุคลากรนั้นเป็นหน้าที่หนึ่งในการบริหารทรัพยากรมนุษย์ที่มีความสำคัญที่ผู้บริหารขององค์การจะต้องมีวิธีการในการบริหารทรัพยากรมนุษย์ในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อย่างถูกต้องและเหมาะสมนั้นย่อมมีผลโดยตรงต่อความสำเร็จในการดำเนินงานขององค์การสมัยใหม่ที่มีแนวโน้มในการเปลี่ยนแปลงที่จะใช้เทคโนโลยีชั้นสูงในการดำเนินงาน โดยการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์จึงเป็นการดำเนินการเพื่อเพิ่มพูนทักษะ ความรู้ และความสามารถให้กับบุคลากร เพื่อให้บุคลากรสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมี

ประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล และเมื่อบุคลากรมีความรอบรู้และมีความสามารถในการปฏิบัติงาน รู้จักลักษณะงาน ลักษณะองค์การ ผลผลิตขององค์การ การรับรู้ความสัมพันธ์ของหน่วยงานต่างๆที่ปฏิบัติงานร่วมกัน การยอมรับการเปลี่ยนแปลง และการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ อยู่ตลอดเวลา ก็จะส่งผลให้ก้าวไปสู่การเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization) ได้

สำหรับองค์การแห่งการเรียนรู้ Senge (1990) กล่าวว่า เป็นองค์การที่บุคลากรในองค์การได้ขยายขอบเขตความสามารถของตนเองอย่างต่อเนื่องทั้งในระดับบุคคล ระดับกลุ่ม และระดับองค์การ เพื่อนำไปสู่จุดมุ่งหมายที่บุคคลในระดับต่างๆ ต้องการอย่างแท้จริง โดยเป็นองค์การที่มีรูปแบบความคิด (Patterns of Thinking) ใหม่ๆ เกิดขึ้น และมีการขยายขอบเขตของแบบแผนความคิดสามารถสร้างแรงบันดาลใจใหม่ๆ ได้อย่างอิสระ โดยบุคลากรขององค์การมีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องถึงวิธีที่จะเรียนรู้ร่วมกับคนอื่น และวิธีการที่จะเรียนรู้ไปด้วยกันทั้งองค์การ

คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน มีพันธกิจและบทบาทหน้าที่ในการสร้างบัณฑิตและเป็นผู้นำที่มีความรู้ มุ่งมั่น สร้างสรรค์ มีจิตสำนึก สร้างความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจ และความเสมอภาคทางสังคม อีกทั้งยังสร้างพลังและขับเคลื่อนเครือข่ายวิจัย และบริการวิชาการทางเศรษฐศาสตร์ทั้งภายในและภายนอกทั้งระดับชาติและนานาชาติ มีการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลและพัฒนาบุคลากรของคณะให้มีความพร้อม ทันกับกระแสการเปลี่ยนแปลงด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีของโลก (มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2564) ดังนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีการพัฒนาบุคลากรเพื่อให้บุคลากรมีความรู้ ทักษะ ทัศนคติ และสมรรถนะเพิ่มขึ้น เนื่องจากปัจจุบันการดำเนินการพัฒนาบุคลากรยังไม่ทั่วถึง ในด้านการเตรียมความพร้อมให้กับบุคลากรเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆ ที่คณะฯจะนำมาใช้ดำเนินงานในอนาคต จึงทำให้บุคลากรของคณะฯไม่ได้รับการพัฒนาความรู้ ความสามารถ และสมรรถนะอย่างเป็นระบบเท่าที่ควร ทั้งนี้เพราะบุคลากรยังขาดโอกาสในการเข้ารับการฝึกอบรม การพัฒนา และการศึกษาดูงานต่างๆ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาความรู้ และทักษะที่จะเป็นพื้นฐานสำคัญตามบทบาท ภารกิจ สายงาน และตำแหน่งงานของบุคลากรตามช่วงเวลาที่เหมาะสม

จากที่กล่าวมาข้างต้น จึงมีความสนใจที่จะศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของบุคลากรสายสนับสนุน คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถ อีกทั้งได้พัฒนาตนเองและก้าวขึ้นสู่ตำแหน่งงานที่สูงขึ้น และเป็นบุคลากรของคณะเศรษฐศาสตร์ที่มีศักยภาพสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลทั้งปัจจุบันและในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของบุคลากรสายสนับสนุน คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
2. เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของบุคลากรสายสนับสนุน คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
3. เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของบุคลากรสายสนับสนุน คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
4. เพื่อศึกษารูปแบบการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และปัจจัยการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่มีอิทธิพลต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของบุคลากรสายสนับสนุน คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบเชิงปริมาณ โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ บุคลากรสายสนับสนุนของคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน จำนวน 93 คน ข้อมูล ณ วันที่ 31 พฤษภาคม 2565 (หน่วยทรัพยากรบุคคล คณะเศรษฐศาสตร์, 2565) โดยศึกษาจากประชากรทั้งหมด และใช้หน่วยในการวิเคราะห์ (Unit of Analysis) เป็นระดับบุคคล

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ใช้แบบสอบถาม ประกอบด้วย 5 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ตอนที่ 4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ และตอนที่ 5 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และปัจจัยการพัฒนาทรัพยาการมนุษย์ เพื่อมุ่งสู่การเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้

การทดสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มีดังนี้

(1) การตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) เป็นการตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างนิยามตัวแปรเชิงปฏิบัติการกับตัวชี้วัด ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยสร้างตามกรอบแนวคิดการวิจัย และนำแบบสอบถามเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ และดำเนินการแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ โดยมีผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน

(2) การตรวจสอบความเที่ยงของเครื่องมือ (Reliability) เป็นการตรวจสอบข้อบกพร่องของแบบสอบถามแล้วทำการแก้ไขก่อนนำไปใช้จริง โดยนำมาหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α – Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) แล้วจึงนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงจากผู้เชี่ยวชาญแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 ชุด แล้วนำมาวิเคราะห์เพื่อหาค่าความเที่ยงของแบบสอบถาม โดยค่าความเที่ยงของแบบสอบถามทั้งฉบับต้องมีค่าตั้งแต่ 0.70 ขึ้นไป (Cronbach, 1984) จากการตรวจสอบค่าความเที่ยงของแบบสอบถามทั้งฉบับมีค่าตั้งแต่ 0.980 - 0.981

(3) ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) เป็นการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันจากแบบสอบถามที่ทำการทดสอบเบื้องต้นจำนวน 30 ชุด เพื่อยืนยันว่าแต่ละข้อคำถามเป็นตัวชี้วัดที่อยู่ในองค์ประกอบ เดียวกันได้ โดยค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) ของทุกข้อคำถามต้องมีตั้งแต่ 0.40 ขึ้นไป (Hair and others, 2006) จากการตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างพบว่าข้อคำถามมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.605- 0.884

3. สมมติฐานการวิจัย

3.1 สมมติฐานที่ 1 รูปแบบการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้านการฝึกอบรมในขณะปฏิบัติงานมีอิทธิพลต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้

3.2 สมมติฐานที่ 2 รูปแบบการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้านการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีอิทธิพลต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้

3.3 สมมติฐานที่ 3 รูปแบบการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้านการสัมมนามีอิทธิพลต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้

3.4 สมมติฐานที่ 4 รูปแบบการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้านการศึกษาดูงานมีอิทธิพลต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้

3.5 สมมติฐานที่ 5 รูปแบบการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้านการลาศึกษาต่อมีอิทธิพลต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้

3.6 สมมติฐานที่ 6 รูปแบบการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้านการพัฒนาตนเองมีอิทธิพลต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้

3.7 สมมติฐานที่ 7 ปัจจัยการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้านการสนับสนุนของผู้บริหาร มีอิทธิพลต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้

3.8 สมมติฐานที่ 8 ปัจจัยการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้านความตั้งใจและความมุ่งมั่น ในการทางานมีอิทธิพลต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้

3.9 สมมติฐานที่ 9 ปัจจัยการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้านความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี มีอิทธิพลต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้

3.10 สมมติฐานที่ 10 ปัจจัยการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้านขนาดและความซับซ้อนขององค์การมีอิทธิพลต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้

3.11 สมมติฐานที่ 11 ปัจจัยการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้านการรับรู้ข้อมูลทางพฤติกรรมศาสตร์มีอิทธิพลต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้

3.12 สมมติฐานที่ 12 ปัจจัยการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้านเทคนิคและวิธีการถ่ายทอดความรู้มีอิทธิพลต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้

3.13 สมมติฐานที่ 13 ปัจจัยการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้านผลการปฏิบัติงานของหน้าที่หลักด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์มีอิทธิพลต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล (ช่วงเมษายน – พฤษภาคม 2566) ผู้วิจัยนำหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัยจากสาขาวิชาวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช เพื่อขอความร่วมมือไปยังบุคลากรของคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน และทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามกับประชากรทั้งหมด

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอนดังนี้

5.1 ตรวจนับแบบสอบถามพร้อมทั้งตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมา

5.2 จัดระเบียบข้อมูลและลงรหัสในแบบสอบถาม

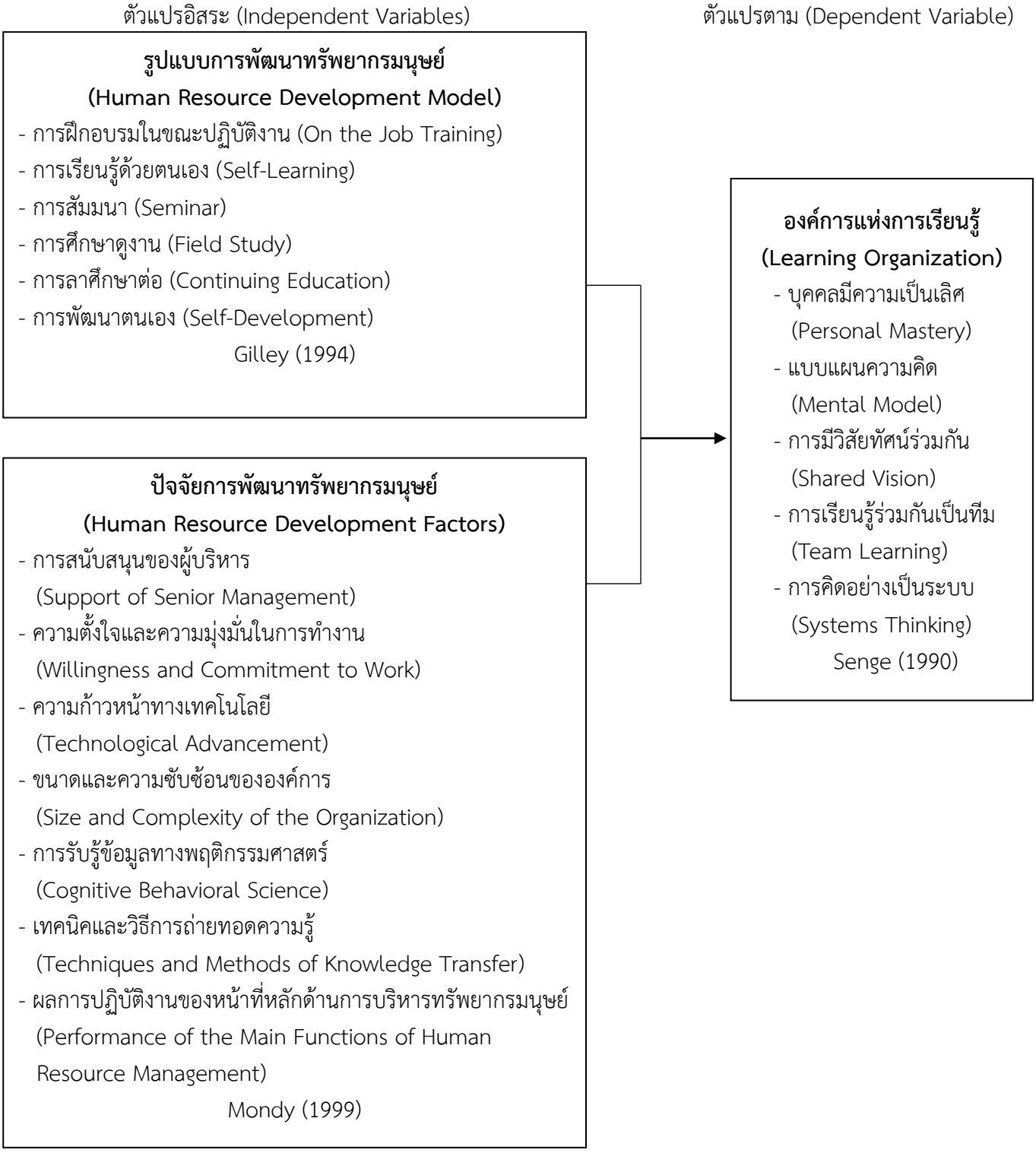
5.3 นำแบบสอบถามดังกล่าวไปคำนวณหาค่าสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

5.3.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ (frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

5.3.2 ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ปัจจัยการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และองค์การแห่งการเรียนรู้ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ (frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เป็นรายข้อคำถาม

5.3.3 การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ โดยการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ด้วยวิธี Enter Method

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย พบว่า

1. ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของบุคลากรสายสนับสนุน คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

บุคลากรสายสนับสนุนของคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$=3.95 S.D. = 0.86) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าส่วนใหญ่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด และมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุดคือ ด้านการพัฒนาตนเอง ($\bar{X}$=4.35 S.D. = 0.60) รองลงมามีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านการเรียนรู้ด้วยตนเอง ($\bar{X}$=-3.99 S.D. = 0.77) ด้านการฝึกอบรมในขณะปฏิบัติงาน ($\bar{X}$=3.88 S.D. = .785) ด้านการสัมมนา ($\bar{X}$=3.85 S.D. = 0.90) ด้านการศึกษาดูงาน ($\bar{X}$=3.40 S.D. = 0.94) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือด้านการลาศึกษาต่อ ($\bar{X}$=3.66 S.D. = 0.95) ตามลำดับ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของบุคลากรสายสนับสนุน คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

(N =93)

รูปแบบการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น	การจัดอับดับ
1 ด้านการฝึกอบรมในขณะปฏิบัติงาน	3.88	0.79	มาก	3
2 ด้านการเรียนรู้ด้วยตนเอง	3.99	0.77	มาก	2
3 ด้านการสัมมนา	3.85	0.89	มาก	4
4 ด้านการศึกษาดูงาน	3.40	0.94	มาก	5
5 ด้านการลาศึกษาต่อ	3.66	0.95	มาก	6
6 ด้านการพัฒนาตนเอง	4.35	0.60	มากที่สุด	1
โดยภาพรวม	**3.95**	**0.86**	**มาก**	

2. ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของบุคลากรสายสนับสนุน คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

บุคลากรสายสนับสนุนของคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =4.12 S.D. = 0.83) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าเกือบทุกด้านมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านความตั้งใจและความมุ่งมั่นในการทำงาน มาก ($\bar{X}$ =4.22 S.D. = 0.80) รองลงมาคือ ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศ ($\bar{X}$ = 4.21 S.D. = 0.70) เทคนิค วิธีการถ่ายทอดความรู้ ($\bar{X}$ =4.15 S.D. = 0.71) ขนาดและความซับซ้อนขององค์การ ($\bar{X}$ =4.10 S.D. = 0.83) ผลการปฏิบัติงานของหน้าที่หลักด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ ($\bar{X}$ =4.08 S.D. = 0.80) การสนับสนุนของผู้บริหารระดับสูง ($\bar{X}$ =3.95 S.D. = 0.85) และ การรับรู้ข้อมูลทางพฤติกรรมศาสตร์ ($\bar{X}$ =3.80 S.D. = 0.99) ตามลำดับ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของบุคลากรสายสนับสนุน คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ปัจจัยการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น	การจัดอับดับ
การสนับสนุนของผู้บริหารระดับสูง	3.95	0.85	มาก	6
ความตั้งใจและความมุ่งมั่นในการทำงาน	4.42	0.80	มากที่สุด	1
ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศ	4.21	0.70	มากที่สุด	2
ขนาดและความซับซ้อนขององค์การ	4.10	0.83	มาก	4
การรับรู้ข้อมูลทางพฤติกรรมศาสตร์	3.80	0.99	มาก	7
เทคนิค วิธีการถ่ายทอดความรู้	4.15	0.71	มาก	3
ผลการปฏิบัติงานของหน้าที่หลักด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์	4.08	0.80	มาก	5
โดยภาพรวม	**4.12**	**0.83**	**มาก**	

3. ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของบุคลากรสายสนับสนุน คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

บุคลากรสายสนับสนุนของคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ =4.22 S.D. = 0.78) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าเกือบทุกด้านมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการคิดอย่างเป็นระบบ ($\bar{X}$ =4.30 S.D. = 0.73) รองลงมาคือ การเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม ($\bar{X}$= 4.30 S.D. = 0.72) บุคคลมีความเป็นเลิศ ($\bar{X}$ =4.18 S.D. = 0.80) แบบแผนความคิด ($\bar{X}$ =4.15 S.D. = 0.73) และ การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน ($\bar{X}$ =4.05 S.D. = 0.80) ตามลำดับ ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

(N =93)

การเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น	การจัดอับดับ
ด้านบุคคลมีความเป็นเลิศ	4.18	0.80	มาก	3
ด้านแบบแผนความคิด	4.15	0.73	มาก	4
ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน	4.05	0.80	มาก	5
ด้านการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม	4.30	0.72	มากที่สุด	2
ด้านการคิดอย่างเป็นระบบ	4.30	0.73	มากที่สุด	1
โดยภาพรวม	**4.22**	**0.78**	**มากที่สุด**	

4. รูปแบบการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และปัจจัยการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่มีอิทธิพลต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของบุคลากรสายสนับสนุน คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

โดยรูปแบบการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และปัจจัยการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่มีอิทธิพลต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ โดยใช้สถิติ Multiple Linear Regression กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยการทดสอบสมมุติฐานการวิจัยใช้สมการดังนี้

X = ค่าตัวแปรอิสระ ตัวที่ 1 จะใช้ $X_1,...,X_{13}$

Y = ค่าตัวแปรตาม

β_0 = ค่าคงที่ (Constant) ของสมการถดถอย ใช้สัญญลักษณ์ b_0

β_1= ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย (Regression Coefficient) ของตัวแปรต้นใช้สัญลักษณ์ b_1 สำหรับค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวแปร

e = ค่าความคลาดเคลื่อนของการประมาณค่า Y โดยค่า $\hat{y}$ จะใช้สัญลักษณ์ e สำหรับความคลาดเคลื่อนของสมการ

ตัวแปรตาม

$\hat{Y}$ = องค์การแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization)

ตัวแปรต้น

รูปแบบการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ประกอบด้วย

X_1 = ด้านการฝึกอบรมในขณะปฏิบัติงาน (On the job Training)

X_2 = ด้านการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self-Learning)

X_3 = ด้านการสัมมนา (Meeting and Seminar)

X_4 = ด้านการศึกษาดูงาน (Visiting)

X_5 = ด้านการลาศึกษาต่อ (Continuous Studying)

X_6 = ด้านการพัฒนาตนเอง (Self-Development)

ปัจจัยการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ประกอบด้วย

X_7 = ด้านการสนับสนุนของผู้บริหาร (Support of Senior Management)

X_8 = ด้านความตั้งใจและความมุ่งมั่นในการทำงาน (Willingness and Commitment to Work)

X_9 = ด้านความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี (Technological Advancement)

X_{10} = ด้านขนาดและความซับซ้อนขององค์การ (Size and Complexity of the Organization)

X_{11} = ด้านการรับรู้ข้อมูลทางพฤติกรรมศาสตร์ (Cognitive Behavioral Science)

X_{12} = ด้านเทคนิคและวิธีการถ่ายทอดความรู้ (Techniques and Methods of Knowledge Transfer)

X_{13} = ด้านผลการปฏิบัติงานของหน้าที่หลักด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ (Performance of the Main Functions of Human Resource Management)

โดยสามารถเขียนสมการได้ดังนี้

$$Y = \beta_0+\beta_1x_1+\beta_2x_2+\beta_3x_3+\beta_4x_4+\beta_5x_5+\beta_6x_6+\beta_7x_7 +\beta_8x_8+\beta x_9+\beta_{10}x_{10}+\beta_{11}x_{11}+\beta_{12}x_{12}+\beta_{13}x_{13}+e$$

$$\hat{Y} = b_0+b_1x_1+b_2x_2+b_3x_3+b_4x_4+b_5x_5+b_6x_6+b_7x_7+b_8x_8+b_9x_9+b_{10}x_{10}+b_{11}x_{11}+ b_{12}x_{12}+b_{13}x_{13}+e$$

ตารางที่ 4 แสดงการทดสอบความสัมพันธ์แบบถดถอยค่าสัมประสิทธิ์พหุคูณเชิงเส้นของรูปแบบการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์กับการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ (สมการ $\hat{Y}$)

Model	B	Unstandardized Coefficients Std.Error	Standardized Coefficients Beta	t	Sig.
Constant	0.35	0.38			
รูปแบบการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์					
การฝึกอบรมในขณะปฏิบัติงาน (X_1)	0.22	0.08	0.28	2.75	0.01*
การเรียนรู้ด้วยตนเอง (X_2)	0.32	0.09	0.28	0.26	0.76
การสัมมนา (X_3)	0.20	0.08	0.23	2.62	0.01*
การศึกษาดูงาน (X_4)	0.01	0.06	0.02	0.15	0.88
การลาศึกษาต่อ (X_5)	0.03	0.05	0.05	0.63	0.53
การพัฒนาตนเอง (X_6)	0.47	0.08	0.49	6.27	0.00**

ตารางที่ 4 แสดงการทดสอบความสัมพันธ์แบบถดถอยค่าสัมประสิทธิ์พหุคูณเชิงเส้นของรูปแบบการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์กับการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ (สมการ $\hat{Y}$) (ต่อ)

Model	B	Unstandardized Coefficients Std.Error	Standardized Coefficients Beta	t	Sig.
Constant	0.35	0.38			
ปัจจัยการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์					
การสนับสนุนของผู้บริหาร (X_7)	0.02	0.06	0.05	0.32	0.75
ความตั้งใจและความมุ่งมั่นในการทำงาน (X_8)	0.24	0.08	0.25	3.20	0.00**
ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี (X_9)	0.16	0.09	0.15	1.92	0.05*
ขนาดและความซับซ้อนขององค์การ (X_{10})	0.06	0.06	0.08	0.94	0.35
การรับรู้ข้อมูลทางพฤติกรรมศาสตร์ (X_{11})	0.14	0.07	0.02	1.94	0.06
เทคนิคและวิธีการถ่ายทอดความรู้ (X_{12})	0.19	0.08	0.22	2.45	0.01**
ผลการปฏิบัติงานของหน้าที่หลักด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ (X_{13})	0.12	0.09	0.15	1.78	0.08

หมายเหตุ: * นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

** นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

R Square = 0.694

Adjust R Square = 0.668

จากตารางที่ 4 พบว่า รูปแบบการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ได้แก่ การฝึกอบรมในขณะปฏิบัติงาน (X_1) การสัมมนา (X_3) และการพัฒนาตนเอง (X_6) มีค่า Sig. เท่ากับ .007 .010 และ .000 ตามลำดับ จากตารางสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเชิงบวกของรูปแบบการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์มีอิทธิพลองค์การแห่งการเรียนรู้ ส่วนปัจจัยการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ได้แก่ ความตั้งใจและความมุ่งมั่นในการทำงาน (X_8) ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี (X_9) และเทคนิคและวิธีการถ่ายทอดความรู้ (X_{12}) มีค่า Sig. เท่ากับ .002 .050 และ .010 ตามลำดับ จากตารางสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเชิงบวกของปัจจัยการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์มีอิทธิพลองค์การแห่งการเรียนรู้ เมื่อนำมาเขียนเป็นสมการถดถอยพหุคูณ เพื่อใช้ในการพยากรณ์ได้ดังนี้

$$\hat{Y} = b_0 + b_1x_1 + b_3x_3 + b_6x_6 + b_8x_8 + b_9x_9 + b_{13}x_{12}$$

แทนค่าในสมการ

$\hat{Y} = 0.35 + 0.22x_1 + 0.20x_3 + 0.47x_6 + 0.24x_8 + 0.16x_9 + 0.19x_{12}$

b_0 = ค่าคงที่ (Constant) ของสมการถดถอย

b_1 = ค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอยด้านการฝึกอบรมในขณะปฏิบัติงาน

b_3 = ค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอยด้านการสัมมนา

b_6 = ค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอยด้านการพัฒนาตนเอง

b_8 = ค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอยด้านความตั้งใจและความมุ่งมั่นในการทำงาน

b_9 = ค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอยด้านความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี

b_{12} = ค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอยด้านเทคนิคและวิธีการถ่ายทอดความรู้

อภิปรายผล

ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของบุคลากรสายสนับสนุน คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของบุคลากรสายสนับสนุน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นผลมาจากบุคลากรได้พัฒนาตนเองจากการเพิ่มทักษะความชำนาญงานและเพิ่มคุณค่าให้กับตนเอง เมื่อมีทักษะการทำงานที่ดีย่อมส่งผลให้องค์การมีมาตรฐานและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้อง กับพิมพ์ชนก วงษ์เจริญ (2558) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อมุ่งสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้ กรณีศึกษาโรงพยาบาลบำรุงราษฎร์ พบว่า รูปแบบการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก

ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของบุคลากรสายสนับสนุน คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของบุคลากรสายสนับสนุน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นผลมาจากบุคลากรมีความตั้งใจและความมุ่งมั่นในการทำงาน เพราะเป็นพื้นฐานที่สำคัญที่ช่วยต่อยอดงานให้งานสำเร็จได้ นอกจากนี้บุคลากรมีความรักและความผูกพันต่อองค์การ รักในงานที่ตนถนัดก็จะส่งผลดีต่อตนเองและองค์การต่อไป ส่วนในด้านความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีนั้นจะช่วยอำนวยประโยชน์ช่วยลดขั้นตอนในการทำงานให้เกิดความคล่องตัวมากขึ้น และยังช่วยประหยัดเวลาได้ข้อมูลที่ถูกต้องและแม่นยำ ซึ่งสอดคล้อง กับ สนธยา ละอองนวล และ สมเดช มุงเมือง (2566) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิผลการพัฒนาบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม พบว่า ปัจจัยที่นำไปสู่การพัฒนาบุคลากร โดยรวมอยู่ในระดับมาก

ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของบุคลากรสายสนับสนุน คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของบุคลากรสายสนับสนุน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เป็นผลมาจากการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม มีการช่วยเหลือกัน พูดคุย รับฟังเหตุผลซึ่งกันและกัน การระดมสมอง ตลอดจนการร่วมกันแก้ไขปัญหาให้งานนั้นสำเร็จลงได้ด้วยการคิดอย่างเป็นระบบกำหนดแนวทางการทำงานที่ชัดเจน และยังลดขั้นตอนการทำงานซึ่งส่งผลดีต่อองค์การ ซึ่งสอดคล้องกับ ไชยสิทธิ์ ปิยมาตย์ (2556). ศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนเหล่าสายวิทยาการของกองทัพบก พบว่า การเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

รูปแบบการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และปัจจัยการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่มีอิทธิพลต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของบุคลากรสายสนับสนุน คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ พบว่า อิทธิพลของรูปแบบการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในด้านการฝึกอบรม ด้านการสัมมนา และด้านการพัฒนาตนเอง มีอิทธิพลต่อองค์การแห่งการเรียนรู้ของบุคลากรสายสนับสนุน คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ สามารถอธิบายผลได้ดังนี้

อิทธิพลของรูปแบบการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในด้านการฝึกอบรมที่มีผลต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของบุคลากรสายสนับสนุน คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ผลการวิจัยพบว่ามีอิทธิพลทางบวกต่อองค์การแห่งการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพิมพ์ชนก วงษ์เจริญ (2558) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อมุ่งสู่องค์การแห่งการเรียนรู้ กรณีศึกษาโรงพยาบาลบำรุงราษฎร์ พบว่า ความคิดเห็นของบุคลากรโรงพยาบาลบำรุงราษฎร์เกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ด้านการฝึกอบรมในขณะทำงานมีอิทธิพลต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของบุคลากรโรงพยาบาลบำรุงราษฎร์ อย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และมีค่า Coefficient เท่ากับ 0.11 ซึ่งเป็นความสัมพันธ์เชิงบวก กล่าวคือ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้านการฝึกอบรมในขณะทำงานที่เพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะทำให้องค์กรแห่งการเรียนรู้โดยรวมเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.11

การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์โดยการเรียนรู้ด้วยตนเองไม่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของบุคลากรสายสนับสนุน คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ผู้วิจัยตั้งไว้ เนื่องจากบุคลากรอาจยังไม่ได้มีการฝึกฝน มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม หรือการเรียนรู้ระบบงานใหม่ๆ มาประยุกต์ใช้ได้ดีเท่าที่ควร และอาจขาดแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้ที่บุคลากรสามารถเลือกใช้ได้ ซึ่งยังไม่มีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องอื่นศึกษาแล้วพบว่าไม่สอดคล้องเหมือนปัจจัยดังกล่าว

อิทธิพลของรูปแบบการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในด้านการสัมมนาที่มีผลต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของบุคลากรสายสนับสนุน คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ผลการวิจัยพบว่ามีอิทธิพลทางบวกต่อองค์การแห่งการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับพิมพ์ชนก วงษ์เจริญ (2558) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อมุ่งสู่องค์การแห่งการเรียนรู้ กรณีศึกษาโรงพยาบาลบำรุงราษฎร์ พบว่า ความคิดเห็นของบุคลากรโรงพยาบาลบำรุงราษฎร์เกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ด้านการเข้าร่วมประชุมสัมมนา มีอิทธิพลต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของบุคลากรโรงพยาบาลบำรุงราษฎร์ อย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และมีค่า Coefficient เท่ากับ 0.09 ซึ่งเป็นความสัมพันธ์เชิงบวก กล่าวคือ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้านการเข้าร่วมประชุมสัมมนา เพิ่มขึ้น 1% จะทำให้องค์กรแห่งการเรียนรู้โดยรวม เพิ่มขึ้น 0.09%

การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์โดยด้านการศึกษาดูงานไม่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของบุคลากรสายสนันสนุน คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ผู้วิจัยตั้งไว้ เนื่องจากบุคลากรอาจยังขาดโอกาสเข้าร่วมศึกษาดูงาน ตลอดจนขาดการนำเทคนิคและวิธีการใหม่ๆมาปรับใช้ หรือถ่ายทอดต่อได้ดีเท่าที่ควร ซึ่งยังไม่มีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องอื่นศึกษาแล้วพบว่าไม่สอดคล้องเหมือนปัจจัยดังกล่าว

การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์โดยการลาศึกษาต่อไม่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของบุคลากรสายสนันสนุน คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ผู้วิจัยตั้งไว้ เนื่องจากบุคลากรที่ได้รับการสนับสนุนให้ศึกษาต่อในด้านที่สูงขึ้นยังน้อย และบางครั้งการสำเร็จการศึกษาแล้วไม่ได้นำความรู้มาใช้ได้ตรงกับด้านที่ศึกษา ซึ่งไม่ได้มีผลต่อการปฏิบัติงาน ซึ่งยังไม่มีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องอื่นศึกษาแล้วพบว่าไม่สอดคล้องเหมือนปัจจัยดังกล่าว

อิทธิพลของรูปแบบการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในด้านการพัฒนาตนเองมีผลต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของบุคลากรสายสนับสนุน คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ผลการวิจัยพบว่ามีอิทธิพลทางบวกต่อองค์การแห่งการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับเขตอรัญ จันทร์สระแก้ว (2560) ได้ศึกษาเรื่อง รูปแบบการพัฒนาองค์กรแห่งการเรียนรู้ของบริษัท ฟูจิสึ เท็น (ประเทศไทย) จำกัด ซึ่งผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาตนเอง โดยที่ผู้บริหารบริษัทควรปรับปรุงระบบการพัฒนาบุคลากร โดยมุ่งเน้นพัฒนาพนักงานเพื่อเพิ่มขีดความสามารถของพนักงานแต่ละคน โดยการกำหนดนโยบาย แผนการพัฒนาพนักงานไว้ให้ชัดเจน ให้อำนาจในการทำงานเป็นรายบุคคล จัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้มีการพัฒนาทีมงาน มีการกำหนดความรู้ความสามารถของพนักงาน มีการติดตามประเมินผลทุกครั้ง ความรู้ความสามารถพนักงานสามารถสร้างทีมงานการเรียนรู้มีการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่องมีการจัดกิจกรรมเพื่อกระตุ้นให้พนักงานเหล่านั้นได้พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตามลำดับ ซึ่งหากมีการพัฒนาองค์ประกอบของการ ย่อมส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้

ส่วนอิทธิพลของปัจจัยการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในด้านความตั้งใจและความมุ่งมั่นในการทำงาน ด้านความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี และด้านเทคนิคและวิธีการถ่ายทอดความรู้ มีอิทธิพลต่อองค์การแห่งการเรียนรู้ของบุคลากรสายสนับสนุน คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ สามารถอธิบายผลได้ดังนี้

อิทธิพลของปัจจัยการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้านการสนับสนุนของผู้บริหารไม่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของบุคลากรสายสนับสนุน คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ผู้วิจัยตั้งไว้ เนื่องจาก ด้านแผนงานและการให้มีการฝึกอบรมอาจยังไม่ตอบโจทย์แก่บุคลากรอย่างแท้จริง ซึ่งยังไม่มีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องอื่นศึกษาแล้วพบว่าไม่สอดคล้องเหมือนปัจจัยดังกล่าว

อิทธิพลของปัจจัยการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในด้านความตั้งใจและความมุ่งมั่นในการทำงานมีผลต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของบุคลากรสายสนับสนุน คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ผลการวิจัยพบว่ามีอิทธิพลทางบวกต่อองค์การแห่งการเรียนรู้ โดยสอดคล้องกับงานวิจัยของไพรินทร์ ยศเลิศ (2551) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์ บริษัท ซี เอฟ พี จำกัด พบว่า ผลของการศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาองค์การแห่งการเรียนรู้ของบริษัท ซี เอฟ พี จำกัด ด้านความตั้งใจและความมุ่งมั่นในการทำงาน มีผลเชิงบวกต่อปัจจัยการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เพราะต้องใช้ทั้งด้านการพัฒนาความรู้ การพัฒนาทักษะและการพัฒนาทัศนคติเข้าไปด้วย

อิทธิพลของปัจจัยการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในด้านความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี มีผลต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของบุคลากรสายสนับสนุน คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ผลการวิจัยพบว่ามีอิทธิพลทางบวกต่อองค์การแห่งการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุกัญยา แก้วขาว, เฉลิมพงศ์ มีสมนัย และจำเนียร ราชแพทยาคม (2561) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของกรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ พบว่าความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลเชิงบวกต่อประสิทธิผลการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และยังสอดคล้องกับนครินศร์ จับจิตต์ (2562) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา พบว่า ด้านเทคโนโลยี มีระดับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

อิทธิพลของปัจจัยการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้านขนาดและความซับซ้อนขององค์การไม่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของบุคลากรสายสนับสนุน คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ผู้วิจัยตั้งไว้ เนื่องจากบุคลากรเห็นว่าขนาดและความซับซ้อนขององค์การไม่มีผลต่อการวางนโยบาย การทำงานด้านต่างๆ เพราะหากวางระบบไว้ดีแล้วไม่ว่าองค์การเล็กหรือใหญ่ก็จะไม่มีปัญหา ซึ่งยังไม่มีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องอื่นศึกษาแล้วพบว่าไม่สอดคล้องเหมือนปัจจัยดังกล่าว

อิทธิพลของปัจจัยการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้านการรับรู้ข้อมูลทางพฤติกรรมศาสตร์ไม่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของบุคลากรสายสนับสนุน คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ผู้วิจัยตั้งไว้ เนื่องจากบุคลากรเห็นว่าการนำองค์ความรู้หรือแนวคิดใหม่ๆมาใช้กับการปฏิบัติงานยังไม่เกิดผลดีเท่าที่ควร ซึ่งยังไม่มีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องอื่นศึกษาแล้วพบว่าไม่สอดคล้องเหมือนปัจจัยดังกล่าว

อิทธิพลของปัจจัยการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในด้านเทคนิคและวิธีการถ่ายทอดความรู้มีผลต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของบุคลากรสายสนับสนุน คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ผลการวิจัยพบว่ามีอิทธิพลทางบวกต่อองค์การแห่งการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของปุรวิชญ์ พิทยาภินันท์ (2563) ได้ศึกษาเรื่องการถ่ายทอดความรู้แบบมีส่วนร่วมผ่านบทเรียน: การเสริมสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจแก่ครัวเรือนชาวประมงในจังหวัดพัทลุง พบว่าการสาธิตและวิธีการถ่ายทอดการบรรยายโดยวิทยากร มีผลเชิงบวกต่อชาวประมงเพราะมีความพึงพอใจจากการเข้ารับการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการโดยภาพรวมในระดับมากที่สุด และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของวสุรัตน์ ด้วงสุวรรณ บุญชู สงวนความดี พิสิษฐ์ ศรีอพิชัย (2564) ที่ได้ศึกษาเรื่องรูปแบบการถ่ายทอดทักษะองค์ความรู้จากประสบการณ์ทำงานสำหรับเสริมสร้างความภาคภูมิใจในตนเองของผู้เกษียณอายุภาคอุตสาหกรรม ในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ พบว่า รูปแบบการใช้เทคนิควิธีถ่ายทอดจากประสบการณ์โดยตรง มีอิทธิพลเชิงบวกกับปัจจัยการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ เนื่องจากเป็นแนวทางการถ่ายทอดทักษะองค์ความรู้จากประสบการณ์การทำงานจริง

อิทธิพลของปัจจัยการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้านผลการปฏิบัติงานของหน้าที่หลักด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ไม่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของบุคลากรสายสนับสนุน คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ผู้วิจัยตั้งไว้ เนื่องจากการปรับตัว รับมือกับสถานการณ์ต่างๆ หรือมีการปรับเปลี่ยนด้านทรัพยากรมนุษย์อาจยังไม่ตอบโจทย์ในด้านบวกแก่บุคลากร ซึ่งยังไม่มีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องอื่นศึกษาแล้วพบว่าไม่สอดคล้องเหมือนปัจจัยดังกล่าว

องค์ความรู้ใหม่

การศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของบุคลากรสายสนับสนุน คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ผู้วิจัยพบว่า มี 6 ปัจจัยหลัก ที่สามารถทำนายว่าคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ได้ ดังนี้

1) ด้านการฝึกอบรมในขณะปฏิบัติงาน จะช่วยเพิ่มพูนความรู้ เกิดการเรียนรู้จริงขณะปฏิบัติงาน ได้แนวคิดและมุมมองใหม่ๆ มีการปรับปรุงและพัฒนาให้ดีขึ้นและมีประสิทธิภาพมากขึ้น และหากมีความรู้ความเชี่ยวชาญในด้านนั้นๆ เป็นผู้สอนงานโดยตรง งานจะได้ออกมาดีและถูกต้องยิ่งขึ้น

2) ด้านการสัมมนา เป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันและกัน ได้รับแง่คิด องค์ความรู้ใหม่ๆ เกี่ยวกับการทำงาน ทั้งการสัมมนาภายในและการสัมมนานอกสถานที่ ในสถานที่ส่วนใหญ่จะได้แนวเนื้อหาสาระ และนอกสถานที่มักเน้นด้านปฏิสัมพันธ์ การละลายพฤติกรรม ซึ่งทั้ง 2 แบบ ถือเป็นการสร้างเครือข่ายเช่นกัน การสัมมนาอยู่เสมอ จะเกิดผลดีต่อบุคลากรและองค์การเป็นอย่างมาก

3) ด้านการพัฒนาตนเอง ทำให้เกิดการเรียนรู้พัฒนาทักษะการทำงานต่างๆ ซึ่งการเรียนรู้จากความรู้ใหม่ๆด้วยตนเอง เป็นการสร้างความชำนาญในการปฏิบัติงานไปด้วย

4) ด้านความตั้งใจและความมุ่งมั่นในการทำงาน ควรหันมาใส่ใจ กระตุ้นให้บุคลากรเกิดความรักและผูกพันต่อองค์การ รักในงานที่ทำ และเมื่อใส่ใจทำในสิ่งที่ตนถนัดแล้วก็จะส่งผลดีทั้งต่อตนเองและองค์การ

5) ด้านความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี หากมีการจัดสรรหรือเพิ่มสิ่งอำนวยความสะดวกจะช่วยลดขั้นตอนและลดความซับซ้อนของงานได้ ทำให้เกิดความคล่องตัว รวดเร็วขึ้น และ

6) ด้านเทคนิคและวิธีการถ่ายทอดความรู้ เป็นการนำองค์ความรู้ที่มีอยู่ในตัวบุคคลนั้นมาถ่ายทอดโดยวิธีการต่างๆ เพื่อให้เกิดความเข้าใจง่ายขึ้น ถือเป็นการทำ KM อย่างหนึ่งที่ดีกว่าการอ่านจากคู่มือ ที่ช่วยลดเวลาในการลองผิดลองถูก เข้าใจกระบวนการทำงานที่ชัดเจนและง่ายขึ้น

สรุปผลการวิจัย

ความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ บุคลากรสายสนับสนุนของคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านการพัฒนาตนเอง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุดคือ รองลงมาด้านการเรียนรู้ด้วยตนเอง ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือการศึกษาดูงาน

ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ บุคลากรสายสนับสนุนของคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านความตั้งใจและความมุ่งมั่นในการทำงาน มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การรับรู้ข้อมูลทางพฤติกรรมศาสตร์

ความคิดเห็นเกี่ยวกับการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ บุคลากรสายสนับสนุนของคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการคิดอย่างเป็นระบบ มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน

รูปแบบและปัจจัยการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่มีอิทธิพลต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของบุคลากรสายสนับสนุน คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ พบว่า

- อิทธิพลของรูปแบบการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้านการฝึกอบรมในขณะปฏิบัติงานที่มีต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ ผลการวิจัย พบว่า รูปแบบการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้านการฝึกอบรมในขณะปฏิบัติงานมีอิทธิพลทางบวกต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ เพราะบุคลากรเห็นว่ามักได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนให้ได้รับการเรียนรู้จากการปฏิบัติงานจริงอยู่เสมอ รวมถึงการสอนงานโดยตรงจากผู้มีความรู้ มีความสามารถ และมีประสบการณ์ทำให้ท่านมีสมรรถนะในการปฏิบัติงานเพิ่มมากขึ้น

- อิทธิพลของรูปแบบการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้านการเรียนรู้ด้วยตนเองที่มีต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ ผลการวิจัย พบว่า รูปแบบการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้านการเรียนรู้ด้วยตนเองไม่มีอิทธิพลต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ เพราะบุคลากรคิดเห็นว่ายังไม่สามารถเลือกแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้ต่างๆ ตลอดจนการประเมินการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง

- อิทธิพลของรูปแบบการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้านการสัมมนาที่มีต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ ผลการวิจัย พบว่า รูปแบบการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้านการสัมมนามีอิทธิพลทางบวกต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ เพราะ

บุคลากรเห็นว่าการเข้าร่วมประชุมสัมมนาทำให้ท่านเกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน และร่วมกันหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้น อีกทั้งได้รับเทคนิคและวิธีการใหม่ๆ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน

- อิทธิพลของรูปแบบการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้านการศึกษาดูงานที่มีต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ ผลการวิจัย พบว่า รูปแบบการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้านการศึกษาดูงานไม่มีอิทธิพลต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ เพราะบุคลากรจำนวนมากยังขาดโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษาดูงานทั้งในประเทศเพื่อนำความรู้และประสบการณ์มาใช้ในการปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมาย

- อิทธิพลของรูปแบบการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้านการลาศึกษาที่มีต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ ผลการวิจัย พบว่า รูปแบบการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้านการลาศึกษาต่อไม่มีอิทธิพลต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ เพราะบุคลากรเห็นว่าการศึกษาต่อยังไม่ชัดเจนในเรื่องช่วยพัฒนาทั้งตนเอง และทักษะในด้านต่างๆ ว่าเกิดประโยชน์ได้จริง

- อิทธิพลของรูปแบบการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้านการพัฒนาตนเองที่มีต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ ผลการวิจัย พบว่า รูปแบบการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้านการพัฒนาตนเองมีอิทธิพลทางบวกต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ เพราะบุคลากรทุกคนมุ่งมั่นพัฒนาตนเองอยู่เสมอ จึงทำให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการปฏิบัติงานเพิ่มมากขึ้น อีกทั้งการพัฒนาตนเองอยู่เสมอจะช่วยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงกระบวนการการคิดอย่างเป็นระบบ และมีความกระตือรือร้นในการทำงานเพิ่มมากขึ้น

- อิทธิพลของปัจจัยการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้านการสนับสนุนของผู้บริหารที่มีต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้านการสนับสนุนของผู้บริหารไม่มีอิทธิพลต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ เพราะบุคลากรคิดเห็นว่าทางคณะคณะฯ ยังไม่มีแผนการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อย่างเป็นรูปธรรมและนำไปปฏิบัติได้ตรงตามแผนที่กำหนดไว้ชัดเจนพอ

- อิทธิพลของปัจจัยการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้านความตั้งใจและความมุ่งมั่นในการทำงานที่มีต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้านความตั้งใจและความมุ่งมั่นในการทำงานมีอิทธิพลทางบวกต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ เพราะบุคลากรคิดเห็นว่าความตั้งใจและความมุ่งมั่นในการทำงานจะช่วยให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพ และเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

- อิทธิพลของปัจจัยการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้านความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่มีต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้านความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีมีอิทธิพลทางบวกต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ เพราะบุคลากรคิดเห็นว่าความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัยส่งผลต่อระบบการทำงานให้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น รวมถึงช่วยให้บุคลากรมีระบบการทำงานและการจัดเก็บข้อมูลที่ดีขึ้น

- อิทธิพลของปัจจัยการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้านขนาดและความซับซ้อนขององค์การที่มีต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้านขนาดและความซับซ้อนขององค์การไม่มีอิทธิพลต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ เพราะบุคลากรคิดเห็นว่าองค์การขนาดเล็กหรือใหญ่ ซับซ้อนหรือไม่ ไม่มีผลต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้

- อิทธิพลของปัจจัยการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้านการรับรู้ข้อมูลทางพฤติกรรมศาสตร์ที่มีต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้านการรับรู้ข้อมูลทางพฤติกรรมศาสตร์ไม่มีอิทธิพลต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ เพราะบุคลากรคิดเห็นว่ายังไม่ได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนให้สร้างผลงานต่างๆ ที่เกิดจากการใช้หลักการ แนวคิด และทฤษฎีต่างๆ เพื่อนำมาปรับใช้ในการปฏิบัติงานในองค์การ ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ในปัจจุบันเท่าที่ควร

- อิทธิพลของปัจจัยการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้านเทคนิคและวิธีการถ่ายทอดความรู้ที่มีต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้านเทคนิคและวิธีการถ่ายทอดความรู้มีอิทธิพลทางบวกต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ บุคลากรมีความคิดเห็นว่าการจัดให้มีผู้เชี่ยวชาญมาถ่ายทอดความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ต่างๆ จะช่วยให้บุคลากรสามารถนำความรู้ไปพัฒนางานได้อย่างต่อเนื่อง

- อิทธิพลของปัจจัยการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้านผลการปฏิบัติงานของหน้าที่หลักด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ที่มีต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้านผลการปฏิบัติงานของหน้าที่หลักด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ไม่มีอิทธิพลต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ เพราะบุคลากรคิดเห็นว่าการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ทำให้บุคลากรมีความรู้ และความสามารถเพิ่มขึ้น ไม่มีผลต่อการเลื่อนตำแหน่งหรือเลื่อนเงินเดือนที่สูงขึ้นได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อองค์กรแห่งการเรียนรู้ในคณะเศรษฐศาสตร์ ซึ่งในด้านการพัฒนาตนเอง ความตั้งใจและความมุ่งมั่นในการทำงาน และด้านความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี โดยผลการวิจัยพบว่าใน 3 ด้าน ดังกล่าวมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ซึ่งผู้บริหารฯ และบุคลากรในคณะเศรษฐศาสตร์ สามารถนำผลการวิจัยไปใช้เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ ใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาส่งเสริม และเสริมสร้างคณะเศรษฐศาสตร์ให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ได้

1.2 การวิจัยนี้มีตัวแปรที่สามารถทำนายปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ซึ่งตัวแปรที่ทำนายสูงสุด คือ ด้านการพัฒนาตนเอง ดังนั้น ทางคณะเศรษฐศาสตร์จึงควรพิจารณาให้บุคลากรของคณะฯ ได้มีการเรียนรู้พัฒนาทักษะการทำงาน โดยการเรียนรู้จากความรู้ใหม่ๆด้วยตนเอง เพื่อสร้างความชำนาญในการปฏิบัติงานและก่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการปฏิบัติงาน และยังส่งดีต่อคณะเศรษฐศาสตร์อีกด้วย

1.3 การวิจัยนี้ตัวแปรที่สามารถทำนายปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มี 6 ด้าน 1) การฝึกอบรมในขณะปฏิบัติงาน 2) การสัมมนา 3) การพัฒนาตนเอง 4) ความตั้งใจและความมุ่งมั่นในการทำงาน 5) ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี และ 6) เทคนิคและวิธีการถ่ายทอดความรู้ สามารถร่วมกันทำนายการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ได้ร้อยละ 66.80 ส่งผลให้คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ สามารถก้าวไปสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ได้ โดย

1.3.1 ด้านการฝึกอบรมในขณะปฏิบัติงาน เนื่องจากบุคลากรได้มีการเพิ่มพูนความรู้ เกิดการเรียนรู้จริงขณะปฏิบัติงาน ได้แนวคิดและมุมมองใหม่ๆ มีการปรับปรุงและพัฒนาให้ดีขึ้นและมีประสิทธิภาพมากขึ้น ดังนั้นผู้บริหารของคณะฯควรให้ความสำคัญในเรื่องนี้เป็นอย่างมาก เพราะบุคลากรส่วนใหญ่ต้องการให้ผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในด้านนั้นๆ เป็นผู้สอนงานโดยตรง งานจะได้ออกมาดีและถูกต้อง

1.3.2 ด้านการสัมมนา บุคลากรของคณะฯมองว่าเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันและกัน ได้รับแง่คิด องค์ความรู้ใหม่ๆ เกี่ยวกับการทำงาน ทั้งการสัมมนาภายในและการสัมมนานอกสถานที่ ในสถานที่ส่วนใหญ่จะได้แนวเนื้อหาสาระ และนอกสถานที่มักเน้นด้านปฏิสัมพันธ์ การละลายพฤติกรรม ซึ่งทั้ง 2 แบบ ถือเป็นการสร้างเครือข่ายเช่นกัน ดังนั้นผู้บริหารของคณะฯ ควรจัดให้มีการสัมมนาอยู่เสมอเพราะเกิดผลดีต่อบุคลากรและองค์การก็จะมีการพัฒนา

1.3.3 ด้านการพัฒนาตนเอง ควรพิจารณาส่งเสริมให้บุคลากรของคณะฯ ได้มีโอกาสในการเรียนรู้พัฒนาทักษะการทำงานต่างๆ ซึ่งการเรียนรู้จากความรู้ใหม่ๆด้วยตนเอง เป็นการสร้างความชำนาญในการปฏิบัติงาน

1.3.4 ด้านความตั้งใจและความมุ่งมั่นในการทำงานควรหันมาใส่ใจ กระตุ้นให้บุคลากรเกิดความรักและผูกพันต่อองค์การ รักในงานที่ทำและทำใส่ใจในสิ่งที่ตนถนัดแล้วก็จะส่งผลดีทั้งต่อตนเองและองค์การ

1.3.5 ด้านความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี จัดสรรหรือเพิ่มสิ่งอำนวยความสะดวกที่จะช่วยลดขั้นตอนและลดความซับซ้อนของงาน ทำให้เกิดความคล่องตัว รวดเร็วขึ้น และปัจจุบันคณะเศรษฐศาสตร์มีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในรูปแบบ Google Form หรือการใช้โปรแกรมสำเร็จรูปของงานคลังและพัสดุ เพื่อช่วยให้ประหยัดเวลาได้มากกว่าเดิม ได้ข้อมูลถูกต้องและแม่นยำ นอกจากนี้ ผู้บริหารของคณะฯ ควรพิจารณาการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่เกี่ยวข้องกับการทำงานของบุคลากรในด้านอื่นๆ มาใช้ปรับใช้ให้ด้วย เพื่อให้บุคลากรและคณะฯเกิดการเปลี่ยนแปลงที่ก้าวหน้าทันยุคสมัยใหม่อยู่เสมอ

1.3.6 ด้านเทคนิคและวิธีการถ่ายทอดความรู้ เป็นการนำองค์ความรู้ที่มีอยู่ในตัวบุคคลนั้นมาถ่ายทอดโดยวิธีการต่างๆ เพื่อให้เกิดความเข้าใจง่ายขึ้น ถือเป็นการทำ KM อย่างหนึ่งที่ดีกว่าการอ่านจากคู่มือ ที่ช่วยลดเวลาในการลองผิดลองถูกเข้าใจกระบวนการทำงานที่ชัดเจนและง่ายขึ้น ดังนั้นอยากให้ผู้บริหารของคณะฯ เล็งเห็นความสำคัญของเรื่องนี้ร่วมกันวางแผนการบริหารทรัพยากรมนุษย์ โดยอาจจัดให้แทรกอยู่ในแผนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้วย

2. ข้อเสนอแนะด้านการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การวิจัยควรมีการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ตัวแปรด้านอื่นๆ นอกเหนือจากด้านการฝึกอบรมในขณะปฏิบัติงาน ด้านการเรียนรู้ด้วยตนเอง ด้านการสัมมนา ด้านการศึกษาดูงาน ด้านการลาศึกษาต่อ ด้านการพัฒนาตนเอง ด้านการสนับสนุนของผู้บริหาร ด้านความตั้งใจและความมุ่งมั่นในการทำงาน ด้านความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ด้านขนาดและความซับซ้อนขององค์การ ด้านการรับรู้ข้อมูลทางพฤติกรรมศาสตร์ ด้านเทคนิคและวิธีการถ่ายทอดความรู้ และด้านผลการปฏิบัติงานของหน้าที่หลักด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์

2.2 การศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถาม ในหัวข้อปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ ของบุคลากรสายสนับสนุน คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขนเท่านั้น ซึ่งในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป อาจศึกษาวิจัยจากมหาวิทยาลัยอื่นๆหรือหน่วยงานอื่นๆ เพื่อที่จะทำให้ผลการวิจัยมีความหลากหลายและสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

เขตอรัญ จันทร์สระแก้ว. (2560). รูปแบบการพัฒนาองค์กรแห่งการเรียนรู้ของบริษัท ฟูจิสึ เท็น (ประเทศไทย) จำกัด. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยปทุมธานี, 9*(2), 253-260.

ไชยสิทธิ์ ปิยมาตย์. (2556). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนเหล่าสายวิทยาการของกองทัพบก.* (ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีปทุม).

นครินศร์ จับจิตต์. (2562). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พระนครศรีอยุธยา*. (ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์).

ปุรวิชญ์ พิทยาภินันท์. (2563). การถ่ายทอดความรู้แบบมีส่วนร่วมผ่านบทเรียน : การเสริมสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจแก่ครัวเรือนชาวประมงในจังหวัดพัทลุง. *วารสารเกษตรพระจอมเกล้า, 38*(2), 175-184.

พิมพ์ชนก วงษ์เจริญ. (2558). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อมุ่งสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้ กรณีศึกษาโรงพยาบาลบำรุงราษฎร์.* (บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร).

ไพรินทร์ ยศเลิศ. (2552). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์: บริษัท ซี เอฟ พี จำกัด.* (ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร).

วสุรัตน์ ด้วงสุวรรณ, บุญชู สงวนความดี และ พิสิษฐ์ ศรีอพิชัย. (2564). รูปแบบการถ่ายทอดทักษะองค์ความรู้จากประสบการณ์ทำงานสำหรับเสริมสร้างความภาคภูมิใจในตนเองของผู้เกษียณอายุภาคอุตสาหกรรมในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี, 15*(2), 139-146.

สนธยา ละอองนวล และ สมเดช มุงเมือง. (2566). ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิผลการพัฒนาบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม. *วารสารบัณฑิตแสงโคมคำ, 8*(2), 240-259.

สุกัญยา แก้วขาว, เฉลิมพงศ์ มีสมนัย และ จำเนียร ราชแพทยาคม. (2561). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของกรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยธนบุรี, 12*(27), 111-121.

Daff, R.L. (1999). *Leadership: Theory and Practice*. Forida: The Dryden.

DeSimone, R. L., Werner, J. M. & Harris, D. M. (2000). *Human resource development*. (3rd ed.). Orlando: Harcourt College.

Marquardt, M. J. (1996). *Building the learning organization: A systems approach to quantum improvement & global success*. New York: McGraw – Hill.

Mondy, R. Wayne, Robert M. Noe & Shane R. Premeaux. (1999). *Human Resource Management*. (7th ed.). New Jersey: Prentice – Hall.

JSSP: Journal of Social Science Panyapat, 2024. 6(1): 385-400.

PANYAPAT
ปัญญาพัฒน์

JSSP
Journal of Social Science Panyapat
https://so06.tci-thaijo.org/index.php/JSSP/index

Research Article

The Influence of Supply Chain Collaboration on the Logistics Performance of Automotive Part Manufacturers in the Eastern Seaboard Industrial Estate, Rayong: The Mediating Role of Logistics Flexibility

Khattiya Noppakao[1*] and Waraporn Tungjitjarurn[1]

[1] *Department of Industrial Administration and Development, Faculty of Management Sciences Kasetsart University, Thailand*

[*] *Corresponding author. E-mail: Khattiya.n@ku.th*

ABSTRACT

This article aimed (1) to study the influence of supply Chain Collaboration between External service logistics provider and manufacturers on Logistics performance of Automotive Part manufacturers, (2) to study the influence of supply Chain Collaboration between External service logistics provider and manufacturers on logistics Flexibility, (3) to study the influence of logistics Flexibility on Logistics performance of Automotive Part manufacturers, and (4) to study the logistics flexibility as mediator affects between supply Chain Collaboration and logistics performance of Automotive Parts Manufacturers in the Eastern Seaboard Industrial Estate, Rayong. The data were collected by a questionnaire with a sample of 308 employees which has responsibilities related to purchasing, planning, and distributing products in the logistics and supply chain sections with external logistics service providers. Statistics used in data analysis include percentage, mean, standard deviation, and analysis of structural equation modeling (SEM). The result of the study found that Supply Chain Collaboration has a positive influence with statistically significant on the Logistics Performance ($\beta 1$ = 0.58, $p < 0.01$). Supply Chain Collaboration has a positive influence with statistically significant on Logistics Flexibility ($\beta 2$ = 0.68, $p < 0.01$). Logistics Flexibility influences with statistically significant on Logistics Performance ($\beta 3$ = 0.27, $p < 0.01$). And Logistics Performance is directly and indirectly influenced by Supply chain Collaboration with Flexibility as Partial Mediation, the findings of study confirm that the organization's Supply Chain Collaboration is critical to its competitiveness, which is one of the factors driving an organization's success.

Keywords: Supply Chain Collaboration, Logistics Flexibility, Logistics Performance

Received: 9 May 2023;
Revised: 19 September 2023;
Accepted: 30 December 2023

© 2024 JSSP: Journal of Social Science Panyapat
ISSN: 3027-6748 (Online)

อิทธิพลของความร่วมมือในโซ่อุปทานต่อผลการดำเนินงานด้านโลจิสติกส์ของผู้ผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ในเขตพื้นที่ นิคมอุตสาหกรรมอีสเทิร์นซีบอร์ด จังหวัดระยอง โดยมีความยืดหยุ่นด้านโลจิสติกส์เป็นตัวแปรส่งผ่าน

ขัตติยา นพเก้า[1*] และ วราภรณ์ ตั้งจิตรเจริญ[1]

[1] *สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาอุตสาหกรรม คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ประเทศไทย*

* *Corresponding author. E-mail: Khattiya.n@ku.th*

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาอิทธิพลของความร่วมมือในโซ่อุปทานระหว่างผู้ผลิตและผู้ให้บริการด้านโลจิสติกส์ภายนอกที่มีผลต่อผลการดำเนินงานด้านโลจิสติกส์ของบริษัทผู้ผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ (2) เพื่อศึกษาอิทธิพลของความร่วมมือในโซ่อุปทาน ระหว่างผู้ผลิตและผู้ให้บริการด้านโลจิสติกส์ภายนอกที่มีผลต่อความยืดหยุ่นด้านโลจิสติกส์ (3) เพื่อศึกษาอิทธิพลของความยืดหยุ่นด้านโลจิสติกส์ที่มีผลต่อผลการดำเนินงานด้านโลจิสติกส์ของบริษัทผู้ผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ และ (4) เพื่อศึกษาอิทธิพลของความยืดหยุ่นด้านโลจิสติกส์ในฐานะตัวแปรส่งผ่านระหว่างความร่วมมือในโซ่อุปทานกับผลการดำเนินงานด้านโลจิสติกส์ของบริษัทผู้ผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ ในเขตพื้นที่ นิคมอุตสาหกรรมอีสเทิร์นซีบอร์ด จังหวัดระยอง การเก็บรวบรวมข้อมูลได้ใช้แบบสอบถาม กับกลุ่มตัวอย่างซึ่งมีหน้าที่เกี่ยวข้องในส่วนของการจัดซื้อ การวางแผน การกระจายสินค้าในส่วนงานของโลจิสติกส์และโซ่อุปทานร่วมกับผู้ให้บริการด้านโลจิสติกส์ภายนอก รวม 308 ฉบับสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง ผลการศึกษาพบว่า ความร่วมมือในโซ่อุปทานมีอิทธิพลทางบวกต่อผลการดำเนินงานด้านโลจิสติกส์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\beta_1 = 0.58$, $p < 0.01$) ความร่วมมือในโซ่อุปทานมีอิทธิพลทางบวกต่อความยืดหยุ่นด้านโลจิสติกส์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\beta_2 = 0.68$, $p < 0.01$) ความยืดหยุ่นด้านโลจิสติกส์ มีอิทธิพลทางบวกต่อผลการดำเนินงานด้านโลจิสติกส์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\beta_3 = 0.27$, $p < 0.01$) และผลการดำเนินงานด้านโลจิสติกส์ได้รับอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมจากตัวแปรความร่วมมือในโซ่อุปทาน โดยมีความยืดหยุ่นเป็นตัวแปรส่งผ่านเพียงบางส่วน ผลการวิจัยจึงยืนยันถึงความจำเป็นในการสร้างความร่วมมือในโซ่อุปทาน มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อความสามารถทางการแข่งขันซึ่งเป็นปัจจัยหนึ่งที่ขับเคลื่อนองค์กรสู่ความสำเร็จ

คำสำคัญ: ความร่วมมือในโซ่อุปทาน, ความยืดหยุ่นด้านโลจิสติกส์, ผลการดำเนินงานด้านโลจิสติกส์

© 2024 JSSP: Journal of Social Science Panyapat

บทนำ

ปัจจุบันการเติบโตและประสิทธิภาพที่ยั่งยืนในยุคโลกาภิวัตน์ ภาคธุรกิจต้องเผชิญกับความท้าทายหลากหลายประการตามความต้องการและความคาดหวังของลูกค้าที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ซึ่งเป็นปัจจัยหลักที่ส่งผลให้เกิดความผันผวนของตลาดที่เพิ่มขึ้นและการแข่งขันที่รุนแรง ในทุกองค์กรจึงต้องมีการปรับตัวและปรับปรุงการดำเนินงานทางธุรกิจในทุกๆด้าน ไม่ว่าจะเป็น ด้านต้นทุน ด้านคุณภาพ ด้านความยืดหยุ่นและความรวดเร็วเพื่อรับมือและสามารถสร้างความได้เปรียบในการแข่งขัน แนวทางการบริหารการจัดการด้านโลจิสติกส์และโซ่อุปทานจึงเป็นอีกปัจจัยที่ถูกเลือกใช้เพื่อยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันทางธุรกิจของทุกๆอุตสาหกรรม ความร่วมมือในโซ่อุปทาน (Supply Chain Collaboration) เป็นหนึ่งความร่วมมือที่มีความสำคัญ เนื่องจากเป็นการดำเนินการที่นำมาซึ่งคุณค่าและความได้เปรียบในการแข่งขัน ผ่านคุณค่าที่ถูกสร้างขึ้นภายในโซ่อุปทานทั้งในระหว่างองค์กรในโซ่อุปทานเอง และของผู้บริโภคปลายทางเช่นกัน (Lapide, 1999) การทำงานร่วมกันในโซ่อุปทานสามารถแบ่งออกได้สามระดับ คือ ความร่วมมือในระดับของผู้จัดหาและผู้ผลิต ความร่วมมือในระดับของผู้ผลิตและลูกค้า และความร่วมมือในระดับของผู้ให้บริการโลจิสติกส์ที่เป็น

บุคคลภายนอก ซึ่งความร่วมมือในลำดับสุดท้ายนี้มีความสำคัญมาก เนื่องจากผู้ให้บริการโลจิสติกส์ภายนอกนั้น มีบทบาททำหน้าที่เป็นผู้ประสานงานระหว่างองค์กรภายในโซ่อุปทาน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของโซ่อุปทานนั้นๆ ทิศทางในปัจจุบันทุกๆ องค์กรต่างให้ความสำคัญกับการสร้างพันธมิตรด้านโซ่อุปทานที่มีความสามารถเพื่อสร้างความสัมพันธ์ในการทำงานร่วมกัน สร้างความร่วมมือกันให้เกิดความเข้มแข็งเพื่อบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ ทั้งการลดต้นทุนและการลดระยะเวลารอคอยสินค้า

จากการที่ผู้ให้บริการโลจิสติกส์ภายนอกเข้ามามีส่วนสำคัญ ทำให้ปัจจัยด้านความยืดหยุ่นด้านโลจิสติกส์ (Logistics Flexibility) ถูกพูดถึงมากขึ้น เนื่องจากถือเป็นปัจจัยหนึ่งของโซ่อุปทานที่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในโซ่อุปทาน นับเป็นหนึ่งในความร่วมมือของพันธมิตรในบริบทด้านโลจิสติกส์ (Chopra et al., 2001) ความยืดหยุ่นด้านโลจิสติกส์ (Logistics Flexibility) เป็นความสามารถในการปรับตัวขององค์กร การควบคุมการเคลื่อนย้ายและการจัดเก็บ วัตถุดิบ สินค้าสำเร็จรูป และข้อมูลที่เกี่ยวข้องจากต้นทางถึงปลายทางในสถานการณ์ที่ไม่แน่นอน เพื่อตอบสนองต่อสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลง (Zhang & Okoroafo, 2015) โดยส่วนใหญ่นั้นความยืดหยุ่นด้านโลจิสติกส์ในมุมของผู้ใช้บริการมีอิทธิพลมาจากความสามารถในการให้บริการที่มีความยืดหยุ่นของผู้ให้บริการด้านโลจิสติกส์ภายนอกในการตอบสนองต่อความต้องการที่เปลี่ยนแปลง (Nagarajan et al., 2013)

สภาพแวดล้อมทางธุรกิจในภาคอุตสาหกรรมต่างๆ ที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างมากในปัจจุบัน และความต้องการของลูกค้าที่เพิ่มมากขึ้น ส่งผลให้ตลาดทางด้านการบริการด้านโลจิสติกส์มีการแข่งขันที่สูงขึ้น ผู้ประกอบการที่นำเสนอการบริการด้านโลจิสติกส์จึงต้องสามารถแสดงให้เห็นถึงความยืดหยุ่นในการปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงหรือคำขอจากลูกค้าเพื่อรักษาความได้เปรียบในการแข่งขัน โดยเฉพาะกรณีของกลุ่มอุตสาหกรรมชิ้นส่วนยานยนต์ ซึ่งถือเป็นองค์ประกอบสำคัญในเศรษฐกิจของประเทศไทย จากการเปิดเผยตัวเลขส่งออกของกลุ่มอุตสาหกรรมยานยนต์ ในเดือนกันยายน 2565 ของสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (ส.อ.ท.) ระบุว่า การส่งออกของกลุ่มอุตสาหกรรมยานยนต์ ซึ่งประกอบด้วยรถยนต์สำเร็จรูป เครื่องยนต์ ชิ้นส่วนอื่นๆ อะไหล่รถยนต์ รถจักรยานยนต์ ชิ้นส่วน และอะไหล่รถจักรยานยนต์ มีการส่งออกทั้งสิ้น 98,391.06 ล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 37.91 จากช่วงเดียวกันของปีที่แล้ว และเพิ่มขึ้นจากเดือนก่อนหน้าที่ส่งออกได้ 78,305.79 ล้านบาท ในจำนวนมูลค่าการส่งออกดังกล่าว แบ่งเป็น ชิ้นส่วนยานยนต์ จำนวน 16,904.97 ล้านบาท และ ชิ้นส่วนรถจักรยานยนต์จำนวน 316.83 ล้านบาท (สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย, 2565) อันเป็นผลมาจากมีการคลี่คลายของปัญหาการขาดแคลนชิปในอุตสาหกรรมชิ้นส่วนยานยนต์ รวมถึงผลจากมาตรการคลายล็อกดาวน์ยังส่งผลให้คู่ค้าบางประเทศมีความต้องการชิ้นส่วนยานยนต์จากประเทศไทยเพิ่มขึ้น ทั้งนี้ภาพรวมการส่งออกชิ้นส่วนยานยนต์ของประเทศไทยยังอยู่ในช่วงการเติบโตอย่างต่อเนื่อง เห็นได้ชัดว่า อุตสาหกรรมชิ้นส่วนยานยนต์นับเป็นส่วนสำคัญของการขับเคลื่อนเศรษฐกิจไทยเป็นอย่างมาก ส่งผลให้มีการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้นในประเทศจำนวนมากถึง 66 นิคมโดยเฉพาะในเขตภาคตะวันออกที่มีจำนวนนิคมอุตสาหกรรมทั้งสิ้น 31 นิคมหรือคิดเป็นร้อยละ 63 ของประเทศ

ผู้ผลิตชิ้นส่วนยานยนต์จึงมีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาปรับปรุงการดำเนินงานภายในให้สอดคล้องไปกับการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับความต้องการของตลาด การบริหารงานและจัดการด้านโลจิสติกส์จึงเป็นอีกหนึ่งในแนวทางหลักที่เป็นเป้าหมายในการพัฒนาเพื่อเพิ่มขีดความสามารถทางการแข่งขัน โดยภาคอุตสาหกรรมดังกล่าวมีแนวโน้มที่จะมอบหมายหรือเลือกใช้บริการงานด้านโลจิสติกส์ต่างๆ ที่ตนเองมีความเชี่ยวชาญน้อยกว่าหรือมีต้นทุนในการดำเนินการสูงกว่าให้แก่ผู้ให้บริการภายนอกซึ่งมีต้นทุนในการดำเนินงานที่ต่ำกว่า และมีประสิทธิภาพดีกว่าที่จะดำเนินการด้วยตนเอง ส่งผลให้บทบาทของผู้ให้บริการด้านโลจิสติกส์จากภายนอกกลายเป็นประเด็นที่สำคัญมากขึ้นในการปรับปรุงการบริการลูกค้าและเพื่อตอบสนองการลดต้นทุนด้านโลจิสติกส์ขององค์กรการผลิต (Kale, 2021)

จากประเด็นความสำคัญและการวิจัยที่ผ่านมา ดังถูกกล่าวไว้ข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาอิทธิพลของความร่วมมือในโซ่อุปทาน ความยืดหยุ่นด้านโลจิสติกส์ ที่ส่งผลต่อผลการดำเนินงานด้านโลจิสติกส์ ของผู้ผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ในเขตพื้นที่นิคมอุตสาหกรรมอีสเทิร์นซีบอร์ด จังหวัด ระยอง ซึ่งถือเป็นฐานการผลิตชิ้นส่วนรถยนต์ที่สำคัญของโลก

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของกลุ่มประชากรผู้ผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ในพื้นที่นิคมอุตสาหกรรมอีสเทิร์นซีบอร์ด จังหวัดระยอง

2.เพื่อศึกษาอิทธิพลของความร่วมมือในโซ่อุปทานระหว่างผู้ผลิตและผู้ให้บริการด้านโลจิสติกส์ภายนอกที่มีผลต่อผลการดำเนินงานด้านโลจิสติกส์ของ บริษัทผู้ผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ในเขตพื้นที่ นิคมอุตสาหกรรมอีสเทิร์นซีบอร์ด จังหวัดระยอง

3. เพื่อศึกษาอิทธิพลของความยืดหยุ่นด้านโลจิสติกส์ในฐานะตัวแปรส่งผ่านระหว่างความร่วมมือในโซ่อุปทานกับผลการดำเนินงานด้านโลจิสติกส์ของ บริษัทผู้ผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ในเขตพื้นที่ นิคมอุตสาหกรรมอีสเทิร์นซีบอร์ด จังหวัดระยอง

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ใช้รูปแบบวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research Method) โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ บริษัทผู้ผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ในพื้นที่นิคมอุตสาหกรรมอีสเทิร์นซีบอร์ด จำนวนทั้งสิ้น 360 แห่ง ข้อมูล ณ ปี พ.ศ. 2565 (นิคมอุตสาหกรรมอีสเทิร์นซีบอร์ด WHA, 2565) โดยได้กำหนดให้ผู้ตอบแบบสอบถามและผู้ให้ข้อมูลดังกล่าว มีหน้าที่เกี่ยวข้องในส่วนของการจัดซื้อ การวางแผน การกระจายสินค้าในส่วนงานของโลจิสติกส์และโซ่อุปทานร่วมกับผู้ให้บริการด้านโลจิสติกส์ภายนอก ในเขตพื้นที่นิคมอุตสาหกรรมอีสเทิร์นซีบอร์ดจังหวัดระยอง แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ข้อมูลปฐมภูมิ ผ่านแบบสอบถามที่สร้างขึ้นและดำเนินการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลของผู้วิจัยเอง ผ่านช่องทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ การศึกษานี้ต้องการศึกษาความร่วมมือในโซ่อุปทานในหน่วยอุตสาหกรรมเดียวคือ ผู้ผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ซึ่งกลุ่มประชากรมีความคล้ายคลึงกัน ดังนั้น ผู้วิจัยใช้การสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ในการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ตามกฎอัตราส่วนระหว่างหน่วยตัวอย่างและจำนวนพารามิเตอร์หรือตัวแปรสังเกตได้เป็น 20:1 ตามข้อเสนอแนะของ (Hair et al., 2012) ซึ่งในงานวิจัยนี้ปรากฏตัวแปรสังเกตได้ 14 ตัวแปร ดังนั้นกลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยจึงเท่ากับ 280 ตัวอย่าง แต่ทั้งนี้ทำการเก็บตัวอย่างจากการส่งแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างในจำนวน 308 ฉบับ โดยเพิ่มจากตัวอย่างจริง 10 เปอร์เซ็นต์เพื่อป้องกันการสูญหายและความไม่สมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถาม

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้คือ แบบสอบถาม (Questionnaires) ถูกสร้างขึ้นโดยอาศัยแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งกรอบแนวคิดการศึกษาวิจัย โดยเป็นแบบคำถามปลายปิด แบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลแบ่งออกเป็น 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน ตำแหน่งงาน เป็นแบบให้เติมข้อความและตรวจรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปขององค์กรของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยลักษณะของข้อคำถามเป็นแบบเลือกตอบหรือคำถามปลายปิด คำตอบให้เลือกเพียงคำตอบเดียว ได้แก่ ทุนจดทะเบียน จำนวนพนักงาน ระยะเวลาในการดำเนินกิจการ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางปฏิบัติด้านความร่วมมือระหว่างองค์กรในโซ่อุปทานในด้านต่างๆ ประกอบด้วย การแบ่งปันข้อมูล การสร้างองค์ความรู้ร่วมกัน การสื่อสารร่วมกัน การสื่อสารเพื่อการแก้ปัญหา การแบ่งปันทรัพยากร การประสานการตัดสินใจร่วมกัน

ตอนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับความยืดหยุ่นด้านโลจิสติกส์ ประกอบด้วย ความยืดหยุ่นในการจัดหา ความยืดหยุ่นของระบบปฏิบัติการ ความยืดหยุ่นในการกระจายสินค้า ความยืดหยุ่นของระบบสารสนเทศ

ตอนที่ 5 แบบสอบถามเกี่ยวกับผลการดำเนินงานในบริบทด้านโลจิสติกส์ ประกอบด้วย ความสามารถในการลดต้นทุน คุณภาพของสินค้า การส่งมอบตรงเวลา และความสามารถในการบริการลูกค้า

โดยลักษณะคำถามในตอนที่ 3 , 4 และ 5 นั้นมีลักษณะแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) 5 ระดับ ซึ่งกำหนดเกณฑ์การประเมิน ดังนี้ 5 หมายถึง ระดับการเห็นด้วยมากที่สุด 4 หมายถึง ระดับการเห็นด้วยมาก 3 หมายถึง ระดับการเห็นด้วยปานกลาง 2 หมายถึง ระดับการเห็นด้วน้อย และ 1 หมายถึง ระดับการเห็นด้วยน้อยที่สุด แปลผลดังต่อไปนี้ 4.51 – 5.00 หมายถึง ระดับการเห็นด้วยมากที่สุด 3.51 – 4.50 หมายถึง ระดับการเห็นด้วยมาก 2.51 – 3.50 หมายถึง ระดับการเห็นด้วยปานกลาง 1.51 – 2.50 หมายถึง ระดับการเห็นด้วย และ 1.00 – 1.50 หมายถึง ระดับการเห็นด้วยน้อยที่สุด

3. สมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานที่ 1 (H1) ความร่วมมือในโซ่อุปทานมีอิทธิพลทางบวกต่อผลการดำเนินงานด้านโลจิสติกส์ของบริษัทผู้ผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ในเขตพื้นที่นิคมอุตสาหกรรมอีสเทิร์นซีบอร์ด จังหวัดระยอง

สมมติฐานที่ 2 (H2) ความร่วมมือในโซ่อุปทานระหว่างบริษัทผู้ผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ในเขต พื้นที่นิคมอุตสาหกรรมอีสเทิร์นซีบอร์ด จังหวัด ระยอง และผู้ให้บริการด้านโลจิสติกส์ภายนอกมีอิทธิพลทางบวกต่อความยืดหยุ่นด้านโลจิสติกส์

สมมติฐานที่ 3 (H3) ความยืดหยุ่นด้านโลจิสติกส์มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานด้านโลจิสติกส์ของบริษัทผู้ผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ในเขตพื้นที่นิคมอุตสาหกรรมอีสเทิร์นซีบอร์ด จังหวัด ระยอง

สมมติฐานที่ 4 (H4) ความยืดหยุ่นด้านโลจิสติกส์มีอิทธิพลเป็นตัวแปรส่งผ่านระหว่างความร่วมมือในโซอุปทานกับผลการดำเนินงานด้านโลจิสติกส์ของ บริษัทผู้ผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ในเขตพื้นที่ นิคมอุตสาหกรรมอีสเทิร์นซีบอร์ด จังหวัด ระยอง

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ใช้รูปแบบวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research Method) โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล สำหรับแหล่งข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ข้อมูลปฐมภูมิ จากแบบสอบถามที่สร้างขึ้นและผู้วิจัยดำเนินการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง เนื่องจากการศึกษานี้ต้องการศึกษาความร่วมมือในโซ่อุปทานในหน่วยอุตสาหกรรมผู้ผลิตชิ้นส่วนยานยนต์กลุ่มเดียว ประชากรมีความคล้ายคลึงกัน ดังนั้น ผู้วิจัยใช้การสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling) เพื่อรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง บริษัทผู้ผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ในพื้นที่นิคมอุตสาหกรรมอีสเทิร์นซีบอร์ดจำนวนทั้งสิ้น 360 แห่ง โดยกำหนดให้ผู้ตอบแบบสอบถามดังกล่าวมีหน้าที่เกี่ยวข้องในส่วนของการจัดซื้อ การวางแผน การกระจายสินค้าในส่วนงานของ โลจิสติกส์และโซ่อุปทาน ร่วมกับผู้ให้บริการด้านโลจิสติกส์ภายนอก ในเขตพื้นที่นิคมอุตสาหกรรมอีสเทิร์น
ซีบอร์ด จังหวัด ระยอง

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

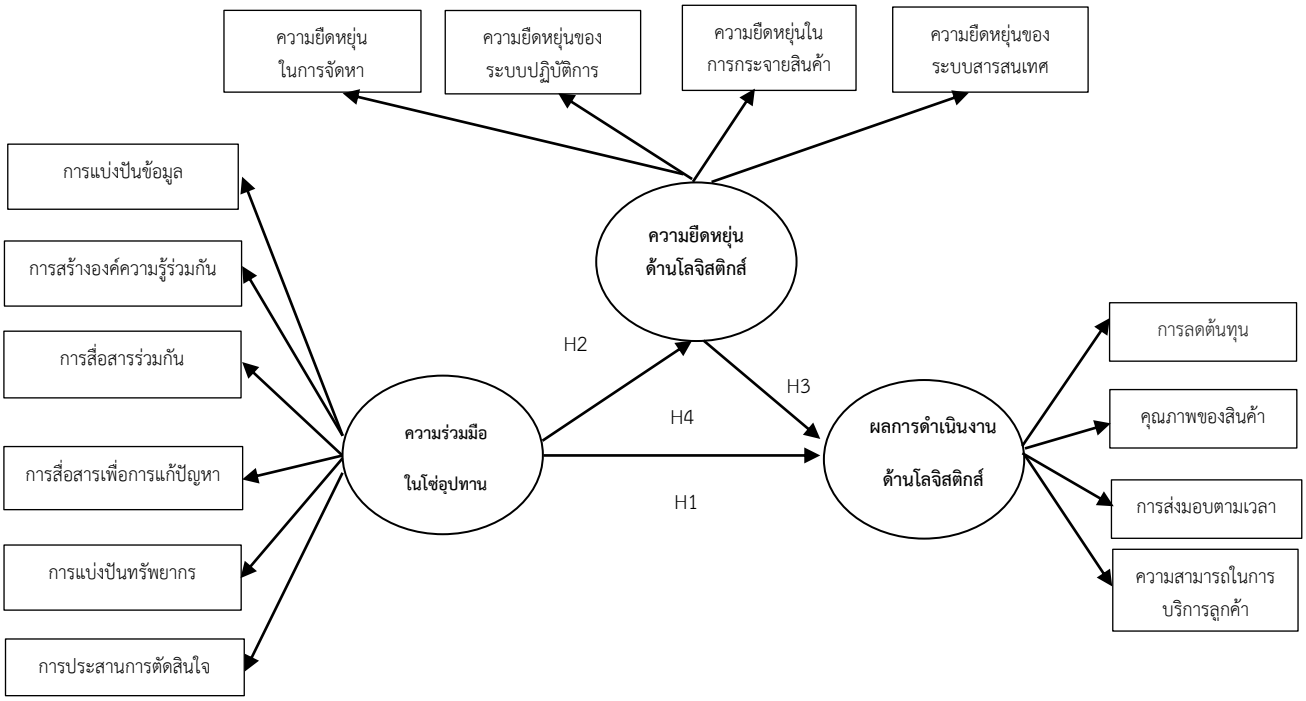
5.1 การวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) โดยได้ใช้การแจกแจงค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่อศึกษาคุณลักษณะในการวิเคราะห์ระดับการรับรู้การทำงานร่วมกัน ความยืดหยุ่นด้านโลจิสติกส์และผลการดำเนินงานด้านโลจิสติกส์ของผู้ผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ พื้นที่นิคมอุตสาหกรรมอีสเทิร์นซีบอร์ด จังหวัดระยอง

5.2 การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรในตัวแบบโครงสร้างตามสมมติฐานในการวิจัยผ่านการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง (Structural Equation Modeling: SEM) เพื่อทดสอบรูปแบบที่ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบกับรูปแบบทางทฤษฎี โดยการประเมินความสอดคล้องของตัวแบบ (Evaluation the Data-Model Fit) ค่าสถิติที่ใช้ในการตรวจสอบความพอเหมาะพอดีของตัวแบบเชิงประจักษ์กับตัวแบบทางทฤษฎีค่า p-Value ต้องมีนัยสำคัญทางสถิติ คือ มีค่ามากกว่า 0.05 ซึ่งเมื่อตรวจสอบแล้วว่า ตัวแบบเชิงประจักษ์กับตัว

แบบเชิงประจักษ์กับตัวแบบทางทฤษฎี ค่า p-Value ต้องมีนัยสำคัญทางสถิติ คือ มีค่ามากกว่า 0.05 แบบทางทฤษฎี มีความสอดคล้องกันพอดีซึ่งจะต้องตรวจสอบค่าสถิติ ได้แก่ ค่าไคสแควร์ (CMIN- p) ค่าไคสแควร์สัมพัทธ์ (CMID/DF) ดัชนีความสอดคล้องที่ปรับแล้ว (AGFI) ค่าความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่าพารามิเตอร์ (RMRSEA) ดัชนีความสอดคล้องสัมพันธ์ (CFI) ค่ารากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (Standard RMR) เพื่อสนับสนุนความน่าเชื่อถือของโมเดลดังกล่าว

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการทบทวนงานวิจัยและการกำหนดสมมติฐานในงานวิจัยข้างต้นจึงนำมาสู่กรอบแนวคิดการวิจัยโดยมีพื้นฐานมาจากแนวคิดงานวิจัยของ (Huang et al., 2020), (Hardcopf et al., 2021) และ (Doori, 2019) ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย พบว่า

1. สภาพทั่วไปของกลุ่มประชากรผู้ผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ในพื้นที่นิคมอุตสาหกรรมอีสเทิร์นซีบอร์ด จังหวัดระยอง

1.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 185 คนคิดเป็นร้อยละ 60.1 เป็นเพศหญิง จำนวน 123 คน คิดเป็นร้อยละ 39.9 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุอยู่ระหว่างช่วง 31 – 40 ปี จำนวน 119 คน คิดเป็นร้อยละ 38.6 รองลงมามีอายุระหว่าง 41 – 50 ปี จำนวน 107 คน คิดเป็นร้อยละ 34.7 และมีอายุตั้งแต่ 50 ปีขึ้นไปจำนวน 62 คนคิดเป็นร้อยละ 20.1 และมีอายุต่ำกว่า 30 ปีซึ่งเป็นลำดับสุดท้ายจำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 6.6 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาชั้นปริญญาตรี จำนวน 195 คน คิดเป็นร้อยละ 63.3 รองลงมาคือระดับมัธยมศึกษาจำนวน 74 คน คิดเป็นร้อยละ 24 ระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีจำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 9.1 และ ระดับประถมศึกษาจำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 3.6 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีประสบการณ์การทำงานอยู่ในระยะเวลา 1 - 5 ปี จำนวน 127 คน คิดเป็นร้อยละ 41.2 มีประสบการณ์การทำงานอยู่ในระยะเวลา 6 – 10 ปี จำนวน78

คน คิดเป็นร้อยละ 25.3 ประสบการการณ์ทำงานมากกว่า 10 ปี ขึ้นไปจำนวน 69 คน คิดเป็นร้อยละ 22.4 และ ต่ำกว่า 1 ปี จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 11.1 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ดำรงตำแหน่งงานเป็นผู้จัดการหรือเทียบเท่า จำนวน 131 คน คิดเป็นร้อยละ 42.5 ดำรงตำแหน่งในระดับผู้บริหารระดับสูงหรือเทียบเท่า จำนวน 87 คน คิดเป็นร้อยละ 28.2 ถัดมาดำรงตำแหน่งหัวหน้างานหรือเทียบเท่าจำนวน 77 คน คิดเป็นร้อยละ 25.1 และ ระดับพนักงานปฏิบัติการในลำดับสุดท้าย จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 4.2 องค์กรที่ผู้ตอบแบบสอบถามอยู่นั้นมีทุนจดทะเบียนต่ำกว่า 100 ล้านบาท จำนวน 99 ราย คิดเป็นร้อยละ 32.1 ถัดมามีทุนจดทะเบียนอยู่ระหว่าง 100-200 ล้าน จำนวน 94 ราย คิดเป็นร้อยละ 30.6 ทุนจดทะเบียนระหว่าง 201-300 ล้านบาทจำนวน 65 ราย คิดเป็นร้อยละ 21.1 และ สูงกว่า 301 ล้านบาทขึ้นไป จำนวน 50 ราย โดยคิดเป็นร้อยละ 16.2 พบว่าองค์กรของผู้ตอบแบบสอบถามมีจำนวนพนักงานตั้งแต่ 201 – 300 คน จำนวน 91 รายคิดเป็นร้อยละ 29.5 จำนวนพนักงานตั้งแต่ 100 -200 คน จำนวน77 ราย คิดเป็นร้อยละ 25 มีพนักงานจำนวนมากกว่า 301 คนขึ้นไปจำนวน 67 ราย คิดเป็นร้อยละ21.8 และ น้อยกว่า100 คน จำนวน 73 รายคิดเป็นร้อยละ 23.7 และองค์กรของผู้ตอบแบบสอบถามมีอายุการประกอบกิจการตั้งแต่ 10 – 20 ปี จำนวน 118 ราย คิดเป็นร้อยละ 38.3 อายุการประกอบกิจการตั้งแต่ 10-21 ปี จำนวน 80 รายคิดเป็นร้อยละ 26 มีอายุการประกอบกิจการน้อยกว่า 10ปี จำนวน 73 ราย คิดเป็นร้อยละ 23.7 และ มีอายุการประกอบกิจการมากกว่า 31 ปี ขึ้นไปจำนวน 37 ราย คิดเป็นร้อยละ 12 ตามลำดับ

1.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนระดับความคิดเห็นด้านความร่วมมือในโซ่อุปทาน ความยืดหยุ่นด้านโลจิสติกส์และผลการดำเนินงานด้านโลจิสติกส์

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนระดับความคิดเห็นด้านความร่วมมือในโซ่อุปทาน ความยืดหยุ่นด้านโลจิสติกส์และผลการดำเนินงานด้านโลจิสติกส์ นำเสนอผ่านค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เพื่อแสดงถึงระดับและลักษณะการกระจายตัว ของตัวบ่งชี้ในองค์ประกอบที่ใช้วัดตัวแปรที่ศึกษา พบว่า ระดับความคิดเห็นของความร่วมมือในโซ่อุปทาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.99 (S.D. = 0.343) โดยองค์ประกอบด้านการประสานการตัดสินใจร่วมกันมีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ที่ 4.08 (S.D. = 0.592) ซึ่ รองลงมาคือการสื่อสารร่วมกัน มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ที่ 4.05 (S.D. = 0.611) การแบ่งปันทรัพยากรมีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ที่ 4.03 (S.D. = 0.653) การแบ่งปันข้อมูลมีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ที่ 4.01 (S.D. = 0.641) การสร้างองค์ความรู้ร่วมกันมีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ที่ 3.93 (S.D. = 0.561) และองค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การสื่อสารเพื่อการแก้ปัญหาค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ที่ 3.85 (S.D. = 0.623) ซึ่งในทุกองค์ประกอบนั้นมีระดับความคิดเห็นอยู่ในเกณฑ์เห็นด้วยมาก

ระดับความคิดเห็นของความยืดหยุ่นด้านโลจิสติกส์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.02 (S.D. = 0.411) โดยพบว่าองค์ประกอบในเรื่องของความยืดหยุ่นในการกระจายสินค้ามีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ที่ 4.03 (S.D. = 0.624) ถัดมาคือความยืดหยุ่นของระบบสารสนเทศมีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ที่ 4.03 (S.D. = 0.615) ความยืดหยุ่นในการจัดหามีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ที่ 4.01 (S.D. = 0.779) และความยืดหยุ่นของระบบปฏิบัติการเป็นองค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดโดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.00 (S.D. = 0.631) ซึ่งในทุกองค์ประกอบนั้นมีระดับความคิดเห็นอยู่ในเกณฑ์เห็นด้วยมาก

ระดับความคิดเห็นของผลการดำเนินงานด้านโลจิสติกส์โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.06 (S.D. = 0.423) โดยองค์ประกอบในเรื่องของด้านคุณภาพของสินค้ามีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ที่ 4.09 (S.D. = 0.701) ซึ่งรองลงมาคือด้านความสามารถในการบริการลูกค้ามีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ที่ 4.07 (S.D. = 0.673) ด้านการลดต้นทุนมีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ที่ 4.06 (S.D. = 0.624) และด้านการส่งมอบตามเวลาเป็นองค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดโดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.04 (S.D. = 0.613) ซึ่งในทุกองค์ประกอบนั้นมีระดับความคิดเห็นอยู่ในเกณฑ์เห็นด้วยมาก (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 ระดับความคิดเห็นของความร่วมมือในโซ่อุปทาน ความยืดหยุ่น และผลการดำเนินงานด้านโลจิสติกส์

ตัวแปร		$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
ความร่วมมือในโซ่อุปทาน	การแบ่งปันข้อมูล (A1)	4.01	0.641	มาก
	การสร้างองค์ความรู้ร่วมกัน (A2)	3.93	0.561	มาก
	การสื่อสารร่วมกัน (A3)	4.05	0.611	มาก
	การสื่อสารเพื่อการแก้ปัญหา (A4)	3.85	0.623	มาก
	การแบ่งปันทรัพยากร (A5)	4.03	0.653	มาก
	การประสานการตัดสินใจร่วมกัน (A6)	4.08	0.592	มาก
ความยืดหยุ่นด้านโลจิสติกส์	ความยืดหยุ่นในการจัดหา (B1)	4.01	0.779	มาก
	ความยืดหยุ่นของระบบปฏิบัติการ (B2)	4.00	0.631	มาก
	ความยืดหยุ่นในการกระจายสินค้า (B3)	4.03	0.624	มาก
	ความยืดหยุ่นของระบบสารสนเทศ (B4)	4.03	0.615	มาก
ผลการดำเนินงานด้านโลจิสติกส์	ด้านการลดต้นทุน (C1)	4.06	0.624	มาก
	ด้านคุณภาพของสินค้า (C2)	4.09	0.701	มาก
	ด้านการส่งมอบตามเวลา (C3)	4.04	0.613	มาก
	ด้านความสามารถในการบริการลูกค้า (C4)	4.07	0.673	มาก

1.3 ผลการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง (Structural Equation Modeling)

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ผ่านการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง (Structural Equation Modeling: SEM) เป็นการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรในตัวแบบโครงสร้างตามสมมติฐานในการวิจัยผลการตรวจสอบโมเดลการวัด (Measurement Model) ความร่วมมือในโซ่อุปทาน ความยืดหยุ่นด้านโลจิสติกส์ และผลการดำเนินงานด้านโลจิสติกส์ โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันตัวแปรแฝงทุกตัว (Confirmatory Factor Analysis: CFA) ด้วยการพิจารณาจากค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐาน (Factor Loading Score) ควรมีค่าตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป หลังจากการปรับโมเดลตามคำแนะนำของโปรแกรมพบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิง ประจักษ์ โดยพิจารณาจากค่าสถิติ มีค่าไค-สแควร์ (Chi-square) แตกต่างจากศูนย์อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (Chi-square = 64.274; df = 54 ; p = 0.160; NFI = 0.963; CFI =0.994; GFI = 0.971; AGFI = 0.944 ; RMSEA = 0.025; Chi-square/DF = 1.190) ซึ่งทุกค่าอยู่ในเกณฑ์ที่กำหนดไว้

การตรวจสอบค่าน้ำหนักขององค์ประกอบมาตรฐาน (Standardized Regression weight) ของตัวแปรสังเกตได้ 14 ตัวแปร พบว่าค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานของตัวแปรสังเกตได้ของตัวแปรแฝงความร่วมมือในโซ่อุปทานอยู่ในช่วง 0.53-071 ค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานของตัวแปรสังเกตได้ของตัวแปรแฝงความยืดหยุ่นด้านโลจิสติกส์อยู่ในช่วง 0.57-0.85 และค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานของตัวแปรสังเกตได้ของตัวแปรแฝงผลการดำเนินงานด้านโลจิสติกส์อยู่ในช่วง 0.56-077 โดยมีนัยะสำคัญทางสถิติทุกตัวซึ่งค่าความเชื่อมั่นเชิงองค์ประกอบเกินกว่า 0.70 (Hair et al., 2012, p.414-433) และมีค่าความแปรปรวนเฉลี่ยที่สกัดได้ (Average Variance Extracted) อยู่ในช่วง 0.77-0.83 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.50 จากผลการตรวจสอบโมเดลการวัดจากค่าความเชื่อมั่น การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน สามารถสรุปได้ว่า โมเดลการวัดความร่วมมือในโซ่อุปทาน ต่อผลการดำเนินงานด้านโลจิสติกส์และความยืดหยุ่นด้านโลจิสติกส์มีความเหมาะสมสามารถนำไปวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างต่อไป (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 ผลการตรวจสอบองค์ประกอบเชิงยืนยันตัวแปรแฝงทุกตัว

ตัวแปร		β	C.R	AVE
ความร่วมมือ	การแบ่งปันข้อมูล (A1)	0.55	0.78	0.61
ในโซ่อุปทาน	การสร้างองค์ความรู้ร่วมกัน (A2)	0.64		
	การสื่อสารร่วมกัน (A3)	0.71		
	การสื่อสารเพื่อการแก้ปัญหา (A4)	0.61		
	การแบ่งปันทรัพยากร (A5)	0.63		
	การประสานการตัดสินใจร่วมกัน (A6)	0.53		
ความยืดหยุ่น	ความยืดหยุ่นในการจัดหา (B1)	0.57	0.83	0.74
ด้านโลจิสติกส์	ความยืดหยุ่นของระบบปฏิบัติการ (B2)	0.85		
	ความยืดหยุ่นในการกระจายสินค้า (B3)	0.80		
	ความยืดหยุ่นของระบบสารสนเทศ (B4)	0.77		
ผลการดำเนินงาน	ด้านการลดต้นทุน (C1)	0.61	0.77	0.67
ด้านโลจิสติกส์	ด้านคุณภาพของสินค้า (C2)	0.56		
	ด้านการส่งมอบตามเวลา (C3)	0.77		
	ด้านความสามารถในการบริการลูกค้า (C4)	0.77		

2. อิทธิพลของความร่วมมือในโซ่อุปทานระหว่างผู้ผลิตและผู้ให้บริการด้านโลจิสติกส์ภายนอกที่มีผลต่อผลการดำเนินงานด้านโลจิสติกส์ของ บริษัทผู้ผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ในเขตพื้นที่ นิคมอุตสาหกรรมอีสเทิร์นซีบอร์ด จังหวัดระยอง

อิทธิพลของความร่วมมือในโซ่อุปทานระหว่างผู้ผลิตและผู้ให้บริการด้านโลจิสติกส์ภายนอกที่มีผลต่อผลการดำเนินงานด้านโลจิสติกส์ของ บริษัทผู้ผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ในเขตพื้นที่ นิคมอุตสาหกรรมอีสเทิร์นซีบอร์ด จังหวัด ระยอง พบว่า ผลการดำเนินงานด้านโลจิสติกส์รับอิทธิพลทางตรงจากตัวแปรแฝงความร่วมมือในโซ่อุปทาน ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.79 มีค่า Chi-square = 64.274; df χ2/DF = 1.541, GFI= 0.975, AGFI= 0.947, RMR= 0.009, RMSEA= 0.049 ซึ่งทุกค่าอยู่ในเกณฑ์ที่กำหนดไว้ (ตารางที่ 3)

แสดงให้เห็นว่าความร่วมมือในโซ่อุปทานมีอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมต่อผลการดำเนินงานด้านโลจิสติกส์ (ค่าอิทธิพลรวมเท่ากับ 0.76) (ตารางที่4)

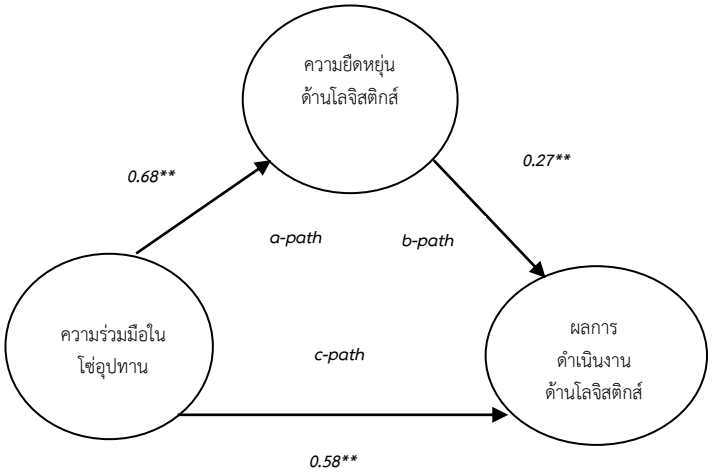
ตารางที่ 3 ค่าสถิติในการตรวจสอบความกลมกลืนของโมเดลสมการโครงสร้างเปรียบเทียบเกณฑ์ที่ยอมรับได้

สถิติที่ใช้วัดความกลมกลืน	**เกณฑ์ที่ยอมรับได้**	**SCC - LP**	**SCC-LF-LP**
		ค่าสถิติที่ได้	**ค่าสถิติที่ได้**
CMIN/df	< 3.00	1.541	1.190
GFI	> .90	0.975	0.971
RMR	$\leq$ .07	0.009	0.021
RMSEA	< .08	0.049	0.025
CFI	> .90	0.999	0.994
NFI	$\geq$ .90	0.982	0.963

3. อิทธิพลของความยืดหยุ่นด้านโลจิสติกส์ในฐานะตัวแปรส่งผ่านระหว่างความร่วมมือในโซ่อุปทานกับผลการดำเนินงานด้านโลจิสติกส์ของ บริษัทผู้ผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ในเขตพื้นที่ นิคมอุตสาหกรรมอีสเทิร์นซีบอร์ด จังหวัดระยอง

หลังดำเนินการปรับแก้แบบจำลอง (Modification Model) พบว่า ผลการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง ตามโมเดลที่ทำการปรับโมเดลมีค่าไค-สแควร์ (Chi-square) แตกต่างจากศูนย์อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (Chi-square = 64.274; df = 54 ; p = 0.160; NFI = 0.963; CFI =0.994; GFI = 0.971; AGFI = 0.944 ; RMSEA = 0.025; Chi-square/DF = 1.190) ซึ่งทุกค่าอยู่ในเกณฑ์ที่กำหนดไว้ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าข้อมูลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (ตารางที่ 3)

การทดสอบอิทธิพลของความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรความร่วมมือในโซ่อุปทานกับตัวแปรผลการดำเนินงานด้านโลจิสติกส์ โดยมีความยืดหยุ่นด้านโลจิสติกส์เป็นตัวแปรส่งผ่าน (Mediator) หรือ ตัวแปรคั่นกลาง คือตัวแปรที่ทำหน้าที่เชื่อมโยงเพื่อถ่ายทอดอิทธิพลของปัจจัยสาเหตุที่อยู่ต้นทางสู่ปัจจัยผลลัพธ์ที่อยู่ปลายทาง โดยตัวแปรอิสระกับตัวแปรตามยังคงมีความสัมพันธ์กันอยู่ ซึ่งความสัมพันธ์ดังกล่าว บางส่วนมีผลมาจากตัวแปรคั่นกลาง เกณฑ์การพิจารณาความเป็นตัวแปรส่งผ่านทำการพิจารณาจากค่าอิทธิพลรวม (Total Effect) ของโมเดลที่มีตัวแปรส่งผ่านระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตามจะต้องมีค่าสัมประสิทธิ์ลดลง (c’ < c) จนเข้าสู่ระดับที่มีนัยยะสำคัญทางสถิติ (p < .01) จึงจะเป็นตัวแปรผ่านสมบูรณ์ (Full Mediating Effect) (ภาพที่ 2)

ภาพที่ 2 แสดงค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลทางตรงระหว่างตัวแปร
หมายเหตุ: ** หมายถึง นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ผลการศึกษาวิเคราะห์ตัวแปรส่งผ่าน (Meditating Effect) พบว่า เมื่อทำการเพิ่มความยืดหยุ่นด้านโลจิสติกส์เป็นตัวแปรส่งผ่านในโมเดลอิทธิพลของความร่วมมือในโซ่อุปทานและผลการดำเนินงานด้านโลจิสติกส์แล้วนั้น ส่งผลให้ความร่วมมือในโซ่อุปทานที่มีต่อผลการดำเนินงานด้านโลจิสติกส์มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ 0.58 และความร่วมมือในโซ่อุปทานมีอิทธิพลทางอ้อมต่อผลการดำเนินงานด้านโลจิสติกส์ผ่านความยืดหยุ่นทางด้านโลจิสติกส์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ 0.18 โดยตัวแปรสาเหตุทั้ง 2 ตัวสามารถอธิบายความแปรปรวนของ ผลการดำเนินงานด้านโลจิสติกส์ ได้ร้อยละ 64 ในขณะที่ค่าสัมประสิทธิ์เส้นทาง (a-path) เท่ากับ 0.68 มีนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 และค่าสัมประสิทธิ์เส้นทาง (b-path) เท่ากับ 0.27 มีนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 ส่งผลให้ค่าอิทธิพลรวม (Total Effect) ลดลงจาก 0.79 เป็น 0.58 (c’- path < c-path) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงยืนยันได้ว่าความยืดหยุ่นด้านโลจิสสติกส์มีการส่งผ่านระหว่างความร่วมมือในโซ่อุปทานต่อผลการดำเนินงานด้านโลจิสติกส์บางส่วน (Partial Mediation) โดยผลการศึกษายืนยันได้ว่าความสัมพันธ์บางส่วนของความร่วมมือในโซ่อุปทานและผลการดำเนินงานด้านโลจิสติกส์มาจากความยืดหยุ่นด้านโลจิสติกส์ (ตารางที่ 4)

ตารางที่ 4 ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลทางตรง ค่าอิทธิพลทางอ้อม ค่าอิทธิพลรวม ของตัวแปรแฝงโมเดลเชิงสาเหตุระหว่างความร่วมมือในโซ่อุปทาน ความยืดหยุ่นด้านโลจิสติกส์ และผลการดำเนินงานด้านโลจิสติกส์

ตัวแปรผล	โมเดลที่ 1: SCC - LP	โมเดลที่ 2: SCC-LF-LP			Mediation Type
	DEa	DEa	IEb	TEc	
ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล	0.79**	0.58**	0.18**	0.76**	Partial Mediation

หมายเหตุ: a หมายถึง อิทธิพลทางตรง
b หมายถึง อิทธิพลทางอ้อม
c หมายถึง อิทธิพลรวม
** หมายถึง นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

นอกจากนี้ยังสามารถสรุปอิทธิพลทางตรงและทางอ้อม ของความร่วมมือในโซ่อุปทานมีอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมต่อผลการดำเนินงานด้านโลจิสติกส์ (ค่าอิทธิพลรวมเท่ากับ 0.76) ในขณะที่ความร่วมมือในโซ่อุปทานมีอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมต่อความยืดหยุ่นด้านโลจิสติกส์ (ค่าอิทธิพลรวมเท่ากับ 0.68) ในขณะที่ความยืดหยุ่นด้านโลจิสติกส์มีอิทธิพลทางตรงต่อผลการดำเนินงานด้านโลจิสติกส์ (ค่าอิทธิพลรวมเท่ากับ 0.27) เมื่อพิจารณาค่า R^2 พบว่าปัจจัยความร่วมมือในโซ่อุปทานและความยืดหยุ่นด้านโลจิสติกส์ สามารถอธิบายความผันแปรของผลการดำเนินงานด้านโลจิสติกส์ได้ร้อยละ 58.0 (R^2 =0.58) (ตารางที่ 5)

ตารางที่ 5 อิทธิพลทางตรง ค่าอิทธิพลทางอ้อม ค่าอิทธิพลรวมของตัวแปรแฝงเชิงสาเหตุระหว่างความร่วมมือในโซ่อุปทาน ความยืดหยุ่นด้านโลจิสติกส์ และผลการดำเนินงานด้านโลจิสติกส์

ตัวแปรผล	R^2	อิทธิพล	ตัวแปรสาเหตุ	
			Supply Chain Collaboration	Logistics Flexibility
Logistics Flexibility	0.39	DEa	0.68	-
		IEb	-	-
		TEc	0.68	-
Logistics Performance	0.58	DEa	0.58	0.27
		IEb	0.18	-
		TEc	0.76	0.27

หมายเหตุ: - หมายถึง ไม่มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล
a หมายถึง อิทธิพลทางตรง
b หมายถึง อิทธิพลทางอ้อม
c หมายถึง อิทธิพลรวม

ผู้วิจัยได้นำเสนอค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลระหว่างตัวแปรเชิงสาเหตุในแต่ละเส้นทาง เพื่อนำมาตอบสมมติฐานแต่ละข้อที่ตั้งไว้ตามลำดับ ดังนี้

1) ความร่วมมือในโซ่อุปทานระหว่างผู้ผลิตและผู้ให้บริการด้านโลจิสติกส์ภายนอกมีอิทธิพลทางบวก ต่อผลการดำเนินงานด้านโลจิสติกส์ของบริษัทผู้ผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ในเขตพื้นที่นิคมอุตสาหกรรมอีสเทิร์นซีบอร์ด จังหวัด ระยอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (β_1 = 0.58, $p < 0.01$) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ดังนั้น จึงยอมรับสมมติฐานข้อนี้

2) ความร่วมมือในโซ่อุปทานระหว่างผู้ผลิตและผู้ให้บริการด้านโลจิสติกส์ภายนอก มีอิทธิพลทางบวก ต่อความยืดหยุ่นด้านโลจิสติกส์ของบริษัทผู้ผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ในเขตพื้นที่นิคมอุตสาหกรรมอีสเทิร์นซีบอร์ด จังหวัด ระยอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (β_2 = 0.68, p < 0.01) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ดังนั้น จึงยอมรับสมมติฐานข้อนี้

3) ความยืดหยุ่นด้านโลจิสติกส์มีอิทธิพลทางบวก ต่อผลการดำเนินงานด้านโลจิสติกส์ ของบริษัทผู้ผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ในเขตพื้นที่นิคมอุตสาหกรรมอีสเทิร์นซีบอร์ด จังหวัด ระยอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (β_3 = 0.27, p < 0.01) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ดังนั้น จึงยอมรับสมมติฐานข้อนี้

4) ความร่วมมือในโซ่อุปทานกับผลการดำเนินงานด้านโลจิสติกส์ ของบริษัทผู้ผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ในเขตพื้นที่นิคมอุตสาหกรรมอีสเทิร์นซีบอร์ด จังหวัด ระยอง ความร่วมมือในโซ่อุปทานส่งผลต่อผลการดำเนินงานด้านโลจิสติกส์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ 0.58 และ ความร่วมมือในโซ่อุปทาน มีอิทธิพลทางอ้อมต่อผลการดำเนินงานด้านโลจิสติกส์ผ่านความยืดหยุ่นทางด้านโลจิสติกส์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ 0.18 และมีค่าอิทธิพลรวมเท่ากับ 0.58 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ดังนั้นจึงยอมรับสมมติฐานข้อนี้

อภิปรายผล

ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามที่ดำเนินงานในบริษัท ผู้ผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ในพื้นที่นิคมอุตสาหกรรมอีสเทิร์นซีบอร์ด จ.ระยอง พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุอยู่ระหว่าง 31 – 40 ปี ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาชั้นปริญญาตรี มีประสบการณ์การทำงานอยู่ในระยะเวลา 1 - 5 ปี ส่วนใหญ่ดำรงตำแหน่งงานเป็นผู้จัดการหรือเทียบเท่า โดยผู้ตอบแบบสอบถามดังกล่าวมีระดับความคิดเห็นของความร่วมมือในโซ่อุปทาน โดยองค์ประกอบด้านการประสานการตัดสินใจร่วมกัน การสื่อสารร่วมกัน การแบ่งปันทรัพยากร และการแบ่งปันข้อมูล ร่วมกับผู้ให้บริการด้านโลจิสติกส์ภายนอกรายหลักขององค์กร และมีความคิดเห็นในระดับมากต่อความยืดหยุ่นในการจัดหาและความยืดหยุ่นในการกระจายสินค้า ความยืดหยุ่นของระบบสารสนเทศ มีความคิดเห็นในระดับมากต่อผลการดำเนินงานด้านโลจิสติกส์ในด้านความสามารถในการบริการลูกค้า ด้านคุณภาพของสินค้าและด้านการลดต้นทุน ทั้งนี้เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษาเป็นประชากรในกลุ่มผู้ผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ชั้นนำ ซึ่งในองค์กรดังกล่าว นิยมการว่าจ้างบุคคลภายนอกในการดำเนินการกิจกรรมด้านโลจิสติกส์เพื่อลดต้นทุนและเพิ่มระดับการบริการ อีกทั้งองค์กรยังสามารถให้ความสำคัญกับการดำเนินงานหลักที่สร้างมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์ได้อย่างเต็มที่ โดยใช้ประโยชน์จากความเชี่ยวชาญของผู้ให้บริการด้านโลจิสติกส์จากภายนอกกับกิจกรรมรองหรือการดำเนินงานที่ไม่ได้สร้างมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์ขององค์กร

ความร่วมมือในโซ่อุปทาน บทบาทความสัมพันธ์ของผู้ให้บริการด้านโลจิสติกส์มีอิทธิพลทางบวกต่อผลการดำเนินงานด้านโลจิสติกส์ของบริษัทผู้ผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ในเขตพื้นที่นิคมอุตสาหกรรมอีสเทิร์นซีบอร์ด จังหวัด ระยอง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การประสานการตัดสินใจร่วมกันซึ่งมีค่าเฉลี่ยขององค์ประกอบมากที่สุด ที่กลุ่มประชากรตัวอย่างในการศึกษาให้การยอมรับว่าเป็นปัจจัยหลักของการก่อให้เกิดความร่วมมือระหว่างองค์กรในโซ่อุปทานเดียวกัน โดยให้ความสำคัญไปที่ระดับการใช้ความรู้ ความเชี่ยวชาญ และมุมมองที่หลากหลายสำหรับ การกำหนดทิศทางและเกณฑ์การตัดสินใจร่วมกัน ในส่วนของการสื่อสารเพื่อการแก้ปัญหานั้น ค้นพบว่ามีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด จึงเห็นได้ชัดว่าในองค์กรผู้ผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ชั้นนำ มีมุมมองของการทำงานร่วมกันในลักษณะการสร้างความร่วมมือในระยะยาวมากกว่าการจัดการเฉพาะหน้า อย่างไรก็ตามบริบทของการสื่อสารเพื่อการแก้ปัญหานับเป็นปัจจัยที่ไม่ควรมองข้ามในการนำมาซึ่งความร่วมมือระหว่างองค์กรในโซ่อุปทาน ดังนั้น จึงควรตระหนักและให้ความสำคัญไปพร้อมๆกับปัจจัยอื่นๆ ทั้งในส่วนของช่องทางในการติดต่อสื่อสารคุณภาพการติดต่อสื่อสารหรือการสร้างข้อกำหนดแนวทางในการแก้ปัญหาร่วมกัน และให้ความสำคัญต่อการสื่อสารเพื่อการแก้ปัญหาให้มากขึ้น ซึ่งเมื่อเกิดประสิทธิภาพในความร่วมมือระหว่างองค์กรในโซ่อุปทานแล้วนั้น ย่อมส่งผลต่อผลการดำเนินงานขององค์กรในทุกๆด้าน โดยเฉพาะด้านโลจิสติกส์เนื่องจากได้รับอิทธิพลทางตรงในความร่วมมือดังกล่าว สอดคล้องกับงานวิจัยของ Doori (2019) ทำการศึกษาบทบาทของความร่วมมือในโซ่อุปทานในบริบทความสัมพันธ์ของผู้จัดหา ผู้ผลิต และผู้จัดจำหน่าย ที่มีผลต่อผลการดำเนินงานของกลุ่มอุตสาหกรรมยานยนต์ในประเทศปากีสถาน ซึ่งผล

การศึกษาพบว่า ความร่วมมือในโซ่อุปทาน มีผลเชิงบวกต่อผลการดำเนินงานขององค์กรกลุ่มอุตสาหกรรมยานยนต์ในประเทศปากีสถาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยให้ความสำคัญไปที่การตัดสินใจร่วมกัน มีอิทธิพลที่ส่งผลต่อผลการดำเนินงานมากที่สุด

ความยืดหยุ่นด้านโลจิสติกส์มีอิทธิพลเป็นตัวแปรส่งผ่านระหว่างความร่วมมือในโซ่อุปทานกับผลการดำเนินงานด้านโลจิสติกส์ ของบริษัทผู้ผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ในเขตพื้นที่ นิคมอุตสาหกรรมอีสเทิร์นซีบอร์ด จังหวัด ระยอง ในรูปแบบการส่งผ่านบางส่วน (Partial Mediation) โดยที่ยังคงความสัมพันธ์ระหว่างความร่วมมือในโซ่อุปทานและผลการดำเนินงานด้านโลจิสติกส์ ด้วยเหตุนี้เองจึงสามารถยืนยันได้ว่าความสัมพันธ์ดังกล่าวบางส่วนมีผลมาจากความยืดหยุ่นด้านโลจิสติกส์ซึ่งมีบทบาทเป็นตัวแปรคั่นกลาง เนื่องจากในบริบทของการสร้างความร่วมมือกันระหว่างองค์กรนั้น เกิดขึ้นจากการที่ต่างฝ่ายต่างให้ความร่วมมือโดยยึดถือความสำเร็จ ผลประโยชน์ของทั้งสองฝ่ายให้เกิดประสิทธิภาพในระดับที่ส่งผลต่อผลการดำเนินงานได้ดี ซึ่งประสิทธิภาพในความร่วมมือนั้นมีองค์ประกอบที่หลากหลายซึ่งรวมถึงความยืดหยุ่นของกิจกรรมต่างๆด้านโลจิสติกส์ด้วย ความยืดหยุ่นทางด้านโลจิสติกส์ เป็นความสามารถในการตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของอุปสงค์และอุปทาน ดังนั้นหากผู้ประกอบการผู้ผลิตชิ้นส่วนยานยนต์สามารถสร้างความร่วมมือระหว่างองค์กรในโซ่อุปทานให้เกิดขึ้นได้โดยควบคู่ไปกับการสร้างความยืดหยุ่นให้เกิดในกระบวนด้านโลจิสติกส์ โดยอาศัยความสามารถหลักของผู้ให้บริการภายนอกจะส่งผลให้สามารถบรรลุความสำเร็จในด้านผลการดำเนินงานด้านโลจิสติกส์ในระยะยาว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Aunyawong et al. (2019) ที่ทำการศึกษาอิทธิพลของการบูรณาการในโซ่อุปทาน ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของโซ่อุปทานในกลุ่มบริษัทผู้ผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ โดยผลการศึกษาพบว่า ความร่วมมือที่ดีในโซ่อุปทานมีอิทธิพลเชิงบวกต่อความยืดหยุ่นด้านโลจิสติกส์ ซึ่งมีความสำคัญต่อผู้ผลิตชิ้นส่วนรถยนต์และช่วยส่งเสริมการพัฒนาอย่างมั่นคงซึ่งส่งผลต่อประสิทธิภาพของโซ่อุปทานสูงขึ้นในที่สุด

องค์ความรู้ใหม่

จากผลการศึกษา สามารถสรุปเป็นองค์ความรู้ใหม่ได้ว่า ความร่วมมือในโซ่อุปทานเกี่ยวข้องกับความร่วมมือและการประสานงานระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่างๆ ในโซ่อุปทาน รวมถึงซัพพลายเออร์ ผู้ผลิต ผู้จัดจำหน่าย และลูกค้า เพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพของโซ่อุปทานโดยรวม ในบริบทของอุตสาหกรรมชิ้นส่วนยานยนต์ในนิคมอุตสาหกรรมอีสเทิร์นซีบอร์ด จังหวัดระยอง ความร่วมมือด้านโซ่อุปทานมีบทบาทในการปรับปรุงประสิทธิภาพด้านโลจิสติกส์ เช่น การส่งมอบวัตถุดิบได้ทันเวลา การลดเวลาในการผลิต และการลดสินค้าคงคลังให้เหลือน้อยที่สุด

ปัจจัยที่สำคัญอีกปัจจัย คือ ความยืดหยุ่นด้านโลจิสติกส์ ซึ่งเป็นความสามารถของการดำเนินงานด้านโลจิสติกส์ในการปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงของอุปสงค์ อุปทาน และตัวแปรในการดำเนินงานอื่นๆ ในบริบทของภาคอุตสาหกรรมชิ้นส่วนยานยนต์ เห็นได้ชัดว่าความยืดหยุ่นด้านโลจิสติกส์มีส่วนขับเคลื่อนผลการดำเนินงานของผู้ผลิตเนื่องจากสามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงความต้องการของลูกค้าได้อย่างรวดเร็ว ลดต้นทุนการถือครองสินค้าคงคลัง และปรับปรุงระดับการบริการลูกค้า เป็นต้น

ซึ่งจากการศึกษา ผู้ผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ในนิคมอุตสาหกรรมอีสเทิร์นซีบอร์ด จังหวัดระยอง จะสามารถปรับปรุงประสิทธิภาพด้านโลจิสติกส์ของตนได้อย่างมากจากการสร้างความร่วมมือระหว่างองค์กรในโซ่อุปทานโดยเฉพาะกับผู้ให้บริการโลจิสติกส์ภายนอกที่มีจุดเด่นในเรื่องของศักยภาพในการเพิ่มความยืดหยุ่นด้านโลจิสติกส์ ผู้ผลิตสามารถตอบสนองการเปลี่ยนแปลงความต้องการได้อย่างรวดเร็ว ลดต้นทุนการถือครองสินค้าคงคลัง และปรับปรุงระดับการบริการลูกค้า ในขณะที่อุตสาหกรรมยานยนต์มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง การทำงานร่วมกันในโซ่อุปทานและความยืดหยุ่นด้านโลจิสติกส์จะกลายเป็นสิ่งสำคัญมากขึ้นสำหรับผู้ผลิตเพื่อรักษาความได้เปรียบในการแข่งขัน

สรุปผลการวิจัย

ความร่วมมือในโซ่อุปทานมีอิทธิพลทางบวกต่อผลการดำเนินงานด้านโลจิสติกส์ของบริษัทผู้ผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ โดยพบว่าผู้ผลิตให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างองค์กรในโซ่อุปทาน เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ พบว่า ปัจจัยหลักที่ผู้ผลิตให้ความสำคัญคือ การประสานการตัดสินใจร่วมกันที่ดีและมีประสิทธิภาพ จะนำมาซึ่งผลการดำเนินงานด้านโลจิสติกส์ที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น จึงสรุปได้ว่าความร่วมมือในโซ่อุปทานมีอิทธิพลทางบวกที่ส่งผลต่อผลการดำเนินงานด้านโลจิสติกส์ของบริษัทผู้ผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ ในเขตพื้นที่นิคมอุตสาหกรรมอีสเทิร์นซีบอร์ดจังหวัดระยอง

ความร่วมมือระหว่างองค์กรในโซ่อุปทานมีอิทธิพลทางบวกต่อความยืดหยุ่นด้านโลจิสติกส์ของบริษัทผู้ผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ในเขตพื้นที่นิคมอุตสาหกรรมอีสเทิร์นซีบอร์ด จังหวัด ระยอง โดยพบว่าปัจจุบันผู้ผลิตต่างให้ความสำคัญกับการรับมือสถานการณ์การหยุดชะงักของโซ่อุปทาน การตอบสนอง และแนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าว ดังนั้นสร้างความร่วมมือในโซ่อุปทานโดยเฉพาะอย่างยิ่ง กับผู้ให้บริการด้านโลจิสติกส์ภายนอกองค์กรสามารถพึ่งพาความสามารถหลักของหน่วยงานดังกล่าวในการรองรับความต้องการที่ซ้ำซ้อน หรือในสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปตามปัจจัยภายนอกนี้ได้อย่างดี นอกจากนี้ยังเป็นส่วนที่ส่งเสริมให้องค์กรผู้ผลิตสามารถให้ความสำคัญกับความสามารถหลักขององค์กรได้อย่างเต็มที่ ตลอดจนสามารถเพิ่มประสิทธิภาพกระบวนการทำงานให้เกิดประโยชน์สูงสุดด้วย จึงสรุปได้ว่าความร่วมมือในโซ่อุปทานมีอิทธิพลทางบวกที่ส่งผลต่อความยืดหยุ่นด้านโลจิสติกส์ของบริษัทผู้ผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ ในเขตพื้นที่นิคมอุตสาหกรรมอีสเทิร์นซีบอร์ดจังหวัดระยอง

ความยืดหยุ่นด้านโลจิสติกส์มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานด้านโลจิสติกส์ของบริษัทผู้ผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ โดยพบว่า ผู้ผลิตชิ้นส่วนยานยนต์มีความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกันว่า การมีซึ่งความยืดหยุ่นด้านโลจิสติกส์นั้นมีส่วนสำคัญในการนำมาซึ่งความสามารถในการแข่งขันในปัจจุบันและความสามาถดังกล่าวมาจากการมีผลการดำเนินงานด้านโลจิสติกส์ที่สูงขึ้น จึงสรุปได้ว่าความยืดหยุ่นด้านโลจิสติกส์มีอิทธิพลทางบวก ที่ส่งผลต่อผลการดำเนินงาน ของบริษัทผู้ผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ ในเขตพื้นที่นิคมอุตสาหกรรมอีสเทิร์นซีบอร์ดจังหวัดระยอง

ความยืดหยุ่นด้านโลจิสติกส์มีอิทธิพลเป็นตัวแปรส่งผ่านระหว่างความร่วมมือในโซ่อุปทานกับผลการดำเนินงานด้านโลจิสติกส์ของบริษัทผู้ผลิตชิ้นส่วนยานยนต์โดยพบว่า ผลการดำเนินงานด้านโลจิสติกส์ของบริษัทผู้ผลิตได้รับอิทธิพลทางตรงจากตัวแปรความร่วมมือในโซ่อุปทาน และความร่วมมือในโซ่อุปทานยังมีความสัมพันธ์เชิงสาเหตุในเชิงบวกกับความยืดหยุ่นด้านโลจิสติกส์ ต่อผลการดำเนินงานด้านโลจิสติกส์ โดยมีความยืดหยุ่นด้านโลจิสติกส์เป็นปัจจัยส่งผ่านบางส่วน

จึงสรุปได้ว่าความยืดหยุ่นด้านโลจิสติกส์มีอิทธิพลเป็นตัวแปรส่งผ่านระหว่างความร่วมมือในโซ่อุปทานกับผลการดำเนินงานด้านโลจิสติกส์ของบริษัทผู้ผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ในเขตพื้นที่นิคมอุตสาหกรรมอีสเทิร์นซีบอร์ดจังหวัดระยอง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 จากผลการศึกษาพบว่า ความร่วมมือระหว่างองค์กรภายในโซ่อุปทานที่ดีมีความสัมพันธ์กับการเสริมสร้างความยืดหยุ่นด้านโลจิสติกส์และผลการดำเนินงานด้านโลจิสติกส์ด้วย ดังนั้นในทุกๆองค์กร ควรให้ความสำคัญกับการทำงานร่วมกันและเน้นย้ำในด้านการสื่อสารเพื่อการแก้ปัญหาซึ่งมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดของปัจจัยที่ก่อให้เกิดความร่วมมือในโซ่อุปทาน ดังนั้น ทางผู้ประกอบการหรือ บริษัทผู้ผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ ควรตระหนักและให้ความสำคัญกับการสื่อสารเพื่อการแก้ปัญหากับผู้ให้บริการด้านโลจิสติกส์ภายนอก ซึ่งมีด้วยกันหลากหลายวิธี

1.1.1 ให้ความสำคัญกับการกำหนดช่องทางการสื่อสารที่ชัดเจน ซึ่งมีความจำเป็นมากต่อการส่งเสริมให้เกิดการสื่อสารที่ชัดเจนระหว่างทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องในโซ่อุปทาน โดยเฉพาะเมื่อต้องประสานงานกับหน่วยงานหรือองค์กรจากภายนอก

1.1.2 นำเทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทในการแก้ไขปัญหาภายในองค์กร หรือ ระหว่างองค์กร เช่น การนำโปรแกรมสำเร็จรูปที่สร้างประโยชน์ต่อการจัดการโซ่อุปทานตลอดจนประยุกต์ใช้เครื่องมือที่อำนวยความสะดวกต่อการทำงานร่วมกัน เพื่อส่งเสริมให้เกิดความคล่องตัวในการสื่อสารและปรับปรุงการแก้ปัญหาได้อย่างรวดเร็ว

1.1.3 สนับสนุนให้มีการฝึกอบรมแก่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการทำงานร่วมกันระหว่างองค์กรในโซ่อุปทาน ซึ่งเป็นการวางรากฐานที่สำคัญของการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างองค์กร ในที่นี้อาจรวมถึงการฝึกอบรมเกี่ยวกับเครื่องมือสื่อสาร แนวทางการแก้ปัญหา และทักษะการทำงานร่วมกัน

1.2 นอกจากนี้จากผลการศึกษายังพบว่าความยืดหยุ่นด้านโลจิสติกส์ เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีบทบาทและมีอิทธิพลต่อการผลการดำเนินงานด้านโลจิสติกส์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัจจัยความยืดหยุ่นด้านการกระจายสินค้า และความยืดหยุ่นด้านระบบสารสนเทศที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ดังนั้น ทางผู้ประกอบการหรือ บริษัทผู้ผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ ควรส่งเสริมและให้ความสำคัญในการมุ่งพัฒนาให้ทั้งสองปัจจัยสามารถทำงานร่วมกันและก่อให้เกิดผลการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพมากที่สุด โดยผู้วิจัยขอเสนอแนะ ดังนี้

1.2.1 การบรรจุเทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทในการดำเนินงาน เพื่อเสริมสร้างความยืดหยุ่นของระบบการจัดการด้านโลจิสติกส์ให้สอดรับกับความซับซ้อนและความต้องการที่หลากหลายในปัจจุบัน ในที่นี้อาจรวมถึงความสามารถในการเข้าถึงทรัพยากรหลักของแต่ละองค์กรภายในโซ่อุปทาน เพื่อให้สามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงความต้องการของลูกค้า ได้อย่างรวดเร็ว

1.2.2 จัดเตรียมแนวทางการรับมือกับสถานการณ์ที่ไม่คาดคิดร่วมกันกับผู้ให้บริการด้านโลจิสติกส์ภายนอกอย่างสม่ำเสมอ เนื่องจากเป็นการเตรียมความพร้อมขององค์กรในทุกๆสถานการณ์สามารถรับมือกับทุกสถานการณ์ได้อย่างรวดเร็วและหลีกเลี่ยงการหยุดชะงักของกระบวนการได้เป็นอย่างดี

1.2.3 ส่งเสริมวัฒนธรรมแห่งการปรับปรุงอย่างต่อเนื่องโดยกำหนดบริบทการเสริมสร้างความยืดหยุ่นเข้าเป็นส่วนหนึ่งในแผนการพัฒนาและปรับปรุงขององค์กร อันเป็นการกระตุ้นให้พนักงานรับรู้จุดที่ต้องปรับปรุงและดำเนินการเปลี่ยนแปลง ตลอดจนตระหนักรับรู้การแก้ไขและรับมือกับสถานการณ์ที่ไม่คาดคิดในทุกๆสถานการณ์ ซึ่งจะส่งผลโดยตรงต่อความสามารถขององค์กรและการปรับตัวเข้ากับสภาวะตลาดที่เปลี่ยนแปลงและรักษาความได้เปรียบในการแข่งขันได้

1.3 จากผลการศึกษาพบว่า ผลการดำเนินงานด้านโลจิสติกส์โดยเฉพาะในด้านของคุณภาพของสินค้าและการให้บริการแก่ลูกค้า มีค่าเฉลี่ยค่อนข้างสูง ดังนั้น ทางผู้ประกอบการหรือ บริษัทผู้ผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ ควรให้ความสำคัญในระบบการบริหารจัดการในด้านดังกล่าวโดยผู้วิจัยขอเสนอแนะ ดังนี้

1.3.1 ส่งเสริมการลงทุนในการฝึกอบรม การแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ระหว่างองค์กรเพื่อพัฒนาทักษะของทรัพยากรบุคคลในองค์กร ตลอดจนมีความคิดสร้างสรรค์ในการพัฒนาสินค้า นอกจากนี้ควรสร้างค่านิยมร่วมกันโดยการตระหนักถึงความสำคัญของการให้บริการ และความสำคัญของลูกค้าเป็นที่ตั้ง

1.3.2 องค์กรควรให้ความสำคัญกับการทำงานร่วมกันกับผู้จัดหาวัตถุดิบ ผู้ให้บริการภายนอกควบคู่กัน เนื่องจากเป็นปัจจัยสำคัญในการได้มาซึ่งประสิทธิภาพด้านโลจิสติกส์ การทำงานอย่างใกล้ชิดกับผู้จัดหาวัตถุดิบถือเป็นการช่วยรับประกันการส่งมอบสินค้าได้ทันเวลา และการมีส่วนร่วมดำเนินงานกับผู้ให้บริการด้านโลจิสติกส์ภายนอกส่งผลให้องค์กรมีประสิทธิภาพและยกระดับความสามารถทางการแข่งขันในตลาด

2. ข้อเสนอแนะด้านการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ผลของการวิจัยครั้งนี้สามารถเป็นพื้นฐานในการนำไปต่อยอดการศึกษาถึงอิทธิพลทางตรงของคุณลักษณะของการสร้างความร่วมมือในโซ่อุปทานที่มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานด้านโลจิสติกส์ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณลักษณะของการสร้างความสัมพันธ์ การสร้างความร่วมมือระหว่างองค์กรในโซ่อุปทาน ตลอดจนผลการดำเนินงานด้านโลจิสติกส์ต่อไป

2.2 การวิจัยในครั้งนี้มีกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดสอบความสัมพันธ์ผ่านกลุ่มผู้ผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ในเขตพื้นที่นิคมอุตสาหกรรมอีสเทิร์นซีบอร์ด จังหวัดระยองเท่านั้น ดังนั้นเพื่อเป็นการยืนยันสมมติฐานสามารถขยายขอบเขตการวิจัยกับกลุ่มตัวอย่างในเขตอื่นๆ หรือกลุ่มตัวอย่างที่มีสภาพแวดล้อมแตกต่างกันมากยิ่งขึ้น และครอบคลุมรายละเอียดของข้อมูลมากขึ้นเพื่อนำผลการศึกษาที่ได้มาวิเคราะห์และทำการเปรียบเทียบและแม่นยำมากยิ่งขึ้น

2.3 การวิจัยในครั้งนี้เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ เป็นการสรุปและการวิเคราะห์ผลในภาพรวมจากผลการทดสอบความสอดคล้องของโมเดลการวิจัยกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พบว่า ตัวแปรในโมเดลการวิจัยทั้งสอง ซึ่งสามารถอธิบายผลการ

ดำเนินงานด้านโลจิสติกส์ ได้ร้อยละ 64 ซึ่งก็ยังมีตัวแปรอื่น ที่ยังสามารถอธิบายความแปรปรวนของผลการดำเนินงานด้านโลจิสติกส์ได้อีก ดังนั้น ในการวิจัยครั้งต่อไปอาจศึกษาตัวแปรอื่นร่วมด้วย เช่น คุณภาพความสัมพันธ์ การบูรณาการร่วมกัน เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย. (2565). *ข้อมูลนิคมอุตสาหกรรมในประเทศไทย*. สืบค้น 9 พฤษภาคม 2565. จาก https://www.ieat.go.th/th/estates.

สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย. (2565). *สถิติการผลิตการจำหน่ายและการส่งออกของอุตสาหกรรมยานยนต์ไทย.* สืบค้น 9 พฤษภาคม 2565. จาก https://fti.or.th.

Al-Doori, J. A. (2019). The impact of supply chain collaboration on performance in automotive industry: empirical evidence. *Journal of Industrial Engineering and Management, 12*(2), 241-253.

Aunyawong, W., Wararatchai, P., & Hotrawaisaya, C. (2019). The mediating roles of supply chain collaboration and logistics flexibility on supply chain performance of auto parts manufacturing firms in Thailand. In *The 2019 International Academic Multidisciplines Research Conference in Hokkaido* (pp. 374-390). Hokkaido: ICBTS.

Chopra, S., & Meindl, P. (2001). Supply chain management: strategy. *Planning and Operation, 15*(5), 71-85.

Hair, J.F., Sarstedt, M., Ringle, C.M. & Mena, J.A. (2012). An assessment of the use of partial least squares structural equation modeling in marketing research. *Journal of The Academy of Marketing Science, 40*(3), 414-433.

Hardcopf, R., Liu, G. J., & Shah, R. (2021). Lean production and operational performance: The influence of organizational culture. *International Journal of Production Economics, 235*, 108060.

Huang, Y., Han, W. & Macbeth, D.K. (2020). The complexity of collaboration in supply chain networks. *Supply Chain Management, 25*(3), 393-410.

Kale, Kiran S. (2021). The impact of 3pl services on tqm in automobile industry with special reference to state of maharashtra. *PalArch's Journal of Archaeology of Egypt/Egyptology, 18*, 2316-2324.

Kinai, M. & Were, S. (2017). Role of supplier collaboration on organization performance: a case of kenya urban roads authority. *International Journal of Social Science and Information Technology, 3*(10), 2572-2592.

Lapide, L. (1999). Collaborating in the e-commerce age. *Supply Chain Management Review, 54*(7), 15-17.

Nagarajan, V., Savitskie, K., Ranganathan, S., Sen, S., & Alexandrov, A. (2013). The effect of environmental uncertainty, information quality, and collaborative logistics on supply chain flexibility of small manufacturing firms in India. *Asia Pacific Journal of Marketing and Logistics, 25*(5), 784-802.

Zainudin, A. (2012). *A handbook on SEM: Structural equation modelling using amos graphics*. Kelantan: Universiiy Technology MARA Press.

Zhang, H., & Okoroafo, S. C. (2015). Third-party logistics (3PL) and supply chain performance in the Chinese market: a conceptual framework. *Engineering Management Research, 4*(1), 38.

JSSP: Journal of Social Science Panyapat, 2024. 6(1): 401-410.

PANYAPAT
ปัญญาพัฒน์

JSSP
Journal of Social Science Panyapat
https://so06.tci-thaijo.org/index.php/JSSP/index

Research Article

A Study of Digital Leadership of School Administrators Affecting Education for Social and Local Cultural Foundation Development in Schools under The Office of Nongbualamphu Primary Educational Service Area 1

Jariya Anansuwanchai[1*]

[1] *Master of Educational Administration, Pitchayabundit College, Thailand*

[*] *Corresponding author. E-mail: meesuk454@gmail.com*

ABSTRACT

This article aimed to study (1) digital leadership of school administrators; (2) education for social and local cultural foundation development for the schools; (3) relation between digital leadership of school administrators and education for social and local cultural foundation development for the schools; and (4) digital leadership of school administrators Affecting education for social and local cultural foundation development for the schools. The sample groups are administrators and teachers. The samples were 306 persons from the school under the office of Nongbualamphu Primary Educational Service Area 1. This research is a quantitative research, collecting both quantitative data by questionnaires. The statistics used were finding mean, percentage, standard deviation, Pearson product-moment correlation coefficient and creation of decreasing equation for prediction criterion variable by analysis of the multiple linear regressions for forecasting the dependent variable by stepwise regression. The result of the study found that for overall of the digital leadership of school administrators was in high level. For overall of the education for social and local cultural foundation development was in high level. For overall of relationship between the digital leadership of school administrators and the education for social and local cultural foundation development for the schools was on positive high level (R=.744) and was on statistical significance at .01 level. And The factors influencing the a study of digital leadership of school administrators Affecting development levels of social and local cultural foundation development for the schools were the as the aspect of being citizen in digital period (X_4) and as the aspect of professional development (X_3) with multiple correlation at .840 and were on statistic significance at 0.01 level and were on prediction coefficient or prophecy at the percentage of 70.50.

Keywords: School Administrators, Digital Leadership, Education for Social and Local Cultural Foundation Development in Schools

Received: 1 September 2023;
Revised: 9 January 2024;
Accepted: 20 January 2024

© 2024 JSSP: Journal of Social Science Panyapat
ISSN: 3027-6748 (Online)

การศึกษาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการพัฒนาสังคมและวัฒนธรรมท้องถิ่นของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1

จริยา อนันต์สุวรรณชัย[1*]

[1] *หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยพิชญบัณฑิต ประเทศไทย*

* *Corresponding author. E-mail: meesuk454@gmail.com*

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถาน (2) การพัฒนาสังคมและวัฒนธรรมท้องถิ่นของโรงเรียน (3) ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับการพัฒนาสังคมและวัฒนธรรมท้องถิ่นของโรงเรียน และ (4) ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการพัฒนาสังคมและวัฒนธรรมท้องถิ่นของโรงเรียน การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 จำนวน 306 คน เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลใช้แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบมีขั้นตอน ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก การพัฒนาสังคมและวัฒนธรรมท้องถิ่นของโรงเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับการพัฒนาสังคมและวัฒนธรรมท้องถิ่นของโรงเรียน โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันในทางบวกอยู่ในระดับสูง (R=.744) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการพัฒนาสังคมและวัฒนธรรมท้องถิ่นของโรงเรียน ได้แก่ ด้านการเป็นพลเมืองในยุคดิจิทัล (X_4) และด้านการพัฒนาระดับมืออาชีพ (X_3) ได้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ .840 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าสัมประสิทธิ์การทำนายหรืออำนาจพยากรณ์ ร้อยละ 70.50

คำสำคัญ: ผู้บริหารสถานศึกษา, ภาวะผู้นำยุคดิจิทัล, การพัฒนาสังคมและวัฒนธรรมท้องถิ่นของโรงเรียน

© 2024 JSSP: Journal of Social Science Panyapat

บทนำ

ภาวะผู้นำยุคดิจิทัล ในการบริหารสถานศึกษาสู่ความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีการจัดการศึกษาในรูปแบบที่ผ่านมาอาจจะไม่เหมาะสมกับการสร้างพลเมืองในยุคดิจิทัล ความท้าทายที่ควรตระหนักก็คือผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนควรมีความรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงหรือประโยชน์จากเทคโนโลยีเพื่อการบริหารสถานศึกษาให้เหมาะสมกับบริบทที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างไรหลักในการจัดการศึกษาในยุคดิจิทัล จึงควรเป็นการจัดการศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้แล้วต่อยอดความรู้และความคิดสร้างสรรค์ (สุกัญญา แช่มช้อย, 2561) ผู้นำแห่งการเรียนรู้ในยุคข่าวสารเทคโนโลยี คือกุญแจดอกสำคัญที่จะทำให้เกิดผลสำเร็จได้ ดังนั้นผู้นำที่มีภาวการณ์เรียนรู้ด้านดิจิทัล จึงต้องเป็นผู้ใฝ่รู้ใฝ่เรียนทันต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างสม่ำเสมอ เพราะต้องใช้การสื่อสารในองค์กรและเครือข่ายที่มีอยู่ทั่วโลก ซึ่งเป็นเครือข่ายที่ไร้พรมแดนและต้องอาศัยความร่วมมือจากหน่วยงานองค์กรต่างๆ ผู้นำยุคนี้จึงต้องเป็นผู้นำที่เรียกได้ว่าเป็นผู้นำมืออาชีพ ทั้งการเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้จากการอบรมสัมมนา การศึกษาดูงาน และการปฏิบัติการ อีกทั้งต้องมีวิสัยทัศน์และกลยุทธ์ต่างๆที่จะมาขับเคลื่อนองค์กรให้เกิดการเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงสู่ยุคดิจิตอลอย่างแท้จริง (จิณณวัตร ปะโคทัง, 2561)

แนวความคิดพื้นฐานเรื่องการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น มีจุดเริ่มต้นจากแนวคิดที่ว่า “การจัดการศึกษาต้อง นำไปสู่การเป็นคนดี มีอาชีพสุจริตเพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข” โดยจัด

การศึกษาขั้นพื้นฐานต้องสามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนทุกคน เพื่อให้ผู้เรียนได้ค้นพบศักยภาพหรืออัจฉริยภาพของตนเอง เพื่อที่จะได้ทำการพัฒนาให้มีความเป็นเลิศตามศักยภาพหรือ อัจฉริยภาพของผู้เรียนแต่ละบุคคลสู่ความเป็นเลิศต่อไป อันจะส่งผลให้ประชาชนในชุมชนท้องถิ่นเป็นคนดี มีอาชีพสุจริตสามารถดำรงชีวิตอยู่ในท้องถิ่นได้อย่างมีความสุข การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นได้มีแนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น ด้านเสริมสร้างความเข้มแข็งของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้สามารถเข้ามามีบทบาทในการจัดการศึกษาของโรงเรียนได้อย่างแท้จริงทั้งนี้เพื่อให้การจัดการศึกษาของโรงเรียนสามารถแก้ไขปัญหาและสนองตอบความต้องการของประชาชนในชุมชนท้องถิ่น โดยการส่งเสริมสนับสนุนให้โรงเรียนจัดการเรียนการสอนที่ทำให้ ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีและได้รับการพัฒนาหรือส่งเสริมให้มีความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของผู้เรียนแต่ละคน จนสามารถนำไปพัฒนาสังคมและวัฒนธรรมท้องถิ่น และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในท้องถิ่นได้อย่างมีความสุข (นรรนธวรรณ หมอเก่ง, 2563)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 เป็นหน่วยงานการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ มีหน้าที่ในการจัดการบริหารการศึกษาในจังหวัดหนองบัวลำภู จากปัญหาการดำเนินงานแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 ในปีที่ผ่านมา พบว่า ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา บางส่วนยังขาดความรู้ ทักษะด้านเทคโนโลยี (ICT) เพื่อใช้ในการบริหารจัดการและการจัดการเรียนการสอน การบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กบางส่วนยังขาดประสิทธิภาพและคุณภาพ ไม่สามารถจัดการเรียนการสอนได้เต็มตามศักยภาพ ผู้บริหารจะต้องมีทักษะความสามารถที่มีความสำคัญต่องาน คือ ทักษะด้านเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์การจัดการเรื่องความขัดแย้ง การมีมนุษยสัมพันธ์ ภาวะผู้นำ การติดต่อสื่อสาร การพูดในที่สาธารณะ ความสามารถในการจัดการองค์กรโดยเน้นที่การจัดการและการนิเทศเป็นสำคัญ ซึ่งส่งผลให้การศึกษาเพื่อการพัฒนาสังคมและวัฒนธรรมท้องถิ่นยังไม่ได้บรรจุในแผนการพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษาและหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนและหน่วยงานต้นสังกัด (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1, 2565)

จากปัญหาและความสำคัญที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการพัฒนาสังคมและวัฒนธรรมท้องถิ่นของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษาและครูได้นำผลการศึกษาไปใช้เป็นแนวทางพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาและในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมและวัฒนธรรมท้องถิ่นของโรงเรียน เพื่อกำหนดแนวปฏิบัติให้มีความสอดคล้องกับเป้าหมายของการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาสังคมวัฒนธรรมท้องถิ่นและปรับปรุงพัฒนากิจกรรมโครงการให้มีความเหมาะสมกับสภาพของการบริหารโรงเรียนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1
2. เพื่อศึกษาระดับการพัฒนาสังคมและวัฒนธรรมท้องถิ่นของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับการพัฒนาสังคมและวัฒนธรรมท้องถิ่นของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1
4. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการพัฒนาสังคมและวัฒนธรรมท้องถิ่นของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในโรงเรียนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 1,574 คน จาก 201 โรงเรียน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1, 2565)

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 306 คน จาก 201 โรงเรียน โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Mogan, 1970 อ้างใน บุญชม ศรีสะอาด, 2560) และสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้การวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบบสอบถาม มีจำนวน 1 ฉบับ แบ่งเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) เป็นคำถามเกี่ยวกับ ตำแหน่ง วุฒิทางการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการศึกษาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการมีวิสัยทัศน์ยุคดิจิทัล ด้านการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ยุคดิจิทัล ด้านการพัฒนาระดับมืออาชีพ และด้านการเป็นพลเมืองในยุคดิจิทัล ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคอร์ท (Likert, 1967)

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับการพัฒนาสังคมและวัฒนธรรมท้องถิ่นของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 จำนวน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการเสริมสร้างความเข้มแข็งของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการจัดการศึกษาในระบบ ด้านการจัดการศึกษานอกระบบ ด้านการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย และด้านการสร้างและพัฒนาสังคมและวัฒนธรรมท้องถิ่น ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ ตามแนวคิดของ ลิเคอร์ท (Likert, 1967)

3. การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

3.1 ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี จากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา และการพัฒนาสังคมและวัฒนธรรมท้องถิ่นของโรงเรียน

3.2 กำหนดวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดในการวิจัย

3.3 สร้างแบบสอบถาม ตามวัตถุประสงค์และกรอบแนวความคิดในการวิจัย

3.4 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ภาษาที่ใช้ โดยประเมินความสอดคล้อง (IOC: Index of item objective congruence) ซึ่งพบว่าความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.80-1.00

3.5 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 จำนวน 30 คน

3.6 นำข้อมูลการทดลองใช้แบบสอบถาม มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาตามวิธีของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.98

3.7 นำแบบสอบถามที่ผ่านการทดลองใช้และปรับปรุงแก้ไข ตรวจสอบความสมบูรณ์ก่อนนำไปใช้เก็บข้อมูลต่อไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ส่งแบบสอบถาม พร้อมหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลไปยังโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างให้ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถาม ประสานงานขอรับแบบสอบถามคืน และติดตามแบบสอบถามที่ยังไม่ได้รับด้วยตัวผู้วิจัย

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

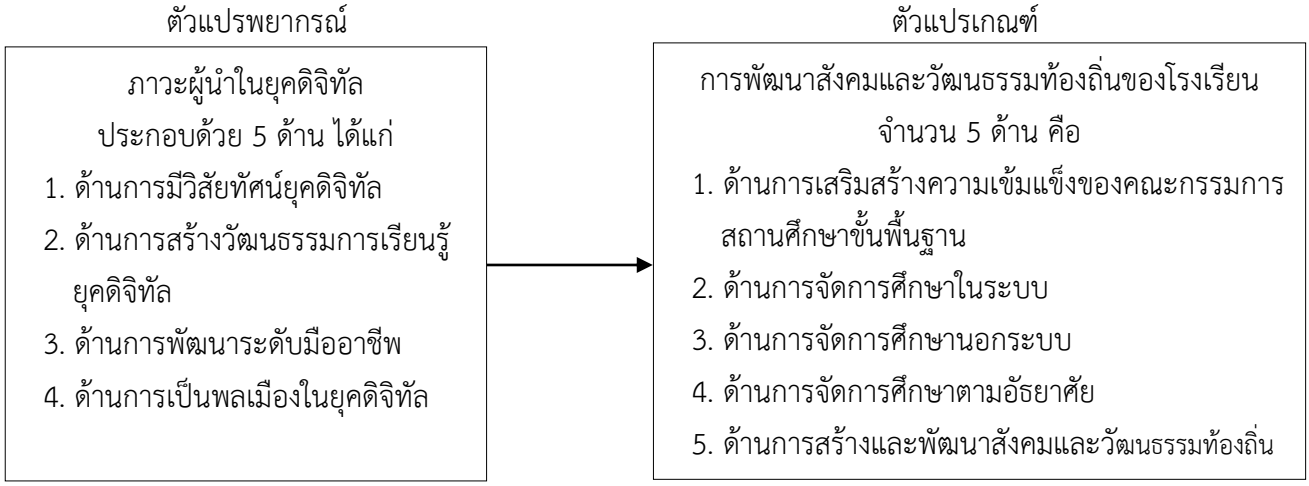
5.2 การพัฒนาสังคมและวัฒนธรรมท้องถิ่นของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วแปลความหมาย

5.3 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับการพัฒนาสังคมและวัฒนธรรมท้องถิ่นของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 ใช้การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของ เพียร์สัน (Pearson’s product-moment correlation coefficient) โดยนำตัวแปรตามทุกตัวที่ต้องการวิเคราะห์มาจับคู่กับตัวแปรต้นทีละคู่โดยการทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ ถ้าค่าระดับนัยสำคัญน้อยกว่า 0.05 แสดงว่าค่า สัมประสิทธ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นกับตัวแปรตาม แต่ละคู่นั้นมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยใช้เกณฑ์การตัดสินผลการวิเคราะห์ข้อมูล พิจารณาค่าสัมประสิทธ์สหสัมพันธ์ (r) (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2555)

5.4 วิเคราะห์ภาวะภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการพัฒนาสังคมและวัฒนธรรมท้องถิ่นของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 สร้างสมการถดถอยเพื่อพยากรณ์ตัวแปรเกณฑ์โดยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการพัฒนาสังคมและวัฒนธรรมท้องถิ่นของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด หลักการและทฤษฎี ดังนี้ 1. เกี่ยวกับภาวะผู้นำในยุคดิจิทัล จากนักวิชาการและนักการศึกษาทั้งในประเทศและต่างประเทศ ผู้วิจัยได้พิจารณากรอบแนวคิดเพื่อการวิจัย ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการมีวิสัยทัศน์ยุคดิจิทัล ด้านการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ยุคดิจิทัล ด้านการพัฒนาระดับมืออาชีพ และด้านการเป็นพลเมืองในยุคดิจิทัล 2. การพัฒนาสังคมและวัฒนธรรมท้องถิ่นของโรงเรียน ผู้วิจัยได้ศึกษาใช้กรอบแนวคิดจากการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่น ของกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นกระทรวงมหาดไทย (2561) ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการเสริมสร้างความเข้มแข็งของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการจัดการศึกษาในระบบ ด้านการจัดการศึกษานอกระบบ ด้านการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย และด้านการสร้างและพัฒนาสังคมและวัฒนธรรมท้องถิ่น ผู้วิจัยสรุปเป็นกรอบแนวคิดของการวิจัยได้ ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย พบว่า

1. ผลการวิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1

ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =4.27, S.D. = 0.46) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการเป็นพลเมืองในยุคดิจิทัล ($\bar{X}$ = 4.38, S.D. = 0.55) รองลงมาคือ ด้านการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ยุคดิจิทัล ($\bar{X}$ = 4.35, S.D.= 0.57) และด้านการมีวิสัยทัศน์ยุคดิจิทัล ($\bar{X}$ = 4.23, S.D.= 0.51) ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านการพัฒนาระดับมืออาชีพ ($\bar{X}$ = 4.11, S.D.= 0.53)

2. ผลการวิเคราะห์ระดับการพัฒนาสังคมและวัฒนธรรมท้องถิ่นของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1

ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อการพัฒนาสังคมและวัฒนธรรมท้องถิ่นของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.34, S.D. =0.43) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการสร้างและพัฒนาสังคมและวัฒนธรรมท้องถิ่น ($\bar{X}$ = 4.55, S.D.=0.47) รองลงมา คือ ด้านการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย ($\bar{X}$ = 4.42, S.D.=0.51) ด้านการจัดการศึกษานอกระบบ ($\bar{X}$ = 4.30, S.D.=0.49) และด้านการเสริมสร้างความเข้มแข็งของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ($\bar{X}$ = 4.29, S.D.=0.51) ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านการจัดการศึกษาในระบบ ($\bar{X}$ = 4.16, S.D.= 0.51)

3. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับการพัฒนาสังคมและวัฒนธรรมท้องถิ่นของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับการพัฒนาสังคมและวัฒนธรรมท้องถิ่นของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันในทางบวกในระดับสูง (X_{tot}) (R=.744) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านมีความสัมพันธ์กันทางบวกทุกด้าน เรียงตามลำดับ ดังนี้ ด้านการเป็นพลเมืองในยุคดิจิทัล มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับสูง (X_4) (R=.822) รองลงมาคือ ด้านการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ยุคดิจิทัล มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับสูง (X_2) (R=.694) ด้านการมีวิสัยทัศน์ยุคดิจิทัล มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับปานกลาง (X_1) (R=.592) ตามลำดับ และ

ด้านที่มีความสัมพันธ์กันน้อยที่สุด คือ ด้านการพัฒนาระดับมืออาชีพ มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับปานกลาง (X_3) (R=.436)

4. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับการพัฒนาสังคมและวัฒนธรรมท้องถิ่นของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1

จากตัวแปรทั้งหมด 4 ตัว มีตัวแปรที่ทดสอบแล้ว พบว่า มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จำนวน 2 ตัวแปรพยากรณ์ ตามลำดับ คือ ด้านการเป็นพลเมืองในยุคดิจิทัล (X_4) ด้านการพัฒนาระดับมืออาชีพ (X_3) และเมื่อนำตัวแปรพยากรณ์ทักษะภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ทั้ง 2 ด้าน คือ ด้านการเป็นพลเมืองในยุคดิจิทัล (X_4) และด้านการพัฒนาระดับมืออาชีพ (X_3) เข้าสมการถดถอยแล้ว จะได้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ .840 (R=.840) ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์หรือการทำนาย ร้อยละ 70.50 (R^2=.705) โดยค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการพัฒนาสังคมและวัฒนธรรมท้องถิ่นของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 มากที่สุด คือ ด้านการเป็นพลเมืองในยุคดิจิทัล (X_4) และด้านการพัฒนาระดับมืออาชีพ (X_3) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยในรูปของคะแนนมาตรฐาน (β) เท่ากับ .777 และ -.194 ตามลำดับ

อภิปรายผล

ผลการวิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการเป็นพลเมืองในยุคดิจิทัล ทั้งนี้อาจเนื่องจากผู้บริหารในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 ได้มีการกำหนดนโยบายเพื่อสร้างความตระหนักถึงความสัมพันธ์ของเทคโนโลยีกับประเด็นสังคม กฎหมาย และจรรยาบรรณให้กับครู เจ้าหน้าที่ และผู้เรียน มีวิจารณญาณในการพิจารณาข้อมูลจากสื่อ และสามารถเลือกใช้สื่อได้อย่างเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภวัช เชาวน์เกษม (2562) ได้ทำการศึกษา เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 ผลการศึกษาพบว่า ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

ผลการวิเคราะห์ระดับการพัฒนาสังคมและวัฒนธรรมท้องถิ่นของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อการพัฒนาสังคมและวัฒนธรรมท้องถิ่นของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการสร้างและพัฒนาสังคมและวัฒนธรรมท้องถิ่น ทั้งนี้อาจเนื่องจาก ผู้เรียน เด็ก เยาวชนและประชาชนในท้องถิ่นมีความเป็นเลิศตามความสนใจ โรงเรียนในท้องถิ่นมีการติดตามผลลัพธ์ว่ากลุ่มเป้าหมายเด็ก เยาวชนประชาชนในท้องถิ่นได้นำความรู้ที่ได้รับจากแหล่งเรียนรู้ไปประกอบอาชีพ รวมถึงผู้เรียน เด็ก เยาวชนและประชาชนในท้องถิ่น ได้เรียนรู้ตามความถนัดและความสนใจ และร่วมกันพัฒนาสังคมและวัฒนธรรมท้องถิ่นของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ตะวัน วรรณสินธ์ (2563) ได้ทำการศึกษา เรื่อง สภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่น สำหรับโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดอุบลราชธานี ผลการวิจัยพบว่าการศึกษาสภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่นของโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดอุบลราชธานี โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับการพัฒนาสังคมและวัฒนธรรมท้องถิ่นของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันในทางบวกในระดับสูง (X_{tot}) (R=.744) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านมีความสัมพันธ์กันทางบวกทุกด้านและด้านที่มีความสัมพันธ์สูงสุด ได้แก่ ด้านการเป็น

พลเมืองในยุคดิจิทัล ทั้งนี้อาจเนื่องจาก ผู้บริหารกำหนดนโยบายเพื่อสร้างความตระหนักถึงความสัมพันธ์ของเทคโนโลยีกับประเด็นสังคม กฎหมาย และจรรยาบรรณให้กับครู เจ้าหน้าที่ และผู้เรียน และคณะกรรมการสถานศึกษา มีวิจารณญาณในการพิจารณาข้อมูลจากสื่อ สามารถเลือกใช้สื่อได้อย่างเหมาะสม และใช้เทคโนโลยีในการเข้าถึงข้อมูลและบันทึกข้อมูลได้ ส่งผลทำให้ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาความสัมพันธ์กับการพัฒนาสังคมและวัฒนธรรมท้องถิ่นของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุธาสินี สุริยา (2564) ได้ทำการศึกษา เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 มีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการพัฒนาสังคมและวัฒนธรรมท้องถิ่นของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 จากตัวแปรทั้งหมด 4 ตัว มีตัวแปรที่ทดสอบแล้ว พบว่า มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จำนวน 2 ตัวแปรพยากรณ์ ตามลำดับ คือ ด้านการเป็นพลเมืองในยุคดิจิทัล (X_4) ด้านการพัฒนาระดับมืออาชีพ (X_3) ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ .840 (R=.840) ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์หรือการทำนาย ร้อยละ 70.50 (R^2=.705) ทั้งนี้อาจเนื่องจากผู้บริหารกำหนดนโยบายเพื่อสร้างความตระหนักถึงความสัมพันธ์ของเทคโนโลยีกับประเด็นสังคม กฎหมาย และจรรยาบรรณให้กับครู เจ้าหน้าที่ และผู้เรียน และคณะกรรมการสถานศึกษา มีการประเมินสมรรถนะครูด้านการใช้เทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพในการพิจารณาความดีความชอบ กำหนดเป้าหมายและระยะเวลาที่ใช้ในการอบรมพัฒนาครูอย่างเหมาะสม ส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานโดยการอำนวยความสะดวกต่างๆ เพื่อการพัฒนาสังคมและวัฒนธรรมท้องถิ่นของโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จารุนันท์ ผิวผาง, ทัศนา ประสานตรี และสุมาลี ศรีพุทธรินทร์ (2564) ได้ทำการศึกษา เรื่อง ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลที่ส่งผลต่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ผลการวิเคราะห์อำนาจพยากรณ์ พบว่า มีองค์ประกอบ 3 ด้าน สามารถพยากรณ์การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการบริหารจัดการสถานศึกษา ได้ร้อยละ 70

องค์ความรู้ใหม่

จากผลการศึกษา สามารถสรุปเป็นองค์ความรู้ ได้ดังนี้ ด้านการเป็นพลเมืองในยุคดิจิทัล และด้านการพัฒนาระดับมืออาชีพ ส่งผลต่อการพัฒนาสังคมและวัฒนธรรมท้องถิ่นของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู ซึ่งผู้บริหารกำหนดนโยบายเพื่อสร้างความตระหนักถึงความสัมพันธ์ของเทคโนโลยีกับประเด็นสังคม กฎหมาย และจรรยาบรรณให้กับครู เจ้าหน้าที่ และผู้เรียน และคณะกรรมการสถานศึกษา มีการประเมินสมรรถนะครูด้านการใช้เทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพในการพิจารณาความดีความชอบ กำหนดเป้าหมายและระยะเวลาที่ใช้ในการอบรมพัฒนาครูอย่างเหมาะสม ส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานโดยการอำนวยความสะดวกต่างๆ เพื่อการพัฒนาสังคมและวัฒนธรรมท้องถิ่นของโรงเรียนต่อไป

สรุปผลการวิจัย

ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาและการพัฒนาสังคมและวัฒนธรรมท้องถิ่นของโรงเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับการพัฒนาสังคมและวัฒนธรรมท้องถิ่นของโรงเรียน โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันในทางบวกอยู่ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการพัฒนาสังคมและวัฒนธรรมท้องถิ่นของโรงเรียน ได้แก่ ด้านการเป็นพลเมืองในยุคดิจิทัล และด้านการพัฒนาระดับมืออาชีพ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 ผู้บริหารควรสร้างแรงจูงใจให้ครูเกิดความเชื่อมั่นต่อวิสัยทัศน์

1.2 ผู้บริหารควรสร้างบรรยากาศในการสนับสนุนความคิดสร้างสรรค์

1.3 ผู้บริหารควรมองปัญหาที่เกิดขึ้นเป็นสิ่งท้าทายเพื่อค้นหาวิธีการแก้ปัญหาใหม่ๆ

1.4 ผู้บริหารควรมีการติดตามการเปลี่ยนแปลงแล้วนำนวัตกรรมใหม่ๆ มาใช้ในการปฏิบัติงาน และนำเทคโนโลยีมาใช้ในการปฏิบัติงานอยู่เสมอ

1.5 ผู้บริหารควรสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีเพื่อจัดรูปแบบการศึกษาให้กับผู้เรียนรายบุคคล

2. ข้อเสนอแนะด้านการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการศึกษาวิจัยเรื่องดังกล่าว โดยทำการเปรียบเทียบกับพื้นที่จังหวัดอื่นๆ เพื่อที่จะได้ทราบถึงภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการพัฒนาสังคมและวัฒนธรรมท้องถิ่นของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1

2.2 ควรมีการศึกษาเชิงคุณภาพ เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการพัฒนาสังคมและวัฒนธรรมท้องถิ่นของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 เป็นข้อมูลเชิงประจักษ์มากขึ้น

2.3 ควรมีการวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการพัฒนาสังคมและวัฒนธรรมท้องถิ่นของโรงเรียนเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดแก่ผู้บริหาร และสถานศึกษา และชุมชนในท้องถิ่นต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กัลยา วานิชย์บัญชา. (2555). *การใช้ SPSS for Windows ในการวิเคราะห์ข้อมูล.* (พิมพ์ครั้งที่ 20). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

จารุนันท์ ผิวผาง, ทัศนา ประสานตรี และ สุมาลี ศรีพุทธรินทร์. (2564). *ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลที่ส่งผลต่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2. วารสารรัชต์ภาคย์, 15*(39), 96-108.

จิณณวัตร ปะโคทัง. (2561). *ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพ.* อุบลราชธานี: ศิริธรรมออฟเซ็ท.

ต้องลักษณ์ บุญธรรม. (2559). การเป็นผู้นำยุคเศรษฐกิจดิจิทัลกับการพัฒนาที่ยั่งยืนขององค์กรทางการศึกษา. *วารสารวิชาการครุศาสตร์อุตสาหกรรมพระจอมเกล้าพระนครเหนือ, 7*(1), 217-225.

ตะวัน วรรณสินธ์. (2563). *สภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่น สำหรับโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดอุบลราชธานี.* (ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี).

นรรนธวรรณ หมอเก่ง. (2563). *การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่นของสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่.* (การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยพะเยา).

บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น.* (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1. (2565). *แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565.* หนองบัวลำภู: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

สุกัญญา แช่มช้อย. (2561). *การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล.* กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุธาสินี สุริยา. (2564). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2.* (ครุศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ).

สุภวัช เชาวน์เกษม. (2562). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1.* (ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์).

Krejcie, R.V., & D.W. Morgan. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement, 30*(3), 607–610.

Likert, R. (1967). The Method of Constructing and Attitude Scale. In *Reading in Fishbeic, M (Ed.), Attitude Theory and Measurement* (pp. 90-95). New York: Wiley & Son.

JSSP: Journal of Social Science Panyapat, 2024. 6(1): 411-420.

PANYAPAT
ปัญญาพัฒน์

JSSP
Journal of Social Science Panyapat
https://so06.tci-thaijo.org/index.php/JSSP/index

Research Article

Factors Affecting The Purchasing Decision of Fried Food Franchise Business

Yanisa Jiracheewapong[1*] and Teerasak Sapwarobol[2]

[1] *Master Student, Business economics, Faculty of Economics, Kasetsart University, Thailand*

[2] *Department of Economics, Faculty of Economics, Kasetsart University, Thailand*

* *Corresponding author. E-mail: yanisa.jira@ku.th*

ABSTRACT

This study aims to examine the opinions regarding the purchasing decision of fried food franchise business as well as the factors affecting the purchasing decision of fried food franchise business. Primary data collected from 400 questionnaires was analyzed using logistic model. The result shows that: the majority of survey respondents were male; respondents were aged 18-24 years; respondents had education levels below a bachelor's degree; respondents were engaged in self-employment or trade, and the average monthly income of respondents was less than 15,000 baht. Among the investment factors, most respondents emphasize the popularity of the brand. The most importance factors among the marketing mix factors is physical characteristics. According to the logit model, empirical results show that being government and state enterprise employees reduce the likelihood of purchasing a fried franchise business by 18.8% compared with being students. On the other hand, those in other professions had a 58.4% lower likelihood compared with being students. Trustworthiness significantly increased the likelihood of decision-making by 9.6%, while product-related factors decreased the likelihood by 13.3%. Physical appearance factors increased the likelihood by 9.4%, all of which were statistically significant at the 0.05 significance level.

Keywords: Purchasing Decision, Fried Food Franchise Business, Fried Food

Received: 20 November 2023;
Revised: 22 February 2024;
Accepted: 28 March 2024

© 2024 JSSP: Journal of Social Science Panyapat
ISSN: 3027-6748 (Online)

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อธุรกิจแฟรนไชส์ประเภทของทอด

ญาณิศา จิรชีวพงศ์[1*] และ ธีรศักดิ์ ทรัพย์วโรบล[2]

[1] *นิสิตปริญญาโท สาขาเศรษฐศาสตร์ธุรกิจ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ประเทศไทย*

[2] *ภาควิชาเศรษฐศาสตร์ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ประเทศไทย*

[*] *Corresponding author. E-mail: yanisa.jira@ku.th*

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการตัดสินใจซื้อธุรกิจแฟรนไชส์ประเภทของทอด และศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อธุรกิจแฟรนไชส์ประเภทของทอด การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามจำนวน 400 ชุด สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และแบบจำลองโลจิต ผลการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุ 18-24 ปี ระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี อาชีพอิสระ/ค้าขาย รายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 15,000 บาท โดยให้ความสำคัญกับปัจจัยพิจารณาลงทุนในด้านความนิยมของตราสินค้ามากที่สุด และให้ความสำคัญกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในด้านลักษณะทางกายภาพมากที่สุด ผลการศึกษาจากแบบจำลองโลจิต พบว่า ปัจจัยด้านอาชีพในกลุ่มอาชีพรับราชการและรัฐวิสาหกิจมีโอกาสในการตัดสินใจซื้อธุรกิจแฟรนไชส์ประเภทของทอดลดลงร้อยละ 18.8 เมื่อเปรียบเทียบกับอาชีพนักเรียน/นักศึกษา และกลุ่มที่ประกอบอาชีพอื่นๆ มีโอกาสในการตัดสินใจซื้อธุรกิจแฟรนไชส์ประเภทของทอดลดลงร้อยละ 58.4 เมื่อเปรียบเทียบกับอาชีพนักเรียน/นักศึกษา ปัจจัยด้านความน่าเชื่อถือทำให้ โอกาสในการตัดสินใจซื้อธุรกิจแฟรนไชส์ประเภทของทอดเพิ่มขึ้นร้อยละ 9.6 ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ทำให้โอกาสในการตัดสินใจซื้อธุรกิจแฟรนไชส์ประเภทของทอดลดลงร้อยละ 13.3 และปัจจัยด้านลักษณะทางกายภาพทำให้โอกาสในการตัดสินใจซื้อธุรกิจแฟรนไชส์ประเภทของทอดเพิ่มขึ้นร้อยละ 9.4 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับความคลาดเคลื่อน 0.05

คำสำคัญ: การตัดสินใจซื้อ, ธุรกิจแฟรนไชส์ประเภทของทอด, อาหารประเภททอด

© 2024 JSSP: Journal of Social Science Panyapat

บทนำ

ปัจจุบันธุรกิจในรูปแบบแฟรนไชส์นั้นมีผู้สนใจเข้ามาเป็นผู้ประกอบการมากขึ้น จากการเกิดสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัส Covid -19 ในปี ค.ศ. 2019 ทำให้ประเทศเผชิญกับสถานการณ์การว่างงานอันเนื่องมาจากสภาวะเศรษฐกิจชะลอตัว ซึ่งส่งผลกระทบในเชิงลบกับหลายภาคส่วนทั้งในภาคครัวเรือนและภาคธุรกิจ โดยในธุรกิจจำเป็นต้องมีการบริหารความเสี่ยงเพื่อลดภาระของบริษัททำให้ในกลุ่มลูกจ้างหรือภาคครัวเรือนต้องเผชิญกับความเสี่ยงในการถูกเลิกจ้างหรือการลดค่าจ้างอย่างกะทันหัน จากปัญหาดังกล่าวทำให้เกิดความตระหนักถึงการวางแผนการดำเนินชีวิตและบริหารทางด้านการเงินมากยิ่งขึ้น รวมถึงมีการมองหาช่องทางหารายได้มากกว่าช่องทางเดียว และในช่วงที่เศรษฐกิจชะลอตัวทางรัฐบาลได้มีการส่งเสริมนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจขนาดเล็กถึงขนาดกลาง (SME) มีการร่วมมือของรัฐบาลกับธนาคารพาณิชย์ เพื่อให้เงินกู้ยืมแก่ผู้ประกอบการ ซึ่งอาจทำให้ในกลุ่มธุรกิจแฟรนไชส์มีแนวโน้มที่เติบโตมากยิ่งขึ้น (บรรษัทประกันสินเชื่ออุตสาหกรรมขนาดย่อม, 2566)

กลุ่มธุรกิจแฟรนไชส์เป็นธุรกิจที่สามารถเริ่มต้นได้โดยง่ายเนื่องจากเป็นธุรกิจสำเร็จรูปที่มีการลองผิดลองถูกมาก่อนแล้ว ไม่ต้องใช้เงินลงทุนจำนวนมาก ซึ่งจากแนวโน้มของการเติบโตของธุรกิจแฟรนไชส์ที่มีการเติบโตอย่างต่อเนื่องมานับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2548 ที่มีจำนวนธุรกิจแฟรนไชส์เพียง 50 แฟรนไชส์ จนถึงในเดือนเมษายนปี พ.ศ. 2566 มีธุรกิจแฟรนไชส์เปิดดำเนินกิจการทั้งสิ้นประมาณ 641 กิจการ โดยธุรกิจแฟรนไชส์ประเภทอาหารเป็นกลุ่มที่มีจำนวนมากเป็นอันดับสองลองจากแฟรนไชส์ประเภทเครื่องดื่ม และมีแนวโน้มในการเติบโตอย่างต่อเนื่อง (ไทยแฟรนไชส์เซ็นเตอร์, 2566) ซึ่งธุรกิจแฟรน

ไชส์ประเภทของทอดเป็นหนึ่งในประเภทที่อยู่ในหมวดธุรกิจแฟรนไชส์กลุ่มอาหารซึ่งบ่งบอกได้ว่าแฟรนไชส์ประเภทของทอดจึงอาจมีแนวโน้มเติบโตขึ้นเช่นกัน เนื่องจากแฟรนไชส์ประเภททอดมีระบบการจัดการวัตถุดิบค่อนข้างง่าย ใช้อุปกรณ์ในการทำอาหารจำนวนไม่มาก และมีกระบวนการทำที่ไม่ซับซ้อน โดยแฟรนไชส์ประเภทของทอดส่วนใหญ่เป็นลักษณะที่เจ้าของแบรนด์แฟรนไชส์ได้ดำเนินการผลิตกึ่งสุกมาก่อนแล้ว โดยทางผู้ที่ซื้อแฟรนไชส์เพียงแค่เรียนรู้วิธีการทอดและจัดรูปแบบให้ตรงตามมาตรฐานของแฟรนไชส์ ทำให้อาจมีกลุ่มธุรกิจแฟรนไชส์หน้าใหม่เข้ามาในตลาดได้โดยง่ายทำให้การแข่งขันในตลาดเพิ่มขึ้น

ดังนั้น จากการแข่งขันที่เพิ่มสูงขึ้นจึงต้องมีการวางแผนให้เหมาะกับสภาพแวดล้อมและความต้องการของกลุ่มลูกค้าเพื่อให้สามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้าทั้งในกลุ่มผู้ที่เคยซื้อแฟรนไชส์แล้วหรือลูกค้าเก่า และกลุ่มผู้ที่สนใจซื้อแฟรนไชส์หรือลูกค้าใหม่ให้ได้มากที่สุด จึงควรหาแนวทางในการดำเนินธุรกิจ และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง นำไปสู่การอยู่รอดในตลาดที่มีการแข่งขันสูงนี้ได้ ผู้วิจัยจึงทำการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลในการตัดสินใจซื้อธุรกิจแฟรนไชส์ประเภทของทอด ทั้งในมิติของปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ ปัจจัยพิจารณาลงทุน ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการ เพื่อเป็นแนวทางในวางแผนการบริหารงานให้สามารถเป็นแบรนด์ที่เป็นตัวเลือกอันดับแรกในใจของลูกค้า และนำไปวางแผนในการดำเนินงานธุรกิจให้ตอบความสนองความต้องการของลูกค้ามากที่สุด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการตัดสินใจซื้อธุรกิจแฟรนไชส์ประเภทของทอด
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อธุรกิจแฟรนไชส์ประเภทของทอด

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Analysis) โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรของการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ 1) ผู้ที่มีประสบการณ์ซื้อธุรกิจแฟรนไชส์ประเภทของทอด 2) ผู้ที่ไม่มีประสบการณ์ซื้อธุรกิจแฟรนไชส์ประเภทของทอดแต่มีความสนใจและวางแผนจะซื้อธุรกิจแฟรนไชส์ของทอดภายในปี พ.ศ. 2566 3) ผู้ที่ตัดสินใจไม่ซื้อธุรกิจแฟรนไชส์ประเภทของทอด หรือตัดสินใจซื้อธุรกิจแฟรนไชส์ประเภทอื่น เนื่องจากไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน จึงทำการหากลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Cochran (นคร เสรีรักษ์ และ ภรณี ดีราษฎร์วิเศษ, 2561) ที่ระดับความคลาดเคลื่อนที่ร้อยละ 5 จึงได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม ประกอบด้วยคำถามปลายเปิดและคำถามปลายปิดโดยแบ่งออกเป็น 5 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามด้านข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยแบบสอบถามเป็นข้อมูลด้านประชากรศาสตร์มีลักษณะคำถามแบบปลายปิดให้เลือกตอบ (Checklist)

สวนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยพิจารณาลงทุนที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อธุรกิจแฟรนไชส์ประเภทของทอด โดยมีลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราวัด Likert Scale โดยมีอยู่ 5 ระดับ

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนประสมการตลาด โดยมีลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราวัด Likert Scale โดยมีอยู่ 5 ระดับ

ส่วนที่ 4 สถานะของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยระบุว่าผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในสถานะใด ดังนี้ ผู้ที่มีประสบการณ์ซื้อธุรกิจแฟรนไชส์ประเภทของทอด ผู้ที่ไม่มีประสบการณ์แต่มีความสนใจจะซื้อธุรกิจแฟรนไชส์ของทอดภายในปี พ.ศ. 2566 หรือผู้ที่ตัดสินใจไม่ซื้อธุรกิจแฟรนไชส์ประเภทของทอด

ส่วนที่ 5 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อธุรกิจแฟรนไชส์ประเภทของทอดหรือสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาธุรกิจแฟรนไชส์

3. สมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานที่ 1 ปัจจัยประชากรศาสตร์ประกอบด้วย เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อธุรกิจแฟรนไชส์ประเภทของทอด

สมมติฐานที่ 2 ปัจจัยพิจารณาลงทุนประกอบด้วย อายุของธุรกิจที่ดำเนินการความสามารถในการพัฒนาและขยายสาขา ความนิยมของตราสินค้า โครงสร้างองค์กร ความไว้วางใจ ความน่าเชื่อถือ ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อธุรกิจแฟรนไชส์ประเภทของทอด

สมมติฐานที่ 3 ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดประกอบด้วย ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางจัดจำหน่าย ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านบุคลากร ด้านลักษณะทางกายภาพ ด้านกระบวนการ ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อธุรกิจแฟรนไชส์ประเภทของทอด

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ผู้ศึกษาได้ทำการค้นคว้าจากเอกสารที่มีความเกี่ยวข้องและสามารถอ้างอิงได้ รวมถึงผลงานการวิจัยทั้งในและต่างประเทศประกอบการสร้างแบบสอบถามให้สมบูรณ์

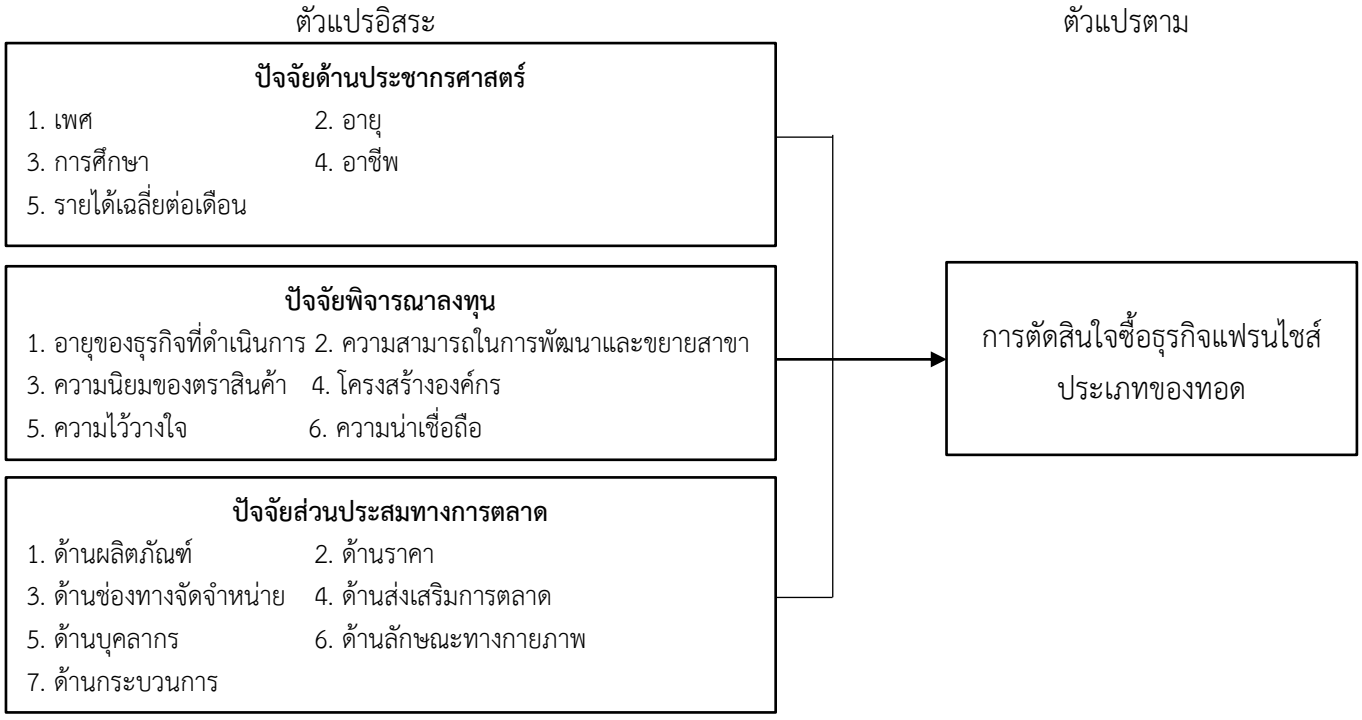
4.2 ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) การเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างด้วยแบบสอบถามโดยการสุ่มแบบสะดวก โดยแจกแบบสอบถามในช่องทางออนไลน์ และผู้ที่อยู่ในพื้นที่จังหวัดกรุงเทพมหานคร รวมถึงวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อธุรกิจแฟรนไชส์ประเภทของทอด

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) ได้แก่ ตารางแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าเฉลี่ย

2. การวิเคราะห์เชิงปริมาณ (Quantitative Analysis) ใช้แบบจำลองโลจิต (Logit Model) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อธุรกิจแฟรนไชส์ประเภทของทอด ผู้ตัดสินใจซื้อธุรกิจแฟรนไชส์ของทอดจำนวน 299 คน คิดเป็นร้อยละ 74.8 และมีผู้ตัดสินใจซื้อธุรกิจแฟรนไชส์ของทอด จำนวน 101 คิดเป็นร้อยละ 25.2

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย พบว่า

1. ความคิดเห็นเกี่ยวกับธุรกิจแฟรนไชส์ประเภทของทอด

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 ราย พบว่าส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีจำนวน 241 คน คิดเป็นร้อยละ 60.2 มีอายุ 18 - 24 ปี ซึ่งอยู่ใน Generation Z “Gen Z” มีจำนวน 156 คน คิดเป็นร้อยละ 39.0 มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี มีจำนวน 264 คน คิดเป็นร้อยละ 66.0 มีอาชีพอิสระ/ค้าขาย มีจำนวน 141 คน คิดเป็นร้อยละ 35.3 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 15,000 บาท มีจำนวน 206 คน คิดเป็นร้อยละ 51.5

ตารางที่ 1 ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อธุรกิจแฟรนไชส์ประเภทของทอด

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อธุรกิจแฟรนไชส์ประเภทของทอด	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	ความหมาย
1. ด้านอายุของธุรกิจที่ดำเนินการ	3.11	0.98	ปานกลาง
2. ด้านความสามารถในการพัฒนาและขยายสาขา	3.64	0.82	มาก
3. ด้านความนิยมของตราสินค้า	3.74	0.85	มาก
4. ด้านโครงสร้างองค์กร	3.56	0.80	มาก
5. ด้านความไว้วางใจ	3.67	0.79	มาก
6. ด้านความน่าเชื่อถือ	3.63	0.82	มาก
7. ด้านอายุของธุรกิจที่ดำเนินการ	3.11	0.98	ปานกลาง
8. ด้านความสามารถในการพัฒนาและขยายสาขา	3.64	0.82	มาก
9. ด้านความนิยมของตราสินค้า	3.74	0.85	มาก
10. ด้านโครงสร้างองค์กร	3.56	0.80	มาก
11. ด้านความไว้วางใจ	3.67	0.79	มาก
12. ด้านความน่าเชื่อถือ	3.63	0.82	มาก
13. ด้านผลิตภัณฑ์	3.69	0.83	มาก
14. ด้านราคา	3.60	0.86	มาก
15. ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย	3.71	0.87	มาก
16. ด้านส่งเสริมการตลาด	3.70	0.88	มาก
17. ด้านบุคลากร	3.75	0.88	มาก
18. ด้านลักษณะทางกายภาพ	3.83	0.89	มาก
19. ด้านกระบวนการ	3.73	0.94	มาก

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยพิจารณาลงทุนที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อธุรกิจแฟรนไชส์ประเภทของทอด พบว่า ด้านที่มีการให้ระดับความสำคัญมากที่สุด ได้แก่ ด้านความนิยมของตราสินค้า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.74 รองลงมา ด้านความไว้วางใจ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.67 ด้านความสามารถในการพัฒนาและขยายสาขา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.64 ด้านความน่าเชื่อถือ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.63 ด้านโครงสร้างองค์กร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.56 และด้านอายุของธุรกิจที่ดำเนินการโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.11 ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่เกี่ยวข้องกับการซื้อธุรกิจแฟรนไชส์ประเภทของทอด พบว่า ด้านที่มีการให้ระดับความสำคัญมากที่สุด ได้แก่ ด้านลักษณะทางกายภาพ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.83 รองลงมา ด้านบุคลากร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.75 ด้านกระบวนการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.73 ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.71 ด้านส่งเสริมการตลาด โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.70 ด้านผลิตภัณฑ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.69 และด้านราคา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.60 ตามลำดับ

ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการตัดสินใจซื้อธุรกิจแฟรนไชส์ประเภทของทอดพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามตัดสินใจซื้อธุรกิจแฟรนไชส์ประเภทของทอด จำนวน 299 คน คิดเป็นร้อยละ 74.8 และมีผู้ตอบแบบสอบถามตัดสินใจไม่ซื้อธุรกิจแฟรนไชส์ประเภทของทอด จำนวน 101 คน คิดเป็นร้อยละ 25.2

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อธุรกิจแฟรนไชส์ประเภทของทอด

ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการตัดสินใจซื้อธุรกิจแฟรนไชส์ประเภทของทอด พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามตัดสินใจซื้อธุรกิจแฟรนไชส์ประเภทของทอด จำนวน 299 คน คิดเป็นร้อยละ 74.8 และมีผู้ตอบแบบสอบถามตัดสินใจไม่ซื้อธุรกิจแฟรนไชส์ประเภทของทอด จำนวน 101 คน คิดเป็นร้อยละ 25.2 ผลการวิเคราะห์แบบจำลองปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อธุรกิจแฟรนไชส์ประเภทของทอด ในการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อธุรกิจแฟรนไชส์ประเภทของทอดผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้แบบจำลองโลจิตในการประมาณค่า โดยมีค่า Pseudo-R^2 เท่ากับ 0.1699 หมายความว่า ตัวแปรอิสระทั้งหมดสามารถอธิบายตัวแปรตามได้เพียงร้อยละ 16.99 ผลการวิเคราะห์ พบว่า

อาชีพรับราชการหรือรัฐวิสาหกิจ มีค่าสัมประสิทธิ์เป็นลบ หมายความว่า ผู้ประกอบอาชีพรับราชการหรือรัฐวิสาหกิจ กับการตัดสินใจซื้อธุรกิจแฟรนไชส์ประเภทของทอดมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้าม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 กล่าวคือ ผู้ประกอบอาชีพรับราชการหรือรัฐวิสาหกิจมีโอกาสในการตัดสินใจซื้อธุรกิจแฟรนไชส์ประเภทของทอดลดลงเมื่อเปรียบเทียบกับอาชีพนักเรียน/นักศึกษา ทั้งนี้จากค่า Marginal Effect ที่มีค่าเท่ากับ -0.188 หมายความว่า กลุ่มอาชีพรับราชการหรือรัฐวิสาหกิจมีความน่าจะเป็นในการตัดสินใจซื้อธุรกิจแฟรนไชส์ประเภทของทอดลดลงร้อยละ 18.8 เมื่อเปรียบเทียบกับอาชีพนักเรียน/นักศึกษา

อาชีพอื่นๆ มีค่าสัมประสิทธิ์เป็นลบ หมายความว่า ผู้ประกอบอาชีพอื่นๆ กับการตัดสินใจซื้อธุรกิจแฟรนไชส์ประเภทของทอดมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้าม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 กล่าวคือ ผู้ประกอบอาชีพอื่นๆ เช่น ผู้เกษียณอายุ มีโอกาสในการตัดสินใจซื้อธุรกิจแฟรนไชส์ประเภทของทอดลดลงเมื่อเปรียบเทียบกับอาชีพนักเรียน/นักศึกษา ทั้งนี้จากค่า Marginal Effect ที่มีค่าเท่ากับ -0.584 หมายความว่า ผู้ประกอบอาชีพอื่นๆ มีความน่าจะเป็นในการตัดสินใจซื้อธุรกิจแฟรนไชส์ประเภทของทอดลดลงร้อยละ 58.4 เมื่อเปรียบเทียบกับอาชีพนักเรียน/นักศึกษา

ด้านความน่าเชื่อถือ พบว่า ระดับการให้ความสำคัญในด้านความน่าเชื่อถือมีค่าสัมประสิทธิ์เป็นบวก หมายความว่า การให้ความสำคัญกับความน่าเชื่อถือกับการตัดสินใจซื้อธุรกิจแฟรนไชส์ประเภทของทอดมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.10 กล่าวคือ เมื่อผู้ซื้อธุรกิจแฟรนไชส์ประเภทของทอดให้ความสำคัญกับด้านความน่าเชื่อถือของธุรกิจแฟรนไชส์เพิ่มขึ้น จะมีโอกาสในการตัดสินใจซื้อธุรกิจแฟรนไชส์ประเภทของทอดเพิ่มขึ้น ทั้งนี้จากค่า Marginal Effect ที่มีค่าเท่ากับ 0.096 หมายความว่า เมื่อผู้ซื้อธุรกิจแฟรนไชส์ประเภทของทอดให้ความสำคัญกับความน่าเชื่อถือของธุรกิจแฟรนไชส์เพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะมีความน่าจะเป็นในการตัดสินใจซื้อธุรกิจแฟรนไชส์ประเภทของทอดเพิ่มขึ้นร้อยละ 9.6

ด้านผลิตภัณฑ์ พบว่า ระดับการให้ความสำคัญกับด้านผลิตภัณฑ์ มีค่าสัมประสิทธิ์เป็นลบ หมายความว่า การให้ความสำคัญกับด้านผลิตภัณฑ์กับการตัดสินใจซื้อธุรกิจแฟรนไชส์ประเภทของทอดมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้าม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.10 กล่าวคือ เมื่อผู้ซื้อธุรกิจแฟรนไชส์ประเภทของทอดให้ความสำคัญกับด้านผลิตภัณฑ์เพิ่มขึ้น จะมีโอกาสในการตัดสินใจซื้อธุรกิจแฟรนไชส์ประเภทของทอดลดลง ทั้งนี้จากค่า Marginal Effect ที่มีค่าเท่ากับ -0.133 หมายความว่า เมื่อผู้ซื้อธุรกิจแฟรนไชส์ประเภทของทอดให้ความสำคัญกับด้านผลิตภัณฑ์เพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะมีความน่าจะเป็นในการตัดสินใจซื้อธุรกิจแฟรนไชส์ประเภทของทอดลดลงร้อยละ13.3

ด้านลักษณะทางกายภาพ พบว่า ระดับการให้ความสำคัญด้านลักษณะทางกายภาพ มีค่าสัมประสิทธิ์เป็นบวก หมายความว่า การให้ความสำคัญกับด้านลักษณะทางกายภาพกับการตัดสินใจซื้อธุรกิจแฟรนไชส์ประเภทของทอดมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.10 กล่าวคือ เมื่อผู้ซื้อธุรกิจแฟรนไชส์ประเภทของทอดให้ความสำคัญกับด้านลักษณะทางกายภาพเพิ่มขึ้น จะมีโอกาสในการตัดสินใจซื้อธุรกิจแฟรนไชส์ประเภทของทอดเพิ่มขึ้น ทั้งนี้จากค่า Marginal Effect ที่มีค่าเท่ากับ 0.094 หมายความว่า เมื่อผู้ซื้อธุรกิจแฟรนไชส์ประเภทของทอดให้ความสำคัญ

กับด้านลักษณะทางกายภาพเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะมีความน่าจะเป็นในการตัดสินใจซื้อธุรกิจแฟรนไชส์ประเภทของทอดเพิ่มขึ้นร้อยละ 9.4

ตารางที่ 2 ผลการประมาณค่าตัวแปรในแบบจำลองโลจิต (Logit Model) ที่แก้ปัญหาด้วยHeteroskedasticity-Robust Standard Errors

ตัวแปรอิสระ	Coefficient	Z-test	Marginal Effect
เพศ	-0.392	-1.21	-0.068
อายุ 25 - 35 ปี	-0.703	-1.22	-0.133
อายุ 36 - 50 ปี	-1.225	-1.71	-0.255
อายุ 51 - 69 ปี	-0.946	-1.51	-0.176
ระดับการศึกษาปริญญาตรี	-0.309	-0.55	-0.054
ระดับสูงกว่าการศึกษาปริญญาตรี	-0.514	-0.70	-0.098
อาชีพอิสระ/ค้าขาย	0.059	0.32	0.010
อาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	-0.969**	-2.14	-0.188
ผู้ว่างงาน	-0.291	-0.35	-0.053
อาชีพพนักงานเอกชน	0.360	0.66	0.056
อาชีพอื่นๆ	-2.677***	-2.79	-0.584
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 15,000 - 25,000 บาท	0.905	1.70	0.136
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 25,001 - 35,000 บาท	-0.627	-1.03	-0.122
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 35,001 - 45,000 บาท	-0.924	-1.58	-0.189
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 45,001 - 55,000 บาท	-0.876	-1.10	-0.181
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 55,001 บาท ขึ้นไป	-0.170	-0.38	-0.030
ด้านอายุของธุรกิจที่ดำเนินการ	-0.083	-0.55	-0.014
ด้านความสามารถในการพัฒนาและขยายสาขา	0.241	0.44	0.041
ด้านความนิยมของตราสินค้า	-0.190	-0.64	-0.032
ด้านโครงสร้างองค์กร	-0.047	0.05	-0.008
ด้านความไว้วางใจ	0.335	0.95	0.057
ด้านความน่าเชื่อถือ	0.571*	2.16	0.096
ด้านผลิตภัณฑ์	-0.790*	-1.77	-0.134
ด้านราคา	-0.079	-0.25	-0.013
ด้านส่งเสริมการตลาด	0.218	-1.52	0.037
ด้านลักษณะทางกายภาพ	0.553*	2.53	0.094
ด้านกระบวนการ	-0.305	-1.05	-0.052
Constant	0.580	0.81	-0.068
Observations	400		
Log pseudolikelihood	-187.61592		
Wald chi2(27)	54.07		
Prob > chi2	0.0015		
Pseudo R2	0.1699		

หมายเหตุ: *,**, *** หมายถึงมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.1, 0.05 และ 0.01ตามลำดับ

ดังนั้น จากผลการวิจัยพบว่า ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เนื่องจากสมมติฐานที่ 1 มีเพียงปัจจัยทางด้านอาชีพที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อธุรกิจแฟรนไชส์ประเภทของทอด สมมติฐานที่ 2 มีเพียงปัจจัยด้านความน่าเชื่อถือที่ส่งผลต่อการ

ตัดสินใจซื้อธุรกิจแฟรนไชส์ประเภทของทอด และสมมติฐานที่ 3 มีเพียงปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์และด้านลักษณะทางกายภาพที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อธุรกิจแฟรนไชส์ประเภทของทอด เท่านั้น

อภิปรายผล

ผลการศึกษาปัจจัยพิจารณาลงทุน พบว่า ด้านที่กลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญมากที่สุด ได้แก่ ด้านความนิยมของตราสินค้า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ด้านความไว้วางใจ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก อาจเพราะการที่ตราสินค้ามีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักของตลาด ทำให้สามารถมั่นใจได้ว่าจะมีกลุ่มลูกค้าเดิมรองรับ ซึ่งสอดคล้องกับ ธัชพงษ์ อภิรักษ์นันท์ชัย (2557) ที่ทำการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อธุรกิจแฟรนไชส์ของผู้บริโภคที่สนใจจะเป็นผู้ประกอบการในเขตกรุงเทพมหานคร และพบว่า ข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด คือ ตราสินค้า และความไว้วางใจ เนื่องจากผู้บริโภคที่สนใจจะเป็นผู้ประกอบการ ให้ความสำคัญกับตราสินค้าที่มีชื่อเสียง ซึ่งมีฐานลูกค้ารองรับ เป็นที่ต้องการของตลาด เมื่อวิเคราะห์ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด พบว่า ด้านที่กลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญมากที่สุด ได้แก่ ด้านลักษณะทางกายภาพ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับ Kristandy & Aldianto (2015) ที่ทำการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของนักศึกษาในการเริ่มต้นธุรกิจแฟรนไชส์การบริการในบันดุง ประเทศอินโดนีเซีย และพบว่า ปัจจัยที่มีความสำคัญมากที่สุดได้แก่ปัจจัยด้านภาพลักษณ์และการรับรู้ของแบรนด์

จากการวิเคราะห์แบบจำลองโลจิต พบว่า ด้านความน่าเชื่อถือส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อธุรกิจแฟรนไชส์ประเภทของทอดในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือ เมื่อผู้ซื้อธุรกิจแฟรนไชส์ประเภทของทอดให้ความสำคัญกับด้านความน่าเชื่อถือของธุรกิจแฟรนไชส์เพิ่มขึ้น จะมีโอกาสในการตัดสินใจซื้อธุรกิจแฟรนไชส์ประเภทของทอดเพิ่มขึ้น อาจเพราะธุรกิจแฟรนชส์ประเภทของทอดส่วนใหญ่ใช้เงินลงทุนจำนวนไม่สูง และเป็นอาหารที่ทุกคนคุ้นเคยสามารถจำหน่ายได้ทุกเพศทุกวัยทำให้เป็นธุรกิจที่สร้างความน่าเชื่อถือดีเป็นทุนเดิม แต่ผลการศึกษาที่ได้กลับไม่สอดคล้องกับ ณรัชช์อร สิรวิชญ์ชัยเดช (2563) ที่ทำการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อธุรกิจอาหารและเครื่องดื่มแฟรนไชส์สัญชาติไทยของผู้ประกอบการในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก อาจเพราะการลงทุนในธุรกิจอาหารและเครื่องดื่มจำเป็นต้องมีความน่าเชื่อถือในด้านต่างๆ เพื่อให้ผู้ที่ต้องการลงทุนมีความมั่นใจและตัดสินใจที่จะร่วมลงทุนด้วย หากแบรนด์แฟรนไชส์เป็นธุรกิจที่มีความซับซ้อนทำให้ส่งผลต่อความน่าเชื่อถือได้ เช่น เป็นธุรกิจที่ขายอาหารที่แปลกใหม่ หรืออาหารที่ต้องใช้ความสดใหม่ ดังนั้นอาจจำเป็นต้องใช้ความน่าเชื่อในแบรนด์แฟรนไชส์เป็นอย่างมาก และพบว่า ด้านความน่าเชื่อถือจะส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อธุรกิจอาหารและเครื่องดื่มแฟรนไชส์สัญชาติไทยของผู้ประกอบการในทิศทางตรงกันข้าม นอกจากนี้จากผลการศึกษาที่พบว่าด้านผลิตภัณฑ์ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อธุรกิจแฟรนไชส์ประเภทของทอดในทิศทางตรงกันข้าม กล่าวคือ เมื่อผู้ซื้อธุรกิจแฟรนไชส์ประเภทของทอดให้ความสำคัญกับด้านผลิตภัณฑ์เพิ่มขึ้น จะมีโอกาสในการตัดสินใจซื้อธุรกิจแฟรนไชส์ประเภทของทอดลดลง อาจเป็นเพราะธุรกิจแฟรนไชส์เป็นอาหารประเภทของทอดซึ่งเป็นอาหารที่ไม่ดีต่อสุขภาพ หากผู้ที่ต้องการซื้อธุรกิจแฟรนไชส์ให้ความสำคัญกับด้านผลิตภัณฑ์ในระดับมาก อาจทำให้เกิดความสนใจในการซื้อธุรกิจแฟรนไชส์ประเภทอื่นมากกว่า แต่ผลการศึกษาที่ได้กลับไม่สอดกับผลการศึกษาของ ณรัชช์อร สิรวิชญ์ชัยเดช (2563) ที่พบว่าเมื่อผู้ซื้อแฟรนไชส์ธุรกิจอาหารและเครื่องดื่มให้ความสำคัญกับด้านผลิตภัณฑ์เพิ่มขึ้น จะส่งผลในทิศทางบวกต่อการตัดสินใจซื้อธุรกิจแฟรนไชส์ ในขณะที่ด้านลักษณะทางกายภาพกับการตัดสินใจซื้อธุรกิจแฟรนไชส์ประเภทของทอดมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือ เมื่อผู้ซื้อธุรกิจแฟรนไชส์ประเภทของทอดให้ความสำคัญกับด้านลักษณะทางกายภาพเพิ่มขึ้นจะมีโอกาสในการตัดสินใจซื้อธุรกิจแฟรนไชส์ประเภทของทอดเพิ่มขึ้น อาจเป็นเพราะลักษณะทางกายภาพเป็นสิ่งที่ลูกค้าสามารถสัมผัสได้จาก การเลือกใช้สินค้าหรือบริการของแบรนด์แฟรนไชส์ เช่น ภาพลักษณ์ของธุรกิจ หรือการตกแต่งร้าน ที่เป็นสิ่งสำคัญทั้งในมุมมองของผู้ที่ต้องการลงทุนในธุรกิจแฟรนไชส์และในมุมมองของผู้บริโภค ดังนั้น หากธุรกิจแฟรนไชส์ให้ความใส่ใจในด้านลักษณะทางกายภาพ เช่น การมีมาตรฐานในการตกแต่งร้านหรือมีรูปแบบที่สวยงามอาจเป็นผลทำให้มีโอกาสในการตัดสินใจซื้อธุรกิจแฟรนไชส์เพิ่มมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ศศิพิมพ์ พ่วงสุขี (2561) ที่พบว่า หากส่วนประสมทางการตลาดด้านลักษณะทางกายภาพเพิ่มขึ้นจะมีผลทำให้การตัดสินใจซื้อธุรกิจแฟรนไชส์ประเภทอาหารในเขตกรุงเทพมหานครเพิ่มขึ้น

องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้ใหม่จากงานวิจัยนี้ ได้แก่ การที่ผู้ประกอบการแฟรนไชส์สามารถนำผลการวิจัยไปต่อยอดพัฒนา โดยด้านปัจจัยประชากรศาสตร์ พบว่า ทางทฤษฎีคาดว่ารายได้น่าจะมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อ แต่งานวิจัยกลับไม่พบ กลายเป็นปัจจัยอื่น ซึ่งอาจเกิดจาก ธุรกิจแฟรนไชส์ประเภทของทอดมีจำนวนเงินลงทุนจำนวนน้อยไปจนถึงมาก ดังนั้นอาจเป็นผลให้ไม่ว่าจะมีรายได้ต่ำหรือสูงก็สามารถซื้อธุรกิจแฟรนไชส์ประเภทของทอดได้ และในปัจจัยพิจารณาลงทุนและปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ทางผู้ประกอบการแฟรนไชส์สามารถเรียงลำดับความสำคัญในการพัฒนาแฟรนไชส์ได้ เช่น ด้านความน่าเชื่อของแฟรนไชส์ผู้ประกอบการสามารถให้ความสำคัญในการสร้างความน่าเชื่อถือมากขึ้น โดยการมีข้อตกลงในการเก็บรักษาข้อมูลของลูกค้าจะทำให้ลูกค้ามีความรู้สึกปลอดภัยมากขึ้น มีการการันตีคุณภาพของผลิตภัณฑ์ให้เชื่อมั่นได้ว่าเป็นผลิตภัณฑ์ที่สามารถอยู่ในตลาดได้อย่างต่อเนื่อง และด้านกายภาพ สามารถให้ความสำคัญกับภาพลักษณ์ของแบรนด์แฟรนไชส์

สรุปผลการวิจัย

ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชายที่มีอายุ 18 - 24 ปี มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี ประกอบอาชีพอิสระ/ค้าขาย โดยมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 15,000 บาท และให้ความสำคัญกับปัจจัยพิจารณาลงทุนที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อธุรกิจแฟรนไชส์ประเภทของทอดในด้านความนิยมของตราสินค้ามากที่สุด รองลงมาเป็นด้านความไว้วางใจ ด้านความสามารถในการพัฒนาและขยายสาขา ด้านความน่าเชื่อถือ ด้านโครงสร้างองค์กร และด้านอายุของธุรกิจที่ดำเนินการ ตามลำดับ รวมถึงให้ความสำคัญกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในด้านลักษณะทางกายภาพมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านบุคลากร ด้านกระบวนการ ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านส่งเสริมการตลาด ด้านผลิตภัณฑ์ และด้านราคา ตามลำดับ ซึ่งปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อธุรกิจแฟรนไชส์ประเภทของทอด ได้แก่ ปัจจัยด้านอาชีพ โดยผู้ประกอบอาชีพรับราชการหรือรัฐวิสาหกิจกับการตัดสินใจซื้อธุรกิจแฟรนไชส์ประเภทของทอดมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้าม ทั้งนี้จากค่า Marginal Effect กลุ่มอาชีพรับราชการหรือรัฐวิสาหกิจมีความน่าจะเป็นในการตัดสินใจซื้อธุรกิจแฟรนไชส์ประเภทของทอดลดลงร้อยละ 18.8 เมื่อเปรียบเทียบกับอาชีพนักเรียน/นักศึกษา และผู้ประกอบอาชีพอื่นๆ กับการตัดสินใจซื้อธุรกิจแฟรนไชส์ประเภทของทอดมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้าม ทั้งนี้จากค่า Marginal Effect ผู้ประกอบอาชีพอื่นๆ มีความน่าจะเป็นในการตัดสินใจซื้อธุรกิจแฟรนไชส์ประเภทของทอดลดลงร้อยละ 58.4 เมื่อเปรียบเทียบกับอาชีพนักเรียน/นักศึกษา การให้ความสำคัญกับความน่าเชื่อถือกับการตัดสินใจซื้อธุรกิจแฟรนไชส์ประเภทของทอดมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน ทั้งนี้จากค่า Marginal Effect เมื่อผู้ซื้อธุรกิจแฟรนไชส์ประเภทของทอดให้ความสำคัญกับความน่าเชื่อถือของธุรกิจแฟรนไชส์เพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะมีความน่าจะเป็นในการตัดสินใจซื้อธุรกิจแฟรนไชส์ประเภทของทอดเพิ่มขึ้นร้อยละ 9.6 ในขณะที่การให้ความสำคัญกับด้านผลิตภัณฑ์กับการตัดสินใจซื้อธุรกิจแฟรนไชส์ประเภทของทอดมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้าม ทั้งนี้จากค่า Marginal Effect เมื่อผู้ซื้อธุรกิจแฟรนไชส์ประเภทของทอดให้ความสำคัญกับด้านผลิตภัณฑ์เพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะมีความน่าจะเป็นในการตัดสินใจซื้อธุรกิจแฟรนไชส์ประเภทของทอดลดลงร้อยละ 13.3 สำหรับปัจจัยด้านลักษณะทางกายภาพ พบว่า การให้ความสำคัญกับด้านลักษณะทางกายภาพกับการตัดสินใจซื้อธุรกิจแฟรนไชส์ประเภทของทอดมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน ทั้งนี้จากค่า Marginal Effect เมื่อผู้ซื้อธุรกิจแฟรนไชส์ประเภทของทอดให้ความสำคัญกับด้านลักษณะทางกายภาพเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะมีความน่าจะเป็นในการตัดสินใจซื้อธุรกิจแฟรนไชส์ประเภทของทอดเพิ่มขึ้นร้อยละ 9.4

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

เจ้าของธุรกิจแฟรนไชส์ควรให้ความสำคัญกับปัจจัยทางด้านอาชีพเนื่องจากเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อธุรกิจแฟรนไชส์ของทอด เช่น การทำการตลาดไม่ควรทำในกลุ่มของอาชีพรับราชการหรือรัฐวิสาหกิจและอาชีพอื่นๆ เนื่องจากเป็นกลุ่มที่มีโอกาสในการตัดสินใจซื้อธุรกิจแฟรนไชส์ประเภทของทอดลงลด และให้ความสำคัญด้านผลิตภัณฑ์

ถึงแม้เป็นอาหารที่ทานได้ทุกเพศทุกวัยและทานง่าย แต่ทางแฟรนไชส์ยังควรให้ความสำคัญกับคุณภาพของวัตถุดิบและสินค้าอย่างต่อเนื่อง หรือสร้างความแตกต่างให้กับสินค้าเพื่อความโดดเด่นของแบรนด์ และด้านลักษณะทางกายภาพ โดยให้ความสำคัญกับภาพลักษณ์ของแบรนด์แฟรนไชส์ เช่น การตกแต่งร้านให้ทันสมัยและเป็นมาตรฐาน เนื่องจากกลุ่มลูกค้าอาจให้สนใจแบรนด์แฟรนไชส์จากภาพลักษณ์ที่เห็นในครั้งแรก รวมไปถึงให้ความสำคัญกับการสร้างความน่าเชื่อถือของแบรนด์แฟรนไชส์สู่การตัดสินใจซื้อของลูกค้าในที่สุดของธุรกิจแฟรนไชส์เนื่องจากมีการให้ความสำคัญในระดับมาก และเป็นด้านที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อุรกิจแฟรนไชส์ประเภทของทอด เช่น การมีรางวัลการันตีความสะอาดของโรงงาน

2. ข้อเสนอแนะด้านการวิจัยครั้งต่อไป

ควรทำการศึกษาในมุมมองทั้งด้านการแข่งขันในอุตสาหกรรม เพื่อวิเคราะห์สภาพแวดล้อมในการแข่งขัน และกลไลของตลาดโดยใช้การวิเคราะห์ Five Force Model หรือวิเคราะห์โครงสร้างตลาด และด้านพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อของผู้ที่บริโภคสินค้าของแฟรนไชส์ในปัจจัยต่างๆ รวมไปถึงการวิเคราะห์เชิงปริมาณ เพื่อทราบถึงความต้องการของผู้บริโภคขั้นสุดท้ายได้ชัดจน จะช่วยให้ผู้ที่สนใจจะลงทุนในธุรกิจแฟรนไชส์ได้ข้อมูลที่ครบถ้วน

เอกสารอ้างอิง

ณรัชช์อร สิรวิชญ์ชัยเดช. (2563). *ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อธุรกิจอาหารและเครื่องดื่มแฟรน ไชส์สัญชาติไทยของผู้ประกอบการในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก*. (บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยนเรศวร).

ไทยแฟรนไชส์เซ็นเตอร์. (2566). *ข้อมูลสถิติธุรกิจแฟรนไชส์ในประเทศไทย*. สืบค้น 8 เมษายน 2566. จาก https://www.thaifranchisecenter.com/stats/index_fc_thai.php.

ธัชพงษ์ อภิรักษ์นันท์ชัย. (2557). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อธุรกิจแฟรนไชส์ของผู้บริโภคที่สนใจจะเป็นผู้ประกอบการในเขตกรุงเทพมหานคร*. (บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยกรุงเทพ).

นคร เสรีรักษ์ และ ภรณี ดีราษฎร์วิเศษ. (2561). *วิจัยไม่ใช่เรื่องยาก*. กรุงเทพฯ: ฟ้าฮ่าม.

บรรษัทประกันสินเชื่ออุตสาหกรรมขนาดย่อม. (2566). *บสย. รับนโยบายรัฐ ส่ง “SMEs Small Biz” ค้ำรายย่อย 1,200 ล้านบาท หนุนอาชีพอิสระ ค้าออนไลน์ แท็กซี่ พี่วิน ขับเคลื่อนเศรษฐกิจ*. สืบค้น 9 เมษายน 2566. จาก https://www.tcg.or.th/news_inside.php?news_id=6711.

ศศิพิมพ์ พ่วงสุขี. (2561). *ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีความสัมพันธ์ต่อการตัดสินใจซื้อธุรกิจแฟรนไชส์ประเภทอาหารในเขตกรุงเทพมหานคร*. (บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ).

Kristandy, S. K. & L. Aldianto. (2015). Factors that Influence Student’s Decision in Starting-Up Service Franchise Business in Bandung. *Social and Behavioral Sciences*, *169*(6), 318-328.

JSSP: Journal of Social Science Panyapat, 2024. 6(1): 421-434.

PANYAPAT
ปัญญาพัฒน์

JSSP
Journal of Social Science Panyapat
https://so06.tci-thaijo.org/index.php/JSSP/index

Research Article

Community Capital and Promoting the Quality of Life of the Elderly: The Process of Applying Community Capital of Hua Don Subdistrict Administrative Organization, Khueang Nai District, Ubon Ratchathani Province

Pissamai Srinate[1] Kingkarn Samnuanyen[1*] Siriporn Jantanasakulwong[1] Arunee Santhitiwanich[1] and Krungthai Noparat[1]

[1] *Policy and Innovation Study Research Group, Faculty of Policy Science, Ubon Ratchathani University, Thailand*

[*] *Corresponding author. E-mail: kingkarn.s@ubu.ac.th*

ABSTRACT

The objectives of this research article are to (1) examine the forms and attributes of community capital, (2) examine the application process of community capital, and (3) examine the changes in community capital following application. The participation of local stakeholders is the main emphasis of this participatory action research study, starting with problem identification and continuing with data collecting, operational design, monitoring, and evaluation. Four groups of stakeholders are included in the target population: employees of local government organizations, staff members of the Subdistrict Health Promotion Hospital and village health volunteers, leaders in the community, and older people and their carers. The findings indicate that there are three different kinds of community capital: (1) human capital, (2) physical capital, and (3) social capital. Following the procedure, community capital has changed: Human capital demonstrates that older people possess the knowledge and abilities to take care of their physical, mental, and intellectual needs as well as their safety. The practitioner team believes that the public must enhance the quality of life for senior citizens, teamwork working on databases and designing developments in line with community context and potential. Physical capital shows that elder living was improved, the care support and rehabilitation center have been established, and the service areas have been broadened and covered. Social capital revitalizes and broadens social networks, providing support to older people, creating a public sphere for learning exchange, establishing mutual relationships between local government entities, and extending collaboration with external network partners.

Keywords: Community Capital, Quality of Life for Older People, Local Administrative Organization

Received: 19 February 2024;
Revised: 20 March 2024;
Accepted: 27 March 2024

© 2024 JSSP: Journal of Social Science Panyapat
ISSN: 3027-6748 (Online)

ทุนชุมชนกับการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ : กระบวนการปรับประยุกต์ใช้ทุนชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลหัวดอน อำเภอเขื่องใน จังหวัดอุบลราชธานี

พิสมัย ศรีเนตร[1] กิ่งกาญจน์ สำนวนเย็น[1*] ศิริพร จันทนสกุลวงศ์[1] อรุณี สัณฐิติวณิชย์[1] และ กรุงไท นพรัตน์[1]

[1] *กลุ่มวิจัยศึกษานโยบายและนวัตกรรม คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี ประเทศไทย*

[*] *Corresponding author. E-mail: kingkarn.s@ubu.ac.th*

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาทุนชุมชน กระบวนการประยุตก์ทุนชุมชนเพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในพื้นที่ และการเปลี่ยนแปลงทุนชุมชน เป็นงานวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่ตั้งแต่ขั้นตอนการระบุปัญหา การรวบรวมข้อมูล การออกแบบปฏิบัติการ การติดตามและประเมินผล โดยดำเนินการศึกษาและทดลองปฏิบัติการในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหัวดอน อำเภอเขื่องใน จังหวัดอุบลราชธานี มีกลุ่มเป้าหมายจาก 4 ภาคส่วน ได้แก่ บุคคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บุคลากรโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ.สต.) และอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ผู้นำชุมชน และผู้สูงอายุและผู้ดูแลผู้สูงอายุ ผลการวิจัย พบว่า ทุนชุมชนที่พบมี 3 ประเภท ได้แก่ 1) ทุนมนุษย์ คือ ความรู้ ประสบการณ์ และภูมิปัญญาท้องถิ่นในการดูแลคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ 2) ทุนกายภาพ คือ โครงสร้างพื้นฐานทางกายภาพ และบริการสาธารณะในพื้นที่ และ 3) ทุนทางสังคม คือ ความสัมพันธ์และระบบเกื้อกูลในชุมชน ความสัมพันธ์หน่วยงานในระดับพื้นที่ และความสัมพันธ์กับภาคีเครือข่าย กระบวนการประยุตก์ใช้ทุนชุมชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มี 4 กระบวนการ การสร้างและเสริมพลังทีมขับเคลื่อน การวิเคราะห์สถานการณ์ผู้สูงอายุ การวิเคราะห์ทุนและศักยภาพชุมชน การวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และปฏิบัติการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุอย่างมีส่วนร่วม ทุนชุมชนแต่ละมิติมีการเปลี่ยนแปลง ดังนี้ ทุนมนุษย์ ผู้สูงอายุมีความรู้และทักษะการดูแลสุขภาพร่างกาย จิตใจ สติปัญญา สังคมและความมั่นคง ทีมขับเคลื่อน/ผู้ปฏิบัติงาน มีทัศนคติต่องานพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุเป็นธุรสาธารณะ มีความรู้ ทักษะการทำงานเป็นทีม การทำงานบนฐานข้อมูลและการออกแบบการพัฒนาที่สอดคล้องกับบริบทและศักยภาพชุมชน ทุนกายภาพ ที่อยู่อาศัยผู้สูงอายุได้รับการปรับปรุง มีศูนย์ส่งเสริมและฟื้นฟูเพิ่มเติมและขยายพื้นที่บริการครอบคลุม มีกายอุปกรณ์จากภูมิปัญญา ทุนทางสังคม การรื้อฟื้นและขยายความสัมพันธ์เกื้อกูลในสังคมเพื่อดูแลผู้สูงอายุ มีพื้นที่กลางแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เกิดความสัมพันธ์แบบภาคีของหน่วยงานในพื้นที่ และขยายความร่วมมือสู่ภาคีเครือข่ายนอกพื้นที่

คำสำคัญ: ทุนชุมชน, คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

© 2024 JSSP: Journal of Social Science Panyapat

บทนำ

ท่ามกลางการเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมสูงวัยสมบูรณ์แบบ (Premium Aging Society) ในปี พ.ศ. 2567 สถานการณ์อายุมัธยฐานของประชาชนเพิ่มมากขึ้น ในปี พ.ศ. 2564 มีประชากรที่อายุมากว่า 60 ปีจำนวน 12.5 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 18.8 ของประชากรทั้งหมด การคาดการณ์แนวโน้มประชากรสูงวัยของประเทศไทยในอีก 20 ปี พบว่า ผู้สูงอายุจะเพิ่มขึ้น 1 เท่าตัว เป็น 20.5 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 31.4 ใน พ.ศ. 2583 ขณะที่ประชากรวัยเยาว์ (0 -14 ปี) และวัยแรงงาน (15 – 59 ปี) ลดลง[1] ซึ่งเป็นแนวโน้มทางประชากรที่รัฐเห็นความสำคัญและได้มีการดำเนินการจัดทำยุทธศาสตร์นโยบายเพื่อเตรียมพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ปัจจุบันมีการกำหนดแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (2554 – 2564) เป็นกรอบสำหรับการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับยุทธศาสตร์ด้านผู้สูงอายุของประเทศ

[1] การคาดการณ์ปี 2583 ประชากรเยาว์วัย (0-14 ปี) จะมีสัดส่วนลดลงจากร้อยละ 16.9 เหลือร้อยละ 12.8 ประชากรวัยแรงงาน (15 – 59 ปี) ลดลงจากร้อยละ 65.0 เหลือ 55.8 อ้างอิงจาก มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย และสถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล. 2564. สถานการณ์ผู้สูงอายุไทย 2564. หน้า 40 – 41.

ภารกิจด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ เป็น 1 ใน 6 ภารกิจ[2]ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ได้รับถ่ายโอนมากจากรัฐตาม พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 โดยมีแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2554 – 2564) เป็นกรอบกำหนดการดำเนินงานให้กับ อปท. การสำรวจงานวิจัยบทบาทองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับภารกิจด้านผู้สูงอายุต่างมีข้อสรุปสอดคล้องกันว่า อปท. มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพชีวิต เพราะเป็นภารกิจที่ต้องดำเนินการ อยู่ใกล้ชิดประชาชนและรู้ความต้องการของผู้สูงอายุและประชาชน ส่วนผู้บริหารที่มาจากการเลือกตั้งย่อมต้องตอบสนองความต้องการดังกล่าวอย่างทั่วถึง

ปัจจุบัน การศึกษาวิจัยและการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุได้รับการตอบรับจากสถาบันการศึกษาและนักวิจัยหลากหลายศาสตร์มากขึ้น พรมแดนความรู้การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขยายกว้างจากมิติสุขภาพ สู่มิติด้านสังคม มิติเศรษฐกิจ และมิติสิ่งแวดล้อม ระเบียบวิธีการศึกษาขยายจากการศึกษาเพื่อสร้างองค์ความรู้สู่การศึกษาเชิงปฏิบัติการเพื่อให้เห็นแนวทางตัวแบบ และการผลักดันเชิงนโยบายทั้งในระดับพื้นที่ ระดับจังหวัดและระดับที่สูงกว่า แต่การสำรวจกลุ่มศึกษาบทบาทของ อปท. ต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต ยังมีช่องว่างในการศึกษาที่สำคัญคือ มุ่งที่จะศึกษาเพื่ออธิบายเพียงแค่ว่าอปท. มีบทบาทอะไรบ้าง ประสบปัญหาอุปสรรคอะไร และต่างเสนอแนวทางต่อการพัฒนาบทบาทของ อปท. (วัชราภรณ์ จันทนุกูล, 2560) ขณะที่งานศึกษาส่วนหนึ่งพยายามที่จะชี้ให้เห็นว่า บทบาทการพัฒนาและการดูแลผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของชุมชน งานศึกษาของ ซึ่งปิยวัฒน์ เกตุวงศาและคณะ (2561) ชี้ชัดว่า อปท. จะต้องสร้างการสร้างการมีส่วนร่วมระหว่างกลไกชุมชนและ อปท. เพื่อให้การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุสอดคล้องกับบริบทพื้นที่ กรอบการศึกษาได้ขยายสู่การสร้างชุมชนให้เข้มแข็งด้วยการหันกลับไปสู่กลไกและทุนของชุมชนที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้สำหรับการพัฒนาคุณภาพชีวิต มุ่งเน้นการค้นหาทุนชุมชนที่จะเป็นทรัพยากรสำหรับการสร้างกระบวนการทางสังคมให้เกิดการดูแลผู้สูงอายุ (พรชัย ตระกูลวรานนท์, 2561) การเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับทุนสังคมที่มีอยู่ (วรนาถ พรหมศวร และ ขนิษฐา นันทบุตร, 2018) จึงเป็นกรอบการศึกษาที่น่าสนใจในการวิเคราะห์และค้นหาตัวแบบบทบาทของ อปท. ในการนำทุนที่มีอยู่ในชุมชน ทั้งในรูปทุนทางสังคมที่เป็นความสัมพันธ์และทุนชุมชนที่เป็นทรัพยากรร่วมมาประยุกต์ใช้เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต

สำหรับพื้นที่ตำบลหัวดอน อำเภอเขื่องใน จังหวัดอุบลราชธานี มีชุมชนทั้งหมด 11 หมู่บ้าน ชุมชนในตำบลหัวดอนเป็นชุมชนเกษตรกรรม สมาชิกในชุมชนยังคงมีวิถีชีวิตแบบชุมชนการเกษตร แต่พบว่ามีปริมาณผู้สูงอายุเพิ่มมาขึ้นทุกปี ในปี พ.ศ. 2565 มีจำนวนผู้สูงอายุรวมทั้งหมด 1,320 คน โดยเป็นผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงทั้งสิ้น 340 คน (ข้อมูลงานผู้สูงอายุ, อบต.หัวดอน, 2565) แม้ว่าองค์การบริหารส่วนตำบลหัวดอนมีภารกิจการขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพชีวิตและการให้บริการสาธารณะสำหรับผู้สูงอายุทั้งตามแนวนโยบายของรัฐ เช่น การจ่ายเบี้ยยังชีพ การส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาอาชีพ มีการจัดตั้งกลุ่มสวัสดิการชุมชน มีชมรมผู้สูงอายุ มีศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ (ศพอส.) เป็นพื้นที่สำหรับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้สูงอายุและกลุ่มอื่น ๆ ในตำบล อย่างไรก็ตาม การสำรวจความมีชีวิตชีวา 5 ด้านด้วยเครื่องมือดัชนีชี้วัดพฤฒิพลัง (Aging Active Index: AAI) ของ มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย (มส.ผส.) ในปี 2566 ได้แก่ ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านสติปัญญาและการเรียนรู้ ด้านความมั่นคง และด้านสังคม มีคะแนนเต็ม 5 คะแนน ผลการสำรวจจากผู้สูงอายุ จำนวน 1,169 คน พบว่า ระดับความมีชีวิตชีวาของผู้สูงอายุยังอยู่ในระดับค่อนข้างน้อยถึงปานกลาง ดังนี้ ด้านจิตใจ ได้ 3.5 คะแนนผู้สูงอายุยังอยู่ในสถานการณ์การหลงลืมผู้คนที่รู้จัก ด้านสติปัญญาและการเรียนรู้ ได้ 3.5 คะแนน ผู้สูงอายุยังคงมีความรู้สึกสิ้นหวัง เบื่อหน่ายกับการดำรงชีวิต ด้านสังคม ได้ 3.5 คะแนน ผู้สูงอายุจำนวนหนึ่งไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มของชุมชน ไม่สามารถร่วมงานบุญประเพณีและไม่มีกิจกรรมกลุ่มในชุมชน ด้านร่างกาย ได้ 3 คะแนน เนื่องจากผู้สูงอายุยังคงรู้สึกว่าร่างกายยังไม่แข็งแรง บางส่วนมีปัญหาการเคลื่อนไหว และปัญหาการดูแลตัวเองในชีวิตประจำวัน และสุดท้ายคือ ด้านความมั่นคง ได้ 2 คะแนน ผู้สูงอายุบางส่วนขาดการดูแล ช่วยเหลือจากสมาชิกในครอบครัว รายได้ไม่เพียงพอและมีประสบการณ์ได้รับอุบัติเหตุในบ้าน

[2] ภารกิจ 6 ด้านที่ได้รับการถ่ายโอนจากรัฐ ได้แก่ ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านส่งเสริมคุณภาพชีวิต ด้านการจัดระเบียบชุมชน/สังคมและการรักษาความ สงบเรียบร้อย ด้านการวางแผนส่งเสริมการลงทุน พาณิชยกรรมและการท่องเที่ยว ด้านการบริหารจัดการและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ด้านศิลปะ วัฒนธรรม จารีตประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น

ผลการสำรวจดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความสำคัญ แต่จะทำอย่างไรให้บทบาทดังกล่าวสามารถที่จะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุได้อย่างยั่งยืน จากการสำรวจพรมแดนความรู้ได้นำมาสู่การตั้งคำถามกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุที่สอดคล้องกับทุนของชุมชน ซึ่งเป็นทั้งความสัมพันธ์และทรัพยากรที่ชุมชนสามารถมาใช้ประโยชน์ได้ ดังนั้น การวิจัยนี้จึงให้ความสำคัญกับการสำรวจทุนชุมชนที่อยู่ในพื้นที่ เพื่อค้นหาประเภท ลักษณะของทุนชุมชนที่ดำรงอยู่ การค้นหากระบวนการที่จะทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถนำทุนชุมชนดังกล่าวไปประยุกต์ใช้ และการศึกษาการเปลี่ยนแปลงของทุนชุมนที่เกิดขึ้น ซึ่งองค์ความรู้และแนวทางปฏิบัติที่ได้จากการศึกษาสามารถนำไปสู่การเป็นต้นแบบการเรียนรู้ให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการกำหนดแนวทางพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุที่คำนึงถึงบริบทและทุนของชุมชน ซึ่งเป็นแนวทางของการพัฒนาที่สร้างความเข้มแข็งและยั่งยืนให้กับชุมชน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาประเภทและลักษณะทุนชุมชนในพื้นที่ตำบลหัวดอน อำเภอเขื่องใน จังหวัดอุบลราชธานี
2. เพื่อศึกษากระบวนการประยุกต์ใช้ทุนชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลหัวดอน
3. เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงของทุนชุมชนในตำบลหัวดอนหลังการประยุกต์ใช้

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ใช้กระบวนศึกษาวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research: PAR) มีเป้าหมายสำคัญเพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการวิจัย เพื่อให้ปฏิบัติการของงานวิจัยได้ประเด็นที่เป็นปัญหาที่แท้จริงของชุมชน เป็นระเบียบวิธีการมีส่วนร่วมที่ประยุกต์สู่การแก้ไขปัญหาร่วมกัน โดยมีระเบียบวิธีวจัยดังนี้

1. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญและกลุ่มเป้าหมาย

สำหรับการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม มี 4 ภาคส่วน ได้แก่ 1) บุคลากรองค์กรการบริหารส่วนตำบลหัวดอน ประกอบด้วย ทีมฝ่ายบริหาร ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ฝ่ายสวัสดิการชุมชน นักพัฒนาชุมชน จำนวน 7 คน 2) บุคคลากรจากโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านแขม และบ้านหัวดอนจำนวน 4 คน และ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม) จำนวน 22 คน 3) ผู้นำชุมชน ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และคณะกรรมการหมู่บ้าน จำนวน 13 คน และ 4) ผู้สูงอายุและครอบครัวผู้สูงอายุต้นแบบ จำนวน 25 ครอบครัว รวมจำนวนผู้เข้ามีส่วนร่วมในกระบวนการวิจัยทั้งหมด 46 คนและกลุ่มเป้าหมาย 25 ครอบครัว

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ทำการรวบรวมข้อมูลและสร้างการมีส่วนร่วมด้วยเครื่องมือการเสวนากลุ่มย่อย (Focus Group) การประชุมกลุ่ม (Group Meeting) การเป็นผู้เข้าร่วมสังเกตและร่วมกิจกรรม (Participatory Observe) กับชุมชน มีการจัดตั้งทีมวิจัยชุมชนร่วมดำเนินการ กระบวนการรวบรวมข้อมูลใช้วิธีการตั้งคำถามชวนคิด (Powerful Question) และการระดมสมอง (Brainstorming) เพื่อเกิดการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น นำข้อคิดเห็นมาสรุปเป็นแนวทางสำหรับการดำเนินการ กระบวนการออกแบบ การปฏิบัติการและติดตามใช้เครื่องมือ การวิเคราะห์ทุนและศักยภาพชุมชน (Asset Mapping) การวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder Analysis) การถอดสรุปและการถอดบทเรียน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

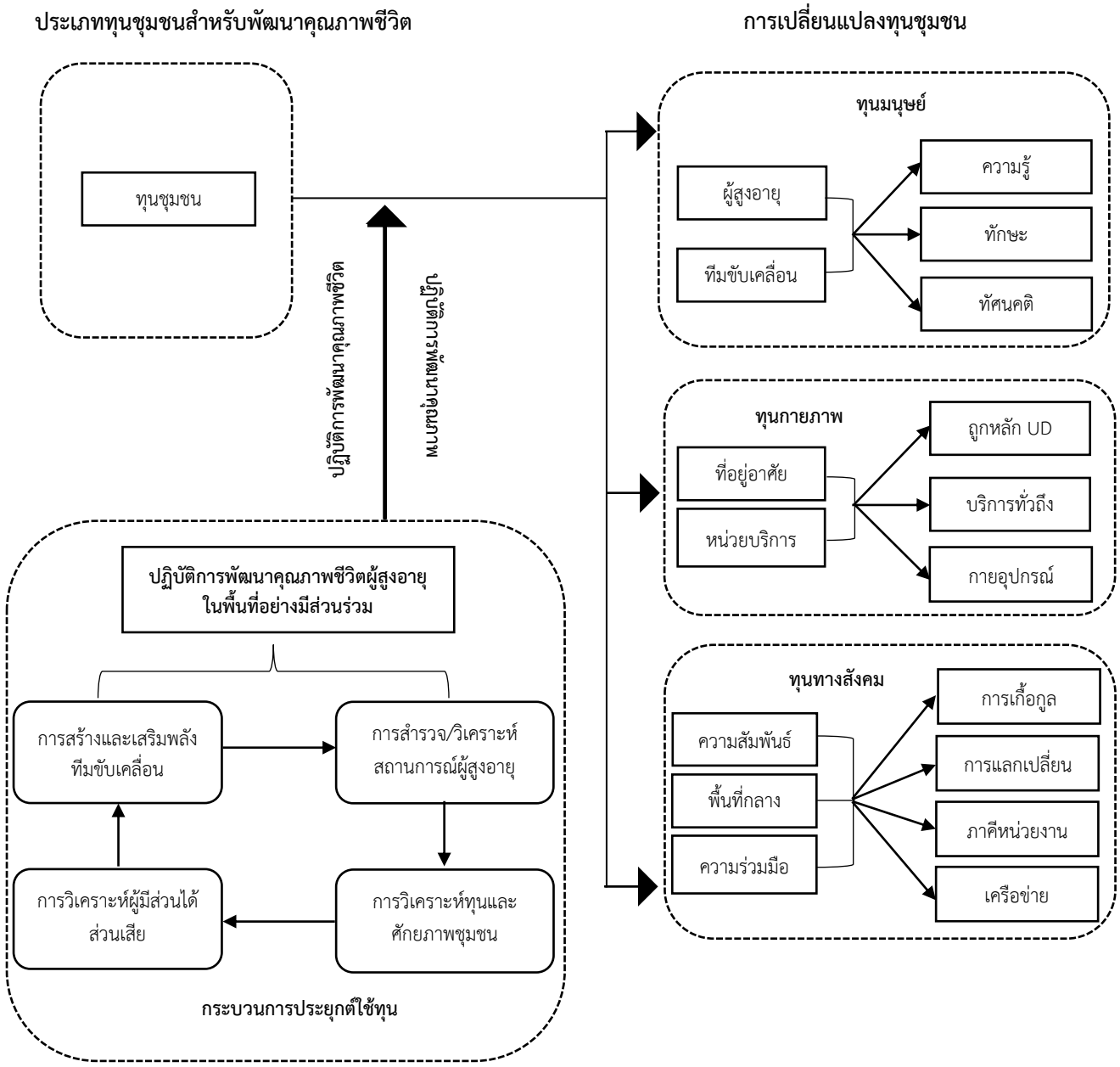
ระยะเวลาในการดำเนินการระหว่างเดือน ธันวาคม 2565 - มกราคม 2567 รวม 13 เดือน แบ่งเป็น 3 ระยะ คือ 1) ระยะเตรียมการ ศึกษาข้อมูลบริบทชุมชน สำรวจสถานการณ์ผู้สูงอายุและดัชนีพฤฒิพลังของผู้สูงอายุ และการสำรวจทุนและศักยภาพชุมชน 2) ระยะปฏิบัติการ ศึกษาแนวทางการนำทุนชุมชนมาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การวิเคราะห์และจัดทำโครงการทดลองปฏิบัติการ การเสริมศักยภาพองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและ

ชุมชน การปฏิบัติการตามโครงการ การติดตามและการถอดบทเรียน และ 3) ระยะสังเคราะห์ชุดความรู้ วิเคราะห์รูปแบบการประยุกต์ใช้ทุนชุมชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในพื้นที่

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลภาคสนาม (Field Note) ด้วยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) เพื่อค้นหารูปแบบและความหมายของข้อมูล เปรียบเทียบข้อมูล และเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของข้อมูลที่ได้ วิเคราะห์และสังเคราะห์เชื่อมโยงกับกรอบแนวคิด เพื่อนำสู่การสรุปเป็นองค์ความรู้ การตรวจสอบความน่าเชื่อถือข้อมูลใช้วิธีการตรวจสอบสามเส้า (Triangulation) เพื่อเปรียบเทียบข้อมูลในเรื่องเดียวกันที่มาจากแหล่งข้อมูลหรือผู้ให้ข้อมูลที่แตกต่างกัน มีการตรวจทานผลวิจัยที่ได้กับวัตถุประสงค์และคำถามวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบการวิเคราะห์ ทุนชุมชนกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ

การวิจัยนี้คณะวิจัยนำแนวคิด “ทุน” ของ Bourdieu (1986) และ Coleman (1988) เป็นกรอบในการอธิบายทุนชุมชนในฐานะของการเป็น “ทรัพยากร” ที่ชุมชนครอบครองอยู่และสามารถสร้างขึ้นมาสำหรับการทำให้กลุ่มคนในชุมชน

องค์กรสามารถบรรลุเป้าหมายได้ โดยเฉพาะการประยุกต์ใช้มุมมองของ North (1990) และ Frankenberger et al. (2007) ในการเน้นย้ำให้เห็นความสำคัญของทุนทางสังคมและทุนที่ชุมชนครอบครองอยู่เป็น “คลังของทรัพยากร” หรือ “ทรัพยากรชุมชน” ที่ชุมชนสามารถเรียกใช้เพื่อช่วยลดต้นทุนในการดำเนินการและบรรลุเป้าหมายของชุมชน ทำให้ชุมชนมีความสามารถในการตอบสนองความจำเป็นพื้นฐานของสมาชิกชุมชน และมีความสามาถในการต้านทานภัยและปรับตัว Frankenberger et al. (2013) แบ่งทุนชุมชนได้ 5 ประเภท ได้แก่ ทุนมนุษย์ (Human Capital) ทุนทรัพยากรธรรมชาติ (Natural Capital) ทุนภายภาพ (Physical Capital) ทุนเศรษฐกิจ (Financial Capital) และทุนทางสังคม (Social Capital) กระบวนการที่นำไปสู่การนำทุนชุมชนไปประยุกต์ใช้ประกอบด้วย การสร้างและเสริมพลังทีมขับเคลื่อนในพื้นที่ การวิเคราะห์สถานการณ์และสำรวจข้อมูลผู้สูงอายุ การวิเคราะห์ทุนชุมชนและศักยภาพของชุมชน และการวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อนำไปสู่การทดลองปฏิบัติการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุด้วยทุนชุมชน การเปลี่ยนแปลงทุนชุมชนแบ่งได้ 3 ด้าน ได้แก่ ทุนมนุษย์ ผู้สูงอายุและคณะทำงานมี ความรู้ ทักษะ และทัศนคติเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่เพิ่มขึ้น ทุนกายภาพ ที่อยู่อาศัย สภาพแวดล้อม และหน่วยบริการสุขภาพ ดำเนินการตามหลักการออกแบบเพื่อทุกคน (UD) ให้บริการอย่างทั่วถึงและมีกายอุปกรณ์ที่เหมาะสม และทุนทางสังคม มีระบบความสัมพันธ์แบบเกื้อกูล เกิดพื้นที่กลางสำหรับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ มีความร่วมมือทั้งหน่วยงานภายและเครือข่ายภายนอกพื้นที่

ผลการวิจัย

การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ด้วยวิธีการวิเคราะห์ทุนชุมชน การออกแบบปฏิบัติการนำทุนชุมชนไปประยุกต์ใช้และการติดตามผลการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น พบว่า

1. ประเภทและลักษณะทุนชุมชนในพื้นที่ตำบลหัวดอน อำเภอเขื่องใน จังหวัดอุบลราชธานี

ผลการศึกษาประเภทและลักษณะทุนชุมชนในพื้นที่ พบว่า ตำบลหัวดอนมีทุนชุมชนที่เป็นปัจจัยเอื้อต่อการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ดังนี้

1.1 ทุนมนุษย์ พิจารณาจากทักษะและความสามารถของคนที่จะพัฒนาและทำให้ทรัพยากรของชุมชนมีเพิ่มขึ้น รวมถึงการข้าถึงทรัพยากรและองค์ความรู้ที่อยู่นอกชุมชน เข้าถึงข้อมูลเพื่อทำให้ทุนชุมชนเพิ่มขึ้น (Flora, 2011) ตำบลหัวดอนมีทรัพยากรบุคคลที่มีบทบาทในการส่งเสริมและให้บริการด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต ได้แก่ (1) อาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.) จำนวน 145 คน และนักบริบาล (Care Giver: CG) มีบทบาทตั้งแต่การคัดกรอง ประเมินผู้ป่วยเบื้องต้น ผู้มีภาวะพึ่งพิง จัดทำฐานข้อมูล ดูแลผู้ป่วยในชุมชน สื่อสารข้อมูลของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ.สต.) ทำงานร่วมกับ รพ.สต. ผู้นำชุมชน และ อบต.หัวดอนในการดูแลผู้สูงอายุ นอกจากนี้ อสม. ยังเป็นกลไกสำคัญในการส่งข้อมูลความต้องการของกลุ่มเปราะบางให้ได้รับความช่วยเหลือไปยัง รพ.สต. และ อบต. นักบริบาลในพื้นที่เคยได้รับรางวัลระดับเขต 10 อุบลราชธานี และได้รับรางวัลระดับจังหวัด 2 คน (2) บุคลากรของรพ.สต.บ้านหัวดอน และรพ.สต.บ้านแขม เป็นกำลังสำคัญในการทำงานด้านดูแลและส่งเสริมสุขภาพประชาชนและผู้สูงอายุในพื้นที่ ปัจจุบัน รพ.สต. ทั้ง 2 แห่ง มีองค์ความรู้และทักษะในการดูแล ป้องกันและฟื้นฟู ทำให้ผู้สูงอายุ ลดการเดินทางไปโรงพยาบาลและค่าใช้จ่ายสำหรับการเดินทาง มีบทบาทในการหนุนเสริมการทำงานของ อสม. และนักบริบาล และมีประสบการณ์ในการขับเคลื่อนพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนร่วมกับ อบต. ในการแก้ไขปัญหาให้กับผู้สูงอายุ การจัดการขยะและอื่นๆ (3) บุคลากรของอบต.หัวดอน ซึ่งประกอบด้วยฝ่ายบริหารได้แก่ นายก และรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล มีการวางระบบโครงการสร้างการบริหาร โดยมอบหมายรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในการดูแลและรับผิดชอบงานด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ส่วนปลัด รองปลัด และผอ.กองสวัสดิการสังคมที่ให้ความสำคัญกับการดำเนินงานในประเด็นผู้สูงอายุ และมีประสบการณ์การทำงานขับเคลื่อนการดำเนินงานด้านพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุร่วมกับหน่วยงานภาคีเครือข่าย โดยเมื่อพิจารณาจากประสบการณ์ในการดำเนินงานบริการสาธารณะในด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชน พบว่าอบต.หัวดอนเป็นท้องถิ่นกลุ่มแรกๆ ที่มีการดำเนินจัดตั้งกองทุนสุขภาพตำบล ปี 2554 กองทุนระบบการดูแลระยะยาวด้านสาธารณสุขสำหรับผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง (Long Term Care : LTC) ปี 2559 และมีการจัดทำธรรมนูญสุขภาพ “ธรรมนูญอยู่ดีมีสุข” ตำบลหัวดอน ซึ่งประกาศใช้เมื่อวันที่ 22 ก.พ.2560 ซึ่งเป็นรูปธรรมที่แสดงให้เห็นว่า อบต. หัวดอนให้ความสำคัญเรื่องการดูแลสุขภาพและคุณภาพชีวิตของ

ประชาชน 4) ผู้นำชุมชน ปราชญ์ชุมชนและข้าราชการเกษียณ ใช้ศักยภาพและประสบการณ์เข้ามาสนับสนุนขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพชีวิตทั้งในชุมชนและในระดับตำบล

1.2 ทุนกายภาพ พิจารณาจากโครงสร้างพื้นฐานเช่น ความมั่นคงและปลอดภัยของที่อยู่อาศัย สภาพทางกายภาพ มาตรฐานของบ้านเรือนและสุขลักษณะ การเข้าถึงระบบสาธารณูปโภค ระบบขนส่ง สิ่งอำนวยความสะดวกด้านสาธารณสุข ตลาด เป็นต้น ผลการศึกษาพบว่า ตำบลหัวดอนมีทุนทางกายภาพ ดังนี้ (1) โครงสร้างพื้นฐานที่รองรับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุได้แก่ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ 2 แห่งได้แก่ รพ.สต.บ้านหัวดอน และรพ.สต.บ้านแขม มีศูนย์ฟื้นฟูสุขภาพตำบลหัวดอนดำเนินการโดย รพ.สต.บ้านหัวดอน ซึ่งมีพื้นที่รับผิดชอบครอบคลุม 4 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ที่ 1 บ้านหัวดอน, หมู่ที่ 2 บ้านหัวดอน, หมู่ที่ 3 บ้านหัวดูน และหมู่ที่ 4 บ้านท่าวารี ภายในศูนย์มีอุปกรณ์ฟื้นสุขภาพ และมีการประสานแพทย์ และนักกายภาพบำบัดมาดูแลผู้สูงอายุทุกวันจันทร์ วันพุธ และวันศุกร์ เริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ปี 2562 และเป็นศูนย์ต้นแบบแห่งแรกของจังหวัดอุบลราชธานี ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ (ศพอส.) เป็นสถานที่ในการจัดกิจกรรมและบริการเพื่อการพัฒนาด้านสังคม เศรษฐกิจ และสุขภาพ ศพอส.หัวดอนก่อตั้งเมื่อปี 2557 ดำเนินงานโดยรับงบประมาณสนับสนุนทุนจากกองทุนหลักประกันสุขภาพตำบลหัวดอน และ อบต.หัวดอน รพ.สต.บ้านหัวดอน รพ.สต.บ้านแขม และครูจิตอาสาจากชมรมผู้สูงอายุ ในปี 2562 ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ ได้รับรางวัลดีเด่นระดับจังหวัด โรงเรียนส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุตำบลหัวดอน เริ่มดำเนินการเรียนการสอน ตั้งแต่ปี 2561 มีการออกแบบหลักสูตรวิชาเรียน และออกแบบกิจกรรมให้เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของผู้สูงอายุ (2) การขนส่งสาธารณะ อบต.หัวดอน มีระบบการดูแลผู้ป่วยระบบการแพทย์ฉุกเฉิน มีรถ EMS 1669 จำนวน 1 คัน ที่ให้บริการในพื้นที่ รพ.สต.บ้านหัวดอน มีรถกอล์ฟให้บริการรับส่งผู้สูงอายุหรือผู้ป่วยในพื้นที่รับผิดชอบ 4 หมู่บ้าน (3) ที่อยู่อาศัย ตำบลหัวดอนมีการดำเนินด้านการปรับปรุงที่อยู่อาศัยที่รองรับการใช้ชีวิตของผู้สูงอายุอย่างเหมาะสม โดยมีการปรับปรุงสภาพบ้าน และสิ่งแวดล้อมให้กับบ้านผู้สูงอายุที่ขาดแคลนทุนทรัพย์ หรือเปราะบาง มีงบประมาณสนับสนุนจากสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงจังหวัดอุบลราชธานี (พมจ.) เฉลี่ยหลังละ 20,000 บาท และ งบประมาณจากสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.) ผ่านโครงการบ้านพอเพียงชนบท มีสภาองค์กรตำบลเป็นผู้ประสาน สำรวจและเสนอของบประมาณ สนับสนุนหลังละ 20,500 บาท ซึ่งมีการสำรวจ ออกแบบ และสนับสนุนแรงงาน ปรับปรุงบ้าน จากกองช่างของ อบต.หัวดอน ร่วมกับแรงงานช่างอาสาสมัครในชุมชน ปีพ.ศ. 2563-2566 อบต.หัวดอน ได้ดำเนินการปรับปรุงที่อยู่อาศัยให้กับคนพิการ ผู้สูงอายุ ผู้ยากไร้และผู้ด้อยโอกาส ได้จำนวนรวม 29 ครัวเรือน

1.3 ทุนทางสังคม โดยพิจารณาการการทำงานร่วมกัน และการจัดการตนเอง การมีเครือข่ายทางสังคมที่เข้มแข็งรองรับ สนับสนุนและส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ผลการศึกษาพบว่า ตำบลหัวดอนมีชมรมผู้สูงอายุ ซึ่งนายชุมพล ดอกดวง นายก อบต.หัวดอน เป็นประธานชมรม สมาชิกชมรมมีการออมเงินของผู้สูงอายุและครอบครัว นอกจากนี้ตำบลหัวดอนได้ร่วมการจัดทำข้อตกลงเพื่อเป็นแนวปฏิบัติของคนในตำบลหัวดอน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อจัดระเบียบสังคมและสร้างแนวทางแก้ไขปัญหาของสังคมในระดับหมู่บ้าน ที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของประชาชน ได้จัดทำ“ธรรมนูญอยู่ดีมีสุข” อย่างมีส่วนร่วมโดยจัดประชาคม 11 หมู่บ้าน ลงมติและสร้างกติกาของชุมชนประกอบด้วย 6 หมวด ได้แก่ 1) ความสงบเรียบร้อย 2) อยู่ดีมีสุข (อาชีพและออมทรัพย์) 3) สุขภาพดี 4) อนุรักษ์ประเพณี และภูมิปัญญา 5) ข้อมูลข่าวสาร การเข้าถึงและการรับรู้ และ 6) การศึกษา ส่วนการดำเนินงานด้านการดูแลสุขภาพและการพัฒนาคุณภาพผู้สูงอายุในพื้นที่ตำบลหัวดอนมีกลไกประกอบด้วย คณะผู้บริหาร อบต. ผู้อำนวยการและเจ้าหน้าที่ อบต. ผู้อำนวยการและเจ้าหน้าที่ รพ.สต.บ้านหัวดอน และรพ.สต.บ้านแขม อสม. และนักบริบาล รวมถึงผู้นำชุมชน ร่วมขับเคลื่อนการดำเนินงานศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพ โรงเรียนผู้สูงอายุ ชมรมผู้สูงอายุ รวมถึงเป็นกลไกการดูแลผู้สูงอายุในชุมชนทั้ง 11 ชุมชนร่วมกับอสม.ในหมู่บ้าน และมีภาคีสนับสนุนการดำเนินงาน เช่น สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ (สสอ.) สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอเขื่องใน (พช.) โรงพยาบาลชุมชน (รพช.) เขื่องใน นอกจากนี้ มีภาคีซึ่งมีบทบาทในฐานะหุ้นส่วนในการดำเนินงานหรือสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินงานได้แก่ สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดอุบลราชธานี (พมจ.) องค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี (อบจ.) สำนักงานหลักประกันสุขภาพเขต 10 (สปสช.เขต 10) สภาองค์กรชุมชน มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

2. กระบวนการประยุกต์ใช้ทุนชุมชนโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

การประยุกต์ใช้ทุนชุมชนของ อบต. หัวดอนเป็นต้องใช้กระบวนการทางสังคม ประกอบด้วย 5 กระบวนการสำคัญ ดังนี้

2.1 การสร้างและเสริมพลังทีมขับเคลื่อนในพื้นที่

เป็นจุดเริ่มต้นของการสร้างทีมขับเคลื่อนในรูปแบบของคณะทำงาน ที่จะต้องประกอบด้วยตัวแทนองค์การบริหารส่วนตำบลหัวดอน หน่วยงานที่ภารกิจที่เกี่ยวข้องโดยตรง และจิตอาสาในชุมชน มีคณะทำงานรวมทั้งสิ้น 30 คน จาก 4 ภาคส่วน ได้แก่ 1) ผู้บริหารและหัวหน้าส่วนงาน อบต. 2) ผู้อำนวยการ รพ.สต. นักวิชาการสาธารณสุข พยาบาลวิชาชีพและเจ้าหน้าที่ จากรพ.สต. 3) อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ทั้งจาก 11 หมู่บ้าน และ 4) ผู้นำชุมชน ตัวแทนผู้สูงอายุและผู้ดูแลผู้สูงอายุ ปฏิบัติการเสริมพลังจึงเริ่มต้นจาก การวางเป้าหมายร่วมกัน เพื่อให้มีจิตใจที่เห็นว่าเรื่องของผู้สูงอายุในชุมชนเป็น “ธุระสาธารณะ” ที่ต้องใช้รับผิดชอบร่วม จากนั้นใช้เครื่องมือบันไดผลลัพธ์ (outcome mapping) เพื่อการออกแบบกิจกรรมและกำหนดตัวชี้วัด มีการกำหนดแผนงาน จัดโครงสร้างคณะทำงานแบ่งบทบาทหน้าที่ของทีมขับเคลื่อน เช่น อบต. ทำหน้าที่จัดหางบประมาณสนับสนุนการซ่อมแซมบ้านร่วมกับผู้นำชุมชน อสม. ผู้นำชุมชนร่วมจับคู่เป็นคู่หูดูแลผู้สูงอายุ รพ.สต.ผู้นำชุมชนและเจ้าหน้าที่กองช่างร่วมจัดทำกายอุปกรณ์สำหรับผู้ป่วยและผู้สูงอายุ เป็นต้น และให้ อบต. จัดทำคำสั่งแต่งตั้งคณะทำงานอย่างเป็นทางการ สร้างช่องทางการสื่อสาร เช่น กลุ่มไลน์ เพื่อประสิทธิภายในการสื่อสาร นอกจากนี้ มีการเติมเต็มความรู้เกี่ยวกับการดูแลผู้สูงอายุและการดูแลผู้ป่วยระยะประคับประคอง การให้ความรู้และทักษะการใช้เครื่องมือสำหรับการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ เช่น การปรับสภาพแวดล้อมตามหลักการออกแบบเพื่อคนทุกคน (Universal Design) เพื่อการปรับปรุงบ้าน ทักษะการจัดทำแผนการดูแลผู้สูงอายุ ทักษะการสื่อสาร รวมถึง ทักษะการติดตามประเมินผลการเปลี่ยนแปลงของผู้สูงอายุ

2.2 การสำรวจ/วิเคราะห์สถานการณ์ผู้สูงอายุ

มีเป้าหมายเพื่อให้เห็นสถานการ และมีแนวทางและปฏิบัติการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุบนพื้นฐานข้อมูลที่ถูกต้องและแม่นยำ และเป็นข้อมูลที่เกิดจากการมีส่วนร่วมในการรวบรวม สังเคราะห์และใช้ประโยชน์ เพื่อการแก้ไขปัญหาด้วยตัวเองและสอดคล้องกับพื้นที่ กิจกรรมสำคัญคือ การสำรวจข้อมูลความมีชีวิตชีวาของผู้สูงอายุในพื้นที่ การคืนข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ผู้สูงอายุในตำบลหัวดอนความมีชีวิตชีวาด้านจิตใจ ด้านสติปัญญาและการเรียนรู้ด้านสังคม และด้านร่างกายในระดับ มาก (คะแนนระหว่าง 3-3.5 คะแนน) มีเพียงด้านความมั่นคงอยู่ในระดับ ปานกลาง (คะแนน 2 คะแนน) คือ ผู้สูงอายุบางส่วนขาดการดูแล ช่วยเหลือจากสมาชิกในครอบครัว รายได้ไม่เพียงพอและมีประสบการณ์ได้รับอุบัติเหตุในบ้าน การร่วมวิเคราะห์จึงนำมาสู่การออกแบบปฏิบัติการ 2 โครงการที่แก้ไขสถานการณ์ดังกล่าว ได้แก่ โครงการ “บ้านสร้างสุข” สำหรับการสร้างระบบการดูแลผู้สูงอายุในครอบครัวและชุมชนและการปรับสภาพแวดล้อมบ้านให้เหมาะสม กับ โครงการ “ศูนย์ส่งเสริมและฟื้นฟูสุขภาพตำบลหัวดอน” เพื่อการดูแลผู้สูงอายุและผู้ป่วยที่ต้องได้รับการฟื้นฟูและสร้างรายได้จากอุปกรณ์กายภาพจากภูมิปัญญา

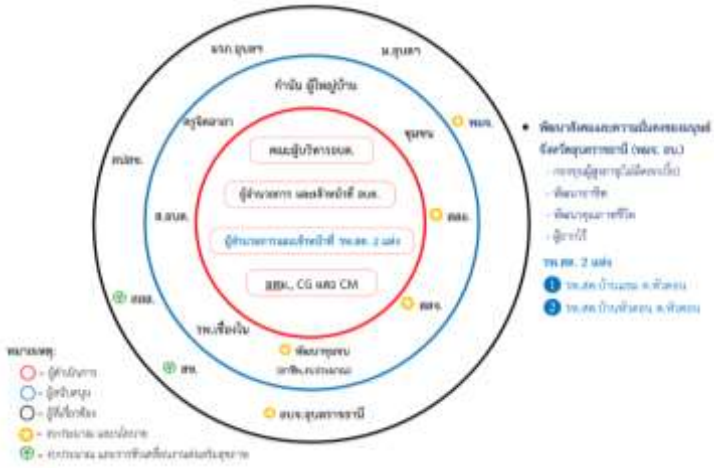
2.3 การวิเคราะห์ทุนชุมชนและศักยภาพของพื้นที่

มีเป้าหมายเพื่อวิเคราะห์ให้องค์การบริหารส่วนตำบล หน่วยงาน ชุมชนที่เห็นศักยภาพของพื้นที่ เงื่อนไขและปัจจัยที่ส่งเสริมและเป็นอุปสรรคต่อศักยภาพดังกล่าว เครื่องมือที่นำมาใช้คือ “การถอดบทเรียน” ภายใต้ 3 โจทย์ ทำอะไรมาแล้วบ้าง อะไรที่ทำได้ดี อะไรที่ยังต้องพัฒนา พบว่า อบต.มีการดำเนินงานการพัฒนาคุณภาพชีวิต ได้แก่ ด้านโครงสร้าง มีการจัดตั้งศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ (ศพอส.) ชมรมผู้สูงอายุ ศูนย์ส่งเสริมและฟื้นฟูสุขภาพโรงเรียนผู้สูงอายุ ชมรมผู้สูงอายุ และบริการรถฉุกเฉิน (1669) ด้านนโยบาย จัดทำธรรมนูญตำบลส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ จัดหางบประมาณจาก พอช.และอบจ. จัดใช้งบปประมาณผ่านกองทุน LTC ดูแลผู้สูงอายุ ด้านบุคคลากร มีกองสวัสดิการ สำนักงานปลัดและกองการศึกษาดูแลเรื่องผู้สูงอายุ มีชมรมผู้สูงอายุและปราชญ์เป็นวิทยากรให้กับโรงเรียนผู้สูงอายุ สำหรับสิ่งที่ทำได้ดีและภาคภูมิใจคือ โรงเรียนผู้สูงอายุ การซ่อมแซมบ้านผู้สูงอายุ การให้บริการของศูนย์ส่งเสริมและฟื้นฟูสุขภาพตำบลหัวดอน และมีเครือข่ายความร่วมมือจากหน่วยงานนอกพื้นที่สนับสนุน อย่างไรก็ตาม การดำเนินการยังมีข้อจำกัดคือ การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุยังไม่มีการบูรณาการ ดำเนินการตามกรอบภาระกิจเฉพาะของแต่ละ

หน่วยงาน จำกัดพื้นที่และไม่ครอบคลุม และคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุยังไม่ครอบคลุมทุกด้าน ดังนั้นจึงมีข้อเสนอต่อการพัฒนา การต่อยอดสิ่งที่ทำได้ดี เสริมด้วยการพัฒนาคุณภาพบุคคลากร และการจัดทำระบบความสัมพันธ์ในพื้นที่ใหม่ ผ่านปฏิบัติการ 2 โครงการคือ โครงการบ้านสร้างสุข และโครงการศูนย์ส่งเสริมและฟื้นฟูสุขภาพตำบลหัวดอน

2.4 การวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

เพื่อวิเคราะห์ผู้มีบทบาทการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงในพื้นที่ รวมถึงการวิเคราะห์ความสัมพันธ์และร่วมมือที่มีอยู่แบ่งได้ 3 ระดับ 1) กลไกในระดับพื้นที่คือผู้มีบทบาทหลักในการขับเคลื่อน มีแผนงานและงบประมาณ ได้แก่ คณะผู้บริหาร อบต. ผู้อำนวยการและเจ้าหน้าที่ อบต. ผู้อำนวยการและเจ้าหน้าที่ รพ.สต.บ้านหัวดอน และรพ.สต.บ้านแขม อสม. และนักบริบาล และผู้นำชุมชน 2) ภาคีสนับสนุน สนับสนุนความร่วมมือ บุคลลากร ความรู้ เช่น สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ (สสอ.) สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอเขื่องใน (พช.) โรงพยาบาลชุมชน (รพช.) เขื่องใน 3) ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง บุคคลากร ความรู้ งบประมาณ ได้แก่ สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดอุบลราชธานี (พมจ.) องค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี (อบจ.) สำนักงานหลักประกันสุขภาพเขต 10 (สปสช.เขต 10) สภาองค์กรชุมชน มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี สมัชชาสุขภาพจังหวัดอุบลราชธานี และสำนักกองทุนสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 แสดงการวิเคราะห์ผู้เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในพื้นที่ตำบลหัวดอน

2.5 ปฏิบัติการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในพื้นที่อย่างมีส่วนร่วม

กระบวนการวิเคราะห์ทั้ง 4 ประการ (ข้อ 2.1-2.4) นำมาสู่การออกแบบโครงการสำหรับปฏิบัติการพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างมีส่วนร่วม 2 โครงการ ได้แก่ โครงการบ้านสร้างสุข และโครงการศูนย์ส่งเสริมและฟื้นฟูสุขภาพ มีปฏิบัติการ ดังนี้

2.5.1 โครงการบ้านสร้างสุข มีเป้าหมายเพื่อ ส่งเสริมสุขภาพกาย ทางใจ และทางสังคมให้ผู้สูงอายุและคนทุกกลุ่มวัยในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม และปรับปรุงสภาพแวดล้อมในบ้านของผู้สูงอายุ และสภาพแวดล้อมของชุมชนให้มีความปลอดภัยสำหรับผู้สูงอายุ ปฏิบัติการประกอบด้วย หนึ่ง การพัฒนาศักยภาพและการเสริมเครื่องมือให้กับผู้ดูแลผู้สูงอายุ ได้แก่ 1) การปรับเปลี่ยนทัศนคติและการเสริมคุณค่าการทำงานบริการด้านสาธารณสุขให้กับกลุ่มผู้ดูแลในระดับชุมชน ได้แก่ อสม. CM CG และผู้นำชุมชน 2) การเสริมความรู้ (Knowledge) เกี่ยวกับการดูแลสิ่งแวดล้อมในชีวิตประจำวันของผู้สูงอายุ ความรู้ด้านการดูแลแบบประคับประคอง (Palliative Care) 3) การเพิ่ม 4 ทักษะ (Skills) ด้านการคิดแก้ปัญหา ด้านอารมรณ์ การทำงานร่วมกับผู้อื่นและการสื่อสารให้กับผู้ดูแลผู้สูงอายุ 4) การเติมเครื่องมือ (Tools) ได้แก่ การจัดทำแผนความสุข (Happiness Plan) ปรับประยุกต์มาจากเครื่องมือการจัดทำแผนการดูแลผู้สูงอายุ (Care Plan) และ บัดดีสูงวัย/คู่ซี้สูงวัย (Senior Buddy) ระหว่าง ผู้ดูแลที่เป็นตัวแทนด้านสาธารณะสุขกับตัวแทนฝ่ายการปกครองและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือผู้นำท้องที่และท้องถิ่น เกิดเป็นระบบผู้ดูแลที่ขยายวงจากกลไกด้านสาธารณสุข สู่กลไกด้านการปกครองและการปกครองท้องถิ่น สอง ปฏิบัติการปรับปรุงสภาพแวดล้อมในบ้านการสร้างความสุขให้กับผู้สูงอายุในตำบลหัวดอนใช้

หลัก หลัก Universal Design ได้แก่ 1) การร่วมวิเคราะห์บ้าน ต้นแบบบ้านสร้างสุขอย่างมีชีวิตชีวา หมู่บ้านละ 5 ครัวเรือน ทั้ง 11 หมู่บ้าน ได้กลุ่มเป้าหมาย 55 ครัวเรือน 2) การหาฉันทามติการช่วยเหลือผ่านการประชาคม การวางแผนดูแลผู้สูงอายุอย่างรอบด้านรายบุคคล และ3) การปรับปรุงสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัยให้ปลอดภัยสำหรับผู้สูงอายุผ่านการมีส่วนร่วมการสำรวจวิเคราะห์ความต้องการ การจัดหาวัสดุอุปกรณ์ การก่อสร้างและการปรับปรุง การหนุนเสริมและการติดตามประเมินผลการดำเนินการ ได้แก่ 1) การเยี่ยมบ้านโดยผู้ดูแลและผู้นำ และ 2) การจัดพื้นที่แลกเปลี่ยนเพื่อการเรียนรู้และถอดบทเรียน เกิดผลลัพธ์และการเปลี่ยนแปลง 7 ประการ 1) หลักสูตรการดูแลผู้สูงอายุมีมิติที่ครอบคลุม ครบด้านทัศนคติ ความรู้และทักษะ 2) การปรับปรุงสภาพบ้านมีความปลอดภัย ถูกหลักและทั่วถึง 3) การช่วยเหลือดูแล มีแผนที่สอดคล้องกับความต้องการและปัญหา และช่วยผู้สูงอายุและครอบครัวที่ประสบปัญหาที่แท้จริง 4) ครอบครัวผู้สูงอายุมีความเข้าใจและมีส่วนร่วมในการดูแลมากขึ้น 5) หน่วยงานพื้นที่มีการบูรณาการความร่วมมือมากขึ้น 6) ผู้ดูแล (CM/CG/อสม) มีศักยภาพเพิ่มขึ้น 7) เกิดเครือข่ายความร่วมมือจากหน่วยงานในระดับจังหวัด เช่น พมจ. และสาขาสมาคมผู้สูงอายุ จังหวัดอุบลราชธานี

2.5.2 ศูนย์ส่งเสริมและฟื้นฟูสุขภาพตำบลหัวดอน มีเป้าหมายเพื่อเพิ่มโอกาสให้ผู้ป่วย ผู้สูงอายุที่ต้องได้รับการฟื้นฟูเข้าถึงบริการ มีกายอุปกรณ์ที่ผลิตจากทรัพยากรและภูมิปัญญาท้องถิ่น ปฏิบัติการประกอบด้วย 1) การวิเคราะห์สถานที่ ทรัพยากรและภูมิปัญญาสำหรับการจัดทำศูนย์ 2) การปรับปรุงอาคารสถานที่อย่างมีส่วนร่วม 3) การเสริมความรู้และทักษะ 4 เรื่อง ให้กับ อสม. CM และ CG เพื่อฝึกเป็นนักกายภาพบำบัดชุมชน ได้แก่ ความสำคัญของการส่งเสริมและฟื้นฟูสมรรถภาพร่างกาย การออกกำลังกายในผู้สูงอายุและการฝึกออกกำลังกายที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ การดูแลผู้ป่วยกลางเนื้ออ่อนแรง และการเคลื่อนย้ายผู้ป่วย/ผู้สูงอาย 4) การพัฒนากายอุปกรณ์จากภูมิปัญญาและสมุนไพรสำหรับการฟื้นฟูสุขภาพ 5) การจัดทำระบบการบริหารจัดการศูนย์อย่างมีส่วนร่วม ได้แก่ การออกแบบหลักสูตรและคู่มือการใช้กายอุปกรณ์ การจัดทำแผนปฏิบัติการ การแบ่งบทบาทหน้าที่การดูแล ให้คำแนะนำการฟื้นฟู การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้มาใช้บริการเพื่อการวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงของผู้รับบริการ 6) การติดตาม หนุนเสริมหารทดลองให้บริการของศูนย์ส่งเสริมและฟื้นฟูสุขภาพด้วยการถอดบทเรียนเกิดผลลัพธ์และการเปลี่ยนแปลง 5 ประการ ได้แก่ 1) ศูนย์ส่งเสริมและฟื้นฟูสุขภาพที่ให้บริการครอบคลุมทั้งตำบล 2) ระบบการจัดการและดูแลสุขภาพโดยคนในชุมชนหรือชุมชนเป็นฐาน 3) เกิดการต่อยอดอสม. CM และ CG สู่นักกายภาพบำบัดชุมชน 4) กายอุปกรณ์และสมุนไพรจากภูมิปัญญาลดรายจ่ายการเดินทาง เพิ่มมูลค่าให้กับทรัพยากรและเพิ่มรายได้ให้กับชุมชน และ5) การมีส่วนร่วมและความร่วมมือของชุมชน

ปฏิบัติการในพื้นที่ทั้ง 5 กระบวนการสะท้อนให้เห็นว่า การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในพื้นที่ สิ่งสำคัญคือ การทำความเข้าใจต่อทุนชุมชนที่เป็นทั้งทรัพยากรและศักยภาพที่มีอยู่ การปฏิบัติการทั้ง 2 โครงการจึงเป็นกระบวนการของการดึงทรัพยากรดังกล่าวและการประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ ดังนั้น อบต.และหน่วยงานในพื้นที่จะมีบทบาทคือการสร้างการมีส่วนร่วมและกระบวนการที่จะทำให้ชุมชนตระหนักและเห็นความสำคัญทุนชุมชนและศักยภาพที่มีอยู่ เชื่อมโยงหน่วยงานสร้างความร่วมมือภาคีเครือข่ายทั้งภายในและภายนอก

3. การเปลี่ยนแปลงของทุนชุมชนในตำบลหัวดอน

หลังการประยุกต์ใช้ทุนชุมชนผ่านปฏิบัติ 5 ขั้นตอนพบ การเปลี่ยนแปลงของทุนชุมชน 3 ด้าน ดังนี้

3.1 ทุนมนุษย์ การเปลี่ยนแปลงของทุนมนุษย์หลังการปฏิบัติการ พบว่า 1) ผู้สูงอายุ มีความรู้ในการดูแลสุขภาพตนเอง และได้รับการดูแลด้านสุขภาพร่างกาย สุขภาพจิตใจ การพัฒนาด้านสติปัญญา ด้านสังคม และความมั่นคง เนื่องจากผู้ดูแลซึ่งเป็นคนในครอบครัวของผู้สูงอายุ อสม. ในพื้นที่ได้รับการพัฒนาองค์ความรู้ในการดูแล ส่งเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุและการพัฒนาทักษะผ่านปฏิบัติการพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างมีส่วนร่วม 2 โครงการ โดยโครงการบ้านสร้างสุขอย่างมีชีวิตชีวา ตำบลหัวดอนผู้สูงวัย จำนวน 55 คน ได้รับการดูแลจากผู้ดูแล 50 คน มีความรู้เกี่ยวกับการดูสุขภาพกาย จิตใจ และด้านสังคม โครงการศูนย์ส่งเสริมและฟื้นฟูสุขภาพ ตำบลหัวดอน มีผู้สูงอายุ ผู้ป่วยด้านการเคลื่อนไหว และประชาชนทั่วไป จำนวน 274 คน ได้เข้ามาใช้บริการศูนย์ฯ ได้ความรู้และ มีทักษะในการดูแลสุขภาพทางร่างกาย 2) กลุ่มผู้ปฏิบัติการประกอบด้วย อสม. บุคลากร รพ.สต. บุคลากร อบต. ผู้บริหารและ ผู้นำชุมชนท้องที่และผู้นำท้องถิ่น อบต.หัวดอน จำนวน 55 คน มีการเปลี่ยนแปลงด้านความรู้ ทัศนคติในการทำงาน และมีทักษะในการส่งเสริมและการฟื้นฟูสุขภาพผู้ป่วย การดูแล

ผู้ป่วยระยะกลาง ผู้ป่วยทางการเคลื่อนไหวและผู้สูงอายุ การทำงานบนฐานข้อมูล นอกจากนี้คณะทำงาน อสม. มีทักษะในการสื่อสารข้อมูลจากการปฏิบัติงานประจำวัน มีทบทวนความรู้และสื่อสารผ่านจดหมายข่าวรายกิจกรรม

3.2 ทุนกายภาพ การเปลี่ยนแปลงด้านกายภาพที่เกิดขึ้นในพื้นที่ อบต.หัวดอน มีดังนี้ 1) บ้านที่พักอาศัยของผู้สูงอายุ ได้รับการจัดสภาพแวดล้อม และซ่อมแซมให้มีความเหมาะสมกับการอยู่อาศัยของผู้สูงอายุเพิ่มอีกจำนวน 77 หลัง 2) ศูนย์ส่งเสริมและฟื้นฟูสุขภาพ ตำบลหัวดอน โดย อบต.หัวดอน ร่วมกับ รพ.สต.บ้านแขม ดำเนินโครงการพัฒนาศูนย์ฯ เพื่อขยายขอบเขตการให้บริการจากเดิมที่ศูนย์ฟื้นฟู รพ.สต.บ้านหัวดอนให้บริการครอบคลุม 4 หมู่บ้าน ดังนั้นการดำเนินงานศูนย์ส่งเสริมและฟื้นฟูสุขภาพตำบลหัวดอนในเขตความรับผิดชอบของ รพ.สต.บ้านแขม ซึ่งมีพื้นที่ชุมชน ที่เข้าถึงบริการเพิ่มอีก 7 หมู่บ้าน โดยการปรับปรุงอาคาร รพ.สต.บ้านแขม เป็นศูนย์ฟื้นฟู ซึ่งพัฒนาขึ้นจากการมีส่วนร่วมของชุมชน อสม./CG ช่างชุมชน รพ.สต.บ้านแขม บุคลากร อบต.หัวดอน ผู้บริหาร อบต.หัวดอน 3) กายอุปกรณ์ในการออกกำลังและฟื้นฟูสมรรถภาพ การพัฒนากายอุปกรณ์เพื่อให้บริการในศูนย์ฟื้นฟู สำหรับผู้สูงอายุ ผู้ป่วยและประชาชนทั่วไป มีการพัฒนากายอุปกรณ์จากชิ้นงานต้นแบบ และประยุกต์ใช้วัสดุที่มีอยู่ในชุมชนร่วมกับภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นกายอุปกรณ์ที่ อสม. สมาชิกในชุมชน ปราชญ์ชุมชน และช่างชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมการวิเคราะห์และการผลิต เช่น กะลานวดฝ่าเท้า ไม้ตาลต้านตึง รอกกะลา หนังยางยืดเหยียด เป็นต้น

3.3 ทุนทางสังคม การปฏิบัติการกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทุนทางสังคมใน 2 ระดับ กล่าวคือ ทุนในระดับพื้นที่ ได้แก่ 1) ความสัมพันธ์และระบบเกื้อกูลในชุมชม การปฏิบัติการทำให้เกิดการมีปฏิสัมพันธ์ร่วมและมีกิจกรรมร่วมมือกันของเครือข่าย อสม. ผู้นำชุมชน ผู้สูงอายุ และสมาชิกในชุมชนเพื่อสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ บริบทของพื้นที่ตำบลหัวดอน มีถนนทางหลวงแยกชุมชนออกเป็น 2 โซนการดำเนินกิจกรรมที่เชื่อมโยงกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตและการบริการด้านสาธารณสุขแยกโซน ตาม รพ.สต. การดำเนินโครงการปฏิบัติการฯ ทำให้เกิดการบูรณาการการทำงานระหว่างโซนและข้ามโซน โดยมี อสม. เป็นแกนในประสานและทำงานร่วมกัน ซึ่งการทำงานร่วมกันของ อสม. ทำให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันระหว่าง อสม. และ CG ทั้ง 2 โซน ได้ทำงานและแลกเปลี่ยนวิธีการดูแลสุขภาพคนในชุมชน และได้ออกแบบการดูแลร่วมกันในระดับชุมชน เกิดพื้นที่แลกเปลี่ยนในชุมชน การพัฒนาศูนย์ฟื้นฟู ทำให้เกิดการร่วมแรงในการเข้าปรับปรุงสถานที่ ผลิตกายอุปกรณ์ เป็นต้น 2) ความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานในพื้นที่ การดำเนินของหน่วยงานในพื้นที่ ได้แก่ อบต.หัวดอน และรพ.สต.ก่อนการดำเนินโครงการ พบว่า มีการแบ่งบทบาทการทำงานตามภารกิจของหน่วยงาน มีการดำเนินงานที่เชื่อมประสานกันผ่านการดำเนินงานกองทุนสุขภาพตำบล และ กองทุน LTC การปฏิบัติการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ทำให้เกิดการบูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่าง อบต. และ รพ.สต. ขณะเดียวกันยังทำให้เกิดพื้นที่การทำงานร่วมกันของรพ.สต.บ้านแขมและรพ.สต.บ้านหัวดอน และมีการบูรณาการทรัพยากร ความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานกับชุมชนเป็นความสัมพันธ์แบบภาคีร่วมขับเคลื่อนพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ผ่านกิจกรรมโครงการต่างๆ และเกิดการบูรณาการหน่วยงานอื่นๆ เช่น ชมรมผู้สูงอายุ โรงเรียนผู้สูงอายุ ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ วัด โรงเรียน ในพื้นที่ การศึกษานอกโรงเรียน (กศน.) รวมถึงภาคประชาสังคม เช่น อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ อาสาสมัครสมัครสาธารณสุข กลุ่มสตรีแม่บ้าน กลุ่มจิตอาสา กลุ่มสภาเยาวชน ให้เข้ามาร่วมขับเคลื่อนการดำเนินงาน ทุนนอกพื้นที่ จากการดำเนินงานผ่านปฏิบัติการ ทำให้ตำบลหัวดอนมีรูปธรรมการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพชีวิตมากขึ้น โดยเฉพาะการดำเนินงานพัฒนาให้เกิดศูนย์ฟื้นฟูที่ให้บริการครอบคลุมทั้งตำบล ทำให้พื้นที่สามารถระดมความร่วมมือและทรัพยากรจากหน่วยงานภายนอกมาสนับสนุนการดำเนินงานได้ เช่น อบจ.อุบลราชธานีได้เสนอให้รพ.สต.บ้านแขมทำแผนขอสนับสนุนงบประมาณก่อสร้างอาคารศูนย์ฟื้นฟูฯ จากอบจ. เป็นต้น

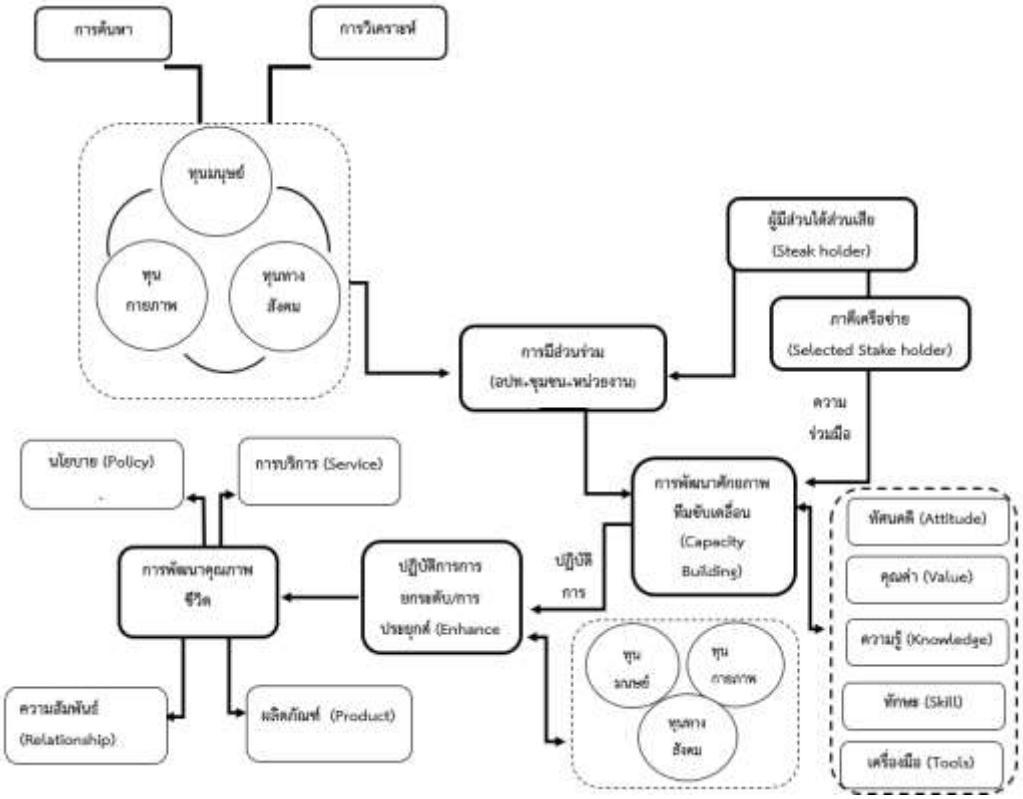
อภิปรายผล

การศึกษาในงานวิจัยนี้ ชี้ให้เห็นว่า ทุนชุมชนที่นำมาปรับใช้สำหรับการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุได้ มี 3 ประเภท คือ ทุนมนุษย์ ทุนกายภาพ และทุนทางสังคม ซึ่งเปรียบเสมือนคลังทรัพยากรของชุมชนสามารถประยุกต์ใช้เพื่อเพิ่มศักยภาพในการจัดการชุมชนได้ เพราะทุนชุมชนเหล่านี้สามารถที่จะสร้างสรรค์ ผลิตซ้ำ ดังนั้นทุนชุมชนใดที่มีการนำมาใช้อย่างต่อเนื่องไม่ว่าจะเป็นการใช้โดยตรง การประยุกต์ใช้ในบริบทใหม่ การต่อยอดจากทุนเดิม และการผสานกับทุนอื่นๆ จะยิ่งช่วย

ให้ศักยภาพของชุมชนเพิ่มมากขึ้น ข้อค้นพบข้างต้นจึงสอดคล้องกับหลักการของนักคิดสำนักชุมชนนิยมและวัฒนธรรมนิยมทั้งหลาย ดังเช่น ประเวศ วะสี (2541) ที่เชื่อว่า ทุนชุมชนไม่ว่าจะปรากฏในรูปของความสัมพันธ์ ความรู้ ภูมิปัญญาและโครงสร้างทางกายภาพต่างมีคุณค่า สามารถนำไปสู่ความเป็นกลุ่มก้อนและเพิ่มประสิทธิภาพในการแก้ไขปัญหาของชุมชนได้ เช่นเดียวกับข้อสรุปของ Flora (2011) ที่ชี้ว่าการนำทุนชุมชนมาใช้จะช่วยลดต้นทุนของการเข้าถึงทุนของการแก้ไขปัญหาและจะทำให้การตอบสนองต่อปัญหาของชุมชนทำได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

อย่างไรก็ตาม การประยุกต์ใช้ทุนชุมชนของ อบต. หัวดอน ด้วยปฏิบัติการทั้ง 5 กระบวนการ คือ กระบวนการทางสังคมที่แปรรูปเปลี่ยนร่างและการสร้างพลวัตให้กับทุนชุมชนได้ทำหน้าที่ได้อย่างเหมาะสมกับบริบทและเงื่อนไข ข้อค้นพบดังกล่าวจึงฝ่าวงล้อมทางทฤษฎีของการศึกษาทุนชุมชนในรูปแบบโครงสร้างทางสังคมที่หยุดนิ่ง หรือมรดกที่ถูกสะสมกลายเป็นคลังทรัพยากรที่หยุดนิ่งมาสู่การเป็นพลังงานทางสังคม ดังที่ บัวพันธ์ พรหมพักพิง (2546) ซึ่งได้ศึกษาการก่อเกิดการผลิตซ้ำ และการขยายตัวของทุนทางสังคมในอีสาน ได้เน้นย้ำว่า ทุนทางสังคมเป็นพลังทางสังคมที่สามารถแปรรูปเปลี่ยนร่างได้ ไม่ตายตัว สามารถได้รับพลังหรือสูญเสียพลังได้เช่นเดียวกับประจุไฟฟ้า สามารถเป็นพลังงานทางสังคมที่ก้าวข้ามไปมาระหว่างรูปธรรมและนามธรรม สอดคล้องกับงานศึกษาพรชัย ตระกูลวัน (2561) ทุนทางสังคมกับกระบวนการทางสังคมเพื่อรองรับสังคมสูงวัยที่ชี้ว่า การประยุกต์ใช้ทุนทางสังคมเป็นกระบวนการทางสังคมที่สำคัญ เช่นเดียวกับงานศึกษาของปิยวัฒน์ เกตุวงศาและคณะ (2561) เรื่องกลไกชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการดูแลครัวเรือนเปราะบาง กรณีศึกษาครัวเรือนข้ามรุ่นและครัวเรือนที่มีผู้สูงอายุอยู่คนเดียว ชี้ว่า อปท. ต้องสร้างกระบวนการทางสังคมที่ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมระหว่างกลไกชุมชนและ อปท. ดังนั้น การเปลี่ยนแปลงทุกับนชุมชนทั้ง 3 ประเภท จึงเป็นกระบวนการสร้างความเข้มแข็งให้กับทุนทางสังคม เพื่อให้มีบทบาทหน้าที่ (Function) เช่นเดียวกับข้อสรุปของ วรนารถ พรหมศวร และขนิษฐา นันทบุตร (2018) เรื่อง การเสริมความเข้มแข็งทุนทางสังคมของสังคมในการดูแลผู้สูงอายุ ที่ชี้ว่า การเสริมสร้างความเข้มแข็งทุนทางสังคมคือการทำให้ทุนเหล่านั้นมีหน้าที่และนำไปใช้เพื่อการดูแลผู้สูงอายุได้

องค์ความรู้ใหม่

ภาพที่ 3 องค์ความรู้ใหม่

จากภาพที่ 3 การประยุกต์ใช้ทุนชุมชนโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ความสำคัญทุนชุมชนทั้งการเป็นเป้าหมายและเครื่องมือสำหรับการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ให้ความสำคัญกับการสร้างกระบวนการทางสังคม (Social Movement) ที่ประกอบด้วย การวิเคราะห์ทุน การสร้างการมีส่วนร่วมของกลไกท้องถิ่น การเชื่อมโยงความร่วมมือ การพัฒนาศักยภาพของกลไกและทีมขับเคลื่อนให้ครอบคลุมทุกมิติ เพื่อนำไปสู่ปฏิบัติการทางสังคมในการประยุกต์ทุนชุมชนสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตในด้านนโยบาย การให้บริการ ความสัมพันธ์ และผลิตภัณฑ์

สรุปผลการวิจัย

ทุนชุมชนสำหรับพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในพื้นที่ตำบลหัวดอน อำเภอเขื่องใน จังหวัดอุบลราชธานีมี 3 ประเภท 1) ทุนมนุษย์ คือประสบการณ์ของบุคลากรในการขับเคลื่อนประเด็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตกลุ่มคนเปราะบางและผู้สูงอายุในพื้นที่ขอบ 2) ทุนกายภาพ เป็นทุนประเภทโครงสร้างพื้นฐานในตำบล และ 3) ทุนทางสังคม เป็นความสัมพันธ์ของการทำงานร่วมกัน การจัดการตนเอง และมีเครือข่ายที่เข้มแข็ง การประยุกต์ทุนชุมชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ เป็นกระบวนการทางสังคม ประกอบด้วย 5 กระบวนการ ได้แก่ 1) การสร้างและเสริมพลังทีมขับเคลื่อนในพื้นที่ 2) การสำรวจและวิเคราะห์สถานการณ์ผู้สูงอายุในชุมชนแบบมีส่วนร่วม เพื่อการออกแบบปฏิบัติการบนฐานข้อมูล 3) การวิเคราะห์ทุนชุมชนเพื่อศักยภาพของ 4) การวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้ง ผู้มีบทบาทหลัก ภาคีสนับสนุน และ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และ 5) ปฏิบัติการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในพื้นที่อย่างมีส่วนร่วม
การเปลี่ยนแปลงทุนชุมชนหลังการดำเนินการ พบว่า ทุนมนุษย์คือ บุคคลากรมีความรู้การดูแลผู้สูงอายุ มีทักษะการทำงานร่วมกัน มีการบูรณาการการทำงาน ทุนกายภาพคือ บ้านพักผู้สูงอายุได้รับการปรับปรุง ซ่อมแซมเพิ่มขึ้น มีศูนย์ส่งเสริมและฟื้นฟูสุขภาพ และกายอุปกรณ์ที่เกิดจากการมีส่วนร่วมของชุมชนและให้บริการได้ครอบคลุม 7 ชุมชน ทุนทางสังคมคือ เกิดความสัมพันธ์และระบบเกื้อกูลในชุมชมเพื่อสนับสนุนการดูแลและส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ หน่วยงานเกิดการประสานการทำงานและมีการบูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่างกัน นำไปสู่รูปธรรมการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพชีวิตบนฐานทุนชุมชนที่ชัดเจน พื้นที่จึงสามารถระดมความร่วมมือและทรัพยากรจากหน่วยงานภาคีภายนอกมาสนับสนุนการดำเนินงานได้มากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรมีแผนงานและมาตรการที่ชัดเจนเพื่อให้เกิดการบูรณาการในการดำเนินงานภายในองค์กรและในพื้นที่ในการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุให้ครอบคลุมทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ สังคม และในด้านเศรษฐกิจซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ เช่นกิจกรรมการส่งเสริมอาชีพที่ไม่ได้มุ่งเป้าที่ผู้สูงอายุเพียงกลุ่มเดียว ควรครอบคลุมไปถึงผู้ดูแลผู้สูงอายุ การส่งเสริมการออมของผู้สูงอายุและกลุ่มวัยอื่นๆ ในพื้นที่ เป็นต้น

1.2 ควรมีการหนุนเสริมและผลักดันให้องค์กรปกครองท้องถิ่นจัดทำแผนในการเตรียมความพร้อมรองรับสังคมสูงวัยอย่างเป็นรูปธรรม และส่งเสริมให้เกิดกลไกขับเคลื่อนด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในทุกระดับ

2. ข้อเสนอแนะด้านการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับของทุนชุมชนกับศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละขนาดในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ

2.2 ควรมีการพัฒนารูปแบบการประเมินผลกระทบของการปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม และการประยุกต์ความรู้และเทคนิควิธีวิจัยที่หลากหลายไปใช้ในการศึกษา

กิตติกรรมประกาศ

บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการวิจัยการพัฒนากลไกและความร่วมมือระดับท้องถิ่นเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุอย่างรอบด้าน กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลบุ่งหวาย และองค์การบริหารส่วนตำบลหัวดอน จังหวัด

อุบลราชธานี ทีมวิจัยขอขอบคุณ มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย (มส.ผส.) ในฐานะผู้บริหารจัดการทุนอุดหนุนการวิจัยและนวัตกรรมจากสำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.) ที่ให้การสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินงานวิจัย ขอบคุณผู้บริหาร และบุคลากรของ องค์การบริหารส่วนตำบลหัวดอน รพ.สต.บ้านหัวดอน รพ.สต.บ้านแขม ทีม อสม. ผู้นำชุมชน ผู้สูงอายุและประชาชนในพื้นที่ตำบลหัวดอนที่ร่วมดำเนินงานและให้การสนับสนุนด้านแรงงานและเวลาจนงานวิจัยสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

กองส่งเสริมศักยภาพผู้สูงอายุ กรมกิจการผู้สูงอายุ. (2563). *สรุปผลการถอดบทเรียน ศพอส. ต้นแบบ*. สืบค้น 4 กุมภาพันธ์ 2567. จาก https://www.dop.go.th/download/knowledge/th1597823228-299_0.pdf.

บัวพันธ์ พรหมพักพิง. (2546). *การก่อเกิด การผลิตซ้ำ และการขยายตัวทุนทางสังคมในชนบทอีสาน*. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

ประเวศ วะสี. (2541). มองย้อนอดีต แลอนาคต “ทุนทางสังคม” รากฐานที่แท้จริงของการพัฒนา. *ฐานเศรษฐกิจ, 18*(1219), 9.

ปิยวัฒน์ เกตุวงศา, ชุติมา อยู่สมบูรณ์ และ ณรากร วงษ์สิงห์. (2561). *กลไกของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการดูแลครัวเรือนเปราะบาง: กรณีศึกษาครัวเรือนข้ามรุ่นและครัวเรือนที่มีผู้สูงอายุอยู่คนเดียว* (รายงานการวิจัย). กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.

พรชัย ตระกูลวรานนท์. (2561). *ทุนทางสังคมกับกระบวนการทางสังคมเพื่อรองรับสังคมสูงวัย*. สืบค้น 4 กุมภาพันธ์ 2567. จาก https://socanth.tu.ac.th/wp-content/uploads/2014/06/pornchai-2557.pdf.

วรนาถ พรหมศวร และ ขนิษฐา นันทบุตร. (2018). การส่งเสริมความเข้มแข็งของทุนทางสังคมของชุมชนในการดูแลผู้สูงอายุ. *วารสารพยาบาลศาสตร์และสุขภาพ, 41*(2), 90-98.

วัชราภรณ์ จันทนุกูล. (2560). บทบาทองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, 8*(1), 447-459.

องค์การบริหารส่วนตำบลหัวดอน. (2565). *ข้อมูลงานผู้สูงวัย (เอกสารอัดสำเนา)*. อุบลราชธานี: องค์การบริหารส่วนตำบลหัวดอน.

Bourdieu, P. (1986). The Forms of Capital. In *J.E. Richardson (Ed.) Translated by Richard Nice*. (pp. 241-258). Santa Barbara, CA: Greenwood Press.

Coleman, J.S. (1988). Social Capital in the Creation of Human Capital. *American Journal of Sociology, 94*, 95-120.

Flora, C.B. (2011). *Mobilizing Community Capitals to Support Biodiversity*. Retrieved 4 February 2024. from https://pdfs.semanticscholar.org/2166/05936f5c5628d55b434fb6b686c2d89da4ae.pdf.

Frankenberger, T. R., Sutter, P., Teshome, A., Aberra, A., Tefera, M., Taffesse, A. S., Bernard, T., Spangler, T., & Ejigsemahu, Y. (2007). Ethiopia: the path to self-resiliency. Vol I: Final Report. Retrieved 4 February 2024. from https://www.cangoethiopia.org/assets/docs/(3)%20Vol_2%20Regional%20Report.pdf.

Frankenberger, T., Swallow, K., Mueller, M., Spangler, T., Downen, J., & Alexander, S. (2013). *Feed the future learning agenda literature review: improving resilience of vulnerable populations*. Washington DC: USAID.

North, D.C. (1990). Transaction Cost Theory of Politics. *Journal of Theoretical Politics, 2*(4), 355-367.

JSSP: Journal of Social Science Panyapat, 2024. 6(1): 435-446.

PANYAPAT
ปัญญาพัฒน์

JSSP
Journal of Social Science Panyapat
https://so06.tci-thaijo.org/index.php/JSSP/index

Research Article

The quality of life of agricultural cooperative members: A case study of Bang Pla Ma Agricultural Cooperative Limited

Apinya Chueachangkhian[1*] and Lalita Chanwongpaisarn Nguitragool[2]

[1] *Master Student, Cooperative Economics, Faculty of Economics, Kasetsart University, Thailand*

[2] *Department of Cooperatives, Faculty of Economics, Kasetsart University, Thailand*

* *Corresponding author. E-mail: Apinya.chue@ku.th*

ABSTRACT

This article aims (1) to study the level of quality of life of members of the Bang Pla Ma Agricultural Cooperative, Ltd, and (2) to study the factors affecting the level of quality of life of the members of the Bang Pla Ma Agricultural Cooperative, Ltd. We got primary data from 230 cooperative members using questionnaires self response, statistical analysis includes frequency, percentage, mean, standard deviation, and multiple linear regression (OLS). Our study finds that the overall quality of life level of members of Bang Pla Ma Agricultural Cooperative Limited was at a high level, 3.95 of 5. For separate aspects, the highest level of quality of life is the mental aspect, followed by the social relationship aspect, the physical aspect, the environmental aspect, and the economic aspect, accordingly. The factors determining the quality of life for the OLS estimation include personal factors, participation, welfare, returns and interpersonal relationships. The adjusted R-square of the model for overall quality of life is 67.20 percent. Predictive factors that affect the quality of life of members of Bang Pla Ma Agricultural Cooperative Limited include age, length of membership, participation in cooperative operations, returns received from the cooperative and interpersonal relationships. We recommend that Bang Pla Ma Agricultural Cooperative, Ltd. should have measures in place to promote a better quality of life for cooperative members aged 71 years and over and with a membership period of 10 years or more, including annual health examinations. Organizing providing physical and mental health care careers and income generating activities, providing welfare for senior members.

Keywords: Quality of Life, Agricultural Cooperative, Bang Pla Ma Agricultural Cooperative Limited

Received: 5 November 2023;
Revised: 15 March 2024;
Accepted: 29 March 2024

© 2024 JSSP: Journal of Social Science Panyapat
ISSN: 3027-6748 (Online)

ระดับคุณภาพชีวิตของสมาชิกสหกรณ์การเกษตร กรณีศึกษา สหกรณ์การเกษตรบางปลาม้า จำกัด

อภิญญา เชื้อช่างเขียน[1*] และ ลลิตา จันทรวงศ์ไพศาล หงุ่ยตระกูล[2]

[1] *นิสิตปริญญาโท สาขาเศรษฐศาสตร์สหกรณ์ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ประเทศไทย*

[2] *ภาควิชาสหกรณ์ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ประเทศไทย*

* *Corresponding author. E-mail: Apinya.chue@ku.th*

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาระดับคุณภาพชีวิตของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรบางปลาม้า จำกัด และ (2) เพื่อศึกษาปัจจัยทำนายที่ส่งผลต่อระดับคุณภาพชีวิตของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรบางปลาม้า จำกัด การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามจำนวน 230 ชุด สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นแบบพหุคูณ ผลการศึกษา พบว่า ระดับคุณภาพชีวิตของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรบางปลาม้า จำกัด ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านจิตใจ มีระดับคุณภาพชีวิตมากที่สุด รองลงมา ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม ด้านร่างกาย และด้านสิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านเศรษฐกิจ อยู่ในระดับปานกลาง และปัจจัยพยากรณ์ที่ส่งผลต่อระดับคุณภาพชีวิตของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรบางปลาม้า จำกัด ในภาพรวม พบว่า ปัจจัยทำนายทั้งหมดในการศึกษาครั้งนี้สามารถร่วมกันทำนายคุณภาพชีวิตของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรบางปลาม้า จำกัด ในภาพรวม ร้อยละ 67.20 ปัจจัยทำนายที่ส่งผลต่อระดับคุณภาพชีวิตของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรบางปลาม้า จำกัด ได้อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ได้แก่ อายุ ระยะเวลาการเป็นสมาชิก การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานสหกรณ์ ผลตอบแทนที่สมาชิกได้รับจากสหกรณ์ และความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย สหกรณ์ควรมีมาตรการในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตสมาชิกสหกรณ์ที่มีอายุ 71 ปี ขึ้นไป ระยะเวลาการเป็นสมาชิก 10 ปีขึ้นไปให้ดีขึ้น ได้แก่ การตรวจสุขภาพประจำปี การจัดอบรมการดูแลสุขภาพกายและสุขภาพจิต การสร้างอาชีพสร้างรายได้ การจัดสวัสดิการสำหรับสมาชิกอาวุโส

คำสำคัญ: คุณภาพชีวิต, สหกรณ์การเกษตร, สหกรณ์การเกษตรบางปลาม้า

© 2024 JSSP: Journal of Social Science Panyapat

บทนำ

อาชีพเกษตรกรไทยได้ประสบปัญหาหลายประการมาอย่างยาวนาน ไม่ว่าจะเป็นปัญหาต้นทุนการผลิตสูง ปัญหาความผันผวนของราคาผลผลิต การกดราคาผลผลิตจากพ่อค้าคนกลาง การขาดแคลนเงินทุนในการทำเกษตรกรรม (วิษณุ อรรถวานิช, 2565) หน่วยงานภาครัฐได้มีการแก้ไขปัญหา โดยส่งเสริมการรวมตัวกันของเกษตรกรเป็นสหกรณ์การเกษตร ซึ่งมีเป้าหมายเพื่อให้เกษตรกรที่เป็นสมาชิกได้ดำเนินกิจการร่วมกันและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพื่อแก้ไขความเดือดร้อนในการประกอบอาชีพของสมาชิก และช่วยยกฐานะความเป็นอยู่ของสมาชิกให้ดีขึ้น ซึ่งการส่งเสริมเกษตรกรในการรวมตัวเป็นสหกรณ์ได้ดำเนินการตั้งแต่ พ.ศ. 2457 โดยภาครัฐเน้นการแก้ไขปัญหาเรื่องทุน การผลิต การตลาดแก่สมาชิก โดยให้สหกรณ์เป็นแหล่งสินเชื่อแก่สมาชิก จำหน่ายปัจจัยการผลิต และรวบรวมขายผลผลิตของสมาชิก พัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขัน และการพัฒนาศักยภาพสมาชิก (กรมส่งเสริมสหกรณ์, 2565)

สำหรับ สหกรณ์การเกษตรบางปลาม้า จำกัด เกิดจากเกษตรกรในท้องที่อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี ประสบปัญหาเนื่องจากปัจจัยการผลิตมีราคาสูง ประสบภัยทางธรรมชาติบ่อยครั้ง ทำให้ผลผลิตเสียหาย หรือผลผลิตลดลง คุณภาพต่ำ และเกษตรกรขายผลผลิตไม่ได้ราคา ส่งผลให้เกษตรกรไม่มีทุนสำรองในการทำการเกษตรในฤดูต่อไป จึงได้รวมกลุ่มจัดตั้งและจดทะเบียนสหกรณ์ประเภทสหกรณ์หาทุนเมื่อปี พ.ศ. 2477 จำนวน 5 สหกรณ์ต่อมาได้จัดตั้งเพิ่มอีก

49 สหกรณ์ รวมเป็น 54 สหกรณ์ ในปี พ.ศ. 2513 ได้ควบเข้าด้วยกันจดทะเบียนเป็นสหกรณ์ชนิดจำกัดสินใช้ชื่อ “สหกรณ์การเกษตรบางปลาม้า จำกัด” ในปี พ.ศ. 2516 มีสหกรณ์การเกษตรพัฒนาบางปลาม้า จำกัด ได้มาควบด้วยรวมเป็น 2 สหกรณ์ โดยใช้ชื่อ”สหกรณ์การเกษตรบางปลาม้า จำกัด” จนถึงปัจจุบันปี พ.ศ. 2565 มีกลุ่มสมาชิก 73 กลุ่ม จำนวนสมาชิก 5,202 คน เป็นสหกรณ์การเกษตรที่มีจำนวนสมาชิกสูงสุด อันดับที่ 3 ของจังหวัดสุพรรณบุรี รองจากสหกรณ์การเกษตรเพื่อการตลาดลูกค้า ธ.ก.ส. สุพรรณบุรี จำกัด และสหกรณ์การเกษตรเมืองสุพรรณบุรี ตามลำดับ โดยอาชีพหลักของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรบางปลาม้า คือ กสิกรรม (สหกรณ์การเกษตรบางปลาม้า จำกัด, 2565)

เพื่อช่วยเหลือเกษตรกรที่ประสบปัญหาตามมูลเหตุการก่อตั้งสหกรณ์ และพัฒนาคุณภาพชีวิตของสมาชิกสหกรณ์ ในปี พ.ศ. 2565 สหกรณ์ได้ดำเนินธุรกิจให้บริการแก่สมาชิก 4 ธุรกิจ มีปริมาณธุรกิจทั้งหมด 210,383,885.02 บาท ได้แก่ ธุรกิจรับฝากเงิน 46,187,131.07 บาท สมาชิกมีส่วนร่วมในการทำธุรกิจ 2,303 คน ธุรกิจสินเชื่อ 144,407,400 บาท สมาชิก มีส่วนร่วมในการทำธุรกิจ 1,675 คน ธุรกิจจัดหาสินค้ามาจำหน่าย 19,789,353.95 บาท สมาชิกมีส่วนร่วมในการทำธุรกิจ 1,207 คน โดยจัดจำหน่ายปุ๋ย เครื่องจักรกลทางการเกษตร เมล็ดพันธุ์ข้าว เคมีการเกษตร น้ำมันเชื้อพลิงและน้ำมันหล่อลื่น และสินค้าอุปโภคบริโภค ธุรกิจรวบรวมผลผลิต ซึ่งสหกรณ์ไม่ได้ดำเนินการรวบรวมผลผลิตจากสมาชิก มีเพียงการให้บริการเครื่องชั่งและตลาดกลาง รายได้ค่าบริการ 177,148.97 บาท และธุรกิจแปรรูป โดยผลิตสินค้าปุ๋ย มูลค่า 231,034 บาท นอกจากนี้สหกรณ์ได้รับเครื่องผสมปุ๋ยอัตโนมัติจากทางรัฐบาล ทำให้สมาชิกสหกรณ์สามารถใช้ปุ๋ยที่ตรงกับค่าของดิน ทำให้สมาชิกสหกรณ์ลดต้นทุนการผลิตและซื้อปุ๋ยที่ถูกกว่าท้องตลาด และสหกรณ์ได้จัดทำโครงการพลังงานแสงอาทิตย์ (โซล่าเซลล์) ทำให้สหกรณ์มีรายได้ และจากโครงการพลังงานแสงอาทิตย์ ทำให้สหกรณ์มีเงินนำมาจัดสวัสดิการให้กับสมาชิกสหกรณ์ โดยทำโครงการช่วยเหลือสมาชิกสหกรณ์ทุกคน เช่น ในปี พ.ศ. 2563 สมาชิกประสบโรคระบาดโควิด 19 สหกรณ์ได้จัดเครื่องอุปโภคบริโภคให้กับสมาชิกสหกรณ์ (สหกรณ์การเกษตรบางปลาม้า จำกัด, 2565)

จากการที่ภาครัฐได้เน้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตของสมาชิกสหกรณ์การเกษตร ประกอบกับการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรบางปลาม้า จำกัด เพื่อช่วยเหลือเกษตรกรที่ประสบปัญหาและพัฒนาคุณภาพชีวิตของสมาชิกสหกรณ์นั้น ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจว่าการดำเนินงานของสหกรณ์ ทำให้สมาชิกสหกรณ์มีคุณภาพชีวิตระดับใด และมีปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลต่อระดับคุณภาพชีวิตของสมาชิกสหกรณ์

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับคุณภาพชีวิตของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรบางปลาม้า จำกัด
2. เพื่อศึกษาปัจจัยทำนายที่ส่งผลต่อระดับคุณภาพชีวิตของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรบางปลาม้า จำกัด

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Analysis) โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ สมาชิกสหกรณ์การเกษตรบางปลาม้า จำกัด ทั้งสิ้น 5,202 คน ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คำนวณโดยใช้การวิเคราะห์ค่ากำลังทดสอบ (Power Analysis) สำหรับการวิเคราะห์ความถดถอยสหสัมพันธ์เชิงซ้อนของโคเฮน (Cohen,1988) โดยการใช้สูตร

ดังนี้ $n = \frac{\lambda}{F^2}$

เมื่อ n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

λ = เป็นค่าที่ได้จากการเปิดตาราง λ table เท่ากับ 31.95 โดยการกำหนดค่า power เท่ากับ 0.95 ค่าระดับนัยสำคัญ (α) เท่ากับ 0.05 และจำนวนตัวแปรพยากรณ์ที่ศึกษา เท่ากับ 18 ตัวแปร

F^2 = ค่าขนาดอิทธิพล Effect size เท่ากับ 0.15

ดังนั้น n = 213 คน

ทั้งนี้ผู้ศึกษาเพิ่มขนาดของกลุ่มตัวอย่าง เท่ากับ 230 คน โดยทำการสุ่มตัวอย่างตามความสะดวก เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างตามจำนวนที่กำหนด

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างด้วยแบบสอบถาม โดยแบ่งออกเป็น 6 ส่วน

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล จำนวน 6 ข้อ ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา ระยะเวลาเป็นสมาชิกสหกรณ์ และรายได้ต่อเดือน เป็นคำถามแบบเลือกตอบปลายปิดตรวจสอบรายการ (Checklist) กำหนดให้ผู้ตอบแบบสอบถามเลือกคำตอบเพียงแค่ 1 คำตอบ

ส่วนที่ 2 การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานสหกรณ์ มีจำนวนข้อคำถาม 3 ข้อ

ส่วนที่ 3 สวัสดิการที่สมาชิกได้รับจากสหกรณ์ มีจำนวนข้อคำถาม 3 ข้อ

ส่วนที่ 4 ผลตอบแทนที่สมาชิกได้รับจากสหกรณ์ มีจำนวนข้อคำถาม 3 ข้อ

ส่วนที่ 5 ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล มีจำนวนข้อคำถาม 3 ข้อ

ส่วนที่ 6 คุณภาพชีวิตของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรบางปลาม้า จำกัด จำนวน 30 ข้อ ประกอบด้วย 5 ด้าน ด้านละ 5 ข้อ

การประเมินแบบมาตรวัดประมาณค่า 5 ระดับ ได้แก่ ระดับมากที่สุด (5 คะแนน) ระดับมาก (4 คะแนน) ระดับปานกลาง (3 คะแนน) ระดับน้อย (2 คะแนน) และระดับน้อยมาก (1 คะแนน) โดยได้กำหนดเกณฑ์การให้คะแนนและความหมาย ดังนี้

เกณฑ์ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
1.00 – 1.80	คุณภาพชีวิตอยู่ในระดับน้อยที่สุด
1.81 – 2.60	คุณภาพชีวิตอยู่ในระดับน้อย
2.61 – 3.40	คุณภาพชีวิตอยู่ในระดับปานกลาง
3.41 – 4.20	คุณภาพชีวิตอยู่ในระดับมาก
4.21 – 5.00	คุณภาพชีวิตอยู่ในระดับมากที่สุด

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถาม โดยจัดทำหนังสือขอความอนุเคราะห์สหกรณ์การเกษตรบางปลาม้า จำกัด เพื่อขอเข้าเก็บข้อมูล ณ ที่ทำการสหกรณ์ ช่วงระยะเวลา กรกฎาคม – สิงหาคม 2566 ซึ่งสมาชิกสหกรณ์ตอบแบบสอบถามจากการสุ่มตัวอย่างตามความสะดวก (Convenience Sampling) จากนั้นผู้วิจัยเก็บแบบสอบถามคืนและตรวจสอบความครบถ้วนในการตอบแบบสอบถามได้ทั้งหมด 230 ชุด คิดเป็น ร้อยละ 100 ของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ทั้งหมดในการวิเคราะห์

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

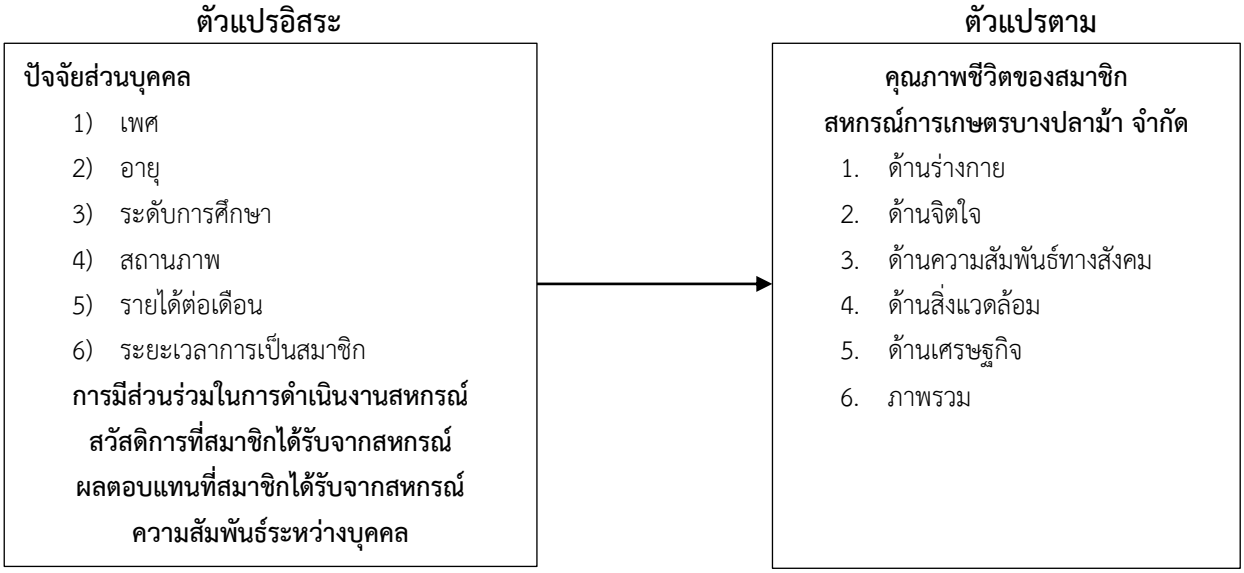
นำข้อมูลแบบสอบถามที่ได้มาแล้วนำไปประมวลผลเพื่อตอบวัตถุประสงค์ในการศึกษา ดังนี้

4.1 สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ใช้ในการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมในการดำเนินธุรกิจสหกรณ์ สวัสดิการที่สมาชิกได้รับจากสหกรณ์ ผลตอบแทนที่สมาชิกได้รับจากสหกรณ์ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และคุณภาพชีวิตของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรบางปลาม้า จำกัด

4.2 สถิติเชิงอนุมาน การวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นแบบพหุคูณ (Multiple Linear Regression) โดยใช้วิธีนำตัวแปรเข้าทั้งหมด เพื่อหาปัจจัยทำนายที่ส่งผลต่อระดับคุณภาพชีวิตของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรบางปลาม้า จำกัด ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล การมีส่วนร่วมในการดำเนินธุรกิจสหกรณ์ สวัสดิการที่สมาชิกได้รับจากสหกรณ์ ผลตอบแทนที่สมาชิกได้รับจากสหกรณ์ และความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการทบทวนวรรณกรรม ในเรื่องหลักการ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สามารถกล่าวได้ว่า คุณภาพชีวิต หมายถึง การดำรงชีวิตที่ดีของบุคคล ความพึงพอใจต่อชีวิตที่ได้รับการดำรงชีพตามที่ความคาดหวังที่แต่ละคนกำหนด โดยองค์ประกอบคุณภาพชีวิต 5 ด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านเศรษฐกิจ (World Health Organization, 1995 ; United Nations,2010) จากการศึกษาดังกล่าว สามารถสรุปกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย พบว่า

1. ระดับคุณภาพชีวิตของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรบางปลาม้า จำกัด

ภาพรวมสมาชิกสหกรณ์การเกษตรบางปลาม้า จำกัด คุณภาพชีวิตระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.95 คะแนน โดยด้านร่างกาย คุณภาพชีวิตระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.18 คะแนน ด้านจิตใจ คุณภาพชีวิตระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.23 คะแนน ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม คุณภาพชีวิตระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.19 คะแนน ด้านสิ่งแวดล้อม คุณภาพชีวิตระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.09 คะแนน และด้านเศรษฐกิจ คุณภาพชีวิตระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.06 คะแนน ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สรุปคุณภาพชีวิตของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรบางปลาม้า จำกัด เป็นรายด้านและภาพรวม

คุณภาพชีวิตของสมาชิก สหกรณ์การเกษตรบางปลาม้า จำกัด	$\bar{x}$	S.D.	ระดับคุณภาพชีวิต
ด้านร่างกาย	4.18	.692	มาก
ด้านจิตใจ	4.23	.652	มากที่สุด
ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม	4.19	.661	มาก
ด้านสิ่งแวดล้อม	4.09	.690	มาก
ด้านเศรษฐกิจ	3.06	.924	ปานกลาง
รวม	**3.95**	**.612**	**มาก**

2. ปัจจัยทำนายที่ส่งผลต่อระดับคุณภาพชีวิตของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรบางปลาม้า จำกัด

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยทำนายที่ส่งผลต่อระดับคุณภาพชีวิตของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรบางปลาม้า จำกัด ผู้ศึกษาใช้การวิเคราะห์สถิติถดถอยพหุคูณ โดยใช้วิธีนำตัวแปรเข้าทั้งหมด ในการวิเคราะห์ครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ดำเนินการ ดังนี้

2.1 ทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระด้วยกัน โดยใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Correlation) ประกอบด้วย การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานสหกรณ์ สวัสดิการที่สมาชิกได้รับจากสหกรณ์ ผลตอบแทนที่สมาชิกได้รับจากสหกรณ์ และความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ

ตัวแปร	(1)	(2)	(3)	(4)	Tolerance	VIF
(1) การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานสหกรณ์	1.00				.494	2.024
(2) สวัสดิการที่สมาชิกได้รับจากสหกรณ์	.382**	1.00			.258	3.873
(3) ผลตอบแทนที่สมาชิกได้รับจากสหกรณ์	.461**	.847**	1.00		.216	4.635
(4) ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล	.638**	.283**	.372**	1.00	.484	2.066

หมายเหตุ: **. Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed)

จากตารางที่ 2 พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) ระหว่างตัวแปรอิสระด้วยกัน ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานสหกรณ์ สวัสดิการที่สมาชิกได้รับจากสหกรณ์ ผลตอบแทนที่สมาชิกได้รับจากสหกรณ์ และความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล พบว่า ไม่มีตัวแปรพยากรณ์คู่ใดมีปัญหาความสัมพันธ์กันเองสูง เนื่องจากค่าสัมประสิทธิ์สัมพันธ์ (r) ระหว่างตัวแปรทำนายทุกตัว ระหว่าง .283 - .847 โดยตัวแปร 2 คู่ ที่มีความสัมพันธ์กันมากที่สุด คือ ตัวแปรทำนายระหว่างสวัสดิการที่สมาชิกได้รับจากสหกรณ์ และผลตอบแทนที่สมาชิกได้รับจากสหกรณ์ มีปัญหาความสัมพันธ์กันสูงมาก โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สัมพันธ์ (r) เท่ากับ .847 ซึ่งมากกว่า .80 ซึ่งเข้าข่ายปัญหา Multicollinearity แต่เมื่อนำมาทดสอบค่า VIF มีค่าเท่ากับ 3.873 และ 4.635 ตามลำดับ ซึ่งมีค่าไม่เกิน 10 (Joseph F. Hair et al. 2010, ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน. 2551) และ tolerance มีค่าเท่ากับ .258 และ 2.16 ซึ่งมีค่า มากกว่า 0.2 จึงถือว่าไม่เกิดปัญหา Multicollinearity

2.2 กำหนดรหัสตัวแปรสำหรับการวิเคราะห์

โดยตัวแปรประเภทกลุ่ม Nominal scale และอันดับ Ordinal scale ให้เป็นตัวแปรหุ่น (Dummy variable) ซึ่งทำการสมมติตัวแปรหุ่น (Dummy variable) เป็น 0 และ 1 และทำการกำหนด Reference Group โดยเลือกจากกลุ่มแรกหรือกลุ่มสุดท้าย จากนั้นทำการกำหนดรหัสตัวแปร เพื่อทำการวิเคราะห์ต่อไป

โดย X_1 หมายถึง ตัวแปรหุ่นกำหนดเพศ
$X_2 - X_4$ หมายถึง ตัวแปรหุ่นกำหนดช่วงอายุ
$X_5 - X_6$ หมายถึง ตัวแปรหุ่นกำหนดระดับการศึกษา
$X_7 - X_8$ หมายถึง ตัวแปรหุ่นกำหนดสถานภาพ
$X_9 - X_{10}$ หมายถึง ตัวแปรหุ่นกำหนดระยะเวลาการเป็นสมาชิกสหกรณ์
$X_{11} - X_{14}$ หมายถึง ตัวแปรหุ่นกำหนดรายได้เฉลี่ยต่อเดือน
X_{15} หมายถึง การมีส่วนร่วมในการดำเนินธุรกิจสหกรณ์
X_{16} หมายถึง สวัสดิการที่สมาชิกได้รับจากสหกรณ์
X_{17} หมายถึง ผลตอบแทนที่สมาชิกได้รับจากสหกรณ์
X_{18} หมายถึง ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

2.3 ผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นแบบพหุคูณ (Multiple Linear Regression) โดยใช้วิธีนำตัวแปรเข้าทั้งหมด ผลปรากฏดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นแบบพหุคูณ

ตัวแปร	คุณภาพชีวิตของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรบางปลาม้า จำกัด					
	ด้านร่างกาย	ด้านจิตใจ	ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม	ด้านสิ่งแวดล้อม	ด้านเศรษฐกิจ	ภาพรวม
Constant	0.310	0.354	0.682	0.931	1.743	0.804
	(0.434)	(0.404)	(0.426)	(0.478)	(0.628)	(0.351)
X_1	-0.026	0.015	0.018	0.052	0.142	0.040
	(0.067)	(0.062)	(0.066)	(0.074)	(0.097)	(0.054)
X_2	0.810***	0.658***	0.182	-0.010	0.330	0.394***
	(0.181)	(0.168)	(0.177)	(0.199)	(0.262)	(0.146)
X_3	0.634***	0.557***	0.036	-0.150	-0.137	0.188*
	(0.134)	(0.125)	(0.131)	(0.148)	(0.194)	(0.108)
X_4	0.529***	0.426***	0.080	0.090	-0.079	0.209**
	(0.114)	(0.106)	(0.112)	(0.126)	(0.165)	(0.092)
X_5	0.101	0.218	-0.024	0.335	-0.436	0.039
	(0.203)	(0.189)	(0.199)	(0.224)	(0.294)	(0.164)
X_6	0.041	0.137	-0.047	0.264	-0.103	0.059
	(0.205)	(0.190)	(0.200)	(0.225)	(0.296)	(0.165)
X_7	-0.300***	-0.160	0.173	0.100	0.065	-0.024
	(0.111)	(0.103)	(0.108)	(0.122)	(0.160)	(0.089)
X_8	-0.281***	-0.238***	0.088	0.052	0.205	-0.035
	(0.094)	(0.087)	(0.092)	(0.104)	(0.136)	(0.076)
X_9	0.204	0.308**	0.118	0.595***	0.285	0.302**
	(0.147)	(0.137)	(0.144)	(0.162)	(0.213)	(0.119)
X_{10}	0.034	0.095	0.115	0.512***	0.171	0.185***
	(0.089)	(0.082)	(0.087)	(0.098)	(0.128)	(0.072)
X_{11}	-0.011	0.077	0.122	-0.146	-0.782	-0.148
	(0.350)	(0.325)	(0.343)	(0.385)	(0.506)	(0.283)
X_{12}	0.097	0.108	0.123	-0.327	-0.677	-0.135
	(0.346)	(0.321)	(0.339)	(0.381)	(0.500)	(0.279)
X_{13}	0.159	0.127	0.269	-0.217	-0.705	-0.073
	(0.348)	(0.323)	(0.341)	(0.383)	(0.502)	(0.281)
X_{14}	-0.120	-0.127	-0.064	-0.463	-0.689	-0.293
	(0.347)	(0.323)	(0.340)	(0.383)	(0.502)	(0.281)
X_{15}	0.159***	0.199***	0.179***	0.104*	0.068	0.142***
	(0.056)	(0.052)	(0.055)	(0.062)	(0.081)	(0.045)
X_{16}	-0.007	0.071	0.071	0.035	0.147*	0.063
	(0.057)	(0.053)	(0.056)	(0.062)	(0.082)	(0.046)
X_{17}	0.185***	0.079	0.062	0.182**	0.420***	0.185***
	(0.064)	(0.060)	(0.063)	(0.071)	(0.093)	(0.052)

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นแบบพหุคูณ (ต่อ)

ตัวแปร	คุณภาพชีวิตของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรบางปลาม้า จำกัด					
	ด้านร่างกาย	ด้านจิตใจ	ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม	ด้านสิ่งแวดล้อม	ด้านเศรษฐกิจ	ภาพรวม
Constant	0.310	0.354	0.682	0.931	1.743	0.804
X_{18}	0.508***	0.467***	0.477***	0.395***	0.008	0.371***
	(0.065)	(0.060)	(0.064)	(0.071)	(0.094)	(0.052)
R	0.780	0.786	0.766	0.722	0.735	0.820
R Square	0.608	0.618	0.587	0.521	0.540	0.672
Adj R Square	0.574	0.585	0.552	0.481	0.501	0.644
SEE	0.451	0.419	0.443	0.497	0.653	0.364

หมายเหตุ: Standard errors อยู่ในวงเล็บ และค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย *,**,*** ระบุระดับนัยสำคัญ 0.10 , 0.05 และ 0.01

ผู้ศึกษาได้ทำการวิเคราะห์รวมทุกตัวแปรเพื่อหาปัจจัยทำนายที่ส่งผลต่อระดับคุณภาพชีวิตของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรบางปลาม้า จำกัด โดยคำนวณ Coefficient มีค่าเป็น Unstandardized Coefficient ดังแสดงในตารางที่ 3 ดังนี้

2.3.1 ภาพรวม พบว่า ปัจจัยทำนายทั้งหมดในการศึกษาครั้งนี้สามารถร่วมกันทำนายคุณภาพชีวิตของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรบางปลาม้า จำกัด ในภาพรวม ร้อยละ 67.20 โดยสมาชิกที่มีช่วงอายุ 25 - 40 ปี (X_2) ช่วงอายุ 41 - 55 ปี (X_3) และช่วงอายุ 56 - 70 ปี (X_4) มีระดับคุณภาพชีวิตรวมสูงกว่าสมาชิกที่มีอายุ 71 ปี ขึ้นไป (Reference Group) 0.394 0.188 และ 0.209 ตามลำดับ อย่างมีนัยสำคัญ ระยะเวลาการเป็นสมาชิก 1 – 5 ปี (X_9) และระยะเวลาการเป็นสมาชิก 5 – 10 ปี (X_{10}) มีระดับคุณภาพชีวิตรวมสูงกว่าระยะเวลาการเป็นสมาชิก 10 ปีขึ้นไป (Reference Group) 0.302 และ 0.185 ตามลำดับ อย่างมีนัยสำคัญ และการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานสหกรณ์ (X_{15}) 0.142 ผลตอบแทนที่สมาชิกได้รับจากสหกรณ์ (X_{17}) 0.185 และความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (X_{18}) 0.371 สามารถทำนายคุณภาพชีวิตของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรบางปลาม้า จำกัด ในภาพรวม ได้อย่างมีระดับนัยสำคัญ

2.3.2 ด้านร่างกาย พบว่า ปัจจัยทำนายทั้งหมดในการศึกษาครั้งนี้สามารถร่วมกันทำนายคุณภาพชีวิตของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรบางปลาม้า จำกัด ในด้านร่างกาย ร้อยละ 60.80 โดยสมาชิกที่มีช่วงอายุ 25 - 40 ปี (X_2) ช่วงอายุ 41 - 55 ปี (X_3) และช่วงอายุ 56 - 70 ปี (X_4) มีระดับคุณภาพชีวิตด้านร่างกายสูงกว่าสมาชิกที่มีอายุ 71 ปี ขึ้นไป (Reference Group) 0.810 0.634 และ 0.529 ตามลำดับ อย่างมีนัยสำคัญ สมาชิกที่มีสถานภาพโสด (X_7) และสถานภาพสมรส (X_8) มีระดับคุณภาพชีวิตด้านร่างกาย น้อยกว่าสมาชิกที่มีสถานภาพหม้าย/หย่า (Reference Group) 0.300 และ 0.281 ตามลำดับ อย่างมีนัยสำคัญ และการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานสหกรณ์ (X_{15}) 0.159 ผลตอบแทนที่สมาชิกได้รับจากสหกรณ์ (X_{17}) 0.185 และความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (X_{18}) 0.508 สามารถทำนายคุณภาพชีวิตของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรบางปลาม้า จำกัด ด้านร่างกาย ได้อย่างมีระดับนัยสำคัญ

2.3.3 ด้านจิตใจ พบว่า ปัจจัยทำนายทั้งหมดในการศึกษาครั้งนี้สามารถร่วมกันทำนายคุณภาพชีวิตของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรบางปลาม้า จำกัด ในด้านจิตใจ ร้อยละ 61.80 โดยสมาชิกที่มีช่วงอายุ 25 - 40 ปี (X_2) ช่วงอายุ 41 - 55 ปี (X_3) และช่วงอายุ 56 - 70 ปี (X_4) มีระดับคุณภาพชีวิตด้านจิตใจ สูงกว่าสมาชิกที่มีอายุ 71 ปี ขึ้นไป (Reference Group) 0.658 0.557 และ 0.426 ตามลำดับ อย่างมีนัยสำคัญ สมาชิกที่มีสถานภาพสมรส (X_8) มีระดับคุณภาพชีวิตด้านจิตใจ น้อยกว่าสมาชิกที่มีสถานภาพหม้าย/หย่า (Reference Group) 0.238 อย่างมีนัยสำคัญ ระยะเวลาการเป็นสมาชิก 1 – 5 ปี (X_9) มีระดับคุณภาพชีวิตด้านจิตใจ สูงกว่าระยะเวลาการเป็นสมาชิก 10 ปีขึ้นไป (Reference Group) 0.308 อย่างมีนัยสำคัญ และ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานสหกรณ์ (X_{15}) 0.199 และความสัมพันธ์ระหว่าง

บุคคล (X_{18}) 0.467 สามารถทำนายคุณภาพชีวิตของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรบางปลาม้า จำกัด ด้านจิตใจ ได้อย่างมีระดับนัยสำคัญ

2.3.4 ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม พบว่า ปัจจัยทำนายทั้งหมดในการศึกษาครั้งนี้สามารถร่วมกันทำนายคุณภาพชีวิตของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรบางปลาม้า จำกัด ในด้านความสัมพันธ์ทางสังคม ร้อยละ 58.70 โดยการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานสหกรณ์ (X_{15}) 0.179 และความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (X_{18}) 0.477 สามารถทำนายคุณภาพชีวิตของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรบางปลาม้า จำกัด ในความสัมพันธ์ทางสังคมได้อย่างมีระดับนัยสำคัญ

2.3.5 ด้านสิ่งแวดล้อม พบว่า ปัจจัยทำนายทั้งหมดในการศึกษาครั้งนี้สามารถร่วมกันทำนายคุณภาพชีวิตของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรบางปลาม้า จำกัด ในด้านสิ่งแวดล้อม ร้อยละ 52.10 โดยระยะเวลาการเป็นสมาชิก 1 – 5 ปี (X_9) และระยะเวลาการเป็นสมาชิก 5 – 10 ปี (X_{10}) มีระดับคุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อม สูงกว่าระยะเวลาการเป็นสมาชิก 10 ปีขึ้นไป (Reference Group) 0.595 และ 0.512 ตามลำดับ อย่างมีนัยสำคัญ และการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานสหกรณ์ (X_{15}) 0.104 ผลตอบแทนที่สมาชิกได้รับจากสหกรณ์ (X_{17}) 0.182 และความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (X_{18}) 0.395 สามารถทำนายคุณภาพชีวิตของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรบางปลาม้า จำกัด ด้านสิ่งแวดล้อม ได้อย่างมีระดับนัยสำคัญ

2.3.6 ด้านเศรษฐกิจ พบว่า ปัจจัยทำนายทั้งหมดในการศึกษาครั้งนี้สามารถร่วมกันทำนายคุณภาพชีวิตของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรบางปลาม้า จำกัด ในด้านเศรษฐกิจ ร้อยละ 54.00 โดยสวัสดิการที่สมาชิกได้รับจากสหกรณ์ (X_{16}) 0.147 และผลตอบแทนที่สมาชิกได้รับจากสหกรณ์ (X_{17}) 0.420 สามารถทำนายคุณภาพชีวิตของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรบางปลาม้า จำกัด ในด้านเศรษฐกิจ ได้อย่างมีระดับนัยสำคัญ

อภิปรายผล

ผลจากการศึกษาระดับคุณภาพชีวิตของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรบางปลาม้า จำกัด ในภาพรวม พบว่า สมาชิกมีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากสมาชิก มีสุขภาพร่างกายแข็งแรงดี ซึ่งสอดคล้องกับการประกอบอาชีพของสมาชิกที่มีอาชีพทำนา ซึ่งเป็นอาชีพที่ต้องใช้แรงกาย ต้องอาศัยความแข็งแรง นอกจากนี้สมาชิกมีสุขภาวะทางจิตที่ดี มีกำลังใจเข้มแข็ง มีความสัมพันธ์กับสมาชิกในครอบครัวอย่างมีความสุข อยู่ในสภาพแวดล้อมและที่พักอาศัยที่ดี สามารถเดินทางไปสถานที่ต่างๆ สะดวก ได้รับบริการของโรงพยาบาล โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล คลินิกต่างๆ ในชุมชน และมีรายได้ที่มีเพียงพอต่อค่าใช้จ่ายในการดำรงชีวิต ซึ่งได้สอดคล้องกับงานวิจัยปิ่นสะอาด สหนาวิน (2553) ได้ศึกษาเรื่อง คุณภาพชีวิตของสมาชิกสหกรณ์การเกษตร ผลการศึกษา พบว่า สมาชิกสหกรณ์การเกษตรอยู่ในระดับที่ดี โดยตัวแปร เพศ ระดับการศึกษา อาชีพ การควบคุมโดยสมาชิกตามหลักประชาธิปไตย การปกครองตนเองและความเป็นอิสระ การศึกษา การฝึกอบรมข่าวสาร การเอื้ออาทรต่อชุมชน และการสนับสนุนจากภาครัฐ มีผลต่อคุณภาพชีวิตของสมาชิกสหกรณ์ สอดคล้องกับงานวิจัยธนบดี พัสนา (2563) ได้ศึกษาเรื่อง คุณภาพชีวิตเกษตรกรชาวสวนทุเรียนในเขตพื้นที่ อำเภอ ท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี พบว่า เกษตรกรมีค่าเฉลี่ยคุณภาพชีวิตทั้ง 5 ด้าน อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับปิติณัฐ เครือจินา และคณะ (2563) ได้ศึกษาเรื่องคุณภาพชีวิตของเกษตรกรผู้ผลิตข้าวในยุคการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ระลอกที่ 1 ในประเทศไทย กรณีศึกษาจังหวัดอุบลราชธานีและศรีสะเกษ พบว่า เกษตรกรมีค่าเฉลี่ยคุณภาพชีวิตทั้ง 4 ด้านอยู่ในระดับดีมาก โดยมีด้านครอบครัวอยู่ในระดับคุณภาพชีวิตดีมากที่สุด ด้านสังคมและเศรษฐกิจ และด้านจิตใจอยู่ในระดับคุณภาพชีวิตดีมาก และด้านสุขภาพและหน้าที่อยู่ในระดับคุณภาพชีวิตดี

ผลการศึกษาตัวแปรที่สามารถทำนายคุณภาพชีวิตของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรบางปลาม้า จำกัด ในภาพรวม สมาชิกที่มีช่วงอายุ 25 - 40 ปี ช่วงอายุ 41 - 55 ปี และช่วงอายุ 56 - 70 ปี มีระดับคุณภาพชีวิตรวมสูงกว่าสมาชิกที่มีอายุ 71 ปี ขึ้นไป (Reference Group) อย่างมีนัยสำคัญ สอดคล้องกับการแบ่งกลุ่มผู้สูงอายุของพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 โดยได้แบ่งกลุ่มช่วง อายุ 70 - 79 ปี เริ่มมีอาการเจ็บป่วยร่างกาย เริ่มอ่อนแอ มีโรคประจำตัว หรือโรคเรื้อรัง แสดงให้เห็นว่า สมาชิกที่มีช่วงอายุ 25 - 40 ปี ช่วงอายุ 41 - 55 ปี และช่วงอายุ 56 - 70 ปี มีระดับคุณภาพชีวิตสูงกว่าสมาชิกที่มีอายุ 71 ปี ขึ้นไป ระยะเวลาการเป็นสมาชิก 1 – 5 ปี และระยะเวลาการเป็นสมาชิก 5 – 10 ปี มีระดับคุณภาพชีวิตรวมสูงกว่าระยะเวลาการเป็นสมาชิก 10 ปีขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญ ตามความเห็นของผู้ศึกษา เนื่องจากสมาชิกที่มีเป็นสมาชิก 10 ปี

ขึ้นไป มีอายุมากขึ้น ทำให้สุขภาพร่างกายเริ่มอ่อนแอ ไม่สามารถมีส่วนร่วมในการดำเนินงานสหกรณ์ได้เป็นประจำ ทำให้ระยะเวลาการเป็นสมาชิก 10 ปีขึ้นไป มีคุณภาพชีวิตต่ำกว่าช่วงอื่น การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานสหกรณ์มีความสัมพันธ์เชิงบวก อย่างมีระดับนัยสำคัญ ตามความเห็นของผู้ศึกษาเมื่อสมาชิกมีส่วนร่วมในการเข้าร่วมประชุมกลุ่มสหกรณ์สม่ำเสมอมาก มีการแสดงความคิดเห็นต่อการดำเนินงานสหกรณ์ และมีการใช้บริการธุรกิจสหกรณ์มากจะส่งผลต่อระดับคุณภาพชีวิตมากเช่นเดียวกัน ผลตอบแทนที่สมาชิกได้รับจากสหกรณ์ มีความสัมพันธ์เชิงบวก อย่างมีระดับนัยสำคัญ ตามความเห็นของผู้ศึกษา เมื่อสมาชิกได้รับผลตอบแทนจากสหกรณ์ไม่ว่าเป็นเงินปันผล เงินเฉลี่ยคืน ทำให้สมาชิกสามารถดูแลตนเอง และได้รับบริการในยามเจ็บป่วย สามารถรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ มีรายได้มีเงินออม สามารถนำผลตอบแทนชำระหนี้สินได้ ทำให้คุณภาพชีวิตมากยิ่งขึ้น และความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล มีความสัมพันธ์เชิงบวก อย่างมีระดับนัยสำคัญ ตามความเห็นผู้ศึกษา การที่สมาชิกมีความสัมพันธ์อันดีกับคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ เจ้าหน้าที่สหกรณ์ สามารถตอบข้อซักถามและให้คำแนะนำแก่สมาชิกได้ มีความสัมพันธ์อันดีกับเพื่อนสมาชิก ทำให้สมาชิกมีอารมณ์ที่มั่นคง ไม่มีความเครียด ได้รับการช่วยเหลือซึ่งกันและกันระหว่างสมาชิก คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ เจ้าหน้าที่สหกรณ์ สอดคล้องกับแนวคิด World Health Organization (1995) ที่ได้กล่าวถึง องค์ประกอบของคุณภาพชีวิต ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม คือ การรับรู้เรื่องความสัมพันธ์ของตนกับบุคคลอื่น การสนับสนุนและการได้รับความช่วยเหลือทางสังคมและสอดคล้องกับงานวิจัยของปณิธี ชมภูศรี และคณะ (2563) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของเกษตรกรในอำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ปัจจัยด้านอายุ ความมั่นคงทางอาชีพ การสื่อสารหรือการพูดคุยกับเกษตรกรท่านอื่น การได้รับการดูแลสุขภาพที่ดีจากหน่วยงาน และความต้องการในการพัฒนาตนเองเพื่อความก้าวหน้าในชีวิต มีผลต่อคุณภาพชีวิตของเกษตรกร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

องค์ความรู้ใหม่

จากการศึกษาระดับคุณภาพชีวิตของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรบางปลาม้า จำกัด สรุปองค์ความรู้ใหม่ คือ ปัจจัยทำนายที่ส่งผลต่อระดับคุณภาพชีวิตของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรบางปลาม้า จำกัด ในภาพรวม ได้แก่ อายุ ระยะเวลาการเป็นสมาชิก การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานสหกรณ์ ผลตอบแทนที่สมาชิกได้รับจากสหกรณ์ และความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ขณะที่ เพศ ระดับการศึกษา สถาพภาพ รายได้ต่อเดือน สวัสดิการที่สมาชิกได้รับจากสหกรณ์ ไม่ส่งผลต่อระดับคุณภาพชีวิตของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรบางปลาม้า จำกัด ในภาพรวม

สรุปผลการวิจัย

จากการรวบรวมแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 230 คน พบว่า สมาชิกสหกรณ์การเกษตรบางปลาม้า ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 56.52 มีช่วงอายุ 56 – 70 ปี มากที่สุด ร้อยละ 47.39 ระดับการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษา/มัธยมศึกษา มากที่สุด ร้อยละ 76.96 ส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรส ร้อยละ 61.30 มีระยะเวลาการเป็นสมาชิกสหกรณ์ 10 ปีขึ้นไป มากที่สุด ร้อยละ 55.65 และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนอยู่ระหว่าง 10,000 – 15,000 บาท มากที่สุด ร้อยละ 42.61 ในภาพรวมการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานสหกรณ์ของสมาชิกสหกรณ์ อยู่ในระดับมาก สวัสดิการที่สมาชิกได้รับจากสหกรณ์ และผลตอบแทนที่สมาชิกได้รับจากสหกรณ์ของสมาชิกสหกรณ์ อยู่ในระดับปานกลาง ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลของสมาชิกสหกรณ์ อยู่ในระดับมากที่สุด และระดับคุณภาพชีวิตของสมาชิกสหกรณ์ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก

จากการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ โดยใช้วิธีนำตัวแปรเข้าทั้งหมด พบว่า ปัจจัยทำนายทั้งหมดในการศึกษาครั้งนี้สามารถร่วมกันทำนายคุณภาพชีวิตของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรบางปลาม้า จำกัด ในภาพรวม ร้อยละ 67.20 โดยสมาชิกที่มีช่วงอายุ 25 - 40 ปี ช่วงอายุ 41 - 55 ปี และช่วงอายุ 56 - 70 ปี มีระดับคุณภาพชีวิตรวมสูงกว่าสมาชิกที่มีอายุ 71 ปี ขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญ ระยะเวลาการเป็นสมาชิก 1 – 5 ปี และระยะเวลาการเป็นสมาชิก 5 – 10 ปี มีระดับคุณภาพชีวิตรวมสูงกว่าระยะเวลาการเป็นสมาชิก 10 ปีขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญ และการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานสหกร ณ์

ผลตอบแทนที่สมาชิกได้รับจากสหกรณ์ และความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล สามารถทำนายคุณภาพชีวิตของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรบางปลาม้า จำกัด ในภาพรวม ได้อย่างมีระดับนัยสำคัญ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 จากผลการศึกษาระดับคุณภาพชีวิตของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรบางปลาม้า จำกัด ด้านเศรษฐกิจ อยู่ในระดับปานกลาง สหกรณ์ควรมีนโยบายการจ่ายอัตราผลตอบแทน เช่น ดอกเบี้ยจากการออมเงิน อัตราเงินปันผลจากการถือหุ้นสหกรณ์ฯ เพื่อเป็นแรงจูงใจสมาชิกสหกรณ์ในการออม ทำให้สมาชิกมีเงินสำรองในยามฉุกเฉิน ประกอบกับหน่วยงานภาครัฐควรมีโยบายให้สหกรณ์การเกษตรทั่วประเทศรวมกลุ่มกัน เพื่อสร้างความเข้มแข็ง ในการบริหารจัดการสินค้าและเป็นตัวกลาง เพื่อสร้างความสมดุล ให้ผลผลิตการเกษตรที่อาจเกิดปัญหาราคาตกต่ำ ไม่ให้ถูกพ่อค้าคนกลางเอาเปรียบ

1.2 สมาชิกสหกรณ์ที่มีช่วงอายุ 71 ปี ขึ้นไป มีคุณภาพชีวิตที่น้อยกว่าช่วงอายุอื่นๆ สหกรณ์ควรมีมาตรการในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตสมาชิกสหกรณ์ช่วงอายุ 71 ปี ขึ้นไป ให้ดีขึ้น อาทิ การจัดกิจกรรมสำหรับสมาชิกผู้สูงอายุ ได้แก่ การตรวจสุขภาพประจำปี การจัดอบรมเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพกายและสุขภาพจิต การออกกำลังกาย การจัดอบรม การสร้างอาชีพสร้างรายได้ เช่น การสานตะกร้า การทำขนมไทย

1.3 สมาชิกที่มีระยะเวลาการเป็นสมาชิก 10 ปีขึ้นไป มีคุณภาพชีวิตที่น้อยกว่าช่วงระยะเวลาการเป็นสมาชิกอื่น สหกรณ์ควรมีมาตรการในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตสมาชิกที่มีระยะเวลาการเป็นสมาชิก 10 ปีขึ้นไป ให้ดีขึ้น เช่น การจัดสวัสดิการเกื้อกูลสมาชิกอาวุโส โดยมอบเงินสำหรับสมาชิกมีระยะเวลาการเป็นสมาชิกครบ 10 ปี ครบ 20 ปี ครบ 30 ปี

1.4 ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล มีอิทธิผลกับระดับคุณภาพชีวิตของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรบางปลาม้า จำกัด สหกรณ์จึงควรมีกิจกรรมในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิก กับเพื่อนสมาชิก และคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ เจ้าหน้าที่สหกรณ์ เช่น กิจกรรมกีฬา การร่วมทำบุญตักบาตร ทัศนศึกษา เพื่อให้สมาชิกมีความสัมพันธ์อันดีขึ้น และคุณภาพชีวิตของสมาชิกดีขึ้น

2. ข้อเสนอแนะด้านการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการศึกษาในเชิงคุณภาพเพิ่มเติม โดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกกับสมาชิกสหกรณ์ เพื่อทราบผลการศึกษาในเชิงลึกถึงระดับคุณภาพชีวิตสมาชิกสหกรณ์ และสิ่งที่สมาชิกสหกรณ์ต้องการการสนับสนุนจากสหกรณ์และส่งเสริมจากภาครัฐ

2.2 การศึกษาในครั้งนี้ เป็นการค้นหาตัวแปรหรือปัจจัยทำนายที่ส่งผลต่อระดับคุณภาพชีวิตของ ซึ่งหากมีการวิจัยในครั้งต่อไป อาจพบปัจจัยอื่น ๆ นอกเหนือจากการที่ศึกษาในครั้งนี้ เช่น ภาวะเศรษฐกิจมหภาค โดยเฉพาะราคาสินค้าภาคการเกษตร ผลกระทบจากนโยบายของรัฐบาล เป็นต้น ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ล้วนมีผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตสมาชิกสหกรณ์การเกษตรได้

เอกสารอ้างอิง

กรมกิจการผู้สูงอายุ. (2553). *พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 (ฉบับแก้ไข พ.ศ. 2553)*. สืบค้น 8 กันยายน 2566. จาก https://www.dop.go.th/download/laws/regulation_th_20152509163042_1.pdf.

กรมส่งเสริมสหกรณ์. (2565). *สารสนเทศสหกรณ์ ปี พ.ศ. 2565*. สืบค้น 8 มิถุนายน 2565. จาก https://itc.office.cpd.go.th/?view=article&id=254:information-coop-2565&catid=34:cooperative-2565.

กัญญ์พัสวี กล่อมธงเจริญ. (2560). คุณภาพชีวิตของเกษตรกรเกษตรอินทรีย์ จังหวัดเชียงใหม่. *วารสารวิทยาการจัดการมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, 12*(1), 59-90.

ธนบดี พัสนา. (2563). *คุณภาพชีวิตเกษตรกรชาวสวนทุเรียนในเขตพื้นที่ อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี*. (ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์).

นิพิฐพนธ์ สนิทเหลือ, วัชรีพร สาตร์เพ็ชร์ และ ญาดา นภาอารักษ์. (2563). การคำนวณขนาดตัวอย่างด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป G*POWER. *วารสารวิชาการ สถาบันเทคโนโลยีแห่งสุวรรณภูมิ, 5*(1), 496-507.

ปณิธี ชมภูศรี, จุฑาทิพย์ เฉลิมผล, รุจ ศิริสัญลักษณ์ และ จุฑามาศ โชติบาง. (2563). ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของเกษตรกรในอำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่. *วารสารแก่นเกษตร, 48*(1), 421-428.

ปิติณัฐ เครือจินา, ศิรส ทองเชื้อ และ ดุสิต อธินุวัฒน์. (2563). คุณภาพชีวิตของเกษตรกรผู้ผลิตข้าวในยุคการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ระลอกที่ 1 ในประเทศไทย กรณีศึกษาจังหวัดอุบลราชธานีและศรีสะเกษ. *Thai Journal of Science and Technology, 10*(3), 300-314.

ปิ่นสะอาด สหนาวิน. (2553). *คุณภาพชีวิตของสมาชิกสหกรณ์การเกษตร.* (ปรัชญาดุษฎีบันฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง).

วิษณุ อรรถวานิช. (2565). *มรสุมเกษตรไทยปี 65 ยิ่งปลูกมากยิ่งจนหนัก.* สืบค้น 9 มิถุนายน 2565. จาก https://www.thairath.co.th/news/local/2385867.

สหกรณ์การเกษตรบางปลาม้า จำกัด. (2565). *รายงานกิจการสหกรณ์การเกษตรบางปลาม้า จำกัด.* สุพรรณบุรี: สหกรณ์การเกษตรบางปลาม้า จำกัด.

Cohen, J. (1988). *Statistical Power Analysis for the Behavioral Sciences.* (2nd ed.). Hillsdale, NJ: Lawrence Erlbaum Associates, Publishers.

United Nations Development. (2010). *Human Development Reports 2010.* Retrieved 12 June 2022. from http://hdr.undp.org/en/.

World Health Organization. (2010). *WHOQOL: Measuring Quality of Life*. Retrieved 12 June 2022. from https://www.who.int/tools/whoqol/whoqol-bref/docs/default-source/publishing-policies/whoqol-bref/thai-whoqol-brefidentity.

JSSP: Journal of Social Science Panyapat, 2024. 6(1): 447-460.

PANYAPAT
ปัญญาพัฒน์

JSSP
Journal of Social Science Panyapat
https://so06.tci-thaijo.org/index.php/JSSP/index

Research Article

Investment Analysis of the Solar Cell for Whiteleg Shrimp Farmers

Chonticha Thongbuntho[1*] Kulapa Kuldilok[2] and Sansanee Wangvoralak[3]

[1] *Maste degree Student, Resource Management, Kasetsart University, Thailand*
[2] *Department of Agricultural and Resource Economics, Faculty of Economics, Kasetsart University, Thailand*
[3] *Department of Fisheries Management, Faculty of Fisheries, Kasetsart University, Thailand*
[*] *Corresponding author. E-mail: chonticha.thong@ku.th*

ABSTRACT

This research aims to (1) study the characteristics of a farm, the costs of raising, and the management of energy within a whiteleg shrimp farming system, and (2) incremental investment analysis of solar cells categorized by farm size. Data were collected through in-depth interviews with shrimp farmers use solar cells, officials from the Department of Fisheries and suppliers and installers solar cells in shrimp farm total 5 individuals and a questionnaire of 150 shrimp farmers, and analyzed the data using descriptive statistics, cost-benefit analysis and financial investment analysis. The study found that the characteristics of white shrimp farms were as follows small-sized shrimp farms have an average pond size of 3.14 rai, medium-sized farms have an average pond size of 4.07 rai, and large-sized farms have an average pond size of 5.48 rai, raise shrimp in 2-3 cycles per year, Most farms using high-density farming methods and farms have GAP standard and use energy to manage in shrimp farming practices, primarily through the use of water beaters, water aerators and lighting systems and other tools, using electrical energy as the main source followed by fuel. The financial investment of installing solar cells categorized by small size, medium size, and large size with an electrical generating capacity of 1,100.00, 2,200.00, and 4,400.00 watts and it found that a net present value equal to 34,878.34, 114,837.41, and 260,315.20 with a benefit-to-cost ratio of 1.63, 2.58, and 2.96. Internal rate of return equal to 9, 17, and 19 percent and have discounted payback periods in years of 7.95, 5.2, and 4.95, respectively.

Keywords: Financial Investment, Solar Cells, Whiteleg Shrimp

Received: 6 November 2023;
Revised: 14 March 2024;
Accepted: 29 March 2024

© 2024 JSSP: Journal of Social Science Panyapat
ISSN: 3027-6748 (Online)

การวิเคราะห์การลงทุนในการติดตั้งโซล่าเซลล์ของฟาร์มกุ้งขาวแวนนาไม

ชลธิชา ทองบุญโท[1*] กุลภา กุลดิลก[2] และ ศันสนีย์ หวังวรลักษณ์[3]

[1] *นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการจัดการทรัพยากร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ประเทศไทย*

[2] *ภาควิชาเศรษฐศาสตร์เกษตรและทรัพยากร คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ประเทศไทย*

[3] *ภาควิชาการจัดการประมง คณะประมง มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ประเทศไทย*

* *Corresponding author. E-mail: chonticha.thong@ku.th*

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาลักษณะฟาร์ม ค่าใช้จ่ายในการเลี้ยง และการบริหารจัดการพลังงานภายในฟาร์มเลี้ยงกุ้งขาว และ (2) วิเคราะห์ส่วนเพิ่มของการลงทุนทางการเงินของการใช้โซล่าเซลล์จำแนกตามขนาดฟาร์ม มีการเก็บข้อมูลเชิงลึกจากการสัมภาษณ์เกษตรกรผู้เลี้ยงกุ้งขาวที่มีการติดตั้งโซล่าเซลล์ รวมถึงเจ้าหน้าที่กรมประมง และผู้จำหน่ายและติดตั้งโซล่าเซลล์ให้กับฟาร์มกุ้ง จำนวนรวม 5 ราย และแบบสอบถามเกษตรกรผู้เลี้ยงกุ้งขาว จำนวน 150 ราย และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา การวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทน และการลงทุนทางการเงิน ผลการศึกษาพบว่า ลักษณะฟาร์มเลี้ยงกุ้งขาว เป็นดังนี้ เกษตรกรผู้เลี้ยงกุ้งขาวในฟาร์มขนาดเล็กมีขนาดบ่อเฉลี่ย 3.14 ไร่ ฟาร์มขนาดกลางมีขนาดบ่อเฉลี่ย 4.07 ไร่ และขนาดใหญ่มีขนาดบ่อเฉลี่ย 5.48 ไร่ มีรอบการเลี้ยง 2 – 3 รอบต่อปี ส่วนใหญ่เป็นการเลี้ยงกุ้งขาวแบบหนาแน่น มีมาตรฐานฟาร์มเลี้ยง GAP กรมประมง และมีการใช้พลังงานเพื่อช่วยในการจัดการการเลี้ยง โดยส่วนใหญ่มาจากการเปิดเครื่องตีน้ำ เครื่องให้อากาศ และระบบให้แสงสว่างในฟาร์ม เป็นต้น ซึ่งใช้แหล่งพลังงานไฟฟ้าเป็นหลัก รองลงมาเป็นน้ำมันเชื้อเพลิง และเมื่อวิเคราะห์ส่วนเพิ่มของการลงทุนทางการเงินจากการใช้โซล่าเซลล์จำแนกตามขนาดฟาร์ม พบว่าฟาร์มขนาดเล็ก กลาง และใหญ่ ที่มีกำลังการผลิตไฟฟ้า 1,100.00 2,200.00 และ 4,400.00 วัตต์ มีมูลค่าปัจจุบันของผลประโยชน์สุทธิ เท่ากับ 34,878.34 114,837.41 และ 260,315.20 มีค่าอัตราส่วนผลประโยชน์ต่อต้นทุน เท่ากับ 1.63 2.58 และ 2.96 มีอัตราผลตอบแทนภายใน เท่ากับร้อยละ 9 17 และ 19 และมีระยะเวลาคืนทุนคิดลด ในปีที่ 7.95 5.2 และ 4.95 ตามลำดับ

คำสำคัญ: การลงทุนทางการเงิน, กุ้งขาว, โซล่าเซลล์

© 2024 JSSP: Journal of Social Science Panyapat

บทนำ

กุ้งขาวแวนนาไม เป็นสัตว์น้ำที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจของไทย เนื่องจากมีมูลค่าทางเศรษฐกิจต่อหนึ่งหน่วยการผลิตที่ค่อนข้างสูง เนื่องจากเป็นสัตว์น้ำที่สามารถปรับตัวเข้ากับระบบการเลี้ยงแบบพัฒนาที่มีความหนาแน่นสูง เลี้ยงได้ในความเค็มในช่วงกว้างตั้งแต่ 3–35 ppt เจริญเติบโตเร็ว และให้ผลผลิตสูง (กรมประมง, 2564) การเลี้ยงกุ้งทะเลในปี 2564ส่วนใหญ่เป็นการเลี้ยงแบบพัฒนาร้อยละ 89.96 ของจำนวนฟาร์มเลี้ยงกุ้งทะเลทั้งหมด (กรมประมง, 2565) โดยการเลี้ยงแบบพัฒนาเป็นการเลี้ยงที่ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ช่วยในการจัดการการเลี้ยง มีระบบการจัดการที่ดี ใช้ลูกพันธุ์จากโรงเพาะฟักเท่านั้น และปล่อยในอัตราค่อนข้างหนาแน่น ให้อาหารทุกวันๆ ละ 3-5 มื้อ และมีการใช้เครื่องเติมอากาศเพื่อเพิ่มออกซิเจน (กรมประมง , 2555) ซึ่งมีผลต่อคุณภาพน้ำและการเจริญเติบโตของกุ้งในบ่อเลี้ยง ปริมาณออกซิเจนที่ละลายในน้ำไม่ควรต่ำกว่า 4 มิลลิกรัม จึงมีการนำเครื่องเติมอากาศมาใช้กันอย่างแพร่หลาย (พัชรินทร์ อินทมาส และคณะ, 2565) แต่ปัญหาของเครื่องเติมอากาศ คือ ต้องใช้พลังงานหรือเชื้อเพลิงค่อนข้างมากและมีค่าใช้จ่ายสูง (พิพัฒน์ เลิศโกวิทย์ และบัณฑิต อินทรีย์มีศักดิ์, 2564) ทำให้เกษตรกรผู้เลี้ยงกุ้งมีต้นทุนค่าพลังงานร้อยละ 18.38 ของต้นทุนทั้งหมด (กรมประมง, 2561) อีกทั้ง ราคาพลังงานที่ผันผวนสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องจากความต้องการพลังงานที่สวนทางกับปริมาณการผลิตในตลาดโลก และผลพวงจากสงคราม

รัสเซีย-ยูเครน ทำให้ราคาพลังงานสูงขึ้น (การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย, 2565, ออนไลน์) เกษตรกรได้รับผลกระทบจากปัญหาค่าไฟฟ้าที่ปรับเพิ่มสูงขึ้น ประกอบกับกุ้งขาวมีราคาจำหน่ายที่ตกต่ำ เกษตรกรบางรายจึงเริ่มหันมาใช้พลังงานโซล่าเซลล์เพื่อใช้ในการหมุนมอเตอร์กังหันตีน้ำ ซึ่งสามารถช่วยลดต้นทุนในส่วนของค่าพลังงาน และช่วยลดภาวะโลกร้อนจากการใช้พลังงานสะอาด (MGR Online, 2566)

กรมประมงได้มีโครงการลดต้นทุนการผลิตกุ้งทะเลเพื่อเพิ่มขีดความสามารถการแข่งขันในอุตสาหกรรมกุ้งทะเลอย่างยั่งยืน ปี 2564 โดยให้สินเชื่อดอกเบี้ยต่ำแก่เกษตรกร เพื่อติดตั้งระบบโซล่าเซลล์ และการพัฒนาโครงสร้างฟาร์ม ซึ่งสามารถช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตต่อหน่วย และการลดต้นทุนการผลิต โดยเฉพาะต้นทุนพลังงานไฟฟ้า (กรมประมง, 2565) อย่างไรก็ตาม ยังไม่มีตัวเลขที่ชัดเจนของจำนวนเกษตรกรที่เริ่มมีการใช้โซล่าเซลล์ภายในฟาร์มเลี้ยงกุ้งขาว เนื่องจากอาจอยู่ในช่วงของการปรับเปลี่ยนและพัฒนาฟาร์มเลี้ยงตามโครงการของกรมประมง ซึ่งมีเพียงข้อมูลการใช้พลังงานทดแทนในภาพรวมของประเทศ ปี 2564 ที่มีการใช้พลังงานทดแทนจากพลังงานแสงอาทิตย์ 2,982.68 เมกะวัตต์ หรือคิดเป็นร้อยละ 24.09 ของกำลังผลิตติดตั้งไฟฟ้าจากพลังงานทดแทนทั้งหมด ซึ่งภาครัฐมีเป้าหมายกำลังการผลิตไฟฟ้าจากพลังงานแสงอาทิตย์ตั้งไว้ที่ 12,139 เมกะวัตต์ ในปี 2580 (กระทรวงพลังงาน, 2565)

ปัจจุบันประเทศไทยเริ่มมีการใช้โซล่าเซลล์เป็นพลังงานทดแทนอย่างจริงจัง ซึ่งภาครัฐมีโครงการและนโยบายในการสนับสนุนประชาชน รวมถึงกำหนดเป้าหมายกำลังการผลิตพลังงานทดแทนจากพลังงานแสงอาทิตย์ที่ชัดเจนอย่างเป็นรูปธรรม ดังนั้น การศึกษาในครั้งนี้จึงเป็นการศึกษาเพื่อวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนระยะยาวสำหรับการเลี้ยงกุ้งขาวโดยใช้โซล่าเซลล์ เพื่อเสนอแนะแนวทางในการนำพลังงานโซล่าเซลล์มาใช้ในฟาร์มเลี้ยงกุ้งขาว เพื่อก่อให้เกิดการใช้พลังงานทดแทนจากพลังงานสะอาด รวมถึงการพัฒนาเทคโนโลยีในภาคการประมง และการลดต้นทุนด้านพลังงานอย่างเหมาะสมแก่กรมประมง และเกษตรกรที่สนใจ รวมถึงการนำมาประยุกต์ใช้ในภาคการเกษตรด้านอื่นๆ ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาลักษณะฟาร์ม ค่าใช้จ่ายในการเลี้ยง และการบริหารจัดการพลังงานภายในฟาร์มเลี้ยงกุ้งขาว และการลงทุนติดโซล่าเซลล์ในฟาร์มเลี้ยงกุ้งขาว
2. เพื่อวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทน และการลงทุนทางการเงินในส่วนเพิ่มของการใช้โซล่าเซลล์จำแนกตามขนาดฟาร์ม

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยในรูปแบบเชิงปริมาณ (Quantitative Analysis) โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบไปด้วย 2 ส่วน ดังนี้

1.1 ข้อมูลเชิงลึกจากการสัมภาษณ์ฟาร์มกุ้งที่มีการติดตั้งโซล่าเซลล์ รวมถึงสัมภาษณ์บริษัทผู้จำหน่ายและติดตั้งโซล่าเซลล์ให้กับฟาร์มกุ้ง และเจ้าหน้าที่กรมประมงผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเรื่องดังกล่าว จำนวนรวม 5 ราย จากการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยเป็นกลุ่มประชากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการใช้โซล่าเซลล์ในฟาร์มเลี้ยงกุ้งขาว ได้แก่ เกษตรกรผู้ใช้งาน ผู้จำหน่ายและติดตั้ง และเจ้าหน้าที่ภาครัฐที่สนับสนุนในเรื่องของพลังงานทดแทนในภาคการเพาะเลี้ยงกุ้งทะเล

1.2 ข้อมูลส่วนการวิเคราะห์ลักษณะฟาร์ม ค่าใช้จ่ายในการเลี้ยง และการบริหารจัดการพลังงานภายในฟาร์มเลี้ยงกุ้งขาวของเกษตรกรตัวอย่าง โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากเกษตรกรในพื้นที่ภาคตะวันออก เนื่องจากภาคตะวันออกเป็นพื้นที่ที่สามารถเข้าถึงน้ำเค็มเพื่อใช้ในการเลี้ยงกุ้งทะเล โดยในปี 2564 มีจำนวนฟาร์มเลี้ยงกุ้งทะเล 7,089 ฟาร์ม มีปริมาณผลผลิตกุ้งทะเลที่ได้จากการเพาะเลี้ยง 94,215.00 ตัน และส่วนใหญ่เป็นการเลี้ยงแบบพัฒนา (กรมประมง, 2565)จากสูตรกำหนดขนาดตัวอย่าง (Scott M. Smith, 2013 อ้างถึงใน ชนม์รัศมิ์ เพียรพรเจริญ และคณะ, 2565)

$$\mathrm{n} = \frac{t^2 \times P(1-P)}{m^2}$$

$$n_0 = \frac{1.96^2 0.5(1-0.5)}{0.08^2}$$
$$n_0 = 150.06$$

n = ขนาดตัวอย่างที่ต้องการ

t = ระดับความเชื่อมั่นที่ 95% = 1.96

P = สัดส่วนของลักษณะที่สนใจในประชากร (ถ้าไม่ทราบร้อยละให้กำหนด p=0.5)

m = อัตราเผื่อความผิดพลาดที่ ร้อยละ 8

ดังนั้น การศึกษาในครั้งนี้จะทำการเก็บข้อมูลแบบสอบถามจำนวน 150 ตัวอย่าง และใช้การเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบโควต้า (Quota sampling) โดยเป็นเกษตรกรผู้เลี้ยงกุ้งขาวในพื้นที่จันทบุรี ฉะเชิงเทรา และตราด เนื่องจากในปี 2564 เป็นพื้นที่ที่มีผลผลิตกุ้งขาวมากเป็นสามอันดับแรกของภาคตะวันออก คิดเป็นร้อยละ 28.62 28.16 และ 22.53 ของผลผลิตกุ้งทะเลภาคตะวันออก ตามลำดับ (กรมประมง, 2565) จังหวัดละ 50 ราย โดยมีการแบ่งเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่

1) ฟาร์มกุ้งขาวขนาดเล็กที่มีขนาดพื้นที่เลี้ยงกุ้งมากกว่า 1 - 20 ไร่ จำนวน 101 ตัวอย่าง

2) ฟาร์มกุ้งขาวขนาดปานกลางที่มีขนาดพื้นที่เลี้ยงกุ้งมากกว่า 21 - 50 ไร่ จำนวน 35 ตัวอย่าง

3) ฟาร์มกุ้งขาวขนาดใหญ่ที่มีขนาดพื้นที่เลี้ยงกุ้งมากกว่า 50 ไร่ขึ้นไป จำนวน 14 ตัวอย่าง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในวิจัย มีดังนี้

2.1 การสัมภาษณ์เชิงลึกในส่วนของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการติดตั้งโซล่าเซลล์ในฟาร์มเลี้ยงกุ้งขาว ได้แก่ เจ้าหน้าที่ภาครัฐ บริษัทติดตั้ง และเกษตรกรผู้เลี้ยงกุ้งขาวที่มีการใช้โซล่าเซลล์

2.2 การเก็บข้อมูลจากเกษตรกรตัวอย่างโดยใช้แบบสอบถาม ประกอบไปด้วย ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล ลักษณะฟาร์มเลี้ยงกุ้งขาว ต้นทุนการเลี้ยงกุ้งขาว การจัดการพลังงานที่ใช้ในฟาร์มเลี้ยงกุ้งขาว และการได้รับผลกระทบจากวิกฤตพลังงาน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ข้อมูลทุติยภูมิเป็นข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลการจัดการการเลี้ยง และข้อมูลเกี่ยวกับพลังงานโซล่าเซลล์ที่นำมาใช้กับภาคการประมง ที่ได้มีการเก็บรวบรวมหรือเผยแพร่ผ่านหน่วยงาน องค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน หรือบุคคล รายงานการวิจัย บทความทางวิชาการ เอกสารที่เกี่ยวข้อง

3.2 ข้อมูลปฐมภูมิ จากการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงลึกและศึกษาวิเคราะห์จากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการใช้โซล่าเซลล์ในฟาร์มลี้ยงกุ้งขาว จำนวนรวม 5 ราย และการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามและศึกษาวิเคราะห์ลักษณะฟาร์ม ค่าใช้จ่ายในการเลี้ยง และการบริหารจัดการพลังงานภายในฟาร์มเลี้ยงกุ้งขาวของเกษตรกรตัวอย่าง จำนวนรวม 150 ราย ในพื้นที่จันทบุรี ฉะเชิงเทรา และตราด จังหวัดละ 50 ราย

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 ศึกษาลักษณะฟาร์ม ค่าใช้จ่ายในการเลี้ยง และการบริหารจัดการพลังงานภายในฟาร์มเลี้ยงกุ้งขาว และการลงทุนติดโซล่าเซลล์ในฟาร์มเลี้ยงกุ้งขาว โดยการใช้สถิติเชิงพรรณนาในการอธิบายการจัดการพลังงานภายในฟาร์มเลี้ยงกุ้งขาวของเกษตรกรตัวอย่าง และการวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนการเลี้ยงกุ้งขาวของเกษตรกรตัวอย่าง จากสูตรการวิเคราะห์ (เอื้อ สิริจินดา, 2557, น. 156)

- ต้นทุนทั้งหมด = ต้นทุนผันแปร + ต้นทุนคงที่ (1)
- ต้นทุนผันแปรทั้งหมด = ต้นทุนผันแปรที่เป็นเงินสด + ต้นทุนผันแปรที่ไม่เป็นเงินสด (2)
- ต้นทุนคงที่ทั้งหมด = ต้นทุนคงที่ที่เป็นเงินสด + ต้นทุนคงที่ที่ไม่เป็นเงินสด (3)
- ค่าเสื่อมราคา =(มูลค่าซื้อ - มูลค่าซาก)/อายุการใช้งาน (4)
- รายได้ทั้งหมด = ผลผลิตทั้งหมด x ราคาจำหน่ายสินค้าเฉลี่ย (5)
- รายได้เหนือต้นทุนเงินสด = รายได้ทั้งหมด – ต้นทุนทั้งหมดที่เป็นเงินสด (6)
- รายได้เหนือต้นทุนผันแปร = รายได้ทั้งหมด – ต้นทุนผันแปรทั้งหมด (7)
- รายได้เหนือต้นทุนทั้งหมด = รายได้ทั้งหมด – ต้นทุนทั้งหมด (8)

4.2 ศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนการลงทุนทางการเงินในส่วนเพิ่มของการใช้โซล่าเซลล์ โดยนำข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกมาวิเคราะห์การลงทุนทางการเงินที่เป็นเงินสดที่ได้จากการใช้โซล่าเซลล์ในฟาร์มเลี้ยงกุ้งขาว และนำมาปรับใช้กับการวิเคราะห์ของเกษตรกรตัวอย่าง 150 ราย ที่จำแนกตามขนาดฟาร์ม ซึ่งมีการวิเคราะห์ดังนี้

- การคำนวณมูลค่าปัจจุบัน (Net Present Value หรือ NPV) มูลค่าปัจจุบันหรือ NPV เป็นมูลค่าปัจจุบันของกระแสรายได้ที่เกิดจากการลงทุน ดั้งนั้น เกณฑ์การตัดสินใจ คือ ควรยอมรับโครงการเมื่อ NPV มากกว่าศูนย์

แทนค่า Bt = ผลตอบแทนในปี t

Ct = ต้นทุนในปี t

r = อัตราคิดลดหรืออัตราดอกเบี้ยที่เหมาะสม

n = จำนวนปีทั้งสิ้นของโครงการ

t = จำนวนปีที่ 1, 2, 3 ถึง n

$$NPV= \sum_{t=1}^{n} \frac{B_t}{(1+r)^t} - \sum_{t=1}^{n} \frac{C_t}{(1+r)^t} \quad (9)$$

- อัตราผลตอบแทนภายใน (Internal Rate of Return หรือ IRR) หมายถึงอัตราส่วนลดที่ทำให้มูลค่าปัจจุบันสุทธิหรือ NPV มีค่าเท่ากับศูนย์ หรือ IRR คือ อัตราคิดลดหรือ r ที่มีผลทำให้ NPV = 0 โดยใช้หลักเกณฑ์อัตราผลตอบแทนภายในหรือ IRR เพื่อประเมินความคุ้มค่าของโครงการที่มีประโยชน์และเป็นที่นิยมกันมากทั้งการวิเคราะห์ด้านการเงินและด้านเศรษฐกิจ ถ้าการประเมินโครงการลงทุนโดยใช้ IRR ควรเลือกโครงการที่มีค่า IRR มากกว่าผลตอบแทนทั่วไปหรือควรยอมรับทุกโครงการที่มีค่า IRR เท่ากับหรือสูงกว่าค่าเสียโอกาสในการลงทุน (เฉลิมขวัญ ครุธบุญยงค์, 2564) โดยอัตราคิดลด คือ อัตราดอกเบี้ยประเภทฝากประจำ 12 เดือน ที่มีอัตราดอกเบี้ยต่อปีร้อยละ 1.80 (ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร, 2566) เนื่องจากเกษตรกรตัวอย่างที่ทำการติดตั้งโซล่าเซลล์ ใช้เงินลงทุนของตนเองในการติดตั้งโซล่าเซลล์ และไม่ผ่านการกู้ยืม

$$NPV= \sum_{t=1}^{n} \frac{B_t-C_t}{(1+r)^t} =0 \quad (10)$$

- อัตราส่วนผลตอบแทนต่อต้นทุน (Benefit Cost Ratio หรือ BCR) หลักเกณฑ์ในการตัดสินใจตามวิธีการนี้ คือ ค่า BCR ต้องมากกว่า 1 หมายความว่า ผลตอบแทนที่ได้จากการลงทุนจะมีมากกว่าต้นทุนที่ต้องเสียไป

$$BCR= \frac{\sum_{t=1}^{n} \frac{B_t}{(1+r)^t}}{\sum_{t=1}^{n} \frac{C_t}{(1+r)^t}} \quad (11)$$

- ระยะเวลาคืนทุนคิดลด (Discount Payback Period หรือ DPB) ระยะเวลาคืนทุนคิดลด คือ การคำนวณหาจุดคุ้มทุนในโครงการโดยใช้วิธีคิดกระแสเงินสดที่ได้รับจากอนาคตให้เป็นมูลค่าปัจจุบัน (ชูชีพ พิพัฒน์ศิถี, 2544 อ้างถึงใน อภิวัฒน์ เฟื่องถี่ และคณะ, 2562, น. 561)

$$\text{ระยะเวลาคืนทุนคิดลด} = \text{จำนวนปีก่อนคืนทุน} \frac{\text{มูลค่าปัจจุบันของเงินที่ยังไม่ได้คืนทุน}}{\text{มูลค่าปัจจุบันของกระแสเงินสดที่เกิดขึ้นในปีที่คืนทุน}} \quad (12)$$

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดงานวิจัย

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย พบว่า

1. ลักษณะฟาร์ม ค่าใช้จ่ายในการเลี้ยง และการบริหารจัดการพลังงานภายในฟาร์มเลี้ยง และการลงทุนติดโซล่าเซลล์ในฟาร์มเลี้ยงกุ้งขาว

1.1 ลักษณะฟาร์ม ค่าใช้จ่ายในการเลี้ยง

การศึกษาลักษณะฟาร์ม ค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงของเกษตรกรตัวอย่าง โดยจำแนกตามขนาดฟาร์ม เป็นฟาร์มขนาดเล็ก จำนวน 101 ราย ฟาร์มขนาดกลาง 35 ราย และฟาร์มขนาดใหญ่ 14 ราย รวมทั้งหมด 150 ราย พบว่า ฟาร์มขนาดกลาง เกษตรกรตัวอย่างมีอายุเฉลี่ยมากสุด 52.66 ปี ส่วนระดับการศึกษาฟาร์มขนาดเล็ก ส่วนใหญ่เกษตรกรตัวอย่างจบการศึกษาประถมศึกษาและปริญญาตรี ร้อยละ 31.68 ฟาร์มขนาดกลางมีเกษตรกรตัวอย่างส่วนใหญ่จบการศึกษาปริญญาตรี ร้อยละ 34.29 และฟาร์มขนาดใหญ่เกษตรกรตัวอย่างส่วนใหญ่จบระดับปริญญาตรี ร้อยละ 50.00 ประสบการณ์เลี้ยงกุ้งขาวเฉลี่ยของเกษตรกรตัวอย่าง ฟาร์มขนาดใหญ่มีประสบการณ์การเลี้ยงมากที่สุด 18.64 ปี

พื้นที่เลี้ยงกุ้งขาวของเกษตรกรตัวอย่างขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ มีพื้นที่ 10.22 33.10 และ 102.64 ไร่ มีขนาดบ่อ 3.14 4.07 และ 5.48 ไร่ มีจำนวนบ่อเลี้ยง 2.44 5.29 และ 12.21 บ่อ มีรอบการเลี้ยง 2.33 2.19 และ 2.21 รอบ/ปี และจำนวนวันที่ใช้เลี้ยงกุ้งเฉลี่ย 84.84 88.29 และ 92.50 วัน/รอบ ตามลำดับ โดยส่วนใหญ่เกษตรกรตัวอย่างเป็นเจ้าของที่ดินของตนเอง ร้อยละ 66.34 54.29 และ 50.00 ซึ่งเป็นการเช่า ร้อยละ 25.74 28.57 และ 28.57 และเป็นเจ้าของและเช่า ร้อยละ 7.92 17.14 และ 21.43 ซึ่งฟาร์มขนาดใหญ่มีการจ้างแรงงานมากที่สุด ร้อยละ 100.00 และมีจำนวนแรงงานจ้างมากที่สุด 8.57 ราย รองลงมาเป็นขนาดกลาง 2.76 ราย และขนาดเล็ก 1.37 ราย แต่ฟาร์มขนาดกลางมีค่าจ้างแรงงานต่อเดือนสูงสุด เฉลี่ย 11,079.55 บาท/เดือน รองลงมาเป็นขนาดเล็ก 10,456.25 บาท/เดือน และขนาดใหญ่ 9,892.86 บาท/เดือน

การจับผลผลิตของ ฟาร์มขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ พบว่าส่วนมากเป็นการจับแบบหมดบ่อ ร้อยละ 94.06 85.71 และ 78.57 และฟาร์มขนาดใหญ่ มีผลผลิตกุ้งขาวเฉลี่ยมากที่สุด ประมาณ 1,547.36 กิโลกรัม/ไร่ รองลงมาเป็นขนาดกลาง 1,251.84 กิโลกรัม/ไร่ และขนาดเล็ก 1,026.94 กิโลกรัม/ไร่ และฟาร์มขนาดใหญ่ มีราคาขายเฉลี่ยสูงสุด 142.36 บาท/กิโลกรัม รองลงมาเป็นขนาดกลาง 131.77 บาท/กิโลกรัม และขนาดเล็ก 126.32 บาท/กิโลกรัม ส่วนรายได้เฉลี่ยต่อไร่ของฟาร์มขนาดใหญ่มีค่าสูงสุด เท่ากับ 220,288.20 บาท/ไร่ รองลงมาเป็นขนาดกลาง 164,959.79 บาท/ไร่ และขนาดเล็ก 125,079.13 บาท/ไร่ (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 ลักษณะฟาร์ม ค่าใช้จ่ายในการเลี้ยง

รายการ	ขนาดเล็ก		ขนาดกลาง		ขนาดใหญ่	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
เพศ (ราย)						
ชาย	74	73.27	29	82.86	10	71.43
หญิง	27	26.73	6	17.14	4	28.57
รวม	101	100.00	35	100.00	14	100.00
อายุเฉลี่ย (ปี)	49.84		52.66		50.36	
ระดับการศึกษา (ราย)						
ประถมศึกษา	32	31.68	7	20.00	1	7.14
มัธยมศึกษาตอนต้น	3	2.97	3	8.57	0	0.00
มัธยมศึกษาตอนปลาย	23	22.77	5	14.29	1	7.14
ประกาศนียบัตรวิชาชีพ	7	6.93	4	11.43	2	14.29
ปริญญาตรี	32	31.68	12	34.29	7	50.00
สูงกว่าปริญญาตรี	4	3.96	4	11.43	3	21.43
รวม	101	100.00	35	100.00	14	100.00
ประสบการณ์เลี้ยงกุ้งขาวเฉลี่ย (ปี)	15.96		17.89		18.64	
มาตรฐานการเลี้ยงกุ้งขาว (ราย)						
มี	93	92.08	34	97.14	14	100.00
ไม่มี	8	7.92	1	2.86	0	0.00
รวม	101	100.00	35	100.00	14	100.00
พื้นที่เลี้ยงทั้งหมดเฉลี่ย (ไร่)	10.22		33.10		102.64	
ขนาดบ่อเฉลี่ย (ไร่)	3.14		4.07		5.48	
จำนวนบ่อเฉลี่ย (บ่อ)	2.44		5.29		12.21	
รอบการเลี้ยงเฉลี่ย (รอบ/ปี)	2.33		2.19		2.21	
จำนวนวันเลี้ยงกุ้งขาวเฉลี่ย (วัน/รอบ)	84.84		88.29		92.50	
ความเป็นเจ้าของที่ดิน (ราย)						
เป็นเจ้าของ	67	66.34	19	54.29	7	50.00
เช่า	26	25.74	10	28.57	4	28.57
เป็นเจ้าของและเช่า	8	7.92	6	17.14	3	21.43
รวม	101	100.00	35	100.00	14	100.00
การจ้างแรงงาน (ราย)						
จ้าง	43	42.57	27	77.14	14	100.00
ไม่จ้าง	58	57.43	8	22.86	0	0.00
รวม	101	100.00	35	100.00	14	100.00
จำนวนแรงงานจ้างเฉลี่ย (ราย)	1.37		2.76		8.57	
ค่าจ้างแรงงานเฉลี่ย (บาท/เดือน)	10,456.25		11,079.55		9,892.86	
การกู้ยืม (ราย)						
กู้	44	43.56	13	37.14	4	28.57
ไม่กู้	57	56.44	22	62.86	10	71.43
รวม	101	100.00	35	100.00	14	100.00
รูปแบบการจับผลผลิต (ราย)						
จับหมดบ่อ	94	93.07	30	85.71	11	78.57
ทยอยจับ	6	5.94	5	14.29	3	21.43
รวม	100	99.01	35	100.00	14	100.00
ผลผลิตกุ้งขาวเฉลี่ย (กก./ไร่)	1,026.94		1,251.84		1,547.36	
ราคาขายเฉลี่ย (บาท/กก.)	126.32		131.77		142.36	
รายได้การเลี้ยงกุ้งขาวเฉลี่ย (บาท/ไร่)	125,079.13		164,959.79		220,288.20	

1.2 ต้นทุนและผลตอบแทนการเลี้ยงกุ้งขาวของเกษตรกรตัวอย่าง

จากการศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนของเกษตรกรตัวอย่าง พบว่า เกษตรกรตัวอย่างขนาดใหญ่มีต้นทุนทั้งหมดมากที่สุด เท่ากับ 206,256.49 บาท/ไร่ รองลงมาคือ ขนาดกลาง เท่ากับ 159,749.83 บาท/ไร่ และขนาดเล็กเท่ากับ 126,480.19 บาท/ไร่ โดยคิดเป็นต้นทุนผันแปรในฟาร์มขนาดใหญ่ เท่ากับ 202,248.39 บาท/ไร่ ขนาดกลาง เท่ากับ 155,407.36 บาท/ไร่ และขนาดเล็ก เท่ากับ 121,800.65 บาท/ไร่ ซึ่งค่าใช้จ่ายที่สูงสุดของต้นทุนผันแปร คือ ต้นทุนค่าอาหาร โดยฟาร์มขนาดใหญ่มีค่าอาหาร ร้อยละ 49.58 รองลงมาเป็นขนาดกลาง ร้อยละ 48.84 และขนาดเล็ก ร้อยละ 45.46 อันดับสองคือ ค่าแรงงาน โดยฟาร์มขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่มีค่าแรงงาน ร้อยละ 17.24 11.91 และ 7.81 อันดับสามคือ ค่าใช้จ่ายด้านพลังงานประกอบด้วย ค่าไฟฟ้า ร้อยละ 7.86 8.04 และ 7.67 ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง ร้อยละ 3.13 3.78 และ 3.96 และต้นทุนคงที่มีค่าเท่ากับ 4,679.54 4,342.47 และ 4,008.10 บาท/ไร่ ตามลำดับ

มูลค่าผลผลิตของเกษตรกรตัวอย่าง พบว่า เกษตรกรขนาดใหญ่มีมูลค่าผลผลิตมากที่สุด 220,288.20 บาท/ไร่ รองลงมาเป็นขนาดกลาง 164,959.79 บาท/ไร่ และขนาดเล็ก 129,721.93 บาท/ไร่ คิดเป็นรายได้เหนือต้นทุนทั้งหมด ฟาร์มขนาดใหญ่มีรายได้เหนือต้นทุนทั้งหมดมากที่สุด 14,031.71 บาท/ไร่ รองลงมาเป็นขนาดกลาง 5,209.96 บาท/ไร่ และขนาดเล็ก 3,241.74 บาท/ไร่ (ตารางที่ 2)

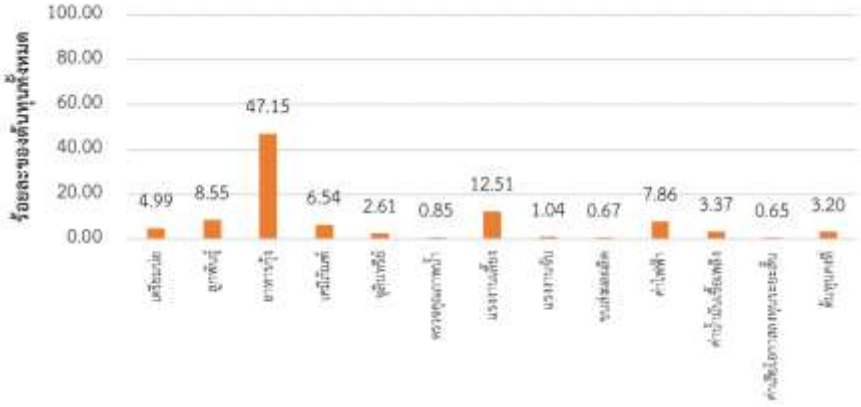
ตารางที่ 2 ต้นทุนและผลตอบแทนการเลี้ยงกุ้งขาวของเกษตรกรตัวอย่าง จำแนกตามขนาดฟาร์ม

รายการ	ขนาดเล็ก		ขนาดกลาง		ขนาดใหญ่	
	มูลค่า (บาท)	ร้อยละ	มูลค่า (บาท)	ร้อยละ	มูลค่า (บาท)	ร้อยละ
1.ต้นทุนผันแปร	121,800.65	96.30	155,407.36	97.28	202,248.39	98.06
1.1 ค่าวัสดุการเกษตร	85,286.22	67.43	116,443.50	72.89	160,740.99	77.93
-เตรียมบ่อ	6,348.11	5.02	6,514.63	4.08	13,216.99	6.41
-ลูกพันธุ์	10,684.61	8.45	13,876.80	8.69	17,386.69	8.43
-อาหารกุ้ง	57,498.59	45.46	78,029.44	48.84	102,261.91	49.58
-เคมีภัณฑ์	7,236.06	5.72	11,630.68	7.28	17,243.59	8.36
-จุลินทรีย์	2,690.35	2.13	4,928.49	3.09	8,722.73	4.23
-ชุดตรวจคุณภาพน้ำ	828.50	0.66	1,463.47	0.92	1,909.09	0.93
1.2 แรงงานคน	21,806.18	17.24	19,020.14	11.91	16,116.48	7.81
-แรงงานจ้างเลี้ยง	19,666.64	15.55	16,070.46	10.06	12,982.46	6.29
-แรงงานจ้างจับ	1,437.97	1.14	1,542.10	0.97	1,867.78	0.91
-ขนส่งผลผลิต	701.58	0.55	1,407.58	0.88	1,266.24	0.61
1.3 ค่าไฟฟ้า	9,942.85	7.86	12,848.80	8.04	15,809.58	7.67
1.4 ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง	3,961.62	3.13	6,031.59	3.78	8,166.66	3.96
1.5 ค่าเสียโอกาสเงินลงทุนระยะสั้น	803.78	0.64	1,063.33	0.67	1,414.67	0.69
2. ต้นทุนคงที่	4,679.54	3.70	4,342.47	2.72	4,008.10	1.94
2.1 ค่าเสียโอกาสการใช้ที่ดินตนเอง	1,386.77	1.10	1,235.71	0.77	1,355.16	0.66
2.2 ค่าเช่าที่ดิน	1,361.77	1.08	1,210.71	0.76	1,330.16	0.64
2.3 ค่าเสื่อมอุปกรณ์	1,794.90	1.42	1,761.92	1.10	1,229.72	0.60
2.4 ค่าเสียโอกาสเงินลงทุนระยะยาว	136.10	0.11	134.13	0.08	93.06	0.05
รวมต้นทุนทั้งหมด (บาท/ไร่)	126,480.19	100.00	159,749.83	100.00	206,256.49	100.00
ผลผลิตกุ้งขาว (กก.)	1,026.94		1,251.84		1,547.36	
ราคาจำหน่าย (บาท/กก.)	126.32		131.77		142.36	
มูลค่าผลผลิต (บาท/ไร่)	129,721.93		164,959.79		220,288.20	
รายได้เหนือต้นทุนเงินสด (บาท/ไร่)	17,469.62		17,058.31		23,805.82	
รายได้เหนือต้นทุนผันแปร (บาท/ไร่)	7,921.28		9,552.43		18,039.81	
รายได้เหนือต้นทุนทั้งหมด (บาท/ไร่)	3,241.74		5,209.96		14,031.71	
รายได้เหนือต้นทุนเงินสด (บาท/กก.)	17.01		13.63		15.38	
รายได้เหนือต้นทุนผันแปร (บาท/กก.)	7.71		7.63		11.66	
รายได้เหนือต้นทุนทั้งหมด (บาท/กก.)	3.16		4.16		9.07	

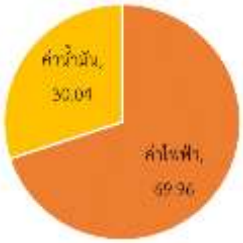
1.3 ต้นทุนด้านพลังงานของเกษตรกรตัวอย่าง

จากการศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนของเกษตรกรตัวอย่าง พบว่า ต้นทุนค่าอาหารกุ้งเป็นต้นทุนที่สูงสุดของการเลี้ยงกุ้งขาว คิดเป็นร้อยละ 47.15 ของต้นทุนทั้งหมด รองลงมาเป็นต้นทุนของแรงงานจ้างเลี้ยง คิดเป็นร้อยละ 12.51 ของต้นทุนทั้งหมด ที่รวมทั้งแรงงานจ้างและแรงงานครัวเรือน ต่อมาเป็นต้นทุนพลังงาน คิดเป็นร้อยละ 11.23 ของต้นทุนทั้งหมด ต้นทุนค่าลูกพันธุ์ คิดเป็นร้อยละ 8.55 ของต้นทุนทั้งหมด และต้นทุนอื่นๆ คิดเป็นร้อยละ 20.55 ของต้นทุนทั้งหมด (ภาพที่ 2)

โดยค่าต้นทุนพลังงาน ร้อยละ 11.23 ของต้นทุนทั้งหมด สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ค่า เป็นค่าไฟฟ้า ร้อยละ 69.96 ของต้นทุนพลังงาน และค่าน้ำมันคิดเป็นร้อยละ 30.04 ของต้นทุนพลังงาน (ภาพที่ 3)

ภาพที่ 2 ร้อยละของต้นทุนทั้งหมดของเกษตรกรตัวอย่าง

ภาพที่ 3 ร้อยละของต้นทุนพลังงานของเกษตรกรตัวอย่าง

1.4 การจัดการพลังงานภายในฟาร์มเลี้ยงกุ้งขาวของเกษตรกรตัวอย่าง

จากการศึกษาการจัดการพลังงานภายในฟาร์มเลี้ยงกุ้งขาวของเกษตรกรตัวอย่าง พบว่า เครื่องมือของเกษตรกรขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ ส่วนใหญ่มีชั่วโมงการทำงานของเครื่องตีน้ำมากที่สุด ร้อยละ 55.79 56.93 และ 59.60 ตามลำดับ รองลงมาเป็นการใช้งานเครื่องให้อากาศ ร้อยละ 17.61 22.43 และ 27.31 ตามลำดับ และลำดับที่สามฟาร์มขนาดเล็กและขนาดกลางมีการใช้งานระบบให้แสงสว่าง ร้อยละ 13.10 และ 8.77 ส่วนฟาร์มขนาดใหญ่ มีการใช้งานกล้องวงจรปิด ร้อยละ 4.07 (ตารางที่ 3)

การใช้แหล่งพลังงานทั้ง ไฟฟ้า และน้ำมัน ในการเปิดใช้งานเครื่องมือการเกษตรในระหว่างการเลี้ยงกุ้งขาว โดยฟาร์มขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ มีการเปิดเครื่องตีน้ำเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งมาจากการใช้พลังงานไฟฟ้า ร้อยละ 97.98 96.88 และ 100.00 ตามลำดับ ส่วนเครื่องให้อาหารอัตโนมัติ เครื่องให้อากาศ เครื่องดูดตะกอนเลน ระบบแสงสว่างภายในฟาร์ม และกล้องวงจรปิด มีการใช้พลังงานไฟฟ้าเพียงอย่างเดียว และเครื่องสูบน้ำ ฟาร์มขนาดเล็กส่วนใหญ่มีการใช้พลังงานน้ำมัน ร้อยละ 67.16 ส่วนฟาร์มขนาดกลางส่วนใหญ่ใช้พลังงานจากน้ำมัน ร้อยละ 83.33 และฟาร์มขนาดใหญ่ ส่วนใหญ่ใช้พลังงานไฟฟ้า ร้อยละ 75.00

ตารางที่ 3 ชั่วโมงการทำงานของเครื่องมือที่ใช้ในการเลี้ยงกุ้งขาวของเกษตรกรตัวอย่าง

เครื่องมือการเกษตร	ขนาดเล็ก		ขนาดกลาง		ขนาดใหญ่	
	ชั่วโมงการทำงาน (ชม./ไร่/รอบ)	ร้อยละ	ชั่วโมงการทำงาน (ชม./ไร่/รอบ)	ร้อยละ	ชั่วโมงการทำงาน (ชม./ไร่/รอบ)	ร้อยละ
1. เครื่องตีน้ำ	3,290.06	55.79	3,099.43	56.93	3,873.39	59.60
2. เครื่องให้อาหารอัตโนมัติ	322.82	5.47	274.17	5.04	244.74	3.77
3. เครื่องให้อากาศ	1,038.65	17.61	1,220.83	22.43	1,775.00	27.31
4. เครื่องสูบน้ำ	37.11	0.63	45.61	0.84	82.82	1.27
5. เครื่องดูดตะกอนเลน	84.91	1.44	64.25	1.18	92.45	1.42
6. ระบบแสงสว่างในฟาร์ม	772.85	13.10	477.67	8.77	165.86	2.55
7. กล้องวงจรปิด	351.06	5.95	262.00	4.81	264.40	4.07
รวม	5,897.47	100.00	5,443.97	100.00	6,498.66	100.00

1.5 การได้รับผลกระทบจากวิกฤตพลังงานและการปรับตัวจากวิกฤตพลังงาน

จากการศึกษา พบว่า มีเกษตรกรตัวอย่างส่วนใหญ่ได้รับวิกฤตพลังงานเฉลี่ยรวม ร้อยละ 98.00 และมีการปรับตัวเฉลี่ยรวม ร้อยละ 64.00 เมื่อจำแนกตามขนาดฟาร์มเลี้ยง พบว่า ฟาร์มขนาดเล็ก ฟาร์มขนาดกลาง และฟาร์มขนาดใหญ่ มีเกษตรกรตัวอย่างส่วนใหญ่ได้รับวิกฤตพลังงาน ร้อยละ 97.03 100.00 และ 100.00 ตามลำดับ และมีการปรับตัว ร้อยละ 54.46 80.00 และ 92.86 ตามลำดับ

2. ต้นทุนและผลตอบแทน และการลงทุนทางการเงินในส่วนเพิ่มของการใช้โซล่าเซลล์จำแนกตามขนาดฟาร์ม

2.1 การลงทุนทางการเงินของเกษตรกรตัวอย่างที่ติดตั้งโซล่าเซลล์

จากข้อมูลการสัมภาษณ์เชิงลึกจากเกษตรกรผู้ใช้โซล่าเซลล์กับการเลี้ยงกุ้งขาว และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง พบว่า การติดตั้งโซล่าเซลล์ของเกษตรกรตัวอย่าง บ่อของเกษตรกรมีการติดมิเตอร์ TOU (Time of Use) เพื่อช่วยประหยัดค่าไฟฟ้า ควบคู่กับการใช้โซล่าเซลล์ในตอนกลางวัน โดยใน 1 ชุดการติดตั้งจะมีระบบโซล่าเซลล์และมอเตอร์ตีน้ำ 1 ตัว ติดตั้งในรูปแบบออนกริด ต่อกระแสตรงเข้ากับมอเตอร์ตีน้ำ มีชุดการติดตั้งโซล่าเซลล์ทั้งแบบ 4 แผง และ 2 แผง แผงโซล่าเซลล์สามารถรับแสงได้สองด้าน มีกำลังการผลิตไฟฟ้าสูงสุด 550 วัตต์/แผง (ขึ้นอยู่กับพื้นที่ สภาพอากาศ และประสิทธิภาพของแผง) โดยแบบ 4 แผง มีราคา 60,000 บาท แบบ 2 แผง มีราคา 42,500 บาท รวมถึงยังมีค่าการอุปกรณ์ทำความสะอาดแผงโซล่าเซลล์ประมาณ 700 – 1,500 บาท และค่าบำรุงรักษาและเปลี่ยนเครื่องมือสวิทชิ่งที่เสียค่อนข้างง่าย ประมาณ 250 – 500 บาท และเมื่อติดตั้งจนถึงปีที่ 5 จะเริ่มมีศักยภาพในการผลิตลดลง 1-2% ขึ้นอยู่กับประเภทของแผงและการดูแลรักษา

2.2 การวิเคราะห์การลงทุนทางการเงินในการติดตั้งโซล่าเซลล์จำแนกตามขนาดฟาร์มเลี้ยง

เมื่อนำการวิเคราะห์การลงทุนทางการเงินในการติดตั้งโซล่าเซลล์ มาวิเคราะห์ในกรณีที่หากเป็นฟาร์มเลี้ยงขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ ที่มีขนาดบ่อเลี้ยงเฉลี่ย 3.14 4.07 และ 5.48 ไร่ และมีจำนวนวันที่ใช้เลี้ยงกุ้งเฉลี่ย 84.84 88.29 และ 92.5 วัน ตามลำดับ ถ้าฟาร์มขนาดเล็กทำการติดตั้งโซล่าเซลล์ จำนวน 2 แผง 1 ชุด ฟาร์มขนาดกลางทำการติดตั้งโซล่าเซลล์ จำนวน 4 แผง 1 ชุด และฟาร์มขนาดใหญ่ทำการติดตั้งโซล่าเซลล์ จำนวน 4 แผง 2 ชุด ซึ่งในการติดตั้งโซล่าเซลล์ 1 ชุด จะมีมอเตอร์เครื่องตีน้ำ 1 ตัว และมีค่าติดตั้งโซล่าเซลล์ประมาณ 42,500.00 60,000.00 และ 120,000.00 บาท ตามลำดับ มีค่าอุปกรณ์ทำความสะอาดแผง ประมาณ 700 – 1500 บาท มีค่าซ่อมบำรุงเปลี่ยนอุปกรณ์ ประมาณ 250- 500 บาท ซึ่งในปีที่ 5 ศักยภาพการผลิตจะลดลง 1-2 % (ตารางที่ 4)

กำลังการผลิตไฟฟ้าของฟาร์มขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ มีกำลังการผลิต 1,100.00 2,200.00 และ 4,400.00 วัตต์ ตามลำดับ ซึ่งจะมีมูลค่าปัจจุบันของผลประโยชน์สุทธิ NPV เท่ากับ 34,878.34 114,837.41และ 260,315.20 ตามลำดับ มีค่าอัตราส่วนผลประโยชน์ต่อต้นทุน BCR เท่ากับ 1.63 2.58 และ 2.96 ตามลำดับ รวมถึงมีอัตราผลตอบแทนภายใน IRR เท่ากับ 9% 17% และ 19% และมีระยะเวลาคืนทุนคิดลด ในปีที่ 7.95 5.2 และ 4.95 ตามลำดับ (ตารางที่ 5)

ตารางที่ 4 ข้อมูลการติดตั้งโซล่าเซลล์แบบจำแนกตามขนาดฟาร์ม

รายละเอียด	ขนาดเล็ก	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่
จำนวนแผงโซล่าเซลล์	2	4	8
ราคาติดตั้ง (บาท)	42,500.00	60,000.00	120,000.00
ค่าอุปกรณ์การทำความสะอาดแผง (บาท)	700-1,500		
ค่าซ่อมบำรุง (บาท)	250-500		
ศักยภาพในการผลิตไฟฟ้า	ตั้งแต่ในปีที่ 5 เป็นต้นไปศักยภาพจะเริ่มลดลง 1-2%		
กำลังการผลิตไฟฟ้า (W)	1,100.00	2,200.00	4,400.00
กำลังการผลิตไฟฟ้า (kW)	1.10	2.20	4.40
กำลังการผลิตไฟฟ้า เฉลี่ย 5 ชม./วัน (kWh)	5.50	11.00	22.00
กำลังการผลิตไฟฟ้า/รอบการผลิต	466.62	971.19	2,035.00
มูลค่า (ที่หน่วยละ 4.1839 บาท)	1,952.29	4,063.36	8,514.24

ตารางที่ 5 การวิเคราะห์การลงทุนทางการเงินในการติดตั้งโซล่าเซลล์จำแนกตามขนาดฟาร์มเลี้ยง

รายการ	ขนาดเล็ก	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่
มูลค่าปัจจุบันของผลประโยชน์สุทธิ NPV	34,878.34	114,837.41	260,315.20
อัตราส่วนผลประโยชน์ต่อต้นทุน BCR	1.63	2.58	2.96
อัตราผลตอบแทนภายใน IRR	9%	17%	19%
ระยะเวลาคืนทุนคิดลด (ปี)	7.93	5.2	4.95

อภิปรายผล

การเลี้ยงกุ้งขาวของเกษตรกรตัวอย่างมีค่าใช้จ่ายในส่วนของค่าอาหาร ค่าแรงงาน และค่าพลังงานที่ค่อนข้างมาก เนื่องจากการเลี้ยงกุ้งขาวต้องมีการให้อาหารค่อนข้างมาก ตามความหนาแน่นและขนาดของกุ้งขาว และมีการจ้างแรงงานทั้งแรงงานจ้างเลี้ยง จ้างจับผลผลิตไปจนถึงการขนส่งผลผลิต และแรงงานครัวเรือน อีกทั้งยังมีการใช้พลังงานเพื่อช่วยในการจัดการการเลี้ยงให้เกิดประสิทธิภาพ เช่น การตีน้ำ การให้อากาศ การใช้เครื่องให้อาหารอัตโนมัติ และแสงสว่างภายในฟาร์ม เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับ (ชิน เมย์ ทัน และ สร้อยดาว วินิจนันทรัตน์, 2564) การเลี้ยงกุ้งขาวในปัจจุบัน เป็นการเลี้ยงที่หนาแน่นและพัฒนานำเทคโนโลยีมาช่วยในการเลี้ยง อาทิ เครื่องให้อากาศแบบใช้ไฟฟ้า เครื่องให้อาหารอัตโนมัติ และแสงสว่าง ซึ่งเครื่องจักรดังกล่าวมีการใช้พลังงานไฟฟ้าในระหว่างการเลี้ยง ซึ่งทำให้เห็นว่าพลังงานที่ใช้ในการเลี้ยงกุ้งขาวมีปริมาณการใช้ที่ค่อนข้างมาก

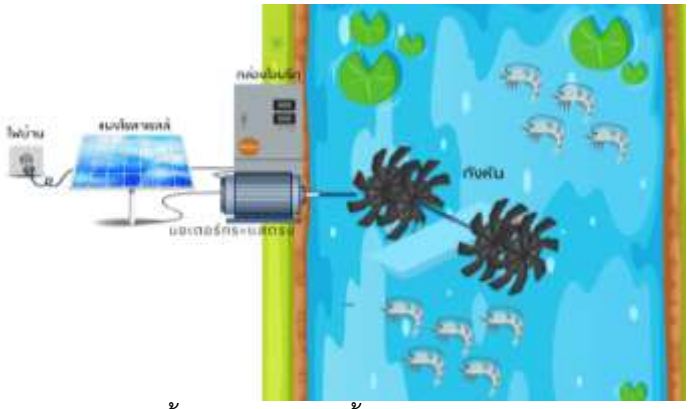
การจ้างแรงงานของเกษตรกรตัวอย่างในฟาร์มขนาดใหญ่มีจำนวนแรงงานจ้างที่มากกว่า มีแรงงานที่มาเป็นคู่สามีภรรยา ครอบครัว และได้รับเปอร์เซ็นต์ที่ได้จากการขายผลผลิต ซึ่งไม่รวมกับค่าจ้างรายเดือน อาจเป็นผลทำให้ฟาร์มขนาดใหญ่มีค่าจ้างแรงงานรายเดือนที่ถูกกว่าฟาร์มขนาดกลาง และขนาดเล็ก

การกู้ยืมของเกษตรกรตัวอย่างในฟาร์มขนาดเล็กมีการกู้ยืมมากที่สุด ร้อยละ 43.56 อาจเป็นผลมาจากฟาร์มขนาดใหญ่จะมีความพร้อมทางด้านเงินลงทุนมากกว่าฟาร์มขนาดกลาง และขนาดเล็ก

การวิเคราะห์การลงทุนทางการเงินของฟาร์มขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ เมื่อวิเคราะห์การลงทุนทางการเงิน จะเห็นได้ว่าการติดโซล่าเซลล์ให้ผลตอบแทนคุ้มค่าต่อการลงทุน โดยจำนวนแผงจะผันแปรตามการใช้งานของเกษตรกร ถ้าเกษตรกรมีการติดตั้งจำนวนแผงมาก ก็จะยิ่งสามารถคืนทุนได้เร็ว และยังช่วยลดปริมาณคาร์บอนไดออกไซด์ที่เกิดขึ้นระหว่างการเลี้ยงได้ ซึ่งสอดคล้องกับ (Carrillo et al., 2021) ที่พบว่าการใช้แผงโซล่าเซลล์เป็นแหล่งพลังงานสำหรับเลี้ยงกุ้งของประเทศเอกวาดอร์ที่ติดตั้งแผงโซล่าเซลล์ 3,220 แผง และแบตเตอรี่ 55 ก้อน ให้ผลตอบแทนที่คุ้มค่าต่อการลงทุน เมื่อพิจารณาจากอายุการใช้งานของระบบไฟฟ้าโซล่าเซลล์ (20 ปี) และยังสามารถลดการใช้ CO_2 ได้ถึงร้อยละ 7.82

องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย พบว่า การลงทุนทางการเงินโดยการใช้โซล่าเซลล์ในฟาร์มเลี้ยงกุ้งขาว เป็นระบบโซล่าเซลล์ต่อตรงเข้ากับมอเตอร์ตีน้ำกระแสตรง (ภาพที่ 4) และติดตั้งมิเตอร์ TOU ซึ่งจำนวนแผงโซล่าเซลล์ในการติดตั้งจะแปรผันตามความต้องการใช้ของเกษตรกร เมื่อนำมาวิเคราะห์ปรับใช้ให้เข้ากับแต่ละขนาดฟาร์ม พบว่าฟาร์มขนาดใหญ่มีการติดตั้งจำนวนแผงมากที่สุด สามารถคืนทุนได้เร็วที่สุดและมีมูลค่าทางการลงทุนดีที่สุด รองลงมาเป็นขนาดกลาง และขนาดเล็ก แต่การติดตั้งโซล่าเซลล์ก็ยังพบปัญหาในเรื่องของชุดควบคุมมีการชำรุดค่อนข้างง่าย และเป็นเครื่องมือที่ยึดติดกับที่ ทำให้เมื่อจับผลผลิตหมดบ่อแล้วอาจไม่สามารถใช้ประโยชน์จากแผงได้

ภาพที่ 4 แผนภาพการติดตั้งโซล่าเซลล์ในบ่อเลี้ยงกุ้งขาว (แฮปปี้ฟาร์ม, 2566)

สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัยพบว่า เกษตรกรมีลักษณะการเลี้ยงกุ้งขาวแบบหนาแน่น ซึ่งมีการใช้อาหารระหว่างการเลี้ยงกุ้งขาวค่อนข้างมาก และมีการใช้เทคโนโลยีเพื่อช่วยในการเลี้ยง เช่น เครื่องตีน้ำ เครื่องให้อากาศ เครื่องให้อาหารอัตโนมัติ เครื่องดูดตะกอนเลน และระบบแสงสว่างภายในฟาร์ม เป็นต้น ซึ่งทำให้เกษตรกรมีต้นทุนด้านพลังงาน ร้อยละ 11.23 ประกอบกับการได้รับวิกฤตพลังงานที่มีราคาสูงขึ้น ร้อยละ 98.00 ของจำนวนเกษตรกรตัวอย่าง จึงต้องมีการปรับตัวในเรื่องการจัดการพลังงานที่ใช้ในระหว่างการเลี้ยงให้เกิดประสิทธิภาพ โดยการลดการตีน้ำในกุ้งวัยอ่อน การปรับเปลี่ยนมาใช้เครื่องมอเตอร์ที่ใช้ไฟฟ้าแทนน้ำมัน การปล่อยกุ้งในอัตราความหนาแน่นที่ลดลง รวมถึงการใช้พลังงานโซล่าเซลล์แทนการใช้ไฟฟ้าในช่วงกลางวัน ก็สามารถช่วยลดต้นทุนการผลิตได้ และยังช่วยลดการปล่อยมลพิษจากคาร์บอนไดออกไซด์ที่เกิดขึ้นระหว่างการเลี้ยงได้อีกด้วย ซึ่งการติดตั้งโซล่าเซลล์จากการวิเคราะห์การลงทุนทางการเงินของเกษตรกร โดยเป็นการติดตั้งระบบโซล่าเซลล์ต่อตรงเข้ากับมอเตอร์ตีน้ำกระแสตรง และติดตั้งมิเตอร์ TOU ซึ่งจำนวนแผงโซล่าเซลล์ในการติดตั้งจะแปรผันตามความต้องการใช้ของเกษตรกร เมื่อนำมาวิเคราะห์ปรับใช้ให้เข้ากับแต่ละขนาดฟาร์ม พบว่าฟาร์มขนาดใหญ่ที่มีการติดตั้งติดตั้งโซล่าเซลล์ที่กำลังการผลิต 4,400.00 วัตต์ สามารถคืนทุนได้เร็วที่สุดและมีมูลค่าทางการลงทุนที่คุ้มทุนที่สุด ซึ่งสามารถคืนทุนได้ในปีที่ 4.95 และมีมูลค่าปัจจุบันของผลประโยชน์สุทธิ NPV เท่ากับ 260,315.20 บาท ค่าอัตราส่วนผลประโยชน์ต่อต้นทุน BCR เท่ากับ 2.96 และค่าอัตราผลตอบแทนภายใน IRR เท่ากับ 19 เปอร์เซ็นต์ แต่ในการติดตั้งโซล่าเซลล์ก็ยังพบปัญหาในเรื่องของชุดควบคุมมีการชำรุดค่อนข้างง่าย เป็นเครื่องมือที่ยึดติดกับที่ ทำให้เมื่อจับผลผลิตแล้วอาจไม่สามารถใช้ประโยชน์จากแผงได้ และประสิทธิภาพของแผงโซล่าเซลล์จะเริ่มลดลงในปีที่ 5 เป็นต้นไป ประมาณร้อยละ 1 – 2

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 หน่วยงานกรมประมง ควรส่งเสริมองค์ความรู้ และประโยชน์ที่ได้จากการใช้โซล่าเซลล์ให้แก่เกษตรกรผู้เลี้ยงกุ้งขาวที่สามารถช่วยลดต้นทุนการผลิต และช่วยลดการปล่อยปริมาณคาร์บอนไดออกไซด์ที่เกิดขึ้นระหว่างการเลี้ยง เนื่องจากผลการศึกษาพบว่าเกษตรกรมีต้นทุนด้านพลังงานค่อนข้างมาก คิดเป็นร้อยละ 11.23 ของต้นทุนทั้งหมด และยังประสบปัญหาวิกฤตพลังงานราคาพุ่งสูงขึ้นทั้งค่าไฟฟ้าและน้ำมันเชื้อเพลิง คิดเป็นร้อยละ 98.00 ของจำนวนเกษตรกรตัวอย่าง

1.2 หน่วยงานกรมประมง ควรส่งเสริมแหล่งเงินทุนหรือส่งเสริมการผ่อนชำระโซล่าเซลล์กับโครงการของภาครัฐให้เกษตรกรสามารถเข้าถึงและติดตั้งโซล่าเซลล์ในฟาร์มเลี้ยงกุ้งขาวได้ เนื่องจากผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรขาดแหล่งเงินทุนทำให้มีการกู้ยืม โดยฟาร์มขนาดเล็กมีการกู้ยืมมากที่สุด ร้อยละ 43.56 ขนาดกลางร้อยละ 37.14 และขนาดใหญ่ ร้อยละ 28.57

2. ข้อเสนอแนะด้านการวิจัยครั้งต่อไป

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อวิเคราะห์การลงทุนโซล่าเซลล์ของเกษตรกรผู้เลี้ยงกุ้งขาว โดยมุ่งเน้นไปที่การวิจัยเชิงปริมาณทางฝั่งเกษตรกรผู้เลี้ยงกุ้งขาว การศึกษาครั้งต่อไปควรมีการวิจัยเพิ่มเติมในส่วนของปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจลงทุนโซลาเซลล์ของเกษตรกรผู้เลี้ยงกุ้งขาว

เอกสารอ้างอิง

กรมประมง. (2555). *สถิติผลผลิตการเลี้ยงกุ้งทะเล ประจำปี 2553 (เอกสารฉบับที่ 9)*. กรุงเทพฯ: กลุ่มวิจัยและวิเคราะห์สถิติการประมง ศูนย์สารสนเทศ กรมประมง.

_____. (2561). *ต้นทุนและผลตอบแทนการเลี้ยงกุ้งขาวปี 2561*. สืบค้น 10 ธันวาคม 2565. จาก https://www.fisheries.go.th/strategy.

_____. (2564). *“กุ้งขาวสิชล 1”*. สืบค้น 10 ธันวาคม 2565. จาก https://www4.fisheries.go.th/dof/news_local/113/98461.

_____. (2565). *กรมประมง...ขยายระยะเวลารับสมัครเกษตรกรผู้เลี้ยงกุ้งทะเลเข้าร่วมโครงการ "คชก.64" รอบสุดท้ายถึง 31 ธันวาคม 2565*. สืบค้น 10 ธันวาคม 2565. จาก https://www4.fisheries.go.th/dof/news_local/1210/143032.

_____. (2565). *สถิติผลผลิตการเลี้ยงกุ้งทะเล ประจำปี 2564 (เอกสารฉบับที่ 11)*. กรุงเทพฯ: กลุ่มสถิติการประมง กองนโยบายและแผนพัฒนาการประมง กรมประมง.

กระทรวงพลังงาน. (2565). *เปอร์เซ็นต์การใช้พลังงานทดแทน*. สืบค้น 10 ธันวาคม 2565. จาก https://www.eppo.go.th.

การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย. (2565). *วิกฤติพลังงานพ่นพิษทั่วโลกไม่เว้นแม้ไทยถึงเวลาเอาจริงกับการประหยัดพลังงาน*. สืบค้น 12 มีนาคม 2567. จาก https://www.egat.co.th/home/20221104-art01/.

เฉลิมขวัญ ครุธบุญยงค์. (2564). *การวิเคราะห์โครงการลงทุน (PROJECT INVESTMENT ANALYSIS)*. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดยูเคชั่น.

ชนม์รัศมิ์ เพียรพรเจริญ, กุลภา กุลดิลก และ อภิชาติ ดะลุณเพธย์. (2565). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการการตัดสินใจเลือกซื้อเมล็ดพันธุ์ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกรในอำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี. *วารสารสังคมศาสตร์ปัญญาพัฒน์, 4*(4), 41-56.

ซิน เมย์ ทัน และ สร้อยดาว วินิจนันทรัตน์. (2564). การประเมินการปล่อยแก๊สเรือนกระจกจากกิจกรรมของฟาร์มกุ้งแบบหนาแน่นชายฝั่งแห่งหนึ่งในจังหวัดฉะเชิงเทรา. *วารสารวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 40*(6), 404-414.

ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร. (2566). *ประกาศธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ที่ 2342/2566 ตารางอัตราดอกเบี้ยเงินฝาก*. สืบค้น 28 พฤศจิกายน 2566. จาก https://www.baac.or.th/file-upload-manual/rate/2566/deposit_rate24112566.pdf.

พัชรินทร์ อินทมาส, อดิศร ไกรนรา, ทิฆัมพร เขมวงศ์ และ พรหมพักตร์ บุญรักษา. (2565). การทดสอบประสิทธิภาพเครื่องเติมอากาศในน้ำด้วยกังหันพลังงานแสงอาทิตย์ควบคุมผ่านโทรศัพท์มือถือ. *วารสารวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งรัตนโกสินทร์*, *4*(1), 43-53.

พิพัฒน์ เลิศโกวิทย์ และ บัณฑิต อินทรีย์มีศักดิ์. (2564). ออกแบบและสร้างเครื่องเติมอากาศกังหันตีน้ำพลังงานแสงอาทิตย์. *SAU Journal of Science & Technology*, *7*(2), 27-42.

อภิวัฒน์ เฟื่องถี่, ปัญญา หมั่นเก็บ และ สุณีพร สุวรรณมณีพงศ์. (2562). การวิเคราะห์ความเป็นไปได้ทางการเงินของธุรกิจรถรับจ้างดำนาในจังหวัดอุตรดิตถ์. *วารสารเกษตรพระจอมเกล้า, 37*(3), 559-569.

เอื้อ สิริจินดา. (2557). *เศรษฐศาสตร์เกษตรเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ: คณะเศรษฐศาสตร์ ภาควิชาเศรษฐศาสตร์เกษตรและทรัพยากร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

แฮปปี้ฟาร์ม. (2566). *ใบพัดตีน้ำโซลาร์เซลล์-นากุ้ง แฮปปี้ฟาร์ม พรทวี-ไฮบริด 1*. สืบค้น 5 พฤศจิกายน 2566. จาก http://www.happyfarm.co.th.

MGR Online. (2566). *คนเลี้ยงกุ้งกระบี่ติดตั้งโซลาร์เซลล์ภายในฟาร์ม แก้ปัญหาค่าไฟแพง.* สืบค้น 5 พฤศจิกายน 2566. จาก https://mgronline.com/south/detail/9660000085318.

Sarmiento-Carrillo, J., Torres, J. E., & Torres, M. A. (2021). Proposal of an electric technical model for the improvement of efficiency and environmental sustainability in shrimp production. In *CIRED 2021-The 26th International Conference and Exhibition on Electricity Distribution* (pp. 2334-2338). London: IET.

JSSP: Journal of Social Science Panyapat, 2024. 6(1): 461-468.

PANYAPAT
ปัญญาพัฒน์

JSSP
Journal of Social Science Panyapat
https://so06.tci-thaijo.org/index.php/JSSP/index

Academic Article

Turn Trash into Merit and Change Merit into Capital: Community Waste Management according to the Buddhist Way

Phra Komsan Jalearnwong[1*] Anek Yai-In[2] and Parinya Nikornkul[3]

[1] *Department of Economics, Faculty of Social Sciences, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand*

[2] *Department of Political Science, Faculty of Social Sciences, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand*

[3] *Department of Sociology and Anthropology, Faculty of Social Sciences, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand*

[*] *Corresponding author. E-mail: sanpkk@hotmail.com*

ABSTRACT

This academic article aims to present the process of driving change in the beliefs of Thai people who make merit with money and valuables into make merit with recycled waste such as plastic bottles, cardboard boxes, metal scraps, aluminum cans, etc., which are dry waste that is recycled and can be easily separated. By driving activities under the concept “Turn trash into merit and change merit into capital" and use the community waste management according to Buddhist way as well as Bowon power, that is houses, temples, and government agencies to participate as network partners to push for a systematic change in waste disposal behavior from separating the source within households and changing the belief that trash can be used to make merit. It is a change in behavior and adjustment of people regarding community waste management to achieve sustainability within the community.

Keywords: Trash into Merit, Community Waste Management According to The Buddhist Way, Participation with Bowon Power

Received: 3 January 2024;
Revised: 25 February 2024;
Accepted: 14 March 2024

© 2024 JSSP: Journal of Social Science Panyapat
ISSN: 3027-6748 (Online)

เปลี่ยนขยะเป็นบุญสู่แปลงบุญเป็นทุน : การจัดการขยะชุมชนวิถีพุทธ

พระคมสัน เจริญวงค์[1*] เอนก ใยอินทร์[2] และ ปริญญา นิกรกุล[3]

[1] *ภาควิชาเศรษฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ประเทศไทย*

[2] *ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ประเทศไทย*

[3] *ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ประเทศไทย*

* *Corresponding author. E-mail: sanpkk@hotmail.com*

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอกระบวนการขับเคลื่อนรูปแบบการปรับเปลี่ยนมายาคติความเชื่อเกี่ยวกับการทำบุญของคนไทยด้วยปัจจัยเงินทองและสิ่งของมีค่า โดยวิธีการทำบุญด้วยขยะประเภทรีไซเคิล เช่น ขวดพลาสติก กล่องกระดาษ เศษเหล็ก กระป๋องอะลูมิเนียม ฯลฯ ซึ่งเป็นขยะแห้งประเภทรีไซเคิลสามารถคัดแยกได้ง่าย โดยการขับเคลื่อนกิจกรรมภายใต้แนวความคิด คือ **“เปลี่ยนขยะเป็นบุญสู่การแปลงบุญเป็นทุน”** ใช้รูปแบบและกระบวนการจัดการขยะชุมชนวิถีพุทธ ตามหลักพลังบวร คือ บ้าน วัด หน่วยงานราชการ มีส่วนร่วมเป็นภาคีเครือข่ายร่วมกันผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการทิ้งขยะให้เป็นระบบจากคัดแยกต้นทางภายในครัวเรือน และปรับมายาคติความเชื่อให้ขยะสามารถนำไปทำบุญ สร้างบุญด้วยขยะ ให้ทานด้วยขยะเป็นบุญอย่างยิ่ง เป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและการปรับตัวของคนในชุมชน เพื่อจัดการขยะชุมชนให้เกิดความยั่งยืนภายในชุมชนต่อไป

คำสำคัญ: ขยะบุญ, การจัดการขยะชุมชนวิถีพุทธ, การมีส่วนร่วมด้วยพลังบวร

© 2024 JSSP: Journal of Social Science Panyapat

บทนำ

การปรับตัวเข้าสู่สังคมไทยที่มีสภาวะการณ์เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในยุคปัจจุบัน เป็นสิ่งที่ต้องเรียนรู้และตื่นตัวอยู่ตลอดเวลา เทคโนโลยี ข้อมูลข่าวสาร การติดต่อสื่อสารและการทำธุรกิจการเงิน การค้า มีข้อมูลข่าวสารไหลไปมาหากันตลอด 24 ชั่วโมง หากพลาดการติดตามข่าวสารจะทำให้ไม่รู้ข้อมูลข่าวสารนั้นๆ ในช่วงห้วงเวลานั้นๆ ทั้งนี้ข้อมูลข่าวสารนั้นจะผ่านไปอย่างรวดเร็ว และจะมีเหตุการณ์หรือข่าวสารใหม่ๆ อัพเดทใหม่ ทำให้ข่าวสารเดิมเลือนหายไปและไม่เป็นที่นิยมในหน้าสื่อต่างๆ ประเด็นปัญหาเกี่ยวกับขยะมูลฝอยชุมชน ขยะเคมีอันตราย ขยะในแม่น้ำลำคลองและขยะในทะเล ฯลฯ ขยะเป็นภัยคุกคามต่อสิ่งแวดล้อม สุขภาพ และความปลอดภัยในการใช้ชีวิตประจำวัน มลพิษจากขยะจะไหลลงสู่แม่น้ำและซึมลงสู่น้ำบาดาลใต้ดินซึ่งจะทำให้มีสารพิษเจือปนเมื่อนำมาใช้บริโภคจะทำให้เกิดอาการท้องร่วง การติดเชื้อทางเดินหายใจเฉียบพลัน และขยะทำให้ท่อระบายน้ำอุดตัน (Ann M.Simmons, 2016) สังคมทั่วโลกมีการสร้างขยะที่เพิ่มมากขึ้นอันเนื่องมาจากการเพิ่มจำนวนประชากร การเติบโตทางเศรษฐกิจ ความต้องการ และการพัฒนาอุตสาหกรรมอย่างรวดเร็ว ปัญหาขยะถูกปล่อยปะละเลย มองว่าเป็นหน้าที่ของกรมควบคุมมลพิษและหน่วยปกป้องสิ่งแวดล้อม ซึ่งต่อมากลายเป็นปัญหาสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรม สิ่งปฏิกูลเน่าเสีย มลพิษทางอากาศ ทางน้ำ และที่ดินสลัม ที่อยู่อาศัย มีปัญหาด้านสุขภาพและสุขอนามัย (Mehta, P., 2011) ขยะถือว่าเป็นปัญหาที่เกิดจากพฤติกรรมของมนุษย์ที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของสังคม พฤติกรรมการบริโภค การเดินทาง การทำงาน และกิจวัตรการใช้ชีวิตประจำวัน เป็นต้น ประวิทย์ พุ่มพา (2558) ได้อธิบายไว้ว่า “สังคม วัฒนธรรม บุคคลและแรงขับเคลื่อนทางอารมณ์ เป็นเหตุผลหลักๆ ที่มีความเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการซื้อของผู้บริโภค วัฒนธรรม วัฒนธรรมย่อย และระดับชั้นทางสังคม มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งกับพฤติกรรมการซื้อของผู้บริโภค วัฒนธรรมย่อยเกิดจากอิทธิพลของศาสนา สัญชาติ ที่ตั้งทางภูมิศาสตร์และลักษณะทางเชื้อชาติถูกใช้เพื่อกำหนดพฤติกรรมของผู้บริโภค” ในขณะที่ สุดเฉลิม ศัสตราพฤกษ์ (2561) ได้อธิบายไว้ว่า “การเปลี่ยนแปลงทางสังคม คือ วิวัฒนาการความคิดความแตกต่างของโครงสร้างและการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม ทฤษฎีของความทันสมัยและรูปแบบใหม่ของการ

เคลื่อนไหวทางสังคมจากความทันสมัยและความไม่เท่าเทียมกันทางสังคมทั้งรูปแบบในประเทศ ระหว่างประเทศและระดับโลกตามกาลเวลา” นอกจากนี้ เฉลิมชาติ แสไพศาล (2556) ได้อธิบายไว้ว่า ปัญหาสิ่งแวดล้อมในประเทศไทยมีหลายประการ เช่น มลพิษต่างๆ ขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล การใช้ทรัพยากรอย่างฟุ่มเฟือย ซึ่งสาเหตุส่วนใหญ่เกิดจากการกระทำของมนุษย์ เป็นปัญหาที่เกิดจากการบริโภคของประชาชนในปัจจุบันก่อให้เกิดอัตราการเพิ่มปริมาณของขยะมูลฝอยมากขึ้น ไม่ว่าจะมาจากการใช้สิ่งของในชีวิตประจำวันของประชาชน การสร้างงานผลิตภัณฑ์ในโรงงานอุตสาหกรรมต่างๆ หรือแหล่งอื่นและการทิ้งขยะไม่เป็นที่เป็นทางทำให้บ้านเมืองไม่สวยงามและสิ่งแวดล้อมเป็นพิษ” กล่าวคือ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางสังคมทำให้ก่อเกิดการสร้างขยะที่ย่อยสลายได้ยากยิ่งขึ้น เช่น กล่องโฟม พลาสติก เป็นต้น ซึ่งทำให้กระบวนการย่อยสลายตามธรรมชาติทำได้ยากมากยิ่งขึ้น ธรรมชาติต้องใช้เวลาย่อยสลายขยะที่มนุษย์สร้างขึ้นในปัจจุบันเป็นเวลาหลายร้อยปี หากทำการกำจัดด้วยการเผาก็จะทำให้เกิดควันพิษส่งผลเสียต่อสภาพอากาศในชุมชนเป็นพิษทางอากาศ หากทำการฝังกลบก็จะส่งผลกระทบต่อระบบน้ำใต้ดินซึ่งในชุมชนชนบทจำเป็นต้องอุปโภคและบริโภคจากแหล่งน้ำใต้ดิน รวมไปถึงในระยะยาวจะขาดแคลนพื้นที่ฝังกลบ ฉะนั้น การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนตั้งแต่ต้นทางด้วยวิธีการมีส่วนร่วมของชุมชนด้วยหลักพลังบวร คือ บ้าน วัด หน่วยงานราชการ โดยการใส่แนวความคิดสร้างสรรค์ ผสมผสานกับภูมิปัญญาท้องถิ่นจากปราชญ์ชาวบ้าน และวิถีการเป็นอยู่การดำรงชีวิตประจำวันของชาวบ้าน เพื่อผสมผสานให้เกิดความเหมาะสมกับพื้นที่นั้นๆ

ภาพที่ 1 การประชุมระดมความคิดเห็นและหาแนวทางการจัดการขยะชุมชนร่วมกันของพลังบวร

การขับเคลื่อนกิจกรรมเปลี่ยนขยะเป็นบุญสู่แปลงบุญเป็นทุน ด้วยวิธีการจัดการขยะชุมชนวิถีพุทธ ได้ทำการทดลองขับเคลื่อนกิจกรรมกับพื้นที่ชุมชนเล็กๆ คือ **“ชุมชนวัดหนองม่วง อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์”** เป็นชุมชนที่มีความพร้อมตามหลักบวร มีภาคีเครือข่ายความร่วมมือกันหลายหน่วยงาน เช่น ชุมชนวัดหนองม่วง วัดหนองม่วง เทศบาลตำบลหนองบัว โรงพยาบาลหนองบัว โรงเรียนหนองบัว เป็นต้น โดยมีแกนนำหลักในการขับเคลื่อนและรับผิดชอบหลัก คือ “วัดหนองม่วง” มีแกนนำพระสงฆ์ที่มีความเข้มแข็งส่งเสริมการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเกี่ยวกับการจัดเก็บขยะ คอยย้ำคิดย้ำเตือนชาวบ้านเกี่ยวกับสภาพสิ่งแวดล้อมชุมชน การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของโลก ผ่านการเทศน์บรรยายธรรมและประกาศผ่านหอกระจายเสียงของวัด ซึ่งก็ถือว่าเป็นกลุ่มขนาดเล็กที่จะเป็นโมเดล (Model) ต้นแบบ สำหรับการปรับตัวเพื่อจัดการขยะให้เหมาะสมและสามารถจัดการได้ง่ายและสะดวกสำหรับเจ้าหน้าที่จัดเก็บขยะได้มากยิ่งขึ้น

การมีส่วนร่วมของชุมชนด้วยพลังบวร

การขับเคลื่อนกิจกรรมชุมชนเพื่อให้มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและสามารถขับเคลื่อนไปได้อย่างมีประสิทธิภาพจำเป็นอย่างยิ่งจะต้องให้ชุมชนหรือชาวบ้านเข้ามามีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนกิจกรรมนั้นๆ ดังที่ เพชรอำไพ มงคลจิรเดช และคณะ (2557) ได้อธิบายว่า “การมีส่วนร่วมของชุมชน คือ การเปิดโอกาสให้ชุมชนได้ร่วมคิด ร่วมปฏิบัติ ร่วมประเมินผล

ในทุกขั้นตอน โดยกิจกรรมใดก็ตามควรเปิดให้ประชาชนมีส่วนร่วมตั้งแต่เริ่มต้นจนเสร็จสิ้นโครงการ ถือเป็นแนวคิดหนึ่งของการพัฒนาชุมชนซึ่งจะประสบผลสำเร็จได้ต้องเกิดจากความร่วมมือระหว่างรัฐและชุมชน ไม่ปล่อยให้ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งรับผิดชอบเพียงฝ่ายเดียว” ในขณะที่ พระอธิการโสภณ ปิยธมฺโม (กิ่งแก้ว) และคณะ (2564) ได้อธิบายว่า “พลังบวร คือ การสร้างความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ของชุมชนด้วยการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบูรณาการดำเนินงานร่วมกัน คนในชุมชนยึดมั่นปฏิบัติตามหลักธรรมทางศาสนาที่ตนนับถือ คนในชุมชนน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิต คุณในชุมชนสืบสานและดำเนินตามวิถีวัฒนธรรมที่ดีงาม โดยมีองค์ประกอบที่สำคัญของคำว่า “บวร” คือ บ้าน (บ) วัด (ว) โรงเรียน (ร)” วัดเป็นศูนย์กลางของชุมชน มีพระสงฆ์เป็นผู้นำทางจิตวิญญาณ มีต้นทุนทางสังคมมากกว่าบุคคลทั่วไป ยิ่งเป็นพระสงฆ์ที่บวชมานานมีพรรษากาลที่มากหรือเรียกว่า **“พระเถระ”** ชาวบ้านจะนับถือให้ความเคารพและศรัทธาในตัวพระสงฆ์รูปนั้น หากจะกล่าวเป็นภาษาชาวบ้านทั่วไปก็คือ **“เป็นผู้มีบารมี”** หรือ **“ผู้มีอิทธิพล”** ในชุมชนนั้นๆ การดำเนินกิจกรรมหรือจัดทำโครงการต่างๆ ในชุมชน ถ้าหากพระสงฆ์รูปที่มีบารมีเอ่ยปากขอบิณฑบาตความร่วมมือจัดกิจกรรมย่อมเป็นไปได้ง่ายและดำเนินการได้อย่างราบรื่น ไม่ว่าจะเป็นชาวบ้าน ผู้นำชุมชน หน่วยงานภาคเอกชน และหน่วยงานภาครัฐ จะให้ความร่วมมือมีส่วนร่วมด้วยพลังบวรเป็นอย่างดี

ภาพที่ 2 กิจกรรมการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อคัดแยกขยะและรณรงค์การจัดการขยะระดับชุมชน

การมีส่วนร่วมด้วยพลังบวรเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการทิ้งขยะมูลฝอยของชุมชนให้เห็นคุณค่าของขยะ โดยเปลี่ยนขยะเป็นบุญสู่การแปลงบุญเป็นทุน ก็คือใช้วิธีการอาศัยวัดเป็นศูนย์กลางในการขับเคลื่อน กิจกรรมครั้งนี้อาศัยบารมีของพระเถระผู้ใหญ่ในพื้นที่ คือ **“พระครูสังฆรักษ์ธนกร โฆสธมฺโม”** รองเจ้าคณะอำเภอหนองบัว เจ้าอาวาสวัดหนองม่วง อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ สำหรับการสร้างการมีส่วนร่วมของบ้าน วัด หน่วยงานราชการ ซึ่งสามารถทำให้ทุกส่วนงานมีการตื่นตัวและสนใจนำโมเดลนี้ไปขยายผลสู่ชุมชนอื่นๆ หัวใจสำคัญของการขับเคลื่อนการมีส่วนร่วมด้วยพลังบวร ก็คือ **“ผู้นำ”** โดยเฉพาะเจ้าอาวาส กล่าวคือ ผู้นำจะต้องเป็นผู้ที่เสียสละทั้งแรงกายและแรงใจ มีความเป็นจิตอาสามุ่งมั่นทำงานที่กำลังดำเนินการให้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี และเป็นประโยชน์ต่อสังคมและชุมชน

การเปลี่ยนขยะเป็นบุญ

ความเชื่อที่ปลูกฝังกันมาตั้งแต่อดีตกาลจนถึงปัจจุบันเกี่ยวกับการทำบุญของผู้เฒ่าผู้แก่ที่บอกกล่าวลูกหลานไว้ว่า **“การทำบุญจะต้องคัดสรรสิ่งของดีๆ เมื่อตายไปแล้วไปสู่ภพภูมิชาติหน้าจะได้รับแต่สิ่งของดีๆ”** คำกล่าวนี้ทำให้คนรุ่นหลังปฏิบัติตามโดยไม่มีการตั้งคำถาม ทำบุญด้วยสิ่งของอันล้ำค่า มีมูลค่า เช่น สร้อย แหวน เงิน ทอง และสิ่งของมีมูลค่าอื่นๆ เป็นต้น รัชนีกร ตาเสน และ ทรงวุฒิ ตวงรัตนพันธ์ (2562) อธิบายว่า “ในอดีตวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชาวพุทธเลื่อมใสศรัทธาในบวรพุทธศาสนา แสดงออกถึงความศรัทธาด้วยการปรุงอาหารในครัวเรือนด้วยความประณีตอย่างวิถีชาวบ้านเพื่อทำบุญใส่บาตรและส่วนที่เหลือไว้รับประทานในครัวเรือน อาหารทำบุญล้วนมีความหมายที่เกี่ยวข้องกับความชอบส่วนบุคคล อาหารพื้นบ้านและอาหารมงคลที่ตั้งมั่นอยู่บนพื้นฐานในบุญและบาปผ่านพิธีกรรมและศาสนาเพื่อให้เกิดสิริมงคลแก่ตัวเอง

บุคคลอันเป็นที่รักและบุคคลที่เสียชีวิตไปแล้ว” เมื่อโลกได้ก้าวเข้าสู่ยุคทุนนิยม พฤติกรรมของผู้คนก็มีการเปลี่ยนแปลง วิธีและวิถีทำบุญก็เปลี่ยนแปลงเช่นกัน ในอดีตรุ่นปู่ย่าตายายต้องตื่นแต่เช้ามืดเพื่อหุงข้าว นึ่งข้าว เตรียมอาหารและเครื่องคาวหวาน สำหรับไปทำบุญแต่เช้าที่วัด ปัจจุบันนี้กลับกลายเปลี่ยนวิถีการทำบุญ ใช้วิธีเอาเงินหรือปัจจัยใส่บาตรเลย เพราะง่ายและสะดวกรวดเร็ว ยิ่งไปกว่านั้นทางวัดได้อำนวยความสะดวกการทำบุญมากกว่าเดิม โดยใช้วิธีการสแกนคิวอาร์โค๊ตโอนปัจจัยผ่านแอพพิเคชั่นของธนาคาร ทำให้ทำบุญรวดเร็วทันใจ ซึ่งนั่นคือมายาคติความเชื่อที่ถูกวิวัฒนาการและพัฒนามาเป็นลำดับขั้นตามกาลเวลา ทำให้เชื่อว่าการบริจาคเงินจำนวนมากจะได้บุญมาก บริจาคเงินน้อยได้บุญน้อย คนจนผู้ไม่มีอันจะกินก็เลยไม่กล้าบริจาคเงิน และไม่มีโอกาสได้ทำบุญตามความเชื่อทางศาสนาพุทธที่ตัวเองนับถือ เพราะคำว่า **“จน”** จึงทำให้ผู้ยากไร้ ยากจน ไม่มีโอกาสได้ทำบุญ

ภาพที่ 3 ชาวบ้านนำขยะที่เหลือใช้มาทำบุญถวายวัดทุกวันพระ 15 ค่ำ หรือวันพระใหญ่

คำผญาอีสาน หรือ สุภาษิตอีสาน ได้กล่าวไว้ว่า **“อันว่าบุญบุญนี้บ่มีไผปันแจก บ่ห่อนแหกออกได้คือไม้ผ่ากลาง คือจั่งเฮากินข้าว เฮากินเฮากะอิ่ม มันบ่ไปอิ่มทองเข้าพุ้นผู้บ่กิน”** (ชมรมศิลปวัฒนธรรมอีสาน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2566) กล่าวคือ การทำบุญคนไหนทำก็คนนั้นได้บุญ เปรียบเสมือนการกินข้าว คนใดกินข้าวคนนั้นก็อิ่ม คนที่ไม่กินข้าวก็ไม่อิ่ม การสร้างกิจกรรมทำบุญเพื่อให้ทุกคนทุกชนชั้น ไม่ว่าจะฐานะร่ำรวย ฐานะปานกลาง หรือฐานะยากจน ก็สามารถร่วมทำบุญได้เช่นกัน โดยกิจกรรมเน้นการนำขยะประเภทรีไซเคิลมาร่วมทำบุญ ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและมายาคติความเชื่อเกี่ยวกับการทำบุญแบบหรูหราราคาแพง สิ่งของวัตถุทานต้องเป็นสิ่งของชั้นยอด ปรับเปลี่ยนเป็นทำบุญด้วยขยะก็ได้ โดยการขับเคลื่อนกิจกรรมแบบค่อยเป็นค่อยไป ให้ความรู้ สร้างความเข้าใจให้กับผู้มีความสงสัยให้เข้าใจกระจ่างชัดเกี่ยวกับการทำบุญด้วยขยะ การทำบุญด้วยขยะรีไซเคิลเป็นการปรับพฤติกรรมของชาวบ้าน จัดเก็บขยะต้นทางให้ถูกต้องตามสุขอนามัย แยกขยะเปียก แยกขยะรีไซเคิล เพื่อให้เป็นระบบทำให้การจัดเก็บและนำไปกำจัดได้ง่าย ขยะรีไซเคิล ได้แก่ ขวดแก้ว ขวดพลาสติก เศษเหล็ก กระป๋องอะลูมิเนียม กล่องกระดาษ เป็นต้น นำไปทำบุญที่วัดทุกวันพระขึ้น 15 ค่ำของทุกเดือน ส่วนขยะเปียก ได้แก่ เศษอาหาร เศษผัก ของเน่าเสียจากครัวเรือน เป็นต้น นำใส่ถุงดำหรือถุงของเทศบาลกำหนดให้ เพื่อให้เทศบาลทำการจัดเก็บและนำไปกำจัดตามกระบวนการได้สะดวก ง่ายต่อการจัดเก็บลดต้นทุนการกำจัด หรืออาจนำไปทำเป็นปุ๋ยหมักเป็นต้น การทำบุญมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาและการจัดการชุมชน การทำการกุศลหรือการแบ่งปันจะทำให้ทุกคนมี

ความเท่าเทียมกัน Reece, J., Hanlon, B., & Edwards, R., 2022) **“บุญ”** คือ ความสุข, สภาพที่ทำจิตใจให้สะอาดให้ผ่องใส (เทียมจิตร พ่วงสมจิตร์, 2564) ชาวบ้านส่วนใหญ่ต้องการบุญเพื่อสะสมไว้เป็นเสบียงนำไปใช้ในโลกอนาคตตามความเชื่อและคำสอนผ่านปากคำและการเทศน์สอนของพระสงฆ์ พุทธศาสนิกชนส่วนใหญ่จึงชอบทำบุญ การปรับมายาคติความเชื่อการทำบุญด้วยขยะ เพื่อช่วยอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและลดมลภาวะ มลพิษที่เกิดมากขึ้นเรื่อยๆ ในโลกใบนี้ จึงเป็นเรื่องท้าทายต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการทำบุญของชาวพุทธในประเทศไทยเป็นอย่างยิ่ง

การแปลงบุญให้เป็นทุน

คำว่า **“แปลงบุญให้เป็นทุน”** อาจจะเป็นคำไม่ค่อยคุ้นหูของศาสนิกชนชาวพุทธ เพราะเนื่องด้วยมีมายาคติความเชื่อที่ว่าบุญก็คือบุญ ทำบุญแล้วจะทำให้จิตใจอิ่มเอิบเบิกบานใจ มีความสุขสบายทั้งกายและใจ ข่าวออนไลน์ LINE TODAY (2561) ได้กล่าวว่า “ชาวพุทธเชื่อว่าเวรกรรมมีจริง บุญ-บาปมีจริง นรก-สวรรค์มีจริง และจะได้รับผลแห่งการกระทำนั้นๆ อย่างแน่นอน จะเร็วหรือช้าขึ้นอยู่กับกรรมที่แต่ละคนได้สั่งสมไว้ บุญกับบาปเป็นสิ่งที่ต้องแยกขาดจากกันให้ชัดเจน การทำบุญไม่สามารถลบล้างการทำบาปได้ วิธีที่จะช่วยบรรเทาให้บาปที่เคยก่อไว้ให้เบาบางลง คือ การสั่งสมบุญ ทำบุญ ทำความดี บำเพ็ญกุศล อยู่ในศีลในธรรม” ซึ่งถ้าหากเราไปยึดติดกับมายาคติความเชื่อแบบเดิมๆ ก็จะไม่สามารถเกิดความคิดสร้างสรรค์ มีแนวความคิดใหม่ๆ เกิดขึ้น เพื่อพัฒนาสังคมและชุมชนให้มีความเข้มแข็งและยั่งยืนบนรากฐานความคิดใหม่ของคนในชุมชนนั้นๆ ได้เลย

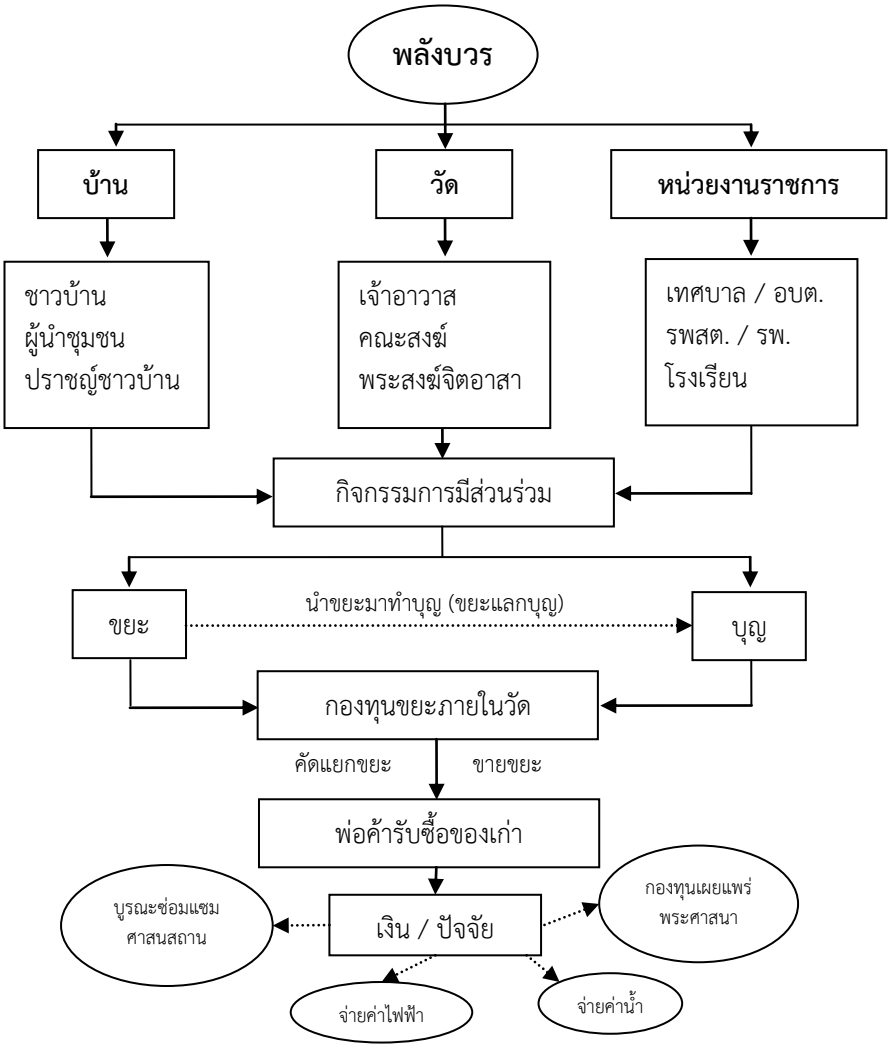
ภาพที่ 4 แปรรูปขยะที่ญาติโยมนำมาทำบุญ ขยะรีไซเคิลนำไปขาย เศษไม้และขยะธรรมชาตินำไปทำปุ๋ยและถ่านหุงต้ม

การประกอบสร้างให้คนในชุมชนเชื่อว่าบุญสามารถแปลงใหม่ให้เป็นทุน, เป็นเงิน, เป็นงบประมาณ สามารถนำไปพัฒนาสาธารณูปโภคด้านอื่นๆ ให้ดียิ่งขึ้นไป อำนวยความสะดวกและตอบโจทย์การเปลี่ยนแปลงของโลกยุคใหม่ได้ จะต้องสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชน ขับเคลื่อนด้วยหลักพลังบวร ดำเนินการแบบค่อยๆ เป็น ค่อยๆ ไป ปรับเปลี่ยนความคิดและความเชื่อการทำบุญแบบใหม่ทีละเล็กทีละน้อย โดยมีเจ้าอาวาสเป็นตัวอย่างต้นแบบ นำศรัทธาสาธุชนญาติโยมให้ปฏิบัติตาม จากรูปแบบแรกเราใช้บุญเป็นตัวขับเคลื่อนเพื่อไปแลกกับขยะ โดยใช้คำว่า **“เปลี่ยนขยะเป็นบุญ”** ใช้บุญเป็นเครื่องมือปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการคัดแยกขยะ เมื่อขยะคือบุญ หรือ บุญคือขยะ เราก็สามารถนำขยะนั้นไปขายเพื่อแลกเงินหรือ

อาจจะเรียกว่าทุนก็ได้ วัดก็จะมีรายได้, มีเงิน, มีปัจจัย เพื่อนำมาชำระค่าใช้จ่ายต่างๆ จ่ายค่าน้ำ จ่ายค่าไฟฟ้า ปฏิสังขรณ์ บูรณะซ่อมแซมหรือก่อสร้างศาสนสถาน เช่น พระอุโบสถ ศาลาการเปรียญ วิหาร กำแพงวัด เป็นต้น โดยไม่ต้องเปิดขอรับบริจาคหรือเรี่ยไรเงินปัจจัยจากญาติโยม ซึ่งนั่นก็คือวิธีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการคัดแยกขยะด้วยวิธีการทำบุญ เอาบุญมาเป็นเป้าหมายเพื่อให้ทุกคนที่มีจิตใจใสศรัทธาได้ร่วมทำบุญ คนรวย คนจน คนไร้บ้านไม่มีอันจะกินสามารถร่วมทำบุญตามคติความเชื่อทางพระพุทธศาสนาได้

องค์ความรู้ใหม่

“การมีส่วนร่วมของชุมชนด้วยพลังบวร” คือ บ้าน วัด หน่วยงานราชการ มีการดำเนินกิจกรรมร่วมกัน กล่าวคือ การนำขยะมาทำบุญร่วมกัน การนำขยะไปทิ้งให้ถูกที่ถูกทางก็ถือว่าเป็นบุญ เมื่อได้ขยะจำนวนมากก็จะจัดทำเป็นกองทุนขยะขายให้กับพ่อค้ารับซื้อของเก่า ขยะที่นำมาทำบุญก็นำไปแปรรูปรีไซเคิลและขายเปลี่ยนเป็นเงินปัจจัย วัดได้ปัจจัยมาบูรณะซ่อมแซมศาสนสถาน บำรุงจ่ายค่าน้ำ ค่าไฟฟ้า และเป็นเงินสนับสนุนการเผยแพร่พระศาสนาของคณะสงฆ์ต่อไป ดังปรากฏตามรูปภาพที่ 5

ภาพที่ 5 แสดงองค์ความรู้การขับเคลื่อนการมีส่วนร่วมด้วยพลังบวร

บทสรุป

พระพุทธเจ้าไม่ได้ห้ามหรือจำกัดกาลเกี่ยวกับการทำบุญ กล่าวคือ บุญสำเร็จจากการให้วัตถุเพื่อสงเคราะห์หรือบูชาแก่ผู้อื่น เรียกว่า **“ทานมัย”** บุญสำเร็จจากการงดเว้นการทุจริต หรือประพฤติสุจริตทางกาย วาจา เรียกว่า **“ศีลมัย”** บุญสำเร็จจากการอบรมจิตใจสงบจากกิเลส และการอบรมปัญญาเพื่อละกิเลสทั้งปวง เรียกว่า **“ภาวนามัย”** ซึ่งทุกอย่างล้วน

เป็นบุญทั้งสิ้น บุญเกิดขึ้นจากจิตใจ ทุกอย่างจะเป็นบุญล้วนเกิดขึ้นจากจิตใจ ใจเป็นใหญ่ การปรับเปลี่ยนมายาคติความเชื่อการทำบุญด้วยขยะเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการคัดแยกขยะตั้งแต่ต้นทาง แยกประเภทขยะให้สามารถจัดเก็บได้ง่ายสะดวกต่อการกำจัดของเจ้าหน้าที่และลดต้นทุนค่าใช้จ่าย ขยะแห้งประเภทรีไซเคิลสามารถนำไปร่วมกิจกรรมทำบุญทุกๆ วันพระขึ้น 15 ค่ำของทุกเดือน ขยะเปียกประเภทเศษอาหาร ขยะเน่าเสียง่าย นำไปทำเป็นปุ๋ยหมัก หรือใส่ถุงดำมัดปากถุงให้มิดชิด ใส่ถังของเทศบาลหรือหน่วยงานจัดเก็บขยะจัดไว้ ให้ถูกต้องเรียบร้อย ซึ่งกิจกรรมขับเคลื่อนขยะบุญภายใต้ชื่อว่า **“เปลี่ยนขยะเป็นบุญสู่การแปลงบุญเป็นทุน”** จะสามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนให้เกิดความยั่งยืนและขยายผลต่อยอดสู่ชุมชนอื่นๆ สามารถนำไปเป็นต้นแบบการจัดการขยะที่มีประสิทธิภาพ ทำให้ชุมชนและพื้นที่อยู่อาศัยของเราให้เกิดความสะอาด ถูกสุขลักษณะ สบายตาสบายใจ และมีความน่าอยู่มากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

ข่าวออนไลน์ LINE TODAY. (2561). *ทำบุญเยอะๆ ล้างบาปได้หรือ?.* สืบค้น 5 กรกฎาคม 2566. จาก https://today.line.me/th/v2/article/7XBE6J.

เฉลิมชาติ แสไพศาล. (2556). *การศึกษาพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน : กรณีศึกษาเทศบาลตำบลแชะ อำเภอครบุรี จังหวัดนครราชสีมา.* (วิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี).

ชมรมศิลปวัฒนธรรมอีสาน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2566). *ผญา คติสอนใจ*. สืบค้น 5 กรกฎาคม 2566. http://www.isan.clubs.chula.ac.th/.

เทียมจิตร พ่วงสมจิตร์. (2564). นัยความหมายของบุญในพระพุทธศาสนาและปรากฏการณ์ทางสังคม. *วารสารไทยคดีศึกษา, 18*(2), 1-39.

ประวิทย์ พุ่มพา. (2558). พฤติกรรมของผู้บริโภคตามมุมมองแนวโน้มการตลาด. *สักทอง : วารสารมนุษย์ศาสตร์และสังคมศาสตร์, 21*(1), 15-26.

พระอธิการโสภณ ปิยธมฺโม (กิ่งแก้ว), ละเอียด จงกลนี และ พระฮอนด้า วาทสทฺโท (เข็มมา). (254). พลังบวร : พลังหลักของชุมชนคุณธรรม. *วารสารปัญญาปณิธาน, 6*(1), 69-80.

เพชรอำไพ มงคลจิรเดช, ศุภรานันท์ ดลโสภณ, สุชาดา กิจเกิดแสง และ พิทักษ์ ศิริวงศ์. (2557). กระบวนการสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชน ในแผนฟื้นฟูอนุรักษ์ป่าต้นน้ำลำธารและป่าชุมชนเขื่อนศรีนครินทร์ การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย. *Veridian E-Journal, Silpakorn University (Humanities, Social Sciences and arts), 7*(1), 586-598.

รัชนีกร ตาเสน และ ทรงวุฒิ ตวงรัตนพันธ์. (2562). ความเชื่อและพฤติกรรมการทำบุญใส่บาตรและถวายภัตตาหารของชาวพุทธที่เอื้อต่อสุขภาพของพระสงฆ์: กรณีศึกษาในจังหวัดน่าน. *วารสารวิจัยสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น*, *12*(4), 80-87.

สุดเฉลิม ศัสตราพฤกษ์. (2561). การเปลี่ยนแปลงการกระทำทางสังคมจากทัศนะของเวเบอร์บนความท้าทายความสามารถในการบริหารเพื่อการพัฒนาความมั่นคงทางสังคม. *วารสารปาริชาต, 31*(2), 85-104.

Ann M. Simmons. (2016). *The world’s trash crisis, and why many Americans are oblivious*. Retrieved 23 February 2024. From https://www.latimes.com/world/global-development/la-fg-global-trash-20160422-20160421-snap-htmlstory.html.

Mehta, P. (2011). Analyzing the Problems and Prospects of Solid Waste Management, its Handling and Legal Dimensions in Indian Context. *Research Journal of Pharmaceutical, Biological and Chemical Sciences,* 2(4), 958-969.

Reece, J., Hanlon, B., & Edwards, R. (2022). Philanthropic investment in equity: cultivating grass roots leaders for the equitable revitalization of marginalized communities. *International Journal of Community Well-Being, 5*(2), 401-429.

คำแนะนำผู้นิพนธ์บทความ

วารสารสังคมศาสตร์ปัญญาพัฒน์นี้ เป็นปีที่ 5 ฉบับที่ 1 หลังจากได้รับการพิจารณาจากศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (TCI) ให้อยู่ในกลุ่ม 2 กองบรรณาธิการได้ขออนุญาตปรับวารสารจากปีละ 2 ฉบับ เป็น 4 ฉบับต่อปี โดยเริ่มจากฉบับ กรกฎาคม-กันยายน 2565 เป็นต้นไป

1. การจัดเตรียมต้นฉบับบทความ

ต้นฉบับบทความจะต้องเป็นบทความที่พิมพ์ด้วยโปรแกรม Microsoft word ตัวอักษร TH SarabunPSK ตั้งค่าหน้ากระดาษขนาด A4 โดยให้ห่างจากขอบบน 1 นิ้ว ขอบล่าง 1 นิ้ว เซนติเมตร ขอบซ้าย 1 นิ้ว และขอบขวา 1 นิ้ว และระยะห่างระหว่างบรรทัดเท่ากับ 1.08 โดยส่วนประกอบหลักต้องประกอบด้วย

1) ชื่อเรื่องภาษาไทย (ตัวหนา ขนาด 18) และ ชื่อเรื่องภาษาอังกฤษตัวพิมพ์ใหญ่ (ตัวหนา ขนาด 16) จัดชิดซ้าย
2) ชื่อผู้นิพนธ์บทความภาษาไทย และ ภาษาอังกฤษ (ตัวอักษรขนาด 14) เว้นระยะห่าง 1.08 บรรทัดจากชื่อเรื่องลงมา จัดชิดซ้าย
3) บทคัดย่อภาษาไทย และ ภาษาอังกฤษ (ตัวอักษรขนาด 16) จัดให้อยู่ในกรอบที่เทมเพลตวารสารจัดไว้เท่านั้น โดยไม่เกิน 350 คำ
4) คำสำคัญภาษาไทย และ ภาษาอังกฤษ ให้มี 3-5 คำ และจัดอยู่ในส่วนที่วารสารกำหนดไว้ในเทมเพลตของวารสาร
5) เนื้อหา การเรียงหัวข้อ หัวข้อใหญ่สุด ให้พิมพ์ชิดขอบด้านซ้าย หัวข้อย่อยเว้นห่างจาก หัวข้อใหญ่ 3-5 ตัวอักษร และหัวข้อย่อยขนาดเดียวกัน ต้องพิมพ์ให้ตรงกัน เมื่อขึ้นหัวข้อใหญ่ ให้เว้นระยะห่าง 1 บรรทัด
6) การใช้ตัวเลข คำย่อ และวงเล็บ ควรใช้ตัวเลขอารบิกทั้งหมด ใช้คำย่อที่เป็น สากลเท่านั้น (ระบุคำเต็มไว้ในครั้งแรก) การวงเล็บภาษาอังกฤษ ควรใช้ดังนี้ (Student centred learning)
7) เอกสารอ้างอิง ใช้รูปแบบการอ้างอิงในเนื้อเรื่องและท้ายเล่มใช้วิธีการอ้างอิงระบบนาม – ปี ตามรูปแบบของ American Psychological Association (APA 6th edition)

ในการจัดเตรียมต้นฉบับบทความ ให้ผู้นิพนธ์จัดเตรียมต้นฉบับบทความซึ่งจะต้องมีส่วนประกอบตามประเภทต่าง ๆ ของบทความเรียงลำดับดังนี้

1.1 บทความวิจัย

บทความวิจัยคือบทความที่ได้จากการทำวิจัยในสาขาวิชาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับขอบข่ายเนื้อหาที่ทางวารสารเปิดรับ ซึ่งบทความวิจัยจะต้องประกอบด้วยส่วนประกอบเรียงลำดับดังนี้

1) **ชื่อเรื่อง** ภาษาไทย และ ภาษาอังกฤษ

2) **ชื่อผู้แต่งและสังกัด** ภาษาไทย และ ภาษาอังกฤษ
3) **บทคัดย่อ** ความยาวไม่เกิน 350 คำ
4) **คำสำคัญ** 3-5 คำ
5) **บทนำ** เป็นส่วนของที่มาและความสำคัญของปัญหาการวิจัย ในส่วนนี้จะต้องเขียนแสดงการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเข้ามาในส่วนเดียวกันนี้เลย รวมถึงคำถามของการวิจัยด้วย
6) **วัตถุประสงค์ของการวิจัย** เป็นส่วนเขียนแสดงให้เห็นถึงวัตถุประสงค์ของการทำวิจัย อาจจะเขียนโดยรวมหรือเขียนแยกเป็นข้อ ๆ ก็ได้
7) **วิธีดำเนินการวิจัย** ประกอบด้วยรูปแบบของการวิจัย การดำเนินการวิจัย เครื่องมือในการวิจัย กลุ่มประชากรและตัวอย่าง ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ การวิเคราะห์ข้อมูล และการสรุป และในส่วนนี้อาจจะเขียนกรอบแนวคิดของการวิจัยด้วย (ถ้ามี)
8) **ผลการวิจัย** แสดงผลการวิจัยตามที่ผู้วิจัยค้นพบ
9) **อภิปรายผล** เขียนอภิปรายผลการวิจัยให้ละเอียด นำเสนอถกเถียง โต้แย้งอย่างลุ่มลึกและครอบคลุม
10) **องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย** ระบุองค์ความรู้อันเป็นผลมาจากการวิจัย การสังเคราะห์ออกมาในลักษณะ แผนภาพ แผนภูมิ หรือผังมโนทัศน์ พร้อมคำอธิบายรูปแบบ/โครงสร้างอย่างกระชับ เข้าใจง่าย
11) **สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ** สรุปผลการวิจัยอย่างครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ และเขียนข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย
12) **เอกสารอ้างอิง** เขียนอ้างอิงท้ายเรื่องตามที่ปรากฏในเนื้อเรื่อง เรียงตามตัวอักษรชื่อผู้แต่ง โดยเอกสารอ้างอิงภาษาไทยจนครบแล้วค่อยตามด้วยเอกสารอ้างอิงภาษาอังกฤษ

1.2 บทความวิชาการและบทความปริทรรศน์

บทความวิชาการคือบทความที่เขียนขึ้นซึ่งได้มาจากประสบการณ์วิจัยอันเป็นเวลายาวนานของผู้วิจัย หรือเป็นบทความที่นำเสนอข้อถกเถียง แนวคิด หรือกรอบการศึกษาใหม่ ๆ ในวงการวิชาการ ส่วนบทความปริทรรศน์คือบทความที่เขียนขึ้นแสดงถึงการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับประเด็นสำคัญของการวิจัยประเด็นใดประเด็นหนึ่งจากอดีตถึงปัจจุบัน รวบรวมแล้วนำเสนอเพื่อนำไปสู่ปัญหาใหม่ในการวิจัย โดยมีส่วนประกอบดังนี้

1) **ชื่อเรื่อง** ภาษาไทย และ ภาษาอังกฤษ
2) **ชื่อผู้แต่งและสังกัด** ภาษาไทย และ ภาษาอังกฤษ
3) **บทคัดย่อ** ความยาวไม่เกิน 250 คำ
4) **คำสำคัญ** 3-5 คำ
5) **บทนำ**
6) **เนื้อหา** แสดงสาระสำคัญที่ต้องการนำเสนอตามสำดับ
7) **บทสรุป**

8) **เอกสารอ้างอิง** เขียนอ้างอิงท้ายเรื่องตามที่ปรากฏในเนื้อเรื่อง เรียงตามตัวอักษรชื่อผู้แต่ง โดยเอกสารอ้างอิงภาษาไทยจนครบแล้วค่อยตามด้วยเอกสารอ้างอิงภาษาอังกฤษ

1.3 บทวิจารณ์หนังสือ

เป็นการแนะนำหนังสือที่น่าสนใจ ทั้งนี้จะต้องแสดงจุดเด่น จุดด้อย และข้อเสนอแนะต่อหนังสือที่นำมาวิจารณ์ ส่วนประกอบมีดังนี้คือ

1) **ชื่อเรื่อง** ภาษาไทย และ ภาษาอังกฤษ
2) **ชื่อผู้วิจารณ์และสังกัด** ภาษาไทย และ ภาษาอังกฤษ
3) **เนื้อหา** แสดงสาระสำคัญที่ต้องการนำเสนอตามลำดับ
4) **บทสรุป**
5) **เอกสารอ้างอิง**

กองบรรณาธิการจะพิจารณาบทความเบื้องต้น เกี่ยวกับความถูกต้องของรูปแบบทั่วไป ถ้าไม่ผ่านการพิจารณาจะส่งกลับไปแก้ไข ถ้าผ่านจะเข้าสู่การพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิเมื่อผลการประเมินผ่านหรือไม่ผ่านหรือมีการแก้ไข จะแจ้งผลให้ผู้เขียนทราบ โดยการพิจารณาบทความเพื่อลงตีพิมพ์ได้จะคำนึงถึงความหลากหลายและความเหมาะสม

2. ระบบการอ้างอิงและเอกสารอ้างอิงทางวิชาการพร้อมตัวอย่างประกอบ

เอกสารที่นำมาอ้างอิงควรได้มาจากแหล่งที่มีการตีพิมพ์ชัดเจน อาจเป็นวารสาร หนังสือหรือข้อมูลทางอินเตอร์เน็ตทั้งนี้ผู้เขียนบทความต้องเป็นผู้รับผิดชอบต่อความถูกต้องของเอกสารอ้างอิงทั้งหมดก่อนส่งต้นฉบับผู้เขียนบทความควรตรวจสอบถึงความถูกต้อง ของการอ้างอิงเอกสาร เพื่อป้องกันความล่าช้าในการตีพิมพ์บทความ เนื่องจากบทความที่มีการอ้างอิงไม่ถูกต้องจะไม่ได้รับการส่งต่อเพื่อพิจารณาโดยผู้ทรงคุณวุฒิจนกว่าการอ้างอิงเอกสารจะได้รับการแก้ไขให้ถูกต้อง

2.1 การอ้างอิงในเนื้อหาบทความ

รูปแบบการอ้างอิงในเนื้อเรื่องและท้ายเล่มใช้วิธีการอ้างอิงระบบนาม – ปี ตามรูปแบบของ American Psychological Association (APA) ให้ใช้ระบบตัวอักษรโดยใช้วงเล็บ เปิด-ปิด แล้วระบุชื่อ-นามสกุลของผู้เขียนและเลขหน้าของเอกสารที่นำมาอ้างอิง กำกับท้ายเนื้อความที่ใต้อ้างอิง เอกสารที่อ้างอิงในบทความจะต้องปรากฏในเอกสารอ้างอิงท้ายบทความทุกรายการ และเจ้าของบทความต้องรับผิดชอบถึงความถูกต้องของเอกสารที่นำมาอ้างอิงทั้งหมด โดยรูปแบบของการอ้างอิงเอกสาร มีดังนี้

อ้างอิงจากเอกสารภาษาไทย

1) พระไตรปิฎกและอรรถกถาให้อ้างชื่อคัมภีร์เล่มที่ข้อเครื่องหมายทวิภาค (:) และเลขหน้าของเอกสารที่นำมาอ้างอิง เช่น (พระไตรปิฎกภาษาไทย/20/12/50), (พระไตรปิฎกพร้อมอรรถกถาแปล/18/100)

2) ผู้แต่งหนึ่งคนให้อ้างชื่อผู้แต่งเครื่องหมายจุลภาค (,) ตามด้วยปีที่พิมพ์เครื่องหมายจุลภาค (,) และเลขหน้าของเอกสารที่นำมาอ้างอิง เช่น (เด่นพงษ์ แสนคำ, 2562, น. 20)

3) ผู้แต่งสองคนให้อ้างชื่อของผู้แต่งสองคนเครื่องหมายจุลภาค (,) ตามด้วยปีที่พิมพ์เครื่องหมายจุลภาค (,) และเลขหน้าของเอกสารที่นำมาอ้างอิง เช่น (บัวพันธ์ พรหมพักพิง และ สุวิทย์ ธีร

ศาศวัต, 2563, น. 32) หากมีเอกสารที่นำมาอ้างอิงมากกว่า 1 รายการให้ใช้เครื่องหมายอัฒภาค (;) คั่นระหว่างรายการอ้างอิง เช่น (พระพรหมบัณฑิต ประยูรธมฺมจิตฺโต, 2550, น. 45; ป.อ. ปยุตฺโต, 2560, น. 52)

4) ถ้ามีผู้แต่งมากกว่า 2 คนให้อ้างชื่อของผู้แต่งคนแรกเว้นวรรคหนึ่งครั้งเพิ่มคำว่า “และคณะ” เครื่องหมายจุลภาค (,) และเลขหน้าของเอกสารที่นำมาอ้างอิง เช่น (สังเวียน สาผาง และคณะ, 2558, น. 36)

5) ให้เรียงลำดับการอ้างอิงตามลำดับพยัญชนะตัวแรกของชื่อผู้แต่งเช่นเดียวกับลำดับการอ้างอิงในส่วนเอกสารอ้างอิง

6) กรณีอ้างอิงสื่อออนไลน์ อ้างชื่อผู้แต่งเครื่องหมายจุลภาค (,) ตามด้วยปีที่แต่งเครื่องหมายจุลภาค (,) และใส่คำว่า “ออนไลน์) เช่น (หลวงพ่อปราโมทย์ ปาโมชฺโช, 2562, ออนไลน์)

อ้างอิงจากเอกสารภาษาอังกฤษ

1) ถ้ามีผู้แต่งหนึ่งคนให้อ้างนามสกุลของผู้แต่ง เครื่องหมายจุลภาค ปีที่พิมพ์ และ หน้าที่นำมาอ้างอิง เช่น (Rawls, 1999, p. 16)

2) ถ้ามีผู้แต่งสองคนให้อ้างนามสกุลของผู้แต่งสองราย เครื่องหมายจุลภาค ปีที่พิมพ์ และหน้าที่นำมาอ้างอิง เช่น (Barry & Larope, 2010, p. 46) และให้ใช้เครื่องหมาย อัฒภาค (;) คั่นกลางระหว่างเอกสารที่นำมาอ้างอิงมากกว่า 1 เอกสาร เช่น (Rawls, 1999, p. 87; Barry & Larope, 2010, p. 78)

3) ถ้ามีผู้แต่งมากกว่า 2 คนให้อ้างนามสกุลของผู้แต่งรายแรกตามด้วย et al, ปีที่พิมพ์ และหน้าที่นำมาอ้างอิง (Rawls et al., 2008, p. 95)

4) ให้เรียงลำดับการอ้างอิงชื่อผู้แต่ง

5) กรณีอ้างอิงสื่อออนไลน์ อ้างชื่อผู้แต่งเครื่องหมายจุลภาค (,) ตามด้วยปีที่แต่งเครื่องหมายจุลภาค (,) และใส่คำว่า “ออนไลน์) เช่น (Doyle, M. W., 2004, Online)

หลักเกณฑ์ทั่วไปในการพิมพ์รายการสำนักพิมพ์/โรงพิมพ์

กรณีเป็นสำนักพิมพ์หรือบริษัทให้คงไว้เฉพาะชื่อ ดังตัวอย่าง

1) บริษัท นานมีบุ๊คส์ จำกัด ใช้ นานมีบุ๊คส์

2) สำนักพิมพ์เทียนวรรณ ใช้ เทียนวรรณ

3) กรณีที่เป็นโรงพิมพ์ให้ใช้รูปแบบเต็ม เช่น โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

2.2 เอกสารอ้างอิงท้ายบทความ

(1) พระไตรปิฎก อรรถกถา

รูปแบบ :

ผู้แต่ง./(ปีที่พิมพ์)./*ชื่อพระไตรปิฎกอรรถกถา*./สถานที่พิมพ์:/สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

(2) หนังสือ

รูปแบบ :

ผู้แต่ง./(ปีที่พิมพ์)./*ชื่อหนังสือ.*/(ครั้งที่พิมพ์)./สถานที่พิมพ์:/สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

จำนงค์ ทองประเสริฐ. (2516). *ประวัติพระพุทธศาสนาในเอเชียอาคเนย์.* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: อภิธรรมมูลนิธิมหาธาตุวิทยาลัย.

Coady, D. (2012). *What to believe now: Applying Epistemology to Contemporary Issues*. Oxford: Blackwell.

(3) บทความในหนังสือ

รูปแบบ :

ผู้แต่ง./(ปีที่พิมพ์)./ชื่อบทความ./ใน ชื่อบรรณาธิการ (บรรณาธิการ),/*ชื่อเรื่อง.*/(เลขหน้าที่อ้าง)./สถานที่พิมพ์:/สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

ดำคง คงเดช. (2560). การสร้างความปรองดองในสังคมไทยด้วยหลักพุทธศาสนา ใน อนันต์ แจ่มชื่น (บรรณาธิการ), *ธรรมโอสถกับการเยียวยาสังคม.* (น. 112-125). กรุงเทพมหานคร: อัมรินทร์.

Greco, J. (1999). Introduction What is Epistemology?. In Greco, J. & Sosa, E. (Eds.). *The Blackwell Guide to Epistemology*. (pp. 1 – 32) Oxford: Blackwell.

(4) บทความจากวารสาร

รูปแบบ :

ผู้แต่ง./(ปีที่พิมพ์)./ชื่อบทความ./*ชื่อวารสาร./ปีที่*(ฉบับที่), /เลขหน้าแรก ที่ตีพิมพ์-เลขหน้าสุดท้ายที่ตีพิมพ์.

ตัวอย่าง :

สมภาร พรมทา. (2539). มนุษย์กับการแสวงหาความรู้: ข้อเสนอจากพุทธปรัชญาว่าด้วยธรรมชาติและบทบาทของความรู้. *วารสารพุทธศาสน์ศึกษา, 3*(2), 5–28.

Hernon, P. (1995). Disinformation and misinformation through the Internet: Findings of an exploratory study. *Government Information Quarterly, 12*(2), 133-139.

(5) หนังสือแปล

รูปแบบ :

ผู้แต่ง./(ปีที่พิมพ์)./*ชื่อเรื่องที่แปล*/[ชื่อต้นฉบับ]/(ชื่อผู้แปล, ผู้แปล)./สถานที่พิมพ์:/สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

ปาร์กเกอร์, อาร์. บี. (2552). *ศพคนดัง* [High profile] (อิสริยา ชมภูผล, ผู้แปล). กรุงเทพฯ: นกฮูก พับลิชชิ่ง.

บริกแฮม, อี. เอฟ., และฮุสตัน, เจ. เอฟ. (2544). *การจัดการการเงิน* [Fundamentals of financial management] (เริงรัก จำปาเงิน, ผู้แปลและเรียบเรียง). (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: บุ๊คเน็ท.

(6) บทความในสารานุกรม

รูปแบบ :

ผู้แต่ง./(ปีที่พิมพ์)./ชื่อบทความ./ใน ชื่อสารานุกรม,/(เล่มที่อ้าง, น. เลขหน้าที่อ้าง)./สถานที่พิมพ์: /สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

ไพฑูรย์ นามวิจิต. (2540). ช้าง ม้า วัว ควาย. ใน *สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน*, (น. 200-215). กรุงเทพฯ: เสริมสร้างความรู้.

Landesman, C. (1967). Consciousness. In *The Encyclopedia of Philosophy*, (Vol. 2, pp.191-195).

(7) หนังสือพิมพ์

รูปแบบ :

ผู้แต่ง./(วันที่ เดือน ปีที่พิมพ์)./ชื่อบทความ./*ชื่อหนังสือพิมพ์*,/เลขหน้า.

ตัวอย่าง :

อเนก พูลทรัพย์. (10 สิงหาคม 2560). ปัญหาการเมืองไทย. *มติชน*, น. 10.

(8) วิทยานิพนธ์ สารนิพนธ์ การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

รูปแบบ :

ชื่อผู้เขียน./(ปีพิมพ์)./*ชื่อวิทยานิพนธ์./*(ระดับวิทยานิพนธ์/สารนิพนธ์/หรือการค้นคว้าแบบอิสระ,/ชื่อมหาวิทยาลัย)

ตัวอย่าง:

อัญชลี ปิยปัญญาวงศ์. (2547). *มโนทัศน์เรื่องเหตุการณ์อัศจรรย์ของเดวิด ฮูม*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาปรัชญา, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย).

(9) รายงานการวิจัย

รูปแบบ:

ชื่อผู้เขียน./(ปีพิมพ์)./*ชื่อวิจัย/*(รายงานวิจัย)./สถานที่พิมพ์:/สำนักพิมพ์.

ตัวอย่าง :

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2558). *สถานภาพการประยุกต์ใช้ ICT เพื่อการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานรองรับการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง* (รายงานการวิจัย). กรุงเทพฯ: ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร.

(10) เอกสารการประชุมทางวิชาการ

รูปแบบ :

ผู้แต่ง./(ปีที่พิมพ์)./ชื่อบทความ./ใน/*ชื่อบรรณาธิการ(บรรณาธิการ หรือ Ed. หรือ Eds.),/ชื่อการประชุม/*(เลขหน้า)./สถานที่พิมพ์:/สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

นัฏนนท์ เขียวขำ และธิดาทิพย์ ปานโรจน์. (2561). ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความเคลื่อนไหวดัชนีราคาหลักทรัพย์ กลุ่มขนส่งและโลจิสติกส์ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. ใน *การประชุมวิชาการระดับชาติ ม.อ. ตรัง วิจัย ประจำปี 2561 สาขาวิชาการบัญชี/การเงิน "วิจัยก้าวใหม่ เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน"* (น. 59-68). ตรัง: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตตรัง.

Soutar, G., & Mazzarol, T. W. (1995). Gaining competitive advantage in education services exports: Forward integration and strategic alliances in a maturing market. In G. Tower (Ed.), *Proceeding of the Academy of International Business Southeast Asia Regional Conference, Asia Pacific International Business: Regional integration and global competitiveness* (pp. 85-110). Perth: Murdoch University.

(11) สัมภาษณ์

รูปแบบ:

ชื่อผู้ที่ได้รับการสัมภาษณ์./(ปี)./ตำแหน่ง./*สัมภาษณ์*./วัน เดือน.

ตัวอย่าง :

พระมหาวสันต์ ญาณเมธี, ดร.. (2558). เจ้าอาวาส วัดศรีศาสดา. *สัมภาษณ์*. 5 มีนาคม.

(12) สื่อออนไลน์

รูปแบบ :

ผู้แต่ง./(ปีที่เผยแพร่)./ชื่อบทความ./สืบค้น วันที่ เดือน ปี./จาก แหล่งที่อยู่ไฟล์ (URL)

ตัวอย่าง :

หลวงพ่อปราโมทย์ ปาโมชฺโช. (2562). *มิจฉาทิฏฐิ*. สืบค้น 4 สิงหาคม 2563. จาก https://www.dhamma.com/download/micchaditthi.

Doyle, M. W.. (2004). *Liberal Internationalism:Peace, War and Democracy*. Retrieved 2 September 2013. from http://www.nobelprize.org/nobel_prizes/themes/peace/doyle/index.html.

แบบขอส่งบทความตีพิมพ์ในวารสารสังคมศาสตร์ปัญญาพัฒน์

ข้าพเจ้า (ชื่อ – นามสกุล) .....
ขอส่งบทความเรื่อง (ชื่อภาษาไทย).....
.....
ชื่อ (ภาษาอังกฤษ).....
.....
เป็นบทความประเภท ( ) บทความวิชาการ ( ) บทความวิจัย ( ) บทวิจารณ์หนังสือ

โดยมีผู้ร่วมเขียนดังนี้

1.....

2.....

3.....

4.....

5.....

บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของ งานวิจัย/วิทยานิพนธ์ เรื่อง
.....
.....
.....
ระดับการศึกษา
.....
สถาบัน
.....

ข้าพเจ้าขอรับรองว่าบทความที่ข้าพเจ้าส่งมาพิจารณาตีพิมพ์ ไม่ได้อยู่ในระหว่างการพิจารณาจากวารสารอื่น และเป็นผลงานที่ไม่ผิดจริยธรรมทางวิชาการ หากมีความผิดพลาดข้าพเจ้าขอถอนการตีพิมพ์โดยไม่มีเงื่อนไขใด ๆ

ลงชื่อ.....ผู้เขียนบทความ

(.....)

...../...../.....